

Glasgow
University Library

N14-a.16

36.7.5.

30114011247684

SCRIPTORVM
REI RVSTICAE

VETERVM LATINORVM
TOMVS QVARTVS

VEGETII RENATI
ARTIS VETERINARIAE
SIVE
MVL MEDICINAE
LIBROS SEX (VVLGO QVATVOR)

CVM
COMMENTARIIS,
IVLII PONTEDERAE CVRAS POSTV-
MAS, NOTITIAM LITERARIAM EDITIO-
NVM, ET INDICES SCRIPTORVM, NOMI-
NVM PROPRIORVM, RERVM ET VOCA-
BVLORVM GESNERIANOS AVCTOS
ET CORRECTOS

COLLEGIT ET EDIDIT
IO. GOTTLOB SCHNEIDER, SAXO

LIPSI AE
SVMTIBVS CASP. FRITSCH

MDCXC VII

THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF LONDON
AND THE SOCIETY OF ARTS

AS KEPT IN THE LIBRARY OF THE
SOCIETY OF ARTS

AND THE SOCIETY OF LONDON
AND THE SOCIETY OF ARTS

AND THE SOCIETY OF LONDON
AND THE SOCIETY OF ARTS

AND THE SOCIETY OF LONDON
AND THE SOCIETY OF ARTS

AND THE SOCIETY OF LONDON
AND THE SOCIETY OF ARTS

1700

1700

1700

VIRO DOCTISSIMO

CAR. AVG. GVIL. BERENDS

MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE DOCTORI,
IN VNIVERSITATE LITERARVM VIADRINA
MEDICINAE PROFESSORI P. O. etc.

COLLEGAE, AMICO ET MEDICO SVO

HVNC RENATI VEGETII DE MVLO-
MEDICINA LIBRVM

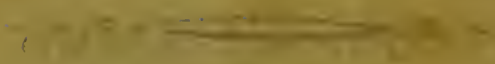
A SE PASSIM CORRECTVM ATQVE
EXPLICATVM

CEV

REVERENTIAE, AMORIS GRATIQVE
ANIMI SIGNVM

D. D. D.

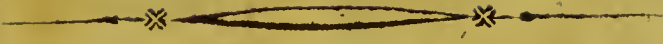
E D I T O R.

THE HISTORY OF THE

REVOLUTION

OF THE UNITED STATES OF AMERICA
IN THE YEAR 1776
BY
WILLIAM BRADENBURY
OF THE BARR

PRAEFATIO.

Paucis te volebam, beneuole lector, dum materiam omnem huius postremi voluminis Lipsiam in officinam typothetae transmittēbam. Peregi laborem vltro susceptum omni qua potui cum diligentia: vellem maiore cum fortuna. Verum in pluribus rebus spes non temere concepta me defituit: in fasciculo symbolarum botanicarum ad me a doctissimo *Moldenhauero* missarum intercipiēdo grassata est tabellarii fraus: multae etiam aliae caussae bello teterrimo, quod per Europae pulcherrimas atque humanissimas regiones bacchatur, accesserunt, quae conatus meos et virorum doctorum studia et beneuolentiam

erga me variis modis vel impedirent vel re-
primerent. . . Feci interim, quae potui: nec
possum iterum iterumque nunc etiam fauo-
rem adiutoriumque *Heynii* non laudare et
praedicare animo gratissimo.

Sequuntur hic additamenta aliquot, quae
lector diligens vel Indicibus vel commentariis
suis quaeque locis inferat velim. Quas de
nominibus graecis et latinis plantarum ab oe-
conomis vtriusque nationis cultarum ab hu-
manissimo *Moldenhauero* iam accepi, vel ad-
huc expecto obseruationes, eas lectores ii, qui
germanice sciunt, et ciues mei vel in Lexico
manuali graeco, cuius priorem partem hoc
ipso tempore absolui, vel in animaduersioni-
bus additis ad *Eclogas physicas*, quas ex
graecis scriptoribus collectas breui publicabo,
positas reperient.

Sub *areae* vocabulo adde locum Strabonis de Britan-
nis 5. p. 308. τὸν δὲ σῖτον, ἐπειδὴ τοὺς ἡλίους οὐκ
ἔχουσι καθαρούς, ἐν οἴκοις μεγάλοις κόπτουσι, συγκο-
μισθέν-

μισθέντων δεῦρο τῶν σταχυῶν· αἱ γὰρ ἄλλως ἀχρηστοὶ γίνονται διὰ τὸ ἀνήλιον καὶ τοὺς ἄμβρους. Quae quidem obseruatio nostris climatibus plane conuenit.

Sub *bifurcus* adde: An intelligitur τὸ διμερὺς τῆς γλώττης, bifurcum linguae, quod Hippocrates in Coacis Praenot. et in libro de diebus criticis c. 1. memorat? Certe *bifurcum* illud, per quod sudor uolare dicitur in loco Petronii a Cangio laudato, huc non conuenit.

Feculae naturam et usum medicum descripsi auctore Dioscoride, Plinio et Vegetio. Oeconomicum, ad uetustatem uino conciliandam, tradunt Geoponica 7. c. 24. ubi amphorae, quae uetus uinum continuit, frustra fumere iubent σὺν τῇ παλαῖᾳ τρυγί τοῦ οἴνου, κατεάξας τε καὶ σήσας ἔμβαλε εἰς ἕκαστον ἀμφορέα ἡμιμόδιον καὶ ἀνατάραξον τὸν οἴνον καὶ περιχρίσας ἕκαστον ἡμέρας δεκαπέντε, εἶτα ἀνοίξας χρῶν, καὶ δείξεις εἶναι τὸν οἴνον ἐτῶν δέκα. ἀναλωθέντος δὲ τῆς οἴνης, τὴν τρύγα βάλε εἰς χύτραν καινὴν καὶ περιχρίσας καὶ ὀπτήσας τε καὶ σήσας πάλιν τῷ αὐτῷ τρόπῳ χρῶν· ἀντὶ γὰρ πάντων ἀρωμάτων τῶν προειρημένων ἡ τοιαύτη χρῆσις ἀρνέσει. ubi vitium haesit, quod usum faecis plane peruertit. Nempe ea nisi uita usum ad uinum nouum mutandum in uetus habere posse non uidetur: uita enim acorem uini noui exsugit: itaque post primum usum urendo ad alterum praeparatur. Amphorae fundum, labra et aures reici reliquas partes assumi uult scriptor τὸ δὲ ἄλλο εἶναι δεῖ σὺν τῇ παλαῖᾳ τρυγί τῆς οἴνης, κατεάξας τε καὶ σήσας ἔμβαλε. ubi te-

sta ipsa cum faece confringi et cribrata vino nouo addi videtur. Verum testae vsus nullus est ad vetustatem vino conciliandam: nec eius vlla mentio fit, vbi faex vsta iterum ad eundem vsum adhibetur. Quo pertinet igitur mentio testae confractae cum ipsa faece? Ad vsionem faecis solam adhibetur. Ita enim Dioscorides 5, 132. τινές δὲ ἐπ' ὀστράκων καινῶν θέντες καίσι πυρὶ δαψιλῆι, ἕως ἂν ἐμπυρωθῇ κατὰ βάθος. Faecis vini generosae recentis addendae meminit Columella XII. c. 28. sect. 4. Geoponica 7; 37. et c. 12. sect. 7. sed ipsa verba: οἱ τρεπόμενοι χωρισθέντες ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν Φαύλης τρυγὸς καὶ εἰς οἶνον καλῆς τρυγίαν ἐπιβληθέντες: declarant, de faecis genere diuerso agi: quod ipsum locum habet in loco Palladii XI, 14, 5. vbi faeces vini dulcis admiscetur. Haec ambiguitas vocabuli impediit, quo minus accuratius locum Geoponicorum compararem cum gemino Columellae XII, 30. *Si qua, inquit, vina erunt duriora aut minus bona, quod agri vitio aut tempestate sit factum, sumito faecem vini boni, et panes facito et in sole arefacito et coquito in igne: postea terito et pondo quadrantem amphoris singulis infricato et oblinito: bonum vinum fiet.* Hic igitur locus plane coniecturam meam confirmat de loco Geoponicorum manco, cuius sententiam ita redintegrabis: τῆς οἶνος καὶ ὀπτήσας κατεάξας τε et reliqua.

Sub *Medulla* addo: Officium medullae succi nutritii vltra citraque ferendi veluti fistulae, siphoni, infundibulo, diabete, assignabat Columella 3, 10, 2. 3, 18, 5 et 6. Eadem fuit opinio Plinii 17. sect. 35. cuius locum

locum posui in Commentar. p. 153. diuersitatem philosophiae arguens, vbi lectionis vitiositas erat arguenda. In Theophrasto nihil de officio medullae reperi. Opinionem auctoris, quem Columella cum Plinio exscripsit, si recte interpreteris, veram ostendit comparatio theoriae, quam nuper proposuit Anonymus in Allgemeine Litteratur-Zeitung 1796. no. 284.

Sub vocabulo *Merges* addo locum Hesychii, καρφαμάτια, ἐν οἷς θερίζουσι τὰς ξηρὰς στάχους: vbi mergitis vsus respici suspicabar.

Phrygiae Ioto vel calthae Columellae auctoritatem aliunde addere nondum potui. Amaracum Phrygium habent Plinius 21. c. 11. et Theophr. h. pl. 6, 7. Attamen Artemidorus Onirocr. 1, 79. inter flores memorat σισυμβρίου καὶ ἀμαράκου καὶ λαπάθου Φρυγίου καὶ ἐλενίου καὶ ἀνεμώνης καὶ σαμψύχου στεφάνου: vbi praeterea lapathum inter coronarias plantas admiror.

Sub *praetorio* adde locum Strabonis 5. p. 341. vbi βασιλεια περσικὰ ἐν ταῖς ἐπαύλεσι memorat.

In Indice Scriptorum sub *Menecratis* nomine adde mentionem libri primi ἔργων cum versu inde laudato factam in Etymol. M. sub vocabulo ἡθμός.

De *Euhemeri poetae* nomine, in Columellae libro 9, 2, 3. an recte positum legatur, dubitavi: nunc video idem iam olim factum a Gallo *Seuino* in *Histoire de l'Academ. royale des Inscr. T. 2. Amsterd. 1731.* pag.

pag. 216. qui Eumelum succedere Euhemero malebat.

Denique cum multa ad Catonem de Fratrum Arualium ceremoniis disputata fuerint, addo nunc mentionem libri, qui monumenta recens effossa antiquis iunxit:
Gli Atti e Monumenti di Fratelle Aruali: Roma 1795.

VEGETII RENATI
ARTIS VETERINARIAE
SIVE
MVLOMEDICINAE
LIBRI SEX. (VVLGO QVATVOR.)

vt partem aliquam curationis quaerenti necesse sit errare per titulos, cum deⁱ eisdem passionibus alia remedia in 5 capite alia inueniantur in fine. Additur^k etiam quod studio lucri quaedam ita sunt compositae potiones, vt pretium enorme contineant, et curae taxatio animalis aestimationem prope videatur aequare: vt^l plerumque aut pauci^m homines aut certe prudentes animalia sua casibusⁿ dedant, aut^o damnosam curationem dissimulent. His et talibus rationibus inuitatus^p, cum ab initio aetatis alendorum equorum studio flagrarem, hanc operam non inuitus arripui, vt conductis in vnum Latinis duntaxat auctoribus vniuersis, adhibitis etiam mulomedicis, et medicis non omisis (nam mulomedicinae doctrina ab arte medicinae non adeo^q multis discrepat sed in^r plerisque consentit) in quantum mediocritas ingenii patitur, plene ac breuiter omnia epitomae digererem, et signa morborum omnium declararem^s.

7 Nam si laus prima medicorum est genus aegritudinis in homine reperire, qui passionem suam et manu potest et voce signare^t; quanto magis in mulomedicina necessarium credetur^v genus aegritudinis nosse, cum mutum^x animal proprium non possit indicare languorem et ab imperitis ad opus aliquod laboremque cogatur, geminumque^y subeat ex morbo et fatigatione discrimen; aut certe neglectum inueterata aegritudine nequeat sero^z curari. Sic Mantuanus poeta diuino ore testatur: *Morborum^a quoque te causas et signa docebo.*

Abs-

i. de inf. C.

k. Addetur C.

l. ac C.

m. pauci C.

n. Ita pro canibus C.

o. Vulgo aut a damnosa curatione Corb. et annos n. m. S. aut damnosam curationem.

p. inuit. C.

q. Vulgo additum in om. C.

r. sic pro in multis plurimisque C.

s. Ita C. nisi quod digere — declarare habet. Vulgo epitoma congererem omisis reliquis.

t. significare S.

v. Ita pro creditur C.

x. Ita pro sit animal et non possit proprium Corb.

y. Sic geminum sub. F.

z. sero om. C.

a. Morborumque et F. vt nos ex Corb. ita Virg. Ge. 3. 440.

Absque dubio autem omnis cura nutabit^b, si^c genus
 - passionis ignoretur^d. Ex inani persuasione illud gene-
 ratur incommodum, ut honestissimus quisque erube-
 scendum ac vile credat iumentorum nosse medicinam.
 Primum nullius rei scientia vilis est. Nam cum in^e
 humanae vitae conuersatione aliud fugiendum^f aliud
 vero sequendum sit^g; non est perfecta sapientia^h, nisi
 quaeⁱ utraque cognouerit. Deinde, quis aestimet eru-
 besendum talem peritiam, quae damna subinoueat?
 Nam sicut incolumitas iumentorum habet lucrum, ita
 eorum interitus afferre videtur incommodum. praeser-
 tim cum mancipia, quorum plebeia curatio non puta-
 tur, saepe vilioribus pretiis quam equi vendantur aut
 muli. Postremo^k siue ad vehendos locupletes aptos, I I
 siue in circi contentione victores, siue in praeliis (ut ita
 dixerim) probatissimos bellatores, acerrimum studium
 amoremque constat habere^l dominorum. Nec imme-
 rito voluptati natum animal aut^m saluti gratiam meretur
 ab homine. Quis autem nosse curas iumentorum eru-
 besendum putet, cum optima iumenta habere glorio-
 sum sit? Quis vituperationi det id posse curare, quod
 laudi ducitur possidere? Forsan ipsa opera mulomedi-
 corum videtur abiectionis, notitia autem curationis non
 solum honestissimis, sed etiam disertissimis conuenit, ut
 prouisione et ordinatione sollerti curatis animalibus, et
 damnis careant, et voluptatibus perfruantur. Sed alii I 4
 morbi sunt, qui ea tantum animalia, quae occupaue-
 runt, vexant: alii etiamⁿ ab vno vel paucioribus, quae

A 3

per-

b. Ita pro *vacabit* C. qui tamen
nutauit.

c. *se* C.

d. *ignori* C. forte fuit *ignores*.

G.

e. [*in*] inf. S. et C.

f. *fit* inf. C.

g. *fit* inf. S.

h. Ita pro *peritia* C.

i. *qui utrumque* C. qui ab hac

voce deficit vsque ad I, 12, I.
utroque cognito S.

k. [*circa equos*] inf. S.

l. *esse* S.

m. Ita F. In margine ex MS.
animal (salutis) F. S.

n. *licet ab vno* S. et in margine,
licet ab vno coeperit, in plures, qui
pariter in eodem stabulo aluntur
et.

pereunt, in plura, quae pariter stabulantur vel aluntur, (et)^o in totos saepius greges saeuissima contagione transmigrant, vt quamuis sanum animal intra breue tempus, alienae aegritudinis afflante vicinia, repente depereat.

- 15 Rectius est ergo eorum prius morborum et signa et causas praedicere, curasque monstrare, qui quodam transitu pluribus nocent. nam aduersus maiora dispendia,
- 16 maiorem sollicitudinem oportet impendi. Prima igitur iumentorum vtilitas est domini, vel procuratoris, vel pastoris ipsius amor atque diligentia. Comes enim semper est affectionis industria: et incolumia^p cupimus quaecunque diligimus. Domita animalia aut praesepibus aluntur, aut pastu: indomita latioribus nutriuntur in saltibus. Quotidie ergo vel frequentissime speculari conuenit habitum iumentorum. nam diligentibus morbus ipse se prodit.

o. Copula vulgo. deerrat.

p. [*semper*] inf. S.

ELENCHVS TITVLORVM CAPITVM

Ex Editione principe repetitus, cum iis titulis, quos singulis Capitibus apposuit Sambucus.

LIBRI PRIMI.

1	Quibus signis aegritudo animalium cognoscatur.	24	Admissum facientes non deplendos.
2	Quot sint genera morborum.	25	In quibus passionibus et ex quibus locis sanguis sit auferendus.
3	Signa morbi humidi.	26	De his quibus sanguis in vngulam tollitur. [Alias. Qui vngulam cogunt, vel eiecerint] (deiecerint S. M.) quomodo sanguis tollatur.
4	Signa morbi aridi.	27	De epistomicis, vulsis, colicis, strophosis, et qui morbo subrenali tenentur, vnde sanguis tollendus fit. (est S. De Epistomicis, vulsis, strophis subrenalibus, vnde etc. S. M.)
5	Signa morbi subtercutanei.	28	De ratione foci atque cauterii.
6	Signa morbi articularis.	29	De passione et curis febrim.
7	Signa morbi farciminosi.	30	De lassitudine, quae videtur febribus similis.
8	Signa morbi subrenalis.	31	De febribus internis.
9	Signa morbi elephantiasis.	32	Si in Autumno febrierit.
10	Cura morbi (mallei S. M.) humidi.	33	Si (in S.) aestate febriat.
11	Cura morbi aridi.	34	Si hieme febriat.
12	Cura morbi subtercutanei.	35	Si ab indigestione febriat vel pletura.
13	Cura morbi articularis.	36	Si ex vulnere oris aut faucium febriat.
14	Cura morbi farciminosi.	37	De coactionibus, (coactione S.) i. e. de nimia lassitudine.
15	Cura morbi subrenalis.		
16	Cura morbi elephantiasis. (elephantiosis S.)		
17	Causae et curae generales morbi malei. (mallei S.)		
18	Potio anniuersaria Physica.		
19	Compositio suffimentorum contra morbum maleum. (contra malleum S.)		
20	Alia compositio suffimentorum vehementior, ad lustranda animalia, quae et fascinum tollit.		
21	De ratione flebotomi.		
22	Quae diligentia adhibeatur (adhibenda S. M.) in sanguinis detractione.		
23	Castrata animalia non deplenda.		

- 38 Quae genera aegritudinum ex coactione nascantur.
- 39 De diuersis passionibus ventris.
- 40 De aqualiculo, i. e. stomacho.
- 41 De colo et coli dolore.
- 42 Cura longanonis et ilei.
- 43 Causae et curae strophii. (De strophii causa et cura S. M.)
- 44 De lumbricis, cossis, tineis et pediculis.
- 45 De clysteriis ad curam lumbricorum (lumbicorum S.) et tinearum.
- 46 De calculosis iumentis.
- 47 De emphragma.
- 48 De ileo.
- 49 De dolore ventris.
- 50 De dolore coli.
- 51 De dolore vesicae.
- 52 Cossi et lumbrici qua cura tollantur ad manum. (S. M. non habet *ad manum*.)
- 53 De syncopatis et confixis.
- 54 De his qui sanguinem per nares emittunt.
- 55 De infestatione sanguinis.
- 56 Quae adhibenda est (est omit. S.) diligentia, vt animalia sana perdurent.
- 57 Potio aestiua. (P. aestiuo tempore danda S.)
- 58 Potio hiemalis.
- 59 Potio in autumnno et vere praebenda.
- 60 Potio omni tempore necessaria.
- 61 De difficultate urinae.
- 62 De Stropho.
- 63 De dorso curando.
- 64 De potione probatissima Diapente.

CAPITA LIBRI II.

- 1 De valetudinibus capitis.
- 2 De Appiofo. (Opiofo S. M.)
- 3 De Frenetico.
- 4 De Cardiacis. (cardiaca S. M.)
- 5 De Rabiofo.
- 6 Qua obseruatione curentur cyclo ([a] cyclo S.) animalia. (at vnum exemplariorum habebat, cibo.)
- 7 De cerebro commoto.
- 8 De capitis dolore.
- 9 De Distensionibus. (distentionibus S. distentione capitis S. M.)
- 10 De Appiofo. (Oppiofo S.)
- 11 De Rabiofo.
- 12 De Insania capitis. (om. capitis S.)
- 13 De Chirurgia.
- 14 De auribus. (tumore aurium S. M.)
- 15 De pilis qui nascuntur in oculis.
- 16 De Suffusione oculorum.
- 17 De paracenthesi oculi. (in oculis S.)
- 18 De Lunatico oculo.
- 19 De Staphylomate oculi.
- 20 Ad album de oculo tollendum.
- 21 De suffusione curanda per nares.
- 22 De diuersis passionibus oculorum.
- 23 De strumis iumentorum.
- 24 De glandulis.
- 25 De pullaribus.
- 26 De fistula maxillae, vel de conficiendo collyrio fistulari.
- 27 De expositione fistulae. (fistulari S.)

- 28 De tumore faucium vel capitis.
- 29 Si ex pletura (pletora S.) sanguinis fauces tument.
- 30 De intomatīs, i. e. tuberibus. (De intomatīs om. S. M.)
- 31 De lingua incisa.
- 32 De gingivis et dentibus.
- 33 De offe fracto.
- 34 De cartilagine narium si sanguis fluat.
- 35 De palato si vena se non clauferit. (incisa claudi non possit S. M.)
- 36 De genere et qualitate mucorum qui per nares fluunt.
- 37 De cuferino, (cyferino S. cuferino S. M.) i. e. cum post cursum sanguis de naribus fluit.
- 38 De polypofo. (polypo S.)
- 39 De siderato.
- 40 De obseruatione flebotomi. [et ceruicū curatione S.]
- 41 De ceruicibus.
- 42 De malandria, (Malandra S. M.) i. e. de vulneribus ceruicis.
- 43 De distillatione ceruicis.
- 44 De distillatione scapularum. (dissolutione S.)
- 45 De armis laesis.
- 46 De genu commoto vel basi. (emoto S.)
- 47 De fractura articuli, vel cruris, vel coxae.
- 48 De flegmone, (phleg. S.) marmore, siue mallonibus. (De tumore superioris genu et tubere et phlegmone et marmoreo S. M.)
- 49 De aquatilibus et ozoënis. (De aquatilio S. M.)
- 50 De pedibus reumaticis, siue (et S. M.) ventosis.
- 51 De impetiginibus.
- 52 De vngine. (id est dulce dine S.)
- 53 De podagra iumentorum.
- 54 De orthocolis (articulosis S. M.) siue stillofis.
- 55 De pedibus et vngulis.
- 56 Si pulmunculum ad aperituram fecerit.
- 57 Si exungulauerit iumentum, [et si suffusionem pedum patiat. haec omittit S. M.]
- 58 De pedibus attritis siue mollibus.
- 59 De dorso confirmando.
- 60 De dorso curando iam laeso.
- 61 Si pulmunculus nascitur in dorso animalis.
- 62 Si vulnus fecerit.
- 63 Ut pili renascantur.
- 64 De denigrandis pilis albis.
- 65 Ut pili nigri albescant.

CAPITA LIBRI III.

- 1 De obseruanda boum sanitate, Rubricae c. 1, (Ut longaeui et sani sint boves. S.)
- 2 De morbis boum, et primò de maleo. (malleo S.) Rub. c. 2.
- 3 De cruditate. Rub. c. 3. (De passionibus boum non contagiosis S. M.)
- 4 De febre. Rub. c. 4. (Sambucis titulum *Ad rabiem* inferit.)
- 5 Si vermes animal fecerit. Lib. 3.

- 3 De cura lumborum.
- 4 Quibus signis dolor renum indicetur.
- 5 De internis musculis [renum. omittit S.]
- 6 Si talus exeat animali.
- 7 De dolore renum.
- 8 De tumore testium.
- 9 Si natura reuocari non possit.
- 10 Si iumentum sanguinem minxerit.
- 11 De dysenteria.
- 12 Si otiosum animal sanguinem mingat.
- 13 Si animal sanguinem euomat. (vomat S.)
- 14 Si percussa vena claudi non possit.
- 15 De indignatione vesicae.
- 16 De fluxu ventris.
- 17 De verrucis.
- 18 De vitis (vitis S.) coxarum.
- 19 De laccis gambarum.
- 20 De gambofo.
- 21 De his quae laeduntur a rotis.
- 22 De syrmatice id est quod coxam subito trahit.
- 23 De morbo alienato. (ex quo infecta [aresacta S. M.] animalia moriuntur. addit S.)
- 24 De roborosis. (robosis S. M.)
- 25 De hydropicis.
- 26 De farcosis.
- 27 De tympanicis.
- 28 De lienosis.
- 29 De impletico. (impleticis S.)
- 30 De phragmatico. (emphragmatico S. M.)
- 31 De eo qui aquam timet.
- 32 De spasmo. (Spasinoso S.)
- 33 De epilepsia.
- 34 De eo qui aquam (aqua S.) renomit.
- 35 De sideratitio.
- 36 De percussio a sole.
- 37 De cruditate.
- 38 De bulimo.
- 39 De anhelitu.
- 40 De aestu.
- 41 De paralytico.
- 42 De intrinsecus rupto.
- 43 De infania.
- 44 De pletura ex hordeo.
- 45 De passione pulmonis.
- 46 De eironica, vel orthotonico, vel ortholistophico. (De orthopnoico, id est, plagis rigido S.)
- 47 De opisthotonico, et empisthotonico. (De Epistotono S. Opisttonico S. M.)
- 48 De lethargico.
- 49 De morbo regio.
- 50 De bili id est coleribus. (colera S. M.)
- 51 De bili arida.
- 52 De coli passione.
- 53 De vomica.
- 54 De coriagine. (cardiaca S. M.)
- 55 De stomachico. (sinthesi S. M.)
- 56 De iclerico. (buginoso S. M.)
- 57 De stropho. ([id est Tortionibus] S.)
- 58 De dolore iecoris.
- 59 De inflatione ventris.
- 60 De intestini vexatione.
- 61 De tussi.
- 62 De tussi quae venit si quid faucibus haeserit.
- 63 De tussi ex perfrictione.
- 64 De tussi a colibus. (spiritalibus S. M.)
- 65 De tussi ab interioribus.

- 66 De vulfis.
- 67 De tussi quae ex humorum (humoris S.) acerbitate generatur.
- 68 (Potio addit S. M.) Ad tussim siccam, vel [ad omittit S.] suspirium, [et arteriam exasperatam, omittit S.]
- 69 Ad vomicas (vomica S.) et tussim. (Potio ad vomitum et t. S. M.)
- 70 De diuersis potionibus (Diuersae potiones S.) vulforum et tussientium.
- 71 De scabie.
- 72 Si animal foeno malo laedatur.
- 73 Si hordeo malo laedatur.
- 74 Ad fascinum. (De fascinato animali. S. M.)
- 75 Remedium contra omnes morbos.
- 76 Si animal laedatur dum (cum S.) accipit potum. (potionem S.)
- 77 Si animal a venenatis bestiolis mordeatur.
- 78 Si bustrepiu (buprestem S. M.) comederit animal in foeno.
- 79 Si vipera percusserit animal.
- 80 Si araneum (arenum S.) comederit.
- 81 Si sphalangius (phalangius S. M.) percusserit animal.
- 82 De mure araneo. (morsu muris aranei S.)
- 83 Ad iclum scorpionis.
- 84 De canis rabidi morsu.
- 85 Si animal comederit stercus gallinarum. (gallinae S.)

CAPITA LIBRI IV.

- 1 De numero et positione ossium.
- 2 De numero et qualitate membrorum. (De mensuris et numero membrorum S. M.)
- 3 De numero et qualitate nervorum.
- 4 De (numero et S.) qualitate venarum.
- 5 De indiciis et aetate (aetatis S. M.) equorum.
- 6 De signis quibus agnoscitur (cognoscitur S.) patria. (De permutandis et distrahendis equis et signis patriae. S. M.)
- 7 De temporibus vitae.
- 8 Potio (Chironis S.) ad reficiendum iumenta, (reficienda animalia. reliquis omissis S.)
- 9 Ad tussim et vulfos.
- 10 Ad coctos, vermes vel tineas.
- 11 Aduersum omnia genera morborum.
- 12 Confectio suffimentorum salutaris.
- 13 Confectio pulueris quadrigarii.
- 14 Compositio caustici.
- 15 Compositio malagmae.
- 16 Compositio collyrii fistularis.
- 17 Compositio malagmae crudae.
- 18 Compositio syncrisinae.
- 19 Compositio traumatici. (tragmanti S. M.)
- 20 Compositio malagmae basilicae.
- 21 Alia compositio malagmae.

22	Compositio prima anacolinatis.	25	Compositio malagmae ad neruos.
23	Compositio [alia omittit S.] malagmae crudae.	26	Compositio traumatici. (tragmanti S. M.)
24	Compositio malagmae ad vligines.	27	Compositio collyriorum.

SEQVVTVR MEDICAMENTORVM

GENERA QVAEDAM, AD FINEM

Q V A R T I L I B R I

A D I E C T A.

(Alia quaedam medicamentorum genera. S.)

Cephalicum [emplastrum ad claudenda vulnera. omittit S.]
Medicamentum consuetum.

Chlora medicamentum ad vulnera limpidanda.

De tetrapharmaco, ad vulnera claudenda.

Glicium, ad vulnera sordida et cancrosa.

De offocleri, ad omnia officula.

De styptico, ad vulnera humecta.

Medicamentum ad omnia vulnera claudenda.

Implectoricum, ad caua supplenda.

Ad oculorum rupturas, et glaucomata.

De syncrisina, aliud.

De lippariis.

Traumatici compositiones variae, ad varia.

Cauistici compositiones aliae ad diuersa.

De malagmatis quibusdam,

Emplastrum quoddam.

De ceroto.

Fomentum ad tumores, vel quamlibet duritiam.

Potio hiemalis.

Potio aestiualis.

VEGETII RENATI
ARTIS VETERINARIAE
SIVE
MVL O MEDICINAE
LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

Continuo animal, quod valetudo tentauerit, trisius^a inuenitur aut pigrius, nec consueto vtitur somno, nec solito se more tranſuoluit, nec requiem vt assumat^b accumbit, nec deputatum cibum assumit ex integro, et^c potum aut intemperantius accipit, aut omnino fastidit, stupentibus oculis, auribus flaccidis, erecto vtitur^d pilo: exhausta^e sunt ilia, fit spina rigidior, anhelitus crebrior aut grauior^f, os asperum et solito feruentius, tussis aliquando lenis, aut grauior, incessus ipse, quo maxime notatur, segnis ac nutans. Cum huiusmodi³ signa in iumento vnum vel plura conspexeris, statim illud separabis a caeteris, vt contagionem non inferat proximis, et facilius in solo^g iam causa morbi possit agnosci. Si diligenter habitum post vnā secundam⁴ vel tertiam diem ab illa moestitia^h fuerit absolutum, nihilque resederit in corpore ipsius, quod putetur ambiguum

VARIETAS LECTIōNIS ET NOTAE.

Cap. I. a. moestius ingreditur S.	tur pilo S.
continuo enim — moestius Goth.	e. fonte sunt ilia — rigidior, locus aliquis calidior — crebri Go.
b. sumat Go.	f. os asperum — grauior om. F.
c. potum autem aut intemp. appetit S. accipit — fastidit omittit Go.	g. solitario ab aliis Go. margo.
d. Ita pro <i>visu</i> , turpi Go. visi-	h. peste Go.

biguum, scito ex leuioribus^j causis illam venisse tristi-
tiam, et animal consuetudini pristinae^k esse reddendum.
5 Nec explorandi omittatur intentio. nam^l frequentius
inspici^m debet et cautius, quod semel coepit esse suspe-
ctumⁿ.

II. Morborum quidem diuersae sunt species^a, sed
vno generali vocabulo continentur, quod^b ab antiqui
malleus nominatum est, ipsa appellatione vim cladi
2 periculumque testantes. Sunt autem species mallei nu-
mero septem: humidus, aridus, subtercutaneus, articu-
laris, elephantiasis^c, subrenalis, farciminosus. Signa
omnium dicamus.

III. Humidus morbus est, cui de naribus pro mucis
humor defluit male olens, et spissus, colore pallido.
Huius^a grauatur caput, oculi lachrymantur, et stridet
pectus, fit gracilis horrentibus pilis, tristis aspectu
quem profluuium atticum^b veteres vocauerunt. Quan-
docunque^c autem sanguinolentus humor vel croco simi-
lis per nares fluere coeperit, iam insanabilis est et vici-
nus morti.

IV. Aridus autem morbus his agnoscitur signis.
Nullus ei per nares supra solitum humor emanat; suspi-
rat tamen grauiter, et nares habet extensas. ilia curua-
bit^a intrinsecis, et contractionem spinae duritiamque
patietur. testiculi eius ita substringuntur, vt apparere
vix possint. cibi parcior, bibendi appetentior ultra mo-
rem.

i. plenioribus Go. sed margo le-
uioribus.

k. omittit Go.

l. quae Go. margo.

m. inspiciendum videtur Go.

n. spectandum S. M.

Cap. II. a. Ita pro passiones S.
ab occultis capitibus addit Go.

b. qui — nominatus Go.

c. elephantiosus — farcim. Go.

d. signa om. dic. om. S. M.

Cap. III. a. Habet grauatam S. M.

His Go.

b. atrum S. superfluum viaticum

Go.

c. cuiusque S. M.

Cap. IV. a. cauabit S. Go.

rem. propter quod pulmone siccato, internum patitur ardorem. tensis oculis in obliquum respicit, nec^b facile cubat^c. Hunc^d suspirium vocant, [et] insanabilem, nisi ab initio festina curatione subueneris.

V. Subtercutaneus morbus autem his proditur signis. Ulcera^a in corpore eius scabiei similia nascuntur, ex quibus humor effluit liquidus et viridis, qui pruriginem mouet, vt scalpere parietibus vel columnis animalia saepe fricare compellat, quo^b ulcera corticem ducent^c. Huic nec humor per nares emanat, nec anhelat, nec cibum recusat, nec respuit potum. propter quod diu. viuit^d. Et ideo si cura non desit, ex hoc plurima iumenta liberantur. Quidam vero scabiem subtercutaneum morbum dicere tentauerunt, quod similia supradictis signis videatur ostendere, et contagionem transferre per proximos, et tardius sanari. Sed quia nec necem nec gregi infert facile periculum, a pestiferi illius mallei societate discretus est, et seorsum ab illa dicetur.

VI. Articularis autem morbus, quem ἀρθρίτην^a Graeci vocant, per haec monstratur indicia. Interdum paucis interdum plurimis diebus ab articulis claudicabit, vt aut ictu calcis animalis alterius percussus, aut negligentia impactus, aut saxo vel fuste videatur elisus. Sed haec solet esse distantia, vt^b illa quaelibet laesio loco figatur,

b. hoc facile curabitur S. M.

c. Ita pro cubet Go. cacabit F. et S. margo. quod probabat Gesner, quia ad eam rem opus nixu pulmonum. cubat G. cacabit margo Fabr.

d. Habet suspirium notat insanabile. Goth. suspirium insanabilem vocant.

Cap. V. a. Ita pro vulnera S. M.

b. quae S.

c. durant S. M.

d. Ita S. vinet Go. Antea bibet. Goth. etiam cibum respuit et potum. Idem verba quod similia — tardius omittit, deinde habet sanare quia necem nec gregi infert nec facile periculum patiatur a pestifera.

Cap. VI. a. ἀρθρίτην F. Articen supra se. artice Goth. In marg. al. disinctum. Idem deinde claudicat.

b. quod illa passio subito ad pedem alterum migrat. S. M. quod — passio grata erratica G.

figatur, haec autem passio, quia erratica est, subito ad pedem alterum migrat. Praeterea ossibus astringitur² cutis, et ad^c tactum tractanti dura resistit. Rigescit^d spina, corpusque contrahitur, pilus^e erectus et horridus, (ac) deformis aspectus, macie cito corpus affectum, et quamvis non recuset alimenta, nec curat, si desint: indies tamen deterior fit et tristior, difficulterque^f curatur.

VII. Farciminosum vocabulum ex genere passionis euenit. Huiusmodi deprehenditur argumento. In lateribus et in coxis et in verendis^a quoque partibus et praecipue in iuncturis membrorum vel in toto corpore collectiones^b instantur: rursusque his velut sedatis aliae renascuntur: cibum potumque ex more recipiunt, marcescunt tamen, quia digestio eis plena non prouenit. hilares aspectu sanisque similes creduntur ab indoctis artis mulomedicinae, quia exterius agitur causa: quibus imperitia artificum sanguinem festinat^c auferre. Sed contraria ista curatio est. nam affectis farcimino, quidquid superest virium, tollit. In initio tamen, ne morbus increseat, vel in fine, cum iam vires redire coeperint, emissio sanguinis iuuat.

VIII. Subrenalis morbus non minus nomine, quam ipsa passione monstratur. Nam animal, velut^a renibus laesis, a posteriori parte deficiens, prodit mortiferae necessitatis indicium. tussiet grauiter, horrebit aspectu: cutis duritia ex spinae rigore proditur: parcus potum, parcus

c. ad tactum S. G. ad tractum F.
d. (in) inf. S.

e. pilis erectis et horridis S. M.
Deinde ac omitt. G. et cito post macie inferit. Postea curet si desinit in die sanatur.

f. laborioseque S. M.

Cap. VII. a. Goth. margo testiculis.

b. omittit Goth. Idem rursusque venit bis suprasc. veniunt, al. rursusque noluit. Deinde nascuntur — marcescunt.

c. extimat Go. Idem quicquid est virium — morbus marcescat. In S. est tollitur.

Cap. VIII. a, in renibus laesus Go.

parcius adpetit cibum. Huic quia tota vis morbi possidet lumbos, a femoribus incipit prima^b curatio.

IX. Elephantiasis autem dicitur ex similitudine elephantis, cuius naturaliter pellis dura et aspera morbo nomen et in hominibus et in animalibus dedit. Cuius^a signa haec sunt. In toto corpore vredo^a nascitur, praecipue in dorso squamas similes corticibus facit^b. In naribus, in pedibus etiam et in capite papularum fervor emergit, vel ozoenae asperiores frequenter oriuntur^c. Priusquam haec ostendantur indicia, ventre soluto erit, et marcescet^d, et asperere tussiet. Cuius os totum cum lingua asperum et simile creditur esse combusto^e: quae passio pullis a matre depulsis plerumque perniciem consuevit inferre. Hunc diligenter curare^f cupientes, non ante desoris aliquo medicamento fovere contendunt, nisi prius potionibus datis pestis^g elevetur interior. Nam extrinsecus capta^h medicamenta morbum non eximuntⁱ, sed ad interiora compellunt, et hac ratione periculum generant. In animalibus eius^j modi morbo laborantibus generalia ista sunt vitia: tussis aspera^k et crebra suspiria, spina contracta et rigida, macies semper increfcens, cum studium et alimenta non desint^l, demissior ceruix, stupentes oculi, tardior incessus. Nunc signis omnibus generaliter singulariter^m que digestis, singulorum morborum speciales propriaeque curas oportet adiungere. Post^m haec de generali minu-

b. quietis curatio Go.

Cap. IX. a. nigredo Go.

b. facit in pedibus et in capite papularum s. emigrat velut ozoenae Go. margo: ozoenae.

c. ovindis Go.

d. Vulgo marcescit. Go. marcescat.

e. combustum Go.

f. non desoris ante Go. margo: alij non curare desoras.

T. IV. P. I.

g. pus euellatur interius S. M. euellatur mentior Go.

h. Ita pro cepta coniec. Gesn.

i. admittunt sed interius — generant in animalibus — morbo eodem Go.

k. asperior S. M. ista — suspiria om. Go.

l. Ita pro desinant S. M.

m. Hinc ad finem omittit S. M.

minutione singulorum, et aduisione docens, concludam librum primum.

X. Malleus^a morbus si humidus fuerit, ita vt per vtramque narem virides defluant mucii, inter^b exordia caput eius adhibita curatione purgandum est ita^c; Olei optimi vncias 3, liquaminis floris vnciam 1, vini veteris cyathos 3, sereno tranquilloque die pariter commisces^d, et cum tepesceris, infundes in naribus. caput religabis ad pedes, sensimque iumentum impeditum compelles^e incedere, vt omnis humor emanet. (ad siphonem^f autem paulatim infundes^g, non semel a^h cornu). Quod si sanguis postmodum coeperit fluere, nihil timendum, sed potius sciendum est, animal legitime fuisse purgatum. Post quod seuum caprinum resolutum oleo miscebis; sic infusisⁱ naribus exulcerationis illius mitigatur asperitas. Radicem^k quoque laseris tunfam, et per fistulam vento naribus insitam, vt sterutum prouocet, adhibere commodum est. Caput etiam extrinsecus auriculasque oleo calente^l diligenter perunges, et lana cerebro indita, ab omni perfrictionis necessitate munies^m. Nasturtii quoque semenⁿ bibendum dabis ex aqua. Praeterea potionem dabis, quae^o diapente vocatur, et hac ratione conficitur: Myrrhae troglodytis^p gentianae, aristolochiae^q longae, baccarum^r lauri, rasuras eboris bene tritas et cribratas aequis.

Cap. X. a. *Malleus* Go.

b. *intra* Go. deinde *capitis eius*.

c. *om.* Go.

d. *commiscebis* S.

e. *compelletur* Go.

f. *siphonem* S. M.

g. *infundens* S. M. *infundas* Go.

h. *ad* S. M.

i. *infusum* S. M. *exulceratione* Go.

k. *Item, accipe febrisugam et asarini radicem, et fac puluerem, quem naribus per fistulam insuffla, vt sternuter. multum prodest* S. M. ex V. C. Go. *omittit post vulgatum consum*

copulam et.

l. *calido* Go.

m. *frictionis n. munies myrrabis* Go. *Vulgo munibus.*

n. *seminis ad bibendum cum aqua immisceas.* Go

o. *ita pro qui* Go. *deinceps vulgo diapentou.*

p. *Vulgo Myrrae solum legitur* S. M. *myrrhae troglitae.*

q. *Vulgo aristolochiae.*

r. *bacca* S. *vulgo baccis.* *Mecum Go. qui deinde eque miscebis seruibisque.*

sequis miscebis ponderibus seruabisque. Exinde prima 7 die^s vnum coclearium cumulatun cum sextario vini veteris, secunda die vnum et semis, tertia autem die duo coclearia^t tepefacto mero aspersa et diligenti agitatione permista dabis ad cornu. Postea ex ceruice de^y matricali vena sanguinem detrahes, permixtumque acerrimo aceto, omne^x equi corpus perunges, et contra pilum diligenter fricabis, vt^y ad similitudinem glutinis adhaereat. iumentum quoque in loco calido constitues. Si cibum fastidit, aestate^z duntaxat farinae hordeaceae 8 sextarium vnum quinque sextariis aquae permixtum equo dabis in potu. Triticeam quoque farinam simili mensura et ratione offeres ad bibendum. Si autem fastidit, non ideo^a aliud dabis, quousque^b hoc ex ista necessitate sanitatem percipiat. De palato quoque post⁹ ea^c sanguinem detrahes, vt omni^d ex parte, si qua morbus praegravare coeperit, releuetur. Scito, nisi diligenter occurras, hunc esse periculosissimum morbum. Nam cito in suspirium, hoc est, anhelitum transit, et spem omnem salutis excludit.

XI. Aridus vero morbus, qui et suspiriosus praecipue dicitur: et hic negatur a quibusdam posse curari, propterea, quod phthisi, quae hominibus mortifera est, similis inuenitur. Quotidie enim macie crescente exilior redditur, penitusque^a siccatur. In omni autem² ratione medicinae facilius est, quae abundauerint diminueri^b, quam quae videntur deesse supplere. Salus

B 2

tamen

s. qua dederis add. Go.
t. iam iam add. Go. deinde asperso al. aspersa.
v. vel Go. deinde permixtum.
x. in omni parte corporis equi infundes Go. perfundes S. M.
y. ubi — inhereat Go.
z. Ita F. et S. vterque in margine annotauerat. statim receptum a Gesnero. Mecum Go. qui far-

rinam ordiatiam sex. et quinque sex.
a. ideo om. Go.
b. quam hoc ex necessitate fitis S. M. quousque post extimas necessitate percipere Go.
c. postmodum Go.
d. omnem quam morbo Go.
Cap. XI. a. partisque S. M. penitus Go.
b. adinere S. M. de materiae Go.

tamen iumentis etiam in hac passione praestatur, si in-
 3 ter^c principia possit occurri. Sanguinem ficcis detra-
 here contrarium est. Sed vino et oleo sufficienter ad-
 mixto et tepesfacto perungendum toto corpore animal
 est, ita vt caput et maxillae et^d extrinsecus fauces eidem
 largius infundantur, et contra pilum vsque ad sudorem
 diutissime confricentur. Intrinsicus autem a prima die
 4 hac potione^e curandum est. Succum ptisanæ, adipem
 suillum remissum, et amyllum^f ex melle passoque de-
 coctum per cornu in potione dabis^g, vt canalis gutturis
 eidem maxillarumque compago laxetur, quam ficitas
 astrinxerat^h morbi. Quo factò, in loco calido stabit.
 5 Infusum hordeum herbamque viridem, si inuenta fue-
 rit, debetⁱ accipere, vt omni ex parte periculosa aridi-
 tas temperetur. Consequenter talis eidem^k potio prae-
 6 paretur. Passi optimi sextarium vnum, iridis Illyricæ
 vnciam vnam, piperis nigri semiunciam, croci scrupu-
 lum, myrrhae troglodytis^l semiunciam, pollinis thuris
 vnciam vnam, oua cruda quinque pariter mixta prima
 die dabis ex integro, ita vt per triduum ipsam misceas
 semper et offeras, vt tam grauis morbi asperitas, po-
 7 tionis dulcedine mitigetur. Post haec^m melle, butyro,
 axungia, salibus et piculaⁿ, offis pro aequa omnium
 portione confectis, succo ptisanæ ac passo inuolutis ad-
 tinctum animal replebis, [et] die prima quinque pilulas,
 sequenti septem, tertia die nouem daturus ex more.
 8 Expensis autem his, nec vngere cum vino et oleo tepe-
 facto desit industria. nam amarissimus morbus cum sit^o,
 aliter

c. in principio p. occurri velostes
 Go. voluit velociter addere.

d. et om. Go.

e. ratione Go.

f. Vulgo amyllum. antea suilli
 margo: alii porci, Go.

g. damus Go.

h. astrinxit omisso morbi Go.

i. debeat Go.

k. ei Go.

l. draganti S. M. Troglodytidis
 conic. Gesn. vulgo mirrbæ trigo-
 nitis.

m. hoc Go.

n. Ita ex coniect. Gesner. panul
 caophis F. cum nota mendi, et
 Go. piculam salem S. M. margo Go.
 alii paucula aspero.

o. est Go.

aliter non potest nisi amaris potionibus solui. Contra-
 ria enim non nisi^p contrariis medicinis curantur. Potio-
 nem diapente^q, sicut superius monstratum est, non so-
 lum per triduum cum vino sed per dies plurimos dabis^r,
 vt tantum discrimen possit euinci. Quod si grauior¹⁰
 tussis et strangulans vrgebit, accipe fabae fractae sexta-
 rium vnum, seui caprini vncias tres, allii^s capita ma-
 iora tria permixta decoques, et cum passo vel succo
 ptifanae hordeaceae tepidum dabis ad cornu. Quod si¹¹
 tardius profecerit ista curatio, ficus siccae pondera^t duo
 diligentissime tundis^v in pila^x, foenigraeci sextarium
 decoques, quousque aqua ad medietatem veniat, post
 colabis, et foenumgraecum in mortario cum ficu^y con-
 teres. allii quoque vncias tres contundes similiter in
 mortario, et tam rutae quam apii fasciculos ternos:
 quibus omnibus pariter mixtis, diligenter tritis, addis
 dracontii^z vncias duas. Aqua in qua foenumgraecum¹²
 coctum fuerit, superfundis, potionemque facias, quae
 per cornu possit effluere: quam etiam tussientibus vel
 vulsis aut^a ruptis animalibus per triduum dabis. Se-¹³
 quens remedium ad^b aridum morbum: Inter^c nares
 iumenta scalpello^d secabis, et aquam frigidam per^e
 fistulam latam eius ori suppones, naresque ipsius^f assi-
 due diebus plurimis merges, vt suspirium distabescat in
 aqua. Potionem quoque ei quotidie dabis huiusmodi.
 Succum ptifanae cum seuo^g caprino decoctum, sexta-¹⁴

B 3 rium

p. non nisi om. Go.

q. Vulgo diapenten. Go. dyopenton.

r. dabis om. Go.

s. scorodou S. M. allia Go.

t. diuis partes S.

v. tondis F. tunde S.

x. in mortarium. deinde addas
 alli gallici (anagallici corr. Gesn.)
 vncias III et tam rutae quam apii
 fasciculos ternos, quibus pariter in
 mortario missis et diligenter contritis
 ad las draganti vncias II, et aquam
 in qua foenum graecum coctum fue-

rit, superfundens S. M. Vulgo est
 foenigraeci vt paulo post foenu-
 graecum.

y. fico Gō.

z. draganti S. M. et Go.

a. aut om. Go.

b. in S.

c. intus S. M. iumenti Go.

d. sagitella S. M.

e. fistula latiori S. M. deinde ei
 ori Go.

f. ipsas S. M.

g. sero S. M.

rium vnum, sulphur^h viuum, thus quoque masculum aquis ponderibus deteris atque commifces: ex eo co- clearea fingula diebus fingulis cum ptifana permixta de- fundis ad cornu. Cum autem coeperit effe validior, de ceruice fanguinem detrahes, additoque aceto animal perfricabis.

XII. Subtercutaneus morbus, cum^a humor pestifer inter^b corium et viscera comreat^c, hac ratione curan- dus est. Fistulam^d ei facies vel cauterium, inter armos eius et ventrem loco consueto ad^e mensuram incisa cute, die sereno, et si^f spatium est, luna minuente, Indis^g vt mos est, per quam omnis e^h visceribus humor edu- citurⁱ, coloris aurei vel crocei, languoris^k tabe cor- ruptus. Quae si minus^l traxerit, radicem herbæ tithy- mali in^m eodemⁿ vulnere inferes septem diebus, quae residuum virus^o educat. Est et aliud remedium. Ra- diculam, quam^p quidam consiliginem vocant, quidam pulmonaceam^q, qua mulomedici frequenter et^r bubulci vtuntur, in pectore animalis hac aegritudine laborantis eatenus^s pones, vt acuto cuprino^t circines locum. Post- modum^v perforato corio radiculam interferis^x. quae
ibi-

h. sulphur, vinum F. vinum, et infundis per cornu S. M.

Cap. XII. a. cui S. M. est, cui Go.

b. Ita pro intra S. M. et Go. qui: inter cutem et carnem vel viscera.

c. meat S. M.

d. fac incisionem S. M.

e. et mensura in cute S. M.

f. et sit lunaris incisio S. M.

g. fiat ad octo. Go. margo: al. in die.

h. de S. M. et Go.

i. deducitur Go. A verbis coloris pergit MS. Corb.

k. longiori S. M.

l. non bene laboraret S. M.

m. tytimali F. tytimallei in C. in etiam Go. addit. tithymalli Gesn. Vulgo in deerat.

n. impone S. M.

o. venenum Go.

p. vnam bellebori nigri perforato corio inferes, quae ibidem sponte sua permanebit, quousque cutis signata decidit in putredinem versa. ex toto enim corpore ad illum locum humor attrahitur et per vulnus emittitur S. M.

q. pulmonicium C.

r. et bub. om. C.

s. margo Go. al. ca tenera.

t. cyprino G.

v. Ita pro Postea C. et Go.

x. inferas C. inferas et insuas Go.

ibidem^y sponte tamdiu permanebit, quousque cutis, quatenus cuprino^z fuerit signata, decidat in putredinem versa, et a toto corpore ad illum locum humor trahatur^a, et per vulnus emittatur. Hinc^b potionem^c diapente superius designatam cum vino veteri optimo per triduum, vel si necesse fuerit^d, per dies plurimos dabis. Apium quoque viride et baccas lauri, vel^e istae res si non inuenirentur^f, lauri et cucumeris siluatici^g folia per partes minutissimas concides, hordeoque miscebis, vt^h animal languidumⁱ, sicut e potione diapente, ita ex cibo sentiat medicinam. Huic^k tamen⁵ aquam tepidam cum farina hordeacea vel triticea dare te conuenit, et in^l loco tepido stabulare. Nam frigus humoris^m augmentum est, etⁿ rheumatis. Cibum quoque magis siccum quam viridem in hac passione debet accipere, et^o exerceri vehementer, vt^p sudore siccet humor infestus.

XIII. Articularis morbus his declaratur signis^a. Claudicabit alternis^b pedibus, modo prioribus modo posterioribus, et quasi tumor eidem in articulis circa coronas vel certe in genibus apparebit. propterea quod pestilentia morbi corruptus sanguis neruos et venas implet et^c laedit atque debilitat. Huic sanguinem primo²

B 4 de

y. futa add. Go. voluit sua.

z. Ita pro cuprino signata in putred. sit versa. Corb nisi quod cypro habet. cipro fuit signata Go.

a. attrahitur C. post emittitur.

b. Huic S. M.

c. sup design. quae vocatur diapente S. M. et C. Vulgo diapenten.

d. Ita pro necessitas erit C. erit om. Go.

e. folia inserit S. vel si ista inueniuntur folia et cucumerem siluaticum per partes C.

f. baccae add. S.

g. anguinei Go. deinde pro folia S. M. radicem.

h. et animali languido pro cibo dabis, sicut potionem diapente pro potu. Huic tamen S. M.

i. languidum ex C. addidi. deinceps ex potione C. diapenton F. Go.

k. Huic Go.

l. in om. C.

m. humorem auget S. M.

n. et rheum om. C.

o. et om Go.

p. in addit Go.

Cap. XIII. a. indiciis C.

b. pedibus diuersis C. ped. diuersis S. M. de ped. prioribus diuerso modo et quasi. Go.

c. et laedit om. C.

de ceruice, hoc est, de matricali vena, detrahes: quem aceto acerrimo permixtum per^d totum animalis corpus induces, ita, vt illa^e loca, quae vexata sunt, diligentius vngas^f quia creditur sanguis emissus e corpore et corpori rursus cum aceto impositus^g vitia morbosa sic care^h. Quod si velⁱ in genibus vel articulis se morbus ostenderit, de eisdem locis sanguinem detrahes, cui adicies cretam^k cimoliam, id est, albam, vrticae^l libram, tres sextarios aceti, cimini triti libram, resinae frixae libram; picis liquidae libram, salis communis pugillum, stercus^m bubulinum recens, quantum creditur posse sufficere. ex hoc vbicunque tumor apparuerit, 4 diligenter saepius illiniesⁿ. De palato specialiter sanguinem detrahes, ne contagio caput occupet. Ab armis quoque deplendum^o est, si in^p prioribus pedibus claudicatio^q apparuerit. Vel certe de coxis auferendus est 5 sanguis, si a posterioribus coeperit claudicare. Dabis quoque ei^r potionem aduersus omnes morbos probatissimam^s. Centauream, absinthium, peucedanum^t, serpillum^v, sagapinum, betonicam, saxifragam, aristolochiam rotundam. haec omnia aequis ponderibus 6 tundes^x diligenter et cernes^y: si febrit^z animal, cum aqua; si vero^a non febrit^b, cum vino optimo dabis^c;

vt

d. totum animal corpus per totum Go.

e. illa om. C.

f. vngas C.

g. adpositus C. et Go.

h. habere addit Go.

i. vel om. C.

k. id est albam cimoliam, aceto sext. III. vsti aeris lib. I. cuminum tritum lib. I. resinae C. cimoliam, aceti sextarii III, item lib. vnam cimini triti, vel lib. vnam resinae vel picis liquidae lib. I. salis etc. S. M. vbi verba vsti aeris pro vrticae probabat Gesner.

l. g. lib. III. sext. aceti exstinctam, cimini Go.

m. ster. bub. om. C.

n. interlines C. linies S. M.

o. desplendus C. sanguis detrahendus S. M.

p. de C.

q. cladinem C.

r. eadem C.

s. Herbam addit C.

t. peuchidanium C.

v. serp. sag. om. C. et deesse in MS. notat S. M. contra Goth. interserit: paruae ydamuris.

x. tondes. tonde S.

y. cribra S. M.

z. februnt animalia C.

a. vero om. C.

b. februnt, in vino optimo, ita vt C.

c. ita Go.

vt singulis diebus per sextarium vini vel aquae tepidae cocti praedicti^d medicaminis singula^e maiora coclearia plena et cumulata commisceas, et per fauces degeras^f; vt amaritudinem morbi herbarum amaritudo compugnans possit expellere.

XIV. Farciminosus autem morbus a^a similitudine farciminis appellatus est: quia velut per^b fistulas quasdam inter cutem et carnem corruptus humor emanat, et per totum corpus collectiones plurimas facit, et aliis velut inuentibus aliae rursus nascuntur. Haec^c passio licet contagiosa sit, facilius tamen inter^d principia curabitur, quia interna^e eorum adhuc sana sunt, sed corruptus humor ex morbo inter cutem^f et carnem versatur. Huic tamen^g in initio tantummodo, antequam incipiat marcescere, aut in fine, cum iam^h bene fuerit reparatum, detrahendus est sanguis. Nam in mediaⁱ passione si flebotomiaⁱ vti volueris, aegrotum animal nequaquam^k curabis. Sed collectiones quascunque fecerit, inuri rectis cauteriis conuenit; et vt efficacius profint^l, cuprinis cauteriis est vtendum. quae vulnera pice liquida, admixto oleo et melle, curantur. Potiones^m catharticas vel nimis amaras debetⁿ accipere, id est, diapenteⁿ cum vino, sicut superius dictum est, quae^o ad omnia genera morborum animalium efficaciter prod-

B 5 esse

d. praedicti om. C. cocti om. Go.

e. vnum coclearium maius misceas S. M.

f. Ita cum C. Gesn. digeras F. S. immittas S. M.

Cap. XIV; a. ad similitudinem C.

b. fistulis quibusdam C. deinceps corruptus om. Go.

c. Ita pro Sed C. et S. M.

d. in principio curatur Go. curatur etiam C.

e. interiora S. M.

f. carnem cutemque C.

g. etiam initio antequam S. M. in om. C. S.

h. iam om. C. deinceps temperatum Go.

i. flebotomum vti circa eum si volueris, aegrotum animal curabis. Sed si coll. C.

k. pro his Go. paiores. An peiores?

l. proficit cypr. cant. studendum C. In Go. corrigitur vtendum.

m. oportet C.

n. Ita pro diapenten F. S. dedit ex Corb. Gesner. Verba cum vino om. Go.

o. quod C.

5 esse consuevit. Praeterea radices^p ebuli lib. 1 infundis^q per triduum sextariis^r tribus vini optimi. Post^s semiunciam optimae aloës, centaureae vnciam 1, opopanacis^t vnciam 1. diligentissime teres, et de illo vino, in quo ebuli radices infusae fuerint, sextarium 1 mittes, et tepidum per cornu dabis. Quam mensuram triduo
6 catharticiis potionibus digeratur humor infestus. Quem exerceri^v in cursu vsque ad plenum sudorem conuenit: et curatum obseruatione praedicta in pascua mitti^x, vt diu^y noctuque aestiuo tempore sub diuo^z et libero aëre pascatur, quatinus^a et varietate herbarum oblectatus^b, et solis calore siccatus^c, rursusque noctis aura et^d rore contactus facilius digerat morbum.

XV. Subrenalis morbus vt periculis^a plenus est, ita ad intelligendum apertissimus inuenitur^b. Nam renes iumenti^c occupat atque dissoluit. propter quod animal in primis partibus alacre^d posteriora^e trahere consuevit.
2 Huic hac ratione succurratur^f. De utroque latere^g vel de femore incisus competenti loco venis copiosus sanguis emittatur^h, qui acri aceto permixtusⁱ per omne corpus, et praecipue super^k renes animalis inducitur.
Potio-

p. radiceis C. eboli Go.
q. infundis C. omitt. Go.
r. libris S. M. in tribus sext. Go.
s. Post sem. opt. aloes om. C.
cum sem. optimi Go. Vulgo etiam optimi erat.

t. radiceis panaceis C. ad panacis S. M.

v. exerceri in cursum quoque vsque C. exerceri — vsque ad pl. sud. conuenit Go. veniat omittit Corb. Vulgo erat: exercere in cursu, quo vsque — sudorem veniat, saepius conuenit. Sed verba: saep. conuenit omittit Go.

x. mitti C. Vulgo mittes.
y. vt om. Go. die C. et Go.
z. die C.

a. quatenus var. Go.
b. oblectetur C.
c. siccetur C. deinde vsunque noctis Go.
d. a rore C.

Cap. XV. a. periculi C.
b. Ita pro inuenietur Go.
c. iumento C.
d. a latere Go.
e. vix addit S.
f. succurratur C.
g. latere vel de om. C. et Codex Samb.
h. emittetur C.
i. mixtus C.
k. per Go. deinceps vulgo dispen-

Potionem notissimam diapente ad cornu per os debet frequenter accipere. Sed et per anum calidissimis speciebus clysteris iniectione^l curandum est. Aloës vnciam I^{m} , pyretri vnciam I , euphorbii vnciam semis, pulegii bene triti vnciam I , baccarum lauri vnciam I , castorii semiunciam, feminisⁿ sinapis vncias 3° , salis triti heminam^p: haec omnia diligenter contusa^q in tres diuides partes, et diebus singulis cum aqua, in qua fures tritici decocti fuerint, tepida, sicut curae exigit^r ratio, quasi^s singulos semifextarios^t, clystere per^v intestinum animalis infundis, vt calefactis intrinsecus renibus, resolutus humor possit per ventrem cum stercore emitti. Praeterea lumbi ipsius oleo laurino vino calido⁴ permixto confricandi sunt vehementer et saepe, vt deforis^x, et intrinsecus acerbissima^y passio possit euinci^z. Cauteria quoque renibus imponuntur, vt vis morbi ignis ardore siccetur. Danda quoque est potio octo^a specierum decocta, cuius in articulari morbo fecimus mentionem, quia^b in omnibus efficaciter prodest^c.

XVI. Elephantiasis^a morbi discretio^b superius est indicata, cui talis est adhibenda medicina, vt non extrinsecus vredinem^c vel vulnuscule ipsius curare tentemus. Nam morbus refugiet^d intus, et penetrabit viscera, ac periculum gignet. Sed primum^e de matrice tollendus est sanguis, et acri aceto commiscendus, ac tota

l. Ita pro clysterii ingestione S.

M. Corb. Go. curandus C.

m. vnciam I bis omittit Go.

n. semen C.

o. a fontiri CIII . C.

p. Emen C.

q. tonsa Go.

r. exiget C.

s. quasi om. C.

t. [per] inserit S. Hinc lacuna in C. ad 16, 4.

v. per deerat in Samb. Codice.

x. et foris S. M.

y. acerrima S. M.

z. auerti S. M.

a. de octo speciebus S. M.

b. quae S. M.

c. Iterum quiete persruentur Go. suprascripto alias vacat.

Cap. XVI. a. Elephantiosi Go.

b. Ita pro causa S. M. Vide I, 9, 1.

c. vr. vel omittis vulnuscule vidia ipsius Go. deinceps timptemus Go.

d. refugiens intrinsecus penetr. [in] visc. S. M.

e. primo Go.

toto inducendus est corpori^f. Postea de palato et, si vires permiserint^g, de caeteris locis, quae^h morbus infestat, pro modo acⁱ tempore minuendus est sanguis, et cum aceto rursus imponendus^k. Pulli autem a matre depulsi et ad stabula^l religati praecipue solent hunc^m morbum incurrere. quiaⁿ digestio cibi, qua^o in pascuis utebantur, (et) primae exercitationis^p aufertur modus^q et nondum ad residendum robusti ad praesepia stare coguntur. Elephantiasis^r morbo et^s omnibus mallei passionibus non solum diapente, cuius experimentis^t indubitatae^v sunt vires, et^x sine qua mulomedicus inutilis^y est, sed haec quoque potio^z praeparanda atque seruanda: Myrrae troglodytis^a libram 1, thuris masculi lib. 1, corii^b mali Punici selibram, piperis vnciam 1, croci vncias^c 6, acaciae rufae selibram, absinthii^d Pontici selibram, serpilli libram 1, betonicae libram 1, centaureae libram 1, sagapeni^e vncias 3, saxifragae vncias^f 6, peucedani^g vncias 6: haec omnia tusa^h et bene cribrata cumⁱ melle optimo decoques, et in^k vase vitreo vel stanneo^l recondita^m seruabis. nam perⁿ vetustatem magis valet. Ex quo medicamento singula cochlearia cumulata singulis animalibus morbidis cum

f. corpore. Post Go.
 g. patiuntur S. M.
 h. quae om. Go.
 i. et Go. ac tempore om. vetus Codex S.
 k. est addit Go.
 l. stabulum Go.
 m. hos morbos Go.
 n. quia — utebantur om. vetus Cod. S.
 o. quam suprafer. quo Go.
 p. exercitationis S. M. ante primae addidi et
 q. modus ex S. addidi.
 r. Elephantiasis Gesn. Elephantiaso Go.
 s. in om. malei Go.
 t. experimenti S. M.
 v. Pergit Corb.
 x. et — est om. S. M. et Corb.

y. inutilis Go.
 z. Ita pro portio Go.
 a. Vulgo trigonitis. S. M. troglitae. vnde nostrum eruit Morgagni.
 b. corium C.
 c. ≡ C. Go.
 d. abs. sel. om. Corb.
 e. Vulgo sagapini. S. M. serapini. C. sagap.
 f. selib. C.
 g. peucedani selibr. C. peucedoni S. M. tencedoni F.
 h. tussa Go.
 i. ex C.
 k. in om. C.
 l. Ita pro stanneo S. M. et C. stannato Go.
 m. condita C.
 n. vetustate amplius val. C.

cum^o sextario aquae calidae et tribus vnciis olei optimi permixta^p per triduum dabis. Vbi proficere coeperit^q, 7 cum^r vino optimo et oleo dabis, sicut dictum iam^s est, cochlearia singula continuis diebus. Ex qua potione^t, non minus quam ex^v diapente, quolibet morbo correpta^x animalia liberantur. Pulli^y tamen beneficio aetatis euadunt facilius: saepe incurati moriuntur.

XVII. Ea quae ad^a morbi mallei execrabilis curationem pertinebant, abundanter constat^b exposita. Nunc^c de pestilentia videndum rapacissima, quae praedictorum morborum signa, saepe nulla praefert^d, et tamen cateruatim quandoque obeunt subito quasi^e dysenteria vel praedictis mortibus. Sed tanta vis ipsius morbi est^f; vt nihil expediat omitti. nam gregum in pascuis funestus interitus animalium quoque in^g stabulis mortes innumerae^h, ex ipsius contagione proueniuntⁱ, et ab imperitis vel negligentibus curam aut diuinae iracundiae imputantur^k aut fato^l. Denique sicut supra^m declaratum est, ab vno animali incipit ipsa pernicies, et festinanter ad caeterorum transit exitium. Proptereaⁿ semper^o sunt separanda, in quibus suspicio tantae pestis coeperit apparere, vsque eo, vt etiam corpora mortuorum animalium, quae ab^o illo morbo interemta fuerint, exportanda sint ad ea loca, per quae aliorum^p animalium

o. in C.

p. mixtum S. M.

q. coeperint S.

r. ex S. M. et C.

s. iam om. C.

t. portione Go.

v. ex addidi ex C.

x. correcta Go.

y. Pulli — liberantur om. vetus

Cod. Samb. et C.

Cap. XVII. a. curam add. C. et deinceps curationem omittit.

b. abundanter constant Go.

c. Haec: Nunc — mortibus. ex Goth. addidi, vbi superscriptum erat: Alias vacat.

d. Codex proffert.

e. In Codice quoque sed dubia scriptura.

f. est om. Go.

g. in om. C.

h. imminere Go.

i. prouenire superscr. in Go.

k. Ita coniec. Gesn. pro imputatur.

l. meritis S. M.

m. superius C.

n. equi separandi sunt C. Et propter hoc semper repellenda sunt ab aliis illa S. M.

o. a morbo eodem C.

p. aliis animalibus C.

lium transitus non sit, et profunde^q obruenda sub^r terra. Nam et viuorum, quae corrupta fuerint^s [et] mortuorum foetidissimo odore sana prius^t iumenta cor-
 4 runipuntur^v et pereunt^x. Cuius morbi causas plurimi mulomedicinae auctores reddere tentauerunt, afferentes ex nimia lassitudine cursus, vel^y saltus violenter extor-
 ti^z, aut^a ex calore aestatis, vel frigiditate hiemis, aut si volentes emittere lotium non sinantur, vel si hor-
 deum sudantes acceperint, et^b si post cursum calidi bi-
 berint^c, et^d si plena vesica, vel post potum cogantur ad cursum, aut foenum comederint hordeumque cor-
 ruptum^e: ex his vel huiusmodi necessitatibus^f mal-
 5 leum^g morbum solere generari. Vitanda quidem ista^h sunt omnia; nam ex his periculosa aegritudines iumen-
 tis saepe proueniunt. Malleus autem morbus ex aëris corruptione praecipueⁱ descendit. Nam Austro et^k
 Africo vento flantibus, interpositis annorum^l spatiis, recursum^m, ut asserunt, catastematisⁿ, sicut certo tem-
 pore homines pestilentia corrumpuntur^o, sic animalia
 6 ille aër^p corrumpit et perimit. Vnde probatissimae et plures necessariae sunt potiones, quae aduersus^q tantam vim praestare valeant salutis auxilium. Quarum par-
 tem

q. altitudine S. M. altissimo C. profundo Go.

r. subter pana ne et viu. C.

s. fuerunt mortuorum Go. vnde copulam inclusi, et comma post fixerint deleui.

t. prius C.

v. compleantur C.

x. pereant C.

y. vel saltus om. C. S. M.

z. exorti S.

a. aut hiemis om. C.

b. aut C.

c. vel hordenum corruptum acceperunt addit S.

d. et — vesica om. C. et V. C. teste S. M. igitur incluserat Gesner.

e. scalmatum S. M.

f. sic cum C. Gesn. pro causis. Conseruit Go.

g. sic cum C. Gesn. antea; malleus morbus consuevit generari. Ita etiam G. nisi quod malius, ut initio capitis malei.

h. ista om. Go. deinceps nam om.

i. praecipue om. C.

k. vel C.

l. anni Go.

m. etiam addit C. et Go.

n. catistegmatis: si deorum deorum sicut in isto termino homines Go. et supra verba si — deorum adscriptum habet: alias vacat. S. M. habet aer corrumpitur.

o. corr. om. C.

p. aer om. C.

q. aduersum Go.

tem superiori^r iam pagina comprehendimus; partem ex omnibus auctoribus collectas^s consequenter adiunximus. Remedium proficiens^t ad omnes generales morbos. Semen cucurbitae Aegyptiacae^v; [i. coloquintidem] quantum acetabulum capit^x, friges, et conteris, addita vini optimi^y hemina vna, quod^z diligenti agitatione permixtum linteolo colabis, et per dextram iumenti narem^a infundes, vt peruenire^b possit ad viscera. Quae compositio ad dysenteriam plurimum^c prodest. Alia^d quoque vilior^e sed non minus apta curatio est. 8 Radices^f cucumeris siluatici virides contundes, et in aqua nocte vna macerabis, deinde sublatas contundes et colabis, ex quo succo tria^g cochlearia cum nitro trito permixta in^h vino, si animal sine febre fueritⁱ, tepesfacto, quotidie faucibus ingeres^k, ita vt septem diebus continuis curare non desinas. Nitrum quoque bene^l tritum et cucumeris^m siluatici radices minutatim concisas, addita hemina vini tepidi, in hordeum bene purgatum animali languenti adⁿ pabulum infundas^o, vt non solum potio^p, verum etiam pabulum medicamento^q temperatum proficiat^r ad salutem. Item aliud^s. Radicem ebuli et radicem^t vrticae aequis ponderibus 10 minu-

r. superior iam p. comprehendit C.

s. Ita pro collectas consequenter

Go. omisso tamen auctoribus. C. et S. M. collecta competenter.

t. persic. S. quod vitium correxerit Rhodius Lex. Scrib. p. 428. Ceterum nouum caput XVIII. hic orditur C. cuius lemma: Remedium ad omnes morbos.

v. Aegyptiae C. qui deinceps inclusa a Gesnero verba omittit. i. coloquintide Go.

x. Ita pro capiet, frangis C.

y. albi triptici optimi — f. triptici C.

z. si add. Go.

a. nare suffundes C. effundes Go.

b. ei add. C.

c. plur. om. C. et Go.

d. Tertia S. M. C. et Go.

e. quemuis vilior sit, non minus

C.

f. radicem c. anginini viridis contundes Go.

g. terna Go.

h. remixto in vino C. in vino etiam Go. Vulgo cum.

i. est C.

k. degeres C. digeres Go.

l. bene om. C.

m. cucumerem siluaticum C.

n. ad pab. om. C.

o. infundes C.

p. potio cum C. Gesn. potum F. S. Go.

q. medicamento S. M. de medicamento C. medicamentum F. S. Go.

r. Ita pro faciat S. M. C. et Go.

s. remedium add. C.

t. radices vrticae C.

- minutim^v incisas et^x infusas in liquamine optimo macerabis, colabisque per linteum^y. ex quo mensuram^z unius oui tepesfactam per nares animalis triduo dege-
- 11** res^a, consequenter ita^b factururus, ut iumentum, quod morbum patitur, hordeum cum^c apio et^d cucumere siluatico minutatim inciso^e semper accipiat, contusumque ipsum agrestem cucumerem et aquae^f sufficienter
- 12** admixtum bibere cogatur. Laudatur^g etiam haec potio. Herbae Sabinae^h libram 1, trixaginisⁱ uncias tres, centaureae uncias 2, aristolochiae^k uncias 4, baccarum lauri uncias 4, murræ^l uncias 4, omnia contundes et cernes, et in pulverem minutissimum rediges, et cum necesse^m fuerit, cochlearium magnumⁿ plenum cum sextario 1 vini tepesfacto^o faucibus taediantis^p infundes.
- 13** Haec quoque aduersus omnes morbos medicina succurret, quod^q quatenus vires patiuntur^r, interpositis diebus [cum^s praescriptis minutionis obseruantis,] primo de ceruice, post de palato et in quibuscunque locis se morbus^t ostenderit^v, ut si in facie^x, de capite: si in primis partibus, de armis; si in posterioribus, de coxis
- sanguis

v. minutatim C. et Go. deinde concisas C.

x. et om. C.

y. linteolum C. et Go.

z. Ita pro mensura — tepesfacta C.

a. digeres F. S. Go. immittes S. M.

b. etiam ista C. etiam haec S. M.

c. cum radice apii et cu. min. S. M.

d. et cuc. sil. om. C.

e. conciso C. deinceps contusumque Go.

f. cum aqua S. M. et aqua C. et Go.

g. Laud. potio C.

h. sabinæ F. S. Go.

i. tr. v. tres desunt Codici teste S. M. taxag. C. trax. Go.

k. sic cum C. Gesn. pro aristolochiac.

l. mirtæ Go.

m. necessitas C.

n. grande C.

o. tepesfacti Go. suprascr. tepisfactum.

p. taediantis S. M. Go. tedeantis F. S.

q. Ita cum C. Gesn. pro succurret si quatenus consensiente Go. ubi tamen exstat **¶** quatenus.

r. Nihil auctor enim ille naturae rex tegatio artifex absque remedio nocere permisit. Bolus quoque armenius pestilentiae maxime dissenteriae occurrit egregie, sed vires eius ex vivo, si autem febricit, aqua temperata detur a cornu bibendum saepius addit Go. suprascr. alias vacat.

s. inclusa om. C. et Codex S. M.

t. Ita cum C. et Go. Gesn. et margo F. et S. pro humor.

v. Ita pro ostendit S. M. et C. ostenditur Go.

x. in capite, de facie Go.

fanguis est auferendus, et cum aceto miscendus, ex quo animal perfricetur. Cui haec^y per triduum potio dabi- 14
tur: Panacis^z radicum uncias 3, eryngii^a radicis^b pon-
deris tanti (Eryngion^a autem herba melior^c est, quae
in littore vicina^d marinis fluctibus nascitur, carduo sil-
vestri pene similis, flore galbino^e, cuius eruendae sunt
radices, nam longius penetrare dicuntur) feniculi quo-
que feminis^f uncias 3, aloës uncia^g vna semis contusa
et cribrata in tres particulas diuidentur, et cum fracti
et moliti tritici farinae^h sextario calentiⁱ aqua misceatur,
et ad cornu per fauces triduo animali^k infundatur^l.
Pelagonius aduersus omnes morbos efficacissimum pul- 15
verem credit esse^m, si pullum ciconiae nondum adhuc
stantem, sed iam plumas habentem, viuum in cacabumⁿ
mittas, et^o gipses, perustumque vapore furni^p in pul-
verem redigas, et tritum vitreo^q vase custodias^r grande
cumulatumque cochlearium cum vini sextario animalis
faucibus infundas^s, donec recipiat sanitatem. Chiron^t 16
[vero Centaurus] praeter alias compositiones, quae iam
relatae sunt, asserit^v catulum lactentem^x viuum in aqua^y
feruenti

y. hoc — post dabitur Go.

z. Ita pro panaces Go. pannaces

F. S.

a. yringii F. S. Go. eryngii al.
eryngii C.

b. Ita pro radices cum C. Gesn.
radicem Go. voluit radicem.

c. inclusa om. S. M. verba me-
lior est quae om. C.

d. Ita pro vicino cum C. et Go.
Gesn.

e. caluino al. galbino C.

f. semen C.

g. vna om. S. M. Go. uncia vna
semis om. C.

h. albissimae addit S.

i. Ita pro candenti C. cand. —
misc. om. S. M. deinceps misce-
tur C.

k. da animali S. M.

l. Ita pro infundantur Go. datur C.

T. IV. P. I.

m. esse si om. C. tradidit si Go.
recte!

n. fictilem ex C. addidi. fictile
vas S. M. in cacabo fictili vinum
mittas Go.

o. egyptis C. et cum argilla obtu-
ratum in furnum mitte et in pulue-
rem relige, et tritum in vase vitreo
custodi Grande S. M.

p. foci C.

q. vitrio F.

r. exinde add. C.

s. infusus C. infusus Go.

t. zero Cent. om. Codex teste
S. M. Chiron V. C. Praeter C.
Cinnu Go.

v. asserit C. et superscriptum in
Go.

x. Ita pro lactentem corr. Mor-
gagni III. 42.

y. aquam feruentem S. M.

feruenti missum ac depilatum, ita decoqui, ut ossa separentur^z a carne: quibus diligenter ablatis, eius^a caro cum aqua in qua decocta fuerit^b liquamine optimo, vino^c veteri et oleo^d, et pipere cum melle condita, usque^e ad sextarium debere seruari, ac singulis animalibus binas cotylas^f tepesfactas, donec ad sanitatem perueniant, diebus singulis dari debere^g per fauces. Caput quoque haedinum, omnesque pedes depilatos ad^h caldarium eadem ratione, qua catulum, excoquiⁱ, ablatisque ossibus condiri, et binis^k cotylis per^l diem in potione^m per cornu saepius datis, animal morbidum liberari. De gallo quoque gallinaceoⁿ albo eadem^o quae de catulo obseruanda demonstrat. Radicem quoque herbae tithymali decoctam cum vino dulci dare^p morbidis animalibus^q suadet. Ei quoque animali, quod profluuium^r Attico coeperit laborare, ita ut viridis ei^s vel pallidus per^t nares humor erumpat, ex lotio humano vel^u arietino duas cotylas cum vino^v et cyatho olei rosacii putat esse miscendas, et^x per nares, quae humorem funestum egerunt, digerendas^y. quam^z curationem et pulmonis sanitatem et naribus siccitatem praestare confirmat.

XVIII.

- z. separentur Go.
 a. viscera C.
 b. fuerint C.
 c. vino om. Go.
 d. vino suprasc. Go.
 e. usque om. C. ad sex sextarios S. M.
 f. cotulas S. M. et C.
 g. debere om. C. debeat Go.
 h. in aqua calida ea rat. S. M. ad calidam eandemque rationem C. ad calidam ea rat. Go.
 i. excoquat Go. diximus addit C.
 k. vinis. C.
 l. ad S. M. C. et Go.
 m. potionem C. Go.
 n. gallinacio C. Go.
 o. obs. dem. om. S. M.

- p. anim. om. Go.
 q. profuso ad te quo C. atro S. M.
 r. ei om. Go.
 s. per nares om. C.
 t. veteri vel C. si veteri omittis vel ariet. S. M. humano veteri ei duas Go.
 u. vno cyatho olei rosaci C. vini cy. et oleo roseo misce S. M. vino et cinto vno olei Go.
 x. naribus siccitatem prestare addit Goth. supra scripto vacat.
 y. infundendas S. M.
 z. quae curatio et pulmonibus salubritatem — confirmatur C. qua curatione — praestari S. M. Quamque cur. Goth.

XVIII. Pro physico^a autem et anniuersario remedio tradidit vlpicum benetritum^b vel allium^c maius, quod quidam Gallicum vocant, capitella^d singula, cum singulis semiunciis sagapeni^e, et singulis cyathis olei optimi diligenter^f trita, singulis aquae heminis oportere misceri, et heminas singulas per caput animalium dari octavo^g Kalendas Iulias, (hoc est^h initio canicularium dierum,) septimoⁱ, et sexto: quo facto trinis^k potionibus stagnata^l, vt dicuntur^m animalia armentitiaⁿ, vel domita integro anno a^o morbo intacta seruari.

XIX. Adversus^a morbum malleum^b, cuius diversae^c sunt species^d, quae in potionibus, tam per os quam nares degerendis^e, vel clystere, quaeque^f in cauteriis vel flebotomo facienda sunt^g, declaratum est; sed restat^h alia non minus necessaria efficaciorque curatio, quae suffimentorumⁱ genere et odore praestatur. Nam cum ipsa tabes ex corrupti aëris foetore nascatur,² et^k vsque in pulmonem et viscera penetrando descendat, non minus austeritate odoris, quam potionum amaritudine consuevit expelli. Pro numero itaque animalium eliges locum humilem, ex^l omni parte clausum

C 2

sum

- Cap. XVIII. a. fescico C.
 b. Ita pro beticum C. S. M. Go. tina.
 c. aliud C. alium Go.
 d. capitula C.
 e. serapini S. M. sapeni C. Vul. o sapagini.
 f. diligentissime C.
 g. VIII Kl. Iul. et deinceps VI. orb. Iulii Go.
 h. vulgo additum in om. C. erum om. Go.
 i. sep. et om. C. septimum et sex- m S. M. septima et sexta Go.
 k. ternis C. ter ac potio. saginata : dicitur) S. M. factum Go.
 l. stagnata Go.
 m. dicerentur C.
 n. armentitia C. vulgo armen-
 o. a morbo om. S. M.
 Cap. XIX. a. adversum C.
 b. malleum C. mallei Go.
 c. multae S. M.
 d. quae in vntionibus inf. C.
 e. dirigendis F. S. Go. om. S. M.
 nobiscum C.
 f. quae C. S. M. Go.
 g. sint C. om. Go.
 h. restant S. M.
 i. fumigiorum nidore praestatur S. M.
 k. et pulmones vsque pen. C. et in pulmonem vsque S. M.
 l. et ex vniuersis partibus C.

fum, in quem^m induces animaliaⁿ iam aegrotantia, quae curare desideras, vel adhuc sana, [et^o separatim] quae non vis morbi contagione perfundi. Origanum, allium^p, mentam, asphaltum, peucedanum^q, castoreum^r, et opopanacem^s aequis ponderibus permisceas^t, et exinde quantum tribus digitis leuare^v poteris^x in carbones viuos mittas, animaliumque os et caput super fumum tenebis, vt austeritas odoris per os et nares intrinsecus ingressa omnia compleat, et ad plumonem vsque penetrando^y perueniat, et praestet animalibus^z medicinam.

XX. Est et alia compositio fuffimentorum^a ab morbos prohibendos, funtuosior^b quidem, sed putatur vtilior. Sulphuris viui libram^c, bituminis iudaici lib. 1; opopanacis vncias 6, achanti vncias sex, galbani et castorei, aeris^d crudi ana^e vncias 6, salis^f armoniaci vncias 2, salis cappadocis^g vncias 3, cornu ceruini, lapidis gagatis masculi, lapidis gagatis foeminae, ana^e 2 vncias 3, lapidis^h haematitis, lapidis sideritis, lapidis argyritisⁱ ana^e vnciam 1, equuleos, id est caballiones marinos numero septem, caudas marinas, vngues marinos ana numero septem, vuae marinae vncias tres, medullae ceruinae^k, cedrei, picis liquidae ana pondera tria, ossa^l sepiae numero vii, auri semiunciam, bal-
lucac

m. Ita pro quo S. M.

n. vel inf. C.

o. et — perfundit om. S. M.

p. asium F. S. allium S. M. aleum

C. alium, mentam Go. suprasc. alias vocat.

q. pencid. C.

r. cast. om. S. M.

s. apop. C.

t. permisceus exinde C.

v. sic C. eleuare F. S. Go.

x. poteris C. qui omittit c. 20 et 21.

y. penetrando om. S. M.

z. animali S. M.

Cap. XX. a. fomentorum Go.

b. austerior S. M.

c. lib. 1. S. M. Vulgo libras 2.

d. Vulgo yrcos. Go. atris,

e. an F.

f. salis vncias 2. om. Go.

g. capadoces F. cappadociae Go.

h. galaticis lapidis add. Go. Vulgo ematitis. post quod vocabulum Go. addit: an. vnc. II.

i. Ita pro argyritis scripsi. archiatis Go.

k. ceruinae tedae pini, picis Go.

l. ossis Go.

lucae filiquam: haec^m vniuersa commixta atque suc- 3
censa, odore suo morbis tam hominum quàm anima-
lium resistunt, et daemones fugant, grandines pro-
hibere, et aërem defecare dicuntur. Sed si memoratos
lapides autⁿ inuenire nequiueris, aut enormitate pretii
ab emtione cessaueris, reliqua efficaciter^o profunt.

XXI. Medicina omnis^a animalium, vel, si verum
quaerimus^b, etiam hominum, nisi^c rationem cura-
tionis ante cognouerit atque praedixerit, languentis^d
periculo errabit^e frequenter. Exposita enim curandi
ratio, et^f cum genere congruens passionis, indubi-
tante^g praestat auxilium. Ideoque pluribus in membris
ac morbis generale remedium diligenter^h oportet ex-
poni, quod praecipue in sanguinis detractioe confi-
sit, si rationabiliter pro tempore et viribus animalium
et pro aetateⁱ perfecti mulomedici adhibeatur industria.
Qui^k si ignarus fuerit huius rationis, non solum per de- 2
tractionem sanguinis non^l curabit, verum etiam peri-
culum iumentis frequentissime generabit. Nam cum
vita virtusque animantium consistat^m in sanguine, rursus
tempestiue detractus sanguis corporiⁿ praestare adsolet
sanitatem. Cuius rei talis redditur ratio. Sanguis 3
enim ciborum humorumque^o indigestione corruptus
per membra discurret, et languorem doloremque aut
vniuerso corpori, aut certis quibusdam partibus con-
suevit inferre. Nam per constrictionem neruo-
rum

C 3

rum

m. et add. Go.

n. aut om. Go.

o. sufficienter Go.

Cap. XXI. a. communis S. M.

b. quaeramus S. M.

c. si S. M. om. Go.

d. Ita pro languentibus S. M.

periculum vulgatum ex Go. cor-
rexi, et post praedixerit comma
posui. Gesner malebat: languen-
tibus periculum creabit fr.

e. errabit om. S. M.

f. omisso et Go. cum genera co-
gnouerit.

g. indubitatum S. M.

h. diligentius S. M.

i. Ita pro aetate ex S. M. et
Go. Gesner.

k. Quod Go.

l. non cur. om. Go. vt sequens
frequentissime.

m. consistit Go.

n. a corpore pr. solet Go.

o. humorumque om. S. M.

rum^p, venarumque tensionem, inflatio, indigestioque^q generatur: quae tensura (vt ita dixerim) corporis aliter laxari, nisi per detractionem sanguinis non potest. Vnicum enim compendium atque remedium est^r, corruptionem illam quae nocet, et quasi infesta^s tabe aegritudinem vel periculum gignit, cum^t sanguinis ipsius vitiosa^v parte detrahere^x.

XXII. Hinc^a plerique veris tempore quotannis^b de ceruice iumentis sanguinem^c demere, et sic in herbam mittere necessarium putant, ne veteri corruptoque^d sanguis nouus admixtus natura^e calefscens debilitatem valetudinis vel^f periculum faciat. Veteres autem prudentioresque^g auctores absque necessitate depleri animalia vetuerunt^h, neⁱ consuetudo minuendi^k si tempore aliquo facta non fuerit, statim intra corpus^l morbum^l ac valetudinem generet. Rectius ergo^m est minoris aetatis animalibusⁿ et bene valentibus ex nulla parte corporis sanguinem detrahi absque palato: de quo assidue tam^o minoribus quam maturis detrahendus est humor, vt caput oculi cerebrumque releuentur.^p Maturis vero animalibus non incommodum est pulsare^q venam^q, cum mittuntur in pascua. Illa tamen in omnibus qui^r deplendi sunt, consuetudo seruanda est^s,

vt

p. suarumque venarum tens. Go.

q. indignationesque generantur

Go.

r. ad inferit S.

s. via quae morbum S. M.

t. Pergit Corb.

v. vitiosam partem C.

x. desinere Go.

f. vel S. M. valetudinis illis Go.

Vulgo valetudinisque.

g. que om. Go.

h. vetauerunt C.

i. si add. C.

k. deplendi C. S. M.

l. morbos ita ac C.

m. igitur S. M.

n. animalia — valentia Go.

o. tum maioribus quam minoribus

S. M.

p. relectur Go.

q. venas S. M. matricalem inserit C.

r. C.

r. quae deplenda S. M.

s. Ita pro conseruanda est consue-

tudo C. struenda S. M.

Cap. XXII. a. Placuit plerisque

S. M.

b. quot om. Go.

c. sang. om. C. deinceps trahere

Go.

d. corrupto S. M.

e. nat. eal. om. C. natura om. etiam S. M.

vt pridie quam vena pulsetur, sustententur leuioribus et parcioribus^t cibis, vt per diastema^v composito corpore sint, non turbato per indigestionem. In solo^x autem aequali statues iumentum, ceruicemque illius loro cinges^y, quod strictius^z super scapulas teneatur^a ab aliquo, vt vena possit clarius eminere. Tunc⁴ spongia^b cum aqua venam ipsam lauabis^c et saepe deterges^d, vt altius emineat^e. Pollicem quoque sinistram^f manus interius deprimes, vt non eludat^g, et tumidior atque inflatior vena reddatur^h. Consequenterⁱ iuxta praeceptum artis vel animalis ipsius positionem, sagittam^k duri chalybis exiges^l cotibus bene acutatam. Obseruabis^m quoque ne altius imprimas manumⁿ et⁵ gulam atque gurgulionem rumpas, et^o arteriam praecidas. hoc enim factum^p vitae consuevit inferre periculum^q. Percussa quoque^r vena foenum vel farraginem^s ad edendum^t appones animali, quatenus^v agitatione maxillarum melius^x erumpat^y sanguinis impetus. Cum autem niger vel corruptus humor egressus est,⁶ et^z coeperit manare rubicundior vel^a purior, statim

C 4

iumen-

t. paucioribus S. M. C.
 v. ieiunium quieto S. M.
 x. loco S. M.
 y. stringes quod eminere S. M.
 Vulgo erat quo.
 z. districius C.
 a. Ita S. M. C. Go. Vulgo tangatur, et vena possit ab al. cl. in-
 tueri. Go. tamen scapulis — em-
 nare.
 b. axungia S. M.
 c. lanabis et om. C.
 d. terges C.
 e. Ad inf. C.
 f. dextrae Go.
 g. sic ex C. Gesn. cedat, et S. M.
 lndat, sed vt ne claudat Go.
 h. recidatur Go
 i. Conf. — acutatam om. S. M.
 k. sagittas ex binis cutibus adcu-
 ratam obs. C. Vulgo erat dari ca-
 libis, quod corrigi iussit Gesn.

l. exies Go.
 m. stude S. M.
 n. manus S. M. C. manu Go.
 o. et om. C. atque S. M.
 p. factum addidi ex S. Go. factio
 Corb.
 q. nocumentum Go.
 r. quoque addidi ex S.
 s. viridem addunt S. C.
 t. ad ed. om. Go. deinceps ad-
 pones C. vulgo apponas.
 v. quatinus F. S.
 x. per venam melius Go.
 y. adcotidiet id est er. C. quod
 acontizet recte interpretatur Gesn.
 z. Ita pro egeretur, vel. S. M.
 cessatus est, et C. egestus est vel pu-
 rior c. in. statim Go.
 a. rubicundior vel addidi ex S. M.
 C. rub. emnare vel pur., stantem
 ium. Corb.

iumentum tolles a cibo, et imposita fibula^b venae pla-
 gam adstringes. Plagae^c vero pittacium^d impones,
 vt diligentius claudat, licet quidam vtantur et creta^e.
 7 Deinde in tenebroso^f loco et calido statues iumentum
 et farraginem, si tempus est, vel foenum mollissimum^g
 dabis septem diebus ac noctibus, aquam etiam offeres,
 vt si voluerit bibat. Sed triticea^h farrago hordeaceae
 praefertur; quaeⁱ si defuerit^k, hordeaceam dabis,
 8 Memento etiam quod ea melior est atque vtilior^l, quae
 vicinior marinis^m fluctibus fuerit, propterea quod ven-
 9 trem facilius soluit, humoresqueⁿ deducit. Pulsata
 etiam^o quocunque loco vena, omnem^p sanguinem
 diligenter excipies^q, et aceto oleoque permixtum vel
 aliis medicaminibus^r quae ratio deposcit, animalis
 ipsius corpus perunges, praecipueque illum locum,
 ex quo detractus est sanguis, et qui esse putatur in
 10 causa. Constat enim naturali quadam ratione atque^s
 beneficio, vt quidam aiunt, ipsum sanguinem, cum
 superfusus est^t languentibus membris praestare medi-
 cinam, vitiumque ficcare. Quam curationis sollertiam^v
 11 non oportet omitti. Praeterea^x interpositis diebus post
 flebotomum animalia producentur^y ad solem, et
 sanguis detrahitur^z eis de palato. Despumantur^a

b. Ita pro fistula ex Cor. Gesn. plagam om. Go. vulnus Corb.

c. Vulgo In plagam, Corb. Plaga pitt. pones.

d. Ita cum C. Gesn. pitac. antea. Deinceps pones C. ponas Go. Vulgo imponas.

e. cretam. C.

f. tenebricoso C. omisso in.

g. nobil. Go.

h. triticia F.

i. quod Go.

k. triticia et illam meliorem addit Go.

l. Ita C. pro ea melior sit, quae. m maritinis S. M. deinceps vulgo fuenit Propter quod. Corb. Propterea quod. Go. propter quae. S. M. quia.

n. Ita pro humorem S. M. deinceps educit S. M. deducat C.

o. ex S. M. C.

p. totum S. M.

q. accipiens S. M. accipies Go.

r. medicamentis C.

s. non S. M. atque — aiunt om. C. et Go.

t. fuerit languescitibus C.

v. solennitatem S. M. C. Go.

x. Interea S. M.

y. perd. S. M. producentur C.

z. detrahetur etiam C. etiam addit et Go.

a. Dispumantur etiam Go. mar-go: alias dispumantur: deinceps vulgatum etiam ex C. correxit Gesn.

autem tertio gradu a^b dentibus caninis^c. Equos oportet suspendi altius propter sanguinis fluxum, ita ut eo^d die mollissimis^e cibariis utantur et furfure. Sequentibus autem diebus non ex integro hordeum consequantur, sed a libris^f incipiant, et ad consuetudinem per^g singulorum dierum augmenta perueniant. Consequenter **12** tepido die ducantur ad mare vel fluuium diligenterque loti^h tergantur. Vino quoque et oleo in sole perungendiⁱ sunt diligenter et confricandi, ut corpora eorum calefacta aut repellant aut perferant perfrictionis^k iniuriam. Quibus perfectis equi^l nobiles tum demum ad laborem cursus itinerisque reuocentur.

XXIII. Sciendum est^a praeterea, castrata animalia nunquam^b oportere depleri. causa^c haec^e est, quia iam partem virium cum testibus amiserunt^d, et si depleta fuerint, vehementius eneruantur. Hinc est^e quod alinis non^f detrahendus est sanguis, quia naturaliter minus habent^g sanguinis, gracilioresque sortiti sunt venas.

XXIV. Admissarios etiam equos flebotomare non est opus: partem enim virium et sanguinis in coitu natura^a digerit^b. Si tamen^g ab admissura cessauerint, **C 5** nisi

b. absentibus canis C. Voluit abs dentibus.

c. Vulgo a. G. erat caninis, quos. Gesn. dederat caninis. Quos.

d. ea Go.

e. mollibus C.

f. Ita pro a vilibus Corb. abilibus Go. duas libras accip. S. M. incipient Go.

g. singulis diebus augendo S. M.

h. loca S. M.

i. perungendi dil. et confr. C.

k. Ita ex C. et S. M. perfricatio- nis F. Go.

l. Qui S. M.

m. Ita pro labores cursusque iti-

neris C. a laboris cursu itinerisque Go.

Cap. XXIII. a. est om. S. M. C.

b. non C.

c. herbae, quae F. Go. herbae est qua S. M. haec causa, quia C. cum Gesnero Samb.

d. Ita pro amiserint cum S. M. C. Go. Gesn.

e. enim add. F. S. omitt. cum C. Go. Gesn.

f. de matrice nunquam C.

Cap. XXIV. a. natura om. S. M. C.

b. digerunt C. amittunt S. M.

c. autem C.

nisi annis omnibus herbarum tempore depleantur, incidunt in^d caecitatem quia id quod coitu^e digerere consueuerant, redundat in oculos^e.

XXV. Nunc, ne quid relinquatur ambiguum, in quibus passionibus, et ex quibus locis, sanguis emitti debeat, indicabimus. Morbis et quibuscunque totum corpus in causa est, sicut febrientibus, [vnde^a, infra 2 dicendum] de matrice detrahendus^b est sanguis. Cephalargicis autem, oppiosis^c, insanis, cardiacis, cacacis, phreneticis^d, distentis^e, sideraticis, rabiosis^f quoquo modo praecipitur de venis auricularum^g sanguinem demere. Veruntamen^h melius est vt de temporibus, quae in dextra et sinistra sunt parte, detrahatur; id est, sub cauatura temporum; tribus digitis ab oculo interpositis, inferius vena perquiriturⁱ, et ex vtraque 3 emittitur^k sanguis. Eis vero, quibus suffusio contingit^m oculorum, vel cetera vitia, quae oculis nocentⁿ, inferiores venae^o sub oculis positae, quae descendunt sub^p angulis oculorum inferioribus, quatuor digitis inferius^q quam oculi sunt, inciduntur^q. Quibus quidem^r fastidium inhaeret^s, vel arteriarum vel faucium tumor, vel praegrauatio capitis, de palato auferendus 4 est sanguis. Quibus^t autem plumo est in causa vel iecur

d. in om. C. Go.

e. per coitum C. Go. deinceps egerere consueuerant C.

f. Ita pro declinat S. M. C. declinant in oculos Go.

g. eorum addit S. M.

Cap. XXV. a. vnde i. d. om. S. M. C. igitur inclusi.

b. tollendus S. M.

c. arpiosis F. S. cum nota mendi. et opiosis S. M. Cum Gesnero C. et Go.

d. Ita pro freneticis C.

e. Vulgo bistrucicis, scardicis legitur. Dysentericis, sideratis S. M. distentis, sideraticis C. bistrucicis, sitardicis Go.

f. babaticis praeci. de C.

g. Ita pro auriculis S. M. C.

h. Verum melius est vt temp. quae dextra — sunt detrah. C. vnde vt addidi.

i. perquiretur C.

k. emittetur C.

m. contigit C.

n. In S. M. lacuna vsque ad II. 23. sed videtur hic Corb. librum dicere voluisse Gesner.

o. venas positas S. M.

p. ab S. M.

q. phlebotomo incidito S. M.

r. vero S. M.

s. inevit Go.

t. Quibus — minuendus est om. S. M.

iecur, vel^v caetera, quae his vicina sunt membris, de pectore minuendus est, ex venis quae positae sunt in dextra ac sinistra, vbi barchiola coniunguntur, et flexura fit, cum armus^x plicatur. Quibus vero^y ar-
 minus est in causa^z, et creticis de barchioliis sanguis minuatur^a; quae venae positae sunt interius, vbi centuriae^b, id est, muscoli brachiolares^c sunt, sex^d digitis superius quam^e genu, tribus vel duobus digitis inferius quam centuriae. Hae venae sagitta percutiantur, sed caute modesteque^f tangantur, propter debilitatem animalis. quia^g hae commixtae sunt nervis. Quibus 6
 autem^h articuli in causa erunt, vel si articulus insertusⁱ vel intortus fuerit, vel^k aquatilia habuerit, vel quiduis^l simile in articulis contigerit, desub cirro^m sanguis detrahiⁿ debet: quae venae positae sunt inferius quam articuli tribus digitis super^o coronam. quae venae cum summa cautela^p tangendae sunt, quia articulorum coniunctae sunt nervis. Cretico autem^q, vel si basim mo-
 verit^r, de coronis rectius^s tollitur sanguis.

XXVI. Quibus autem iumentis vel suffusionis vitio vel per voluntatem excruciat^a vngula fuerit, quae^b vulgo vngulam cogere dicuntur, vel quibus remorata^c basis longo^d tempore claudiginem fecerit, eiusmodi cura-
 tione

- v. et Go.
 x. armis S.
 y. vero urini in causa sunt S. M.
 vero etiam Go. Vulgo quidem.
 z. Verba et creticis addidi ex
 S. M. vbi est: e creticis.
 a. auferitur S. M.
 b. centuriae S. M. hic et p. p.
 centuriae Go.
 c. brach. om. S. M.
 d. Sed S.
 e. a genibus S. M.
 f. ne mediae S. M.
 g. quae venae S. M.
 h. etiam Go.
 i. exentus vel tortus S. M.
 k. aut inf. F. aut pro vel Go.
 l. quidquid Go.

- m. de subito S. M.
 n. Ita pro subit^{ali} M. S. et Go.
 o. Ita pro sub S. M. vbi est:
 sub cirra, tribus digitis super cor-
 nam.
 p. sollicitudine S. M.
 q. Ita pro Cretico vel si S. M.
 Cretico Go.
 r. praecisio monuerit S. M.
 s. Ita pro rectis S. M.
 Cap. XXVI. a. extrusio S. M.
 extrusio suprafer. extrusio addit Go.
 b. quae — dicuntur ex S. addidi.
 In Go. tantum est: quae vulgo di-
 cuntur.
 c. rememorata Go.
 d. Ita pro longi temporis S. idem
 claudicetincm.

2 tione sanantur. Compones pedem ad gubiam et omnem
 vngulam ad viuum allides, tumentemque hinc^o suffragi-
 nem illius alligatam lino vehementer stringes, totumque
 simul vngulae solum^f in circuitu scalpello circumscribes^g,
 vt a corona vngulae^h subleuetur ex parte, tunc circum-
 cisorium inferesⁱ inter vnguem^k et solum, et cum bene
 elimpidaueris, suffraginem^l soluis, et inuenies de cal-
 caneo venas fluere, et cum sufficienter effluerit^m cruor,
 sale perfricabis, postmodumⁿ aceto et oleo inunge,
 3 et^o linteolis munies diligenter. Sparte^p calciare cura-
 bis, vt post egestionem humorum^q vngula reparetur.
 Huiusmodi autem curam nunquam nisi singulis pedibus
 adhibere debebis^r, vt in tanto dolore animal duret ac^s
 stet. Si autem in alio pede similis est causa, cum in
 illo qui prius curatus est, firmiter animal stare coeperit,
 tunc cum^t elides, et vt^v dictum est, simili observa-
 4 tione curabis. Si vero in his causis animal cremare^x
 volueris, semissabis illud^y hoc modo. Compones vn-
 gulam eius ad viuum, et contra venam addita^z sagitta
 pertundis, vt possit sanguis acontizare^a per solum quod^b
 sagitta pertulerit. Simili autem modo sale fricabis^c,
 oleoque^e et aceto, linteolisque^d munibis, duntaxat sin-
 gulos

e. Vulgo *Componis omnem vngulam quasi ad viuum adlidesque vrantum*. Samb. M. *componito pedem ad gubiam et omnem vngulam ad viuum allide fumentumque suffraginem illac alligatam lino v. adstringes totumque solum vngula in circ. scalpello circumscribi*. Go. *circumponis (suprafer. circumpositis) ad gubiam et om. vn. ad viuum adlidesque vrantum. banc suffr.*

e. huius S.

f. solum — circumque om. S.

g. vulgo *scalpeltur et circumgyrabis*.

h. Ita pro *vngula* S.

i. Ita pro *inferes* S. Go.

k. *vngulam* S. Go.

l. *suffragine* S. deinceps *foli* S. bis S. M. Go.

M. *sequens et om.* Go.

m. *emazauerit* S. M. Go.

n. Ita pro *postea* S. M. Go.

o. et cum *seq. munies om.* Go.

p. Vulgo *Sparciam*. S. M. *spatis*. Go. *sparcia*.

q. *humoris* S. M.

r. *debes*. Go.

s. et Go.

t. *bene* Go.

v. *sicut* S. M. Go.

x. *signare* S. M. *sternare* Go.

y. om. Go.

z. omisso hoc *sagittam* Go.

a. *exire* S. M.

b. *quae* Go. *pertonderit* Go.

c. *confricabis oleoque aceto* Go.

d. *lintheoque* Go. deinceps *cura-*

gulos pedes, ita^e vt portare se possit. Hoc^f modo plane qui semissantur non laeduntur^g.

XXVII. Opisthotonicis^a, vel qui morbo subrenali laeduntur^b, vulsis etiam, colicis^c, et quibus venter frequenter dolet, de cauda sanguis emittitur, licet melius putetur propter huiusmodi^d causas^e ortas de visceribus debere sanguinem tolli. Quod si de cauda tollere^f volueris, sic facies: Erige et resupina caudam ad lumbos, quatuor digitis ab ano, vbi pilos non habet, caede caudam cum^g tabula aliqua non ponderosa, quousque se vena demonstret, et^h in caudae mediaⁱ diuisura quatuor digitis ab ano sagitta percuties venam, vt^k acontizet sanguis; post decursionem fasciola^l colligabis. Cum autem de visceribus emittere volueris^m,³ sub inguibusⁿ de dextra sinistraque^o in singulis femoribus eminentes venas medias sagitta percuties, sed^p caute, propter vicinam mixturam nervorum; post decursionem sanguinis cretam^q impones. Si laccae in⁴ gambis fuerint, aut aliquis dolor coxae vel gambae, sanguis detrahatur^r gambis: sunt enim venae a visceribus descendentes per gambas interius, quas medias propter vicinam mixturam nervorum caute^s transuerse^t flebotomo percuties, et post decursionem fasciola^v ligabis.

XXVIII.

- e. om. Go.
 f. Ita pro *hi* S. M.
 g. Ita pro *eliduntur* S. M. Go.
 Cap. XLVII. a. Ita pro *Epistonicis* scripsi. *Epistonicis* S. *Opisthotonicis* Go.
 b. *tenentur* S. M.
 c. *et colicis quibus* S.
 d. *eiusdem* S. M.
 e. *causas* om. S. M.
 f. *extrahere* S. M. *etrahere* Go.
 facias Go.
 g. *de* S. M.
 h. *in cauda* S. M.
 i. *dimidietatem* Go.
 k. *si non egrediatnr sanguis* S. M.
 l. *fasciolam* Go.

- m. *velis* S. M.
 n. (*inguinibus*) inf. S. *inguibus* habet Go.
 o. *et sinistra* S. M. vulgo *sinistrae*.
 p. *sed* — *nervorum* huc retraxi monente Morgagni IV. 10. Vulgo post *imponere* inserta leguntur. Vulgatum *mixturam* ex Go. correxi.
 q. *cetera imponas* Go.
 r. *sub* addit S. M.
 s. *caudae* S. M.
 t. *transuerso* vulgatum ex S. M. correxi. *transuersus* Go.
 v. *fasciolam* Go. deinceps *colligabis* S. M.

XXVIII. In animalium curis ac^a medicinis duplex remedium auctores esse voluerunt^b, minutionem sanguinis, per quam constricta laxantur, et^c vstionem cauterii, per quam^d laxata firmanantur. Sed cum flebotomi ratio euidenter videatur exposita, cauterii quoque, licet nouissima cura sit, aperienda^e videtur
 2 vtilitas. Nam adustio^f laxata constringit, inflata at-
 tenuat, humectata^g desiccatur, coagulata soluit, carci-
 nomata^h praecidit, veteres dolores emendat, alienatasⁱ
 corporis partes ex qualibet causa ad statum suum reuocat,
 super naturam excrescentia subtrahit^k, et adusta cref-
 3 cere non patitur^l. Nam cum cadente^m ferro ruperis
 cutem, vitium omne concoquitur atque maturatur, et
 beneficio ignis dissolutum per foramina, quae facta
 sunt, effluit cum humore. atque ita sanatur passio et
 tollitur dolor. Post quaeⁿ cicatricibus clausis constri-
 ctior et robustior redditur locus, ac^o prope insolubilis
 cutis. Sciendum vero^p cuprina cauteria plus effe-
 4 ctus ad curandum habere quam ferrea. Praeterea si
 in capite morbus est, inuritur ceruix: si subrenalis est,
 lumbis ignis adhibetur. Interdum autem puncta in-
 figuntur^q, interdum ad similitudinem lineae^r candens
 deducitur ferrum^s, aliquando velut palmulae^t fiunt.
 In hoc enim mulomedici cum^v arte laudatur ingenium,
 si

Cap. XXVIII. a. curis ac om.
 Go. deinceps rem esse vol. auctores
 Go.

b. scilicet addit S. M. nihil Go.
 minutione Go.

c. etiam addit S. M. nihil add.
 Go. deinde vstione Go.

d. Ita pro quod S. M. laxa S. M.

e. vis tamen eius S. M.

f. vstio S. M.

g. humecta siccat S. M.

h. Ita pro farcin. F. S. Go. ex
 M. S. dedit Gesn.

i. alienas Go.

k. Ita pro subtrahita, et S. M.

l. sinit. nam beneficio cauterii
 rumpentis cutem caro coquitur et ma-

turatur, et beneficio ignis dissoluta
 per foramina, quae facta fuerunt
 S. M. sinit etiam Go.

m. candenti ferro vero rup. Go.

n. quam S. quod S. M.

o. hoc propria inf. Go.

p. quoque S. M. Go.

q. adhibentur vel S. M. impin-
 guntur supra ser. in Go.

r. liniae candente ducitur verum
 Go.

s. veru S. M.

t. palmate fit S. M.

v. mulomedicinae cum arte lauda-
 tur ingenium Go. vnde vulgatum:
 laudatur mul. ing. auxi et cor-
 rexi.

fi ita animal cauterio curauerit ne deformet. Pro^x 5
 locis autem, in quibus est passio, et pro pellis aestima-
 tione^y cauteria vehementius imprimuntur^z aut leuius.
 Memoria autem retinendum est, quassaturas^a, emota
 vel extorta aut eiecta de locis suis, vri^b penitus non de-
 bere. nam perpetua debilitas consequitur. sed melius⁶
 est^c cum locis suis reposita^d fuerint, et ligaturis dili-
 gentius^e communita, atque ita naturae industriaeque
 beneficio corroborata^f, chalaasticis^g vnctionibus et ma-
 lagmis^h, postremum causticisⁱ eadem percurare^k ad
 spem perpetuae sanitatis. Quod specialiter admonen- 7
 dum est, ne mulomedici festinantes, dum^l foco curare
 cupiunt, animalia debilitent^m autⁿ deforment, cum
 flebotomis, potionibus, vnguentis, syringis^o medica-
 minibusque diuersis ante^p sit temptanda curatio; et si
 nihil profecerint, ad extremum^q ignis adhibetur.

x. In S. M.

y. extenuatione S. M. Go.

z. insiguntur S. M.

a. fracturas F. M. et S. cum
 margine Go. qui exorta habet.

b. moueri S. M.

c. vt addit S. Go.

d. inposita fuerit Go.

e. diligentibus composita S. M.
 commonita Go.

f. corroborata Go. roborata S. M.
 deinceps vt inferit Go.

g. calaasticis S. M., colacaasticis

Go. Vulgo colasticis.

h. malacmis S. deinceps ad inf.

S. M. et Go.

i. calaasticis S. M. causticis cola
 eadem Go. Voluit colacaasticis.

k. procurari S. M. procurare Go.

l. cum ferro Go.

m. potius vexant addit Go. supra-
 scripto: alias vacat.

n. atque deformant Go.

o. om. S. M.,

p. at sit temptata Go.

q. vltimum Go.

VEGETII RENATI
ARTIS VETERINARIAE
SIVE
MVLQ MEDICINAE
LIBER SECVNDVS.
(VVLGO I. C. XXIX.)

CAPVT I.

Quaecunque passiones plus iumentis periculi^a inferre consueuerunt, et difficilioribus obscurioribusque^b indigent curis, has primo^c amplectimur libro, vt et facilius reperiantur^d, quae in exordiis ipsis^e occurrent, et legentibus fastidium non possint adferre^f. Febrientibus itaque animalibus quam^g primum conuenit subuenire. nam^h non amplius quam triduo caloris vimⁱ sustinere posse creduntur. intra quod^k si curata non fuerint, moriuntur. Oportet igitur prius passionis^l huius signa causasque praedicere, et^m mox medicinas exponere. Febriens iumentum deiectum caput eⁿ terra alleuare

VARIETAS LECTIONIS ET NOTAE.

Cap. I. a. periculum Go. deinceps adferre S. M.

b. et auarioribus S. M.

c. vno complectimur S. M.

d. intelligantur Go.

e. Vulgatum ipsius ex coniectura Gesneri correxi.

f. possent offerre Go. Deinceps vulgo addita leguntur: De curis quae prima sunt. quae verba recte incluserat Gesner, cum Sambucus monuerit, ea in MS. omitti, ibique duo capita distincta adesse,

quorum alterum inscriptum sit: de curis febrium: alterum de lassitudine, quae videtur febribus similis: et incipit: Febrientibus anim. Omittit etiam verba haec Go. qui Quae febrientibus habet.

g. quam ex S. addidi.

h. quae S. M. voluit quia,

i. inde Go.

k. quos Go.

l. huiusmodi s. c. praedici Go.

m. postea medicinam ponere S. M.

n. a terra lenare non Go.

alleuare vix poterit, erit oculis apertis, labiis demissis, tristitia turpis^o et grauitas totius corporis insequitur, testiculi tumidiores laxius^p pendent, membra caloribus feruent, venae vehementi pulsu saliant, anhelitusque creber et calidus, tussis assidua, incessus nutans, fastidium cibi, bibendi cupiditas, vigiliae iuges. **Causa** 4 autem huius passionis ex magno labore et fatigatione est, si negligentia consequatur^q. Interdum aestu nimio, aut perfrictione^r vehementi, vel ex cruditate ciborum, aut sudoris subita infrigidatione, vel ex feruore hordei nouelli euenire^s consuevit. **Curatio** 5 autem ista solennis^t est. Continuo^v sanguinem eis de facie vel de temporibus aut palato oportet emitti, ab omni esca prima die penitus abstineri^x, tunc foeni optimi aut^y herbae viridis subiinde^z pusillum offerri oportebit, et quiescere etiam ab omnibus rebus, et etiam sequestratum temperato tempore, et inambulationibus leuibus animal commoueri^a: calidis quoque locis^b coopertum stabulari. Cum coeperit melius esse, 6 herbam minutatim concisam^c porrigito. quae si defuerit, hordeum maceratum, ablatisque suis folliculis tusum^d in modum ptisanæ, paulatim offeratur et frequenter exiguum.

II. (I. 30.) Plerumque autem equi ultra vires adursum coacti aut ponderibus praegravati aut^a sudore defecti similia febricitantibus^b signa demonstrant. Quod

o. turpi S.

p. laxius^o Go. sic.

q. consequitur Go.

r. Ita pro *perfrict.* scripsi. *perfricatione* S. M.

s. accidere S. M.

t. solennis Go. vbique.

v. autem addit Go.

x. abstinent S. M. *abstineat* Go. inceptis tunc add. Go.

T. IV. P. I.

y. vel S. M.

z. subiinde p. dare Go. *subiinde oportebit ambulationibus animal commoueri* omittis reliquis S. M.

a. comm. om. Go.

b. parum add. Go.

c. *incisam* S. M.

d. *tusum* Go.

Cap. II. a. Ita pro *ac* S. M.

b. Ita pro *febricitantibus* S. M.

D

Quod^c sic intelliges: Oculi sublachrymantes erunt et tanquam subfusi sanguine, praeterea spiritum crebrius agitatur, foenumque fastidit et de posterioribus pedibus melius se sustentabit. nam priores^d quasi subtritos tardius ponit.

III. (I. 31.) Quod si febris interna fuerit, non^a facile animal dormiet, et quotidie deterior^b fiet, interdum furunculos^c in dorso vel in lateribus habebit: et tunc^d scias eum^e a morbo, de^f quo supra disputatum est, malleo detineri^g. Cui lotium aliquot diebus^h tam hominum quamⁱ arietum per nares infundes. Et sic potiones, quae de isto morbo supra scriptae sunt dabis.

IV. (I. 32.) Si autem autumnus^a tempore coeperit febrere iumentum, statim de ceruice sanguinem detrahes, vel gradu tertio de palato; post herbae triaxaginis sextarium, traganti, rosarum^b ana unciam i in pila lignea pistabis, cernesque^c subtiliter, ex aqua^d cum mulla et oleo potionabis, atque ita restitues sanitatem.

V. (I. 33.) Si autem aestate febrere coeperit, totum sudabit, fataget^a salientibus venis, naturam^b mincturo similis demittet ad terram, transuerse ambulabit. De coxa media quatuor digitis ab ano venam

- c. Ita pro Quos S. M.
 d. Ita pro primos S. M.
 Cap. III. a. non — dormiet om.
 S. M.
 b. Ita pro deterius Go.
 c. funiculos S.
 d. et tunc addidi ex S. M.
 e. eum om. S. M.
 f. Verba de quo — est ex S. M. addidi. Vulgo qui superius disputatus est malleus. Sed S. M. malleo.
 g. teneri Go.
 h. Ita pro dierum S.

- i. q. ar. om. Go.
 Cap. IV. a. autumnus — febrere Go.
 b. ros. om. S. M. deinceps an⁷ F.
 c. tenesque S. M. continisque Go.
 An comerisque?
 d. ex qua S. M. et Go. probante Gesnero. deinceps commulsa Go.
 Cap. V. a. fatagat Go.
 b. Ita pro mincturam et naturam simul dimittere S. M. in Go. est in mincturam. Vulgo etiam ante ad terram interpungebatur.

nam inquiris^c, et ex ea sanguinem detrahes. Si autem non inueneris, de ceruice tollendus est. Cui hanc potionem pro^d tempore dabis: Herbae^e portulacae plenam manum tundis, succumque eius cum draganto^f et thure et^g succo rosae campanae mulsa addita offeres, potionem non satis grandem, ne plus quam oportet infrigides: quia^h cum quasi splene careat simul et defectione sanguinis calore priuatur.

VI. (I. 34.) Hieme vero si febrerit, supra dictas^a species aridas contundito^b, diligenterque misceto. et per sinistram narem dato, sanitas^c consequitur. Febrientibus autem haec potio utilis traditur: Mannae, thuris uncias 2 semis, iridis illyricae^d uncias 6, piperis unciam 1, baccarum lauri, seminis apii ana unciam 1, cum^e passo potionabis. Item post detractio-² nem sanguinis de matrice aut de palato sic^f potionabis febrientem: Hyssopi libram unam, abrotani uncias 6, lactis caprini sextarium, amyli^g cyathum, olei optimi^h uncias 3, herbae vrceolarisⁱ succi cyathum unum, misce cum caeteris, et per cornu^k faucibus infunde, erit salutare remedium. Item alia potio.³ Lactis libram unam^l, olei cyathos 2, croci scrupulum^m 1, myrrhae Θ 2, apii seminis cochleariumⁿ plenum, miscebis pariter, et dabis ad cornu. Hieme farinam triticeam cum aqua tepida, aestate autem fari-
D 2 nam

a. maris Go.

d. parabis S. M.

e. Ita pro *Herbam portulacae* Go. nisi quod *portulacae* tenet.

f. Vulgo *dragante*.

g. vel *rosae cum pane* S. M. cum thure vel *succo rosae cum panae* Go.

h. Hinc ad finem cap. om. S. M. quia tum Go.

Cap. VI. a. *scriptas* S. M. Go.

b. cum digito Go.

c. *sanitatem* S. M.

d. Vulgo *yris illyricae*.

e. *edmpasso* Go.

f. *pot. sic febr.* Go. *febrient in-mentum* S. M.

g. *an cy.* om S. M. Vulgo *amili*.

h. *quieti* S. M

i. *urciol.* F. S. Go.

k. *cornum* Go.

l. Ita pro *sextarium* S. M.

m. *scrupulum* I. om. Go. *drachnam unam* S. M. deinceps vulgo *mirrae* — *appii*.

n. *cochleare* S. M. *cochlearium* Go.

nam hordeaceam cum aqua frigida^o dabis in potu. Si febrienti tensura^p non desit illorum, loca cauterio
 4 inurenda sunt, et vsta curanda. Item alia potio. Lactis capriini heminam, amyli^g cyathum, oua 4, olei cyathum^q, succum^r herbae vrceolaris quotidie potum^f
 5 dabis vsque ad sanitatem. Item vnctio^t qua perfricandi sunt febrientes. ^v Rosae libram, olei veteris libram 1, aceti heminas 3, olei cyprini^x libram semis^y portulacae feminis et nucis amarae ana vncias 6, menthae vel rutae quantum sufficit^z. teres et commisces, et tepelacto vttere, ita vt diutissime confrices contra pilum, et in loco tepido vnctum animal coopertumque statues.
 6 Item^a potio alia si hieme febrierit. Gentianae vnciam vnani, aristolochiae, hyssopi, absinthii, abrotani^b, singulorum vnciam vnani, caricarum vncias 6, feminis^c apii vncias tres, rutae fasciculum^d 1, omnia in cacabo cum aqua decoques vsque^e ad tertiam, et cum nigrescere videris, coctum est. Exinde vnani^f heminam misceto sicut^g supra scriptum est, et per cornu faucibus infundito^h.

VII. (I. 35.) Si quod iumentum ab indigestione vel pletura febricitauerit, naribus spiritum ducet^a, et
 ilia

o. frigida om. S. M. deinceps vulgatum potum ex Go. correxi.

p. Ita vulgatum febrient mensuram non des, illorum autem loca correxi ex S. M. et Go. nisi quod hic dedit habet. illorum S.

q. quantum Go.

r. succi — vrceol. Go. vrceol. etiam F. S.

s. potionabis S. M.

t. vnguentum quo S. M.

v. Go. inserit Recipe per notam scriptum. deinceps rosarum libram vncias sex Go. libram semis S. M.

x. Ita pro lactis capriini S. M. nisi quod cyprini habet.

y. vnani S. M. deinceps portulacae vnc. nucis amarae S. M. Vulgo portulacae erat.

z. Ita S. M. Vulgo erat expedit f. teres. vli literam f. ex nota verbi sufficit ortam esse suspicabatur Gesner. Deinceps vnctum pro vnctum Go. supra scr. habet.

a. Item potio alia om. Go. et post febricitat inserit Recipe.

b. vnciam vnani omisso singulorum Go.

c. sem. om. S. M.

d. Ita pro fasciculum S. pro numero bonum habet S. M.

e. vsque ex S. addidi.

f. Ita pro vini S. M.

g. cum supra scriptione S. M. si cum Go.

h. infundas Go.

Cap. VII. a. ducit Go.

ilia frequenter agitabit, anhelitusque^b erit feruens et aridus, spinam facilius flectet^c, nam qui ex perfri-
ctione^d febrit, rigidus est; quia calor membra dissoluit,
frigus astringit. Ex pletura igitur febrienti copiosus
sanguis emittitur de ceruice, nares aceto perfricantur,
vt sternutet saepius. Venter quoque febrientis si du-
rior fuerit, per anum iniecta manu stercus extrahatur^e,
a cibo abstineat, paucissimum^f potum per interualla
suscipiat, et vnctum^g supra scripto medicamine, diu-
que fricatum^h, loco stabit calido horis tribus aut qua-
tuor coopertum, postea ad ambulandumⁱ producet^k
nihilominus inuolutum.

VIII. (i. 36.) Si quando ex vulnere aliquo^a vel
suppuratione oris aut faucium nascitur febris, de tempo-
ribus nec non etiam de palato detrahendus est sanguis.
De maxillis quoque siue de ceruice, et ad postremum
quicunque locus febrienti doluerit, ex^b eodem cum^c
mensura sanguinem oportet auferri. Quod si cibum
penitus respuerit, farinam aquae mixtam ad cibi^d instar
faucibus eius infundes. Offas^e quoque de passio facies
iustae magnitudinis, et septenas^f cum oleo digeres, vt
possit habere substantiam. Ita^g denique febrienti utilis
est, ex quacunque parte detractio sanguinis fiat, si con-
sideratis viribus animalis mensura seruetur. Nam vt
emissus ratione humor^h releuat, ita enormiterⁱ ablatus
euirat^k vel turbat.

D 3

IX.

b. anhelitus erit frequens et oli-
dus Go.

c. flectit Go. deinceps nam et qui
Go

d perforatione S. M. Vulgo per-
frictione.

e. egeritur S. M.

f. pauc. — et om. S. M. parniss. Go.

g. unto Go.

h. fricato Go.

i. deamb. S.

k. ducitur Go.

Cap. VIII. a. vulnere vel aliqua
supp. Go.

b. idem fricandus est et sanguis
S. M.

c. omni Go.

d. clini instantiam S. M. ad
instar cibi — infundis Go. ad oli-
vae instar coniciebat Gesner.

e. Offeras Go.

f. pitifanas Go.

g. ac demum febr. Go.

h. Ita pro rationabiliter Go. hu-
mor addit etiam S.

i. in enormiter Go.

k. occidit S. M. curat Go.

IX. (I. 37.) Coactio in animalibus passionis est nomen, ex qua aegritudinum^a diuersa genera nascuntur, ideo sic appellata^b, quod ab iniuria vel labore vel^c ex coactione contingat. Quoties enim lassum animal fatigatione itineris vel nimietate cursus vel magnitudine ponderum non studiose refouetur, vel aestate sitire vel hieme algere^d compellitur, vel certe penuriam^e sustinet cibi^f, aut hordeo nouo aut^g foeno pessimo laeditur, et per^h dies aliquot circa curam eius nulla adhibetur industria;ⁱ sic totius corporis compago et interiorum viscerum dispositio per iniuriam et fatigationem vitiatur.

X. (I. 38.) Ex qua coactione haec passionum genera^a nascuntur. Ex perfrictione^b enim fiunt opisthotonici^c, podagratici, phthistici. Ex aestu autem euenit² grauedo, febris, infania, capitis dolor. Ex sudore oritur tumor in cruribus, suffusio in pedibus, febris, spasmus, et tussis. Ex humore quoque, qui de naribus profluit, passio apertissima declaratur. A cerebro enim^d vel a capite venit multa pituita^e, crebra et³ spissa. A perfrictione^f erit humor tenuis, aquaticus et frigidus: ex qua re fiunt coriaginosi^g et epatici^h et phthistici. A tolibusⁱ et glandulis et arteriis humor erit candidus^k et viscosus, ex quo^l euenit fastidium et faucium

Cap. IX. a. aegret. Go.

b. est addit Go.

c. et S. M. contingit deinceps Go. et quotiens postea laxum.

d. frigore in Go. supra scr. voluit frigere.

e. iniuriam Go.

f. coniectus S. M.

g. vel Go. deinceps vulgo distinguitur: laeditur. et per.

h. per aliquot dies Go.

i. et inserit F. S. Go. omittit S. M.

Cap. X. a. signa S. M. deinceps nascantur Go.

b. praefocatione S. M. Vulgo perfrictione.

c. Vulgo epistomici. S. M. epistetonici. Go. epistomachi.

d. vero S. M.

e. prauitas S. M. et Go. margo habet spurcitas.

f. Vulgo perfrictione. S. M. praefocatione humorum erit.

g. corriginosi Go.

h. tenatici et tussici et a talis S. M. epatici et tussiculatores et glandulosi.

Ex glandulis et arteriis Go.

i. Vulgo colibus.

k. calidus Go.

l. hoc S. M.

partem diuidiam decocta fuerint, vniuersa conteres
 7 atque liquabis^q, praeterea vini veteris optimi sextarios
 tres, mellis heminiam, piperis triti drachmam^r adicies
 supra scriptis, rursumque feruere facies omnia, ex
 qua^s calidam potionem plurimis diebus dabis, quae
 8 mirifice iuuare consuevit. Si de labore itineris suffusio
 pedum forte prouenerit, caue ne sanguinem calido^t
 detrahas, sed requietum [pausatunque^v] flebotomabis,
 huiusmodi^x beneficio potionis vsurus^y: Turis masculi
 drachmas^a, foliorum^b caprifici libram, grana pi-
 peris 25, fermenti uncias 3, croci drachmam^c:
 9 Omnia bene trita in tres partes diuides, et expausatum^d
 iumentum triduo cum oleo potionabis et vino: si
 hiems fuerit, tepida os abluēs, aestate^e frigida: si
 tardius, aut^f non recte ambulat, sulphurem^g et resi-
 nam calentem vngulis imponis, non semel tantum,
 sed aliquoties donec rectus^h incedat. Si vero ista non
 profuerint, semissabisⁱ eum, vt de vngulis sagitta con-
 tactis competenter profluat sanguis, et vulnēra trauma-
 10 tico^k curabis pharmaco^l. De lassiss^m haec signa erunt: n^o
 toto corpore grauabitur, et posteriora crura quasi inli-
 gata^o habebit. posca itaque et pulegio nares eius et to-
 tam faciem fouebis, panem et^p merum dabis^q vt man-
 ducet, offeresque ei lactucas vel gramen diligēter lo-
 tum

- q. item addit S. M.
 r. unciam vnā S. M.
 s. quo S. M.
 t. calidum Go.
 v. omittit S. M. et Go. hinc
 inclusi.
 x. huius S. M.
 y. vsus Go.
 a. uncias duas S. M.
 b. folia Go.
 c. quartam partem drachmae S. M.
 Go.
 d. expausatum S. M.
 e. Si aestus S. M.
 f. rectum S. M. rectus ambulat
 suprafer. recte Go. pro his verbis:
 aut non recte.

- g. fursurem F. M. Go. et S. M.
 deinceps impones.
 h. recte Go.
 i. semissabis ipsum S. M. deinceps
 sagittis Go.
 k. tragmatico S. M. trainatico Go.
 l. autem addit Go.
 m. Vulgo laxis. Ante haec duo
 verba S. M. inserit: Febris ex lassit-
 tudine haec signa habet. cum lem-
 mate noui capitis: De febre et
 lassitudine.
 n. monstrabis Go.
 o. longa S. M. crura inligata quasi
 habebit. posca Go.
 p. etiam S. M.
 q. dabis om. Go.

tum atque concisum, consequenter daturus huiusmodi
 potionem: Succum ptisanæ, passum, oua, oleum **11**
 rosatum, quæ omnia pariter^r mista per triduum dabis,
 ita vt hordeum primo^s decorticatum siccatumque man-
 ducet. Praemonendum autem est, ne^t iumento ex
 coactionis iniuria laboranti pulses venas calentes. con-
 tinuo enim neruorum^v contractio et debilitas conse-
 quitur. Oportet autem armos eorum et genua vino **12**
 calido et oleo tepido^x suffundere, totumque^y corpus
 multorum manibus diutissime confricare, et loco sta-
 tuere tepido, mollia^z de siccato stercore vel de paleis^a
 strata præbere. Posterio^brem partem flebotomo lassis^c
 non oportet contingi, ne penitus euirentur^d. Quod
 si venæ in cruribus tument; et^e plenæ sunt humore^f,
 de coronis sanguis auferatur.

XI. (I. 39.) Non minus multæ et obscuræ vale-
 tudines^a in internis^b animalium quam hominum existere
 consueuerunt. imo si verum quaerimus, prope pares
 atque^c consimiles sumus. Nam^d animalibus, quia^e
 rationales sumus, sola mente præstamus: corporis
 vero natura communis est, maxime in doloribus.
 Dolorem^f ventris in iumentis Veterinariorum^g impe-
 ritia putat facile^h posse curari, quodⁱ graue, nescit:

D 5

et

r. par. mista om. S. M. mista
 om. Go.

s. pro modo totum S. M. promo-
 dulatum Go.

t. ne iumentum ex euacuationibus
 in iniuriam laborum impulsus, venas
 enim calentes habens, continuo ner-
 uorum S. M. calentes etiam Go.
 Vulgo calenti.

v. neruo Go. deinde contracto.

x. tepido om. S. M.

y. et totum Go.

z. et supponere ei mollia, et pa-
 leam S. M.

a. paliis Go.

b. autem addit S.

c. Vulgo laxis.

d. enerventur S. M.

e. hac pl. sint Go.

f. humores decoctiones — aufer-
 tur Go.

Cap. XI. a. valitud. Go.

b. iumentis Go.

c. atque om. Go.

d. Nam — sumus om. S. M.

e. quæ corrigitur qua Go.

f. Dolor enim Go.

g. Vulgo Veterinorum. Go. Ve-
 taviorum. Mecum S. M.

h. ex facili Go.

i. quod — vitium om. S. M.

et^k ex ventositate vel constipatione vitium, torsiones vocant et interiorum incisiones, quibus aut praecantationes^l anicularum more; aut aliquod quasi^m physicum remedium adferre conantur. Cum quid enim intrinsecus iumentis dolere inceperit, statim se allidunt et volutant, et solius ventris creditur esse causa, cum plures et difficiles et diuersaeⁿ sint passiones, ex quibus dolor et volutatio illa contingit. et nisi singulis procausarum genere competens medicina subuenerit, sanitas redire non poterit. Efficaciter autem curare potest^o nemo, nisi qui internarum aegritudinum signa rationesque cognouerit.

XII. (L. 40.) Primum venter^a ipse, qui aqualiculus nominatur, totius corporis obtinet dominatum, in cuius capacitate cibus potioque miscetur, ac per digestionem naturali calore decoctus, separatis humoribus, partem^c ad substantiam membrorum conuertit in sanguinem^b, partem in vrinas resoluit, partemque fecernit^d in stercora. Quod si loca illa perfrictio^d longi temporis vitiauerit: intestinorum dolor, et^e corruptio digestionis necessario sequitur^f. Nam pars humoris coagulatur ex frigore, et fit conglutinosa in praecordiis, atque in intestinorum partibus^g, quae ducuntur^h ab aqualiculo vsque ad columⁱ, quod appellatur Graece^k typhlon enteron, latine^l ieiunum dicitur, retinetur et haeret, per quod in columⁱ humor pessimus transit,

k. et om. S.

l. verborum rationes S. M.

m. conphysicum S. M.

n. et diuersae ex S. addidi.

o. non poterit S. M. nemo potest

Go. deinceps aegret. Go.

Cap. XII. a. Plurimum ipse Go.

b. Vulgo additum et om. S. M. vrina deinceps Go.

c. Ita pro fecum trahit S. M. stercore Go.

d. Vulgo praestriccio. Goth. perstriccio.

e. et cor. dig. om. S. M.

f. consequitur S. M.

g. partes Go.

h. ducunt S. M.

i. collum F. et Go. sed correctum.

k. Vulgo deest typhlon. Go. typhlon interou. S. M. cyphon, interim. De meo Graece addidi.

l. Vulgo post retinetur et haeret legebatur: quod Latine ieiunum dicitur. Go. ieiunium.

transit, et interclufione sua cibum non patitur ad interiores partes in ore solito descendere^m. Hinc [etiamⁿ 3 tortura et] extensio ventris dolorque cum magno periculo generatur: quae^o passio Graece emphragma, Latine praecoccupatio dicitur.

XIII. (I. 41.) Exoritur et alia causa doloris asperior^a, quae Graece chordapfos^b appellatur, cum praecclusa intestina viscerum vento [fumoue^c se] urgente colligant^d, vsque adeo^e, vt et^f aquam et cibum et stercus animalia etiam interdum reuomere cogantur. Praeterea ad similitudinem hominum propter^g inflationis iniuriam coli quoque^h dolore vexantur; propter quam necessitatem animalia diu seⁱ vehementerque^k voluendo rumpuntur, quod curari^l iam non potest, et ideo moriantur.

XIV. (I. 42.) Ilei^a quoque vitia ex perfrictione^b huiusmodi humoris nascuntur: qui cum intestina maiora et praeccluserit, et in eorum^c sinibus stercora coeperit detinere: prohibet^d illa ad cataclytum longanoni decurrere. (Longanon autem intestinum vocatur, per quod stercus egeritur.) tunc ventus^e crassus vel praecclufione ipsa intra^f viscera increfcit ac faeuit, et^g dolores morfus-

m. Ita pro *peruenire* Go.
 n. etiam — et om. S. M. *antem* Goth.
 o. q. p. *Gr.* om. S. M.
 Cap. XIII. a. a *superiori* S. M.
 b. *cardaphos* S. M.
 c. *funoue* om. S. M. *se* om. Go.
 hinc vtrumque inclusi.
 d. *colligunt* S. M.
 e. Ita pro *eo* S. M.
 f. et ex S. addidi.
 g. *per infrictionis iniuriam colicumque dolorem* S. M. *frictionis* Go.
 h. *quoque* om. Go.
 i. Ita pro *diu se* S. M.
 k. *vehementer* — *rumpunt* S. M.

l. *curare non* Go.
 Cap. XIV. a. *Aliqua* S. M. *Alia* Go.
 b. *praeforatione istius* S. M. *perfricatione* Go.
 c. *renibus eorum* S. M. *in renibus eorum* Go.
 d. *illam* Go. *deinceps vulgo catachlytum.* S. M. *catocidem.* Go. *cataclietum.* Idem *longanoni* — *Longaon.*
 e. Ita pro *venter* S. M. *crossus* Go.
 f. *intrinsicca* — *crefcit* Go.
 g. Ita pro *sibinet* S. M. Go. *deinceps proiciunt* Go.

morlusque excitat vehēmentes, ex quo iumenta se
 proiciunt ac volutant, extensisque pedibus calcitrant.
 2 sed per impatientiam se saepe^h iactando ventus increfcit,
 et mixtus stercorei vsque adⁱ intestina descendit, nec^k
 iam, vt supra, rumpitur. Quod^k vitium Ileos vo-
 catur ab eo, quod intestina locis suis exclusa, quasi
 obices faciunt. quae valetudo periculosa est, nisi cum
 3 celeritate subueneris. Huiusmodi autem sunt adhibenda
 remedia: Aqua calida renes animalis diutissime fomen-
 tabis, foenumque cum calida, vt vapor magis penetret,
 frequenter apponis, post ciliciis^l diligenter absterges,
 item^m oleum vetus et picem liquidam, et oleum lauri-
 num miscesⁿ, calefacies, et diutissime perfricabis, ita
 vt^o testiculos eius perungas, et in auriculas calidum
 4 medicamen infundas. Tam diu autem fricabitur^p,
 vt sudare incipiat et ventum emittēre, ex quo spes
 ostenditur sanitatis. Quod loco calido statues, ac
 sagis^q cooperies diligenter, hanc daturus quotidie
 potionem. Piperis grana quinquaginta, petroselinum
 quantum quatuor digiti comprehendunt, cumini^r Alex-
 andrini tantundem, cumini quoque Africani tantun-
 dem, semen apii, myrram^s, nepetam, triflaginem,
 aequis ponderibus, quibus ad dimidiam omnium par-
 tem nitrum admiscere te conuenit. Quae omnia bene
 trita ex vino calido et oleo aequis ponderibus, et melle
 5 quantum satis fuerit dabis. Haec [autem^t] potio et
 cale-

h. iam om. S. M. Go. vulgo additum.

i in S. M.

k. quod vitium Ileam vocatur, ab eo quod intestina suis locis exclusa quasi obices faciunt, quae valet S. M. Vulgo rumpitur, sed iumento quod in vitium qui Ileos vocatur (ex eo — exclusa, animal quasi elices facere faciunt) incidit, ea valet. etc. In Goth est: sed in vitium, quod yleon — ab eo — faciunt: quae valetudo. In Samb. est Ileo.

l. stramine S. M.

m item ex S. additum.

n. et inf. S.

o. et S. M. et Go. Vulgo et — perunges — infundes. Sed Go. perunges (sic) — infundas.

p. fricabis S. M.

q. satis M. S. faccis Go.

r. Vulgo cimini bis.

s. Vulgo myrram, nepitam, triflaginem. Go. seminis — myrram — traxaginem

t. autem om. S. M. et om. Go.

calefacit, et ventrem^v resoluit. Quod remedium si tardius subuenerit, saccellos^x cum furfure calentes super^y totum dorsum et renes animalis imponis. Clysterizabis^z etiam ex aqua calida et oleo, quod cum sale et melle et afronitro^u miscebis ouoque, et ita ventre laxato et stercora emittuntur et ventus. Quod si 6 clyster defuerit, sal bene tritum et mel coques^b, pastillosque longos et duros facies, et in anum iumentis^c [interius] immittes. Quae res omnem spurcitiem humoris intus obstantem^d abstrahit, et ad sanitatem perducit; nec est aliud quod magis valeat subuenire.

XV. (I. 43.) Sunt animalia quibus assidue ventris interuenit^a dolor, qui^b strophus appellatur, et hac ratione concipitur. Interdum sudor animalium vel nimio cursu vel labore^c profluens in internis residet intra^d ventris intestinorumque compaginem, qui punctiones doloresque praestat interius. et^e cum totum a labore cessauerit ac refrixerit corpus animalis, cessat et dolor: sed cum^f a labore calefieri coeperit^g, rursus^h exoritur, et ideo strophus^h vocatur. nam frequenter volutatur, et cum surrexerit, terram pedibus tunditⁱ, et interdum [terram^k] quasi manducare conatur, et iacens videtur quasi pusillum requiescere; et surgens citius ambulare se cogit. Sed^l ex hac iniuria frequenter volutando ventum sibi nutrit^m intrinsecus, et fit tympa-

v. ventum Go.

x. saccellationes ex fur. calidissimo plenas S. M. saccellatores calidissimae ex furf. per Go.

y. Ita pro per S. M. semper S.

z. Ita pro clysterizabis S. M. Go.

a. Ita pro melle Afro et nitro uoque miscebis et ita Go. ouo i. M.

b. et miscebis inf. S. paulo antea listere Go.

c. iumentis immittis Go.

d. Ita pro stantem S. M.

Cap. XV. a. Ita pro impendit S. M. Go.

b. stropholus S. M.

c. dolore S. M.

d. inter S. M.

e. et cum — et dolor om. Go.

f. totum addit Go.

g. incipit suprafer. alias ceperit Go. deinceps rursusque.

h. strophos Go.

i. tondit Go.

k. terram om. S. M.

l. Si Go.

m. alias immittit Go. margo.

tympanites, ex quo et omentumⁿ rumpitur, et praesens^o vitae periculum consequitur. Quod vitium si in perpetuum auferre volueris, paracentesim^p facies sic: quatuor digitis sub umbilico ad^q veretrum versus medio^r climate ventris sagittam iniicies^s, ut non solum cutem, verum etiam peritonaeum^t ipsum aperias. Peritonaeum enim^v dicitur membrana^x quae intestina omnia continet. Ad mensuram autem cum magna cautela peritonaeum^t aperies, ne intestina laedas, et 4 praesens discrimen inferas. Post^y exenta sagitta subiicies fistulam centinalem, quam mulomedici portare consueverunt, minutis foraminibus multisque pertusam, per quam^z foras humor emanat, quem suscipies in vase, et^a inuenies limpido^b lotio similem, tolles vero 5 non minus sextario. Haec cura etiam illa animalia sanabit, quae vel stupida vel macra sunt ex coactione longi temporis, quibus nitrum diligenter cribratum^c in hordeum debes aspergere, quod omnes asperrimos^d humores et spurcitas corporis purgat. Sed strophosis dabis potionem superius declaratam plurimis diebus. Etiam acopo thermantico^e renes eorum totumque corpus perunges, et diebus aliquot a pluribus^f facies confricari. Ad vltimum renibus eorum causticum induces, et sic reuoces^g ad laborem.

XVI. (I. 44.) Intolerabilem dolorem intestinis inferunt

n. Ita pro inmentum S. M.
 o. praesentis Go.
 p. paracenth. a Gesn.
 q. ad ex S. et Go. addidi.
 r. medium Go.
 s. iniicies Go. ita addit S.
 t. periconium S. M. et Fab. peritonium Go. qui sequentia ipsum ap. Perit. omittit.
 v. quod Go.
 x. membranam quod Go. supra ser. vulgata membrana.
 y. Omissio Post Go. exempta — subicies — centinalem sed margo

centinalem. S. M. exentam sagittam — centinalem.
 z. perquam om. Go. fistulam addit S.
 a. et om. Go.
 b. limpiddum lota S. M. limpiddum etiam Go. deinde tolle.
 c. cribellatum in bordio Go. boydeo S. M.
 d. accerrinos Go.
 e. Vulgo thermantico. Go. tinantico.
 f. plurimis S. M.
 g. reuocas Go.

ferunt lumbrici^a, vermes, et tineolae^b, quas alii pediculos appellant. Nam^c coagulare et aqualiculum intus erodunt, et vulnera faciunt. ex qua necessitate animalia macrescunt, et coriagiinosa^e fiunt, et sine febre non sunt^e et celeriter moriuntur. Huiusmodi passionis signum est, cum inuenitur humor in ano fabae coctae similis: est^f namque sanies ex illis^g vulneribus^h, quae bestiolae intrinsecus fecerunt. Ieiuna animalia ex hac^a necessitateⁱ vehementius torquentur. Nam cum his deest cibus, magis vitalia consumuntur a vermibus: Haec animalia^k non sunt inflata, et tamen per^l dolorem se volutant, et in spinam se proiiciunt, et caput sibi intra^m pedes mittunt, et ostendunt dolorisⁿ sui locum, dentibus ilia sibi quasi scalpunt, et rodunt nonnunquam lumbos, et caudam^o parietibus confricant^p. Cum ista signa ostendere coeperint, et crebro clamare, hoc est, vehementer^q hinnire, scias eos iam morti esse vicinos. Quibus adhibetur ista curatio. Olei viridis³ et^r amari sextarios 2, fasciculum absinthii Pontici concoques^s: praeterea nasturtii feminis, santonici, coriandri feminis, radicum feminis, sinopidis^t Pontici uncias^v singulas, mirtis^x et foenigraeci selibram: haec infusa et decocta in oleo illo facies permanere, ex quo oleo^y heminam et aquae tepidae heminam^z dimidiam per

Cad. XVI. a. et add. S. Go.

b. tineae minutae S. M.

c. Ita pro coagula Go. nisi quod quagulare habet. Namque gulam et aliquantulum interius elidunt S. M. aqualiculum Go.

d gibbosa S. M. coriatiniosa Go. qui sequens et omittit.

e. Ita S. M. pro erunt.

f. cum autem sanies exit a vuln. S. M. est autem san. Go.

g. illis om. S.

h. et add. Go. omisso deinceps fecerunt.

i. passione S. M.

k. Ita S. M. pro Hi non sunt inflati.

l. propter S. M.

m. inter S. M. in Go.

n. dolorem cum S. M.

o. caudas Go.

p. fricant S. M. Go.

q. suprafer. frequenter Go.

r. et om. Go.

s. decoques Go.

t. Sinopis S. M. sinopiden ponticum Go.

v. aequis ponderibus misce unciam unam et foenigraeci libram semis

S. M. foenigraeci Go.

x. unviti malebat Gesn.

y. Ita S. M. pro ex quo heminam olei et.

z. aquae repetit S. M.

4 per cornu dabis. quae virtus medicamentorum et lenitas olei animalia ipsa intus occidit, et foras eiicit^a. Ex qua potione si per multos dies acceperit, permixto nitro tunso^b et castoreo, omnes lumbricos et tineolas vel colfos^c, et vermes excludit^d a corpore, et cum stercore eiicit^a, et restituit sanitatem. Alia potio ad lumbricos, tineolas, et^e colfos: Santonici, absinthii^f Pontici pulueris, lupini crudi, feminis nasturtii, scobis^g cornu ceruini, feminis^h radicum vncias ternas, sinopidis Pontici pastillos tresⁱ, pollinis^k erui vncias 3, vini austeri sextarios tres^l, olei Hispani^m sextariumⁿ vnum, opopanacis vnciam 1, feminis coriandri heminam: haec omnia diligenter trita decoques, et quotidie ieiunis heminas singulas dabis.

XVII. (I. 45.) Sed quia pestes ipsae saepius^a ad coagulare^b se conferunt, et potio, quae per os data, ad loca vbi morantur rarius peruenit^c, ideo etiam per anum adhibenda sunt clysteria: aceti acerrimi sextarium vnum semis^d, olei viridis tantundem, opopanacis vnciam^e 1, centaureae vncias 2^f, absinthii Pontici vncias 3^g, santonici vncias 3, farinae lupini crudi vncias 3, farinae orobi^h vncias 3, feminis rafani, feminis coriandri vnciasⁱ ternas, nitri triti vncias 3, radicis cappa-

- a. eicit Go.
 b. tunso Go.
 c. vel colfos addidi cum S. et Barthio 58, 18.
 d. Ita pro discludit S. M. deducit Go.
 e. vel S. M.
 f. absinthium Ponticum puluerem Go. pollinem S. M. pro pulueris.
 g. scoben — ceruino Go.
 h. semen Go. idem suprascr. radicis
 i. quatuor S. M.
 k. pollinis om. S. deinceps orobi S. M. pollis herbi Go.
 l. quatuor S. M.

- m. Spani legit Rhodius Lexic. Scribon. p. 443.
 n. sextarios S. M.
 Cap. XVII. a alias peius Go.
 b. Ita pro coagula S. M. quagulare Go.
 c. peruenitur, ideoque Go. idem clysteria.
 d. semis om. S. M.
 e. vncias quatuor S. M. semis addit Go.
 f. tres S. M.
 g. quatuor Go.
 h. Ita pro erui S. M. 4, herbi Go.
 i. ana vncias III Go.

capparis tunfae^k vncias 3. haec omnia decoques cum oleo et aceto, et per triduum singulos^l sextarios bene calentes per anum de^m clystere infundisⁿ animali. Memento autem^o quoties per os potionem das^p, animal contra clium teneri debere, vt facilius quod acceperit ad interiora descendat. quoties autem clysterizabis^q, caput animalis in valle statues, et clunes ad altiora conuertes, vt quod per clysterem defundis^r ad interiora perueniat. Diutissime autem post potionem in talibus locis animal retinetur, vt facilius necentur vel eiiciantur^s pestes internae. Ad cossos et^t lumbricos⁴ specialis potio. Herbae^v chamaeleontis radicem ex aqua ad tertiam decoques, et cum opopanax duabus vnciis misces^x ac vini heminam, et ad cornu per sinistram narem infundis^y. Item alia^z ad lumbricos.⁵ Seminis^a coriandri quantum vna manus ceperit friges, nasturtii quoque feminis tantundem diligenter teres, quae vtraque cum aqua tepida per triduum faucibus infundes. Ad^b matricis dolorem medicamen. Aloen^c epaticam, mastichem, castoreum, lauri baccas, ammoniacum cum^d vino et melle mittis in ollam, et bullita atteres, dabisque ad bibendum.

XVIII. (I. 46.) Si quod iumentum calculosum fuerit, haec signa monstrabunt^a: torquetur, gemit^b, extendit se ad conatum migendi, stillat veretrum eius guttas,

k. tunfae Go.

l. singula — calentia Go.

m. ad S. M. Go. voluerunt cly-

sterem.

n. Ita pro diffundis S. M.

o. omisso autem Go. quotiens.

p. potiones anim. Go.

q. Ita pro clysteriabis S. M. et Go.

r. Ita pro diffun. malebat Gesn.

nuentis — clystere Go.

s. eiciantur Go.

t. et om. S. M. et lumbr. om. Go.

T. IV. P. I.

v. Herbae om. Go. deinceps
vulgo chamaeleontis.

x. misceas Go.

y. Ita pro diffundis S. M. Go. ;

z. Item alia om. Go.

a. Semen — frigi. Go.

b. Hinc ad finem om. Go.

c. Ita vulgat. aloen epaticum, ma-

sticem corlexi cum Gesnero.

d. cum addidi cum Gesnero.

Cap. XVIII. a. monstrabit Go.

b. gemet et extendet F. S. Go.

E

guttas^c, et vrinam modicam mittit, ex pleno mingere non potest; quod quotidie patitur. Sed huiusmodi vitium teneris aetatibus plerumque contingit; quod sic inuenies: Manum^d ad interiorē partē mittes, et a ceruice vesicae sub ipso ano ad^e hypotaurium versus palpabis digitis, et calculum ibi inuenies. Quod vitium difficile curatur. Nam interdum nimio conamine prope ipsum anum vesica dirumpitur, et lotium per anum emittit, et quasi aquae^f adsimilatur. Ideoque missis digitis per foramen quod fecerit longanoni^g et ipsius vesicae, aculeo^h calculum eximis, et curabis clysteriis colleticisⁱ, [id est, quae glutinent,] vt foramina illa sanentur. Potionabis autem illos diuretica^k potione. Difficilis autem huiusmodi cura est, quia vim patientes ex corruptione vesicae tortione moriuntur.

XIX. (I. 47.) Quodcunque iumentum ex qualibet causa se^a inueneris volutare, statim^b oleo manum perunges, et ipsum anum oleo satiabis^c: post quod manum in interiorē partē longanoni^d protendis, et si inueneris ipsum longanone m clibano subtili^e patere, scias^f eum strophum pati; et continuo stercora eiicies^g paulatim ad manum^h; quibus egestis cito noueris animal² percurandum. Si vero manu iniecta longanoni praeclosurem inueneris, etⁱ stercoris modicum, hoc est, duas

c. Ita S. M. pro guttis materiam modicam in et plene. Go. etiam modicam.

d. Digito ab interiori parte mittas Go.

e. versus hipp. S. M. ipocentaurum Go. Vulgo hippocentaurum. Verba ad hipp. versus omitt. Cod. Mediceus et Vatic. teste Rhodio ad Scrib. p. 238.

f. aquam omisso adsim. S. M. et Go.

g. longanoni S. M. Go.

h. reticulo Go. margo tituleo.

i. Vulgo colleticiis. S. M. colleticis.

k. Vulgo diuretica. S. M. diuretica. Go. diuretica.

Cap. XIX. a. se addit S.

b. statim ex S. addidi.

c. sanabis pone que S. M.

d. longanoni Go. quater.

e. similem S. M.

f. et scias ipsum Go.

g. eiicies Go.

h. anum S. M.

i. et — modicum om. Go.

duas aut tres pilulas, [squibala^k] et^l praefocatum longanone[m], qua^m manus vix introëat; scias cum emphragmaⁿ pati, et periclitari; et ideo curandi sunt renes medicaminibus supra scriptis, et clystere vtendum, quod indignationem^o intestini resoluat et curet.

XX. (I. 48.) Si manum inieceris, et totum ventrem tympano similem pertractando senseris, scias eum ileum^a pati, et cito periclitari. Et^b ideo vnctionibus calidis fricandus^c est vehementer et diu^d. Si ventum coeperit emittere, tunc in illo spes incipit esse viuendi.

XXI. (I. 49.) Item si manum miseris, et inueneris valde patere^a longanone[m], et stercora non multa habere, nec esse vehementer inflatum, scias ipsum ventrem dolere, id est, aqualiculum^b. Cito requiescere solet, si celeriter supra dictas [et^c] calidas acceperit portiones, diligenterque ex calido vnguento fuerit perfricatum. Si moram^d curationis non abstuleris, difficile euadet, nam ex hac passione chordapsus^e fieri consuevit.

XXII. (I. 50.) Si^a manum miseris, et similiter longanone[m] patere^b sine vlla inflatione repereris, et

E 2

non

k. scias S. M. paulo antea vulgo pilulas a. Geln. pustulas elias pilulas Go.

l. et om. Go.

m. quod Go.

n. emphragma Go.

o. indignum in intestinis — euat Go.

Cap. XX. a. ileon S. M. ylion Go.

b. Et om. Go.

c. perfricandum S. M.

d. dimissi Go.

Cap. XXI. a. pati F. S. Go. longanone[m] Go.

b. aqualiculum Go. deinceps scito Go.

c. et om Go. et deinceps verba ex calido vnguento.

d. autem cur. attuleris Go. attuleris etiam S. M. pro non abst.

e. eorum dapsun Go.

Cap. XXII. a. Si — similiter om. S. M.

b. longanone[m] pati Go. pati etiam F. S. repereris postea Go.

non frequenter volutantem se^c, sed proiicientem se^d subinde^e in dexteram^f partem, et quasi extendentem se^g interdum ad conamen^h minctionisⁱ, inuenies duritiem in intestino^k ingentem cuburbitae similem; scias animal coli dolore vexari: et^l quanto durius intestinum inueneris^m, tanto pluribus diebus dolore cruciatur. 2 Ex qua causa raro periclitantur, et dolent biduo vel triduo vel, si nimium, quinque diebus. Sed quanto inueneris molliorem ipsumⁿ locum, tanto velocius mitigabitur^o dolor. nam quaedam stercora in longanone^p reperies. et erit salubris curatio, si post clysterem^q vel potionem multum stercoreis adfellatus^r ediderit. quo facto, statim intestinum, quod a^s colo induratum fuerat, et tumebat, non apparebit, reddita sanitate.

XXIII. (I. 51.) Si [vesica^a] currendo fuerit inuersa, similis dolor sine inflatione ex cursus^b iniuria et nimietate frequenter emergit^c. Huic manum^d subiicies in anum, et deprimēs vsque ad veretrum versus, vbi inuenies^e vesicam eius lotio plenam, quam a dextra^f et sinistra parte leniter adducis sursum ad^g anum versus^h [cum^d oleo,] et minctionem prouocas, tam diu

- c. se om. Go.
 d. se ex S. inserui. proiicientem Go.
 e. subinde — extensionem om. Go.
 f. dextera parte S. M.
 g. Ita S. M. pro extensionem.
 h. conatum S. M.
 i. et addit Go.
 k. intestino, omisso ingentem Go.
 Vulgo intestinis.
 l. nam quando S. M.
 m. inu. tanto om. S. M. inuenies pluribus Go.
 n. eum Go.
 o. refrigerabitur S. M.
 p. longanone Go.
 q. clystere Go.
 r. inuenies — quo Go. reddiderit S. M.

- s. de col. praedur. S. M. de etiam Go.
 Cap. XXIII. a. vesica addit Gesn. Si passio fuerit in vesica et facilis dolor sine inflatione et vrinam de iniuria nimia S. M. Si curanda fuerint vniuersa simul dolor in infl Go.
 b. cursu S.
 c. irrupit Go.
 d. Hic inferi volebat Gesner cum oleo.
 e. inueneris Go.
 f. ad dexteram partem leniter adduces sursum aliqui aduersus anum et opprimas cum oleo Go.
 g. ad om. S. M.
 h. et deprimis addit S.

diuⁱ donec vrinam faciat: liberabitur^k periculo, de quo animalia difficile euadunt.

XXIV. (I. 52.) Sunt alii qui assidue dolorem ventris patiuntur sine vlla inflatione, nec vehementer se volutant, et quasi in cursu prouocant, aliquando se proiciunt^a, et ilia sibi corrodunt, et^b quasi scalpunt. In huiusmodi dolore manum immittis^c in longanone[m], per circuitum [et^d] interiore parte per^e plurima loca diligenter tentabis, et inuenies vermes collectos exisse^f in^g singulis locis, et intestinum pertundere, ex qua necessitate nascitur dolor periculosus^h. Digitis euellere eos, 2 qui quidem vixⁱ euelluntur, et ipsa^k tibi in manu^l cohaerent, vt difficile eos proicias. ex qua ratione^m multa iumenta caudam frequenter parietibus fricant, propter morsumⁿ vermium, quos purgare de longanone^o studiose debebis, et potionem^p dare per plurimos^q dies eam^r, quae ad lumbricos faciat^s. ita omnes vermes, quos coffos^t appellamus et tineolas, purgabis. Similiter etiam^v qui lumbricos habent in ventre, 3 sic eis^x conuenit mederi. Pice liquida et oleo calido^y renes et totam spinam cum dorso perfricari oportet tam diu, donec calefactionem^z patiantur ex manibus. et auriculas eorum et anum ex oleo complebis. ventrem

E 3

quo-

i. tantum Go.

k de peric. a quo S. M.

Cap. XXIV. a. proiciunt Go. deinceps se pro sibi.

b. et om. Go.

c. mittis — longanone[m] Go.

d. et om. S. M. in Go.

e in S. M. omittit Go. qui postea temptabis.

f. hessse Go.

g. et in sing. locis intest. S. M. postea pertundere Go.

h. et inser. S.

i. vix om. Go.

k. hora inf. S.

l. manum S. M. deinceps ita inserit S. post cohaerent. postea proi-

cias Go.

m. occasione S. M.

n. morsus S. M.

o. longanone Go.

p. post Go. potes S. M.

q. singulos S. M.

r. ea S. M. et Go.

s. faciunt S. M. et Go.

t. coffus Go.

v. etiam om. Go.

x. Ita pro eos S. M.

y. caldo Go.

z. calefactionem ex manibus omisso patiantur Go. patiantur: manibus auriculas eorum, et anum oleo perfricabis ventrem quoque et testiculos S. M.

4 quoque et testiculos perunges. sal tritum et^a cum melle decocto^b mixtum in anum subiciēs, animal^c crebris ambulationibus potionatum exercebis. Si ex hac ratione non mītigauerit^d, clysterizabis^e eum calida et afronitro et sale. Praeterea super renes et^f dorsum facellos calidos ex furfure plenos imponis, et tam diu innouabis calefactionem^g, donec ventum^h reddat. Potionabis cumⁱ potionibus supra dictis et clysteribus^k, vt a discrimine liberetur.

XXV. (I. 52.) Si quod iumentum syncopauerit^a, his agnoscitur signis: Pigrius ambulabit, tanquam suffusione^b constrictum. Inter suffusos autem et syncopatos haec distantia est, quod^c suffusi licet tardius a terra leuent pedes, tamen^d hectentes crura incedere solent: 2 Syncopati autem vniuerso corpore constricti et rigidi sunt, etiam cum se proiciunt, non sine gemitu et^e toto corpore decidunt^f. Hi vero non sine febre erunt, cibum et potum fastidiunt, magis iacere cupientes, qui^g cum se leuare voluerint, impetu conantur exurgere, sed propter dolorem omnium membrorum tardius exurgunt. 3 Quod contingit ex magno labore et cursu nimio, vel ex oneribus^h nimis, cum plurimus sudor fatigatis neruis membra conquasset, vndeⁱ syncope,

a. et ex S. addidi.
 b. Ita pro decoctum S. M. deinceps subicies.
 c. Vulgo interferturum potionibus om. S. M. et Go.
 d. refrigerauerit S. M.
 e. Ita pro clysterizabis S. M. et Go.
 f. eius faccellationes calidas — plenas S. M. et faccell. calidas — plenas Go.
 g. calefactas S. M.
 h. verum Go.
 i. autem S. M. cum om. Go.
 k. Ita pro clysteriis Go.
 Cap. XXV. a. syncop. his sig. agn. Goth.

b. tang. suffusionem constrictam patiatur S. M.
 c. Ita pro vt S. M. et Goth., deinceps licet a terra tardius eleuentur pedes Goth.
 d. tamen ex S. addidi.
 e. ac non sine febre reliq. omisissis S. M. paulo antea corpore vniuerso Goth.
 f. decidunt Goth.
 g. quod Goth.
 h. Ita pro humoribus S. M. deinceps plurimum — conquasset Goth.
 i. vnde et syncopis et desectio S. M. vnde sui corporis desectio Goth.

cope, id est, defectio nascitur: cuius ista^k curatio est. Calida cum flore foeni eum fomentabis a spina armis et renibus tepefactumque^l diligenter tergendo siccabis, tunc vino et oleo calido^m totum perunges, diutissimeque confricabisⁿ: coopertum deinde locis^o calidis statures, molliaque^p substernes vt dormiat. Quod cum^q per triduum feceris, hac potione resouebis. Myrrhae^q vncias 2, draganti vncias 4, croci drachmas 4, meliloti^r vnciam vnam, anagallici^s libram, thuris masculi pondus^t vnum. quae^v omnia cribrata in puluerem rediges, ex quo duo cochlearia cum aquae calidae hemina et mellis cochlearibus duobus et^x olei rosei cyathis duobus potionem dabis plurimis diebus, donec sanum fiat. Etiam^y vulsis haec potio et tensione laborantibus prodest.

XXVI. (I. 54.) Saepe ex cursu nimio iumenta sanguis infestat, et per nares emanat, qui difficile, veluti^a ruptis venis labore et calore, substringitur^b, et velocissimam^c postulat medicinam. Succum^d itaque viridis coriandri, vel si defuerit, porri sectiui^e succum in naribus periclitantis infundes. pollinis triticei drachmam^f, thuris puluerizati drachmam 1, anagallici^g

E 4 vnciam

k. c. cura ista est Goth. haec est cura. Aqua calida ipsum cum flore fomentabis S. M.

l. tepif. Goth.

m. calido perfricabis S. M.

n. fricabis Goth.

o. locum calidum Goth.

p. mollissima quoque S. M. Goth. deinceps substernis Goth.

q. Vulgo Mirrae.

r. mellis loti S. M.

s. Symplici S. M. Voluit Symplyti. cf. II. 28. (I. 56.) 19. deinceps vnc. semis Goth.

t. vnciam vnam S. M.

v. quae om. S. M.

x. et — duobus om. S. M. cum Goth. qui autem cochlearia duo potionem etc. habet.

y. Euulsis S. M. Voluit Et vulsis vt Goth.

Cap. XXVI. a. veluti om. Goth. disruptis S. M.

b. stringitur Goth. recte puto.

c. additum vulgo etiam cura S. M. omisi. deinceps postulant Goth.

d. succum — infundes om. S. M. et pro iis habet: Quibus sic subuenias: Goth. Itaque coriandri lib. II, si defuerit, porri sectiui succus. naribus Goth.

e. Ita pro satini Goth. et Morgagn. IV. 14.

f. vnciam vnam S. M. Goth.

g. consolidi maioris S. M. vide II. 25. Cap. (I. 53.) lit. s.

vinciam r, amyli^h feiniunciam, commixta et in tres partes diuifa, cumⁱ vino nigro suffundes naribus, sanguineinque praecludes.

XXVII. (I. 55.) Animal sanguine laborare haec signa declarant: Oculi tument^a, frigidum erit corpus et ceruix^b, tristitia fastidiumque iungetur^c, difficileque curabitur^d. Hac ratione curandum^e. A cibo potuque temperabitur, somnique^f indulgebatur copia mollibus stratis; tum^g de matrice quantum ratio postulerit sanguis auferatur, nec potionum^h cura cessabit.

² Succum itaque viridis coriandri, vel si defuerit, porri sectiui, trixaginisⁱ quoque et centaureae violaceae et nitri aequi^k ponderis mixtura iungitur^l. Ex quibus tunsis^m atque cribratis diurnumⁿ cochleare ex hemina aquae tepidae infundatur faucibus. Quae potio humores^o et sanguinem minuens, imminentes^p alios morbos purgat prohibet^q et sanat.

XXVIII. (I. 56.) Obscuras^a difficilesque curas prima fronte digessimus, consequenter ad caetera pergentes. Sed necessarium credimus ostendere rationes, ex quibus incolumitas iumentorum incorrupta seruetur. Melius enim est diligenti studio custodire sanitatem, quam aegritudinibus^b praestare remedia. Diligens itaque

h. cornioli sem. in tres diuidis partes omnia commixta, ex vino etc. Goth.

i. Ita pro ex S. M. deinceps suffundis — procludis Goth.

Cap. XXVII. a. tument S. M.

b. ex ceruice iungitur om. reliquis Goth.

c. adest S. M.

d. difficile curabitur Goth. curabit S. M.

e. Ita pro curandum S. M.

f. somnoque indulget copiose S. M. somnoque — copiam Goth.

g. et tunc S. M.

h. Ita pro potionis S. M.

i. trixaginis itaque Goth.

k. aequis ponderibus impetura iungitur Goth.

l. iungatur S. M. Post sectiui deesse verbum, est manifestum.

m. tunsis Goth.

n. diurnum S. M. Goth.

o. humorem S. M.

p. minuens vulgato imminentesque substituit S. M. equidem prius addidi, alterum correxi.

q. prohibet et om. S. M. purgat atque sanat Goth.

Cap. XXVIII. a. et add. G. omisso deinceps que.

b. aegrotantibus S. M.

que dominus stabulum frequenter intrabit, et primum dabit operam vt stratum^c pontilibus emineat, ipsumque sit non ex mollibus lignis, sicut frequenter^d per imperitiam vel negligentiam euenit, sed roboris viuacis^e duritia et soliditate compactum. Nam hoc genus ligni equorum^f ungulas ad saxorum instar obdurat. Fossa^g 3 praeterea quae lotium recipiat, deductorium debet habere cuniculum, ne pedes iumentorum redundans vrina^h contingat. Patenaⁱ, quae appellatur, hoc est, alueus ad hordeum ministrandum, sit munda semper, ne sordes aliquae^k cibariis admisceantur et noceant. Loculis^l praeterea vel marmore vel lapide vel ligno^m 4 factis distinguenda est, vt singula iumenta hordeum suum ex integro^m nullo praeipienteⁿ consumant. Nam sunt animalia ad edendum auidissima, quae cum celeriter propriam^o deuorauerunt, partem confortis invadunt. Alia vero naturali fastidio tardius comedunt, et nisi separatim^p acceperint, vicinis rapientibus^q 5 crescunt. Cratis, quae iacca^r vocatur a vulgo, pro equorum statura nec nimis alta sit, ne^s cum iniuria^t guttur extendatur, nec nimis humilis, ne^v oculos contingat^x aut caput. Luminis plurimum stabulo infundi 6 oportet, ne tenebris assueta, cum producuntur ad solem vel caligent, vel aciem visus imminuant^y. Aestate in apertis^z locis tam noctibus quam diebus

E 5

iunen-

c. cum stratum pontile S. M. stratum etiam Go. unde vulgatum stratum pontilis corvexi.

d. plerumque S. M.

e. vinaci et deinceps: sompno leni suprafer. summo. margo: alias: et soliditate: Go.

f. eq. vn. ad om. S. M.

g. tum pr. fossa S. M.

h. vr. om. Go.

i. illa quae app. pat. S. M.

k. aliqua — admisceatur — noceat Go.

l. Ita pro Loculi — facti — distinguendi sunt S. M. et Go.

m. exigendo Go.

n. impediante S. M.

o. propriam de. part., conf. partem inv. S. M. et Go. qui tamen alterum partem omittit. Vulgo propria.

p. separatim Go.

q. petentibus S. M. emacrescunt Go.

r. cocca S. M. zaca Go.

s. nec Go.

t. inedia aguntur extendant S. M.

v. conterat oculos caput Go.

x. contingant caput S. conterant et caput S. M.

y. minuant S. M. Go.

z. coopertis Go.

iumentis libera aura praestanda est. hieme^a vero tepere
 7 debent stabula potius^b quam calere. nam nimius^c calor
 licet ad custodiendam^d pinguedinem proficere^e videatur,
 tamen indigestionem facit, et vehementius nocet
 naturae. Nam^f praeter ea, quod diuersa genera mor-
 borum ex vapore ipso animalibus generantur, si pro-
 ducuntur ad frigus insolitum^g, statim aegritudinem
 8 ex frigoris nouitate percipiunt. Curandum est praeci-
 pue, vt siue foenum siue paleas vel manipulos viciae
 pro regionum vsu vel copia animalibus praebeas^h incor-
 ruptaⁱ ac bene olentia et munda mittantur. De hordeo
 quoque non erit sollicitudo dissimilis, ne aut pulueru-
 lentum sit, aut lapidosum, aut mucidum, aut vetustate
 9 nouitate praeferuidum^k. Aqua etiam limpida ac^l fri-
 gida, et^m perennis ac profluens ministranda est. Nam
 10 quicquid importuniusⁿ fluit, virus non admittit. Bis
 in die multorum manibus animalia sunt toto corpore
 confricanda^o. quae cura et mansuetudinem docet, et
 laxata cute pinguedinis^p praestat augmentum. Hor-
 deum quoque non semel nec bis, sed pluribus portio-
 nibus praebere conueniet. quidquid enim paulatim acce-
 perint, legitima digestionem conficiunt: quod vero semel
 et enormiter sumserint, cum fimo indigestum inte-
 11 grumque transmittunt. Vicinum vero stabulo^q conue-
 nit esse locum arido stercore^r vel paleis mollibus^s ad-
 oper-

a. hiemis vero tempore tep. S. M.

Go. qui tamen om. tepere.

b. esse temperata add. Go.

c. vel nimis Go.

d. Ita pro custodiat S. M.

e. Ita pro et rescire S. M.

f. Ita pro naturae. Propter quod
S. M.

g. insol. om. S. M.

h. praebere Go.

i. non corrupta des, sed bene olen-
tia. De S. M. ac munda Go.

k. Ita pro praefendum F. S.
dedit Gesn. ex S. M. Go.

l. et Go. om. S. M.

m. Ita pro etiam S. M. deinceps

Go. perhennis.

n. in potu noxium est virus ve-
neni comitatur S. M. Go. nisi quod
hic: veneni virus immittatur.

o. perfricanda S. M. quod Go.
correxit in confr.

p. pinguedini S. Go.

q. Ita pro stabulum — loco S. M.
Go.

r. stramine malebat Morgagni
IV. 12.

s. lenibus opertum S. M.

opertum in quo ante potum animalia volutentur. Quod exercitium et sanitati proficit, et aegritudinis initium^t commonstrat. nam quoties animal, aut non solito more se tranfuoluit, aut omnino detrectat^v accumbere, scias illud ex taedio laborare, et ideo^x separari debere, atque curari, Ad^y quod opus quoque plurimum iuuat^z, **12** si saepius et cum moderatione animalia fedentur^a. Nam imperitia rectoris et^b incessus eorum debilitat^c et mores, praecipue seruorum impatientia^d, qui absentibus dominis ad cursum equos vehementer stimulant, et non solum flagellis sed etiam calcaribus^e caedunt, dum aut inter suos velocitatem cupiunt experiri, aut cum alienis vehementi obstinatione contendunt, nec^f reuocant aliquando currentes, nec temperant. neque enim de damno^g domini cogitant, quod eidem^h contingere gratulantur. Quamⁱ rem diligens paterfamilias **13** summa seueritate prohibebit, et iumenta sua idoneis et^k moderatis hominibus, scientibusque tractare permittet^l. Post sudorem quoque si aestus sit, posca^m os **14** abluⁿ conuenit: si hiems, muria^o. Vinum quoque et oleum faucibus infundi oportebit ad^p cornu, aestate frigidum, hieme tepefactum, ita vt hieme meri^q sextario^r, olei vnciae tres, aestate autem duae tantummodo misceantur^s. Nec conuenientium^t potionum **15** debet

t. Ita pro vitium S. M. Sequens
commonstrat om. Go.

v. desinit S. M. detraclat Go.

x. exinde seperari Go.

y. Ad quod om. S. M.

z. etiam si cum moderatione an-
seruentur Go.

a. equitentur S. M. Con. Gesner
corr. exerceantur.

b. et om. Go.

c. debilitant Go.

d. impotentia malebat Gesner.

e. calcibus S. M.

f. neque se vocant Go.

g. dampno Go. vt semper sum-
ptus, et sompnus.

h. dum contingit gratulantur S.
M. enim Go.

i. ob addit Go.

k. et mod. om. Go.

l. Ita pro committet S. M. per-
mittat Go.

l. Vulgo posca.

n. lauari S. M.

o. Myrrham. Vinum et oleum
S. M. byens miria. Vinum oleum-
que faucibus Go.

p. cum S. M.

q. remedium Go.

r. et addit Go.

s. admisceantur S. M.

t. ob hoc pot. S. M.

debet cura cessare. nam languor, macies et tussis, et
 interiorum^v dolor facile submouetur^x, si sulphuris
 16. viui^y semiunciam^z [1.) 12.] myrrhae) 4. redactos
 in puluerem, ouoqueⁿ. crudo immixtos cum hemina
 vini optimi per os dederis^b. Est et^c alia suntuosior
 quidem^d sed accommodatior potio^e, quae et celeriter
 reficit, et cum intrinsecus purgauerit, curat omnes
 morbos, tussim veterem, phthisicos, vultus, et quae-
 17. cunque vexata sunt in opertis^f. Ptisanae sextarium 1,
 feminis lini heminam, foenigraeci^g heminam, croci
 vnciam 1, acronem^h falsum porci pinguis, vel longan-
 onem^h, vel si porcina defuerint, caput haedinum
 depilatum, cum pedibus suis, et cordulis intestinorum
 mundisⁱ, hyssopi fascēs^k duos, cochleas germanas xv,
 bulbos^l xv, ficus duplices xx, rutae fasciculum 1,
 18. baccarum lauri cum^m virent sextarium, dactylos xx,
 allii capita tria, seui caprini vncias 6, pulegii ficci
 fasciculum. haec omnia purgata leniterque contusaⁿ
 decoques in aqua cisternina, donec acron^o ille, vel
 certe caput haedi^p lique scat et dissoluatur ab ossibus.
 propter quod saepe^q aquam infundis ne aduratur^r, sed
 19. feruendo pinguis^s succus appareat. Post haec^t diligen-
 tissime colabis ad colum^v, tum traganti^x vnciam 1 in
 tres

v. interiorum Go.
 x. summov. Go.
 y. vini om Go.
 z. vnciam S. sed verba inclusa,
 quae Go. omittit, semiunciae scri-
 ptula seu scrupulos XII arguere
 recte monet Gesner.
 a. ouaque cruda S. M. immixto
 Go.
 b. frequenter infundes S. M. Go.
 c. et ex S. addidi.
 d. quidem ex S. M. addidi.
 e. Verba vulgo addita ad omnes
 morbos omisi cum S. M.
 f. locis addit S. Cf. IV. 8. 1.
 g. foenigr. Go.
 h. longanem Go. vbique.
 i. mundissimi Go.
 k. fasciculos duos Go. Vulgo duas.

l. bulbos XV. om. S. M.
 m. dum Go.
 n. tinsa Go. deinceps cisternae
 Go.
 o. acron — certe om. S. M. acro
 ille vel caput Go.
 p. illud S. M.
 q. Ita pro assidue aq. refundis
 S. M.
 r. adur. S. M. cumburantur Go.
 Vulgo comburatur.
 s. Ita pro pinguescat, vel succus
 ipse pinguior efficiatur S. M. pingue-
 do sua appareat Go.
 t. hoc Go.
 v. colatorium cum draganti vn-
 cias tres divides in partes S. M.
 x. Vulgo drag.

res diuides partes, ita vt^y exinde in vnam potionem
 niffurus^z pridie infundas^a in calidam vt inturgescat.
 unc addis passi sextarios 3, et^b tribus diebus singulos^c
 sextarios dabis, oua numero sex^d, (in die^e secundo
 olei rosati oua plena numero 2) butyri^f vncias 3, (in
 die tertio) anagallici^g vncias 3, amyli vncias 3, pulue-
 ris quadrigarii felibram, lomenti^h fabae felibram.
 Quae omnia mifcesⁱ, vt dictum est, aequis ponderibus 20
 per triduum diuides, et ieiunum animal potionabis, et
 moris aliquot^k deambulare facies, vsque ad septimam,
 cibo abstineatur^l et potu. Animalia vero macie at- 21
 enuata non absque studio diligenti reuocantur ad cor-
 porum firmitatem^m. Nam oleo veteri vinoque per-
 nixtis et tepefactis in sole per totum corpus vnguntur,
 et contra pilum multorum manibus perfricantur, vt etⁿ
 nerui mollescant, et cutis laxetur, et sudor erumpat.
 Quo facto cooperta^o in pontili^p strato collocentur.
 Et si hiems fuerit, conditum^q cum femiuncia apii se- 22
 minis^r triti et olei tribus vncis calefacto^s per os ipsius
 portet infundi. Si aestas fuerit, absinthiatum^t vel
 osatum cum 4^v scrupulis croci et duabus vncis olei
 rigidum per os similiter debet accipere. Quorum si
 non suppetit copia, vinum^x simpliciter conuenit prae-
 beri

y. Ita pro quod S. M.

z. Vulgo additum es omisi cum

M.

a. infundis in cal. ita vt Go.

b. et om. Go.

c. singuli sextarius singulos dabis

d. Voluit singulis sextarios singu-

s d.

e. id est add. Go.

f. hoc est in quolibet die duo olei

sei, oua plena numero 17, butyri

ac. III, pulueris origani vnc. III.

uae omnia S. M.

g. ros. oua plena numero II butyro

o.

h. alliuua gallicum Go.

i. lomenti Go.

i. et addit Go.

k. aliquibus Go.

l. abstenturus et potione Go.

m. sanitatem S. M.

n. et om. Go. idem mollescant
 cutisque.

o. coopertus Go.

p. loco tepido S. M. pontili tepido
 Go.

q. Ita pro condita Go. Intelli-
 gitur vinum conditum.

r. seminis om. S. M.

s. calefacta Go.

t. Ita vulgarem absinthium cor-
 rexit Morgagni II. 20.

v. tribus S. M.

x. vini Go. vniu S. M.

23 beri^y cum caeteris. Praeterea eiusmodi^z species tem-
pore hiemis cum hordei modiis 4 misces^a, fabae sex-
tarios 8, tritici^b sextarios 4, ciceris sextarios 8, foeni-
graeci sextarios 4, erui^c sextarium 1, et, si meritum
equi vel facultas domini suppetit, vuae passae et nuclei
24 sextarios singulos. quae omnia sollerter^d commista cum
fuerint, vnum modium in aqua mundissima pridie de-
bes infundere, et paululum mane siccare, ex quo equo
semimodium^e ante prandium, et semimodium ad vespe-
ram^f dabis per^g plurimos dies in loco optimo. viginti^k
25 vno die ita stabuletur vtⁱ intrinsecus bibat. Quod si
vltra modum sagina^k prouenerit, ue pletura noceat,
auferendus est sanguis de^l matrice. Praeterea grami-
nis^m radices, quas aratrum frequenter euertitⁿ studiose
collige, quantum potueris^o et lotas^p minutatim con-
cide, hordeoque commisce, et quotidie praebere non
26 dubites. Aestate vero, excepto eruo^q, species illae^r
quas diximus, pro aestimatione mensurae farraginis^s
ad inuicem praebentur, hoc est, hordei viridis plures
maioresque fasciculi^t, tritici et ciceris vel foenigraeci
minores et pauci. Quae omnia confusa^v oportet ap-
27 poni. Procurandum autem^x in longa via iumentis ne
vrinae

y. praebere S. M.

z. cuiusmodi S. M.

a. misceantur Go.

b. tritici — cic. sext. 8. om. Go.

c. erui se. 1. om. Go.

d. solemniter admista S. M. so-
lenter admixta Go.

e. semodium S. M. Verba ante
pr. et semim. om. Go.

f. vesperum Go.

g. per pl. d. om. S. M.

h. vno et viginti diebus S. M.
vicesima prima die Go. Margo ad
vicesima annotauit: alias in sta-
bulo.

i. et Go.

k. sagus Go. margo alias: im-
pinguetur.

l. Ita pro a S. M.

m. Ita pro graminum Go.

n. Ita pro euellit S. M.

o. Ita pro et quam Go. colliges
quantas poteris S. M. et postea:
minutatim cotidie cum hordeo com-
misce et praebes.

p. Ita pro longas S. M. Go.

q. herbo Go.

r. illas Go.

s. Ita pro farragines corrigebat
Gesner. ferragines F. Go. adinui-
cem cum farragine S. M.

t. Ita pro fasciculos tritici vel
S. M. et ciceris Go. deinceps foe-
nigraeci Go.

v. Ita pro confusa Go. commixta
S. M.

x. Ita pro: Praecauendum tamen
vt in longiore uestatione vel itineri-
bus iumentis vrinae copia non nege-
tur S. M.

vrinae^y copia denegetur, quae res non sine periculo plerumque differtur. Pedes quoque eorum post viam eluendi^z sunt diligenter, ne quid luti vel sordium in articulis basibusque^a permaneat. Vnguento etiam con- 28
fricandi sunt^b, quo vngulae nutriantur, vt^c medicami-
nis beneficio subcreseat^d quod itineris attriuerat iniuria^e.
Allii capita tria, rutae viridis^f fasciculum, aluminis 29
tunsi^g et cribrati vncias 6, axungiae veteris pondo^h 2,
stercoris asinini recentis manum plenam, quibus com-
mixtis atque decoctis domi, vt volueris in itinere vteris
ad vesperam. Praeterea aliud quod vngulas nutrit et
firmat. Picis liquidae libras 3, absinthii libram 1, allii 30
capita 9, axungiae libram 1ⁱ, olei veteris libram se-
mis, aceti acrioris^k sextarium vnum, vniuersa contun-
des^l et misces, et^m decoques, et ex eo coronas vel
vngues animalium confricabis. De palatoⁿ singulis 31
mensibus minuente luna sanguis detrahetur. quo fa-
cto^o si qua fuerit^p capitis passio releuatur, et ciborum
fastidium tollitur. Oportet autem ferramento conci-
forio^q animalium soleas ranulasque^r purgari, quod
euaporat atque^s refrigerat, et fortiores vngulas reddit.
Si animal domi forisue^t perfrixerit, calidioribus vn- 32
guentis, quae multa sunt, lumbi eidem^v confricentur
et cerebrum, potionesque^x ex pigmentis et herbis, qua-
rum

y. itineris, iumentis vestere copia
Go.

z. Ita pro eruendi corrig. Gesn.
abluendi S. M. Go.

a. basibusque S. M. Vulgo basi-
que.

b. sunt om. Go. deinde nu-
triantur.

c. Ita pro et S. M. Go.

d. subcreseat quos supra scripto
quod Go.

e. Quod est addit S. M. deinde
Allii Go.

f. Ita pro veteris S. M.

g. Ita pro scissi S. M.

h. pondera Go.

i. libras tres S. M.

k. acerrini S. M.

l. contondis Go.

m. et om. S.

n. Ita pro palatis S. M. Go.

o. et add. S. Go.

p. fuerit S. M.

q. ocissorum S. M. lotiosorum solo
ranulaque Go.

r. Ita pro ranulasque recte Conr.
Gesner. vngulasque S. M.

s. ad quod Go.

t. Ita pro forisque scripsi: vel
foris frigerit S. M.

v. eiusdem Go.

x. Ita pro potionibusque et pig-
mentis S. M. Go. nisi quod hic
ex pigmentis.

rum feruentior est vis, per^y os continuo oportet infundi, vt perfrictionis^z incommodum euincatur atque pellatur. Nam si in visceribus permanferit alboris iniuria^a, diuersos, periculososque procreat morbos. Si vero dierum canicularium tempore aestu^b animal fatigabitur, vel aquis frigidis est perfundendum, vel in mare flumenue^c mittendum^d, frigidis etiam potionibus recreandum, vt necessitati^e laboris aut temporis aptior medicina succurrat. Sed in equis non solum utilitas, verum etiam decoris ratio seruanda est. Nunquam itaque^f nisi necessitas passionis exegerit, de articulis
 34 refecandi sunt cirri. Naturale enim^g ornamentum pedum natura ipsa^h in illis constituit. Ceruicem etiam ipsam diligensⁱ debet ornare tonsura. Multi enim sicut curulibus^k, ita et sellaribus iumentis pressius^l collaradunt. Quae res licet praestare credatur^m augmentum,
 35 tamen sub honesto fessoreⁿ deformis est. Alii^o ita tondent, vt arcum videantur imitari. Nonnulli^p Armeniorum more crines^q aliquos in tonsura ipsa per ordinem derelinquunt; sed gratiora sunt quae translata de Persis posterior^r vsus inuexit^s. Nam media iuba ad omnem accurationem ex sinistra parte tondetur,
 36 a dextra vero omnino infecta seruatur. Et nescio quo pacto^t plurimum^v deceat, quia illud quod naturaliter laudat

y. pedes Go. margo alias: os.
 z. frigiditas S. M. voluit frigiditatis. Go. perfricationis.
 a. iniuriam et Go.
 b. aestu om. S. M. aestatis Go.
 c. flumineque Go.
 d. et add. Go.
 e. necessitate laboribus et temporis astior Go. et temporis etiam S. M.
 f. ita Go.
 g. autem S. M. sed Go. supra scripto enim.
 h. ipsa ex S. addidi.
 i. diligenter S. M. omitt. Go.
 k. clitellaribus S. M. currantibus a.

Gesn. curvibus iumentis colla pressius radunt Go.
 l. studiosius S. M.
 m. Vulgo creditur. deinceps argumentum Go.
 n. sexure Go.
 o. Alii — imitari om. Go.
 p. Non. Ar. more om. S. M.
 q. cirros S. M.
 r. prior Go. Voluitne prior?
 s. introduxit. Nam a sinistra parte medietatem cirrorum tondere iubent: a dextra vero omnes intactos seruant S. M.
 t. pacto Go.
 v. plurima Go.

laudat^x Vergilius imitantur: Densa^y iuba, et dextro
 iactata recumbit in armo. Quod si bicomis fuerit, vt^z
 vulgus appellat, mediae cervicis fetas aequaliter oportet
 attondi^a, ita^b vt tam dextri quam sinistri limitis contin-
 uata^c ferie iubae relinquuntur intactae^{cc}. Quod ni-37
 hilominus inuentum constat a Parthis^d, quibus consue-
 tudo est equorum gressus ad delicias dominorum hac^e
 arte mollire. non enim circulis atque ponderibus prae-
 grauant crura, vt tolutim^f ambulare condiscant, sed
 ipsos equos, quos vulgo Trepidarios^g, militari verbo
 Tottonarios^h vocant, ita edomant ad leuitatem, et
 quaedamⁱ blandimenta vecturae, vt Asturconibus^k si-
 miles videantur. In sicco itaque^l aequalique solo quin-38
 quaginta passus^m in longum, et quinque in latum plenis
 cophinisⁿ digeritur per ordines creta, ad similitudinem
 stadii, quod aulacibus^o asperius sit, tum difficultatem
 coronam velocitatis optantibus ingerit, in quo spatio^p
 cum equus frequentissime exerceri coeperit, in illos
 aulaces^q necessario [offendit^r,] et priores et poste-
 riores vngulas impingit, et aliquando vel cadit, vel
 sic^s offendit, vt cadere videatur, post quod admo-
 nitus

x. laudatur Virg. imitatur F. S.
 laudatur Virga emittatur Go. Cum
 Gesnero S. M.

y. densa Go.

z. quod Go.

a. tonderi S. M.

b. quod tam dextra quam sinistra
 S. M. ita om. Go.

c. continua ferie iuba relinqua-
 tur Go. relinquatur etiam S. M.

cc. intacta Go. Sectionem 37.
 omittit S. M. et statim haec sub-
 iicit: Parthi cum primo equitant
 pullos, vadunt cum eis in siccum
 aequalemque locum, cuius longitudo
 sit 50. passuum, latitudo 5, ubi sit
 creta ad modum spatii.

d. patribus Go.

e. de hac Go.

f. Vulgo soluti. omisso crura.
 Go. cruru et attollantim condiscant.

g. Ita pro Trepidarios Go.

h. Trettonarius Go.

i. quidam Go. omisso :ecturae.

k. asturconibus praesent Go.

l. itaque om Go

m. passuum in l. et p. X. in la-
 tum Go

n. confinis Go.

o. a ducibus asperatum difficulta-
 tem Go. Vulgo aulicibus — diffi-
 cultate. Glossarium Goth. aulices
 id est littae vel steccati.

p. loco cum pullus S. M.

q. Vulgo aulices.

r. offendit om. S. M. Go. vnde
 inclusi.

s. ita offenditur S. M.

nitus^t iuiuria, tollit altius crura, et^v inflexione geniculorum atque^x gambarum molliter vehit. Praeterea minutos gressus^y imitatur, vt^z inter aulaces^a vngulas ponat^b. nam si extendere voluerit, offendit^c in cumulum. Minutum^d autem equus ambulans commodius vehit, et pulchrius videtur incedere. Potiones etiam hiemales aestiuasque conscripsimus, quibus aut^e conferuetur^f sanitas perpetua, aut vehemens^g aegritudo^h pellaturⁱ.

XXIX. (I. 57.) Dum aestas feruescit^a, haec potio animalibus commoda^b est, quia humectat et refrigerat: Croci vnciam^c vnā infundes in vino veteri, traganti^d vncias tres infundes in aqua calida, his adiunges fasciculum viridis porri 1, item^e fasciculum viridis^f apii, herbae portulacae^g succi heminam, lactis caprini sextarios tres, oua septem, olei rosei^h libram, mellis vncias 3ⁱ, passi sextarium 1, vini veteris quod sufficiat^k. ex quibus omnibus diligenter commistis atque contritis ad cornu per triduum sextarios singulos animalibus dabis. Alia quoque^l refrigeratoria potio: Vini veteris sextarium, olei libram semis, oua tria, succi coriandri cyathum 1, lactucae succi^m cyathum 1, solerter commiscesⁿ, et in tres diuides partes, daturus per triduum iumentis aestuantibus salutare remedium, tamen

t. monitus in iniuria S. M. quos monitus iniuriam Go.

v. et om. Go. deinceps vulgo inflexione.

x. vt statum moll. vehit Go.

y ingressus S.

z. et crura applicat, cum in terram S. M.

a. Vulgo aulices. Go. orilices.

b. ponatur Go.

c. offenditur, in quo magis minutim equus ambulat S. M.

d. Minutum Go.

e. vt Go.

f. feruetur S. M.

g. veniens S. M.

h. valitudo Go.

i. appellatur S. M.

Cap. XXIX. a. aestas feruescit

S. M. Vulgo aestus incanduit.

b. utilis S. M.

c. vncias tres S. M.

d. Vulgo draganti.

e. item om. Go.

f. apii virginis S. M. Go.

g. portulacae succum Go.

h. rasfaii Go.

i. IV. Go.

k. sufficit Go.

l. vero Go.

m. Ita pro lactucarum S. M.

Deinceps vulgatum solerter ex Go. correxi.

n. Ita pro admisces S. M.

men^o eo momento quo^p potionem defufurus es, per fingula animalia fingulas heminas aquae frigidae et recens^a sumtae potioni debes adiungere.

XXX. (l. 58.) Hieme quoque potio ista praebetur: Vini veteris sextarios ^a, olei scilibrum, piperis vnciam 1, rudae viridis vncias 6, cerefolii^b viridis vel^c feminis ipsius vncias 3, traganti^d vncias 3, feminis feniculi vncias 3^e, baccarum lauri vnciam 1, mellis vncias 6^f, oua quot volueris, et passi quantum vsus exegerit.

XXXI. (l. 59.) Vere^a vero et autumnno haec detur potio. Costi femiunciam, cassiae fistulae vnciam^b, Celticae^c femiunciam, petroselinii femiunciam, betonicae femiunciam, glycyrrhizae^d femiunciam, sagapini femiunciam, spicae Indicae femiunciam, saxifragae, eupatorii, meliloti, iris Illyricae^e, ana femiunciam, centaureae, gentianae, aristolochiae^f longae, ana vnciam 1,^g amomi, aristolochiae^f rotundae ana femiunciam, schoenanthos^h femiunciamⁱ asari, aloes^k ana femiunciam, murræ vnciam, opopanacis^l, radicis dracontae^m, ana femiunciam, croci vnciam, tragantiⁿ vncias 6, castorei vnciam, absinthii Pontici fasciculos

F 2

culos

o. addendo hora, qua datur potio, heminam aquae frigidae S. M.

p. quod fuffurus es singulas hem. Go.

q. recenter sumptae.

Cap. XXX. a. 6 Go.

b. capullae S. M. carfolii Go.

c. lib. S. Go.

d. Vulgo draganti. Go. tracanti omittis vncias 3.

e. amborum tantunden addit Go.

f. duas S. M.

Cap. XXXI. a Vere — potio om. F. Go. et Codex alter Sambuci.

b. hemiunciam S. M.

c. sansuci spicae Indicae, saxifragae femiunciam, schoenanthos etc.

S. M. f. minis Go. deinceps verba betonicae — sagapini fem. omittit.

d. Vulgo glycyrrhizae.

e. iris illyr. om Go.

f. Vulgo aristolochiae.

g. iris illiricisem inserit Go.

h. squinanti Go. Vulgo schoenanthos.

i. (Draganteae femiunciam) addit S. femiunciam om. vt paulo antea ana femiunciam Go.

k. Vulgo aloes.

l. opop. radicis femiunc. opopantis vnc. i. dragantidis vnc. septem, cast. femiuncias S. M.

m. traganteae Go.

n. Ita pro drag. Go.

culos 2, haec omnia in puluerem redacta ad XII animalia^o per triduum sufficere creduntur, ita vt cum vino optimo digerantur^p.

XXXII. (I. 60.) (Alia^a potio, quae omni tempore exhibetur.) Costi, meliloti^b, hyssopi, iris Illyricae, astrolochiae^c, sampfuci^d, draconteae, asari, traganti, centaureae minoris^e, marrubii, gentianae, spicae Celticae folia, aquis ponderibus misces^f, redactaque in puluerem cernes. Sed si aestiuam dare volueris potionem, commisces croci^g, mellis, et traganti quod sufficiat. Si^h autem potionem facies hiemalem, addisⁱ seminis piperis, apii seminis, et seminis sinapis. Vtroque autem tempore cum^k boni vini sextario plenum cochleare miscetur, faucibusque^l animalium diffunditur.

XXXIII. (I. 61.) De vrinae difficultatibus ordine suo multa dicenda sunt, sed viatorium^a istud, et physicum, et semper paratum^b te scire conuenit. Lutum^c ex cuiuscunque equi lotio factum vino permisces, colatumque per nares infundes, et confestim prouocat vrinam. Item allium conteres et in anum^d iniicies, et veretrum mox egerit lotium. Item, puluerem quoque

thuris

o. coclearia S. M. per trid. om. Go.

p. misceantur S. M.

Cap. XXXII. a. Alia — exhibitur om. F. Go.

b. mellis — loti S. M.

c. Vulgo aristologiae.

d. sampfuci tragotidis asari draconteae Go. sampf. dyaganteae asari dragatidis S. M. Vulgo draconitii as. draganti.

e. vincidae Go. an violaceae? vt cap. 55. Nam glossarium violaceam interpretatur minorem.

f. miscens pulveriza, et si aestate dare S. M. redactasque omisso cernes Go.

g. zncari quantum sufficit et mellis Go. omittis et dr q suff.

h. Etsi in hieme S. M.

i. addis pip. sem. apii, semen sinapis Go. Vulgo apii.

k. potum S. M.

l. que om. Go.

Cap. XXXIII. a. in adiutorium istis physicum remedium semper S. M.

b. partum Go.

c. Potum S. M.

d. naribus S. M. in quo natibus latere putabat Gesner. manu mittes in feretrum qui minuturus (minuturus?) est inferes Go. Vulgo erat iniicies et veretrum, mox.

auris cum ouo vinoque permixtum, addito succo apii et caulium, si in^e potione dederis, prouocabit vrinam. Item^f, betas ac maluas ad tertiam decoques, ex quibus aquam calentem ad medium sextarium cum melle commifces, et per os digeres^g, proderit minctioni. Item^h, cimicem quoque viuumⁱ in aurem equi mitte, et alterum^k supra naturam in ipso foramine quo mingit confrica, facillimum certumque remedium est.

XXXIV. (I. 62.) Itinerum casibus subuenire cupientes, de pluribus^a pauca, sed manifesta libabimus^b. Nam animalia sub feffore^c vel onere dolor ventris frequenter affligit ita^d, vt volutentur et procumbant. Semen itaque rutae siluestris vel hortensis, si illa defuerit, diligenter tritum cum vino calido per fauces oportet infundi^e. Praeterea aquam in qua vsque ad tertiam betae^f decoctae sunt, succumque earum nitro trito solerter^g admifces, oleique addes^h heminam, tepefactaque in intestinum per clysterem diffundesⁱ, cum prius pronum^k animal statueris, vt iniectione ad interiora^l perueniat^m. quae si forte defuerintⁿ, mel coctum cum tertia parte salis triti cogis^o in pilulas, ita vt collyria ad oui magnitudinem facias, similiterque prono animali in intestinum vel quinque vel septem aut^p nouem collyria inferere curabis. post quod^q soluntur

F 3

venter

e. Vulgo *potionem*. Gesner in addendum censebat. Deinceps *provocabis* Go.

f. Item om. Go. deinceps *betas* Go.

g. *dirigit* Go. *ad cornu dabis*, statim confert. S. M.

h. om. Go.

i. *viuum* om. S. deinceps *eius* pro equi Go.

k. *in foramen viuae*. Certum remedium est. S. M. *facillimum* Go.

C. XXXIV. a. *plurimis* S. M. Go.

b. *dicamus* S. M. *libamus* Go.

c. *feffione* S. M. deinceps *ventris dolor* Go.

d. ita addidit S.

e. *diffundi* Go.

f. *blitae* Go.

g. Vulgo *sollerter*. Mecum S. Go. *solemniter* S. M.

h. *addas* Go.

i. *diff.* om. Go.

k. *stat veris pronum an. vt iniectione* Go. Vulgo *iniectionum*.

l. *intestinum* Go.

m. *decurret* S. M.

n. Ita pro *defuerit* S. M.

o. *coges* Go. *reducis* S. M.

p. *vel — coliria mittere cur.* Go.

q. *quod addit S. quae et resoluitur* Go.

venter et mitigatur^r dolor. Item^s physicum traditur, os limacis neque manu immunda neque terra neque dente contactum alligare umbilico dolentis^t, curare continuo.

XXXV. (I. 63.) Plerumque dorsum animalibus aut fagma^a laedit, aut fella, propter sternentis^b negligentiam vel oneris iniuriam. quod in itineribus interdum necesse est euenire, sed recens tumor hac ratione curatur^c: mallonem^d ceparum vel ipsas cepas in feruenti aqua decoques, et calentes quantum corium valet sustinere, tumori superimpones^e, et fascia ligabis. vna nocte omnis aufertur inflatio. Praeterea sal tritum cum aceto miscebis, additoque vitello oui^f, loca quae tumere coeperint perfricabis, recens indignatio astricta^g ficcabitur.

XXXVI. (I. 64.) Cui^a curae est animalium salus, potionem superius declaratam, quam specierum numerus diapente^b Graeco vocabulo nuncupauit. Gentianae, aristolochiae, murræ, baccarum lauri, rasurae eboris paria pondera diligenter trita atque permixta, domi, siue in itineribus prius condita^c, habere oportet in promptu, vt quoties^d moestum aut horridum videris animal, aut morbi alicuius labe^e tentatum, statim plenum cochleare ex puluere memorato cum sextario vini optimi per fauces diffundas, et per triduum, etiam

r. mitigabitur Go.
s. Item om. S. M. Physicum traditur ossium velos Go.
t. et addit Go.

Cap. XXXV. a. Vulgo sarcina.

S. M. fagma.

b. Ita pro strauenti S. M.

c. pellatur S. M. compellatur Go.

d. malonem Go.

e. super expone Go.

f. et addit Go.

g. Ita pro destrieta S. M. sic. destri. Go.

Cap. XXXVI. a. Potio diapentem nominata superius in capitulo morbi tumidi praeterea haec est S. M.

b. Vulgo numero diapentem nuncupant Mecum Go.

c. dicta S. M.

d. aut addit S. vel horridum videris aut morbi Go.

e. labore temperaturum Go.

etiam^f equo in labore constituto, digeras, vt aduersus virus internum subueniat. probata^g curatio. Tuffienti² autem cum passi hemina^h dabis, et statim sentiet curam. Si liber, cui iam ponendus est finis, legentium non offendit auditum, sequenti volumine inchoantes a vertice vsque ad vngulas ex diuersisⁱ auctoribus enucleatas animalium publicabimus curas, vt ordo, qui a^k natura datus est, in medendi^l dispositione seruetur, ne indigesta ac membrorum consequentiae^m repugnans pagina quaerentem confundat aut tarded.

f. in lab. const. equo dabis S. M.
equo om. et deinceps constitutum
habet Go.

g. opprob. Go.

h. Ita pro heminam Go.

i. vniuersis — enucleatus Go.

k. antea S. M.

l. praesenti expositione Go.

m. consequenti — quaerenti Go.

VEGETII RENATI
ARTIS VETERINARIAE
SIVE
MVLOMEDICINAE
LIBER TERTIVS.
(VVLGO SECVNDVS.)

PROLOGVS.

Mulomedicinae ars iamdudum^a vitio cupiditatis et
exiguitate mercedis, nullo studiosius^b discente,
collapsa est. Nuper^c vero exemplo Hunnorum siue
gentium aliarum artis ipsius etiam vsus intercidit^d, dum
homines refugientes expensas barbarorum consuetudi-
nem imitari velle se simulant, et incurata animalia hi-
2 bernis pascuis et negligentibus calonibus^e dedunt. Quae
res nulli compendium^f, plurimis attulit damnum. Pri-
mo quod Barbaricorum^g animalium alia^h natura, et
ad omnem iniuriam durius corpus est. Deinde quod
sic instituuntur a paruulis, vt nec potionem medicina-
lem requirantⁱ, et hibernis pascuis vigeant^k, ac sine
3 pernicie frigora pruinasque^l sustineant. Nostra vero
iumenta

VARIETAS LECTIONIS ET NOTAE.

Libri III. Prol. a. non dubium	f. sed addit S, deinde dampnum
Go.	Go. et Primum postea.
b. studio finis S. M. studiosus	g. Ita pro barbarorum S. M. et
Go. deinde collapsa	Go.
c. Ita pro Numquid S. M.	h. Ita pro aliae naturae iidem
d. Ita pro intercidet S. M. et Go.	libri.
e. Ita pro negligentiae casibus	i. inquirant S. M.
S. M. ex negligentia suprascr. ne-	k. degant S. M
gligentiae Go.	l. nivesque S. M. sustinent Go.

iumenta et mollioris^m generis sunt, et tectis frequen-
tioribus aslucta, calidissimisⁿ etiam stabulis imbuta,
cum^o indignationem ex aliqua necessitate contraxerint^p,
continuo^q in aliquod genus incidunt morbi. Diligens
itaque^r paterfamilias, (si^s) cum mortibus animalium
suorum et cum medicinae expensis atque mercedibus^t
faciat rationem, intelliget, vnius vilissimi iumentiv^v pre-
tium ad multorum, quae sine dubio peritura sunt^x, si
curata non fuerint, salutem^y posse sufficere.

CAPVT I.

In vniuerso animantium genere caput obtinet princi-
patum, quod eminentius caeteris, dominatum quen-
dam circa loci^a ipsius conditionem sortitur. In eo est
odor, gustus, auditus, ac visus: quod quantum habet
potestatis, tantum sustinet ex labore discriminis. Cau-
sas itaque, ex quibus aegritudines generentur, et signa,
per quae qualitas earundem possit agnosci, curas etiam,
quarum medela sanitas reuocetur, per ordinem indi-
care tentabimus^b. Plerumque autem in corporibus³
iumentorum indigestionis vitio^c sanguis^d corrumpitur:
quod euenit cum [ex^e] aestu vel frigore debilitata sunt
membra, et noxii^f sanguinis virus in caput se rapit.
tunc enim repletis venis cerebri membrana distenditur,
et somni salubritas^g frequenter excluditur. Ex quo ne-

F 5 cessa-

m. melioris Go.

n. calidisque Go. recte, puto.

o. vbi si Go.

p. sustinuerint S. M.

q. om. S. M. pergit Goth. ma-
teriali quod genus incurrunt morbi
sine incidunt.

r. igitur Go.

s. si ex con. Gesneri addidi.

t. excidibz Go.

v. animalis Go.

x. essent S. M.

y. non addit Go. in quo sequun-
tur Lemmata huius libri.Cap. I. a. subiecta loci ips. con-
ditione S. M.

b. temptauimus. Plurimum Go.

c. vitiiis Go.

d. Ita pro et in capite frigus san-
guis vertitur in virus S. M. verba
sanguis — frigus sanguis om. Go.

e. ex om. S. M.

f. Ita S. M. pro et in capite fri-
gus sanguis vertitur in virus. Go.
conuertitur habet.g. Ita pro salubritatem fr. exclu-
dit S. M. somni Go. deinceps idem
imbecilitas.

cessario dolor capitis, moestitia et imbecillitas subit^h. Quae valetudo et prima videtur et leuior, si velox medicina subuenerit.

II. Caeterum cum noxius sanguis membranam cerebri^a ex vna parte pertuderit, et eandem^b dolore nimio coeperit praegravare^c, efficitur animal appiofum^d: cuius et^e mens hebetatur et visus. Nam cerebri incolumitas et oculos pascit et sensus. In qua passione quia^f vna pars capitis praegravatur, tanquam ad molam^g vadit in gyrum.

III. Cum vero medium cerebrum corrupti sanguinis virus infecerit^a, animal freneticum redditur, vt repente saliat, et velut^b effugere velit^c, parietibus^d se tanquam irregibilis impingat^e, nec possit ratione aliqua contineri.

IV. Cardiacus^a is est, cui cor dolet. Cardiacus^b autem fit, quoties sanguinis illa corruptio stomachi vel^c thoracis impleuerit venas, cerebrumque^d percusserit, cor etiam pestiferi humoris labe constrinxerit^e. Quae valetudo^f mentis alienatione et corporis sudore monstratur, ex qua^g difficillime liberatur.

V. Quod

h. *subsequitur S. M. Go. deinde valetudo Go.*

Cap. II. a. *Vulgo additum et omisi cum S. M. cerebri eximam partem Go. et pertunderit.*

b. *eadem S. M.*

c. *praegravauit S. M.*

d. *opiosum S. M.*

e. *et om. Go.*

f. *quia suppositis punctis delet Go.*

g. *vti equum aut malum rapit S. M. ita equi (suprascripto aequi) mulo addit nigrum Go*

Cap. III. a. *infestauerit S. M.*

b. *velut om. S. M. vt velit eff. Go.*

c. *velit — contineri om. Go. sed*

habet post Cap. IV. contra S. M. omittit se tanquam — contineri et in fine Cap. IV. repetit.

d. *quoque addit Go.*

e. *impingunt nec possunt rationaliter cont Go.*

Cap. IV. a. *Cardiacus F. om. S. M. Card. — dolet om. Go.*

b. *Cardica S. M.*

c. *et S. M. Go.*

d. *cerebrum concusserit S. M. conclusi dederit Go.*

e. *perstr. S. M.*

f. *Vulgo inducit — alienationem: sed S. M. om. inducit, et Go. plane necum facit, nisi quod alien. mentis habet.*

g. *Ita pro quo S. M. Go.*

V. Quod si appiosum^a simul passio thoracis inuen-
 rit, facit^b continuo rabiosum. Ex ardore enim nimio
 iecinoris^c et sanguinis venae cordis neruique praefo-
 cantur, ex qua constrictione fit dolor ipsius loci vsque
 adeo, vt mordendo se comedat. Ex quibus valetudi-
 nibus^d si animal fuerit liberatum, et post curationem
 aliqua pars cerebri fuerit imminuta^e, vel tumor subcre-
 verit, ineptum iumentum, pigrumque^f redditur. et
 in^g illa parte capitis, vbi vitium remansit, difficile se
 gyrabit, et ex eo^h latere se parietibus iungit, et tarde
 incedens, non sentiens plagam, ambulaturaeⁱ gratiam³
 perdit, et^k erit submisso capite, et cum stare coeperit
 cum tarditate se mouet, minus etiam videbit, nec ci-
 bum nec potum recusat. Quem si curare volueris,
 cyclo^l curabis. In omnibus autem^m supra scriptis vale-
 tudinibus primūⁿ de temporibus minuendus est san-
 guis, sed et de matrice aliquando tollendus. Cura
 autem pene omnium similis^o est; cuius ordinem se-
 quentia declarabunt.

VI. Memineris autem omnes valetudines capitis,
 praecipue veteres, periculosas^a, cyclo oportere curari.
 Cui haec obseruantia et ordo est adhibendus: Triduo
 ab hordeo abstinebitur^b animal, temperabitur etiam
 mollibus cibus, post diem tertiam de dextra ac^c sinistra,
 prout aetas aut^d vires vel validudo permiserint, de
 matrice sanguis auferetur. Quo facto, per triduum²
 viridi^e cauliculorum ac lactucarum sustentabitur cibo.

et

Cap. V. a. *apiosum S. M. ra-
 biosum Go. deinceps similis.*

b. *cont. rab. efficitur S. M. facit
 om. Go.*

c. *iocin. Go.*

d. *valetudinibus animal liberatum
 Go.*

e. *minuta deinde ineptus Go.*

f. *pigrum Go.*

g. *et illa pars S. M.*

h. *ipso Go.*

i. *ambulans grauiter pergit S. M.
 ambulaturam Go.*

k. *et om. S. M. Go.*

l. *ex cyclo et belleboro cur. S. M.*

m. *autem ex S. M. addidi.*

n. *prius S. M. Go.*

o. *eadem S. M.*

Cap. VI. a. *periculoso cibo Go.*

b. *abstinebit S. M.*

c. *aut S. M.*

d. *aut om. Go.*

e. *inve S. M. Go.*

et post^f primo vno die, a cibo eum^g sustinebis et aqua. nono^h autem die offas caulium cum liquamine et oleo optimoⁱ temperatas non minus viginti digeras, cui nihilominus lactucam dabis in cibo ter^k in die. post
 3 potionem bibere semper incipiat^l. Si vero venter vehementer solui^m inceperit, caulium offasⁿ dare desistes^o: et dabis paleas et furfures, ita vt sequente die^p penitus nihil manducet, sed solam aquam percipiat ad bibendum, ac postero^q die inducatur in cellam balnei
 4 calidam, et sudet. Opus est autem diligentia vt reducatur^r celeriter de calore, ne intercluso spiritu pereat: tunc extergetur^s diligenter, vinoque et oleo largiter perfricatus accipiet cum^t nitri puluere folia rasani con-
 5 spersta, quantum commodum est. Postmodum cum radicibus cucumeris asinini viridis minutatim concisis oleum optimum misces, et^v in vase nouo ita^x decoques vt tertiam perdat. ex quo singulas heminas per capita animalium per triduum dabis, vt potio ventrem
 6 resoluat. Sed si ultra modum fluere coeperit, lentikulam et hordeum pari^y mensura friges, et de^z his singulas bilibres per dies singulos cum furfure et paleis
 7 dabis. Quinque itaque diebus operam refectioni^a eius impendes, et leuiter exercebis, vt^b intelligas^c quantum vires corporis sanitasque profecerit. Post haec^d
 eum

f. Ita procibo. Primo vno S. M. ac a cibo post diem vnam eum abstin. Go.

g. et aqua abstinent. nouo iam die S. M.

h. Vulgo nouo. Go. nouo iam die offeras.

i. opt. om. Go.

k. ita vt secunda die S. M. Go.

l. incipere Go.

m. soluere Go. vehementius S. M.

n. offeres Go.

o. desistis Go. deinceps sed om. S. et S. M. Vulgo sed. postea paliis Go. aut furf. S. M.

p. die om. Go.

q. postremo S. M.

r. educatur celerius S. M. Go.

s. tergetur S. M.

t. hanc potionem ex pulueris nitri folia vaphani, radices cucumeris siluestris contere et adde oleum, coque in vase nouo ad tertiam S. M.

v. et om. Go.

x. ita om. Go.

y. pariter S. M.

z. de om. S. M. Go. deinceps paliis Go.

a. refectionis F. Go. deinceps eius om. Go. impendis Go.

b. vt om. S. intelligas Go.

c. in addit S. M. Go.

d. hoc ipsum S. M. cum pro eum Go.

cum pro arbitrio despumabis. Sequentē die caput eius^e purgabis exorica^f, vel radice Dianaria, quam Artemisiam^g dicimus: si haec non fuerint, ex liquamine optimo cum oleo mixto. cuius^h caput pedesque connectis. Cum bene purgatum agnoueris, soluitoⁱ, butyrum ex oleo roseo solutum infundes in nares, ut^k illo purgationis mitigetur asperitas, ita ut singulae cotylae singulis naribus infundantur. Si^l supra dictae^m potiones non soluerint ventrem, mellis, hellebori albi pondus unius denarii cum heminaⁿ dulcis vini bene tritum in potione recipiat, vel certe scammoniae pondus^o duorum denariorum diligenter tritae cum dulcis vini hemina simili ratione diffundes in fauces. Quod si venter ultra modum dissolutus discrimen importat, anagallicum^p succo ptisanæ ad restrictionem ipsius dabis, lenticulamque et hordeum frixum, singulas bilibres^q in die cum paleis et furfure praebebis in cibo. Ad vltimum, partes quae in causa sunt, sinapizabis^r diligenter, sinapizatum^s caute ferreo, vel quod vtilius creditur cuprino combures^t, vsta curaturus ex more. Potionem^v quoque ex antidoto polychresto^x per dies plurimos dabis, et^y exercebis leuiter, et ad cibaria ipsius aliquid per partes semper adiunges, donec ad pristinam consuetudinem reuocetur. Insanabiles valetudines cyclo^z affirmantur posse curari, id est, insani corroborari. Caduci cyclo curati vruntur in capite: morbidi

e. Sequenti — ei purg. Go.
 f. exoriza S. M.
 g. Artemisiam S. M.
 h. quid? si eius legas.
 i. butyro et oleo roseo simul mixtis inf. S. M. butyro roseo et oleo permixtum Go.
 k. ac illa Go.
 l. Hinc ad finem cap. om. S. M. m scriptae Go.
 n. se. lib. Go.
 o. pondus om. Go.
 p. agallicum succum Go.

q. bi. lib. in die cum Go. vnde in die addidi. Idem paliis.
 r. sinapem dabis Go.
 s. sinapemita Go. supra scr. si non valeret.
 t. combures Go.
 v. eidem addit Go.
 x. Vulgo polygresto.
 y. et om. Go.
 z. cibo Go deinceps Go. curari insania id est insani Caduci cibo curati vruntur — distenterici cor. horronici str. cibo curentur in renibus.

morbidi vero, dysenterici, coriaginosi, orthopnoici, strophosi, cyclo curentur in renibus.

VII. Cerebrum plerumque diuersis passionibus commouetur, quod his^a deprehenditur signis: Ambulabit prauus^b, et frequenter offendet, et toto se corpore commouet. Cuius ista^c curatio est: Baccas lauri numero xx, nitri selibram, rutae manipulum: quae omnia diligenter trita, cum aceto non acri^d et oleo optimo rosaceo commixta^e, hieme calefacies, perunctoque oleo capite eius et cerebro, vel auriculis, cerebellare^f de lanata^g pelle conuoluis. Quae si forte defuerint, farinam hordeaceam^h resinamque miscebis, ex quo cataplasma confectumⁱ cerebro oportet imponi^k. Praeterea^l ceram oleo cyprino coniungis, et linteolo inter auriculas ad ceroti^m istar imponis. Sed et reliquumⁿ corpus potionibus refouendum est. Tres fluuiatiles caneros conteres diligenter, et cum duabus^o vnciis succi caulium, addito lactis sextario, olei duobus cyathis, permiscebis, et colatum per os diffundes ad cornu. Quorum si inopia est, mellis cyathos duos, aquae calidae sextarium^r, coquito^p, ex quibus pastillos facies, et in aqua frigida dilues, et dabis in potum^q. Praeterea si hieme curaueris^t, farinam triticeam, si aestate, hordeaceam aquae frigidae adinuicem amuli^s permixtam, in potione praebabis^t.

VIII.

- Cap. VII. a. *hiis* Go.
 b. *impronidus* S. M. deinceps offendit Go.
 c. *ista* om. Go.
 d. *acro* F Go.
 e. *mixta* S. M Go.
 f. Vulgo *cerebellum*. Cf. ad Cap. XII.
 g. *lanata* F. S. recte cum S. M. Gesn.
 h. *hordeaciam* Go.
 i. *confestim* S. M.
 k. *poni* Go.

- l. Hinc ad finem cap. om. S. M.
 m. *ceronum* Go.
 n. *reliqua* Go.
 o. *duobus ciatis* Go. margo *pire caulium*. Scilicet verba *duabus — olei* omittit.
 p. Ante hoc verbum Go. addit: *croci ciatum I. adipis lib. I. coquito*.
 q. *potu* Go.
 r. *curabis* Go.
 s. *amili* Go. Est pro *amylis*.
 t. *dabis* Go.

VIII. De capitis dolore multi auctores^a multa dixerunt. cuius haec sunt signa. Tumor circa oculos apparebit, pabulum recusabit, lingua eius et palatum labiaque tumbent, quanto vehementius increuerit morbus, tanto exoritur^b amplius tumor: ambulantes toto corpore vacillant, umbramque^c suam velut odorantes expauescunt. Cuius passionis ex corruptione² sanguinis nascitur causa, cum indigestione^d ciborum naturali meatu intercluso vel certe derelicto, in eas venas, quae circa tempora sunt, defluit^e, membranamque^f cerebri vitiat. Cui sanguinem^g de temporibus oportet minui, et continuo oleo acetoque permixto^h caput largiter perungiⁱ. Quod si hiems fuerit, 3 hordeum pridie^k infundes in aquam et decoques, calidumque^l in facellos immittes, iumentorumque caput^m diutius vaporabis. Alii auctores^a tolli de palato sanguinem iubent. Tunc cimoliam cretam ex aceto infusam, et merdamⁿ bubulam recentem cum nitro trito miscent, et in cacabo super^o carbones decoquunt, calidumque^p cerebro languentis inponunt, aceto rigantes ne creta astringatur^q ad pilos usque^r, cum prius calida fomentauerunt^s caput. Dolorem capitis prope^t ad 5 insaniam ista signa demonstrant: Quoties^v graue est, et^x in praesepio se deponit, lacrymae frequenter oriuntur, auriculae stabunt, oculi grauiore erunt, anhelitus

Cap. VIII. a veteres S. M.

b. crescit amplior S. M.

c. umbramque — expauescunt om.

S. M.

d Ita pro indigestio S. M.

e. transire non possit. cuius haec

est cura. Primum sang. S. M.

f. membrana cerebrique vitio Go.

g. sanguis Go.

h. permixtis S. M.

i. perungere Go.

k. prius infundis et decoquis in aquam Go.

l. Ita pro calidamque coniecit

Gesner. deinceps immittis Go.

m. Vulgo additum fumentando omisi cum S. M. deinceps durius Go.

n. finium Go.

o supra c. decoquent Go.

p. calidum Go.

q. in pilis S. M.

r. usque om. Go.

s. Ita pro fum. Go. qui fomentavit habet.

t. ac prope inf. S. M. ea prope insaniam et ista Go.

v. Quotiens Go.

x. et om. Go.

tus^y creber, aridus^z pilus, tremores frequentes, tristis aspectus. Quem in primis ab aqua abstinebis, ne nimium bibat; de vtraque parte colli sanguinem detrahes; caput sicut scriptum est curabis.

IX. Distentionis quoque valitudo ad capitis praecipue causam refertur. Cuius haec erunt signa. Impediente caligine obscurabitur visus; tremor et sudor
 2 totius corporis insequitur. quod^a vitium contingit ex aqua, si sudans^b iumentum biberit: vel ex indigestione cibi, si^c non dormiat, vel^d substrictus manserit. Huic capitis membrana distenditur^e. quae passio caeterarum
 3 valetudinum^f et fons probatur^g et mater. nisi enim inter initia curaueris caput, vt animal dormiat competenter, fiunt appiosi^h, insani, rabiosi, frenetici, cardiaci. Igitur cum animal distentionis aegritudoⁱ comprehenderit^k, de ceruice eidem sanguinem tolle pro
 4 magnitudine corporis et^l aetatis. Et^m si aestas erit, oleo et aceto caput totumque corpus perunges, et diutissime confricabis, loco refrigerato et opaco inclusum continebis, substernes etiam stercora sicca vel paleas, vt prouocet ipsa mollities ad cubandum. locum calidum declinabis, namⁿ impedit somnum. furfure vel^o
 5 paleis vel foliis lactucarum reficies. praeterea potum praebebis exiguum. cum conualescere^p coeperit, modicis ambulationibus exercebis. vbi idoneum^q visum fuerit, ad cibaria largiora infusum^r hordeum ad pristinam consuetudinem paulatim per incrementa reuocabitur.

y. anhelitus — aspectus om. S. M.

z. horridus Go bene, vt puto.

Cap. IX. a. hoc S. M.

b. sudat inu. et bib. S. M.

c. si — competenter om. S. M.

d. si addit Go.

e. distenduntur Go.

f. valitud. Go.

g. esse infra adscriptum inserit

Go.

h. opiosi S. M. apiosi Go.

i. aegritud. Go.

k. appreh. S. M.

l. vel S. M.

m. Hinc ad finem sect. 5. om.

S. M.

n. cum impendet somnum Go.

o. et Go.

p. cum valesc. Go.

q. idoneus visus Go.

r. infuso hordeo coniciebat Gef

ner.

bitur. Si die septimo non profecerit, sanguinem iterum^s de temporibus emittes, et caput sine internissione curabis. Potionem^t dabis qua sanantur appiosif^v: Nasturtii feminis, apii feminis, feminis^x lactucae, anagallici^y, petroselini, aneti, papaveris siluatici feminis vncias singulas, piperis scrupulos^z 3, croci drachnam vnam. Quae omnia bene cribrata^a atque commixta ex aqua temperabis, et^b trochiscos^c facies, vt habeant non minus quam singulas drachmas^d. In dieta vnum⁷ trochiscum in aqua dissolutum per os digeres. quod quotidie oportet fieri donec sanitas redeat. Si non appetit cibum, singulos trochiscos solutos cum succo ptisanæ quotidie praebebis. Vinum nunquam dabis^e. Capitis enim valetudo sumto mero deterior efficitur.

X. Si quod iumentum appiosum^a fuerit, in praesepio^b incumbit, oculos tenfos habebit, micabit^c auriculis, visus caliginem patietur, et gyrat in circulo tanquam ad molas^d.

XI. Quod si etiam fuerit conuersus in rabiem, sic intelliges^a: Subito hinniet tanquam sanus, parem suum appetit morfu, vel hominem, praesepia aut ilia sibi mor-

s. iterum ei — emittis Go.

t. Potio etiam datur S. M. Postea dabis ea Go.

v. opiosif S. M. apiosif Go.

x. feminis — feminis om. Go.

y. anagallici Go. punctis suppositis literis prioribus tribus. Margog allogallica.

z. vnciam — vnam quae S. M.

a. trita S. M.

b. (et) inferit S.

c. Vulgo trochiscos Go. trochiscos. et sic deinceps iterum.

d. in die inferit S. deinceps reliqua vsque ad finem capitis om.

T. II. P. I.

S. M. Videtur verum esse: In die vnum etc.

e. dederis — valetudinis sumpto mero in deteriora vertuntur Go. Voluit igitur valetudines.

Cap. X. a. opiosum S. M. apiosum Go.

b. praesepium S. M.

c. nutabit S. M.

d. In S. M. connectitur cum capite sequente.

Cap. XI. a. intellegas Go. deinceps subito F. inuenies tanquam suum S. M.

G

mordicans rodit: quem sicut appiosum curabis. Pror-
 fus abstinebis^b ab hordeo, et^c mollibus cibariis susten-
 tabis^d. Praecipue tamen^e apium viridem^f quantum
 2 voluerit praebebis. Sanguinem de temporibus aut de
 'cervice' emittes^g, loco tenebroso statues, caput eidem
 huiusmodi acopi^h confectione curabis: Opopanacis
 libramⁱ 1, resinae, terbentinae ana vncias 2^k, galbani^l
 vnciam 1, resinae frixae vncias 3, massicis tritae vncias
 2, olei veteris libram 1. ex hoc ei cerebrum inter^m
 3 auriculas confricabis; oleum tamen solum ac liqui-
 dum in aures eiusⁿ suffundes. cuius^o tamen prius quam
 acopo vtaris, facellationibus caput cerebrumque vapo-
 rare^p te conuenit, et caput apposito cerebellari^q com-
 munire. Potiones quoque^r ex trochisco superius me-
 morato quotidie praebebis; collyrio^s acri inungis assi-
 4 due, vt caligo ex oculis possit auferri. Quae cura si
 non profecerit, caput et tempora sub ipso procomio^t
 femisse inuris cauterio, quod et super venas^v tempo-
 rales facies. Plerique tamen, facies^x ne deforment^y
 iumentum, solo tabulare palati vsto^z sani fieri possent^a.
 Feruor enim foci debilitatem capitis tollit, et membra-
 nam mentis^b pristinae sanitati restituit.

XII.

- b. abstinebit S. M.
 c. et ex S. inferui.
 d. fomentabis S. M.
 e. autem S.
 f. pro viride. Palladius etiam
 apios dixit.
 g. educes S. M.
 h. apii S. M.
 i. vnciam S. M.
 k. tres S. M. An iunctim legd.
 resinae terebinthinae?
 l. galbani — vncias 2. om. S. M.
 deinceps resina fricta Go.
 m. Vulgo et auriculas. S. et in-
 ter aur. Go. cerebrum ei et inter
 aur.
 n. ipsius Go.
 o. Hinc ad finem cap. om. S. M.
 p. enaporare Go.

- q. Vulgo cerebello. Go. relare
 minuire.
 r. quoque om. Go. deinceps vul-
 go trochisco. Go. trochisco.
 s. colloacri adscripto: al. coliria
 forti.
 t. Vulgo procomio.
 v. venas om. Go.
 x. facies om. Go.
 y. deformetur Go.
 z. Ita pro confecto F. M. M.
 et Go. Gesnerus confixo praetere-
 bat comparato II, 14, 4. II, 2, 3
 II, 27, 3.
 a. possint Go.
 b. Gesneri coniecturam menti
 pristinae sanitati rest pro menti pri-
 stinae, sanitatiquae firmat aliquate-
 nus Gothani mentis.

XII. Alii auctores insanientis iumentu ardentes et sanguineos^a oculos et humore suffusos vel^b stantes^c dicunt, auriculas micantes, vt ad instar indomitorum^d nec capi possit^e, et captum, parietibus se illidens conetur^f effugere. terram pedibus fodiet^g, et multum flegmatis^h ex ore profundet. quod hacⁱ ratione curatur, 2 vt^k auferatur ei sanguis de iugularibus^l venis, de palato, et post de cruribus. a cibo^m eadem die abstineatur et potu. Alia autemⁿ die aquam frigidam dabis ei bibere. 3 Auferantur stercorea quae in ano eius^o sunt per quatri-duum continuato clystere; curabitur^p venter^q, vngetur cerebrum, secreto^r collocabitur^s loco, accipiet in^t substantiam^v porros, et^x herbam mollissimam^y, aut mollissimum foenum, His potionibus percurandum. 4 pulueris turis^z drachmam 1, aceti albi sextarium 1, radicis panacis vnciam 1, herbae saxifragae vncias 3^a, ex aqua mulsa per os dabis. Lactis^b caprini sextarium vnum defundis in fauces. quod si defuerit, cyninum^c rusticum pondo duo^d in puluerein rediges, additoque^e olei optimi vno^f ebulo, ex aqua mulsa diffundis^g ad cornu. Sed caeteris potio haec aptior creditur: apii⁵ vnciam 1, iusquiami vnciam 1, feminis apii vnciam 1,

G. 2 femi-

Cap. XII. a. sanguinolentos S. M.

b. vel inserit S.

c. Vulgo stantes auriculas dicunt vel micantes, vt. S. M. nutantes habet.

d. indomiti Go.

e. possunt et caput par. se allidens Go. et capite par. S. M.

f. nisi teneatur effugiet S. M.

g. fodit Go.

h. status S. M.

i. hac om. Go.

k. vt om. S.

l. Ita pro angular. S. M.

m. autem addit S.

n. vero S. M.

o. ipsius S. M.

p. purgetur S. M. Go.

q. et cerebrum et obscuro colloc. S. M.

r. obscuro inserit Go.

s. conloc. F.

t. ad S. M. Go.

v. intuba addit S. intubam Go.

x. in herba et moll. S. M.

y. moll. om. Go. deinceps idem ac.

z. thuris S. deinceps libram S. M.

pro drachmam.

a. duas S. M.

b. Lactis — cornu om. S. M.

Item addit Go.

c. Vulgo cininum.

d. pondera Go.

e. addito Go.

f. obulo vno Go. acetabulo con-

liciebat Gesner.

g. defundis Go.

feminis lactucae uncias 2, papaveris siluestris unciam.
 quae omnia in puluerem redacta commisceas, et unum
 cochlearium magnum ex aqua dabis, vel si cibum non
 6 accipit, ex^h succo ptisanæ. obscuro et frigido et
 laxiore loco statues, silentiumque præbebis ut dormiat.
 prius tamen oleo ac pice liquida caput perunges, aures-
 que complebis^k tempora etiam munies cerebellari^l vel
 7 fasciis; myrtam^m quoque aridam conteres, et aceto
 oleoque miscebis, corpusque eiusⁿ totum diutissime
 confricabis^o. Solent constringi^p et obrui stercore, ut
 fudent et dormiant^q. Quibus si somnus^r venerit, af-
 feret sanitatem. Rabiosum vero iumentum eadem
 8 omnia et maiora ostendit^s quam insanum. Nam et alia
 animalia comedit, et facit ipsa^t contagione rabiosa.
 Plerumque^v etiam^x morsibus intestina sua extrahunt
 et hinniunt^y fortiter. Quae valetudo ex nimia sangui-
 nis abundantia et ardore contingit. Curatur autem ob-
 servatione et potione^z superius declaratis.

XIII. Chirurgia^a appellatur quodcumque^b secatur
 ferro, vel cauteriis vritur. quae^c cum omnibus mem-
 bris animalium, tum præcipue capiti necessaria est
 2 medicina. Quodcumque igitur iumentum in qualibet
 parte fregerit caput vel nudauerit casu, sollicitè curan-
 dum, ne indignatio vulneris in nervos cerebrumque
 3 penetrando periculum generet^d. nec in primo medica-
 mentis

h. succum ptisanæ dabis S. M.
 i. et om. Go. et lax. om. S. M.
 k. et addit Go. deinceps minus
 Go.
 l. Vulgo cerebellare. S. M. om.
 cereb. vel. Go. cercenllare.
 m. Vulgo myrtam. S. M. myr-
 rham.
 n. corpusque totum ipsius Go.
 o. perf. icabis Go.
 p. diligenter addit S.
 q. obdorm. S. M.
 r. opus Go.
 s. ostendit om. Go.

r. ipso contactu S. M. bene!
 v. Plurimumque Go.
 x. enim S. M.
 y. inuenit F. S. recte S. M. inuenit
 Go.
 z. potionibus Go.
 Cap. XIII. a. quoque addit Go.
 b. quod undecumque Go.
 c. quod enim omnibus — medici-
 nis Go. Quae omn. membris ani-
 tum præc. cap. S. M. Vulgo enim
 sit omnibus — præcipue tamen ca-
 piti.
 d. generetur Go.

mentis vti acrioribus conuenit, sed inagis melle^e curare cum ad maturitatem venerint^f illa quae fracta fuerant^g, tenta solerter^h, et mobili manu vel forficibusⁱ eximito. Reliqua fragmenta ossis, quae asperata sunt, ferramentis caedito competentibus^k, atque perradito, vt carnem facilius inducant. nunquam enim clauditur vulnus si non raseris, donec sanguis per os ipsius respondeat. In quo maior est adhibenda cautela, quia^l solet in locis⁴ ossuosis^m et commissuralibus fistula fieri. quaeⁿ cum euenerit, paruum et incurabile^o efficit vulnus, per^p quod non sanies, sed humor liquidus emanat, nec vquam ducta cicatrice solidatur. Quod si euenerit, hac ratione curabis. Papyrum^q per ipsam fistulam traii-5 cies^r, ita vt capita papyri, quae^s extra fistulam eminent^t, ex vtraque parte alliges^v lino ne cadat, et diebus v vel pluribus, donec callositas fistulae papyri^x distentione turgescat, et maius vulneris foramen fiat. Tunc^y 6 ad mensuram vulneris ex fistulari medicamento collyrium facies, et^z exempto papyro intra^a fistulam iniicies, vt impleatur ex integro, et^b ne excidat^c, munies diligenter. Post dies quatuor vel quinque soluis^d, si fistula^e ceciderit, traumatico curabis, quod vulnere semper immittes^f, donec spissa sanies et non multa in eo loco

G 3

repe-

- e. molliter S. M.
 f. venerit Go.
 g. Vulgo addita ossa laxantur nisi cum S. M. et Go.
 h. tempta et sol. Go. solerter S. solemniter S. M. Vulgo sollerter.
 i. forficibus S. M.
 k. comp. ex S. M. addidi.
 l. quam Go.
 m. saxosis S. M.
 n. quod S. M.
 o. Ita pro parumper iniuria affisit vulnus S. M. paruum sed incurabile efficit vul. Go.
 p. quod non saniem sed humorem liquidum emittit S. M.
 q. Ita pro deducta S. M.
 r. inducis S. M. radicem Go.

- s. extra orificia ex vtraque parte alliges, ne cadat, et tribus S. M.
 t. debent eminere.
 v. Vulgo alligas.
 x. tergere papyrum faciat et nullum vulnus S. M. papyrum maior distentione tur. et nullum Go.
 y. autem addit S.
 z. facies exempto Go. facies et ex. S. M. Vulgo faciens, exempto.
 a. intra om. S. M.
 b. et S. M. Vulgo plane.
 c. excedat ne imminues Go.
 d. ita quod caro infecta cadat S. M.
 e. fistulis — traumatico Go.
 f. immittis Go.

7 reperiatur. Cum autem iam limpidum videris, collyrium^g fac. pollinem erui^h, et thus masculum tritum aquis ponderibus cum melle decoquito, et plagae ipsi impositoⁱ per dies plurimos, quotidie curato ita, ut deprimas ipsas partes vulneris, quatinus^k iunctae citius
8 cohaerescant^l. Si grauiter offenderit caput, ut cerebrum vexet intrinsecus, continuo de temporibus sanguinem eidem oportet auferri, et spongiam aqua^m, si aestas fuerit, oleo roseoⁿ, et aceto aequa parte commixto capiti eius imponi^o, fasciisque connecti, et cibos
9 virides praebere^p. si nec ipsos appetit, quia omnem cibum recusat, fabam moles^q et conuertes in pollinem^r, farinam quoque triticeam pariter admisceas, et cum mulla per cornu ad substantiam animalis^s tam diu faucibus eius infundes, donec cibos virides appetat, quos aqua marina vel falsa oportet aspergi.

XIV. Aurium^a ut vicinitate proxima^b, ita periculi non discrepans cura est. quae si casu^c aliquo fuerit a radice contusa, et collectionem fecerit, eam^d cum maturauerit, scalpello secato, et pus finito fluere. tum linis^e aceto acerrimo et oleo per triduum, quarta^f die traumatico curato, donec sanetur. Etiam si cartilaginem vexauerit, eiusdem medicinae obseruatione proficiet.
2 Si vero a radice auriculae, vel commissura capitis tumor^g magnus cum duritia extabit, ex foenigraeci et lini femine et tritici polline^h cataplasma imposito, maturatam

g. Vulgo collyrium, fac pollinem.

Go. facito pullinem.

h. Ita pro herbi S. M.

i. imposito Go.

k. et quatenus Go.

l. crescant sed si S. M.

m. aqua — fuerit om. S. M. a frigida Go. voluit aqua frigida.

n. rosaceo Go.

o. imponis fasciasque Go.

p. praebete Go.

q. molem conuertas in puluerem Go.

r. puluerem etiam S. M.

s. animalis Go.

Cap. XIV. a. Prima sect. om.

S. M. ut in vic. Go.

b. cerebri addit suprascr. Go. idem periculo.

c. causa aliqua Go.

d. cum eam Go.

e. cum addit Go.

f. quarto — traumatico Go.

g. tumor c. dur. magnus exultat, ex foenu graeco Go.

h. poline Go.

turatamⁱ collectionem scalpello secato, ita vt inferius plaga spectet^k, quatenus humor per prona decurrat. Vino^l, oleo, et sale mixto infusus^m lemniscos inducis,³ et vulnus per quatrimum fouebis, post traumatico vteris. sedⁿ difficilis cura est, quia fistulae in talibus locis frequenter oriuntur. quae si euenerint, supra scripta curatione^o curantur. Si tamen aegritudo^p [vulneris]⁴ ulterius^q etiam^r post medicamenta procedat^s vicinae vrendae sunt partes, et cauterio^t in ipsis collectionibus insigenda sunt puncta^v vehementius, vt et cutis et causa perrumpatur^x interior. post solenniter^y vsta curanda sunt^z. Non enim aurium^a est negligenda curatio, ne ex dolore nimio generetur insania. Primum⁵ purganda est auris diligenter intrinsecus^b, vt auferatur quod dolorem mouet, aut laedit. Si^c nihil inuenitur^d, spongiam nitro et aqua molliter infundes et dilues^e, vnamque noctem intra auriculam infusam spongiam manere patieris. Die tertio^f nitro et aqua calida fouere⁶ incipies frequenter et diu, donec dolor recedat. Quod si aqua fuerit ingressa, oleum vetus et acetum aequis ponderibus adiecto nitro in aurem mittito, et succidam lanam superimponito^g. Si vulnera fuerint, liparam^h auribus inferes et curabisⁱ.

G 4

XV.

i. maturatam — spectet om. S. M.
k. spectetur quatenus Go. Vulgo
quatinus.

l. et addit Go.

m. infunde et vulnus S. M. in-
fusus linis eos Go.

n. non tamen fistulae S. M. curae
Go.

o. ratione Go.

p. aegritudo Go.

q. ulterius suprascripto vulneris
Go. igitur vulneris inclusi

r. etiam om. Go. et post medica-
menta transponit.

s. procedit vrendae Go.

t. cauteria S. M.

v. bene cutis et caro rumpatur int.
S. M.

x. pror. Go.

y. interius. p. solempniter Go.
Vulgo solemter. S. M. solemmiter.

z. non est, aurium neglecta cura-
tione, ne S. M.

a. dubium in negligentia curatio-
nis aurium, ex dolore Go.

b. interius Go.

c. Sed Go. inueneris deinceps
S. M.

d. at si addit Go.

e. elenes Go. sic infusam vna
nocte intra aurem manere patieris
S. M. vnaque nocte Go.

f. tertia suprascr. Go.

g. superimponas Go.

h. lipparia S. M. Vulgo lyparem.

i. Ita pro curasti S. M.

XV. Quodcunque iumentum in oculis tri hiasin^a patietur, id est, ut pili aliam^b palpebram vrentes^c lacrymas moueant, visumque conturbent, hac ratione curatur. Non longe a pilis ab interiori parte scalpello plagam dabis^d in cute palpebrae, post forficibus^e per longum ad mensuram oculi fasciolam praecides, et impositis fibulis confues palpebram foris versus, ut oculus sine deformitate recipiat visum et gratiam naturalem.

2 Tunc vero optimo oleo, nec non etiam muria^f iusufam spongiam superpones, et oculum fasciabis. Post diem^g quintum soluis, tunc intrinsecus oculum collyrio curabis: deforis vero tetrapharmacum impones, non prius fibulas ablaturus, quam duxerit^k cicatricem.

3 Nihilominus et cadentibus fibulis, collyrii cura non deerit, ne caro rursus superflua excrescat. Sed plerique adhibent cum deformitate compendium, ut partemⁱ quae prominet ad mensuram naturae forficibus amputent, posteaque^k frigida (sunt) propter fluxum sanguinis foueant, (et) oculum collyrio intrinsecus curent, ne indignationis necessitate laedatur. Aduersus^l infestantes pilos tertia cura est, ut leni tenuique cauterio genae quae procreuerint^m inurantur, quo facto, ducta cicatrice contrahiturⁿ pellis, et palpebra altius^o eleuata a pupilla cursu pilorum arcet iniuriam.

XVI. Suffusio sicut hominum, ita iumentorum impedit visum, cuius tria genera ab auctoribus indicantur

Cap. XV. a. Ita pro tritiacom Morgagni. tyriacem S. M.

b. alieni malebat Gesn.

c. vertentes S. M.

d. facies in palpebra S. M.

e. Ita pro forficibus S. M. fivibus Go.

f. aqua marina S. M.

g. Ita pro die quinto S. M.

h. induxerit S. M.

i. pars S. M.

k. Vulgo pusca, quae frigida sunt — foueant, oculum. S. M. et

pusca frigida quae sunt. Go. posca quae facta.

l. Hanc sectionem ex cap. sequentis sect. 3. huc retraxi admodum etiam Io. A. Fabricio et Morgagni.

m. procreuerit, inuratur S.

n. conteritur F. S.

o. Ita pro alterius S. M. Gesn.

p. Ita pro pupilla cursu ex S. M. dare voluit Gesn. sed operae aberrarunt.

tur, stenocoriafis^a, platycoriafis, hypocoriafis; Graece (enim core) pupula nominatur. Stenocoriafis dicitur, cum constringitur visus et vires amittit. Quae hac² ratione curanda est, vt^b sanguis de temporibus auferatur: radicem quoque foeniculi et herbam chelidonium^c vel rutam decoques ad tertias, et cotidie ex ipsa aqua quantum manus patitur calida^d oculus foueatur. Inunges etiam collyrio opobalsamato^e, quod suffusionibus prodesse consuevit^f. Platycoriafis^g autem est, cum se³ vltra naturalem modum pupilla diffundit et eripit visum, nec curari vllatenus potest. Nam sicut oui vitellus casu aliquo disruptus^h in priorem formam coireⁱ non potest, ita semel pupilla diffusa recipere non potest vsum^k videndi. Quod euenit^l equorum sudore, dum membra⁴ nula, quae continet lumen, indignatione^m caloris dirumpitur: vel certe sollicitudo longi itineris ad indignationem iumenta compellit, aut laesum oculum dominus curare neglexeritⁿ. Quod cum accidit, oculus⁵ videtur incolumis, nullis^o lacrymis, nullo sanguine, nulla indignatione prodit iniuriam, sed vno tamen^p declaratur indicio, quod in pupilla ipsius imaginem tuam tanquam in speculo^q videre non potes. Hypo-⁶coriafis autem a capitis humore descendit, et in vno oculo sese primo ostendit, postea etiam ad alterum transit. Intelligitur^r autem humore vel lacrymis. Continuo sanguinem ei de supercilio vel de ipsa parte

G 5

tem-

Cap. XVI. a. Ita recte Gesn. pro *stenochor. platochor. hypoch.* deinceps ex eiusdem adminitione verba enim core addidi vncis inclusa.

b. Verbis *vt sanguis* S. M. substituit haec: *si visus caligat.*

c. *chelidonium* F. S.

d. *calida* ex S. addidi.

e. Ita pro *opobalsamo* S. M.

f. Quae vulgo hic sequebantur, retuli ad cap. antecedentis finem.

g. Ita Gesn. pro *platoch.*

h. *disiectus* S. M.

i. *redire* S. M.

k. *visum. Quod* S. M.

l. *in equorum furore* S. M. quae verior mihi lectio videbatur.

m. *indignationis calore* S. M.

n. *neglexit lector expectabat.*

o. *nullius* S.

p. *vno* S. M. *vno tamen* Go. vulgo *visum tantum.*

q. *speculum* S. M. Ita et *pupillam* Go.

r. *intelliguntur* F.

temporum detrahes, fomentabis ex tepida aqua, in qua radices foeniculi decoctae fuerint cum ruta. Praeterea inunges collyrio opopanacato^s et opobalsamato. Quod si institeris medicinae, per lacrymarum cursum consuevit saepius caligo sanari. Temporales quoque venae cauteriis inuruntur, ut^t ineatum humoris excludant.

XVII. Quod si vis passionis intulerit hypochysin^a, diligenter attende quo colore sit membrana, quae opposita^b pupillae impedit^c visum: si auroso^d colore fuerit, insanabilem scias: si candido^e nimium, etiam noueris non posse curare ipsam. Si vero spissa fuerit, colore oleagineo^f, mucosimilis, per paracentesin^g ad hominum similitudinem, cum fuerit maturata curatur. 2 Iumentum igitur pridie temperabis^h a cibo, vel potu maxime prohibebis, in loco molli elidesⁱ, caputque eius et ceruicem apte collocabis. ita patentem oculum facies, ut claudere non possit. deinde ab ipsa fronte paracenterium inter tunicas oculares subiicito, ne pupillam tangas, aut aliquid laedas interius, sed ipsam album de superiori parte ubi hypochysis^k posita est, capitello^l paracenterii deorsum deprimis ad palpebram 3 inferiorem subtiliter. Quod si depositum fuerit, non prius paracenterium eximas, nisi clausum oculum penicello calido diutissime vaporaueris. solet enim resiliere. Quod si ita euenerit, reprimito, donec ita componatur^m, ut resiliere non possit. Cum itaque intellexeris

s. *opopanacato* S. M. vulgo *opopanato*.

t. Ita pro et *m. b. excludunt* S. M. Cap. XVII. a. Ita pro *cicatricem* margo libri 10. A. Fabr: *caecitatem* S. M.

b. Ita pro *appos* S. M.

c. *operit* S. M.

d. *auri* S. M.

e. Ita pro *candida* Go.

f. Ita pro *oleagino* S. M.

g. Ita pro *paracentesin* ubique Gesner.

h. *separabis* S. M.

i. *deiciet* S. M. *sternes ut iaceat* Go.

k. Ita pro *hypochisis* Gesner. *hypocisma* S. M. et Go. Voluerunt *hypochyma*, quod sequens *depositum* respicit.

l. *caput* S. M.

m. *vel comprimatur* margo Go.

ris claritatem pupillae sine vlllo obstaculo hypochyſisⁿ; tunc eximes ferrum, et inuenies animal videre. Curabis sic. Ex oleo roſeo et oui-albo anacollima facies, 4 lanae^o infundes, et ſuper oculum curatum^p impones, ac deſuper faſciabis. Caueto ne ipſa die manducet, et moueat oculum agitatione maxillae; ſed tamen ſi voluerit, bibat. Altera die ſoluis et calida fomentabis 5 diutiſſime. deinde foenigraeci ſuccum in oculo ſubfundes^q, et ruruſum anacollima ſupra dictum ſimiliter impones, faſciabisque. Quod cum per triduum aut quatrimum feceris, oculum ſoluis^r, et foenigraeci ſucco fomentabis, et^s ex melle optimo Attico^t vnges, donec cicatrix ſe confirmet et oculus.

XVIII. Eſt et^a aliud vitium eiufinodi, vt interdum oculo album inducat^b, interdum limpidet: ex qua paſſione lunaticum oculum veteres nominauere. Cuius iſta curatio eſt, vt de ipſa parte temporum^c detrahatur ſanguis. interpoſitis diebus, ſub oculo nihilominus ſanguinem oportet minui. Cotidie quoque^d calido fomento oculum curabis deſoris; intrinſecus autem inunges collyrio thermantico^e et acerrimo per plures dies, donec recipiat ſanitatē. Si nihil ex hac ratione profecerit, venas ſuperiores in temporibus ſupra ipſum locum qui ſuſtinet paſſionem, diligenter perquires et ibi^f inures, vt humor noxiuſ poſſit arceri.

XIX. Quodcunque iumentum in oculo habuerit ſtaphyloma, incurabile eſt: talis tamen curatio conſuevit

n. hypocima tunc eximes ferro Go.
Vuluit hypochyua.

o. Ita pro lanam voluit Geſn.

p. omit. S. M. eius imponis Go.

q. infundis S. infundes Goth.

Vulgo ſubfundis — imponis.

r. pro ocul. ſolv. Go. ſolueris.

s. et ex S. addidi.

t. antiquo S. M.

Cap. XVIII. a. et ex S. addidi.

b. ducat ita, quod impedit viſum, quem morbum lunaticum S. M. oculum album ducat, vel impediat Go.

c. temporis S. M.

d. vero S. M.

e. thermantico S. M.

f. et ibi adures S. M. vulgo ibi deerat.

suevit adhiberi: De sub oculo sanguinem ei detrahes, et fomentabis calida cum radicibus foeniculi et rutae decocta; inunges etiam collyrio non valde acri, si vulnus feceris et deplanaueris^a, ex succo foenigraeci fomentabis^b, et inunges collyrio leni, quod facit ad tunicas ruptas, donec se cicatrix cum planitie claudat, et^c tunc vteris acriori collyrio^d per dies plurimos; donec quaecunque partes^e aequari possint ad naturalem similitudinem compleantur, vt^f non deformetur obtutus.

XX. Si casua aliquo animal oculum impegerit aut confricauerit vel ex percussura laeserit, et album induxerit, etiam si totus oculus praecclusus sit, tamen experimentis hac ratione probatum est cito posse curari. Hederam colliges terrestrem, et in pila mundissima diutissime^a contundes, succum exprimes, ex hoc animal inunges: potestate^b medicaminis quamuis desperata² consumitur albugo. Sed si terrestrem hederam non inueneris, siue baccas^c hederae siue folia contundes, et^d succum exprimes, et ex eo succo^e inunges. Si hoc quoque difficile videbitur aut morosum, paululum aquae frigidae cum foliis hederae diutissime contundes, succum exprimes, et per^f siphonem ei in oculum defundis. Quod cum per dies plurimos tam mane quam ad vesperam feceris, album omne tolletur. Sed si vinum miseris optimum pro aqua^g, efficacius est.

XXI.

Cap. XIX. a. Vulgo fecerit et deplanauerit.

b. fomentis S.

c. et ex S. addidi.

d. Vulgo additum et cum S. omisi.

e. Ita pro pars — possit — naturae compleaturque S. M. paris vel aquae — naturalem compleatur, vt. Go

f. et S. M.

Cap. XX. a. omitt. S.

b. circa oculos oculis iniiciendo nam eius virtute consumetur albugo S. M.

c. luceas Go.

d. et — exprimes om. Go.

e. olco oculos S. M.

f. per siph. om. S. M.

g. Ita pro et recens (f. curat sanat S. M. non efficacius sana Go.

XXI. Aliqui auctores dixerunt, si dexter oculus suffusionem susceperit, vel album incurrerit, dexteram partem naris, si sinister, sinistram diligenter inspiciet: et^a in ipsa callositate narium^b foramina subtilissima inueniet, quibus tenuis inferenda est fistula; per quam ille, qui curare debet, os plenum vino insufflet, vt merum per foramen illud penetret. Quo facto oculus incipiet lacrymare. Velocius autem proficiet, quia per interiores venas meri virtus ad oculum penetrat.

XXII. Iumentum in oculo^a in osse percussum, si tumorem^b fecerit durum, callosum, et ossilagini similem, hac ratione est curandum: Deiecto^c animali contra terram, ipsam cutem aperito, et ossis cisorio gingiuulam^d vel cartilaginem vel os quod excrefcere coeperit, caedito, vt deplanes ad similitudinem partis alterius. Si apte deplanaueris, aceto et oleo linteolis^e vel licinio^e addito, locum ipsum completes, et fasciabis. tertia die solues, et similiter curabis per dies 5, donec feruor desinat. post traumatico^f vteris. Catastaltico^g quoque medicamento libraturam cutis consumis, quam^g diu limpidum vulnus curetur^h et adaequetur. Quodⁱ si ipsum os concarnari non potuerit, tam diu cotidie eradito^k donec sanguinet atque^l concarnet, ita vt medicamenta congruentia vulneri importas. Quod si post
fani-

Cap. XXI. a. et ex S. addidi.

b. varia S. M.

Cap. XXII. a. oculi ossi S. M.

b. si in ipso oculo creuerit os, cartilago vel simile, sic curato S. M. axilagini Go.

c. Eiecto an. in terram contrahere palpebram et cum ferro congruo incidere superfluitatem illam, ita quod similiter sano. S. M. Vulgo contra causam ipsam. Goth. margo vt terram.

d. gibulam Go.

e. Vulgo additum ex se deleui. quod exercere alias excrefcere Go.

ee. licineo Go. et imple locum de puluillis infusis in oleo et aceto, non soluendo nisi tertia die et sic fac usque ad diem quintum, donec feruor recedat S. M.

f. postea vtere traumatico corrosiuo, aut medicamento labia cutis consumis, quam diu limpidum vulnus aequetur S. M.

g. Vulgo catastaltico. Go. catastaltico.

h. curetur et om. Go.

i. Quo S.

k. Ita pro eradicato S. M.

l. incarnari coeperit S. M.

sanitatem causa^m eadem excrescereⁿ coeperit, punctim^o cauterio subtiliter vrito. Oculorum epiphoram^p infra oculum detractus^q sanguis emendat, si vsque
 4 ad sanitatem melle optimo inungatur assidue. Praeterea prodest eidem passioni: myrrhae pondus denarii unius, crocodili stercoreis semiunciam, salis armoniaci^r semiunciam, sepiae ossium semiunciam: mellis Attici^s cyathos 2: ex quibus omnibus tunsis atque permixtis
 5 oculum perunges. Magnae lippitudini adhibetur tale remedium: Myrrhae troglodytis vnciam 1, thuris masculi, croci Siculi, limpidis^t Cypriae, aeris vliana vncias 2, teres^v simul, consparges et cernes, aquae coelestis et Falerni vini, mellis Attici adicies quantum sufficit, in vase vitreo condas, et cum necesse fuerit
 6 vteris. Si casu cilium ruperit, fibulam^x dabis, et mannam thuris cum ovo impones. Discutit cicatricem oculorum eiusmodi compositio: Spicae^y nardi vnciam semis, salis ammoniaci^z vncias 3, cadmia^a vnciam semis, croci vnciam 1, piperis semiunciam, in pulverem conuerstes et vteris. Albi vitia^b deterget ista curatio: Sepiae marinae ossis rasi 3 decem, croci 3 duos, salis armoniaci scrupulos 2, myrrhae, crocodili stercoreis scrupulos duos. Item, album siue glaucomata emendat, vini Amineci^c veteris sextarii tres, gari floris^d sexta-

m. i. e. locus in quo vitium erat.
 n. Ita pro crescere S. M. post cum sanitate — exferere alias crescere Go. vide lit. e varietatem.

o. Ita pro punctis S. M. perunctis Go.

p. Ita pro epiphora Go.

q. intro oculum detracti sanguinis Go. Voluit detractio.

r. albi S. M.

s. omitt. S. M.

t. lapidis calcis S. M. lepidis cypriae coniecit. Sladus. Sine dubio fuit lapidis cyprii i. e. chalcitis.

v. tere et incorpora cum aqua pluviali, vino, sale, nitro et melle Attico in vase S. M.

x. fistulis favinam thuris S. M. fistulas Go. Vulgo fistulam.

y. Croci, salis Ammoniaci ana vnc. II, myrrhas 3 III, Catinae vnc. V, stercoreis crocodili 3 II. Item album siue glaucomata emendat. vini Amineci sextarii III. Caryophyllorum vnc. semis, Mellis vnc. III, quibus simul decoctis vtere. S. M.

z. Vulgo armon.

a. Ita pro catinae cum Gesnero coniecerat Sladus.

b. Albuntiam Go.

c. anenii F. S. cimini anenii Go.

d. Ita pro gariosi scripti ex Gothano gariosi floris.

sextarius, mellis vnciae tres, quibus omnibus decoctis
 vteris. Album tollit, si ex humore vel percussura⁹
 euenerit: Sandaracae^e vnciae 2, ossis sepiae combusti
 vnciae 4, piperis albi semiuncia, salis armoniaci vn-
 ciae 2, cum melle^f permixtis. Cicatricibus oculorum¹⁰
 medetur ieiuna saliva, si cum sale mandatur^g in ore,
 et expuatur in oculum. Sal quoque tritum cum osse¹¹
 sepiae et sinapis^h agrestis semine. Collyrium nardi¹²
 num.: opopanaxi scrupulos 2, violae vncias 2, spicae
 nardi, cassiae, marrubii^{hh} ana semiunciam, croci
 Siculi vnciam semisⁱ, olei semiunciam et scrupulos 4,
 piperis albi vncias^k sex, gummi scrupulos 5. Item¹³
 alia confectio collyrii: Aeruginem aeris et salem opti-
 mum aequis ponderibus et aceti quantum sufficit misces.
 Necessaria compositio: rutae scrupulos 4, thuris¹⁴
 masculi, stercoris columbini, murium, olei, croci,
 mellis, cadmia^l, olei rosati ana scrupulos 4, diligen-
 ter trita miscebis et vteris. Si^m vero oculus ictu vul-¹⁵
 neris insanabilis redditur, et, vt mulomedici dicunt,
 canchremata feceritⁿ, ne periculum mortis incurrat,
 erui pollinem cum oleo roseo et ouo simul immittito^o.
 Cum purgatum vulnus fuerit, cum melle Attico inun-
 gito. Sunt et alia multa collyria, quae quia eandem¹⁶
 vim, eademque species continent, enumerare super-
 fluum duximus.

XXIII. Plerumque strumae vel parotides aut scro-
 phulae^a iumentorum guttur infestant, et faucium tu-
 more

e. Ita pro Sandaracae Go. et antea
 Albuginem — venerit.

f. mellis vnc. II. S. M.

g. datur Goth.

h. sem. napii S. M.

hh. myrrhae infra 6, 27, 4. est,
 pro gummi est cynini. Goth. mir-
 rubi.

i. § VIII. inserit S.

k. scrupulos S. M. Pro verbis

piperis — gummi ser. 5. est simpli-
 citer: croci scrupulos 5.

l. Ita pro catimiae scripsi. accan-
 nis Go.

m. Hinc ad finem cap. omitt.
 S. M. Si oculus insanabilis reddi-
 tur Go.

n. fecerint F.

o. ouo semper immittitur Go.

Cap. XXIII a. scrophulae Corb.
 parotidae — scrophulae Go.

more^b produntur. Nam [et^c] subrecto^d sunt capite, et tanquam ab strangulatione^e praefocantur. Hos^f primum fomentis^g calidis, et cataplasmate ex polline hordeaceo et resinae vnciiis^h tribus mero valido coctis curari expedit: et cum collectio fuerit maturata, scalpello secariⁱ opus est, et quidquid collectum fuerit, emittere, et^k aceto et^l sale et oleo infusos^m lemniscos subiicere. cacteris quoque diebus traumaticoⁿ et medicamentis aptis solerter curare, vt^o vulnus pateat, dum sanetur. Nam in his locis ex praeclosure cito solet fistula fieri: quae si euenerit, vt supra^p demonstratum est, papyro et collyrio poterit sanari.

XXIV. Glandulae quoque animalibus, et praecipue pullis^a, vsque ad periculum interdum molestae sunt, et^b in morbum^c transeunt aliquando^d; quae inter maxillas inferioresque fauces nascuntur, et ad similitudinem pilularum maiores, aliae^e vero minores connexae ex carne obdurescunt, et tumorem^f sine doloribus faciunt. Quae inter initia perunctae oleo, et^g picula perfricari solent, vehementiusque manibus corumpi, et ita velut vanescendo sanari^h. Quod si excreuerint amplius, deiecto animali, ita vt per medium secentur scalpello subtiliter, cum radicibus eximuntur, ne

b. Ita pro tumorem producant
Corb. et Go. tumore producantur
S. M.

c. et omitt. C.

d. subiecto S. M.

e. Ita pro stranguria Sladus cor-
rexit. strangilia Corb. astrungu-
liam producantur Go. suprascripto:
strangilian.

f. Hoc S.

g. sum. Corb.

h. acronali cocta Corb. acronali
resina cocta curari reliquis omissis
Go.

i. secare pis vel Corb.

k. et om. Corb.

l. et om. C.

m. infuso lemnis quos C. lauare
S. M.

n. tragmatico S. M.

o. Ita pro si S. M. C.

p. superius S. cf. 3, 13, 4. pa-
pyro potest sanari Go.

Cap. XXIV. a. pollis C.

b. et om. C.

c. morbo C.

d. aliquandoque inter axill. C. et
aliquando S. M.

e. altae C.

f. hum. C.

g. et ex S. addidi. picula et oleo
confricari Corb.

h. sanatur C.

neⁱ aliqua vena tangatur. Quo fact^o aceto et oleo cum sale medicamentisque^k superius declaratis sananda sunt vulnera. Plerique vrendae^l dixerunt. Sed si parvae^m sint, prodest; ceterum maiores exsecandae sunt ferro. Pleriqueⁿ etiam cum ferro exemptae fuerint glandulae, propter sanguinis fluxum loca vri debere praecipiunt, post sale et oleo octo diebus vtuntur. nono die^o ex nitro et aqua calida diluunt. Si nitri inopia est, lotio calido aut lixiuio vtuntur. Deinde vinum et oleum et farinam de eruo imponunt per triduum, consequenter de^p vino ac oleo, et farina hordeacea, et melle percurant. Addentes^q quaecunque plaga fuerit, aut strumae vel parotidis, glandulae quae tolluntur Lycio^r medicamento, vulnera^s percurari ita, vt de malis^t granatis siccis puluis aspersus celeriter^v afferat sanitatem.

XXV. Cum^a caput pullorum calefecerit prima dentitio, inter^b gingiuas atque maxillas tumor collectioque generatur, quae pullaria vocatur. Cuius^c passionis tanta tensura est, vt manducare vix possint. Sed cataplasmatibus studiosissime maturanda sunt, deinde^d scalpello aperienda, post sale et^e aceto et oleo curanda.

XXVI.

i. nec et in ali. C.

k. que om. S.

l. Plerumque Go. Vulgo etiam vrenda. Mecum Morgagni. esse hic inserit Corb.

m. Vulgo parua Go. ne paruae. Corb. parui sunt — exsecandi.

n. Haec sectio vulgo capitis sequentis sect. alteram efficiebat.

o. nono die ex C. Vulgo nec non ex.

p. ac denuo farinam de vino ac farina C.

q. attendentes cum quaeque plaga

facta fuerit strumi vel parotidae glandulae quae tolluntur lycio S. M.

r. lotii S. M. lycio F. S.

s. vel natura S. M.

t. mali granati sicci F. S.

v. celeritatem adf. sanitatis C. et Go.

Cap. XXV. a. Cum C. vulgo Dum.

b. in gingiua atque maxilla Corb.

c. Huius C.

d. debinc C.

e. aceto olcoque Corb.

XXVI. Si ex aliqua huiusmodi^a curatione iumentum^b fistulam in ore fecerit, hac ratione curabitur: papyrus iniicies^c in fistulam, ut pars eius in ore extet, quam lino diligenter ligabis, ne possit elabi: pars vero foris exeat, quae nihilominus constringenda est lino ne cadat. triduo^d permaneat, quarta^e die papyrus eximes, collyriumque ad longitudinem et cauaturam vulneris ad arctum^f fistulae subiicies, et ne forte labatur, fasciabis locum, ita ut ad manducandum possit maxillas agitare: tertio die solues. Si fistula ceciderit, diebus septem unguento traumatico^g curabis: deinde collyrium ex melle et erui polline decoctum subiicies ad plenitudinem foraminis diebus plurimis. Ad ultimum anapleroticum^h ipsi vulnere medicamen imponis, donec omnis plaga, ducta cicatrice, solidetur. Fistulae autem collyrium hac ratione conficies: misyⁱ vnciam 1, ferculae^k vnciam 1, aeruginis aeris vnciam 1, battiturae, chalcitidis vnciam 1, cimini feminis vnciam 1, teres cum aceto acerrimo, et secundum qualitatem vulnerum, cum usus exegerit, collyria formabis.

XXVII. Fistulae nascuntur, quoties neruus aut cartilago aut os negligentia vel imperitia curantis ex plagae alicuius tabido humore vitiatur. Tunc enim quae^a commeauerit ad instar cuniculi carnem indurat et incallat, et fit fistula, quae nulla ratione sanari potest, nec aliquando coire, nec solidari, nisi penitus eximatur.

Cap. XXVI. De conficiendo collyrio fistulari addidit inclusa Gesner. Sed Samb, De fistula maxillae vel de conf. c, f. habet.

a. eiusm. C.

b. tussentum C.

c. Lacuna in C. usque ad 23, 1.

d. trid. perm. om. S. M.

e. alia S. M. quarta alia G.

f. radicem fist. iniicies S. M. fasciatis locum ita ad manducandum

et — agitare, ligabis Go.

g. tragmanticum S. M.

h. apostolicum S. M.

i. Anisi vnc. trita cum forti aceto misce et fac collyria pro qualitate vulnerum cum usus exegerit S. M. anisi vulgo.

k. ferculae vulgo.

Cap. XXVII. a. Ita pro quae ex C. dare voluit Gesn. perquam S. M.

tur. Huius a diuersis auctoribus tradita est diuersa curatio. Alii enim scalpello refecari et aperiri iubent,² et syringotomio^b decarnari, medicamentisque acerri-
 mis consumi, et sic postmodum vulnus ad cicatricem coire. Quod cum laboris ac discriminis habeat plurimum, minus tamen prodest. Alii vero cauterio³ omnem fistulam inurendam, vicinasque partes eius punctis feruentibus perrumpendas^c esse duxerunt, quatinus per ignem callositate submota, stalticis^d medicamentis vulnera percurentur. Sed melius est fistulam, sicut superius declaratum est, papyri iniiectione curare. quia neque neruus neque vena neque commissura vexatur. Nam scalpello vel cauterio saepe fit causa dete-⁴
 rior, et periculum creat^e. Collyrium vero omnem callositatem fistulae de alto a radice eius eximit. Quod si os fuerit vexatum, quod oporteat radi, patens vulnus post^f medicamenti curam non potest impediri. Si vero in alto tabes aliqua vel neruus aut cartilago remanserit, ex eodem collyrio puluerem facies, et frequenter iniicias. Omnia enim vulnera elimpidat atque perfanat.

XXVIII. Interdum ad similitudinem synanches animalibus fauces et caput interius intumescunt, adeo ut bibere aut manducare non possint. Cuius totum caput^a et os et lingua aqua calida fomentatur, et taurino felle perlinitur. Potio autem datur huiusmodi ad²
 cornu. Olei veteris libras 2, vini sextarium 1^b commisces, nouem^c quoque Caricas cum nouem capitibus porrorum decoques, et diligentissime conteres, et in
 H 2 aqua

b. Ita pro *syringotomio* Edd. *syringotomio* Goth: *cum rasorio* S. M. Morgagni, Platner, Io. A. Fabr. et Gesner.

c. Ita Goth. pro *praer*.

d. Ita pro *astalticis* Go. *causticis* S. M.

e. Ita pro *creant* Go. *creatur* malebat Gesn.

f. Ita pro *per* Go. deinde *impedire*. Vulgo legebatur: *vexatum quod — radi patens vulnus, per sine distinctione*.

Cap. XXVIII. a. *caput* ex Go. addidi.

b. Pergit hinc Corb. et *commiscibus* habet.

c. *ofo* S. M.

aqua ipsa nitrum Alexandrinum tritum quantum^d sufficit miscebis^e, et ex his omnibus potionem mane et ad vesperum heminas singulas dabis, vt tumoris^f ipsius
 3 relaxetur^g et mitigetur asperitas. Manducet autem herbam viridem, aut quod melius est pascatur. Quae^g si defuerint, farinam de hordeo facies, cui nitrum admiscebis, et sic appones^h. Foenum quoque molliissimum eliges; quod nihilominus nitro et aqua consper-
 4 ges. Sanguinem non detrahas, nisi forte de palato despumes. Cum coeperit conualescere, nitrum tunsum et cribratum pulueriⁱ de radicibus cucumeris [asini^k] siluatici commisces; in^l vini sextarium i cochleare pulueris ipsius iunge^m, vt huius potionis vi resolu-
 5 luto ventre purgetur. Aliiⁿ auctores tumorem capitis ac linguae vel faucium, etiamsi obdurauerit, ita festinantes propter periculum curare nituntur: lapides molares plures igne succendunt; cum candere coeperint, caput equi cooperiunt, et vas plenum lotio sub ore et naribus adponunt^o, et per vices singulos candentes lapides in lotium^p immittunt, vt ille vapor ac fumus, a^q calore lapidum concitatus, os equi et nares im-
 6 pleat. Nam^r et fustem transuersum, vt apertum os habeat, debet accipere. Quod cum diutissime feceris, aquam marinam calefacito, vel certe salem in aqua^s dulci miscebis, feruendoque^t dissolues; addito aceto acerrimo, caput eius et^v os et gingiuas diutissime confricabis. Postea fimum bubulinum^x cum arci aceto
 misce-

d. quod C. G.

e. Ita pro *misces* C.f. *tumores* — *relaxentur* C.g. *quae* om. C.h. Ita pro *adponis* C.i. Ita pro *pulueres* C.k. *asini* om. C. et Goth.l. Ita pro *et. vini sextarium cochlearia* Corb.m. *iungas, vt hac potione C. iunge et hac potione resoluta* G.

n. Hinc ad fin. cap. om. S. M.

o. Ita pro *supponunt* Corb.p. *lotio mittunt* C.

q. a om. C.

r. Ita pro *impleat, et fuste* ex Corb. Gesn. *nam si steteris visum apertum* Goth.s. *aquam dulcem* Corb. *salinam quam dulci* Go.t. Ita pro *feruendoque dissoluis* ex C. Gesn. *fomento* Goth.

v. et om. C

x. *bubulum* C.

miscabis, et tepefacies, ex quo caput totum^y frontemque et labia perunges, tunc farinam hordeaceam cum aqua tepida sufficienter pro cibo dabis et potu.

XXIX. Quod si ex^a pletura sanguinis tumor ille indignationis euenerit, ita intelliges, si venis tensis obturabitur^b auditus^c, et oculi sanguinei apparebunt. cui de temporibus, si non tumbent, aut certe de palato, si ibi indignatio non erit, sanguinem oportet auferri. Cretam^d Cimoliam duabus partibus, et tertiam partem cretae nigrae ex vino aufero temperabis, et dum calet^e, illinis caput.

XXX. Sciendum est autem tubera in corporibus frequenter excrefcere, quae Graeci oncomata^a vocant. Horum variae qualitates et^b diuerfa sunt nomina. Steatoma^c est tuber, quod in se adipem vel^d pinguedinem continet. Meliceris^e est tuber, in quo caro inspissata^f, quomodo in verrucis, inuenitur. Aneurysma^g est tuber, in quo sanguis conspiratus^h vberis venae similis inuenitur. Atheromaⁱ est tuber, in quo farinosaⁱⁱ congeries reperitur. Ganglion est tuber, quod^k fit ex duplicatione nerui, similis tubero^l cum dolore immobili. Horum omnium vna est curatio. Iumentum^m colligatum deponitur, et^m contra locum causae sagitta

H 3 aut

y. et frontem et labra perungues. Cui Corb.

Cap. XXIX. a. Ita pro ex sanguine Corb.

b. venis fessis Go. praebdurabitur C. praebt. S. M. Go.

c. Ita pro halitus F. M. et Go. auditus vel auditus S. M.

d. Hinc ad finem capitis om. S. M.

e. cadet C. forte candet conii- ciente Gefn.

Cap. XXX. a. intomata F. S. oncomata S. M. oncomata C.

b. sed C.

c. stechatoma F. S. stephiloma S. M. stetatomaon C.

d. velut S. M. C.

e. Melicaceps S. M.

f. conspissata C.

g. aneurysma F. S. aneurysma G. aneurysma S. M.

h. conspicitur vberis bene C. vt vberis venae G.

i. atheroma F. S. adheromata C.

Hinc lacuna in C. ad c. XXXVII.

ii. farcimiosa S. M.

k. quod om. S. Glation Goth.

l. Vulgo tubero et postea tuberrum.

m. et om. S. deinceps circa locum aut S. M.

aut scalpello in longum dextra ac sinistra pro mensura tumoris aperitur, ita ut media fasciola cutis, quae supra tuber est, intacta permaneat. Postⁿ egestis vel euerfis omnibus, quae tumorem mouerant, medicamentis competentibus, et^o quae supra declarata sunt, perducitur^p ad cicatricem.

XXXI. Si iumento lingua fuerit incisa, statim eam^a fibulis confuito, deinde vino lauato, post gallam tundo et puluerem cernito, ex eo imponis, donec sanetur. cui dabis foenum mollissimum concisum, et pro hordeo furfures. Alii^b postquam fibulas acceperit^c linguaque vino fuerit elota, mel imponendum esse duxerunt: ut plagam purget et curet. Ad vltimum ex malo granato puluerem iniecerunt.

XXXII. Si iumento loculamenta^a dentium [id^b est gingiuae] vel dentes doluerint, his^c agnoscitur signis: hordeum solidum glutiet, macescit, saliuarum plurimum effundit, gingiuae intumescunt. Cretam Cimoliam cum aceto acerrimo macerato, et calentem extrinsecus maxillis inducito ne minus quinque diebus: gingiuas autem interius cum puluere corticis^d mali granati et melle tertia die diutissime confricato, donec egesta sanie conualescat. Quod^e euenit, cum humor acrior ex capite in maxillarum defluerit venas.

XXXIII. Quod si animal iuxta collum vel^a molares vel alio oris loco os fregerit, ut morsum claudere non possit, et apertis dentibus horreat propendentibus labris,

con-

n. Hinc ad finem omitt. S. M. egestis vel crassis omnibus — mouerunt. medicamentis omnibus, et quae — perducitur Go.

o. Ita pro ea Go.

p. Ita Go. pro produc.

Cap. XXXI. a. Vulgo euis.

b. hinc omitt. S. M.

c. Vulgo acceperint.

Cap. XXXII. a. loca S. M.

b. inclusi ut glossam.

c. hiis F.

d. corticis om. Go.

e. Haec retrahenda erant et ante Cretam ponenda.

Cap. XXXIII. a. vel om. Go.

continuo calida fomentabis, et labrum et quae sunt disrupta componis, fasciola tenuissima aceto et oleo madefacta^b diligenter vniam partem, deinde alteram eompingis ad locum, et similiter fasciato, ne iterum dissipetur: Cui et curcumam^c constrictam oportet² imponi, ne deprauet dentes et labia^d. Cum solueris ad curandum, manu quae ante composueris contineto, sursurem et farinam hordei mixta in cophino ad manducandum dabis, ita vt quamdiu manducat, manus tua a loco, quem continet, non recedat. Cum iam manducare noluerit, offero ei aquam, vt bibat. Cum biberit, curato similiter, vt supra scriptum est. cui et succum ptisanæ^e conuenit dari, si minus fortasse manducauerit. Quem tali obseruatione per dies quadraginta curatum restitues sanitati.

XXXIV. Iumento narium cartilago si corrupta sit, et sanguis reprimi non possit, spongiam Afram^a et thuris masculi pollinem commixtum impone ad locum qui laesus est, et si vulnus factum fuerit in cartilagine, hac ratione curato. Interdum animal^b despumatum² remissus semel de palato sanguis non potest reprimi, propter quam necessitatem, sicut supra scriptum est, in loco, in quo sagitta ruptum est^c palatum, spongiam imponis, caputque eius sursum constringe, et aqua frigida renes cerebrumque testiculosque perfundis. Quae³ res si tardius subuenit acaciam^d nigram et thuris pollinem aequis ponderibus ex aceto acerrimo temperabis, totumque caput illinies, donec sanguis ipsa constrictio-
ne claudatur.

H 4

XXXV.

b. et inserit S.

c. Vulgo corbem. F. M. crumenam. crumenam vel curcumam S. M. crumenam Go.

d. Et inserit S. M.

e. per nares addit S.

Cap. XXXIV. a. vstam S. M.

b. An Graecismus est? Debebat certe animali despumato Go.

c. tactum S. M.

d. aciam S. M. vulgo acatiam. In fine Goth. sanguinet ipsa con-
fricatione.

XXXV. Mature periculum creat, cum incisa vena claudi non potest in palato; sed continuo^a sanguinis profluuium inhibetur, si aut candenti cauterio fuerit meatus ille combustus, et suspensum altius caput. Cum per nares sanguis defluit, nec potest aliter retineri, coriandrum viridem sufficienter tundes, succumque eius expressum, substricto equo, naribus infundes, frigore naturali venas protinus claudit. chartam etiam et lanam combures, ipsumque puluerem per fistulam insufflabis naribus.

XXXVI. Mucorum etiam qualitates, qui per nares effluunt, conuenit nosse; ex quibus genus passionis ostenditur, et causa cognita facilius curari potest. Mucus limpidus cotidianus est, et nisi nimius^a fuerit, non debet esse suspectus. Crassus autem et candidus a cerebro defluit, et admonet ad medelam capitis festinandum. Rubens, tenuis, frigidus, veteris perfrictionis^b prodit iniuriam. Propter quod thermanticis^c potionibus calefieri animal oportet. Coeruleus, id est, fuscus, leuis^d ab interioribus venit, qui indicat febrem: et ideo conueniens lexi-pyretos^e adhibenda curatio est. Crassus autem, spumofus et pallidus a pulmonibus nascitur, qui suspiriosos^f ostendit: quibus difficile, nisi festinatum fuerit, subuenitur. Fabaceus vero a glandulis serpit, quae celeriter aut eximendae sunt, aut ferro curandae, ne conuertantur in morbum.

XXXVII. Saepe ictu vulneris animalibus per nares san-

Cap. XXXV. a. cont. profluit sanguis. prohibetur autem, si S. M. Accepit interpolator τὴν continuo, pro perpetuo, ut solent barbari Gesn.

Cap. XXXVI. a. ita recte S. M. minus al. a. G.

b. perstrict. S. M. rubius — perfrictionis Go.

c. tragmanticis S. M.

d. leni S. M.

e. leptomeris S. M. leptixoros adhibenda Go. Vulgo. leptiperefis id est, piritan.

f. suspiriosus ostenditur S. M. suspiriosus orditur G. qui et supra eruditur pro ostenditur. Idem deinde saulcius vero omisso ferro.

sanguis fluit, quod vitium cyferion^a vocant, quod praecipue contingit, si equus ultra vires agatur ad cursum. omni^b corpore oleo et aceto perungendum est animal, ac loco tepido statuendum, cooperiendum etiam diligenter, dandaque^c opera, ut molliter cubet, nec ad deambulandum cogatur, sed cibo diligentius reparetur^d. tunc erucæ^e vnciam 1 cum lacte conteres, et per cornu naribus infundes. Quod si eruca^e defuerit, aristolochiae vnciam^f 1, croci semiunciam^g cum vino dulci conterito, et deicito^h per nares. Similiter coriandri viridis succum exprimesⁱ, et naribus infundes.

XXXVIII. Si polypus oritur in naribus, praecluso spiramine strangulabitur, stertet, humidi profluent muci. periculosa^a passio, nisi haec medicina subuenerit. Si prope polypus^b fuerit, acutissimo excabitur ferramento, curandus^c his rebus, quibus circumcisa sanantur. Si vero altius fuerit, cauterium plumbeum quadratum facies, ex quo calefacto polypum frequenter inures, et sic polypum sanas.

XXXIX. Iumentum si fuerit fideratum, his agnoscitur^a signis. Labia eius et maxillae nec non etiam nares [eius^b] deprauantur in parte^c, ita ut vix cibaria dentibus inlidat^d. Quae etiam humoribus plena reperies, et cum voluerit bibere, os vsque ad nares demer-

H 5

get

Cap. XXXVII. a. cyferion S. cyferion G. qui in titulo habet curformo. Idem deinde cogatur pro agatur.

b. unde oleo S. M.

c. illanda quoque C.

d. temperetur S. M.

e. rutæ C. et S. M.

f. vnciam mediam S. M.

g. vnciam vnam S. M.

h. om. C. iniice S. M. coniecto G.

i. exprimens nar. C.

Cap. XXXVIII. a. periculosa

passio, nisi haec med. subuenerit C. peric. passio est, si haec medicina non subuenit S. M. Vulgo pericula passionis plurima haec — subuenit.

b. polypofus C.

c. curandus C. et cura his diebus S. M. Vulgo ferramento. Curandum.

Cap. XXXIX. a. agnoscetur C. cognoscitur G.

b. eius om. C.

c. partem C. G.

d. conlidat G. oelligat C. S. M.

get in aquam; quia infirma sunt labia, quibus haustus^e
 2 attrahitur^f. Aceto et sale lingua eius et labia diutissime
 perfricantur, donec sanguis emanet^g. Tertia die cau-
 sticum crudum in illa parte labii imponis^h, quae sentitⁱ
 iniuriam, cum cautela, vt prius alliges linguam, ne
 medicamento violentia noceat. Cum medicamento la-
 bia perusta^k videris^l, aqua lauabis, deinde aceto et
 oleo fouebis, sicut alia vulnera, et^m hac ratione cura-
 3 biturⁿ. Si vero maxillam siferatam habuerit et tor-
 tam, haec^o est cura. De temporibus partis ipsius san-
 guinem detrahes^p, finum bubulum^q acerrimo aceto
 permiscebis^r, et diutissime decoques, et^s parti tempo-
 rum, ex qua sanguinem extraxeris, calidum induces^t
 saepius, vt exsiccet^v et curet, hac^x vsus^y potione.
 Trixaginem^z, hyssopum siluaticum, origanum, ser-
 pillum, aristolochiam, mannam croci^a pro aequis pon-
 deribus^b contundito atque cribrato, ex quo puluere
 plenum cochleare cum aqua mulsa, oleo et vino per
 narem sinistram ad vnam heminam^c quotidie oportet
 infundi.

XL. Conuenit de ceruicis curatione dicturo obser-
 uationem indicare flebotomi: quia circa ea^a loca fre-
 quenter operatur. Detrahturus sanguinem animal a
 cibo abstinebis et potu, aequali loco^b constitues.
 tunc

- e. angustus spiritus S. M.
 f. (vide) inf. S.
 g. Ita pro emanat C.
 h. impones C.
 i. sensit C.
 k. deusta C. S. M.
 l. peruidebis C. peruidebis G.
 p. unxeris S. M.
 m. et om. C.
 n. sanabitur C.
 o. haec est cura om. C. et tor-
 tam omitt. G.
 p. detrahes F. S.
 q. bubulum C. bubulinum G.
 r. miscebis C.

- s. partim ex aqua sanguinem de-
 trax. C.
 t. inducis F. S.
 v. et siccet C. exsiccet S. M. Vul-
 go exsiccetur.
 x. Hinc om. S. M.
 y. vsurus C. G.
 z. Traxagine yssopum C. traxagi-
 nem G.
 a. crocum C. mannam omitt. G.
 b. partibus C. cribellato — cum
 aqua et vino per narem G.
 c. eminam hic et al. C.
 Cap. XL. a. ea om. S.
 b. solum inf. S. soli Corb.

tunc^c lorum supra ceruicem alius teneat, et^d adstringat ad normam, vt vena facilius appareat. Deinde supra laqueum^e de sinistrae manus pollice venam deprimes^f ne ludat^g; cum^h sagitta tangasⁱ. Duae autem venae a capite summo descendunt, et conueniunt se sub maxillis vsque ad gulam; inde a geminis venis inferius quatuor digitis ferramentum deprimis^k, ne in gulam mittas, et bifurcum tangas, et iumentum occidas statim^l. Sagittam duobus digitis tenebis, nec plus ferri imprimas^m, quam extra digitos eminebat. Nihilomi- 3
nus etiam mediano digito manum tuam moderando suspende, vt sit leuior; ne vehementius imprimas quam oportet. quia non plus debet quam inuero descendere. Si parum apte profluat sanguis, iumento foenum dabis, aut aliquid quod manducet. Agitatione maxillarum plus sanguinis vena profluat,

XLI. Si iumentum ceruicem eiecerit aut laxauerit, aut certe vertibula^a eiecerit vel extorserit, hac ratione curabitur. Deponito iumentum^b, atque constringito, et ceruicem eius extendito supra fossam, donec omnia vertibula laxentur. Post oleum vetus et axungiam² veterem tursam colatanque permisce, et cum calefacto eodem vnguento ceruicem diligenter infundis, in^c locum reponis, et fasciam tenuem et amplam ex oleo tepido et vino madefactam alligabis ad corpus. Lanam^d quoque succidas ex oleo et vino infusas supra 3
con-

c. Hinc omittit S. M. deinceps vulgo locum.

d. atque constr. C. stringat vt apparent norma facilius Go.

e. lacum C.

f. Ita pro deprimas C.

g. eludat malebat Gesn.

h. Ita pro tum C. Go.

i. tangitur C.

k. deponito Go.

l. Vulgo occidas. Statim fugit-
tam.

m. imprimat Go.

Cap. XLI. a. Vulgo vertibulas.

b. in terram addit S.

c. et superpone stupam infusam oleo tepido et vino ligando optime S. M.

d. vel etiam lanam succidam, quae melior est, et superpone ascel-
las quatuor digitis latis lino obuolu-
tas, et liga decenter, et si aestas
fuerit, quater in die suffundes
S. M.

connectes^e, post regulis^f oleagineis non minus quatuor digitis, ita vt tantum spatii sit inter regulas alligatas et connexas, et lino constringes. Et si aestas fuerit, quater in die suffundis; si hiems, bis. Cum modum^g fecerit, regulas solues. hoc die quinquagesimo et primo; post vnctionibus vteris^h; donec ad sanitatem perducas. Si tardius confirmabiturⁱ vres-reticulatim et solenniter vsta curabis.

XLII. Si iumento malandria de ceruice auferre volueris, ita facies. Candentia prius cauteria prae-
parabis; deinde ferramento decarnabis sic, ne nervos tangas; et venulas quascunque videris emittere sanguinem, aduris, vt possit cruoris fluxus inhiberi. Caue^a autem, ne cauteriis plus aduras, et indignatione nervorum periculum facias, Post auxungia veteri ceruicem perfricabis, et fascia munies. Sequenti quoque die cataplasma imponere incipies ablataque^b ferunta lotio calido fouebis, deinde aceto et oleo dilues, et medicamentis aptis curabis. Si iam videris cicatricem pilos reuouare, puluerem ex canino capite combusto et adipem suillum recentem permisces, et inducis: ex quo medicamento et sanitas consequitur, et pilorum redit^c ornatus.

XLIII. Si ceruix destillationem patiat, tumidior videbitur quam oportet; foetorem habebit canceraticum

e. Ita pro connectes Go.

f. Ita pro regula soleagineis Go. nisi quod solliagineis habet.

g. nodum malebat Gesn. i. e. cum coierit firmiter.

h. veteribus Go.

i. confirmabitur, vris reticulatim, et solenniter v. c. Go. Vulgo confirmabit vres, regulatim et sol.

b. ablato feruore S. M. ablata a loceo — fouebis et deinde Go. Pro ferunta, cui corruptionis notam apposuerat Faber, omissam a Sambuco, aut legerim feruntam h. e. plagam, a cauterio factam: aut feruuram h. e. vulnus ex vstione. Certe ablata ad cataplasma refero, quo verbo etiam feminino genere vtuntur Semibarbari: feruntam vero, vel feruuram quarto casu ad fouebis adiungo.

c. comburito — redibit Go.

Cap. XLII. a. caue — facias om. S. M. cauteriis vras et ex indignat. S.

ticum cum humore nigro et liquido. cuius foramina scrutaberis diligenter, ne vltius inter neruos aut armosinum^a destillatione fecerit, Quod si accidit, pauca² hinc difficulter euadunt. nam his signis discrimen^b ostenditur; fridet de^c pectore, et per nares humorem liquidum proiicit. hac ratione curabis. Foramina de super^d marrubio et sale pariter contuso implebis atque calcabis; subter^e autem cataplasmate appposito laxabis. Et si loci conditio patietur, diaeresin^f dabis, vt foras per plagam^g humor emanet^h. Tertio quoque die calida vrina lauabis, deindeⁱ traumatico et pannis lineis limpida et depurata^k vulnera sanare incipies, cuius compositio talis est: erui^l pollinis sextarium, iris Illyricae vncias 2, thuris masculi vncias 2, miscebis, et facies cephalicum^m medicamentum, quo vteris ad consummationem medelae.

XLIV. Quod si iumento scapulae fuerint dissolutae, diligenter inspicias^a; ne quas inter neruos et commissuras pendigines faciat; quod si inueneris, quacunque parte plagas accipere^b poterit, cataplasmatibus mollire, et scalpello vel cauterio aperire curabis, vt sanies illa collectionis^c egeratur. Foraminibus^d autem traumaticum et linteola sicca calcabis^e. Si quod inter neruos² foramen factum fuerit cautissime curato, ne vltius
aut

Cap. XLIII. a. arnos sit S. M. amorosinum Go. Vulgo armosinum destillationem.

b. discr. om. C.

c. in S. M.

d. de supra C. proiiciet atque hac ratione Go.

e. subter C.

f. dieresim F. S. diaresim S. M.

g. ita C. et S. plagas al. a. G.

h. sic C. et S. emanat al. a. G.

i. deinde om. S. M. dein C.

k. depurgata vul. C. curare G. Vulgo purata iam.

l. herbi pollinem sext. C. herbi polline G.

m. saliscum medicamentum, quod vteris vsque ad consummationem C. Vulgo erat consumtionem.

Cap. XLIV. a. inspicias si ne quas C.

b. accipiunt S. M.

c. Ita pro atque collectio desluat S. M. C.

d. in foraminibus autem traumaticum linteolo sicco calcabis S. M.

e. Ita pro dabis etiam Corb. Ita c. 43.

aut ferrum aut cauterium^f procedat, neque putorem^g neque putredinem lauis, sed magis ficcis omnibus curare^h festina. Namⁱ omnis humor destillationi praestat augmentum. Quum incisa vel vsta duxerint cicatricem, pro^k confirmatione in vltimo causticum imponitur.

XLV. Si arnos laeserit^a, in medio crure vtroque^b soluentur venae, et puluere^c thuris cum eo qui profluit sanguis^d copiose^e immisto arni liniantur^f. Quod si plus profluat, quam necesse sit^g, stercus ipsius iumenti fluentibus imponitur^h venis, et fasciis alligaturⁱ.
 2 Postero quoque die quasi epaphaeresis^k fit, et ex eisdem locis sanguis detrahitur^l, atque similis^m in omnibus cura procedit. Ab hordeo abstinabiturⁿ, foeno sustentabitur^o exiguo per triduum. deinde porri succi^p tres cyathos, et^q olei heminam miscebis, et per cornu
 3 faucibus infundes^r. Post sextum diem lente ingredi cogatur, et cum ambulauerit, mittatur in piscinam vel flumen aut mare, vti natet, cum spartea^s et pannis^t vincto pede. postea^v firmioribus cibus ad faginam pristinam reuocandus est^x. Si leuiter dolebit, vino et oleo tepefacto perfricetur in sole: si validius dolebit, ventum

f. cauterio procedat C.

g. tumorem S. M. et C.

h. curabis C.

i. Omissio Nam S. M. et C. Quis humor destillationem praestat ad augmentum

k. in confirmationem in vltimum imponetur causticum C.

Cap. XLV. a. Ita S. M. pro arnos laesus erit. Etiam C. laeserit habet.

b. Ita ex Col. dedi pro vtraeque. Corb. omittit. vtriusque S. M.

c. Ita C. puluerem F. S.

d. Ita pro sanguine C.

e. Ita pro copiosissime C. et Go.

f. lineantur F. S. linuntur C.

g. est C.

h. imponetur C.

i. alligatus C. alligabitur G. qui paulo ante profurit.

k. Ita C. apoferesis F. S.

l. detrahatur C.

m. similes in omni masera proci-det C.

n. abstinere eum Goth.

o. sustentato exiguum Goth.

p. succi addidi ex S. succum C.

q. et additum ex C.

r. infundis Goth.

s. Ita cum Morgagni Gesn. sparcia F. S. spartia C. In Goth. est vt flumen (i. e. aut flumen) — cui et parora — munito pede, et post.

t. pene vinctum pede C.

v. post C.

x. est addit Corb.

tum^y in armum mittito sicque^z pertundito a summa iuba infra digitos octo, ne cartilagineum tangas. Et cum inflaueris, ferula vel virga molli armum^a caedito, sale et oleo perfricato ipso die, postero tracta^b vteris: cuius haec erit compositio: simulae sextarios duos, si⁵ defuerit^c, pollinis triticei sextarios duos, cum aceto acri et^d cum tribus ovis miscebis: sed ouorum solum album mittes. adicies etiam pulueris thuris vnciam semis. quae omnia manu subigis^e, et in armos inducis, et per dies multos armum aqua calida cum flore foeni fouebis diligenter, vt mollescat, tractam^f quotidie imponito, et prius quam vngatur, quotidie^g de vino puro armum lauato, deinde^h additurus vnguentum: baccas lauri selibram, olei sextarium, viniⁱ boni sexta-⁶ rium, nitri vncias 3, sed nitrum et baccas lauri in puluerem rediges, et cribrabis. Ex quo in sole, cum⁷ calida armus fomentatus fuerit, inungatur ex tepido, et diutissime confricetur. Post synchrisina^k ad curandos armos inducitur, et cum melius habuerit natatum mittito. Quod si eiecerit, iuxta consuetudinem ad rotam^l armum reponito, et supra scriptis medicamentis curato. Si non senserit, vltimum est vt vratur. Armi⁸ doloris haec sunt signa: pedem priorem tentum^m quasi rigidum a foris extrahit. sed conuenit inspicere diligenter vtrum ex percussura vel casu coeperit causaⁿ; et^o si ex percussura^p fuerit, prius^q locis suis reponenda sunt membra, et sic reliqua facienda. Quod si ex humore
vel

y. vinctum farinam suprascripto
varinum Goth.

z. Ita Goth. Vulgo atque. Goth.
pertundito.

a. aurium Goth.

b. Ita ex coniectura Gesneri
ledi pro tracta.

c. Ita Goth. pro defuerint.

d. et om. G.

e. subiges Goth.

f. Vulgo tractam.

g. Ita S. M. Vulgo est mollescat

tractam quotidie imponito, de vino
puro. Nisi quod et ante priusquam
addidi.

h. deinde addidi ex S. M.

i. vini b. sext. om. S. M.

k. Vulgo synchrisina.

l. ad totum G.

m. Ita S. M. alias tantum.

n. Ita S. M. eam alias.

o. quodsi S. M.

p. Ita S. M.

q. prius om. Goth.

vel sanguine armi grauabuntur, sanguinem emittis a pectore, vel^r vnctionibus vteris.

XLVI. Genu^a vel basim si emouerit^b, ad tormentum^c rotae vel machinae^c locis suis eiecta restitues^d, lauiam succidam ex oleo et aceto infusam imponis, et alligabis ex more, tertio die solues fomentabisque; post resinam induces et piculam^e, ad vltimum malagmate^f vteris aut caustico.

XLVII. Impulsu axium vel rotarum in circo vel in aliis locis varietate casuum animalibus crura franguntur aut coxae vel articuli, in qua necessitate si extra cutem fractura^a ossis eruperit, hoc est, si exerxi^b fecerit, difficilem noueris et prope insanabilem curam. Similis desperatio est, si coxam fregerit aut acroteria^c, aut supra gambam; insanabilis est casus, quia non recipit ligaturam. Si vero fractura sit sine vulnere in his locis, quae constringi possunt, hac ratione curabis. Primo fracturam recompones, et fasciis^d mundis scissilibus infusis ex vino et oleo conligabis: insuper lanarum munimenta coniunges, et regulas circumduces; iumentum autem in canterio^e vel in scalis vel in suspenso loco, ne^f fractura flebiliter commueat, cui quotidie mane et ad vesperam suffundes^g, tertio die solues, et expleta cura-

r. vel om. Goth.

Cap. XLVI. a. Si basim exierit, ad torculari mitte et sic locis S. M.

b. Vulgo femorerit.

c. macinea G.

d. et addit S.

e. picem liquidam malebat Morgagni.

f. malagma F.

Cap. XLVII. a. fractum os S. M.

b. Ita Gesner coniecit legendum esse pro exbercen, Goth. exbersen. Comparat Hippocraticum εὐνεργειν i. e. σύγκλεισιν.

c. ecroceria F. et S. margo F. S. acrocolia. Goth. acrocolli. Caelio Acut. I. II, 94. Crura porcina, quae Graeci acrocolia vocant. Celso 2, 23 sunt trunculi, monente Gesnero.

d. Ita recte Gesner pro fascies, mundis auctore Morgagni.

e. canterio S. M. canterio alii a. Gesn.

f. vt fractura velut leuiter F. et S. sed margo utrobique cum Gesnero. aut fracturam velut leuiter commoueat Goth. vnde malim vt fracturam vel leuiter commoueat.

g. et vespere suffundis G.

curatione ligabis. Quinto quoque vii aut ix die eadem facies^h, donec corpus inducat. Post haec adicies³ muscum de viticeⁱ, aut falicis radicem, et ova cruda quinque, verum non regulis, vt prius, sed circumductis ferulis alligabis. die tertio solues et fomentabis, de resina et axungia perunges: vbi^k cura profecerit, malagina^l vel causticum inducis, non ante tamen permittis stare iumentum, quam dies quadraginta praetereant. hoc autem tempus est, quo diuisa vel fracta solidantur.

XLVIII. Plerumque in genibus, vel articulis aut phlegmone^a oritur, aut marmora^b, aut mallones^c. Quae vitia ex malo humore generantur, et passionem cum deformitate tumoris ostendunt: sed ista distantia est, quod phlegmon^a tuber^d est molle, marmor duritiam ostendit ex nomine, mallo inflatus tuber est sine dolore. quibus recentibus potest facilius subueniri. Primo^e lanam succidam ex oleo et aceto induces, contra aquam frigidam et currentem animal constitues. post sine ferro hac ratione curabis. Sinapis et falis Alexandrini Θ 4, aceti cyathos 2, axungiae veteris libram, simul conteres et induces, post diem tertium soluis. Si aperturam fecerit, spongiam cum aceto et asere^f imponis, vulnera styptico curabis. Praeterea locum, quem curare volueris, inducto psilothro^g, decaluas, Radicem filicis et eruum et ficus Afras^h contun-

h. facias G.

i. vitice S. M. et filicis radice G.

k. nisi G.

l. Pro reliquis huius capituli S. M. hoc facies per dies quadraginta, et sic solidatur.

Cap. XLVIII. a. Vulgo phlegmon.

b. marmoreum S.

T. IV. P. 1.

c. mallon S. M. malones Goth. et deinceps malon.

d. tumor est mollis, marmor ostendit mallon inflatum S. M.

e. sect. 2. 3 omittit S. M.

f. assa foetida margo Goth.

g. Ita Goth. pro psilothro. Margo psilothro. Correxerat iam antea Gesnerus.

h. Ita pro aphros Gesn.

tundes in pila et induces in panno, per triduum ligatum
 4 patieris manere. Aliiⁱ radicem filicis et eruum^k cum
 axungia veteri et aceto acerrimo putant oportere
 misceri. [Item^l] cineris quoque de foco uncias 3,
 calcis viuae uncias 6, vino subigito ad crassitudinem
 oxymellis, et antequam obdurescant, tubercula obline.
 5 Quod si assidue in recenti feceris passionis molestia, sic-
 cabuntur^m; si vetustiora sint, punctis subtiliter inuran-
 tur, ne nerviⁿ igne vitientur. Talis quoque compo-
 sitio spargere phlegmonen^o asseritur. Rhododaphnes^p
 uncias 3, bituminis, nitri ana uncias 3, axungiae ve-
 6 teris colatae uncias 3. Plerique dixerunt cauterio cu-
 prino candenti duobus punctis debere perrumpi^q, et
 phlegmonen effundi, licinio^r quoque intorto cum
 axungia et aceto et oleo loca, de quibus mucus^s eie-
 ctus fuerit, satiari^t: per foramina etiam vffionis len-
 niscum trahi debere, vt quidquid humoris est, egera-
 7 tur. Post haec cataplasma ex^v foenugraeco et vino^x
 confectum inducis, cum^y vsta ceciderint et tumor rese-
 derit, lenniscum^z eximis, traumatico curabis, ad
 8 vltimum causticum inducis. Alii sagitta pertuso corio
 phlegmonen^a effundunt, et lanam madidam cum aceto
 et lasere^b plagis inserunt; sic spongiam cum pusca acri
 et lasere^b supra vulnus imponunt: tertia^c die soluunt,
 lanam eximunt, et tetrapharmaco curant quinque diebus
 vel

i. Tolle S. M.

k. herbam S. M.

l. Item — vitientur om. S. M.
 Item om. Goth. hinc inclusi.

m. Ita Goth. pro feceris, passio-
 nis — siccabitur.

n. Vulgo ne vi et igne. Goth.
 nervi et igne. margo: alii veni.

o. Vulgo phlegmon.

p. sic S. M. Rhododanes F. et S.
 Rhododammum Goth.

q. Ita pro praerumpi Gesner.

r. licineo a. G. paulo antea
 phlegmon vulgo.

s. Ita pro uniscus Gesner ex
 coniect. Morgagni mucro Goth.

t. sanari S. M. satiari Goth. de-
 inde lenniscum tritici aut quicquid
 Goth.

v. Vulgo et.

x. lino S. M.

y. combustio donec ceciderit S. M.
 induci cum vstum ceciderit Goth.

z. lenies cum remoues reliquis
 omissis S. M.

a. Vulgo phlegmon.

b. Vulgo lasare. recte Goth. qui
 verba plagis — lasare omittit.

c. tertio Goth.

vel septem. Si vero marmor habuerit^d, ex quo validius
 claudicet, et vix flectat articulos, inurendus est leuiter^e.
 Cui post feruntam malagmam^f, quae cupressina appel-
 latur, oportet imponi. ex qua curatione sanitas reddi-
 tur,^g et^h deformitas permanet. Si autem mallon^h in 10
 genibus vel articulis excreuerit, continuo curam adhi-
 beri oportet, ne neglecta passione deformitatem tumor
 augeat, vel obduratione diuturna conuertatur in mar-
 mor. Aperies in pedibus siue genibus dextra ac fini- 11
 stria vel ferro vel cauterio cuprino, sicut superius decla-
 ratum est. lemniscum traicies cum aceto et sale et oleo,
 etⁱ supra cataplasma imponis, donec feruor desinat,
 et saniem faciat. Post purgatis vitiis, lemniscos exi-
 mis, et traumaticum imponis, et ternis diebus in-
 terpositis solues, et medicamentum renouabis, donec
 sanetur.

XLIX. Si aquatilia in articulis vel in gambis fuerint,
 rigido ferro omnino non sunt tangenda; ne abun-
 dantia humoris iumento discrimen importet. Sed vtend-
 um est scarificatione subtili, et detractio sanguinis;
 post quae lanis^a calidissimis, tam cum aceto quam cum
 optimo sale tunso et oleo vel^h axungia per dies quin-
 que conliganda sunt loca. Si tardius haec cura pro- 2
 ceperit, vtendum est feruentissimo caustico, vt faciat
 fistulas. Alia^b quoque ratione sanantur, si fletam^c
 qua tinctoros vtuntur, et salem pro dimidia parte com-
 misceas, lanamque succidam ex aceto alliges, post
 liem tertium soluturus. Si aperturam fecerit, farinam
 ordeaceam ex melle coctam cum lini semine et foenu-

I 2

graeco

d. om. S. habuerunt Goth.

e. linitur Goth

f. Ita vulg. malagma corrigebat
iesn.

g. at malebat Gesn.

h. malon Goth.

i. Vulgo vt,

Cap. XLIX. a. Ita pro lanis
valid. habet S. M. clarissimis G.

b. reliqua cap. om. S. M.

c. quae sit fleta, qui tinctoros?
nec inuenio, neque comminiscor.
Gesn. Sed recte Goth. tinctoros.
deinde foenugraeco pro foenugraeco.

- graeco inducis, ad vltimum malagma crudum impones.
- 3 Praeterea atramentum futorium^d, gallulas minutas, et alumen aquis ponderibus tunsum cum axungia miscebis, addito puluere mali granati, nitro et aceto; quae in commune decocta vitium, si adiungatur^e, emendat. Ficus siccae cum sinapi contusae mixto aceto imponuntur. Post diem tertium soluto medicamento, si tardius profecerit, eadem cura renouatur. Cum melius habere coeperit, alecem^f impone articulis.
- 4 Alii opopanacem cum farina hordeacea coctum in modum cataplasmatismis imponunt. Nonnulli fabam fractam in aqua decoquunt, et mixto melle deterunt, et in panno inducentes curant. Ad vltimum malagma cupressinum imponunt. Plures calcem viuam et cineres ex melle et vino commiscent, et ozaenis frequenter
- 5 imponunt. Ad vltimum caustico vtuntur. Quae genera curarum, et posterioribus pedibus adhibenda veterum censet auctoritas. Vfus inuenit, addito sale et aceto ciliciis^g ozaenas defricare, donec cruor aut tumor emanet. Quae obseruatio etiamsi non persanauerit, sequentes tamen adiuuat curas.

L. Interdum reumatici iumentorum interdum ventosi sunt pedes: quae vitia nunquam tangenda sunt ferro, sed exsiccanda per malagma vel causticum, et aliquando vrenda leuiter per venas, vt cauteriis^a meatus, qui humorem suscipiunt, angustentur, et constringantur, vt^b pro tempore afferant medicinam: quia in^c totum, etiamsi intercisae et adustae sunt venae, non poterit talis causa sanari.

LI.

d. scriptorium in hac re commendat Eumelus Hipp. 2. p. 113. a. Ruell.

e. debet adiungantur, emendant. In Goth. est vitium supponat. deinde mixto cum aceto.

f. allicem S. Vulgo alliecem. Deinde opopanacem — doctam Go.

g. cibus ozim Go.

Cap. L. a. cauterii F. S. nobiscum S. M. supernas pro per venas G. idem malagma dedit pro malagmas.

b. (meatus) inf. S.

c. si in totum et intercisae et adustae S. M.

LI. Impetigines quoque in articulis vel genibus inter neruos commissuralibus locis aliquando nascuntur, et fit vlnus simile rhagadio, et non facile sanatur, nisi stalticis vel stypticis rebus, non sine alligatura, vel interdum adustione curetur. Malagmas quoque convenientes oportet imponi.

LII. Vrigines^a etiam in pedibus, cruribus vnguibusque vel sub armis aliquando generantur, quas quidam dulcedines vocant; habent similitudinem scabiei. Quae cum se diffuderint, pedes exulcerant ad similitudinem leprae, et vrgente prurigine animalia sibi partes illas corrodunt, vel alternis pedibus confri-cando vulnerant. Quod vitium a^b crudo vel putrido humore consuevit generari, et idem curatur detractione sanguinis, vnctionibus et purgationibus ventris. si radix cucumeris siluatici cum nitri puluere misceatur infusa per fauces, humores pessimos purgat.

LIII. Podagra vero nonnunquam solet occupare iumenta, cum hominum vitium transit in pecudes: cuius passionis haec sunt signa. nec stare potest, nec ambulare, sed si cogatur, claudicat, et saepe se proiiciet, sicut indigesta ex hordeo animalia faciunt, quae^a propter dolorem non coquunt cibum. et ideo fit horridum, et corpus eius calebit, venae etiam extabunt, natura submissa erit, in pedibus sterco haerebit propter nimium eorum calorem, sicut subtritis solet euenire. Cui proderit, si non sinatur accumbere, sed minutim deambulet loco sicco, donec sudet; multorum manibus confricandum est, vt vehementius sudet. sanguinem ei detrahes a capite a superioribus venis, sed non multum. sequenti die de posterioribus locis detrahes supra
I 3 talos.

Cap. LII. a. Vulgo Vrigines.

Cap. LIII. a. Forte leg. quia---

b. acritudo humorum consuevit coquit Gesn.
generare, et ideo curantur S. M.

talos. tertio de gambis vel de sub ipsis dolorum locis.
 4 Memineris semper parum oportere detrahere. Aquam
 calidam dabis in potu, in qua adicies puluerem nitri,
 et triticeam farinam, pollinem^b quoque thuris aceta-
 bulum plenum in vino maceratum infundis, et triduo
 5 per nares singulas cotylas. betas^c etiam excoques, et
 aquam earum ad tres cyathos suffundes, et exercebis
 eum singulis diebus. ventrem quoque eidem expur-
 gabis vt auferatur humor pessimus, qui descendit in
 6 venas. Hoc genus purgationis adhibebis: thymi ace-
 tabulum plenum in vino veteri dulci macerabis, et sin-
 gulas cotylas per nares eidem infundis, foenum viride
 adponis: quod si defuerit, ficcum nitro aspersum dabis:
 si nihil profecerit, castretur, et vitio carebit. nam pod-
 agra raro vexat eunuchos.

LIV. Orthocola^a etiam iumenta vel stillosa dicun-
 tur, quae contractionem neruorum patiuntur in pedi-
 bus, et de capitibus vngularum calcant, et sunt rigi-
 dis^b articulis, vt planas vngulas in terram ponere non
 2 possint^c. Quod vitium nascitur ex enormitate onerum
 et labore confragosarum viarum. sed hac ratione curan-
 tur: sanguinem ei de sub cirro vel de coronis detrahes,
 vngulas bene compones, pollinem ex hordeo et resina
 cum axungia decoques, et ter^d in die perunges. te-
 pida quoque aqua^e in qua verbenae decoctae fuerint,
 3 confouebis, et tota eius cura acopo perfricabis. Post^f
 dies quinque cataplasmas eum ex polline hordei et lini
 femine et foenigraeci^g aequis partibus ex vino deco-
 ctis^h: cataplasma imponis in omnibus cruribus ante
 acopo

b. reliqua cap. om. S. M.

c. bleetas G.

Cap. LIV. a. *Articulosa* S. M. In titulo de *Articulis*, in textu *arthicula* Goth.

b. Ita S. M. pro *rigidi articuli* *plenas* nisi quod et habet.

c. Vulgo *possunt*.

d. *lanum die* S. M.

e. Vulgo *aqua* deest. *quoque aqua verbenae decocta cum fuerint* G.

Vulgo *verbena decocta fuerit*.

f. Reliqua om. S. M.

g. Vulgo *foenigraeco*. Goth. *foenigraeci*.

h. *decocta cataplasmas* Goth.

acopo perunctis ab articulisⁱ vsque ad genua: quae loca lanis succidis munies et fasciabis, et ter. in die paulatim incedere facies. Si hoc non profecerit, malagmam⁴ hanc articulisⁱ eius imponis. Ammoniaki^k, galbani, opopanacis, medullae ceruinae lib. 2; resinae terben-
tinae vncias 2, apochymatis^l libram, resinae frixae libram S. oleum vetus quod sufficiat, lento igne decoques et colabis, impones in aluta^m per dies plurimos omnibus pedibus, donec sani sunt. Sed necessaria festinatio est, quia sic solent remanere si tardius cura praesteturⁿ. Alii vero vrendos censent paulatim in ar-
ticulis, sed raro etiam prodest ista medicina.

LV. Animalium vngulae asperitate ac longitudine itinerum deteruntur et impediunt incessum. Ex tor-
tura^a quoque, si in aspero vel lapidoso itinere iumenta coguntur ad cursum, indignationes oriuntur. Postremo etiam si nulla causa praecesserit, otiosa in stabulis ex collectione humorum incipiunt claudicare. Opor-
tet^b autem solum vngulae celenter aperiri, vt per inferiores partes apostemata digerantur^c, ne eruptionem super coronulas faciant, et difficile ac tardius^d cura procedat. Cuius haec sunt signa: Pedem priorem³ planum (non^e) ponet; quod si suspendere videris gres-
sum, vt diligentius intelligas causam, vngulam subra-
dis, et locum quem videris nigriorem, digito pulsabis, si cesserit in dolore, et maturum fuerit, aperies, et saniem emittis. pendiginem circuncides ad viuum.⁴

I 4

ex

i. Ita correxit cum Morg. Gesner vulgatum *auriculis*.

k. Vulgo *Armeniaki*. Goth. *Armoniaki*. Recte margo Io. A. Fabricii.

l. Ita margo I. A. F. vulgo *apochymatis*.

m. Ita corr. Gesn. vulgatum *alutam*. Goth. *ablutam*.

n. Vulg. *praestitur* corr. Gesn. *profertur* Goth.

Cap. LV. a. *contusione* S. M. voluitne *contorsione*? Est graece *στέμμα, χάλασμα*.

b. *oportet* — *procedat* omittit S. M.

c. Ita Goth. pro *apostema* *digeratur*.

d. *tardior* Goth. sequens *cura* om. S.

e. *non* addidi.

ex oleo roseo et aceto et sale cum stercore ipsius linteola
 imponis, animal calceabis^f tertio die soluis. si caro
 5 excreverit, gramen decoques cum oleo et impones. Si
 videris carnem ipsam nigrescere, inspicias ne aliquam
 fracturam habeat, neque^g clauum aut lapidem acutum,
 aut spinam. propter quod fomentis et resina vtaris, vt
 possit educi, Cum purum videris vulnus, traumati-
 6 cum impone. Post quod adiiicies fuliginem siccam.
 Cum autem compleueris curam, resinam remissam^h
 et sulphur imposito. Quodⁱ si adhuc in alto apostema
 fuerit, hordeum vel fabam in aqua decoques, et exinde
 fomentabis, vt exinde ad maturitatem possit adduci.
 7 Subtritos pedes fomentabis aqua calida, axungiaque
 veteri perunges. deinde testacandenti decoquis, oleo
 post et sulphure pariter contrito lamina^k candente leui-
 8 ter vres^l per triduum. Si vero contuderit, sanguinem
 de corona emittes, et calida fomentabis, axungia
 veteri perunges, ouinum quoque sterces cum aceto per-
 miscebis, et imponis, quamuis alii caprinum efficacius
 credant.

LVI. Si iumentum ad aperturam pulmunculum
 fecerit, scias totum solum, hoc^a est assem, hac ra-
 tione tollendum. vngulam subradis, deinde inter com-
 missuram calcis et assis in circuitu incidis, subleuabis a
 parte priore, et solum calcis retrouersus expelles; vbi-
 cunque pulmunculus fuerit, radis ad viuum, et adii-
 cies linamentum^b ex oleo et aceto et sale et stercore
 ipsius [imponas] et calceas, tertia die soluis et tollis.
 2 post hoc fomentabis^c: farinam hordeaceam, resinam
 et

f. calciabis F. S. canciabis S. M.
 calcabis Goth.

g. aut S. M.

h. tenuissimam S. M.

i. quod — fuerit om. S. M.

k. Ira pro lana Gesner ex III,
 4, 38. III, 4, 8.

l. inures Goth.

Cap. LVI. a. hoc cum hac S. M.
 in aperturam — totum hoc osse a se
 hoc Goth.

b. Vulgo lanam. S. M. linimen-
 tum. Goth. lanamentum.

c. ferruginabis S. M.

et acetum decoques, per triduum impones; hoc enim medicamento etiam fracturam curabis, si frequenter apponas. post etiam traumaticum cum linamento^d impone et cum corpus fecerit, corium mali granati et bitumen Iudaicum ex aceto decoques, et impones triduo, et cum solueris, iterum impone, donec obdurescat in cornu^e.

LVII. Si exungulauerit iumentum, cura difficilis, sed profutura, si non egebit industria: papyrum candelarum purgatam subtiliter carpis, intingis in oui crudi albamento, circa nudatum pedem in circuitum pones, panno et fasciolo superligabis, post diem tertium soluis, fomentabis farina frumentacea, resina, aceto et melle pariter decoctis, interdum lomentum^a pro farina mittis. Si vulnus non erit purum, vino² tepido lauabis, linamenta^b cum melle impone: cura purgaueris^c, traumatico vteris. Cum autem duxerit cicatricem, corium fabae^d cum pelle ceruina combures, ex melle temperabis, addito puluere bituminis Iudaici et mali granati cum aceto: alternis diebus medicamentum renouabis, donec cornu vngulam faciat. Ad vltimum sparteam^e veterem contundes, ex aceto³ in olla noua decoques, ex quo vngulam obdurescentem obuolues, et ad plenam reuocas sanitatem. Si suffusiones pedes patiantur, ficus siccas cum sale pro aequa parte contunde^f, et vngulis impone.

LVIII. Animalibus exiguae^a vngulae crescunt, vel attritae reparantur, si allii capita 7, rutae^b manipulos 3,

I 5

alu-

d. Vulgo liniamiento.

e. corium S.M. Paulo ante soluit G.

Cap. LVII. a. Iumentum F. sterens S. M. quod recte reicit Rhodius Lex. Scribo. h. v.

b. Vulgo liniamenta.

c. Vulgo purgauerit. cf. cap. 60. lit. e.

d. fove cum melle quod vino coniungis, et S.M. fauae cum melle cum vino G.

e. sparciam editi a. G.

f. editi a. G. contonde.

Cap. LVIII. a. exungulae Goth.

b. ruti F. ruti manip. 4. Goth.

aluminis tunsi et cribrati vncias 7, axungiae veteris pondera 2, stercoris asinini plenam manum commisceas ac decoques et vtaris. Prudentius consilium est, pedum tueri sanitatem, quam passionem curare. Corroborantur autem vngulae, si iumenta mundissime et sine^c stercore vel humore stabulentur, et roboreis 2 pontilibus^d (stabula) consternantur. Articuli quoque vel suffragines post iter calido^e foueantur vino. Naturaliter autem molles vngulae solidantur, si hederæ feminis duas partes et aluminis rotundi vnam partem pariter contundas, et calceatis^f pedibus per multos dies inducas. Item subtritis pedibus prodest, picis liquidæ selibram, aceti heminam, salis libram, hederæ foliis quantum sufficit pariter contundis, et laboranti 3 quotidie pedes perunges. Mollissimæ vngulae hoc vno medicamine, quo potentius nihil est, assolent indurari: lacertum viuum viridem in ollam nouam mittis, adicies olei veteris libram 1, aluminis scissi, (bituminis)^g Iudaici selibram, ceræ libram, absinthii tunsi 4 selibram, et decoques cum lacerto. Cum fuerit resolutum, calentia vniuersa colabis, abiectisque ossibus et purgamentis liquatum medicamen in ollam remittes, et cum vngues indurare volueris, vngulam subradis, et factum vnguentum in cannam viridem mittes, adhibitis carbonibus, prope feruens per cannam instillas vngulis: prouisurus ne coronam tangas aut ranulas^h, sedⁱ his exceptis, in solo et in circuitu solidaturus vngulam confricabis. Memineris autem vngulas excresecendo renouari, et ideo interpositis diebus^k vel singulis mensibus talis cura non deerit, per quam naturæ emendatur infirmitas.

LIX.

c. et ex Go. addidi; sine om. S.
 d. Ita pro *pontibus* Goth. et coniecerat Gesner. *stabula* de meo inserui.
 e. *calida fov. et vino* S. M.
 f. *calciatis* a. Gesn.
 g. *scissi* ex Goth. addidi; dein-

ceps *bituminis* de meo et Gesneri coniecit. inserui.

h. *ramulas, quæ excresecendo renouantur* S. M.

i. Ita pro *si* Goth. et coniecit. Gesner.

k. an deest numerus? Gesn.

LIX. Animalium dorſa vt laboris plurimum ſentiunt, ita diligentius ſunt curanda^a. Exceptis enim his, qui deputati ſunt circo, reliquum mulorum, equorum aſinorumque genus ſub fellis aut ſagmis ſolo tergo præſtat officium. Vnde laudabilior induſtria eſt, quæ incolumitatem tuetur, quam quæ cupit læſa curare^b. Nam diligentia defendit a vitio, ſi centones vel ſaga^a primum ſufficientia deinde mollia imponantur, et lota^c atque ad tempus diligenter excuſſa, ne aliquid ſordium^d aut aſperitatis inhaereat, quod ſub pondere inulceret^e pellem. tunc^f ſagmarum vel fellarum menſura cõueniens, et apta qualitas debet adhiberi. Si³ enim iſta minora fuerint vel maiora, anguſtiora, vel vltra modum lata, vel quæ non congruunt, grauiter nocent. Hinc enim colliſiones, ſuppurationes apoſtemataque naſcuntur, cum nimis locus inaequali premitur pondere, vel diſcentes^g tracturam mercurius aut ſpina deteritur. Ipſorum^h quoque ponderum, etiamſi in ſtratis nulla ſit culpa, enormitas nocet, et ideo temperanda eſt menſura, ne inferat vulnus.

LX. Quod ſi dorſum ſedentis iniuria tumere iam coeperit, in recenti ſtatim mallonem cepearum, id eſt calamos^a ſiccòs, vnde faſces dependent^b, in aquam^c feruentiſſimam mittis, et aliquamdiu maceratum, calidum ſuper tumorem impones, faſcia conſtringes, vel cordiſcum ſuperimpones, vna quoque nocte manere patieris. abſque ſuppuratione palpabitur tumor. Quod^a ſi clauum fecerit, farinam hordeaceam cum foliis caulium contundis pariter, et tepidam impones. Cinerem quo-

Cap. LIX. a. ſcrutanda S. M.

b. curare S. M. cepit Goth. Vulgo curari.

c. lata S. M.

d. Ita pro ſordidum emend. Gefn.

e. exulceret S. M.

f. forte tum G.

g. vel diſcendens fractus incurvz

S. M. In Goth. eſt: locus inaequalis premitur vel diſcendentes tracturam. Vulgo locis inaequalibus.

h. Ita Gõ. pro pondere.

Cap. LX. a. calurnos S. M. mallonem — calurnos G.

b. rependent S. M.

c. quam S. ſph.

quoque cum oleo miscebis, et inducis, quam diu clausus cadat: cum ceciderit, lipara^d utere cum minutissimis pannis, vel mel cum linteolis: cum vlcus purgaueris^e, Lycio^f percurabis.

LXI. Si pulmunculus natus fuerit in dorso, difficile est eum medicamentorum appositione^a ficcari: sed si paruulus fuerit, cautare et praecipue cuprino aperiendus est, ut sanies quam collegerat^b, egeratur: tunc curandus est, sicut moris est vltia curari. sed commodius est, pulmunculum decussatim^c ferro secare et eximere, ita ut pellem admodum praecidas, ne cum cicatricem duxerit, inueniatur epidermis^d: oleum, acetum et salem continuo addis in plagam, et ne nimius sanguis erumpat, stercus ipsius vulneri superponis, et colligabis; die tertio^e folia caulium tunsa cum oleo et aceto imponuntur per dies quinque. Cum iam ducere cicatricem coeperit, Lycio^f curabitur.

LXII. Si vero fecerit vulnus, indulgebis otium, ut diligentius^a curetur, et recepta sanitas confirmetur indiciis, nec imponendus est labor, qui rescindat adhuc teneras cicatrices. Sanatur autem^b vlcus, si gallas Syriacas combustas cum melle superimponas. Pulveres quoque corticum pini et florem^c calcis viuae aequo pondere miscebis, et vulneribus inspergis. Pilulas quoque cypressi tunsas et cribratas, et cortices quercus tritos et in puluerem redactos mittis. Praeterea ossa sepiarum et testas etiam ostrearum in puluerem rediges, et

d. *lyppara* F. *lippara* G. *lyppa* S. M.

e. Ita pro *purgauerit* S. M. *curaberis* Go. pro eo habet.

f. *licio* edd.

Cap. LXI. a. (*cuvare vel*) inf. S. b. *colligerat* edd. a. G. *quam collecturam fecerit* G.

c. *denfatum* S. M.

d. *epidarimus* F. *epideriderinus* S. M.

e. *postero* S. M.

f. *licio* edd. ante Gesn. hic et cap. antec. *lotio* Goth.

Cap. LXII. a. et inf. S.

b. *omne* S. M.

c. Vulgo *flos*. Deinde pro *ostrearum* Goth. *bestiarum*.

et aerei quoque vasis fuliginem pariter miscebis, quae bene tunsa si frequenter asperferis, siccatum vulnus ducet celerius cicatricem.

LXIII. Quod si pili tardius crescunt, vipam testudinem supra sarmenta combures, et cineres eius in nouum cacabum mittes, additis vnciis 3 aluminis crudi, medullae^a ceruinae quod sufficit, et^b vino infuso decoques. et diebus plurimis imponis. reuocare pilos creditur. Puluis de fabis^c combustis vel de lupinis crudis vel de foliis fici^d combustis, seu^e cominixtus superponitur^f assidue. Quod si nulla praecedente causa decidunt^g pili, spicam^h nardi et uuas passas pariter tundes, et exⁱ aceto decoques, calidumque medicamentum glabro^k corpori impones.

LXIV. Si album pilum nigrescere cupias, atramenti futorii^a scrupulos 7, rhododaphnes^b fucci^c scrupulos 4, seu^d caprini quod sufficit, pariter temperabis et vteris.

LXV. Si e diuerso albos^a pilos facere volueris, cucumeris siluestris radicum^b libram vnam, nitri scrupulos^c 12, in puluerem^d coges^e, heminam^f mellis adiiicies, quibus permixtis^g vteris.

Cap. LXIII. a. etiam inf. C.
 b. ex C.
 c. faba combusta C.
 d. ficuum C. Go.
 e. vino F. M. si vino C. si vino remixto Go.
 f. superponatur C.
 g. decidant C. Paulo antea Go. vel si nulla praecedente cum decidunt.
 h. spicanardi, uuas F. S. nobisum C.
 i. ex om C.
 k. clauorum C.
 Cap. LXIV. a. Ita pro futori-

cii C. veteris drachmam 1 S. M. atramentis veteris scrupulos 6 Goth.
 b. odolaphinis F. S. rhododaphnis S. M. rododafunis C.
 c. Vulgo succum. fucci drachmas III S. M.
 d. cepi caprini F. sepi caprini Goth. deinde reparabis et vteris idem. sepi S. sibi C. Vulgo sebi.
 Cap. LXV. a. album pilum C.
 b. radicem C.
 c. scrip. C. recte.
 d. Ita pro pulueres C.
 e. Ita pro cogis C.
 f. emin. C.
 g. mixtis C.

VEGETII RENATI
 ARTIS VETERINARIAE
 SIVE
 MULOMEDICINAE
 LIBER QVARTVS.
 (VVLGO TERTIVS.)

PROLOGVS^a.

Mulomedicinae me^b commentarios ordinante^c, civium atque amicorum frequens querela accepti^d operis continuationem suspendit, deflentium aegritudines mortisque clamorissimas^e bouum, cum magnopere peterent publicandum, si quid pro salute tam commodorum animalium scriptum reperiretur in libris.

² Cedens itaque familiarium honestissimae voluntati ex diuersis auctoribus enucleata collegi, pedestrique sermone in libellum contuli; cuius erit praecipua felicitas, si eum

VARIETAS LECTIONIS ET NOTAE.

Lib. IV. Prolog. a. Haec praefatio cum quatuor sequentibus capitibus, quae de bobus agunt, constituunt librum IV. Digestorum mulomedicinae in MS Codice Corbeiensi, in quo tamen et praefatio, et tria capita cum parte quarti desunt. Sed id quod dixi et ex iis quae supersunt, et ex catalogo capitum, qui libro praemittitur, collegimus. Notandum autem est, quae hic in quatuor capita, in codice illo Corbeiensi in quadraginta quatuor capitula diuidi.

Haec adscripta exemplo I. A. Fabricii.

b. me om. S. M.

c. ordinanti S. M. commendatoris ordinatione Goth. Idem deinde continuatione.

d. forte incepti aut ocepti atleo. Gesn.

e. damnosissimas bouum pro magno opere supplicantium S. M. suspicatur Gesn. calamitosiss. Goth. magno opere. Idem post libellum addit parvissimum.

si eum nec scholasticus fastidiat, et bubulcus intelligat. Maximo^f autem incitamento mihi fuit ipsorum boum^g utilitas et gratia, sine quibus nec terra excoli, nec humanum genus sustentari vllatenus poterunt. Cuncta igitur legumina siue frumenta bobus merito aratrisque debentur: vinearum ipsarum vsus periret, nisi eorum adminiculis subuehendis carpenta sudarent. Quid de⁴ diuersorum onerum comparatione^g referamus? dum inter mobilia et quidquid grauius est absque vehiculis pene reddatur immobile. Reliqua quoque animalia ipsaeque cohortales aues ex^h eorum capiunt labore substantiam. Vnde enim equis hordeum, vnde cibum canibus, vnde porcis pabulum dominorum solertia ministraret, ni pararentur boum labore frumenta? Et ne⁵ longum faciam, bobus debent alimenta, quidquid ali potestⁱ. Apud alios genus mulorum, apud alios camelorum, apud paucos elephantorum licet exiguus vsus est: nulla potest natio esse sine bobus. Postremo,⁶ vt ad prouidentissimorum virorum scripta redeamus, quorum firmatur auctoritate^k, Iustitiam iumentorum caede violatam^l derelictis terris ad siderum remeasse consortium^m. Quid potest laudabilius reperiri, quam vt numenⁿ aequissimum boum fugaretur interitu? quod, dum homicidia fierent, permanebat in terris. Duplicem igitur sollicitudinem oportet impendi, vt fa-⁷ nitas incorrupta maneat, et aegritudo, quae ex casu vel negligentia siue labore contracta est, competentis medicinae curetur ratione.

CAPVT I.

f. om. hinc ad f. 6 S. M.

g. *comportatione* Morg. IV, 24.

h. et F.

i. *potest aptius*. Alias Goth.

k. Ita vulgatum *auctoritas* correxit Morgagni qui praeterea *horum* malebat.

l. Ita correxit Gesner vulgatum *violenta*. In Goth. est *institia* — *violentam* — *laudabile*.

m. Ita vulgatum *consortem* correxit Morgagni.

n. Ita cum Morgagni scripti pro *nomen*,

CAPVT I.

Vt longaeui et sani sint boues, bubulcum conuenit
 prouidere^a vel dominum, quatenus frigoribus calidissi-
 mo^b cubili muniantur, et si fieri potest, semper foco
 2 vicini sint boues. Quodam^c enim beneficio naturali
 eiusmodi animalibus semper ignis commodum^d est,
 siue quod inutilis et pestifer humor exudat, siue con-
 ceptum ex pastu vel opere frigus expellitur, siue et^e
 3 flammaram halitu interna^f curantur. Praesepium oportet
 extructum esse diligenter, ne quid pabuli inter pedes
 animalium pereat. Bouile autem loco sicco^g statuendum
 est, assidueque mundandum est, ita ut^h quotidie
 pabulum ad edendum inutile substernatur, ut boues sic-
 4 cius et mollius cubent. Parⁱ quoque studium est, cum
 boues reuocantur ex opere, ut colla eorum ex vino
 5 tepido perfundantur, et diutissime perfricentur^k. Cum
 vero de via vel pastu redeunt lutulenti^l, adhibita, prius-
 quam deducantur^m ad bouile, aqua diluendi pedes, ne
 inhaerentes corpori fordes ulcera generent, vel ungulas
 faciant molliores, vel certe molestiam manducantibus,
 6 vel inquietudinem afferant dormituris. Sedⁿ hieme
 omni solertia frigus est prohibendum, velut^o aestiuus
 mensibus pura aura quaerenda. Per diem igitur sub^p
 umbra, per noctem sub diuo boues stare conuenit.
 7 Non enim pauciores, si aestuauerint, quam si alserint,
 colligunt morbos. Praeterea vnum ouum crudum cum
 hemina

Cap. I. a. praecuidere S. M. per-
 videre — quatenus G. in Fabr. et S.
 est quatinus. deinde Goth. in pastu
 — extrusum diligenter.

b. calidissimum cubile muniantur
 S. M.

c. Quod S.

d. accommodatus atque utilis est,
 ut pestifer humor recedat, et frigus
 excellatur S. M.

e. et S. M. vulgo in additur.

f. interiora curentur S. M.

g. calido S. M.

h. ut S. M. et Goth. pro vul-
 gato quod.

i. Parum quoque fastidium F. S.
 nobiscum S. M.

k. fricentur S. M. ac — confri-
 centur Goth.

l. luculentia F. S. nobiscum S. M.
 m. induc in ouile S. M. in ouile
 Goth.

n. sicut S. M.

o. ita S. M. mensibus auram quae-
 rendum Goth.

p. in S. M.

hemina salis et sextarium vini per singula capita septimo (die)^a diffundi percommodum est. Inuat etiam 8 si^r allium tunsum hircino misceas seu^s, herbam quoque verbenam additam deteras, rutam herbam, etiam^t pollinem inungas^v, et cum vino per os digeras. Ca- 9 vendum praecipue est, ne aut cursu nimio aut longo inuere fatigentur, vel^x (vllis) grauioribus certe oneribus affligantur. nimiam enim lassitudinem sequitur aegritudo, et omne animal est^y debile, si rumpitur. Aquam quidem istius generis animal non requirit niti- 10 dissimam, nec vsque adeo laeditur, si sordidam biberit. Sed^z tamen bubulci diligentius^a est procurare^b, vt mundam semper et optimam bibant. Maxime autem 11 studendum est, vt competentibus redundantibusque cibariis^c saturi semper habeantur et pingues. Omnis enim aegritudo exordium sumit ex macie. Exhaustum^d animal celerius labor frangit, aestus vexat, frigus penetrat. Non solum enim aestiuis mensibus pascuum suffi- 12 cit, nisi^e frondes diuersi generis addantur, et^f minuat varietas ipsa fastidium. Hieme autem^g non tantum paleis, sed foeno quoque et hordeo et saepius eruo saginandi sunt boues. Nullus autem vberiores ciborum re- 13 pudiabit expensas, qui considerare voluerit, bouum per inopiam pereuntium quam cariora sunt^h pretia.

II. Ad-

q. (die) inf. S.

r. si om. S.

s. sepo hic et al. F.

t. erui S. M.

v. teras S. M. Deinde dirigas Goth.

x. vel grauioribus fat. S. M. G. misso vllis.

y. incipit S. M.

z. est S. M. Paulo antea laesse-
st mutauit ex Goth.a. diligentissime S. M. diligentis
coni. Morg. IV, 25.

b. praecurrere S.

c. cibariis saturatos semper ha-
beant S. M. etiam Goth. cibariis
inferit.d. Vacuum igitur S. M. Paulo
antea Goth. a macie.

e. Ita pro vbi S. M.

f. et — fastidium om. S. M.

g. (antem) inf. S. G.

h. Vulgo sunt.

II. Aduersum^a boum morbos non minor adhibenda est diligentia quam equorum. nam equinum genus morbus qui appellatur malleus, diuerso genere passionum migrando^b per plures contagiones consumit; boves quoque idem morbus interficit^c, sed a diuersis diuerso nomine vocatur, quem plerumque vulgus achanum appellat^d. Hic morbus bouem si quando tentaverit, istis agnoscitur signis; erit pilo horridus, et tristis stupentibus oculis, ceruice deiecta, saluiis assidue per os fluentibus, incessus pigrior, spina rigidior, fastidium maximum, pauca^e ruminatio. Cui si inter initia subuenire tentaueris, discrimen euadet: si per negligentiam adhibeatur tardior cura, vetustioris morbi non potest superari pernicies roborata^f. Inter exordia igitur taedianti boui aduersus omnes morbos potio ista succurrerit: tres semis^g uncias squillae minutatim concisas, praeterea radices tenerae populi^h effossas et diligenter lotas contundesⁱ in pila, et tria ex iis pondera, addito sextario salis, in vini septem sextarios mittes, et per septem dies per os bobus singulos sextarios digeres. Quod si toto anno aduersus omnes aegritudines desperatas boues stagnare^k volueris, incipiente vere, id est ab idibus Februarii, quindecim diebus continuis hanc potionem dabis omnibus diebus, quae vsque adeo salutaris est, vt approbatum sit integro anno boues sic curatos nullius morbi contagione tentari. Talis etiam compositio et morbis resistit, et vires animalium firmat folii capparis^l, folii mirti siluestris^m, foliiⁿ cypressi

Cap. II. a. Hic incipere Caput alterum in Codice monuit Samb. igitur vulgarem distinctionem mutauit.

b. Ita pro *emigrans* S. M. *migrans* Go. deinceps *contagione* Gesnerianae ex Samb. correxi.

c. *consuevit interficere* S. M.

d. (*achanum*) addit Samb.

e. *parua* S. M.

f. (*Potio contra omnes morbos*

boum) addit Samb. quod fuisse lemma arguit Gesner.

g. *semis* om. S. M.

h. Ita pro *popinum* S. M. *popine* Go.

i. Ante Gesn. *contones*. deinceps ex *hiis* Fab. S. *his* Go. idem pro *vini* habet *ummici*.

k. *praeseruare* S. M.

l. Ita pro *cappinis* S. M. et Go.

m. *ana uncias III* addit S.

n. *foliis* S.

ana uncias tres ° diligentissime deteres, infundes in congi-
 um aquae, et vna nocte sub diuo manere patieris, et
 inde ieiuno^p boui tepesfactum per triduum singulos sex-
 tarios dabis, quae potio ad staguanda animalia quater
 in anno facienda est vltimis temporibus veris, aestatis,
 autumnii et hiemis. Morbos aegritudinesque depellit. 7
 tres uncias baccarum lauri, gentianae, aristolochiae
 longae, myrrhae^q, betonicae diligentissime detere, et
 misce cum mero; ex quo trinas heminas triduo iugiter
 iumento per os dabis. Spicae quoque allii tritae cum 8
 vino quoque per nares infusae purgant capita iumentor-
 um. Oua cruda cum melle iumentorum faucibus in-
 feruntur, atque ita^r fastidium ac nausea^s discutitur.
 Expedi tamen salem pabulis misceri; marrubium quo-
 que tritum mane cum oleo vinoque diffundere. Thu- 9
 ris puluerem cum mero siue per nares inieceris, siue
 per os dederis, prodest. Nec minores medicinae bo-
 bus horti^t copia subministrantur. Nam porros, rutam,
 apium, et herbam fabinae^v si quis large deterat et mi-
 sceat vino, ternasque heminas praebet ad potandum,
 aegrotantibus subuenit. Plurimique caulem vitis albae 10
 concisam atque serpillum et squillae partem in aqua
 macerant, ternasque heminas per triduum digerunt;
 quae potio ventrem purgat, vires quoque^x confirmat.
 Ad interna autem curanda praecipue amurca creditur 11
 salutaris, si tantundem aquae misceas, et animal bibere
 consuescat. Sed quia licet sitiat, potum fastidit^y igno-
 tum, primo cibi asperguntur; deinde aqua exigua por-
 tione medicatur, ad vltimum pari mensura miscetur,
 et vsque ad saturitatem sitientibus datur. Quocunque 12
 K 2 autem

o. uncias sex S. M.

p. Ita pro unoquoque boue tepe-
 facto S. M.

q. (emulae) addit S.

r. ita — discutitur om. S.

s. nausaeque Go.

t. Ita pro horum S. M. hora pro
 horum copia Go.

v. Ita pro saninae Gesn.

x. viresque Go.

y. Ita pro fastidiat — potio me-
 dic. — pro mensura scripsi cum
 Morgagni III, 40.

- autem tempore, sed maxime aestate, si boues concitentur ad cursum, aut alius eorum ad perniciem soluitur, aut febriculae commouentur. Natura enim pigrum et labori potius quam velocitati accommodum^z, vehementer laeditur, si ad opus cogatur infuetum.
- 13 Periculosum quoque est, si ad praesepia fues aut gallinae peruenerint. Nam bos cum gallinae fimum inter pabula sumserit, statim nimio ventris dolore torquetur, infiat^aque moritur: cui^b hac ratione succurri conuenit: Apii seminis uncias 3, cimini^c sextarium^d semis, et duas lib. mellis commiscet, et tepidum per os infundes, ac tam diu ambulare compellis et confricas manibus plurimorum, donec ventrem potio moueat.
- 14 Gifni quoque cum vino deterere, et per os dare creditur salutare remedium. Lixiuum quoque ex arbore ulmi vel cuiuscunque generis ligni cinerem, dummodo bene cretum^e, cum oleo miscere^f, et liquidum ac tepidum diffundere per fauces, aduersus stercus pullinum^g prodest. Si autem porcinum stercus bos deuorauerit, statim pestilentiam contagionis solius^h mallei sustinet morbi. Qui cum semel in gregem vel armentorum vel domitorum inceserit iumentorum, statim omnia animalia, quae leuem suspicionemⁱ habuerunt, de possessione^k tollenda sunt, et distribuenda illis locis, ubi nullum pecus pascitur; ut nec sibi inuicem nec aliis noceant. nam pascendo herbas inficiunt, bibendo fontes, stabula^l praesepia: et quamuis sani boues, odore morbidorum afflante depereunt. Usque eo etiam mortua cadauera ultra fines villae proicienda sunt, et altissime

z. animal inferi vult Gesn.

a. (ipsa hora) addit S.

b. si statim hac ratione non succurris S. M.

c. Aminei malebat Gesner.

d. sextarius sex S. M. sextarium seminis Go. suprascr. semis. Idem postea diffundes.

e. cribratum sit S. M. Vulgo co-

ctum. In Go. decoctum sed ex correctione coctum.

f. Ita Go. pro miscebis.

g. Ita pro plurimum S. M.

h. illius S. M.

i. (languoris) addit S.

k. pascio S. M.

l. Ita pro stabulo Go. stabula et

S. sequens et om. S.

siue obruenda sunt sub terris, ne forte ipsorum corporum interna sanorum contingantur et pereant.

III. (vulgo II. sect. 16.) Vno^a quidem vocabulo **1** pestilentia appellatur, sed habet plurimas species (et **16**) diuersas^b, quas enumerare non^c piget, vt facilius ipsa principia a diligentibus intelligi possint. Est itaque **2** humidus (morbus)^d quoties^e per os et nares humor **17** effluit bobus, et fastidium aegritudoque consequitur. Est siccus, quoties^f nullus humor apparet, sed animal quotidie macescit, et fit deterius, nec iuxta consuetudinem appetit cibos. Est articularis, quoties interdum de prioribus interdum de posteribus pedibus claudicant boues, cum habeant vngulas sanas. Est et subrenalis, quoties^g a posterioribus debilitas incipit, et quasi^h lumbi dolere creduntur. Est farciminosus, quotiesⁱ **3** per totum corpus bobus tubercula exeunt, aperiunt se, **18** et quasi sanantur, et iterum in aliis locis exeunt. Est **4** et subtercutaneus, quoties humor pessimus in diuersis **19** partibus corporis^k bobus erumpit et decurrit. Est elephantiosis^l, quoties velut scabies minutae pustulae circa nares vel collum exeunt^m ad similitudinem lenticulae. Est et insaniaⁿ, quae resectis bobus eripit sensum, vt nec audiant more solito, nec videant: ex qua passione celerrime moriuntur, quamuis hilares pinguesque videantur. Hi omnes morbi contagione sunt pleni; et **5** si vnum animal apprehenderit, celeriter ad omnia^o **20**

K 3

trans-

Cap. XXIII. a. Nouum Caput cum Cod. Sambuci exordior, quod ibi inscribitur: *De speciebus pestilentiae boum.*

b. (diuersas) add. S. equidem adiunxi et.

c. Ita pro vulgato *non licet [vel riget]*: *facilius* scripsi ex coniect. Gesneri.

d. Ita pro *humor* scripsi ex coniect. Gesneri. Lemma Corb. *signa morbi humidi.*

e. *quotiens* — *deffluit* Go.

f. *quotiens* Go.

g. *quotiens* S.

h. Ita pro *appareat et quia* S. M.

i. *quotiens* S.

k. (per corium) addit S.

l. *elephantioties* S. M., *elephantiosus* Go.

m. Ita S. M. pro *cicatrices exeunt extra corium et ad.*

n. Ita S. M. pro *Est mania.*

o. *plura* S. M.

transeunt; et sic interdum aut integris armentis aut omnibus domitis afferunt interitus. Vnde omni studio quae semel tentata fuerunt segreganda sunt animalia, et ad ea loca mittenda, vbi nullum animal pascatur; ne contagione sua omnibus periculum inferant^p, et negligentia domini (sicut solet a stultis) diuinae im-

- 6 putetur offensae. Euincendi tamen sunt, et exquisitis
 (21) remediis expellendi acerbissimi morbi^q. Panacem^r a
 7 seplasiariis^s comparas. Eryngion autem herba dicitur,
 (22) quae in littore nascitur prope vndam maris, florem
 habet quasi aureum vel galbineum; folia eius sunt quasi
 folia cardui siluestris, inter arenas littorum largissime
 spargit radices^t: has effodies, et in vmbra siccatas ser-
 uabis. aduersus morbum tam equorum quam bouum
 8 plurimum profunt. Ex quibus potio componitur ista:
 (23) Radicis panacis, itemque radicis herbae eryngii ternas
 vncias, seminis quoque foeniculi^v vncias 3 pariter de-
 teris^x diligenter, addisque farinae triticeae sextarium,
 ita vt prius frumentum frangas et molas: quae omnia
 9 nouenas offas inde dabis^y singulis bobus. Praeterea
 (24) sanguinem marinae testudinis colliges, et cum vino per
 os dabis. quam quia inuenire difficile est, vulgarium
 testudinum prodesse aestimant. quod vtrum bene opi-
 nentur^z, vsus viderit. nam auctores de terrestri testu-
 dine tacuerunt^a. Puluerem myrrhae^b et cassiae fistu-
 10 lae, necnon etiam thuris pro aequa parte admisces;
 (25) ex eo vnam semis vnciam cum sextario vini veteris in
 die

p. Vulgo generet. S. M. inferat.

q. expellendi. Quamuis acerb. m. (variis expensis curantur.) Samb.

r. Hinc ad finem sedt. 7. omitt.

S. M.

s. Ita pro *supplasiariis* Gesn. scribi volebat.

t. Spargit pro spargitur dedit Goth. radices addi voluit Gesner.

v. Ita pro *foeni* S. M.

x. Vulgo deteres.

y. Ita S. M. pro *offas singulis diebus digeres.*

z. Ita volebat Gesn. pro *opinantur.*

a. Ita pro *tractauerunt* S. M. paulo antea: *testudine prodesse possit* Go.

b. *myrrhae* addidi ex S. et Go. postea *nares boni* Go.

die per nares bouis infundis. Quod medicamentum per triduum facies. Morbi quoque quos superius nominauimus amari sunt, et non nisi amaris potionibus (26) superantur^e. Nam contraria contrariis potionibus curantur ratione medicinae. Ideoque puluerem herbae absinthii et crudorum lupinorum, herbae quoque centaureae vel peucedani aequis ponderibus diligenter misces, et in sextario vini veteris trina cochlearia singulis diebus, additis vnciis 3 olei^d, per os dabis. Prae-12
sens quoque remedium experimenta docuerunt^e. radi- (27)
culam herbae consiliginis^f (quam alii pulmonariam vocant, alii tantum^g radiculam) sinistra manu ante ortum solis collige; quia sic maiorem vim habere creditur: tunc^h ad acum [vel acutum] cuprinum pars auriculae, quae lata est, quasi in circulo signatur, adpreinatqueⁱ vt rupta cute leuiter sanguis exeat. Quod 13
cum ex vtraque parte feceris, medium orbiculum per- (28)
foras ad acum, et in eodem foramine inferes (radiculam)^k quod [vbi exierit^l,] omnis pestilentiae virus per ipsum defluit vulnus, donec ille solus locus, qui designatus est, putrescat et decidat, atque ita animal liberetur. Visci^m folia cum vino trita defunduntur in 14
naresⁿ, atque ita singulis bobus siue vniuersis gregibus, (29)
cum morbum incurrerint, subuenitur. Suffimenta 15
quoque plurimum iuuant, sulphur, bitumen, allium, (30)
origanum, semen coriandri aequaliter^o misce, et vivis earbonibus insperge, et cooperta capita^p bouum supra

K 4

vas

c. curantur S. M.

d. (singulis bobus) addit S.

e. Ita S. M. pro experimenta curant. Huc pertinet lemma Corb. de bubus radicandis.

f. cum filig. Goth.

g. Ita voluit Gesner pro tantumdem. concidendum Go.

h. verba vel acutum varietatem puto, ideo inclusi. ad acum est pro acu.

i. Vulgatum adpreinatque Ges-

ner mutabat in adpremiturque. Go. designatur acciprum itaque vt rupta. vnde malim quasi circulo designatur atque premitur.

k. (radiculam) addidi.

l. vbi exierit inclusi, vt sensum turbantia verba.

m. Vulgo vsci a. G.

n. (et sic animal liberatur) inserit S.

o. aequal. m. et vinis ex S. addidi.

p. capita voluit addi Gesn.

vas, in quo suffimenta incenderis, diutissime continebis, ut fumus os eorum^d ac nares impleat, atque ita ad cerebrum et interna salutare^f remedium penetret.

16 Sed et totum suffimentare percommodum est, ut ab (31) eodem morbi^s perniciēs expellatur, et caetera pestilentiae contagio^t non coinquinet. Generalia igitur remedia aduersus morbos generales contagiososque retulimus; nunc aduersus valetudines, quae singulis animalibus accidunt, nec in alia transeunt, remedia subiungemus^v.

IV. (vulgo III.) Cruditas plurimum nocet; cuius haec sunt signa: crebri ructus, cibi fastidium, sonitus ventris; intensiones^a neruorum, oculi hebetes: propter quae nec bos ruminat, neque lingua se^b detergit ut solet. Proderit^c aquae calidae duos congios ut^d bibi possit digerere per fauces. post quos statim brassicae^e triginta caules modice^f decoques, et ex acetodabis, suspensumque animal ab alio cibo penitus abstinebis. Alii cruditate laborantes clausos in bouili detinent, nec cibos praebent. quibus^g lentisci et oleastri cacuminum pondera 4 deterunt, et cum lib. mellis atque aquae^h congio miscent, quae vna nocte sub diuo mittunt, atque ita faucibus digerunt. Deinde interposita hora, macerati infusiqueⁱ erui 4 lib. obiiciunt, 3 ab alio quoque cibo vel potione prohibent^k. Nam si 3 neglecta

q. Vulgo capiat additur. caput S. M. capit Go.

r. Ita pro salutarī remedio S.

s. Ita pro morbo Morg. et Gesn.

t. contagione Go.

v. conscribamus S. M. subcumbimus Go.

Cap. IV. Hoc capite et sequentibus continentur Columellae 6. c. 6. it. 7 et 8. quorum segmenta ut facilius conferri possint, in margine interiori notanda curauerat Gesner.

a. contractiones S. M.

b. Ita pro linguam det. Morg.

c. Ita pro Prodest itaque ut Morgagn. Prodest calidae S. M.

d. Ita S. M. pro vbi.

e. brassica F.

f. Ita pro modicis Morgagni.

g. Ita pro praeterca S. M.

h. aquae om. S.

i. Ita pro macerata infusaque malebat Gesn. nisi forte alterum vocabulum alterius est interpretatio.

k. Ita pro prohibeatur malebat Gesn.

neglecta fuerit cruditas, ventris inflatio intestinorum-
 que subsequitur, exprimit gemitus, cibosque capere
 non finit, nec in loco¹ consistere, decumbere et volu-
 tari^m cogit, caudamque frequenter commouet. De
 experimento medicina est, caudam iuxta clunes resti-
 cula vel lino vehementer astringi, vini que sextarium
 cum hemina olei tepidum dareⁿ per fauces, atque ita
 per mille quingentos passus bouem currentem trahere:
 si dolor permanferit, ungulas eius secare; et vncta
 manu per anum finium extrahere, et rursus agere cur-
 rentem. Si tardius proficit, tres partes lauri diu con-⁴
 teruntur, et cum duplici aquae calidae dantur. Si^o
 ista non valent, myrtae^p filuestris foliorum duae lib.
 tunduntur in pila, et duo sextarii^q ex calida aqua mi-
 scentur, ac per vas lingneum faucibus infunduntur. at-
 que ita sub cauda quatuor digitis ab ano percussa vena
 sanguis emittitur^r. Qui cum satis effluxerit, papyro
 ligata cauda restringitur^s. post concitatus bos agitur
 vsque dum anhelet. Ante detractionem tamen sangui-⁵
 nis adhibentur ista^t remedia: tribus heminis vini qua-
 tuor vnciae contriti allii^v permiscetur, post quam^x
 potionem cogitur currere: duae quoque vnciae salis
 cum decem vnciis ceparum atteruntur: mel quoque
 decoctum admiscetur; ex quo facta collyria longiora
 non parum valida immittunt in anum, vt ventrem re-
 soluant: atque ita bos currere cogitur. Ventris quo-⁶
 que et intestinorum dolor sedatur, si anseres natantes
 et maxime anates animal aspexerit. Nam anas mulos,
 etiam equinum genus conspectu sui celeriter sanat.
 Sed interdum nulla^y medicina conuenit, sequiturque⁷

K 5

tor-

1. loca S.

m. Ita pro *volutare* Gorch. qui
voluptari. deinceps *commouere* ma-
 lebat Morgagni.n. *dari* — *trahi* malebat Gesn.o. *Si laurus non adest* S. M.p. *Coium. myrti*.q. Ita pro *duae* S. M.r. Vulgo *emittatur*.s. *Malim restringitur*.t. *ista* om. S.v. Ita pro *olei* ex S. M. Gesn.
tritici olei Go.x. Ita pro *post quae* — *cogetur*
scripsi.y. Ita pro *in illa* ex S. M. Gesn.

torminum^z vitium, quorum signum est, si cruentum^a mucosumque ventrem ediderit. singulare remedium est cupressi baccae^b quindecim^c, quindecim gallae diligentissime tritae, et^d quantum vtraeque ponderantur tanti ponderis vetustissimus caeseus, quibus pariter detritis admiscentur vini austeri sextarii 4, et in potu dantur, ita vt lentisci^e mixtaque oleastri cacumina praebentur. Si venter coeperit fluere^f, corpus et vires carpit operique^g inutilem reddit, quia ex cibariis ad medullam^h bouis nil peruenit, etⁱ sic viride per ventrem proiicit quale^k manducauerit. Quae cum acciderint, prima die a cibo et potu abstinendum est, ita vt^l nec secunda die bibere permittatur; cacumina tamen oleastri et cannae siluestris, itemque baccae lentisci et myrti dandae sunt; nec post triduum etiam potestas bibendi nisi perparum concedenda est. Sunt qui ex foliis lauri teneris libram 1, abrotanum hortense pari portione deterunt cum aquae calidae 2 sextariis, atque ita faucibus infundunt, et^m pabula quae superiusⁿ praebent. Aliqui vero 2 lib. ex vinaceis^o ad focum torrent et conterunt, et cum^p sextario vini austeri^q ad bibendum dant, et commemorata^r saepius^s cacumina obiciunt. Quod si neque proluuies ventris erit, neque intestinorum dolor, recusat tamen cibos, et praegravato capite erit^t: lacrymae quoque oculis et pituita nari-

z. Ita pro omnium ex S. M. Gesn.

a. Ita pro excrementum mucosumque cum Morg. Gesn. mucosumque Go.

b. Ita pro cupressinae scripsi. S. M. cupressi baccae et Gaubrae ana XV. bene tritas et tantundem vetustissimi casei.

c. Vulgo additur: verbenae.

d. et addidi cum Morgag. est vtraque ponderantur pentanti Go.

e. Vulgo lentisco.

f. Vulgo sequitur: et videris egeve. S. M. et viride quale manducant, prima die etc.

g. Vulgo capite plerumque.

h. Vulgo medelam.

i. Vulgo quod sic videris. Go. sic vide.

k. Vulgo quam quod. S. inquam dedit.

l. Ita Go. pro quod.

m. Vulgo pabulaque omisso et.

n. saepius S. M.

o. binanceis S. M. Paulo antea aliquanti Go.

p. II sextariis ex Colum. malebat Morgag.

q. austeris a. G.

r. cummerata a. G. recte Goth.

s. superius malebat Gesn.

t. est malebat Morgag.

naribus currit, vsque ad ossa frons media vratur, auresque ferro disciudantur, sed vsturae igne^v factae vt fanescant, veteri vrina bouis ipsius confricandae sunt. aures vero scissae picula^x oleoque curantur.

V. (vulgo IV. sect. 12.) Periculofum fastidium bobus ranulae faciunt, quae aperiendae sunt, et allio cum sale pariter trito ipsa vulnera confricanda, vt omnis humor exeat prouocatus^a. Melius creditur, si ad acutam cannam exfeces ranulam. post vino os lauatur. interposito vnus horae spatium virides herbae vel frondes dantur. Tam diu autem sustentantur mollibus cibis, donec facta vulnera cicatrices ducant. Si neque ranula fuerit, et non appetent^b cibum, allium tritum cum oleo naribus infundes^c.

VI. (vulgo IV.) Bos si febrile coeperit, quod ex venarum inquietudine, et calore totius corporis vel oris intelliges, vna die a cibo est penitus abstinendus, ita vt postero ieiuno eidem sub cauda exiguum sanguinem detrahas; atque interposita hora triginta^a paruos^b coliculos^c decoques, et ex oleo ac liquamine per os digeres, eamque escam per dies quinque ieiuno dabis. Praeterea cacumina lentisci^d vel oliuarum, vel tenerri-² mam^e quamque frondem, ac pampinos, si eodem tempore sunt, praebebis in cibo. Labra quoque eius deterges

v. Ita pro igneae cum Morgag. Gesner.

x. pice Columella.

Cap. V. Nouum hic caput exordior cum Samb. Codd. vbi inscribitur: *de ranulis oris*. quod monere omiserat Gesner.

a. prouoc. om. Go.

b. appeterent Go.

c. et salis et heruoancii: nullum similiter naribus digeres: vbi latent vestigia huius loci Columellae: vel sale et cunila defricare fauces

vel eandem partem allio tuso et bala-
cula linire.

Cap. VI. Eadem sunt in Columella 6, 9. segmenta indicantur in margine interiore.

a. Ita pro *trigesimae* cum Morg. Gesn.

b. *striguum* ex oleo et liquam. co-
quis et per os. Go. coculeos diriges.

c. Ita pro *aculeos* Morgagni.

d. *lentium* F. *lentis* S. *lentisci* S. M. Gesn.

e. Ita pro *tenerriuum*. quemque Morgagni.

terges ad^f spongiam, et aquam frigidam ter in die offeres ad bibendum, ita vt intra^s tectum bos febriens teneatur, nec antequam sanatus est dimittatur in pascuum^h. Febrientis autem ista sunt signa: lacrymae profluunt, grauatur caput, oculi semiclausi sunt, labra saliuus inadida, longior et cum quodam impedimento tractus spiritus, frequenter et gemitus.

- I VII.** (vulgo VI. sect. 4.) Tussis^a boum non minus
 (4) diligenter sananda est quam equorum: quae^b si recens fuerit, sextarius farinae hordeaceae cum vno ouo crudo et hemina passu per os datur ieiuno: gramen quoque concisum tunsumque admixta farina fabae fresae^c et pollinis lentis sine^d cortice sextariis duobus aquae calidae miscetur, agitataque diligenter per os disfunditur.
 2 Veterem tussim sanant duae librae hyssopi maceratae
 (5) ex aquae sextariis tribus; quod infusum teritur, et cum duabus partibus farinae lentis^e miscetur, et per os datur; super quod aqua hyssopi, in qua^f [decoctum] infusum decoctumque etiam est^s propinatur ad cornu.
 3 Porri etiam succus expressus cum oleo, et ipsa fibra^h
 (6) cum hordeacea farina remedium praestant. Radices quoque eius diligenter lotae, et cum farre triticeo contusae, ieiunoque datae, discutiunt vetustissimam tussim. Idem praestat eruum sine valuulisⁱ cum ptisana hordei molitum^k, et cum aqua tepida vel mulsa in fauces saliuati more^l dimissum.

VIII.

f. *spongia* S. M.

g. Ita S. M. pro infra.

h. *passu* F.

Cap. VII. Nouum caput exordior, quanquam Codd. Sambuci a sectione deum 2. nouum caput ordiuntur cum titulo: *Ad veterem tussim*

a. Columella 6, 10.

b. quae addidi ex S.

c. Vulgo *frixae*.

d. *sine cortice sext. duobus* addidi ex S. M. Vulgo *lentis sextario*.

e. *lentis* addidi ex S. M. et Go.

f. Ita pro *aqua* S. M. et Gesn.

g. ex S. M. addidi *est*.

h. Ita pro *ipsi febr* Morgagni.

i. Ita pro *si in pabulis* Morgagni.

k. Ita pro *mollitum* Gesn.

l. Ita pro *salinanti ore* Morgagni. *saluat in ore* Goth.

VIII. (vulgo IV. sect. 7.) Suppuratio, quam apo-
 stema dicunt, melius ferro aperitur quam medica-
 mento^a; post, cum expressum pus aut sanies fuerit,
 sinus ipse, qui eam continebat, vrina bubulina calida
 auatur, ac linamentis ac stuppis siue linteolis pice liqui-
 da et oleo infusis curatur. Quod si colligari^b ea pars,
 ubi est vlcus, non potest, lamina^c candente seuum ca-
 rinum aut bubulinum stillatur. Aliquantum^d cum vitio-
 sam partem inusserint^e, tunc vrina veteri humana la-
 uant; atque ita aquis ponderibus picem^f liquidam cum
 veteri axungia incoquant et liniunt.

IX. (vulgo IV. sect. 9.) Sanguis cum ex aliqua r
 necessitate ad pedes venerit boum, claudicationem (9)
 offert. Quod cum accidit, inspicio vngulam, inue-
 nies eam ultra solitum calere, et vitiatam partem pre-
 ni vehementer bos non patitur. Sed si sanguis adhuc
 super vngulas in cruribus est, ad triduum triti falis per-
 cussione discutitur. Quod si tantum^a in vngues de-
 cenderit, cultello leniter^b inter duos^c vngues aperies, (10)
 et mundabis deintus, et postea stuppam sale atque
 ceto infusam applicabis ac^d solea spartea pes calceatur,
 maximeque^e datur opera bos vt in aquam ne mittat
 pedem, sed vt sicce stabulet. Qui sanguis nisi emissus
 fuerit famicem^f creabit, qui suppuratus tarde curabitur. (11)
 Nam

Cap. VIII. Nouum caput me-
 um exordiuntur Codd. Samb.
 im titulo de *Apostemate*. Cf. Co-
 mella 6, 11.

a. *quam med.* ex S. addidi.
 b. *collui* malebat Morgagni.
 c. Vulgo *lana*. Gō. ad *lanam*
ndentem. deinceps vulgo *seppum*.
 d. *Quidam vero* S. M.
 e. Ita pro *inunxerint* Morgagni.
 f. Ita pro *pice liquida* Morgag.

Cap. IX. Nouum caput me-
 um exordiuntur Codd. Samb.
 sanguine qui pedes laedit. Cf.
 Plumella 6, 12.

a. *iam* malebat Morgagni.

b. *leniter* idem malebat.

c. Vulgo *duas*.

d. Ita pro *ad solum*; *spartea opere*
 Morgagni. *sporte aperiri* Go.

e. Ita pro *maxime quae datur*
operantibus, et *in aquam non*
ubi sicum est ambulet Morgagni.
 Goth. *sed ut sicca*.

f. Ita pro *saniam creabit*. Quo
suppuratio etiam curab. S M *rami-*
cem — *suppuratio tarde cur.* S. M.
famicem — *Quod suppuratus tarde*
 Go.

Nam^e primo ferro circumcisus expurgatur ad viuum. Deinde pannis aceto et oleo et sale madefactis impletur, mox axungia veteri et feuo^h hircino pari pondere ferro candenti stillantibusⁱ curatur, et perducitur ad sanita-
 4 tem. Si sanguis in interiori parte vngulae est, nec
 (12) 3 aperturam facit, et tamen^k claudicat animal, extrema
 ipsius vngulae ad viuum ressecantur, et ita emittitur^l,
 ac stappa vel linteolis cum sale et oleo et^m aceto infusis
 pes inuolutus sparteaⁿ munitur. Mediam vero vngu-
 lam ab inferiori parte non expedit aperire^o, nisi eo
 loco in quo suppuratio facta est.

X. (vulgo IV. sect. 13.) Si claudicat ex dolore
 (13) 4 neruorum, oleo et sale genua poplitesque et crura con-
 fricanda sunt. . . . calido aceto, et lini semen aut mi-
 lium detritum infusumque aqua mulsa imponendum est,
 et spongia quoque feruenti aqua infusa et expressa con-
 spersaque postmodum melle genibus circumdatur, ac
 2 fasciis alligatur. Quod si humor est cum tumore, fer-
 (14) 4 mentum vel farina hordeacea ex passio aut aqua mulsa
 incocta imponitur, et cum maturauerit suppuratio,
 scinditur ferro, emissaque sanie, vt supra docuimus,
 3 percuratur. Potest etiam radix lilii vel scilla^a cum
 (15) 5 sale vel herba sanguinalis, quam polygonon^b Graeci
 appellant, vel marrubium ferro aperta sanare. Omnis
 autem corporis dolor, si sine vulnere est, recens fo-
 mentis melius^c discutitur: vetus autem vritur, et supra
 vulnus vel butyrum vel caprina instillatur axungia.

XI.

g. Hic librum de cura boum
 incipit Cod. Corb.

h. Vulgo *sepo*.

i. *stillantibusque* Go.

k. Ita pro *tantum* Go. postea
ressecatur.

l. Ita pro *remitt*. Go.

m. et addidi.

n. *parta* Edd. a. G.

o. Ita pro *aperiri* Go.

Cap. X. Nouum caput mecum,
 exordiuntur Codd. Samb. *Ad*
claudicationem.

a. Vulgo *squilla*.

b. *palaganon* a. G. *pelaganon*
 Goth.

c. Ita pro *mellinis* S. M. et
 Go.

XI. (vulgo IV. sect. 16.) Scabies^a sanatur trito alio defricata: eodemque remedio rabiosi canis sanatur (16) morfus^b, vel lupini vulnus illatum. Vetus quoque falsamentum vtramque perhibetur plagam curare. Ad scabiem quoque praesentior medicina ista est: si cunila^c bubula sulphurque conteritur, adinixtaque myrrha cum oleo atque aceto decoquitur, et cum tepescere coeperit, alumen scissum tritum inspergitur^d: quod medicamentum candente^e sole illinitum prodest. Ulceribus gallarum tritarum pulvis inspergitur. Succus quoque marrubii impositus cum fuligine sanat.

XII. (vulgo IV. sect. 17.) Infesta^a pestis est bubulo^b pecori, quam coriaginem^c ruscici vocant, cum (17) pellis ita dorso haeret, vt apprehensa manibus deduci non possit a costis: quae res non aliter accidit quam si bos ex languore aliquo ad maciem deductus est, aut sudans in opere^d faciendo refrixit^e, aut si lassus^f sub onere vehementer est infusus in pluvia. quae quoniam^g (18) perniciofa sunt, custodire debemus, vt, cum ab opere redierint boues adhuc aestuantes anhelantesque, vino aspergantur, et offula panis infusa faucibus eorum inferatur^h. Quod si praedictum vitium inhaeserit, expedit decoquere laurum, et cum calida et oleo et vino spinam dorsumque animalis confricare contra pilum, ac per omnes partes apprehendere pellem, et velut a costis

Cap. XI. Nouum caput mecum exordiuntur Samb. Codices Ad scabiem boum. Conf. Colum. 6, 13. 1. ex quo Gesner.

a Vulgatam scabies auatis trita oleo defr. correxit Gesner. scabie sanata Go. scabies scabiosa trita cum S. M.

b. Ita pro morbus Gesner et Go.

c. cumulam bubulam a. G.

d. quo rugatur ad solem fortiter addit S.

e. Ita pro candentis olei Gesn.

Cap. XII. Nouum caput mecum exordiuntur Codd. Samb. De peste adhaerente.

a. Pessima S. M.

b. bubulum F. bubulum S. Vulgo bubulino. Mecum Go.

c. maginuum a. G. signum vitii. apposuerat F. maginsum Goth.

d. Ita pro corpore faciente ex S. M. Gesn. faciendo Go.

e. Vulgo refriguit.

f. Vulgo lapsus.

g. Ita pro quandoque S. M.

h. Ita pro inferatur Morgagni.

3 costis separare. quod aut in loco calidissimo faciendum (19) est, aut sub diuo sole feruente. Aliquantumⁱ feces^k vini et axungiae commiscet, eoque medicamento tepido post fomentum praedictum viuntur.

I XIII. (vulgo IV. sect. 20.) Est^a etiam grauis pernicies, cum pulmones exulcerantur; unde tussis et macies, ad vltimum vero phtifis inuadit, quae ne mortem^b afferant, radix consiliginis (perforatae^c auriculae inseritur, et) succi^d porri hemina pari mensurae olei miscetur, et bibendi sunt cum vini sextario per dies plurimos.

I XIV. (vulgo IV. sect. 21.) Nonnunquam et tumor^a (21) palati ciborum fastidium facit crebrumque suspirium. Prodest palatum ferro aperire vt profluat sanguis, cui eruum sine corio maceratum ad manducandum dabis, viridemque frondem vel quodlibet aliud molle pabulum (22) dum sanetur. Si in opere bos^a contuderit collum, praestantissimum remedium est, sanguis ab aure emissus. At si id totum^b in tempore, quae vocatur auia cum sale trita et imposta.

I XV. (vulgo IV. sect. 23.) Si ceruix mota et eiecta^a (23) est, considerabimus in quam partem^b declinet, et ex diuersa parte sanguinem detrahimus^c ex ea vena, quae in

i. aliq. viuntur om. S. M.

k. fraces vino malebat Morg.

Cap. XIII. Nouum caput hinc exorditur S. M.

a. Ita pro *Et cum* ex S. M. Gesn. *Etiam grauis pernicies et.* vnde posui est pro vt ante cum.

b. ne ex Col. addidi et punctum positum post *afferant* deleui.

c. *perf. aur. inseritur* et ex Col. addidi. *Cui ante radix* addit Sambucus.

d. Vulgo *succus porri omnium*

hemina per mensuram. Go. omnium omittit.

Cap. XIV. a. Ita correxit Morgagn. vulgatum *operibus.*

b. Ex Col. legit Morg. *aut si id factum non erit, herba quae vocatur.* In Goth. est. *vocatur misticum cum sale tritum.* Vulgo *amati amaticum sale tantum et imposto.*

Cap. XV. a. Ita cum Gesn. scripsi pro *deiecta* ex II. 41. 1.

b. *partem* ex Col. addidi cum Morgagni.

c. *detrahimus* ex Col. Morg.

in aure videtur amplissima, quae sarmento^d prius verberanda est, et cum intumuerit, ferro aperiat, effufoque sanguine postero die ex eo loco emittitur cruor, et biduo vacatio operis datur. Tertio vero die leuis iniungitur labor, et paulatim ad operis consuetudinem reuocatur. Quod si ceruix in neutram partem eiecta est, mediaque intumuit, ex vtraque auricula sanguis emittitur. Qui si intra triduum, quod bos vitium ceperit, emissus non est, intumescit collum, neruique tenduntur, et ita nata durities iugum non patitur. Tali vitio comperimus aptum esse medicamentum: ex pice liquida et bubula medulla, hircino seuoⁱ, (et axungia veteri,) oleo quoque veteri aequis ponderibus compositio^k incoquitur, qua^l vtendum est cum bos ab opere disiungitur. in piscina in qua bibit, tumor ceruicis^o lauatur, confricaturque diligenter praedicto medicamento, deterfaque diluitur^p. Si ex toto propter tumorem ceruicis iugum recusat, paucis diebus requies ab opere danda est, et ceruix cum aqua frigida lauanda, et spuma argenti linienda est. Celsus quidem tumentis ceruici herbam quae vocatur auia^r, vt supra dixi, contundi et imponi iubet. Clauorum^s qui ceruicem infestant minor est cura. Nam facile sanantur per ardentem lucernam oleo instillato. Melius tamen est custodire ne nascantur, neue^t etiam colla caluescant;

d. Ita S. M. *sarcocata* vulgo. Goth. *sarcocuto*.

e. Ita Goth. pro *inter*.

f. Vulgo *coeperit*.

g. *tentantur* Goth. sed punctis suppositis damnat.

h. quod addebat Morgagni.

i. Vulgo *sepo*.

k. Ita Goth. Vulgo *impositum concoquitur*.

l. Vulgo *quo*. Goth. *quod*.

m. Vulgo et *in*. quod correxi ex Goth.

T. IV. P. I.

n. Ita S. M. Vulgo *quolibet*. Goth. *in ea piscina qualibus*.

o. Ita ex Col. correxi. Morg. vulgatum *tumore ceruicis*.

p. Colum. *defricatur et illinitur*.

q. Ita S. M. pro *inmenti*.

r. *auia* F. S. *auena* S. M. Correxerit Morg. et sic Goth. habet.

s. *Clauorum* addidi ex Colum. cum Morg. et vulgatum *quae* correxi. S. M. *quae* — *infundi* plane omittit.

t. Ita ex Col. Morg. pro *venae*. *etiam* — *caluescunt*.

scant; quae non aliter glabra fiunt, nisi cum sudore aut pluuia ceruix madefacta est in opere. Quod si acciderit, puluere lateritio trito priusquam disiungatur^v, bouis colla conspergi oportet. Et cum exsiccati fuerint, exinde oleo (iterum) infundi.

I XVI. (vulgo IV. sect. 28.) Si talum vel vngulam
(28) vomer laeserit, picem duram et axungiam cum sulphure et lana succida inuoluito^a, et candente ferro supra vulnus imposito, et vre^b: quod remedium optimum^c facit, si clauum calcauerit, aut acuta testa vel lapide vngula pertunditur: quae tamen si altius vulnerata est, latius ferro circumciditur, et^d ita inuritur vt supra praecipi. Deinde spartea^e calceata per triduum aceto suffuso curatur. Quod si vomer crus vulnerauerit^f, lactuca marina, quam Graeci tithymalum^g vocant, admixto sale imponitur.

I XVII. (vulgo IV. sect. 29.) Subtriti etiam pedes
(29) eluuntur calefacta bubulina vrina. deinde fauillam^a fermentorum feruentem calcare compellitur, et pice liquida cum oleo vel axungia cornua eius vnguntur. Minus tamen claudicant, si ab opere disiunctis frigida pedes lauentur, et suffragines coronaeque ac scissura ipsius vngulae veteri axungia defricentur.

I XVIII. (vulgo IV. sect. 30.) Frequenter etiam vel
(30) ab asperitate itineris, vel in proscindendo duritiae^a soli, aut obuiis radicibus obluētatus conuellit armos. quod cum

v. Vulgo *deiungatur*. Morgag. malebat *disiungantur boues*. Idem deinceps malebat *siccata su. subinde*.

Cap. XVI. Cf. Colum. 6, 15.

a. *imoluta* — *imposito* Goth.

b. Ita S. M. pro *ungito*.

c. Col. *optime* — *furculum calc.*

d. et inf. Morg.

e. Ita ex Col. Morg. pro *ex parte*.

f. Ita S. M. pro *intrauerit*.

g. Vulgo *cyniolam*. Goth. *ci-malam*.

Cap. XVII. a. Ante Gesn. *favilla feruente*.

Cap. XVIII. Cf. Colum. 6, 16.

a. Vulgo *dmittiam* — *obmolutus*. Goth. *duritia*.

cum acciderit, ex prioribus cruribus sanguis emittitur; si dextrum^b ex sinistro. Et si vehementius vtrumque vitiauerit, etiam in anterioribus^c cruribus venae solvuntur.

2 XIX. (vulgo IV. sect. 31.) Perfractis^a vero cor- 1
nibus, linteola sale atque aceto et oleo imbuta ponun- (31)
tur, superligatisque per triduum eadem infunduntur.
Quarta die tantum^b axungia cum pice arida^c et cortice
pini pari pondere imponitur, et ad vltimum cum iam
cicatricem producant, subito^d infricatur.

3 XX. (vulgo IV. sect. 31.) Solent autem neglecta
vlcera vermes creare, qui^a si mane ex aqua frigida per-
fundantur, rigore eius contracti^b decidunt; vel si haec
ratio nihil profecerit, marrubium aut porrum conteri-
tur, admixto sale imponitur; vel calcis viuae pulvis
inspergitur, aut cucurbitae viridis succus cum aceto
3 mittitur. Ideoque vniuersis vlceribus picem liquidam, 2
oleum vetus et axungiam oportet adhiberi, et extra (32)
vulnera etiam eodem medicamento circumliniri, ne
infestentur a muscis, vel vermes creent cum vulneribus
infederint^c.

1 XXI. (vulgo IV. sect. 33.) Serpentis quoque ictus 1
mortiferus est bobus; sed et minorum animalium (33)
noxium virus. Nam vipera et caecilia^a, cum in pa-
scuis bos improvide supercumbit, stimulatae^b morsus
imprimunt^c. Araneus quoque, quem Graeci mygalen^d
appellant, parui quidem corporis, non paruam solet

L 2

in-

b. Ita pro *dextram* — *utramque*
Go.

c. *posterioribus* malebat Gesn.

Cap. XIX. a. *praefractis* Col.

b. *tandem* malebat Gesn.

c. *liquida* Colum.

d. *fuligo* Columella.

Cap. XX. a. Vulgo *quae*.

b. *contracti* Go.

c. Ita pro *inciderint* Goth.

Cap. XXI. Cf. Columella 6, 17.

a. *celicia* F. S. *cicilia* Goth.

b. Hoc pro vulgato *stimulo* ef-
feci ex Gothano *stimulare*.

c. *Mus* addit Morgagni.

d. Ita pro *mygalen* Gesner.

inferre perniciem. Verum viperæ venenum depellit, supra tumorem, qui inflatur ex ictu, scarificatio ferro facta, ita ut herba, quam personatam^e vocant, imponatur trita cum sale. Creditur^f radix si contusa² ponatur^g, vel filer montanum reperiatur, et trifolium Symonianum^h, quod confragosis locis efficacissimum nascitur, odoris grauis, bitumini similis, propter quod a Graecis asphaltionⁱ appellatur, nostri autem propter figuram acutum trifolium vocant. nam longis et hirsutis^k foliis viret, caulemque robustiorem facit quam pratense. huius herbae succus cum vino faucibus infundatur, atque ipsa folia cum sale trita imponantur in plagam. Quod si viridem minime reperiunt, semina eius collecta et trita dantur ad potandum cum vino. Radices quoque eius cum suo^l caule tritae, addita hordeacea farina et sale, cum aqua multa scarificationi superponuntur. Est etiam praesens remedium, si fraxini cacumina tenera conteras^m cum sextariis vini quatuor vel olei, expressumque succum faucibus infundas. Itemque cacumina eiusdemⁿ arboris cum sale trita laesis partibus^o superponas. Caeciliae^p enim morsus tumorem suppuratumque generat. idemque facit muris aranei. Sed caeciliae morsus sanatur, si acu aerea locum laesum compungas, et creta cimolia^q ex aceto oblinis^r: Muris vero pernicies, si animal ipsum oleo mersum neces, et plagam dentium ex eodem

e. Ita pro *personatiam* cum Morgagni. Gesner.

f. cuius efficacior creditur radix, si contusa ponatur. vel filer montanum reperiatur trifolium confragosis locis etc. ex Codice manuscripto nescio quo laudat H. Iunius Epist. apud Crenium Animadv. P. 10. p. 40 Hoc ille argumento usus etiam in Columella *Simonianum trifolium* tollere conatus est.

g. Ita pro *conatur* Gesn. et Goth.

h. *Symonianum* dedit Gesn. *Simonianum cum fragosis* Go. ex quo vulgatum quod *fragosis* correxi.

i. Ita pro *asphaltion* margo Fabri et Gesn.

k. *irtofis* Goth.

l. Ita pro *succo caulis* Morgagni.

m. vel *totidem* addit Goth.

n. *ipsius* Goth.

o. Ita pro *naribus* Morgagni.

p. *Celiciae* a. G.

q. *cimolea* a. G.

r. *oblinas* malebat Gesner.

eodem confrices. quod si non fuerit, contritum cimum cum picula^s et axungia, vt similitudinem malagmae habeat, impositum plagae perniciem submouet. 6
 Quod si antequam tumor discutatur, suppuratio fuerit 6
 generata, optimum est ignea lamina vel cauterio col- (38)
 lectionem aperire, quidquid vitiosum est inurere, at-
 que ita cum liquida pice et oleo inlinere. Quidam
 viuum murem araneum creta figulari circumdant, et
 collo^c boum suspendunt, morsusque ipsius bestiae sub-
 mouent.

7 XXII. (vulgo IV. sect 39.) Oculorum vitia plurima I
 melle^a sanantur. Nam siue intumuerunt, aqua mulla (39)
 triticea farina conspergitur et imponitur, siue album
 in oculo est, salis fossilis Hispani vel Ammoniaci^b,
 vel . . . cum^c melle permixti vitium extenuant. Idem
 praestat trita^d sepiae testa et per fistulam oculo ter in
 die insufflata^e. Prodest etiam radix, quam Graeci
 8 silphion^f vocant, nostri autem laserpitium; huiusmodi a
 quantum volueris ponderis cum decima parte salis Am- (40)
 moniaci tritum^g fistula oculo insufflas^h, quae radix
 tunsa et cum oleo lentisci mixta vitium expurgat.

XXIII. (vulgo IV. sect. 40.) Si genae humorem
 profundunt, lacrymisque visus confunditur, quam
 epiphoram vocant, polenta (ex hordeo^a) mulla^b aqua
 conspersa super genas superciliaque imposita reprimit
 humorem. Pastinaca quoque agrestis . . .^c, quam 2
 L 3 armo- (41)

s. pice liquida malebat Morg.
 t. Ita pro colla Goth. et Gesn.

Cap. XXII. a. Vulgo in illis.
 b. Vulgo Armeniaci. Goth Ar-
 moniaci bis habet.

c. Vulgo sine lacunae nota vel
 cum.

d Ita pro tritae cum Morgag.
 Gesn.

e. insufflari Go.

f. silphion Go. Vulgo a) G. sil-
 pion.

g. Vulgo Armeniaci et cum.
 correxit Gesner.

h. insufflas S.

Cap. XXIII. a Haec duo vo-
 cabula vt glossam inclusi.

b. Ita pro mullae aquae Mor-
 gagni. conspexique Goth.

c. signum lacunae poni voluit
 Morgagni.

armoraciam^d vocant, cum melle trita oculorum sedat dolorem. Memineris vero quoties mel aliosue succos remedio adhibes, vt prius pice liquida cum oleo circumlinias oculos, ne a muscis apibusue vel vespis infestentur, quas dulcedo mellis inuitat^e.

- XXIV.** (vulgo IV. sect. 42.) Plurimum quoque^a **(42)** hirudo, id est, sanguisuga, cum foris iuxta fauces haeret, sanguinem trahit; eam a iumento^b digitis oportet auferri: sed si interius sit, vt manu detrahi non possit, cannam vel fistulam perforatam inserito faucibus, ac per eam^c calidum oleum infundes. Nam eo **(43)** contactu bestiolae importunitas recedit. Odor quoque^a cimicis^c super carbones impositi vbi sanguisugam afflauerit, euellet a vulnere. Quod si stomachum vel intestinum tenuerit, calido aceto per cornu infuso necatur.

- XXV.** (vulgo IV. sect. 44.) Machinae^a quoque describenda est fabrica, qua conclusa cuiusuis generis iumenta bouesque curantur, vt et tutus ad pecudem medendum^b accessus sit, nec luctando quadrupes aut membra conuexet^c, ac sic remedia respuat^d. Roboreis^e assibus compingis solum quod in longitudinem^f nouem pedes debet habere, in latitudinem^g pars prior^h duos, semipedem: pars vero quae ad posterioraⁱ animalium pertinet quatuor pedes^k: . . . .
texun-

d. Vulgo *Armonaceam*. Go. *armoraciā*.

e. *inufcat* Go. voluit *inniscat*.
Cap. XXIV. Conf. Colum.

6, 18.

a. Ita pro *Plurimumque* voluit Gesner scribi.

b. *incremento* Go.

c. Ita pro *cimini* Morgagni.
Cap. XXV. Confer Colum.

6, 19.

a. Ita pro *Machina* Goth.

b. *medenti* malebat Gesner. vt et dedi pro vt ei.

c. Vulgo *conuexet*. Goth. *conuexet*.

d. Vulgo *despuet*.

e. Vulgo *Roboreas asses constringis, solum*.

f. Ita Go. pro *longitudine*.

g. Vulgo *altitudinem*.

h. Vulgo *posterior*.

i. Vulgo *priora*.

k. lacunae signum apposui.

2 texuntur ita vt velut 1 in caudeam ductum non possit 2
 exire. Sed a parte posteriori paululum latiore^m; a (45)
 priore strictiorem machinam compingiⁿ oportet. Cui 3
 transuersum tigillum^o ad modum iugi confirmandum (46)
 est, ad quod equorum capita, vel boum cornua reli-
 gantur. Nam reliquum corpus ad temones socios vel
 funibus alligetur, vt iuumentum^p praestetur ad me-
 dentis arbitrium. Machina omnium maiorum anima-
 lium medela solet esse communis *).

1. Ita pro *velum in caudam* Mor-
 gagni.

m. *altiore* malebat Morgagni.
 n. *compungi* Goth.

o. Ita pro *trigillum* Gesner.

p. pro *iuumentum* dictum puta-
 bat Gesner.

q. Ita Goth. pro *Quae machina
 ad omnium m. an. medelam*. Ibi-
 dem vocabulum *sane* interferitur
 et ab Excerptore Codicis nota
 apposita refertur ad *arbitrium*.
 Forte fuit *Sane machina*.

* Hic addit Sambuc. [*Rabiosis
 equis et canibus da bibere mensuram
 de ilierinia et sanantur.*] Deinde est
 alia obseruatio, a Fabro iam pro-
 posita et paulum immutatis ver-
 bis a Sambuco ita concepta: *Quae
 ab initio huius libri vsque ad hunc
 locum habentur, non reperiuntur in
 vetustiore Codice: adeoque pro vno
 sumuntur capite: itaque subsequens
 reputabitur caput secundum.* Ad
 istam libri Fabriciani clausulam ex-
 ceptor Codicis Gothani apposuit:
 et sic quoque MS. In margine au-
 tem libri Fabriciani ista reperit
 scripta Gesnerus: *Hic in MSto
 Corbiensi sequuntur tria capita par-
 ua, et postea ex corpore Gargilii
 Martialis de curis boum alia nonem-
 decim capita, quae omnia huc perti-
 nent.* Martialis quidem fragmenta

a Perizonio excerpta ex apogra-
 pho Biblioth. Lugduno-Baranae
 Vegerio subiecta publicauit Ges-
 ner; tria vero ista parua capita
 ex eodem Lugd. Bibl. apographo
 ex Codice Corbeiensi anno 1537.
 facto excerpta per doctissimum
 Laur. Santenium humanissime me-
 cum communicauit egregius Dan.
 Ruhnkenius. En tibi ea: *Contra
 Sanguinis fluxum c. 45. Inuentis
 ad fluxum sanguinis, si de naribus
 effluat, scribis in charta pura et lino
 collo suspendis. Focns alget, aqua
 fitit, cibaria esurit, unla parit Tascu
 masca venas omnes. Ad luxaturam
 c. 46. Item aliud remedium ad luxa-
 turam incantabis sic: Betat, resta,
 acnm, sinapi, non sapit nec frictim.*
 (huius vocabuli dubia scriptura
 est.) *Ad lumbricos, coscos (cosfos)*
et tineas, semen coriandri emm.
*sicale sext. excogues et aquam ipsam
 fundis, coriandrum teris diligenter
 et ambas speciem (species) misces,*
*et aceti acri emm. Haec omnia rur-
 sum agitabis et ita animalibus ad
 cornum per triduum dabis. c. 48.*
 Quarum ineptiarum, tertii capi-
 tis obscuram scripturam si exce-
 peris, originem exquirere apud
 alios scriptores operae pretium
 mihi non videbatur esse.

C V R A E B O V M

E X C O R P O R E

G A R G I L I I M A R T I A L I S .

Ad boum morbum. Salein tritum per cornu cum vino in potionem dabis. Boues morbos ne noceat, dato sumptas salis, terna lauri folia, et totidem porri sectiui, et vlpici alii ternas spicas, turis grandis grana terna, herbae fabinae erbas ternas, rutae cauliculos ternos, sambuci carbones ternos. Haec omnia sub dio coeli per triduum ex eadem potionem dato: adiecto scilicet vino. Quod ita partieris, vt aequas potiones per triduum accipiat. Sane is, qui dabit, subline stet, et vaso ligneo infundat in os, deiciat in gutture. Boues^a si aegrotare coeperint, dato continuo ouum gallinacium, quod crudum integrum^b facito vt deuorent: Postero die caput vlpici alii^c. Bos si aegrotat, quotidie ei dato vnam eminam^d vini, et exercere bene viuere medium. si aegrotat, herbam centauream contrita^e ex vino infunde per cornu. Bos si aegrotat, muriam falsamenti optimam, et malum terrae aquae sext. aceti fil. ruta conterito et labris perfricato. Vel radicein herbae personaciae^f

con-

Ad Gargilium de Cuis Boum. Omnia haec ita descripta, cum vitiis etiam apertis, prout in Codice Lugdunensi leguntur, exhibuit cum Schoettgenio Gesner, vt eruditi, quae ab illis tolli non potuissent corruptelae, ex antiquae lectionis vestigiis emendarent. Caeterum haec quoque extare sed aliis verbis ap. Colu-

mellam 6, 4. monuit Schoettg.

a. Colum. 6, 4, 2. Gesn.

b. Ita pro *integrō* — *deuoret* Schoettg. malebat.

c. Ita pro *alii* malebat Gesn.

d. *hemina* G.

e. *contritam* G.

f. *personatam* vocat Colum. 6, 17, 1. Sch.

conterito, et primo die dato vnc. I, viniq̄ue sext. I, et aquae. Bos si aegrotat, iunci radicem decoques et 5 per cornum dabis. Bos si tussiet, aut si suspirauit, terrae malum, ouum crudum et adipem suillum, et vinum vetus, adipem tamen prius liquefacito et dato, iuuat; vel marrubium cum vino datur. Si bos collum 6 subtorferit, ebulo contrito perunguitur, saepe^s vel medullam taurina, prius tamen axungiam perfricato. Si in collum nerui laborauerint, sumito corticem no- 7 vam de subero, comburito vt carbones fiant, et terito ex vino veteri et axungia bene inter se commixto et perfricato. Si^h collo pili saepius defluunt, vlni vernaculi radicem ex vino decoquitoⁱ ad tertias, et eum, cum opus non faciet, saepius perunguito, vel adipem vrsinam vel medullam taurinam, prius tamen axungia perfricato. Si boui intestina dolebunt, sumito vini 8 sext. III, et olei emin. et permixtum per cornum et curat remediabitur. Item aliud. Salis pugnum et cepae capita X, pariter conterito, et in ossae modum reficito, eam in anuum bobis inicito, et fac eum arare continuuo folli et sanus erit. Scabies bobis neues. et 9 erbam si satrum tundes, et ex eo pecus lauabis. Et ex aqua, in qua lupini decocti fuerint, nihilominus lauabis. Bobus et caeteris pecoribus scabiem vt discutias, intibum siluaticum conteris et perunguis. Bos aut asi- 10 num si eosdem morbos inciderint, sumito scilla aut rumnisa radicem, id est, spinam albam quam tenerri- mam, et in aquam infundito. Ex qua per dies qua- tuordecim bibat. Vnde expurgabuntur et sanitas con- 11 sequitur. Irudinem si bos deuorauerit, cimicem con- teres, et ad nares eius admouebis, statim eicies. Bos 12 si non rumigat, salicis folia aut corticem eius viridissi- mam contundito, et in eo sext. vini addito, et olei

L 5

par-

g. sepum mal. G.

h. Ita pro perfricato, ei collo — defluunt. Vlni Sch.

i. Ita pro decoquitur maleb. Sch.

partem quartam in se bene misceto, et per cornum boui
 infundito. Intestinum enim mouit vt pedere non cesset
 13 enouit sanabitur. Iumenta sic^k potionabis. Stercus
 leporinum et cepam siccam cum vino conterito, et per
 cornu dato. Iumentum ruscones si habebit, alium^l
 cum axungia conteris et dabis: aegri des remedium
 foeniculi cum cepa conteris et potionabis iumenta^m.
 si crocinabuntur iumenta, marrubium et axungia con-
 14 teris et in vino dabis. Ad glandulas, iumentorum.
 Luna xiv. mane, antequam manus laues, iumento
 omnia impedimenta tollis, et manus sinistra digito me-
 dicinali de glandulam apprehendis, et haec dicis: Senti
 precante nec lapis lanam feri: Nec lumbicos oculos
 habet, nec mula parit. Vtriculum cossia herpiofum
 arbor fuit manu humana haec ipsa concisa est, corbo
 factus est et si tuber, si panus euala subula neceris nec
 15 radices agas. Hoc semel dices. Si iumentum stercus
 gallinacium comederit, brassicam agrestem terito cum
 16 oleo et aceto, bibat per cornum. Ad abundantiam
 sanguinis genestam viridem conterito, et eam in vino
 17 siue in aquam permixtam dato per cornum. Iumen-
 tum si male habuerit, cineris lixiuiⁿ cyatos viii, olei
 cyatos vi, confubige et in se^o et dat^p. bibat per cor-
 num, et currat ne minus horam aut seniores^q. Vt
 bene valeant. Ypopomaces^r vnc. i. conteris ex vino
 18 dabis potionem. Ad scabiem iumentorum. Arabis
 bituminis p. iii, sulfuris p. ii, picis liquidae p. vi,
 picem, mentam, oleum, mitte in ollam integram,
 sine quiescat. Dein super infricato^s, qui et trita
 erunt, et quae soleta, adice. bitumen, sulfur nigro
 et ita infunde, sed diligenter coques, ne ferueat, sed
 leni

k. Ita pro *si* Sch.l. *allium*?

m. punctum posui.

n. Ita pro *cineres*, *lixivia* Sch.o. *miscere* corr. G.p. *et dato bibat* corr. Sch.q. *aut semis*. *Seniores ut bene*
corr. Sch.r. *opopanacis* Gesn.s. *infricato*, *quae trita erunt*, et
quae solida, *adice* Sch.

leni^t igni vel carbonibus calefacito, et remoues^v ab igne, et colas, ac resolutum prius aceto admiscebis. Hoc medicamento perunguis iumenta alternis diebus plus bis aut quater. Ad pituitas, aniscis^x vnc. .iii, bene-¹⁹ toris^y dabis cum vino permixtos cyatos vi ad cornum. Ex quo medicamento etiani per sinistram narem duas dragmas infundis. Item aliud. Stercoris scrofini^z puluerem contritum diligenterque cribratum studiose seruabis, vt si quando iumento pituita molesta erit, ex confecto puluere cum vino veteri, quantum videtur posse sufficere, per cornum deicias, et sanabitur statim. Si quod iumentum cuiuslibet generis strangu-²⁰ riam patitur, de sinistra manica tunicae pediculum eximis, eumque in aurem equi sinistram conicies, continuo sanabis. Sed cum hoc facies, pediculum omnino non nomines. Si quod iumentum mus²¹ coecus^a morderit, acetum acrum bene cum orbita infundito, et cum subigis^b et sic tollis, et inde acu ferrea morsum bene compungito, et supra dicta terra confricato. Hoc per triduum facito, et cornu ceruino suffumigato. Ad vermes necandos scyllae succum in-²² stillato et pice liquida tangito. Boues si pedes adtri-²³ verint, priusquam in viam mittas, pice liquida cornua perunguito. Famicem^c si boues habuerint, sale et aceto diligenter eluito^d, postea aeris flos contritum commixtum cum axungia vel alumine solo, vel galla cum allumine.

t. Vulgo *lene*.

v. Vulgo *remoues*.

x. *anisi* Gesn.

y. *bene teris* Sch.

z. Ita pro *scrofini* Sch.

a. Vulgo *coecum*.

b. *consubigis?* vt sect. 17.

c. *Tunorem* maleb. Sch.

d. post *eluito* comma posui; deinceps malim *postea* — *florem* — *alumine*.

VEGETII RENATI
ARTIS VETERINARIAE
SIVE
MVLOMEDICINAE
LIBER QVINTVS.
(VVLGO TERTII CAP. II.^b III.^b IV.^b —
LXXXV.)

CAPVT I. (VVLGO II.^b)

Si vulnus in dorso aut^a quacunq[ue] parte corporis coe-
perit habere vermes, et timetur, ne putredo vlce-
ris^b transeat in cancrum, nepetam^c et cedrinam^d siue
ciminum vel cicutam conteres ex aceto et impones^e.
Calcem quoque viuam ex aceto acerrimo temperatam
necare vermes experimenta docuerunt. Si vermiculus
in dorso putredinem fecerit, vtilissimum est cauterizare^f
subtiliter, post^h ebiscum cum melle et vino conterere
et imponere. Pannos quoque minutos cum oleo et aceto
vulnera purgare manifestum est. Quo facto si necessi-

ta

VARIETAS LECTIONIS ET NOTAE.

Libri V. Cap. I. Hic in MS. incipit liber secundus et sequitur statim post vltimum caput libri super Gesner.

a. vel in C.

b. *ulceris migret* Corb. vulgo *vulneris*.

c. Vulgo *nepitam*.

d. *cediam* C. *cedria* Goth. *Cedraea* Fab. *cedrinam* cum Samb.

Gesner. *ciminum* Samb. *cyminum* Gesn.

e. Ita pro *imponis* ex C. Gesn.

f. *mercurius* F. C. S. margo. E C. in addidi.

g. *cauteriare* C. in Go. est *vulidissimum*.

h. *post ebiscum* C. Vulgo *postebiscum*. deinceps *contere* et *imponere* Go.

tas suaferitⁱ, vltio rursus adhibetur. Ad vltimum cornu caprinum combustum et^k. contritum vlceribus superinspergitur, vt^l recuperetur, et sanitas ei detur.

II. (vulgo III.^b) Lumborum quoque cura vicina est. Nam animalia aut [cum^a] nimio pondere, aut cum transcendere fossam^b conantur, si posteriores resederint^c pedes, aut nimio frigore^d dolorem renum contrahunt. Ideoque^e aqua calida cum flore foeni diutissime confouendi sunt lumbi. Vnctionibus^f etiam calidissimis perfricandi, et ad vltimum afronitri^g diluti inducto caustico corroborandi^h. Quod si dolor vehementior fuerit, de vnguibusⁱ soluendae sunt venae, et^k oleum cum axungia sanguini, qui profluit, immixta^l renibus inlinuntur. Et si necessitas fuerit, cataplasinis vtendum est^m. Potio quoque renibus subuenit, si pilulas cypressi viridesⁿ [exuras^o vndecim supra carbones,] nitri quoque vncias tres addas^p, et vtraque in puluerem redigas cum vnciis tribus mellis et vini veteris sextariis tribus et olei boni tribus vnciis, quod^q. per quatrimum aequa parte faucibus digeras^r. Vitio lumborum medetur hemina feminis brassicae cum sextario polentae attusa^s ex aqua frigida subacta atque imposita^t dolent-

i. Ita pro fuerit C.

k. et om. C. post contritum vulgo additum valet omisi cum^l.

l. et ad redintegrationem sufficit sanitatis Corb.

Cap. II. a. cum vt inutile inclusi.

b. fossas C.

c. resident Go.

d. frigoris dolore renem contrahuntur F. S. frigore dolore renes Go. cum Gesnero S. M. et C. nisi quod dolorem renes habent.

e. ideoque om C.

f. Ita pro Inunct. C.

g. afronitro a. G.

h. roborandi C. et roborandi Go.

i. Ita pro inguibus Go.

k. tunc sale oleo et ax. C. illi-

niuntur Go. Vulgatam tuentur Hippiatrica.

l. mixta C.

m. est om C.

n. viridis XI. super C. vndecim etiam Go. Vulgo incidis duodecim.

o. exuras ex C. addidi

p. Vulgo tres assis ex S. tres assis

F. vncias III. acis C. tres assis vero in puluerem Go.

q. quod om. et post quatrimum inferit. quo Corb. tridnum Goth. Idem verba: et vini veteris. — tribus vnciis omittit.

r. degerat C.

s. tinsa C. attonsus Go.

t. compos. infunde naribus S. M. et Go.

dolentibus locis. Sifymbrium^v quoque^x cum polentae sextario et aqua subactum medetur. Efficacius tamen est si cypressi folia ad modum heminae diligentissime contundas^y, et polentae sextarium admisceas^z, acrique 5 aceto subactum^a dolenti imponas^b. Praeterea resinae durae uncias duas^c decoques^d ut liquefcat, cui feruenti superasperges^e hordeaceam farinam, quam diu spissetur^f ad similitudinem pultis^g, quod diu subactum^h, et calidum itaⁱ, ut manus pati possit, superillines^k renibus. Quod si^l frequenter renouaueris^m, et doloriⁿ subuenit et tumori. Si vero tanta indignatio fuerit, ut eiusmodi non sentiat curas, aut^o cauterio cuprino locis opportunis vrendo deprimes puncta, ne deformetur animal, aut si vilius est, et^p necessitati aptius quam decori, craticulatum, sicut moris est, vres.

III. (vulgo IV.^b.) Rerum autem dolor his agnoscitur signis: Posteriores^a ungulas trahit, lumpi vacillabunt, cauda deiecta erit, faeculentum^b minget, ilia dura atque contracta. Interdum tales^c sunt renes, ut sanguinem mingant, et si nimium^d effuderit, incurabilis est passio. Si parum^e cruoris abundauerit^f, scito posse

v. sifymb. F. S. sifymbrius quoque polentae sextario. Go. sifymb. C.

x. quoque cum om. C.

y. contondas ex polentae sextario Go.

z. miscetas Corb.

a. Ita pro subactis ex C. Gesn.

b. imponis Go

c. Ita pro sex S. M. septem C.

Go.

d. decoques C.

e. frequenter superasperges C.

Vulgo superaspergis.

f. Ita pro inspissetur C.

g. Ita pro pulmenti, et diu C.

h. Ita pro subactis ex C. Gesn.

i. ita om. C.

k. superillinas C. superillius Go.

Vulgo superillinis.

l. si om. Go.

m. renouabis Go.

n. dolores subuenies C.

o. aut om. C.

p. aut necessitati aptum, quos decori gratia lares, sicut moris est, vteris F. S. aut simile, et est necessitati aptius etc. S. M. cum Gesnero C. deprimis puta — animal aut suillae, et est aut necessitati aptum, quos craticularis sicut decori moris est, vteris Go.

Cap. III. a. Posteriore sunt cui abstrahit C.

b. et foetulenter mingit F. S. feculententer Goth. foetulentus insurgit margo Sambuci.

c. ita laesi C.

d. vinum C. G.

e. rarum C.

f. habuerit C.

posse curari. Cui post detractum^g sanguinem vel de matrice vel de femoribus hanc potionem^h dabis, videlicet, porri sectiui succum ex aqua.

IV. (vulgo V.) Saepe musculi, qui in^a renibus sunt, vexantur ex casu, et exteriores^b facilius curantur, si^c iustae medelae afferunt^d tarditatem. Optimum est, quoties ceciderit iumentum, loco non moueri,^e et^e aqua frigida perfundi, et postmodum vnguentis vti^f. Quae passio ista^g consuevit ferre indicia: renes obdurescunt, contrahuntur^h testes, coxamque trahit, et colligere se non poterit. Quaeⁱ valitudo nascitur^a ex itineris longi fatigatione, aut ab infractu^k cliuofarum viarum. Incitatio quoque cursus et saltus extensio hanc adferunt causam. Sanguinem igitur ex^l visceribus oportet emitti, prout qualitas corporis patietur. Utendum^m est potionibus etiam ad valetudinem necessariis, molli dormitione animal collocandum.

V. (vulgo VI.) Ex^a perfrictione nonnunquam animalibus foras exit extalis^b, qui hac ratione curatur. Scalpello scarificabis^c, praecipue loca quae videntur emi-

g. detractionem sanguinis de C.

h. porriges potionem, porri septiui succum ex aqua dabis C.

Cap. IV. a. sub C.

b. de exterioribus al. exteriores C.

G. F. quid si exterius? Gesn.

c. sinistrae C. sinistri G

d. forte ferunt h. e. patiuntur Gesn.

e. sed C. G.

f. utendum C.

g. haec consu. praesferre iud. C. In Goth. indici et venes.

h. et contrahuntur, vultus erit tristis, coxam trahet, colligere C.

In Goth. et contrahuntur, vultus erit testis.

i. Valido nascitur aut longi it. fat. C.

k. anfractu C. S. M. In Goth. est dubia scriptura: cnfractu.

l. a C.

m. utendumque pot. ad causam nec. C. Deinde Goth. dormitioni.

Cap. V. a. Ex perfr. om. C.

b. talus F. S. procedat bistalis C.

Est eadem vox quae diserte infra 3, II. scribitur extalis, quamque satis idoneis auctoribus probatam dedit Dufrenius. Nihil frequentius mutatione syllabae ex in is vel his, vel s adeo. Extalem etiam Laur. Rufus Hipp. c. 96. sale conspergi iubet. Ex perfrictione longationis, (qui idem est extalis s. intestinum rectum) vitia in equis apud Veg. I, 42, I. Gesn.

c. clarificabis C.

eminentiora, similiaque vesiculis^d, quae post scarificationem digitis exprimentur, et decarnantur, puluere etiam salis confricantur, donec cum sanguine totus^e humor exsicceetur. Post calida et sale fouebis, et deprimendo^f intus remittes, et continuo reuertetur ad locum, vnde^g exierat. Si non profecerit altero die intus missis digitis curabis inlita lipara vel meliloto, donec sanetur. Quod vitium si ferro tangere dubitas, hoc medicamento curabis quotidie: Castorei uncias tres, salis triti^h pondera duo, salis Ammoniaciⁱ lib. vnam, sinopidis^k Ponticae fescunciam. haec omnia tinsa et cribrata pariter decoques, impones^l extali, et alligabis^m; quotidie autem lixiuiaⁿ calida fouebis et medela continua vsque ad sanitatem. Potionibus autem^o theriomaticis^p calefacies^p aegrotum. Alii in hac passione cum axungia ad manum^q extalem fulciri et reponi oportere dixerunt, postea spongiam^r apponi caudam supra alligando^s. Si tamen diebus aliquot^t fuerit cura neglecta, prius foueri^v adserunt ex lixiuia vel sale, et vrina calenti, et sic reliqua curationis^x impleri.

VI. (vulgo VII.) Testium dolor^a animalibus saepe con-

d. siculis, quae post scarificationem (leg. scarificationem) digitis exprimentur et decarnantur, puluere etiam salis confricantur C. In Goth. quae vesiculis scarificationem digitis exprimeret. Vulgo est: vesiculis, scarificatio digitis exprimitur; et decarnatur, puluere salis perfricatur.

e. Ita pro actus C.

f. deprimes intusque remittes C. vulgo remittis.

g. Ita pro vnde exierat. Altera intus dig. mis. in lita lypparia C.

h. nostratis C.

i. Ita pro Arm. Gesn. ex Anon. C.

k. Ita pro sinapis pontici uncias 6 ex C. Gesn.

l. in stalem pones C. impones talo F. S.

m. Ita cum C. Gesn. pro alligabis quotidie, aut F. S.

n. Ita pro lixiuio calido C.

o. theriomatic. S. tragment. S. M.

p. Ita pro calefacies C.

q. manus talos F. S. manum stalem

C. Vulgo extalem.

r. Ita pro spongia Gesn.

s. adpone — adligabis C.

t. aliquantis C.

v. adserunt et lixiuia vel sale manvia calenti C. Vulgo ad sex ex lixiuio.

x. curationes C. Vulgo est curationibus.

Cap. VI. a. Ita pro Dolor remum C.

contingit, qui^b his proditur^c signis: nec incedere poterit, nec cubare; ilia eius inflantur et obdurefcunt. quorum ista curatio est. Sanguis de vtrisque femoribus² emittitur^d; postea lotium vetus^e et putridum in vase supponitur, et lapides molares feruentes illic^f mittuntur, animal sagis diligentissime vsque ad vngulas operiatur^g, vt^h vapore lotii venae testium fudent; post aqua calida confouenturⁱ; nitrum et alumen scissum^k pariter conteres diligenter, et admixto^l oleo testes perunges^m fricando. Si molares [lapidesⁿ defuerunt,³ qualescunque calefacies, et mittes in lotium. Alia quoque] huius^o rei proditur medicina. Lentis hemina^p vn^a decoquis^q, admixto vino in^r mortario teres, cypressi folia³ 4^s mollissime pariter trita commisces^t, tantundem etiam suillae adipis adiunges, vinumque vetus desuper^v sparges, panno inlinitum testibus apponas^x, donec sanitas procuretur. Si tardabitur^y sanitas, testes subter stillatis^z cauteriis vrito, vel leuiter scarificato.

VII. (vulgo VIII.) [Quod^a si testes tumbunt,] hordeum comburito, pulueremque^b ex eo trito suillae adipi misceto, ex quo medicamento mane et vespere testes illinito. Physicum autem creditur, testes animalium

b. qui inf. C.

c. prodetur C.

d. emittetur — supponctur etc. C.

e. eius putr. C.

f. illic inf. C.

g. cooperietur C.

h. vt om. S.

i. confouantur C.

k. spissum C. marg.

l. admisces oleum C.

m. perunges C.

n. inclusa suppleuit Gesn. ex C. Conf. 3, 28, 5.

o. huiusmodi rei proditur ma. F. S.

p. eminan C.

q. decoques C.

r. in inf. C.

s. scrip. IV. C.

t. commiscis F. S.

v. rursus asperges C.

x. impones C.

y. Ita pro tardius dabitur C.

z. stillatim cauteribus C. Vulgo stillatis. superfcintillatis margo Sambuci.

Cap. VII. a. Verba Quod — tumbunt addidit Gesner ex Corb.

b. pulueremque ex eo tritum suilli rem permisceto C. Vulgo pulueres.

2 malium ablutos canino felle sanari. Ahi auctores aqua calida testes cum dolent fouendos esse duxerunt^c, suffumigandos^d etiam viridibus foliis cypressi^e, quae arbor specialiter mederi testibus creditur. Sed si defuerit, testas^f ardentes nihilominus in aqua calida mitti, et inde^g suffumigari; post cretam^h Cimoliam cum stercore bubulo ex aceto acerrimo calentem induci, et quotidie renouari, quousque sanitas subsequatur.

VIII. (vulgo IX.) Si natura iumento exciderit^a, ut reuocari non possit, in aqua frigidissima constituendum est, et ibi^b fouendum, et^b sublitam manum in anum eius iniicies, et contra vesicam fricabis, post diligenter cooperies, ne perfrigescat. Potiones^c dabis, sterCUS suillum^d quotidie^e ex vino, aut in aqua dulci, donec liberetur.

IX. (vulgo X.) Si iumentum sanguinem minxerit vel adsellatum fuerit, hac ratione curabitur. De superiore vena sanguis auferatur, asphodeli^a quoque herbae radix teritur^b, et cum vini albi dulcis duabus cotylis^c per os infunditur^d, quae glutinosa videatur^e. Prodest etiam farinam triticeam cum adipe suilla^f et puluere corticis mali granati decoquere, et non crassam^g potionem, sed liquidam per os defundere; et^h non solum

a cur-

c. dixerunt C.

d. suffumigando C.

e. Ita C. cypressique arboris F. S.

f. Ita C. testes F. S.

g. insumigari C.

h. Vulgo cretas Cimolias — bubulino — calentes — reuocari. Corb. cretam Cimoliam c. st. bubulo et a. a. calente reuocari.

Cap. VIII. a. Ita Corb. pro excidit, et exciderit, ut C.

b. et cum substrinxerit, in manum ei iniic. C.

c. potionem C.

d. onillum conii. Morg. IV, 30.

e. ex vino. Quotidie autem in aquam ducet, donec C.

Cap. IX. a. aphodilli F. S. asphodillae C. affodilli et paulo antea assellatus G.

b. teretur C.

c. cotylis C.

d. infunderur, ut glut. C.

e. alio prodest inf. C. In G. additur ant.

f. suillo C.

g. Ita Corb. pro crassas potiones — liquidas — fundere.

h. et omittit Cor.

a curfibus, fed etiam ab ambulatione abftinendusⁱ eft, vt glutinet^k venam quæ interiori rupta eft. Contingit enim ex^l curfu vel saltu, vt intrinsecæ^m venæ rumpantur; quapropter rebus stypticis, et his, quæ consolidationemⁿ faciunt, curandus eft et defendendus a frigore: cui et super renes hoc anacollina oportet imponi: bulbos rufos L cochleas^o viuas contufas, allia quinque, anagallici libram; quæ omnia pariter bene trita commifces^p, et renibus eius imponis. quod prodeft etiam illis, quibus euulsi^q vel emoti funt renes. His autem quibus per nares effluit fanguis, pufca frigidiffima caput eius^r fouebis, modicum falis adicies. post anacollina fuprafcryptum^s in capite et in^t temporibus oblinis, et vehementer^v medicamento constrictis venis fluxum fanguinis reprimis^x.

X. (vulgo XI.) Si dysenteria iumentum apprehenderit, reuerfatur eius extalis^a, qui vt curetur circumsecandus eft cautiffime, nè inteflinum, quod praepositum eft extali^b, tangatur. quod fi fuerit laefum, iam

M 2

NON

i. Ita Corb. pro abftinendum.

k. Ita Corb. pro glutinetur vena quæ interrupta eft.

l. ex inf. C.

m. intrinsecus vena rumpatur C.

n. Vulgo: curetur. Super legi-
tur. deinceps bulbos tafcedear vi-
vas et cetera. colligefaciunt, curan-
dus eft, et fufidendus (f. defenden-
dus) eft a frigore. cui et super renes
hoc anancolymba (anacollina) oportet
imponi: bulbos rufos L. ova V.
anagallicus lib. I. quæ omnia C.

o. In Goth. eft tafcedear et pau-
lo antea faciunt et curas super.

p. commifces — et impones C.
Vulgo commifceis.

q. euulferint Goth. Voluit euulsi
erunt.

r. eorum C.

s. anancolymia fuprafcryptum C.
vnde fuprafcryptum addidi.

t. et tempore oblinies C.

v. Ita pro in Corb.

x. reprimis C. quod errore dedit
etiam Gefneriana:

Cap. X. a. Italis qui incuratur

C. deinceps quæ — fecanda F. S.
extale, qui — fecandus Go.

b. Vulgarum: extali frangatur.

Procidit inteflinum a contactu: vitæ

periculum facit, fi tangatur; quod

semel non redit et fic remanebit, et

paululum exit extalis fupra correxii.

Corb. fic habet: talitan generatur.

Quod fi fuerit laefum, iam non rediet,

fic remanebit et patulus erit estalis, et

facile procidet inteflinum, ftatim vi-
tæ etc. In S. margine eft: proci-

dit inteflinum ab extale, et. Vo-

luit: procedit inteflinum ab extali,

et vitæ etc. Goth. post extali per-

git: poffit facere. procedit — con-

tactis — facit, tangatur — feneft

laefum non redit.

non redibit, et sic remanebit et patulus erit extalis et facile procidet intestinum. Statim vitae periculum facit.

XI. (vulgo XII.) Animalium otiosis et pinguibus^a contingit ex^b pletura sanguinem mingere, cum hoc^c, quod abundat, erumpendi per urinam^d inuenit viam: attenuati etiam^e et exhausti animalis interdum est urina^f sanguinea. Quod accidit aut ex^g nimio ascensu, aut labore ponderis^h, aut nimietate cursus, sedⁱ illis, qui ex deliciis aut abundantia contraxerint passionem^k, de matrice auferunt^l sanguinem; attenuatis venas^m laxare contrarium estⁿ. Vtrisque tamen salutaris est potio, si^o lac caprinum cum amuli tribus obolis et vrceolaris herbae succo [pastillos facias, ex quibus vnum], per os frequenter infundas. Certissima quoque ad ipforum salutem potio praedicatur, si traganti vnciam semis, opii), storacis^p) tres, nucleos pineos purgatos ducentos decem infundis in vino optimo^q, ac diutissime conteres^r, post ad magnitudinem nucis auellanae cum apibus attritos et vini optimi^s sextario resolvas et ad cornu faucibus digerās per dies continuos septem; quod etiam hominibus prodest, ad fabae magnitudinem cum ouo dedisse.

XII.

Cap. XI. a. Ita C. S. M. pro pigris.

b. expletura F. S.

c. eo quo C.

d. urinas C. Goth.

e. etiam addidi ex Cor.

f. in terra sanguinea F. S. vrinam sanguinem C.

g. ex om. C.

h. ponderum C. et Goth.

i. Ita C. Sed ille qui S. M. Sordalis. Qui — contraxerit F. S. sed animal Goth.

k. Ita C. pro passiones.

l. auferendus est sanguis C.

m. venam C.

n. est addidi ex C.

o. illa: Caprinum cum amuli tribus auellanis et horti olaris herbae succum frequenter infundes C. Vulgo erat: cum a matricibus obolis et vitio lavis herbae.

p. steracis F. S. Drachm. III. S. M.

q. optimo om. C.

r. conteres ex C. addidit Gesner.

s. optimi addidi ex Corb.

XII. (vulgo XIII.) Si^a vero sanguinem animal reicit^a, oportet genestae succum dari^b cum vino, aut porri^c succum lixiuio oleoque permixta faucibus infundere. Aliquando animalia sanguinem vomunt, quibus hac potione succurritur^c: absinthium Ponticum et spicam nardi aequis ponderibus in cacabo nouo cum aqua decoques^d et dabis in potu^e.

XIII. (vulgo XIV.) Si^a sanguis interdum nimis^b per venam, cum percussa fuerit, et^c claudi non potuerit, erumpit, remedium est, stercus ipsius^d animalis superponere^e fluentibus venis: aut si perseuerauerit, vrere^f cauterio subtiliter, ne nerui laedantur. Floccum etiam competentis^g oleo tinctum venae^h admoueto. etiamⁱ assen ligneum^k in venam, quam sanguis profluit^l, ponis, et ligas; praesens est remedium.

XIV. (vulgo XV.) Vesicae indignatio generatur ex plurimis causis, et^a propter vrinae difficultatem celerimum^b, immo praesens discrimen importat. De qua valitudine diligentius^c tractare^d conuenit, vt passioni^e competens medela succurrat; quae his agnoscitur signis. mingere non poterit, omnia crura flectentur, demittitur^f venter ad terram. Et si difficulter^a

M 3

miti-

Cap. XII. a: animal reicit C.
pro vulgato sanguinem vomat.

b. Ita C. pro succum, cum vino atque porri succo. Idem lixiuio habet.

c. succurreretur C.

d. coques C.

e. potum C.

Cap. XIII. a. si om. C.

b. nimium C.

c. Ita Corb. pro vt claudi non possit, erumpat.

d. ipsius om. S.

e. super C.

f. vri C.

g. tnuenti C.

h. bene C.

i. etiam om. C.

k. lineum F. S. nobiscum C.

l. effluit C.

Cap. XIV. a. Ita C. pro quae.

F. S. qua.

b. Ita C. celerr: deerat ante Gesn.

c. Vulgo diligenter. Corb. diligentibus.

d. Ita pro tractari C. et Goth.

e. passionis C. G.

f. Vulgo diuinit. Corb. ventrem demittit.

mingit^g, dysuria appellatur: si^h quando guttas per ve-
 retrum mittitⁱ cum labore, stranguria dicitur: quum^k
 in totum non potest mingere, ischuria^l appellatur, et
 vicinus est morti. Propter quod extensiones et tuber-
 cula nascuntur in dorso, et praefocatio circa fauces ex
 3 dolore ventris. Cui hac ratione succurris^m: deⁿ
 pectore venas pungis, et sanguinem quantum sufficit
 detrahis, et sic accipiet^o laxamentum. Praeterea
 manum tepido^p cum oleo in anum mittis^q, et si qua
 4 stercora intus^r impedimento sunt, attrahis^s. Post
 cum libra olei salis triti plenum acetabulum misces, et
 calefactum iniicies in anum, iumento in locis pronis
 posito, vt facilius ad interiora^t descendat; dulcedo
 enim^v sequitur ac solutio ventris, et dolor mitigatur.
 5 Quae remedia si tarde^x subuenerint, manum et bra-
 chium perungito, et^y cum magno sensu atque cautela
 in^z anum iniicito^a in partem dextram, et reuersato^b in
 sinistram: vesicam^c manu plena leuiter premito, vt
 6 incipiat^d vrina procedere^e, et sic liberabitur. Valde
 premere^f est contrarium. Ex his autem^g causis passio
 ista^h descendit: si iumentum in opere aut cursu magna
 parte

g. mingat Corb.

h. Ita C. pro Sed.

i. mittit om. C.

k. *Qui totus Goth. Qui vicinus est morti propter quam extensionem reliquis omissis Corb.*

l. Ita pro *dysuria* Morgagni: et Gesner.

m. succurres C.

n. *depectorabis et sanguinem quantum sufficit detrahes C. Vulgo quantum videbitur.*

o. Ita C. pro accipitur. F. S. *laxamentum.* Morgagni coniec. *lenam.*

p. Ita C. pro tepidam. Goth. *manus cum oleo tepido.*

q. mittes C.

r. Ita pro *inueneris intus, quia impedimentum praestant* Corb.

s. *abstrahes C. extrahis Morg.*

t. interna C.

v. Vulgo etiam.

x. *tardius C. deinceps vulgo manus et brachia. Mecum C. qui perungito.*

y. *tum magno C.*

z. Ita pro *manus* ex Corb. Gesn.

a. et inf. Edd. a. G.

b. Ita cum C. Gesn. *Vulgo in partem.* Goth. *dextram et cum sacro in partem.* Ceterum vbi ab Editis discessit Gesner, Corb. secutus est.

c. et sic *manum plenam* edd.

a. G.

d. *incipias in hac proc.* edd.

a. G.

e. *producere, sicque liberantur C.*

f. *spinac F. S. premere S. M. et C.*

g. *autem om.* edd. a. G.

h. *ita* edd. a. G.

parte dieiⁱ cogatur, et urinae faciendae^k spatium denegetur, tunc^l a vesicae meatu usque ad veretrum nascitur tumor, et cum dolore egestionis foramen angustatur; E diuerso si iumentum exerceri solitum 7 diebus plurimis steterit, indigestione^m nascuntur spurcitiae, etⁿ humores efferuntur usque ad vesicam, compunctiones etiam^o et morsus vrnali fistulae praestant; ex quo stranguria^o plerumque contingit. Ex perfrictio- 8 nis^p indignatione^q dysuria solet^r venire, cum nimio rigore meatus intumuerit: et ideo calefactionibus diuersis a^r frigoris soluenda^s est celeriter iniuria. Interdum⁹ ex^s indigestione hordei, vel^t cum aquam frigidam au- distissime biberiat, dolorem^v ventris animalia patiuntur, et propter vicinitatem commota vesica stranguriam sustinent. Aliquando et sterces pullinum, vel^x alia noxia in cibo sumta, cum inflationem fecerint, impediunt minctionem. Bestiolae^y etiam, quae appellan- 10 tur buprestes^z, araneae similes, si cum foeno deuoratae fuerint, animal praefocant. Aqua^a quoque coeno vel limo^b turbida si bibatur, meatus impedit minctionis. Vermes^c quoque vel lumbrici si intestinum exulcera- 11 verint, vesicam^d laedunt, et dupliciter animalibus discrimen important. Quod his deprehenditur signis^e. animal quod tardius mingit, latera sibi scalpit^f, vel

M 4 terram

i. duci edd. a. G.
 k. facili edd. ex urinae G.
 l. et edd. a. G.
 m. uti inf. C.
 n. ex humore efferunt C. spurcitia ex humore effuzuntur. G. deinde praestat.
 o. stranguria C.
 p. perfrictione et edd. a. G.
 q. adsolet enenire C. assolet Goth.
 r. Ita pro a frigore s. est ini. cel. Corb.
 s. Ita pro et C.
 t. Ita pro et Corb.
 v. Ita pro dolores Corb.
 x. Ita pro et C.

y. Bestiolus etiam, qui appellatur buprestis aranae similis, si cum foeno deuoratus fuerit, animal praefocabit C. bestiolas etiam Goth. Verba si et foeno. Vulgo desunt.
 z. vulpestres F. S. bullvestrae S. M.
 a. aquam — turbidam si bibat, meatum C.
 b. luto S. M.
 c. Vermis q. d. lumbricam si intestinum exulcerauerint C. unde vulgatam: in intestinis cum ex ulcere venerunt correxerunt.
 d. sic C. vesicis edd. a. G.
 e. si inf. C.
 f. scalpet — mordet C.

terram mordet, scias illud^g vermibus^h vel lumbricis
 12 torqueri. Cui hac ratione succurrisⁱ: brassicae folia
 subtilissime^k contundis, et commisces boni vini cotylas
 quatuor; et per sinistram narem^l infundis. Sulphur^m
 etiam viuum in puluerem rediges, et cum oleo totum
 ventrem animalis et veretrum perfricabis. Absin-
 thium etiam largiter cum vino decoques, et per sini-
 stram narem defundes. laser quoque Syriacum et nitri
 puluerem cum vino decoquisⁿ, at per os digeris.
 13 Inambulationibus et leni^o cursu exercebis^p in loco
 molli, vel herbido: vel ad aquam leniter labentem ad
 vrinam inuitabis. Facilius^q autem profocabitur, si,
 14 vbi aliud^r animal minxerit, teneatur. Quae^s praemit-
 tuntur^t, vt veniatur ad curas^v; aqua enim calida diu-
 tissime lumbi fouebuntur^x et renes, tunc auenam
 agrestem et^y vini dulcissimi duas cotylas decoques, et
 per sinistram narem infundis colatum humorem^z: ficus
 praeterea optimas decoques in aqua cotylis quatuor,
 15 mixtoque nitri puluere similiter defundes^a. Allium^b
 quoque cum vino decoctum, et per sinistram narem
 infusum^c producit vrinam^d. Memineris autem ex eo
 momento^e cum in hanc inciderit passionem, hordeum
 ei

g. Vulgo cum.

h. ver torqueri C. vnde vulga-
tum extorqueri correxi.

i. succurres C.

k. subtilissima contundens com-
misces vini boni cotylas C. commi-
sces etiam Goth. Vulgo commiscis.

l. partem suffundes C.

m. Sulphur — defundes ex C.
suppleuit Gesner.

n. decoquens per os digeris C.

o. leni C.

p. Tunc in locum mollem vel her-
bidum, vel aquam leniter habentem
ad vrinam inuitabis C. vnde vul-
gatum leniter abeuntem correxi,
vbi abeuntem omittit S.

q. Facilius a. prov. addidi ex
Corb.

r. Vulgo aliquod aliud, sed Corb.
mecum. Post teneatur vulgo se-
quitur: facilius pronocatur.

s. Quaedam S. M.

t. praemittenda sunt C.

v. curam C.

x. Ita C. pro fouebuntur.

y. Ita C. pro ex vino dulcissimo
duabus cotylis decoquis. nisi quod
cotylas C.

z. Ita C. pro colatos humores.

a. Ita C. diff. a. G.

b. Polium C. et Goth. Trifolium
S. M.

c. fusum C.

d. Ita pro vrinas C.

e. Ita C. pro statim, cum in
passione ceciderit.

ei^f subtrahendum penitus, et potum^g, herbam viridem vel farraginem ad substantiam dandas. Sarmatarum 16 autem, (quorum) equitatus^h veteres plurimum valuerunt, vsus inuenit, vt animalia a collo vsque ad pedes inuoluantur de sagis, suppositisque carbonibus viuus addito castoreo suffumigentur, vt totum ventremⁱ testiculosque eorum castorei fumus vaporet^k; et confestim detractis carbonibus cooperti deambulant et mingunt. Alumen scissum^l et sales^m fricato, ad 17 mixtoque oleo et melle collyrium longum et tenue facito, et in scapiⁿ ipsius foramen inferito, continuo prouocabitur. In abeno opopanacis quanta^o digiti 18 minoris extremitas cum^p vino decoques et per nares dextras dabis. Alii cepas acerrimas purgant^q, et leuiter contusas tres aut quinque ponunt in anum, et sic deambulare faciunt. Ad vrinas inuentus est qui affirmaret 19 priores vngulas^r equi ipsius radi, et teri cum vini sextario, et per nares infundi ad celeritatem^s minctionis^t physica ratione prodesse. Betas quoque^v et 20 malas decoques, et aquam earum calentem cum melle ad vnum sextarium naribus infundes. Si tempus viri- 21 des denegat cibos, foenum melicrato^x adpersum praebebis: vel succum ptisanæ^y hordeaceae cum melicrato

M 5

funi-

f. Ita pro *eis* Goth. *eis subtr.* In altero *opopanacem.* In Goth. *panacem.* Mecum S. M. vbi tamen est *quantum.*

g. Ita C. pro *potus herbas virides vel farragines ad sustentandum.*

h. Ita cum Gesnero Goth. pro *aequit.* Corb. *aequitatatum apud veteres.* Gesner *quorum* inserere suavit.

i. *vitrum* C. quod *uterum* interpretatur Gesn.

k. Ita pro *euaporet* C. omissa tamen copula et.

l. *falsum* F. S. *excissum* C. *scissum* S. M.

m. *sale* F. S. *salis* C.

n. Ita pro *veretri ips. foramine* Corb.

o. Vulgo erat *ano panacis quantum.* In Codice *Inde apopanacem.*

In altero *opopanacem.* In Goth. *panacem.* Mecum S. M. vbi tamen est *quantum.*

p. cum — *dextras* addidi ex C. et S. M. nisi quod S. M. *decoqui,* et Corb. *decoques,* per *nares dextram.*

q. *purgant* addidi ex S. C.

r. Ita Corb. Vulgo *affirmat et vngulam.*

s. Ita pro *celerem minctionem.* Si non tali ratione *prodesset* Corb.

t. *mixonem* S. *minxionem* F. *celerem minctionis* Goth.

v. *quoque* ex Corb. addidi. *bletasque* Goth.

x. *melicr.* edd. a. G.

y. *tesanae* C.

similiter dabis. Aliquantum^z rosinarinum^a decoquunt,
 et ex ea calida testes^b fouent. Cimicem^c etiam viuum
 in aures animalis mittunt, alium^d super naturam, qua
 22 mingit^e, confricant; certissimum dicitur^f. Porros
 decoques^g, et succum eorum exprimes ad sextarium i,
 et cum vini veteris^h hemina olei acetabulum permisces,
 etⁱ per narem dextram dabis, deambulando^k ducis.
 Vulgare et^l verum est remedium^m: lutum de via ex
 lotio cuiuscunque equi factum vinoque permixtum et
 23 colatum naribus infundas. Apii radices cum vinoⁿ aut
 melicrato decoctas praebabis^o, pulueremque thuris
 ouumque crudum cum vino dulci permixta per os con-
 uenit dari. oleo cum vino permixto et calefacto supra
 renes et ilia inungens^p confouebis. Ex melle quoque
 decocto et sale collyria^q longa et tenuia foramini im-
 mittuntur^r; quo emanat vrina. Musca^s viua et^t loco
 ipsi immittitur^v, velonica thuris apponitur, et de bitu-
 mine collyrium^x inferitur, vt prouocetur vrina.

XV. (vulgo XVI.) Quibus modis constrictus^a ven-
 ter solui debeat^b, saepius edictum est. Nunc expo-
 nendum est, quemadmodum^c solutus possit adstringi.
 Res enim haec animalibus periculosa nimis est; nisi
 velox

z. alii S. M.

a. Ita Corb. Vulgo rosinarinor.

b. testes ex Samb. addidit Ges-
 ner. tenent addit Goth.

c. Ita Corb. Vulgo Alii cimices
 tritos in nares. S. M. ternos villos
 in aures. Goth. tertios habet.

d. Vulgo et alium. F. S. aliam.

e. mingunt F. S.

f. dicitur om. C.

g. decoquens succum C.

h. et inf. F. S.

i. et om. C. naves dextris G.

k. deambulatum ducis C.

l. Sed C. In Goth. est bulgar
 exsiccat veriam est lutum.

m. rem. om. C.

n. cum vino inf. C. S. M.

o. praebere C.

p. sporigis C. inungis Goth.

q. collyrium etc. C.

r. inditur quo emanat C.

s. etiam inf. C.

t. et om. C. inuitur pro im-
 mittitur Goth.

v. immittitur, vel micturis appo-
 netur, vel denitum in collyrio inferi-
 tur, vt prouocet vrinam C.

x. Vulgo collo inferitur.

Cap. XV. a. Ita pro strictus C.

b. Ita pro debet, saepe praed.
 Corb. dicitur etiam Go.

c. Ita pro si solutus, postea re-
 stringetur. Denitum hoc animal
 periculosum Corb. posse adstringi
 etiam S. M.

velox medicina subuenerit; cuius necessitatis^d de experimento principale^e remedium est. balaustii^f feminis vnciam ex vino austero^g dabis, caryotas tundis^h, et gallas Syriacas, et exinde datur potio salutaris. Talis² quoque subuenit compositio: ceraeⁱ vncias 2^k, lardi libram vnam, piperis vnciam^l semis piculae^m semiunciam diligentissimeⁿ tundes, casiae vnciam semis trita pariter consperges^o, offas facies, solito minores^p, intinges^q in ceram remissam et sic digeres. Stercoris quoque ouilli denarios III. et aceti mulsi sextarium^r per cornu dabis. herba rubea trita^s restringit^t, si detur in 3 vino. spongiam Afram^y intinges in pice liquida, post combures, farinamque eius vino austero defundes. farinae triticeae heminam^x, seui caprini vnciam vnam lactis heminas tres pariter commisces et da. Nitrum^y quoque, si^z potest fieri, virgineum^a diligentissime tritum et in puluerem redactum cum hemina^b aceti femi-

d. Ita pro necessitas ex C. Gesn.

e. Ita pro principali tenendum est S. M. Corb. principale etiam Go.

f. Hoc ex S. M. scriptura: *Falaustae feminis* efficit Gesn. *Clistere vnciam F. S. appositio* signo corruptae lectionis *Vste SMNC.* Equidem balaustii semunciam malim, quia balaustii semen nullum est.

g. vel aceto per os defundere (*defundit S. M.*) *Hordeum combustum* (*ordeum quoque S. M.*) ex vino austero dabis inf. C. et S. M.

h. tundes in gallam Syriacam C.

i. cere S.

k. fordes inf. S. C.

l. sinnc. h. e. semunciam C.

m. lenticulae conii. Morg, IV, 33.

n. casei sinnc, dil. tundes et C. cassiae F. S. nobiscum S. M.

o. conspergis F.

p. Ita pro more S. M. C.

q. intingues C.

r. Ita pro cera, cum remissa est.

Sic quoque digeres stercoris ouis libram, et in aceti et mulsae sextario

dedit ex Corb. nisi quod quoque retinui ex vulgata et copulam ante aceti addidi. *stercoris denarios tres S. M. facito — cere remissa est — ouis denar. III. aceti Go.*

s. trita inf. S. et C.

t. Ita pro restringes, si dederis C.

v. offam ex Edd. affert Gesn, qui Afram ex C. posuit. Sed Sambucus in vino spongiam. Offam intinges et in margine vino veteri. Spongiam habet. Vitiose autem varietas ista notatur in margine.

x. heminam, seui caprini vnciam vnam lactis heminas tres pariter commisces et da S. M. Vulgo erat: heminas quatuor commisces et digeres.

y. Vitrum C.

z. Nitrum — fieri om. S. M.

a. virgineum C.

b. Ita cum C. Gesn. cum aceti semuncia diligentissime tritum dabit ex F. S. laudat Gesner, sed in Samb. est c. ac. sem. dabis heminam. in margine: vnciam vnam cum aceti hemina media dabis.

femtuiciam dabis. Puluis ex punice datus^c cum vino in potu. mox medetur.

XVI. (vulgo XVII.) In folliculo vel in ano aliisque^a partibus corporis nascuntur aliquando verrucae, et vitium deformitatis^b important, hac ratione curandae^c: lino^d subtili constringentur^e ipsae verrucae. Dein^f causticum crudum imponitur^g, et sponte decidunt. Ferro etiam praeciduntur, et [de^h] cauterio leuiter adusta sanantur.

XVII. (vulgo XVIII) Interdum^a iumentis misera fit coxa; cui de venis femoris^b sanguis emittitur, et in vase diligenter excipitur. admiscetur etiam puluis sulphuris, nitri, baccarum lauri, feclae tritae^c, et contra pilos diutissime perfricatur, et per triduum sic² permanere^d permittitur. Aqua etiam^e, in qua verbenae^f coctae sunt, tepida ter^g in die fomentabis: pedem^h quem sanum habet glanteⁱ ferreo, vel si defuerit, sparteae calceabis, cui rotulam ligneam^k subiicies, et addita fasciola diligentissime colligabis, ut^l suppositura illa faciente partis illius, quae misera est^m,
3 planam vngulam possit ponere. Synchronismaⁿ etiam per^l

c. cum vino potui datus C.

Cap. XVI. a. Ita pro aliis quoque partibus S. M. et Corb.

b. Ita pro deform. C. Go.

c. sunt addit C.

d. filo S. M.

e. constringetur ipsa verruca Corb.

f. Ita pro in ex Corb. Gesn.

g. imponetur — decidet — praecidetur — sanatur Corb.

h. de om. Corb.

Cap. XVII. a. Int. ium; omitt. princeps.

b. femorum C.

c. et sepiae tritae S. M. et feclae tritae C. et flecte trita Go. Vulgo simul tritis.

d. manere patitur C.

e. etiam om. C.

f. veruinae C.

g. Ita ex C. et S. M. Gesner. datur in die Samb. et princeps tepide dantur Go.

h. Ita pro pedes quos sanos C. In Codice Samb. erat: fomentabis per dies septem. pedem quem sanum habet calceabis.

i. glante — spartia Go. elauco C.

k. Ita C. pro lemniscos. lac cinis subis Go.

l. Ita pro et suppositiciam facies parti illi Corb.

m. Ita pro ut planas vngulas Corb. nisi quod plenam.

n. Ita ex Corb. Si incrisma vulgarum Incrisma correxit cum Morgag. Gesner.

perungues in sole, et non minus quam^o vnā horam contra pilum diligentissime confricabis. Si eiusmodi cura tardauerit, contra coxæ commissuram quatuor foraminibus cauterē^p pertunde^q, et pannos vel lemniscos^r ex aceto et^s oleo sub cute per foramina traice per triduum, post traumatico illinitos pannos diebus nouem per eadem foramina traicies^t, vel calida verbenacea vtaris, et sic lemniscos subiicias. Undecimo^v 4 quoque die lemniscos educes, et incretas locum, vt cutis ad pulpas adhaereat^x. Cum cicatrices se clauserint, causticum impones^y. Hac ratione emota vel eiecta^z coxa sanabitur. Sed^a si coxam eiecerit emoueritque, quod a mulomedicis dicitur filum^b laesisse, certior et facilior curatio inuenta dicitur^c a barbaris. Nam dum^d claudum animal in sole constituunt^e, vino 5 et oleo calefacto colesium^f ipsum, hoc est, iuncturam coxæ diutissime confricant, donec sudet; Tunc de loro^g longiore vel funiculo crasso prauam coxam alligant. vnus animal capistro trahit, et sensim currit, alius lorum vel funem^h tenens laxum sequitur, et subito dum animal currit, recta ad se coxamⁱ ipse^k cum impetu retrahit. si sonuerit, scias loco suo redisse, et paulisper^l cessabis; post sensim deambulando tentabis.

Si

o. hora contra incisuras quatuor for. vulgo a. G.

p. cutem Corb. quod addi volebat Gesner.

q. pertundito C.

r. lemniscos bis Go.

s. et oleo a. G. deerant.

t. traicies. S. Interdum curabis vt calida Corb.

v. Ita pro undecim quoque lemniscos inducis Corb. Gesn. et Go.

x. inhaereat Go.

y. Ita pro imponunt C.

z. Ita pro laesa C.

a. Ita pro vel si coxa se laeserit vel a mulom. Corb. et Gesner.

b. Ita pro filium C. filiis Go.

c. Ita pro docetur, et probata C. nisi quod rei post curatio addit. docetur a barbaris Go.

d. Ita pro dudum C.

e. Ita C. pro ponunt.

f. Ita C. pro calefaciunt — iuncturas.

g. Tunc de loco longiore vel funiculo grosso prauam alligant. vnus — trahit — currit Corb. Vulgo Tunc animal capistro trahunt — currunt.

h. Ita pro funes tenet lassos Corb.

i. Ita pro coxas ex C. Gesn.

k. imperetur et trahit Corb. Vulgo etiam trahit. Go. impetere.

l. Ita C. pro paulatimque.

6 Si ad locum suum redierit, et si rectum^m pedem ponat, et non claudicet, ulterius animal non conuexabisⁿ, sed triduum fomentabis de^o calida verbenacea, post causticum induces. Quod si prima die iunctura reponi^p non potuerit, secunda die vel tertia^q simili ratione coxam^r saepius trahes^s, donec reuertatur ad
7 locum. Quidquid autem vexatum vel emotum^t fuerit, vel ictu rotae aut quocunque alio casu in prioribus vel^v posterioribus partibus vel gambis^x vel articulis, vel genibus, hoc anacollima constringit et solidat^y. Bulbos rufos triginta, cochleas^z viuas triginta, anagallici libram 1, plantaginis viridis manum plenam diligentissime contundis et misces, additis tribus ouis, cum stupa imponis, et colligas; laxata constringet et tumefacta sedabit.

XVIII. (vulgo XIX.) Si iumento laccae enatae fuerint in gambis, his agnoscitur signis. Dextra ac sinistra ad similitudinem vesicae inflabitur cutis. Curandum^a est autem hac ratione, qua flegma in genibus diximus oportere curari, Est et alia medicina. Lentesc^b, quae supra aquam natant, colligis et contundis, additaque veteri axungia colligabis. Vitium exficcare perhibetur^c. Si gamba vel armus aut aliquis^d locus ex ictu tumere coeperit, cretam cimoliam et rubricam^e cum^f aceto acerinio miscebis^g et oblines.

XIX.

m. Ita C. pro retractus pedes ponit et minus claudicat.

n. cuexabis C. animal conuexabis Go. vnde malim animal non vexabis.

o. de addidi ex C. qui verninaria deinceps.

p. Ita C. pro componi non potest.

q. vel tertia add. C.

r. Ita pro coxas C. Gesn.

s. Ita pro trahis C.

t. Ita C. pro remotum.

v. vel post. om. C.

x. vel cambos addit C. l. crvibus addit Go.

y. Ita pro consol. C.

Cap. XVIII. a. Curabuntur autem ratione, qua flagmina C.

b. lentem quae super aquam natat colliges etc. C.

c. sic G. et S. M. pro h. al. a. G.

d. aut aliquis locus ex ictu tumere C. S. M. Interius aut aliquis locus excitatum ire cepit Go. Vulgo armus aliquo loco ex ictu aliquo tum.

e. sic C. et S. M. lubricam al.

f. Ita pro ex S. M.

g. macerabis C. S. M. creta cimolia et lubrica in aceto acrimonia curabis et oblines Go.

XIX. (vulgo XX.) Si gambosum factum fuerit animal^a, et recens passio est, de tibia sanguinem emittito^b, lanam succidam circumligato. Caue ne fomentis aut cauterio tangas; vtrumque enim in tali curatione contrarium est. Malagma cruda vteris; tertio die semper soluis et curas. Cum videris animal profecisse, causticum inducis. Si^c quod iumentum coxam fregerit aut supragambam^d, scias non posse curari, quia partes istae ligaturas^e tenere non possunt.

XX. (vulgo XXI.) Si iumentum aut^a rotae, aut axis ictu fuerit elisum, in recenti lanam succidam ex aceto et oleo colligabis^b per triduum, post ficus^c duplices et^d nitrum pariter tritum^e imponito, die tertio soluito ac renouato. Si nihil profecerit malagma tetrapharmaci^f imponito per triduum. Si et ipsa tardauerit, imponito malagmam, quae dicitur meliacinus, vsque^g dum sanetur.

XXI. (vulgo XXII.) Syrmaticum iumentum his agnoscitur^a signis: Prodiens de equili vel de loco, vbi^b steterit, coxam trahit, et transfuersam vngulam inflexis^c coronis terrae superponit, vnde et syrmaticum a^d tragoedorum palliis, quae trahuntur, dicitur. Sed quamuis alienata horum vel emota^e coxa videatur, si super

Cap. XIX. a. animal om. C. Go. sed gambosus factus Go.

b. et addit. S. lana succida circumligata Go. succidam circa eum ligato Corb.

c. reliqua om. S. M.

d. gambas C. Go.

e. ligaturam C.

Cap. XX. a. aut om. C.

b. continato C.

c. ficum duplicem C.

d. in nitro pariter tritas S. M. piperitum p. terito et imponito Goth.

e. terito et imp. C.

f. tetraph. — malagmam om. C.

tetrapharmaco imposito — malagmam quae dicitur meliacinus Goth.

g. quae dum sanat C.

Cap. XXI. a. ostenditur C.

b. in quo C.

c. inflexam corona terrae superponet. vnde et C. superponet vnde et syrmaticus Goth. Vulgo est: superinponens ostendit et Syrmaticum.

d. et ragidorum paleis F. S. tragoedorum pileis dicitur S. M. a tragoedorum palleis dicitur, quae trahuntur S. M.

e. nota C.

super ipsum^f pedem cessim repellantur, continue emendabitur gressus, et sine claudicatione reclus^g incedet.
 2 Ex^h hac autem ratione contingit: si inⁱ commissuram vertibuli ex corruptione corporis vel ex^k perfrictione natus humor intrauerit, tunc se^l defundit ad neruos^m, et eos reddit immobiles et velut alienatos; quiⁿ hac
 3 ratione curantur: Sanguis ei de subgamba detrahitur^o copiosus, in quo admisces sal, sulphur, marinas cochleas, mannam thuris, feclam, nitrum, baccas lauri, aequis ponderibus, contusa omnia atque cribrata, vino quoque veteri et oleo miscebis cum sanguine ipsius: qua^p vnctione praeparata post inflationem illinis^q. coxas^r calida, in qua verbenae decoctae sunt, interposito triduo^s diutissime confouebis, post vnctio-
 4 nem renouabis. Si ex hoc plenam non receperit sanitatem, vulnus^t vris cauterio in ipso vertibulo, similiter vt^v sciaticis fieri consuevit. Quaecunque aut^x de ozoenis caeterisque vitiis articulorum, vel de vngulis primorum pedum nunc^y dicta sunt, eadem^z scias etiam in posterioribus debere seruari.

XXII. (vulgo XXIII.) Alienatum morbum auctores vocauerunt, quoties haec signa procedunt^a. Patientes oculos animal habet^b, nec sentit hominis aduentum; quibus et labra et ipsa orificia intumescunt, quasi
 ab

f. (temperanevis pedes cessis) compellantur F. S. et in marg. si super ipsum cessis.

g. rectus om. C.

h. Ita pro et F. C.

i. in inf. C.

k. ex inf. C.

l. se om. C. intravit — tunc descendat Goth.

m. versus C.

n. Ita pro quae C. G.

o. subtrahetur C.

p. quae S. vnde licet suspicari, quae vnctioni etc.

q. illines C.

r. coxam calidam in qua verbenae C. illius coxas S. illinis aqua S. M.

s. coxam triduo S. M.

t. Mittis ei sudis et post sanitatem vulnerrum vres cauteve in C.

v. vt in sciatico C. reperit sanitatem — vt sciaticis G. Vulgo vt deest.

x. aut item de oz. cact. vit. om. C.

y. nunc om. C.

z. eadem inf. C. G.

Cap. XXII. a. procedunt C.

b. habebit, nec sentiet C.

ab aliqua bestiola contacta^c. Quem morbum alii au-
 ctiores orabum^d nuncupauerunt. Est autem nequissima
 passio. primo quod pestifero transitu contagionem spar-
 git in plurimos: deinde quod imperitos decipit specie
 sanitatis. Nam resecta^e et bene curata animalia ex hac
 passione subito inflata^f moriuntur. Alienatus autem
 et maleus vocatur, alienatus, quod eripit animalibus
 sensum; maleus, quod pestilentia internecium^g con-
 tagium facit. Plerumque^{gg} autem viscera interiora^h ver-
 3
 mibus consumit. Quorum morfu pertuso aqualiculo
 animalia suffocata subito moriuntur; sed si velocior
 medicina succurrat, hac ratione saluanturⁱ: de ceruice
 sanguinem detrahis; potionem componis huiusmodi:
^kAnagallici lib. vnam, hyssopi libram 1, abrotani^l 4
 libram^m semis, aristolochiae rotundaeⁿ lib.^m semis,
 mannae^o succari uncias 3; trixaginis^p uncias 3. quae
 omnia contundito^q et cernito, ex aqua mulsa copiose
 decoques, et animal^r aegrotum diebus plurimis potio-
 nabis. Sed quia plerumque huius aegritudinis pesti-
 5
 lencia transit in proximos, totum gregem si inciderit^s
 ut^t singulas heminas singulis degeras^v, potionare^x te
 conuenit, frequentissimis^y etiam suffumigationibus
 stagnare pariter et curare, sicut in malleo superius con-
 stat expositum. Quibus usque adeo mutanda sunt
 pasqua,

c. contracti sint C. contactis Goth.

d. arabum C. avidum S. M.

e. refertur S. M.

f. pro adflata: et forte ita leg. Gesn.

g. sic C. internocium F. S. interne causa cibi S. M. interne cibum Goth.

gg. plurimum pro plerumque Go.

h. interna C.

i. sanatur C. sanantur G.

k. Ita S. M. pro Gallici.

l. croci unc. III, absinthii et strychnii (f. strychni) uncias IIII. quae unia S. M.

m. silib. C. forte selib. Gesn.

n. rot. om. C

o. manu Graec unc. III. C. Voluine croci. ut alibi?

p. absinthii erratici unc. III. C. trixaginis Goth.

q. contundes et cernes C.

r. sic C. dieb. pl. pot. aeg. al. a.

G.

s. incenderit C. totus grex Goth.

t. aut inf. edd. a. G.

v. sic C. dig. al. a. G.

x. potionari C.

y. frequentissime C. Deinceps compositum Goth.

pascua, vt, si fieri potest, in alias^z transmittenda sint regiones. Nam qua transeunt labris et ipso anhelitu inficiunt vniuersa. Velocius autem curabuntur, si separata^{zz} fuerint atque translata.

XXIII. (vulgo XXIV.) Roborosa passio dicitur, quae animal rigidum facit, ad similitudinem ligni: cuius haec sunt signa. Totum corpus adstrictum, extensae sunt nares, et aures rigidae^a, immobilis ceruix, os constrictum, caput^b extensum, colligati armi vel crura, pedes etiam constricti, vt nulla commissura flectatur: cuius caput si erigere volueris^c, non poteris: oculi praeccluduntur, spina praerigida^d, et ideo distendit^e et erigit caudam cum eam flectere aut mouere non possit, dura ilia, adstricti^f sunt renes: cubare penitus non potest. Contingit autem haec passio ex nimia perfrictione, vel spasmo neruorum, vel^g tremore, vnde et^h tetanici dicti sunt. Plerumque in hanc valetudinem incidunt, qui, cum ab igne castratiⁱ fuerint, negliguntur, et inambulantes frigore laeduntur. Quorum nerui recenti dolore et frigore compellente^k et spasmus patiuntur, et obdurescunt in robur^l. E diuerso etiam altius, quam expedit, in pedibus vsta iumenta vel quocunque alio loco, contractis^m neruis, patiuntur spasmum, et robur incurrunt. Ex niuibⁿ quoque et pruinis, vel si in nimio frigore^o sudabunt, vel e calidis

z. aliam transmittendi. sint regionem C.

zz. separati — translati C.
Cap. XXIII. Pauca huius capituli habet S. M.

a. sic C. G. et S. M. frigidae al.

b. caput — flectatur om. S. M.

c. voluerit, iter in girum S. M.

d. rigida S. M.

e. sic S. M. C. et G. difficile al.

a. G. deinceps vulgatum et eam flectere atque mouere ex Go. correxi.

f. adtracti C.

g. et C.

h. sic C. contetanici edd. a. G. vnde tetanici Goth.

i. castigati C. forte cauteriati.

k. sic C. compelluntur al.

l. robore diuerso. Etiam C. et Goth.

m. Ita pro contractis C.

n. Ita Go. pro nimia quoque pruina. Corb. niuibⁿ quoque vel pruinis, aut si nimio.

o. rigere C.

dis stabulis producantur^p in frigus^q, fieri adsolent roborosi. Sed si a posteriore parte fuerint comprehensi^r, vt morbus descendat^s in lumbos, opisthotonici^t fiunt; calefactionibus tamen vnguentisque curantur. Si quos^v vero robur a priore parte comprehenderit, ita vt os aperire non possint, desperandi^x sunt, quia constrictis dentibus fame perire coguntur. Qui^y 6 autem ex toto corpore aequaliter periclitantur^z, ita vt ex aliqua parte os^a valeant aperire, tam diu vnctionibus calidissimis perfricandi^b sunt, donec sudent, operisque^c sagis copiosissime^d loco calido^e statuuntur, ignisque iuxta eos^f fieri consuevit sine fumo, vt amplius sudent. Surculos^g quoque laureos validiores in 7 os eorum inter malas^h mittito, vt rodendo eos exagitentⁱ, maxillas et calefiant^k. Fabas^l quoque solidas cum baccis^m lauri mixtasⁿ ieiuno dabis. Aquam quoque calidam offeres ad potandum. Ventrem^o ipsis cum mulsa calida, admixto castoreo, clystere purgabis: oleum quoque^p optimum cum succo ptilanae mixtura per narem sinistram defundis; hordeum emollium cum furfuribus admixtum dabis ad substantiam, donec sanetur. Aliquantum dixerunt oportere eos aere 8 candenti in arena fluuiali vel maritima colligatos obrui, ita vt caput eorum exstet et nares, et tam diu detineri donec sudent. Sed ex supra scripta cura saepe plures constat esse sanatos. Quod si ex hac re non profecerint,

N 2

runt,

p. producantur edd. a. G.
 q. ii adf. f. rob. C. producere
 frigus assolent rabiosi Go.
 r. depreh. C.
 s. Ita pro desinat Go. desidat
 Corb.
 t. opisthotoni F. S. opisthotonici C.
 v. quod edd. a. G.
 x. Vulgo desperanda.
 y. Ita pro Quae C.
 z. prebenduntur C.
 a. non ini. C.
 b. Ita pro perfricanda C.

c. Ita pro cooperataque C.
 d. cop. om.
 e. calidissimo statuuntur C.
 f. Ita pro ea C.
 g. surculis laureis C.
 h. molas C.
 i. agitent C.
 k. calefaciant C.
 l. fabam q. solidam C.
 m. baccis C. hic et alias.
 n. mixtam C.
 o. ventremque ipsius C.
 p. quoque om. C.

rint, vres eis^q cēruicem dextera sinistraque decussatim,
 faccellationem^r ex sulfuribus supra totum tergum calidum^s imponis per triduum. et hac^t vnctione quotidie
 vteris in sole, si caluerit, vel in calidissimo loco t
 10 Cerae libram, afroniti libram, resinae terebintinae^y
 selibram^x, galbani libram^v, castorei selibram, opo-
 panacis^z libram^a, piperis vnciam^j, medullae ceruināe
 vncias^b duas, olei veteris vncias^c duas et semis, vini
 veteris optimi, quantum opus fuerit, admisceces et
 11 vteris. Praesens tamen experimento^d remedium est,
 si picem liquidam cum oleo et vino veteri decoquis^e,
 calentique medicamine iumentum perungis^e. Ex qua
 vnctione et auriculas cum oleo tepefacto^f oportet in-
 12 fundi, vt sanitas matura proveniat. Sed vt venae
 eorum calefiant^g intrinsecus, et conceptum frigus ex-
 fudent^h, necessaria potio est, quae roborosos tetanicos
 et opisthotonicosⁱ salubriter curat: clabi^k seminis vn-
 cias 2, cimini Alexandrini vncias duas, anagallici^l,
 castorei, abrotani vncias singulas, trixaginis vncias
 duas, mannae croci vnciam vnā, succari vnciam,
 13 hyssopi vnciam vnā, piperis albi femiunciam, quae
 omnia diligenter tunsa atque cribrata redigantur in
 puluerem, ex quo bina cochlearia lassis et periculose
 se habentibus cum succo ptisanāe tepidae propinantur:
 fortioribus vero cum vini veteris calida hemina defun-
 duntur in os, nunquam tamen sine oleo, propter
 leniendam potionis austeritatem et canalem faucium
 miti-

q. sic C. eius al. a. G.

r. faccellationem C.

s. cal. om. C.

t. hanc vnctionem C.

v. terbentinae edd. a. G.

x. silib. C.

y. selib. C.

z. ypop. C.

a. selibram C.

b. vnc 1. C.

c. quod sufficit. C. S. M.

d. experimentum atque C. experimentumque Goth.

e. decoquis — perungas C.

f. liquefacto C.

g. calefaciantur C.

h. Ita pro exudet C.

i. epistotonos edd. a. G. opisthotonicos C. Caeterum hinc lacuna in C. vsque ad 25, 3.

k. dauci F. et S. M. In G. ante cimini inseritur petroselini 3j.

l. Ita Goth. pro agallici.

mitigandum. Alii auctores eiusmodi passionem hac¹⁴ dicunt ratione curandam. De temporibus sanguinem detrahes, excipiesque diligenter, adiecto nitri puluere, sale atque castoreo, animalia perfricari, et loco calido statui oportere^m, atque hanc offerri potionem: lac caprinum, rutam, baccas lauri, piper album, oleum et fabas solutas: hordeumque etiam datur, vt agitet edendo maxillas. die tertio de cauda sanguinem tollunt, et renes calidis vnctionibusⁿ fouent. Interdum etiam¹⁵ in balnea intronmittunt animalia, vt diligentius concalescant^o. dant etiam quotidie potiones. fustes quoque vel de salice vel de robore in os mittunt, ne maxillarum vsus indormiat. Si melius habere^p coeperit, post duodecim dies coopertum exercebis vt sudet. Si¹⁶ ista non valuerint, vteris superius declaratis. Plerique asseuerant, ficulneas frondes roborosis oportere praebere, quae naturaliter calent. Potionem quoque per os dandam: opopanacis vncias 2, storacis vncias 3, gentianae vncias 3, mannae succari vncias 3, myrrhae scrupulum 1, piperis longi scrupulos 2, cum vino veteri tepido, atque ad cornu digerere. Hac etiam¹⁷ vnctione ad curandum robur vel expellendum frigus vtuntur: Cerae libram, refinae terebintinae^q vncias 8, opopanacis vncias duas, medullae ceruinae vncias duas, storacis vncias quatuor, baccarum lauri selibram, olei irini^r prout opus fuerit: quae omnia in vnum adiecta in aqua decoquant, et perfricantes inungunt.

XXIV. (vulgo XXV.) Hydrops non leuius animalia quam homines frequenter infestat. Vitalibus^a namque vitiatis, cum digestio ciborum plena non prouenit, humor noxius perniciem corporis tumoremque con-

N 3

fueuit

m. *offense* Goth. Idem antea perfricant loco.

n. *injectionibus* Goth.

o. Ita emend. Gesner vulgatum conualescant.

p. *valere* Goth.

q. Vulgo *terbentinae*.

r. Ita S. M. Vulgo *pini*.

Cap. XXIV. a. Sic S. M. *In talibus namque vitis* al. a. G.

suevit inferre. Quam valetudinem haec signa demon-
 2 strant. Turget venter et crura, testiculi^b, scapulae,
 latera^c et tergus inflantur, vsque eo, vt nec in capite
 eius appareant venae. Cui cum sub linguam tetigeris,
 subuulset. Hunc ambulationibus breuibus opertum
 3 grauioribus sagis, donec fudet, exercebis in sole, et
 aduersum^d pilos per totum corpus postmodum confri-
 cabis, cibum daturus radices cum foliis suis; quia et
 purgationem faciunt, et vitio medentur. foenumque
 conspersum aqua nitroque praebebis, die ac nocte
 maceratos lupinos in aqua rursusque siccatos praebebis
 in^e cibo. Radicem quoque cucumeris filuatici vel
 folia, quae ventrem moueant^f, eidem dabis, vt purges.
 4 Quae curatio si tardauerit^g sanitatem, euocandus est
 humor. Quatuor itaque digitis ab umbilico ad vere-
 trum versus^h sagitta pungis, vtⁱ peritonaeam ipsum
 rumpas; sed caue ne intestinum^k tangas, et animalia^l
 perimas. subiciis^m fistulam centimalemⁿ, et patieris
 humorem currere quantum aestimaueris necessarium,
 quem in vase excipies. Cum fistulam abstuleris, duo
 vel tria grana salis in plagam inseris, ne claudatur.
 5 Insuper^o emplastrum imponis. Alia vel tertia die
 epaphaeresin^p quasi facturus, denuo fistulam appones,
 humorem eiicies, donec per partes^q totum exsiccet.
 tunc vulnus curandum^r solenniter, potionesque cathar-
 ticas

b. test. om. S. M.

c. cum pedibus lumbi S. M. lum-
 bi et tergum — vsque adco et omittit
 eius post capite G.

d. aduersum — medentur om. S. M.

e. cibos C.

f. commouent C. Sed G. com-
 moueant. et paulo antea radices.

g. morabitur C.

h. aduersus veretrum Codex Me-
 dic. et Vatic. teste Rhodio ad
 Scrib. p. 239.

i sic C. nisi quod peritonium et
 periconium ipsum pungas F. et S.
 In Goth. est ne possit caue — ani-

mal centimalem — curae sequantur
 et si existimaueris — necessitas. Idem
 bis fistulas habet.

k. sic C. intestina F. S.

l. animal perimat C.

m. subiciis. Fere semper futu-
 ris in praeciipiendo vitur C.

n. centram C.

o. et super inplastellum impones C.
 emplastrum S. M. Vulgo et passillos.

p. apoforesim F. S. apopharesim
 S. M. apoforesim C.

q. Ita pro donec partes totas ex-
 siccet C. et S. M.

r. curabis C.

ticas per os dabis^s frequenter. Interdiu^t vsque dum^v fudet exercebis. Quanto fortius^x esse coepit, tanto diligentius est curandum, et semper abstinendum a potu; vt tepidum et modicum ad sustentationem^y bibat tantum.

XXV. (vulgo XXVI.) Sarcosis^a quoque talis est passio: lumentum cum biberit inflatur^b et sufflat. hac cum^c ratione curabis: cineris^d vel lixiui^e sextarium vnum, feminis plantaginis vncias 5 conteres et cum vino dabis et oleo celeriter, vsque quo resideat inflatio. Alii auctores asserunt ab umbilico duobus digitis contra pectus plagam fieri debere, et fistulam poni, et deduci humorem vel aquam noxiam vsque ad sextarios quatuor vel amplius, si maior est tumor^f. Sed^g cautius est per partes saepe tollere, ne repentina exsiccatio periculum faciat. Potionibus vtendum esse^h dicunt, quae vrinasⁱ moueant; frequenter etiam confricandum esse, vt fudet; pro foeno gramen accipiet, et pro hordeo cicerc^k infusum. Prodesse etiam dicunt, si inter pigmentarios frequentissime deambulet animal: quia diuersi odores latentes pulmonibus profunt. Potio³ nem etiam huiusmodi dant: Petroselinum et mala^l granata contundunt, et cum vino veteri per os digerunt. Apium quoque quantum appetere^m volueritⁿ, offeres ad edendum. Asparagi siluestris radicis vn-

N 4

cias

s. frequenter digerere C.
t. inter dies C. Interim G. idem fudet — coeperit.
v. ad sudorem C.
x. fortior — curandus. — abstinendus C.
y. substantiam bibat. om. tantum C.
Cap. XXV. a. sic S. M. sarcosis F. S. fertosti C.
b. inflabitur C.
c. id C. forte eam Gesn.
d. ita S. et G. cineris F.
e. lixiuae C. deinde residat G.

f. humor C. In G. est: deduci — aquas noxias — sextarios 4. Vulgo erat educi — sextarios tres.
g. sed — profunt om. S. M. pro parte saepe eius tollere — frequenter autem fricandum — foeno gramin ciceres infusi Goth.
h. esse om. C.
i. vrinam C.
k. ciceres infusidi edd. a. G. nobiscum C.
l. malum granatum C.
m. opponere F. et S. M.
n. sic S. vulneris F. offerunt G.

cias 2 cum vini veteris sextario decoquis^o, vt ad tertiam redeat, et ad heminam per os digeres.

XXVI. (vulgo XXVII.) Tympanites^a quoque hydropi^b similis est, sed aliis agnoscitur signis. venter quidem eius^c crescit vt hydropici, et ceruix fit rigidior; 2 sed nec testiculi, nec crura intumescunt. Conuenit itaque tympanitico^d calidum cinerem cum liquamine optimo in panno vel linteolo vmbilico vel ventri supponere^e, et fasciis colligare; sed a pluribus^f animal 3 tenendum est, ne luctando^g moueat ligaturas. Radicem panacis et^h fil Gallicum pariter conteres, et cum oleo vinoque tepéfacto per cornu faucibus digeresⁱ. Praeterea^k thymum siluestrem et etargium^l in vino decoques, et singulas heminas per triduum 4 dabis. Tympaniticum etiam^m haec signa demonstrant: ciborum bibendique fastidium, exiguus somnus aut nullus. si per nares mucosⁿ coeperit^o emittere, desperandum est; si mundas nares^p habuerit^q, hac ratione curabis^r: cremorem ptisanæ et defruti^s binos 5 cyathos per triduum dabis tepidos^t. Praeterea hyssopi vncias quatuor; alii^v viridis manum plenam, palmas numero viginti, foenigraeci cyathos sex, aquam cisterinam et vinum odoratum vetus pariter misces^x, diligentissime decoques, et^y potionem per triduum dabis.

XXVII.

o. decoquunt ad tertias vt redeat ad heminam, et per os degerunt C.

Cap. XXVI. a. Ita pro Tympaniticus C. tympanitis S. M.

b. Ita pro hydropico S. M. hydropis C.

c. ei cr. vt hydropico C.

d. tympanico C.

e. superponere C.

f. plurimis S. M. G.

g. colluctando demoueat ligaturam C.

h. et inf. S. filagis G.

i. infundis C. et oleo — tepéfactas G.

k. hinc om. S. M.

l. argium C. G. forte nigrum.

m. etiam inf. C. G.

n. mucos C.

o. coeperit mittere, desperabis C. Vulgo coeperint — habuerint.

p. nares om. C.

q. habuerit C.

r. curatur C.

s. defruti C.

t. tepidos om. C.

v. oleum viridem C. olei F. S. nobiscum Morg. IV, 37. oleum viride, manus plenas G.

x. admisceo C.

y. Valgo additum in om. C. aquam de cisterna — vinum vetus — post triduum G.

XXVII. (vulgo XXVIII.) Lienosi^a vt manifestum est periculum, ita manifesta sunt signa. Nam oculi inuertuntur^b et^c suffusi sunt sanguine, tardius ambulat, collum habent^d extensum, et^e fit deterius et rigidius. Quae passio principium indicat roborosi, a quorum^f latera intumescunt^g, siue ceruicis media spina ad similitudinem alvei fit concaua, adstringuntur aliquando maxillae, quod vitium consuevit inferri ex nimia perfrictione, cum animalis^h dorsum aut frigore aut pluuia aut grandine caeditur aut niuibusⁱ. Cuius ista curatio est. De cauda parum sanguinis demis. 3 nam si amplius abstuleris^k, infrigescet, et rigori additur rigor; admisce in eum^l merum et oleum, et^m calefacies; [etⁿ] statim [hacⁿ] dorsum et ceruicem perunges, saccellumⁿ quoque ex furfure calidum^o impones, vt totam spinam tenere possit et lumbos. altera 4 die extergebis diligenter, et vnctione eadem perfricabis; supra quam similiter cum furfure calentem^p saccellum imponis, hoc vsurus vnguento: medullae ceruinae libram vnā, mannae thuris vncias quatuor, depli^q vncias tres, castorei vncias tres, opopanacis^r vncias tres, resinae frixae vncias tres, apochymatis^s vncias tres, resinae terebintinae^t vncias duas^v, cerae libram semis^x, olei laurini vncias octo^y, olei^z cypriini

N 5

Cap. XXVII. a. *Leienosi* omn.

2. G. b. *deiciuntur* S. M.

c. et om. C.

d. *habebit* C.

e. *qui deterius est rigidus* C. *deterior et rigidus* G. Deinde *ra- biosi*.

f. *quorum* — *niuibus* om. S. M.

g. *immiscent sinem ceruicis med.* C. Deinde *adhaesit concauus* Goth.

h. *animalium dorsa* — *caeduntur aut niuibus* C.

i. *nuibus* edd. a. G.

k. *Vulgatum tuleris* om. C.

l. *eo* C. G. *cum eo* S. M.

m. *et*, *et*, *hac* om. C.

n. Hinc lacuna S. M. *Saccellus* — *calidus imponitur vt tota spina tenere non possit* — *exterges* G.

o. *calido* C.

p. *calente fac. pones* C.

q. *depli* C. G. *bdellii conii. vere,* opinor, Morg. IV, 38. ex Veg. 4, 15, 1. Gesn.

r. *duo incisa* om. C.

s. sic pro *apochymatis* C. *apoximae* F. S. Vide ad II, 54, 45.

t. sic C. *terbent.* edd. a. G.

v. *resinae frixae vnc. tres inf.* C.

x. *vnā* C.

y. 5 C.

z. *sepi capriini* S. P. *nobiscum* C.

it. F. M. et S. M.

5 p̄ini libram, olei gleucini^a sextarium vnum. Ex his
 sicca quae fuerint tundis^b et cribras^b, caetera super^c
 carbonēs soluis^b, quibus cretam admisces^b et leuiter
 decoquis^b in vase nouo, vncturus cum necessitas po-
 6 stulauerit, reponis^d ac seruas. Hac quoque potione
 intrinsecus curabis: absinthii vnciam vnā, aristolo-
 chiae vncias tres, betonicae vncias duas, petroselini
 vnciam^e vnā et semis, trixaginis vnciam^e vnā,
 7 thuris masculi vncias tres, castorei vncias duas, man-
 hae succari^f vncias duas, contundis^g pariter, et cernis,
 et ex aqua mulsā et oleo diffunde^h per fauces, absque
 dubitatione curabis. Alii auctores asserunt, sangui-
 nēm de brachiolis auferendumⁱ, et animal abstinen-
 dum ab hordeo; allium^k, nitrum, marrubium^l, ae-
 8 quis ponderibus tritum cum absinthio Pontico et vino
 austero per os dandum: et^m cum biberit, deambulet,
 et spongiis calidis foueatur, et pressa manu diutiusⁿ
 perfricetur. Si ventris permanserit^o tumor, pectus
 8 cauteriis inurendum est. Post quinque^p dies, ternos
 digitos sub istis^q hac atque illac inurendum^r est iterum;
 Observabis autem ne venas^s forte comburas.

XXVIII. (vulgo XXIX.) Implecticus^a autem quia
 similem sustinet passionem, perfricandus est vncione
 superius memorata^b, et, si necessitas postulauerit,
 inurendus.

XXIX.

a. Ita pro glaucini legendum
 coniecerat Gesn. Deinceps G. et
 cum exsiccata fuerint.

b. tundes, cribrabis, salues, de-
 coques: videtur igitur etiam ad-
 misces futuri intellectu posuisse:
 ita et f. 3. Gesn.

c. supra C.

d. repones has herbas C.

e. semunciam I. C. traxaginis G.

f. crucis C. Voluit croci quem
 et alibi succaro substituit.

g. contundes, cernes C.

h. defunde C.

i. detrahendum C.

k. sic C. oleum al. Alii G.

l. Vulgo interserpta verba: san-
 guinem de brachiolis recte omitt. C.
 et Goth.

m. et om. C.

n. diutissime C.

o. permisit C. potius cauteriis G

p. quintum diem C.

q. Vulgatum subiicit em. Gesn

r. inurendus C.

s. venam fortem C.

Cap. XXVIII. a. implecticus C

b. nominata C.

XXIX. (vulgo XXX.) Si phragmaticum^a erit iumentum, his agnoscitur signis: febricitabit, oculos introrsum^b reducet, aures tensas habebit et rigidas, terram pedibus tundet. quod hac ratione curabis: Sanguinem detrahas^c de matrice, adiunctoque oleo et vino tepefacies, totumque iumentum contra pilos^d diligentissime confricabis, loco tepido statues^e et curasti.

XXX. (vulgo XXXI.) Aliquando iumenta aquas^a timent, quae dicuntur hydrophoba^b. Signa huius haec sunt. venas omnes habebit extensas, sudabit suffusis oculis, tremorem^c frendoremque patietur, illidet se parietibus: ex qua passione conuerti consuevit in rabiem. Cui hac ratione succurris: sanguinem ei de femoribus^d detrahes, a cibariis abstinebis, in loco sic^e clauso, vt lumen videre^f non possit constitues, magno silentio aquam in fitula^g vel alueo ita apponis^h, vt non audiat sonitum; manipulum rutae deteritoⁱ, et baccas lauri^k xv, olei rosati^l libram, aceti vnciam vnam commisceto, caput et nares^m diligentissime perungesⁿ, et sanabitur.

XXXI. (vulgo XXXII.) Sphacelissimum^a certum est animalia sustinere. quae necessitas his declaratur indicibus: Subito concidunt^b, et articuli eorum extensi sunt, et toto corpore palpitant; aliquando etiam de ore

Cap. XXIX. a. fragma incidit C.

b. introuersus C.

c. detrahes C.

d. pilum C.

Cap. XXX. a. aquam C.

b. hydrophoba C. sudat suffusis oculis, tremet frendoque patienter G.

c. vredinem frigoremque C. frigoremque etiam S. M.

d. inferioribus C.

e. sic om. C.

f. videri C.

g. fistula S. M.

h. appones ne aud. C.

i. conter. C G.

k. num. inf. C.

l. rosei selib.

m. aures C.

n. perunges, sanabitur C.

Cap. XXXI. a. Ita correxi vulg. Spasimum. C. spasmos.

b. Ita G. pro concident.

ore spumam emittunt^c, Quibus^d escam dabis posca-
nitroque^e conspersam, cucumeris quoque siluatici pul-
verem, et nitrum tritum per septem dies in potione
2 dabis, vt purget. Sanguinis^g quoque marinae^h testu-
dinis dimidiam cotylam, aceti tantundem, tantundem
viniⁱ, laferis, aliquantulum^k pariter mifces, et suffundis^l
in nares. Vtile dicitur, terga^m eorum oleo et aceto et
nitro frequentissime confricari.

XXXII. (vulgo XXXIII.) Quadam ratione luna-
tica^a animalia sicut homines repente^b corruunt, et
intermoriuntur. Quorum ista sunt signa: iacentia
contremifcunt, saliuae per os defluunt^c, desperata pro-
morituris^d repente^e confurgunt, et pabula^f appetunt.
Cartilaginem^g narium eorum digito tentabis, quanto
2 frigidiores inueneris, tanto plus^h casurum fcias. Siⁱ
minus frigida fuerit, rarius cadet^k. Cuius ista cura-
tio est. De ceruice eius^l copiosum sanguinem tolles^m,
post quintum diem de temporibus, loco calido tene-
brofoque constitues, totum corpus thermantificis con-
fricabis vnguentis; cerebrum quoque eius et auriculas
pice liquida cum oleo laurino mixtaⁿ [largius] per-
3 vnges, et mittes intrinsecus; caput etiam aluta^o vel
cerebellari^p communies;^q potionem autem cathartica^q
dabis

c. mittunt C.

d. Cui istam porrigis C.

e. Vulgo posca.

f. nitroque C.

g. sanguinem C.

h. maximae S. M. aureae C.

i. tantundem vñt inf. S. et C.

k. aliquantum par. admifces C.

l. suffundes C.

m. si oleo, aceto, nitro terga eo-
rum freq. confricentur C.

e. ita in marg. F. Gsch. et S.
(frequenter) in cont. F. et S. fre-
quenter repente C.

f. pabulum C.

g. Ita pro naribus C.

h. periculo propinquius est S. M.

i. Si — communies om. S. M.

k. si calida fuerit, non cadet
inf. C.

l. ei C.

m. detrahes C.

n. mixta perungues omiffo largius
C. Vulgo admixto.

o. Ita C. pro aluto et F. S.

p. cera vel lare C. cerebellare G.

q. cathartica om. C. potione-
que — as G.

Cap. XXXII. a. Ita C. pro lu-
nari. Gsch. quibusdam rationibus.

b. Ita pro frequenter. C. G.

c. effluunt C.

d. mortuis C.

dabis eiusmodi: fileris^r radice^s vncias duas, panacis radice^s vnciam vnā, diagridii vnciam vnā, cum^t cucumeris filuestris vncia. quae omnia bene trita com-
mifces, cum mellis sextario vno decoques, ex quo cochleare plenum in aquae calidae sextarium, et olei drachmas^v tres mittis^x, et per os defundis. Caput⁴ quoque eius saepius curabis. Radicem Dianariam^y, id est herbae Artemisiae, in puluerem rediges, et per fistulam naribus insufflabis. Radicem quoque laferis tunfam si naribus defuderis, eadem ratione proderit. Si autem passio perdurauerit, caput eius vres, vt apiofo^z fieri consuevit.

XXXIII. (vulgo XXXIV.) Animalia saepe^a aquam reuoment^b quam biberant. quae passio e^c nimia perfrictione^d descendit, cum stomachus paralyfin ex frigore sustinet^e. Sed hac ratione curantur. Sanguis de ceruice detrahitur, potiones thermanticae^f propinantur, vncionibus calidissimis armi pectusque confricantur^g, purgatur per nares caput, et si necessitas postularit, etiam^h sinapizanturⁱ.

XXXIV. (vulgo XXXV.) Sideratitia iumenta dicuntur, cum venas vacuas percusserit frigus aut aestus, aut impleuerit cruditas aut ieiunia^a bulimum^b fecerint. Redditur enim stupidum animal, et titubans ambulat^c.
Quod

r. filevis om. F. filei radicein C.
radicein G.

s. radicein C.

t. cum om. C.

v. vnciam vnā misce C.

x. mittas — defundes C.

y. deariniam C. male.

z. apiofo C.

Cap. XXXIII. a. saepe aquam
om. C.

b. reuoment, quae biberint C.

c. de C.

d. praefocatione S. M.

e. sustinuit edd. a, G.

f. thermanticae S. M.

g. confricentur, purgentur cum
naribus caput C.

h. etiam om. C.

i. sinapizentur C.

Cap. XXXIV. a. ieiunia edd.
a. G.

b. ab alimentis sunt S. M. vul-
nus G. Deinde idem pro bulimo
habet bolismo.

c. cum ambulauerit S. M. ambu-
lavit C.

Quod mollibus cibariis lenibusque^d potionibus curari oportebit. ita. laferis vinciam^e vnā et hemiam^e mulfae succumque ptisanā^e miscebis. Et si ex frigore causa est, cum vino et oleo tepido^f dabis; si^g ex aestu, cum rosato praebebis; si ex cruditate, abstinebis a cibo; si de bulimo, ciceres offeres largiores.

XXXV. (vulgo XXXVI.) Sol quoque canicularis ardentior^a, animalia percutit in cerebro, quibus de temporibus sanguis emittitur^b et simili ratione curantur^c. His autem ostenditur signis, quia deiectum^d caput portare coguntur.

XXXVI. (vulgo XXXVII.) Cruditas iumentis generat aegritudinem, quae hac ratione dignoscitur^a: modo in vnā partem, modo in aliam^b ambulantes inclinant. Quorum ista est medicina: Sanguis eis de ceruice detrahitur, a potu et cibariis abstinentur. Si aestas est, refrigeratorias accipient^c potiones, non parum etiam^d natura compellente^e.

XXXVII. (vulgo XXXVIII.) Bulimum animalia sustinent frequenter ex fame, aliquando^a ex lassitudine. Cuius ista sunt signa. Oculi^b interius fugiunt, incertus est visus^c, corpus^c tremit. Qui^d hac ratione curandus est, vt primo omnium defricetur ex vino oleoque

d. lenissimisq. C.
e. (hemiam) inf. S. aliam emianam inf. C. succumque ptisiam emianam G.
f. tepidum C.
g. Hinc om. S. M.
Cap. XXXV. a. ardentium animalium percutit cerebrum C.
b. emittetur C.
c. curatur C.
d. ciectum C.

Cap. XXXVI. a. noscitur C. dinosc. F.

b. alteram ambulat et inclinant se. Equorum C.
c. Ita pro accipiat C.
d. etiam inf. C.
e. Ita pro compellere F. et S. M. non paruas etiam nate compellitur G.
Cap. XXXVII. a. Ita C. G. pro frequenter.
b. Ita C. S. M. Vulgo ante Gesn. Anserius omisso oculi.
c. Ita S. M. et C. nisi quod C. habet tremuit. Vulgo ante Gesn. effusus tremebit
d. quae — curanda sunt in F. G.

que tepefacto, tunc^e panis mundi mollem partem vino infundes^f, et cum eodem confricabis. si chylon^g feceris, per cornu digeres^h, et reparabitur. Quod si permanferit bulimus, similiaⁱ heminas cum sextario vini infundes^k, et per cornu digeres. Quod si^l iter agens inciderit bulimum, vbi necessaria desunt, terram^m faucibus infundes, aut offas facies, et per os degeres.

XXXVIII. (vulgo XXXIX.) Quod si ex anhelitu inflationes^a contigerint, cuius causae rationes^b reddi non possunt, piscam calidam cum spongia^c cerebro eius apponis^d et pectori^e, in aures eius oleum laurinum mittes, frigidissimo loco eum constitues, nares quoque titillabis vt frequentius sternutet, quo facto, statim exhilaratur^f.

XXXIX. (vulgo XL.) Si aestuauerit animal, et defectionem patietur, brassicae folia cum apio contundes, et cum vini sextario permiscebis, et per nares sinistram infundis. Si vero fortius aestuauerit, petroselinum semen^a, dauci^b, filis^c Gallici, abrotani^d, schoinuau-

e. Ita C. et micam panis puluerisatum vino inf. S. M. Cui mundis mollem F. S. et ex vino — cum panis mundis Goth.

f. et — confr. om. S. M. et inclusit Gesner.

g. si ilion F. S. Sic liquidum faucibus infundis et curabitur. S. M. Si cylon feceris — degeres. Gesner, edidit cylon et comparauit III. 66. 4.

h. degeres, repar. C.

i. sleris S. M.

k. fundes, et per coruum deg. C. vltimum incisum. om. S. M.

l sic C. nisi quod pro iter excerptum est ita. quod iter agerit inciderit bulimus F. et S. nisi quod hic egerit. Quod si iter agenti incidit. vel si iter egerit et inciderit bulimus con. Morg. IV, 39.

m. terram om. C.

Cap. XXXVIII. a. inflatio contigerit C.

b. ratio — potest C. G.

c. spongiis C.

d. appones C.

e. et in aures oleum C. pectoris induces oleum — frigidissimum constitues G.

f. s. curabitur S. M. exhilarabitur C.

Cap. XXXIX. a. semen addidi ex S. qui tamen post daucii illud inserit sementa scriptam. Armmi inserit C. petrosilli, armeni, daucii, similis gallici, abrotani, sinoantosa Go.

b. Vulgo daucii.

c. sillis S. sleris S. M. similis F. M. Go.

d. Vulgo addita verba spicae nardi omisi cum Corb. et Go. omittunt etiam Hippiatr.

thi^e aquis ponderibus tunduntur^f, et cum aqua multa
 a data aestum releuant. Quod si his ita membra dese-
 cerint vt concidant; quibusdam placet abstineri eos a
 potu, et sitientes in aqua frigida vna hora stare, et
 continuo reparari^g. Alii dixerunt hordeaceam fari-
 nam cum vino per cornu^h faucibus infundi. Plerique
 experti sunt triticeam farinam cum aqua frigida datam
 continuo profuisse. Vel certe tria oua cruda cum
 pulegioⁱ et pulca, oleoque pernixto, faucibus in-
 fundunt^k.

XL. (vulgo XLI) Paralyfin ad similitudinem ho-
 minum iumenta patiuntur, quae his ostenditur signis:
 Ambulabit prauus^a in latere ad similitudinem cancri,
 ceruicem incuruabit, vt solent habere quibus fractae
 sunt, rectos pedes mittere^b non potest^c. si^d coegeris,
 parietibus se illidunt, cibum et potum non recusant.
 Hordeum autem ipsius vdm^e semper apparet. Hac
 a ratione^f curabitur. Sanguis ei de temporibus^g parte
 contraria, non qua contractus^h est, tollitur. vncio-
 nibus thermanticisⁱ perfricatur, ceruicesque^k eius con-
 stringuntur vsque eo, vt cratellis^l ex ligno^m appo-
 sitis constrictaⁿ ceruice prauitas dirigatur. Loco
 autem calido stabulatur sicut roborosus, cui ipsae^o
 potio-

e. Vulgo *schinanthus*. F. S. *si-
 noantis*. C. *alisci noanthus*. quam
 Icdionem *ali. scinoanthus* i. e. *alias*
 interpretatur recte Gesner. *sino-
 antosa* Go.

f. *tundunt* -- datum Go.

g. *reparantur* C. Go.

h. *cornu* C.

i. *puleio* C.

k. *insuderunt* Go.

Cap. XL. a. (*pronus*) F. et S.
prauus F. M. *prauus vel curuus* S. M.

b. *mittere* om. F. (*mittere*) S.

c. *ponent* edd. a. G. *potest* C.
mittere non potest. si cogis G.

d. *sic* C. et S. M. *sic* *negris* al.
 a. G.

e. *solidum* C. *solidum* S. M. *nu-
 dum* G.

f. *observatione sanabitur* C.

g. *temporis* C.

h. *patitur* S. M.

i. *thermanticis* C. *tragmanticis*
 S. M.

k. *ceruixque eius assidue corrigi-
 tur* C.

l. *cretellis* F. *crit.* C. *ceruices bis*
assidue coguntur -- *crecellis ex ligno*
apici positis Goth.

m. *lignis inpositis* F. S. *ligno*
apposito S. M. *nobiliscum* C.

n. *contracta ceruicis prauitas cor-
 rigatur* C. S. M. *peruitas* G.

o. *eadem* S. M.

potiones dantur. Si^p parum in^q totum ista mede-³
 larum adiuventa profecerint, ceruices eorum^r vruntur,
 non qua contractus est, sed ex parte con-
 traria de cautere accipit^t palmas ab armo vsque ad
 ceruicem^v auriculae, et in tempore vritur ad men-
 suram semissis. In alia autem parte temporis quasi
 stellam^x paruam cauterio facies, et in parte renum
 vsque ad mediam spinam virgulas^y dabis solemniter,
 et curasti.

XLI. (vulgo XLII.) Iumenta nimio saltu vel cursu
 aut ruina cum aliquid intrinsecus^a ruperint, vulsant.
 quorum ista sunt signa: Stranguriam patientur, ex-
 screabunt etiam purulentum, et quoties volutata fuerint,
 non reuoluuntur, nec se excutiunt. Si recens ruptura
 fuerit, sanguinem magis exscreabunt^b, quam pus.
 Quae curantur glutinosis et lenibus^c cibus. Talem
 etiam accipiunt frequentissime potionem. Thuris^z
 masculi vnciam vnam, opii vnciam vnam, heliotropii
 vnciam, quod intybum^d agrestem vocamus, rutae
 vnciam vnam, quae omnia diligenter trita cum vino
 austero^e quatuor mensuras adiicies^f, et^g per dies sin-
 gulos^h dabis ad cornuⁱ, donec quae intus rupta sunt,
 glutinentur.

XLII. (vulgo XLIII.) Sed^a animal nonnunquam
 inuadit infania, vt praesepium frangat, seseque morflu
 lace-

p. reliqua om. S. M. Si perusto

medullarum G.

q. tot medullarum S. M.

r. eius curantur C.

s. accipe pulsam C. quin palinu-
 lae vocantur Veg. I, 28, 4. vt
 lineae. Cognata, credo est vestis
 palmata Gesn.

t. verticem C. Sed cernix anti-
 culae videtur, vbi ea adnata est
 capiti. Gesn.

v. stillam paruulam C.

T. IV. P. I.

x. virgulam C.

Cap. XLI. Cf. Veg. 3, 65, 3.

a. Inserit intrinsecus C. G.

b. Ita pro excreabit C.

c. lenibus F.

d. intybum C.

e. austeri C.

f. Atticas S. M.

g. et om. C.

h. et inf. C.

i. cornum C.

Cap. XLII. a. Sed om. C.

laceret, impetus^b etiam in homines facit vt fera^c,
auribus micat, oculis erit^d attentis et splendidis, et^e
ex ore egerit spumam, quem caute, ne medentem
laedat, diligenterque constringito. Sanguinem ei de
cervice et de cruribus detrahito^f, rursusque in tene-
bris contineto, donec appetat cibum. Cum coeperit
ad patientiam reuocari, succum cicutae vno^g acetabulo
et aquae vnam heminam admisces, et per os defundis^h.
Post rutam conterito, et supra cerebrum ponito, ca-
putque lanata pelle constringito etⁱ curato, et cum pro-
fecerit, calide stabuletur. Talis quoque potio equis
subuenit rabiosis. Baccas lauri nouem et allii^k purgati
grana^l viginti et vnum, diligenter^m conteres, et cum
vino veteri candido per narem sinistram iniicies.

XLIII. (vulgo XLIV.) Si animalia dum fudant
hordeum comederint^a, vel ipsum hordeum nouum fue-
rit, quia vehementius calet, vel copiosius quam oportet
otiosa pascuntur, absque dubio indigestio et ple-
tura^b comitabitur. Quae passio his agnoscitur signis.
Sudabit, ligati^c erunt armi, ambulabit incertum^d.
Sanguinem^e ei de ceruice detrahes, aceto oleoque per-
mixtis^f totum corpus diligentissime confricabis^g, leui-
bus^h ambulationibus exercendumⁱ est, et ab hordeo
penitus abstinendum. Cui eiusmodi subuenit potio:
brassicae folia contundis, succumque exprimis, et^k

myr-

- b. impetum C. M.
c. facit vt fera C. (vt fera) etiam
inf. S. Vulgo faciat
d. erit om. F. habet etiam C.
oculi erunt attentis et splendidi
Goth.
e. et om. C.
f. Ita pro trahito Go.
g. vnum acetabulum C.
h. defundes C.
i. curaturos (f. curaturus) vt ca-
lidi stabulis C. Postea roborosis —
olei — viginti in vnum dil. Goth.
k. olei edd. a. G.

- l. grana om. C.
m. diligentissime C. G.
Cap. XLIII a. comederint —
hord. om. C.
b. pro plethora.
c. inligati sunt C. in loco vb
sunt S. M.
d. incertum C. G.
e. sanguis — detrahetur C.
f. permixto C.
g. confricatur C. perfricatur G.
h. leuibus — abstin. om. S. M.
i. exercendus — abstinendus C.
k. et om. C.

myrrhae puluerem, et^k parum liquaminis, et vinum vetus optimum misces, quod per triduum per^l os defundes; ita digestio et sanitas consequetur. Aliquantum^m praecantationeⁿ tentant afferre remedia; quae vanitas ab aniculis folis diligenda^o est, cum animalia sicut homines non inanibus verbis, sed certa medendi arte curentur.

XLIV. (vulgo XLV.) Pulmones^a vt integri praestant substantiam^b vitae, ita vitiiati periculum afferunt mortis; quorum dolor manifestis declaratur indiciis. stertet, tussiet grauitur, et exscreabit purulentum. Si aegritudo longior fuerit, de prioribus^c claudicat^d pedibus, grauem foetorem naribus expellit, difficile se collocat, et^e febriens praesepio incumbit. corruptum assellabit^f. Aliquando in corpore ipsius^g funilia furunculis tubercula nascuntur. Quae^h aegritudo difficilis estⁱ, sed hac potione^k curanda^l: thuris masculi vncias tres^m, hyssopiⁿ vncias duas, folii^o vnciam vniam, mannae croci vnciam vniam, myrrhae vncias duas diligenter tundis et cribras, ex quo puluere vnum cochlear^p cum tribus ouis et aqua^q temperabis, et defundis^r per os. Si cibum non appetit, pro^s aqua dac caprinum miscebis, et addito mellis cochleario propinabis. Succum³ quoque ptisanae cum oleo rosaceo, et puluerem^t

O 2

supe-

l. per os om. C.

m. Hinc om. S. M.

n. praecantationem — mediam C.

o. dinoscitur esse — certa diligentia medendi Goth.

Cap. XLIV. a. Ita G. pro Pulmone. Idem sicut sunt.

b. suffragia S. M.

c. posterioribus S. M.

d. claudicabit C.

e. sed — nascuntur om. S. M.

Vulgo est sed.

f. assellabitur C.

g. ipsius om. C.

h. Quae aegritudo difficilis hac et curator S. M. Vulgo Quorum.

i. est om. C.

k. ratione C.

l. est inf. C.

m. duas S. M. vnc. I. C.

n. hyssopi v. I. folii v. I. om. C.

o. trifolii magni (f. mannae) croci ana vnciam vniam S. M.

p. cocleare C.

q. aquam C.

r. Ita pro difundis C.

s. Hinc om. S. M.

t. puluere — comprehenso, vel C. vel eius Goth.

superius comprehensum cum ovis per os dabis ad cornu^y. Offas quoque ex duobus sextariis farinae triticeae et vno sextario erui pollinis facies, quibus admiscebis ex supra scripto puluere quinque cochlearia^x. Sed septenas offulas^y diebus singulis digeras, quas quotidie
 4 ad substantiam dabis, donec cibos tentet appetere. Cui omnem escam propter fastidium viridem oportet offerri, et contrario lenticulam vel^z triticum vel hordeum torrefactum cum palea dabis, vt quidquid ex diuersitate ciborum voluerit^a eligat. Lac tamen recens cotidie ei conuenit dare^b. Deambulet primum; vbi coeperit conualescere, ad exercitium reuocandum^c est. Lac si defuerit, aquam, in qua eruum prius lotum die ac nocte
 5 permanferit, dabis in^d potu. In causa^e pulmonum de ceruice vel de palato his sanguis aufertur, quibus nec fastidium euenit, et^f fortiora sunt corpora. Cineres quoque vlini loti et infusi^g aqua cum vino veteri optimo odorato heminas singulas miscebis^h et dabis. Quodsi vehementius vexaueritⁱ aegritudo, et transferit in morbum: radicis^k lentisci drachmam, thuris vncias duas, myrrhae drachmam, succari semiunciam contere diligenter, et cum vino diffunde^l. Sunt et ista remedia.
 6 Vua alba in os^m equi frequenter exprimitur, semen radicis datur in vino, amygdalae frixae cum aqua offeruntur. Sed est alia efficacior potio: Cardamomiⁿ vn-

cias

v. cornum C.

x. Ex lacte etiam cuiuscumq. pecoris eam consperges. salutare est, si sept. C. Ex lacte tere et cuiuscumque pectoris conspergis salutare est, si septenas dieb. Goth.

y. offas C.

z. vel triticum, vel hordeum torref. C. lenticulum vel tritum cum h. torrefactum G. Vulgo cum tritico vel hordeo torrefacto.

a. voluerit om. C.

b. dari C.

c. reuocandus C.

d. ei bibere C.

e. cuius a C.

f. Ita pro sed C. G.

g. in inf. C.

h. Ita pro misces C.

i. Ita pro vexatum aegritudine, transfuit dedi. Corb. vexabitur aegritudo et transferit. Goth. vexauit aegritudo transfuit.

k. radicem C.

l. Ita pro suffunde Go.

m. ore C. Go. deinceps exprimitur vulgatum ex Go. correxi.

n. (costi, iringii (pro eryngii) radicis cassiae ana) inf. S. costi unc. 2, cinnamomi unc. 1, eryngii radicis unc. 2, storaris semen (f. semc. h. e. feminuc.) C.

cias duas, cassiae^o vnciam, storacis vnciam vnam, quae omnia^p, si validior et sine febre fuerit^q, cum vino, si febriciens, cum succo ptisanæ per os dabis.

XLV. (vulgo XLVI.) Orthopnoicum^a iumentum his agnoscitur signis^b: etiam si trahatur, ambulare detractat, anhelat grauiter, frequenter suspirat, ronchos^c ducit, ilia suspendit, dum manducat tussit. Ex^d quo² vitio difficile liberabitur^e, licet in longum protrahat vitam. Pulmo enim eorum contrahendo se comburit^f, vnde et macies cum morte insequi consuevit. In re-³ centi tamen hanc curam festinanter adhibebis. Sanguinem de pectore detrahes, et mero oleoque permixtum atque calefactum perunges. Lixiuium^g quoque cineris diligentissime cretum, cum oleo optimo temperabis, et per nares diebus quinque continuis eidem digeres^h. Potionem quoque dabis postmodum: Sinapis Alexandrini frixi, etⁱ sulphuris viui, etⁱ myrrhae; cardamomi species aequis ponderibus contundis^k et cernis, et cum melle optimo^l decoquis. Ex quo medicamento ad⁴ magnitudinem nucis cum^m vino nigro calido dilues, et quotidie per os potionabis. Aliiⁿ vero myrrhae vncias duas, sulphuris^o vnciam vnam, nitri semiunciam, picis liquidæ pusillum, deterunt, additoque melle et vino vetere odorato, candido, per nares saepius infundunt.

O 3

dunt.

o. cinnamomi S. M.

p. tussa, si frequenter suspirat C.

q. fuerit C. Vulgo erit.

C. p. XLV. a. Orthopnoicum

F. Orthopnoicum C. nobisc. S.

b. ut — detrahet C. ut inserit etiam Goth.

c. ronchos edd. a. G. truncos ducit, al. truncos duc. C. runcos Goth.

d. Ex — consuevit om. S. M. Ex quo bustro Goth.

e. liberatur C. deinceps omisso vitam. Goth. pulmo etiam eorum contrahendum et se comburit.

f. conuaret C. Deinceps festinant Go. sed margo adhaerebis habet.

g. Lixiuium quoq. dil. tritum, et C. ol. opti. temperatum per nares etc. C.

h. immittes S. M.

i. et om. C. frixae — vini et cum cardamomo specie Goth.

k. contundes — cernes — decoques C.

l. Attico F. M. S. M.

m. in C.

n. Hinc om. S. M.

o. sulferis vini (pro vini) C.

5 dunt. Curabis autem ne algeat, temperabis exercitationibus vt fudet: et non solum in potione, sed etiam in foeno nitrum cum melicrato^p aspersum^q semper accipiat.

XLVI. (vulgo XLVII.) Opisthotonici^a quoque similis passio declaratur^b. Orthotonicus est^c, qui totus est rigidus, opisthotonicus^a, cui in posterioribus partibus morbus infederit. Cuius ista sunt signa. Aures^d rigidas^e habebit, collum extensum, oculos minores, tensa pellis in facie, labia graua, vt oscitare et os^f aperire vix possit, cibum potumque fastidiet, cauda rigida, gressus incertus, membra distensa^g, difficile progreditur, et frequenter in posteriorem partem con-
2 cidit^h, vnde opisthotonicusⁱ nominatur. Quod genus passione hieme curare difficile est, aestate autem si diligentior fueris^k obtinebis. Quae passio per aestatem his nascitur causis, si iumentum ardentissimo fuerit sole percussum, vel si in itinere^l, priore claudicans pede, coactum fuerit ambulare vel currere, et vehementius sudauerit; vel^m ex dolore, si armum laeserit, vel
3 supra ipsum iacuerit, vt armus indormiat. Hieme autem, cum de itinere vel de exercitatione venerit, et cum sudore steterit sub diuoⁿ in frigore, aut in loco (recenti^o) vel humecto aut in^p marmorato, aut^q tessellato, vel si frigore maxillae obdormierint, tunc ista aegritudo contrahitur. Cui hac ratione tentabis succurre-

p. sic C. melicr. edd. a. G.

q. sum C.

Cap. XLVI. a. Epistotoni F.

b. indicatur C.

c. est inf. C.

d. venter rigidus C. duces rigidos

Goth.

e. frigidus F.M: S. M.

f. (os) inf. S. aut os inf. C.

Vulgo os deest.

g. distenta C.

h. recidit C.

i. epistotonus edd. a. G.

k. Ita pro fueris C.

l. ex inf. C.

m. et ex sudore vel armum edd.

ex dolore vel si armum ex libris

edidit Gesner.

n. dio C.

o. recenti vel om. C. recenti in-

clusum habet Fabr.

p. in inf. C. G.

q. vel in C.

currere. Adipis porcinae veteris libras duas, resinae⁴ terbentinae^r semilibram, piperis triti drachmam, cerae libram, olei veteris sextarios^s duos pariter decoques, et calidissime totum animal perunges. Multi eruum⁵ decoquunt, calentemque aquam capiti ipsius languentis imponunt^t. Alii in stercore ipsorum calido obruunt⁶ aegrotantes^v, vt languorem^x exsudat. Plerique colli-⁷gata^y iumenta commodum credunt arenis sole feruentibus operire. Haec quoque potio traditur salutaris.⁸ Piperis triti grana decem^z, cedriae^a pondus denarii^b, nitri vnciam^c vnam, mixturae^d laseris Cyrenaici^e globulum ad magnitudinem fabae, trita^f atque permixta, addita liquaminis^g floris hemina et vini veteris [summi^h] sextarioⁱ, bis in die per os digeres^k. Exper-⁹tum dicitur, sanguinem bubulinum calidum et fumantem, sed moderate per cornu^l faucibus infundere^m. Quodⁿ si forte defuerit, thuris cribrati et salis triti ternas^o vncias cum vino optimo prodesse dixerunt. Calidis medicamentis animal expedit dum sanetur per-¹⁰ungi^p. Adipis quoque porcinae recentis coctae^q quantum existimaueris, cum oleo optimo, et vino summo

O 4

et

r. pro terebinth. *2021*
 s. lib. 2. C.
 t. infundunt C.
 v. aegrotantem C.
 x. Ita pro languor C. G.
 y. Ita ex C. Gesn. pro colligatis iumentis — renes sole feruenti bene cooperiri. Goth. colligati inmenta com credunt asseres sene solem tucnibus aperire.
 z. Ita pro viginti S. M. Corb.
 a. Ita pro cedri. C.
 b. scrip. III. C.
 c. cotulam vnam S. M. olcan vnam C. h. e. ὀλκῆν, quam drachinae etiam synonymum esse, ex Galeno probat Gorraeus h. v. Gesn.
 d. mixta laxaris C.
 e. sic S. M. quod praetuli, cum

tyrrhenici, quod habent alii, nullam praeterca mentionem inueniam. Gesn.

f. tritam atq. mixtam C.

g. olei flori sem. C. h. e. floris emina vt etiam Goth.

h. summi om. S. M. et potest esse glossa floris. sed vinum summum etiam est s. sq. Gesn.

i. sic S. sextarium F. sext. I. C.

k. digervnt C.

l. cornum C.

m. Ita pro infundis C. Go.

n. Hinc ad s. 12. om. S. M.

o. ter sulcis scrip. VIII. C. oltes
 3 IX. Goth. qui firmare videtur Gesneri coniecturam, in sulcis latere holces ὀλκῆς putantis.

p. ungueri C.

q. colatae C. collatae C.

et melle commiscet, et ad carbones [semper^r]. decoques, ac per nares infundes. Malagma quoque de calidis speciebus in carbonibus cum oleo cyprino vel
 11 communi, sed veteri, soluitur^s, et perungitur. Post curam operitur sagis, et in sole calido exercetur a sefore trepidans^t, dum fudet. Post sabanis validioribus abstergetur, et^v denuo unctum operitur, pice quoque liquida admixto^x oleo perungendum, non tamen nimia
 12 pix sit, ne corium laedat. Nonnulli iam^y validioribus de ceruice sanguinem detrahunt. Plerique in balneum ducunt: calidissimis potionibus curant, id est, lasare^z et^a cymino, aniso, oleo, baccis lauri, ex quibus
 13 quotidie aliquid cum vino ministrant. Vnctionibus quoque istis vtuntur. Ceræ libram, resinæ uncias quatuor, opopanacis^b uncias duas, medullæ ceruinæ uncias tres, olei storacini uncias tres, olei laurini uncias quatuor, quæ omnia decoquunt, et in sole aut
 14 in loco calido perungunt. Alia quoque unguenti compositio talis est: Baccarum^c lauri sextarium vnum, cymini sextarios^d duos, sulphuris viui uncias tres, resinæ unciam vnam, galbani uncias tres, olei sextarios duos, quæ omnia decoques et vteris.

XLVII. (vulgo XLVIII.) Lethargici quoque iumenti ista sunt signa. Iacebit semper et dormiet, neque cibum appetit^a neque potum; cum excitatum^b fuerit continuo aggrauatur^c, et se proiicit, et macescit^d, et quamcunque ei dederis potionem tanquam dormitans^e vix suscipit, quod^f hac ratione curabis.

Sub-

r. *semper* om. C.
 s. *abluitur* edd. a. G. *oblinitur* Go.
 t. et *repedens* a. G. et *ripodom si-*
que Goth.
 v. et — *operitur* om. C.
 x. *admixta pentiolo perunguetur*
 et *exercetur*. Non C.
 y. *dicunt sic curari* S. M.
 z. *laxare* C.
 a. et om. C.

b. Hinc ad *olei laur.* om. S. M.
 c. *baccas lauri* C.
 d. Hinc ad *galbani* om. C.
 Cap. XLVII. a. *appetet* etc. C.
 b. *exercitatum* C.
 c. *granatur* C.
 d. *inhorrescit* S. M.
 e. Ita pro *dormiens* C. Go. *ex-*
ercitatus Go.
 f. *quem* F.

Substernito in stabulo vbi stratum cubet^s. cui caput² fomentabis ex calida cum^h pulegio decocta, postmodum perunges oleo cum adarceⁱ trito, ita vt caput eius et aures infundas, ea^k vsurus potione: camomillam^l Illyricam, item nostratem^m, et herbam Artemisiam in aqua decoquis, ex qua quotidie ei binas cotylas propinabis. Cui et pedes priores frequenter fomentabis³ calida: solet enim haec passio adstrictiusⁿ ad rectum pedem contingere. Est quidem periculosa passio^o atque curatio. cuius ista sunt signa. Oculi eius lacrymabunt^p quasi lippiant, in praesepio^q dormitans incumbit, a posterioribus ambulans nutat, et totum^r grauatur. Cui sanguinem detrahes de pede priori⁴ dextro, et de femore sinistro, ex quo eum perunges. Herbam Artemisiam contusam^s et cribratam^t dabis cum lixiui sextario, et olei cyathis duobus, per triduum; quarta die intermites. Quod si cibaria non appetit, eruum^v mollitum ex aqua tepida. [comedat^x, et aquam] bibat. Si minus profecerit, lini semen⁵ cum aqua in olla decoques, et heminas singulas per dies singulos dabis ad^y cornu, addito melle quantum^z sufficiat. quae potio etiam febricitantibus prodest. Lethargicum animal frequenti excitatione^a prohiben-⁶ dum constat a somno. Assidua quoque iniungenda est deambulatio^b, si ante omnes pedes eius miseris in fo-

Q 5

men-

g. Ita S. M. Vulgo stat vt bibat
ibi. Corb. omittit etiam ibi.

h. cum inferui ex C. S. puleio C.
i. cum arcitruto C. adarte F.
adarte terito Go.

k. hanc vs. potionem C.
l. camomillon Illyricon C. gamo-
villae illyricon Go.

m. Vulgo idem nos trace vncis
inclusa leguntur, quia omittit
Corb. Go.

n. strictura pedum C. adstr. ad
pedem constringere Go. Malium stric-
tura pedes eos.

o. passio atque om. Corb.

p. lacrymabuntur C.

q. praesepo incumbit, dormit Corb.
r. totus C.

s. Vulgo contundes. Post cou-
tusam.

t. i. e. semunc. inserit C.

v. Ita F. M. S. M. et C. nisi
quod mellitum habent. F. S. (bolum
ex melle).

x. inclusa om. C. recte, aucto-
re Gesnero.

y. ad cornu om. C.

z. quod sufficit Corb.

a. Ita pro exercitatione C.

b. ambulatio, si ante omnes pedes
miseris iumentum C. vulgo si ante
iores pedes.

mentum. Nam furfures sale et aceto permifces, et calentes vngulis imponis^c. farinam quoque triticeam cum tritis falibus et pufcae sextario vno faucibus in 7 fundes; herbam Artemifiam tunfam cum oleo et modico lixiuio dabis ad cornu^d; abftinebis ab hordeo^e, fabae folidae sextarium porrigis vt vigilet, donec duriores^f edomet cibos. De ceruice quoque^g fanguineam 8 ei^h detrahes. Depletumⁱ hac potione^k curabis: Rhei Pontici^l vncias tres, calami aromatici^m vncias duas, fpicae nardi vncias duas, radice capparis vncias duas, tunfa et cribrata permifcesⁿ, et terna cochlearia in^o sextario aquae tepidae dabis in potu^p. Nunquam frigidam, nec nimium calidam^q, fed tepidam et parum^r ad bibendum femper accipiat. Affidue flagello excitandum^s aut voce, vt vitium timore deponat.

XLVIII. (vulgo XLIX.) Si quod iumentum morbum regium^a habuerit, his agnofcitur^b fignis. vtrique oculi virides funt^c; et^d ceruicem inclinatam habebit in^e dextra parte, et^f pede [dextro^g etiam] finiftro videbitur claudicare. Cuius curatio eft ifta. Loco tenebrofo^h, vbi lumen videre non poffit, clauditurⁱ,
et

c. adpones C.

d. cornum C.

e. et addit C.

f. duriori edomatur cibo Corb.

g. quoque addidi ex C.

h. ei om C.

i. repl. S. M.

k. Ita pro ratione C.

l. Vulgo Afronitri. C. Acori

Pontici. S. M. Triti Pontici vnc. 4.

Goth. Pontici vncias tres.

m. Vulgo gallae Syriaticae. Sambuc. gallae Syriacae. S. M. calami

Syriaci. Corb. cal. Syriatici vnc. III.

vt Goth.

n. mifcebis C.

o. cum C.

p. potum C.

q. calidum fed tepidum C.

r. parum ex C. addidi. et puram

S. M. cochlearia inferunt aquae frigidae tepide dabis — nunquam frigida — calida fed tepida ad bib.

s. excitandus C. flagellum ad excit. Go.

Cap. XLVIII. a. i. e. auriginem in lemmate inferit C. id est aurigines Goth.

b. agnofcetur C.

c. funt C.

d. et om. C.

e. in om. F. dextram partem malebat Gefn.

f. de C.

g. inclufa om. C. S. M. de ceruice et pede etiam finiftro v. cl. Go.

reliquis omiffis, Verba: etiam finiftro om. princeps Editio.

h. tenebrofo C.

i. clauditur et operietur C.

et operitur fagis ita, ne^k oculi eius aperiantur in die, oleo et vino tepido vngetur^l atque fricabitur. Lapi-² des^m molares non minus pondera quinque in ignem imponuntur, animalis caput copulatur ad pedes; cum bene canduerint, sub eius naribus apponunturⁿ perfusi oleo; suffumigatur^o os, nares et oculi, vt morbi virus exfudet^p. quod per septem^d dies continue est faciendum. Tali etiam ratione succurrius^q. sanguine caprino et lacte ouillo, anagallico^r, costo, oleoque pariter admixto potio conficitur^s, quae per dies duodecim datur.

XLIX. (vulgo L.) Sed interdum^a bilis^a, quae cholera^b appellatur vulgo, solet iumenta vexare. quae passio his declaratur indiciis: commouetur ac volutatur vt strophosus^c. Sanguinem ei^d de ceruice emit- tis, daturus eiusmodi continuo potionem: herbae trixaginis^e nigrae vnciam^f semis, mannae succa- ri^g vnciam vnã, nitri vncias duas, altei^h vncias duas, vini optimi sextarium vnum, conteresⁱ, ex aqua mulsa heminam vnã per sinistram narem in- fundes^k.

L. (vulgo LI.) Quod si aridam bilem habuerit, myrtum agrestem cum vino contritam per narem dextram defundes, pro hordeo far triticeum dabis. Potionem ipsam temperabis ex aqua.

LI.

k. vt nec oculi eius appareant C.
l. unguito atq. defricabitur C.
m. lapidis molaris non minus pondus C. Lapidis — faciendum om. S. M.
n. et inf. C.
o. suffumigant — oculos C. suffu- migant etiam Goth.
p. exsudent C.
q. succurretur C.
r. sil Gallicum C.
s. conficietur — dabitur C.
Cap. XLIX. a. bilis quae cholera

appellatur C. de bili, quae cholera app. S. M. Vulgo bilis — cholerae — appellantur — solent.
b. cholerae F. S.
c. stropho. cui S. M.
d. ei inf. C.
e. traxag. C. idem om. nigrae vnc. semis.
f. vncias sex S. M.
g. croci C.
h. alt. vnc. 2. om. C.
i. et ex ea aqua C.
k. defundes C.

- LI. (vulgo LII.) Coli passio grauissimos cruciatus iumentis consuevit inferre, ita vt cardiaci aut strophosi esse credantur; sed his agnoscitur signis. Cum stat^a repente concidit^b, vt arreptum^c putes, si fatis^d suspensum fuerit, dolor subsequitur, et iacet nonnunquam: cum frigidam aquam acceperit^e tremit, sudat, anhelat.
- 2 Cui hac ratione succurritur. Anisi^f Pontici vnciam vnam, petroselini vnciam vnam, foeniculi feminis vnciam, piperis nigri vncias duas, marrubii vnciam vnam, abrotani vnciam vnam, anethi vncias^g tres, Leuistici^h 4, centaureaeⁱ minoris et maioris vncias duas, chamaedrys^k semiunciam, eupatorii^l 4 quatuor, gingiberis vnciam semis, pulegii^m semiunciam, rutaeⁿ vnciam, apii feminis vnciam, pariter contundes et cernes tunc mellis optimi pondera duo cocta et despumata cum omnibus misces, ex quo medicamento ad magnitudinem nucis auellanae cum aquae tepidae sextario dilues, et per os infundes. certissima medicina est.
- 3 Quod si dolor perseuerauerit, foeniculi feminis cochlearia quinque bene trita cum vino sincero sed cibario, sext. 1° dabis. Praeterea piperis^p aliquantulum^q et pelliculam^r de ventre pulli siccata in furno et tritam cum vino dabis.

LII. (vulgo LIII.) Vomicae plerumque animalibus nascuntur intrinsecus. Cuius passionis signa sunt ista.

cum

Cap. LI. a. statim C.
 b. ita addit C. concitat vt Goth.
 c. ἐπιληπτον interpretatur Gesn.
 d. cadens S. M.
 e. acceperint tremunt etc. C. et Go. Quibus deinceps Go.
 f. Anisi C.
 g. scrip. 3. C. vncia semis S. M.
 h. Ita cum Gesn. Go. leuistici C. libist. F. S.
 i. Centaureae sem. caneturi semic. silporeum septum IIII. pulegii Campani unc. I. gingiber semunc. pariter contundes C.

k. camedrii S. M. Vulgo camedris.
 l. filuii vncias quatuor S. M. pro filpbii. Vulgo eupatoris.
 m. pul. caprini vnciam S. M.
 n. rutae, apii feminis ana vnciam vnam S. M. vnde vulgatum apii vnciam semis correxi.
 o. sic C. sextarium F. S.
 p. sic F. M. S. M. et C. penis
 al. a. G.
 q. aliquantum C.
 r. pellicula etc. edd. a. G.

cum accubuerit, difficile furgit^a; os ei grauiter olebit, incumbet in eo loco, a quo vexabitur^b, tuffiet, et purulentum exfcreabit interdum. Cui haec da^c. Turis vncias^d duas, aristolochiae vncias^e duas in vnum contundes^f, cum vino tepefacto per nares degeres. Item sulphuris viui vncias^g duas, aristolochiae vnciam semis fimiliter dabis. Cibo autem maxime sustentandum^h est, vt habeat corporisⁱ nutrimentum. [Et^k] cum ruperit vomitam, cauteriis circa pectus aduris^l, vt facilius prouocatus humor emanet.

LIII. (vulgo LIV.) Passio, quam Graeci echedermiam^a vocant, Latini coriagine[m] appellant, cuius ista sunt signa. Macescet, et sine febre non erit, corium illius adhaerebit^b costis, spina fit durior, in dorso eius nonnunquam furunculi exire consueuerunt: magis etiam quam adfueuerat^c appetit cibos. Cuius ista curatio est. Thymum^d et sales cum vino rubro^e conteris, et tubera, si qua in eius^e sunt corpore, confricas. Parabis etiam aliam vnctionem: picem, ceram, refinam cauealem^f, et thuris pollinem ex oleo veteri temperabis ac decoques, totumque^g animal confricatum diutissime perunges. Sed parum est vnctione^h corio mederi, nisi potionibus et intrinseca curentur. Piperis albi triginta graua, myrrhae femiunciamⁱ, vini odorati veteris cotylam, olei viridis cyathum vnum admisce-

Cap. LII. a. surget C.
 b. vexatur C.
 c. (cui haec da) inf. S.
 d. drac. C.
 e. vnciam semis puluerisa, cibo maxime sustentata, vt nutriatur. Et cum ruperit S. M.
 f. Ita Corb. Vulgo vno cum vino.
 g. drag. C.
 h. sustentandus C.
 i. corpori C.
 k. Et om. C.
 l. adures C.
 Cap. LIII. a. Vulgo echedermiam

Corb. epidermiam dicunt. S. M. cardiacam.
 b. haerebit ad costas C.
 c. solebat C.
 d. Temum cum vino salisco rubro conteres C.
 e. Ita pro in eo sunt C.
 f. Ita C. pro cabialem. S. M. tinculam. Voluitne piculam? cabulem Go.
 g. Ita pro totum — confricando C. idem perunguebis.
 h. vnctionem C.
 i. sextantiae i. e. drag. XII. C.

- 3 miscebis et per os digeres. Item^k fasciculum^l rutae viridis atque purgatae et^m opopanacis vnciamⁿ vnam in cotylam vini et olei viridis cyathum decoques^o, et dabis in potu^p. Quod vitium ex perfrictionis iniuria, aut ex coactionis^q alicuius necessitate descendit. Aliquanti suis non vetulae sed novellae sanguinem vino permixto^r ad cornu^s faucibus degerunt, ignorantes, si plus sanguinis fuerit, continuo animal interire^t.
- 4 Cautius est hac magis potione curare: cepas germanas et semen rutae pariter admisces, et deteres; ex quo vncias tres cum vini cotyla per dies singulos dabis, vsurus curationibus, quae conueniunt roborosis.

LIV. (vulgo LV.) Syntexin^a animalia patiuntur vt^b homines. quae liquido^c his declaratur indiciis. cotidie attenuantur^d in maciem, ossa eminent^e, multum manducantia^f esuriunt semper; quidquid inuenerint, tentant fame cogente corrodere; durum stercus emittunt; trahunt longam ac miserabilem^g vitam, vt nec surgere valeant: sed iacentia^h, fatigata, multumque manducantia fame moriuntur. Omnis enim esca quam sumserint, ad stercus, et omnis potus conuertitur in vrinam: nullus ex his succus, nullum alimentum peruenit ad medullasⁱ: propterea quod stomachus eorum nimio rigore constrictus^k nec coquere potest^l, nec epati aliquid propinare, in quo tota virtus ad nutrien-

- k. hinc omitt. S. M.
 l. Ita pro fasciculos C.
 m. et om. F. S.
 n. pro vnciam vnam in F. S. solium et habent.
 o. Ita pro admisces C.
 p. potum C.
 q. Ita pro coactione -- necessitatis C.
 r. mixto C.
 s. cornum C.
 t. solet addit C.

Cap. LV. a. Ita Gesn. Syntexin F. S. Synthesin S. M. sintexin C. est σύντηξις.

- b. Ita pro et C.
 c. Ita pro valitudo C. deinceps pro indiciis Go. signis.
 d. Ita pro tenuantur, et macie C. in macie Go.
 e. os eminent C.
 f. manducans esurit Corb.
 g. mirabilem Go.
 h. iacentes, fatigati, multumque fame C. Go.
 i. medullam Corb.
 k. Ita pro perfr. C. Go.
 l. Ita pro poterit C.

triendum corpus per dispensationem ciborum et^m sanguinisⁿ praeparatur. Tabescit semper, iecurque eius⁴ minuitur ad similitudinem arboris, quae radicibus ex maiori parte praecisis^o, cum a paruulis aliquamdiu sustentata portauerit frondes, celeriter exarescit. Quo-⁵rum manifesto periculo hac ratione tentabis occurrere^p. Inter principia facies victionem: ceræ libras^q duas, resinae^r terbentinae libram, medullae ceruinae libram, axungiae veteris sine sale libram, propoleos^s selibram, irifillyricae libram^t, sansuci libram, olei^v laurini quantum satis fuerit, decoques carbonibus lentis^x, et ad ceroti^y mollitiem percolabis^z, cui adhuc tepenti^a misces puluerem irifillyricae^b et cretae Cimoliae^c, donec refrigerat agitabis. Ex quo medicamento totum⁶ iumentum^d perunges, et multorum manibus confricabis, donec calefiat et sudet. Quod interposito triduo con-⁷uenit fieri, ita vt coopertum animal stet^e, et cotidie paulatim exerceatur, vt digerat. Cui haec praeparabitur potio: abrotani vncias quatuor, santonici vncias quatuor, trixaginis^f vncias quatuor, chamaepityos^g vncias quatuor, gentianae vncias duas, murrhae^h vncias duas, opopanacis vncias duas, eiusdem radice, succari semiunciam, rutae aliquantulum, omnia

- m. et addidit Gesn. ex C.
 n. Ita pro sanguis C. Go.
 o. praecis cum paruulis C.
 p. Ita pro tentatur occurrere C.
 conatur succurri Go. sed punctis suppositis.
 q. libr. I. C.
 r. res. ter. lib. om. C.
 s. sic C. propulegii al. populei lib. I. sem. maluae lib. sem. sansuci libram semis S. M. Illud propoleos confirmat noster 4, 13, I. et Dioscor. 2, 106. Gesn.
 t. selib. C.
 v. oleum laurinum, quantum fuerit C.
 x. lenti sed C.
 y. ceruti C.

- z. perlocabis F. S. praelocabis S. M. colabis C.
 a. reuponticon Go.
 b. tres illyrice s. tris illyrici Corb.
 c. pariter addit C. deinceps ex C. vulgatum infrigescat correxi.
 d. corpus perungues C.
 e. Ita pro sit Corb.
 f. trax. C. anethi vncias 4, gentianae vnciam vnam, opopanacis radice vncias duas, croci semiunciam, rutae etc. Gesn.
 g. Ita Gesn. camepitesos F. S. camipitis C.
 h. croci semunc. rutae semunc. omnia bene C. Etiam S. M. rutae vnciam semis. Crocum succaro substituit Corb. vt fere vbique.

3 omnia bene tundisⁱ et cribras. ex quibus duo cochlearia in vino veteri decocta cum succo ptisanæ, in quo^k acro decoctus est, admiscebis. adiunges etiam erui^l pollinis cochlearia duo, quae cum per nouem dies continuos dederis, intermittis^m aliquamdiu., vt vires colligat et resumat, et per singulas periodosⁿ alternis curabis^o,
9 nec cessabis, donec sanitas redeat. Diebus autem vacuis offas ex farina triticea et^p lacte consperfas ad substantiam degeris. furfures quoque triticeos et paleas dabis^q; hordeum non dederis nisi fortassis infusum; denegabis etiam herbam viridem, donec reparare^r coeperit corpus.

LV. (vulgo LVI.) Ictericis^a ista sunt signa. Oculi virides, de quibus profluet^b lippitudo, ad similitudinem fabae^c: indurescit^d corium, fit horridus^e pilus,
2 insequitur fatigatio, ambulans genibus claudicat. His sanabitur^f medelis: Panacis Syradicis^g et apii feminis singulas libras contundito atque cribrato, et cum mellis Attici libra^h misceto, tuncⁱ aquae, in qua lupini crudi fuerint decocti, sextario^k, ex medicamento superius^l descripto quatuor cochlearia miscebis, et in potione^m
3 dabis perⁿ dies quinque. Si tardius adiuuat^o, vini sextarios tres in pultario nouo, et^p canini stercoreis albi
vncias

i. contundes et cribrabis C.

k. qua, (atro) decoctum est et in margine; al. acro F. et S. acro C. et Go. Correxit Morgag. IV, 41.

l. erui poll om. C.

m. intermittes C.

n. hebdomadas F. et S. margines.

o. curabis. Nec cessabis om. C. nec etiam Go.

p. Ita pro in lacte conspersa Corb.

q. ministrabis C.

r. saturari S. M.

Cap. LV. a. buginosus vocatur in lemmate S. M. quod truncatum est ex albuginoso C.

b. profluit C.

c. Ad simil. om. Goth. lippitudo est gr. λήμη.

d. dura vt corium S. M. durescit cor. C. G.

e. Ita pro horridum pilis C. deinceps vulgatum claudicabit ex Go. correxi.

f. sanatur C.

g. radicem C. radices S. M. Vulgo Syriatici.

h. selibra C.

i. cum aqua C.

k. et inf. C.

l. supra scripto C.

m. potionem C.

n. diem vnciam vnam S. M.

o. ambulat S. M. ambulat, ad-

iuuat C. tardaueris G.

p. et inf. C.

uncias tres admisceto, et ponito sub diuo, ex qua^q potione quinque diebus per os degeres. Praeterea aquam^r, in qua cicer decoctum fuerit, et stercus caninum simili ratione praebebis.

LVI. (vulgo LVII.) Strophia^a diuersae causae et diuersae sunt curae. cuius ista sunt signa. Volutatur^b, paritur torsiones^c, ilia sibi respicit, stercus durum affellat^d, terram pedibus tundit dolore cogente, intermissis^e horis refrigerationem sentit et requiem. Hac potione^f curandum est. Acori, anisi, opopanacis singulas libras pariter contundis^g et cernis, ex quo pulvere duo cochlearia in vini veteris sextario et olei pondo^h semis admisces, et tepidum per os dabis tri-duo. Si strophus [fortiorⁱ] fuerit, et non facit ven-²trem, caudam intra^k coxas mittet, et ad ventrem suum conuersus attendet^l. cui puluerem de semine rutae siluaticae cum vino per os dabis. Praeterea cepas decem deteris^m, ficus siccae scrip.ⁿ octo, nitri scri-pulos^o quinque, stercoris columbini scripulos quatuor, ex quibus addita amurca^p collyria facies, et bina vel terna in^q anum immittes^r. Si vero fortius venter in-³duruerit^s, conuenit adhibere clysterem^t, sed prius ventrem

q. qua om. C.

r. aqua si cicer decoctum fuerit C.

Vulgo ciceres decocti fuerint

Cap. LVI. a. Tortiones inter-
pretatur lemma C. Samb. G. Sed
strosos legit C

b. volutabitur etc. C.

c. torsiones C.

d. adfellatur C.

e. emissores refrig. C.

f. ratione curandus C.

g. contundes etc. C.

h. lib. admisces C. pondere —
admiscis G.

i. Vulgo strophosus. Corb. stro-
fus.

k. Ita pro inter coxas suas Corb.
idem mittit

l. attendit C. Go.

m. Ita pro veteres C. Go. tere
S. M.

n. Ita C. pro 3 uncias quatuor
S. M.

o. Ita C. pro scrupulos. vnde
sequens etiam colon correxi.

p. Ita pro vrina S. M. muiac C.

q. manu per posteriora S. M.

r. mitte C. et vino vel ternas
manus mittit Go.

s. Vulgo induruit. C. indurane-
rit Goth. indurauit.

t. Vulgatum clysterium correxi.

ventrem aqua calida perfouebis. Tunc succum^v Cantabricum in quo fuerint betae^x maluaeque decoctae, cum nitro et hemina olei, et columbini^y stercoreis quatuor scrupulis, pronum constitues, et per anum iniicies iumento, ita vt post clysterem inambulet^z aliquantulum. Alii finum^a leporis cum nouem cochlearibus mellis et quindecim^b granis piperis addito caulium succo per os salubriter defundunt^c.

LVII. (vulgo LVIII.) Iecoris dolor solet infestare iumenta, cuius ista deprehenduntur indicia^a: cibi fastidium, potus^b appetentia, ventris inflatio, macies. Cui primo cremoris ptisanæ sextarium vnum^c cum olei rosacei tribus cyathis per os degeres. Si passio permanet, alia potione curabitur. Apii feminis uncias tres, hyssopi uncias tres, abrotani unciam vnam, allii^d viridis quantum^e sufficit, vel sicci^f paulo minus^g, si viridem abnegat tempus, ex vino optimo ad tertias^h decoques. per aliquot dies potionem dabis. Similis quoque huius passionis est ratio. Sine febre enim animal non erit, nec facile cibum conficiet, testiculusⁱ dexter tumebit et^k indurescet. Cui ista subuenit medicina. Foenigraeci cyathos quatuor^l mittis in aquae fontanae sextarios quatuor^l [i.^m grana triginta] et decoques ad tertiam partem. itaⁿ per os data potione cura.

v. cantarum aquae decoctionis betae et maluae cum S. M. succum Cantabr. in aqua fuerint vite albaeque decoctae C. succum (cantabricum) Fab. qua pro in quo Go.

x. bletae F.

y. palumb. C. Go.

z. deamb. C.

a. fimo C. G.

b. quind. om. C.

c. defunderunt C. diffundunt Goth. Cap. LVII. a. signa C.

b. potum C. sitis valida, latus sibi inspicit S. M.

c. 2 cum oleo roseo C.

d. sic C. et S. M. olei al.

e. quod satis est C.

f. succi edd. nobiscum ratio et

C.

g. interpunctum hic sustulimus.

h. tertiam C.

i. ei inf. C. conficit, testiculum

dextrum enim exiter indurescet Goth.

k. et om. C.

l. III. C. et S. M.

m. inclusa a Fabr. om. C.

n. ita C. et S. M. Vulgo lemina.

curabis. Nonnulli turis^o drachimas^p duas tritas cum vino quantum sufficit miscent, et inde^q totum corpus multorum perfricant^r manibus, sagis^s cooperiunt vt fudet.

LVIII. (vulgo LIX.) Inflatio ventris interdum iumenta non^a sine dolore conturbat. Cuius passionis^b ista sunt signa. Testes eorum^c sudabunt, alternis pedibus terram tundunt^d, subinde^e in alteram partem se^f conuertunt, caput ad ilia sua ponunt^g, tanquam qui locum doloris ostendant^h, gemitus interdum et tremor totius corporis insequitur. Hunc paulatim deambulare facies, manum vnctamⁱ in anum mittes, et stercus extrahes^k. deinde sal et^l mel misces et in anum infundes, vt assellandi^m augeat voluntatem. Siⁿ hiems fuerit, oleo et pice liquida lumbos et auriculas illius saturabis, hanc daturus potionem: laurum viridem vel baccas ipsius, piper etⁿ cyminum, petroselinum^o etⁿ foeniculi semen, semen^p agrii^q et nitri, quae pariter admixta tunsa et^r cribrata cum vino et oleo tepido et calidae aquae paruula portione^s potionabis, et deambulare compellis moderate, donec dolor cesset.

LIX. (vulgo LX.) Intestini quoque vexatio^a, quod colon^b vocatur, et inflationes^c et dolores consuevit^d

P 2

in-

o. turis om. C. p. drach. i. tritam C. scrupulum riti S. M. q. inde om. C. r. Ita pro perfricatur C. s. Ita pro saccis C. et satis S. M. Cap. LVIII. a. non om. F. sine dolore om. Goth. b. passionis om. Goth. c. eis C. Goth. d. tundet C. e. Ita pro subito inde altera parte Corb. subito in alt. — conuertit — ponit Goth. f. vertet omisso se Corb. g. ponet C. h. ostendit C. G.	i. hñic S. M. k. exhauries C. l. Ita pro sale et melle mistis in Corb. misces et Goth. m. adfellare augeat facultatem C. n. et om. C. o. petroselinum C. p. semen — nitri om. S. M. et ponit et rutam q. agrii et nitri om. C. agrii Goth. r. cribrabis C. s. potionem C. aqua calida paru- las portiones Goth. t. desinet dolor C. cessat Goth. Cap. LIX. a. versatio C. b. colum C. Colus Goth. c. inflationem et dolorem C. d. consu — ambulare om. C.

inferre. quae his agnoscitur signis. Cum ambulare coeperit, prioribus pedibus transuaricat et dolore^e subglutit^f, et^g crebras deambulationes et calores stabuli, si^h diligenter etiam operiatur diligereⁱ consuevit. Cui per nares suffundes laser Cyreniacum^k in vino tepido solutum^l.

LX. (vulgo LXI.) Frequens^a et deforme vitium, quod maximae animalium parti accidit, tussis est, quae interdum sponte^b desinit, interdum medicamentorum ratione curatur, interdum insanabilis penitus inuenitur. Difficultas autem curationis emergit, quia causae, ex quibus tussis euenerit, a medentibus nec discernuntur nec intelliguntur^c interdum. Quam passionem vniuersis auctoribus euolutis, quanto crebrius accidit, tanto studiosius credimus^d exponendam.

LXI. (vulgo LXII.) Exasperatio^a, aut iniuria faucium grauissimam commouet tussim, quoties aut pilum aut arista aut os aut furculus aut lapillus aut aliquid inhaeserit gutturi. Quae res adeo^b periculosa est, ut nil celeriter subueniatur, animalibus per impatientiam doloris insaniam^c generet. In sole igitur diligenter inspicito, et si^d quid haeserit, euellito. Ex tepido etiam, addito nitri puluere, infusa spongia^e tergito. Deind

e. sic C. dolores a. G.

f. subglutit C. varicat — subglutit Goth.

g. crebris ambulationibus et calore stabuli C. G. deamb. — in stabulo S. M.

h. si om. C.

i. digere S. M. dirigere C.

k. Ita C. et cyriacum edd. Sirtacum S. M. cirnaicus Goth.

l. resectus Goth. resolutum C.

Cap LX a. Vulgo Frequenter omni genere deforme vitium eo quod legitur. Frequens et deforme vitium

quod et maxime pati animalibus accidit, tussis: quae Corb.

b. sponte — interd. om. C.

c. intelliguntur C. antiquè!

d. credidimus exponendum C.

Cap. LXI. a. expiratio C.

b. ideo C.

c. mammam C. forte mania Gesn.

d. et si quid erit, vellito C. vni additi et.

e. spongiam perterg. C. spongi pertergito Goth.

Deinde^f oleo rosaceo tepido cum lana obturato^g locum, qui indignationem sustinet. Post diem tertium lanam eiicies, eadem^h ex aqua calida fouebis, et tale medicamentum imponis. succariⁱ ☉ quatuor, aluminis colati^k ☉ 1. ex tepido vino infundes, et sic exasperata sanabis.

LXII. (vulgo LXIII.) Ex perfrictione^a quoque nascitur tussis. cuius ista sunt signa. cum tussierit, caput deorsum mittit vsque ad terram, et cum biberit, aqua^b ei per nares currit^c. Quam hac ratione curabis. Machinam ori inferes, manum planam^d iniicies, comperies^e in parte superiore quasi vesiculam, quam vnguibus rumpis. Deinde tres pilulas bene contusa^f axungia mollissimas facies, quas^g in subtilissimo lomento, hoc est farina fabacea, conuolues, et per os digeres. Deinde^h per triduum venaculoⁱ et sale perfricabis^k, et pastillos^l cum speciebus calidis et^m vino in potionibus dabis.

LXIII. (vulgo LXIV.) Tussis a colibus^a si fuerit, his signis agnoscitur. toles^b iniuriæ pleni sunt ac tumebunt,

P 3

f. Deinde om. C.
g. atq. inf. C.
h. eadem om. C.
i. croci scrip. 4. C. croci drac. 1. S. M. Sacchari dedissem, nisi fere vbique Codd. eiicerent succarum et cocum substituerent.
k. colati C. an colatum est *ὄγκος* Dioscoridis s. *liquida* Plinii? an *omatum* legendum quæ *τολεῖται* Dioscoridi, 5, 123. Gesn.

f. an *contusam* vocat quæ in rota diu hæsit, et circuitu illius subacta est.

g. quos edd. quæ Goth. easque C.
h. Post triduo de abinaculo C.
i. una aquina vel brutillo F. M. de venaculo, aut vna a. v. b. S. M. cum sale Goth.
k. fricabis C.
l. pastillum C.
m. cum vino in potionem præbebis C.

Cap. LXII. a. præfocacione S. M. in perfrictione Goth.
b. aquam C. scilicet ad præcedens comma retulit.
c. curret. Quem C. G.
d. plenam C.
e. reperies C.

Cap. LXIII. a. *spiritualibus* S. M. in *leimate. vitalibus* S. M. context. *atolebus* C. *volibus* Goth. quod corruptum ex a colibus vulgato.
b. folles S. M. foli C. Vulgo coles.

bunt, dum bibunt^c, continuo ruminant. Ouum^d in acetum acerrimum mittes, resolutaque testa, ita^e ut integra membrana permaneat^f, pice liquida perunges, et faucibus degeres. Post alumen, axungiam, salem, in vino^g conteres, offas facies, et ex melle deicies, ita ut aqua^h calidaⁱ, et si facultas suppetit, cum hibisco^k decocta, assidue fomentare^l non desinas. Hanc quoque potionem adicies: Myrrhae uncias duas, piperis albi semiunciam^m, nucleiⁿ pini purgati sextarium semis, vuae passae sextarium semis, mellis uncias tres, pastinacae unciam^o unam, cariottae viridis selibram, decoques pariter^p ex aqua, et addito vino tepido quinque vel sex diebus potionare non desinas.

LXIV. (vulgo LXV.) Ab^a interioribus grauior, et pene insanabilis tussis est; quae hac ratione dinoscitur. nares iumenti praeccludes^b, ut spiritum reddere non possit; tunc ilia ei^c inspicies: quae si spissis pulsibus duxerit, scito esse tussim ex causa iecinoris, pulmonis vel praecordiorum, sed^d recentem. Si lentis pulsibus ilia duxerit veterem^e indicat tussim de interioribus, hoc est, de his locis, in^f quibus intestina iumentorum ligantur, quorum tensione et iniuria com-
pellitur^g tussire. Nam^h cursu nimio vel latiore saltu
cum

c. bibit — ruminat C.

d. Vulgo aceto — acerrimo est.
oua in acetum acerrimum mittes.
vnde vulgatum mittis, correxi.

e. ita ut om. C.

f. permaneant G. C.

g. unum C. G.

h. aquae etc. C. G.

i. (fomentetur) inf. S.

k. eius decocto S. M. ex lectio-
ne Corb. ebisco vulgatum enisco
correxi. enisco decoctae Goth.

l. fomentandae sint C.

m. unam S. M.

n. nucleos etc. C.

o uncias tres, caricarum sel. S. M.
id est te virides lib. 1. decoq. C.

p. pariter, qua, addito C.

Cap. LXIV. a. Si grauior C,
quae si vera esse debet lectio, le-
gendum etiam, ea hac etc. Gesn.

b. sic S. M. praeccludit C. praec-
cludit al. a. G.

c. speciesque si C.

d. sic C. et S. M. vel (recen-
tem) F.

e. veterem indicat S. M. C. G.
vulgo et ventrem, indicat.

f. de quibus intesti. gignuntur,
quorum C. locis quibus — iungun-
tur Go.

g. compellitur C. G. vulgo com-
pelluntur.

h. vulgo additum si om. C. Go.

cum vexataⁱ ilia fuerint, haec nascitur causa^k. Ex nimio quoque aestu vel intolerabili frigore interiora vitiantur, et^l faciunt tussicos. [Vnde^m vulsi appellantur.] Siue igitur ex supra scriptis siue ex aliis⁴ causis interioribus nataⁿ fuerint vulnera, etiamsi post sanitatem duxerint cicatrices^o, strictius tamen contrahendo se et asperitatem faciunt, et assidua titillatione perpetuam excitant tussim. Quae causae lenissimis⁵ medicamentis adiuuari vel suspendi aliquatenus possunt, per sanari omnino non possunt^p. Hinc est quod in herba viridi vel pascuis vulsorum vitia celantur. Sed⁶ omni tempore haec compositio est salutaris: foenigræci heminam, feminis lini heminam, tragacanti vnciam vnam, turis masculi^q vnciam vnam, myrrhae vnciam vnam, sacchari^r, erui pollinis ana^s vnciam vnam, tunsa et cribrata in calida infusa permaneant; altera die ex aqua tepida singulas cotylas dabis ad cornu, cyatho^t olei rosati permixto, per plurimos dies. Ex^v qua compositione recens causa sanabitur; vetus^x sentiet leuamentum. Ad quae vitia nunquam dederis austeriorem potionem, ne exasperet et decidat: sed lenem^y et simplicem et refrigeratorem. Cauendum etiam est^z, ne in tali passione vnquam sanguinem detrahas. Plerique^a tragacantum ex oleo dedere per biduum,⁸

P 4

tertio

i. quum vexata C. labore alta conu. G. Vulgo conuexata.

k. vnde vulsi appellantur. hic inferendum puto. Vid. 3, 42, 1. Gesner.

l. et si quos faciunt C. Pro tussicos forte legendum phthisicos: aut pro et si quos hecticos Gesner.

m. vid. nor. k.

n. vitiani fuerint, vulnera etiam cum sumta sanitate dux. S. M.

o. cicatricem, stricturam tamen contrahendus et asper. C.

p. poterunt C. quae causa — colloquatenus possit Goth. deinceps et ideo haec com. omni temp. Goth.

q. mastichis ana S. M.

r. croci femunc. C. S. M. Vulgo erat succuri. vide infra ad cap. 68. sect. 2 not.

s. ana om. C.

t. cyathum olei rosati h. e. drag. X. C.

v. ex aqua dabis C. male.

x. vel tussenti et inuamento, adque C.

y. lenem edd. a. G.

z. est om. C.

a. sic C. Plurimi draganton G. vulgo etiam tracanton legitur. Plerumque + debere dari edd. a. G.

tertio die decoctos raphanos atque contufos propina-
runt^b cum vino, refrigeratorium paffillum addentes
9 in aestate. Ad^c tuffim diuerfae funt potiones, quas
prope^d omnes^e inferere neceffarium duximus, vt pro
qualitate^f paffionum medentis arbitrio remedia conmo-
dentur^g. Farinae^h fabae fraefae sextarios duos infundis
in paffi sextariis tribus, et in mortario diutiffime con-
teresⁱ piperis triti, grana triginta, feui hircini libras
tres pariter admifces, et omnia tufa^k et cribrata per
10 os ad cornu per^l triduum dabis. Nonnulli vero^m duo-
bus sextariis conditi fabae fraefae heminam ante triduum
infunduntⁿ, poft deterunt^o diligenter, et aequatis par-
tibus per triduum degerunt. Aliis placet farinae faba-
ceae^p sextarium vnum tribus sextariis vini veteris in-
fundere, additaque^q olei optimi libra pariter deterere,
11 ac dare per cornu. Si tuffis, ex ruptura vel vulfione
prouenerit, anagallicum^r primo tundes, poft herbam^s
parietariam^t teneram admifces^v, adiunctaque axun-
gia veteri conteres diligenter, et^x paffillos facies, quos
impari numero et^y imparibus diebus cum refoluto bu-
12 tyro ac melle diffundes. Ad leuem tuffim viatoria^z
funt expeditaque remedia: porros decoquere, et cum
herba parietaria^a bene tunfa^b mifcere, factisque paffil-
lis

b. propinare edd. a. G. propina-
verint C.

c. hinc ad f. II. om. S. M. C.

d. Ita pro proprie C.

e. omnes om. C.

f. qualitatum C.

g. forte accommodentur Gesner.

h. farinam f. fraefae C. vulgo
frixae deinde fepi.

i. teres C.

k. rursus attrita C.

l. triduo C. Poft os G. addit
digeres.

m. in C. G.

n. infund. C. Vulgo fundunt et
frixae.

o. terunt C.

p. facies C. fabaticae Goth.

q. addita C.

r. fimpbitum S. M.

s. paritariam om. a. G. C.

t. Verba vulgo addita pro dua-
bus partibus om. C.

v. mifces adiuncta C.

x. et om. C.

y. et om. C. impari et paribus
S. M. in partibus Goth.

z. vituria funt experimenta: re-
media C. inuatoria funt expertaque
rem. S. M. experta etiam F. M.
inuatoria Goth.

a. parietaria edd. a. G. nobif-
cum C.

b. fic iubet Morg. IV. 4. tunfa
al. a. G. Pro ovo ref. Goth. olere
foluto.

lis in ouo resoluto et oleo roseo nec non et passo et melle conuoluere, et^c per triduum deiicere, succum ipsius^d iuris in quo decocti sunt porri, insuper dare per cornu. Item lafer [id^e est opium Cyrenaicum^f] ad magnitudinem fabae cum vino veteri deteres, et per cornu dabis. Tussi et grauedini capitis medebitur oleum roseum, vel certe simplex sed^g viride cum aqua calida per narem dextram per triduum diffusum^h.

LXV. (vulgo LXVI.) Vulsos^a glutinare creditur, si tragacanti^b vncias duas pridie infundas in calida, foeni quoque Graeci heminam, lini feminis^c heminam separatim infundas, die postero^d in cacabo decoquas, et pariter teras, post medullae ceruiniae^e vncias duas, feui^e hircini libram, radice dracontiae^f vnciam vnam, gentianae vnam, centaureae vnciam vnam, feui^g taurini vnciam vnam contundas^h et illis, quae prius parata sunt, addas: quae omnia in mortarium mittes, et diutissime conteres. Ad vltimum passi sextarios tres et aquam, in qua foenum Graecumⁱ vel fenum lini fuerat infusum, adicies et decoques, ac per triduum ad cornu dabis. Grauerⁱ tussientes et vulsi hac portione recreantur. De masculo pinguis porcinus acro² decoquitur, donec omnis caro soluatur: abiectisque ossibus vniuersis cum iure, in^k quo deferbuerant, et tribus sextariis passi^l et sextario ptisanac rursus in cacabum

P 5

cabum

- c. sic C. et om. al. a. G.
 d. et aquam in qua C. et aqua in qua G.
 e. inclusa om. C.
 f. Syrenicum omn. cirinnicum Goth.
 g. sic C. et al. a. G.
 h. desunde C. deffusum Goth.

- c. semen C. haec omitt. Go.
 d. tertio Go.
 e. Vulgatum sepi — sepi om. C.
 f. tragentene S.M. tracontiae aliae.
 g. sibi al. sebi C.
 h. Ita pro contundes C.
 i. Hinc ad sect. 5. omittit S.M.
 k. in ex C. addidi.

Cap. LXV. a. Vulsus C. vulgo Vulsis.

b. tracanti C. traganti Goth. Vulgo droganti.

l. sic C. (passi) succidi: Deinde rursus F. et S. qui notant, in margine pro passi alias esse ptisanac. Vinum succidum est etiam 3, 67, 4.

cabum mittis^m. glutis taurinaeⁿ femiuncia^o, aceti acerrimi hemina dimidia coniunguntur^p, et feruent, vt chylum faciant^q. tragacanti vnciae, tres. lini feminis et foeni Graeci vnciae^r singulae decoquuntur extrinsecus^s et teruntur: adiunges etiam medullae ceruinæ et feui^t hircini vncias tres. quae ad vltimum cum omnia pariter calefacta^v fuerint et colata, facies potionem, ex qua^x per^y cornu dabis animalibus diebus septem aut nouem, curaturus, vt^z tepefactam degeras: quae^a ne spissentur, adiectio passi et aquae illius copia, in qua cocta sunt femina, praestat liquamentum. Aliquantum caput agninum tam diu decoquunt, donec omnis compago soluatur, abiectisque ossibus terunt, adiectoque^b ad ius ipsius melle, diebus septem ad cornu digerunt. Quod si tussis ex faucibus veniat, myrrhae vncias tres, cardamomi vnciam vnam, nuclei piaei sextarium, vuae passae sextarium, deteres diligenter, additoque melle agitando lentis carbonibus^c decoques. cum intepuerit, pastillos ad nucis magnitudinem facies, quos ternos cum butyro diebus quinque vel septem degeres. Item^d si ex faucibus causa est, occisum pullum palpitantem aperies, et tollis eius ventriculum, quem

m. mittetur C.

n. Ita C. et Go. taurini al. a. G.

o. vnc. I. S. Corb. i. e. sesquivnc. Vulgo femiunciam.

p. Ita pro coniungitur et feruet C.

q. Vulgo vt quilon fiat. Corb. dedit faciant. Deinde patracanthi Goth. vulgo traganti vt fere vbi-que.

r. singulas partes emin. (i. e. heminae) decoq. Corb. singulae partes omisso vnciae Go.

s. i. e. extra reliquas partes, separatim Gesn.

t. sibi al. a. G. sebi Go. sepi vulgo.

v. fuerint decocta fac. Corb. omnia peruenerint cocta Go.

x. aqua C.

y. per om. F.

z. Ita C. aut al. a. G. vt tepefacias digerasque Go.

a. vt inspissentur, adiecto passo — femina. Praeterea aliquanti F. et S.

Quae nec spes sentura deiectione passae — femina praestat liquamentum.

Aliq. C. Ex his lectionem, quam

damus, exsculpsimus. Acro, glutina, tragacantha, femina, species reliquae facile coeunt in chylum, vel durioorem etiam massam

et glutini similem. Hoc ne fiat, ne spissentur, liquamentum praestat

passi adiectio etc. Gesn.

b. adiunctoque C.

c. carnis C. lentisque Goth.

d. Ita C.

quem cum suo stercore calentem et integrum in melle conuolues, et per canalem degeres. certissimum ac verum^e remedium est. Si exasperatio gutturis^f mo-6
 verit tussim, murrhae vncias duas, piperis vncias duas, feminis lini frixi^g et contusi sextarium, cardamomi^h femiunciam, vuae passae sextarium, nuclei sextarium, mellis pondo duo, diligenter trita commisces ac decoquisⁱ; pastillos ad nucis magnitudinem facies, ternos in^k die degeres.

LXVI. (vulgo LXVII.) Tussi, quae^a ex acerbitate humorum prouenit, tali ratione succurritur. In primis purgandum est corpus tussientis. Cucumerem itaque siluaticum vel^b radices eius cum nitro Alexandrino conteres, adiunctoque vino vetere per os dabis ad cornu. Quae potio cum laxauerit ventrem, post² diem tertium scyllae^c validioris)^d quatuor contundes, et optimi laseris, quantum fabae patitur magnitudo, commisces, vini que odorati sextarium et olei veteris libram addis, et cum diligenter omnia cribraueris, triduo per os defurdes ad cornu^e. Istis quoque suffi-3
 mentis^f non minus quam potionibus adiuuabis. Sandarachae^g vncias tres, asphalti^h vncias tres, allii et ceparum vncias tres. quae cumⁱ pariter triueris, in tres partes aequaliter diuides, et per triduum cooperto ori^k vel capiti subiectis carbonibus suffumiges^l, vt odor impleat

e. vtile C. vile S. M. hoc vtile Goth.

f. gutteris F. antique!

g. fricti contusi Corb.

h. cardamomi — nuclei sext. o-mittit Goth. nuclei sext. om. Corb. Graece est cardami et nuclei pinei.

i. decoques F. S. quod errore dedit etiam Gesner.

k. ad diem Corb. Goth.

Cap. LXVI. a. quam humorum acerbitas excitat Corb.

b. et Corb.

c. Ita pro squillae Corb. reillae Goth.

d. script. C. vncias S. M.

e. item alia infer. Edd. a. G. omitt. reliqua S. M.

f. suffumentis C.

g. Vulgo Samlarici. Goth. Sandarachae. Corb. Sandaricis. Verum viderat Morgagni.

h. asphalti Corb.

i. cum pinu suppositis punctis Goth.

k. olei tantundem capite Goth. tantundem ex Corb. laudat etiam sine nota Gesner et deinceps ibi verba: ori vel capiti omitti.

l. suffices Corb.

impleat nares. cuius tamen oculos prius ligabis, ne
 4 medicamenti acerbitate laedantur. Herbae quoque
 marrubii fasciculum quam magnum volueris deteres,
 et cum ovo et vino succido^m admisces, addita adipe
 ceruina, vel si defuerit, veruecinaⁿ cum cera resoluis,
 5 et cum tepesfactum fuerit^o ad cornu degeris. Gra-
 vissimae subuenit^p tussi, si pilulas^q cypressi decoquas
 et purges diligenter, addita axungia et anagallico^r et
 foliis tenerioribus herbae parietariae^s, contundas^t in
 pila et pastillos ad^v nucis magnitudinem facias, quos
 6 intinctos deiicies. Si placet pro pilulis etiam folia
 cypressi contusa miscere cum omnibus supra scriptis,
 potes^x liquidiorum facere potionem, et dare per cornu.
 Ad omnes tusses talem dedere plerique potionem. tra-
 ganti^y, myrrhae, spicae nardi ana vnciam vnā de-
 triuere^z sollerter, et cum duobus sextariis passi per tri-
 duum diffudere^{zz}.

LXVII. (vulgo LXVIII.) Ad arteriam exaspera-
 tam et ad spasimum. hyssopi libram^a, foeni graeci seli-
 bram^b, feminis^c lini, tragacanti, anagallici^d, rutae
 viridis singulas^e selibras, salis heminam dimidiam con-
 teres,

m. succido Corb. passum succidum
 III, 66, 33. comparauit Gesner.

n. Ita pro verbenaceam ex Corb.
 vernicina scripsit Gesner. verberina
 Goth.

o. Vulgo cum tepida ad cornu.
 Corb. quam dum tepesfactum fuerit
 ad. Ita etiam Goth. nisi quod
 quas dum habet.

p. subuenitur Corb.

q. pilulam Corb.

r. Ita pro argallico ex S. M. et
 Corb. Gesner. armo gallico Goth.
 et deinceps appii tenerioribus.

s. paritariae a. Gesn.

t. contundes in pilo — facies,
 quos impones in mel, oleo, vino passo,
 et sic tinctos deiicies Corb.

v. adiungis nucis Goth. voluitne
 ad inglandis nucis?

x. Ita pro poteris picis liquidae
 ex Corb. Gesn. poteris liquidorene
 Goth.

y. Vulgo draganti. Corb. Tra-
 canti vnc. I. piperis vnc. I. bormi-
 nes feminis lib. I. cimini vnc. I.
 spicae nardi vnc. I. murrac vnc. I.
 detriu.

z. detariuis solebant Goth.

zz. defundes Corb.

Cap. LXVII. a. semis inf. C.

b. lib. I. C. se. Go.

c. sem. li. trac. om. S.

d. selib. inf. C.

e. selib. C. Go.

teres, et^f vsque ad tertiam^g decoques cum passo,
 tussienti^h per triduum vulso; per nouem dies dabis.
 Alii petroselini Macedonici vnciamⁱ vnam semis, dauci²
 vnciam vnam, myrrhaeⁱ, spicae nardi, costi, traga-
 canti singulas vncias, prius in mulsa tepida diffusas^k,
 acori, piperis, sacchari^l ana vnciam vnam, guttae
 Ammoniacae^m vncias duas, cassiae vnciam vnam,
 pariter deterunt, pastillos ex mulsa faciunt, post cum
 passo deiiciunt tedianti. Ad tussim veterem, et ad³
 suspirium vel anhelitum et ad synanchenⁿ mox de-
 deris storacis rubeae vncias tres, myrrhae troglodytis^o
 vncias duas, opopanacis^p vncias duas, irisillyricae^q
 vncias duas, galbani vncias duas, resinae terbentinae
 vncias tres, herbae symphoniacaef^r vnciam vnam, pari-
 ter commisceas et deteres, pastillos facies cum melle.
 Praeterea axungiae libram semis^s, Caricas quindecim;⁴
 pineam^t combustam, et in puluerem redactam; liqua-
 minis^v optimi heminam, mellis libram^x cum cauli-
 culis excoctis, offas faciunt, et cum passo degerunt.
 Aliquantiy^y hederæ folia, item^r populi albi folia aequo⁵
 pondere deterunt, et cum vino albo^z per nares de-
 fundunt. Alii^a rutae folia molliora^b deterunt, et cum
 vino optimo per nares defundunt. Alia. Cucumeris
 siluatici folia foeno miscent, radicemque ipsius con-
 tun-

f. et om. C.

g. tertias C.

h. tussienti — vulso om. C.

i. vnc. inf. C.

k. infundes C. diffundis G. ma-
 lim infusas.

l. succari — vnam om. C. sac-
 cari S. Vulgo succari quod et
 cap. 69. f. 5. eliminat Corb. croci,
 cassiae S. M.

m. Armeniacae edd. amoniaci G.
 vt scripsit Gesner, scribi voluit
 Scriboniano Lexico Rhodius p.
 349. Armeniaci Goth. Idem dein-
 cepts detere — fac.

n. synanchen mos dederis C. quem
 secuti, si, quod post synanchen

habent edd. omisimus. Gesn.

o. troclitis C. G.

p. apopanacis hic et saepe C.

q. iris illyrici C. Verum est *iri-
 dis Illyricae*.

r. sic C. *simponiacae* al. *sponia-
 cae* G.

s. I. S. h. e. vnam semis C. li-
 bram S. M.

t. raneam F. M. S. M. G.

v. liq. opt. hem. om. C.

x. selib. C.

y. Reliqua om. S. M.

z. candido C.

a. aliquanti C.

b. Ita Corb. pro cum melle. In
 Goth. est conterunt mollia.

tundunt, et cum lini femine et hordeo commixta^c
 6 offerunt. Experimento probatum est tussim suspirium-
 que sanare^d, si sulphur viuum et rosinarinum cum
 melle et vino veteri per sinistram narem degeras^e.
 Aliquantum panacis radicem detritam cum vini optimi^f
 hemina et tribus cyathis olei per cauernam^g naris sini-
 strae infundunt. Praeterea rosmarini^h) quatuor,
 myrrhae scrupulos duosⁱ cum vini veteris sextario,
 olei hemina, per nares triduo defundunt, ita vt in^k
 die detur hemina. Anethi acetabulum, iriillyrica^l
 acetabulum, rutae scrupulum vnum, olei heminam
 7 dimidiam mane^m per os digerunt. Suspirium quoque
 ac tussim releuat, si radicis mori scrupulum vnum,
 herbae heliotropii vncias tres diligenter conteras, et
 cum hemina vini candidi per os defundas. Recens
 quoqueⁿ tussis experimento^o curationis sedatur. Len-
 tis sextarium^p semis emolis, farinamque mollissimam^q
 facies, ex qua singulas heminas cum singulis heminis
 8 aquae per os per^r triduum degeres. Vetus autem tussis
 aboleri creditur^s, si cyathos tres ex succo porri cum
 hemina olei pluribus diebus per fauces defundis^t.
 Tussientes ac vulsi hac potione curantur: panacis radi-
 cis vncias duas, sulphuris viui vnciam vnam, thuris
 masculi vncias duas, myrrhae troglodytis^v vnciam
 vnam commixta in puluerem rediges, ex quo duo
 cochlearia cum duobus ovis, addita vini veteris hemi-
 9 na, diebus quinque vel^x septem per os dabis: Exper-
 tum

c. commixta off. Et C.
 d. sanari C. Post sanare inter-
 pungunt, et Alia ponunt edd.
 a. G.
 e. digeris edd. a. G.
 f. vino optimo C. ita et heminam
 — oleo G.
 g. Ita pro cauernas Corb.
 h. rosmarinum scrip. 4. C.
 i. croci scrip. 2. inf. C.
 k. in om. C.
 l. ir. ac. om. C.

m. mane inf. C. G.
 n. vero C.
 o. expedit hac cum ratione sed C.
 p. r. S. hoc est vnum semis C.
 q. mundissimam C. G. Deinceps
 coque et per os G.
 r. in C.
 s. in inf. C.
 t. infundas C.
 v. trogloditis edd. a. G. troclitis G.
 x. Haec omitt. Goth. aut sex

tum dicitur: vltimi cinerem leuissimum^y (id est fauillam) aqua tepenti permiscere, et olei boni æquam mensuram addere, iunctisque tribus ouis, diebus quot volueris dare per fauces.

LXVIII. (vulgo LXIX.) Validissima contra tussim et vomicas compositio talis est. succi^a marrubii expressi^b heminam^c, Caricas ficas xxv, mellis Attici vel^d Siculi sextarium semis^e, in olla noua ad medium decoques, post myrrhæ troglodytis^f vncias duas, dauci^g vnciam vnam, cassiæ fistulæ vnciam semis, cinnami^h semiunciam, thuris masculi vnciamⁱ, aristolochiæ vncias duas, opopanacis vnciam, irifillyricæ^k vnciam semis, radicis panacis vnciam, vniuersa conterito atque cribrato, et supra medicamentum^l, in quo mel et^m ficus coxeris, mittito, et studiose agi-²tans feruere facito paulatim carbonibus lentis, post in pixidem plumbeam vel ligneam condito, ex qua bina cochlearia cum hemina vini per os quotidie degeres. Vulsis vel tussientibus prodest singulos sextarios lentis,³ foeni Graeci, etⁿ lini feminis frigere^o separatim, et puluerem facere, et de singulis speciebus singula cochlearia cum succo anagallici^p et succo plantaginis, quantum volueris addito vino, per os dare^q.

LXIX. (vulgo LXX.) Vt diuersae causae sunt, ita et^a difficiles curae. Quapropter^b studiose, quae experimentis nostris vel aliorum probata cognouimus, intima-

y. lentissimum S.
Cap. LXVIII. a. succum C. G.
talis inf. Goth.
b. expressi om. C. expressum G.
c. lib. i. S. M.
d. Vulgo vel cymini.
e. vnum S. M.
f. troglitis C. troditis G. dauci,
cassiae, fistulae ana S. M.
g. dauci — semis om. C.
h. cinnamomi C.

i. vnc. i. sem. C.
k. vid. 3, 68, 3. not. r.
l. medicamento edd.
m. vel C.
n. et om. C.
o. terere S. M. frigide G.
p. anigallici C. symphiti S. M.
h. e. Symphyti.
q. dabis C.
Cap. LXIX. a. sunt C.
b. qualiter C.

mamus. Ad vnum^c itaque animal talis potio praeparatur: fabae frixae^d sextarium sine sale cum^e aqua decoques, quemadmodum hominibus consuevit apponi. Praeterea foeni Graeci sextarium separatim mittis in cacabum, et cum feruere coeperit, primam aquam effundes^f, post addis aquae sextarios quinque, Caricas viginti, glycyrrhizae^g vncias duas^h; tantum ferueat, donec quatuor sextarii remaneant; tunc fabam istam coctam et foenum graecumⁱ cum Caricis et^k glycyrrhiza^l, in mortario diligenter deteris, addis insuper butyri^m, seui hircini ana vncias duas ad calorem diligenterⁿ resolutas. quae cum omnia miscueris, addito iure^o, in quo foenum Graecum decoxeris, tepefacta per cornu plus quam singulas heminas diebus singulis faucibus^p digeris. Quod^q si spissiore videris potionem, tantum passi addis, ut possit per cornu exire.

3 Barbarorum vsus aduersus tussim inuenit salutare remedium: Radicem herbae, cui nomen est inula^r, quam Campanam plerique appellant, colliges, et^s in umbra siccabis; postea deteres, in puluerem rediges, ex quo terna maiora cochlearia in singulos sextarios vini veteris pridie infundis, et cum bene agitaueris claudes, ne odor herbae salutaris exhalet; per os triduo vel

4 quot volueris diebus degeres. Item aliud^{ss}. Lentis Alexandrinae, foeni Graeci, lini seminis heminas singulas decoquis^t, addisque ei tragacanti vnciam^v semis, pridie

c. ad vnumquodque S. M.
 d. frixae C. sextarium semis cum aqua Goth.
 e. cum aqua om. C.
 f. Ita Corb. pro fundes.
 g. Vulgo liquiritiae. C. Lyeiriae.
 Goth. gliceris in die.
 h. et addit C.
 i. Vulgo foenigraecum. C. G. foenugr.
 k. Vulgarum vel correxi ex loco gemello IV, 9, 6.
 l. Vulgo liquiritia. Corb. glycerizia.

m. vnc. 3. sibi al. sebi hirc. vnc.
 2. Corb. Vulgo sepi.
 n. diligentissime resolues C. resoluta Goth.
 o. tepido addit S.
 p. dabis C.
 q. reliqua om. S. M.
 r. emula edd. a. G.
 s. et inf. C.
 ss. Ita pro alia Go. paulo post vulgarum traganti correxi bis.
 t. decoques, addes etc. C.
 v. I. f. C.

pridie in tepida infundis, et anagallici vncias tres diligentissime resolutas; quae cum omnia in mortario triueris^x, in cacabo nouo cum tribus aquae sextariis decoquis^y, exinde tertiam partem cum sextario passi tepidum per os dabis triduo continuo. sanare^z creditur vulfos^a. Si iumentum ex vulneribus faucium^b tussis 5 vrgebit, irisillyricae^c vnciam vnā, piperis nigri semiunciam, succari^d) vnā, myrrhae troglitis semiunciam, thuris pollinis semiunciam, tragacanti prius infusi et triti vnciam vnā, oua quinque cum passi sextario commisces, et triduo per fauces degeres ad cornu^e. Post mel, butyrum, axungiam, salem^f et piculam commisces, offas facies, et in passo intinctas degeres^g. Si ab internis tussierit^h, succi ptisanæ he- 6 minam, defrutiⁱ cyathum misces, et per triduum dabis. Si grauius tussierit animal, fabae frixae^k et coctæ sextarium, seu^l hircini vncias tres, allii capita tria pariter decoques^m, et in mortario conteresⁿ, et cum passo dabis. Curat autem vulfos et ruptos^o: 7 foeni Graeci sextarium vnum, cum viginti Caricis^p, fasciculo apii, et fasciculo rutae in aqua^q ad medium decoquis, ita vt postmodum tragacanti resoluti^r vnc. tres et anagallici contusi tres aliae^s addantur, et omnia conterantur, offulaeque^t ad nucis magnitudinem factae

x. *cribraberis* C. h. e. *cribraneris*, quod inferendum potius quam cum *triueris* permutandum. Gesn.

y. et inf. C.

z. *stagnare* C. G.

a. *vulsum animal* C.

b. *faucibus* C.

c. pro *iridis illyr.*

d. *croci scrip.* I. C. *troglytis* est pro *troglydyticae*.

e. *cornum*, vt solet, C.

f. *sales* C.

g. *degeres* Gesn. *Aliae digereres*.

h. *vulgatum intussierit* correxi.

i. *defricti* C.

k. *frixae* C.

l. *sibi* C. *sepi* Goth.

m. Ita C. pro *decoquis*.

n. Ita C. pro *deteris*

o. intellige hoc remedium vel simile quid cum Gesnero

p. et *fasciculum* C.

q. *qua* C.

r. *soluti* C. Deinceps *vncias* Edd. ante Gesn. hic et p. p.

s. Ita C. *Vulgo contusi vnc. tres, et allii tres.*

t. *Vulgo offis que — factis.*

factae ternae, quinae, septenae per triduum degerantur^v.

LXX. (vulgo LXXI.) Scabies iumentis deformitatem et passionem, et interdum periculum generat. Contagiosa namque est, et transit in plures^a. Cui nascenti medicamentis non oportet occurrere^b, ne praeclusa cute in visceribus residens conuertatur in morbum. Sed cum^c eruperit foras, primo purgatio ventris adhibetur, si puluerem ex radice cucumeris^d siluatici cum vino faucibus animalis infuderis^e, vel certe si radicem minutatim^f concisam copiose cum hordeo subministres^g. Quod cum ex ratione processerit, interposito triduo aliquantulum^h sanguinis, si caput et collum scabies infestat, de ceruice detrahes. Si vero scapulaeⁱ vel armi aut pectus in causa est, de brachiolis sanguis emittitur. Cum^k spinam vel lumbos aut coxas papulis^l aestuans prurigo^m peruaserit, de femorum venis sanguis emittiturⁿ. Asphaltum, sulphur viuum, picem liquidam in butyrum aequis ponderibus pariter deteris, et in sole diutissime confricans totum iumentum corpus perungis^o. aceti acris sextarium, piculae uncias quatuor, cederiae uncias quatuor pariter decoquis^p, scabiosum animal ex lotio humano et calida permixta diligentissime perfricaturus, tunc penicillo^q in fuste ligato medicamentum inducis

v. digeruntur Edd. ante Gesn.
 Cap. LXX. a. puluerem C.
 b. occurrere C.
 c. Ita pro vt S. M. C. et Go.
 d. Ita Edd. a. Gesn. qui dedit cum Corb. et Goth. ex cucumere siluatico.
 e. Ita pro infundis C.
 f. minutatim ex C. addidi.
 g. subministras Edd. a. G. sibi ministras omittis cum hordeo Goth.
 h. aliquantum C.
 i. scapuli Edd. a. G.

k. Et post S. M.
 l. aestuans Goth. unde malim exaestuans.
 m. Ita pro contagio C. purgatio Goth.
 n. auferatur C.
 o. Item addit S. deinde vulgatum cedrinae ex Goth. correxi. cedri Corb.
 p. et scab. — perfricabis C. confricas Go.
 q. penicello C. Go. Hinc omittit S. M.

in sole. Asphaltum^r et sulphur aequaliter conteris, addita adipe porcina, et olei veteris tantundem, quae cum decoxeris, perunges in sole. Adipis libram,⁴ sulphuris viui uncias duas, bituminis unciam vnā, olei selibram, picis liquidae cyathos duos, omnia conteris^s et decoquis, et perungis sicut supra scriptum est. Lotii veteris humani, faecis D^t quatuor, stercoris ouilli selibram, olei heminān, sulphuris viui^v uncias tres, picis liquidae cyathos tres, omnia contere et decoque, et in sole calido animal semel in die perunge. Bituminis pondo duo, sulphuris viui selibram; cerae libram, mannae thuris selibram commisces in oleo, in quo prius fasciculus anchusae^x decoctus est, et perungis in sole. Alia^y. si minus habeat⁵ integras vires, ranas in aqua decoquis, vinctumque^z earum colligis, et cum polline lenticulae, adipe et oleo permisces^a, tepefacto perungis. Item alia^b. Cucumeris siluatici radices lauas et tundis, et^c in cacabo nouo cum oleo, quantum sufficit, decoquis et vteris. Sulphur quoque cum vino^d decoctum similiter iuuat. Si vetustate scabies occalluit^e, prius abra-⁶ denda^f ferro vel testis ad viuum est, insuper humano lotio cum aqua marina vel salsa mixto confricanda^g est. post sulphuris, bituminis, picis liquidae, axungiae veteris, sepi caprini, cerae, aluminis scissi^h singulas libras contundisⁱ, misces, et decoquis, et sic

Q² animal

r. Asphaltum hic et alibi C.
s. conteres C. contere et decoque
Go.
t. scrip. 3. stercus ouillum selib.
faecis olei C. fecis — stercus ouil-
lum Goth.
v. vini om. C.
x. Vulgo a. G. aricusae. Corb.
Go. ancusae.
y. Alias si non Corb.
z. vinctumque Edd. a. G. vinctum-
que Go.

a. et addit Corb. qui etiam hic
futura ponit
b. aliud C. alium Go.
c. et ex C. addidi. In Goth. et
pro in adest.
d. candido inf. C.
e. obcalluerit C.
f. Ita pro obrad. G. erad. C.
g. perfricanda C. fricanda G.
Vulgo confricandum
h. Vulgarum spissi omitt. C.
emendauit Morg.
i. contundes etc. C.

7 animal perungis in sole. Folia rhododafnes^k cum oleo vetere decoques, addita pice liquida, et aceto, et cera. certum est de experimento remedium. Memineris tamen, in omni vnctione contra pilum iumentum in sole diutissime confricandum.

LXXI. (vulgo LXXII.) Vitiatum aliquo^a casu vel mucidum foenum ad similitudinem veneni animalibus nocet, quorum ista sunt signa: Oculos habebunt vagos et^b semper micantes, ipse^c gradus eorum erit incertus. His de matrice auferendus est sanguis, de^d brachiolis flebotomandi sunt, et potionandi ita: Caricis in vino odorato decoctis, rursus detritis: abstinendi ab hordeo, (et^e foeno:) dandae^f etiam diureticae^g potiones.

LXXII. (vulgo LXXIII.) Simili obseruatione curantur, quae^a nimio hordeo aut^b malo laeduntur. Sed haec^c etiam in aqua frigida aduersus torrentem diutissime detinentur. Vtrisque^d remedium est, pelliculam^e de ventre pulli siccata fumo deterere additisque^f octo scrupulis^g piperis, et quatuor cochlearibus mellis, et vncia^h pollinis ex thure, cum sextario vini veteris tepefacto per os dareⁱ.

LXXIII. (vulgo LXXIV.) Fascinatum animal triste est;

k. sic C. G. de rhododafnes edd. Deinde et per acetum et ceram liquidum G.

Cap. LXXI. a. sic C. aliquoties vel modicum edd.

b. et om. C.

c. ipsos C.

d. debrachiolandi sunt etiam et pot.

C. an debrachiolare dixerunt? vt dematricare noster saepe. Gesn.

e. et foeno om. C. G.

f. sunt inf. C. addendae sunt diureticae G.

g. sic C. et S. M. duriticiae F. diureticae S.

Cap. LXXII. a. qui C. curetur qui — hi Goth.

b. maloque C.

c. hi C. G.

d. Ita pro vtrique C.

e. pellicula — siccata C.

f. additaq. vnc. vna S. M.

g. sic C. scrup. al. a. G.

h. vncia om. C. uncias male

Gesn. Editio.

i. dabis C. G.

est, grauatur^a incessu, macescit, et nisi subueneris; incidet in morbum. Bituminis igitur et sulphuris parum cum granis lauri ex aqua defundis per nares. Praeterea coriandrum vel semen ipsius cum sulphure et teda carbonibusque^b circumferes^c, ex^d aqua feruenti animal consperges, suffumigabis. Vniuersis quadripedibus remedium praestat ista suffumigatio^e, curat, atque morbis resistit.

LXXIV. (vulgo LXXV.) Aduersus vniuersas infirmitates et morbos equorum vel bouum, vbi primum coeperint aegrotare, potio ista succurrit: Radices^a scillae^b, radices populi, quae^c graece appellatur rhamnos (nam est fuscior et nubellula^d) et salis^e communis quantum sufficit mittes in aquam, eamque animalibus vsque ad sanitatem dabis in potu^f. Quod si desperatas valetudines praeoccupare volueris, ne vnquam accidant animalibus tuis, incipiente vere hanc illis^g temperabis potionem, et omnibus animalibus^h per quatuordecim dies continuos dabis in potuⁱ.

LXXV. vulgo LXXVI.) Ostendendum autem est; potiones ipsas oportere cum^a ratione defundi. Siquidem frequenter euenit, vt, dum animalia potionantur, tussiant,

Q 3

Cap. LXXIII. a. grau. et mac. C. Si asenicum — est et grauatur G.
b. carbonesq. C. vnde que addidi.

c. nota verbum lustricum vt ille Aeneas ter pura² socios circumtulit vnda.

d. ex aqua fern. om. C. Pro his G. aqua solum habet.

e. suffectique resistit etiam morbi C. Forte suffitio quae ref. et. morbis Gesner.

Cap. LXXIV. a. Ita pro radix C.

b. scyllae Edd. a. G. rhamni, radices squillae S. M. sillae Goth.

c. quae appellatur albus. nam est fuscior et nouellula C. quae appellatur rhamnus Goth. populus alba malebat Gesner.

d. rubella coniac. Morgagni IV, 26.

e. Ita pro sales communes Corb.

f. potum C.

g. Ita pro praeparabis C.

h. omni anim. ex C. addidi.

i. potum Corb.

Cap. LXXV. a. Ita pro curatione C. in Goth est: Cum accipit potionem, ostendendum est potiones.

tuffiant, fudent^b grauiter, et tremorem musculorum^c omnium patiantur, follicent^d etiam et submisso capite se sustinere vix possint^e. Quod accidit^f, si quando per imperitiam ante^g dantis potio in arterias, et spirituales^h partes pulmonis resilierit. Vnde fit et periculum² praesens. Quare obseruandum est, ne tussienti iumento et pendentⁱ adiicias potionem, sed statim eum^k soluas, paululumque^l deambulet, et^m magis ei alia potione subuenias: aquae tepidae oleumⁿ rosatum commisces et agitas, et per os saepius dabis. Pusca^o quoque puleiata nares eius fouebis, et^p emendabitur culpa. Obseruandum quoque est, vt subtracto hordeo et^q negato potu digerat^r animal potiones.

LXXVI. (vulgo LXXVII.) Plerumque a nociuis^a animalibus, id est colubris, scropiis, phalangiis^b, et muribus caecis^c animalia feruntur, et in periculum² veniunt. Quorum^d ista sunt signa: fastidiunt^e cibum, pedes trahunt^f, et cum producuntur^g, succumbunt ad singulos gressus^h, per nares defluit sanies, grauedo nascitur capitis, ita vt deiiciatur ad terram, ad surgendum³ vel incedendum deficiunt corporis vires. Generali-

b. *salent* F. M. S. M. sed *fudent* inclusum habet Fabr.

c. *mosc.* a. G.

d. Ita G. ex Corb. pro *follientes* et.

e. *possunt* a. G.

f. *enemit* C.

g. Ita pro *artis* Goth. omittit Corb.

h. *in spirituales* C. quod praeferebat Gesn.

i. *pendenti* sc. arteriam malebat Gesn.

k. *eum* om. C. Go.

l. *paulatimque* C.

m. *sed magis alia* C. *aliam potione* subiicias Goth.

n. *oleo commisc.* Corb.

o. *Post quoque pulta acto* Goth. est *posca pulegiata*.

p. et om. C.

q. et ne potum degestum animal potiones C. Voluitne: ne post potum degestum animal potiones?

r. *digerit* C.

Cap. LXXVI. a. *noxiiis* C.

b. *sphalangiis* a. Gesn. *spalangiis* Corb.

c. *al. arcis id est araneis* vid. c. 79. in margine Fabriciani exempli adscriptum.

d. Ita pro *cuius* Corb.

e. Ita C. pro *fastidium ciborum*. Goth. *cuius*, *pedes*.

f. Ita pro *trahuntur* Corb.

g. *perducuntur* Goth.

h. *ingressus* Goth.

raliter curatio ista succurrit: Locusⁱ qui percussus est ante omnia fumigandus est succensis testis ouorum gallinae, quae prius infundes^k in aceto, addito etiam cornu ceruino vel galbano. Post suffimentum^l loca ipsa scarificabis^m, et sanguinem ex his emittis, vel certe candentiⁿ ferro comburis loca, quae venenata pestis attingit. Obseruare autem debes, ne aut supra⁴ articulos^o aut neruosis in locis in quacunq[ue] passione vnquam cauterium imponas^p. Aduis enim neruis vel articulis, perpetua debilitas consequetur. Sed diligenter considera, vt^q aut superius aut inferius pu- fillum quam nerui aut articuli sunt, cum necessitas fuerit, apponas cauteria. Animal autem quod venenata⁵ bestiola^r tetigerit expedit vt sudet, et calidis^s cooper- toriis inuolutum deambulet, et farinam hordeaceam in cibo sumat, additis frondibus fraxineis et vitibus albis^t. In plaga autem mel Atticum vel cyminum in^v vino veteri mixtum calefactum oportet imponi. Non- nulli stercus suillum recens et mel^x Atticum cum vino miscent et calefactum quasi cataplasma inducunt adden- tes vrinam humanam.

LXXVII. (vulgo LXXVIII.) Equus^a si buprestem comederit in foeno vel in pabulo, haec^b erunt signa. Statim ei venter inflatur, a cibis^c resilit, et^d stercora minutatim et frequenter reddit. qui statim sternendus

Q 4 est,

i. locum — suffumigabis Corb.
k. infunderes Corb. vnde infu-
deris malebat Gesner. oua gallinae
prius Goth.

l. Ita pro fomentum Gesn. suffi-
mento Corb.

m. claricabis Corb.

n. canterio inures Corb.

o. articulum aut in neruosis locis
Corb.

p. ponas Corb.

q. et — appones Corb.

r. bestia Corb. vestigia Goth.

s. sagis addit Corb.

t. (credo) inserit F. ab iis credo
albis Goth.

v. cum Corb.

x. melantherum Corb. vnde melan-
thium coniiciebat Gesner.

Cap. LXXVII. a. Buprestem si
com. C. bustrepen edd. nisi quod
buprestem S. M.

b. haec erunt signa. Statim ei
venter C. Vulgo erat: haec signa
statim sequuntur. Venter ei in-
flatur.

c. cibo C.

d. et om. C.

est, et cogendus ad^e cursum. Post ei vena tangenda est de palato leuiter, vt sanguinem suum delluentem transglutiat, assidue deambulet, triticum cum^f passo infusum, et porros offeres^g ad cibandum. Vinum autem tepefactum cum vua passa diligenter contritum^h ad cornu dabis eidem in potu.

LXXVIII. (vulgo LXXIX.) Vipera si momorderit^a iumentum, ex morfu eius pus^b consuevit exire. Nam si praegnans^c erit, totum rumpitur corpus. Ad morsum tamen viperae vel phalangii^d aut muris aranei commune remedium est, terram formicarum cum vino miscere et dare per fauces, vel certe de ipsa terra frequentissime vulnera^e confricare. Ad quas causas etiam terra talparum creditur posse prodesse. Quod si in itinere aut in locis, vbi desit copia fumentorum^f, necessitas ista contingit^g, piperis^h grana triginta cum sextario vini veteris tepefactoⁱ faucibus degeres. et^k herbam thymum tritam cum vino si dederis, prodesse creditur. Morsus viperae [vel cuiuscunque serpentis] ostenditur, si humor putidus de plaga incipit currere. Praefens remedium est, si haedum vel gallum vel agnum in recenti occideris; et calentes pulmones eius cum sanguine vel corde vel iecore vulnere apposueris, diligenterque constrinxeris, vt omne virus educat: daturus continuo potionem: acori Pontici semiunciam tritam cum vini veteris sextario^l, salis triti heminam pariter

e. ad om. C.

f. cum passo om. C.

g. Ita pro adferes C.

h. detritum ad cornum dabis in potum C.

Cap. LXXVIII. a. mordebit C.

b. aest C. et post G.

c. tum scilicet efferatior putatur. Vid. Aët. 4, 1, 90. et noster 3, 82, 3.

d. sphalangii edd. a. G. spalangionis C. G.

e. sic S. M. C. G. vitnam edd.

a. G.

f. fumentorum edd. a. G. pigmentorum C. pigrorum G.

g. contigerit C. ista pro ipsa dedit Goth.

h. triti inf. C.

i. tepif. F.

k. Herbam quoque thymum C.

l. I. S. inf. C. macoris Pontici — tertiam vini veteris Goth.

pariter misces, et tepesfacta^m faucibus degeris. Si⁴ perseveraueritⁿ tumor, vitem albam siluestrem copiose comburito^o, et ex cineribus eius lixiuum^p facito, et in potionem triduo^q ad vnum sextarium dato. Cinere^m quoque ipsum cum^r aceto in modum cataplasmat^{is} vulneri imposito. Si nihil profecerit, cauteriis^s vrto, vsta solenniter curato. Farinam quoque hordeaceam cum^t vino et sale, oleoque decoctam in cicatricem oportet imponi^v.

LXXIX. (vulgo LXXX.) Iumentum si in pabulo araneum^a comederit, haec erunt signa: totum corpus tumebit, sed circa^b auriculas et oculos et nares inflatio cum indignatione maior apparet. cui hac ratione subuenis^c. De palato sanguinem tolles^d, eumque exceptum cum sextario aceti et hemina salis miscebis, et circa plagam vel loca tumentia perunges, diligenterque operies vt fudet. hac ratione sanabitur.

LXXX. (vulgo LXXXI.) Si phalangius^a iumentum percusserit, his apparebit^b indiciis. Stat^c ei veretrum praedolore, et videtur velle mingere. cui ista ratione subuenies. piperis vnciam vnam, pyrethri^d vnciam, vuae siluaticae vnciam terito, et cum vino veteri per fauces dato.

Q 5

LXXXI.

m. Ita pro tepesfactum C.

n. Ita pro perseverat C.

o. In Cód. Corbeiano aliquis scripserat cum burito; deinde adiecit scriu. h. e. scribendum, butyro. Verum haud paullo sapientius subiecit manus Fabricii (quamquam ad hoc facinus ne opus quidem hac manu erat) Male. retineo vulgatum Gesn. copiose cum butyro et cinerem Goth.

p. lixinam C.

q. per diem C.

r. cum aceto om. C.

s. canteribus C.

t. ex sale et vino C.

v. apponi C. (vsque dum sanxerit) addit S.

Cap. LXXIX. a. arenum S.

b. circum C.

c. subuenis — sanguinem om. C.

d. tollas edd. a. G.

Cap. LXXX. a. sic C. et S. M. sphalangius al. a. G. et in marg. Fabric. corruptionis arguitur sphalangius.

b. agnosceatur signis C.

c. Statim ver. pro dolore videtur velle C. vnde vulgatum videbis correxi.

d. piretri omu. a. G.

LXXXI. (vulgo LXXXII.) Mus araneus pestis est^a venenata, et tam equis quam bobus noxia. atque ideo cum^b captus fuerit,mersus necatur^c in oleo, ibique in putredinem vertitur, ex quo medicamento cum animal mordetur^d, plaga linitur, et curatur animal^e. Vel si inuentus^f non fuerit, cuminum tritum cum pice liquida axungiaque miscetur, ad spissitudinem malagma^g matis coquitur, impositumque^h a periculo liberat et² sanat. Quod si in suppurationem fuerit plaga conuersa, lamina ferrea candenti aperienda est, et quidquid vitiosum est inurendum, atque ita^h pice liquida vel oleo curandumⁱ. Ne autem mus araneus animal mordeat, ipsum animal^k viuum de creta^l circumdabitur, quae cum indurauerit, suspenditur in^m collum, et non contingetur a morfu. certissimum est. Aduersus mortuumⁿ comprobatur allium tritum cum nitro, et si nitrum defuerit, cum sale et cymino^o permiscere, atque ex eo puluere loca, quae morfu contacta sunt, con-³fricare. Quod si^p eruperint vulnera venenata, hordeum combustum in puluerem rediges, et diluto^q aceto vulnere insperges, et hac ratione sola curabis. daturus potionem; pollinem tritici, hordeum^r, cedriam, et vini sextarium per fauces degeres. Quod si praegnans mus araneus fuerit qui percusserit, his agnoscitur signis. Pustulae^s per totum corpus exeunt; sed simili, vt supra scriptum est^t, ratione curabitur.

LXXXII.

Cap. LXXXI. a. est inf. C.

b. dum C.

c. Ita pro necabitur C.

d. nonmorderit, linctur C.

e. animal om. C.

f. denentum C.

g. impositumq. C.

h. ita om. C.

i. percurandum C.

k. animal om. C.

l. creta C.

m. ad C. suspenditur collo G.

n. morsus eiusmodi C.

o. cum vino C. ex cumino.

p. ei inf. C.

q. diluti aceto vulnere asperges C. aspergis G.

r. cum hordeo, cedri C. G.

s. pustellae C.

t. est om. C.

LXXXII. (vulgo LXXXIII.) Scorpius si iumentum percusserit, his agnoscitur^a signis: Genua contrahuntur, claudicat, non manducat, de^b naribus fluent pituitae virides; vt accumbit^c, vix resurget. Simili ratione curatur sicut serpentis ac viperæ morsus: stercus tamen asinum velocius^d in plagam oportet imponi.

LXXXIII. (vulgo LXXXIV.) Canis rabiosi^a morsus et iumentis, et hominibus exitium inferre consuevit, vsque eo vt^b ipsos qui contacti fuerint hydrophobos^c faciat et conuertat in rabiem: qui hac ratione curantur^d. Locum qui morsus est, ferreis, vel quod vtilius est, cuprinis cauteriis vrito, in loco tenebroso eum constituito. Sic eum adaquabis^e in tenebris, ne aquam^f videat. Quod si canem ipsum occidere poteris^g, iecur eius coctum^h dabis ad manducandum, vel tritumⁱ faucibus degeres. Foeni quoque flores² combures, et cum axungia veteri deteres^k, et ad morsum appones. salutare remedium est. Sed specialiter prodest, si radicem cynorhodon^l, id est, herbae quae appellatur^m rosa canina, effoderis, et lotam prius atque contusam diligenter, siue homini siue animali, quod rabiosus canis momorderit, in plaga apposueris, contritamqueⁿ cum vino veteri propinaueris^o quotidie ad bibendum. Hac enim sola ratione nec hydrophobus^p fiet, et imminens discrimen^q euadet. Canis³ rabidi

C. LXXXII. a. agnosceretur etc. C.

b. fluent ei de naribus pit. C.

c. accumbet, et vix surget C. vt vix G.

d. vel lotium in ipsu pl. C.

Cap. LXXXIII. a. rabidi C.

b. eos ipsos C. vt ipsi edd.

c. hydrophobos C. hydrophobicos S. M.

d. curatur Edd. Deinceps Locus Gesneriana.

e. Ita Cor. Vulgo Sic etiam cum adligabis. In S. M. est et sic ipsum pota vt aquam non videat.

f. Vulgo quidquam. Corb. etiam aquam.

g. Ita C. pro poteris.

h. Ita C. pro decoctum.

i. Ita C. pro detritum.

k. deteres et om. C.

l. cynorrhodae C.

m. vocatur C.

n. constrictamque C.

o. propinabis ad C.

p. hydrophobos Edd.

q. Ita C. pro crimen, vt coniecerat Morgagni IV, 44.

rabidi moribus subuenit, si tres) nitri, Iudaici bituminis^o scrupulum vnum tritum cum hemina vini veteris^t tepentis triduo per os degeras. Sambuci^v quoque grana vel succum de foliis aut de cortice exprimes, et cum vino veteri dabis in potu^x. Sed tunc^y efficax est hæc potio, si de ea sambuco dederis, quæ non in terra sed in alia arbore fuerit innata.

LXXXIV. (vulgo LXXXV.) Si finum gallinacium^a animal in hordeo comederit, vel foeno sumserit, quasi a venenatis bestiis percussum cruciatur continuo, internorum dolor et inflatio subsequitur, ad similitudinem strophii sudor quoque^b et volutatio ac tussis asperrima. Aduersus quam necessitatem apii seminis^c deteris uncias duas, et cum vini veteris sextario et hemina mellis temperas^d, et per os defundes, et tam diu deambulare compelles, donec potio ventrem moueat. Quod si nimio^e dolore etiam obrobatio fuerit subsecuta, baccarum^f lauri libram, nitri selibram^g, aceti sextarios duos, olei sextarium, diligenter trita permisces, et ad focum calefacies, et in loco calido animal^h per triduum vnigesⁱ, et contra pilum diligenter fricabis, certissimum daturus^k ex sudore remedium. Aduersus huiusmodi casum^l physicum remedium experientia docuerunt: Pullum vel gallinam occidere^m,
ventrem.

r. Scrp. Iudaici C. nitri omitt. et deinceps bituminis triti cum hemina habet.

s. bituminis trito C.

t. meni addit Goth.

v. Ita C. et Morgagni pro sambuci. pro cortice Goth. radice.

x. potum C. post veteri Goth. tepidum addit.

y. tamen S. M. Deinceps vulgatam a. G. restitui. Ille dedit quod — imatum. Goth. quos — non imatum.

Cap. LXXXIV. a. Ita pro gallinarum C.

b. Ita C. pro quoque strophii et

volut. In Goth. omissis verbis et volutatio — necessitatem sequitur item apii.

c. semen deteres uncias 2. Corb.

d. contemperas C. heminasque illius temperabis Goth.

e. Ita pro nimius dolor C.

f. bacas lauri selib. C. libram seminis S. M.

g. unciam vnam S. M.

h. animal ex S. addidi.

i. perungues C.

k. hæc Corb.

l. casus C.

m. Ita Corb. vulgo pullum et occideris vel gallinam.

ventremque eius crudum et adhuc calentem cum fter-
core suo equo vel mulo inuolutumⁿ melle digerere
per fauces, optimum creditur. Tres pilulas^o gypsi⁵
cum vino veteri deterere, et tepidum per os dare, ea-
dem optime^p sanare firmitur. Lixiuum^q quoque de^r
arbore vlmī vel^s cuiuscunque generis ligni cinere^t,
dummodo bene cretum^v, cum oleo miscere^x, ac liqui-
dum et tepidum defundere per fauces^y, physicum et
salutare laudatur.

n. involuto melle Corb.
o. pullos euscum C.
p. hora sanari C.
q. Lixiuum C.
r. ex C.
s. ex addit C.

t. Ita pro cinerem C.
v. tritum C.
x. oleo permiscet liquidum et lac
tepidum Goth.
y. tanquam addit C.

VEGETII RENATI
ARTIS VETERINARIAE
SIVE
MVL O M E D I C I N A E
LIBER SEXTVS.
(VVLGO QVARTVS.)

PRAEFATIO.

Solennis excusatio negligentium est, dispendia ex dissimulatione venientia Deo imputare vel casibus. Minus namque peccare se credit ignauia, si id, quod ipsius culpa accidit, ad potestatem incipiat deferre fortunae. Sic de aegrotantibus dicitur morituros^a, et si medicina cesset, euadit. Cui disputationi, quia non solum iners, sed etiam impia est, non libenter assenserim. Malo enim nihil expertum relinquere, quam si quid calamitatis euenerit, auaritia vel dissimulationibus imputari. Sed fortasse aliquando vera [illa^b] videantur in homine, qui diuina prouidentia ac dispositione factorum^c creditur regi. Animalia vero cum quibus diuinitas nihil dignatur habere commune, nisi hominum

VARIETAS LECTIONIS.

Lib. VI. Praef. Hanc praefationem ex Gudiano libro Fabricius ante Gesnerum iam ediderat Bibliothecae Latinae To. III. L. III. c. 12. p. 135 sq.

a. Adnotatum, etiam legi morituris. Caeterum hoc sibi velle videtur, quosdam aegrotantes ita male

ab medicis haberi, ut morituri videantur; enadere, cum ab his relinquuntur: si mortui fuissent, non medicinae sed fato imputaturos fuisse mortem homines G.

b. illa om l.

c. Ita cum Fabr. Gesn. pro factorum.

minum studio impensisque curentur, absque ambiguitate depereunt. Quid enim iumentis spei superest, quae diuinitas fouere respuit, si hominum medela cessauerit? Saepe accidit, ut neglectis animalibus, quae prima compararent morbum^d, contactu crescens pestilentia greges integros perimat, quum^e polluta a languidis pascua infectique fontes ita nocent^f, quasi in venena vertantur. Postremo aegroti odor cum sanorum impleuerit nares, ipso foetore visceribus inferet morbos. Sic ad pullos mors a matribus corrupto lacte transmigrat. Sic in numerosis stabulis quamuis vile iumentum, si contagiosam semel susceperit passionem, veloci transitu pretiosa quoque iumenta consumet. Sed aduersum omnia diligentia, studium, herbarum potestas, curandi scientia, prodesse consuevit. Sicuti medicorum prima doctrina est humani corporis partes organorumque^g cognoscere, ita necessarium Mulomedicis, de ossibus, de neruis ac venis iumentorum vniuersa perdiscere. Neque enim curare rationabiliter potest, qui qualitatem rei, quam curat, ignorat.

CAPVT I.

Iumentum igitur habet in capite ossa duo, a fronte usque ad nares alia duo, maxillaria inferiora duo, dentes quadraginta, id est, molares quatuor et viginti, caninos quatuor, rapaces duodecim. In ceruice autem sunt spondyli^a septem^b, a spatula ad renes sunt octo.
a re-

d. primo cum perirent morbo cum Fabricio Gesner. quae prima cum perirent (al. perirent) morbum Cod. osui Gesneri coniecturam. Ipse malebam prima susceperant morbum.

e. Ita Fabr. Gesn. pro Quam.

f. Ita pro nocet Fabr. Gesn.

g. Ita pro organum cum Fabr.

Gesner, qui illam tamen lectionem non contemnebat.

Cap. I. a. spondyli Edd. a. G. spondyli C.

b. sex, spatulae et renum sunt octo Corb. vnde Gesner malebat a spatula ad renes. Vulgo septem, spatulae renum. Con. Gesner. corrigebat: spondyli ad renes. Spatula est ἀγκύμιον.

a renibus vsque^c ad anum septem, muscarium habet commissuras duodecim. In armis prioribus sunt regulae^d duae. ab armis vsque ad brachiola duo. A brachiolis vsque ad genua duo. In genibus parastaticae duae. tibiae^e vsque ad articulos duo. Bases quae appellantur numero duae. Vsque^f ad punices vngulae ossa minuta sedecim, in pectore vnum: costae tum^g in interioribus triginta sex. Item in^h posterioribus a cumulariⁱ vsque ad molaria^k duo; a molaribus^l vsque ad vertebrae duo, costales duo. Ab acrocolesio vsque ad gambam duo; a gamba vsque^m ad cirros tibiales duo, minuta vsque ad vngulas sedecim. Etⁿ sunt ossa omnia centum septuaginta.

II. Nunc mensuras numerumque membrorum oportet exponi. In palato gradus^a sunt duodecim. Longitudo linguae habet pedem semis. labrum superius habet uncias sex, inferius uncias quinque, maxillae^b singulae uncias denas: a^c cirro frontis ad nares habet pedem. auriculae singulae^d continet uncias senas. In oculis autem^e singulis^f unciae quaternae. a cirro, ubi definit ceruix, vsque ad Mercurium^g continentur calculi^h octo. Spina continet subterⁱ spatulas triginta duas. a commissura renum (quod cumulare^k dicitur) vsque

c. ad dimidium sex musculos habet: commissuras S. M. a renibus ad anum septem C.

d. Ita pro regulae S. M.

e. Ita pro a tibia C. tibiae duae Goth.

f. puniceae duae S. M. vsque ad punicem C. ad punices Goth.

g. Vulgatum tamen correxerit ex Corb. tum interiores.

h. Ita pro a S. M.

i. columnari F. M. S. M. Cf. Cap. 2, 2.

k. mala XIII. C.

l. malavibus C.

m. vsque — minuta om. C. gam-

mas — cyros Goth.

n. Finnt o. o. CLXXX. C.

Cap. II a groto C.

b. maxillae — denas om. C. maxillae singulare G.

c. a cirro — a cirro om. S. M.

d. singulae om. C.

e. autem om. C.

f. sunt inf. C. G.

g. musculum S. M. a cirro ibidem sunt — mercurium continenti cliato G.

h. subter arteriae duae S. M.

i. ac supra inf. C. G.

k. vid. 4, I, 2. not. i. in C.

commissuras tenuius,

vsque ad imum muscarium^l commissurae sunt duodecim. Regulae longitudo^m vnciasⁿ duodecim; ab armis vsque ad brachiolum vncias sex, a brachiolis vsque ad genua longitudo continet pedem; ab articulis vsque ad ungulas vncias quatuor; in longitudinem^o vel prolixitatem pedes sex. Haec eumetria^p equi conuenit staturae honestae ac mediae. Caeterum^q non dubitatur in buricis minora ista, et in primae formae equis esse maiora.

III. Neruorum quoque numerus, qualitas, ac mensura pandenda est. A mediis naribus per caput, cervicem, ac mediam spinam, vsque ad imum muscarium^a descendit^b filum duplex, quod continet pedes duodecim. duo^c nerui in ceruice palmarii^d continent pedes quatuor. ab^e armis vsque ad geniculum^f nerui duo. a geniculo vsque ad basin nerui quatuor. In prioribus sunt nerui decem, in posterioribus decem. a renibus vsque ad testes nerui quatuor. fiunt in se omnes nerui triginta^g quatuor.

IV. Consequenter venarum quoque indicandus est numerus. In palato venae sunt^a duae^b, suboculares duae^c, in^d pectore duae, de brachiolis duae, de^e subcirris

l. musculum S. M. m. Vulgo Sugulae longicia. C. n. vncias — vncias om. S. M. o. longitudine vel prolixitudine C. p. geometria S. M. Aereum entria Goth. q. Caeterorum. Non C. Caeterum nim non dubitatur, alicui esse mi- nora, et alicui maiora S. M. Caete- rum vero G. Cap. III. a. ancarum S. M. b. descende pilum C.	c. Platonena in C. A ceruice vs- que in arnos vadit aliud, quod est pedes IIII. S. M. d. palmari continet C. e. Ab armis om. C. f. geniculus C. genua S. M. g. XXX. C. triginta tres G. Cap. IV. a. sunt om. C. b. temporales II. inf. S. et C. c. in naribus II, in ceruicibus II. inf. C. d. in naribus duae, in ceruice duae S. M. e. de om. C. de sub cruris S. M.

cirris quatuor, de^f talis duae, de^g coronis quatuor, de^h feminibus quatuor, de femoribus veroⁱ duae, de sub gambis duae, de^k muscario vna, venae^l matrices in ceruicibus duae. fiunt pariter venae vndetriginta.

V. Aetatem iumentorum ex dentibus aliisque signis oportet agnosci, ne vel^a ementes imperitiae^b subeamus incommodum, vel curantes aegrotantis animalis^c ignoremus aetatem. Quia sicut hominibus, ita et equis, aliud conuenit, cum^d iuuenta sunt feruida, aliud cum senectute iam frigida. Manifestum est autem notas corporis^e cum aetate mutari. Pullis enim bimis et sex mensium medii dentes superiores cadunt, quos lactantes^f vocant. cum autem quartum annum agere coeperint, decidentibus his^g, qui canini appellantur, alios^h supponent. Deinde intra sextum annum molares cadunt. Sexto anno quos primo mutauerunt^h, exaequant. Septimo omnes explentⁱ aequaliter, et ex eo cauato habere incipiunt dentes, nec^k postea quot annorum sciri ad fidem potest, nisi signis aliis, quae vsus edocuit. Decimo namque anno tempora cauari^l incipiunt et supercilia nonnunquam canescere. Duodecimo anno nigredo in medietate dentium apparet. Plerique adferunt, domitis et freno assuetis animalibus ruga qua

f. in S. M. de talis duae om. C.

g. in S. M.

h. in femoribus duae S. M. de sineribus C. Sed distinguuntur hic haud dubie femina pars interior summi pedis, et femora, exterior.

i. vero om. C.

k. (in cristario) inf. S.

l. et sunt omnes XXXII. S. M.

Cap. V. a. sic S. M. et C. uelamentis al.

b. per imperitiam S. M.

c. aegrotis animalibus C. redum ex Goth. inserui.

d. cum sunt feruidi C. cum vini-

di et feruentes sunt S. M. et p. frigidis iid. Vulgo est inuenta.

e. aetatit cum corpore coni. Morg III, 42.

f. lactentes idem emen.

g. his om. C.

h. Ita pro vulgato mutauit, et aequat em. Morg.

i. Vulgo explentur est. Ex aequaliter. Ex eo canos habere inquit. C.

k. sic C. Postea vero — scire nullus S. M. Nec postea — scire nullus al. In Goth. est sit scire non potest vsus docuit.

l. cadere C.

quae in labris sunt superioribus computandas, ita vt ab angulo vbi incipit^m morsus, incipientes, vsque ad extremitum labrum perueniamus. quia annorum numerum rugarum numerusⁿ ostendit. Postremo rugarum multitudine, tristitia frontis, deiectione ceruicis, pigritia totius corporis, stupore oculorum, palpebrarumque caluicie^o senectus ipsa se prodit.

VI. In permutandis equis vel distrahendis^a maximam fraudem patriae solet afferre mendacium. Volentes enim carius vendere, generosissimos fingunt. Quae res nos compulit, qui per^b tam diuersas et longinquas peregrinationes equorum genera vniuersa cognouimus^c, et in nostris stabulis saepe nutriuimus, vniuscuiusque nationis explicare signa vel merita. Nam vt viliora ministeria taceamus, equos^d tribus vsi-
 2 bus vel maxime necessarios constat, praeliis, circo^e, fellis^f. Ad bellum Hunniscorum^g longe primo docetur utilitas patientiae, laboris, frigoris, famis^h. Toringos deindeⁱ et Burgundiones^k iniuriae tolerantis. Tertio loco Frigifcos^l, non minus velocitate quam
 3 continuatione cursus inuictos. Postea Epirotas, Samaricos^m, ac Dalmatas, licet contumaces ad frena, ha-
 R. 2 biles

m. coeperit edd.
 n. numerus om. F.
 o. canicie S. M. cautione C. Vouit quod est in Gothano: palpebrae tebrorumque (i. e. temporum) cautione senectus ipsa prodit.

Cap. VI. a. detrahendis F.
 b. propter C. per (occasionem) — peregrinationes (adiuimus) S.
 c. Ita pro cognoscimus S. M. C.
 d. sic S. M. C. Gesn. equestrius al.
 e. sic C. circeis al. a. G.
 f. vel ad bellum edd. a. G. felisi
 l. fellis C. cliis G.
 g. Volsorum S. M. Hunnesco-

rum G. Hunniscorum retineri vult Barthius Adu. II, 32. ratione non alia prolata, quam notos eo tempore fuisse Hunnos. Gesn.

h. Hoc loco inter exemplaria primae editionis diuersitas observatur: cum in altero ita interpunctum sit, vt supra posuimus; in altero autem ita, frigoris, famis toringos. Deinde.

i. dehinc C. tornic. de habere Go.

k. Burgundios S. M.

l. Phrygiosne an Frisios intelligimus, an neutros? Phrygios laudat Claudian. 29, 192. Gesn.

m. Zeluneros S. M. Zelomosos C. an Sarmaticos? Gesn.

4 bilesⁿ armis [ac bellis] asseuerant. Curribus^o Cappadocum gloriosa nobilitas: Hispanorum^p par vel proxima in circo creditur palma. Nec inferiores prope Sicilia exhibet circo, quamuis Africa Hispani sanguinis velocissimos praestare consueuerit^q. Ad usum sellae Persis provinciis omnibus meliores praestat equos, patrimoniorum censibus aestimatos, tam^r ad vehendum molles, et^s ipsius incessus nobilitate pretiosos. sequuntur Armeni atque Saphareni^t, in qua parte^v nec Epirotas Siculosque despexeris, si mores ac pulchritudo
5 non deserat. Hunniscis^x grande et aduncum caput, extantes oculi, angustae nares, latae maxillae, robusta ceruix et rigida, iubae ultra genua pendentes, maiores costae, incurua spina, cauda siluosa^y, validissimae tibiae, paruae bases, plenae ac diffusae vngulae, ilia cauata, totumque corpus angulosum, nulla in clunibus^z aruina, nulli in musculis tori, in longitudine magis quam in altitudine statura, propensior venter exhaustus, ossa^a grandia, macies grata, et quibus pulchritudinem praestet ipsa deformitas: animus mode-
6 ratus et prudens, et vulnerum patiens. Persis^b et statura et positione^c a caeteris equorum generibus non plurimum differt^d, sed solius^e ambulaturae^f quadam gratia discernuntur a^g caeteris. gradus est minutus et^h creber,

n. ac viles, armis edd. a. G. armis habiles adseuerant C. (tamen habiles sunt curribus) post armis inf. S. Puto τῆν habiles dupliciter corruptam in ac viles, et in ac bellis. Gesn.

o. sic C. curribus. Cappad. edd. a. G.

p. Spanorum C.

q. sic C. consueuit ad usum edd.

a. G. nisi quod S. M. ad usum sellae Persici prou. omni. meliores. Praestat equos etc.

r. tam om. C. tamen S. M.

s. Ita pro pios incessibus scripsi. S. M. et incessus ipsius nob. pret. consequuntur Aru. Corb. impigros incessu. Co. ingropis incessus.

t. Suffuueni S. M. Sosoeni C.

v. parte inf. C. G.

x. Hunniscis F. Hustriscis (f. Hetv.) S. Buruscis S. M. Vniscis scr. Hunniscis C.

y. spinosa, validis. coxae, tibiae paruae, bases plenae S. M.

z. cluibus C.

a. os agrudia C.

b. Persus S. M. Per staturam C.

c. positionem C. positio dedit Gesner.

d. differunt C.

e. sola ambulatione C.

f. genev. nam inf. C.

g. Ciris C.

h. celer C.

creber, et qui sedentem delectet etⁱ erigat, nec arte doceatur, sed naturae veluti iure praestetur. Inter^k 7 colatorios^l enim et eos, quos totonarios vulgus appellat, ambulatura eorum media est; et cum neutris^m sint similesⁿ, habere aliquid creduntur ab vtrisque commune. His^o sicut probatum est, in breui am- 8 plius^p gratiae, in prolixo itinere seuior^q patientia, animus superbus, et nisi labore subiugetur^r assiduo, aduersum equitem contumax. mens tamen^s prudens, et quod mirum est^t, in tanto feruore cautissime^v decoris est obseruantior, incuruata in arcum ceruix^x, vt mentum^y recumbere videatur in pectore.

VII. Aetas longaeua Persis, Hunniscis^a, Epirotis, ac Siculis: breuior Hispanis^b ac Numidis. Frequens opinio est, Barbaricis nulla^c adhibenda medicamina, quod vsque adeo naturae beneficio [aegroti^d] conualescant, vt eis nocitura sit cura. Sed falsa erat ista persuasio. Nam quanto fortiora membra sunt, tanto diutius viuunt, si ex arte^e veniens medela non desit. Spadonibus tamen inter auctores constat^f sanguinem 2 de matrice nunquam nisi forte ex nimia et extrema necessitate tollendum: propterea quod caloris maximam partem cum testibus amiserunt. De palato tamen,

R 3

si

i. et om. C. Deinde Goth. re-
praestetur. Forte voluit repraesentetur.

k. Nescio quid sibi velit S. M. Pro verbis enim inter colatorios ponit, his sicut probatum est, in breui etc.

l. totularios C. Intestulatorios Go.

m. sic C. neutri al.

n. similis — creditur C.

o. sic C. Go.

p. amplior gratia C.

q. minor S. M. potentia Go.

r. subingatus, assidue Edd. a. G. subingatur Go.

s. sic C. S. M. Go. mens, tumens, edd. a. G.

t. est om. C.

v. cante se decuriis curuata C. obseruantior et syllabam in om. etiam S. M. obseru. omittit etiam Go.

x. et rutamentum C.

y. sic C. et S. M. mention om. al. a. G.

Cap. VII. a. Hunnicis edd. Immistis G. Vniscis C.

b. Spanis C.

c. nullarum potionum adhibendam medicinam C.

d. aegroti om. C.

e. sic C. ex aere venientibus edd. a. G. ex arte vehemens S. M. veniens medulla G.

f. Ita pro constitit S. M.

si non impediatur negligentia^g, omnibus prope men-
 sibus tam spadonibus quam testiculatis minuendus est
 3 sanguis. Admissarii^h vero, si cohibeantur a venere,
 nisiⁱ dematricati^k fuerint, caecari saepe dicuntur:
 quamvis eo anno quo admissum faciunt, non sit eis
 vena laxanda, ne generationi intentum corpus cura^l
 geminae necessitatis exhauriat. Studiosis equorum
 quae cura stabuli, qui alimentorum cultus, quae obser-
 vationis^m sollicitudo praestanda sit, primus ac secundus
 4 indicat liber. Nunc decursis omnibus [hisⁿ,] quae
 huius artis doctrina poscebat^o, ad compositiones ne-
 cessariarum potionum medicamentorumque descende-
 mus^p, ex quibus explorata congestimus^q, et ea, quae
 non tam ad utilitatem curandi quam ob^r caritatem
 emendi mulomedicorum cupiditas inflauerat, submo-
 5 vimus. Constat namque, non tam multis neque^s pre-
 tiosis speciebus, sed paucis, et ad causam, de qua
 agitur, accommodis posse sanari. Primum igitur ut
 pingua sint iumenta, tam^t in curulibus^v quam in sella-
 ribus deest; deinde ut sana permaneant; post ut aegrotā
 curentur^x, confectiones ut dictum est, medicaminum
 proferemus electas ex auctoribus multis, et^y experimen-
 tis manifestissimis approbatas.

VIII. Traditur Chiron^a ad reficienda iumenta vel
 curanda hanc edidisse potionem, quae^b internos^c ex-
 tergeat

g. neglig. C.
 h. emissarii S. M.
 i. sic C. S. M. ubi al. pro lectio-
 ne, quam recepinus pugnat Veg.
 I, 24. Gesn.
 k. de matrice minuti S. M.
 l. ex minutione deficiat S. M. ne-
 cessitas G.
 m. observatione C.
 n. his om. C.
 o. Ita praeter reliquos libros
 etiam Gorth. possidet edd. a. G.
 p. Ita pro descendimus, in qui-
 bus et explorata C.

q. concessimus C.
 r. ad C. ad utilitatem G.
 s. neq. om. C.
 t. quia in curulibus et sellaribus
 licet C.
 v. curvilibus edd. a. G. curvisibus
 quam in saltibus S. M.
 x. Videretur legendum: curen-
 tur. Confectiones igitur.
 y. Ita pro de Corb.

Cap. VIII. a. Cyro C.
 b. Ita pro qua bis cum C. Gesn.
 c. interna C. extergat Go.

tergeat morbos, quae^b tussim reprimat, vultos ac^d phthificos curet. Ptifanae sextarium, lini feminis^e heminam, croci vnciam vnam, intestinum porcinum recens, quod longanonem vocant, prius diligenter clotum^f, vel acronem: quae si in praesentia forte non suppetunt, haedinum caput cum pedibus suis^g et intestinis ac ventre^h, diligenter quasi ad hominum vsus curatum in cacabum nouumⁱ mittis. addes superioribus² hyssopi fasces duos, cochleas germanas purgatas quindecim, bulbos quindecim, ficus duplices viginti, rutae fasciculum vnum, baccarum lauri sextarium vnum tritum^k, dactylos viginti, allii purgati capita tria, seu^l caprini vncias sex, pulegii sicci fasciculum. Quae^m omnia trita decoquis in aqua cisternina vel eoe-³ lesti, donec liquefacta carne defluant ossa. sed aquam saepius adicies neⁿ medicamentum vstura constringat. Sed cum succum^o spissum videris, colabis, abiectisque⁴ excrementis et ossibus addes^p tragacanti vncias tres pridie in^q calida infusas; vt inturgescat et solui possit; adicies passi sextarios tres, oua cruda sex, olei rosacii oua plena sex, butyri resoluti^r vncias tres, anagallici^s vncias tres, amyli vncias tres, pulueris quadrigarii vncias tres, lomenti fabae [id est, farinae] sextarium. Haec omnia ita temperabis, vt per cornu defluant,⁵ et sextarios singulos ieiunis animalibus per triduum dabis. et si volueris, septem diebus interpositis repetis, et das a capite potionem. Iumenta a morbis^t vindicat et custodit: Gentianae, aristolochiae rotundae, myrr-

R 4

hae

d. Ita pro *tussicos* corr. Gesn. *lactescycos* C.

e. *femc.* I. C.

f. Ita pro *lotium* C. *longaonis* vocatur — vt *lacionem* Go.

g. *suis* ex C. addidi.

h. Vulgo additum et cum C. omisi.

i. *nouum* ex C. addidi.

k. supra I, 56. 17. cum *virent.*

l. Vulgo *sepi.*

m. *Quae* om. C.

n. *nec ad med. vsturam consumat.* cum C. *vstura consuecum spissum* Go.

o. *succum* ex C. addidi.

p. *adiles* ex C. inserui et vulg. *tracanti* correxi.

q. *in* ex C. addidi. *in calenda* C. *calida* ei Go. *infusa* Go.

r. *soluti* C

s. *symphyti triti* S. M.

t. *morbo rescit* C. C.

hae troglodytis, rasurae eboris et baccarum lauri aequis ponderibus puluis immixtus, ex quo grande^v cochleare plenum fumis. Adde hyssopi triti scripulos quatuor, mellis vel passi uncias tres, vini sextarium, gisni^x resoluti pastillum vnum, post^y cursum siue post laborem conditi bene piperati^z heminam adiciēs, aestate rosati vel absinthiati^a tantundem, et per os
 7 dabis ad cornu. Si aestu animal fatigatur, puscam^b cum pulegio trita misces, naresque et faciem confovebis: oua quoque trita cum hemina vini veteris, optimi faucibus infundes, vt per^c oui refrigerium vini^d virtus accrescat. Maciem languoremque depellit, si femiunciam sulphuris cum myrrhae scripulis quatuor in puluere resolutis ouum crudum et vini veteris sextarius addatur, frequenterque per fauces
 8 detur: Diapente^e est, vt^f supra retulimus, necessarium pluribus^g causis ac morbis, et semper diligenti confectione seruandum. Gentianae, aristolochiae rotundae, myrrhae, rasurae eboris, et baccarum lauri, de recentibus speciebus in vnum redactis minutissimis puluis, ex hoc febrientibus plenum cochleare cum tribus unciis mellis, et aquae tepidae sextario, in qua radices iunci et apium sufficiens decoctum fuerit, per
 9 os dabis; ita vt triduo similiter^h cura procedat. Idem puluis si vltra cochlearium cum sextario vini veteris et olei viridis hemina detur, animal a quibuslibet venenis, vel serpentum aut bestiolarum moribus liberat. Cui si piperis atque pulegii nec non etiam cymini pulueris aliud

v. grandem cochlearium C.

x. gysru C. Fac pastillos pensatos quentlibet unc. i. ex quibus vnum S. M.

y. ciel cursi obseruatio lauorem conditum bene piperati C.

z. praeparati F. M. S. M.

a. Vulgo rosati vel absinthii. C. rosae sine. S. M. olei rosati.

b. pro puscam. Deinceps G. faciem confricabis.

c. ouis lene ref. C. vt ouis bene — virtutem G.

d. vino vetus adcr. C.

e. sic C. diapenton al. a. G.

f. quod C. S. M. G.

g. plurimis C. G.

h. similis C.

aliud cochleare addideris, et cum vini veteris sextario dederis, omne frigus expellit.

IX. Tussim quoque insanabilem cura^a cum hemina passi et tribus vnciis olei et ouo crudo, si^b per triduum defundis^c faucibus, addito fabae polline et foeni^d Graeci binis cochlearibus. Praeterea valde tussientibus prodest fabae frixae sextarius sine sale coctae^e, seui caprini vnciae tres, butyri^f vnc. 3, allii purgati capita tria decocta et^g cum succo ptisanae data per triduum. Quo medicamento validius creditur: ficus² siccae pondera duo, foeni Graeci sextarium, tragacanti vnciam, pridie in calida infusam^h, anagalliciⁱ vnciam, rutae viridis fasciculum, apii fasciculos tres, pariter in aqua diutissime decoques, et faucibus per triduum defundes^k. Curare etiam vulfos creditur, si septem³ vncias cineris mundissimi ex vlm¹ colligas, addasque^m olei vncias tres, bulbos tritos septem, anagallici vnciam, butyriⁿ vnciam, seui caprini vnciam, mellis vncias tres, plantaginis viridis tritae vncias tres, passi heminam, ptisanae vel^o lini feminis heminam: quae ita temperata vt per cornu defluant, per triduum, vel vt^p necessitas cogit, per plures dies ieiunis^q singulos sextarios dabis. Desperatam tussim saepe curauit potio⁴ vilis ac facilis: pulueris ex faba vncias sex, pulueris ex foeno^r graeco vncias sex, enulae tunfae [siccae^s] pulueris vncias sex, pulueris anagallici^t tunfi vncias tres, butyri vncias sex: quae omnia cum tribus boni
R 5 vini

Cap. IX. a. sic S. curat al.

b. si om. C.

c. defundas C.

d. sic C. foenugraeco al. a. G.

e. Ita C. vulgo coctus, sepi. In C. fini.

f. but. v. 3. om. F.

g. et addidi ex C.

h. Vulgarum infusa correxi.

i. Symphyti S. M.

k. dabis C.

1. (ex vlmis) inf. S. ex vlm^o praeponit C.

m. eo inf. C.

n. botyri hic et al. C.

o. et C.

p. si C.

q. ieiunis om. C.

r. foenugr. edd. a. G.

s. siccae om. S.

t. siccati et inf. C.

vini sextariis additoque^v passi sextario vno femis^x pariter agitabis, et vni equo ieiuno ante lucem bina cornua
 5 per os dabis^y, donec omnem ebibat^z potionem^a. Curam quoque non parum profuisse experimenta docuerunt hac ratione compositam. Fabae frixae sextarium sine sale decoques, addesque eo^b seui hircini resoluti vncias tres, butyri vncias quinque: in mortario deteres
 6 vniuersa. Praeterea foeni Graeci sextarium bene purgatum feruere facies, primamque aquam inter initia feruoris^c effundes, addesque aquae sextarios quinque, pinguiissimas Caricas viginti, et glycyrrhizae^d vncias quatuor^e, pariter decoquas, donec aqua ad quatuor^f
 7 sextarios redigatur. tunc^g in mortario deteris foenum Graecum, glycyrrhizam^h et Caricas, miscesque cum faba, superfundis etiam calidamⁱ, in qua Caricae cum caeteris coctae sunt: contemperatisque^k omnibus, si liquor spissior fuerit, tantum passi addes, vt per cornu facile possit exire: diebus plurimis ex eo per os singulos sextarios tussientibus dabis.

X. Cossos^a, vermes, vel tineas caeteraque animalia ventris extinguit; si heminam cineris ex oliuae^b ligno viridi collecti cum hemina olei viridis per tri-
 2 duum dederis^c ad cornu. Alia quoque confectio, sed^d quae saepe mortiferam liberat passionem. pulueris^e fantonici, itemque^f absinthii Pontici, nec non lupini crudi, et herbae centaureae, et erui pollinis, et femi-
 nis

v. addesq. C.

x. femis om. S. M.

y. defundes C.

z. bibat C.

a. Potionem ad sequentem periodum refert S.

b. eo inf. C.

c. feruores edd. a. G.

d. lyricigiae C. Vulgo liquiritiae.

e. 3. C. X. S.

f. Ita pro tres S. M. et C.

g. sic C. tunc om. al.

h. cum Caricis et lyricigia C. cum caricis et requilitia missisque Goth.

i. caldam C.

k. sic C. comparatisq. al.

Cap. X. a. Ad Cossos C.

b. solibe ligno viride collecto C.

c. dederis ad cornum C.

d. sed aquae S. eadem quia C. quae eadem S. M.

e. puluerem C.

f. it. abs. Pont. om. C.

nis raphani binas vncias mittis, addisque cornu cervini vnciam^g, sinopidis Pontici^h pastillos tres, opopanacis femiunciam, vini tenetaniⁱ vel alterius austeri sextarios duos, olei viridis sextarium, quae tepefacta ita animali defundis, vt per os cornu accipiat, in cliuo^k constitutum, quatenus succus facilius ad interiora perveniat. Postero die idem animal pronum constituatur³ in cliuo, et per clysterem intestino^l illius tepidae potionis sextarius ingeratur^m, quatenus alternis diebus ex utraque parte iniecta potio coagulareⁿ, quod appellatur, possit infundere, in quo illae noxiae bestiolae congregantur^o, et pertuso ventriculo excruciatia doloribus animalia perimunt^p. Est et tertia confectio non⁴ minus valida: Radicis capparisi Siculi, vel baccas lauri^q cum foliis ad vnam libram deteris, pariterque^r commisces, addisque^s aceti sextarios duos. Quod medicamentum interdum per os (sicut superius^t dictum est) interdum per intestinum iniicis animali, vt internos hostes potionis austeritate consumas.

XI. Aduersum omnia genera morborum salutaris confectio praeparanda est, vt inter ipsa initia ex conditis possit occurri. Cassa^a est enim medicina quae
fera

g. opii sem. inf. C. (apii seminis vnciam) inf. S.

h. pro Ponticae.

i. tenibati C. territani Goth.

k. declini S. M.

l. intestino inf. S.

m. inrigetur C. vt per clystere—
inrigetur Goth.

n. longanionem S. M. quam gu-
lare Goth.

o. congregatur C. et S. M. Vulgo
coguntur.

p. sic C. et S. M. pereunt al.

a. G.

q. lauri inf. C.

r. par. comm. om. C.

s. eo sext. turis, capparisi emin.
[h. e. heminam] quoque seminis co-

riandri, et emin. turcii et emin. se-
minis erucae deseres pariterque inf.
C. (sextarium vini, capparisi hemi-
nam, et seminis erucae, tere simul,
miscere addeus aceti H—S.) inf. S.
cum foliis ad vnam libram datis
addisque inuis capparisi heminam,
seminis coriandri, eminam nasturtii
et eminam seminis erucae, deteris
pariterque commistis addis aceti etc.
Goth.

t. superius om. C.

Cap. XI. a. Sic S. M. Cassa
enim medicinae quaerenda est aliae.
Margo tamen Fabr. habet cassa.
Corb. Cassa est enim med. quae
seruanda est. Goth. Cassa enim nec
materia neque sera.

fera est. Myrrhae troglodytis^b libram, turis masculi libram, mali Punici corii^c tunsi selibram, piperis vncias tres^d, croci vncias tres, acaciae rufae selibram, Cadmiae^e botryodis selibram, resinae^f vstae selibram, absinthii Pontici^g selibram, pulueris serpylli selibram, betonicae^h selibram, centaureae selibram, sagapeni selibram, saxifragae selibram, peucedani selibram. Quae omnia bene tunsa et cribrata [inⁱ] mellis optimi tribus sextariis misces, et ad carbones leniter^k paululum coquis, post in vase stanneo vel vitreo condita^l seruas, ex qua confectione morbidis etiam^m, si feбриunt, adⁿ diem singula cochlearia maiora^o cumulata cum hemina aquae tepidae et olei floris tribus vnciis dabis. Quod si absque febre sunt morbidi, vel conualescere iam^p coeperint, cum vino et oleo plurimis diebus dabis, donec animal liberetur. Quam validissimam et approbatam^q noueris potionem.

XII. Suffimentorum compositio fascinum pellit, lustrat animal, fugat daemones, submouet morbos. Odor^a namque fumi ac spiritus per os ac nares ingrediens penetrat ad viscerum^b omnes recessus ac curat saepius loca, quae potiones non potuerunt curare^c. Sic^d tussis etiam in hominibus suffimentorum vapore pra-

b. Vulgo deest. troclitis inserit Corb.

c. Vulgo libram. Corb. corium tunsum selibram.

d. sex C.

e. cathiniae butyotis F. S. et in marg. Casimiae. Casimiae botryti C. brutotis Goth.

f. res. vstae om. S. M. aes vstum C. perustum Goth.

g. Pontici om. C.

h. Vettonicae C.

i. in om. C.

k. leniter edd. a. G.

l. recondita C.

m. animalibus si etiam C. etiam inf. ex S.

n. diebus singulis S. M.

o. minora C.

p. sic C. etiam al.

q. probatam C.

Cap. XII. a. odoris n. fumus C.

b. sic et S. M. viscerum al. a. G.

c. nec tangere inf. S. M. potio potuit Goth.

d. Sic tussis etiam in omnibus suffimentorum praecipue vapore sanantur C. sicut etiam in hominibus suff. vapore pr. sanatur S. M. Vulgo erat: Etiam in hominibus suffimentorum vapor praecipue sequitur.

praecipue sanatur. Denique^e desperatos et periculosissimos morbos auctores^f mulomedicinae adferunt non ex pabulo^g aut aquarum vitio sed aeris corruptione descendere^h. Et ideo facilius languorem, quem pestilens morbusⁱ ingessit, suffimenti^k salubri curatur afflatu. Cuius talis est compositio: Sulphuris viui libram, bituminis Iudaici libram, opopanacis^l vn-
ciam^m, galbani selibram, castorei selibram, aerisⁿ crudi selibram, albitis selibram, salis Ammoniaci vncias tres, rasurae cornu ceruini vncias tres, sino-
pidis^o vncias tres, gagatis foeminae vncias tres, lapi-
dis gagatis masculi vncias tres, lapidis haematitis^p vn-
ciam vniam, lapidis sideritis vnciam vniam, lapidis argyritis vnciam vniam, caballiones marinos septem, stellas^q marinas quatuor, pilas^r marinas septem, cau-
das^s marinas septem, vngues marinos septem, vuae marinae vncias tres, medullae^t tediae pineae pondera^v
tria, cedriae pondera^v tria, picis liquidae pondera^v
tria, ossa sepiae septem. haec ficcata pariter deterun-
tur atque miscentur. ex quibus vnum cochleare, cum^x 4
opus fuerit, viuis carbonibus aspergis, et cooperto^y
capite, vt fumum per os naresque fuscipiat, animal
suffis. Quod suffimentum praeter curam iumentorum,
sanat

e. de quibus C.

f. aut sicut mulo medici edd. a. G.

g. nobiscum C.

h. stabuli C.

i. descendentes edd. a. G.

k. ventus ingesserit C.

l. suffimentorum salubri curatur
adflatu. Cuius talis est compositio.
Sulph. C. suffimentorum Goth. Vul-
go erat: suffimenti huius curat af-
flatus. At talis compositio suffimen-
torum.

m. apop. C.

n. vnciam om. C.

o. Vulgatum ciceris crudi — al-
bitis selibram om. C. aeris crudi sel.
sulphuris vniam, therbintinae sel.

salis S. M. Margo Fabr. aeris
vsti.

o. lapidis gagatis foeminae et ma-
ris ana vnc. tres S. M. lapidis da-
gatis masculi vnc. 3. lapidis galactis
vnc. lapidis ematitidis vnc. 3. C. vnde
masculi inserui.

p. Vulgo ematitidis.

q. scillas C. stincos, caballos ma-
rinos ana vnc. VII. S. M.

r. sic C. pallas al. a. G.

s. caud. mar. VII. om. C.

t. medullam C. modullae edd. pi-
nene, cedriae ana pond. 3. S. M.

v. lib. C.

x. si C.

y. operto C.

fanat incurrentes^z hominum passiones, grandinemque depellit, daemones abigit^{zz} et laruas.

XIII. Quadrigarium puluerem vocant, qui ex diuerso pigmentorum genere mixtus et per se adiuuat animalia, et aliis potionibus pro modo vel curae ratione^a miscetur. Huius Chiron^b talem compositionem saluberrimam credit^c. Tracanti pondera tria, aloës^d vncias sex^e, myrrhae vncias sex et ʒ^f I, costi vnciam vnam et ʒ^f I, amomi^g vnciam vnam et ʒ^f I, cassiae^h vnciam vnam et ʒ^f I, gentianaeⁱ libram vnam, aristolochiae libram, centaureae libram, betonicae libram^k, saxifragae libram^l, samfuci libram, opii^m libram, abrotani libram, eupatorii vncias sex, cardamomi vncias sex, folii vncias tres, spicae nardi vncias tres, spicae Celticae vncias sex, asari libram, dauci vncias tres, castorii vncias sex, opopanacis vncias sex, galbani vncias sex, struthiiⁿ vncias sex, panacis radicis vncias sex, liquiritiae^o vncias sex, aristolochiae longae vnc. III. absinthii^p fasces tres, succi herbae peri-

z. et incurstantes C.
 zz. abicit et umbras fugat C.
 daem. alligat Goth.
 Cap. XIII. a. Ita pro curatione C.
 b. Cyro C.
 c. dedit C. S. M.
 d. aloës S.
 e. septem S. M.
 f. et ʒ I. om. C.
 g. Armoniacci edd. nobisc. C.
 Anomi, myrrhae, costi, cassiae ana vnc. VII. S. M.
 h. cassiae S. M.
 i. gentianae, aristolochiae, meliloti, cent. beton. saxifr. cynaritos, sinapis succi, hyssopi, abrot. ana lib. I. Eupatorii, cardamomi ana vnc. VI. folii, spicanardae, ana vnc. III, spicae Celticae vnc. VI, asari lib. I. dauci vnc. III, Castorei opopauacis, Galbani, stricii, radicis panacis ana vnc. VI, liquiritiae aristolochiae longae ana vnc. III, ab-

sinthii fasciculos III, succi peristercon cyathos duos, radicem peristercon vel foliorum pulueris vnc. VI. Haec etc. S. M.
 k. meliloti lib. I. inf. C. meliloti pro aristologiae Goth.
 l. scynoanthis lib. I. C. h. e. schoenuanthis. Goth. inserit yriantes libr.
 m. ysopi C. h. e. hyssopi.
 n. Vulgo stratii.
 o. licingiae C. glycyrrhizae verum. requiliae Goth.
 p. aristolochiae longae vnc. III, absinthii fasc. III, succum herbae peristeriae cyathos duos, radices vel surculos ipsius, herbae peristerconis siccas et cribratas dracmas 6. Haec omnia C. Aristologiae vnc. 3. inserit etiam Goth. Vnde addidi. Deinceps vulgo erat: peristeriae siccae et cribratae vncias quinque, haec omnia etc.

peristereonis cyathos duos, radices vel furculos ipsius herbae peristereonis ficas et cribratas drachmas 6, haec omnia pariter conteres, et diligentissime^q in vase vitreo vel stagneo seruabis. Pelagonius vero^r quadri-³garii pulueris eiusmodi composuit confectionem: Cinnamomi, spicae Syriacae, spicae Indicae, croci Siculi, myrrhae Troglodytis, schoenanthi^s, piperis nigri, piperis longi, mannae^t croci, betonicae, cassiae nigrae, triflaginis^v, folii, nardi, lentisci^x, cepae Indicae, (nardi^y, storacis,) acori Pontici^z, turis masculi, irifillyricae, thymi Cretici, piperis albi, calami aromatici^a, asari Pontici, petrosilini, mannae croci, mali terreni, gentianae, rosae aridae, cassiae fistulae, enulae: omnia aequis ponderibus pro modo animalium misces, conteres, cribras, in pyxide^b vel vitreo dolio condis, et cum opus fuerit singula cochlearia vel amplius, si vires animalium^c patiuntur, iumentis singulis dabis, addito vino et oleo. Interdum aliis potionibus misces, si ratio artis vel cura mandaverit. Absyrtus quadrigarium puluerem hac ratione⁴ composuit: Folium, spica nardi, crocus, piper album, piper longum, piper nigrum, opopanacis radix, cassia dasnitis^d, cassia marmalitis^e, cassia^f nardina, irifillyrica, apii semen, malum terrae, peucedanum, fabina^g, gentiana, herba^h rosina, thymum, myrrha, trixagoⁱ, costum, tus masculum, gesse mantium,

q. diligenter seruabis C.

r. quoque C. Hinc reliqua om. S. M.

s. Vulgo scienci. Corb. scinoatos. Goth. scoeni.

t. Xylocinnamomi cassiae, betonicae, cassiae nigrae Corb. Vulgo ante Gesn. erat catiae.

v. tapraginis Go.

x. Ita pro lentici C. Goth.

y. nardi stor. om. C. paulo antea vulgo cepe Indici.

z. meum addit C.

a. Syriaci C.

b. pixidem vel vitreum doliolum condes C.

c. animalium addidi ex C.

d. ante Gesn. erat nidasantis qui ex Corb. dedit dasnita. Vulgo etiam bis cassiae erat.

e. asmalitae C. masmalitem Go.

f. cassiam nardinam, yrifillyricam Corb.

g. radicem herbae Sabinae C.

h. herbam clerusimam, pernam C. herba rasina Goth.

i. traxaginem C.

tium^k, malum Punicum, calamum aromaticum, rosa sicca, ruta agrestis, petroselinum, aristolochia longa, amomum, calamum Syriacum, herba Artemisia. haec omnia pro numero animalium praeparas, aequis ponderibus misces^l et tundis, cribratasque^m seruabis ad diuersas passiones.

XIV. Causticum humectata siccat, laxata constringit, luxata^a reparat, laesa confirmat. Huius Chiron^b talem compositionem demonstrat^c. Bituminis Iudaici pondera duo, bituminis Apollonii pondera duo, mannae^d turis uncias sex, bdellii^e Arabici uncias duas, medullae^f ceruinae pondera duo, propoleos^g uncias duas, galbani uncias duas, guttae storacis uncias duas, cerae communis pondera duo, resinae cauealis^h libram vnā, visci Italici uncias tres, apochymatisⁱ uncias duas, succi hyslopi uncias duas, guttae Ammoniacae^k uncias duas, picis Brutiae^l libram. [liquefacienda^m liquefac, puluerem aliorum addens agita et coque, ut sit vna substantia; quo vteris aduersus vesicas et suffusiones, quae nascuntur in genibus et tibiis et nodis et articulis: et glandulas et ossilaginem curare creditur.]

Pela-

8111

113

k. gessmante cunem iuncanicum punicum C.

l. Ita C. pro intermiscet.

m. Ita C. pro cribrasque et seruabis, aduersus passiones vsurus.

Cap. XIV. a. Ita pro parat C. et Goth. in quibus tamen est laxa. reparat etiam coniecerat Cl. Morg. IV, 50.

b. Cyron C.

c. demonstravit. Sulfur Ind. C.

d. Smyrnae et turis ana vnc. VI, Bdellii vnc. II, Cerae propoleos vnc. II, opponacis vnc. II, castorei, galbani, styracis ana vnc. II, medullae ceruinae pondo II, axungiae pondo II, resinae pond. II, terebinthinae lib. I, resinae abietis lib. I, visci vnc. III. S. M.

e. videllae Arabicae C. conf. 3, 28, 4.

f. cerae propolis vnc. 2, apopanae vnc. 2, castorei vnc. 2, galbani vnc. guttae storacis vnc. 2, medullae ceruinae p 2, cerae communis p 2, axungiae p 2, resinae fraxae p 2, resinae terebinthinae lib. I, resinae secuminae lib. I, resinae abiales lib. I.

g. propulei edd. propolei Goth.

h. cabialis edd. a. G.

i. apoxina edd. a. G. apocima C. M. nobiscum ipse C.

k. Armon. edd. a. G.

l. brittiae C. britiae al. nos sequimur rationem et Morg. IV, 64. Gesn.

m. inclusa inf. S. M.

Pelagonius causticum, quod suffusiones vesicasque sic-
 caret in genibus vel articulis, hac ratione composuit:
 Ceræ Punicaeⁿ libram, resinae pondera duo et semis,
 galbani vncias tres, asphalti Iudaici pondera duo,
 myrrhae secundariae pondera duo^o, bituminis libram,
 Ammoniaci^p vncias sex, costi vncias sex. Verum³
 caetera decoquis in cacabo fictili nouo, quae^q cum
 refrixerint, addis asphaltum et Ammoniacum et costum
 pro mensura, qua scriptum est, tritum ad modum
 farinae, et agitabis, et iterum coques, vt sit vna sub-
 stantia; quo vteris aduersum [venas^r et] vesicas et suf-
 fusiones, quae nascuntur in genibus aut in tibiis aut
 internodiis^s aut in^t articulis, vsque eo vt etiam^v ossi-
 laginem curare credatur^x. Malagina quoque causti-
 cum hac voluit ratione componi. Picis pondera duo,
 ceræ pondera duo, galbani vncias tres, resinae libram,
 adipis taurinae pondera duo, bdellii^y vncias septem,
 huris^z pollinis vncias tres, resinae terebinthinae vncias
 sex, visci pondera duo, glutis^a vncias tres. Absyr-
 us huiusmodi causticum ad^b curam glandularum^c:
 resinae frixae vncias tres^d, picis duræ vncias tres, bitu-
 minis Iudaici vncias tres, euisci^e vncias tres, galbani
 vncias tres, bituminis Graeci vncias tres. haec omnia
 in

n. Ponticae C.

o. visci Campani p 2. inf. C.

p. Amon. C. armon. al. Vnde
 isti sumus Armeniacum hic et
 aliis aliquot locis reponere, quod
 est pigmenti genus ad Mala-
 nas in primis commendetur.
 esn. Deinceps Goth. verum
 am.

q. quae c. refrixerint C.

r. venas et om. C.

s. internodis C. h. e. internodiis.

t. in om. C.

v. etiam inf. C.

k. sic C. credantur ab.

y. videllae vnc. 3. C. bidellae
 Goth.

z. thur. p. v. 3. om. C.

a. guttae C.

b. Ita C. pro hac ratione compo-
 suit.

c. Ita pro glandularis C.

d. resinae astuosae (quid si E-
 truscae de qua Diosc. I, 92.) vnc. 3,
 resinae terebinthinae vnc. 3, ceræ
 vnc. 3, picis duræ vnc. 3, bitumi-
 nis Iudaici vnc. 1, dauci vnc. 3,
 bituminis Graeci vnc. 3, galbant
 vnc. 3.

e. visci coni. Morg. IV, 42.

in vino^f decoquis, bitumen vero contundis, et superimmittis^g.

XV. Compositio malagmae ad tumores^a nervorum. Galbani vncias duas, resinae libram, Ammoniacy felibram^b, picis Brutiae^c felibram, cerae libram^d olei quod temperare possit. Item malagma ad tumores duros et veteres. Galbani libras duas, Ammoniacy felibram, resinae terebinthinae felibram, opopanacis libram, storacis libram, cerae rufae libram, bdellii^e libram, piperis albi vnciam vnam, baccae lauri libram, piperis longi vnciam vnam, picis Brutiae^c felibram, olei irini quantum^f sufficit.

XVI. Collyrium fistulare, quod conficitur, ut immittatur in fistulas vulnerum, quae ab initio curatae fuerint negligenter. Formatur autem ad^b mensuram ipsius fistulae, ut, cum immixtum fuerit, eandem possit implere, ut celerius [iam^c] consumpta duritiam caro viua ducat solidam cicatricem. Misy libram, feculae libram, aeruginis libram, chalcitis libram, cymini vncias sex, teres cum aceto et collyria facies.
 2 Item aliter componitur collyrium fistulare: Misy, aeruginis, chalcitis libras singulas, mellis vncias sex, loquichitis^d pondera duo, coquas^e ex vino veteri pastilleque inde^f facies fistulis inferendos.

XVI

f. vnum C.

g. superimittes C.

Cap. XV. a. tumorem nervorum.

Galb. C. pro duros etiam nervorum

S. M. Vulgo duros et veteres.

b. lib. i. C.

c. sic S. M. brittinae C. britinae al. In Goth. gongitis. Vulgo zungiers buriie Goth.

d. felib. C.

e. videllae C.

f. quod satis est C. olei immixtum Goth.

Cap. XVI. a. immittatur, b. et C.

b. in C.

c. iam om. C.

d. lactis F. M. S. M. longitudo

In Goth. gongitis. Vulgo zungiers

e. coques cum C.

f. inde oim. C. Deinceps Goth. infunditur.

XVII. Compositio malagmae crudae. Calcis viuae libras duas, sinapis^a Alexandrini libram, ficus^b siccae uncias sex, axungiae quantum^c sufficit, immisce^d, contundis, et vteris.

XVIII. Compositio sychrismae. Cerae rufae^a pondera duo, resinae frixae pondera duo, olei laurini libram, sepi taurini libram, axungiae libram, medullae ceruinae libram, olei^b Cyprini, aeruginis, hyssopi, axungiae veteris libras singulas: haec omnia^c pariter ad carbonem decoquis^d et vteris.

XIX. Traumaticum medicamentum curationi vulnerum valde conuenit. Nam absunta^a putredine viuum carnem ad sanitatem reducit^b. Huius est talis compositio. Misij libram, chalcitis pondera duo, aeruginis libram, pariter colabis, et supra tegulam^c in igne^d pones, et coques vt rubeum fiat. Post in mortario teres, et ad similitudinem farinae puluerem facies. Deinde duos sextarios mellis in olla noua coquis cum^e vino, et cum feruere^f coeperit, adicies^g puluerem supra scriptum, agitabis, et pariter decoques: refrigeratoque ad cancrumata et^h plagas velⁱ famices ad cicatricem reducendas vteris. Traumaticum quo-

S a

que

Cap. XVII. In hoc et proximo capite, quae lemmatis locum occupant ad contextum ipsum edire, h. e. in locum suum, iussi. Gesn.

a. sic C. qui firmat adeo constructionem Cl. Morgagni IV, §I. ante Gesn. erat *sinopidis*.

b. *picis* C.

c. *quod* C.

d. et *unum contundes* C. in *unum* Goth.

Cap. XVIII. a. *Afrae* C.

b. *olei Cypr. lib. 5, aeruginis*

b. I, *axungiae vet. lib. vnam* S. M. *hyssopi* mentio mihi displicet.

c. *omnia om.* C.

d. *coques* C.

Cap. XIX. a. *consumta* S. M.

b. *adducit* C.

c. *tegulas* C.

d. Ita pro *ignem* C.

e. *cum vino om.* C.

f. *bene* C. forte fuit *ferbere*.

Gesn.

g. *adiicies* inf. C.

h. *cancrumata, plagas* C. *cancrumatiam et pl.* Goth. Vulgo *cancrumatas plagas, ad famicem et cicatrices*.

i. et *famicem vel ad cicatricem* C. *famicem* Goth.

que hac ratione componitur: Misy, cadmiae^k, aloës^l, acori libras singulas, aeruginis libras duas, chalcitis libram, mellis libras duas in olla noua decoques, refrigeratoque vteris.

XX. Malagmae quoque istiusmodi^a compositio approbata^b est. Mellis libram, galbani, storacis^c, bdellii^d, piperis albi singulas libras, Ammoniâci pondera duo, medullae ceruinae, baccarum lauri ana libram, thuris pollinis vncias duas, sepi caprini vncias quinque.

XXI. Malagmae quoque medicamentum hac ratione componitur: Ammoniâci vncias tres, cerae libram, nitri floris vncias duas, resinae terebinthinae pondera duo, storacis vncias tres, baccarum lauri vncias sex, olei Cyprini vncias tres^a, olei laurini vncias tres, medullae^b ceruinae vncias sex, olei rosati vncias tres, adipis aserinae^c vncias sex, hyssopi vncias quatuor, adipis^d ceruinae vncias sex, opopanacis vncia sex, piperis albi vncias duas, galbani vncias tres, axungiae veteris libram, aceti acerrimi heminam, thurimasculi vncias quatuor.

XXII. Absyrtus compositionem^a anacollimatis eius modi composuit et prodidit: Floris nitri sextarium opopanacis vncias tres, croci Siculi vncias duas, piperis

k. Vulgo *cathimiae* legitur. *Cadmiae* C.

l. aloës *cunues lib. I, aerug. etc.* reliquis om. C. *alios rues* Goth.

Cap. XX. a. *basilicae* add. in *lemmate*.

b. *probata* C.

c. *storacis* om. C. *propoleos* substitit. S. M.

d. *videllae* C.

Cap. XXI. Hoc et tria proxima capita om. S. M.

a. *olei ydrini vnc. 3, olei rosati vnc. 3. inf. C. olei irini vnc. aperte* Goth.

b. *medullae* — *vncias 3. om. C. asarinus* C. Voluitne *anserinae* Vegetius?

d. *medullae* C. vid. not. c.

Cap. XXII. a. *compositiones anacollimatis* C.

peris albi vnciam^b, pollinis turis vncias tres, cochleas contusas decem, bulbos viginti, auellanas viginti, quae omnia contusa et permixta si aceto temperaris^c, diuulsa coniungis. Efficacius tamen est, si de locis^d dolentibus emissum sanguinem ipsius animalis addideris. Compositio synchrisinae^e. Storacis vncias quatuor,² Ammoniacy vncias tres, medullae ceruinae vncias duas^f, olei gleucini^g vncias sex, olei Cyprini vncias tres, seui taurini vncias tres, resinae terebinthinae vncias quatuor, adipis vrsinae vncias tres, adipis leoninae vncias quatuor, propoleos^h vncias tres, olei veteris vncias sex, axungiae veteris libram, olei Sabinensisⁱ libram, opopanacis, galbani vncias tres. haec ad carbonem lentis vaporibus decoquuntur, et vnctionem saluberrimam praestant.

XXIII. Compositio malagmae crudae talis est. cerae Punicae selibram, Ammoniacy selibram, bdellii^a vncias tres, storacis vncias duas, sagapeni^b vncias quatuor, thuris pollinis vncias sex, olei veteris vncias quatuor, propoleos^c vncias duas, medullae ceruinae vncias sex, sepi taurini vncias duas, resinae frixae vncias duas, adipis vrsinae^d vncias duas, adipis leonis vncias duas, opopanacis, baccarum lauri, ana vncias duas, olei Cyprini vncias quatuor, gentianae vncias tres, resinae Colophoninae vncias sex, galbani vncias sex^e. Item alia compositio malagmae: Cerae^f, Am-

S 3

mo-

- b. semunc. C.
 c. temperes, deuulsa coniunges
 d. Ita pro si locis dolorosis C.
 e. sic C. synchrisinae al. a. G.
 f. turis pollinis vnc. 3, oleum laurinum vnc. 2, inf. C.
 g. Vulgo glaucini.
 h. propulei F. propolini C. propolei Go.
 i. sic C. et Morg. IV, 52. Saurensis al. a. G.
 Cap. XXIII. a. videllae C.
 b. sic C. sagapini al.
 c. propulei F. populei S. propolis C. propolei Goth. nobiscum Morg. IV, 52.
 d. vrsini — leonini C.
 e. resinae terebinthinae vnc. 6. C.
 f. Cottilae sacrae lib. C.

moniaci ana libram, storacis vncias sex, sagapeni vncias tres, thuris pollinis vncias tres, medullae ceruinae vncias quatuor, opii^g Hispani vncias duas, propoleos^h vncias quatuor, sepi caprini vncias sex, galbani vncias sex, picis Brutiaeⁱ vncias quatuor, resinae terebinthinae vncias tres, resinae frixae vncias quatuor, aceti acerrimi vncias quatuor, olei lentiscini vncias sex, olei irini vncias quatuor.

XXIV. Compositio malagmae ad vligines. Salis Afri libram vnam, bulbi libram, nitrum^a, sulphuris libram vnam, mysi libras duas, olei libram. his coctis diligenter vteris.

XXV. Compositio malagmae ad neruos. Sulphuris viui, aluminis, resinae, picis Brutiae ana libram vnam, cerae pondera duo, medullae ceruinae libram vnam. haec omnia pariter diu agitas aut verberas.

XXVI. Compositio traumatici^a. Gallae vncias quatuor, aeris vsti vncias tres, corticis mali Punici^b vncias tres, misy vncias quatuor, vini vnciam vnam, aceti vncias tres, in olla noua excoquis et vteris.

XXVII. Collyriorum quoque confectioes^a Absyrti, Pelagonii, Chironisque^b subiecimur. Ad album enim de oculis tollendum^c et abstergendum Absyrtus

g. opium Spanum C. Videtur olei verum esse.

h. adipis vsini vnc. 3, apopanaeis (ita solet pro opop) vnc. 2, olei caprini vnc. 3. galbani inf. C.

i. brutiae edd. brittiae C. Brutiae S. M. vid. Morg. IV, 67.

Cap. XXIV. Hoc et duo capp. proxima om. C.

a. nitrum om. F.

Cap. XXVI. a. tragmanti S. M.

b. misy ana drachmas tres, vini, aceti ana vncias tres S. M.

Cap. XXVII. a. Ita pro Compositioes collyriorum dedi ex Corb.

b. Cyronis C.

c. tollendum et om. C.

tus tradidit^d nuces auellanas^e purgatas comburi debere donec redigantur in cineres, in mortario deteri, addique eo mannae thuris idem pondus, quae diutissime trita et creta^f melle optimo^g adiecto comprehenduntur, et sic inungitur animal. Idem Absyrus eiusmodi collyrium laudat. Piperis albi grana octo, mellis Attici uncias duas, croci uncias duas, sepiae marinae testae^h diligentissime tritae uncias duas, balsami unciam unam. Pelagonius tale collyrium monstrat. Pariterⁱ oleum,³ sal^k, resinam, cerussam, opobalsanum, addito melle^l deteris atque componis^m, alternis diebus inducis usque ad sanitatem. Nardinum quoque collyrium⁴ hac ratione composuit. Violaⁿ uncia una, spicae nardi uncia semis, cassiae^o, myrrhae unciae tres, croci unciae tres, olei Cyprii unciae sex, piperis albi unciae duae, cymini^p unciae tres. Item alia collyria⁵ composuit. opobalsami, croci, myrrhae, salis Hispani^r, lepidis, ossis sepiae, singulas uncias, cadmia^s uncias duas, afronitri unciam unam, mellis Attici libram. Chiron etiam vetera glaucomata hac^t col-

S 4

lyrii

d. tradit C.

e. auell. purgatas comburi debere — deteri, addique eo C. Habet etiam in marg. Fabricianus liber, nitrum, it. al. misceri: sed non indicatur, quo sint referenda. Vulgo erat: auellanas combustas donec — deteres atque.

f. creta inf. C.

g. opt. acetoque mysi libr. i. comprehenditur, et sic inungitur animal C. Vulgo est: comprehendantur — inungatur.

h. sic C. marinae (diligenter statissime.) et rutae unc. edd. a. G. Ego vulgatum ab eo testa — trita correx.

i. Ita Goth. Vulgo propter. Sed Codex Corb. post melle inserit pariter. Gesner male propter

omisit nec tamen alterum substituit.

k. butyrum inf. C. Go.

l. pariter inf. C.

m. componi et a. induci C.

n. Ampalnum unc. i. [quid si ampelimum?] lipidum [an lepidum] unc. i, propolympon [propolis] et yrinan s. irinum forte hic latent] panicum unc. i, spica nardi semunc. C. In Goth. pro violae est antalinii et omittuntur verba croci unc. 3.

o. semunc. inf. C.

p. gummis coni. Morg. IV, 15. ex Veg. 3, 22, 12.

q. compositio collyrii C.

r. Spani C.

s. vid. Morg. IV, 48. cathiniae edd. a. G. casiniae C.

t. eiusmodi C.

lyrii indicat^v confecione purgari. Cornu bubulum^x extremum, vbi solidum est, combures, ac^y thuris masculi puluerem, stercoris quoque humani combusti et salis Ammoniaci pari mensura puluerem facies^z, piper longum, ossa sepiae, flos aeruginis, vetus vinum, crocum^a, rutam, pariter detrita commisces, 7 addito optimo melle quod sufficit et inungis. Aliud quoque collyrium simile^b composuit. Ossa sepiae marinae, crocus^c, myrrha troglodytis: item sal, ac stercus crocodili, haec omnia pariter ac^d diutissime deteruntur^e, et bene trita cernuntur, additoque optimo 8 melle vnctionis^f vtilitatem animalibus praestat^g. Licet^h parua et prope nulla de his, quae diuersi auctores retulerunt, praeterisseⁱ doceam, tamen quaecunque videntur^k probata conscripsimus. Verum ne longior liber confusionem magis legentibus, quam instructionem videretur afferre, modum plenum credimus faciendum, illud^l iterum iterumque componentes, vt diligenti cura passionum^m occurratur exordiis. Nam etiam incurabiles aegritudinesⁿ, si praeventae^o fuerint^p, medentis^q arte vincuntur. Inueteratas^r causas etiam faciles curari saepe non posse legi.

XXVIII.

v. indicat om. C.
 x. sic C. bubulinum G. bubulini edd. a. G.
 y. (et terebit) inf. S. ac deteres. Turis quoque masculi puluerem inniges. Stercoris quoque combusti C. ac dens masculique Goth.
 z. myrrham inf. C.
 a. crocus; ruta edd. Sed ne sic quidem cohaeret oratio. Gesn.
 b. semel C.
 c. crocum, myrrham trigonitem, salis Ammoniac. stercus C.
 d. ac om. C.
 e. teruntur C.
 f. et in vnctionibus vtil. C.
 g. In huius libri fine monemus inf. C.

h. aut parua aut C.
 i. sic C. (praeterissent) doceamus
 al. a. G.
 k. videntur proba C.
 l. aliud iterum verumque edd. Sed elegantius C. ex Aeneid. III, 435. quod vidit etiam Morg. IV, 52. Gesn.
 m. in passionibus C.
 n. valetudines C.
 o. sic C. praesentes edd. a. G. recentes coni. Morg. IV, 53.
 p. vi inf. edd. a. G.
 q. medendi C.
 r. Inueteratae causae, quae etiam facile curari solent, saepe non possunt C. et Goth.

XXVIII. Cephalicum, quod facit ad omnia vulnera difficilia claudenda et supplenda: Herbae panacis radices, thus masculum, myrrham, pollinem erui, rosae folia arida bene trita cribrata. hic puluis confectus difficilia vulnera claudit ac curat. Nunc^a etiam si melle decocto et huic medicamento mixto collyrium facias, et altis sub vulneribus fistulae subiicias, citius supplere et sanare cogit. Medicamentum consuetum,² in vsu quotidiano necessarium, propter compendium et moras ita facies: aeruginem, chalcitem, aeris florem, aes vstum, haec bene trita et cribrata aequo pondere catastaticum faciunt, quod carnem supercrescentem comedendo effouet^b. Hoc idem cum aceto et melle decoctum ad mellis crassitudinem, facies medicamentum, quod facit ad omnia vulnera et caneros elympidanda et ossa scabrosa. Chlor^a medicamentum,³ quod facit ad omnia vulnera complete lympidanda vel sine difficultate claudenda. ceram^c punicam, resinam terebinthinam, medullam ceruinam, aeruginem, oleum, ita conficies quantum sufficit. Tetrpharmacum,⁴ quod facit ad omnia vulnera elympidanda et velocius curanda^d. Adipem taurinam, ceram, picem, oleum. Igitur medicamentum, quod supra dixi, cataloticum est. Lycium^e, quod facit ad omnia vulnera sordida⁵ et canerosa: Amurcam, salem, acetum: his mixtis quantum volueris ad crassitudinem mellis vteris. Offi-6
S 5 culare

Cap. XXVIII. Quae sequuntur, non videntur Vegetii; qui opus suum conclusit modo: sed a studioso vno pluribus adiecta. Gesn.

a. forte *Hic. G. commixto — factum altis — fistulis subiectis — complere in Goth.*

b. vox mihi suspecta, sed qua commodiorem non comminiscor. Gesn.

c. Ita editio princeps. Male Gesn. omisit *ceram* quod tamen vocabulum deesse suspicabatur.

d. Editiones ante Gesn. inserunt: *Valde per hoc medicamentum cataloticum*, quae omisit Gesner. Editio princeps asteriscum apposuit, in Goth. hic et paulo post est *cataloticum*. Correxerit Gesner.

e. Vulgo *Glicium*.

culare^f medicamentum, quod facit ad omnia ossicula, et clauus^g quo loco factus si deiiciendum volueris^h: Picem liquidam, axungiam veterem, aeruginem bene tritam et admixtam, colas bene coctum, post decoctionem supra scripta purgat vulnera diligenter. Stypticum, quod facit ad omnia vulnera humecta et fungosⁱ exsicccandos. Alumen scissum, gallas minores, cortices mali granati, subcorticem de ipsa arbore. haec omnia trita, puluis ipsius vulneribus exsicccandis valde prodest. Medicamentum quod facit ad omnia vulnera claudenda: Absinthium, sinopidem, lepidam^k. haec tria bene commixta faciunt medicamentum siccum, quod ad omnia vulnera prodest. Anapleroticum^l medicamentum, quod facit ad omnia caua supplenda: Pollinem thuris, pollinem erui^m, lepidam^k. haec bene trita medicamentum faciunt ad supplenda vel elympidanda vulnera. Ad oculorum rupturas et tuniculas servandas prodest, si fel caprinum lacti caprino misceatur, et sic penna nigra oculi inungantur. Ad oculorum album siue glaucomata sic facies: vini sextarios 4, gari floris sextarium vnum, mellis vncias 4, pariter decoquis et vteris. Ad recentemⁿ oculorum^o percussum: Croci, myrrhae, thuris masculi, gummi, medullae veruecinae, anagallici succi, mellis, cardami, binas vncias. Synchronisma. Cerae rufae pondera 2, axungiae pondera 4, opopanacis vncias 2, olei veteris pond. 2, galbani vnc. 3, myrrhae pond. 4, Armeniae^p pond. 3, olei Cyprini pond. 4, medullae ceruinae

f. Ita Gesner pro ossiculare.

g. Vulgo *dasfcus* q. l. factum
Goth. *clarifcus*.

h. Goth. inserit: *nodicancilua*.

i. Ita pro *fungos* Gesn. et
Goth.

k. Gesner malebat *lepida*.

l. Vulgo *Implectoricum*. Goth.
anaplectoricum.

m. Vulgo *herbi*.

n. Ante Gesn. *recentem*. Dein-
ceps vulgo *oculare*.

o. *anacardini* Goth.

p. Ante Gesn. *Armoniae*, Goth.
Aromonia.

nae pond. 2, hyssopi pond. 2, storacis pond. 4, olei
 lentiscini pondera 4. Synchronisma^q ad alia genera. 12
 Galbani pond. 2, opopanax pond. 1, cerae pond. 4,
 medullae ceruinae pond. 3, thuris masculi pond. 2,
 piperis albi pondus 1, resinae terebinthinae pond. 3,
 storacis pond. 1, adipis anserinae pond. semis, euphorbii
 vncias 6, adipis leoninae, mellis, castorei, libras sin-
 gulas, olei myrrhae lib. 2, olei lentiscini pond. 2,
 olei Syriaci lib. 2, olei veteris lib. 2, olei melini^r pon-
 dera 2, olei storacis pond. 2, opii pond. 3. Liparia^s 13
 sic facies. Spumae argenti pondus 1, cerussae vncias 2,
 vini sextarios 3, olei pondus 1, et semis. omnia con-
 ficias, et sic vteris. Liparia^s alio genere sic facies: 14
 Spumam argenti, cerussam, thus masculum, acetum
 album, oleum. haec omnia in vnum conteres, et cum
 vino melicrato admisceas; et sic vteris. Traumaticum 15
 sic facies: Chalcitidis pond. 1, misy pond. 1 semis,
 aeruginis vnciam 1, stercoris columbini pond. 1, ad-
 arcis vncias 3 et scrupulos 3, decoquis vna, et sic vte-
 ris. Item alio genere ad phlegmonas^t tollendas:
 Sinapis Alexandrini vnc. 6, fici Afrae vnc. 3, axun-
 giae veteris vncias 6, aceti scrup. 3. Item Trauma- 16
 ticum^v alio genere ad verrucas tollendas: Floris chal-
 citis vncias 2, nitri vncias 2, safari^x vncias 3, aceti
 heminam. Item alio genere ad suffraginosos: Aeru-
 ginis, alumini ana pond. 5, herbae sideritis, [ferra-
 riae] pond. 1, aceti acris^y sextarium vnum. Ad 17
 phlegmonas^z discutiendas: Radicis^a, erui, axun-
 giae, aceti acris, linis in linteo, et sic vteris. Causti- 18
 cum

q. Synchronisma om. S.

r. Vulgo mellini. Videtur a
 cydoneis dici, vt familia compo-
 sita vocabula μηλόμελι etc.

s. Vulgo Lipparia.

t. Vulgo flegm.

v. traumatic. om. S.

x. an asari? Diosc. I, 9. *ἀμ-
 γνυνται καὶ μόροις.* G.

y. Vulgo acris.

z. Vulgo flegmonas.

a. radicis erui iungere malebat
 Gesner.

cum ad neruos crassos, vel quaecunque in notitia sunt: Galbani, opopanax, medullae ceruinae, resinae terebinthinae, Armeniaci, propoleos^b, violae, thuris pollinis, bina pondera, resinae frixae pondera 5, bituminis p. 3, picis durae pond. 5, resinae pituinae pond. 5, cerae pond. 5, olei cerini pond. 3, incomii pond. 2, storacis pond. 2, visci pond. 2. Causticum ad neruorum dolores. Galbani, storacis, violae, propoleos, resinae singula pond. Colophoniae vncias sex, resinae terebinthinae pond. 6, opopanax pond. 1, thuris pollinis, hyssopi, Armeniaci, baccae lauri, singula pond. picis Brutiae^c pond. 1 et femis, vini Aminei^d pond. 1 femis, resinae pituinae^e pond. 1, haec omnia in vno cacabo coques, 20 in linteolo induces calida. Malagmam coctam^f sic facies. Cerae albae, galbani vncias singulas, resinae terebinthinae pond. 2, adipis taurinae pond. 3, hyssopi pond. 2, bdellii pondus 1 femis, irifillyricae pond. 2, adipis anserinae pond. 1, haec omnia de- 21 coquis et vteris. Malagma^f ad neruorum dolorem. Cerae vnc. 6, adipis ceruinae vnc. 3, galbani, piperis, Armeniaci, resinae terebinthinae vncias ternas, tracanti 22 vncias 5, singula contundis, permisces et vteris. Malagma^f ad neruos vexatos. Menthae, galbani, rubricae, storacis, violae ana pond. 6, similaginis pond. 4, haec omnia cum similagine et vino decoques in cacabo, et liquida facies, deinde similaginem et vinum in vinum permiscebis, inlinis in linteolo, et 23 alligabis feruentia. Malagma ad tumores sic facies. Cerae vncias 6, adipis ceruinae vncias 3, galbani vncias 3, violae, piperis albi vncias ternas, Armeniaci

b. Ita pro terebinthinae Armeniaci, propulei Gesner. propolei Goth. hic et paulo post.

c. Ita pro Brutiae cum Morgagno Gesner.

d. Ita pro inei cum Morgagno Gesner.

e. Ita pro bituminis ex Gothani libri intinae scripsi.

f. Malagma om. S.

niaci vnciam, resinae terebinthinae vnc. 3, storacis vnc. 3, gentianae vnc. 1, singula contundis, postea permisces in vino, et sic vteris. Emplastrum. Cerae 24 viridis pond. 1 et semis, olei Cyprini vnc. 9, olei myrtini^g vnc. 2, adipis anserinae vncias 2, thuris pollinis vnc. 2. haec omnia in cacabum mittis, coquis, et lin-teolis inlinis. Cerotum ad vlcera. (strumenta^h) 25 pond. 2, cerae rufae pond. x, olei myrtini^g pond. 6, olei veteris pondera 8, alumini pond. 9, olei Cyprini pond. decem, calcis pond. quinque. Fomentum ad 26 tumores siue ad duritiam quamlibet sic facies. euiscuniⁱ ex vino decoctum conteris cum axungia, et sic vteris. Si minus, herbam sabinae conteris, et ex rosaceo con-coquis, et sic vteris vsque^k ad sanitatem. Compositio 27 ad colicos. Afari Pontici, petroselini, foeniculi vn-cias singulas, piperis nigri vncias 2, marrubii mas. vnc. 1, abrotani vnciam semis, mellis optimi pond. 2, coques et despumabis, et haec omnia contundes et cer-nes, et sic in melle commiscebis, inde figuram facies nucis auellanae, et^m ex aqua dabis, et aquae congium 1, in potum. Item diebus quibus eo morbo tenetur, foe-niculi seminis cum vino cochlearia tria aut quatuor fri-cabis in mortario, adicies vini cibarii sextarium 1, mittes in ampullam aut cornu, et dabis vt bibat, et cum sagis bene munies. Malagma ad neruos claudos, 28 Sepi hircini libram, molybdaenaeⁿ selibram, resinae libram, aeruginis selibram. Compositio ad genua^o. 29 Aceti hemina, salis pusillum, aeris vsti selibram, si-

g. Gesner dedit myrrhini. antea erat myrrhini.

h. vlcerinum strumenta Goth.

i. viscum malebat Gesner. sed est pro hibiscum.

k. vsque ex Goth. addidi.

l. Ita pro colices Gesn.

m. sed ex aqua dabis congium 1. bibere Goth.

n. Ita pro mollicidenae cum Mor-gagni Gesner ex Dioscor. V, 100. eadem fuerat Sladi coniectura. molli pidinini^{ssae} et paulo antea colati sepi hircini Goth.

o. genua vitiosum videbatur Gesnero.

- 30 nopidis quod satis est^q. Potio hiemalis^t. Croci, costi, petroselinii Macedonici, murrhae, thuris masculi, tragacanthi, cymini Alexandrini, crocomagnae, piperis uncias singulas, vini et olei quod sufficit (ova), haec omnia permisces, et dabis cum succo ptisanæ cui immittis palmas xxv, bulbos xxv, hyssopi fascem, caprinos adipes, catulum breuem viuum mittis, quem cum madefactum videris, tunc omnia exsiccabis, et adiciēs olei quod sufficit: tunc illa omnia permisces et
- 31 potionabis. Potio aestiualis. Tragacanthi, croci, abrotani, cardamomi, glaulii, petroselinii Macedonici binas uncias, gingiberis unc. i. haec temperas, et cum dare coeperis, mittis quotidie heminas singulas singulis iumentis. Adde porri sectiui, porclæ^s fil Gallici, thus, apium, olei Afri heminam, temperabis quod sufficit et vteris^t.

q. In Goth. post *satis est*. additur *puillum*. Sed id pertinere puto ad *psillum* et legi debere *psillum*.

r. Haec vsque ad finem omisit

Goth. qui habet in fine: *explicit liber Vegetii de Marstica*.

s. *portulacæ, filis* malebat Gesn. cum Morgagni ex II. c. 29.

t. *Sed haec vide lib. I. c. 57.*

addunt Fab. et S.

CORRIGENDA IN TEXTV VEGETII.

- P. 4. lin. 20. corrige: *signare; quanto*
- P. 25. post lin. 11. adde: sect. 11. *sive ad vehendos locupletos aptos*] Videtur Vegetius ad vecturam aptos, igitur *iunctos* equos intelligi voluisse.
- P. 16. lin. 1. corrige: *figatur: haec*
- P. 31. lin. 2. quae scriptura fuerit in Gothano libro, nunc recordari non possum; nec ea in libro meo fuit annotata; sed statim eam in nouum exemplum typis exscribendum transferre volui, sed omisi.
- P. 33. lin. 16. lege: *custodias: exinde*
- P. 36. l. 9. corrige: *pulmonem*. Idem vitium redit p. 42. lin. vlt.
- P. 40. l. 19. — *languentibus membris, praestare*
- P. 42. l. 2. — *caecitatem: quia* P. 43. l. 3 et 5 — *brachiolis*
- P. 46. l. 12. — *candente^m ferro* l. 15. — *humore-*
- P. 72. l. 7. — *sanandum^e*. P. 75. l. 3. — *animal aut non solito*
- P. 83. in variet. columnae 1. lin. 5. lege: *sumptae Goth.*
- P. 86. l. 8. corrige: *euenire; sed recens*
- P. 100. l. 7. — *complebis: tempora*
- l. 19. ex^llectione Goth. *quandocunque* corrigendum censeo.
- P. 102. l. 19. corrige: *eam, cum*
- P. 104. l. antepenultima: — *pupillae cursu.*
- P. 108. l. 11. — XX. *Si casu^a aliquo*
- P. 113. l. 3. — *urendas^l dixerunt.* ad i
- P. 114. l. 17. — *feculae* l. 25. — *cuniculi, carnem*
- P. 116. l. vlt. — *acri aceto* P. 117. l. antepen. — *tuberi^l cum*
- P. 118. l. 9. — *cervito: ex eo*
- l. 11. — *Alii^b, postquam fibulas acceperit^o,*
- l. 13. — *duxerunt, ut plagam*
- P. 119. l. 26. — *subuenit, acaciam*
- P. 124. l. 7. — *confirmabitur, vres*
- In varietate columnae 2. lin. 12. adde Gesneri nomen.
- P. 125. l. 3. — *armos^a, sinum destillatione*
- P. 129. Cap. XLVIII. l. 5. — *phlegmone^a*
- P. 132. in varietate columnae 1. lin. 3. adde Gesneri nomen.
- P. 134. Cap. LIV. l. 11. — *eius crura acopo*
- P. 139. l. 12. — *conueniens et apta*
- P. 149. Cap. III. lin. 5. — *(morbus), quoties^e per*
- l. 10. — *posterioribus* P. 150. l. 10. — *maris: florem*
- P. 151. l. 19. — *(radiculam), quod*
- P. 153. l. 15. — *vas ligneum* P. 154. l. 15. — *dandae sunt;*
- P. 156. l. 8. — VII. (vulgo IV. sect. 4.)

- P. 157. Cap. IX. l. 10. corrige: *applicabis, ac solea*
 — — — l. 11. — *opera, bos* l. 13. — *fuerit, famicem*
- P. 158. Cap. X. l. 12. — *fale, vel*
- P. 164. l. 20. — *infundas: itemque*
- P. 165. Cap. XXII. l. 3. — *imponitur; siue*
- P. 167. l. 1. — *caudam* in var. colum. 2. l. 9. corrige: *Dau.*
- P. 174. Cap. III. lin. 2. — *lumbi*
- P. 179. in varietate colum. 1. l. 8. — *tascedeas viuas* etc.
- P. 180. Cap. XI. l. 19. — *prodest ad fabae*
- P. 184. l. 9. — *et per os* l. 12. — *prouocabitur,*
- P. 185. l. 18 — *infundi: ad*
- P. 186. Cap. XV. l. 2. — *saepius dictum est.*
- P. 187. l. 6 et 7. bis corrige: *unciam semis,*
- P. 189. l. 7. — *foramina*
- P. 190. Cap. XVIII. l. 5. — *curari. Est et alia*
 — in varietate columnae 2. post lineam 1. adde: 2) *cochl.*
viv. tr. omitt. Corb. *cochlearia vini triginta* Samb. margo.
- P. 191. Cap. XX. lin. 5. — *profecerit, malagma*
- P. 201. in variet. columnae 2. l. 10. corrige: s. Sic pro *apocymae*
 ex Corb. scripsi. P. 202. l. 11. — *fauces: absque*
- P. 206. Cap. XXXV. l. 2. — *ardentior animalia*
 — — — l. 3. — *emittitur, et*
 — Cap. XXXVI. l. 3. — *partem modo*
- P. 207. in variet. columnae 1. lin. 9. post *degeres* adde *Corb.*
- P. 214. Cap. XLVI. lin. 11. corrige: *passionis*
 — — — lin. 12. — *fueris, obtinebis.*
- P. 224. Cap. LV. lin. 5. — *Panacis, radicis^s et apii*
- P. 228. l. 4. — *operiatur, diligere*
- P. 230. Cap. LXIV. l. 7. — *gravior et pene*
 — — — l. 7. — *duxerit, veterem*
- P. 236. l. 5. — *veruicina, cum cera* l. 6. — *fuerit, ad cornu*
- P. 241. l. 18. — *mortario* P. 242. l. 22. — *cedriae*
- P. 245. in varietate columnae 1. lineae 7. adde *Gesneri nomen.*
- P. 246. Cap. LXXVI. l. 2. — *scorpiis,*
- P. 250. l. 4. — *medicamento, cum*
- P. 251. l. 5. — *morsus:*
 — Cap. LXXXIII. l. 2. — *iumentis et hominibus*
- P. 253. l. 6. — *cinerem^t, dummodo*
 — in varietate columnae 2. corrige: t. *cinere* Corb.
- P. 256. Cap. II. l. 6. corrige: *continent*, quanquam falsam lectio-
 nem etiam *Gesneriana* habet, errore scilicet operarum.
- P. 264. l. 9. — *pulegio trito*
- P. 271. l. 12. corrige: *petroselini.* Vulgatum tamen habet etiam
Gesneriana.

COMMENTARII
AD
VEGETII RENATI
MVL OMEDICINAE
LIBROS SEX.

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND ANATOMY
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASS.

PRAEFATIO.

Vegetium Renatum comitem et socium Scriptoribus rei rusticae primus adiunxit, variisque in locis mendavit I. M. Gesnerus addita lectionis primae Editionis Basileensis auctore Io. Fabro 1528. varietate ex editione Io. Sambuci Basileensi 1574. et ex Codice Corbeiensi ducta, adiutus etiam ab eruditissimo medico Liffensi Io. Zach. Platnero, quem in rebus anatomicis et medicis consuluerat Gesnerus. Codicis Corbeiensis collationem, Gesnero a Io. Alb. Fabricio transmissam, his verbis indicavit eius auctor ignotus, nisi forte ipse Gudius fuit, ex cuius librorum auctione liber ad Io. A. Fabricium peruenerat: *Contuli cum exemplari descripto ex S. Codice Corbeiensi monasterii, tunc temporis Coloniae apud S. Pantaleonis deposito. Codex Corbeiensis titulae notae admodum antiquus literis uncialibus extatus, lacerus tamen et hinc inde lacunis deformatus.* Isdem Codicis apographum a Petro Scriuerio factum per libros Vossianos seruat publica Academiae Lugduno-batauae Bibliotheca, vnde descripta tria parua capita, quae annotauerat etiam, sed omiserat collationis Gudianae auctor, beneuole mecum communicauit egregius Ruhnkenius. Ea posita reperies in varietate lectionis ad libri cap. 4. finem. Susplicari licebit ex hoc apographo, etiam esse varietatem Gudianam; quippe quam cum apographo Scriueriano vbique consentire confirmauit mihi diligentissimus L. Santenius, qui a Dau. Ruhnkenio rogatus eum ipsum inspexit.

Sed dicendum est antea de prima Vegetii Editione, ducta ex Codice peruetusto quidem, sed infinita depravatione foedato, quem ex Hungaria, ut videtur, transvexerat Heremannus Inclytus a Neuenare Comes, et Io. Fabro edendum tradiderat. Hic vero ipse ita de opera Vegetio impensa tradit in Praefatione: *Habeant itaque — Vegetium hunc nostro labore a vitiiis propemodum infinitis expurgatum; quanquam sunt pleraque, quae absque autographo restitui posse non crederem; quae, ubi visum fuerat, vel obelo; vel asterisco vel alia quadam notula consignauimus. Nonnulla, licet immutatis vel verbis vel verborum ordine, sententias tamen plenas et intellectu faciles insinuare comperimus, quae lectoris iudicio immutanda vel corrigenda relinquimus.* Deinde constantem exemplariorum consensum memorans haud scio an improprie fuerit locutus. Vnum enim ab initio Codicem et exemplar nominauerat. Pergit postea: *Quaedam etiam cum vel variarent exemplaria, vel abundare viderentur, aut etiam, vel parum vel nihil ad sententiam facerent, parenthesi interdum cinximus.* Commemorat denique Faber Antonii Codri de Vegetio iudicium, quod ubi positum, quinque Vegetii editionem an Codicem potius scriptum respiciat, ignoro.

Ioannes Sambucus quibus sit Codicibus scriptis usus vnde emendatum a se plurimis in locis Vegetium non immerito gloriatur in libri Dedicatione data Viennae Austriacae, ipse non dixit; suspicari tamen licet, eum libros scriptos bibliothecae Caesareae consuluisse, ubi inter libros Philosophicos et Philologicos n. LXXXI. annotauit Codicem Vegetii membranaceum Seb. Tengnagel monente I. A. Fabricio. In ipso tamen Editionis titulo est: *Ex tribus vetustissimis Codicibus varietate adiecta vnde infiniti loci addi et expurgari a quouis poterunt:*

Post Sambucum Vegetio animum adiecit operamque suam addixit Ioa. Rhodius, sed Editionem non perfecit. Nescio quo auctore I. A. Fabricius tradit, Gasp. Bartholi-

nūm, Thomae filium, iam typographis dedisse Rhodii suasque ipsius obseruationes, eiusque operis iam primum folium speciminis causa excusum fuisse. Equidem in Th. Bartholini Epist. Medicin. Centur. IV. p. 154. haec de Rhodio verba reperiō: *Possideo et eiusdem Rhodii Varias Lectiones notas et Lexicon in Vegetium Mulomedicum. Forsan manuū his admouebo.* Codicis Vaticani et Medicei lectiones ipse Rhodius memorauit ad Scribonium p. 239. eademque de re laudauit Gesnerus Epistolas eius ad Heinsium scriptas atque editas in Sylloge Burmanniana T. V. p. 447. 449. 456.

Compagem huius libri Vegetiani multis in locis hiare male firmam iam admonuit Gesnerus. Primum enim libri tertii caput, alterum, tertium et quartum bis numerari; deinde libri quarti cap. 4. sect. 3 et seq. esse quasi introductionem totius operis, certe distributionem, quae vel principiis ipsis vel certe libri tertii initiis ex auctoris consilio conueniat; postea quae I. 19 et 20: habentur. ea recurrere IV. 12. Denique titulum Corbeiensis Codicis nullam Vegetii facere mentionem, sed ibi esse simpliciter: *Digestorum artis mulomedicinae libri III.* Vnde arguebat Gesner, illum, qui operi huic indicem praeposuit, non sola Vegetii nobis dedisse videri, sed aliunde etiam; inprimis quae Columella de hoc argumento habet, in vnum corpus digessisse. Addit, ex ipsa etiam lectionis varietate apparere, minime religiose tractatum fuisse hoc opus, sed diuersa exempla a suis dominis ita habita, ut non eius, quod a Vegetio scriptum esset, rationem haberent, sed quod ipsi conuenientissimum iudicarent. Hinc Vegetianis medicamenta substituta esse, quae vel commoda viderentur vel parabilia.

Equidem primum operae pretium esse ducebam lectoribus ob oculos ponere seriem capitum in Codice Corbeiensi positorum et omissorum; simulque annotare numerum. Libri igitur primi caput 20, cuius argumentum copiosius repetitum exstat IV. 7. plane omisit cum se-

quente 21. in cuius extremis verbis *cum sanguinis* seriem
 repetit. Deinde in capitis 25. sect. 3. in verbis: *caetera*
vitia subito desinit atque sequentia capita omittit vsque
 ad libri II. cap. 23. A libri II. capitis 26. sect. 1. ver-
 bis: *papyrus iniicies* tertia est lacuna Corb. Codicis vs-
 que ad cap. 28. sect. 1. Quarta a capitis 30. sect. 1. *ver-*
rucis inuenitur vsque ad cap. 37. Quinta esse videtur
 in cap. 41. sect. 2. vsque ad cap. 43. vbi errore calami
 vel memoriae Sambuci marginem pro Codice Corb. no-
 minare videtur Gesner. Sexta esse videtur a cap. 45.
 sect. 4. vsque ad caput 63. Certe ab eo capite vsque ad
 finem Corb. Codicis varietatem annotauit Gesner; a ca-
 pite vero 45. sect. 4. omisit, nulla tamen lacunae nota
 apposita: *Libri tertii Praefatio cum quatuor sequentibus*
capitibus, quae de bobus agunt, constituunt librum IV,
Digestarum mulomedicinae in Codice Corbeiensi; in quo
tamen et Praefatio et tria capita cum parte quarti de-
sunt. Sed id, quod dixi, et ex iis, quae supersunt, et
ex catalogo capitum, qui libro praemittitur, colligi-
mus. Notandum autem est, quae hic in quatuor capita,
in codice illo Corbeiensi in quadraginta quatuor capitula
diuidi. Haec sunt verba viri docti, qui Corbeiensem
 Codicem cum exemplo Gudiano comparauerat. Scilicet
 idem verbis cap. I. lect. 11. *Nam primo ferro occisus*
adscripserat: Hic librum de cura bouum incipit Codex
Corbeiensis; Nihil tamen inde deinceps varietatis lauda-
rum reperi vsque ad finem capitis 4, vbi iterum vir do-
ctus ad marginem libri Gudiani: Hic in MS, Corbeiensi
sequuntur tria parua capita, et postea ex corpore Gar-
giliti Martialis De curis bouum alia nouemdecim capita,
quae omnia huc pertinent. Haec tria parua capita, a
 Fabricio vel potius Gudiani exempli possessore et excer-
 ptore omitta, ex Leidensi exemplo, olim ex Codice Cor-
 beiensi pariter deriuato, exscripta sub numeris capitis 45,
 46, 47. posui in varietate extremi capitis de Cura bouum.
 Gargiliti Martialis nouemdecim capita de Curis bouum, a
 Peri-

Perizonio olim descripta ex hoc ipso Codice, publicavit et Vegetio subiecit Gesnerus. Verum de ipso ordine, quo haec capita in Codice scripta legebantur, tacet Schoëttgenii, qui a Perizonio acceperat, Praefatio; nec apparent capita ista nouemdecim, sed fragmentum est in sectiones 23. dispersitum ab ipso, ni fallor, Schoëttgenio, qui, de numero capitum ex Codicis elogio admoneretur; nec eum silentio praetermisisset, nec adeo in publicando Fragmento neglexisset. Maior et difficilior est quaestio de Capitulis istis 44, in quae dispersita dicuntur in Codice Corbeiensis capita quatuor prima libri tertii Vegetiani ex vulgari distinctione. Verum de hac re postea videbimus, vbi de Sambuci Codicibus dicetur.

Annotatum est etiam a Io. Fabro et Sambuco quae ab initio quarti libri vsque ad finem capitis 4. leguntur vulgo, non exstare in vetustiore Codice, adeoque pro vno sumi capite; itaque subsequens caput reputari caput secundum. Haec sunt ipsa Sambuci verba in margine libri, similia Fabrianis, quibus in exemplo Franziano manus docta adscripserat: *et sic quoque MS. Gothanus*. Ceterum a libri III. capitis 24. sect. 42. lacuna est in Codice Corb. vsque ad cap. 25. f. 3. Libri quarti Praefationem ex Gudiano libro post Fabricium in Bibliothecae latinae Libr. III. c. 12. publicavit Gesner; nec in toto eo libro, lacuna vlla annotata est ex exemplo Gudiano, quanquam a capite 28, vsque ad finem nulla apparet Corbeiensis Codicis varietas. Atque omnino recte animaduertit Gesner, ab aliena manu accessisse quae cap. 28. vsque ad finem leguntur. Vegetius enim, seu quisquis est libri auctor, eum his verbis sect. 8. capitis 27. concluderat: *Verum ne longior liber confusionem magis legentibus quam instructionem videretur afferre, modum plenum credimus faciendum*. Gothanus Codex definit in libri IV. cap. 28. sect. 29. verbis: *quod satis est*. atque in fine adscriptum habet: *Explicit liber Vegetii de Maritima*. Non omittam, quod Index capitum ex principe Editione repetitus libri quarti Capita

27. tantum numerat; reliqua his verbis indicavit: *Sequuntur medicamentorum genera quaedam ad finem quarti libri adiecta.*

Nunc de tribus Sambuci Codicibus videamus. In libro quidem primo pauca omiffa annotavit Sambucus, nulla tamen Codicis nota separatim posita. Ita omittuntur l. c. 17. f. 14. verba *eryngion — penetrare dicuntur.* cap. 19. sect. 3. *et separatim — perfundi.* cap. 22. f. 4. *consequenter — acutatum,* cap. 25. f. 4. *quibus — minuendus est.* c. 33. *quia — priuatur.* c. 45. sect. 5. *Ad matricis — ad bibendum,* quae omisit etiam Gothanus. De Sambuci libris monere omisit ibi Gesner. cap. 54. f. 2. *Succum — infundes.* cap. 56. sect. 37. In altero et tertio libro sunt multae magnaeque lacunae, quas ex vno alteroue Codicum annotavit Sambucus, quas lector in varietate nostra facile ipse animaduertet. Quod si Sambucus Codicum suorum aetatem atque auctoritatem separatim aestimasset, et quid in quoque omiffum repererat indicasset, melius et certius nunc constaret de genuina Vegetiani libri forma.

Sunt tamen in ipsis Vegetii libris indicia quaedam factis certa, ex quibus veram voluminis formam librorumque et capitum descriptionem et ordinem agnoscere licet. Quanquam Gesnerus haec talia neglexit, quae curam eius magis vtiliter quam medicamentorum et morborum interpretationes occupare potuissent, in quibus medicinae imperitiam non opus erat comparatione Hippiatricorum, quorum tamen Editione vnica carebat vir doctus, celare, quod fere mihi in successione eiusdem prouinciae euenit.

Primus igitur liber clarissime his verbis cap. IX. f. 6. definitur: *Nunc signis omnibus generaliter singulariterque digestis, singulorum morborum speciales propriasque curas oportet adiungere. Post haec de generali minutione singulorum et adustione docens concludam librum primum.* Postrema, in Codice aliquo Sambuci omiffa, significant, Vegetium, vbi generalia praecipua de sanguinis

nis minutione et vrendi ratione et tempore tradidisset, concludere voluisse librum primum. Atqui factum hoc videmus vsque ad cap. 28. in quo definit liber primus, ibique separavi prius verba et capita reliqua ad librum secundum relata. Cuius secundi libri initium satis ipse Vegetius signauit his cap. I. (ex vulgari ratione l. c. 29.) sect. 1. verbis: *Quaecunque passiones plus iumentis periculū inferre consueuerunt et difficilioribus obscurioribusque indigent curis, has primo amplectimur libro, ut et facilius reperiantur quae in exordiis ipsis occurrunt, et legentibus fastidium non possint adferre.* Vides, morbos illos septem, quos libro primo tractauerat Vegetius, scilicet morbum seu maleum humidum, aridum, subtercutaneum, articulare, farciminosum, subrenalem et elephantiosin ad minus periculosos et difficiles referri; vsque nunc difficiliore in altero libro subiungi. Vbi quamuis Codex Sambuci vno complectimur libro habeat, manet tamen in exordiis ipsis manifestum indicium noui libri. Accedit cap. 28. ex vulgari vero ratione cap. 56. libri I. locus hic: *Obscuras difficilesque curas prima fronte digessimus, consequenter ad caetera pergentes: sed necessarium credimus ostendere rationes, ex quibus incolunitas iumentorum incorrupta seruetur. Melius enim est diligenti studio custodire sanitatem, quam aegritudinibus praestare remedia.* Haec igitur exordia haec prima frons nullo modo conuenit loco illi, quem in vulgaribus Editionibus caput primum libri secundi occupauit Editorum negligentia. Denique etiam secundi libri finem designauit ipse Vegetius his verbis capitis vltimi seu 36. (ex vulgari ratione 64.) s. 2. *Si liber, inquit, cui iam ponendus est finis, legentium non offendit auditum, sequenti volumine inchoantes a vertice vsque ad vngulas ex diuersis auctoribus enucleatas animalium publicabimus curas, ut ordo, qui a natura datus est, in medendi dispositione seruetur, ne indigesta ac membrorum consequentiae repugnans pagina quaerentem confundat aut tardet.* Habes descriptionem et consilium libri

tertiū, quem vulgares Editiones numero secundum habent! Prologum hic liber habet, et ex ordine partes singulas corporis tractat vsque ad caput 46. vbi post scapularum et arimorum laeforum curam subito ad genu, coxas, crura, articulos, gambas transit; deinde cap. 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65. hoc est ad finem vsque libri redit ad curam dorſi. Libro demum tertio (ex vulgari numerandi ratione) post curam boum, prioribus capitibus quatuor traditam, reuertitur Vegetius ad dorſi, lumborum, renum, testium, genitalium, ani, vesicae curam vsque ad cap. 17. Postea subito cap. 18. repetit de coxis et gambis. Cap. 23, de morbo alienato, malei specie, cap. 24. de roborosa passione, seu opisthotono, c. 25. de hydropicis, c. 26. de sarcosi, c. 27. de tympanite, c. 28. de lienosis, c. 29. de implecticis, c. 30. de phragmaticis, c. 31. de hydrophobis, c. 32. de Spasmo, c. 33. de Epilepsia, c. 34. de aquam remouentibus, c. 35, 36. de sideratis, c. 37. de cruditate, c. 38. de bulimo, c. 39. de anhelitu, c. 40. de aestu, c. 41. de paralyſi, c. 42. de ruptis, c. 43. de infania, c. 44. de plethora, c. 45. de pulmonum vitiis, c. 46. de orthopnoea, c. 47. de opisthotono, c. 48. de lethargo, c. 49. de morbo regio, c. 50 et 51. de cholera, c. 52. de colica passione, c. 53. de vomica, c. 54. de coriagine, c. 55. de syntexi, c. 56. de ictero, c. 57. de stropho, c. 58. de dolore iecinoris, c. 59. de ventris inflatione, c. 60. de coli vexatione, c. 61. vsque ad c. 70. de vario tussis genere, c. 71. de scabie, c. 72 et 73. de vitiis a malo foeno et hordeo, c. 74. de fascino, c. 75. aduersus omnes morbos cauet, c. 76. cautio in dandis potionibus, c. 77—83. de morſu et ictu animalium venenatorum, c. 84. de morſu canis rabidi, c. 85. de noxa a stercore gallinaceo comesto. Ordinem igitur praeceptorum, in tertio libro inceptum, non solum in ipsa eorum serie eiusdem libri turbatum vides, sed adeo magno vniuersi libri interuallo abruptum. Ne vero statim lectores inclaiment librariorum flagitiosam socordiam, intercedere qui-

quibusdam videbitur ipse Vegetius initio libri de Boum cura, vbi operis suscepti continuationem a ciuium et amicorum, morbos mortesque boum desinentium, querelis, dum mulomedicinae commentarios ordinaret, suspensam testatur. Verum etsi sic abrupta librorum et praeceptorum de cura et medicina equorum series potest satis commode defendi; haec tamen excusatio eam vim non habet, vt Disciplinae de cura boum sine vilo discrimine libri vel tituli liceat subiungere continuationem de cura equorum. Igitur primus praecepta de cura boum separata contuli in singularem librum, reliqua de cura equorum quinto loco numeravi. Ipsius libri quarti de cura boum capita separavi et numeris ex praescripto Codicum Sambuci notavi. Quamuis autem Corbeiensis Codex hanc de cura boum disciplinam in capita 44. descriptam habuisse dicatur, ex annotationibus tamen Sambuci maiorem quam 25 capitulum numerum equidem colligere non potui. Postremum quidem capitulum Sambucus notavit ad initium capituli 18. reliquorum numeros ipse iis locis apposui, quibus diuersarum curationum tractatio incipit. Potest autem fieri, vt in Codice Corbeiensis plura Columellae verba a Vegetio excerpta et in capitula diuersa digesta olim exstarent, quae in reliquis exemplis incuria librorum deminutionem aliquam passa sunt. Cuius rei indicium non dubium exstare adeo in Gothano Codice annotatum reperies ad Cap. V. extrema verba.

Quemadmodum autem antea nouae librorum primi, secundi et tertii, descriptionis auctorem ipsum Vegetium adhibui, ita nunc de quarti auctoritate licebit antestari Codicem Corbeiensis, in quo Praefationem libri tertii (ex vulgari ratione) cum subsequenter capitibus quatuor constituere librum IV. Digestorum mulomedicinae iam supra fuit annotatum.

Extremo capiti 25. huius libri quarti Sambucus addidit, inclusa tamen vncis, quae ex Codice ducta credere oportet: *Rabiosis equis et canibus da bibere rasuram de*
ilic.

iliermia et sanantur. Vnde arguere licet, plura olim in quibusdam Vegetii Codicibus scriptis attexta fuisse iis, quae hodieque sub Vegetii nomine edita legimus. Testis etiam est liber Corbeiensis, ex quo tria breuia capitula descripta publicavi, eiusdem fere argumenti et pretii cum appendicula in fine cap. 25. prodita a Sambuco. His subiungit liber Corbeiensis farraginem medicamentorum ex Catone aliisque scriptoribus collectam, sed ineptis multis et nugis superstitionis inquinatam; cui homo male feriatu Gargilii Martialis nomen praeposuit, de quo fando forte inaudiuerat. Verum Gargilium hortensiorum disciplinam praeceptis explicauisse nouimus; de cura bouum ab auctore fide digno scriptum eius proditum non legimus. Gestiat tamen et placeat sibi homo ineptus in sterquilinio suo. Nos capitula istaec, vt in Codice sequebantur Vegetiana praecepta, statim libro Vegetiano de Cura bouum subiecinus, ne simillima argumenta contra fidem Codicis a lectore in locis diuersis essent conquirenda et cum antiquioribus scriptoribus comparanda. Adhuc breuiter de oeconomia huius libri quarti dicendum est. Cap. I. prouidet sanitati bouum; cap. 2. de morbis bouum agit. Primum quidem maleum, quem in bobus *achanum* vocari ait, describit, eiusque initia obseruare et cavere docet; deinde sect. 12. noxas a concitatione et stercore suillo et gallinaceo docet ad sect. 15. vbi subito sect. 15. ad mallei pestilentiam describendam transit, sed tam perplexa oratione, vt nescias de noxa sola stercoreis suilli comesti cum foeno, an de solius mallei pestilentia loquatur. Cap. 3. plures pestilentiae species enumerat, humidum morbum, siccum, articulare, subrenale, farcinosum, subtercutaneum, elephantiosin et maniam seu insaniam, earumque medelas docet. Vides, eosdem septem morbos seu malei species tractari in bobus, quos in equis libro primo descripserat. Additur tamen octauus seu mania, quem sub alio nomine in equis descriptum reperi V. cap. 22. vbi *alienatus* vocatur, *maleus* et *orabus*,

vel ut est in Corb. *arabus*, in Sambuci Cod. *aridus*. Sed redeo ad cap. 2. sect. 15. ubi mentio pestilentiae cum malei et noxae a comestione fuilli stercoreis ortae commemoratione connexa legitur. De pestilentia sola loqui voluisse Vegetium, atrocia signa docere videntur. Itque locum vitiosum et lacunosum esse merito suspiceris. Accedit locus Vegetii ex libro I. c. 17. initio, quem ex solo Gothano multo auctiorem dedi, cum antea de solo maleo traderentur, quae nunc ex lectione Goth. ad pestilentiam pertinent, et plane consentiunt cum iis, quae IV. sect. 15. perplexae ad noxam fuilli stercoreis referuntur. Pergo in serie capitum libri IV. de cura boum. Igitur cap. 4. cum sequentibus tractat morbos, qui singulis animalibus accidunt, nec in alia transeunt; primum quidem cruditatem; c. 5. ranulas, c. 6. febrem, c. 7. veterem tussim, c. 8. apostema, c. 9. sanguineam ad pedes demissum, c. 10. claudicationem, c. 11. scabiem, c. 12. coriaginem, c. 13. phthisin, c. 14. palati tumorem, c. 15. cervicem motam, c. 16. laesionem tali et vngulae, c. 17. subtritos pedes, c. 18. arnos luxatos, c. 19. cornua fracta, c. 20. vlcera vermiculantia, c. 21. ictus animalium venenatorum, c. 22. oculorum vitia, c. 23. epiphoram, c. 24. hirudinem pellit, c. 25. machinam ad continenda iumenta describit.

Praefatio libri VI. (ex vulgari ratione IV.) post ineptum satis exordium tradit singulorum membrorum et partium corporis equini notitiam: *necessarium*, inquit, *mulomedicis de ossibus, de nervis ac venis iumentorum universa perdiscere; neque enim curare rationabiliter potest, qui qualitatem rei, quam curat, ignorat.* Recte profecto, et sapienter. At qui factum, ut nunc demum sapieres, Vegeti, post scripta quinque mulomedicinae volumina? Haec quidem fundamenta omnis disciplinae iacere oportebat, iisque medicinam superstruere. Sed videamus, quid quoque ordine praestiterit Vegetius. Igitur c. 1. ossa enumerat; c. 2. numerum mensuramque membro-

rum,

rum, c. 3. neruorum, c. 4. venarum numerum edit, c. 5. aetatis indicia docet, c. 6. cauet fraudem in equis permutandis vel emendis, ita, vt notas equorum pergentes doceat. Cap. 7. pars dimidia pertinet ad praecedens caput, inde male diuulsa. Noui enim capituli initium satis manifesto signauit auctor his verbis sect. 3. *Studiosis equorum quae cura stabuli, qui alimentorum cultus, quae observationis sollicitudo praestanda sit, primus ac secundus indicat liber.* Nunc decursis omnibus his, quae huius artis doctrina poscebatur, ad compositiones necessariorum potionum medicamentorumque descendimus, in quibus et explorata congesimus, et ea, quae non tam ad utilitatem curandi, quam ob caritatem emendi milomedicorum cupiditas inflauerat, submouimus. Vides, ex libro primo et secundo laudari, quae hodie in primo reperiuntur solo, vel ideo in duos distinguendo, si scilicet Vegetius, vel quisquis est auctor libri VI, libros eos, quos hodieque habemus, tanquam a se scriptos respicit. Etiam in libri III. Prologo reperisse mihi videor iudicium, quo idem auctor eiusdem et libri VI. comprobetur. Libri enim VI. cap. 7. initio legitur: *Frequens opinio est Barbaricis nulla adhibenda medicamina quod usque adeo naturae beneficio comalescant, vt eis nocitura sit cura.* De eadem re queritur libri tertii Praefatio: *Nuper vero exemplo Hunnorum siue gentium aliarum artis ipsius etiam usus intercidit; dum homines refugientes expensas barbarorum consuetudinem imitari velle se simulant, et incurata animalia hibernis pascuis et negligentibus colonibus dedunt. — Primo quod Barbaricorum animalium alia natura etc.* Ad conditionem vitae auctoris pertinet, quod est in capite 6. libri VI. nos, qui per tam diuersas et longinquas peregrinationes equorum genera vniuersa cognouimus, et in nostris stabulis saepe nutriuimus. Quae deinceps a cap. 8. libri VI. vsque ad cap. 27. traduntur, partim ex anterioribus libris repetita sunt; multa etiam capita Codices Sambuci aut Corbeiensis omittunt. In capite hoc 27. ipse

ipse auctor libro finem statuit his verbis: *Verum ne longior liber confusionem magis legentibus quam instructionem videretur afferre, modum plenum credimus faciendum.* Itaque nec Corbeiensis Codicis vlla varietas ab eo inde loco annotata legitur, quia, vti par est credere, reliqua in Codice deerant. Denique in Editione principe postremis libri VI. verbis adscriptum legitur: *Sed haec vide lib. I. r. 57.* Vidit igitur ipse Faber, plura ex libris duobus prioribus in postremum hunc male collata fuisse a librariis vel studiosis lectoribus. Castior etiam hoc in loco conspicitur Codex Gothanus, qui desinit in cap. 28. sect. 29. reliquas duas omittit, vtpote aliunde repetitas.

Hic locus admonet me, vt de medicinae veterinariae scriptoribus pauca praeponam, antequam ad Hippiatricorum, quae hodie exstant, quorumque vsus est praecipuus in emendando atque illustrando Vegetio, mentionem accedam. Nomina hippiatrorum et cteniatrorum illustrium pleraque omnia inseruit Catalogo scriptorum in Hippiatricis nominatorum I. A. Fabricius Biblioth. Graec. Vol. VI. p. 494 seqq. Graecorum antiquissimus Simon Atheniensis *περὶ ἵππων* scripsit, quem initio libri sui de equitatu laudavit Xenophon, vbi Zeunius locum Hieroclis ex Hippiatricis posuit a Xenophonte translatum, alterumque Plinii 34. c. 19. vbi Simon de equitatu primus scripsisse dicitur. Vocabula aliquot ex libro Simonis annotavit Pollux in Onomastico, vbi II. sect. 69. refert Simonem taxasse Miconis pictoris ignorantiam, qui equi palpebrae inferiori pilos addidisset. Eiusdem *Ἱππιατρικόν* laudat Suidas sub voce *σφιγλή*, ex quo loco patet, venarum etiam equi descriptionem posuisse Simonem. Haud scio, an eiusdem sit liber, quem sine auctoris nomine *περὶ ἵπποτροφίας* laudat Hesychius in vocabulis *παρώπαλα* et *σφυρήματα*. Hoc mihi persuasum habeo, multa rei equestris vocabula in Hesychio, ex hoc fonte manasse, veluti *κινέρας*, *τὸς κακέργες ἵππος*. quam glossam refero ad equum, qui in cursu caudam agit, quod imbellis equi

equi debiliūque lumborum signum annotauit etiam Alexander Aphrodis. et agnoscunt equisones nostri.

Epicharmi Syracusani de medicina pecudum libros laudat Columella VII. 3. 6. qui in eodem argumento aliquoties Magonem et Celsum nominauit. Celsum quidem medicinas veterinorum attigisse in libris rerum rusticarum existimo cum Bapt. Morgagnio, eundemque esse puta, quem laudant aliquoties Hippiatrica. Magonis sub nomine exstant hodieque remedia quaedam in Hippiatricis; alia ibidem leguntur, quae ex Magone duxisse se profectur Columella. Ad eundem Magonem refero, quae pecorum magistris de medicina praecepit Varro. Qui Magonis libros in Epitomen redegerat Diophanes Bithynius, a Varrone nominatus, idem esse mihi videtur, quem nominant inter medicamentorum auctores Hippiatrica.

Apfyrtus Prusaensis, aequalis Constantino M. auctore Suida scripsit *ἵππιατρικὸν βιβλίον, φυσικὸν περὶ τῶν αὐτῶν ἀλόγων καὶ ἕτερα.* quae Eudocia p. 65: ita tradit: *ἔγραψεν ἵππιατρικὸν βιβλίον, καὶ φυσικὸν περὶ τῶν αὐτῶν ἀλόγων ἐν βιβλίοις τέτταρσι.* ut iam olim admonuit Cangius in Indice Auctorum Glossarii Graeci p. 44.

Apfyrtum Hierocles laudat, igitur iunior eo, qui libros duos de cura equorum Basso inscripserat, ut ipse testatur Hippiatr. II. cap. 60.

Apfyrtō aequalis fuit Hippocrates veterinarius, ad quem exstat Apfyrti Epistola in Hippiatr. p. 70.

Pamphilum, quem inter hippiatros nominant Hippiatrica, esse puto philosophum, quem de re rustica libros tres scripsisse refert Suidas.

Pelagonii aetas incerta est. Theonnestum aliquem medicum in Indice libri XXXIII. de metallis nominauit Plinius, qui num sit idem, quem inter medicos veterinarios referunt Hippiatrica, dubitari potest.

De graeca multorum locorum Vegetii auctoritate suspicatus iam erat Gesnerus, sed Hippiatrica latina tantum

Ruellii comparare potuit, nec adeo vbique exemplaris graeci auctoritatem et sententiam in vitiosissima Vegetii interpretatione agnouit. Quare non debebat mirari P. Wesseling in Dissertatione inserta Actis Societ. Ienensis Latinae Vol. III. p. 53. Hippiatrica non fuisse rite a Gesnero cum Vegetio comparata. Iniqui etiam esset interpretis viro anatomiae veterinariae omnisque medicae eruditionis plane ignaro imputare squalorem et sordes, quibus obsitus Vegetius hucusque iacuit. Fecerat vir industrius, quod saepius vellem fecisset, vt in dubitatione sua aliqua confuleret virum literaturae et medicinae peritissimum Io. Zach Platnerum. Ipse tamen mihi tantum scientiae medicae et chirurgicae non tribuo, vt vitia omnia lectionum plane esse a me sublata putem. Zootomiae non plane ignarus viam stravi, qua propius viri docti meque peritiores medicinae in prius veterinariae ad veram Vegetii disciplinam accedere possint. Hippiatrica igitur graeca diligenter comparavi, vbi plurima Vegetii capita integra, alia truncata, multa locis suis auulsa et discerpta, diuersis etiam morborum nominibus inscriptis multa cum lectionis, ponderum et mensurarum varietate leguntur, quam vel omisi vel tantum indicaui obiter, nisi ad vitiosam Vegetii lectionem corrigendam facere mihi videbatur. Vtinam vir aliquis doctus Hippiatrica cum scriptis libris comparare atque inde vel corrigere vel redintegrare suscipiat! Codicem suum H. Vossius laudauit ad Hesychii *Ἱερισμοπλα*. Vide notam ad Vegetium II. 55. sect. 3. Hippiatricorum graecorum versionem latinam a scriptoribus medici acui medicis laudari puto, vbi *Herodii de cura equorum librum* laudant, veluti Mathaeus Syluaticus in Pandectis Medicis sub voce *Marmora* et *Siriasis*. Quae traduntur ibi de morborum vocabulis, plane eadem graece leguntur in Hippiatricis sub nomine Hieroclis, quod ab Arabibus in Herodium fuisse mutatum non leuis est Congr. Gesneri suspicio in Bibliotheca p. 238. *Gerodium* nominat Simon Ianuensis in Codice Parisino apud Gallum Char-

pentier in Supplemento Glossarii Cangiani sub vocabulo *porus*, *ranulae* atque alibi. Librum manuscriptum *Ero-
dici de medicina equorum* exstare in bibliotheca Monasterii
Tusci, testatur Itinerarium Tozzetti T. I. p. 133. versio-
nis germanicae.

Partem eam operis Vegetiani, quae vel ab ipso vel ab
aliena manu repetita fuit ex Columellae libris, egregie
ante Gesnerum tractauerat vir eruditissimus Bapt. Mor-
gagni, cuius auctoritatem, a libris scriptis, saepissime con-
firmatam, sequi quam verba plane obscura in oratione
Vegetii relinquere et velut aenigmata lectoribus propone-
re malui. Aliquantum auxilii mihi attulit comparatio
Codicis Saxo-Gothani, quam primae Editionis margini
adscriptam moriens mihi beneuolo animo legauerat *Fran-
zianus*, Medicinae Professor Lipsiensis; vbi inter multos
calami errores latent interdum verioris et nouae lectionis
vestigia. Accidit tamen nescio quo fato, vt primi libri
folia aliquot exciderent et perirent cum ipsa lectionis va-
rietate ibi annotata, anteaquam liber in manus meas per-
veniret. Itaque operam dedi, vt ipsum librum inspectum
compararem cum locis illis, vbi me Franzianus liber destr-
tuerat. Nec defuerunt precibus meis viri doctissimi, Geis-
lerus, Bibliothecae Ducali Gothanae praefectus, et F. Jacobs,
cui curatiorem Anthologiae Editionem mox debebimus
sed statim ad me Codicem perquam humane transmisit
tractandum, vnde reliquam varietatem excerpfi, in qua
magnum bonarum lectionum numerum cum insignibus
aliquot lacunarum supplementis reperi. Codex est char-
taceus, quem Catalogus Bibliothecae nominat p. 160. scri-
ptus satis diligenter; ita, vt varietas lectionis saepiusculo
in margine annotaretur; nec omisit admonere lectorem li-
brarius, si quis locus in reliquis exemplaribus comparati-
non exstabat. Prima pagina inscriptum habet: *Vegetius
de Renacio*, nullo operis argumento addito. Ad latum
rubrica adscriptus legitur *Vegetius*. Altera pagina Prolo-
gum

gum exhibet sine titulo vel rubrica scriptum, quem sequuntur *Capitula* primi libri seu argumenta, separatim cum numero Capitum scripta, quae eadem ante singula capita repetuntur. Idem in reliquis tribus libris factum est. Extremo libro secundo rubrica adscripta leguntur haec: *Explicit liber secundus 1488. 25 Iulii.* Extremo libro quarto haec adiicit scriptor. *Explicit liber Vegetii de Mastalcia. deinde sequuntur interpretationes ponderum. quibus in fine additum est: Finitum anno domini 1488. 4 Augusti. Laus deo.* Postea leguntur Glossae ex Vegetio excerptae cum hoc elógio: *Sinonimus islius libri secundum alfabetum,* in quibus fere meras hominis ineruditi nugas reperi, de quibus iudicium erit lectorum ex particulis illis, quas hic illic excerptas apposui in Commentariis. Concludebant volumen *Nomina erbarum et gradus virtutum earum secundum alphabetum,* quae non ultra literam S pertingebant, ineptiarum plena, nisi si quis forte nomina plantarum germanica animaduersione ligna existinauerit.

Posteaquam Hippiatrica et varias Codicum lectiones diligenter iam cum Vegetio comparaueram, humaniter mihi submisit ex Bibliotheca Guelferbytaua amicissimus Angerus exemplum primae Editionis manu Matthiae Iadi, medici olim Amstelodamensis, passim notatum, ubi virum doctum multas Codicum lectiones diuinando secutum esse, et loca Vegetii plura coniecturis non impis tentasse vidi, quarum ex numero perpaucae tantum etuli in iis locis, quae scriptorum librorum ope nondum maculari potuerunt.

In Crescentio nihil esse auxilii ad Vegetium aut Hippiatrica illustranda, recte admonuit Gesnerus, addens, melius Crescentio conuenire cum Laurentio Rusio. Quin Jordanum Rufum exscripsit, ut iam olim a Cangio notatum. De Jordano Ruso collecta posui, quae mihi nota tum erant, in Praefatione ad Friderici II. Librorum

Reliqua de Arte venandi cum Auibus p. xv. quibus addo, quae postea comperi.

In Bibliotheca Taurinensi liber Iordani latinus MS. est, teste Brugnone p. 225. de Cura equitii, versionis germanicae, cuius describendi in vsus in eos spem fecerat mihi vir doctus, sed promisso non stetit. In hoc latino Iordano primum ferrei equorum calcei vestigium se reperisse testatur Brugnone. Versionem Italicam fecit Pater Gabriel Bruno dialecto Veneta dedicauitque Comiti Brandolino anno 1492. Editionem anni 1561 Bononiae factam forma quarta habet Catalogus Bibl. Colbertinae hoc titulo: *Delle Mascalche del Cavallo da Giordano Ruffo*. Eandem Editionem nominauit Henze Verzeichniss veterinarischer Bucher p. 72. Bononiensem Editionem eandem memorat Camerarius in Opusc. de re rustica p. 54. sub nomine *Iordanis Rusti*. Alius Editionis hunc titulum posuit Brugnone p. 225. *Libro dell' arte de' Mascalchi per conoscere la natura de li caualli et medicarli nelle loro infirmita et l' arte domarli composto per lo dignissimo Cavalier Giordan Ruffo Calabrese, nuouamente stampato in Vinezia per Francesco de' Leno 1563. 8vo.* In Catalogo Biblioth. Thuanae repetito Hamburgi 1704: Tom. II p. 443. lego hunc titulum: *Iordani Ruffi Calabri militi Liber de Cura equorum tempore Frederici II. Libellus MSus in 4to.*

Ipse Editionem Venetam anni 1563. tractaui beneficio Heynii mei. Laurentii Rufii Editionem latinam Paris. 1531. in folio laudauit Gesnerus, ipse Italicam Venetiis proditam 1559. forma octaua comparauit. Rufius Iordanum exscripsit, quem tamen aliquoties laudat cuius Maestro Mauro, aliunde mihi ignoto, c. 141. p. 83 c. 144. p. 89. c. 151. p. 94. Rufium contra Albertum Magnus in Equo exscripsisse videtur; nam habet quae dam, veluti de Lampisto morbo, quae Iordanus non habet; sed Rufius capite 66. *Lampasco è la faua voca eundem.*

In Crescentii Editionibus plerisque omnibus nomina morborum mire vitiosa obiter multis in locis correxi. Sed hoc non agebam in annotationibus ad Vegetium, vt Iordanum aut Crescentium interpretarer; sed multo magis optabam inuestigare fontes, vnde Vegetius sua praecepta deriuauerat. In qua opera felicius forte euenissem, si mihi copia fuisset inspiciendorum Hippiatricorum Vossianorum manuscriptorum, quae multo integriora vulgaris esse licet ex multis locis suspicari. Latent etiam in pluribus Bibliothecis Codices Hippiatricorum scripti, quos qui olim cum Editis comparare omnes voluerit, nae is multis in locis Vegetium rectius et corriget et interpretabitur, quam a me fieri potuit.

Cogitaueram etiam de copiis Io. Rhodii et Bartholini ex ipsorum patria expiscandis et in regia Hauniensi Bibliotheca indagandis; verum nullibi earum vestigium apparere responsum mihi est. Denique recentiorum Veterinariorum imprimis Gallorum scripta comparare omnia si voluissem, et me in nouam et difficilem disciplinam demittere cognoscendam et cum Vegetio contendendam ausus essem, copia tamen librorum deerat, nec otium suppetebat, animus etiam quodammodo ab arte mulomedica mihi abhorrebat properanti ad alia, quae rectius et melius intelligere mihi videbar. Scribebam Francofurti ad Viadrum mense Augusto 1795.

A D

PRAEFATIONEM LIBRI I.

Latinos] Medicum equarium Herophilum nominat Valerius Maximus IX. 15. 1. qui in nomen Marii inuasit; post Caesaris mortem occisus. Eundem *Amatium* Appianus, Civil. bellor. III. 2. *C. Amatium* Liuii Epitom. 116. vocat; fugitiuum Cicero Philipp. I. 2. Ergo seruus fuerat.

§. 2. *proxima aetate et Pelagonio*] De Vegetii aetate si velimus hinc arguere, statim sequens Columellae mentio ad eandem *proximam aetatem* relati conatum impedit. Igitur aliunde et ex reliquorum scriptorum mentione tentabimus inuestigare Vegetii tempora. Quod autem de Pelagonii scripto addit, omiſſis signis causisque morborum eum tam magnae rei fundamenta neglexisse, argumento esse potest, plura capita, quae in Hippiatricis nomen Pelagonii inscriptum habent, alii scriptori esse assignanda, veluti pag. 126. de signis et causis tetani: p. 136. de signis hydropis: p. 176. de signis bulimi, atoniae, februm, opisthotoni etc. In loco p. 145. initium habet Πελαγώνιος Ἀρσίπῳ χείρειν. p. 276. Δελία χείρειν de colicis, vbi Cellus veterinarius laudatur.

§. 3. *Chiron*] Eiusdem infra I, 17, 16. plures compositiones memorat; vbi vulgo addita verba *vero Centaurus* recte Sambuci Codex omittit; quanquam etiam Suidas Centauro tribuere videtur librum veterinarium. Ita enim ille; Χείρων κένταυρος, ὃς πρῶτος εὗρεν ἰατρικὴν διὰ βοτανῶν. ὑποθήκας δὲ ἐπῶν, ἃς ποιεῖται πρὸς Ἀχιλλέα, καὶ ἰππιατρικὸν διὸ καὶ κένταυρος ὀνομάσθη. Quae eadem Eudocia in Violario sic tradit p. 437. Χείρων ὁ κένταυρος τοῖς ἰατροῖς συναριθμεῖται, ὃς πρῶτος εὗρεν ἰατρικὴν διὰ βοτανῶν. ἔγραψεν ὑποθήκας δὲ ἐπῶν, ἃς ποιεῖται πρὸς Ἀχιλλέα, καὶ ἰππιατρικῶν. διὸ, ὡς Φασίτινες, καὶ κένταυρος ὀνομάσθη. In Hippiatricis vnum reperi locum p. 7. qui inscribitur Εὐμήλες ἦτορ Χείρωνος.

Apfyrtus] De eo Suidas: Ἀψυρτος Πρῶσαεὺς Νικομηθεὺς, στρατιώτης στρατευσάμενος ἐπὶ Κωνσταντίνῃ τῆ βασιλείᾳ ἐν Συυδίᾳ παρὰ τὸν Ἰστρου, ἰππιατρικὸν βιβλίον ἔτος ἔγραψεν καὶ Φυσικὸν περὶ τῶν αὐτῶν ἀλόγων καὶ ἕτερα. Kusteri suspicionem inter nomina duo vrbium distinctionem ἢ interse-

rentis

rentis non confirmat Eudocia, quae in Violario eadem tradit p. 65. Ἀψυρτος Πρ. Νικ. Ἴατρος καὶ στρατιώτης, στρατευόμενος ε. Κ. — Ἰστρον· ἔγραψεν ἰπ. β. καὶ Φυσικὸν περὶ τῶν α. ἀλόγων ἐν βιβλίοις τέσσαρσιν. Difficile est de hac scripturae diuersitate iudicare; sed in iis Apfyrti capitibus, quae reliqua habemus in Hippiatricis, extant vestigia quaedam, unde coniecturam ducere licebit. Initio in ipso Hippiatricorum ita insit Apfyrtus: στρατευόμενος ἐν τοῖς τάγμασι τοῖς ἐπὶ τῆ Ἰστρῶ — προσφωνῶ σοι, Φίλτατε Ἀσκληπιῶδη, τῆτο τὸ βιβλίον ὄντι πολίτη καὶ ἱατρῶ μεγίστῳ, ἐν ᾧ μὴ ἐπιζητήσης λογιότητα ἀλλὰ τὴν ἐν τῆς πείρας Φυσικὴν ἐμπειρίαν ἐπίγνωθι. Ipse igitur testatur, se in legionibus ad Istrum positus militasse, et Asclepiadi cui et amico excusat eruditionis defectum; contra physicam peritiam vsu collectam profitetur. Itaque in Eudociae loco scripturam ἔγραψεν ἰππιατρικὸν βιβλίον καὶ Φυσικὸν π. τ. α. ἀλ. ita probat, vt de vno eodemque scripto interpreter, quamuis satis inepte addatur ἐν βιβλίοις τέσσαρσιν post illa: ἰππιατρικὸν καὶ Φυσικὸν βιβλίον. Forte fuit olim γράμμα scriptum ab Eudocia, vt commentarii hippiatrici Apfyrti per quatuor libros digesti fuerint. Quae in Constantinum intelligi voluerit notitiae auctor, ignoramus. Quo facilius autem ii, qui maiorem eorum temporum et accuratiorē cognitionem habent, aetatem Apfyrti constituere possint, nomina eorum, quos alloquitur Apfyrtus in diuersis Hippiatricorum capitibus, collecta inde huc apponam. Asclepiadem igitur aliquem ἰπποτροφῆντα iterum alloquitur p. 133. Sabinum p. 10. Διονύσιον τομέα p. 29. Ammonium Alexandrinum p. 33. Ammonium hippiatrum p. 129. vbi Auxanoni hippiater obiter memoratur ab Apfyrtō; porro Turannium Varronem p. 37. Achaicum Nicaensem, vbi Eumelum hippiatrum obiter nominat, p. 38. Sextum Numenium, simul Eumelum nominans, p. 39. Demetrium Pappum hippiatrum p. 40. Aspionem Alexandrinum p. 41. Hippocratem hippiatrum p. 50. Phlamaruntium p. 53. Caristanum Frontonem ibidem; Frontonem Valerium p. 183. Frontonem Epleesium hippiatrum p. 197. Iulium Frontonem centurionem p. 200. Verum Marcellum p. 57. Degmium Plasticum p. 60. Damnatum τομέα p. 64. Historicum hippiatrum, ibidem; Damam Laodicensem hippiatrum p. 65. eundem Damam Laodicensem ἐταῖρον modo vocat p. 240. Arcadiitem p. 70. Secundum hippiatrum p. 71. iterum p. 90. Orionem Alexandrinum p. 80. vbi in ceruice emota improbat ipsum illud remedium, quo vtitur Vegetius 4. 41. — Orionem Mar-

cellum p. 234. Apellam Laodicensem hippiatrum p. 84. Epiphanium hippiatrum p. 88. Agathoclem hippiatrum p. 98. Aelianum p. 110. Namenium Callipoliten, Hephæstionis filium, p. 119. Sextum Numenium supra p. 39. Numenium Alexandrinum p. 153. Posidonium p. 134. Chaeream Alexandrinum p. 138. Himerium hippiatrum p. 140. Staty- lium Stephanum medicum p. 143. Hippiatrum simpliciter alloquitur p. 146. ubi nomen excidisse videtur. Aruntium Corinthium p. 147. Quintum Lollium Marullium p. 150. Antipatrum hippiatrum p. 152. Memnonem hippiatrum p. 154. Diem *πολίτην* hippiatrum p. 156. Sennam centurionem *ibidem*. Apolloniadem hippiatrum p. 158. Iulium Faustum decurionem p. 163. Artemam *τομέα* p. 164. Marcum Aemilium decurionem p. 175. Heracleonem chiliarchum p. 182. Hegesagoram medicum p. 186. Publium Cocceium Iustum centurionem p. 194. Herodionem Alexandrinum hippiatrum p. 211. Iulium Saturninum decurionem p. 215. Bebium decurionem p. 222. Menecratem Clazomenium p. 226. Rufum Octavium p. 228. Papiam hippiatrum Antiochensem p. 237. Eudoxum *τομέα* p. 238. Caium hippiatrum Alexandrinum p. 243. Apollopphanem amicum p. 246. Pas- cratem Alexandrinum hippiatrum p. 247. Marcum Marium decurionem p. 253. Gallum p. 252. Tiberium Claudium Heraclidem Clazomenium p. 258. Postumium equitem Dacam p. 259. Marcum p. 260. Gaeticum Severum p. 263. Celerem p. 270. Iudicium Vegetii de oratione fordida et eloquentiae inopia in Chirone et Apfyrtō nec improbare nec confirmare quis hodie facile ausit, quoniam verba ipsa Apfyrti credere licet immutata et in compendium fuisse acta ab eo, qui concinnavit Hippiatrica, qualia hodie legimus, in quae quadrant, quaecunque Vegetius de Chironis et Apfyrti libris praedicavit: *indigesta et confusa omnia, ut partem aliquam curationis quaerenti necesse sit errare per titulos, cum de iisdem passionibus alia remedia in capite, alia inueniantur in fine.*

§. 6. *conduētis in unum latinis duntaxat auctōribus uniuersis — plene ac breuiter omnia epitomae digererem*] Haec mihi vitii suspicionem non leuem attulerunt. Quid enim audio? Latinos duntaxat auctōres excerpfit Vegetius, qui Pelagonium, Chironem et Apfyrtum iuxta Columellam nominauit? Pelagonium et Apfyrtum graece scripsisse, ex iis saltem capitibus, quae in Hippiatricis seruata leguntur, affirmare ausim, nisi is, qui farraginem istam postremis ro- mani imperii aut Constantinopolitani concinnauit, latina trans-

transulit in graecum sermonem additis interdum vocabulis morborum latinis ex primo exemplo. At saepius graeca vocabula adhibuit Vegetius; vt credere liceat eum graecos fontes non neglexisse. In Hippiatricis plures nominantur hippia tri latini, quos patrio sermone libros conscripsisse licet credere. Hos omnes aut ignorasse aut aetate antecessisse debet Vegetius. Celsus enim ipsum Columellam anteuuit tempore. Equidem his me difficultatibus non expedio; poterit id forsean efficere: cui in Bibliothecis latitantes Hippiatricorum Codices integriores comparare contigerit!

Ad Lib. I. Cap. II. *septem*] Ad h. l. pertinet iudicium Galli Paulet ex libro *sur les Maladies epizootiques* Paris 1775. P. I. p. 71. *On peut reprocher a cet Auteur, de n'auoir pas distingue les chroniques, des aiguës dans sa division, de n'auoir pas parle de la fièvre dont la nature caracterise sur tout les especes de pestes. Malgré ces defauts, on y reconnoit la fièvre pestilentielle des animaux, une gale maligne, le sôupir, la goutte; le farcin; la morve, la lepre des animaux; une paraplegie, une maladie comateuse ou le subeth des Arabes.*

Malleus] Hippiatrica p. 10. ὁ καλῶσι οἱ πολλοὶ μάλιον, τινὲς δὲ κατάρρεν, ῥώμαισι δὲ σαρπέριον. Ibid. p. 16. a colore subalbo mucii effluentis, malin dictum affirmant. Aristoteles H. A. VIII. 25. asinorum morbum esse ait μηλίδα, melidem; vitium hoc in capite oriri, et per nares fluere pituitam rufam et crassam. Quod si ad pulmonem descenderit, occidere animal; sin vero in capite consistat, mortem non inferre. Suidas in voce μαλιασμός asini morbum esse ait similiter, seu defluxionem per nares, et strophum. Neutrum morbum asinum effugere. Meminit etiam Hesychius in voce μαλίη et μαλίσ. A colore rufo dictum putō. Infra II. 36. ex pulmone per nares effluere dicuntur mucoseres crassi spumosi et pallidi, cf. II. 10. (vulgō I. 38.) 3. contra rubentem (πυρρῶς ῥεσσαί μύξαί Hippiatr. p. 298.) tenuem et frigidum prouenire ex veteri persfrictione.

septem] Quatuor ponit Apfyrtus p. 12. ὑγρὰ, ξηρὰ, ἀρθρῖτις, ὑποδερματῖτις.

Cap. III. *profluuium Atticum*] La morve Gallis dictum morbum intelligi censet cum Schrebero Brugnone. Hippiatrica p. 12. ὑγρὸν λεπτὸν ὅμοιον ὕδατι. sed p. 16. ἰχώρ φλεγματώδης εἰς τὸ λευκὸν χρώμα μεταβεβλημένος — ἄνοσμος

μὲν ὄν, εὐκόλως θεραπεύεται. δύσοσμος δὲ, δυσκόλως. Ab initio igitur asserunt, humorem aquosum et nullo odore effluere, eumque morbum facile curari, difficile autem, si humor odorem grauiem contraxit ex ulceribus. Sed ibidem p. 20. est: ἀναφέρει ἐκ τῶν μυκτήρων δυσώδη, βήσων καὶ ἀνασπικῶς τὰς λαγόνας ἀσιτεῖ. Atticam profluum dici puto, quod malis hoc genus in asinis fuit primum observatum ab Atticis scriptoribus, ut paulo antea docui. Sed Sambucus profluum atrum nominat, aliter Gothanus liber; et in duobus reliquis locis, ubi nominatur, I. 17. f. 18. et II. 10. f. 4. dubia est librorum scriptura.

Cap. IV. *ilia cavabit*] Apfyrtus: διὰ μυκτήρων φέρεται ἔξθεν, τῶν γὰρ δὲ καὶ πῖνον ἀπισχναίνεται τὸ ζῶον καὶ πέψιν λαμβάνει, αἱ τε ῥῖνες αὐτῆ ἀνεωγμέναι εἰσὶν, καὶ φύσᾳ βαρέως ἐλιόμανόν τε ἐν εὐχερῶς, ἀλλὰ ὅλον συστρέφεται, αἱ τε λαγόνες περιτεταμέναι εἰσὶ τυμπανοειδεῖς, μετέωροι, καὶ ἡ βύρσα σκληρύνεται. Ait igitur, ilia tumescere, nares patere, coriumque indurari. Hierocles p. 15. addit: τὴν κεφαλὴν παρῆσι, i. e. caput obliquum habet. Reliqua Vegetii signa a testiculi usque ibi defunt. Ibidem p. 17. est τὰς λαγόνας ἀναστέλλει.

pulmone siccato] Apfyrtus adeo et Hierocles cum Eumelo pulmonem in dextro latere rumpi aiunt et fieri equum pleuriticum, p. 12 et 15. Quare lectionem *cubat* nolui mutare cum libris in *cacabit*. Vulgo male legebatur *tubet*. Gesneri rationem vide in varietate positam.

suspirium] Hippiatrica loco supra laudato generatim omnem malin aiunt appellari Romanis *σεμπέριον*. Diversus morbus iuncturarum est, quem Albertus p. 219. b. appellat *superos*, quasi dicas *Ueberbein*. Ceterum post *suspirium* vocant interpunxi, et copulam inclusi. Ceterum Gallus *Paulet sur les Maladies Epizootiques* P. II. p. 476. ita: *Les Maladies epizootiques chroniques seches ou arides, qui sont vraisemblablement celles que Végèce comprenoit sous le nom generique de suspirium, sont des états directement opposés à ceux des maladies humorales ou plethoriques, a nimia feru copia. Nous ne connoissons que deux maladies de ce genre qui sont celles qu'on appelle la maladie de feu ou brûlure, et qui est peut-être la même que le Soupir des anciens, décrite p. 68. de la Premiere Partie, et la consommation des juments ou rage d'amour, p. 429. de la IIe Partie.*

Cap. V. *scabici similia*] Hierocles p. 13. ἐξ ἧς συμβάλει ψωρίασις.

Cap. VI. sect. 2. *in dies tamen*] Puto legendum: *hæc curat tamen, si desint. in dies deterior fit etc.*

Cap. VII. sect. 2. *farcimino*] Legendum puto *farcimine*. Albertus XXII. p. 218. b. *farcinam* appellat: *quam quidam, inquit, vermem vocauerunt, eo quod superfluus humor in carne et cute foramina facit quasi foramina vermium*. Deinde curam subiungit. Lor. Rusio cap. 146. *et verme chiamato farsino cum eadem cura habet*. Hodieque nostri hippiatrī eodem nomine appellant *den Wurm*, Galli *farcin* antiquo nomine, cuius tria genera distinxit Gallus Hurel. Causas et curam accuratius tradidit Herrenquist, scrophulam *farcimen* appellans, in Actis Academ. Holmiens. Vol. 30. p. 347. vers. germ. Vermem vocauit Crescentius IX. 14. Sed ecce Hippiatr. p. 229. vbi Apsyrtus: *περιττώματα δὲ λέγεται ὁ ῥωμαῖστί καλεῖσι Φαλιύηνα. εἰσὶ δὲ ἐμβολαὶ ἐν τῷ σώματι ὁμοίᾳ δοθῆσι καὶ μείζονες καὶ πυῶνται, καὶ ἐνρηξίῳ λαμβάνουσιν αὐτόματος*. Cf. infra c. 14. et Galli *Paulet sur les Maladies epizootiques* P. II. p. 319.

Cap. IX. *elephantiasis*] Goth. *elephantiones dicuntur — aspera, unde morbi nomen in hominibus*.

2. *Vredo*] Hippiatrīca p. 21. *ῥῆξις δὲ τῶ σώματος πανταχῆ ποιῆται, ὥστε ἐλυθῆναι μάλιστα τὰ ἄκρα ῥινῆς, χεῖλη, ὦτα — ἢ τε γλῶσσα συνδέθηται, ἢ καὶ προβάλλει ἐκλευκὸν καὶ παρὰ φύσιν ἄμορφον*.

Cap. X. sect. 4. *naribus insitam*] Ex margine Samb. lege *insufflatam*. Sic infra V. 32. (vulgo III. 33.) 4. *et per fistulam naribus insufflabis* de eodem remedio est.

5. *auriculasque*] Infra V. 32. (vulgo III. 33.) *cerebrum quoque eius et auriculas picē liquida — largius perunges*. Sed III. (vulgo II.) 11. *ex hoc et cerebrum et auriculas confricabis*. vbi Sambuci Codex inserit *inter auriculas*.

6. *quæ diapente*] Dedi quod volebat Gesner, et quod ipse Cap. 12. 4. semel ex libris posuit pro *diapenton*, altero vero loco male *diapenten*, reliquit. Formula eadem repetitur infra II. 36. (vulgo I. cap. 64.) et bis VI. (vulgo IV.) 8. sect. 6. et 8. Quod est in S. M. *trogilitæ*, reperiri etiam in Aetii libris *μύρραν τρογλίτιν*, ex Salmasio ad Solinum p. 894. admouit Gesner; et sic sæpe Hippiatrīca.

baccis lauri] Rectius infra: *baccarum lauri, rasuræ eboris paria pondera diligenter trita atque permixta*. In Hippiatr. p. 23. vocatur ἢ διὰ πέντε ἀντίδοτος, rasuræ eboris est πρίσμα ἐλεφάντινον.

seruabis] Scilicet *ξηρόν* inde factum, vt apparet ex Hippiatr.

7. *mero aspersa]* Hippiatrica p. 278. eandem formulam ponunt, sed sumere iubent ita: ἀποζέσας εἰς οἶνον ῥίζας ὄξυσχοίνης καὶ πράσις διηθήσας τὸν οἶνον ἐπιβάλλε τῷ προειρημένῳ ξηρῷ κοχλιαρίῳ μέστῳ καὶ προπότιζε ἐπὶ ἡμέρας τρισὶν.

de matricali venā] Haec vitiosa esse, patet ex istis, quae dicentur infra ad VI. (vulgo IV.) 12. 2. vbi doceo, de matrice sanguinem demere, Hippiatricis esse de *ventre*, ἐπὶ γαστρῷ, et si Gesner *venas matricis* IV. 4. ceruicibus assignari voluit. Quid? quod paulo post c. 13. 2. sequitur *de ceruice hoc est de matricali vena*. Ego tamen malim vtroque in loco legere *vel de matricali vena*.

8. *Aestate duntaxat]* Restitui *aestate* pro *statim*, propter locum infra III. (vulgo II.) 7. vbi de cerebri morbis est: *Si hieme curaueris, farinam triticeam, si aestate, hordeaceam aquae frigidae ad inuicem amuli permixtam in potione praebebis.*

Cap. XII. 1. *fistulam]* Sagitta cutem cum peritoneo perforant Hippiatrica et noster infra II. 15. et III. (vulgo II.) 25 et 26. plagae deinde inseritur fistula centimalis in latere pertusa, per quam humor educitur. Caetero locus hic nullus est. Ergo cum Samb. margine lego: *Fac incisionem inter armos eius. vel facies inc.* Hippiatrica tamen p. 138. in tympanitico equo vltimo loco cauterium etiam adhibent; et p. 136.

inter armos] Infra in hydropis cura V. (vulgo III.) 25. quatuor digitis ab umbilico ad veretrum versus. Et sic Hippiatrica p. 134.

ad mensuram] Quid sit vide infra II. 15. (vulgo I. 43.) sect. 3. Verba deinceps posita *incisa cute* omitto, quoniam Sambuci marginalis lectio fuit antea probata.

Indis ut mos est] Prior editio Gesneri habet litera minore scriptum *indis*. Mentio Indorum sane inepta est in cura peruulgata; contra *fistulae centimalis* mentio desideratur hoc loco. Igitur malim *indes fistulam, per quam* etc. Nam antea fistulae et cauterii mentio nimis matura adeoque aliena erat. Igitur totum locum ita lego: *curandus est. Inter armos — minuenta, indis fistulam, ut mos est.*

languoris] Malim cum Samb. margine *longiori*. Infra in cura tympanitis equi cap. II. 15. limpido lotio similem humorem vocat.

2. *tithymali*] Cuius radicem tusam cum hydromelite hydropicorum aquas deducere potam ait Dioscorides 4. 165. et Plinius 26. f. 73.

confliginem] Lectio marginis Sambuci helleborum nigrum interpretatur. Recte. Plinius 25. f. 22. hydropicorum ventri imponitur cum farina hordeacea et vino. Ceterum vide ad Columellam VI. 5. 4. Helleborum album in pectore arthritici equi imponunt Hippiatrica p. 11.

3. *signata, decidat*] Lectionem Corb. posui, postulante re ipsa, ut docebit locus Columellae, et nostri IV. (vulgo III.) 2. 24.

4. *apium*] Plinius hippomarathi radicem, cum vino coctam, hydropicis dat 20. f. 96.

cucumeris] Elaterium ipsum bibi iubet Plinius 20. f. 3. Infra V. 24. (vulgo III. 25.) in curatione hydropis radicem et folia dat Vegetius.

Cap. XIV. *velut minuentibus*] Supra c. 7. *his velut sedatis.*

2. *marcescere*] Supra c. 7. in signis morbi est *macrescunt tamen*, et in causa flebotomiae: *ne morbus increascat.*

3. *nequaquam curabis*] Quod in Corb. est: *aegrotum animal curabis*, explicabis ex cap. 7. ubi est: *quicquid superest virium, tollit.*

conuenit] Contra Apfyrtus Hippiatr. p. 229. καὶ ταῦτα ἔδει καίειν. ἔστι γὰρ ἀνάχυσις μάλεως τῆς ἀρθρίτιδος, ἣν δεῖ προκαλεῖσθαι ἕξω. περικασιόμενων δὲ αὐτῶν ἀναγκάσιον στέγνωσιν γίνεσθαι τῶν ἐξόδων. συμβαίνει γὰρ μεταχωρήσασθαι εἰς ἕτερον τόπον τῆς σώματος καὶ μάλιστα ἐπὶ τὰ ἄρθρα καὶ οἴδησιν καὶ χολείαν ἐργάζεσθαι. Θεραπευτέον δὲ αὐτὰ ὕδατι θερμῷ κατατυλόντα καὶ λιπαρῶν καταχρίοντα.

Cap. XVI. 3. *aufertur modus*] Ex Samb. addidi *modus*, praeterea ante *primae* inserui copulam *et*. Cum exercitatione prima iuuenili amittitur etiam digestio. Forte fuit olim *motus*. Ceterum Hippiatrica p. 11. pullis ex grege depulsis hieme accidere aiunt arthritin, atque inde perire.

4. *Elephantia*] Male utraque Gesneriana habet *Elephantiosi* — *sine quo* — *portio praeparanda.*

5. *troglodytis*] Ita scribi voluit etiam Morgagni IV. 5. Eandem myrrham laudat Diosc. I. 77. Infra III. (vulgo II.) 68. vulgo erat *trigloditis*. Ceterum eadem formula integrior exstat infra IV. 11. monente Morgagni, vnde vulgatum *sagapini* correxi.

7. *pulli*] Hanc clausulam infra non reperies repetitam, nec habent libri scripti.

Cap. XVII. 3. *sub terra. Nam*] Lectionem Corb. *subter pana ne et viuorum* — sanas prius iumenta impleantur et pereant. ex vulgari vitiatam esse Gesnero affirmanti vix concesserim, praeterquam fortasse prima verba *subter pana*. Nam sequentia *ne — impleantur et perant* ordinem verborum et scripturam multo meliorem mihi quidem approbant.

4. *hordeumque corruptum*] In S. M. est *scalmatum*. Gesnerus in Indice interpretatur, quem equus scalmatus attigerit et foedauerit. De equo scalmato laudat L. Rufium et Cangium in *scalamatus*. Equidem in L. Rufio Italico cap. 141. morbum equi *scalmatura* equum ipsum *scalmato* vocatum reperio; quem Crescentius IX. 22. *scalamatum*, Iordanus Rufus cap. 12. *scalmato* appellant; qui morbus interiora desiccet et stercus equinum valde putidum reddit. Diuersus est *scalamatus* Crescentii IX. 32. vbi loco suo motum caput coxae, de quo Iordanus cap. 27. *schalmato cauallo*, sed index Capitulorum p. 9. *sculmato* habet; contra L. Rufio cap. 93. *cauallo scalmato* ò *del mal de l'anca* habet. Posterior haec scriptura verior videtur. quoniam Itali hodieque *scarmanata* et *scalmata* appellant eo morbo affectum a *scarmania* vel *scalmata*. Cangii Glossarium his vocabulis caret. Cf. ad III. 18 et 22.

7. *Aegyptiacae*] Hippiatrica p. 142. *ὀλοκοντίδος ἀγυπτίας σπέρμα ὅσον ὀξυβάφης μέτρον Φρύξας καὶ κόψας καὶ οἶνῳ λευκῆ εὐώδους ποτύλευς δυοὶ μίξας*. Ceterum verba *quae comp. — prodest* spuria censebat M. Sladus, nihil enim minus dysenteriae conuenire.

8. *cum vino — fuerit*] Haec omittunt Hippiatrica l. c. *quae* contra pondus singulorum addunt.

12. *Herbae Sabinae*] Plinius 16. f. 33. arboribus annumerat; *quamuis herba dicatur*.

14. *Panacis*] Eadem formula paulum diuersa legitur infra III. 2. 23. quem locum comparabis.

eryngion] Carthamum siluestrem interpretatur Sambucus ap. Saracenum in Diosc. p. 134. annotante M. Slado.

19. *profluuio Attico*] Attici cognomen Gesnerus referebat ad similitudinem signorum, in peste Attica commemoratorum a Thucydide II. 49. vbi tamen nullius profluuii similis mentio fit nominatim. Sed nimis haec ratio longe petita est; et Codicum scriptura facit, vt de profluuio huius cognomine dubitem. Accedit alterius loci II. 10. (vulgo I. 38.) f. 4. similis vel adeo maior diuersitas in Codicum lectione. Ibi primum a pulmone per nares fluere dicitur humor crassus sanguinolentus (spumofus II. 36.) et male olens colore pallido.

pallido. deinde subditur: a morbo autem malleo venit humor nullus et crassus et pallidus. Ex qua re fit — profluvius Atticus. Sed vide notam ad l. c. 3. vbi malleus humidus dicitur.

Cap. XVIII. Gallicum] Hippiatr. p. 279. in potione habent σκορόδα γαλικῆ. Plinius 19. f. 32. caepam Gallicam capitatam nominat cum aliis generibus. Hippiatr. p. 31. σκορόδα γαλικῆ iterum habent. Credo, vniouem intelligi, oignon gallice dictam, seu capitatam caepam.

stagnata] S. M. hic in *saginata* alibi in *praeseruare* mutauit *stagnare*. Gesnerus in Thesauro apposuit locum Iustini 37. 2. 6. *Mithridates se aduersus insidias exquisitoribus remediis stagnauit.* vbi miror, Gronouium et Graeuium *stagnauit* maluisse legi, cum in libris scriptis *stagnum* et *stannum* fere semper permutata legantur. Quid? quod *stannum*, κασσίτερος, quo ad ferruminationem et ad incrustationem (γάνωσι) aeneorum vasorum, forte etiam figlinorum utebantur, atque ita vasa firmiora ad vsum et tutiora ad sanitatem reddebant, rectius, si quidem graecam originem spectes, *stagnum* vocatur, de quo paulo post. *Coquere in stagnato ad ignem* ex Aurelio Victor. Valer. I. 31. laudavit Gesnerus. Solidatio omnis plumbi et aeris fiebat *stanno*; hinc *stannare* et *stagnare* est solidare, metaphorice roborare, confirmare, praeseruare. De vsu in solidatione dixi in Analectis ad historiam rei metallicae veterum p. 18. quibus addo locum Plutarchi de fraterno amore p. 491. ὡς γὰρ ὁ κασσίτερος ῥαγέντα τὸν χαλκὸν συναρμόττει καὶ συγκεράνυσσι τῷ ψάθει ἑκατέρω πέρατος, αἰκείως ὁμοιοπαθῆς γενόμενος. Stanni nomen ipsum recentius est; veteres romani scriptores *plumbum candidum* κασσίτερον appellabant. Postea a Graecis receperunt *stagnum* ex στεγνός, στεγνώω, deformatum, quod obturare et constringere foramina et poros significat. Hinc συστεγνώω, quo verbo saepe vtitur Hero mechanicus, Spirit. I. p. 163. in descriptione prochytae, cui insertus est siphon: τὸ δ' ἕτερου αὐτῆς στόμιον τὸ δι' συνταρῆσθω τῷ τεύχει τῆ προχύτῃ ὑπὸ τὸ ὠτίον. (ansam) ᾧ συστεγνώσθω τὸ ὠτίον κοῖλον ὑπάρχον. vbi rectius interpretor coagmentetur vertit, quam alibi ἀρῆσθω. Diserte idem p. 157. καὶ συστεγνώσθω τοῖς τρυπήμασι κασσιτέρω. Est ferrum ruminando coniungere cum aliqua parte. Omissum vulgus verbum in Lexicis, vt ipsa haec verbi στεγνώω notio. Gesnerus *stagnare locum* dixit pro *malthare* auctor Compendii Architecturae Vitruuii c. 30. p. 213. edit. Poleni. Vide ad Palladium I. 41. 1. 29.

3. *origanum, allium*] Ita ex libris scribi voluit etiam Morgagni comparato loco plane gemino infra III. 2. 30. vbi tamen species quaedam omittuntur.

carbones] Goth. *carbomibus viuus*, paulo antea *opopanaxum*, deinceps *compleat usque ad pulmones perueniat et praestet.*

Cap. XX. *achanti*] In eadem formula infra VI. (vulgo IV.) 12. nihil huic respondet. Gesner malebat *achatis*, ego vero malim *chalcanthi*.

2. *cedrei*] Infra *cedriae*. Plinius XVI. 11. *primus tae-dae in furnis feruentis sudor aquae modo fluit in canali: hoc in Syria cedrium vocatur*. Vitruuius etiam II. 9. ex cedro oleum, quod *cedreum* vocatur habet, monente Morgagni.

ballucae] Infra hanc cum auro omisit. Hispani auriferae venae ex puteis extractae minuta saxa *baluces* vocabant, teste Plinio XXXIII. 4. et Martiali XII. epigr. 57. Vide Analecta mea ad Histor. rei metallicae Veterum; Traiecti ad Viadrum 1788. edita, p. 10. De siliqua audi Priscianum seu Rhemnium Fannium de Ponderibus versu 10. *semina sex alii siliquis latitantia curuis attribuunt scripto*. Isidorus XVI. 24. *Siliqua XXIVta pars solidi est, ab arboris semine vocabulum tenens*. Hinc *siliquaticum* vectigal deriuat Gesneri I h. L. L. qui Vegetii locum omisit. Vide omnino Cangii Glossarium Latinum in *Siliqua*.

Cap. XXII. 2. *Absque palato*] i. e. nisi, vt recte monuit Conr. Gesner.

3. *solo*] Infra III. (vulgo II.) 40. est in eadem re *aequali loco constitues*. vbi Corb. *loco soli*.

cinges, quod] Infra III. (vulgo II.) 40. *tunc locum supra cervicem alius teneat et adstringat ad normam vt vena facilius appareat*. vbi vulgo est *locum*. Forte etiam *laqueum* ibi legendum est.

teneatur] Hippiatr. p. 41. *ἀρχενίζεν χρῆ, τὸν δὲ τόπος περιβάλλειν ἀρχενιστήρι καὶ προσανατένειν. ἕως ἂν προσαναστῶσιν αἱ φλέβες*.

4. *spongia*] Samb. *axungia*, quod ex *splungia* ortum putabat Gesner.

Pollicem] Infra III. (vulgo II.) 40. supra laqueum de sinistrae manus pollice venam deprimes ne ludat. Vnde h. probanda est lectio Corb. *ad pollicem*, id est, *pollice*.

duri chalybis] Ita vulgatum *duri calvis* emendari etiam Gesner voluit, (et ante eum Conr. Gesner in Equo p. 495. *exiges* interpretatus *adiges in venam*.)

5. *Observabis*] Hippiatr. p. 41. μή μέντοι καθιέναι τὸ Φλεβοτόμιον κατὰ βάρους — εἰν διαμπερὲς τὴν ἀρτηρίαν διέλης.

fibula] Male vulgo *fistula*. Idem error infra III. (vulgo II.) 22. 6. De vŭ fibulae laudat Gesner Rhodium de Acia Celsi.

8 *propterea quod*] Hippiatr. p. 234. εἰν ἢ παρὰ θαλάσση ἐσπαρμένη. iterum p. 236.

9. *pulsata etiam*] Hippiatr. p. 235. καὶ τὸ αἷμα ἐμβαλὼν, μίξον νίτρον καὶ ὄξει καὶ ἐλαίῳ καὶ ῥωοῖς καὶ ἔτως περίχρισον τὸ ζῶον, καὶ στήσας ἐν ἡλίῳ, ὡς τὸ χρῆσμα ἀπὸν ξηρανθῆναι χρῶ τῇ γράστῃ.

11. *despumantur autem*] Hippiatr. p. 37. διακόπτειν δὲ τὴν ἐν τῇ ὑπερώᾳ τρίτην ἢ τετάρτην Φλεβῶδῃ ἐξοχὴν· αἱ δὲ παρὰ τὸν κυνόδοντα κεντήσεις δύσσταλτοί εἰσιν ἐν τῇ στάσει τῷ αἵματι. Infra c. 32. gradu tertio de palato. Duodecim gradus numerat VI. (vulgo IV.) 2.

Equos oportet] Sensus loci difficilior est. Capite enim inblato sanguis in gulam descendit. Vitiosum esse locum ulpior.

a libris] Hanc Corb. lectionem probavit etiam Gesner. forte numerus additus vitium peperit, et legendum *a II. libris*. Hippiatr. p. 234. τῇ παρῶδῃ γράσται χρησόμεθα μετὰ ριζῶν, κατ' ἐκάστην ἡμέραν προστιθέντες ἡμιχούινικον· ὅταν ἐλθωμεν εἰς τὸ τεταγμένον, μενῶμεν δίδοντες τὴν εἰδίσιμένην ταγήν.

12. *loti*] Eadem docent Hippiatrica p. 234 et 235. paulo accitratius.

Cap. XXIII. et XXIV. Argumentum iterum tractat in VI. (vulgo IV.) 7. sect. 2. De eunuchis consentiunt Hippiatrica p. 40.

Cap. XXV. 2. *apiosis*] Ex lectione *opiosis* somniculosos intelligi suspicabatur Platherus apud Gesnerum. Glossa Goth. *apiosi id est vertiginosi alias vertiginosi vel scototatici*. Ibidem sub litera C existat glossa, quae *Calucos* intensissime ex h. l. interpretatur *partem posteriorem Crucis*. sequitur: *Cretiacum est animal habens dislocatoz inferioris virtute inferioris pedis alias dicunt Cirus*. Ibidem post duas ossas existat: *Cresiatum est animal cui est dislota vulgo dislata) clauatura pedis*. Alibi: *Sideratici id est paralytici voluit*.

centuride] Lectionem *centriae* recte praeferebat Gesner cum Platnero, qui referebat huc *κεντροῖδα* locum, vbi T. IV. P. II.

equi punguntur. De pede enim anteriore sermonem esse, docent arriani. Sed *νευρις* Hippocrati p. 134. post umbilicum versus caudam sita est.

sect. 6. *insertus*] Ex S. M. *exertus* malim *exsertus*. Vnde *ἐξεργίς* infra III. (vulgo II.) 47. 1.

aquatilia] Vide infra ad III. (vulgo II.) 49. 1.

Cretico] Paulo antea sect. 5. S. M. habebat: *e creticis de brachiolis sanguis aufertur*. vbi Gesner ignorantiam fassus est. De *κρητιάσει* et *κρητιάων*, *κρητιώτι* cogitare non sinit locus vitii, in artibus indicatus. Vide ad initium capituli notam.

Cap. XXVI. *suffusionis*] pedum suffusionem iterum memorat c. 38. f. 8. pedes suffusos l. 53. f. 1. Conuenit Iordanus cap. 55. *delle spontature delle ungie — la infusione per negligentia non curata descende illi piedi — con la rosetta — l'estremita de l'ongia dauanti sia in tanto cauata fina che la vena maestra del piede, la quale termina in quel luogo fa rotta e cauato el sangue*. Quae repetit Cresc. IX. 52. *e infusione descendente ad ungulas — descendit ad pedes su ungulis — rosuetta parua cauentur funditus*. L. Rulit c. 129. *spumature de l'ungie et instrumentum rosuetta nominat*.

voluntatem] Vocabulum vix sanum est. Deinceps *extrusicia* Samb. M. Glossarium Gothani Vegetii: *Extrusicia ungula id est corrupta*. Vulgatum *excruciata* vitiosum esse suspicor.

remorata] Emendo: *emota basis*. Ita cap. 25. 6. *basin mouerit*.

2. *tumentenique*] Vulgatum *virantum* ex lectione S. M. Gesner emendauit ita, vt vitiosum *fumentumque* mutaret *tumentemque*. Praeterea *compones* scripsi, quia futura plura sequuntur. Deinde lectionem S. M. probavi *composito* *adem ad gubiam et om. v. ad viuum allides*. quanquam etiam sect. 4. est: *compones ungulam eius ad viuum*. vbi similiter legendum puto, vt h. l. S. M. exhibet. Pro *allidere* paulo post est *elidere*; quod praefero. Gesner ex h. l. *gubiam* instrumentum fossorium interpretatus est. Hinc Gesner suspicabatur, *gubiam* h. l. esse ferramentum componendae ungulae, monens, *ad gubiam* dici posse pro *gubia*, vt *cornu*. Ipsam viri docti interpretationem probo, sed *gubia* (quam vna cum *guluia* omisit Gesneri Thes. L. 1. vnicus mihi occurrit Isidori locus XIX. c. 19. *Scosina dicitur quod haerendo scosum facit*. *Canterium; Gallia, Gavia*.

Interpres Hispanus monet, hodieque *Gubia* dici ab Hispanis runcinam. A runcinae igitur usu potuit etiam ferramentum dici, quo solum ungulae ad viuum eliditur. In Isidoro Codex *Gusia* habet scriptum. In Codice Gothano post Vegetii textum leguntur Glossae per literarum ordinem descriptae, vbi reperi: *Gubia ferrum incisorium plicatum duarum acierum di glaucum*. Deinde *Glaucum id est gubia*. Scilicet infra V. 17. (vulgo III. 18.) 2. pro *glante ferreo* Goth. habet *glaucio ferreo*. Verum ibi adiuncta verba *sparteae calciabis* diuersum docent glaucum a gubia esse. Sed eadem glossae: *Sparcia de plata incilia sparta Instrumentum incidendi ungulas*.

circumcisorium] Infra II. 28. 31. (vulgo I. 56. 31.) est incisorium.

3. *Sparteae*] Ita correxit vulgatum *sparceam* Morgagni; Samb. margo *spatio — humoris*.

4. *cremare*] Semissare dixit etiam infra II. 10. 9. (vulgo I. 38. 9.) Cauterii semissem habet III. 11. 4. (vulgo II. 11. 4.) et V. 40. (vulgo III. 41.) 3. Vide mox ad cap. 28. Sed h. l. praeferenda videtur lectio *stigmare*, nam de sanguinis missione sola sermo est in utroque loco, vbi *semissare* vsurpatur. Quanquam ad cauterium etiam semissem et graece *ημισαρις* transferri noui et docebo ad cap. 28. Itali etiam *sumnesso* vel *sumesso* ita dicant, vt docui ad V. 17. 3. (vulgo III. c. 18. f. 3.) Glossa Cod. Gothani in fine scripta inter alias: *Semistabis alias semisabis, hoc est de sub solo pedis fleubothomizare vt floare*. Alia glossa ibidem refertur ad lectionem *sternare*, quam h. l. pro *cremare* habet Goth. in S. M. *stigmare*. Ita igitur habet: *Sternare, id est sanguinem corruptum a pede corrupti unguis euacuare hoc sternare*.

Hoc modo plane] Ita scriptum ex S. M. Vulgo *hi plane — non eliduntur*. quam scripturam defendens Gesner interpretabatur: qui semissantur equi, non opus est, vt curandi causa deiiciantur. Verum nec in praecedente cura equi allidi et deiici dicuntur in terram, sed elidere et allidere ad viuum iubet auctor ungulam. Nec apud nos equi deiiciuntur, quibus solum ungulae eliditur.

Cap. XXVII. f. 3. *sed caute — nervorum*] Haec vulgo posita post verba *cretam impones* in suum locum retracta posui suadente etiam Morgagni.

Cap. XXVIII. f. 4. *lineae*] Infra V. 40. 3. (vulgo III. 41. 3.) de cauterio palmas accipiunt ab armo vsque ad cervicem, et in tempore vritur ad mensuram semissis; in alia

parte temporum fit quasi stella parua cauterio, in parte renum vsque ad mediam spinam virgulae dantur. Hinc *semiffare* pedes equorum I. 26. 4. II. 10. 9. (vulgo I. 38. 9.) Vide supra ad I. 26. 4. Hippiatr. p. 228. habent: ῥάβδος μακρὰς καίειν, γόμφος ὀρθὰς ῥαβδοειδῆς ἐναλλάξ καίειν, τὰς ἡμίσεις τριστοιχίαν ποιῶμενον καίειν, μανδακηδὸν ἐξεπιπολῆς καίειν. Ibid. p. 159. reperies καυτήρια ὀρθὰ, πλατέα, et καύειν μανδακηδόν. Ceterum de cauteriis eorumque forma et vsu apud veteres medicos exstat liber Th. Fieni Louanii 1598. vbi tamen latina Vegetii vocabula, nec adeo ipsa graeca satis explicata non reperi. In Hippocrate de Morbis p. 465. ed. Foessii est: καῦσον τὴν κεφαλὴν ἐσχάρας ὀκτῶ — τοῖς δὲ σιδηροῖσι σφηνίσκος ποιησάμενος διακαίειν πλαγίως τὰς φλέβας. vbi σφηνίσκοι videntur esse *palmae* Vegetii. ἐσχάρας καίειν puto esse craticulatim vrere apud Vegetium V. 2. 5. (vulgo III. 3. b. sect. 5.

Ad Lib. II. (vulgo I. 29.) Cap. I. sect. 2. *triduo*] Hippiatr. p. 5. eadem tradunt, sed minus integra; initio totius operis pariter ab hac ipsa februm cura sumto.

3. *oculis apertis*] Hippiatrica p. 5. ὀφθαλμοὺς ὠδηκότας καὶ δακρυάδεις — τὰ χελύνια κεχαλασμένα.

4. *hordei nouelli*] Hipp. νεαρὰς καὶ ἀρτιθερίστους κριθὰς, αἱ δὲ στριπτοὶ εἰσὶ καὶ δυσδιόκητοι. Infra V. 43. 1. (vulgo III. 44. 1.) hordeum nouum vehementius calet.

5. *tunc foeni — temperato tempore*] Haec omnia omittit S. M. nec ea sunt in Hippiatricis, quae sic: ἀλλὰ μόνον τὸ ποτόν κατὰ μικρὸν δίδε καὶ περιπατεῖν ὀλίγα καὶ πράως ποιεῖ ἐσκεπασμένον. vnde h. l. malim legi: *abstineat, tantum pusillum potum offerri oportebit, et segestratum* (ἐσκεπασμένοι nam *segestre* graecum est *στέγαστρον*) *inambulationibus leuibus animal commoueri.*

6. *folliculis tujum*] Hipp. κριθὰ καλῶς περιεπτισμένα, σύμμετροι.

Cap. V. *portulacae plenam manum*] Expressit graecum *δρόακα*.

campanae] Plinius 21. f. 10. praecocem Campanam rosam ait esse. Postrema capitis verba inclusi; quae S. M. etiam omittit, ab argumento aliena. Pro *splene* M. Sladus malebat *felle*; notum enim, equos fellis vesicula carere.

Cap. VI. *Mannae thuris*] Hippiatr. p. 8. μάννης γόβλιβάνης οὐγγίας σσ. et reliqua, vbi mensura interdum disert. Interim post *mannae* incisionem posui.

2. *urceolaris*] Hanc potionis formulam vix integram puto esse. In simili Hippiatr. p. 9. est βοτάνης περιδικιάδος ἢ Ῥωμαῖοι ἔρκιόλαρ καλῶσι. Noster iterum nominat infra V. 11. 2. (vulgo III. 12. 2.) Plinius graece parthenium et perdicium nominari refert 22. f. 20.

3. *lactis libram unam*] Ita recte Samb. margo. Ita enim Hippiatr. p. 8.

cum aqua tepida] Hipp. μετὰ ὕδατος κοχλιαρῆς ἐνός. inepte. Lege κεχλιασμένῃ.

tensura] Ita recte S. M. Hippiatr. εἰ δὲ ἔχει τὰς λαγόνας τεταμένας καὶ μὴ παύηται ὁ πυρετός.

4. *caprini heminam*] Hippiatr. p. 9. λίτρας τὸ ἥμισυ, ἀμύλα τὸ ἀριῦν etc.

5. *aceti heminas 3.*] Hipp. aceti libram et semissem habent.

olei cyprini] Ita ex S. M. dedi pro *lactis caprini*, confirmante loco Hippiatr.

portulacae] In Hipp. feminis nulla fit mentio, sed ἀνδράχνης καὶ καρύων παλαιῶν λίτρας τὸ ἥμισυ.

6. *abrotani*] Omittunt Hipp. p. 9. et singularum herbarum et reliquarum rerum mensuram variant.

fasciculum] δέσμην μίαν Hipp.

unam heminam] Ita recte S. M. pro *vini firmantibus* Hippiatricis.

Cap. X. 2. *Ex humore*] Compara locum geminum III. 36. (vulgo II. 36.) vbi ex cerebro *micor* dicitur fluere *crassus et candidus*, ex perfrictione natum *rubentem tenuem et frigidum*. vnde apparet, hic quaedam esse vitiosa.

3. *A tolibus*] Vulgo est *colibus*. Verae lectionis vestigia habet S. M. hic et infra V. 63. 1. (vulgo III. 64.) recte monente Gesnero in Thef. L. L. *Festus: toles, tumor in faucibus, quae per diminutionem tonsillae dicuntur*. Graeci *παρίσθμια* vocant. Vgutio apud Cangium in *turrella* sic habet: *Toles, tolitis, sunt membrorum tumores circa vnam stantes. Has vulgo per diminutivum tunicas vel turrellas vocant. Haec in faucibus solent tumescere*. Iohannes de Ianua habet *tusillas*. Isidorus II. 1. *toles gallica lingua dicitur quas vulgo per diminutionem tusillas vocant, quae in faucibus turgescere solent*. In Sammonico vers. 291. iam olim viri docti *colles* mutarunt in *toles*. Habet etiam Plinius. Val. II. 42.

synanche] cf. ad III. (vulgo II.) c. 28.

4. *a morbo autem malleo*] Haec aliena sunt a coactionis causis, signis et effectibus, eademque iam antea posita sunt:

a pulmone autem humor crassus — colore pallido. Taceo ineptum suspirium articulare. Quare haec omnia a librario inepto adfusa cenſeo. Vitium arguit etiam S. M. ubi profluuium Atticum ex parte non comparet, et reliqua plane aduersa apponuntur. De Attico profluuiio vide ad I. 17. 19.

[*suspirium*] Supra ad I. 3. ex Hippiatricis monui, maleum humidum a Romanis suspirium vocatum fuisse; sed articulare additur inepte.

11. *venas calentes*] En Apſyrti verba in Hipp. p. 39. εὐν ἢ ἐξ ὀδοιπορίας ὁ ἵππος καὶ ὑπόποπος, μὴ δεῖν αἷμα ἀφαιρεῖν ἐξ αὐτῶν. ἔ γάρ τὰς φλέβας κοπιᾷ, ἀλλὰ τὰ νεῦρα. εὐν αὐτὰς νύξῃς, τὰ νεῦρα ἀποξηραίνεται. αἱ γὰρ φλέβες ἔμπυροί εἰσι, (venae calentes Vegetii) ἀπαλὰ τὰ νεῦρα παρέχουσι.

[*genua — suffundere*] Apſyrtus: δεῖ ἐν ἀναφυσᾷ οἶνον καὶ ἐλαίω τὰς ἄμυς καὶ τὰ σκέλη.

[*multorum manibus*] Apſyrtus: χειροτριβεῖν μαλακῶς ταῖς χερσὶ.

12. *stercore*] Apſyrtus: ὅτε κόπρια ὑπόκειται ἢ ἀλλὰ ὑποβλήματα ἀπαλά. Igitur non opus est *stramine* Morgagni IV. 12.

Cap. XII. *aqualiculus*] Isidorus apud Vincentium Specul. nat. 28. c. 90. aqualiculus proprie est porci, hinc ad ventrem hominis translatio.

3. *σπφραγμα*] Iterum nominat infra II. 19. (vulgo I. c. 47.) Describunt Hippiatrica p. 146.

Cap. XIII. *chordapsos*] tenuiorum intestinorum est, ileus pleniorum, auctore Celso 4. c. 13. Cf. Foessii Oeconomia h. v.

Cap. XIV. 1. *Πει*] Eius in equo meminit etiam Aristoteles H. A. VIII. 24. eiusque signa ponit haec: τὰ ὀπίσθια σκέλη ὑφέλκωσιν ὑπὸ τὰ ἔμπροσθια καὶ ὑποφέρουσιν, ὥστε ὀλιγὸς συγκροτεῖν. εὐν δὲ ἀσιτήσας τὰς ἔμπροσθεν ἡμέρας, εἴτα μανῆ αἷμα ἀφαιρῶντες καὶ ἐκτέμνοντες βοηθεῖσι. ubi Thomae versio habet pro μανῆ rarefiat. Legit igitur scriptum μανῶδη. Verba καὶ ἐκτέμνοντες omisit Gaza et versio Scoti apud Vincentium.

[*cataclytum*] Gesnerus *cataclisum* malebat, i. e. sphincterem, probante Platnero, qui huc trahebat ex Phauorino κατάκλιτος τελευταία. Longanone[m] Glossae καλέντερον interpretantur. Utitur vocabulo Apicius IV. 2. Apud Caesium est *longanone cum sphinctere et podice*, sed alibi legitur *longaonis*. Varro L. L. IV. p. 29. *tertium factum est longabo*,

gabo, quod longius quam duo hila. Arnobius VII. p. 229. inter sarciminum genera habet *longanos*. Sed ibi Salmastii editio *longani* habet, cum alii libri *longano*, quidam *longa-ro* praeferant.

2. *ut supra, rumpitur*] i. e. vt in chordapso c. 41.

5. *per totum dorsum*] S. M. *super*: recte! et sic est infra II. 24. (vulgo I. cap. 52.) f. 4:

Afronitro] Recte Morgagni coniecit *Afronitro*, quod in simili clystere est II. 24. (vulgo I. c. 52.) f. 4. mel *Africum* nemo veterum memorauit.

Cap. XV. 2. *tympanites*] Signa cum cura habes infra V. 26. (vulgo III. 27.) vbi vide.

4. *centinalem*] Infra V. 24. (vulgo III. 25.) Corb. liber *centralem* vocat. A *νεύρων* et *νεύρημα* recte deriuat Gesner. In familia Claudia fuit *C. Cento*, alius *Tiberius Centumalus* apud Ciceronem Offic. III. 16. et Valerium Maximum VIII. 2. 1. vbi libri scripti plurimi *Centinalum* habent; idque nomen satis defendit alterum ab eodem fonte ductum, *Centio*.

Cap. XVI. *lunbrici*] De morbis veterinorum ex lumbricis et vermium quocunque genere optime disseruit Galenus Chabert, cuius librum de morbis vermicularibus ex gallico sermone conuertit Meyer, Goettingae 1789.

coagula] Sambuci Codex namque *gulam et aqualicum*. Sed si de bobus etiam intelligi voluit Vegetius, tum *coagulare* est *ήνυστρον*, in quo lac coagulatur, ventriculi conclauae quartum. Nam cap. 17. recte Sambuci Codex *coagulare* habet pro *coagula*. Platnerus a Gesaero consultus putabat, esse coagulare vel ipsum colon, vel eius principium, caecum intestinum, quoniam vltra has partes clysmata non adscendunt. Libro VI. 10. 3. (vulgo IV. 10. 3.) pro *coagulare* Sambuci liber habet *longanonein*.

2. *non sunt inflata*] Vide infra ad II. 24. (vulgo I. 52.)

confricant] Vide ad II. 24. (vulgo I. 52.)

5. *aliqua potio*] Eadem formula existat infra VI. 10. (vulgo IV. 10.) vbi vide notas.

Cap. XVII. *farinae orobi*] Vulgo *erui*. Sed infra VI. 10. (vulgo IV. 10.) vbi eadem medicamenta repetuntur, est *pollinis erui*.

3. *contra cliuum*] Infra VI. 10. 2. (vulgo IV. 10. 2.) est *in oliuo aut in decliui*.

quoties autem]. Infra legitur: postero die idem animal pronum constituatur in cliuo et per clysterem, et reliqua, quae sunt paulo diuersa.

4. *chamaeleontis*] Eumelus Hippiatr. p. 142. Χαμαιλέοντος ρίζαν εἰς ὕδωρ ἀποτριώσας καὶ μίξας ὀποπάνακος γόβ. καὶ οἶνε ζέστες τὸ ἥμισυ διὰ τῆ ἀριστέρῃ μυκτῆρος ἔμβαλε.

5. *Ad matricis dolorem*] Haec alieno loco posita esse, manifestum est.

Cap. XVIII. 2. *hippocentaurum*] Ex loco II. 23. (vulgo I. 51.) comparato Gesnerus putabat festiue ita elici penem equi. Mihi contra legendum videtur *hippotaurium*. quae vox in Hippiatr. p. 153. significat regionem inter anum et scrotum. Hinc λάστυρος quasi λασιόταυρος. Quinctil. Instit. 8. c. 2. f. 13. *taurus animat sit, anmons, an signum in coelo, an nomen hominis, an radix arboris.* vbi vitium sensit Gesner, sed emendatio *radix arrhiniqi*, i. e. membri virilis, in-
eptissima est.

Cap. XIX. 2. *squibala*] Hoc glossema delendum puto. *emphragma*] Cf. II. 12. 2. (vulgo I. 40. 3.) et Hippiatr. p. 146. vbi cura traditur.

utendum, quod] quasi *clisterio* praecesserit.

Cap. XXIII. *inuersa*] Aristoteles H. A. VIII. 24. ἀνίατα δὲ καὶ τάδε, καὶ εἴν ἡ κύστις παρακινηθῆ. σημεῖον δὲ καὶ τέττε τὸ μὴ δύνασθαι εἶρεῖν καὶ τὰς ὀπλὰς καὶ τὰ ἰσχύια ἐφέλκειν. vbi Codex Mediceus, Canil. μεταστῆ versio Thomae *transciderit*. Plinius VIII. c. 42. *praeterque vesicae conuersio*. Hippiatrica p. 116. δεῖ γε μὴν κείσεσθαι Ἀριστοτέλει, ὅς Φησιν ἵππου μόνον περιπίπτειν τῷ τῆς δυσερίας πάθει. quae sententia in vulgatis hodie libris non exstat. De re ipsa ita Apfyrtus in Hippiatricis p. 111. vbi de dysuria agit: ἐκ ἀληθεύσι. δὲ τινες ἐν τοῖς τοιάτοις λέγοντες διορθώσασθαι οἶνον τὴν κύστιν, καὶ καθιάσι τὴν χεῖρα διὰ τῆς ἔδρας καὶ τῆ ἀπευδυσμένε εντέρε, καὶ τῆς κύστεως μὲν ἀφασθαι ἔδυναται τὴν χεῖρα ἔχοντες ἐν τῷ εντέρω, καὶ αὐτῇ δὲ πρόσκειται τῷ ἰσχυρῷ ὅστὲν λεγομένω ἐν τῇ τάξει ἐξῆς. εἰδότες παρανεύει κνησμὸν δὲ παρέχεται ἡ χεῖρ ἐμβεβλημένη τῷ κοητικῷ πόρῳ, καὶ εἰσθῶτε ἀπέρησεν. καὶ μέχρι μὲν τῆς ἔδρας ἀπτόμενοι, κακὸν εἶδὲν δύναται ποιῆσαι, εὐδοτέρω δὲ διορθούμενοι ἀγαθὸν μὲν εἶδὲν ποῖσσι, κακὸν δὲ μέγα. διὰ γὰρ τὴν χειροτριβίαν τῆ εντέρε Φλεγμονὴ μεγάλη γίνεται, καὶ εἰς ὑπομένει τὸν πόνον, διαφωνεῖ δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον τὸ ζῶον παραχρηῖμα ἢ μετ' ὀλίγον. quae breuiter repetuntur p. 115. Ibidem p. 112. leguntur haec: καὶ τῆτο δὲ γίνωσκε ὅτι καὶ ἡμίονος εἴν Φάγη ῥόδο-
δάφνας,

δάφνας: πλείονα ῥῆξιν λαμβάνει ἢ κύστις, διὰ τὸ παραλύεσθαι καὶ ψύχεσθαι τὰς ἐντὸς ἀρτηρίας τὰς λεγομένας ἐπιραχιτιδίας, αἷς πρόσκειται ἢ Φῦσα, καὶ διὰ τῆτο ῥήγνυται, καὶ διαφωνεῖ. Ἴππῳ δὲ ἔ δύναται τῆτο συμβῆναι διὰ τὸ θερμότεραν ἔχειν τὴν σύστασιν τῆ σώματος καὶ ταχὺ καταπέπτειν τὰ σιτία. De vesicae μετακινήσει, aut vt in verbis textus est, εἰάν κύστις μεταχωρήσῃ ἀπὸ τῆς ἔδρας, exstat caput in Hippiatricis p. 267. sed vitiosum vt videtur.

Cap. XXIV. *nec vehementer se volutant*] Supra II. 16. (vulgo I. 44.) *Haec animalia non sunt inflata et tamen per dolorem se volutant — et caudam parietibus confricant.* Vnde patet. h. l. legi debere: *et vehementer.* Hippiatr. p. 142. τερηδόνων signa ponunt προστρίβειν τὴν ἔραν καὶ τὴν ἔδραν πρὸς τὴν Φάτνην καὶ τὰς τοίχας.

et quasi in cursu] An huc pertinent verba Hippiatr. p. 143. ἔξαπίνης ἀναστὰς τρέχει, ἢ κἀθεται, ἢ ἀνακλιθεὶς κέχηνε?

Cap. XXV. *syncorauerit*] Galeno Meth. Medic. XII. p. 167. συγκοπή est κατὰπτωσις ὀξεία τῆς δυνάμεως virium omnium collapsus. Hinc σύγκοπον γενέσθαι ap. Diodor. 3. c. 57.

inter suffusos] De quibus I. 26 et 38. f. 9.

4. *vulsis*] Etiam in Hippiatricis βολσῶν legitur; Crescentius IX. 20. *morbum pulcini siue vulsiui* vocat, Jordanus c. XI. *pulsio cavallo*, Rufius c. 142. *pulsivo è bolso.*

Cap. XXVIII. 2. *stratum pontilibus*] Infra sect. 22. *instrato pontili*; sed ibi Codex Sambuci habet *in loco tepido*. Hoc vero in loco ex eodem libro Gesnerus malebat legi *constratum pontile*. Infra III. 58. (vulgo II. 58. 1.) si roboris pontilibus consternantur stabula. Roboreos axes dixit Columella VI. 30. 2. *planças Palladius I. 21. 2.* Gesner malebat *constratum pontile*. Deinceps etiam malim *fossae — canaliculum*.

3. *Patena*] Ex graeco Φάτνη recte deriuat Conr. Gesner in Equo p. 524. Scilicet seriores Graeci dicebant etiam *πάτνη* pro Φάτνη. Vide Niclas ad Geoponica XV. c. 4.

4. *loculis*] Ita ex S. M. scripsi, quia in vulgata *facti* et *distinguendi sunt* inepte dicitur.

5. *iacca*] Videtur legendum *occa*. Vide ad Columellam II. 18. 4. Pollux Onom. I. sect. 142. κράστις, ἀφ' ἧ καὶ τὸ ἀγγεῖον ὁ ἐπὶ τῆς Φάτνης κατῆρτο ἐπὶ τῷ χόρτῳ κραστήριον ὠνόμαζον.

7. *proficere*] Ita ex S. M. scripsi. Vulgatum *custodiat ping. et reficere videatur*. sensum vix habet commodum in

posteriori commate. Si additum esset *corpus*, tolerari posset, etsi falsa esset sententia. De caloris vi ad pinguedinem augendam optime nuper disputavit *Rigby*.

propterea] Vulgo *Propter quod*.

9. *importunius fluit*] Legerim *fluit, importunum virus*.

11. *arido stercore*] Ita etiam II. 10. (vulgo I. 38.) siccatum stercus et paleas iungit, item III. 9. 4. (vulgo II. 9. 4.) et c. 12. 7. vbi tamen Morgagni IV. 12. malebat *stramen* reponi. Sed *stramen* inepte diceretur *aridum*; semper enim est aridum; recte igitur vulgatam tuetur Gesner. Graeci locum eiusmodi ἀλωδήθραν vocabant remque ipsam ἐξάλισσα. Cf. Interpr. ad Aristoph. Nubes vers. 32. in Hippiatricis legitur τὸν ἵππον ἀγειν ἐπὶ τὸ κύλισμα. Ita enim vulgatum κλύσμα recte correxit Conr. Gesner, in Equo p. 489.

29. *Allii capita tria*] Eadem minus integra leguntur infra V. 51. I. (vulgo III. c. 58. f. 1.)

34. *pressius*] Gesner comparauit *pressius putare vitem* ex Palladio Nov. 9. Detonsos mannos amicae suae laudat Propertius IV. 4. 18.

35. *arcum*] Hanc formam Berenger monet hodie vocari *Hog's mane*, i. e. iubam porci.

crines] Praefero cirros ex libro Sambuci. Berenger vertit *notches, like the battlements of a tower*. De Medis equis vide Aelianum 3. 2.

36. *bicomis*] *Double-maned* recte vertit Berenger. Ita porca bifeta dicitur apud Festum, a cuius ceruice setae bifariam diuidantur, cum iam esse coepit maior sex mensium.

37. *Parthis*] Equos Parthicos Oppianus Cyneg. I. 277. βαθυπλοκάμεις prolixis iubis appellat.

circulis] Berenger vertit: *rollers, chains or weights*. Equum appensis pedibus ponderibus domandum ad incessum exhibet eius Tabula 2. Voluminis II. Medio aeuo equos totum incedere cogebant vsi *traynellis*, vnde britannicum *trammels* deriuat Berenger T. I. p. 170.

Trepidarios] Graece etiam in Hippiatricis est: δρέμων τῷ δια κάλπης γυμνάσει ἤτοι τῷ λεγομένῳ τριπήδῳ. Latini *trepidantem equum* dixerunt, veluti Cato apud Seruium ad Aeneid. 121. *Sedere non potest in equo trepidante*. Cf. Salmasius ad Capitol. Maximinos c. 3.

38. *Asturconibus*] Glossae apud Cangium interpretantur *Dextrarium et ambulatorum*. Martialis 14. 199. *Hic breuis ad numerum rapidos, qui colligit vngues venit ab auriferis gentibus astur equus*. Plinius 8. l. 67. *In eadem Hispania Gallaica gens est et Asturica: equini generis (hi sunt,*

sunt, quos *thieldones* vocamus, minori forma appellatos *asturcones*) gignunt, quibus non vulgaris in cursu gradus, sed mollis alterno crurum explicatu glomeratio. unde equis *tolutim* carpere incursum traditur arte. vbi voces hi sunt ex Codd. adiecit Harduinus, Pintiani auctoritatem praefatus. Sed is ex Codice Toletano ita legebat: *Asturica. Equini generis hic sunt quos Thieldones vocamus. Minori fama appellatos asturcones gignunt.* Alii in Plinio maluerunt legi *Thiellones* vel *Thellones* aut *Tollutones*, propter locum Senecae Epist. 87. vbi Catonis cantherium opponit delicatorum mannis obelis, et asturconibus et tolutariis. Macedonicum Asturconem habet Petronius c. 87. Asturcones cum iis quae hodie *Genets* vocant, comparat Berenger p. 74. iisque gradu similes *tolutarios* dictos fuisse moneta romanis. Asturconum incessum pingit Silius III. 335. *His parvus sonipes nec marti notus, at idem aut inconvulso glomerat vestigia dorso, aut molli pacata celer rapit effeda collo.* Ceterum *Guttonarios* hic et VI. 6. 7. (vulgo IV. 6. 7.) *Tottonariis* substitui cum Sahmasio ad Capitol. Maxim. p. 13. ed. Hack. voluit Du Cange in Glossar. sub voc. *trepidier*. Gesnero in mentera venerat suspicari de Gallico *trotter*, quo plane ducit lectio Goth. *Trettonarius*, si mutetur in *Trottonarios*. Sed vide notam VI. 6. 6. (vulgo IV. 6. 7.)

aulicibus] Conr. Gesnerus emendabat *silicibus*, sed rectius I. M. Gesner dictum ait pro *aulacibus*, i. e. fulcis. Graece est *αὐλαξ*, atque hanc lectionem expressit Berenger. Confirmat Jordanus Rufus cap. 3. *fāre trottare et cauallō ver luoghi drati per li monticelli e valicoli chi sōn nelli campi arati, acio chel cauallō impara leuare i piedi e le gambe comodamente e competentemente, e simile ragione anchora in luoghi arenosi, acio chel cauallō impara andare bene e non se si a scampuzare.* Inde etiam L. Rufio cap. 34. *per li campi arati ò per le maesi e luochi erti — perche per lo andare si qui che si fa per li solchi s'assuefa del continuo di mouer et alzare i piedi e le gambe con piu attezza avertentia e scurta, onde poi nel camminar non cadere ò inciamparà di leggiero.* De Graecorum *ἀμφορόμοις* vide ad Xenoph. Memor. III. 3. 6.

39, *minutos*] Berenger p. 17. monet intelligi simul lebere altius sublatis pedibus. Infra VI. 6. 6. (vulgo IV. 6. 5.) de eadem re est *ingressus minutus et creber*.

Cap. XXIX. 1. *feruescit*] Ita notat *προπότισμα θερινόν* Hippiatr. p. 279.

fasciculum — porri] Graece est *πράσος κεφαλήν*. ergo *capitulum porri*, deinceps *σέλινον χλωρόν*.

portulacae] Graece est *Ἰσρίδακος χυλὸς ὀλίγον*. Ergo *laducae succi exiguum fuit*.

oua septem] Hipp. omittunt *oua*.

Cap. XXX. *cerefolii*] S. M. *caepullae*. Sed *cerefolium*, *feniculum* et *baccas lauri* omittunt Hippiatr. p. 279. Pondera etiam variant.

Cap. XXXI. *Costi*] Alio ordine hoc velut *χειμερινὸν προπότισμα* ponunt Hippiatrica p. 281.

Celticae sem.] S. M. *Janfuci*, *spicae Indicae*, *saxifragae sem.* *scinoanthos*. Hippiatr. omittunt *celticam spicam*.

glycirrizae] Vulgo *glicericae*, et in Hipp. *γλυκορίζε*. Pro *Jagapeno* habent *σαμψύχα*.

saxifragae] Graece *σαρκοφάγος* omisso *eupatorio*. *anomi*] Graeca Hipp. omittunt, et pro eo *ἀμμωνιακὴ* habent.

asari] Hipp. omittunt *asarum*, deinceps *ὀποπάνακος*, *δρακοντίας*, *ἀψινθίς* *ποντικὴ* *δεσμίδια* *τρία* habent.

Cap. XXXII. *Sampsuci*] In eadem formula Hippiatr. p. 278. omittunt *sampsuchum*, *alarum*, *dragantum*, *centauriam*, *marrubium* et *gentianam*, sed addunt *σμύρνης* *τριωγλήτιδος*, et *hyssopum* definiunt *siccum*.

draconteae] Ex lectione S. M. *Dragimteae* correxi *vulgatum dracontii*. Graece est *δρακοντίας*. Praeterea *vulgatum draganti* bis, et *aristologiae* correxi.

cernes] *σήσας* *παίησον* *ξήριον* Hipp.

seminis piperis] In Hipp. est solum *πιπέρεως* *λελειωμένε* γο. γ'.

Cap. XXXIII. *lutum*] Infra V. 14. 22. (vulgō III. 15. 22.) est *lutum de via*.

allium conteres] Infra est: *cepas acerrimas et leuiter contusas tres aut quinque ponunt in anum, et sic deambulare faciunt*.

puluerem] Infra: *pulueremque thuris omnique crudum cum vino dulci permixta* etc. Succum apii et caulium omittit infra cum Columella VI. 30.

et veretrum] Post *veretrum* interpunxi, quia sententia alloquin inepta existat. Sic et infra ano inditur *cepa contusa*. Sed Plinius 20. f. 23. iumenta vrinam reddere ait atque non torqueri, si allio trito natura tangatur.

2. *medium sext.*] Infra est *unum sextarium*.

viuum] Infra: *cimices tritos in nares animalis mittunt et allium super naturam; qua mingit, confricant.* vbi S. M. *ternos viros in aures habet.*

Cap. XXXIV. 2. *os limacis*] Plinius 29. f. 36. capitis doloribus. opponit cochlearum. nudarum *ablata capita, ex his exemptam duritiam lapideam: est autem calculi latitudine.* — *Limacis inter duas orbitas inuentae officulum per aurem traiectum.* vbi Harduinus posuit locum Marcelli Empirici p. 34. *Limaci calculum, quem in capite habet tolle: quod non facile facies, nisi ei dum in via repit, caput subito abscideris.* Denditioni prodesse ait Plinius 30. f. 47. *limacis lapillum sine officulum, quod inuenitur in dorso.* Reperies officulum in limiacum parte prona seu superiori, vbi capitis et dorsi fines colliquefcunt, calcareae naturae, in cochleis nulla adest eius calculi similitudo, nec ea opus, cum testa tegantur.

curare continuo] Constructio claudicans quomodo corrigere debeat, ignoro.

Cap. XXXV. Infra III. 60. maxima horum pars verbis mutatis legitur. vbi vide.

Cap. XXXVI. *specierum*] Formula exstat supra c. X. vbi aristolochia longa definitur.

per triduum] Modum ac mensuram supra accuratius definitum reperies.

2. *passi hemina*] Species supra dictas. Vulgo erat *hemina*.

Libri III. Prolog. 1. *Nuper — Hunnorum — Barbaricorum*] Cf. infra libro VI. c. 7. sect. 1. (vulgo IV. 7. 1.)

Cap. II. comparandum est cum Cap. X. vbi fere eadem verba, et plura signa eduntur.

Cap. IV. *Cardiacus*] Aristoteles H. A. VIII. 24. incubilem morbum equi ait *εάν καρδίαν αλγήση. σημεῖον δ'ε' απαρός ὡν αλγεί.* vbi Gaza: *ut latera subsidant et ilia praertringantur.* Thomae versio *gracile existens omisso αλγεί.* sed de difficultate ista alibi dicitur.

Cap. V. 3. *cyclo*] S. M. *ex cyclo et helleboro.* Gesner pensebat esse hic et capite sequenti cyclum genus cauterii rotundum, quod ille putabat praesertim ex sect. 11. cap. 6. apparere. Equidem cyclo curare puto esse, quod Hippocratica p. 145. dicunt equum *περιοδεύειν*; et video nunc demum;

num, mecum sentire H. Mercurialem V. L. IV. c. 11. p. 127. vbi Vegetium etiam comparauit Caelius Aurelianus. *circulus fieri solitam* curationem, dixit Pass. Tard. l. c. 1. et Synesius in Caluitii encomio: *ἔτοι μὲν εἰσὶν οἱ ταῦτα δυστυχῆς οἱ τὰς καλεμῆνες κύβητες ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ὑπομένειν ἀναγκάζομενοι.* Methodici cyclum ἀναληπτικὸν alterum μετασυγκριτικὸν appellabant. Erat quidam rerum ad victus rationem aliamque curationem pertinentium statō dierum, tridui potissimum, ordine constitutus vsus, vt docuit Mercurialis l. c. Hunc vocabulū *circulus* vsu addē Gesneri Thes. L. L.

7. *exorica*] Ex lectione S. M. *exoriza*. Gesner coniciebat *conyza* quam in simili re laudari ait a Caelio Aureliano Acut. II. 9. 40. Artemisiam iterum nominat V. 32. 4. (vulgo III. 33. 4.) noster. Ad eandem pertinere videtur locus Marcelli Empir. p. 249. ed. Corn. *remedium quod Artemisius Dianio ostendit.*

pedesque connectis] vt despumare possis; qua de causa alias *deici*, *deponi*, *elidi* equum iubet; monente Gesnero.

12. *cyclo affirmantur*] Gesner cautērem interpretatus decipi se passus est vulgari lectione sequentium verborum *cyclo curentur in renibus*, vbi corrigo: *cyclo curati vruntur in renibus.* vt paulo antea fuit *cyclo curati vruntur in capite* De cyclo vide ad cap. 5.

Cap. VII. *corpore cominuet*] Pro his Hippiatrica p. 251. καὶ τὰ σκέλη αὐτῆς συσπᾶ. Pro *paruus* ibi est πλάγιος obliquus.

non acri] μετὰ ὄξους καὶ ἐλαίου δαφνίνης Hippiatrica, vel *auriculis*] Hippiatrica; ἀπάλειφε τὴν κεφαλὴν μετὰ τῶν ὀτρων. Vnde forte legendum *capite eius inter auriculas.*

cerbellare] καὶ δέρματι ἔχοντι ἔρβαν ἐμβεβρεγμένω τῆς τῶ τῷ βοηθήματι τὴν κεφαλὴν περιδυσσον. Vulgatum *cerbellum* correxi. Vide infra ad cap. 11. f. 3.

3. *Tres — cantros*] Hipp. septem ponunt.

succi caulium] hunc omittunt Hipp. et in mensura variant liquorum.

mellis] ὑδρομέλιτος κῶάθης τρεῖς, albi piperis obolum croci scrupulos duos contrita cum vino infundunt ori Hippiatrica; vbi nescio an idem remedium intelligi debeat firmare tamen suspitionem videtur supplementum libri Gothani. Mirabatur Gesner pastillos ex aqua et melle vna coctis factos.

Cap. VIII. 2. *indigestione*] Simile aliquid Hippiatrica p. 249. ὀπηνίκα μὴ τῷ ἀρμόζοντι καιρῷ τὴν τροφὴν πέψαι τὸ ζῶον.

oīco acetoque] Hippiatr. ἀπὸ τῶν κροτάφων αἷμα ἀφαιρεῖν — καθ' ἑξῆς δὲ αἵματος ῥέοντος, τάχιστα ποιῆσθαι ἀναστολήν καὶ πυριᾶν τρόπῳ τοιῶδε. ἄχυρον λεπτότατον εἰς ὄξος ὄριον καθεψήσας καὶ ἔλαιον, εἰάν θέρους ἦ, εἰ δὲ χειμῶν, εἰς οἶνον καὶ ἔλαιον ἀφεψήσας τέτων τῷ ἀφεψήματι χρῶ. quae nescio an voluerit exprimere Vegetius.

Cap. XI. *arum viride*] Ab hordeo abstinere iubent etiam Hippiatrica; sed locum tenebricosum et silentem improbat solus Apfyrtus p. 243.

2. *inter auriculas*] Vide supra I. 10. 5. et infra V. 32. 2. (vulgo III. 33. 2.)

3. *cerebellari*] Ita ex capitis seq. sect. 6. correxi vulgatum cerebello. Hippiatrica p. 245. ἀνάλειφε τὴν κεφαλὴν καὶ δέρματι προβατέῳ κατάσκεπε. et post: τὴν κεφαλὴν δέρματι ἔχοντι ἑρέαν καὶ ἠλειμμένῳ ἐλαίῳ κάλυπτε. Supra c. 7. II. cerebellum de lanato pelle vulgo similiter erat.

collyrio acris] Hippiatr. p. 245. ἔγχριε δὲ καὶ τὰς ὀφθαλμοὺς πολλυρίῳ.

4. *pro conio*] Ita scripsi pro *protocomio*. Hippiatr. p. 244. καὶ τὰς κροτάφους κεντήμασι πολλοῖς κρυτῆρος ἔγκαιε.

conficito] Ita vulgatum *confecto* corrigi voluit Gesner. In margine Fabr. et Samb. est *vsto* ex glossa. Tabulare palati vocat gradus seu rugas palati equorum.

membranam] Causas morbi ponit noster c. seq. sect. 8. duas, sed plures Apfyrtus p. 243. καθ' ἑαυτοῦ ὑπερβολὴν, προσφορὰν ὀρόβων πλειόνων, ἐπιφορὰν αἵματος τῇ μὴνιγγι, χολῆς παρέμπτωσιν εἰς τὰς φλέβας τὰς αἱμαγωγὰς, φαυλότητα ὑδάτων. Hinc recte Gesner vulgatam *menti pristinae sanitati* que corrige voluit: Meninga a Cael. Aurel. Acut. II. 9. 41. *mentem* appellari idem monuit. Locus est: dehinc odore penetrando membranas inurit et tanquam acre collyrium oculos sic mentes inflammāt.

Cap. XII. *vel stantes*] Ita suadente auctoritate S. M. et Hippiatricorum postea laudandorum correxi vulgatam: *suffusos, stantes auriculas dicunt vel micantes.*

et captum] Ex lectione S. M. malim et *captum nisi teneatur effugiat; parietibus se illidet* etc. Hippiatr. p. 244. τὰ ὠτα συνεχῶς κινεῖ, ὀφθαλμοὺς ἐστῶτας ἔχει καὶ λάμποντας, πέμπει δὲ καὶ ἀφρόν. p. 245: οὐδ' ὀφθαλμοὶ προπίπτουσιν ὕφαιμοι.

5. *insquiami*] i. e. hyoscyami. Sed in Hippiatr. p. 245. est: θρίδακος σπέρματος, μήκωνος σπέρματος ἐξίσα μίξας σὺν ὑδρομέλιτι et pro reliquis ponuntur σελινοσπέρμα, ναρδοστάχυος, πετροσαλίνα μακεδωνικῆ.

7. *confricabis*] Vnctione et frictione vtitur etiam Apfyr-
tus p. 243. sed vnguentum differt.

Cap. XIII. 5. *diebus V.*] Recte Samb. M. *diebus tribus.*
Ita enim est infra c. 26. qui locus huic nostro lucem mutua-
tur et inuicem accipit hinc.

6. *fistulari*] quod reperies infra c. 26. Pro *munies*
infra est *fasciabis.*

fistula reciderit] callositatem fistulae intelligi, patet ex
cap. 27. sect. 4. duritiam carni viuae opponit 4. 16. *εσχάρω*
graece Hippiatr. p. 270. Carnem infectam dicere videtur
Samb. libri margo.

collyrium fac. pollinem] Ita ex altero loco, vbi thus
omittitur, corrigenda erat vulgata: *videris collyrium, fac*
pollinem etc.

7. *deprimas*] Vix sanum est verbum. Infra anaple-
roticum medicamentum adhibet.

9. *quia omnem*] An fuit *quin omnem?*

Cap. XIV. *ita periculi*] Malim *periculo.*

si cartilaginem] Partem auris superiorem cartilagi-
neam totam.

2. *commissura*] Breuiter Hippiatr. p. 60 et 61. συμ-
βαίνει τῷ ἵππῳ οἴδημα γενέσθαι κατὰ τὸν σύνδεσμον τῆς κεφα-
λῆς καὶ τῆ τραχήλε παρὰ τὸ εἰς σιλήρωμα ἔχον. λέγεται δὲ
παρατώς — εἰ δὲ τὸν δάκτυλον ἐντιθέσθαι. εὐχερῶς γὰρ συ-
ριγγῆται ὁ τόπος.

4. *ne ex dolore*] Hippiatrica p. 63. τὸν πόνον τῆ ὠτίς
θεραπεῦσαι δεῖ μήπως εἰς μανίαν ἐμπέσῃ τὸ ζῶον καὶ πρὸ πάν-
των τὰ τέτα ἄτα καθάραι, μήτι ἐνδον ἐγκαθίσαν βλάβην ἢ
πόνον πάρεξι, καὶ καθάραντα διὰ σπόγγης ἀπαλῆ μέλι καὶ νί-
τρον καὶ ὕδωρ διυλισθὲν εἰς τὸ εἰς ἔμβαλε πρότερον τῆτο ἀπο-
μάξας. ἔασον δὲ τὸ σπογγάριον εἰς τὸ εἰς ἐμμεῖναι μιᾷ νυκτι,
τῇ δὲ ἄλλῃ κατάντλει ὕδατι θερμῷ καὶ νίτρω ἕως εἰς ὑγιάνη.
Ex quibus apertum est, h. l. mellis mentionem excidisse; et
praestare lectionem libri Sambuci sic correctam: *nitro et*
aqua melleque infundes et sic infusam vna nocte intra aurem
manere patieris.

Cap. XVI. *Platycorialis*] Aretaeus Capp. Diutur. mor-
bor. I. 7. a Gesnero laudatus: καὶ ἢ ἐν τοῖσι ὀφθαλμοῖσι παρ-
θένος (κόρη) καὶ γὰρ εὐχέεται πολλὴ εἰς μέγεθος. εὔτε πλα-
τυκορίην ὀνομάζομεν· ἀτὰρ ἢ δὲ ξυνάγεται εἰς μικρὸν ἢ κέρη,
εὔτε φθίσιν ἢ ἢ δὲ μυδρίησιν ἐγὼ κικλήσκω. vbi nili plura ex-
ciderunt. ab vsu loquendi plane recessit Aretaeus. Reliqui
enim medici velut Paulus III. 22. et Celsus 6. c. 6. mydriasmum
vocat,

vocant, quam Aretaeus πλατυκορήν, quam nominat et explicat Philoponus ad Aristotel. de Anima Littera K. 7. Plinius 23. f. 34. succum foliorum oleae ad procidentem pupillam commendat. Ibi enim non *pupillae*, sed *papulae* habet Codex Pintiani.

6. *hypocorialis*] Mihi eadem esse videbatur cum ea, quam sequens caput ὑπόχυσιν, hypochysin, i. e. suffusionem appellat. Crescentius IX. 26. eundem morbum tractans; *auticax* vocat in titulo capitis, sed editio princeps et Louan. *De morbo oculorum et cura eius* rectius inscribit caput. Nomen nullum habet Iordanus c. 6. ex quo sua duxit Crescentius, nec Rufius c. 53.

7. *per lacrimarum cursum*] Hoc ἀποδακρύσαι Graeci, *delacrimare* Latini dixerunt; hinc *delacrimatio*, et *collyria delacrimatoria* dicuntur.

Cap. XVII. *hypochysin*] Ita liber Fabricii, *caecitatem* Samb. Vulgo *cicatricem*. Deinceps recepi ex Samb. libro *opposita* pro *apposita*. Idem *operit* — *aurei*. Voluit *aureo*. Postea *candido* ex Goth. dedi pro *candida*.

oleagineo] Plinius 25. f. 92. anagallidis vtriusque fucus cum melle oculorum caliginem discutit, et ex ictu cruorem et argema rubens, — pupillas dilatat, et ideo hoc inviguntur ante quibus paracentesis fit.

4. *lanae*] Huc pertinet locus Hippiatr. p. 50. ἔριον μετὰ ἐλαίᾳ ῥοδίνας καὶ ὡς ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν ἔμβαλε, τῇ δὲ ἀλλή τήλειως ἀΦεψημένης χυλῶ χλιαρῶ ἐπάντλει, καὶ πληρώσας σπόγγον ἐπίθες καὶ δῆσον, καὶ πάλιν ἔριον etc.

Cap. XIX. *staphyloma*] Ipse postea *tunicas ruptas* memorat, ut infra VI. (vulgo IV.) 28. 10. ad oculorum rupturas et tuniculas servandas. Scilicet corrosa aut rupta cornea cum vniiformis tunica procidit et malum est adhuc paruum, *μυιοκέφαλον* vocatur, cum vero augetur, ab acini vuarum similitudine *σταφύλωμα*, cum vero ultra palpebras procidit, malum seu *μῆλον*, cum denique in callum abit, clausus dicitur seu ἦλος, tradente Paulo Aegineta.

deplanauerit] Gesner monet, *deplanaueris* legendum ibi videri. At sic etiam *feceris* legendum est; nec enim ipse oculus vulnus facit, quod putabat vir doctus, sed medicus, qui excidentem vream refecat et partes deplanat. In omnino staphylomate vulnus corneae adest. Sic est cap. 22. *caedis ut deplanes*.

acriori collyrio] an medicamento catastatico de quo cap. 22. sect. 2?

Cap. XXI. *et in ipsa*] De ductu lacrymali locum antiquissimum Galeni laudavit Morgagni Aduers. anatom. I. p. 27. Idem VI. p. 85. monet, Th. Bartholinum h. l. maluisse legi *cavitate* pro *callositate*. Hippiatrica p. 49. καὶ κλύζει τὸν ὀφθαλμὸν διὰ τῆς στενῆς πόρου τῆς προσκειμένης τοῖς μυκτῆραι. ἔτος γὰρ ὁ πόρος διήκει μέχρι τῆς ὀφθαλμῆς.

Cap. XXII. *offilagini*] M. Sladus comparabat graccum ostώσει. Offilaginem infra VI. (vulgo IV.) 14. 3. offulaginem dicere videtur.

2. *libraturam cutis*] apte S. M. labia cutis interpretatur: *lapidis cypriæ*] Samb. M. *lapidis calcis*. forte *chalcitis*. Sladus coniiciebat *lepidis cypriæ*.

8. *Aninci*] Ecce Hippiatrica p. 44. ὄντα ἀμυγδαλεῖς ξέστας τρεῖς, γάρου ἀνθη ξέστην ἓνα μέλιτος γο τρεῖς, πάντα συνεψήσας χρῶ. Vnde vulgatum *gariofli* correxi. Noster infra VI. (vulgo IV.) 28. 10. idem remedium habet, sed vini sextarios 4. gario floris sextarium vnum, mellis uncias 4. ponit. vbi recte Gesner emendauit *gari floris*, γάρου πρωτέϊον interpretatus. Huius tamen loci non ineminerat tum!

10. *mandatur*] Fere eadem habet Columella VI. 33. et Hippiatr. p. 47.

sinapis agrestis] Columella *pastinacæ agrestis*, quod ex Vegetio corrigi malebat Pontederà. Sed ibi docui, Vegetium esse corrigendum ex Columella. At nunc demum video, in Hipp. p. 47. esse ἀγριοσταφυλίης σπέρμα κεκομμένον καὶ ἀρνογλώσσης χυλὸν μέλιτι ἀπτικῶ μίξας χρῶ.

12. *marrubii*] Infra VI. (vulgo IV.) 27. 4. rectius *myrrhae*, sed male pro *gummi* est *cymini*, ex Aetio Tetrab. II Serm. 4. c. 113. Celso VI. 6. sect. 3. et Scribonio Comp. 36 monente Morgagni IV. 16.

Cap. XXIII. *strumæ vel parotides*] Quae deinceps sequuntur passiones vsque ad cap. 28. synanchem, ab vna scilicet eademque causa in glandulis sita pendens, de quibus post notam ad Columellam VII. cap. 10. f. 3. nunc accuratius dicendum erit. Primo graeca videamus. Apſyrthus igitur in Hippiatr. p. 60. parotidem esse ait: οἰδημα κατὰ τὸν σύνδεσμον τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς τραχήλεος παρὰ τὸ εἶς σκλήρωμα ἔχον. Contra *παρίσθμια* dici, cum talis tumor occupat σφαγὴν, βρόγχον et ἰσθμὸν, ita, vt equus nec manducare nec bibere possit, lingua intumescat propendens et liuida et saliuâ profluat. Quae cum cura vitii repetiit Hierocle p. 61 et 63. nam male separata leguntur, quae auctor exemplo Apſyrthi coniunxerat. Eumelus ibidem p. 61. coniungit.

παρωτίδας ἢ χοιράδας, ἅπερ τινὲς ἰδιώτερον γλανδέλας προσ-
 ἄγορεύουσι. Apfyrtus igitur vnum idemque vitium pro loci
 diuersitate παρωτίδα et παρωθμία vocat, eandemque ei cu-
 ram adhibet, quam hoc in capite tradit Vegetius. Contra
 Apfyrtus χοιράδας distinguit nomine et medendi ratione,
 quas cum Eumolo Vegetius confundere videtur. Parotidum
 morbum Britanni *Ives*, germanicus Gibson T. I. P. 344.
Kehlsucht vocat.

strangulatione] Ita cum Slado malui, quam quod edi-
 tur aperte vitiosum *stranguria*. Corb. liber *stranguilia*,
 Goth. *stranguliam* et *strangulionem* habet; quae sunt nomina
 recentiora eiusdem morbi. Iordanus cap. 4. *del strangojone*:
Sono alcune altre giandole che nascono tra el colo e el capo
sotto tutte do le mascelle — la qual infirmità in vulgare se
chiama le vidole. Quibus fere similia Crescentius IX. 16. *de*
curatione strangulionis: *Sunt et aliae aliquot glandulae circa*
caput equi, quarum aliqua sub gutture. In reliquis pau-
 lum diuersus abit, nec glandulas *vidole* nominat. Scilicet
 in Italico Iordano excidit initium capitis de *violis*, quod
 Index p. 9. post morbum *stranguillonis* collocat, quodque
 excrispfit verbotenus Crescentius IX. cap. 17. *de morbo vu-*
ularum, vbi est: *Sunt et aliae glandulae, quae nascuntur inter*
caput et collum sub utraque parte maxillarum — et haec ae-
gritudo vocatur vuulae. L. Rulius cap. 63. *de lo strangu-*
gione: *Nascono circa la gola certe glandule che pareno tanti*
pezetti di carne; et alcuni le chiamano branche di caualli,
alcuni stranguighion: questi abbrancano in modo la gola etc.
 is igitur gulae glandulas a parotidibus distinguit. De his
 cap. 62. *de le viuole*: *Nascoro certe glandule tra il collo e la*
gola — et è questo morbo chiamato i morbilli ò le viuole.
 Albertus M. p. 218. *strangulinam* et sine capitis *stranguiliam*
 vocat, nulla glandularum mentione facta. Sed ibidem est:
in hac equus laborans infirmitate frequenter intra XII. dies
perit, vel in moruellam transibit, et tunc perichitabitur. To-
 tum caput aliunde translatum videtur. Ex Iordano *stran-*
guillonem Gallice *Estranguillon* vocat Cangius. Videamus
 etiam obiter de *violis* glandulis. Iordanus igitur c. 16. de
 rigiditate capitis sic ait: *quelle giandole che sichiamao vi-*
ole sia fogate fundatamente infra el colo et el capo soto le
mascelle. vbi Crescentius IX. 25. *glandulae quae mulae vocan-*
tur, existentes inter collum et caput sub maxillis. Sed L. Ru-
 us cap. 70. in eodem vitio *viuole* nominat. *mule* vero vel
erraccie in crurium vitiq appellat cap. 115. et cum eo *mulas*
 Albertus M. p. 220. a. Columna 1. Galli *violas* vocant

avives, atque hinc nostrum *Teifel*, quo nomine ipse morbus venit.

2. *ex praeclosure*] Nescio an haec vitiosa sint. Certe *Apsyrtus* aliter; cauet enim, ne digitus immittatur: *εὐχερῶς γὰρ συριγγᾶται ὁ τόπος*.

Cap. XXIV. *Glandulae*] Ita *χοιράδας* vulgari nomine vocari, monui ante ex Eumelo. Peculiariter *Apsyrtus* *περὶ χοιράδων θλίψεως*, in *Hippiatr.* p. 65. vbi solam excisionem probat. Situm ex his indagare licebit: *ἐκλαμβάνειν αὐτὴν τῷ δακτύλῳ, καθιέντα ἐν τῷ ἄνωθεν μέρεσ τῆ κατὰ γένυ — μέχρι τῆ διαβράγχε παρ' ἐνάτερα*. *Theomnestus* vero p. 69. *εἰ ἐν τῷ ἰσθμῷ εἴη τῆς σφαγῆς ὑπὸ τὸν βράγχον ἢ χοιράς* negat, chirurgiam seu excisionem adhibendam esse. Is etiam in capitis inscriptione *περὶ χοιράδων καὶ περισθμῶν* habet coniunctim. *Britanni* hunc morbum *Strangles*, *Gibson germanicus* *Stränge* vocat, *T. I.* p. 331.

pullis] *Hippiatrica* etiam testantur, pullis hunc morbum familiarem esse; quod constat etiam in humano genere, glandularum morbis horum aetatem iuuenilem et puerilem ad annos pubertatis esse obnoxiam. *Corb.* lectio *pollis* potuit ex *tollis*, i. e. tonsillae, nasci. *Supra II.* 10. (vulgo I. 38.) *A tolibus et glandulis et arteriis humor erit candidus et viscosus, ex quo euenit fastidium et faucium praefocatio et synanche.*

in morbum transeunt] *Infra III.* (vulgo II.) 36. 2. *fabaceus narium mucor a glandulis serpit, quae celeriter aut eximendae sunt, aut ferro curandae, ne conuertantur in morbum.* Morbum hunc *Albertus morueltam*, *L. Rufius morbilli* vocare videntur.

inter maxillas] Praeter parotides et scrophulas seu glandulas video in morborum causis, et praefocacione memorari etiam plures glandulas, quae nescio an sint eadem intelligendae. Ita post viuolas et strangulionem *Rufius* cap. 64. tractat *del male in bocca*, vbi est: *avviene alle volte che nascone in bocca al cavallo certi tumori, ò glandule lunghe e grosse quanto armandule e li stringhono etc.* *Iordanus* c. 18. *mal de bocca* vocat, addens: *infirmità de infiason a modo giandole lunghe a modo mandole ento da tutte due le masselle.* quod *Caput* omisit *Crescentius*, qui IX. c. 12. *superfluitates carniuum*, quae nascuntur inter corium et carnes, dici ait vulgariter glandulas siue testudines siue scrophulas, quae ducta sunt verbotenus ex *Iordano* cap. 61. eademque, sed auctiora habet *Rufius* cap. 139. qui generari ait ex vitiosa ali-

aliqua materia, in locum aliquem congesta. Vere igitur glandularum nomen non merentur.

picula] Morgagni *picula liquida* malebat. Sed *picula* est γλοιός.

corrumpi] tractando emolliri, subigi, elidi interpretatur Gesner.

2. *ne aliqua vena*] Cauet etiam Apfyrtus: Φυλάσσεισθαι δὲ τὰς Φλέβας καὶ διακρίνειν.

aceto et oleo] Apfyrtus: τίλματα βάνης ἐρίε διάβροχα ὄξει καὶ ἄλατι ἐντιθέναι εἰς τὴν ἐκτομὴν — εἰάν δὲ μὴ αἰμορροήσῃ, ἔλαιον μινυῖναι τῷ ὄξει, τὸ δὲ ἄλας ἔχει.

3. *paruae sunt*] Ita recte h. l. correxit Morgagni IV. 7. qui praeclare vidit ad hoc caput pertinere, quae vulgo in sectionem 2. capitis sequentis reiecta et diuisa a suo loco legebantur. Idem iam monuerat vir doctus in margine libri Fabriciani. Itaque in suum locum sectionem hanc tertiam reduxi.

Lycio] Plinius 24. f. 77. Lycio sanari ait etiam tonfillas.

Cap. XXV. *pullaria*] Hippiatrica p. 301. πρὸς τὰς ἀπὸ παρελίδων κάμνοντας αἷμα — λάμβανε, καὶ τὰ ἔλα κεντεῖσθαι κέλευε, ἔτω τε ἄλατι ἀπότριβε. Celsus VI. 13. solent etiam interdum iuxta dentes in gingiuis tubercula quaedam oboriri dolentia, παρελίδας Graeci vocant. ἐπελίδες significant superiorescentem gingiuarum ex inflammatione carnem, docente Cornario ad Galenum de Compos. Medic. p. 434 et 437.

Cap. XXVI. De collyrio fistulari cf. infra VI. (vulgo IV.) 16. inprimis vero supra c. 13. vbi eadem mox integriora, modo manca leguntur.

fasciabis] Huic curae fistularum similis est quam primo loco posuit Hippocrates p. 384. ed. Foessii, vbi primum allii caulem σκορόδον Φύσιγγα fistulae indere, deinde pessarium delibutum in aëris flore et succo tithymali, filo traducere et extracto cauli subiicere in fistulam iubet. In altera ratione funiculus simpliciter traducitur et vtrinque alligatur; quam solam fere rationem in humano corpore probauit Camper. Ligaturae rationem non satis accurate docuit Vegetius. Pessarium Hippocratis ad hunc usum habent Hippiatr. p. 270. factum ex aëris flore cum aceto, aut ex cucumeris agrestis et tithymali succo. Catonis rationem simplicissimam habes cap. 157. f. 14.

3. *misij*] Comparato loco gemino infra VI. (vulgo IV.) 16. hanc compositionem egregie emendauit Morgagni

IV. 18. *Ferulae* deinceps vulgatum iam olim emendari iussit, ut fecimus, approbante Morgagni, Rhodius ad Scribonii Comp. 81. Postea Morgagni scribi vult *aeruginis unciam I. aeris battiturae unciam I. chalcitis unciam I. cymini semunciam*. Sed vocabulum *battiturae* censet non esse a Vegetio. Pro *cymini* malebat etiam *gummis*. Vulgatum *calceitis* correxi ex Goth. qui *calcatis* habet. Recte! Chalcitis enim lapis vrendo liquatur. Plinius 35. f. 52. Idem 34. f. 29. *Chalcitis friat se statim, mollis natura, ut videatur lanugo concreta*. Chalcitem hunc esse concrementum vitriolicum. vnde veteres metallurgi alumen scissile, nostratis Atlas - Alaun, extrahebant, docuit Beckmann in Histor. Aluminis. p. 100. vers. germ. Quam eius opinionem confirmat locus Aelii Bomoti in Specimine *Δυναμερῶ* edito a Iohanne a Bona de Scorbuto. Veronae 1761. p. 236. τὸν χαλιτῖν θεῖς ἐπ' ἀνδράκων, ῥίπιζε, καὶ ὅταν λακτίση καὶ ἀρξῆται ἐρυθραίνεσθαι μετὰ τὸ πρότεσθαι μελιτῶδες τὸ ὑγρὸν, ἀνελόμενος μίξον τῇ κηδυσίᾳ etc. Hinc chalcitis cocta distinguitur a cruda seu ὤμῃ. In margine Fabric. exempli vir doctus coniecerat *chalybis*. Ceterum Morgagni comparare iubet Celsum V. 28. f. 12. item c. 6 et 7. Camper in Dissert. infra laudanda p. 140. callositatem fistularum negat medicamentis acerrimis tollendam esse; eam enim ipsam, postquam faniei via adfluentis obstructa fuerit, abire et fistulam perfanari sola ligatura.

[*syringotomia*] Primus nominavit Galenus Meth. med. 6. 4. et h. l. restituit cum Io. A. Fabricio Gesner et Morgagni IV. 19. Idem tamen videtur modiolus Celsi VIII. 3. Pauli *χοινικῆς* VI. 90.

[*punctis — perumpendas*] Ita scripsi pro *praerumpendas*. Intelliguntur, quae in Hippiatricis p. 270. *καυτήρια ὀρθὰ* dicuntur. Sed pauca de fistulis ibi traduntur, et cauteria sola adhibentur.

[*Sed melius est*] Hanc eandem rationem in humano corpore reliquis praefert egregius Camper in Historia huius curationis Oper. Minor. Vol. II. p. 111 seq. ubi virum doctissimum latuit hic Vegetii locus.

Cap. XXVIII. *fauces et caput*] Lege *caput et fauces interius*. Hippiatrica p. 64 et 65. haec eadem de cynanche tradunt, sed potionis mensuram non addunt. Supra II. 10. (vulgo I. 38.) 3. *a tōlibus et glandulis et arteriis humor exit candidus et viscosus, ex quo euenit fastidium et faucium praefocatio et synanche*. Nescio an sit hoc mal de bocca Iordani cap. 18. et Rufii cap. 64. de quo supra admonui. Originem

nem mali Apfyrtus cum Vegetio nimis ieiune aut plane non tradit.

2. *Caricas*] Hippiatrica: καὶ σῦκα ἔψειν καὶ τῷ νίτρῳ μετὰ τῆ ἀΦεψήματος ἐγχοματίζειν. Capita porrorum omituntur.

3. *farinam de hordeo*] Hippiatrica: καὶ τὰς κριθὰς ὡσαύτως περαβᾶλλειν sc. nitro mistas. Hierocles ibidem: καὶ τὰς κριθὰς ὁμοίως καταπάσσειν ἀλεύρῳ πυρίνῳ καὶ ποτίζειν.

4. *asinini*] Inclusi, quia libri scripti omittunt. Hippiatrica simpliciter σίνουον appellant.

in vini] Mensurae ratio cum reliquis deest in Hippiatricis.

5. *Alii auctores*] Haec vsque ad finem capitis omisit S. M. nec horum simile aliquid in Hippiatricis legitur. Simili fere ratione Albertus p. 218. strangulinam ex frigiditate capitis vel tussi sicca ortam curat suffumigatione.

Cap. XXXI. *lingua — incisa*] In Hippiatricis p. 301. duorum auctorum remedia exstant. Hippocrates gallam cum vino nigro decoquit, et centaurio tincto pro granati puluere utitur; Pelagonius irin cum melle laeuigatam linguae vino elotae imponit. Aliter Iordanus Rufus cap. 19. p. 19. et Lor. Rufus cap. 78. p. 28.

Cap. XXXII. *loculamenta*] Graece Φάτυια dicuntur.

Cap. XXXIV. *corrupta sit*] Hippiatrica p. 304. ὅταν τὸ τραγανὸν τῶν ῥίνων σχισθῆ etc. unde fortasse h. l. legendum *rupta* aut *perrupta* fuerit.

3. *Spongiam*] σπογγάριον μετὰ ὄξος καὶ ἀλέους λιβανωτῆ ἐπιτιθεῖς δῆσον ἕως ἔ τραῦμα γένηται.

2. *Interdum*] Haec vsque ad finem cum capite sequenti pertinent ad vnum idemque argumentum, de sanguine ex vena nimio fluente restinguendo; igitur compingenda erant in vnum Caput.

Cap. XXXVI. *cotidianus*] Pelagonius in Hippiatricis p. 298. εἰ τολύμυ ἀ μύξα διαυγῆς ἔσονται καθ' ἡμερινῆς ἔστι συνηθείας καὶ ἔδεν ἔξῃσι Φαῦλον. εἰ δὲ παχύτεραι ἔσονται καὶ λευκότεραι — πυρρῖζεσαι δὲ καὶ λεπταὶ ἀπὸ ψύξεως παλαιᾶς καὶ δια τῆτο πυρεταὶ προσημαινόνται λιπαρώτεραι δὲ καὶ ἀφράδεις ἐν τῆ πνεύμονος ἀναπέμπονται πυννότεραι δὲ ἐν τῶν γλαυδελῶν κατέρχονται. Vnde suspicor, verba Coerules — *adhibenda curatio est esse ineptum additamentum, quod male antecedentia repetit. Igitur inclusi; nisi velis verba indicat febrem ita iungere superioribus prodit iniuriam et iudicat febrem.* Recte Gesner viderat, vitioso verbo *lepti-*

perifis esse substituendum *lexipyretos* ex graeco ληξιπύρετος
i. e. febrifuga. Ceterum compara II. 10. 2. (vulgo I. 38. 2.)

ninius] Hunc Crescentius IX. 24. *Cimonam*, Gallicus
eius interpret vetus *cimorra* habet, interpretatus *morve*.
Jordanus Rufus c. 15. *cymoito*, L. Rufius c. 71. *ciamorro* vo-
cant. Cangius monet, Italis *Cimorro* esse quod Gallis *gour-
me*. In Lexico Italico Antonini reperio scriptum *Cimurro*.
In Crescentio IX. c. 14. legitur *haemoagram* in Basil. editio-
ne *hemoygram* in antiqua mea, ubi Jordanus *cymoyra* habet
rectius. De morbo *Gourme*, vide *Paulet sur les Maladies
Epizootic. P. II. p. 315*;

2. *fabaceus*] Supra II. 10. 2. (vulgo I. 38. 2.) *a coli-
bus et glandulis et arteriis humor exit candidus et viscosus.*

in morbum] Supra III. (vulgo II.) 24. in morbum transf-
eunt aliquando glandulae.

Cap. XXXVII. *cusferion*] *Sambucus* in titulo habet *De
cusferino, id est, cum post cursum sanguis de naribus fluit.* in
margine *cusferino*. Unde, vt ex ipso argumento, apparet,
verba *ictu vulneris* esse vitiosa.

coriandri] Idem remedium posuit Colum. VI. 33.

Cap. XXXVIII. *plumbeum quadratum*] Hippiatrica p.
70. λέγεται δὲ ὑπὸ τῶν καὶ μολύβδω παρατρίβειν αὐτόν.

Cap. XXXIX. *fideratum*] Compara *fideratitia* anima-
lia infra V. 34. 35. (vulgo III. 35. 36.) ibique notata.

vsque ad nares] Ita semper equum bibere, asinum con-
tra labris modo demissis attrahere aquam, statuebat *Buffon*
Histoire naturelle Tom. VII. P. II. qui inde equorum pitui-
tam deriuabat. Sed recte monuit etiam *Brugnone de Cura
equitii p. 189.* virum illustrem a vero aberrasse, et equum
pariter vt asinum et mulum labris demissis modo attrahere
aquam. *Plinius 8. l. 65.* quo quis acrior equus, in bibendo
profundius nares mergit, vnde *Solinus cap. 45.* quod non
bene conuenit cum dictis *Vegetio*; etsi *Plinii opinionem se-
quantur etiam Britannii hodièque*, teste *Berenger*.

Cap. XL. *tunc lorum*] Vulgo erat *locum*, quod cor-
rexī ex loco geminō supra I. 22. 3. Possis etiam *laqueum*.
Ita enim paulo post pro *laqueum* *Corb.* habet *lacum*.

2. *bifurcum*] Supra III. (vulgo II.) 22. ne gulam gur-
gulationemque rumpas et arteriam praecidas; hoc enim vitae
periculum inferre consuevit. *Gesner bifurcum* interpreta-
tur venarum coniunctionem. Male! *Vocabulum sanum*
h. l. non puto.

Cap. XLI. *eiocerit*] Male dici vitium hoc cervicis εμβολήν. rectius ἐπιπτωσιν aut παραγωγήν, recte monet Apfyrtus in Hippiatricis p. 81. vbi vulgarem a Vegetio descriptam methodum improbat his verbis: τινές ἐπίδέσμοις χρώμενοι διὰ τῶν πλαστίγγων καὶ χειρῶν. (i. e. regulas et fascias) ἔδεν ἀγαθὸν ποίεισιν. Deinde suum inuentum prodit, vbi stantis equi cervix constringitur fibulis myricinis et laqueo lupo dicto obligatur. Apfyrtum sequuntur Hierocles et Theomnestus: Vegetii rationem Hippiatrica omittunt plane. Ceterum vitiosum Vegetii locum esse, viderat etiam Gesnerus. sed graeca Hippiatrica, vnde auxilia peti posse putabat, non inspexerat. Postui in oratione Vegetii, quae liber Gothanus obtulit meliora, reliqua sequenti obseruatione persequar. De regulis his, quas Graeci πλάστιγγας appellant, vide infra ad cap. 47.

3. *conuertes*] Ita recte Goth. pro *conuertes*. In simili cura cap. 47. *insuper lanarum munimenta coniunges et regulas circumduces.*

non minus] Ex totius loci sententia, rei natura et lectione libri Sambuci locum ita constituo: *regulas oleagineas non minus quatuor digitis latas, lana obuolutas alligabis et connexas lino constringes.* aut si vulgo interferta verba seruare velis *digitis latas alligabis, ita ut tantundem spatii sit inter regulas alligatas et lanas connexas, et lino constringes.*

suffundis] Etiam in altera methodo Apfyrtus iubet καταβρέχειν τε ὄξει καὶ ἐλαίῳ δις τῆς ἡμέρας τὸν τόπον, ἄχρις αὖ ἀποπέσωσιν (οἱ πόρπανες) καταντλεῖν τε ὕδατι θερμῷ καὶ θεραπεύειν τὰ ἔλκη τῇ λιπαρᾷ. Theomnestus autem ter in die iubet ἀποβρέχειν ὄξελαίῳ. Similiter suffundere posuit infra cap. 47.

modum fecerit] Gesneri interpretationem suae emendationis *nodum* vides in varietate lectionis positam. In simili cura infra cap. 47. est: *donec corpus inducat.*

vres] Ita recte Goth. vt sequentia demonstrant, etsi non intelligo, quam ob rem vstione opus sit in hac methodo. Contra in altera cutis perforatur, ibique poterit vstio locum habere, vt vulnus cocat. Forte quaedam exciderunt. Simili tamen in cura cap. 47. malagmate aut vstione vtitur. Vstio vero siccatur et siccata astringit.

Cap. XLII. *malandria*] Gallis *Malandre*. Marcello Empirico cap. 19. hinc malandriosis, i. e. leprosi. Vide Cangi Glossar. lat. sub h. v. An eadem μελανδράκη, i. e. δολιχὴν

Ἰνὴν in Cangii Gloss. graeco h. v.? Vegetii locum omisit Gesneri Thesaurus. Sed idem vocabulum ex Codd. regijs et editione principe Parmensi in Plinio 26. c. 14. restitue vbi Vettonica ad *melanias veteres* laudatur. Ibi enim libri dicti *malandrias* nominant, teste Gallo Brotier. Eundem morbum descripsit Iordanus Rufus cap. 25. *del prurito ouer roгна*. Ad collum et caudae principium transtulit Lor. Rufio cap. 72. *De la scabie ò roгна e prurito che iuen nel colo e nella coda del cauallo.* In collo Gallis *Roux vieux* dicitur. Cf. Vitet *Medicine vétérinaire* T. II. p. 372.

Cap. XLIII. i. *sinum*] Gesner efficiebat ex lectione S. M. *armos sinum destillatio fecerit vel destillatione*. Fistulam armorum intelligi patet; quam pinxit Gibson tab. VIII. 2. *diacresin*] plagam per dissectas partes factam recte interpretatur Gesner.

Cap. XLIV. *inpicias*] *Pendigines statuarum caua interstitia* dixit Arnobius contra Gentes 6. p. 201. monente Gesner. Noster pro collectione vitiosa et purulenta posuit etiam III. (vulgo II.) 55. 4. vbi graece est τὸ κρεμαμενον.

Cap. XLVIII. *medio crure*] Pelagonius in Hipp. p. 89. εἰ βλαβὴ ἔπικος ὠμοπλάτην ἐν τῶν Φλεβῶν τῶν δῶν ἐν μέσῳ τῶν ἀσπινθημίων — καὶ λιβάνας ἀλεύρας — ὅνα δὲ μὴ ἔξαιμον γένηται τὰ ζῶον ἐν τῇ ἀφοδεύματι.

2. *eraphaeresis*] Pelagonius: τῇ δὲ ἐπίεση πάλιν ἐν τῶν αὐτῶν στάσιων ἀπόλυε τὸ αἷμα. Iterum dicitur vocabulo infra V. 24. (vulgo III. 25.) 5. ἡ μὲν ἰσὺς ἰεὺ βαλλεῖται.

triduum] μετὰ τρίτην ἡμέραν ἕως ἑκτης πράσσει χυλὸν ὅσον τρεῖς ἡμέρας μετὰ εἰλαῖς λίτρας ἡμισείας διὰ κέρατος — 3. *mittatur in piscinam*] Breuius Pelagonius: ὅταν ἀναπατήσῃ κολυμβησάτω καὶ ἕτως ὁδῶ προβαίνων στερεώτερας τροφῆς προσφερομένης ὑγιαίνει.

4. *cartilaginem*] Pelagonius: διάτρησον τὸ σῶμα αὐτῆ ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς χαίτης μεταξύ τῆ δέρματος καὶ τῆ τραγανῆ ἐπὶ δακτύλων ὀκτῶ, ὥστε αὐτῆ μὴ ἀψασθαι, καὶ ἐμφυσήσας ἀέμον ἐμβαλε, καὶ λεπτῇ ῥάβδῳ ἀπαλῶς πλήττε τὰς ὠμοπλάτας, καὶ ἄλατι καὶ ἐλαίῳ ἀπότριβε αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ. τῇ δὲ ἐπίεση τρακτωμα ποιεῖ. Vnde apparet, τραγανὸν esse cartilaginem. Deinde legendum in Vegetio: *molliter armum caedito*. Postea distinctio vulgaris: *perfricato, ipso die postero*. mutanda erat; quod feci. Denique recte coniecerat Gesnerus, vulgare vocabulum *stractam* esse mutandam in *tractam*. Similem coxae curam infra adhibet Veget. V. (vulgo III.) 22. f. 3. vbi inflationem vocat.

5. *similae*] Pelagonius: σεμιδάλεως ἢ ἀλεύρα σιτίου ἢ κριθίνης ἕξοντας δύο, ὠνών δύο τὸ λευκὸν μόνον, λιβάνας γο. αψ. ὄξει Φοράσας τῇ χειρὶ, μετ' αὐτῆ τὰς ὠμοπλάτας.

flore foeni] Hunc omisit Pelagonius, qui reliqua sic: ἴνα καθυγραυνθῶσι, καὶ ἀφ' ἐκάστης ἐκ τῆ τρακτώματος ἐπιτίθει. προαποπλύνων οἴνω τὸν τόπου. Vnde patet, lectionem libri Sambuci esse integriorem.

6. *olei sextarium*] Oleum omisit Pelagonius p. 90. qui deinceps: οἴνου παλευκῆ λίτραν μίαν, νίτρον τὸ ἀρκῆν.

7. *ad rotam*] Pelagonius: εἰσάγων αὐτὴν τῇ αὐτῇ θεραπεύει. χρῆσι, ἥτις εἰ μὴ προχωροίη, καυτῆρα προσοίσεις. Vnde patet, h. l. legendum si non processerit.

8. *tentum*] Apfyrtus p. 84. περιπατῶν ἐπισύρει τὸν ὄνυχα ἢ ἀνώθεν παρηγμένον ἐκνεύει τὸ ἄρθρον βαδίζοντος. Hippocrates ibid. p. 85. ἔσ' ἀφ' ἑκαστοῦ εἰς τὰ ἔμπροσθεν, ἔδὲ συνάγει τὸν βραχίονα, ἀλλὰ ἐπισύρει τὸ στέλος, ἐν δὲ τῇ καταβάσει καταφέραται λίαν.

Cap. XLVI. *Genus*] Malim sub rotulam mitte, vt infra cap. 48. sect. 2. Tormentum rotae peperit torcularē, h. l. ineptum. Rotam in tormento Graecorum, seu τροχόν novimus, sed alienam ab hoc usu veterinariō. Forte intelligitur machina, quam Celsus habet de femore luxato 8. c. 20. etiamnum valentius intenditur membrum super scamnum, cui ab utraque parte axes sunt, ad quos habentiae illae deligantur, qui vt in torcularibus conuersi rumpere quoque si quis perseverauerit, non solum extendere nervos et musculos possunt. Etiam Palladius I. 20. in instrumento torculariae cellae rotulas nominat. Rotam veterinariorum omisit Gesneri Thef. L. L. Rotula infra V. 17. (vulgo III. 18.) 2. nominata est plane diuersa ab hac machina.

Cap. XLVII. *supra gambam*] Hippiatrica p. 197. ὅσα τῶν τραυματίων συμβαίνει ὑποκάτω τῆ γόνατος ἐν τοῖς ὀπίσθιοις καὶ ἔμπροσθιοις, θεραπεύεται ἕτως: δεῖ κατατάσσειν εἰς τάξιν τὸ κάταγμα, καὶ ἕτω δεσμεῖν, προσυποτιθέντα ἔρια ῥυπαρὰ τελαμῶσι λινοῖς διαβρόχοις ὄξει καὶ ἐλαίᾳ, ὅσοι ἱκανοὶ εἰσι, ἕτοις, τῶν διαβρόμβοις, ἡραιωμένοις καὶ ἀφροστησίοις. (Pro his Hierocles brevius ἕτοις ἀκριβῶς καὶ συνημμένοις) καὶ ὡσαύτως ἐπιβάλλειν τὰ ἔρια βεβρεγμένα καὶ κατακαυθάνειν, καὶ πλάστιγγας (regulas) προστιθέναι τρεῖς καὶ δεσμεύειν ἕξ ἑκατέρῃ μέρει — καὶ κτηρεῖν ὀρθὸν τεσσαράκοντα ἡμέρας, ὡν ἐν ταῖς εἰκοσι λύνει, δεῖ τρεῖς καὶ πάλιν δεσμεύειν. et reliqua quae paulo sunt diuersa et minus integra. Ceterum verba Similis — ligaturam paulum diuersa leguntur infra V. 20. (vulgo III. 21.) §. 1.

2. fasciis mundis] Ita recte Goth. pro *fascies*, quod de Morgagni coniectura correxerat etiam Gesner. Sed ex loco graeco apparet, vitium grauius adhuc haerere huic loco, quem redintegrabo inde, coniunctis scilicet quae hinc diuisa leguntur infra V. 20. (vulgo III. 21.) ita fere: *Primo fracturam recompones et in recenti lanam succidam fasciis mundis scissilibus infusis ex aceto et oleo colligabis per triduum; insuper lanarum munimenta coniunges, et regulas circumduces.* Ceterum scissiles fasciās videtur dicere, quas Graecus τελαμώνας λινὰς vel ἄμματα, igitur lineas.

canterio] Ita pro *cauterio* ex S. M. scripsit Gesner. Goth. *conatrio* — *scalis aut in susp.* Ceterum malebat Gesner: *cantherio vel in scalis velut suspensum locato.* Satis bene; sequitur enim: *non ante permittes stare.* Et Hippiatr. p. 199. de fracto crure: κρεμάσας τὸ κτῆνος. De cantherio satis dictum fuit ad Columellam. Vide Indicem. Scalas videtur easdem dicere Celsus VIII. 15. de humero luxato: *sic brachium deligatum super scalae gallinariae gradum traicitur ita altae, ut consistere homo ipse non possit:* et reliqua, quae lector ipse comparabit. Scalam gallinariam descripsit Columella VIII. 3. 6.

Cap. XLVIII. *phlegmon*] Gesner emendabat *phlegmone*. Sed infra V. 18. (vulgo III. 19.) de eadem re est: *sicut flegma in genibus diximus oportere curari.* vbi Codex Corb. *flagmina* habet scriptum. Equidem scripturam vtramque corruptam esse censeo ex vocabulo *flemina*. Festus: *flemina dicuntur cum ex labore viae sanguis desluit circa talos.* Caper de orthogr. *flemina* est, *vbi abundant crura sanguine.* *Plemina, cum in manibus vel in pedibus callosi sunt sulci.* Plautus Epid. V. 2. 5. *ita dum te sequor, lassitudine inuaserunt misera in genia flemina.* Rursus in Pseudolo IV. 7. 92. et Poenul. III. 1. 67. Idem vitium *boa* dici videtur Festo: *boa, inquit crurum tumor viae labore collectus appellatur.* Glossarium vetus βόα ὁ τὸς πόδας Φλεγμῶνων. Plinius 23. l. 17. de vito nigra seu bryonia: *eadem in iumento homineque flemina aut sanguinem; qui se ad talos deiecerit, circumligata sanat.* Sic enim ex libris scriptis dedit Harduinus, vbi vulgo erat *flegma*, plane vt in Vegetio. Ceterum non dubito ex graeco Φλεγμῶνῃ latinam vocem *flemen*, *flemina* esse detortam. Quare *phlegmonem* h. l. et infra restitui. Male cum aliis Gesner in Thes. *flemen* a graeco Φλέγμα deriuat. Disputationem meam confirmat locus Hippiatr. p. 156. ρεύματα ἐν τῷ γόνατι ἐπιπίπτοντα ἄτινα ῥωμαῖστὶ λέγεται Φλιμέλια Ibid.

Ibid. p. 161. est formula πρὸς νεαράν Φλεγμίναν nisi est pro Φλεγμονήν positum vitiose. Ecce etiam Ildorus Different. Verborum I. 105. *inter flemma et plenna hoc interest, quod flemma sit cum crura abundant sanguine, plenna cum in manibus vel pedibus callosis sulci nascuntur.* Placidus in Glossis: *Fleminum vestem in qua sanguis ambulando in pedes defluit.* Festus: *tama dicitur cum labore viae sanguis in crura descendit, et tumorem facit.* Lucilius: *inguen ne existat, papulae, tama, ne boa noxit.* Io. Frid. Gronovii annotatio ad locum Plauti Epidic. V. 2. 5. admodum inepta est, ubi *femina* male in *femina* mutata fuisse censet a Grammaticis. et *femina* servari vult etiam in Poenulo, quoniam libri scripti omnes eam lectionem exhibeant. Rectius ad locum Plauti egregius Camerarius noster Apsyrti Φλεμέλια et Hippocratis κέδματα comparavit. Cf. etiam ad Colum. VI. 12. 1. *Plemnia* gens in libris saepe vitata fuit in *Flemmiam*. Vide Drakenborch ad Silium XVII. 459.

2. *contra aquam*] Hippiatr. p. 163. contra Φλεγμονήν genuum et articulorum: ψυχρῶ ὕδατι καταντλεῖν τὰ Φλεγμαίνοντα μέρη, ἢ εἰς ποταμὸν ἢ εἰς ῥεῖθρον εἰσάγειν καὶ ἀναπατεῖν ἐκείσε ποιεῖν.

sinapis et salis] post haec addunt Hippiatr. p. 162. καρδάμυ γο. α'.

3. *spongiam cum aceto*] Hippiatr. p. 163. σπόγγον μετὰ λασάρον καὶ ὄξος καὶ ἰξῆ καὶ οἶνος ἀψηψημένους καὶ ἀξέγγυς προσφέρειν.

Astras] Vulgo *Aphros*. In eadem sed diuersa formula Hipp. p. 161. ἰσχάδων ἀφρων.

4. *filicis*] In Hippiatr. p. 161. est βλάχυσ ρίζαν, quod nomen etiam filicem notat.

cineris de foco] Hipp. p. 157. τέφραν ἐκ χαλκείας τὴν ἀναπεπταμένην ἐπὶ τὴν κάμινον. Sed ipsa formula exstat p. 161. θερμοσποδιᾶς γο. α'. ἀσβεστὴ ζώσης γο. α'. μετ' οἶνου Φυράσας καὶ μέλιτος παραφυλαξάμενος πρὶν ἢ ξηρανθῆναι ἔτω τῷ τραύματι ἐπίχριε. vnde vitium in utroque loco intelligitur. In nostro lego mellis pro oxymellis, in graeco εἰς πάχυντα μέλιτος vel simili modo.

5. *siccabuntur*] Gothani libri lectionem confirmant Hippiatr. p. 161. ἐπίμεινον δὲ, ἔτω θεραπεύων, εἰ νεαρά τὰ ἰορδυλάματα ἢ εἰ δὲ παλαιὰ, εὐφυῶς ναυτηριάσας θεράπευε. Sequentia ex eodem libro emendavi.

phlegmonen] Hic et vbique vulgatum *phlegmion* correxi. Hippiatr. p. 158. πᾶς ἂν φλεγμονῶν αἴ ἐν τοῖς γόνασι δια-

διαλυθῶσιν. formula medicamentorum ibidem p. 161. exstat integrior, vbi bituminis pondus vnciarum 3. adiiçitur.

Rhododaphnes] eadem formula est in Hippiatr. p. 161. πρὸς Φλεγμονὰς καὶ ὕδατιδας.

nuicus ciectus] Quod Morgagni coniectando assecutus est dedi pro *nuicus*. Graece enim in Hipp. p. 160. κολλύριον ὅπερ τὸ μυζῶδες ἐνβάλλει. Ceterum ad phlegimonem Vegetii, *flemina* aliis, pertinere videntur vitia, quae Iordanus in genibus vocat *spanenum*. Crescentius IX. 36. *circa garectum intrinsecus ex latere garecti paulo inferius inflatorem inducentem circa venam magnam quae dicitur fontanella* etc. vbi ex Gallico vetere Interprete, qui *Esparvain* habet, *spaneni* legi iussit Cangius, qui hodiernum nomen *Esparvin* apposuit. Sed *Spauano* nominat Iordanus cap. 31. et L. Rufius cap. 103. apud Rufium tamen iuxta *Scauano* appositum legitur veluti varietas lectionis. In Lexicis reperio etiam *Spauenio*. Hoc vitium nostri *Blutspat* dicunt, cuius situm cum vena fontanella pinxit Gibson T. II. tab. I. in eadem regione tumor durior natus *Knöchenspat* dicitur, quem ibidem pictum videbis. Mallon forte idem est cum morbo, quem in genibus natum Crescentius IX. 35. *zarde*, Iordanus cap. 30. *la gerda*, Rufius cap. 104. *Ferda* vocant. Gallicus Crescentii interpres *Zardre* vertit. Est vitium quod Solleysfel *Jardon* vocat, et descripsit Gibson II. p. 249. Sed magis conuenit nostratum *Windgalle*. Quam idem Crescentius cap. 37. sub capite genuum in posteriore parte natam vocat *tubam*, Gallicus eius vetus interpres *courue ou la courbe* cum Iordano c. 35. et Rufio cap. 105. appellat. Sub nomine *die Kürbe* descripsit Gibson germanice versus T. II. p. 246. pinxit in tab. II. fig. 2.

9. *marmor*] Apfyrtus p. 163. περὶ μαρμάρων vocat κοινώματα σκληρὰ καὶ πῶρέμενα ὀδῶσιν ἔχοντα μάρμαρα; nasci ait in pedum praecipue anteriorum corona folis mulis, raro asinis; equum nunquam fieri *μαρμαρωσσόν*. sed podagricum. Ita et Hierocles p. 164. Idem tamen Apfyrtus p. 259. in equo memorat *σκληρώματα μέγала ἀ καλύτοι πῶροι*, quae praecipue in coronae pedum anteriorum latere interiore nascantur, raro in posterioribus; maxime omnium equis accidere ait vitium gregalibus. Videtur esse vitium, quod Crescentius IX. 49. *furmam*, id est, *furmellos*; Gallicus interpres vetus *Furine*, Iordanus cap. 42. *furma*, Rufius cap. 106. *furina* vocant. Puto idem esse vitium *formam*, quod nostri *die Schale* vocant, pictum a Gibsono in Tab. II. Corticis

tricijs idem apud nos nomen est, quod ad vngulas equi olim nostri transfulerunt.

1. *cum aceto*] Infra III. (vulgo II.) 18. f. 3. *pannos vel lemniscos ex aceto et oleo sub cute per foramina traice per triduum.*

et supra cataplasma] Ita sum ausus corrigere vulgatum *vt supra cataplasma imponis*. Scilicet etiam supra f. 7. traiectis lemniscis imponit cataplasma; sed non erat necesse, vt iterum Vegetius lectorem illuc ablegaret; praecessit enim: *sicut superius declaratum est.*

Cap. XLIX. *Aquatilia*] Supra I. 25. 6. nominauit. Gesnerus *ὄδαρδαγ* dici graece suspicabatur: Ozaenas ipse in fine huius capituli vocat, et Hippiatrica. Nescio an sint eadem, quas Crescentius IX. 43. gallas dixit, et Iordanus Rufus libro I. cap. vltimo apud Cangium Gloss. Latin. h. v. et Iordanus Italice versus cum L. Rufio. Nostrates videntur eandem *Wassergallen* vocare.

2. *sletam*] Videtur esse vel lixiuium, stacte, vel alumen. Marcellus Emp. c. 12. alumen quo infectores vtuntur nominat. *Tinctores* quos e Goth. restitui, assecutus erat Sladus, qui praeterea *faeculam* vel *herbam* corrigebat. Nunc demum video, feliciter coniecisse Sladum. Ecce enim Marcellus p. 129. vbi mentagrae seu impetigini remedia dat: *si fecula vini, qua tinctores vtuntur, cum aqua permixta locum perunxeris — et continuo desstringas. nam si diutius fuerit, alius vis eius insidet, et vlcus grande faciet.*

3. *atramentum fulorium*] Hippiatrica p. 294. *μέλαν καλλιγραφοῦν, κηρίδας, στυπτηρίαν ἐξ ὄσθ κόψας μετὰ ἀξυγίε μίξον καὶ μήλις Φλοῖς καὶ ὄξος καὶ αἶλος καὶ νίτρον τὸ ἀρκῆν καὶ ἐπιτίθει.*

ficus siccae] Hipp. p. 295. *σῦκα καὶ σίληπι κόψας ὄξος τε μετὰ στυπτηρίας ὑγρᾶς προσβαλὼν ἐπιτίθει.* vnde videtur h. l. excidisse alumen liquidum.

oropanaxem] Hipp. *ὀροπάνακα μετὰ κριθίνε αἰσύρε συνελήσας ὥστε ἐμπλαστρώδη γενέσθαι.*

Cap. LII. *Vriginis*] Ita recte vulgatum *vliginis* correxit Meursius Critic. Arnob. p. 175. monente Gesnero. Simile est vocabulum *vstigo* vel *ostigo*, quam eandem *mentiginem* vocat in ouibus Columella. At infra VI. (vulgo IV.) 24. est *malagma ad vliginis* sine varietate scripturae. Quod si *vriginis* verae hoc in loco sint, infra etiam easdem reponi malim. Quid si *offulaginem* vel vt paulo post est in Editis *offulaginem* IV. 14. 1 et 3. cum ostagine Columellae

comparauerim, atque vtramque cum vredine et vrigine ab vrendo deduxerim, quali vstuginem et vstiluginem dictam?

dulcedines] Cicero Legg. I. 17. quia dulcedine habet et scabie carent. Infra Vegetius V. 14. (vulgo III. 15.) 4. dulcedinem iterum dixit vbi Hippiatrica ἐρεθισμός habent. Gratius Cyneg. 418. At si deformis lacerum dulcedine corpus persequitur scabies. Sed video, iisdem locis iam vsum esse Gesnerum in Thef. L. L.

Cap. LIII. indigesta ex hordeo] Apfyrtus Hippiatric. p. 164. κατακλίνεται ἑοικῶς τῷ κνήρι διακῶτι.

quae propter] Gesner malebat: quia — coquit. Hippiatrica post superiora: καὶ ἐστὶν ἀνόρετος πρὸς πᾶν τὸ προσφερόμενον καὶ τὸ στόμα θερμὸν ἔχει καὶ κατάξηρον, τὴν τε ὑπερώαν μετέωρον, οἷτε ὄρχεις αὐτῆ ἐνάλλονται ἐναλλάξ κατ' ἓνα. καὶ ὁ καυλὸς προπίπτει καὶ ἐπαίρεται καὶ οἱ πόδες ἐν τῇ στάσει προσλαμβάνοντα τὰ κόπρια διὰ τὴν πύρωσιν ὡς καὶ ἐν τῇ ὑποτρίψει. Quae mihi reuocant in mentem locum Aristotelis H. A. VIII. c. 24. vbi inter equorum gregalium morbos primo loco memorat podagram, eiusque signum ponit: ὁ γὰρ ὄρχις ἄλλεται ὁ δεξιός. ἢ κατὰ μέσον ὀλίγον κάτωθεν τῶν μυκτῆρων ἐγκοιλόν τι γίνεται καὶ ρυτιδιῶδες. ita enim cum Gaza Codex Mediceus postrema recte scribit, quam fateor ne sic quidem signum intelligere.

3. deambulet loco] Ita recte Goth. pro deambulare et loco. Hippiatrica: ἐλαυνόμενος κατ' ὀλίγον ἐν σιέπη μέχρι τῆ ἰδρωτός.

superioribus venis] ἐκ τῆς ὑπερώας μὴ πολὺ Hippiatrica.

supra talos] ὑποκάτω τῶν ἀγκυλῶν παρὰ τὰς ἀστραγάλας ὡσαύτως μὴ πολλῇ τῇ ρύσει, ἐν τε τῶν ἐμπροσθίων. ποτίζειν δὲ αὐτὸν etc.

4. pollinem thuris] Hippiatr. ἐστὶ δὲ καὶ τῆτο. ἱρανθέμε ρίζης δράκα καὶ μάννης ὀξύβαφον διέντα ἐν οἴνω ἐγχυματίξιν διὰ τῶν ρινῶν, κατ' ἡμέραν ποτύλην μέχρις ἡμερῶν τριῶν, καὶ πτελέας Φλοιὸν κόπτοντα ἐν ὄλμῳ καὶ οἴνω πλύνοντα ἐγχυματίξιν ὁμοίως. Est ergo μάννα h. In quae alias μάννα λιβάνα dicitur.

5. ad tres cyathos] Plenius Hippiatrica: καὶ τῷ ἀφ-εψήματι ἐκπυσιθέντι μίξαντα ἐλαίῃς κνᾶθρος τρεῖς ποτύλαις τρισὶν ὡσαύτως ἐγχυματίξιν καὶ γυμνάζειν αὐτόν.

6. thymi acetabulum] Hippiatr. ἱρανθέμε ὀξύβαφον οἴνω διέντα γλυκεῖ καὶ εὐώδει ὅσον εἰς ποτύλην ἐγχεῖν εἰς τὰς μυκτῆρας.

εunuchos] Celsus IV. 24. quae in podagricis chiragricis esse consueverunt, ea raro vel castratos vel pueros ante foeminae coitum, vel mulieres — tentant.

Cap. LIV. Orthocola] Graece ὀρθόκωλος vel ὀρθόκυλλος in contractione neruorum dicitur contraria ratione τῇ ἀγκύλῃ et ἀγκυλώσει, de qua Celsus V. 18. Locum Galeni de ὀρθοκώλῳ habet Foesius in Oecon. Hipp. sub ἀγκύλῃ. In Hippiatricis p. 262. est: οἱ τὰ γόνατα ὑγρά ἔχοντες — καὶ ἀκοπώτεροι δέ εἰσιν ἐν τοῖς ἔργοις τῶν σκληρὰ ἔχόντων, καὶ ὅμοια τοῖς ὀρθοκόλοις ἢ πασσάλοις λεγομένοις. vbi corrige ὀρθοκώλοις.

4. apochymatis] Ita ex margine libri I. A. Fabricii correxit Gesner vulgatum apocimatis. Eadem varietas librorum est infra V. 27. 4. (vulgo III. 23. 4.) et VI. 14. 1. (vulgo V. 14. 1.) Recte monuit Gesner ex Dioscor. I. 98. zopissam ab aliis ἀπόχυμα dici, ἔσαν διαχυτικὴν, διὰ τὸ ἐν θαλάσῃ βρέχεσθαι. Sed vulgatam putabat Gesner ex eodem loco defendi. Scilicet Plinius 24. s. 26. zopissam eradi nauibus diximus cera marino sale macerato. Optima haec a irocinio nauium. Additur autem in malagmata ad discutientias collectiones. Idem 16. s. 23. zopissam interpretatur deasam nauibus maritimis picem cum cera. Hinc putabat Gesner recte eandem ἀπόχυμα quasi rasuram nauis dici. Sed in Hippiatricis saepius etiam ἀπόχυμα scriptum legitur. Gesneri Thef. I. L. plane has formas verborum adeoque ipsam eram omisit.

Cap. LV. deteruntur] Subterere Cato et Columella iixerunt; subtriginem dicere licebit vitium, vt intertriginem. L. Rufio c. 528. subiattura ὀ sobattitura, Iordanus Rufus c. 54. subatuto sotto la suola del piede vocauit. In Hippiatr. p. 254. est ἐπὶ ὑποτρίψῃ ζῶων, vbi collectiones solitὸ θλάσματα dicuntur. Vnde apparet, quae p. 240 seqq. aguntur περὶ θλάσματος, ad eundem morbum pertinere.

2. super coronulas] Apfyrtus p. 241. εἰ δὲ συμβαίνει θλάσμα ἀναβρῆξαι εἰς τὸ ἄνω, τετέστι παρα τὴν ἐκφυσιν ἰς ὀπλῆς, ὃ μάλιστα συμβαίνει τοῖς σκληρόποσι τῶν ζῶων. istulam hanc coronarum vocauit et pinxit Gibson II. tab. 1. Hippiatrica p. 254. ὃ δὲ στερεόπας ἂν ὑποτρίψῃ, Φλεγματομέισθω ἐν τῶν μεσοκυνίων, ἵνα μὴ Φλεγμαινόμενον ἐν τῇ ἐφάνῃ περιβρῆξιν λάβῃ. ἄφεται δὲ εἰσιν ἐν αὐτῇ κεντήσεις. τῶνται γὰρ τὴν ὀπλῆν.

3. planum non ponet] Negationem Gesnerus ex III. vulgo II.) 54. 1. addendam esse recte monuit; idem priorum T. II. P. II.

rem pedem interpretatur partem pedis priorem seu anteriorem. Quod mihi non placet. Nam equus, cum vitio pedis non laborat, totum planum ponit. Igitur quaedam verba excidisse suspicor. Apfyrtus Hippiatr. p. 240. *Θλάσμα* pedum posteriorum his ipsis signis, anteriorum difficilium et ferius agnosci ait: *ἀρω τῷ ὄνυχι ἐπιβαίνει*. Sic et Hierocles p. 241. vbi signum addunt *θερμὴν τὴν ὀπλήν*, i. e. vngulam calentem; quae h. l. excidisse cum verbis aliquot videtur. Vna voce *θερμοπλᾶν* eundem pedis morbum significavit Apfyrtus p. 253. cf. idem p. 163. Vnde Hesychius: *θερμοπλα' ἵππε νόσημα περὶ τὰς πόδας*. vbi If. Vossius ex Hippiatricis MSS. laudavit Caput *περὶ θερμοπλήσεως* p. 100 et 101. Ceterum plenum malebat Gesner; male. Sic et *ungulas planas ponere* Cap. 54. i. Deinceps Goth. omittit ante *suspendere*.

pendiginem] Similis est locus Hippiatr. p. 264. de pede torto: *τὸν ὄνυχα κἀτώθεν τῆ σμίλη ὑπέτεμνε — εἰ δὲ καπλέον εἴη τὸ κρεμάμενον, τέμνε μέχρι τῆς ζώσης σαρκὸς* etc.

4. *stercore*] si nimius sanguis effluat, Hippiatr. iubet eadem facere et *τὰς ἀρμονίας σὺν τῷ ὄνυχι μετὰ ὀθόνης καταδεσμεῖν*.

5. *excrescit*] Hipp. *εἰ δὲ ὑπερσάρκωσις γένηται*. Huipertinet locus Laur. Rufii cap. 127. *Suole venire sotto la ungugia del piè nel mezò de la suola una offensione fatta da qualche ferro ò osso ò pietra ò legno ò altra cosa simile che gli entra in sino al tuello — vi viene nascere una certa carne Jouercha — a giuſa di uno fico secco — chiamato volgarmente lo fico*. Ita plane etiam Iordanus Rufus cap. 53. ex Iordano Crescentius IX. c. 56. *de morbo qui dicitur ficus*. Gibson II. p. 43 hoc vitium descripsit sub nomine cancri pedum et germanico *Feigwarzen*, pinxit in tabula X. Pulmunculum mox dicit Vegetius cap. 56. *Φοίνικας* Hippiatrica.

7. *testa candenti decoquis*] In Hippiatricis p. 254. *καὶ ἐπ' ὀστράκῃς ζέοντος ἀποτίθεισθαι μέχρις ἑπτάως ἠνέγκῃ* λοιπὸν δὲ μετὰ ταῦτα σκορόδῳ καὶ θείῳ λελειωμένοις χρῶ ἐπικαύων σιδήρῳ ζέοντι ἐπὶ ἡμέραις τρισί. Vnde legendum h. *allio pro oleo*. Vide mox ad Cap. 58. sect. 2.

8. *contuderit*] Forte hoc proprie Graecis *Θλάσμα* dicitur.

Cap. LVI. *pulmunculum*] Infra c. 61. de dorso est *pulmunculus*. In vngula *Φοίνικας* habent Hippiatrica p. 24 quod idem vitium esse docent, quae de *Θλάσματι* pedum praecedunt, et quae sequuntur: *τὰ δὲ Θλάσματα μάλιστ*

τοῖς ὑποζυγίοις καὶ νωταγωγοῖς συμβαίνει ἤτοι ἡμιόνοις καὶ ὄνοις, ἐξ ἧν θλασμαίων οἱ Φοίνικες ἐν ταῖς ὀπλάϊς μᾶλλον ῥᾶδιως γίνονται. Forte a palma fuit palmunculus. Idem vitium supra cap. 55. f. 4. carnem excrescentem dixerat, vbi ficum a Iordano, Crescentio et Rufio vocari admonui.

subleuabis a parte] Similis est locus l. 26. f. 2. de sanguine e solo pedis mittendo: totum unguulae solum in circuitu scapello circumscribes, ut a corona unguula (ungulae S. M.) subleuetur ex parte, tunc circumcisorium inferes inter unguem et solum et cum bene elimpidaueris etc. quae quidem non magis intelligo quam hunc locum nostrum. Tandem reperi, quod lucem mihi aliquam asferret. Crescentius enim IX. c. 53. de dissolutiua unguularum sic tradit: Si vero humores decursi ad pedes actione infusionis iam dictae inter unguulas ex incongrua cura fuerint antiquati, oportet pedes claudicantes penitus desolari — incidatur ergo subtus unguula circa extremitatem unguulae roiuecta, (vide ad l. 26. f. 2. notam) deinde violenter extremitates unguulae extirpentur extrinsecus. Quae luxit ex Iordano cap. 56. delle dissolature: similiter Rufius cap. 130. delle dissolature de l'ungie — taglia con una rosneta a sola del pie sotto la ungia di ogni banda a circa la estremita del giro; poi rivolta la suola del pie la estirperai a forza dalla parte di fuora. vnde facile sensum verborum Vegetii intelliges.

lanamentum] Ita vulgo legitur; correxi cum Morgagno Epist. III. sect. 14. hic et postea sect. 2. vbi erat liniamento. Sic cap. 55. sect. 4. ex oleo roseo et aceto et sale cum hercorz ipsius linteola imponis. Vnde apparet, sequens impositas, a Gesnero recte inclusum, a varietate in margine posita ortum esse.

Cap. LVII. Si exungulauerit] Hoc accidere gregalius equis in podagra, narrat Aristoteles H. A. VIII. 24. ταν δὲ ἀποβάλλωσι, πάλιν φύσιν εὐθύς γίνεται γὰρ ἅμα ἢς ἐτέρας ὑποφουμένης ἢ τῆς ἐτέρας ὀπλῆς ἀποβολῆς.

Cap. LVIII. plenam manum] Hippiatrica p. 255. σκορόδων κεφαλὰς τρεῖς, πηγάνε δεσμῆν, στυπτηρίας κειουμένης ο. ἐξ, ἀξηνγία παλαιῆ λίτρας β'. κόπρε ονείας δράχμα etc. Est ergo δρᾶξ plena manus. Cf. II. 28. (vulgo I. 56.) f. 29.

stabula] Addidi de meo. Columella VI. 30. de eadem: si aut stabula roboreis axibus constrata etc.

2. calceatis pedibus] Hippiatrica p. 255: κισσῶ σπέρμα-
τος μέρη δύο στυπτηρίας ὀτρογγύλης ἐν λειώσας τοῖς ὄνυξι
ρόσαγε ἄχρις ἀκάσχηται: καὶ μετὰ τῆτο σκορόδον καὶ

ἄσφαλτον ἅμα λειώσας ἐν πλατεῖ σιδήρῳ ἀποθέμενος ζέοντι πρόσκειε ἐπὶ ἡμέραις τρισί. Pedes scilicet postea calceantur, vt in alio medicamine Hippiatricorum ibidem.

3. *lacertum*] Hippiatrica p. 296. ἔλαις ξέ. γ' σαύρας τὰς χλωραῖς καθεῖς εἰς τὸ ἔλαιον δύο πε ἢ καὶ τρεῖς καὶ πωμάσας τὴν χύτραν κατέψησον ὡς κατακαυθῆναι τὰς σαύρας εἰς τὸ ἔλαιον, καὶ ἐξελῶν τὰ ὀστά αὐτῶν ἐπίβαλλε ἄσφαλτε λείας γο. στ'. πίσσης ὑγρᾶς ξε. στ'. στέατος χοιρεῖς παλαιῦ λίτρας β καὶ πάντα συνεψήσας ἰκανῶς χρῶ ἀλείψων τὴν ὄπλην. quae sunt minus integra, et si iterum p. 242. sic leguntur.

Cap. LIX. 3. *discentes*] Lectionem Codd. Sambuci vel *discindens fractus incurrit* Gesner interpretatur coniiciendo *distendens fractura inuritur*, quasi fractura sint centones vel saga clitellis vel fellae substernenda. Melius Conr. Gesner in Equo p. 560. emendabat *vel indecente stratura*. Mercurium iterum nominat VI. (vulgo IV.) 2. Sequens *stratorum culpa* confirmat Gesneri correctionem.

Cap. LX. *mallonem*] Hippiatrica p. 93. πρὸς τραῦμα νότα κατὰ ἀπειρίαν τῆ καθεζομένης γινόμενον τὸν ἀπόδεσμοῦ τῶν προμυῶν. ἐξ ἧ ταῦτα ἡρτημένα ἐτύχχανεν, τετέστι τὰ ξηρανθέντα φύλλα εἰς θερμὸν ἐμβάλων καὶ ζέσας ἐπίθεσ ἀνα τῆς φλεγμονῆς τῆ ζωῆς ἕως θερμὰ εἶη καὶ ἐπίδησον μετὰ φασίας, ἢ εἰ βέλει καὶ αὐτὴν τὴν σέλλαν τῷ ἵππῳ ἐπίθεσ, ὥστε μίαν ἡμέραν καὶ νύκτα ἕτω μένωσ. Vides, cordiscum esse fellam. Ceterum eadem supra II. 35. (vulgo I. 63.) verbis variatis leguntur, vbi est: *mallonem ceparum sive ipsas cepas una nocte onnis aufertur inflatio*. Vnde apparet, vitiosum esse h. l. *palpabitur*. Mallo est coma. Vide Cangium h. v.

cordiscum] Crescent. *folia caulium cum axungia poro trita superponantur, et sella vel pannellum supponatur, ut prematu medicina super ipsum cornu continue* — ad idem vale cinis suppositus cum oleo agitated. Gesner in Indice interpretatur *fascia constringere, cordiscum imponere*, et deriuat a chorda. Sed Glossae veteres ἐπίππιον interpretantur *scordiscus*. Vide de scordisco Turnebi Aduers. XXIV. 3. et Cangii Glossar. Latin. h. v. L. Rusio in cura huius vitii posuit *poi li poni a sella ò pannello e cegnalo stretto, in modo che venghi a premerli verso il corno*.

2. *clauum fecerit*] Vitium hoc cornu vocat Albertus XXII. p. 218. b. *quod corium in carne dorso vel sola caro ante laesa videantur sicut cornu indurata*. Crescentius IX. 27. similiter et L. Rusio cap. 80. p. 42.

minutissimis pannis] L. Rufio: *empi la piaga di stoppa ben minuzzata e auolta tutta in polue di calce viva e mele.*

Cap. LXI. *pulmuuculum*] Hippiatrica p. 93. *αἰ δὲ πνεύμονα ποιήσει τῆτον σιδήρῳ ἀπότευνε καὶ ἐπιτίθει ἀφόδευμα ἵππε μετὰ ἐλάει καὶ ὄξει καὶ ἀλατος Φρυκτῆ. Albertus Magnus p. 218. a. raduuculum vocat. Crescentius IX. 28. hic morbus dicitur læsio pulmonis vulgo. Cura a utroque diversa adhibetur. Iordanus Rufus cap. 22. *polmone della schena*, Laur. Rufius c. 81. *polmone o polmoncello* vocat.*

epidermis] Puto esse, quam Graeci medici vocant *ἐφελκίδα*, ulceri obductam crustam, vt Celsus vocauit.

Cap. LXII. *gallas*] Hippiatr. p. 93. *ἐτραχίμα ἐν νώτῳ σχῆ. κηκίδας συριακὰς τρίψας καὶ μέλιτι ἀναδύσας τῷ τραύματι ἐπιτίθει.*

Cap. LXIII. *uiuam*] Goth. *uiuas testudines feminas conibures*. Hippiatrica p. 168. *χελώνην ἐπάνω κληματίδων καύσας κακείθειν ξηρίον ποιήσας ἐν χύτρῳ. καυῆ ἔμβαλλε. πρόσμιξον δ' αὐτῇ καὶ στυπτηρίας ὡμῆς γο. γ', ἔ μὴν ἀλλὰ καὶ μυελῶ ἐλαφεῖς τὸ ἀρκῆν μετὰ ὄνυ λειώσας τῇ χύτρῳ ἐπίβαλλε καὶ ἐπίχρισον ἐξ αὐτῶ ἐπὶ ἡμέραις πολλαῖς, καὶ ἄτω ποιήσεις αὐτὰς αὐξηθῆναι.*

renocare pilos] Goth. *renouare creditur omisso pilos.*

fabis] Hippiatrica ibid. *ἀπὸ θέρμων καυθέντων ξηρίου ποιήσας ἢ φάβατος ὡσαύτως Φρυγέντος ἐπίπασσε τῷ τόπῳ.*

spicam nardi] Hippiatrica l. c. *ναρδόσταχυν μετ' ἄσταφίδων συγκόψας ὄξει ζέσον καὶ ἄτω θερμῶ ὄντος τῆ βοηθήματος τὸ σῶμα τὸ Φλακκρὸν ἀπάτριβε.*

Cap. LXIV. *fulorii*] Hippiatr. p. 169. *μέλανος καλλιγραφικῆ γρα. α' ῥοδοδάφνης ξύλον γρα. δ'. στέατος ἀγείε τὸ ἀρκῆν συμάλξας καὶ λειώσας ἐπίχρισον. Iam olim h. l. cum graecis comparauerat C. Gesner Hist. Quadrup. p. 492.*

Cap. LXV. *albos*] Hippiatrica l. c. *radicis cucumeris siluestris denarum 1. nitri den. 2. mellis heminam, aequam olei partem miscent. Hordei tosti puluerein cicatricibus equorum adspersum pilos concolores, non albos, inducere, monet Alexander Aphrodis. Problem. I.*

Lib. IV. (vulgo III.) Cap. I. 5. *lutulenti*] In Samb. margine est: *lentulenti priusquam inducantur in ouile adhibita*, aliter atque inde laudauit Gesner.

vulgus] Post hoc vocabulum editio Fabri apponit signum lacunae, quam expleuimus ex Codice:

Cap. II. 4. *populi*] Vide infra ad V. 74. (vulgo III. 75.) notam. Sladus coniiciebat *peponum*.

pondera] Conr. Gefner corrigebat *ponda*. Idem deinceps pro *stagnare* malebat *seruare* vel *faliuare*. Infra V. 74. (vulgo III. 75.) est in eadem doctrina: *si desperatas valetudines praecoccupare volueris*.

6. *Talis etiam*] Haec minus integra habet Columella VI. 4. 1.

capparis] Ita libri habent, vulgatum *caprinis* Conr. Gefner mutabat in *lupini*, Sladus in *carpini*.

9. *horti copia*] Ita S. M. Vulgatum *horum copia* Conr. Gefner mutabat in *per illorum inopiam*.

13. *cimini*] Infra V. 84. 2. (vulgo III. 85. 2.) est *vini veteris sextarius*. et quidem rectius, vt ex Hippiatricis p. 223. docebimus infra. Mellis etiam hemina ibi rectius ponitur. Ciminum hinc tolli et vinum substitui volebat etiam Morgagni, et Gefnerus *Aminei* legendum suspicabatur. Vterque tamen Hippiatricorum locum ignorabat, vbi morbus vocatur *ἀπιθία*.

14. *gismi*] Infra *tres pilulas gipsi*. Noster VI. (vulgo IV.) 8. *gismi* resoluti pastillum vnum habet. Morgagni Epist. IV. 28. recte damnauit *gypsum*, qui homini et animalibus intus sumtus vitae periculum affert. Coniicit igitur legendum *githi* vel *githni*, et intelligi melanthii capitula cum seminibus. Vulgo autem auctore Solipatro Instit. Grammat. I. dictum fuisse *gisti* annotat. Infra cap. 8. libri VI. (vulgo IV.) Codex habet pro *gismi* scriptum *gyfru*. Conr. Gefner *folia fici* vel *caprifici* intelligi suspicabatur ex Apfyro. Glossa Codicis Gothani: *Gismi, id est cimolea*.

bene coctum] Infra *bene cretum*. vbi Codex *tritum* habet. Cretum seu cribratum h. l. praefert Morgagni, qui et infra cap. 46. est *lixiuium quoque cineris diligentissime cretum cum oleo*.

15. *folius mallei*] Haec vitiosa et lacunosa esse, suspicatus sum in Praefatione ad Vegetium.

stabula] Cf. infra V. 22. 5. (vulgo III. 23. 5.)

Cap. III. 4. (2. 19.) *Est et insania*] Eandem infra V. 22. (vulgo III. 23.) alienatum, maleum, orabum vel arabum aut aridum in equis vocat et iisdem notis designat.

6. (21.) *Panacem a sept.*] Ita vulgatum *supplassarum* corrigi voluit Morgagni.

7. (22.) *spargit radices*] Compara locum supra I. 17. 14. plane geminum, vbi tamen species variantur.

8. (23.)

8. (23.) *frangas*] Columella: *fritti ac moliti tritici farina*. In Goth. est *frangas et sic molas*.

15. (30.) *cooperta capita*] Vulgo deerat *capita* et deinceps legebatur *fumus os eorum capiat ac nares impleat*. vbi S. M. pro *capiat* habet *caput*, Goth. *capit*. Scilicet ex *capita* ortum est *capiat*, et ipsum vocabulum suo loco demotum in alienum migravit. Si comparaueris locum plane geminum l. 19. 3. veram emendationem esse agnosces.

Cap. IV. (vulgo III.) 5. *decem unciis*] Columella *decem cepis*, quod praefendum esse, rationibus physicis et medicis demonstravit Morgagni. Vult enim acritudine salis et cepearum proritare alium; cui consilio non sufficere videtur cepearum dextans; nec satis longa et crassa inde fieri collyria posse censet vir doctissimus, cui assentior.

6. *mulos*] Malim *mulos etiam et equinum*.

7. *cupressi baccae*] Sequor S. M. cum Colum. concinentem. Vulgatam *cupressinae quindecim, verbenae quindecim gallae*. Morgagni defendebat ex loco Celsi II. 33.

et quantum] Cum Morg. *et addidi*. Goth. *utraque ponderantur per tanti*. Voluitne *pendent*? Certe *ponderant* malim.

8. *viride*] Morgagni corrigebat: *et viridis, et quale manducant, egerere*. Sed dedi lectionem S. M. vbi vulgo erat: *fluere et videris egere corpus et vires capito plerumque inutilem reddit — medelam — peruenit, quod sic videris per ventrem proicit, quam quod manducaverit*. Scilicet h. l. *efecui verba et videris egere*; deinde ex vulgato *capito plerumque effeci carpit operique*. Ex vulgato *medelam* Gesner recte effecit *medullam*. Gesner ita legebat: *si v. c. fluere et viridia egerere, vires carpit operique inut*.

Cap. VII. *fresae*] Vulgo *frixae*. Columella *fresae*, et Plinius 22. cap. 25. *fresam* laudat ad tussim; quoniam tamen Columella ipse deinde ad tussim laudavit hordeum torrefactum molitum, et Vegetius cap. 65. *farinam fabae frixae*, capite autem 69. *lentem et semen lini et foenigraeci frigere iubet*, idcirco vulgatam mouere volebat Morgagni. Verum torrefactum hordeum Columellae est potius ptisana, vt deinceps videbimus. Deinde in loco Vegetii V. 64. (vulgo III. 65.) Codices meliores habent *frisae* seu *fresae*, in posteriore V. 68. (vulgo III. 69.) Codices meliores habent *torere* non *frigere*. Igitur non dubitavi *fresae* scribere.

2. *decoctum*] Morgagni substituit *videlicet*. Reliquas eius emendationes, ex Columella ductas, verbo significauit Gesner in varietate lectionis.

Cap. IX. *ad pedes venerit*] Columella VI. 12. *demissus, ad triduum*] Colum. *assidua*.

2. *quod si tantum*] Ex Colum. *quod si iam malebat* Morg. Forte fuit *quod si tamen*.

Cap. X. *confricanda*] Lacunam, cuius notam posui ex Colum. supplebis: *donec sanetur. Si genua intumuerint fovenda sunt etc.*

Cap. XI. *lupini*] Morgagni malebat: *lupi vel lupinum vulnus*.

myrrha] Apud Colum. est *amurca*.

Cap. XII. 1. *infusus in pluvia*] Hinc ortum nomen eiusdem morbi apud Rufium Cap. 152. *Del cavallo infustico*. Sed is exscripsit Iordanum Rufum, mulomedicum Friderici secundi, qui cap. XII. p. 15. b. edit. Venetae 1563. *cavallo infustito* habet; indidem sua duxit Crescentius IX. 21. ubi pessime editum legitur: *infestatus, quae cognoscitur, quia equus videtur habere collum parum extensum, ita quod digitis vix potest capi vel astringi. Lege corium*. Ita enim Iordanus Rufus: *chel se arca la pelle che apena tu la puoi con ti dieti ne strenger*. Remedia vi ipsa etli non specie conveniunt cum Vegetianis. Gallicus Crescentii interpret *Infesture* posuit.

2. *offula panis*] In Columella est *adipis*.

Cap. XV. 5. *exsiccati*] Codex Florent. a Morgagni III. 25. *laudatus: cum siccati fuerint, vino et oleo infundi*. Hunc igitur sequutus Morgagni recte delet *iterum*, quod inclusi.

Cap. XVIII. *artos*] Multo saepius coxendices, si credimus Hippocrati de Articulis p. 784. τοῖσι γὰρ βροσι τότε ἐπίπτει μάλιστα αἱ μηροὶ ἐκ τῆς κοτύλης ἢ νικ' ἂν αὐτοὶ σφῶν αὐτῶν λεπτότατοι εἴωσι γίνονται δὲ καὶ βόες λεπτότατοι τῷ χειμῶνος τελευτῶντος. τότε ἐν καὶ ἐξαρθρέσει μάλιστα ὅτι πάντων τῶν προβάτων βόες ὅτι μάλιστα ποιέσει ταύτην τὴν ἄρην, καὶ βοῶν ἀράται, ὅτι κατὰ τὸν χειμῶνα ἐργάζονται τέτοισι τοίνυν ἐπίπτει μάλιστα. εἶτοι γὰρ μάλιστα λεπτόνεται τὰ μὲν γὰρ ἄλλα βοσκήματα δύναται βραχεῖαν τὴν πόην βόσκεισθαι βῆς δὲ ἔ μάλισα, πρὶν βαθεῖα γένηται. τοῖσι μὲν γὰρ ἄλλοις ἐστὶ λεπτή ἢ προβολὴ τῆ χειλέος, λεπτή δὲ ἢ ἄνω γνάθος, βροσι δὲ παχεῖα μὲν ἢ προβολὴ τῆ χειλέος, παχεῖα δὲ καὶ ἀμβλεία ἢ ἄνω γνάθος διὰ ταῦτα ὑποβάλλειν ὑπὸ τὰς βραχεῖας ποὰς ἔ δυναται. τὰ δὲ αὐ μώνυχια τῶν ζώων ἄτε ἀμφώδοντα εἶοντα δύναται μὲν σαρκιάζειν, δύναται δὲ ὑπὸ τὴν βραχεῖαν πόην ὑποβάλλειν τὰς ὀδόντας; καὶ ἴδεται τῇ ἔτως ἐχέσει καὶ μάλλον

μᾶλλον ἢ τῇ βαθείῃ· καὶ γὰρ τὸ ἐπίπαν ἀμείνων καὶ στερεω-
τέρη ἢ βραχεῖα πῶν τῆς βαθείης, ὅτι καὶ πρὶν ἐνκαρπεῖν τῆν
βαθεῖαν· ἀτὰρ καὶ ἄλλαις ὁ βῆς χαλαρὸν φέσει τὸ ἄρθρον τῆτο
ἔχει μᾶλλον τῶν ἄλλων. διὸ τῆτο καὶ εἰλίπεν ἐστὶ μᾶλλον τῶν
ἄλλων ζώων, καὶ μάλιστα ὅταν λεπτὸν καὶ γηραλέον ἔη. διὰ
ταῦτα πάντα καὶ ἐκπίπτει βοῦ μάλιστα.

Cap. XXI. 4. *conteras*] Quod Goth. *interferit abhinc* :
vel totidem, lacunam arguit, ex Columella supplendam.

Cap. XXII. 1. *melle*] Ita pro vulgato *in illis* scripti,
iubente Morgagni.

vel . . . cum] Signum lacunae cum Morgagni posui,
plura enim deesse, patet ex Columella. Gesner malebat:
sales fossiles. In vulgata supplere licebit *vel Cappadocis mi-*
caae cum melle permixtae et tritae.

velut in caueam] Ita cum Morgagni vulgatum *velut*
in caudam ex Col. correxi, et ante *texuntur* notam lacunae
posui. Gesner legi volebat: *nisi in caudam*.

Curas bovm ex corpore Gargilii Martialis] Hoc cum
titulo positum exstat fragmentum, quod ex Codice Vegetii
Bibliothecae Lugduno-Batauae a Jac. Perizonio descriptum
in usum Chr. Schoettgenii primis edidit I. M. Gesner Vegetioque
subiecit. Exemplum Lugdunense manu recentiore
anno 1537. nona Octobris ex exemplari monasterii Cor-
beiensis, quod tunc temporis Coloniae apud S. Pantaleonis
depositum erat, ex subscriptione libro extremo addita re-
tulit ad Schoettgenium Perizonius; quod mihi confirma-
runt litterae humanissimae egregii Dav. Ruhnkenii, addentis:
Apographum primum fuisse P. Scriuerii, postea H. Vossii,
cuius inter libros asseruat Bibliotheca Lugdunensis. Huius
fragmenti edendi spem iam olim fecerat Ioh. Rhodius in
Lexico Scribon. p. 367. Ad eundem Gargilium referebat
Schoettgenius hunc ex Praefatione Victorii locum, ubi de
vetustissimo Codice S. R. R. in diui Marci bibliotheca, qui
Catonem et Varronem continet, ita refert: *Nec tamen cuncti,*
qui in eo continebantur auctores, ad nos peruenerunt: nam
duo toti vetustate collapsi sunt et M. Varronis extrema etiam
pars defecit. Quemadmodum autem ex vetere inscriptione,
quae in fronte libri est, cognoscimus, Iunii Moderati Colu-
mellae XII. libri illic etiam erant, et vnus ante illos Claudii
Martialis: litterae tamen et antiquitate et frequenti attritu in
prima parte libri ita deletae sunt, ut rubricam superinducere
opus fuerit, (rubrica enim notatae huiuscemodi inscriptiones
in eo sunt) quare macula aliqua in his nominibus esse potest:

Martialis tamen aperte legitur. Martialem, autem veterem fuisse rei rusticae scriptorem, testimonio etiam Palladii didicimus. Seruius quoque, Virgili interpres, cum locum illum e IV. 148. Georgicorum declararet: atque aliis post commemoranda relinquo: Gargilium, inquit, Martialem significat. Sitne idem Palladii et Seruii Martialis, studiose quaerere nunc minime oportet. Eundem esse Martialem Palladii et Seruii, affirmare non dubitavit Schoettgen; in quo non habeo, cur coniecturam eius improbem. Magis mihi licebit dubitare, an idem sit Gargilius, quem Lampridius in Alexandro Severo c. 37. eius temporis scriptorem vocat. Vopiscus autem in Probo cap. 2. inter Suetonium Tranquillum, Fabium Marcellinum et Iulium Capitolinum collocat; unde seculi tertii a nato Christo scriptorem pronunciauit Schoettgen. De historia imperatorum romanorum scripta a Gargilio Martiali nisi ex Lampridii et Vopisci locis non constat. De scriptis rem rusticam tradentibus Palladium antestatur Schoettgen. Verum si quis diligenter singula loca, vbi Martialis a Palladio laudatur, inspexerit, facile in eam potius suspicionem adducetur, vt putet, non tam omnem rusticam rem, quam hortensiorum arbustorumque culturam a Martiali fuisse tractatam. Quam opinionem videtur etiam Seruii testimonium confirmare. Caeterum plurima argumenta, quae ex Martialis libris excerpta posuit Palladius, in Plinii etiam historia naturali iisdem fere verbis relata reperi; adeoque suspicari coepi, Martialem ipsum sua non ex suo duxisse ingenio, sed ex antiquiore scriptore excerpta hortensis rei praecepta posteritati prodidisse, famae eius atque auctoritati fauente Palladii fide et diligentia.

Manifestissimus est locus Cassiodori c. 28. Diuinarum Lectionum: *Quod si huius studii requirantur auctores, de hortis scripsit pulcherrime Gargilius Martialis, qui et nutrimenta olerum et virtutes eorum diligenter exposuit, vt ex illius commentarii lectione, praestante Domino, vnusquisque et saturari valeat et sanari.* Vnde constat, hortensiorum culturam ita fuisse a Gargilio tractatam, vt fructuum singulorum vsum medicum adiunctum exponeret, quod vt olim a M. Catone, ita deinde in Geoponicis factum esse scimus. Barthii suspicionem Gargilio huic adscribentis librum de Arboribus Columellae, recte iam reiecit et Palladii testimonio comparato infirmauit Schoettgenius, cuius ex Dissertatione breui de Gargilio Martiali haec excerpti

Pontedera in Epist. LIII. p. 466. Fragmentum hoc de euris bouum barbarum, et spurium pronunciauit. Recte!

vsum

sum tamen non contemnendum habere ad Catonem reliquosque huius collectionis scriptores emendandos, satis docuisse mihi videor in notis ad Catonem; monuit etiam ipse Pontedera, ex Catone multa inesse, sed vitiose exscripta. Reliqua posui in Praefatione ad Vegetium.

1. *morbos ne noceat*] Gesner malebat *morbos* — *alii*, — *turiones ternos*. Sed vide ad Catonis cap. 70. vnde haec ducta sunt, quod ille non animaduverterat.

3. *integrum*] *integre vel integrum*, et deinceps *deuorent* malebat Schoettgen. Sed vide ad Caton. 72. vnde haec sunt translata.

8. *Item aliud*] Contra tormina habent idem Geopon. XVII. 19. et Colum. VI. 6. 5. qui salis sextantem cum copis decem et melle conterit; mel omittunt Geoponica, quorum locum annotauerat Schoettgen.

arare] *Currere* debebat esse; *falli* quid substitutam melius non habeo.

9. *bobis*] Forte fuit *ouis* vel *oues ne vastet herbam tucutam tundes*. Cicuta succum et lupini decocti, vel hellebori albi adhibet ad scabiem ouium Colum. VII. 5. 8.

10. *ruminisa*] *rhamui* esse debere; recte coniecit Schoettgen. Vide ad Vegetii V. 74. (vulgo III. 75.)

11. *conteres*] Columella VI. 18. vrit cimicem.

12. *rumigat*] Schoettgen ex Colum. VI. 6. 1. corrigit *ruminat*. Sed in Columella alia formula exstat; vide ibi notam.

enouit sanabitur] Suspico fuisse *cum mouit, sanabitur*.

14. *manus sinistra*] Schoettgen corrigit *manu sinistra* vel *manus sinistrae*. Ceterum carmen hoc senariis versibus consistere, idem affirmat, de sententia dubius. Simile carmen nugosum contra glandulas habet Marcellus Empiricus p. III. ed. Corn. vnde lege: *sinistrae manus digito medicinali et pollice glandulani* etc.

lumbricos] Forte fuit *lumbricus* et paulo antea *Senti precantem: nec lapis lanam ferit*.

si panus] Si in nugis his diuinare licet interpretandis, corrigerem: *si tuber, si panicula subest, neceris* etc. Sic in carmine apud Marcellum: *nec noceas, nec paniculas facias, sed liquefas*.

15. *gallinacium*] Alia remedia habet Vegetius V. 84. (vulgo III. 85.)

mus coecus] Ex Columella VI. 17. *mus vel caecilia* corrigebat Schoettgen; et deinde *cum creta* pro *orbita*. Sed scribi debebat: *mus caecus*, i. e. $\mu\upsilon\gamma\alpha\lambda\eta$; deinde *cum terra*

ex orbita. Hippiatr. p. 220. βοηθεῖται κατακεντράμενος ὁ τόπος καὶ καταχρῖόμενος — τῇ ἐκ τῆς ἀματροχιάς γῆ ὄξει Φυραθείση. Aelianus H. A. II. 37. ἐκ τῆς τῶν τροχῶν διαδρομῆς ἢ ψάμμος ἀρθεῖσα ἐπεπάσθη τῷ ὄγγματι. Cf. Plinius 29. f. 27. et nota ad Aelianum.

adtriuerint] Ex Catone c. 72. vbi vide.

Lib. V. Cap. I. *cedrinam*] a Sambuco inuectam reliqui inter herbas, mihi aliunde ignotam. Nisi esset per hanc viciniam herbarum, *cedricam* facile conieceres.

Cap. II. *Lumborum*] Malum ipsum Lor. Rusio c. 79. p. 41. *mal ferratura*, equum *mal ferrato* ὁ *mal ferruto*, Iordanus Rufus c. 26. *cauallo mal ferrato*, Crescentius IX. 33. *morbum male ferruti*, Gallicus eius interpres vetus *Mausferu* vocant.

resederint] Hippiatr. p. 102. ὅταν πολλῶν βάρει ἐπιφορτισθῇ ἢ λάκκον ὑπερπηδήσῃ καὶ συμβῇ αὐτῷ τὰς ὀπισθίας πόδας ὑποκαθεσθῆναι· γίνεται δὲ καὶ ὑπὸ πολλῆς κρύσεως.

florē foeni] Hunc omittunt Hipp. vbi et reliqua huius sectionis pars imperfecta legitur; lumbi ibi sunt ψύα.

afronitri] In Hipp. simpliciter est: καὶ μετὰ ταῦτα καυστικῶν πεχρημένος. Alius auctor ibi: χρῶν δὲ καὶ ἐμβροχῆ οἰνελαίω καὶ ἀφρονίτροις.

2. *de unguibus*] Ita recte Goth. Vulgatum *inguibus* Gesner pro *inguinibus* dictum putabat. Hipp. p. 103. λῦσον τὰς τῶν ὀνύχων φλέβας.

cataplasmis] Hipp. μάλάγματι habent.

3. *Potio*] Graece προπότισμα est. Hipp. p. 102. κηλίδας κυπαρίσσε χλωρὰς καύσας καὶ λειώσας ἀριθμῶ ἑνδεκα.

tres addas] Hipp. νίτρε πεφρυγμένε καὶ λελειωμένε γο γ'. In margine Samb. reperio: *tres assis ii*, quae annotatum;

mellis] Hippiatrica mel omittunt, et vini sextarios quatuor ponunt.

4. *seminis brassicae*] Breuius Hipp. προμυβην λειώσας καὶ βαλῶν ὅλης μίαν ἡμίαν συν ὕδατι ψυχρῶ ἐπίθες.

sextarium admisceas] Gesner vulgatum *subactis* correxit. Goth. *imponis*. Hippiatr. ἀλφίτων λίτρων μίαν ὄξει τὴ Φυράσας τῷ ποῦντι πρόσαγα.

5. *uncias duas*] Ita S. M. et Hipp. p. 103. Vulgo *sex. feruenti*] Corb. *frequentē*. Sed Hipp. *seium caprinum* addunt, στέαρ αἰγείου. quod latere videtur in *feruenti* aut *frequentē*. Sed eadem formula ibidem repetitur p. 305. vbi *resina* cum aqua et aceto coquitur, addita *polenta*

ὥστε σύστασιν ἔχειν καταπλάσματος; nec feui caprini ibi fit mentio.

[*spiffetur*]. Graece est ἄχρις ἔ πυκνὸν ποιήσης.

[*locis opportunis*] Hippiatr. p. 101. κατὰ τὸν σύνδεσμον τῶν ἰσχυῶν καὶ τῆς κύστεως καύσομεν, γόμφοις ὀρθοῖς μὴ πλέον τῶν κδ'. παρ' ἐκάτερα τῆς ῥάχews τὲς ἡμίσεις τριστοιχίαν ποιέμενοι ἀπέχοντας ἀπ' ἀλλήλων πάχος δακτύλων τριῶν. Alius auctor p. 103. ὀρθοῖς καυτηριοῖς ἀρξάμενος ἀπὸ τῆ ἀγκυῶνος ἕως τῶν γονάτων ἐξ ἐκατέρω μέρω καύσον. et p. 104. καύσον αὐτὸν στοργύλας ἐν ἐκατέρῳ ἰσχυῶ τρίτον.

[*craticulatum*] Forte est graecum ἐσχάρας κείειν de quo ad I. 28. f. 4.

Cap. IV. [*musculi — in renibus*] Intelligit ψύας, quas alii νεφρομήτρας dixere, de quibus Hippiatrica p. 103. vbi tamen nihil simile Vegetianis legitur.

Cap. V. [*scarificabis*] Leonidas enim in cura eiusdem vitii apud Aetium adeo vrit, addens: τὸ ἔξω πέρασ τῆ ἀπευθισμένω ἐκ ἔστι κύριον, ἀλλὰ καυόμενον καὶ τεμνόμενον εἰδένω εἰμποιεῖ κίνδυνον, ὡς αὐτῇ μαρτυρεῖ ἡ πείρα.

3. [*ad manum*] Marcellus Empiricus c. 31. extalem prominentem vino lauari prius, deinde cedro vngi et pollice propelli introrsum oportet.

[*caudam*] cuiusnam animalis, non diuino.

Cap. VI. [*Testium dolor*] Ipsa medendi ratio docere poterat Gesnerum, de scriptura Corb. non esse dubitandum; ad renem enim dolorem nihil ea pertinet.

3. [*stlatis*] Sic vulgatum *stillatis* corrigi voluit Gesner; possis etiā *stlatim* ex Corb. Forte huc pertinet locus V. 40. 3. (vulgo III. 41.) *quasi stellam paruam cauterio facies*. vbi Corb. *stillam paruulam*. vnde h. l. possis *stellatim* legere.

Cap. VII. [*Quod si testes tumbunt*] Haec verba ex Corb. reuocauit Gesner, a lemmate putans extrusum capitis initium. Quod si vero animaduertisset, de eodem argumento esse antecedens caput, propius aberat a coniectura, quaedam excidisse verba, quibus medendi ratio continuaretur; nec esse hoc caput ab altero separandum.

[*hordeum*] Hippiatr. p. 155. κρητάριον μετὰ κόπρα βοείω καὶ κυμίνω καὶ ὄξυκράτῃ λειώσας χρῆσι μέχρι θεραπείας. vbi legendum videtur κρητάριον. Iordanus Rufus adhibet: *faua scorzata et ben cotta con sonza non a de porcho*.

2. [*foliis cypressi*] Plinius 23. f. 80. et 24. f. 10. folia et pilulas ad tumores et varia testium vitia adhibet. Deinceps

ceps *testas candentes* malebat Morgagni. Hippiatr. p. 153. molares ardentes vrinae pueri supponunt, atque inde suffumigant animal.

cimoliam] Cum cypro et cera ad testium tumores adhibet Plinius 35. f. 57. *κιμωλίαν* vel *κεραμικὴν* cum aceto tritam imponunt Hippiatrica p. 155. Sola creta cum aceto et sale mista vitur Iordanus Rufus cap. IX.

Cap. VIII. *natura*] Genitale. Aliam medicinam adhibent Hippiatrica p. 153.

suillum] Morgagni *ouillum* malebat, quia Columella VI. 5. suillum bobus perniciosum esse dixerit, et cum eo noster supra cap. II. f. 14. De ouillo vide infra c. 15. (16.) Attamen ita etiam Hipp. l. c. *κόπρον χοιρείαν μετὰ ὕδατος μίξας καὶ διηθήσας*. Contra pituitam idem dat Gargilius sect. 19.

Cap. IX. *adsellatum*] i. e. ano eiecerit.

superiore vena] de palato, *ἐκ τῆς ὑπερώας* Hipp. p. 143.

asphodeli] Minus integra existant haec in Hippiatr. p. 145. ibi enim adeps suilla omittitur, et pro cortice mali granati ponitur rhus Syriacus, eiusdem fere virtutis. Sed Hierocles p. 144. plane eadem et eodem ordine habet.

2. *glutinosa*] Hierocles: *ἵνα δὲ ὑγρὸν ἢ τὸ ἐγχυμα*. Inde patet, h. l. legendum *et non glutinosa potio datur*. Postea rectius crassam, potionem dixit.

abstinendus] *περίπατον δὲ σύντονον χρὴ παραλαμβάνειν* vitiose pro *χρὴ μὴ παραλ.*

bulbas] In simili anacollemate infra c. 17. (18.) est *bulbos rufos triginta, cochleas viuas triginta*, atque in alio VI. (vulgo IV.) 22. etiam in potione bulbae et cocleas iungit II. 28. (vulgo I. 56.) VI. (IV.) 8. Ex his igitur locis colligebat Morgagni, h. l. legendum esse *bulbos triginta, 5 cochleas viuas*, et in corrupti vocabuli *tascedeas* vel ut est in Goth. *tascodeas* initio numeri bulborum vestigia latere. Corbeiensis liber ad *bulbos rufos* ducere videtur, sed is plura etiam mutat. Bulbos *ἐριοφόρος* cogitabat Gesner.

pusca] Hippiatr. p. 144. *ψυχρῶ ὕδατι* bis habent.

Cap. X. *extalis*] Goth. *extale, qui — secundus*. Corb. *stalis, qui incuratur*. F. S. *quae secunda*.

tangatur] Lectionem Corb. confirmat locus Hippiatr. p. 138. *δυσεντεριῶντος ἵππευ ἐμπροπὴ γίνεται καὶ πρόπτωσις τῆ πρὸς τὴν ἔδραν ἐντέρας, ἣν δεῖ θεραπεύειν περιτέμνοντα καὶ προσέχοντα μὴ τῆ σφιγκτήρος περιτέμνητι. ἐνετί γὰρ δύναται αἷς τὸ ἐντὸς ἐπιστρέφειν, ἀλλὰ μένει ἀνεωγμένος καὶ προ-*
πίπτει

πίπτει τὸ ἔντερον τὸ προσκείμενον τῇ ἕδρᾳ, ἔσσυμβεβηκός
 ζῆν ἔδύναται. Unde patet, intestinum, quod praepositum
 extali, male conuersum esse ex graeco sphincteris vo-
 sabulo.

Cap. XI. *pinguibus*] Haec pene verbotenus exstant in
 Hippiatr. p. 145.

attenuati] Graece: πολλὰν δὲ καὶ τάλαιπωρότερη ἵππε
 τὸ ἔρον αἷμα εὐρίσκειται, ἀλλὰ τῆτο τοῖς ἀσθενεστέροις ἢ καὶ
 ἐκ μακρᾶς ὁδῆ ἢ ἐκ πολλῆ βάρει ἢ ἐκ πολλῆς πιμελῆς ἐπι-
 γίνεται.

de matrice] αἷμα ἐκ τῆς γαστρὸς λάμβανε. Graece. Hoc
 igitur est Vegetio *dematricare*. Vide ad I. 10. 7.

deliciis] τῆτο δὲ ἐπὶ τῶν ἀγαν λιπαρῶν Hipp.

2. *attenuatis*] τὰς δὲ λεπτὰς δίχρα τῆς ἀΦουμάξεως πε-
 ριόδευε Hipp.

amyli] Ita recte Gesner vulgatum *a matricibus* emen-
 dauit ex Corb. qui habet *a mili tribus auellanis*. Sed *obolis*
 retinui. Amylum cum ouo iis, qui sanguinem reiiciunt,
 et in vesicae dolore cum ouo et passo dat Plinius 22. f. 67.
 De vrceolari herba vide supra ad II. 6. (vulgo I. 34.) 2. Sed
 ecce Hippiatrica p. 144. in eadem formula γάλακτος αἰγείῃ
 κοτύλην μίαν καὶ ἀμύλην ὅσον ὠῶν τριῶν πλήθος ἐλαίῃ γο. γ.
 μίξας διὰ κέρατος ἐγχυμάτισον. Inde igitur legendum erit
amyli tribus ouulis. Nihil tamen illa de herba vrceolari, vel
 pastillis. Hos quidem damnauit etiam Gesner et ad sequen-
 tia pertinere censuit. Sed eadem Hipp. p. 145. habent in
 eadem formula καὶ ἀμύλην καὶ τρισὶν ὠῶσι καὶ χυλῶ βοτάνης
 περδικίῃ. Inde igitur fit manifestum, h. l. legendum esse
amylo, tribus-ouis et vrceolaris herbae succo per os frequen-
ter infundas.

traganti] Vulgo *draganti*. Hipp. p. 145. τραγακάν-
 θης οἴνω ἀποβεβρηγμένης γο τὸ ἥμισυ.

opii] In Cor. est *draganti semen et opii scr. i. storacis*
scr. tres pineos purgatos. In S. M. est pro vulgato *mespili*
scr. scriptum metropoli drachma i. In Goth. *mescupoli*.
 Equidem ex vestigiis lectionis Corb. veram lectionem resti-
 tui eiecto mespilo. Et sic Hippiatr. ὀπίῃ γρ. δ'. i. e. *opii scr.*
quatuor, et tantundem styracis ponunt.

3. *nucleos pineos*] Plinius 22. f. 74. nuces pineas, quae
 resinam habent contusas leuiter cum aqua decocta dat san-
 guinem exscreantibus. Vulgo h. l. erat *pini, hos purgatos*.
 Graece est: στροβίλια ἀριθμῶν 13'. Igitur h. l. lege *vicenos*
decem vel viginti decem.

apibus attritos] In G. est *apibus a tribus*. Euitne *raphanis tribus*? quos coctos sanguinem exscreantibus dat Plinius 20. f. 13. Sed nihil tale in Hipp. quorum locum nunc demum inuestigavi. Quare cum Gesnero malim *cum superioribus* vel *prioribus*.

resoluas] Ita Corb. Vulgo *resolutos dabis ad cornu et faucibus digerere*. Etiam Goth. *resoluas* omisso *et* habet.

hominibus] Vulgo *omnibus*. Corb. *humi*, vnde *homini* malebat Gesner. Hipp. τῆτο δὲ καὶ ἀνθρώποις ἐστὶν ἐπωφελὲς εἶγε κυάμυς μέγεθος εἰς ὧν δώσεις. Recte igitur C. et G. *ad fabae m.* pro vulgato ante Gesnerum *cum fabae magnitudine*. Deinceps male S. M. *cum vino*. Corb. omittit verba *cum ouo*.

Cap. XII. *porri*] Etsi sectium etiam huc facit, capitati tamen efficacioris succum vel solum vel cum thuris aut gallae farina, aut acacia commendat Plinius 20. f. 22. In Hippiatr. p. 145. est πρᾶσις χυλὸν μετὰ οἰνομέλιτος καὶ ὡς εἰς τὸν λαυμὸν ἐμβαλλε προσμίσγων καὶ στακτὴν ὀλίγην. quae valde sunt diuersa. Gesner malebat *oleoque lixio* legi. Equidem Corb. lectionem restitui, quoniam etiam Gargilius sect. 16. genistae succum cum vino separatim propinat contra sanguinis abundantiam.

cacabo nouo] Hipp. p. 146. ἐν χαλκείῳ καινῷ ἀΦεψήσας.

Cap. XIII. *assem ligneum*] Male Gesner asserculum interpretatur; intelligitur enim numus. Hippiatrica p. 42. ἀΦόδευμα αὐτῆ τῆ ἴππε τὰς ρέκτους φλεβὴν ἐπίτιδες· εἰ δὲ ἐπιμένοι τὸ αἷμα φερόμενον εὐφυῶς ἐρέας μαλὸν βρέξας εἰς ἔλαιον τῆ φλεβὶ προσένεγκαι, ἢ νῆμον ξύλινον ποιήσας ἐπὶ τῆ αἰμορροσίῃ φλεβὶ ἐπιτίθει καὶ χρῶ ὡς καλλίστῳ καὶ προχείρῳ βοηθήματι. Vides, cauterii vsus ibi omitti.

Cap. XIV. 3. *de pectore venas*] Hippiatrica p. 111. τῷ δὲ τὴν γαστέρα ὀδυνωμένῳ χρῆ βοηθεῖν ἔτως. διακόπτεις τὰς ἐν τῷ στήθει φλέβας καὶ ἐξαιματίζεις τὸ ἀρκῦν. δεῖ δὲ καὶ τὴν χεῖρα λιπάναντα καθεῖναι εἰς τὴν ἕδραν καὶ τὰ παρακείμενα ἐμφράγματα ἐκνομίσασθαι καὶ ἀλὸς λεπτῆ ὅσον ὀξύβαφον καὶ μέλιτος ἐνεῖναι. ἐρεθισμὸν γὰρ παρέχεται τῆ διατλήσῃ καὶ ἔτως ἀνώδυνος ἔσται. Vnde apparet, *dulcedinem* h. l. esse ἐρεθισμὸν. Sed pro oleo Graecus adhibet mel. Legendum etiam *descendat. dulcedo enim* etc. Atque ita edidi. Ceterum Corb. *depectorabis* habet, quod dictum, vt *dematricare*, sanguinem ex matrice detrahere.

6. *Valde premere est contrarium*] Totam hanc rationem improbat Apfyrtus Hippiatr. p. 111. cuius verba posui supra ad H. 23. (vulgo I. 51.)

[*spatium denegetur*] Hippiatrica p. 112. ὅταν ὄδοιπορῶν ἢ τροχάζων δι' ὅλης ἡμέρας μὴ εἴρησῃ διὰ τῆς ὁδοῦ, διὸ δεῖ ἀναγκάζειν ἐκνεύοντα καὶ ἐκκαλεῖσθαι πρὸς τῆ εἴρειν. τὸν γὰρ ἀπὸ τῆς φύσεως πόρον ἐπὶ τὸν ἐρητήρα συμβαίνει φλεγμοναίνειν καὶ μετὰ βίας προῖέναι τὸ ἔρου, δι' ἣν αἰτίαν ἀλγεῖ καὶ ὀδυνᾶται. Sed rectius ibi Hierocles p. 115. habet εἴρηθραν pro ἐρητήρα; et hoc loco in Vegetio malim *urethram* quanquam *uretruni* defendi potest; per illud enim excurrit *urethra*.

7. *compunctiones*] Hippiatrica p. 112. ἐστ' ὅτε δὲ καὶ διὰ τὸ ἐστάναι καὶ μὴ γυμνάζεσθαι, γεννᾶ χυμὸς δριμυτάτης, ὅτινες φερόμενοι ἐπὶ τὴν κύστιν, δηγμὸν παρέχουσι τῇ διόδῳ τῆς εἴρησεως, καὶ διὰ τῆτο στραγγερίαι. quae vitiose repetuntur p. 115.

8. *perfrictionis*] Hippiatrica p. 112. πολλάκις δὲ καὶ χειμῶνος δι' ὑπερβολὴν ψύχους γίνεται, διὸ δεῖ τῷ τοιάτῳ πῦρ ταρακαίνειν καὶ εἴρησει.

9. *indigestione*] Hippiatrica p. 112. τὴν δὲ γαστέρα συμβαίνει πονεῖν δι' ἀμότητος ἢ τοι' ὅταν μὴ καταπέπτων τὰς κριθὰς λαὸς ἀφοδεύῃ ἢ καὶ τέτων ἐμαείνωσι πλείονες. ἐμπλησθεὶς γὰρ ἔ ποτῆ, τὴν γαστέρα ἀδυνάται καὶ στροφᾶται. ἢ ὁπόταν ἐν τῷ προσφερομένῳ χόρτῳ ἐμπέσῃ ἐστθιόντι στρεθίς πτερόν. καὶ ἔτο γὰρ πλησιονὴν παρέχει καὶ στρόφον. Vides, pro sterore pullino plumam memorari. Priora accuratius tradit Theomnestus p. 106.

10. *burstes*] Hippiatrica p. 113. γίνεται δὲ καὶ ὁ καῖσι βέπρηστιν, ὁμοιον φαλαγγίῳ, ὃ ἐγγεννᾶται ἐν τῷ χόρτῳ, εἰάν προσλάβῃ τρίγων ὡσαύτως ἐμπρησθήσεται καὶ κινδυνεύει. De eadem re Theomnestus p. 106. ἐστὶ δὲ ὁμοιος φαλαγγίῳ σκώληξ, ἢ ὅταν ἀράχνιον, ἢ τὸν λεγόμενον λύκον φαλαγγιον, ὅπερ πολλάκις ἐν τῷ χόρτῳ γεννᾶται. Hierocles ibidem p. 105. εἰ ἐμπεσὸν εἰς τὸν χόρτον φάγη ἀράχνιον μικρὸν ὡιον φαλαγγίῳ ὃ καλεῖται βέπρηστιν. πίμπραται γὰρ ἐπὶ τέτω, καὶ ῥίπτειν ἑαυτὸν εἰς τὴν γῆν ὑπὸ τῆς ἀληθόνοος. De bursti iterum noster infra c. 77. (78.) tradit. Vide notas ad Licandri Alexiph. vers. 335. et ad Aeliani H. A. 6. 35. Ad ueloarum Linnaei genus pertinere videtur.

aqua quoque] Theomnestus p. 106. συμβαίνει δὲ καὶ ἀφαιολότητα ὑδάτων καὶ ξεισμόν. Sic et Apfyrtus p. 113.

11. *terram mordet*] Hippiatrica p. 113. ὃν ἐπιγνώσῃ τῷ συμβαίνειν ῥίπτειν ἑαυτὸν καὶ δάκνειν τὴν γῆν διὰ τὸν ὄνον. Deinde subiungit eadem medicamenta, nisi quod

post vini cotylas quatuor addit καὶ ἐλαίᾳ μιαν ἐγχυματίζει διὰ τῆς ἀριστερᾶς ρινός. Eadem repetuntur p. 106. Alia mensura adhibetur et per dextram narem medicamentum infunditur p. 116.

12. *sulphur*] Hippiatrica p. 113. καὶ θεῖον τρίβαντε μετ' ἐλαίᾳ ἐπαλείφειν τὴν κοιλίαν, καὶ ἀψίνθιον δὲ ἀρομῶζετέτω, ἐψόμενον ἐν οἴνω.

laser Syriacum] Hippiatrica p. 113. ὄπὸν Συριακὸν ὅσον μέγεθος κυάμου καὶ νίτρα ὀπτῆ ὀλκὴν μιαν διέντας ἐν οἴνω ἐγχυματίζειν.

13. *aliud animal*] Hippiatrica p. 113. προκαλούμενον δ' αὐτὸν ἀγειν ἐπὶ ἀπερησιν ὅπως ἕτερα κτήνη ἐκ τῆς ἐρήσεως φύσημα πεποίηται, ἐφ' ἣν εἰάν ἐλθῆ ὡς τὰ χίστα ἐρήσει.

14. *lumbi — et renes*] Hipp. p. 112. τῆν ὠτῶν καὶ τῶν ἰσχυῶν *suenam agri*] Hipp. σούτλα ἀφ' ἐψήρατι.

15. *Allium*] Vitium arguit *lectio folium et trifolium* In Hipp. est πολυόφυλλον.

16. *Sarmatarum autem equitatus*] Narrationem habet Hippiatr. p. 113.

18. *oropanax*] Hipp. I. c. ὀροπάνανος ὅσον κεφαλὴ δακτύλου τῆ μικρῆ τρίβοντα ἐν οἴνῳ κοτύλει. sed p. 115. est ὀροπάνανος κεφαλὴν ὅσον δακτύλου μέγεθος. Oropanaxen ex vino contra stranguriam dat etiam Diosc. III. 15. Vulgus hic locus vitiosissimus erat.

cepas] Supra II. 33. (vulgo I. 61.) est *allium*, et verb et sic — faciunt omittuntur. Ceterum emendationem nostram firmiter Hipp. p. 111. κρόμμου τὰ μακρὰ ἄτινά ἐστι δριμύτερα ἀποκαθάρατα καὶ θλάσαντα etc.

19. *adfirmaret*] Ita scripsi ex Corb. Hipp. p. 113. e Magonis Georgicis: τὰς ἐμπροσθίας πόδας κάτωθεν ἐποξυσαντα ἐκ τῆ κατ' ἄνοχα μέρες — ἐν οἴνω ὅσον κοτύλη. Ceterum S. M. *physicali ratione prodesse habet*, adeoque Corb. scripturam firmat.

20. *decoques*] Supra est *ad tertiam decoques — ad modium sextarium*. Hipp. p. 116. σούτλα καὶ μαλάχης ἀφ' ἐψήραμα διὰ γλυκέος ἐγχυματίζειν.

21. *succum ptisanæ*] Hipp. p. 114. καὶ τὰς κριδάς ποιεῖν τὰ πτισάνην καταρ. τ. μελικράτω.

rosmarinum] Hipp. p. 117. βράδυν τὴν βοτάνην καὶ ἐψήσας καὶ ἐξ αὐτῆς θερμῆ τὰ αἰδοῖα τῆ ἵππε ἀπάντησαι. Brathys latine *fabina* dicitur.

cimicem — viuum] Ex Corb. dedi lectionem veram quae etiam existat supra II. 33. (vulgo I. 61.) In Hipp. p. 117. est κόριν ζῶντα — ἐπίτριψον.

22. *vetēris hemina*] Heminam oimittunt Hipp. p. 117. vbi est etiam *ναὶ διακινεῖν παρασκευάζε.*

vulgare] Exstat Hipp. p. 117.

23. *Oleo cum vino*] Haec vsque ad finem capitis excerptit ex Columella VI. 30. 4. vnde confirmatur emendatio Gesneri, in fine vulgatam: *collo inseritur* emendantis ita, vt edidi. Ceterum male Gesneriana haec distinxerat *permixta, per os conuenit dari oleo cum vino* etc. Supra succum apii et caulium addit, omissum a Columella. Verba *per os permixto* omissa in editione principe male incluserat Gesner.

radices cum vino] Ex C. S. M. addidi *cum vino*. sed ex Hipp. p. 117. praeterea *dulci* addi debet.

Cap. XV. 2. *ceram remissam*] In eodem morbo pulticulae ex alica tosta cum aqua coctae *ceram remissam* addit Marcellus Empiricus c. 27. p. 193.

Cap. XVII. *feculae tritae*] Ita pro *simul tritis* ex Codd. scripsi; rationem edam ad cap. 21. (22.) s. 3. vbi manna thuris, sal et cochleae marinae adduntur.

2. *ter in die*] Cap. 21. male est *interposito triduo*.

glante ferreo] Soleae simile aliquid intelligi, monet Gesner. Sed ferreas nostras soleas intelligere non patitur additum verbum *calceabis — colligabis*. Clavis enim ferreae soleae ferreis configuntur. Soleas autem sparteas indutiles camelorum memorauit iam olim Aristoteles. Ceterum vsum huius soleae apud Vegetium similem esse ei, quem mulomedicis hodie praestant soleae, quas Galli *fers à patin* appellant, vt cogant equum pedem claudum in terra ponere eique insistere, egregie monet Brugnone de cura equorum p. 230. Vide ad I. 25. 2. notam de gubia.

rotulam ligneam] Ita Corb. Male vulgo *lemniscos*. Supra III. (vulgo II.) 45. 7. *ad rotam armorum reponito* est. Sed rota haec a superiore est diuersa.

3. *cautere pertunde*] Corb. *cutem pertundito*. In simili armorum cura Hippiatr. p. 86. *κατακνετεῖν τὴν βύρσαν τῷ σχαστηρίῳ — τηρῶντὰ ἀνεωγῶτα τὰ κεντήματα μέχρις ἂν μὴ χλωεύη*. Igitur Corb. lectionem praefero. In eadem cura Crescentius IX. 32. *ponatur asta lata conueniens per unum semissim sub laeso capite anchar*. vbi Iordanus c. 27. *segli mette la stellata convenientemente per uno sumesso*. et Rufius cap. 90. *ponigli — una stelletta conueniente per un somnesso*. Crescentius cap. 26. *astoleti sub oculis imponantur*. vbi Iordanus cap. 17. *sian poste le stellette*. Semissim ad sanguinis etiam missio-

nem pertinere, docui supra ad I. 26. 4. Cangii Glossarium semissem hunc omisit. Vide ad I. 28.

pannos] Hipp. p. 87. in simili cura ἐπίεργς οὐκίνας lana inholutos oleoque et vino tinctos nominant.

traiciēs, vel calida] Corb. *Interdum curabis ut calida.* Unde malim: *traiciēs. Interdum curabis ut.* Sed plura vitiosa esse, videbis comparato loco III. (vulgo II.) 48. 6. ubi est: *per foramina vstionis lemniscum trahi debere, ut, quicquid humoris est, egeratur, — cum vsta deciderint et tumor resederit, lemniscum exanics, traumatico curabis.* Sic ibid. f. 11. ubi lemniscos sale, oleo et aceto imbut et triduo interposito traumaticum impositum renouat. Itaque h. l. sic corrigo: *post traumatico illines. Pannos diebus nouem per eadem foramina traiciēs. Interdum curabis, ut calida verbendcea sc. aqua etc. per triduum* forte est tertio quoque die; alioquin superest vitium in vulgata.

4. *incretas*] credo esse cretam cimoliam ex aceto inducere, veluti V. 7. (vulgo III. 8.) f. 2.

flum laesisse] Dedi lectionem Corb. Est propria mulomedicorum dictio; qua re non mirum alibi non reperiri.

5. *colesium*] Ita Corb. pro calefaciunt — iuncturas. Infra VI. (vulgo IV.) 1. 2. *Ab. acrocolesio vsque ad gambam.*

Tunc de loro] Ita scripsi ex Corb. nisi quod is habet loco — *grosso pranosam.* In Goth. est *ut sensus curant.*

laxum] Ita Corb. Goth. *laxus*, deinceps *secta* pro *recta.*

et paulisper] Ita Corb. Goth. *paulumque — sensum.*

6. *conuexabis*] Corb. *cuexabis.* Goth. *animal conuexabis.* Eadem varietas supra cap. IV. 25. (vulgo III. 4. 44.)

Infra V. 64. (vulgo III. 65.) 3. *conuexata* illa sunt, sed Corb. *cum vexata* habet. Ex Gellio *conuexare* posuit Gesneri Thef. L. L. pro simplici *vexare.*

7. *vel posterioribus*] Goth. *partibus* interpretatur *cruribus.*

anacollima] Goth. *lana collima constringet.*

bulbos rufos] In simili cura Hippiatr. p. 85. nominant βελβας ὠυσς et ροχλίας μικρς. Corb. *cochl. vin. tres* omisit; S. M. *cochlearia vini trig.* habet. Deinceps Corb. *herbae plant. — contundes.* Postea Corb. *humecta siccabit.* Goth. etiam *siccabit* habet, et paulo ante *manus plenas.*

Cap. XVIII. *flegma*] Vide supra ad III. (vulgo II.) 28. notam. In fine capitis malim *cimoliam aut rubricam.* Vtraque enim bona ad hanc medicinam seorsim.

Cap. XIX. *si quod iumentum*] Supra III. (vulgo II.) 47. 2. haec eadem leguntur. vbi vide notas.

Cap. XX. *elisum*] Recte puto, Goth. *illisum* — Idem tolligato. Supra III. (vulgo II.) 47. impulsu axium vel rotarum — animalibus crura franguntur. vbi vide, quae de h. l. monui inde integrando.

Cap. XXI. *symmaticum*] Eadem fere hoc capite traduntur, quae Cap. 17. (18.) nomine tantum nouo et proprio apposito. Itali veluti Ruffus equum eiusmodi *scarmanato* vel *scalmanato* vocant, vt ad I. c. 17. sect. 4. docui.

repellantur] Hoc pro vulgato *compellantur* reposuit Gesner et habet Goth. Verum puto *repellatur*, scil. coxa, et modum intelligo eum, qui cap. 18. l. 5. traditur. *Cessim* est retrocedendo.

3. *de sub gamba*] cap. 18. est de venis femoris sanguis emittitur et in vase diligenter excipitur.

sal, sulphur] Cap. 18. admiscetur etiam puluis sulphuris, nitri, baccarum lauri simul tritis, vbi pro *simul tritis*, S. M. et *seprae tritae*, contra recte Corb. et *seglae tritae* Goth. et *fede trita*. vnde *seclam* Vegetio ibi restitui, quam *faeculam* recte interpretatur Gesner. Hoc in loco Corb. *seglam* S. M. *betam* exhibet. Praeterea Corb. *marinas* omisit et *salis atarce sulphur* posuit, Goth. *sal adiucis sulphur*. Altero in loco Vegetius omisit ipse salem, mannam thuris et cochleas. In simili armi cura III. (vulgo II.) 45. est: *et pulvere thuris cum eo qui profluit sanguine copiosissime immisto armi liniantur*. Vides igitur, mannam thuris esse puluerem.

vino quoque] Grammatica regula postulat *miscbis sanguinem*. In simili vnguento III. (vulgo II.) 45. olei bonique vini sextarium misceat sanguini cum lauri baccarum selibra et nitri tribus vnciis, reliqua medicamenta omittit.

insolationem] Gesner *insolationem* legi volebat ex c. 18. sed ita dicere debebat Vegetius *cum insolatione*, h. e. in sole illinis. Quin tu *insolationem* intellige, qualem armo laeso adhibet Vegetius III. (vulgo II.) 44. l. 4. vbi vide notam.

illines] Corb. ita pro *illinis*; et deinceps *coxam calidam in qua verbinde*. Samb. *illius coxas*. Samb. *margo illinis aqua calida* — *sunt coxam triduo diutissime*. vbi verae lectionis vestigia latent. Lego igitur ex cap. 18. *illines coxam. aqua etiam calida; in qua verbenae decoctae sunt, coxam ter in die diutissime confouebis*. Sic enim cap. 18. *aqua etiam in qua verbenae coctae sunt tepida ter in die fomentabis*.

4. *vertibulo*] Cap. 18. est *contra coxae commiffuram*. et ratio vrendi docetur. Varietas lectionis h. l. inepta est. Schiatici sunt *ischiatici*.

Cap. XXII. 1. *quibus et labra*] Subito ad numerum pluralem, transit a singulari.

2. *orabum*] Equidem *aridum* praetulerim; quamvis enim morbus aridus ex genere malei proprie dictus aliquantum diuersus fit, potuit tamen fieri, vt ab aliis hic morbus noto vocabulo appellaretur. Est autem idem, quem supra IV. c. 3. sect. 4. (vulgo III. 2. 9.) in bobus maniam vel insaniam vocauit et similiter ad malei genus vel ad morbos contagiosos retulit, vt in Praefatione ad Vegetium monui.

et maleus vocatur] Ita ex Corb. scripsi: Vulgo autem *vocatur quod*. In Goth. est: *alienatus autem maleus vocatur, alienatum quod anim*. Deinceps editiones nouum comma ordiuntur sic: *Malleus, quod* etc.

5. *transmittenda*] Goth. *aliam transmutedandi sunt regionem*. omisso *si* post *vt*.

labris et ipso] Ita scripsi ex Goth. Vulgo erat *in lanis et in ipso*. Corb. *et ipso anhelitu*. Margo Fabr. *alias labore*. et sic liber Samb. In *tabis* citat ex h. l. Sauro ad Sidonii Epist. V. 3. monente Gesnero.

Cap. XXIII. *Arigidae*] Hippiatrica p. 119. opisthotonici equi signa haec ponunt: *τράχηλον ἀποτεταμένον, κεφαλὴν ἀσπύτως, ὡτὰ ὀρθὰ καὶ κρεσσάται μὴ ἐνδύμενα, ὀφθαλμοὶ ὑποδεδυκότας — τὰ χελύνια πεπέδηται καὶ τὸ στόμα χάνειν ἐ δύναται — ἐστὶ δὲ πρὸ θράσιον ἀνεσταλμένον καὶ ἡ ράχις σπληρα*, ἐπιστρέφεται τε ἐ δύναται.

cum eam flectere] Ita Goth. Vulgo *vt eam flectere atque mouere*.

2. *neruorum*] Hipp. τῶν ἐν τῷ κότῳ νεύρων ἀποτεταμένων. Nervi antiquis scriptoribus sunt ligamenta ossium et musculorum aponeuroses; recentioribus medicis graecis et latinis nerui etiam dicuntur sensuum ministri. Hos videtur etiam Vegetius dicere, et si tetanum; et opisthotonum ex musculorum vitio aliquo non neruorum pendere docuit *Mosely On topical diseases*. London 1789.

unde et tetanici] Ita ex Corb. scripsit Gesner. Vulgatum *contetanici* forte est mutandum in *opisthotonici*.

5. *desperandi*] Hippiatr. p. 126. εἰ ἐν Φθάσει τὸ στόμα συγκλεισάται, ἀπαλείται ἀπὸ λιμῆ.

6. *ignisque*] Goth. *ignis vero*. Hippiatrica p. 123. ἐφ' ἵαβυλο: εἰάν δὲ θερμὴν βέλη ποιῆσαι, ἄνθρακας καλῶς πρῶ-

επιπνευμένους εἰσκόμισον· εἰάν γὰρ καπνὸς γένηται, προσεπι-
 τήβει τὸ ζῶον καὶ διαφθεῖρεται.

7. *fabas q. solidas*] non fresas. Contra Hippiatr. p.
 120. κνᾶμεις μὴ βάλλειν. ἀπαυδοῦ γὰρ ἀψάμενος αὐτῶν.
defundis; hordeum] Goth. *defundas. eneum.*

8. *colligatos*] Goth. *colligandos* — *excet et nares* —
teneri — *Sed si opera stulta cura saepe pulveres constantes.*
Quod si — *profecerit.* Hippiatrica p. 120. τινὲς δὲ γυρῶν
 τραυξαντες ἐν κοπρίᾳ καταχωννύουσι — ἢ εἰς ἄμμον ξεστήν.
 p. 127. τινὲς δὲ καὶ ἐπὶ κοπρίᾳ χωννύουσι τὸ κάμνον ζῶον ἢ εἰς
 δερμὴν ἄμμον.

9. *decussatim*] Aliter Hippiatrica p. 126.

unctione quotidie] Goth. *unct. continuo.*

14. *statui oportere*] Recte, puto. Goth. *statui obscure.*
 Obscuritatem commendant etiam Hippiatr. p. 126. Paulo
 antea *adiedta* ex Goth. *dedi pro iniecto.*

15. *concalescant*] Ita recte emendavit Gesner vulga-
 tum *conualescunt.* Hippiatr. p. 123. ἐνιοι — εἰσαγαγόντες
 εἰς βαλανεῖον καὶ ποιήσαντες ἰδρῶσαι καταμάσσεσιν ἐνδοῦ ξη-
 ροῖς σαβάνοις.

16. *ficulneas*] Hippiatr. p. 129. καὶ ἀντὶ τροφῆς Φύλλα
 συκῆς ἡμέρη παραβάλλε μετα κριθῶν καὶ σίτῃ ἐν ὕδατι ἀπο-
 βεβρεγμένῃ.

17. *unctione*] Hippiatrica p. 296. Ἀρσyr. σύγχρισμα
 πρὸς νεύρων ψύξιν ὀνομαζομένη; sed *cerae unctiam, resinae unctiam*
 ponunt, deinde *styracinae oleae unctiam 3. oleae cupressinae*
unctiam 1. sed *baecae lauri* omittunt.

Cap. XXIV. *scapulae*] Hippiatrica p. 135. τῶν ἐμπρο-
 σθίων τῆς ἀγκῶνας ἢ γόνατα λεγόμενα, ξηρὰν ῥάχιν ἰσχίον καὶ
 λεγόμενα ὡσαύτως, ἅψ τε κινδάρων παρ' ἐκάτερα τῶν ὀστέων
 φανῶσι. quod Hierocles sic interpretatur: τὰ δὲ γόνατα τῶν
 ἐμπροσθίων ποδῶν ξηρὰ καὶ τῆς ἀγκῶνας ῥάχιν τε καὶ ἰσχίου
 ὡσαύτως, τά τε ὀστέα τῶν πλευρῶν φαίνονται. Quae igitur
 partes exsiccantur, eas cum reliquis tumere et inflari dixit
 Vegetius; in quo est forte maxima librariorum culpa.

Cum Hippiatricis convenit etiam Aretaeus IV. 1. p. 49. unde in-
 telligitur, hydroperem ascitem nunc describi.

2. *Cui cum sub lingua*] Etiam haec vitiosa sunt. Hip-
 platt. τάς τε ἐν τῇ κεφαλῇ φλέβας ἀδήλας ἔχει καὶ τῷ προσώ-
 πῳ, ὡσαύτως καὶ τὰς ὑπὸ τῇ γλώσσῃ ἀψυμένῳ δὲ τῷ οἰδημα-
 τος τῇ χειρὶ, εἰκει καὶ ἐντυπῶται. Sic et Hierocles: εἰκει τὸ
 σῶμα καὶ ὑποχωρεῖ τοῖς δακτύλοις. Unde patet, hanc fere
 in sententiam scripsisse Vegetium: *appareant venae, nec sub*
lingua. Cum tetigeris tumorem, cedit.

3. *gravioribus sagis*] σισύρις ἐξ ἐρίσ, αἱ ἰδρωῖτα κινῶσι Apfyrtus. παχεί περιβολαίω Hierocles.

aduersum pilos] κατὰ τρίχα Hierocles.

radices] ῥαφανίδας καὶ τὰ φύλλα αὐτῶν Apf.

lurinos] ἐρεβίνθας τὰς λεπτὰς βεβρεγμένους ἐν ὕδατι ὑ-
κτα καὶ ἡμέραν καὶ ἐστραγγισμένους παραβάλλειν Apf. ἐστραγγ-
ρισμένους τὸ ὕδατος Hierocles.

4. *quatuor digitis*] Apfyrtus: κατακεντεῖν τε ἀπὸ τῆ
ὀμφαλῆ ἢ τῆς κεντρίτιδος λεγομένης ἀπὸ δακτύλων τριῶν τῆ
πρὸς τὴν χῶραν μέρος, καὶ ἐντιθέσθαι καλαμίσκον. Hierocles:
παρακεντεῖ αὐτὸν παρὰ τὸν ὀμφαλὸν ἀπὸ δακτύλων τεσσάρων
τῶ πρὸς τὴν ἐραν μέρος καὶ ἐντιθεῖ καλαμίσκον τρησεῖς ἐκ πλα-
γῆς ἔχοντα χαλιῶν. Vterque imprimis cauere iubet, ne
omentum per foramen exeat nimis latum. sed p. 136. est:
μήποτε ἐντέρος ἄψη.

centinalem] Corb. *centralam*. Supra I. 43. Sambuci
margo *centinalem* habet.

ne claudatur] Hoc Apfyrtus et Hierocles dicunt ἀρτη-
ριαζέσθω καὶ θεραπευέσθω τὸ τραῦμα.

5. *emplastrum*] Puto ne grana excidant falis neue aer
plagam adeat.

a ratu] Apfyrtus: ἐμποδίσειν δὲ αὐτὸν πίνοντα ἐπι-
πλείου, ἵνα μὴ οἱ κενεῶνες πληρωθῶσιν. sed recte Hierocles
addit: ἵνα μὴ ἀθρόον οἱ κενεῶνες πληρῶνται.

Cap. XXV. *Sarcosis*] In Hippiatricis initium capitis
vsque ad verba alii auctiores non reperio; sed reliqua ibi tra-
duntur de tympanite. Sarcosis vnde dicatur hic morbus,
nescio, nisi quod Pelagonius ait p. 136. multos specie cor-
poris deceptos carniū abundantiam aut ventorum inflatio-
nem esse putare, cum tamen hydrops morbus sit. Forte
quaedam ab initio capitis exciderunt. Videtur enim hy-
drops ἀνὰ σάρκα intelligi, de quo Aretaeus IV. I. p. 49.

contra pressus] Pelagonius p. 137. ἀπὸ τῆ ὀμφαλῆ ὡς
ἐπὶ τὸ στήθος ἀπὸ δακτύλων δύο κατευθῦ μὴ ἐπὶ τὸ πλευρὸν
παρακεντήσον καὶ αὐλίσκον ἐμβαλε — ὡς ὄλκην ξεστῶν τεσσα-
ρων. εἰ δ' ἔτι οἰδαίνει, πλέον λάμβανε. Igitur ex libro Goth.
posui sextarios quatuor. Vulgo tres erant.

2. *Sed cautius — faciat*] Haec non sunt in Hippia-
tricis, quae pro gramine deinceps χλωρὸν χόρτον et ἐρεβίν-
θας ἀποβεβρεγμένους habent.

inter pigmentarios] Hippiatrica p. 137. λέγασι. δὲ τινες
συμβάλλεσθαι τοῖς τοῖστοις τὸ συνεχέστερον περὶ τὰ μυρμηκία
ἀναπαρεῖν, διὰ τὸ τῆ τῶν ὁσμῶν διαφορὰν ἀνεπαισθήτως τῆ
πνεύ-

προβλῶν συβλάξουσιν Vides, quid sit *latentes*, ἀνεπαίσθη-
τως, *latenter*.

3. *appetere*] ἰσὸν δύναται, τρώγεται Pelagonius l. c.

asparagi] Pelagonius ad tympanitem: ἀσπαράγος ἀγρία
ρίζη γοι β' μετὰ εἴνε παλαιῶ ξβ. ας. καθεψήσας ἕως ἀποτρι-
των ἡρόδια κέρατος ἴδου. Hydropicis contrarium esse, quam-
vis urinam moueat, siue stem asparagum, monet Chrysi-
pus apud Plinium 20. f. 43.

Cap. XXVI. *Tympanites*] Hoc ex libris praetuli, quia
eadem forma adfuit supra II. 15. (vulgo I. 43.) 2.

cervix rigidior] Accuratus distinxit Pelagonius p. 137.

2. *calidum cinerem*] Hippiatrica: ἀριόξει τῷ τυμπανι-
κῷ θερμῇ σποδίων μετὰ ἀεγγίαι εἰς ῥήμασι ἢ ὀδόνιου ἐπιπλα-
σθεῖσαν κατὰ τῆς γαστρος ἦτοι τῆ ὀμφαλῆ προσενεχθῆναι
μήποτε ἀντιμαχόμενοι ἐαυτῶ στυλῶν ὑπομείνη. Liguamen-
igitur h. l. est pro axungia.

3. *panacis*] πανακίαι, ρίζαν μετὰ σσελέως γαλλικῆ Hipp.

etargium] Videntur multa in hac potione excidisse,
quam integram ponunt Hippiatrica p. 138. ibi nominatur
thymus agrestis, fenum cumini, mel, lasarum, et acetum.
Quid ex his rebus lateat in corrupto vocabulo, videbunt alii.
Sladus coniiciebat *eryngium*. Infra c. 58. (59. f. 2. *semen
agrii* Codex Corb. et Goth. mutant in *argii*, quod idem cum
hoc etargio esse videtur in potione thermantica.

4. *haec signa*] Haec usque ad finem non sunt in Hip-
piatricis.

5. *allii viridis*] Vide ad cap. 57. (58.) f. 1.

Cap. XXVII. *Lienosi*] Signa accuratus et rectius tra-
dunt Hippiatrica p. 140. 141. Et videntur hic capita duo
confusa esse in vnum a librariis.

inuertuntur] an interiorum vertuntur? vt c. 29. (30.)

4. *depli*] Sladus coniiciebat *perpli*.

7. *Alii auctores*] Hippiatrica p. 141. ἀπὸ τῶν ὤμων ἀΦαι-
μασσεσθῶ, κριδῶν ἀπεχέσθῶ, ὥστε αὐτῶ λεπτότερον τὸ σῶ-
μα γενέσθαι. ποιεῖ δὲ καὶ προπότισμα ταῖσταν. σκόροδον, νίτρον,
πράσιον etc.

spongiis] Hipp. τὸ πρῶν δὲ σπόγγοις μετὰ χλιαρῆ ὕδα-
τος θαλπέσθῶ καὶ πεπλημέναις χερσίν ἀνατριβέσθῶ.

8. *inurendum est*] καυτηριάσειν προσήκει μετὰ τρεῖς ἡμέ-
ρας ἐκατέρωθεν ἀνά τρεῖς δακτύλους ἐπιμετρῶντα καὶ παραφυ-
λαττόμενον ἐπιμελῶς τῆ μὴ φλέβα καῦσαι. Hipp. Bene Gest.
emendabat *ternos digitos sub istis* sc. cauteriis. Vulgo erat
digitos subiicis. Graecus tertio die iterum inurere iubet:

Locum accuratius tradit alius auctor in Hippiatricis his verbis: λαβῶν καυτήριον διάπυρον παλαιστήν ἀποστήσας ἀπὸ τῆς σφείρας καῦσον ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν. ἐστὶ δὲ ὁ τόπος ἢ πτερυγίζομεν. alterum cautērium iubet facere ἀποστήσας τῆ προτέρῃ ὡς τρεῖς δακτύλους. Tertius auctor ita: τὸ ἀριστερὸν πλευρὸν πλησίον τῆς τελευταίας σπάθης μῆκος ὡς τεσσαρῶν δακτύλων ἔγκαιε μὴ πλέον δακτύλους τὸ βάθος. In libro Goth. est *potius pro rectus*. recte puto!

Cap. XXIX. *Si phragmaticum*] Nescio an emphragma voluerit intelligi, de quo supra II. 12 et 19 (vulgo I. 40 et 47). Certe Hippiatricorum cura p. 146. non plane eadem est.

Cap. XXXI. *Sphacelismum*] Apſyrthus p. 258. Hippiatricorum sphacelismi seu siderationis haec signa posuit: πίπτει ἐξ αἴφνης καὶ τῶν ἀρθρῶν ἃ μὲν ἀνιέται ἃ δὲ συντείνεται καὶ παλμός ὅλα τῆ σώματος, ἐστὶ δὲ καὶ ἀφρός περὶ τὸ στόμα γίνεται· ἐστὶ δὲ τῆτο ἀνδράποισ ἐπιληψία λεγόμενον. τῆτω ἡμεῖς προσφέρομεν τὴν τροφὴν βρέχοντες τῶ νιτρῶ καὶ ποτίζοντες. ἀρμόζει δὲ τῆτω καὶ ἡ κάθαρσις ἢ διὰ τῆ σικκῆ καὶ τῆ νιτρε, ἐν ἑπτὰ ἡμέραις, καὶ ἔ συμβήσεται συνεχῶς αὐτῶ. λέγεται δὲ χελώνης θαλασσίας αἵματος ἡμικοτύλιον καὶ ὄξος τὸ αὐτὸ καὶ ὄλιγ τὸ ἴσόν ὅπῃ κυρηναϊκῆ ὀλίγην μίαν μίξαντας ἐγγχεῖν εἰς μυκτῆρας, ὠφέλιμον δὲ συγχρίεσθαι αὐτὸν τῶ νιτρῶ καὶ ἐλαίῳ μετὰ ὄξος ἐντρίψει ἰκανῆ. Vides ergo, non *psalmum* esse, de quo loquitur Vegetius, sed *sphacelismum*. Poscae non meminerant Hippiatr. Deinde vulgatum *concidēt* correxi.

2. *tantundem vini*] Haec ex Samb. et Corb. addidi, ita iubente loco Hippiatricorum. Laferis mensuram eadem ponunt ὀλίγην μίαν.

Cap. XXXII. 2. *auriculas*] Vide supra I. 10. 5. et III. (vulgo II.) 11. 2.

et mittes intrinsecus] Haec, ut leguntur nunc posita, sensu carent. Puto, olim fuisse h. l. *extrinsecus*, vel quaedam excidisse. An pendet huius loci emendatio ex loco III. (vulgo II.) 11. *oleum tamen solum et liquidum in aures eius suffundes?*

3. *diagridii*] Succum Scammoneae in malo cotoneo decoctum interpretatur Gesner; nescio quo auctore. Simpliciter scamoneam interpretatur Vincentius Spec. natur. XII. 119. Ex graeco δαιυρῶδιον corruptum esse vocabulum censebat Casp. Hoffmann. Officin. I. c. 34. p. 67.

4. *lajeris* — *defuderis*] Supra I. 10. per fistulam naribus insufflat eandem.

Cap. XXXV. Pertinere ad praecedens caput de fideratitiis, quae hic traduntur, recte vidit Gesner. Iam antea generatim ab aestu fieri fideratitia dixerat. Haec proprie σφρίσσις esse et dici videtur. Quam lato sensu animal dicitur fideratum, vide III. (vulgo II.) 39.

Cap. XXXVII. panis] Hippiatrica p. 185. καθαρόν ἄρτε μέρος (τὸ ἀπαλὸν alii addunt auctores ibidem) εἰς οἶνον ἐμβρέξας καὶ ἐν αὐτῷ τῷ οἴνῳ λειώσας ὥστε χυλὸν ἐκ τῆς ποιήσας, καὶ μετὰ κέρατος ἐγχυματίσας βοηθήσεις. ἀλλὰ τῆτο ἢ ἐν ἀοχῇ τῆ λιμῆ ἢ ἐν ὀδῷ παίησον, ὅπερ ἐκ ἐστὶ τὰ χρειώδη εὐρεῖν. εἰ δὲ περαμεινοὶ ἢ τοιαυτὴ νόσος σεμιδάλεως κυάθους τρεῖς μετὰ οἶνον. μίξας διὰ κέρατος δίδε. εἰ λιμὸν τὸ ζῶον ὑπομεινοὶ καὶ τὰ ἀρούρονα τῇ θεραπείᾳ ἐλλείπει, γῆν ἐν οἴνῳ φυράτας, ἐμβαλε τῇ αὐτῇ Φαρυγγί, ἢ σφαιρίᾳ ποιήσας ἐξ αὐτῆς διὰ στόματος δίδε. Similago dicitur h. l. *simila*, nisi vitium inest vocabulo. Sambucus *hemina* edidit, quod praeferebat Morgagni; in Graeco sunt tres cyathi. *Miscam panis*, quam S. M. offert, non contemno equidem. Hinc enim Gallorum *miche* et *mie* descendit.

Cap. XXXIX. Si aestuauerit] Graece haec leguntur p. 178. sub titulo: περὶ τῶν ἀπὸ ὀδῆς κεκαυμένων vel potius κεκαυσωμένων.

filis] Graece est: σσελέως γαλλικῆ ἀβροτόνε καὶ σχολίνε. Morgagni III. 31. ex libro II. 31. (vulgo I. 59.) malebat *schoenianthi*.

2. vt concidant] Graece haec p. 177. ita leguntur: πρὸς ἐκείνα ζῶα, ἃν τὰ μέλη ἐξατονῶσι, θεραπεία.

quibusdam placet] Celso, quem nominant Hippiatrica.

Alii] Florus, vt testantur Hippiatr. vbi ingenti discrimine vltimi folia πτελέας φύλλα pro farina hordeacea nominantur.

Plerique] ἡμεῖς δὲ ἐπιστάμεθα — δίδοναι nescio quis in Hippiatr. vbi nomen Pelagonii adscriptum legitur titulo praecedenti.

Cap. XL. *Paralysin*] Alia signa Hippiatrica p. 307. habent.

2. *cratellis*] Pro *clitellis*, etiam *cretellas* dici, cum Canguo monuit Gesner. Regulae esse videntur ad similitudinem *clitellarum* factae. Sladus *circellis* coniciebat.

3. *stellam*] Vide ad cap. 7. f. 3. De palmis, virgulis et semisse cauteriorum alibi dicitur.

Cap. XLII. *frangat*] Eumelus Hippiatr. p. 244. καὶ τὴν φάτυν δήγμασι — ὀφθαλμὸς ἐστῶτας ἔχει καὶ ἰλάσσοντας *detra-*

[*detrahito*] De ceruice graece dicitur, τῆ σπονδύλῃ. Post haec quaedam excidisse videntur, quae in Hipp. leguntur.

2. *allii purgati*] In Hipp. p. 246. est δάφνης, κόκκος κικαθαριμένος, λύσας ἐν ἐλαίῳ καὶ ἐπιβαλὼν οἶνον. Θερμὸν διὰ τῶν μυκτῆρων ἔγχει. Unde videtur h. l. legendum: *baccas lauri nouem et viginti purgatis granis in oleo diligenter conteres (in unum) et cum vino, etc.*

Cap. XLIII. *quia vehementius calet*] Malebat Gefnerus *calet*, oblitus loci II. i. (vulgo I. c. 29.) f. 4. *feruorem hordei nouelli* esse etiam in causa morbi.

Cap. XLIV. *de prioribus*] S. M. *posterioribus*. Sed Hipp. iatrica p. 29. καὶ τὰ ἐμπρός. Δια σιέλη χλωεύει.

3. *Sed septenas*] Supplementum Cod. Corb. et Goth. non spernendum videbitur forte, si comparaueris cap. 54. (55.) sect. 9.

Cap. XLV. Titulus vulgaris *de orthopnoico*. I. *plagio rigido*. sed Goth. *De coccromico*. Idem *plagis*.

3. *Lixinium*] Vide cap. 68. f. 7. c. 85. f. 5. et IV. 9. 2.

4. *myrrinae*] Hipp. iatrica p. 94. in eadem formula λιβανωτῆ ὀλκῆς δύο habent, et pro pice liquida πίσσης ὄβρον deinde nitrum coctum.

5. *ut sudet*] Graece est: μηδὲ γυμνασίῳις χρήσθω. unde legendum erit h. l. *ne sudet*.

cum melicrato] Haec verba omittunt Hipp. iatrica.

Cap. XLVI. Titulus in Goth. *De Prepistatono*. Idem *posteriori rigido*. Initio capituli Idem *Epistoni*. — *passio videatur*.

2. *nascitur causis*] Hipp. iatrica p. 123. Breuius ὅταν ὀδοιπορῶν προσπίπτῃ τῷ ἐμπρός. Διὰ ποδῶν καὶ χλωεύων ἐλαύνηται καὶ ἰδρώση. ἢ ὅταν ἐξ ὀδοιπορίας ἰδρωκῶς ἐν κρυμῶ στή ὑπαιθρος ἐν λιθοστρώτῳ, ἢ ἐὰν ἐξ ὀδοιπορίας ἰδρωκῶς ἄσιτος στή τὴν νύκτα ἐκείνου, ὡς μὴ ἔχειν ἐν κινήσει τὰ χελόνια, ἢ ἐὰν ποτε τρωθῆ ἐξ οἰασηπατῆν αἰτίας τὰς βεβόνας, ἐπιστότονος γίνεται. Sed propius Vegetium accedunt verba Pelagonii p. 128.

6. *vel ex dolore*] Vulgo erat *ex dolore, vel si — laeserit, vel supra*. Pelagonius p. 128. καὶ εἰ ἀρμὸν παθῶν μετὰ τὴν τέττα θεραπείαν ἐπὶ αὐτῷ καθυδῆσει, τέττω τῷ πάθει περιπεθεῖται. Praeterea totum hoc comma commodius, ut in graeco, collocabitur post verbum *teffellato*.

3. *hac ratione*] Eadem omnia Pelagonius p. 127. quaedam breuius, alia copiosius et integrius:

8. *grana decem*] Tantundem Pelagonius. Igitur recte Codices pro vulgari viginti.

cedriae] Hanc omisit Pelagonius, qui deinceps οὐδὲ κύρηναίη καὶ αὐτὸς μέγεθος.

liquaminis floris] Pelagonius: ἐλαίς καὶ οἶνος πρωτεία ξέστας δύο καὶ δεκάστην ἡμέραν προποτίζει.

cyrenaici globulum] Ita ex margine Samb. correxit Gesn. vulgatum *tyrrhenici*. Goth. *tyrtenicis lasaris*.

9. *Expertum*] Haec usque ad *Adipis quoque* non sunt in Graecis.

10. *adipis porcinae*] Pelag. p. 128. στέατος χοίρειος τὸ ἀρκῆν μετὰ ἐλαίς καὶ οἶνος καὶ μέλιτος ἀναξέσαντες καὶ μίξαντες ἐν ταυτῷ πεχρήμεθα συνεχῶς. vbi corrige ex nostro καὶ οἶνος.

tripidans] ἁδρόμω δια κάλπης γυμνάζε' ἦτοι τῷ λεγομένῳ τριπήδω, ἄχρις ἔιδρωση. Hippiatrica.

11. *liquida*] Deinceps Corb. *admixta pentioho perunguetur et exercetur*. Non. In G. est *admixta repente oleo perungitur et exercetur, ut tamen ne nimia*. Postrema Go. placent.

12. *plerique*] Goth. plurium — *potionibus cum idem lasaris*.

13. *talis est*] Legitur eadem graece in Hippiatricis p. 296.

Cap. XLVII. *dormitans*] Goth. *cum dormitat inversa a p.*

vbi stratum cubet] Ita recte liber Sambuci. Hippiatr. p. 277. πρῶτον μὲν ἐν μάλακῃ ἵπποστάσει ἰστάσθω ἀχύρων ἢ χόρτων ἐπαλῶν ὑπερβαίνοντων κατὰ τὸ ἔδαφος.

2. *camomillam*] Deinde verba *idem nos trace omilla* a Corb. et Goth. correxi ex coniectura Morgagni IV. 40. qui monet, iridem Illyricam huic morbo non convenire; alias primum esset, iridem illyricam, notam satis, substituere chamomillae illyricae, aliunde ignotae.

6. *excitatione*] καὶ συνεχέστερον διὰ χειρῶν ὑσσέσθω, ὥστε μὴ ἀποκαθεύδειν. vbi lege *υσσέσθω*.

nam furfures — *infundes*] Haec etiam exstant in Hipp. p. 277. καὶ τὰς τέσσαρας πόδας ὄξει καὶ πιτύροις θερμοῖς ἀποτριβεσθαι. προποτιζέσθω δὲ καὶ πύρα δεχόμενον πίτυρα σίτινα καὶ ἄλας μετὰ ὄξυράτῃς ξε. β.

7. *Artemisiam*] Hippiatrica p. 277. *florem artemisiae* ponunt. Deinceps *ungulas apponis* Goth.

et puscae] Goth. *apulce*.

abstinebis ab hordeo] Hippiatrica p. 277. κριθῶν ἀπέχεσθαι, τρωγέτωσαν δὲ Φάβατος ξηρῆς ξβ. α'. ἔτω τὸ ἀπόσταθ.

σπογγύλων αἷμα ἀφαιρείσθωσαν καὶ μετὰ ταῦτα τριαύτη ἐγχυματιζέσθωσαν θραπέα· ῥέε ποντικῆ γο. γ. καλάμε ἀρωματικῆ γο. ε. καπρέως ρίζης γο. ε. κόψας καὶ σήσας μετὰ ὕδατος ξ. εὐδὸς ὅσον τρία πῶχλιάρια ἐγχυμάτιζε. τὸ δὲ πόμα αὐτῶν ἔστω ὀλίγον καὶ αὐτὸ χλιαρὸν etc. vnde adiuuantibus libris scriptis Vegetium emendauit. Spicam nardi omittunt Hippiatrica. Postea ex libris inferui et parium post tepidam. Ita enim Hippiatrica.

Cap. XLVIII. 2. lapides molares] Eosdem in simili remedio nominat supra III. (vulgo II.) 28. 5. Aetius contra aconiti venenum in potu sumtum propinat vinam, in quo lapis molaris ignitus fuerit, extinctus. Vide ad Nicandri Alexiph. versum, 50. Lapidem molarem igne liquefactum facile fluere ideoque metallis excōquendis addi, monet Theophrastus de Lapid. c. 19. vbi simul pyrimachum nominat eiusdem naturae. Ita et Aristoteles Meteorol. IV. 6. qui ita genus vtrumque distinguit, vt pyrimachi materiam liquefactum iterum in durum lapidem refrigerescere atque indurari, molaris vero lapidis flumen, postquam concreuit, nigro colore similique calci vstae (τιτάνω) substantia esse dicat. Inde Plinius 36. s. 53. calx utilior e molari lapide, quia est quaedam pinguior natura eius. Isidorus Orig. 19. 10. molaris in parietibus utilis, quia est quaedam natura eius pinguior, duraque et aspera, ex quo etiam molae fiunt, vnde et nomen traxit. Huius quatuor genera, albus, niger, permixtus ac fistulosus. Quae repetiit Vincent. Sp. nat. 8. 2. Molarem etiam pyritem dici, monuit Plinius 36. s. 30. Reliqua loca vide in Analectis ad Histor. rei metall. Veter. p. 26. Genus lauae (fritam antiquo nomine apud auctorem Aetnae vers. 527. appellare licet) porosum esse molarem veterum lapidem asserit et cum molari Rhenano comparat C. Vluff. v. Salis Beyträge zur natürlichen Kenntniss des Koenigr. Sicilien T. II.

Cap. XLIX. mannae succari] Corb. mannae croci, i. e. crocomagmatis. Ceterum bilem Columella VI. 30. s. 8. nominat choleram aridam. vbi vide notam. *altei*] Gesner corrigebat *altheae*, Morgagni *allii*.

Cap. L. aridam] Eadem generatim contra choleram tradunt Hippiatrica p. 202. Deinceps *diffundis Goth. narem dextram*] Hippiatr. εἰς ἀμφοτέρους τὰς μυχτῆρας. Pro farre triticeo eadem contra humidam choleram dant πύρρον πεφρυγμένον καὶ ἄλευρα πύρινα.

Cap. LI. *concidit*] Hippiatrica p. 276. τῶν δὲ μόνων διαφέρει τῶν συνεχῆς καὶ μείζας πόνους ἔχειν ἢ περ τὰς καρδιακὰς καὶ στροφμαγὰς — πρῶτον μὲν ἔστως ἐξ αἰφνης καταπίπτει, ὡς ἐπιληψία τῶν νομίζεσθαι ἔχουσιν. ἔπειτα ὀλίγον διαλιπόντι πόνος αὐτῶ ἐυδύς ἐπακολουθεῖ, καὶ ῥήγας αὐτῶν ἐνδύκεται; vnde patet, verba si satis suspensum fuerit vitiosa esse; nec melior lectio S. M. Celso medicinam tribuunt Hippiatr.

acceperit] Corb. *acceperint, tremunt.* Goth. *tremunt, sudant.* — *Quibus.*

2. *anis pontici*] Hippiatr. ῥῆς ποτικῆς. Eadem piperis nigri vnciam vnam ponunt, et anethi scripulum vnum.

Leuistici] Hipp. λιβυστικῆς γο. α.

chamaedrys] Verba *canetris fem.* inclusa habet editio princeps. Deinceps S. M. *silui vncias quatuor* vnde Gesn. legendum coniciebat *silphii*. In G. est *silpotorium* — *gingioperis*. Postea *pul. caprini vnciam S. M. pulei caprini cum piniuna et muxia, rutae vnciam* Goth. In Corb. est *Centaureae femm. caneturi semuc. silporeum IIII. pulegi campani unc. I. ginger semunc. pariter contandes*. In Hipp. est *κενταυρίς σπέρματος γο. α. χαμαίπιδος γο. στ. εὐπαυρίς γο. α. δ. γλήχωνος καδαρῆ γο. α. πηγάνε γο. α.*

apii] Sic Hipp. *σελίνε σπέρματος γο. α.*

pondera] μέλιτος πρωτεία λίτρας δύο — λεπτοκαρῶν Hippiatrica, vbi tamen quaedam sunt minus integra verbis.

Cap. LIII. *Echederimiam*] Vulgatum *echederimiam* recte ita corrigendum esse, vidit Gesner. Hippiatrica p. 88. ἐχιδερμίαν nominant quidem, sed plane diuersam a Vegetiana.

2. *cauealem*] Ita ex Corb. scripsit Gesn. *Cabulcin* Goth. sed Glossarium Goth. *Resina caballialis id est termentina, Voluit terbentina.* In loco Caelii Aret. Tard. Pass. 2, 7. f. 108. *Tum resinae cadralis id est dicaminis illinimentum vel dropicis.* Gesner in Thes. L. L. corrigebat: *canialis id est picaminis.* Margo *liquaminis* praefert.

myrrhae semivnciam] Hippiatrica p. 184. χρῆσθαι δὲ ἐγχυματισμῶ τῶν ῥῆς ἰσχυρῆς καὶ ἐλαίς καὶ σμύρνης ὀλην τριωβόλην ἢ πεπερεως λευκῆ κόκκας ἢ τρίψαντα ἢ πηγαίου ἐν ὄνω ζέσαντα ἐγχυματίζειν, ἔστω δὲ πανταχῶς ὄνη εὐώδες κοτύλη καὶ ἐλαίς νύαθος.

3. *fasciculum*] Hippiatrica *odorantem* omittunt. *quod vitium*] Hippiatrica p. 183. περὶ τῶν ἰσχυρῶν ἐξ ἀδύλης αἰτίας, vbi Apsyrus ait, *malum nasci κατὰ φύσιν, addens: ὁ δὲ τοῦτο, ὅταν ἢ μὴ τρώγων καὶ τῶ σῶματι τεφρικῶς καὶ ὀρθῶς ἔχων τὰς τρίχας ἐγχυματίζεται ὑὸς αἰμα-*

τι μὴ παλαιᾶς μετὰ οἴνου, ἴσον ἐπ' αὐτὸν ἐνάτερον διὰ τῆς σώματος. λέ-
γεται δὲ ὑπὸ τινων κρούμα καὶ εὐζώμα τὸν κάρπον ἀνένταξ ἐν
οἴνω ἐγχυματίζειν διὰ τῆς στόματος. Fere eadem repetuntur
sub alio titulo p. 257.

[*coactionis* — *necessitatis*.] Ita ex Corb. correxi vulga-
tum *coactione*, — *necessitatis*. Hippiatr. p. 184. causam mali
alteram ponunt ἀπὸ κατὰ συνεχῆς, εἰque aliam medelam ad-
iungunt p. 188. ἀπὸ καμάτῃ πολλῆς dicitur.

4. *semen rutae*.] Ex Hipp. puto legendum esse *erucas*,
εὐζώμα.

Cap. LIV. Titulus habet vulgo *De stomachico*. Sed
Goth. *De Stomando*. deinceps addit: *Silicet inter*, sic.

4. *tabiescit semper*] Corb. verba *semper* — *minuitur*
omisit. Goth. verba *tabiescit semper* rectius omittit, et de-
inde habet *recurque eius minuitur semper*.

Cap. LVI. *volutatur*] Hippiatrica p. 148. σκέλων τῶ
ποδὶ καταπίπτει καὶ κυλίεται, καὶ ἐστηκῶς στρόφεται, τὴν τε
κεφαλὴν στρέφει πρὸς ἐπ' αὐτῆς τὰς λαγόνας.

[*intermissis horis*] Ex lectione Corb. *emissores refr.* effi-
cio *remisso vero refr.*

3. *si strophus fortior*] Hippiatr. εἰ ἐπικρατῆς γένηται ὁ
στρόφος καὶ μὴ προχωρῇ ἢ κοιλία.

[*intra coxas*] Graece est: ὅταν τὴν ἔραν μεταξὺ τῶν
σκελῶν ἐμβάλλῃ καὶ ἐπικλίνεται ἐπὶ τὴν αὐτῆς κοιλίαν.

[*cum vino*] Heminam vini ponunt Hippiatrica,
deteris] Hippiatr. κρούμα λευθῶσας ἰ, ἢ σύκων. ἔρασαν
γράμματα δ'. ἢ τρεῖς γράμματα ἔν.

[*terna in anum*] Graece est: κολλῆρια δύο ἢ τρία εἰς τὴν
ἔρασαν ἐμβαλε.

3. *succum Cantabricum*] Herbae cantabricae ex gene-
re *Vettonicae*, quam describit Plinius 25. 8. l. 47. succum
intelligi putabat Gesner; sed in eo vix decoqui recte dicun-
tur betae maluaeque; sed in aqua.

Igitur ex S. M. malim: *Tunc iumentum primum constitues, et cantarum aquae, in
qua fuerint — decoctae — scripulis per anum iniicies, ita,
ut etc. Cantarus est cantharus, pro certa mensurae genere.*

[*finum leporinum*] Formula eadem contra ventris do-
lorem existat in Hipp. p. 707.

Cap. LVII. *allii viridis*.] Hoc dedit Gesner pro olei,
cui profecto sequens *ficci* non conuenit. At quid sequens
veterem si abnegat tempus? De sexu non adeo laboro; sed
allium quo tempore *ficcum* dici potest? et *viride*? num re-
cens?

cens? Mihi potius *ali*, i. e. symphyti vel alius herbae nomen latere videtur. Tamen supra cap. 26. (27.) 5. est *alii viridis manum plenam*.

2. *similis*. — *ratio*] Vel ipsa haec verba arguunt lacunam. Nihil enim praecessit, cum quo similitudo aliqua fingi vel dici possit in morbo iecinoris. Novus igitur morbus videtur indicari. Dextri igitur testiculi cum iecinore consensum in peritoneo, quo et iecur et testiculorum cellulosa tunica saltim comprehenditur, tam operose et anxie cum Platnero non quaesiverim.

Cap. LVIII. 2. *agrii*] de peucedatio suspicabatur Gesner; rationem coniecturae ignoro. Vide ad c. 26. (27.) 3.

Cap. LIX. *subglutit*] Gesner interpretabatur pro *singultit*; equidem de singultu vehementer dubito; potius claudicationem latere suspicor; sed totum caput est lacunosum.

Cap. LXI. *Exasperatio*] Goth. *Si quid faucibus haeserit ex potionibus autem iniuriam faucibus*. Ex eodem deinceps vulgatum *pulvis mutavi in pilis*.

Cap. LXII. *perfricabis*] palatum puto; verum quid herbae vel metalli lateat in scriptura *vernaculo, auenaculo, auina et brutillo*, diuinare non potui.

Cap. LXIII. *tolibus*] De his vide supra ad II. 10. (vulgo I. 38.) 3.

ouum] Hippiatrica p. 74. contra tussim ἐξ ἐκκαύσεως καὶ κοινορῆς sic habent: *ὡὰ πέντε εἰς ὄξος ὀριμὸν* etc. Vnde suspicor, Corb. Codicem voluisse dare *Oua V*.

pice liquida] Nimis inepte Hippiatrica καὶ ἐν ἐκασον εἰλίσσω ἀρσενικῶ.

cariottae] *Caryotae* Gesnero facile fuit conicere, nisi *pastinaca* nos dubios merito in reliquo apparatu faceret, cui glossam potuit grammaticus adscribere *cariottae*. Nam recentiores *pastinacam hortensum* interpretati sunt *carottam*. Sed *caricarum* mentio in Samb. margine inclinant animum lectoris ad *caryotae*.

Cap. LXIV. II. *anagallicum*] Hippiatr. p. 76. πρὸς βῆχα καὶ βέλσας. σπόροδον γαλκὸν καὶ αἰδηρίτην καὶ βοτάνην ἢ Ῥωμαῖοι καλῶσι περδίκιον.

impari] τέρας εἰς μέλι καὶ βέτυρον ἐμβάψας διδῶ — ἐπι τρισὶν ἡμέραις.

12. *viatoria*] Hippiatr. p. 75. Πελαγωνία πρὸς βῆχα καὶ θημερινόν. Sed ibidem est alia formula: πρὸς βῆχα ὄδοι-

πορινήν. vbi lege ὄδοιπορινόν. Eam ipsam posuit deinceps Vegetius.

parietaria] Graece σιδηρίτιδος est.

in suo resoluto] ποιήσον παστίλιν ὡσεὶ ὡά. Vnde lego ad ouorum instar.

conuoluere] ἐμβάψας Graece.

succum] Ante hoc vocabulum punctum posui pro comitate. Graece καὶ τῷ χυλῷ τῆς αὐτῆς βοτάνης μετὰ τῆ ἀφψήματος τῶν λοιπῶν εἰδῶν ἐγχυματίζειν.

laser] Hipp. l. c. λασάρε κόκκον ὡσεὶ λεπτοκάρνον μικρὸν εἰς οἶνον λύσον καὶ τῆρον ἐν μιᾷ μόνον ἡμέρᾳ διὰ κέρατος δίδε. vbi lege λασάρε ὄπον. Vnde apparet, h. l. esse legendum *laseris Cyrenaici ὄπον*.

Cap. LXV. 2. *glutis taurinae*] Vide infra ad VI. (vulgo IV.) 14. 4. notam.

4. *nuclei pinei*] Inferui ex Goth. *pinei*. Ibi tamen est *pini*. et verba *uiaae p. sext.* omittuntur. Hippiatrica p. 77. *στροβίλων* habent, lini semen frictum addunt; et mensuram variant. Scilicet est eadem formula ibi, quam noster paulo post sect. 9. ponet. Vtrobique *cardamomi* est; vbi in Graecis *καρδάμω*.

5. *pullum*] Hippiatrica p. 76. ὄρνιν σφάξας καὶ ἐδένωσας ῥαχίσας λάβε αὐτῆς τὴν κοιλίαν, ὡς ἐστὶ μεστή τῆς κόπρης καὶ εἰλήσας αὐτὴν ἐν μέλιτι δίδε τῷ ζῳῷ ἔτι θερμὴν ἔσαν διὰ τῆς φάρυγγος.

6. *Si — tuustum*] Eadem est formula, quam sect. 4. posuerat ad *tuustum* ex faucibus; contra quam existat etiam graece p. 76. sed ibi *pinicis unciae duae* non adduntur.

semunciā] Graece est *καρδάμω γο. στ.* — *στροβίλων ξε. α.*

Cap. LXVI. *scyllae validioris*] In Hippiatr. p. 72. est *παχυτέρας Φλοιὸς τέσσαρας τρίψαντα*. sed p. 76. sunt plane ipsa Vegetii verba: ἀγριοσκινῶ μετὰ νίτρος ἀλεξανδρίνης λειωθέντος — *παχυτέρας μέρη τέσσαρα κόψας*.

vinique odorati] albi Hipp.

3. *Sandarachae*] Hipp. σιοροόδων κυπρίων καὶ κρομμύων τὸ ἴσον, καὶ σανδαράχης τρίψαντα ὁμῶς καὶ λεάναντα διελεῖν εἰς τρία μέρη.

ligabis] ὑποθυμιάν, τὴν κεφαλὴν καλιψαντα καὶ τῆς ὀφθαλμῶς περιδήσαντα. Dioscor. V. 122. melius ita cauet: καὶ ὑποθυμιάται σὺν ῥήτιγγι καὶ πρὸς παλαιὰν βῆχα διὰ σίφωνος ἐλκομένε τῷ ἀτμῷ τῷ στόματι.

4. *marrubii*] Diverso ordine Hipp. μετὰ δὲ τὴν ὑπο-
 θυλάσιον οἶνω γλυκεῖ στέαρ ἐλάφειον ἢ προβάτειον καὶ κηρὸν
 τήξαντα ἐγχυματίζειν, ἢ πράσιον τρίψαντα μετὰ ἐλαίᾳ καὶ
 ἄλλαν οἶνω διακινύοντα ἐγχυματίζεν ὁμοίως. Unde videtur h. l.
 legendum cum oleo et vino et salibus admisces. Eodem or-
 dine, sed minus integra leguntur haec in Hipp. p. 77.

5. *psyllas*] Hippiatrica p. 76. σφαιρία κυπαρίσσε ἐψη-
 σασ καλῶς κόψον ἐν ὀλίμῳ καὶ ἐπιβαλὼν Φύλλα βοτάνης σιδη-
 ρίτιδος, ἢ ῥωμαῖοι παριταρίαν καλῶσι, καὶ σκόροδα γαλικά καὶ
 ἀξέγγιον, ποίησον πατὴλας ὡς ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ἐμβαλὼν εἰς
 ἐλαῖον καὶ οἶνον καὶ προσμίξας ἐψημα καὶ ὡς ὄλεθ. εἰ δὲ μὴ βε-
 ληθῆς τὰ σφαιρία, ἐψησάμ. Φύλλα τῆς κυπαρίσσε κόψας καὶ
 ποίησας ξηρίον μετὰ τῶν προγεγραμμένων χρωῖ. Unde patet,
 h. l. legendum oleo et vino et passu. Ex verbis potes liqui-
 diorem facere potionem manifestum sit vitium verbi graeci
 ξηρίον. Denique anagallicum vides esse σκόροδα γαλικά, al-
 lium gallicum! Vide ad VI. (vulgo IV.) §. 4.

Cap. LXVII. 2. *costi*] Hipp. p. 77. pro costo habent
crocum, quem S. M. etiam postea recte inserit.

traganti] Vulgo *tracanti*. Hipp. τὴν δὲ τραγάναν θαν
 πρὸ μιᾶς ἐν ὑδρομέλιτι ἀπόβρεχε. vnde malim h. l. *infusas*
 legere.

sacchari] Recte C. et S. M. omittit fuccarum, et S. M.
crocum addit.

guttæ] Hipp. στάγματος ἀμμωνιακῆ. Celsus thymia-
 mā ammonicum vocare solet; ad quem vide Krause p. 657.

3. *synanchen*] Hippiatrica p. 77. πρὸς βήχα παλαιῶν
 καὶ συνάγχην στύρακος πυρρῆ — ὑδοκνῶν συμφωνιακῆς γο.
 α. ὀπίθ γο. β. συγκόφας καὶ οἶνω μίξας ἐγχυματίζε. vbi sym-
 phoniacam videntur interpretari hyoscyamum. Opii men-
 tio deest in Vegetio. Dioscoridis I. 79. στύρακα ξανθὸν
 probat πρὸς βήχας κατάρρως, κορυζας, βραγχας.

caricas] Hippiatrica p. 77. caricas 12. στρόβιλον κεκαυ-
 μένου ὀλοκλήρον, ἡράμβης ἐψημένης χυλόν.

4. *liquaminis*] Hipp. καὶ ἐπιβαλὼν ἡμῶν γάρρ καλῆ.
 sed passu mentionem omittunt.

5. *populi*] Hippiatrica l. c. eadem habent.

molliora] Hipp. πηγῶν Φύλλα τὰ ἀπαλὰ τρίψον καὶ
 μετ' οἶνῳ παλαιῆ etc. Recte igitur liber Corb. *molliora* pro
cum melle.

Alia Cucumeris] Lego *Alia cucumeris*. Hipp. καὶ τὸν
 χέρτον χυλῶ ἀγριοσίμῳ ῥάντιζε. βέλτιον δ' αὐτῆ ἀγριοσίμῳ τὸ
 πέρμα καὶ τὰς ῥίζας ξηρὰς συμμίξαι μετὰ κριθῶν.

6. *rosmarinum*] Hippiatr. p. 78. Ἰσθιον ἄπυρον καὶ βρά-
 θυος τὸ ἀρκῆν μέλιτι καὶ οἴνῳ μίξας διὰ τῆς ἀριστερᾶς βίβης
 ἐγχυμάτισον, ἢ πάνακος ῥίζαν κόψας καὶ ἐπιβαλὼν οἴνῳ ἡμῶν
 μίαν καὶ ἐλαίᾳ κυάθους τρεῖς, τὸ αὐτὸ ποιεῖ.

7. *mori*] Hippiatr. p. 78. vnde *vini calidi legendum*
pro candidi. ovis Theriac.

8. *succo porri*] Hipp. πράσις χυλῶν κυάθους τρεῖς μί-
 ξας etc.

emolis] Hipp. Φακὴν ἐκλεπισθεῖσαν καὶ εἰς λεπτὰ ἀλε-
 σθεῖσαν etc.

9. *vlmi*] Hippiatr. p. 78. πτελέας ξύλου μέρος καύσας
 τὴν κόκκινον λαβὼν καὶ διηθήσας εἰς ὕδωρ καὶ μετὰ ἴσων μετρῶν ἐλαίᾳ
 συμμίσξας καὶ τριῶν ὡῶν διδα. Hinc apparet, verba *id est fa-*
villam esse spuria. Igitur inclusi. Vlmi cineres mundissi-
 mos contra tuffin laudat infra VI. (vulgo IV.) 9. 2.

Cap. LXVIII. *marrubii*] Hipp. p. 78. χυλὸν πράσις
 σταθμὸν θηναρῆς ἐνός, σὺνὰ κβ'. (i. e. 22.) μέλιτος ἀττικῆς ἢ
 σικελῆς λίτρον ἄσι. vnde vulgatam *Attici vel cymini* correxi,
 vbi vocabulum aliquod, mel peregrinum, indicans, latere
 suspicatus erat Gesnerus: *communis* ingeniose coniecerat
 Sladus.

dauci — cinnami semiunciam] Haec omittunt Hipp.
masculi] vnciam vnam Hipp. deinde *opopanacis radi-*
cis vnciam, omissa vide.

Cap. LXIX. *fraxae*] Hippiatr. p. 89. Φάβατος πεφρυ-
 γμῆνς ξε. α' — ἐκχέει ζεμα. Eadem formula existat infra VI.
 (vulgo IV.) 9. 6.

quatuor — remaneant] Hippiatr. antea non quin-
 que sextarios, sed quatuor aquae addebant. igitur h. ἴσον
 ἀπὸ τεσσάρων ξεστῶν τρεῖς ἐναπομείνω. Sed vide ad VI.
 (vulgo IV.) 9. 5. vbi integrius ponitur idem medicamen.

2. *per cornu extire*] Hipp. διὰ πέρατος προχωρήσας.

6. *coctae*] Infra VI. (vulgo IV.) 9. 1. additur *sine sale*
coctae — et deinceps *butyri vnciae 3.*

allii] Infra addit *purgati*, et cum *succo ptisanæ* pro-
 pinat.

viginti caricis] Infra *ficis siccae pondera duo* — ana-
 gallici (*symphiti* S. M.) *vnciam*, *rutæ viridis fasciculum*,
apii fasciculos tres, pariter in aqua dulcissime decoques.

tragacanti] Infra: *tragacanti vnciam* pridie in calida
infusam.

tres aliae] Ineptum est de alliis vncias tres ponere.
 Quare cum Corb. libro vulgatum *contunsi vnc. tres et alli*
tres

tres addantur correxi. *Et ante, allii ex libro scripto addiderat* Gesner. Allium etiam infra omittitur, vbi est: *et faucibus per triduum defundes, vel dabis, vt est in Corb.*

offulacque — factae] Ita correxi vulgatum *offulisque missis*.

Cap. LXX. *deformitatem et passionem*] Ita recte Goth. pro *deformem passionem*.

3. *picem liquidam*] Hippiatrica p. 187. addunt *γλοιόν παιδικόν*.

piculae] Morgagni Epist. III. 34. *picis liquidae* emendabat. Hippiatrica pro *picula* habent *γλοιόν παιδικόν*, i. e. strigmenta puerilia, seu sordes, quae a corpore puerorum, oleo unctorum in balneis aut palaestra, deraduntur. De vocabulo *γλοιός*, praeclare disputat Cornarius ad Galenum de Compos. Medic. secund. loca p. 374. sed *piculam* esse *γλοιόν*, nemo hucusque animaduertit.

decoquis] Hipp. *καὶ κεδρεὰν ἀναζέσας ἐν ταυτῷ ξυλοσπόγγιον ποιήσας θερμῶς κατάχρειε. εἰάν δὲ μὴ ἦ κεδρεὰ πίσση χριε μὴ πολλῇ, προαπόσμηχε δὲ ἔρω παλαιῶ μίσγων ὕδωρ θερμὸν καὶ ὅσα δὲ στυπτικὰ ἀρμόζει. ἐνέργει δὲ καὶ τῆτο. θεία καὶ ἀσφάλτε*. Ex quibus clarum est, verborum ordinem h. l. esse turbatum. Interim post verba *in sole* interpunxi. Deinceps enim diuersa ratio sequitur.

stercoris ouilli] Hipp. p. 191. *κόπρη χοιρείας — τρυγὸς ἑλεῖα*. Vnde legendum *stercoris suilli — faecis olei heminae*. sed tamen ouillum stercus cum amurca omisso tamen lotio adhibet Eumelus p. 189.

4. *anchusae*] Ita emendauerat Morgagni Epist. III. §. 17. qui locum Dioscoridis IV. 23. et Plinii XXII. cap. 20. annotauit, vbi herba ad lepras et vlcera commendatur.

5. *ranas*] Hipp. p. 189. *Φρόνον σφάξας μετὰ οἴκῃ καὶ ὕδατος ἐν χαλκείῳ ἐψησον καὶ τῷ ἀποζέματι αὐτῆ ἦτοι τῷ ἰχθῶρι ἐνάλειψε*. Ibid. p. 191. *βατράχης λιμναίης καὶ ὄξος δριμύτατον καὶ ἔλαιον, ἀφρόνιτρον, ταῦτα μίξας κατὰ συμμετρίαν καὶ ἀναζέσας κατάχρειε*. Plinius 32. l. 51. *equorum scabiem ranae decoctae in aqua extenuant, donec illiniri possit. Aiunt ita curatos non repeti postea. vbi Vincentius recte possint illini*. Iungenda haec scilicet verbo *decoctae*.

6. *abradenda*] Hipp. p. 189. *πρότερον τὸ δέρμα ψήκτρα ἢ ὄστράκῳ ἀναδείρας καὶ ἐτραχύνας*. Eadem p. 191. 192.

7. *rododafnes*] Hanc nullibi Hippiatrica nominant in hac medicina scabiei.

contra pilum] Hipp. *ἀνὰ τρίχα*.

Cap. LXXI. *oculos vagos*] Hippiatrica p. 277. ἄστατον ἔχει τὸ πνεῦμα καὶ διὰ παντὸς παλλόμενον, σαθρὸν τὸ βῆμα. τῆτον ἐν γαστρὸς ἢ καὶ ὠμων ἀφαιμάσσει καὶ προπότισμα οἶνε ἀφαιημένε διὰ κριθῶν δὲ ἀπελεύσθω κέχηρσο δὲ καὶ διερητικοῖς βοηθήμασιν. Matrix igitur est venter, brachioli, humeri.

Cap. LXXIV. *Aduersus*] Haec eadem distinctius tradita fuerunt IV. (vulgo III.) 2. 4.

populi] Supra fuit: *tenerae populi*. vbi vulgo *popinum*. *rhamnos*] De vitio monuit etiam Gesnerus, cuius tamen emendationem non probo. In lectione libri Goth. *rampnius*; latet verò *rumpotinus*. quem in arbusculo gallico explicavi ad Colum. V. 7. vbi *populi* genus esse vidimus. Vulgaris alba vineae causa serebatur; nigra in arbusculo gallico adhibebatur. De origine graeca, quam et Pontedera statuebat, dubitatur. Quid in *nubellula* lateat vocabuli, non possum assequi. Certè *nouellula* non magis conuenit, quam *rubella* Morgagni. Sed ecce Geoponica XVII. 14. Δημάριτος δὲ συμβλένει ἕαρος ἀρχόμενος εἰς τὸ ποτὸν τῶν βοῶν ἐπὶ τεσσαράς καὶ δεκά ἡμέρας ἐμβαλεῖν σπίνης καὶ ῥάμνης ῥίζης. Rhamni radicem tritam aquaeque mistam in potu iues a morbis defendere, ait Galenus Paraphr. III. 101. Ecce denique Gargilium Martialem: *Bos aut asinus si eosdem morbos inciderint, sumito scilla aut rumnisa radicem, id est spinam albam quam tenerrimam et in aquam infundito. Ex qua per dies quatuordecim bibat; unde expurgabuntur et sanitas consequitur.* *ulivere hanc*] Deinceps omiffam, sed supra IV. (vulgo III.) 2. 6. positam.

Cap. LXXV. *follicent*] Ex Apuleio Metam. IX. *follicantes nares languidas assiduo pulsu tussedinis huius posuit Gesner, et Tertulliani locum de chamaeleone: follicans ruminat.* vbi Salmasius p. 199. comparavit locum Eusebii ad Eustochium: *si pes targa pelle non follet.* vbi editur *folleat*. Eiusdem Hieronymi sunt *caligae follicantes*, Ildori *follicati calcei*, quos vulgatis *foliatis* substituit Salmasius; est a *follis*, *follex*, et graecum *Φουσαν* reddit *follicare*, imprimis cum de follibus fabrorum usurpatur.

2. *pusca puleiata*] Infra VI. (vulgo IV.) 8. 7. *puscam cum pulegio trito misces naresque et faciem confouebis.*

Cap. LXXVII. *cogendus ad cursum*] Haec vitiosa esse, demonstrat sententia et Hippiatrica p. 219. *δεσμεύων ἀνέκλα*
την

την κεφαλὴν καὶ διέλε τὰς φλέβας τὰς ἐπάνω τῶν μυκτήρων.
ἵνα τὸ αἷμα ἐξῶ ρεοῖ διὰ τὸ στόματος.

Cap. LXXVIII. *pus consuevit*] Hierocles Hipp. p. 219.
ἐκ τῆς δὴγματος πύον ἐξέρχεται μέλαν ἢ ἐπιτρέχει.

prægnans] Nihil de hac re Hippiatrica; grauidæ quidem viperæ iram maiorem et venenum atrocius innuunt etiam Nicander cum Aetio; sed ipsius vulneris naturam mutatam non referunt. Quare puto, hæc verba referenda esse ad murem araneum, de quo eadem traduntur infra cap. 82. sect. 3. nisi forte in verbis, quæ statim sequuntur in Hipp. καὶ εἰν ἡ θήλυ τὸ κτήνος, θεράπευε ἕως, vitium et lacuna est, quod suspicor.

terram formicarum] γῆν ἀπὸ μυρμηκίας Hippiatr. Ita intellige etiam terram talparum, id est ex cumulis a talpa egelitis.

2. *fomentorum*] Quod est in Corb. pigmentorum coniecerat Scladus.

piperis] albi addunt Hipp.

vel cuiuscunque serpentis] Hæc recte omittit Goth. liber; igitur inclusi. Hæc quæ deinceps sequuntur aliunde transtulit Vegetius, nec exstant in Hippiatricis.

Cap. LXXIX. *sed circa auriculas*] Hæc signa nemo de morsu araneorum aut phalangiorum tradidit. At de staphylinis Hippiatrica p. 266. ἐξοιδεῖ δὲ συνόλως οἰδήματα παρμεγέθη — μὴ καταπληγῆς δὲ, εἰν τὰ χεῖλη μάλιστα καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ οἰδῶσι. Quare suspicor, pro *araneum* legi debere *staphylinum*. Cura ipsa etiam conuenit, etsi singula paululum differunt verba.

Cap. LXXX. *uuae siluaticae*] σταφυλῆς ἀγρίας Hippiatrica p. 218.

Cap. LXXXI. 2. *in suppurationem*] Hippiatrica p. 221.

vbi caput totum exstat, προς δὲ τὸ τὴν φλεγμονὴν διαλύσθαι εἴ γε πυοτροφήσει — εἰ τὴν ἐπιδερμίδα περιέλοις σμιλῶ καὶ πᾶν τὸ πεπονθὸς ἐπικαύσεις, ἕτω τε πύον ὑγρὸν μετὰ ἐλαίῳ ἐπιβάλοις. vnde legendum h. l. atque *rice liquida et oleo*.

3. *vulnera venenata*] Hipp. p. 222. ἡνίκα δὲ τὰ τῆς φλεγμονῆς ἀπορραγέντα εἰς τραῦμα μεταβληθῆ. Ibid. p. 221. εἰν δὲ ὁ ὠδηῶς τόπος ἐπὶ πλέον ἐλκωσιν σχῆ.

diluto aceto] Hipp. τότε ἀποπλύναι καθαρῶς τὸ τραῦμα καῦσον κριθᾶς καὶ τέτων τὴν σποδιὰν ἐπίπασσε καὶ μηδὲν ἄλλο ποιήσης. sed alius auctor p. 221. κριθᾶς κατακαύσας καὶ λειοτριβήσας ἐπίπασσε προχρίων στέατι παλαιῷ.

hordeum, cedriam] Hipp. ἀνήθε, ἀλεύρον σιτηνόν, καὶ κεδρέας. Anethum igitur fuit pro hordeo.

pustulae] Hipp. p. 221. ἐκ ἔσται δὲ ἔλκος εἰάν μὴ ἔγκυος ἔσται δάκη. alius auctor p. 222. Φαίνεται δὲ ἡ διαφορά τῆ ἀγγματος ἀπὸ τῆ κατὰ τὴν φλεγμονὴν μεγέθους.

Cap. LXXXII. *genua*] Hippiatrica p. 217. σκελῶν συμμῶς καὶ χολεία καὶ μὴ τρώγειν, σύρρευσις τε ἐν τῶν μυκτήρων ἰχώρων χλωρῶν καὶ μόγις ἀναπίπτειν καὶ διεγείρεσθαι ὡσαύτως.

asininum velocius] Corb. liber vel lotium. Anatolius in Hipp. κόπρω χοιρείᾳ κατὰ πλάσσει, stercus caninum vulnere muris aranei imponunt Hippiatrica p. 220.

Cap. LXXXIII. *urito*] Plinius 34. f. 44. quaedam ustione sanantur, priuatim vero canis rabidi morsus; quippe etiam praesens morbo expraesentesque potam usta plaga illico liberantur.

adaquabis] Hunc locum ex libris scriptis constitui. Compara supra V. 30. (vulgo III. 31.) In Goth. est Si etiam eum adaequabis — aquam videat.

iecur] Ita etiam Aelianus H. A. XIV. 20.

2. *cynorrhodon*] Plinius 8. f. 63. a morfu vero unicum remedium oraculo quodam nuper repertum, radix siluestris rosae, quae cynorrhodos appellatur. Idem 25. f. 6. narrat, quomodo militi in somnio fuerit remedium hoc indicatum in Hispania. Nuper id factum ait, Plinii locum ex nostro licebit supplere, quod omisit monere Harduinus. Goth. habet *cynorodam eiusdem — esconderis — lota — contunsa.*

ea sambuco] Ita correxit vulgatum eo Morgagni, qui de sambuco comparauit Plinium 24. c. 8. et Diosc. IV. 168.

Cap. LXXXIV. 2. *apii seminis*] Hippiatrica p. 223. feminis cyathos quinque ponunt. Supra IV. (vulgo III.) 2. 13. uncias 3. posuit.

3. *obrotoratio*] Hippiatrica l. c. εἰ δὲ φρίκη τις καὶ ὀρθοτριχία γίνηται δαφνοκάρπων τὸ ἀρκύον καὶ μίτρα λίτρας τὸ ἡμισυ etc. Quae h. l. sequuntur a sectione 4. non exstant in Hippiatricis. Forte igitur h. l. fuit obrigatoratio.

5. *gypsi*] Supra *gisi*. vbi *gith* seu melanthii malebat Morgagni; equidem *cypressi*.

cretum] Supra cap. 2. *bens codium*, vbi tamen ex libro Sambuci *cribratum* praefert Morgagni.

Libri VI. (vulgo IV.) Cap. I. De ossibus compagis equinae eorumque numero tam inepta et falsa traduntur, vt ea vix putem a Vegetio profecta esse. Hodie enim vel puer ex proiectis passim cadaueribus equorum haec corrigere possit. Verbis igitur adhaerebo, cum rem ipsam tangere taedeat.

vsque ad anum] Quod in libris est *ad anum* vel *ad didium* ortum videtur ex simili lectione cap. 2. sect. 2. *vsque ad anum muscarium commissurae sunt duodecim.*

regulae] ossa recta et longa dicere videtur. Verum ex Cap. 2. sect. 2. vbi *Sagulae* legebatur, vt h. l. *ragulae*, apparet, omoplatam intelligi.

2. *pumices*] ungulae solum dicit.

molaria] respondent brachiolis, vt vertebrae tibiis, et costales parastaticis in genu anteriore.

acrocolesio] Alibi *ακροκόλια* nominat, sed in infimo porci pede, contra hic summa pedis pars intelligitur. Videtur igitur a *κώλη* suffrago vocabulum deriuatum significare *ακροκώληπιον*, partem pedis a suffragine summa. Supra V. 17. (vulgo III. 18.) 5. *colesium ipsum*, hoc est *iuncturam coxae*. Petronius c. 70. *Volueris, de vulua faciet cocus piscem, de lardo palumbum, de perna turturem, de colaepio gallinam.* vbi recte monuit Salmasius, esse a graeco *κώληπια*. Glossae Isidori *pulpidinem, colophia*. Plautus Persa I. 3. 12. cum Martiali VII. Epigr. 67. et Iuuenali II. 53. *caliphica* nominant inter cibos athletarum. Glossae apud Salmasium ad Tertullianum p. 262. *Colophium, κώλην*. Suidas *κώληπια* interpretatur *τὸ ὀπίσω τῆς γονατὸς μέρος, ἢ κόξα*. Petronii lectio dubia est; Vegetii locum priorem nemo nucusque adhibuit, veram enim lectionem Corb. liber demum exhibuit. Scholiastes Iuuenalis *pulmentum* interpretatur *sicut membrum virile*. Sed ibi editi libri *sive pro sicut* habent; Codex Heinssii ad Petronium laudatus *sicut* dedit. Videntur carnes et pulpamenta esse ex coxendicibus decerptae, quae veteres *strebulas* vocarunt. Ecce Phrynichus de vocibus Atticis p. 26. *κωλύφιον μὴ λέγε, κώληνα δέ*. vbi corrige ex Vegetio *κώληφιον*. Hinc discimus, istius aevi vocabulum esse.

Cap. II. 2. *spatulas*] Costas Graeci etiam *σπάθας* dicunt, a latitu. re pectinis textorii.

inum muscarium commissurae] Goth. *inum muscarium mensuras*. Sed *mensuras* punctis suppositis deleri voluit deinde librarius.

buricis] Sunt qui Graecis *hinni* et *ginnò*, Romanis *manni* dicuntur, ut ad Varronem de mulis monui.

Cap. III. 1. *filum duplex*] Hinc V. 17. (vulgo III. 18.) 4. *filum laesisse* dicitur equus, cum coxam eiecit vel emouit. Ceterum neruorum nomine intelligi ligamenta potius os-
fium, quam medullae cerebri vel spinalis ramos, in propatulo est.

Cap. IV. *in palato*] Noluit Vegetius *venas* omnes anatomicorum more persequi, sed eas tantum dixit, quas hippiatrī percutere solent in sanguinis missione. De venis palati sanguinem demere Vegetius proprio vocabulo dixit *despumare*. Vide III. (vulgo II.) 34. 2. Sic *debrachiotare* est sanguinem de brachiolis demere V. 71. (vulgo III. 72.) in libro Corbeiensi. Ceterum h. l. tiber Corb. et Sambuci inferunt: *temporales* II. et deinceps *in naribus duae*. De venis, quas hodie secant mulomedici, cf. Vitet. medicine veterinaire Vol. II. p. 11.

matricis] Male dici putauit Gesner, quasi *matrices* et ceruici tribuit. Sunt venae ventris. Vide ad V. II. (vulgo III. 12.) 2.

undetriginta] S. M. et omnes sunt XXXII. At vero additis duabus narium, et temporalibus duabus efficiuntur XXXIII.

Cap. V. Conferre iussit Morgagni Epist. III. 42. Aristotelem VI. 22. Varronem II. 7. Plinium XI. c. 37. Columellam VI. 29. et Palladium IV. 13. Ipse de varietate lectionis iudicium permisit illis, qui haec aetatis indicia melius callerent.

iumenta] Egregiam Gesneri coniecturam posui pro vulgato *iumenta*.

4. *rugas — labris superioribus*] Male dicit labra pro maxillis seu palato. Puto enim, intelligi palati duodecim gradus, quos ipse Vegetius VI. (vulgo IV.) 2. 1. dixit, et qui in senescentibus euanescere dicuntur. De his vide ad Vegetii I. 22. 11.

caluicie] Ex Goth. malim *palpebrarum caluitie temporumque cauatione*.

Cap. VI. 2. *sellis*] Sellarum usum ex Vegetio de militari I. 18. et Lippio de R. Milit. Rom. III. 7. annotauerat Gesner; quin Xenophontis aliorumque addidit, quibus *strata* equorum, a nostris tamen *sellis* diuersissima signantur.

primo docetur]. An prima?

4. *ipsius incessus*] Praetuli hanc lectionem, quoniam in vulgata et Corb. lectione verba nobilitate pretiosos inepte repetunt sensum verborum censibus aestimatos.

Saphareni] Cum Medis Herodotus I. 110. IV. 40. Σάσπειρας, Σάπειρας memorat, qui fortasse iidem sunt; Gesnerus *Sophieni* diuinabat legendum.

5. *Hunniscis*] Quomodo ex Herodotea de Siginarum equis narratione V. 9. Zosimum IV. 20. Hunnos effinxisse praeclare vidit Wesselingius, ita in iisdem equos agnoui Hunniscos Vegetii. En tibi suauissimi historici verba: τὰς δὲ ὑπὲρ αὐτῶν εἶναι λασίς ἅπαν τὸ σῶμα, ἐπὶ πέντε δακτύλους τὸ βάθος τῶν τριχῶν. μίκρος δὲ καὶ σίμας καὶ ἀδυνατίας ἀνδρασι φέρειν. ζεύγνυμένους δὲ ὑπὶ ἄρματα εἶναι ἰώνυτάτας. ἄρματα ἡλατέειν πρὸς ταῦτα τὰς ἐπιχωρίους.

6. *positione*] Gesner correxerat *positio*. aliam etiam rationem emendandi proposuit: *Persici et statura — differunt*. Equidem lectionem antiquam mutare dubitavi propter locum Ciceronis Diuin. II. 46. *quid inter Indos et Persas — differat corporibus animis*.

erigat] Berenger vertit *relieve the rider*. Sed vocem vitiosam suspicor esse.

totonarios] Supra II. 28. (vulgo I. 56.) 37. est *tottonarios*; vbi vide notam. Vtroque in loco cum Salmasio ad Capitol. Maxim. p. 13. Cangius in Glossario sub voce *Trepidier* legi malebat *guttonarios*. Gesner comparabat Gallorum *trotter*. Sed ipse male inipexit locum Cangii. Is enim *trottonarios* vel *trotarios* legi malebat, et comparabat locum Leonis in Tacticis c. 7. vbi τριπόδω et κάλπᾳ de eodem motu ponuntur. A κάλπῃ Gallorum *galop* deriuat. Sed recte h. l. Berenger: *their pace was something between a gallop and anamble, a vile and broken pace, answering to what the French call dubin*. Idem p. 80. docet, Romanos incessum sibi inuisum, quem hodie *Trot* Galli dicunt, *succussionem* equumque *succussatorem* dixisse. Gallicum *Trot* ab Italico *travatto*, *tratto* deriuat. *Guttonarios* et *colatorios*, graece σακκιστῆρας (α σακκάζειν, ὑποσακκίζειν) ita interpretatur *which dealt their steps in time and measure and had a certain spring and lightness in their motions*. Cum latino *trepidare* comparat Gallicum *Piaffer*. Salmasius ad Capitol. Macrin. c. 3. graecum κάλπῃ a gutturnio dici etiam monet. Sed hoc loco manifesto diuersi sunt colatorii a totonariis; atque ipse Berenger antea totonarios ex h. l. ita vertit, ut eos

eos esse vellet, qui *galoper* dicuntur gallice. Igitur Salmatii emendationem li. I. probare non possum.

8. *senior patientia*] Gesner malebat *leuior* vel *brevior patientia*, quam lectionem expressit *Berenger*. Propertius IV. 3. quot sine aqua Partibus millia currat equus. De Parthis etiam malim Vegetii locum interpretari; de Persis enim iam antea dixerat. Persas equos animosos, sed mollium vngularum esse, ait Grattius vers. 512. Nec ipsa ingressus differentia a Parthicorum ingressu supra II. 28. (vulgo I. 56.) 38. descripta tam manifesta est, vt Parthos a Persis h. l. distinguere liceat. Ceterum gressum illum equi, quem hodie *Amble* vocant Galli et Britanni, plurimi hodieque orientis populi cum veteribus Graecis, Romanis, et Asiaticis, atque ipsi Poloni, Tartari, et Rutheni maxime probant, annotante *Berenger*, T. I. p. 146. qui deinde p. 170. docet, medio aevo eundem gressum in bellicis equis etiam praecipue fuisse spectatum.

cervix] Malim *cervice*. Hoc equi schema cum Galli significare volunt, equum *armer* et *encapuchoner*, Britanni similiter *arming* dicunt.

Cap. VII. *Barbaricis*] Cf. supra III. Prologi sect. 1.

2. *Spadonibus*] Vide supra I. 23.

admissum] De re ipsa supra vide I. 24. vbi est: *si ab admissura cessauerint*.

3. *dematricati*] *de matrice minuti* S. M. Dicit ventrem. Vide supra ad V. 11. (vulgo III. 12.) 2.

Cap. VIII. *in praesentia*] Supra I. 56. (vulgo II. 28.) 17. *vel si porcina defuerint, caput hoedinum depilatum cum pedibus suis et cordulis intestinorum mundis — fasces duas — baccarum lauri cum virent sextarium.*

3. *ustura*] Supra: *ne comburatur, sed feruendo pinguescat, vel succus ipse pinguior efficiatur.* Post haec diligentissime colabis ad colum, tum draganti unciam I. in tres diuides partes, ita quod exinde in vniam potionem missurus es, pridie infundas in calidam vt inturgescat. tunc addis passi etc.

4. *rosacii*] Supra variatur lectio in his verbis, vbi vide notam.

anagallici] Sambuci Codex *symphyti triti*. Ecce Marcellus Empiricus p. 124. ed. Cornarii: *symphyti radix, quam quidam inulam rusticam, quidam alum gallicum vocant.* Ita etiam supra II. 25. (vulgo I. 53.) 4. liber Sambuci pro anagallici habebat *symphyti*. Sed V. 48. (vulgo III. 49.) 2. pro

anagallicum habet idem *fil gallicum*. Marcelli locus descriptus est ex Scribonio Compos. 83. vbi vide Rhodium. In Caelio Aureliano Chironic. II. 12. et V. 2. male *argallici* legi monuerunt viri docti. *Sil gallicum* supra V. 26. (vulgo III.) 27. *Hippiatica* interpretantur *σέσλι γαλλικόν*. Plinius 26. sect. 26. *Halus autem quam Galli sic vocant Veneti codoneam* — *similis est cunitae bubulae cacciminibus thymo, dulcis et sitim sedans, radicis alibi albae alibi nigrae*. Quae postrema sunt ex Dioscoride IV. 9. de symphyto petraeo. Herbae cydoniae cum melissophyllo meminit Galenus Medic. secundum loca libro 5. c. 5. Diuersa est *ala*, quo nomine inulam rustici vocabant. Vide ad Palladium III. 24. In Plinio legendum esse suspicor: *Halus quam Galli fil vocant*. De file priorem Vegetii locum posui supra. Alter est IV. 28. 31. *fil gallici*. Tertius III. 40. vbi *filis gallici* legitur. Inter aromaticas herbas fil nominat Scribonius Compos. 126. et Celsus V. 23. et c. 25. *semen filis* habet Plinius 24. c. 19. et *vinum fili conditum* Festus. *Sil frictum*, et *fil montanum* habet Apicius I. 34. III. 5. IV. 8. Sed iterum de symphyto petraeo Plinius 27. s. 24. *Alum nos vocamus, Graeci symphyton petraeum*. Medici graeci *παλύγονον*, Macedones osteocollam, alii talantium vocabant, vt affirmant Hippiatica p. 181. vbi planta accurate describitur, et in vsu frequenti Hispanorum esse dicitur contra equorum morbos, vbi in *ταλάτιον* forte latet *γαλλικόν ἄλου*. Quae adduntur: *συνεφομένην διαμεμερισμένοις κρέασι ἐνθὲν αὐτὰ*: eadem Plinius 25. s. 30. de centauro chironio: *cohaerescere etiam carnes tradunt, si coquantur simul*. *id est farinae*] haec supra desunt. Igitur recte inclaudit Gesner.

5. *Haec omnia ita*] Haec vsque ad finem sectionis variavit supra Vegetius vel librarius, vbi vide.

6. *Gentianae*] Est haec potio diapente, quam repetit sect. 8. et posuit supra I. 10. 6. vbi *aristologia longa* legitur. Ceterum Gesner hic *aristologiae* reliquerat, postea vero rectum posuerat.

gifni] Goth. *gifin*, sed ita vt facile *gifru* lector non fatis attentus inde exculperet possit. Vide ad IV. (vulgo III.) 2. 14.

rosati vel absinthiaci] Ita cum Morgagni II. 21. scripsi ex libri II. 28. (vulgo I. 56.) 22. Fortè etiam *olei et rosati* legendum est ex scriptura S. M. Vulgatum olim *roris* Contr. Gesner in Equo p. 491. corrigebat *roris marini*.

7. *puscum*] haec est pusca puleiata IV. (III.) 76. 2.

cui refrigerium] Ex Cod. lego: cui lene refrigerium vino virtus ad crescat.

8. diapente] Cf. ad I. 10. 6. et II. 36. (vulgo I. 64.) 1.

Cap. IX. 1. sine sale collicae] Supra V. 69. (vulgo III. 70.) 6. falsis nulla fit mentio, et butyrum omittitur.

decocta, et] Ex Corb. addidi et, et comma post *pisanae* deleui. Supra dat cum passo.

2. infusam] Vulgatum *infusa* correxi ipse, ut et paulo antea *tracanti*. Supra haec verba variata leges.

4. bina cornua] Mensurae nomen esse, suspicabatur Gesner; sed medicamenta omnia per cornu infunduntur animalibus a Vegetio et Columella. Quanquam etiam cornu mensuram dedit, teste Galeno, unciarum. Ita enim ille libro primo κατά γενή: συγλας, ως ως το πολύ τοις μέρασι μετρήσιν επιτεταμημένοις έξωθεν γραμμαίς τισι κυλοτερέσιν. quem locum posuit Cornarius ad Galenum Compos. Medic. sec. loca p. 438.

5. fabae frixae] Eadem variata paululum leguntur supra V. 69. (vulgo III. 70.) 1. vbi vide, et in Hipp. p. 79.

Cap. X. 2. pulueris santonici] Supra II. 16. (vulgo I. 44.) 5. *Santonici*, *absinthii p. pulueris*. vbi S. M. pollinem.

centaureae] Supra pro ea posuit *seminis nasturtii*; et addit *seminis coniandri heminam*.

raphani] Supra *seminis radicum* — *scobis cornu ceruini*. *sinopidis Pontici*. Sic et supra. *Ponticae* malebat Morgagni. Deinceps pro *opopanacis* supra est *pollinis erui unciās 3*. vel ut S. M. *orobi*; sed alio loco habet ibi *opopanacis unciām unam*.

tenetani] Supra *vini austeri sextarios tres*, vel ut S. M. *quatuor*. Vini cognomina varia coniecit Morgagni, verum ex varietate scripturae non facile est allequi coniectura.

olei viridis] Supra *olei Hispani sext. unum*.

3. in cliuo] Supra II. 17. (vulgo I. 45.) contra cliuum, et in clysteris mentione, *caput animalis in valle statues et clunes ad altiora conuertes*.

Cap. XI. ex conditis] in usum reconditis medicamentis interpretatur Gesner. Equidem mallet verbis transpositis legi *confectio ex conditis praeparanda*.

tunsi selibram] Corb. lectionem firmat comparatio loci supra I. 16. 5. vbi eadem formula est, monente etiam Morgagni. Ibi sunt piperis unciās 3. (in Corb. *sex*) et croci unciās tres.

Cadmiae botryodis] Ita scribi voluit Morgagni IV. 48. cui obsecutus est Gesner. Verba *resinae vstae*, omittit S. M. eis substituit *Corb. aes vstum*, quam glossam esse Cadmiae suspicabatur Gesner. Supra I. 16. 5. *cadmia cum resina* omittitur, et mensura in pluribus variatur.

2. *stanneo*] Vulgo *stagneo* hic et supra; sed altero loco verum offerunt libri scripti. *olei floris*] Supra *olei optimi*.

Cap. XII. Multa et enormia huius capituli vitia ex libris scriptis correxi, et ex loco gemino I. 20. Lacunas etiam ex libris supplevi.

3. *aeris crudi*] Ita M. Fabr. et S. M. Vulgo *ciceris*. Supra I. 20. in eadem formula vulgo erat *yreos crudi uncias 6*. Ibidem pro *albitis selibram* est *salis cappadocis uncias tres*; sinopsis plane omittitur.

stellas] Supra omisit *stellas* et *pilas*. In *Corb.* est *scillas*, in S. M. *scincos* pro *stellas*.

medullae] Supra *medullae ceruinæ, cedrei, picis liquidae ana pondera tria*.

4. *et laruas*] Supra est: *et aerem defecare dicuntur*.

Cap. XIII. 3. *Troglodytis*] Hippiatr. p. 305. *τρογλοδυτιδος σχοινιάτης*. vnde vulgatum *sciens* correxi.

mannæ croci] Bis in eadem formula nominatur, ab Hipp. omissa. Est *προπόμαγμα*. *Betoniam* omittunt etiam Hipp.

cassiae nigrae] Graece est *Κασίας μελαίνης*. Morgagni *acaciae* malebat, sed locum Hippiatr. ignorabat.

trillaginis] In Hipp. desunt haec *folii, nardi, lentisci*. Pro *trillagine* Hippiatrica nominant *chamaedryn*.

cepaë Indicae] Vulgo *cepe Indici*. Graece est: *προύλων ιδιων*, pro *προούλων ινδικων*. An fuit *Ισσημων*. *Issicae* quod genus ex Theophrasti H. P. VII. 4. laudat Plinius 19. est. 32.

nardi storacis] Haec duo vocabula, in *Corb.* omissa, vt etiam in Hipp. inclusi.

acori] Hipp. *ἀγρίς ποντικής* male; deinceps *ἴρεως λευκής*. omisso *thymis*, *pipere albo*, *calamo*. Postea pro *asariontici* in Hipp. est *λάσαρης ποντικής*.

petrosilini] Hipp. *πετροσελίνης*. *Ξηρῆ κασίας σφριγγος*, missis malo terrenō et enula. Itaque ibi ex h. l. lege *πετροσελίνης, ρόδου Ξηρῆ, κασίας* etc.

4. *dafnitis*] Vulgatum *nidafantis* ex *Corb.* in *dafnitaē* mutauerat Gesner. equidem ex Gothani libri *daphnitis* ve-

rūm dedi, et bis positum *cassiae* correxi. Deinceps *asmalita* Corb. *mas malitem* Goth. Recte Gesner ex Dioscor. I. 12. censēbat vulgatum corrigendum; in ipso tamen Dioscoride lectio variat inter *μῶσυλητης*, *μῶσυλητινός* et *μῶσυλιτικός*. Idem I. c. 12. cinnamomum *μῶσυλον* (Aldino *μέσυλον*) simile esse ait *cassiae*, *μῶσυλίτιδι* dictae, vbi Aldina *μῶσυλίτιν* habet. In Galeni libro de Ther. ad Pisonem cinnamomum est *μῶσυλλον*. Cassiam *δαφνίτιν* Dioscoridae Plinius daphnoidem appellat. Nardinam alibi non reperi nominatam.

calamum Syriacum] qui distinguatur ab aromatico, disputat Bodæus ad Theophr. p. 1005. b. vnde dicatur Syriacus, vide in Indice.

Cap. XIV. *guttae storacis*] Conuenire videtur *gutta ammoniaca* mox posita. Plinius 12. f. 32. de ture: *quod ex eo rotunditate guttae pependit; masculum vocamus* — Graeci *stagoniam* et *atomum* tali modo appellant — etiamnum tamen inueniuntur *guttae*, quae tertiam partem minae hoc est 28 denariorum pondus aequent. Storacem in Creta nouit Plinius, circa Haliartum in Boeotia Plutarchus Lysand. c. 28. Est styrax officinale Linn. Cf. Dioscor. I. 79. Du Hamel *Traité des Arbres* T. 2. p. 288.

offilaginem] Vulgatum *offulaginem* ex sect. I. correxi, auctore ibi Sambuci libro. Videri mihi *vsulaginem* eandem cum vredine et vrigine, dixi supra ad III. (vulgo II.) 52.

4. *glutis*] Corb. *guttae* habet. *Glutinis* corrigebant Rhodius et Morgagni. Gesner vulgatum defendit, et supra V. 65. (vulgo III. 66.) vulgatum *glutis taurini* ex Corb. (et Goth.) mutauit in *glutis taurinae*. Idem vulgatae patrocinium quaesuit ab Ausonio Idyll. XII. 8. Certe in Sospatrii loco. *Haec glus glutis, alii gluten dixerunt*. parum praesidii est; nam editiones principes, Neapolitana, Basileensis et Hanouiana ibi habent *glus glutinis*, monente Morgagni. Nominatiuum *glus* et ablatiuum *glute* auctoritate Ausonii et Paulini firmavit Gesneri Thef. L. L. In Marcello Empirico, p. 194. *glus taurina* contra ventris inflationem imponitur.

Cap. XVI. De argumento vide supra ad V. 25. (vulgo III. 26.) 2.

duritia] Callositatem supra dixit; graece est *εσχάρα* Hippiatr. p. 270. vbi collyria diuersa ab his posita reperies.

aceto, et collyria] Vulgo *vel collyria*. quod sententi postulante correxi.

lonchitis] Quod ex librorum scriptura coniecerat Gesner, posui pro *zungitis*. De lonchitide vide Dioscor. 3. 161. Plinium 20. f. 88. et Galenum Fac. S. M. libro 7. cuius radicem lieni, semen hydropicis prodesse refert Plinius.

Cap. XXIV. *uliginosus*] Cf. ad III. (vulgo II.) 52. 1. notam.

Cap. XXVIII. 6. *Clavus*] Dedi, quod potest intelligi ex libri III. (vulgo II.) c. 60. f. 2.

10. *tuniculas*] Plinius 28. f. 47. contra ruptas tuniculas fel caprinum cum lacte muliebri habet, ruptas oculorum partes dixit 29. f. 38. vbi Harduinus monet, ab isto vitio *λαγώφθαλμον* graece dici apud Celsum 7. c. 7.

goriofloris] Ita recte Gesner pro *goriofloris*. In Goth. est *vini hemina sextarios — decoquis et succotina uteris*. Voluit *vini aminei sextarios — decoquis et sic decoctis uteris*. Vide supra ad III. (II.) 22. 8. vbi eadem existant verba.

nigra oculi] Sladus interpretatur *κόρη*, pupula oculi.

12. *melini*] Sladus interpretatur melini, i. e. cydoniorum ex Dioscoride.

14. *vino melicrato*] Goth. et partem mittis in unum melanicum.

16. *ferrariae*] Ex glossa fideritidis ortam cum Gesnero suspicatur Sladus. Goth. *farrariae*.

18. *olei cerini*] An *cyprini*? aut *irini*?

20. *cocticam*] Morgagni Epist. III. §. 34. coctam emendat et putat, opponi *crudis*, quae habet c. 12 et 23. Hippiatrica p. 288. hoc ipsum *μάλαγμα κοπτόν* appellant et plenius habent. Ibi pro hyssope est *οισύπε γο. β. 1.* i. e. lanae succillae. Male igitur Gesner *cocticam* censebat esse vocem hyridam, a *coquo* ductam, cum casu graeco. Sladus *πέπτικόν μάλαγμα* esse suspicabatur.

30. *Potio hiemalis*] In Hippiatricis p. 279. eadem potio descripta habet *σμέρνης — τραγακάνθης, χαμαίδρου, ζεντονιῆς, κυμίνε ἀλεξανδρίνης, μάννης*.

palmas] Hippiatr. palmulas viginti, deinceps ficus 25. idipem caprinam, reliquis omissis. Postea: *σκύλανα μικρὸν ἴς ὕδωρ ἀποζοθέντα*.

CORRIGENDA ET ADDENDA
IN
COMMENTARIIS AD VEGETIVM.

- P. 9. lin. 15. corrige: *iisque nunc.*
- P. 27. lin. 16. — *δο.θιῆσι.*
- P. 28. lin. 36. — *centimalis.*
- P. 29. l. 8. adde: Ad oculorum albuginem Hippiatrica p. 43. narrant quosdam *τρυπήσαντας περόνη τὸ ἔς ἐλλέβορον ἐντιθέμεναι ἢ τὸ ὑπὸ τὸ μῆλον δέρμα τρυπήσαντας τὸ αὐτὸ ἐντιθέμεναι· εἴη δ' ἂν ἐλλέβορον τὸ ἰδιωτικῶς καρπίον καλέμενον.* Eadem p. 96. Pelagonii curationem orthopnoeae habent: *διὰ καρπῆ ρίζαν τῆς μέλανος εἰς τὸ στῆθος ἐπιτίθει ἢ καὶ εἰς τὰς τῶν ὠτων ἀρχὰς ἢ καὶ εἰς τὰς τῶν μωκτῆρων, δι' ἧν πᾶσα ἡ νόσος ἐκβληθήσεται· vnde satis cognoscitur, helleborum nigrum et album in his curis adhibitum fuisse. Gesnerum, posteriore in loco διαπύρε corrigentem, in Equo p. 498. non sequor; mihi enim magis καρπίς placet.*
- P. 30. l. 23. — *κολοκυντίδος.*
- post lin. 35. adde: sect. 15. *Pelagonius tradit*] In Hippiatricis p. 24. legitur *Ἐηρίον Πελαγωνίς πρὸς λοιμὸν* his verbis traditum: *Πελαργῆ νεοσσὸν μηδέπω πτῆνην δυνάμενον, ἔχοντα δὲ πτίλα, ζῶντα ἔμβαλε εἰς χύτραν ὄστρακίνην καὶ ταύτην γύψω περιχρίσας βάλλε εἰς Φᾶρνον, καὶ μετὰ τὸ ὀπτηθῆναι καλῶς ἐν ὄλμῳ κόψας Ἐηρίον ποιεῖ καὶ ἀπόθξ εἰς βηκίον ὑέλινον, καὶ ὅτε χρεία γένηται, κολλιάριον πεπληρωμένον μετὰ οἴνου τῆ Φάρυγγι ἐπίχρεε ἕως ἂν ὑγιάνῃ.* Vini mensuram ex Vegetio restitues Graeco auctori.
- P. 35. adde Cap. XVII. sect. 1. *causas ortas*] Tollendum aut vncis includendum erat vocabulum *ortas*, quod sensum turbat.
- P. 36. adde II. Cap. *cum mulsā*] Tollendum est aut includendum inutile vocabulum *cum*.
- Ibid. Cap. V. *de coxa*] intellige de feminibus ex libri 6. cap. 4.

- P. 37. l. 40. corrige: *Plinius Valer. II. 42.*
- P. 38. post lin. 8. adde: sect. 9. *sulphurem et resinam calentem*] Codicum scripturam *furfurem* fere probaueris comparatis locis similibus 3, 7, 2. 3, 23, 1. et 3, 56, 2.
- P. 39. l. 41. — *in cliuo.*
- P. 45. l. 18. — *corrigi debeat.*
- P. 46. l. 2. — comparauit. *Caelius Aurelianus circulis.*
- P. 46. l. 3. — *curationem dixit.*
- P. 47. l. 16. — *lanata pelle.*
- P. 48. post l. 16. adde sect. 8. *spongiam aqua, si aestas fuerit — fasciaque connecti*] i. e. alligari. Alio sensu est *caput pedesque connectis* 3. c. 6. sect. 7. Ceterum ex Gothano *frigida* addenda videtur; deinceps oleum et acetum permista imponi capiti videntur *hieme* vel *si hiems fuerit*. Haec vel similis distinctio excidisse videtur.
- post l. 36. adde: sect. 6. *quod si aqua fuerit ingressa*] Aristoteles Problem. 32. quae. 10. *Διὰ τί, εἰς τὸ ἕρξ ὕδωρ ἐγχυθῆν, ἔλαιον προσεγχεόνται, ἔ δυναμένε τῆ ἐντὸς ὑγρῆ ἐξελεθεῖν δι' ἄλλε ὑγρῆ;* sed magis huc pertinet locus Hippiatricorum p. 63. quem iam olim Conr. Gesner in Equo p. 512. comparare iussit: *ἔλαιον παλαιὸν καὶ νίτρον ἐξ ἴσε βαλὼν εἰς τὸ ἕρξ ἐπίχρε καὶ ἐπίθεε ἐρέως. Τάτω δὲ τῷ τρόπῳ καὶ εἰς τραύματα ἐγχει, ἰαθήσονται.* quem locum vitiosum et lacunosum esse, nunc demum Vegetii comparatio docet.
- P. 52. l. 1. corrige: *Feifel, quo.*
- l. 19. — *morbis hominum aetatem.*
- P. 53. l. 24. — *supercrefcentem.*
- P. 54. l. 14. — *Aelii Promoti.*
- P. 55. l. 4. — *ἐγχυματίζειν.*
- post lin. 28. adde: de Afra spongia confer Addenda infra ad libri 5. c. 15. sect. 3.
- l. 37. corrige: *πυρετοί,*
- P. 56. l. 38. — *Supra l. c. 22. ne gulam et cet. Ceterum de duabus his venis maxillarum nihil traditum reperi libro 6. cap. 4.*
- P. 65. l. 38. — *Hippiatica.*

- P. 67. post l. 34. adde: Cap. LVIII. sect. 1. *decoques*] Regula et temporum consecutio postulat, *decoquas* scribi.
- P. 82. post lin. 13. adde: *vulgare — lutum — ex lotio*] Huc pertinet Aristotelis locus Problem. VII. 3. διὰ τί ἐπειδὴν πρὸς τὸ πῦρ στῶμεν, ἐρητιῶμεν, καὶ εἰάν πρὸς τὸ ὕδωρ, οἶον εἰάν, πρὸς τὸν ποταμὸν, ἐρεῖσιν; ἢ ὅτι τὸ πᾶν ὕδωρ ὑπόμνησιν δίδωσι τῆς ἐν τῷ σώματι ὑγρότητος καὶ ἐκκαλεῖται τὸ προσιόν· αὐτὸ δὲ τὸ πῦρ διαχαλαῖ τὸ πεπηγὸς ἐν τῷ σώματι, ὡσπερ ὁ ἥλιος τὴν χιόνα. Item probl. 6. διὰ τί χασμησαμένοις ἀντιχασμῶνται, καὶ ὅταν ἐρεῖντα ἴδωσιν, ἐρεῖσι, καὶ μάλιστα τὰ ὑποζύγια; ἢ διὰ τὴν μνήμην; ὅταν γὰρ μνησθῆ, κινεῖται τῆτο τὸ μέρος. τοῖς μὲν ἐν ἀνθρώποις διὰ τὸ εὐαἰσθητοτέροις εἶναι, ἰδῶσιν εὐθύς συμβαίνει καὶ κινεῖσθαι καὶ ἀναμιμνήσκεσθαι, τοῖς δὲ ὑποζυγίοις ἐκ αὐταρχεις τὸ ἰδεῖν, ἀλλὰ προσδέονται καὶ ἄλλης αἰσθήσεως· διὸ καὶ ἐσφρανθέντα, ὅτι εὐκίνητοτέρα αὕτη ἢ αἰσθήσις τοῖς ἀνευ λόγου· καὶ διὰ τῆτο εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἅπαντα ἐρεῖ, ἔ ἂν τὸ πρῶτον ἐρήση· τότε γὰρ μάλιστα κινεῖνται, ὅταν ὀσφρανθῶσιν· ὀσφραίνονται δὲ, ὅταν πλησιάσωσιν. Quae quidem posteriora ad asinorum gregem nimis anguste retulit Alexander Aphrodis. Probl. I. c. 34. Modum excedit etiam, quod lutum ex vrina factum non olfaciendum datur equo laboranti, sed vino permixtum colatumque naribus infunditur a Vegetio.
- P. 83. post lin. 16. adde: sect. 3. *spongiam Afram*] Plinius 31. sect. 47. omnium spongiarum cinis cum pice crematarum sanguinem sistit vulnerum: aliqui raras tantum ad hoc cum pice vrunt. Dioscor. 5. c. 138. σὺν πίσει καὲ τας σπόγγαι πρὸς αἰμορραγίαν ἀρμόζουσι. Supra 3, 34, 1. *si sanguis reprimi non possit, spongiam Afram et turis masculi pollinem commixtum impone*: vbi S. Margo *vstam* pro *Afram* habet; sed id vocabulum addendum erat.
- P. 87. l. 9. corrige ζεστήν.
- P. 88. l. 19. adde: vbi verbum ἀρτηριάζω ex loco isto solo relatum in Lexica delendum et in ἀγκηριαζέσθω mutandum est. Ἀγκηρ est fibula.
- l. 32. adde: Quin iam olim Conr. Gesner in Equo p. 576. pro hydrope *Hyposarca* inepte *Sarcosis* scribi monuit.

P. 106. post l. 20. adde: Venarum numerum et situm quam difficile est constituere ex verbis Vegetii vitiosis, annotabo tamen, quae alibi Vegetius obiter annotauit, cum de sanguine mittendo loqueretur. Libri igitur I. cap. 25. de *matrice* detrahit sanguinem; aliis de *venis auricularum*; ex quo loco cognoscitur supplementum, quod offert Sambuci margo, temere a me spretum: *in naribus duae, in ceruice duae*: cum in Corb. sit: *in naribus II. in ceruicibus II.* ita esse corrigendum *in auribus duae*: Pergit Vegetius I. c. 25. detrahere de temporum venis sub cauatura temporum tribus digitis ab oculo interpositis; vnde iterum constat, recte Sambucum cum libro Corb. addere post palati venas: *temporales II.* Sequuntur in Vegetii loco laudato: *inferiores venae sub oculis positae, quae descendunt sub angulis oculorum inferioribus quatuor digitis inferius quam oculi sunt.* Hae sunt *suboculares* quae dicuntur in hoc altero loco. Quarto loco nominantur venae *in pectore, quae positae sunt in dextra, ac sinistra, ubi brachiola coniunguntur et flexura fit cum armus plicatur.* easdem *in pectore* fitas commemorat alter locus, et similiter a brachiolaribus distinguit, de quibus I. c. 25. *quae venae positae sunt interius, ubi centuriae, id est musculi brachiolares sunt, sex digitis superius quam genu, tribus vel duobus digitis inferius quam centuriae.* Est etiam tertius locus II. cap. 5. ubi obiter de vena coxae est: *de coxa* media quatuor digitis ab ano venam inquiris et ex ea sanguinem detrahes. vbi intelligit, quae hoc nostro in loco *de feminibus quatuor* appellantur, nescio quam vere. Ceterum male operae nostrae dederunt *matrices* pro *matricis*, id est ventris. Locum igitur sic distingue: *venae matricis, in ceruicibus duae.* Vide supra ad I. c. 10. p. 28. et ad 5. c. 71. p. 102.

P. 92. l. 32. corrige: *κελύνια.*

— l. 33. *βεβῶνας.*

P. 102. l. 12. — *rampnus* latet forte *rumpotinus.*

P. 103. l. 20. — *inclusi.* Quae deinceps.

P. 107. Libro VI. c. 6. sect. 1. initio adde: *distrahendis.* Ita ante Sambucum vulgatum *detrahendis* correxerat etiam Con. Gesner in Equo p. 459.

P. 107. l. 1. adde: *Hunniscorum longe primo*] Etiam Con. Gesnerus in Equo p. 460. corrigebat *prima* Huniscos interpretatus quos hodie *Vngaros* appellamus. Idem ex Hieronymo ad Oceanum posuit *Hunnorum examina pernicibus equis huc illucque volitantia*.

Ibidem adde deinceps: sect. 3. *licet contumaces ad frena ac viles armis, at bellis* et cet. ex primae Ed. lectione corrigebat Con. Gesner in Equo p. 459.

Ibidem postea adde: sect. 4. *si mores pulchritudo non deserat* corrigebat Con. Gesner l. c.

P. 108. l. 2. adde: *colatorios* Con. Gesner p. 462. mutabat in *tolutares*, quam coniecturam firmare videtur Corb. lectio.

THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF LONDON

FROM ITS INSTITUTION

TO THE PRESENT TIME

BY JOHN VAUGHAN

ESQ. OF THE SOCIETY

AND

OF THE UNIVERSITY OF OXFORD

IN TWO VOLUMES

THE SECOND VOLUME

LONDON

Printed by R. and J. DODD, Strand

1795

SCRIPTORVM
REI RVSTICAE

VETERVM LATINORVM

TOMI QVARTI

PARS POSTERIOR SEV TERTIA

TENENS

IVLII PONTEDERAE CVRAS POSTVMAS, NOTITIAM LITTERARIAM EDITIONVM, INDICES SCRIPTORVM, NOMINVM PROPRIORVM, RERVM ET VOCABVLORVM GESNERIANOS.

COLLEGIT, AVXIT ET EMENDAUIT

IO. GOTTLLOB SCHNEIDER, SAXO.

LIPSIAE

SVMTIBVS CASP. FRITSCHE

MDCXCVI

BRITISH MUSEUM

RESEARCHES INTO THE HISTORY AND ANTIQUITIES OF GREAT BRITAIN

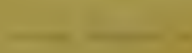
BY JOHN HENRY COOPER

IN TWO VOLUMES

THE SECOND VOLUME

LONDON: PRINTED BY RICHARD CLAY AND COMPANY, LTD.

THE HISTORY OF GREAT BRITAIN
FROM THE EARLIEST PERIODS TO THE PRESENT
BY JOHN HENRY COOPER
IN TWO VOLUMES
THE SECOND VOLUME
LONDON: PRINTED BY RICHARD CLAY AND COMPANY, LTD.

THE HISTORY OF GREAT BRITAIN
FROM THE EARLIEST PERIODS TO THE PRESENT
BY JOHN HENRY COOPER
IN TWO VOLUMES
THE SECOND VOLUME
LONDON: PRINTED BY RICHARD CLAY AND COMPANY, LTD.

THE HISTORY OF GREAT BRITAIN
FROM THE EARLIEST PERIODS TO THE PRESENT
BY JOHN HENRY COOPER
IN TWO VOLUMES
THE SECOND VOLUME
LONDON: PRINTED BY RICHARD CLAY AND COMPANY, LTD.

THE HISTORY OF GREAT BRITAIN
FROM THE EARLIEST PERIODS TO THE PRESENT
BY JOHN HENRY COOPER
IN TWO VOLUMES
THE SECOND VOLUME
LONDON: PRINTED BY RICHARD CLAY AND COMPANY, LTD.

IVLII PONTEDERAE
CVRAE POSTVMAE

A D

SCRIPTORES R. R.

Main body of text, including a large initial 'M' and several lines of faint, mostly illegible handwriting.

Missus Lipsiam migrauerat in officinam typothetae
iam Vegetius, Scriptorum rei rusticae comes, cuni
vltro Heynius meus sub initium huius autumnii mihi
aduentum libri nunciaret eiusque vsus offerret, cuius
titulus est: *I. Pontederæ Epistolæ ac Dissertationes.*
Opus posthumum in duos Tomos distributum. Praefatio-
ne et notis auctum ab Ios. Ant. Bonato Patavii 1791. 4to.
Ex quo nuncio quantum laetitiae ceperam, tantum post-
ea fructuum lectio libri egregii mihi attulit, quorum in
partem vt lectores meos sociarem, animaduersiones viri
egregii ordine omnes excerpti excerptasque hic lectori-
bus ante oculos ponam. Copias, quibus ad S. R. R.
iterum recognoscendos atque emendandos vsus erat,
breuiter ipse designauit initio Epistolae datae ad Ioan.
Chrysofomum Trombellium T. II. p. 225. vbi ad vi-
rum doctum referre voluit de Codice Columellae ma-
nuscripto Præfulis Casparis Zacci, quem iste Pontede-
rae vtendum commodauerat. Hunc eundem Bono-
niensem vocat T. II. p. 141. Primum igitur ait ab
Hieronimo Lagomarsino accepisse Politianii aliorumque
Codicum scripturas per tria lustra sibi perpendendas.
(Scripta est Epistola IV Cal. Decembr. MDCCCLVI.)
Deinde Carol. Antonius Serra, medicus Caesenas mul-
a, de quibus rogatus fuerat, ex antiquis membranis,
quae apud Fratres D. Francisci Caesenaë custodiuntur,

Pontederæ transcripsit. Postea Antonius Bonioannius (Buongiovanni) totum D. Marci Bibliothecae Venetum Codicem cum Lipsiensi Editione comparavit in usum Pontederæ. Quinto loco nominandus est Abbas Albert. Mazzolenius, cuius opera Pontedera quaedam ex Ambrosiana Bibliotheca obtinuit. Plura, inquit, obtinuissem, nisi in dolosos mercenarios incidissem. De quo ipso gravius conqueritur in Epistola ad Mazzolenium data T. II. p. 140. De eo denique Codice, quem suum appellat, nullibi distincte aliquid tradidit Pontedera, quamvis is praecipue merebatur, ut in notitiam hominum doctorum veniret. Haecenus de Pontederæ copiis. Ipse novas contrahere non potui, nisi quod amicissimus Weigelius, is cui Vindobonensis Codicis scripturas excerptas debeo, in Italico itinere Scriptorum R. R. non immemor notitias Codicum aliquot manuscriptorum collectas ad me transmisit redux, quas hoc loco vno in loco collocabo. Romae igitur in Bibliotheca Angelica Fratrum S. Augustini Index capitum Catonis de R. R. plenissimus seculo XIII. scriptus in forma quarta servatur. Ibidem etiam existat Scriptorum R. R. Codex chartaceus seculo XV, ut videtur, eleganti manu exaratus, mutilus ab initio. Ultimam Columellae paginam (ex libro XII.) excipit: *Palladius de R. R. De praeceptis rei rusticae. De quatuor rebus quibus agricultura consistit.* Eminent hic Codex insigni lectionis varietate itemque argumentis singulis libris praemissis. Specimen hoc tibi habe: In Columella p. 145. l. 3. post verba *consensus omni tempore* lacuna pertinet usque ad cap. X.

p. 151. l. 6. *vitis appellant.* Sequens folium incipit *agricolationis reformidant* et cet. p. 141. l. 26 et 27. Deinceps p. 142. l. 3. *Conferere nec institutiones earum et praecept.* habet scriptum. lin. 6. *ne éinè viuiradicem.* Sed. Lin. 14. *qui seruerit.* lin. 17. *est ultra quod.* lin. 22. *non minori cura.* l. 23. *seruat culturae.* l. 24. *culmen est.* lin. 25. *an segnius.* l. 26. *pecuniam in otio tractare.* In Palladii libro I. cap. 1. et sequentibus has reperit varietates scripturae Weigelius meus: Pag. 11. l. 1. *Prudentiae eorum cui — es.* l. 3. *Sed et nos recidamus perforationis.* vbi insertum et probo. lin. 8. *de agricultura omisso inutiles omni.* Pag. 12. lin. 2. *Sane omne primis.* lin. 4. *singula omnia cum sua.* Cap. III. lin. 17. *auditus si fauces.* lin. 19. *aeris comprobatur vt Cresc.* Pag. 253. Cap. 23. *Novembrem et Febr. ratio temporis per horas duxit aequales.* vt Codex Lugdun. Post horarum numeros sequitur: *De serendis frumentis et fabra.* Sequuntur argumenta capitum usque: De Horis: — *Nunc seruntur frumenta* et cet. p. 254. vt Edd. principes. Cap. 2. lin. 4. *et radices et locis — lauro et baccis myrti.* lin. 6. *et vinum myrteum — tingemus.* Praeterea Palladium manuscriptum habet Neapolitana Bibliotheca S. Iohannis ad Carbonaram, Florentiis Sodalitas Fratrum S. Marci, in Austria Praelaturae Moelkensis Bibliotheca, vt me Weigelius idem admonuit. Nunc ad ipsas Pontederæ curas postumas transeamus, quibus interdum iudicium meum aut annotationem aliunde collectam interponam.

A D C A T O N E M.

Cap. I. legit: *Praediorum quom parare cogitabis, seic in animo habeto, uti ne cupide emas, neue opera tua parcas veisere, et ne satis habeas circumeire.* Recte enim cum Edd. pr. et Cod. Polit. omittit additum ab Aldo *semel* ante *circumire.*

§. 2. Ex lectione Cod. Polit. et S. Repar. et *viti eo introeas et circumspicias, uti inde exire possis:* corrigebat: et *viti eo introeas et circumspicias, uti inde exsere possis.* In Codice Caesen. et Crescentii ad D. Iustinæ est; et *uti eo introeas et circumspicias.* Ceterum lectionem a se probatam ita interpretatur Pontedera: *eo vitii introeas,* id est, ut penetres vsque ad agri vitia et mala, eademque penitus habeas perspecta, quo facilius ex fructibus et culturae sumtus atque expensae pecuniae, quam in fundum emendum paterfamilias erogabit, vsuras consequatur. Etiam Cap. CVH. esse in Polit. Codice *ne quid viti,* pro vitii. *Possis* antiquo more esse ut in Senatus consulto de Bacchanalibus circa A. V. MDLXVII habuisse, *necessus esse, essent, adessent, adeisse, adeissent, iouissent, eset, fecisse, coniourasse, comouisse, conspondisse, compromississe, dedisse, aruisse, esetis, fecissent.*

§. 3. *Opidum validum prope fiet: sein, aut mare, aut amnis quo naues ambulent.* legit, et ex Cod. Polit. et S. Repar. ponit lectionem: *fiet: si aut mare.* ut est etiam in Paris. Quod ait Ponted. in primis cufis esse: *si autem mare* falsum est de Bruschianna, vbi est *fiet: Sit autem mare.* Ceterum recte veterem lectionem Codd. mihi interpretatus esse videtur vir doctus.

§. 5. *pro ratione fructum esse* ex Edd. primis et Codd. restitui voluit. In Bruschianna nihil simile reperisse video.

Cap. III. §. 2. *uti iubeat* ex Codice Caesen. et S. Repar. praefert; Edd. pr. *iubeant.*

Cap. VII. *In eodem fundo suom quoique comseri oportet veitem compularia:* corrigit Pontedera. In Ed. Iens. et Cod. Repar. *quicque vnde quoique* effecit et ad arbutum retulit; ideoque aut *suom* in *suam* vertendum esse, ad *oportet* traducto *veitem,* aut, quod magis illi placet, subducto *vitem* relinquendum *suom.* Nempe in eodem fundo arbutum proprium vitis genus est conferendum et ad arbutum apponendum.

nendum. Deinde Polit. *conferri*, vnde effecit Ponted. *comferi*. Postea vulgatum *arbusstoque* abesse a Codd. et Edd. primis. *compularia* quod est in Polit. Gronou. et S. Repar. interpretatur vitium genera, quae cum arbussto recte copulantur, igitur *copularia*. Sequitur: *aminion meinusculum veino, et maius, et apiciom*. *Ea in ola in veinaceis condantur*. ita enim corrigit Pontedera *veino* i. e. vua interponens ex Cod. Polit. Caes. Repar. Addo Gronouianum. Pro vulgato *et mainusculum* Edd. primae *et malum* Codd. laudati *et malus*, vnde *maius* effecit Pontedera, vt paulo post in Edd. pr. sunt *aminea maiora*. Amineam vitem Catonis esse, quae Columellae *germanae* sunt, maior et minor. Denique in Polit. et S. Repar. esse *eadem in olla in vinaces conduntur*.

§. 4. Ex Edd. pr. et Codd. Polit. et S. Repar. restituit: *Item alia genera. Quam pluris ferito aut inferito olias, orcites, posias*. Ceterum ex libro Politiani scripta se habere ait a Lagomarsino has vetustas scripturas: *comfacere, derecta, deregas, imparatis, praefablos, aspargi, adhabitum, expartae, comportant, compromisise, adgnoscit, inlabare, circumitus*.

Cap. XI. §. 1. legit: *dolia ubi quisque vindemiae esse possint, culeum DCCC. . . opercula doliorum et testaria preiuncta*. In Cod. Polit. et Caesen. *dolia ubi quinque vindemiae esse possint* culeum DCCC, vnde *quisque* effecit interpretatus cuiusque anni seu vindemiae. Feminino genere esse *quisque* apud Plautum Poenuli Prol. 106. Verum de genitio *quisque* pro cuiusque dubitationem non exemit. *testaria* ex Polit. Caesen. et S. Repar. Codicibus restituit, tegumenta interpretatus.

§. 4. *falculas rustarias* Pontedera ex Polit. Codice et Vrsini, Gronou. recte restituit, eiecto *ruscarias*. Ruscum Festo esse rubum; falculas rustarias esse, quas Palladius I. tit. 43. *runcones*, vulgus Italorum *ronconi* vocet. Ruscum humillimum fruticem nullibi segetibus molestum in maceriis et sepibus per colles nasci, et cum extirpatur, ligonibus a radice effodi. Hinc in Virgilio Ecl. VII. vers. 42. *horridior rusco* vitiatum esse ex *rusto*; rusco enim solum folium in acumen finiri. Similiter Georg. II. 413. *aspera rusci vimina per siluam* mutanda esse in *rusti*; nulla enim rusco esse vimina. Ex vitioso Virgilio loco Columellam censet X. 374. duxisse: *sepes nunc horrida rusco prodit*: Neque enim tenerum rubi germen edulo, vt rusci; contra ruscum non spinis horridum neque hirsutum esse.

Cap. XIV. 3. legit: *Sei de coelo veila tacta fiet, de ea re v. b. a. (ious) fiat.* in Codd. Polit. Caesen. Repar. *de ea re vba uti fiāt.* De lustratione villae non loqui Catonem; eam enim ad conductorem non pertinere, qui villam restanrare debet. Catonem voluisse cauere, ne quid controuersiae inter dominum et conductorem nascatur; *de ea re viri boni arbitrati ius* (id est iudicium, vt Cap. 148.) *fiat.* Ex compendio scripturae v. b. a. natam esse lectionem *vba.* Verum ab initio voluit Cato monere filium aut villicum, quid primum faciendum esset, vbi villa tacta fuisset *de coelo.* Religiones nempe primo loco habebantur. Nihil, inquit, hoc ad conductorem; at Cato filium aut villicum alloquitur. Deinde viri boni arbitrati hic non opus est; ibi enim opus est, vbi dissensus aut disputatio est de pretio. Hic vero Cato vixdum ignem de coelo memorare coepit.

Cap. XIV. sect. 4. *colliciares quae erunt, pro binis putabuntur.* Veterem lectionem *deliciares* ex libris suis mutauisse videtur Victorius, quanquam ex Politiani libris nil varietatis annotatum fuerit. Victorius suum *colliciares* confirmari ait loco Festi in *Colliciae.* Verum dispicere antea debebat Cato cauaedium tuscanicum an displuuiatum addi voluerit? in illo enim *colliciae* et tegulae *colliciares* erant, in hoc *deliciae* et tegulae *deliciares*, auctore Vitruuio 6. c. 3. qui cum *displuuiatum* genus in refectionibus molestiam magnam habere testetur, Catonem tuscanicum adhibuisse censeo; itaque *colliciares* tegulas probauerim. Sequitur in Catone: *in aliis quot erunt, in singulas quaternas numerabuntur.* quae verba varia ratione interpretati sunt viri docti. Inepte autem post *colliciarium* tegularum mentionem Cato redit ad fractarum tegularum rationem, vbi antea definitum erat, vnde quarta pars abesset, vt binae tegulae pro vna integra procederent. *In aliis* igitur quas tegulas signabit? diuersas certe a *colliciaribus.* Deinde *quot erunt* quid significat? Partes deficientes tegulae fractae intelligebat Gesner et Rottboell, *aliis* ad fractas referentes. At videamus, qualis ex hac interpretatione sententia Catonis exeat. Tegulam fractam, vnde pars quarta abest, geminam pro vna integra putat Cato; in aliis seu reliquis fractis, quot partes defractae aberunt, (an quartae, quarum mentio praecessit?) in singulas (quaternas partes defractas, an tegulas omnino fractas?) quaternas (partes tegularum, an integras tegulas?) numerant Gesner et Rottboell; vbi nihil nisi ineptias inesse video. Quod si, vti ipse antea in Commentario feceram, *quot erunt* inter-

interpretaris *fractae*, difficile est *in aliis* verba quo referantur dicere. Nam de colliciaribus fractis non dixerat Cato, sed de tegulis, quibus fractis quarta pars abest. Igitur si aliae nunc fractae tegulae memorantur, alia ratione et diversa partium quantitate fractae esse debent; quarum rerum tamen nihil verbis expresse signatur. Quocunque te veritas, nihil efficies, vnde sententiam loci adiuues. At liber Politiani praebet quod omnes difficultates plane tollit, vocabulum: *in valus, quod erunt, in singulas* et cet. Est igitur de *vallis* sermo, de quibus posui locum Servii ad Georg. I. 264. vbi ex Aelio Gallo habet: *vallós, tegulas grandes, quae supra collicias infimae ponuntur*. Hos *vallós* Cato anti-que *vallus* genere foemineo dixit, nisi librarii genus mutarunt. Hi igitur valli duplo maiores colliciaribus tegulis fuisse videntur, quia *in singulos quaternae* tegulae *numerantur*. Hanc vocabuli *valli* notionem cum Catonis auctoritate adde Lexicis latinis.

Cap. XXXVII. sect. 2. *fracem de nucleis* coniciebat legendum obiter Pontedera Tom. I. p. 35.

Cap. XXXVIII. sect. 4. *sumos lapides coactos* (i. e. stipatos magis inter se et descendentes, dum infimi cadunt) *esse oportebit* corrigit ex Codd. Polit. et Repar. Verum ita non minus postea corrigere debebat vir doctus *item infimi lapides coacti cadent*. Hi enim priores in minus spatium coguntur et partim decidunt; quo facto superiores item desidunt. Verum non quaeritur, supremi lapides num desident, sed potius ex colore capitur indicium an coacti sint. Itaque vulgata lectio non erat tentanda. Plura tamen sunt in annotatione prima mea ad hoc caput, quae recognoscens postea falsa reperi, quanquam maxima ex parte accepta a Britanno Dickson. Comparavi fornacum calcariarum formas varias, quas *Gallus Fourcroy de Ramécourt* in Arte calcis coquendae descripsit descriptasque picturis illustravit; vnde didici, Britannum fornacis Catonianae falsam suo lectorumque suorum animo speciem informasse. Primum de figura videamus, quam rotundam fuisse arguitur ex verbis: *si qua flamma exhibit nisi per orbem summum*. Sed cum plures figurae rotundae esse possint, diuersi tamen generis, veluti sphaericae et cylindricae; videndum, ex quo genere fornax haec fuerit? Quid autem sibi volunt ista verba statim ab initio: *Fornacem calcariam pedes X. latam facito, altam pedes XX, usque ad pedes III. summam latam redigito?* Postrema nihil aliud significare possunt, nisi *summae fornacis latitudinem redigen-*

redigendam esse ad III pedes, cum infima lata X pedes sit. Conicam igitur fornacem esse voluit Cato; et recte Gesner ei metae seu pyramidis formam assignavit. Geminum si praefurnium aderat, alterum igni accendendo nutriendoque, alterum cineribus educendis inseruiebat; sin vnicō praefurnio coquebatur, lacuna sub fortace magna cineres excipiebat, vt in Tabula IV. fig. II. Gallicae Descriptionis calcariarum fornacum. Verum ante omnia dispiciendum, quomodo *fornax* a Catone primum *strui*, deinde *fieri*, postea *fornaci locus fieri* dicitur? deinde quae sit *summa fornax*, quae *lateribus aut caementis statuitur* vel *struitur*; denique quae sint *fauces*, quas *praecipites deorsum fieri* iubet? Fornax igitur *fieri* cum dicitur, tum *fornaci locus fit* in terra excauata seu fouea. Ita enim haec interpretari nos ipse Cato monet sectione 3. *Vbi satis*, inquit, *foderis, tum fornaci locum facito*, id est locum fornaci ad certam altitudinem in terra excauata struendae designato. Sed haec ipsa verba *vbi satis foderis*, nullam plane dubitationem mihi quidem relinquere videntur, antecedentia verba: *cum fornacem facies, fauces praecipites deorsum facito*: de hac ipsa fossione esse intelligenda, minime vero de summa fornace vel ore fornacis, quod Britannus *Dickson* lectoribus persuadere voluit; qui praeterea fauces praecipites interpretatur ad perpendicularum additas summae parti et lateribus aut caementis structas. Quae quidem interpretatio plane excludit orbem summum, per quem flamma exire debet. Propius a vero abiit Gesner, qui *fauces praecipites* foramen fundo latiore, quam labra suprema interpretatur. Breuiter vt dicam, fauces significant aditum (den Schlund) ad praefurnium et fornacem; has primas effodit, deinceps foueam instituit excauare, in qua fornax struitur. Praecipites fauces facit Cato, id est decliues et fere ad lineam perpendicularem accedentes, *ne ventus ad praefurnium possit accedere*, quod cauere in primis iubet sect. 4. Hodie fauces etiam tecto aliquo proteguntur et a vento defenduntur. In fouea igitur ad certam altitudinem *struitur* fornax. *Fornacem*, inquit, *bene struito*. Primum quaerendum, quanam materia fornax struatur, deinde infima an summa pars ea materia struatur? Ad haec vna valet responsio ex sectione 3. *si parum altam fornacem habebis vbi facias, lateribus summam struito aut cementis, tum luto summam extrinsecus oblinito*. Ita enim nunc eum locum ordinandum censeo. A Victoriana vsque legebatur: *Si parum altam fornacem habebis, vbi facias lateres summum statuito*,

statuito, aut caementis cum luto summum extrinsecus oblinito:
 In Edd. primis est. *facies lateres:* Iucundus in Aldina primus
 correxit: *facies lateribus — struito — Summam cum luto*
oblinito, ne nisi per orbem exeat summum scilicet ignis, quod
 vocabulum ex anterioribus repetendum est. Flamma quo
 minus per alium locum nisi per summum orbem exeat, reli-
 qua fornacis pars, quae quidem supra terram extat, lateri-
 bus aut caementis struitur et oblinitur. Quatenus igitur
 summa pars structa lateribus et oblita luto erat, exitus igni
 vel flammae non patebat; *summum orbis* quam late patuerit,
 fortasse arguere licet ex mensura trium pedum, ad quam
 summam fornacem redigere iubet Cato. Veterem lectionem
 Editionum principum *vbi facies lateres, summum statuito:*
 hoc sensu defendebat Gesnerus: *Si fornax non satis alte in*
terram depressa sit, cum lateres faciendi sint aedificaturo non
minus quam calx vrenda; summum id est in summo, vbi exit
 e terra fornax, *circumstatuito lateres ita siccandos feliciter*
quam a solo sole, quod alias in Graecia pariter atque Italia
siebat. Haec autem ratio lateres semicoctos reddidisset, et
 plane ad aedificandum inutiles. Deinde non ita apparet ra-
 tio verborum: *si parum altam fornacem habebis:* Altitudo
 enim fornacis imprimis quaerebatur; hinc Cato sect. 3. *vti*
quam altissima et quam minime ventosa fiet. Quatenus igitur
 fornax in terram erat depressa, parietum vice terra undique
 fornacem cingebat, ventumque abstinebat; vbi vero exibat
 terra, lateribus aut caementis circumstruebatur, et hic ipse
 paries luto oblinebatur, quo melius ventus excluderetur,
 nec ullus flammae nisi per summum orbem conicae fornacis
 pateret exitus. *Summa igitur fornax struitur lateribus aut*
caementis luto oblitis, id est, superficies conuexa fornacis
 structae vel strius perficitur, adstructis lateribus aut caemen-
 tis, ita, vt summus tantum orbis non tectus pateat exeunti
 flammae. Idem fit hodie, vbi summitas lapidibus calcareis,
 raro lateribus, luto oblitis, obtegitur. *Infima autem fornax*
qua materia fruatur a Catone, nunc dicendum est. Nulla
 alia superest, nisi ipsa calx, cuius frustra vel caementa varia
 in formam fornacis struuntur, ita, vt tota strues se ipsa susti-
 neat, ignis autem sub arcu infimae fornacis accendatur; aut
 struitur lateribus focus et craticula ferrea consternitur,
 cui deinde calcis frustra alternantibus calcis lignorumque vel
 arborum stratis imponuntur. Cum foci et craticulae Cato
 mentionem non faciat, relinquatur, vt de priore genere for-
 nacum locum interpretemur. Bene igitur Cato *strui* iubet
 forna-

fornacem, ita, vt *fortax* firmus, id est fornix, efficiatur, qui se molemque superstructam bene sustineat; deinde *fortax* id est fornix, tam latus esse debet, quam est infima fouea, in qua fornax extruitur; hoc est, quod Cato ait: *fortax* (id est fornix) *totam fornacem infimam complectatur*. Fornicem ipsius calcis frustis structam arguunt etiam lapides, hoc est calcis frusta, infimi cadentes, cum bene cocti sunt; quod fieri non posset, si lateribus structae fornici seu foco cum craticula insisterent. Denique quod fornacis formam Gesnerus in Indice aiebat etiam ex Columella 5, 10, 4. et Arbor. 19, 2. apparere, in eo vir doctus haecenus a vero aberrauit, quod ibi de clibano fermo est, qui *imus summo patentior* est. Verum fornax a clibano diuersa est per se; calcaria tamen Catonis ita figuratur, vt plane similis clibano efficiatur. Nunc omnia Catonis praecepta ita ordinabo, vt i structurae series postulabat; quo facilius lector sententiam auctoris assequatur. *Fornacem calcaream — summam latam redigito. Cum fornacem facies, fauces praecipites deorsum facito: ubi satis foderis, tum fornaci locum facito, uti quam altissima et quam minime ventosa fiet. Si parum altam fornacem habebis ubi facias, (i. e. si non habebis ubi facias altam fornacem) lateribus summam struito aut caementis: tum luto summam extrinsecus obliuito. Fornacem bene struito; facito, fortax totam fornacem infimam complectatur. Si uno praefurnio coques. — sit educendus: si duobus praefurniis coques, lacuna nihil opus erit. — ignis erit. Lapidem bonum — indito. Cum ignem subdideris — obliuito. Ventus — caueto maxime. Ignem caueto ne — caueto. Hoc signi — exhibit. Ita spero, me effecisse, vt lector nullibi adhaerescat.*

Cap. LV. *sub dio nectas* ex Cod. Polit. scribit, pro *nectas* a νέω deriuans, aut exemplis aliorum vocabulorum veluti *arte*, *artito*, pro *arctē*, *arctito* defendens. Vtinam interpretationem addidisset, quid sit *radices in aceruo sub dio nectere?*

Cap. LVI. Primum *Familia* restituit pro dandi casu dictum; deinde *tritici ἥ IV per aestatem ἥ IV S.* ex Polit. Codice vetustissimo annotauit, signo hoc modii ibi existente. Postea in vocabulo *epistatae*, aut vt est in Caesen. *epistate*, latere suspicatur *per aestatem*, vt in *opilioni*, qui nullam ob causam iustam solus nominetur iuxta villicum, cum bubulcum Cato potiore loco habeat, *IV per hiemem* per notas scripta olim. Ceterum institutae in annotationibus ad h. l. medimni

medimni cum modio comparationi et dimensi seruilis et militaris definitioni addo nunc alia. Locus Polybii est 6. c. 39. *σιτομετρῶντα οἱ μὲν πεζοὶ πυρῶν ἄττικῆ μεδίμνη δύο μέρη μάλιστα πως, οἱ δ' ἵππεῖς κριθῶν μὲν ἑπτὰ μεδίμνη εἰς τὸν μῆνα, πυρῶν δὲ δύο. Τῶν δὲ συμμαχῶν οἱ μὲν πεζοὶ τὸ ἴσον, οἱ δ' ἵππεῖς πυρῶν μὲν μέδιμνον ἕνα καὶ τρίτον μέρος, κριθῶν δὲ πέντε.* Plutarchus in vita Catonis nostri c. 6. *στρατηγῶν ἐλάμβανεν ἑαυτῷ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἔπλεον εἰς τὸν μῆνα πυρῶν ἢ τρεῖς ἄττικὰς μεδίμνης, εἰς δὲ τὴν ἡμέραν κριθῶν τοῖς ὑποζυγίοις ἔλαττον τριῶν ἡμιμεδίμνων.* Medimnus autem Atticus modios romanos sex capiebat, teste Nepote in Attici vita c. 2. quanquam ibi libri scripti *septem* praeferunt. Choenices 48. medimno tribuunt scriptores. Ut appareat, quot modios tritici in virum a publico accepit Cato, antea finiendus erat a Plutarcho numerus comitatus aut seruitii Catonis. Sed is demum c. 10. obiter: *ἦσαν δὲ πέντε θεράποντες ἐπὶ στρατείᾳ σὺν αὐτῷ.* Si Cato in quinque seruos et se ipsum accepit modios 18. tritici, in singulos numerantur tres modii; quae mensura vno modio minor est ea, quam seruis opus facientibus per hiemem largitur Cato c. 56. verum eadem trium modiorum contentum esse voluit opilionem, nisi Pontederæ emendationem admiseris.

Cap. LX. Ex Caesen. libri *grana* efficit *grano*, id est, quae perueniat ad granum. Columella II. c. 17. *semini progenerando* viciam ferit.

Cap. LXVI. legit: *Vase aeneo, neque a nuculeis ad oleom ne oetatur*, reperto in Codice Caesen. *a* ante *nuculeis*, interpretatus: ne vtatur vase aeneo, neque eo vase, (vase a nucleis) quod ad recipiendos nucleos fracesque adhibetur.

Cap. XCVI. sect. 1. in Cod. Polit. et S. Repar. est: *aquam lupinus defruerit*; vnde Ponted. corrigit: *aquam quam lupinus defruerit*. Ab antiquo verbo *defruo* esse *defrutum* et *defrutare*, id est coquendo imminuere aut consumere; inde esse *fruor*; qui enim rem *fruit*, vtitur nimis eadem. Comparat etiam ex vulgari sermone verbum *fruare*, quod nimio vsu vel abusu imminuere aliquid est.

Cap. CXIII. sect. 2. legit: *Et ne pleus quadrieniom in sole seiueris. Post quadrieniom in cuneom cumponito et insteipa*. Primum *quadriennium* lectionem repertam in Codd. duobus a Lagomarsino nunc probat, item cap. 105. *bieniom finito in sole*, motus auctoritate Plinii 14. Cap. 8. de Graecorum vinis loquentis: *vuæ paulum ante maturitatem decerptæ siccantur*

siccantur acri sole, ter die versatae per triduum: quarto exprimuntur die, dein cadis sole inueterantur. Tum speciatim de Coo ex Catone *super caetera in sole quadriennio maturandum praecipiens.* Concludit denique dicens: *Omnia transmarina septem aut sex annis ad vetustatem mediani peruenire existimantur:* Deinde in cuneum Codd. Polit. Venet. et S. Repar. probat et illustrat theatrorum cuneis, id est sedilium ordinibus. Igitur in cella esse cuneum fedes elatas, quo plura vasa contineantur. Suggestum in cella habet Cato cap. 154. calcatorium Pallad. I. 18. vbi vide annotationem p. 24.

Cap. CXXII. *Capreidam* mutandum coniciebat in *Cedridam* id est *κεδρίδα*, cedri fructum; qui eundem cum iuniperi fructu vsus in medicina habet, teste Plinio 14. c. 16 et 24. c. 5. cum Dioscoride I. c. 105.

Cap. CXXVII. sect. 2. *lubet esse* pro iube probat allatum ex Codice Polit. et S. Repar. deinde *tribolum* ex lectione Caesen. *tribolum* et Edd. pr. in *tribolum* mutandum coniecit in *tribulatum* vel *intribulatum* id est permixtum et bene subactum. Cf. cap. 23. f. 4. postea *et viro heminam* corrigit comparato Capite 156. vbi viro hemina notionis medicatae similiter datur.

Cap. CXXXII. Scripturam antiquam *Daps Ioui asaria pecunia* restitutam interpretatur: pecunia librari, quae as pendeat. Igitur dapi Ioui pollucendae pretium sumtus vnum assem definit. Suspiciatur Pontedera dapi assem, vino offerendo vnam definitam generatim fuisse. Hinc filium a Catone moneri: *Ioui dapali culignam veini quantans vis poluceto:* ne si forte minus obtulerit, sacrum non rite perageretur. Ibidem *sua contagione* ex Polit. et Gronou. probat interpretatus: *profanato ut decet.* Contagio enim proprie *contactus* est, deinde etiam pro conuenientia dici ait apud Lucretium III. vers. 345. vbi tamen *corporis atque animai mutua contagia* plane a Catonis sententia aliena sunt.

Cap. CXXXIII. sect. 2. *murtum coniuolum* ex Cod. Polit. probat. *Coniuolum* Codex S. Repar. *coniuolum* Gronou. In Festo *coniuola occulta* mutant alii in *coniuola oscula*, quae Pontedera oscula coniugalia interpretatur. Sect. 3. *per ea* ex Polit. et Cod. S. Repar. praefert.

Cap. CXXXVIII. *Fruentum, quod non saturus eris* corrigit ex Columellae II. c. 22. *sed iuncta aduehere non permittitur nec apportata serere, neque terram aperire, neque arborem conluere, sed ne sementim quidem administrare nisi prius catulo feceris:* Coniecturam praecipit Abr. Grononius. Cap.

Cap. CXLIV. sect. 2. *si non erunt redditae, aequè arbitrato deducetur.* Ita ex lectione Polit. et S. Repar. *reddit eaeque arbitrato* corrigit Pontedera, cui assentior.

Cap. CXLVI. sect. 1. *unguinis p. X. dari putat, ne domini instrumenta, quibus in conficiendo oleo conductor utitur, attritu nimio conterantur.* Ideo vulgatum *modiisque* mutavit in *moleisque*; modios enim unguine non indigere, ut molas et trapetas. Deinde ex Polit. libro 1. ponit lectionem: *IVS. PRS primae*, ex Pol. 2. *datori prippnae*, ex Cod. S. Repar. *iri pri primae*, ex Caesen. *rei pri primae*; ex Veneto: *datoris pri primae*. Efficit autem ex *IVS* scripturam *I. VS.* interpretatus in *visionem* id est pro usura instrumentorum, deinceps *PRS* diuidit *PR. S.* interpretatus *pressurae singulae primae cotulas duas* nempe olei. Censet autem, cotulas duas olei primae pressurae, exigi a domino in singulos factus pro vasorum usu, ut Cap. 67. torcularii custos in factus olei sextarium factoribus praebet.

Cap. CXLVIII. Probat lectionem Codd. Polit. Caesen. S. Repar. *quod admensus erit pro eo dominus, rem solvito*; interpretatus, quod dominus cunctante emptore admensus erit ex lege: *si non ante cal. Ian. acceperit, dominus vinum admetietur: Pro eo est pro emptore.* Caeterum in alio Codice haec tantum: *Quod admensus erit pro eo dominus iusiurandum dabit.* Haec Pontedera: Lectionem *rem solvito* etiam ipse probat. Ita Plautus Curcul. 5, 2, 20. *Ego quidem pro istac rem solui ab trapexita meo.* Iterum 5, 3, 44. *nam inde rem soluo omnibus quibus debeo.* Utrobique viri docti malebant *re solvere* legi.

Cap. CLVI. sect. 2. corrigit Pontedera: *Inde facito manipulos oecualis III. Circumleigato: Possidea olam statuito cum aqua. Vbe opceperit feruere, paulisper demittito unum manipulum. Feruere desistet. Postidea ubi opcapiet feruere, paulisper demittito admodum dum V numeres.* Primum coniungit *paulisper* cum verbo *demittere*; cum iterum aquae feruore ad summum reiicitur brassica, iterum paulisper deprimenda; idem tertia, quarta et quinta vice faciendum, *dum V numeres.* Pontedera *vices* intelligit. Reliqua ex vetusta scribendi ratione renocauit.

Sect. 4. ex Cod. Polit. Veneto, S. Repar. *nausiae praefert*, et verba *eumque apprehendet* ut ex glossa orta damnat. Postea vulgatum *consistet* mutat in *cumstatuet*, quoniam Edd. pr. Codd. Polit. S. Repar. et Gronou. *constituet* habent. Farina dicitur aluum citam et solutam constituere; quod re-

nuens Aldus Ciceronis locum Epist. 26. libri VII. imitatus est, vbi ait: *tanta me διάρροια arripuit, ut hodie primum videar posse consistere.*

Sect. 6. *eo interito quod volet cibi; postea edit.* Ita recte Pontedera locum constituit; *postea edit* scilicet brassicam cum cibo intrito; deinceps *dato vini acri* [duri] *aquatum* corrigit, incluso *duri* veluti glossa. In loco altero Cod. Polit. Venet. S. Repar. *dato vinum acrum* habent; *aquatum* vinum, quod infra *dilutum* dicitur, approbavit etiam auctoritate Cod. S. Reparatae.

Ibidem *febres* ex Codd. Polit. et Repar. praefert; postea *Nunc de oleis, quibus — est, sumito brassicam* corrigit, interpretatus *de oleis* propter illos.

Sect. 7. inserta *inde — oportet* damnat, et vetus *excoquatur* restitui vult.

Cap. CLVII. sect. 4. *tetras brassica* Polit. 2. Venet. et S. Repar. Codex; quod ex *petras* pro *penstras* id est *penetrans* scripto ortum suspicatur Pontedera.

Sect. 7. *si edes cum caesam et rutam et coriandrum cum menta fittam et sirpiciom inrasam, et brasica II acet. oxumeli et sale sparsa,* corrigit Pontedera. Pro vulgato *sic et la serpiti-um* in Polit. et Repar. est: *sic tam*, in Veneto *siccam*, quod pro *sectam* antiquae dictum interpretatur Pontedera; igitur proximum *concisum* abundare; eius in locum reponit *mentam*. Verba *ex aceto* etiam abundant, cum oxymeli acetum habeat additum; eorum vocabulorum in locum Pontedera ex Plinio 20. cap. 9. reponit *II. acetabula*. Denique *sirpicium* Polit. Codicis vnice probat genere foemineo, unde *la serpiti-um* dictum fuerit pro *latte serpiti-um*.

S. 8. *hac si uteris*] Ponted. ex loco Plinii: *tantamque esse vim, ut, qui terat haec, validiorem fieri se sentiat*; et scriptura Codicis S. Repar. *Haec sic uteris* corrigit: *Haec si tu teris*: sententiam deinde verborum: *omnis articulos poteris experiri* i. e. expedire, esse eandem, quam Plinius reddiderit verbis: *validiorem fieri se sentiat*.

Omnia qui insomniosus est] Ex lectione Codd. pr. *omnis vel si quis est seniosus* egregie restituit: *Insomnis vel si quis est seniosus*, quoniam ex h. l. Plinius retulit insomnia vigiliisque retulit; *seniosus* ad vigiliam refertur.

Sect. 9. *panem: purum ibidem madefaciat* ex Cod. Polit. S. Repar. Caesen. et Veneto correxit, paululum diuersa ratione antea vsus.

Sect. 10. *Et hoc si quando usus venerit. Qui debilis.* Ita h. l. distinguit Pontedera, priora ad tormina referens, hac sententia: hoc facito, si quando quis torminibus laboraverit.

Sect. 11. *ii virosi]* Pontedera praefert: *nunquam iei miseri fient*, i. e. morbofi. Sic misera bucca apud Plautum Poepul. Act. V. Sc. II. In Codd. Polit. Repar. et Victor. est *unseri*, Caesen. *unseri*, Veneto *vinseri*, Politiani liber 2. *miseri* habet.

eo mulier] Nunc praefert *ea*, vnde *eatenus*, et *operito* defendens interpretatur: *ne vapor sinistrorsum abeat*, circa mulierem, ne frigore tangatur, vestibis positus.

Sect. 12. *Si quem purgare* ex Edd. primis et Codd. restitui recte iubet.

Sect. 13. *carinem asinam* probat et pro *assinam* ab *assa* derivatum esse opinatur: sequens *si esse non volet* mutat cum libro Polit. in *esse solet*. In familia enim Catonis paucos fuisse credit, qui assam comessent, neminem qui repudiaret.

Sect. 15. *Etsi polupus in naso introerit* ex Cod. Polit. et S. Repar. correxit; bene! deinceps *malum* interpretatur lanam ex graeco *μαλλόν*.

Cap. CLVIII. sect. 1. *colicolos* ex libro Polit. probat, vt in Catone ex eodem restitui vult *deorsom*, *torcola*, *torcolariom*, *paulolum*, in Varrone *robor*, *longorios*, *fundolum*, *triboli*, *tabernola*, *paulola*, *pecodum*. In Catonis capite sequenti optimi libri *apsynthi* et *anulo* pro *absinthii*, *annulo* dant. Postea *cum radice sua filiculae pullum* restituit, id est stirpem vnam polypodii. Ita pulli arboris Cap. 51. et 133.

Cap. CLXI. sect. 1. *Cum deformabis, interuallum facto inter areas semipedem latum in omnes partes. deinde facto ad lineam. palo grana vina aut terna demittito, et eodem palo cauum terrae operito* ex Edd. primis et Codd. recte restituit, et rectius, quam libri vulgati, distinguit. Ceterum in hoc Capite ex Codd. antiquis haec scripturae veteris vestigia annotauit: *sarire*, *posturus*, *stercerato*, *ouilum*, *raeuratur* quod postremum Aldus in *peruratur* mutauit. Ita etiam in Capite sequenti probat *semodios* ex Edd. pr. Polit. et S. Repar. *sale* recto casu, *deosum* pro *deorsum* ex Polit. *spongea* pro *spongia*, vt *doleum* pro *dolium*, *ciconea* pro *ciconia*, et *Alexandrea* apud Varronem pro *Alexandria*; deinde *aequale* pro *aequalem* ex Cod. Polit. S. Repar. Caesen. et Edd. pr. denique *post dies omnino XII.* ex Edd. pr. quae Aldus mutauit in *post diem omnino duodecimum*.

A D V A R R O N E M.

L I B. I.

P. 129. l. 1. *Potius essem consecutus antiquam lectio-*
nem probans interpretatur: meliora fuisset traditurus, si
otiose et lente scribere potuissem. In seqq. scribit: *sei com-*
modius tibe haec scriberem. Cod. Wratisl. S. Repar. et Lau-
rent. *et commodius tibi habent.* Postea *Anus enim XXCI.*
ex Plinio posuit Pontedera. Denique *cumfacere* pro *confi-*
cere probat.

P. 130. l. 8. *mene, dum veiuo quidem, necessaris meeis*
quod profit facere? intellige *non pudebit?* vt apud Virgi-
lium: *Mene incepto desistere victam.* Ita h. l. Pontedera
corrigebat et interpretabatur.

P. 130. l. 17. *agriculorum — omnis fructos* ex Polit.
et Laurentiano Codice praefert Pontedera. Postea *hi paren-*
tes vt de Cerere et Libero: *quod horum fructus.*

l. 20. *Iuppiter — terra mater*] Haec verba cum Vrsi-
no spuria censuit etiam Pontedera, qui in Caesen. et S. Re-
par. Codice reperit: *appellabatur.*

P. 134. lin. 17. *Em obi tu* ex Polit. et S. Repar. *pu-*
tes ex Edd. pr. Polit. Repar. Florentino alio, *fructos* ex Pol.
Repar. *possum* ex iisdem et Caesen. *semenstri* ex Pol. et 2 Flo-
rent. praeferebat Pontedera.

P. 135. l. 16. *treicinariae — treicenas* ex quatuor Flor.
praefert Pont. deinde *Libo* ex Edd. pr. et 3 Flor. restituit.

P. 137. l. 1. *veneunt.* *Contra ἀρρέμενος.* *Ilei interea*
ad nos legens Pontedera verba *contra auream imaginem* vul-
go scripta a prioribus separat, et cum sequentibus copulans
pertinere ait ad appropinquantes Tremellium et Licinium
qui, dum loquitur Varro, ex aduerso incedant. Quid voca-
buli graeci in mente fuerit Pontederae, iterum non possum
diuinare. Nunc vero nullus dubito, Scaligerum optime di-
vinando eruisse, locumque ita esse constituendum: *vt i-*
deant pinacothecas sed oporothecas: huius, inquam, poma-
ria summa sacra via; ubi poma veneunt contra aurum. *Ille*
interea ad nos; abiecta videlicet glossa: id est magno ita
scripta primum: i. magno: vt. postea in imago deprauata mu-
taretur. Eandem dictionem Varroni ex principibus Edd. et
Cod. Politiani restitues infra III, 2, 4. *nunc ubi hic vides ci-*
trum aut aurum? num minium aut armenium? num quod
emble

emblemata aut lithostrotum? quae illic omnia contra aurum; ubi vocabulum *aurum* primus Iocundus in Aldina pessime omisit.

P. 138. l. 28. *ne capras tum pascat:* corrigens Pontedera partem legis tantum afferri censet, igitur capram ad tempus in agro furculario permitti, cum furculi et vites in lignum induruerunt, ut capra nocere non possit. Esse tamen legem colonicam diuersam pro agri et arborum natura.

P. 140. l. 4. *aliud. Aliud? Anne ego* ex Polit. et 2 Florent. legit Pontedera. Recte. Non vnum alterumue Varro separandum censet, sed multa, quae Salsernae admiscuerant.

l. 7. *aliam et aliam* (scilicet *fodinam*) *et alia* ex Codd. praefert et defendit Pontedera.

P. 141. l. 7. *nam et huiusce* ex Edd. pr. Polit. deinceps *dolore in fronte* omisso *et ante in* cum Polit. 2 Laurent. Repar. Caesen. Pontedera.

l. 12. *vel Tarquennam* interpretatur Pontedera *etiam* Tarq.

P. 142. l. 2. *et cuius modi sint — discretum de iis rebus quae in scientia sunt, quis in colundo nos docet? Ars id an quid aliud* corrigit Pontedera ex Edd. pr. *dicendum* ab Aldo insertum omittens. Scilicet Edd. primae *quod in colundo*; sed Polit. Repar. et Caesen. omittunt *quod*. Deinde *in scientia sit* Polit. Repar. Caesen. *ars id* Polit. et Caesen.

l. 9. *quae docet* cum Polit. 3 Flor. et Caesen. omittit Pont. deinceps legens: *quae sint in quoque agro serunda et faciunda, quae a qua terra maxsumos p. r. fr.*

P. 148. l. 26. *ut ego, a quoque antiqui* ex Polit. et Repar. probat Ponted. qui totum locum ita redintegrandum coniicit: *uti ego. Prata quoque anteicei parata adpelaront; nam modicas aut nullas requirunt expensas. Caesar et reliqua.*

P. 152. l. 1. *terena* antiquum tuetur Pontedera pro *terna* dictum, ut *bini, terni, quaterni, quini* pro *bis evol*, ab *εἰς, ἐνός unus*, bis vni, ter vni, quater vni, quae olim similiter fuisse censet *biseni, tereni, quatereni*.

l. 16. *quod ad.* Ita cum Edd. pr. Pontedera. l. 17. *Itaque heic uti in Papinia* praefert. *nus Pol.* et 5 Flor. *in his* Caesen. *in viis* Polit. 2. Flor. 3. deinceps idem *prolixae* ex Edd. pr. Pol. 5. et 4 Florent. probat: *Postea feraces; neque stramenta videre obi crasa poteris — retorida muscosa sine*

copula et cum Polit. 5, 4, 3 Florent. praefert. Ad *prolixae* intelligit *proveniunt*; pro *ibi* dedit *obi* antiquum, vt, *olli* pro *illi*.

P. 153. l. 4. *facile feritur* ex Edd. pr. pro *distrahitur*, *dispergitur*, dictum antique, *fertur*, praefert Pontedera.

l. 24. *dicebatur* R. Caesen. deinceps *quae heredem* ex P. R: 4. 3. Flor. postea *Hoc postea* dedit ex le. P. *Hec*, denique *a* ante *centum* cum P. R. 4 Flor. omisit, vt sequens *dicta* cum Edd. pr. Pol. R. 4, 3, Flor.

P. 154. l. 10. *tuentur* Edd. pr. sensu passiuo ex Nostri I. Cap. 4 *bello ab iis tuebantur* defendit Pontedera.

P. 155. l. 8. Ex Polit. *Auertendum* Polit. effecit *Auertendum* et deinceps *arescunt crescuntque* ex Edd. primis reuocauit; vtrumque recte!

P. 156. l. 11. Ex Crescentii Codice in Iustinae Bibliotheca Pontedera laudat: *Item cellas in loco plano, vbi vasa vinaria et olearia esse possint. Item vbi stent fructus aridi vt granum et foenum in tabulatis.*

P. 157. l. 12. *vna uti interdus compluuiom — vbe aqua saliat, qui intra silobatas quom velis, sit semipiscina.* Ita ex Edd. primis corrigens Pontedera *interdus* h. l. interpretatur *sub dio*, vt est cap. XI. de hac ipsa cisterna seu lacu.

l. 16. *e pauolo* Polit. *e pano locum* Caesen. *e pauo locum* L. S. vnde Ponted. effecit *e pauolo quom*.

l. 17. *exteriorem lacum* corrigebat Pontedera, ne lacus iste transferatur ad cohortem alteram, quae deinceps describitur.

P. 158. l. 10. *eoque quidam* ex L. 5, 4 Flor. lectione *Eo quae* effecit Pontedera.

l. 11. *fieri — tutam fundi supicere* ex lectione *subicere* L. 5, 4, 3 Florent. effecit Pontedera. Deinceps *in tritura* ex Pol. L. S. *possis si* ex Edd. pr. *coeperit* ex Pol. L. 5 Flor. *reicere* ex L. P. 5, 4, 3. Pontedera praefert.

P. 159. l. 18. *Metalli* Pol. L. S. deinde laborent.

P. 160. l. 1. *item* ex Edd. pr. L. P. 5, 4, 3. praefert Ponted. deinceps *calidiorum* L. P. 5, 4, 3. habent.

l. 9. *opseri* ex L. Polit. praefert Ponted. *opreri* L. 1. Verba *viuae saepis* post *radicis* collocauit cum Edd. primis, nulla *viatoris* mentione facta; *viuet* pro *viuae* Caesen. *agresti e ligno* L. P. 5. probante Ponted. nam *agreste lignum* peculiariter nullum dici posse, sed *sepimentum* esse *agreste ex ligno*.

P. 161. l. 5. *qui faciunt* omitti vult Pontedera, qui ex P. L. 5, 4. *Retino* praefert, a *Rhetia* deriuans.

l. 11. *Hispaniae agro, Tarentino* ex Polit. S. Repar. et Laurent. tertio affert Pontedera.

P. 163. l. 14. *domestica copia* ex Polit. L. 5, 4. praefert Ponted. interpretatus: ex domestica copia siue propter domesticam diuites eam partem id est artifices mandare.

P. 164. Cap. XIV. sect. 1. *primum naturale sepi-mentum, quod obseri solet virgultis aut spinis, quoniam habet radices, viatoris praetereuntis [lasciui] non metuet facem ardentem.* Ita nunc hunc locum ex Edd. primis restituendum esse censeo, mutato *viuae sepis* in *viua sepes* et omisso inutili ac copula. Praeterea *lasciuius* viator mihi displicet. Ouidius Fast. 4. 167. *semustamque facem vigilata nocte viator ponet.* Idem Metam. I. 493. *ut facibus sepes ardent, cum forte viator vel nimis admouit vel iam sub luce reliquit.* Neutra culpa viatoris iure lasciuiam dici potest.

P. 165. l. 7. *imparatis* Ponted. praefert ex lectione *impatis* L. 5. *impetratis* Caesen. et Venet. Codd. Esse enim ex *in* et *parare* factum *imparare*.

P. 166. l. 4. *Iniciendum* ex Victorii Codice (*iniciendam* L. 5, 4, 3.) *voluptatem praefectorum* ex P. L. 5, 4, 3. *honore aliquo habendo et de — alios* ex iisdem P. L. 5, 4, 3. praefert Pontedera.

l. 12. *aut* cum Edd. pr. P. L. 5, 4, 3. omittit Ponted. qui notionem eandem inesse censet syllabae *ce* in vocabulo *huiuscemodi*.

P. 167. Cap. XVIII. sect. 3. *Quod Cato sei voluit, uti debuit, sit proportione, ad maiorem fundum et meinorem adderemus et demeremus.* Praeterea extra familiam ex Edd. pr. et Codd. restituit, hac sententia: Quod si Cato voluit, ut modulus sit proportione; *sit* pro vulgato *ut* est in Polit. Laur. 5, 4, 3. Caesen. *geminum et pro vel* habent Edd. pr. Polit. Laurent. 5, 4, 3. *ut minorem* Caesen. non improban- te Pontedera.

Sect. 4. *tres habendi. Fere operari modo et bubulcei proportione addundei. Ad minoris, ad maioris modos: fundorum iei quoque, sei similis est ager;* ita h. l. ex Polit. et 5, 4, 3 Laurent. distinguit, id est: plerumque operarii et bubulci agri modo pro portione addendi: ii quoque ad minores maioresque fundorum modos sunt parandi; si ager est similis. In L. Polit. altero, Laurent. 5, 4. reperit *ii* Pontedera

pro vulgato *hi*. Sequentia legit ita: *Sein autem ita deifimilis, uti arari non possit, quod sei confragosus atque arduis cleivuis, minus multei opus sont boues et bubulcei.* Ex Edd. pr. Polit. Laur. 5, 4, 3. additum est *autem*, iisdemque auctoribus relegatum *totus*, et restitutum *quod si* ex Edd. pr. Polit. 5, 3 Laur. ut *arduis* ex Edd. pr. Polit. Laur. 5, 4. Quod si malit *quod sit*, Pontedera non repugnat; eamque lectionem ipse praefero. Denique reliqua: *Inicio cilud quod modum neque unum neque modicum proposuit: CCLX iugerum: ybi inicio est ex Caesen. initio, Edd. pr. Polit. 4, 3 Laur. mitio siue initio Laur. 5. illud Polit. Laur. neque modicum Ienson. B. vulgo nec.* Inicere interpretatur inter loquendum inferere vel addere.

P. 168. Sect. 6. *in Galia* ex Polit. Laur. 5, 4. legit, reiecto *jatis*; deinceps *Ligusco* cum Polit. Laur. 5, 4. et *quantam* cum Edd. pr. Pol. Laur. 5, 4.

P. 169. Cap. XIX. sect. 1. *Sed ego neutrum modum horum omnem ad agrum* legit ex Edd. pr. In Polit. Repar. et Ambros. est *morum* pro *modum*; deinceps *omnem ad agrum* dedit Polit. liber.

Sect. 4. Aldinum supplementum reiicit cum Edd. pr. et Codd. Polit. 3 Flor. Ambros. Caesenate.

P. 173. Cap. XXII. sect. 6. *sub clavi* ait esse in Codd. scriptum *sub elam* vel *subelam*; hinc ipse efficiebat *sub tutela*.

P. 175. Cap. XXIII. sect. 5. l. 1. sic uti vmbrosis locis *alta seras, uti coruda*, ex Edd. pr. et Codd. repetit, *alta* ex positu in porca interpretatus ex Columellae XI. Cap. 3.

P. 176. Cap. XXIV. sect. 2. *ei ferendo* Polit. alius Florent. Ambros. *ei ferendo* tres alii Florentinus Laurentianus, Caesenas, S. Reparatae; vnde Pontedera legit: *Sei in loco craso et caldo positiueris, hostom nequam fieri, et exferundo arborem perire.*

P. 178. Cap. XXVII. l. 2. verba *sationes quae fiunt* ut leguntur scripta in omnibus Codd. plane veluti ex marginali interpretatione Italici librarii orta reiicit, aut in *arationes quae fiunt* mutat. In Caesep. etiam est *sationes* ut in Vrsini libro. Ratione nititur Pontedera praecipue ea, quod Varro nullibi *sationes* vinas hoc in loco commemorauerit.

P. 179. Cap. XXIX. *putari in temperatis* nunc efficit et probat vnice, confirmatus scriptura Codicis S. Repar. *putarim in pratis.*

P. 180. sect. 3. verba postrema cum Popma spuria censet, aut mutanda ita: *Sic quoque cum exta dis dant, poricere dicunt.* Nam Varronis aetate exta diis etiam vt antea poriciebantur.

P. 182. Cap. XXXI. sect. 5. *quo fare ferro caesa* Polit. *quo fart ferro caesa* S. Repar. *quod far ferto caesa* Caesen. unde efficit Pontedera: *quo farta fero caesa ferago deistia*: De farre enim, ad farraginem misto, falsum esse. Ideo in Editione Beroaldi, tribus Florent. et Caesenate Codd. *ferrago* scriptum esse a ferro. *Farta* interpretatur immixta et confusa in vnum hordeum, viciam et alia legumina; *quo* est pro quia, quoniam. *Virdea* pro *viridia* tres Florent. Codices praebent; *coepta* vero recte quatuor Florent. et Caesenas.

P. 183. sect. 6. l. 7. quod ex libris suis Varronis *potui* retulit et pro *potu* dictum interpretatus est Nonius, *potuis* fuisse suspicabatur Pontedera, recte admonens, Varronem in hac etymologia respexisse graecum *πόμα*, quo potus significatur.

P. 185. Cap. XXXVII. *dies quodammodo quadripartiti*. Ita corrigendum esse hunc locum, recte monet ex duobus aliis Varronis locis in hoc ipso capite, vbi quadripartita ratio repetitur. Vbi lateat in vitiosa scriptura, egregie indagasse videtur Pontedera. Scilicet Varro sect. 3. memorat, ruri obseruari octauum ante et post Ianam crescentem et decrecentem; vbi Iana dicitur luna plena. Unde apparet, primam diuisionis quadripartitae partem esse a noua luna ad *nonam*, quam Varro infra III. cap. 17. sect. 9. memorat his verbis: *quo aestus bis quotidie ab ortu lunae ad proximam nonam introire, ac redire rursus in mare possit*; vbi Aldus pessime *nouam* edidit primus. Altera procedit a nona luna ad plenam; de qua dicitur *octauo Ianam*; tertia est, *cum rursus ad nonam luna decrescit*, quae etiam *octauo post Ianam* vocatur. Quartam indicant ista: *quoad a nona venit ad intermenstruum*: quae eadem luna senescens dicitur. Igitur reliqua loci Varroniani ex Codice S. Repar. ita constituit: *quod a nona luna crescit ad plenam, et inde rursus ad nonam decrescit, quoad — a quo die dicitur l. e. ext. et prima.*

P. 189. Cap. XL. sect. 4. *quom in humum demittitur, est videndum* legit reliquis verbis reiectis, quae olim in margine apposita: *in quibusdam cum est*: referebantur ad lectionem Edd. pr. *si in humum* et varietatem animotabant.

P. 191. l. 1. *Ex arbore quam volt habere, in eam* omisso *furculum* legit; quam ex Polit. et Iensoniana afferens;

ensum ita interpretatur: quam arborem dominus reparare ex proximo desiderat.

P. 192. Cap. XLI. sect. 3. ex Polit. et duobus Flor. annotatum *quod ea nimius mutat in eae pro eius*; deinde cum libri Polit. ante *triduo* positum mutat in *aut*, denique in *qua humor pro unde humor* ex Edd. pr. et Codd. restituit. In sequentibus *aridior* ex Edd. pr. et Polit. postea *transferatur, in cacumen* (i. e. in cacumine) *habeat gemmam* indidem Aldinis praefert.

Postea sect. 4. *foeminam molitiam* ex libro Polit. et S. Reparatae probat. Verba *in hoc enim humidiora quam aridiora* interpretatur: *ad crescendum prona* magis valent *humidiora quam aridiora*.

Sect. 5. *per resticulam ficos* ex Edd. pr. et Codd. restituit recte Pontedera.

P. 193. Cap. XLII. In loco Plinii, quem in annotatione p. 351. tractavi, Pontedera p. 204. *in iugera VIII. modia bisena* legi malebat.

P. 194. Cap. XLIV. sect. 4. *nutritionibus — eorum. Ille, quae — praegnata cum sunt, matura p. poma, aut spicam; sic alia: A quo profectum, redit semen*; ex Edd. pr. restituit. In Florentino Codice reperit *praegnata*, in Polit. et reliquis Florentinis *Sic alia: a quo pr. redit semen* quam lectionem ipse nunc amplector.

P. 195. Cap. XLIV. sect. 1. *ea enim serius aliquanto prodit. Seges ostendit item milium et sesima et caetera similiter aequis diebus ingeniose concinnavit* ex scriptura antiqua, *segetem* interpretatus aruum, agrum sationalem.

Sect. 3. *radices quam ex iis quod solet nasci* recte ex Polit. restituit, nisi quod *solent* mutavit in *solet*.

P. 197. Cap. XLVIII. sect. 1. Codicum *multilata* defendit, quasi a *multa* deriuatum, quod sequior aetas *multare* fecerit. Melius sequentia: *arista quae uti acus tenuis longe eminet e gluma, proinde uti grani apex sit*; reconcinnavit ex Edd. pr. lectione; etiam Polit. et duo Flor. Codd. cum Vindob. habent *e gluma: proinde ut grani apex sit gluma et arista*. Aldus igitur inepte *theca* addidit in vulgata, cum Varro satis iam antea de gluma dixisset: verba autem *gluma et arista* ex margine male immigrarunt.

P. 199. Cap. L. sect. 2. *quod terra haeret* ex Polit. alio Laurent. ex S. Reparatae praefert. Alius Laur. *de terra*. Ne vero a medio messem appellatam contempnas, recte monet Pontedera, Varronem graecum μέσος respexisse, uti supra

in etymologia *pomi* a potu dicti respectabat graecum *πόμα*.

Sect. 3. extrema *cum in eae* (i. e. eius) *iugerum* corrigi Pontedera. recte puto!

P. 199. Cap. LI. sect. 1. *rutundam* — *rutunda* — *pauita* ex Polit. et duobus Flor. reposuit; *peminosa* ex graeco *πημίνω* deriuat; in quo lusisse puto virum ingeniosum.

P. 200. Cap. LII. sect. 1. verba *iumentis iunctis aut discutit e spica grana* damnat Pontedera vt orta ex annotatione marginali, vbi fuerit *iumentis iunctis vt discutit* (Auctor) *e spica grana* ab initio scriptum.

P. 201. Cap. XLIV. sect. 2. *vindemia diligentis* ex Polit. et 3 aliis Florent. Codd. scribit; indidem et ex Caesen. deinceps *quae ara in carnarium escendat*, aram interpretatus locum eminentem supra terram, qui fit palis in quadratum constitutis et transuersis perticis alligatis, superposita crate storeaue, in qua vua lecta disponitur vt ficcetur et paulum vieta ad solem euadat; postea de carnario suspenditur. Vindob. *in aera in carn. esc.* Idem *diligentis* habet.

Sect. 2. ex Edd. pr. et Codd. lectiones primas reuocat: *eorum* — *si qui reliqui habeat* — *circumciscitum* — *seorsum*, quod est, *seruant*; in quibus *si qui* pro *si quod* est ex duobus Polit. et S. Repar. addo Vindob. *habeat* indidem et ex tertio Laurent. Verbum *circumciscitum* quod est etiam in Vindobon. truncatum vsu censet ex *circumcircum* et *sectum* vel *sictum*.

P. 202. Cap. LV. sect. 3. ex lectione Victorii, quae est in 4 Codd. Florent. et Caesenatē *nec haec non minima causa*, efficit nunc: *Nae haec non minima causa* — *alteris annis non ferre fructus*.

Sect. 4. *biluium*, quod est in Polit. et duobus Flor. ait esse ortum ex *bisuium*; deinde *eligatur* Venetus liber habet Polit. S. Repar. et Caesen. *ledatur* in Pol. 2. *legitur*. Pontedera nunc *legatur* i. e. mittitur, metaphorice dictum probat, vt paulo antea *cedit in villam* ex libris antiquis reuocat, vnde alibi *occidimus* reuocauit.

P. 205. Cap. LVII. sect. 3. legit ex Caesen. Codice in *Apulia quaedam, quae*; deinde *regerare* antiquum comparat cum Italico *regirare*; postea *sublimia* suspectum habet, cum quia fatis significatur verbis *supra terram* esse sublimia, tum ob verba Plinii, haec excerptentis: *alibi contra suspendunt granaria lignea columnis*; Igitur ingeniosa est eius coniectura, *sublicia* olim fuisse h. l. id est sublicis suspensa.

P. 206. sect. 4. renocat antiquum *haereant et demiseris in olla — eaque si — et obteris* (i. e. conculcas terram) *circum ramum, si extrinsecus spiritus adflet.* Aldinum *ut dixi* recte etiam cum Polit. et libris reliquis Florent. omitit; *eaque* pro *eamque* Polit. et liber Laur. cum Crescent. Lou. habent, ubi tamen, ut in Vindob. est: *eaque sic obieceris.*

P. 208. Cap. LXIII. sect. 2. *in pistino* ex Polit. probat pro *pistrino*, unde fuerit dictum *pistillus* et *pistillum.* Ita etiam cap. 69. sect. 1. *pistinum* habet Cod. S. Repar. deinde *pisatur* ex 3 probatissimis Florent. et Ambrosiano allatum praefert vulgato *pinsat.*

P. 209. Cap. LXVI. nunc locum ita constituit: *Oleas albas quas conderis, nisi condideris propter amaritudinem, respuit palatum;* interpretatus: oleas si recentes conditas promas, nisi reposueris ut amaras habeas, palatum respuit. Esse enim in Polit. duobus aliis Flor. et Caesen. *conderis* id est condieris; ibidem est *sic* pro *si* scriptum.

P. 210. Cap. LXIX. sect. 2. reiecto *Stolo*, quod Iucundus inseruit, probat antiquum *detenti*, cui Aldina pessime *retenti* substituit; deinde pro *fecisse* in Polit. libro secundo, ut in Vindob. est *fecit: se;* quod ex sermone turbae abruptum et ad aeditum referendum censebat Pontedera.

AD LIBRUM II. VARRONIS.

Prooemii sect. 4. *quod nunc intra murum fere omnes patresfamiliae correperunt* ex Columellae Libri I. initio corrigit, inserto *omnes*, cum contra Columella *fere* omiserit; deinde ex eodem fonte verba *frumentum locamus qui nobis aduehat* auget verbis *ad hastam* insertis; quorum vestigium latere ait in lectione Edd. pr. et Codd. ubi est *ac frumentum.* Postea *Itaque in qua terra culturam agri dii docuerunt pastores progeniem suam* ex eodem Columella inserto vocabulo *dii* corrigit Varronis locum. De postrema hac emendatione iam olim dubitauit.

Sect. 5. ita redintegrat: *Coloni ea quae uti nascerentur agricultura factum est, e terra sperat: contra pastoris ea, quae nata ex pecore;* addito tantum e Columellae loco hinc expresso verbo *sperat.*

Sect. 5. recte ex libris scriptis et editis restituit lectionem: *Qui habet praedium, habere utrunque debet, et agriculturam et disciplinam pecoris pascuendi et etiam vilaticae pastionis.*

Cap. I. Initium mancum quomodo sit redintegrandum, coniciebat ex extremis his exordii verbis; *ex sermonibus nostris collatis cum iis, qui pecuarias habuerunt in Epiro magnas, tum quum piratico bello inter Delum et Siciliam Graeciae classibus praeessem.* Sermones igitur istos extra Italiam habitos fuisse. Attamen Romae fuisse institutos ista ostendere, quae Cap. V. Q. Lucienus fenator ad Murium: *Tu vero, Muri, veni mi aduocatus; dum asses soluo Palibus; si postea a me repetant, uti testimonium perhibere possis.* Romani enim, inquit, ciues Romae censi erant, et ubi censi, asses soluebant. Item libri extrema: *Et simul Vituli libertus in urbem veniens ex hortis deuertitur ad nos, et ego ad te missus, inquit, ibam domum rogatum, ne diem festum faceres breuiorem et mature venires;* arguunt, Romae fuisse, qui de re pastoritia loquebantur. Igitur verba: *ex sermonibus nostris — in Epiro magnas;* aliter accipienda esse, atque fecerunt hucusque Interpretes. Varronem enim voluisse dicere: se ex sua et aliorum peritia, quam sermonibus istis elicuerit et collegerit, imbutum hunc librum composuisse. Praeterea coniciebat Pontedera, ut differentes de agricultura libro primo in aedem telluris, de villa autem libro tertio in villam publicam in campo Martio conuenerant, ita nunc, qui de pecore loquuntur, ad Palis aedem conuenisse. Proximum quidem fuisse locum, ubi asses soluebantur Palibus; quippe cito reuersum esse Q. Lucienum. Hinc Palilia eo die celebrata fuisse, licere conicere ex mentione festi diei, facta a liberto Laenatis. Ceterum *Palibus* cap. 5. sect. 1. cum Edd. pr. quatuor Codd. Flor. et Caesenate probans Palis sacerdotes aut exactores interpretatur; denique hoc in loco *Laenatem* praefert *Menati*, quo melius *Laenas*, a laena seu lana dictus, conueniat cum reliquis nominibus Vaccii, Murrii, (a mure vel murino colore dicti, ut interpretatur Pontedera) Scrofae, Vituli.

Sect. 4. legit: *Ex hac vita in secundam descendisse pastoritiam e feris atque agrestibus, id est cum prius essent feriatque agrestes) uti arboribus ac virgultis fructus decerpando, glandem, arbustum, mora, poma colligerent ad usum: sic ex animalibus, (quae utilia videbantur, desumerent) quum propter eandem utilitatem, quae possunt, siluestria deprenderent, ac concluderent et mansuescerent.* Vbi nihil ex ingenio accessit, nisi quod *fructus* additum fuit, cuius reliquias latere in lectione ac decerpando Edd. pr. et quatuor Codd. Florentinorum putat Pontedera. Vulgatum *mansuescere*

suescere defendit idem exemplo Lucretii VI. 396. vbi *consuescunt* est pro *consuefaciunt*. In sequentibus *placiditatem* Codex Polit. et S. Repar. mutat in *laciditatem*, quam ex *lacio*, verbo, pro *capio*, *decipio* deriuatam Pontedera nimis cupide defendit, interpretatus, naturam hebetem, quae facile dolis decepta inducitur. Paulo post *corpus vestitum* defendens ad ipsas oues refert; quod mihi propter plures rationes ineptum videtur. De vtilitate enim, quam oues vitae humanae, non sibi ipsae afferunt, loquitur Varro.

Sect. 5. *Medica* ex tribus Codd. voluit restitui, quod ex Polit. et principe Editione Crescentii feceram.

Sect. 7. quod est in Codice Polit. *graece* pro vulgato *Graeci*, eo vtitur Pontedera argumento, totum vocabulum ortum habere ex interpretatione verborum *sua voce*, deinceps locum ita constituit: *ab eadem voce, sed alia litera (vox earum non me sed bee sonare videtur) ouis belare vocem efferentes dicunt, extrita litera, uti in multis.* Quae enim inter *efferentes* et *dicunt* interseruntur a quo post *belare* (in quatuor Codd. Florent. est: *e quo post belare*) declarationem antecedentium habent; igitur subduxit Pontedera.

Sect. 8. recte antiquam lectionem: *quartam teneret capricornus* ex Edd. pr. et quatuor Florent. restitui voluit; deinceps verba *a pecore* recte defendit, contra *a capris* releganda censet, quoniam Varro nihil tale addidit ante Taurum, Canterium et Bosporum.

Sect. 10. *quae essent muri et portae* ex libro Polit. praefert, quia *quae* rectius quam *qui* complectitur muros et portas; deinceps legit: *Et quod nomina multa habemus ab utroque pecore: a minore Porcius, Quinius, Caprilius: sic a maiore Equitius, Taurius, Asinius. Et cognomina quod dicuntur, uti Anini Caprae, Statili, Tauri, Pomponi Vituli. Asinii* nomen latere censet in lectione Edd. primarum *assignari*, quod post cognomina insertum posteriores Edd. *ad significari* scripserint.

Sect. 11. reiecta Gesneri emendatione legit: *de qua est dicendum, quo Scrofa noster, cui haec aetas defert rerum rusticarum omnium palmam, quo melius potest, dicit:* interpretatione abstinuit: Vnde quo prius duxerit, ignorabam.

A verbis *Scrofa*: *Igitur, inquit, est scientia nouum orditur Caput, quod ab historia pastorali recte pastoralis doctrina seiungatur. Ceterum lectionem pecuria — pecuniae pro pecunia — pecuniae* probat etiam idem Pontedera.

Sect. 20. *Tertia res est nutritatu quoad seruari oportet* corrigi ex Edd. pr. et Cod. Polit.

Sect. 25. *Quo pacto enim ferunt* in Codd. 4 Florentinis et Ambrosiano repertum *ferunt* pro *erunt* interpretatur nomen *ferunt* et obtinent.

Sect. 27. ex quatuor Florentinis probat lectionem: *scribere, mula et equa quum conceperint, duodecimo mense parere*; denique *palmulas* mutat in *palmas*, quod fecerat iam Aldina; nam *palmulae* sunt ipsae *caryotae*.

Cap. II. sect. 10. seruata lectione antiqua: *eaeque ibi* corrigi *distinguuntur*.

Sect. 12. *inigere est* Vrsini reicit, et antiquum *interest* cum Beroaldo in *iter est* dissolutum probat.

Cap. IV. sect. 9. lectionem Edd. pr. *pecore et genere* restitui voluit, interpretatione abstinuit.

Sect. 10. *et Graecia* in Codd. reperit Victorius, et *Graeciae* Politianus, vnde *Graeciae* antique dictum pro *Graeciae* suspicatur Pontedera, vt *Galliae mulieres* in Fragmento libri IV. Historiarum Sallustii.

Sect. 13. *appellant*, quod Vrsinus coniecerat, in Codice S. Repar. repertum, probat etiam Pontedera. Sequens *secundum ea* ex scriptura *secundo ea* in Polit. Victorii, S. Repar. et Vindob. reperta deriuatum improbavit Pontedera, qui Codicum scripturam, ita mutatam: *secundo eas* interpretabatur *sequendo eas* nempe matres. Sequentia ita constituit: *lactis: quod dentibus sauciantur. Praeterea scrofa in qua quaeque* et cet. vbi nihil aliud ex ingenio mutauit nisi vulgatum *propterea*. Ceterum in Polit. libro esse *scrofa in* admonet, quod aliter annotatum est a Gesnero.

Sect. 15. Ex lectione Polit. et S. Repar. *quodque condepublicant* Caesen. *quodque dum depublicant*, Vindob. *quodque dum depublicant* probat verbum *depublishant* interpretatus effundere, cum sit *publicare* longe et late spargere. Capite item VII. f. 5. de iuba equina expressum quod est typis *applicata in dexteriolem partem ceruicis*, in Codd. S. Repar. duobus Laurentianis (vt in Vindob. scriptum esse *impublishata* id est diffusa vel sparsa).

Sect. 20. *conuenire discuntur* ex *dicuntur* efficit, interpretatus *docentur*. Quem verbi usum equidem aliunde inuenio.

Cap. V. sect. 5. probat *scriptum habemus* ex Polit. duobus Codd. Florent. Caesen. et Vindob. Interpretationem non addidit, nisi verba: occultare, vel quid item scriptum

in Senatum romanum: Scilicet *Romanum* legit pro *Romam*.

Seçt. 11. *cum hibernat* ex Beroaldi Editione praefert Pontedera; Beroaldus quos auctores habuerit, non dixit.

Cap. VI. seçt. 4. *In partu* ex Codd. S. Reparatae et altero Laurent. corrigit; rectè!

Seçt. 5. *ni est ei* Codex Polit. et duo alii Flor. cum Vindob. quod Pontedera pro *est eius* id est, interest eius, nisi eam ob causam, dictum interpretatur.

Cap. VII. seçt. 1. probat antiquam scripturam: *voluerunt*, et pro *videndum* ait esse in Edd. primis *videamus* in Codd. *videmus*, vt etiam in Vindob. Itaque legit: *praecipunt. Videmus ne sint*; quasi ita illi, qui voluerunt habere equorum greges, praecipiant aliis.

Seçt. 2. *mensibus* ex Cod. Polit. S. Repar. et duobus Laurent. et Vindob. praefert, deinceps *incipiente* seçt. 3. iisdem auctoribus. Postea corrigit: *beinos. Quom canos habeat tum renascenteis ieis, sexto ano impleri: septimo omneis habere solet relatos et completos.* Esse enim in Codd. Polit. S. Repar. Laurentiano *bimas cum canos habeat* in alio Laur. *biuias cum canos habeat*, in Caesen. *bimas cum canos habeat.*

Seçt. 3. *Hoc maioreis quei sunt. — eum equum tum habere* corrigit ex lectione quatuor Florent. et Ambros. (addo Vindob.) Vulgatum *equum* in Codd. (vt in Vindob.) esse ait scriptum *equorum*, vnde *equum tum* effecit.

Seçt. 4. lectionem *vallos* pro *vastos* Codicum Polit. Repar. Laurentiani, Caesen. interpretatur, quasi *valos* dictum fit de proceritate non modica, quemadmodum vulgus in Italia de homine procero et gracili solet *egli è un palo.* Editio princeps et antiqua mea Crescentii *vallas* habent.

Seçt. 5. *e pulio* lectionem Polit. et S. Reparat. defendit, quasi olim *pulus* et *pulius*, vt *pusus* et *pusio* fuerit in vsu loquendi.

Cap. IX. seçt. 1. ex libro Polit. restituit: *Canes enim ita custos est pecoris, et eius* (i. e. praecipue eius) *qui eo comite indiget ad se defendendum.*

Cap. X. seçt. 1. veterem lectionem, quam eos, *qui quotidie in villam, quotidie in fundo redeant*; restituit et *in fundo redeant* interpretatur *e villa in fundum redeant* quotidie.

Seçt. 4. Lectionem Polit. Repar. et tertii Laurent. *aut si in iure cui cessit, potius cedere.* probans dissoluit *pot ius* et inter-

interpretatur: aut si ei in iure cui cessit potuit ius cedere.
Pot pro potis, pote sum.

Sect. 5. *vespertinus in coena, qui sit sub vno magistro communis* ex Polit. et Edd. pr. probat ad cibum referens.

Sect. 7. verba *vt in multis regionibus* plane abiicienda censet vt aliena; prima quidem *vt in* aperte Aldina sunt; reliqua e margine inserta esse autumat. Quid vero si post *Illyrico* ea transferas addito *et*?

Sect. 10. *hominum ac pecoris, et sine medico curari possunt* ex Edd. primis et Codice Pol. Ambros. probat; recte!

Cap. XI. sect. 2. *si usa est*] In Polit. tribus Florent. Caesen. Veneto *fuisse*, in Vaticanis (et Vindob.) *fugisse*. Antea vero in Polit. *ea quae auri dispas eo magis* in tribus aliis Flor. *ea quae a vir. pastueo magis*; in Veneto: *ea quae auridipas eo magis*. in Caesen.: *ea quae a miridipas eos magis*: Vaticanis: *ea quae auridipas eo magis*. Vindob.: *ea que auridi pas eo magis*. Hinc Pontedera coniciebat fuisse olim: *pecude pasta; ad perpurgandum ea quae a viridi pastu, eo magis fuit si ex herbis, quae introsumptae perpurgare solent corpora nostra*.

Sect. 5. Pro *rumis* in Polit. S. Repar. Laurentiano et Veneto est *rumis*, deinceps *ruminare* in Polit. S. Repar. Venet. est etiam, cum Caenas *ruminate* habeat; vnde Pontedera nunc totum locum ita constituit: *Mamae enim unius siue rumis nominatae, uti ante dicebant: a rumi etiam inde suprumei deicuntur agnei*.

Sect. 11. probat lectionem Edd. pr. Polit. et Vindob. *rustum vt ouis e lana — sic caprae pilus administrat ad usum nauticum*: interpretatus: caprae pilus ministrat fructum ad usum nauticum.

AD LIBRUM TERTIVM.

P. 271. Cap. I. 1. 2. *Quid ni Pinni* ex Polit. laudat Ponted. *Pinnii* 2 Florent. vnde Pontedera corrigit *Q. i Pinni*.

P. 272. sect. 6. *Thebae indicat* ex Edd. pr. probat.

P. 273. sect. 8. *quae et pecuaria nominatur, et multum mines locupletes ob eam rem aut conductos — habent sal-* s; restituit ex Edd. pr. et Codd. *locupletes ob eam* est etiam quatuor Florentinis et Vindob.

P. 274. sect. 3. *vilia quarquam aedificarunt* ex Polit. S. Repar. Codice praefert.

T. IV. P. III.

C

P. 275.

P. 275. sect. 4. l. 1. ex Edd. principibus et Cod. Polit. auctiora haec reddenda sic: *quae illic omnia contra aurum*: monui supra ad 1, 2, 10. p. 137.

Sect. 4. *dilectum* ex Polit. et 3 reliquis Flor. vt Vind. recte probat. Paulo antea lectionem Edd. pr. et quatuor Flor. *contra aurum* recte interpretatur *contrarium* pro *contra* dictum. Exemplum non addidit; sed tale existat in Edd. pr. Varronis 2, 1, 22.

Sect. 5. *omnes omnium vniuersae* restituit ex Edd. pr. Codd. Victor. et quatuor Florent. et paulo antea *extremo vilis* corrigit; deinceps *tam enim oblita* (i. e. ornata) — *signis an mea, vestigium*. In Victoriana est *Ad mea vestigium* vt in duobus Florent. Caesen. et Vindob.

P. 276. sect. 8. *Quod aedificium hinc me L. Merula impulit* ex Edd. pr. et Polit. praefert, interpretatus *hinc*, eam ob causam. Merulam enim, qui interloquitur et praesens in ducitur, esse Cornelium, vt cap. 1. non Lucium, quem ab fetnem laudet Appius.

Sect. 9. *et quid igitur, inquit*. In Pol. Codd. Victor S. Repar. *quo* pro *igitur* est; *sus* in Caesen. *rus* in Laurentiano, vbi sex syllabarum spatium vacuum adest. Vnde Pontedera coniciebat: *et quod aedifici genus est ista veila?* deinceps *Quod ille* Pol. 2 Flor. *Quo* Caesen. quod ex *Quoi* derivans Pontedera, corrigit: *Quoi ile: Num minus veila tua est?* Ita enim pro vulgato *erit* Codd. Pontederae. *Nummius* est in Pol. 2 Flor. et Caesen. *Quo ille numinius* Vindob.

P. 277. sect. 11. l. 3. *dulcior fructus* omisso *est* cum Edd. pr. et Polit. deinceps indidem *nascantur* probat.

l. 5. *si in aluear*: Pol. 2 et 3 Florent. *aluarus* Pol. probante Pontedera, et quod ex Cod. Repar. affert *faciar*.

l. 6. *pluris tua villa illinc natos v. l. vendit, quam hinc apros macellario Seius?* ita h. l. constituit Pontedera; Edd. pr. Pol. et 2 Flor. est *pluris tua villa*, deinde *hinc* est in Pol. et 3 reliquis Florent. quod Pontedera vnice probandum censebat, quoniam Seius non aderat.

Sect. 14. *caeterae venationes* Edd. pr. Polit. *caeterae nationes* S. Repar. vnde *caeteraeue nationis* id est generis caeteri corrigebat Pontedera.

P. 282. Cap. III. sect. 10. l. 2. *Sic nostra aetas quam luxuriam propagavit leporaria*. Ita cum Edd. pr. In Pol. 2 Flor. Caesen. Ambr. recte h. l. constituit Pontedera.

P. 290. Cap. VI. sect. 3. *Hos a procuratore* Edd. *Has* Polit. et 2 Flor. *his* Caesen. Ex sect. 6. Pontedera corrigebat

rigebat: *In singulas*: nam et ibi *singulos* vulgatum mutabat in *singulas*, et repertum in Edd. pr. *exigent* probabat.

P. 291. Cap. VII. sect. 1. *si unquam ex peristerotrophio* Polit. et 2 Florent. sequens *has* omittunt Edd. pr. unde corrigebat Pontedera: *sei unquam de peristerotrophio constituisse, tuas esse putares.*

P. 292. sect. 4. *ut os habeat quomodo introire et exire possit* legit; nam *habeat* cum Victoriana Polit. et 2 Florent. *quomodo* Polit. et 2 Flor.

P. 293. sect. 6. *fetae* Cod. S. Repar. *fere* Venet. Flor. 3. unde *ferae* probat Pontedera, item antiquum in *certum locum ut disclusum*; deinceps *recte habeat* ex Edd. pr. probat; sequentia ita corrigit: *quo transferat ut et quo — matres. Quae faciunt — quod libero aere.* In Edd. pr. Polit. et 2 Flor. est *habeat* pro vulgato *habeant*, in Pol. et 3 reliquis Flor. *transferatur*; deinde *e peristerone* post *foras* inserunt Edd. pr. Florentini Codd. Caesen. Venet. Ambros. *matresque* cum Victoriana Polit. et 3 reliqui Florent. In Codice Crescentii, qui est Florentiae ad D. Iustinae Pontedera reperit scriptum: *ab illo per se ponat* ut est in Louan. Edit. pro *ab alio seponat*. *Feras columbas* Pontedera interpretatur *as*, de quibus sequenti pagina, ubi *agrestes* simul vocantur. *Columellae locum* negat posse cum Varrone comparari, quia *s de feris taceat*. Denique *quod libero* pro *quo* reuocavit ex Edd. pr. Polit. et 3 Flor.

P. 294. l. 3. *Item fere haec* ex Edd. pr. Polit. et S. Repar. probat, verbis *agrestes columbas*, ut ex glossa ortis, *biectis*. Adde locum Galeni de Compos. medic. sec. generalis libro 2. p. 337. ed. Basil. *αίματι περιστερῶς & τῶν κατοιδίων ἀλλὰ τῶν βοσκάδων καλεμένων ὑπό τινων, εἰς τὰς ὑργας, & παρ' ἡμῖν κατασκευάζουσιν ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐνιοὶ ταύτας ἀγρίας καλεῶσιν.* ubi vitium haesit, quod tamen *os* nunc non tangit.

Sect. 10. *et candidi fiunt* corrigit ex lectione Polit. et Repar. *candidae fiunt*.

P. 295. l. 1. *eissem* Pol. et 3 Florent. deinceps *emisssem* Edd. pr. Pol. et 3 Florent. probante Pontedera:

l. 3. *an tibe columbari* Polit. et S. Repar. probante Pontedera.

Cap. VIII. sect. 1. *Tum Merula sic* cum Edd. pr. legit Pontedera.

P. 296. Cap. IX. sect. 2. *quas, deinceps uti dicam ru-*
habent in villis. Ita h. l. redintegrabat Pontedera infertis
C 2
verbis

verbis *uti dicam* quoniam in tertio Florentino brevis lacuna adest, et ad *deinceps* desideratur aliquid. Deinceps *institue- re vult id est adhib.* Pol. 1 et 3 Florent. *vult ut adhib.* Pol. 2. sed Ponted. ait in Pol. 2. esse *vult ut*; postea *cura capi- ant* omisso *ut* Edd. pr. Pol. et 2 Flor. probante Pontedera, qui hinc corrigit: *instituire volunt, ut adhibita — cura capi- ant*: Denique vulgatum *admittant* absurdum censet, et vetus *adnutriant* restituit; in quo quidem viro docto assenti- tiri non possum.

P. 297. sect. 6. *longitudine* ex Pol. et 2 Flor. probat; deinceps *decem pedes* ex iisdem Codd. postea ex vestigiis le- ctionis *minores quam in altitudine* corrigit: *quam in longitu- dine paulo humiliores.*

P. 299. l. 1—3. Ex quatuor Codd. Florent. *subicias — excudat* praefert. Esse enim haec de vna gallina, et iam praecessisse *cum — coepit.* Deinde iidem libri *gallinacea fouere — tum denique subiicere.* Vnde antiqua forma Pont. restituit: *Sei oua galeineis pauoneina supicias, quom iam de- cem dies fouere coepit, galeinacia tum denique supicere, uti vna excudat.*

P. 301. l. 8 seqq. *non hic* Polit. 3 Flor. et Caesen. de- inceps *incontaminatae* et *incontaminatae* ut Vindob. praeterea vocabulum hoc cum sequentibus: *in ornatibus* copulant. Vnde locum Pont. ita constituit: *Galeinae rusticae sunt in vrbe rarae nec fere mansuetae sine cauia videntur Romae; similes facie non heic veilaticeis galeineis nostris sed Africa- neis. Aspectu ac lacie incontaminatae in ornatibus publicis solent poni cum psittaceis ac meruleis albeis.* Non coloribus fucatas, ut pleraque, quae exponebantur in publicum, sed per se vtpote pulcherrimas fuisse spectatas; contra struthio- camelos, quia indecori sunt, minio pictos munere Circensi exhibet Gordianorum vita. Miniatum Iouem noui; verum struthiocamelos miniatos et alias aues haud scio an monstro- so seculo et genio imperatorum tantum debeamus.

Cap. X. p. 304. l. 6. *ferant* Polit. Vind. deinceps *fe- runtque* Edd. pr. cum Polit. Vnde Pont. coniciebat: *ferat, plerunque heis herbam q. v. f. q. e. a. tacta, etiam quom e. a. f. viridis, folia eius decerpentes dant, ne.*

Cap. XII. p. 307. l. 19. Scripturam antiquam: *sagina- rentur pleraque*; egregie ita concinnauit Pont. *Hos quoque nuper institutum uti sageinarent uti pleraque* scilicet quae in villa et circa villam nutriuntur.

Cap. XVI. p. 312. l. 7. *naturali* est in Polit. Ambros. 3 Flor. vt Vindob. deinde pro *aiuum* Polit. S. Repar. et Vindob. *artium*, Ambros. *arte*. Hoc probat Pontedera. Deinceps *meliturgeo* Polit. 2 Flor. Caesen. Ambr. *melliturgio* Vindob. vnde Ponted. corrigebat Attico more, vt ait, et graece scriptum *μελιτέργεω*. Quid fuerit in mente viro egregio, non potui diuinare. Hoc scio, antiquum *meliturgi* fuisse restituendum.

l. 13. *quodsi* in hoc Edd. pr. Polit. 3 Flor. et Vindob. quod probans Pontedera locum interpretatur: *si in hoc conueniunt etiam graculi*.

P. 313. l. 16. *dicant* non *dicantur*, esse in Polit. et 3 Flor. monet Pont. vnde praecedens *quae* mutat in *quas*. Vindob. *nūe* habet pro *dicantur*.

P. 314. l. 6. *physicam achiscat* etiam Caesenae, Codex S. Repar. *physica machiscat*. Vindob. *physicam achyrscat*; deinde non *cursum* ex Edd. pr. Polit. et 3 Florent. vt Vindob. annotauit probans Pontedera, atque ita interpretatur: *non cursu, vt in Atticis ludis, sed sedens lampadem trado*. Totum locum ita reconcinnauit: *physica, maciscat, quod de fructu nihil deixi, non cursu lampada tibi trado*. Ceterum etiam sect. 20. *maciscunt* malebat Pontedera.

l. 9. *fortassean* scribi debuisse pro *forssan*, recte monuit Pontedera.

P. 315. l. 22. Polit. et 3 Flor. *sed ita uti parum sunt q. e. vt eas conangustent in vasto loco inani* Vindob. *sed ita parum sunt quae com. uti eas coang.* Vnde Ponted. corrigebat: *Sed ita vbe parum sont, quae compleant, uti eas conangustent, ne in vasto despondeant animum*. Verba loco et inani glossam censebat *vasti* ineptam; nam vbi versentur apes, locum inanem dici non posse, parum posse.

P. 316. l. 15. *cum et quidam*. Polit. et 3 Florent. vt Vindob. vnde Ponted. efficiebat: *seditiones ducum. Et, ut quaedam deicunt, tria genera quom sint*.

l. 22. *vocabitur* cum Vindob. Polit. 3 Florent. et Caesen. deinceps *fucus est alter: est lato ventre vespa quae*: Postea: *Hae differunt cum Vindob. Polit. et 3 Florent.* Vnde corrigebat Ponted. *Four, qui vocabitur ab alis fucus, est alter: est lato ventre vespa, quae*.

l. 27. *pascitant* recte ex Polit. 3 Florent. et Ambros. mutat Ponted. in *pastitant*.

P. 317. l. 13. Verba: *quo sunt translatae, manere, itaque fugiunt plerumque*: e glossa irrepfisse censebat Pontedera, ob causam non nimis grauem.

l. 20. *Nec cum* Florent. tertius, pro *escae* Polit. *essae*, Caesen. S. Repar. *esse*, tertius Flor. *esce*; pro *dicantur* est in Victor. Polit. 2 Flor. Caesen. *dicitis*: Vindob. *esse* — *dicitis*. Postea *ut cum* Flor. tertius, *ait* in 3 reliquis; denique *sint* Victor. Vindob. et Codd. Pontederae, qui referri ex quodam auctore censebat haec; sed quaedam a librariis omiſſa esse. Itaque locum ita concinnabat: *Nec quom animaduorterint aut inopiam esse, aut aegras apes (aluum) habuisse, esse transferendas Menecrates (vel quis alius) deicit. Is ait . .*

l. 23. *postas* Polit. dicitur habere, sed Pontedera in 3 Florentinis *pota* in quarto *petas*, in Cod. S. Repar. *vrintepotas*; quartus Flor. *ut* Caenas lacunam habet. Igitur Pontedera, qui apem omnia pura confectari et ab eo, quod male olet, abstinere censebat, in Varrone praefert *cerinte potas* ex Virgilio IV, 62. *et cerinthae ignobile gramen*. Vrinae remedium Columellam et Plinium non ex Varrone, sed ex Hygino descripsisse, quem Columella adeo appellet.

P. 320. l. 17. *adpositae* ex Polit. et 2 Flor. posuit Pont. probans. Vindob. *adposito*. Totum locum ita concinnauit Pontedera: *Vbe confederont, adseront aluom prope easdem inliceis, elitam intus et prope adpositae, fumo leni circumdato, cogont eas entrare. Ex Sillii XI. posuit: Pontoque intrare negares. Quod voluit elitam, in Vindob. elicam firmari posse videatur.*

P. 323. l. 19. Omisso *non* ante *sine* cum 4 Florent. Codd. *suctu* corrigit Pont. intelligens *suctum* de eo quod postea ait Varro *exinanire* rem dominicam. Deinde antiquum *et piscibus* ex quatuor Flor. et Caesen. praefert; quod si enim Neptunus nobilium piscinis et aquam et pisces ministraret, nullum fore sumtum, easque plebeis praestare. Igitur inferto *esca* legi volebat: *seic et escam piscibus ministrat*; scilicet emittiam. At vero ita licebit etiam vulgatum ab Aldo *pisces*, scilicet emittios, defendere.

l. 23. *massippium* Polit. 2 Flor. et Caesen. quod ex graeco *μασσίπιον* deriuat Ponted.

P. 325. l. 10. *ac per tempest. macellum piscinarum ut mare* Codd. Flor. 3. vnde Ponted. corrigebat: *ac per tempestatem macelum pisceinariam, uti mare, opsoniom praeberet; neque euericulo in litus educere posent veiuam sageinam plebeiae coenae piscis.*

l. 17. *frigidam recentem biberent* cum Vindob. duo Codd. Florentini, quorum alter etiam *quam* omisit cum Vindob. vnde locum ita redintegrabat Pontedera: *ne seruos aeger aquam frigidam beibere velet, quam ne recentem beiberent sui pisces.* Ex sequentibus enim apparere, Hortensium maxime residem aquam piscinarum improbasse, non frigidam.

P. 326. l. 6. *aut ardis tanta*; vel vt alii Codd. *aut ardeae* Ponted. deriuat a graeco *ἀρδία* stimulus, eoque vocabulo Graeculum in margine explicare voluisse, quid esset *cura*.

l. 9. in Flor. Codd. variare scripturam inter *obiectulo*, *abitus*, *habaculo*, monet Pontedera, qui inde efficiebat *obiecto spiraculo.* At meam coniecturam *obiecta mole* praefero.

l. 10. *ad proximam nonam* ex Edd. primis restituendum esse, monuit Pontedera in Postumis supra ad l. c. 37. f. l. p. 185.

l. 12. *et cum lata — aedilis se in villam — occidimus* mecum ex Codd. Florentinis probauit Pontedera, monens, candidatum, designatum aedilem, nouam vestem, tunicam latam i. e. laticlauiam, superinduxisse candidae. Ceterum *et cum lata eccum* legit Pontedera.

l. 17. *haec quae* ex 3 Florent. annotauit Ponted. qui inde corripbat *sermonum*, vt initio libri 3. *recordatus de eorum sermones, quos de veila perfecta habuissimus.*

AD C O L U M E L L A M.

De Codicibus scriptis Columellae, ab Angelo Politiano comparatis, posui eiusdem annotationem ad extremum Columellam p. 662. vbi alter liber Nicolai Nicoli manu descriptus ex vetusto Codice dicitur. Eiusdem meminit cum laude vir doctus in Elogio Codicis manuscripti Medicei Celsi apud Cochium Chirur. vet. p. 52. vbi est: *Exaratus manu Nicolai Nicoli viri diligentis et eruditi, qui abundauit copia antiquorum exemplariorum, cuius scripturae Angelus Politianus magnam fidem habere solitus erat; itaque eius testimonium saepe citat.*

Libri I. Praefatio sect. 2. p. 25.] *neque fas est.* Ita praeter Bruschi, Commelin. et Gesnerianam, Edd. pr. Codd. Polit. alter Florent. Ambros. Tromb. et Pontederac.

P. 27. sect. 9. *somnumque* Ponted. Tromb. *augurantes* iidem cum libro Pontederac, qui scripturas has praefert.

P. 28. sect. 12. verba: *qui vectigalis esse non possit* defendit si ex Goef. (et Sang.) *quia* deinceps ex Edd. pr. Goef. Tromb. Ponted. *posset* reponas. Tempus tamen mihi incommodum visum est.

Sect. 13. *pu'denda ingenuis aut inhonesta sit*. Polit. Tromb. Caesen. Ponted. *vereor ne quibusdam flagitiosis quodam modo nostrae susceptio pudenda ingenuis aut inhonesta sit putata*.

P. 30. sect. 18. pro *nonis* cum L. Polit. Tromb. et liber Pontederæ, qui recte eam scripturam praefert.

Sect. 19. *hosticis — vastatae* recte praefert Pontedera.

P. 31. sect. 20. *praeceptoque* ex suo Cod. Pontedera, qui ex Iunta nullo — *praeceptone* cum Goef. Lips. Tromb. probat.

Sect. 21. *subtilitatem dispicio* ex Edd. pr. Tromb. Ambros. et suo probat Pontedera; nulla addita interpretatione.

P. 32. sect. 25. *rationem* ex Tromb. et suo, *dispiceret* ex Polit. Tromb. et suo probat Ponted.

Sect. 26. *aliud post equinum* omittunt Edd. pr. omnes, Polit. Tromb. Ambr. Ponted.

P. 33. sect. 29. *sperauerimus* ex Edd. pr. Polit. et suo restituit Pontedera. *speraueramus* Ambros.

P. 34. sect. 30. *Caluo*. ex Polit. Ambr. praefert Pontedera *Catulo*, quem in suo Codice etiam nominatum legit.

Sect. 32. *non ante fuerit consecutus* omittunt Edd. pr. omnes ante Aldum, Polit. Tromb. Ponted.

P. 36. Cap. I. sect. 5. *situm* ex Polit. Ambr. Tromb. praefert, *statum* in suo reperit Pontedera.

Sect. 6. *Poeni ex Africa cultores* Cod. Pontederæ, qui *ex Africa* omittit cum Tromb. et Caesen. Codice.

Quaecunque sunt autem quae propter disciplina ruris nostrorum temporum cum priscis discrepat: hanc Ienf. et Bruschi. lectionem mutato extremo verbo in *discrepat* vnice amplectitur Pontedera, ut Vrsinus. Recte! *disciplinam* Beroldi liber, sed recte *discrepat*. Vulgatum est a Iunta.

P. 40. Cap. II. sect. 3. *cultis* omissum ab Edd. pr. Polit. Tromb. et suo Pontedera damnat. Mihi non displicet, quamvis nunc de auctoritate Sang. libri dubitem.

P. 41. sect. 4. l. 1. *positione* ex Edd. pr. Cod. Ambr. Tromb. Caes. probans *simillime* etiam ex Goef. praefert, quod mihi in *simillima* mutandum videtur.

Cap. III. sect. 2. *nec rursus pestilenti, qui quamvis feracissimo aruo* (hoc etiam in Tromb.) *dominum ad fructus peruenire*

peruenire non finit ex suo Codice probat Pontedera. Mihi tamen displicet *qui ad soli* relatum; deinde *finat* latinitas postulare videtur.

P. 42. sect. 4. *nec non esse* (i. e. referre) *etiam paruo vehi, si conductis iumentis iter facias, quod nihil magis expedit, quam tueri propria* corrigit Pontedera transpositis nihil; quem sequar. Alias verba *quam tueri propria* sensu commodo carent.

P. 45. l. 2. *unicuique voluntas facultasque* erat ex Edd. pr. Lips. Sang. Ambr. Tromb. Ponted. restituendum cum Pontedera.

P. 47. sect. 8. *neue fructus villam* ex Edd. pr. Polit. et suo reuocat Pontedera; recte! Primus vulgatam ex Columella Catoni Cap. 3. intulit Iucundus. Plinius 18. sect. 6. iisdem fere verbis: *modus hic probatur, ut neque fundus villam quaerat, neque villa fundum: non ut fecerunt L. Lucullus et Q. Scaeuola, cum villa Scaeuolae fundus careret, villa Luculli agro, vbi tamen Chifflet. Codex villa Scaeuolae fructus non caperet, villam Luculli ager.* Egregie. Nam vulgatum ineptum et falsum est. Villa non caruit Scaeuolae fundus, sed villa fructus non cepit.

P. 48. Cap. V. sect. 2. *deficiet — pecoribus struantur. Quae tamen — accomodatissima. Sed ea sic.* ex Edd. pr. restituit Pontedera. Mihi locus nondum perfanatus esse videtur.

P. 51. Cap. VI. sect. 3. *plurimis idque*] Victorius dedit *pl. sicque id.* Tromb. Codex *plurimis et iis.* Caesen. *plurimisque sit: et id* Ponted. *ergastulum plurimis sit, et id.* Trombelliani libri lectionem praefert Pontedera.

P. 52. sect. 5. *qui post quisque additum vulgo* cum Edd. pr. et Codd. damnat etiam Pontedera.

P. 54. sect. 13. l. 1. *quoniam* ex Ambr. Tromb. deinceps *in his* ex Ambr. Polit. probat etiam Pontedera, qui ex suo libro *egerint* annotauit.

Sect. 15. *sit in* cum Polit. et suo Codice damnat, deinde scripturam Edd. pr. *possit — seruare* defendit Pontedera, referens ad *id genus horrei.* Mihi vero non recte in eo horrei vel granarii genere, etsi subterraneo, grana seu frumenta *defossa* dici videntur; quod verbum melius *sisis* conuenit.

P. 55. sect. 18. *ac frigoribus magnis conficitur. Oleum — fraceffet* Edd. pr. Polit. Caesen. Ambros. unde Pontedera corrigit: *magnis conficitur oleum; quod minus —*

congelatur et frageffet. Deinceps *sed* ante *ut calore* cum Polit. suo Codice, et Edd. pr. omitti voluit.

P. 56. sect. 20. *amoveantur* ex Polit. Ambros. et suo probat, deinceps *suffumatione* ex Polit. Ambr. Tromb. recte reuocat; in suo *suffocatione* scriptum legit.

Sect. 21. *et extructum, pauimentumque sola habeant* legit Pontedera, *extructum* parietes circumpositos interpretatus, ut *sterculinii* sola et *extructum* et *pauimentum* habeant.

P. 57. sect. 23. *in silice constrata* ex Polit. Tromb. et suo praefert Pontedera.

P. 60. Cap. VIII. sect. 4. *fraudis* cum suo libro in *fraudes* mutatum defendit, interpretatus: timet, ne *fraudes* detegantur.

P. 69. Cap. I. sect. 4. *nimiae corporis exercitationi aut oneris alicuius ponderi* correxit etiam Pontedera, vti *feci* confusus libro Sang.

P. 72. Cap. II. sect. 9. *earum (fossarum) duo genera — caecarum et patentium*] Itali folias coecas *fogne*, transuersas autem et apertas *patentioresque chiusivole* dicunt, de quibus Italus *Bramieri* in Actorum Mediol. Vol. III. P. II. p. 111.

P. 78. Cap. III. sect. 2. *satis est autem iugo vini sextarios praebere* Cod. Trombell. *iuguli pro singulis* Codex Pontederæ, qui *singulos vini* ex Edd. pr. praefert. Obiter annotabo locum Homeri Iliad. 18, 544. de aratoribus: *ὅς δ' ὅποτε στρέψαντες, ἰκοίαιτο τέλσον ἀρέρης τοῖσιδ' ἔπειτ' ἐν χερσὶ δέπας μελιηδέος οἶνος δόσκειν ἀνὴρ ἐπιών. τοὶ δὲ στρέψασκον ἀν' ὄγμυς ἰέμενοι νεοῖο βαθείης τέλσον ἰκέσθαι* vbi inter arandum bobus vini poculum porrigitur.

P. 83. Cap. VI. sect. 3. ex suo Codice corrigit: *can-didioris et nitidi coloris.*

P. 85. Cap. VIII. sect. 4. *siccio solo* ex Polit. Tromb. et suo praefert Ponted.

P. 86. l. 1. *impluerit* est etiam in Ambr. Tromb. *impluerit* in libro Pontederæ deinceps *sataridu* Polit. *sata vidu* Caesen. *sata consumi.* Aest: liber Pontederæ, qui verum ex ista varietate eruere non potuit.

P. 88. sect. 8. extrema: *calentibus* nostrum in Codd. Polit. Ambr. et Caesenate repertum mutat in *caluentibus* Pontedera.

P. 93. Cap. X. sect. 4. *vetereto* Trombell. *veterato* liber Ponted.

P. 94. sect. 7. *istam spicam* etiam Polit. Tromb. Ponted. Ex loco Palladii, qui hinc calamos retulit, Pontedera *stirpem* vel *paleam* h. l. olim fuisse suspicabatur.

Sect. 9. *maturae* nullibi reperit, sed *trimestris* in Vatic. Pol. Tromb. et suo Pontedera.

Sect. 10. *lunae* addit cum Goef. Sang. Ambros. sed magis probo scripturam Tromb. et Ponted. libri; *quarta decima luna utique adhuc crescente lumine.*

P. 95. sect. 14. *reiectae* ex Edd. pr. Polit. Tromb. et suo probat Pontedera.

P. 99. sect. 25. *quod semel feritur X annis: omnibus deinde recte quater interdum etiam sexies demetitur;* egregie ita Edd. pr. Polit. Ambr. Tromb. Caesen. et sui scripturam distinxit et probavit Pontedera.

P. 106. Cap. XII. sect. 1. *Si seminis* etiam in Caesen. Tromb. et suo reperit Pontedera, qui in *sesami* Edd. pr. latere censet *adorei*.

P. 111. Cap. XIV. sect. 5. *cineris vis* ex Tromb. praefert Pontedera.

P. 113. sect. 8. 1. 3. *denas vehes stercoris* monet Pontedera in *binas* mutandas esse. Sed locum Plinii a me positum p. 111. non viderat, ubi Pintianus pro *denario* malebat *die triceno* scribi.

P. 116. Cap. XVII. sect. 1. *alias ante hiemem alias ante autumnum* ex suo Codice restituit Pontedera: alterum *alias* est etiam in Edd. pr. Tromb. Polit. deinceps *alias si euellamus* Tromb. *alias si vellamus* cum Lips. Ponted. vnde vir doctus coniicit: *alias diuellamus.*

P. 117. sect. 4. *quem pratum* ex Edd. pr. et suo Codice, deinceps *subactumque protinus per* ex Polit. Ambr. probat Pontedera. De posteriore scriptura assentior; ager enim *saepius subactus* fegeti melius quam prato conuenit.

P. 118. sect. 5. *inducere et recidere, rigare deinde, si fuerit facultas aquae* ex vestigiis Edd. pr. et Polit. recte corrigit Pontedera, monens, mentionem foeni religandi et exportandi esse alienam.

P. 119. Cap. XVIII. sect. 1. *alterum si nimium retinuit* ex Edd. pr. Polit. Tromb. et suo Codice probat Pontedera. De Edd. pr. lectione antea dubitabam propter Gesneri annotationem in varietate.

P. 120. Cap. XIX. sect. 2. *pratis obiacente F. partem* Edd. pr. Caesen. Ponted. *pratis obiacentem Fauonio p.* Ipse Pontedera *prati adiacentem Fauonio partem* ex Goef. probat.

P. 121. l. 1. *iniecta* ex Polit. etiam affert Ponted. deinceps *frumentis pro trituris* ex Polit. Caesen. Tromb. et suo praefert. recte! Nam impressis solo leguminibus, solum solidatum frumentis exterendis poste sit commodum.

P. 127. Libri III. Cap. I. sect. 5. *galli* Lips. Ponted. *gali* Polit. Tromb. deinceps *vinaceis* Polit. et Pontederæ liber, quam scripturam ille interpretatur: *acini frequentis vinaceis*.

Sect. 7. *aliarum* ex Polit. Caesen. et suo probat etiam Ponted. postea *vuae vel acina* ex Polit. et suo Codice (vt Sang.) annotat, denique sect. 10. (p. 128.) *caelum niuale* ex Polit. et suo libro confirmat.

P. 138. Cap. III. sect. 3. *his certe temporibus Nomentana* mecum restituit; copulam *et* omittente Codice Ponted. Caesen. et Trombell.

P. 145. Cap. VI. sect. 3. *ne acinis* Polit. et Ponted. deinceps *praecoquis* Polit. Tromb. Ponted. quas scripturas recte Pontedera praefert Aldinis.

P. 146. Cap. VII. sect. 2. extrema *naturali* ex Polit. et suo Codice probat Pontedera.

P. 147. Cap. VIII. sect. 2. *M. Tullius* omittit etiam Polit. Tromb. Ponted.

P. 151. Cap. X. l. 5. *crediderunt* Edd. pr. Polit. Pont.

P. 152. sect. 3. *qua transcurrit* etiam Polit. Ponted. *quas* Goef. Ambros. quod vt *ad se* sequens probat Pontedera.

Sect. 5. extrema *quod vuas* ex Edd. pr. Polit. Ambr. et suo restituit Pontedera; numerum enim vuarum non referre.

P. 161. Cap. XII. sect. 1. *euocantur: humorem* Tromb. vnde nostram lectionem amplectitur Pontedera.

P. 162. sect. 3. *vinci, leuem vix*] Ex Ambr. *vinci* probavit etiam Pontedera.

P. 163. Cap. XIII. sect. 2. *Scrobibus — ponuntur*] Haec verba in Trombell. omittuntur. *Quibus autem mos* deinceps Edd. pr. Polit. Caesen. Ponted.

P. 164. sect. 6. *Ac primum vt omnem siue arbusum siue siluestrem locum vineis destinauerimus* etiam Polit. Ambr. *Ac primum siue arbusum* et cet. Tromb. *ac primum vt arbusum siue siluestrem locum* Ponted. liber. Vtram lectionem sequeretur, dubius haerebat Pontedera.

P. 169. Cap. XV. sect. 5. *in scrobe admouere* plane est in Tromb. sequentia ex Edd. pr. ita constituit: *hoc per hiemem*

hiemem frigentem in humum scrobibus inferre calorem tempestiuitate.

cui vitis] *Vetus ciuitatis, vel vt habet Pontedera viuitatis ipse ex vero cui viuiradix ortum suspicatur.*

P. 170. Cap. XVI. l. 4. *Et ingesta humu scrobibus completus* (hoc etiam in Caesen.) *coaequato deinceps pastinatio Polit. et ingesta humo scrobibus completis coaequetur. Deinceps pastinatur Tromb. et ingesta humo scrobibus completis coaequata deinceps pastinatio; liber Pontederae, qui hinc malebat: et ingesta humo scrobibus, completur. Coaequato deinceps pastinato.*

P. 171. Cap. XVII. sect. 3. *Sagittae sterilitatem contra Columellam negat Scriptor Italus in Dissert. de Cultu vinearum inserta Actis Academiae Mediolan. Vol. III. Part. II. p. 90. Don Giulio Bramieri, cuius verba huc apponam: Probabilmente la commune riprovazione della porzion alta del magliuolo ha indotti alcuni scrittori ad asserire e molti coltivatori a credere anche oggi giorno, che gli occhi del fermento oltre all' ottauo o al più al decimo siano sterili. Tutti sono in grave errore. Per costante non interrotta pratica in un distretto del Ducato di Piacenza (il distretto di Villò nella Valle di Nura) si danno alla vite in sul potare i tralci in tutta la naturale lunghezza. Sebbene ivi sia di colle e mal fertile il suolo, vi fruttan essi abbondantemente sino alla estremità, e così oltrepassa quel numero di gemme. Ma debole e fiacca ne vien su quella la messa de' nuovi fermenti. Il commune successo di questo inveterato costume deve persuaderè ai vignajuoli, che nè sterile è il tralcio oltre quegli occhi, nè, fuorché pel tratto della robusta sua porzione, atto a crescere in novella vite.*

Ibid. Sed hanc positionem (malleoli) damnauit usus. In annotationibus ad h. l. pag. 178. dixi, Sprengerum nostrum contra Columellam multa disputasse. Addo nunc Italum Comitem Pietro de' Caronelli di Conegliani, cuius Disputatio de cultu vinearum italico sermone scripta exstat in Atti della Società patriotica di Milano Volum. III. Part. II. p. 10 sqq. Is non solum experimentis, sed etiam argumentis doctrinae physicae pugnauit contra Columellam, et non solum arborum plantas, in quibus experimenta instituit Gallus Du Hamel, sed etiam vitium malleolos cum parte veteris sarmenti depositos plures radices et celerius nodo seu commissura emittere et melius conualescere, quam plantas non integro nodo seu commissura positas.

In arboribus appellantur illae plantae cum *perna* aut *calce*. Quod vero malleolum cum parte veteris farimenti improbarunt Atticus et Celsus, in causa fuisse brevitatem arguit Comes, qui generatim malleolo trium pedum longitudinem definit, quo plures gemmae in humum immitti et radices agere possint.

P. 172. Cap. XVIII. sect. 2. extrema: *perfracta* Codicis sui praefert Pontedera, equidem *prae fracta* malim. Quod enim dedi, *prae fractam*, peius est.

P. 173. sect. 5. *apertae medulla* scilicet radices ex Edd. pr. praefert Pontedera.

P. 175. Cap. XX. sect. 1. *sive siccus est, id contristatur: seu pluvius quod siccitatibus gaudet* cum Edd. pr. Polit. *sive siccus est, viuo quod contristatur* etc. Tromb. *sive siccus est id quod contristatur, seu pluvius id quod siccitatibus gaudet* in suo legit Pontedera, qui mauult: *sive siccus est, sicco* (vel *siccitate*) *quod contristatur*.

P. 176. sect. 2. l. 1. 2. *cui diuersarum — fuerint*. haec verba recte vt Aldina cum Edd. pr. Polit. Tromb. et suo Codice damnat Pontedera.

Sect. 3. *tertia vel quarta quodque* omisso *notae* Edd. pr. Polit. Caesen. Tromb. Ponted. Pro *quodque* Polit. *quae*, Tromb. Caesen. *que*, omittit Pontederae liber, vnde *qualitatis* latere in ea lectione suspicatur Pontedera.

velut athletarum quodam — tetradio] Ex lectione Caesen. *velut lyrarum quodam — tetracleo* Pontedera coniciebat: *velut lyrarum quodam — tetrachordo*.

Sect. 4. *potuerim — hoc obtinere* ex Codice suo, hoc ex eodem, Polit. Caesen. Tromb. affirmat Pontedera, deinceps *aut ante me* ex iisdem 4 libris; postea *probauit* omisso *quam* restituit ex Edd. pr. Polit. et suo libro.

Ibidem: *seminibus, et in discernendis maxima plerumque felicitate et prudentia est opus*: liber Pontederae. in quo omittit etiam Polit. et *et in nihil discernendis* habet, vnde Pontedera corrigit: *seminibus, et in his discernendis maxima plerumque felicitate et prudentia opus est*.

P. 177. Cap. XXI. sect. 1. *vineae ita separatae furculorum cuiusque generis per singulos hortos* Tromb. *vt separatos furculos cuiusque generis per singulos hortos inseramus* ex suo libro probat Pontedera. Polit. Codex cum Edd. pr. facit. Ita non opus erit Vrsini correctione, quam interim posui in Editione mea!

P. 178. sect. 3. *damnato confitum* ex Edd. pr. Tromb. et suo libro *opimis* — *paribus* restituit, deinceps ex Trombell. lectione *arcellatae* efficit *arcellacae* Pontedera. Postea varietates Codd. *vallisse*, *valliscenae*, *baliscaevae* affert, et lectionem Edd. pr. *illinc arcela cursum* — *valisceve conuertant* egregie mutatam in *visus* — *conuertant* tuetur; denique *patre nobiscum* ex Trombell. addit.

P. 180. sect. 9. *nam ut quae quirescere* Polit. *nam ut quaeque virescere* Tromb. *nam ut quaeque maturescere* Ponted. liber; vnde vir doctissimus *nam ut quaeque mitescere incipiunt* corrigebat.

P. 183. Libri IV. Cap. I. sect. 3. *deprimantur scrobis* Edd. pr. Polit. Ambr. Ponted. *scrobes* Tromb. quam scripturam probat Pontedera, qui deinceps ex Edd. pr. lectione efficit: *nam semper in plano refusus ex egesta humo tumidior est*. Egregia emendatione! denique *praealtum sibi* ex Ambros. et *subiacere* ex Edd. pr. recte probat.

P. 184. sect. 6. *Caeterum illa parum prudenter* — *praecipua esse* mecum coniicit Pontedera ex scriptura Edd. pr. Polit. Caesen. Tromb. et sui libri.

P. 188. Cap. V. sect. 3. *Sic enim optimi* Edd. pr. Polit. lacuna est in Tromb. *motum* Lips. et liber Pontederae, qui *optime* praefert, ac postea ex Lips. et Ambros. *si mollis simul ac tenera*.

P. 189. Cap. VI. l. 1. *eligantur* — *reiiciantur* ex Codice suo corrigit Pontedera.

P. 189. Cap. VI. sect. 2. *deteriores* cum Codd. pr. Polit. Tromb. et suo Codice recte damnat Pontedera.

P. 190. Cap. VII. sect. 2. *etiam latius inarescit* ex Edd. pr. lectione efficit Pontedera.

P. 192. Cap. VIII. sect. 2. verba: *ex pluuiis* vt superflua damnat cum Edd. pr.

P. 193. Cap. IX. sect. 2. Edd. pr. scripturam: *interdum potius* egregie in *tergum*, id est in posteriorem partem, interpretatur Pontedera. Denique extremum *frondescere* recte damnat et antiquum Edd. pr. Ambr. et sui Codicis *crefcere* restituit. Ante enim quam frondescat, gemina crescit.

Cap. X. sect. 2. *nec robur accipiant* Polit. Tromb. *ne robur accipiant* liber Pontederae, qui hinc *donec robur acc.* coniicit.

P. 194. l. 3. *verna* etiam ex Tromb. et suo probat.

P. 195. Cap. XII. sect. 1. *de veteribus hastilia* Caesen. *de vepribus hastilia* ex Tromb. probat Pontedera, qui ex lectione Polit. *vituliciis* efficiebat *viticulis*, quod ipsum ex Sang. dedi. Postea *in vnam partem* mecum ex Edd. pr. Polit. et suo libro restituit Pontedera.

P. 197. Cap. XIII. sect. 1. *ut sit quem* etiam ex Tromb. et suo probat Pontedera omisso sequenti *se*. Deinceps *prolixius* interpretatur admodum large, copiose, cumulate, de vitio nihil suspicatus. Idem extremum *comminuat* mecum ex Edd. pr. Polit. Ambr. et suo restituit, et *minutim* cum Polit. Tromb. et suo Codice in *minute* mutat.

P. 201. Cap. XVII. sect. 5 et 6. *vineae iugum quadratum, quadripluviatum, in stellam decussatum* de vno eodemque modo dici, monui ad Varronem p. 276. et ad Colum. p. 212. Illustrius Comes *de' Caronelli* comparat Mediolanensium modum *à banchetta* dictum, quem ita describit p. 31. *consiste nel piantare un filare d' alberi verdi al piede di ciaschedun de' quali stà piantata una vite. Da una parte et dall' altra di questi alberi si piantano due file di pali morti, e i capi della vite dall' albero vivente si stendono ai pali laterali; e così pare da un palo all' altro della medesima fila e formano una specie di pergolato. I capi della vite si dipartono dall' albero vivente all' altezza di mezzo uomo, sicché formano un declivio come il tetto di una casa, con questa differenza, che la parte più elevata qui è ai lati, e la minor altezza sta nel mezzo al' albero vivente.*

P. 202. Cap. XVIII. sect. 8. *ut prorepentes undique pampini iungantur et condensati camerae more terram sitientem obumbrent.* Hoc genus iugi simile esse arbuſto Mediolanensi, vbi vitis asſerta arbori viuae et ad hominis ſtaturam aſcendens diſtenditur humeris ſuis ad palos, arbori in circum circumpoſitos quaſi diradiatur, palmitibus a palo in palum coniugatis, ita, vt contextus duramentorum et palmitum ſpeciem fiſcellae exhibeat, vnde hic modus vineae a *gabbio* lo dicitur, monet Comes *de' Caronelli* de Cultu Vinear. pag. 30.

P. 205. Cap. XXI. ſect. 1. *inſtitui dicere* ex Edd. pr. Polit. et ſuo probat, et ex Tromb. *inſtituimus dicere* annotat Pontedera.

P. 206. ſect. 3. *aſſidue (modo — ſubmittere,) amputanda* ex Polit. Tromb. et ſuo cum Goef. et Lipſ. legit, et paulo antea vocabulum *pleniora* ſuſpectum habet; *remotiora a trunco* locum et naturam vitis poſtulare.

P. 209. sect. 8. verba *Loci porro — nuda glarea ita* constituit, prout ego item eum ex Edd. pr. et Codd. exscripsi, nisi quod *terrae falsae vel amarae; diligo; praeceps* et cet. probavit. In Palladii loco, hinc expresso l. cap. 5. sect. 1. *solida* mecum mutat in *foli auersa*.

P. 212. Cap. XXIV. sect. 5. *nisi si iugum super secta — renouari* ex Edd. pr. Polit. et suo probat; aut *super euedta* quod in Lips. esse suspicatur Pontedera, quia sequente versu *secta* habet is Codex.

Sect. 7. *coalescunt* ex Polit. Ambr. Tromb. et *obduxerunt* ex Polit. probat mecum Pontedera.

P. 213. sect. 10. *Videtur etiam focaneus* cum Edd. pr. Polit. et suo praefert Pontedera, supplens: duramenti vires exhaurire. Sane in sequentibus sunt, quae verbum *vocatur* damnent, sed *videtur* incommodam habet interpretationem.

P. 218. Cap. XXVI. sect. 1. *olea oleam gotum* Polit. *oleragotum* Tromb. *oleangotum* Caesen. *olea getus* liber Pontederæ, qui hinc locum redintegrat: *nam est praecipua cuneis fissa olea iugo. Tum quercus* etc. In qua emendatione probauerim praecipue illud, quod ita secundus locus apparet; contra improbo, quod *iugum* immiscetur, vbi de pedamine, ridica et palo sermo est. De iugo demum sect. 2. incipit tradere. Si *oleago* alibi exstaret, (vnde tamen *oleaginus* et *oleagineus* deriuantur) probarem Sangerm. libri *oleago: tum quercus*.

P. 219. Cap. XXV. sect. 1. *dedolandae*] in suo libro *dimouendae* reperit Pontederam; deinceps *ceritatem* cum Polit. liber Pontederæ.

P. 225. Cap. XXIX. sect. 7. *inseritur vitis vel recisa vel integra perforata terebra.* Hic modus Italis *a succhiello*, Lombardis *trivella*, ille Italis *a spaccatura* et *a fesso*, Lombardis *a mignolo* vocatur, teste Comite de' Caronelli de Cultura Vinearum p. 70.

P. 225. sect. 8. *non absimilis: est purgamentum habens ad fissuram* Polit. Tromb. Sang. *absimilis purgamentum habens ad fissuram* Ambr. *absimilis sit coagmentum habens ad fissuram*. Caesen. *absimilis sit purgamentum habens ad fissuram* in suo Pontedera legit, qui Caesen. scripturam probat.

P. 226. sect. 11. l. extrema *submittitur in propagines dumus.* corrigi Pontedera, vt antea fecerat. Sequentia ex Codice suo scribit: *Vinitor manum deinde maturis palmitibus admouet.*

P. 227. sect. 13. *Illa sic per terebrationem: primum (est intellige) ex vicino — considerare* Polit. Tromb. proba Pontedera.

Sect. 14. *circumlimitur ut refectae vitis ulceratus surculus seruiat* Pontederae Codex, vnde in antecedentibus *artatur* malebat, quod est etiam in Polit.; deinceps corrigit *circumlimitur, refecta vite, ut alieni generis viti ulceratus (e. refectus) trunculus seruiat.*

P. 228. sect. 15. l. 5. *deusta (deniveta* Polit. *de vine* liber Ponted.) *porro cum priore (prore* Polit. *cum reconuale* Ponted.) *conualescebat: nec (et* Polit. Tromb. Ponted.) *insitus surculus comprehendebat. Tuni etiam* Edd. pr. et Codd. vnde Pontedera corrigit: *deusta porro cum perraro conualescebat, et infertilis surculus comprehendebat, tum etiam scobis nunquam sic eximebatur.*

P. 232. Cap. XXXII. sect. 4. *stipationem* Codd. et Edd. pr. Pontedera in *restipationem* mutabat.

P. 233. Cap. XXXIII. sect. 1. *neque in palum etiam* ex suo Codice firmat Pontedera.

P. 247. Libri V. Cap. V. sect. 2. *Si ante annum — conferatur.* Haec spuria et ex superioribus repetita, igitur hinc iterum eliminanda censet Pontedera, deinceps cum Edd. pr. *scrobibus — defossis tripedaneis* legens.

P. 249. sect. 6. *ubi vero iam se corroborauerint* et Tromb. recte corrigit Pontedera.

P. 255. sect. 6. *in sole diebus iacuerit* Polit. *et in compluribus insolita lacuerit* Tromb. *infita latuerit* Pontedera liber, qui hinc corrigit: *et compluribus diebus in sole ita iacuerit.*

Sect. 7. *ipsa semina proculcata noxam capient.* Ita plane Cod. Trombelli et Pontederae.

Sect. 8. *conspergi seminis* Caesen. Ponted. *seminisque rigari* Tromb. *saerminus* Polit. vnde *conspergi, sed minusquam rigari debent* corrigit Pontedera.

P. 257. sect. 14. *prouenerint leuissimae virgae* cum Edd. pr. Caesen. Tromb. Ponted. *eiussimae* Polit.

P. 258. l. 3. *maturius* antiquum, interpretatus *intempesstine* ex Polit. et suo Codice affirmat.

Sect. 16. *inferiore — sint. eademque* mecum proba Pontedera, verum ingenio partim afflicutus.

Sect. 17. *vetustate fuerit adepta* Polit. Caesen. vnde *vetustate adesa* egregie corrigit Pontedera, deinceps *prop terram,* comparato Plinii 17. cap. 27. loco, postea *deturque exitu.*

exitus humori. Caesenas habet: *que exitus humori.* Polit. Tromb. *quae exitus.* Ponted. liber *ut exitus fiat humori.*

P. 259. sect. 18: *nam non suffiret* Edd. pr. Polit. Tromb. Lips. *non sufferet* Ponted. liber. deinceps *vetustam* Edd. pr. Ponted. liber; *vetustem* Tromb. vnde Pontedera coniciebat: *naritaueris, onusta noxam sufferet: si in vetustate vitem: denique ita subpares* Polit. *itaque et pares* liber Pontederae.

P. 260. sect. 22: *ut* (coles intellige) *a plexura materias profundant* legit Pontedera; *profundant* ex Polit. et suo confirmans.

Sect. 20. locum ita sanat: *apprehenderint proximitate, disponetur omnibus annis aliquis et in superius:* Vitium igitur comparato Palladio etiam animaduertit, et aequè bene sanauit, quamuis correctione paulo diuersa mea.

P. 261. sect. 25. *Torum inum non oportet quoniam* — alterdum tamen confirmat etiam, non ex suo, tamen ex Polit. Tromb. et suo Codice Pontedera.

Sect. 26. *quoniam ultimus palmes plurimum fructum producit nimiumque vitem* — *attenuat* corrigit Pontedera, quoniam in suo Codice scriptum legit: *fructum proximum* omisso *affert*, cuius in loco olim fuisse censet *producit*, vnde vitiatum *proximus* ortum habuit. Quae sententia mihi quidem maxime nunc placet propter locum nostri IV. p. 24. sect. 11. quem comparauit Pontedera.

P. 263. sect. 35. *Alterum et genus* Polit. est omnino mittit liber Pontederae, qui corrigit: *Alterum genus palmaris, quod e nouello nascitur et in duro alligatum dependet.*

Ibidem: *utraque (materia) deciditur* ex Polit. Tromb. suo probat Pontedera omisso *materia*, verba *ex vno capitè* interpretatus *ex duro.* de quo sect. 29. *alterum quod e duro prouenit, quod quia primo anno plerumque frondem sine folio affert, pampinarium vocant.* Denique *materia* putat un esse ex *matri* nota perscripto. Materiam enim semper in fructum submitti. Mihi sententiam suam vir doctus idum approbavit. Primum enim apparet, Columellam nouum varietatem exsequi; deinde *submitti* dicuntur a vineis, quae non deciduntur, sed in fructum, qui inde sperantur, relinquuntur. Quam inepte igitur Columella ista tradidit: *si duae virgae submittuntur* (id est relinquuntur) *en* utraque materia *deciditur?*

P. 264. Cap. VII. *ea est arbor corno similis:* in suo Codice esse testatur Pontedera. Ceterum arbuti Gallici interpret-

terpretationem ex scriptoribus antiquis dedi quam potui. Addam nunc quae ex Dissertatione Comitis de' Caronelli de Cultu vinearum collegi. Ariminenfes hoc genus vineam *in tirate* vocant, et varias arbores ita maritant, quas Comes his verbis enumerat p. 29. *aceri, noci, anagiri, frassini salci*. Inprimis laudat Comes illustris genus arbuti *a filar* dictum, quod Veneti frequentant. Vitis opulo vel fraxin adseritur, huic quidem in terra forti, illi in humo leui palmites, per ramos arboris dispositi, protenduntur ad proximam arborem, ita, vt traduces inter se ex proximis arboribus connectantur, vt ait Columella V: cap. 7. sect. 3. Comes haec ita narrat: *coi quali si annodano legandovi le loro estremità con vinchi, ed a questo modo tenute le viti, vengono a formare un festone, che i contadini chiamano tirèlla o ghilanda, e dicono a pantera se il tralcio sia tirato diritto e basso.*

P. 265. sect. 3. *rumponis frumentum non inseritur, in utramque* est in Bcroaldi Editione; *rumponis fr. non insertur in utramque* ex Ienson. et Bruschi. laudat Ponteder *rumpotinis frumento non inseruitur, si in utramque* Polit. Pontederæ liber. Vnde quod conieceram ex lectione Vindob. post Palladium p. 356. *si frumento non inseruitur* egregie confirmatur.

in ramos ex suo Codice confirmat Pontedera, deinceps lectionem Edd. pr. Polit. Tromb. et sui *vt non noui* mutat in *nec non noui*, denique committantur ex iisdem libris probat.

P. 268. l. 1. *habui vobis dicere* olim vulgata plane omittit Cod. Trombell. Aldinum *Sed* Pontedera item cum Polit. et suo Codice omittit.

Cap. IX. sect. 1. *modo modice* Edd. pr. Polit. Trombell. Caesen. et sic Pontedera ex Palladio III. c. 18. mutat in *claudicatio modico*.

Sect. 2. *pecori ater inferturi ramos* Caesen. *ne traditur pecori ater inferturi ramos* Polit. *ne tradatur aditus pecori iter inflexuro.* Ramos Trombell. *ne aditus pecori sit: acer fodito ramos* liber Pontederæ, qui hinc legit: *ne tradatur pecori iter, infertur.* Ramos nouellos etc.

P. 269. l. 3. *infodiri* nunc praefert Pontedera vulgatum *immergeri*.

Sect. 4. *parte iungantur* ex Polit. Lips. corrigit. deinceps *in summa parte* cum Edd. pr. Polit. Trombell. et suo omittit Pontedera.

Seçt. 5: *exstimant oculis extollere* legit Pontedera, interpretatus: non totas taleas immergere sed summa parte extollere, vt cultores easdem cernant, ne fodiendo laedant.

Seçt. 6. *minime et vliginosi* cum Edd. pr. Polit. Tromb. Pontederae Codex.

P. 270. l. 3. *stramentis inestis* ex suo Codice supplet Pontedera.

l. 5. *spatium vitis me deberi pingui* Ienſon. Bruſch. Polit. *spatium vitis metiri pingui* Beroaldi Editio; *spatium intermedium pingui* liber Ponted. *spatium oliuetis esse* debet Trombell. cuius ſcripturam probat Pontedera.

Seçt. 8. *antequam plātā pars arbuſcula ſole rubrica* Polit. . . . *arbuſculam ſole rubrica notato eam partem . . . ſpectavit.* Trombell. *plantam effodias rubrica notato partem eius, quo meridiem ſpectat* liber Pontederae, qui h. l. legit: *antequam plantaria ſeu arbuſculas effodias ſolo, rubrica notato eam partem, quae m. ſpectat.* quam correctionem meae etiam, quanquam paulo modo diuerſam, praefero.

P. 272. ſect. 12. *arbori coliculum agit, (ager nempe) cum ſeminibus repletur, fruçtum effert.* (nempe arbori) Ita haec ex Edd. pr. et Polit. Codice reſtituit et interpretatur Pontedera; reliqua: *ita ſic diuiſum oliuetum omnibus annis aequalem redditum adfert:* non ſolum ſpuria ob auctoritatem Edd. pr. et Codicis ſui cenſet, ſed et penitus falſa. Nam alternis annis olea fruçu exuberat et ager conſitus fruges adfert. Quod ſi *aliquem* reſcribatur, ferenda iſta cenſet Pontedera.

P. 276. ſect. 6. *ſumes de iis quae quotannis bonos et ſberes fruçtus afferunt. Ab illa quae ſunt contra ſolem quam que ramis aut planta plantis conentur. Sed antequam* Caenenas Codex. *ſumes de iis que quot: bonos et vb. fr. afferunt. ab illa qui ſunt c. ſ. quam quae ramis aut plantis conentur* Polit. *ſumes ex iis que quot. b. et vb. fr. afferunt. Ab illa que ſunt contra ſolem, quam que vitis aut plantis conuenit. Sed antequam* Tromb. *ſumes de his que quot: b. et vb. fr. afferunt ab illa parte, que ſunt contra ſolem. Sed antequam.* vnde Pontedera corrigit: *ſi ex arboribus ramos ſumes, de iis ſumito, quae quot: — afferunt. Obſeruabis autem ab huneris, qui ſunt contra ſolem orientem, vt eodem decerpas. Sed ſi cum radice plantam poſueris, incrementum citius fiet. Quae ſeueris, inferes. Arbor inſita fruçtuofior, quam quae inſita non eſt, id eſt, quam quae ramis aut plantis ponentur. Sed etc.*

P. 276. sect. 7. *notaui ventis : quibus Polit. nota in ventis quibus Caesen. deinceps constitui possit Polit. Caesen. constituta ut possit Tromb. notato ventos quibus ante erunt constituta, ac eisdem postea translata subiicies. liber Pontederæ, qui h. l. constituit ita : transferas, nota ut ventis quibus antea steterunt, constitui possint. Postea manus adiuueto Polit. manus ad viucto Caesen. manus adiumento Tromb. hoc ad vñcto liber Pontederæ, qui curam adhibeto in Goef. fuisse censebat.*

Sect. 9. *remoueret aquam germinant Polit. Caesen. unde Pontedera legit : ramos vere antequam etc.*

P. 277. sect. 10. *frigidis et autumnii ex Codd. Polit. Tromb. et suo confirmat Pontedera, deinceps verba priorem fructum (vt in Edd. pr. et Codd. leguntur) velut ex glossa nata damnat.*

P. 279. sect. 16. *ne in arbore ventre medio erit lapides Polit. ne in arbore ventre medio crepent lapides Tromb. ne in arbore ventre medio rumpantur, remedium erit lapides tres cum feres arborem ad radicem ipsam collocabis liber Pontederæ, qui hinc et ex Sang. legit : in arbore hient, remedium erit, si lapides tres cum feres — collocaueris. Deinceps sitam ex Edd. pr. et Polit. praefert.*

P. 283. Cap. XI. sect. 9. *in iis denique serito gemmam Polit. in iisdemque quaerito gemmam Tromb. in iis deinde obseruato gemmam liber Pontederæ, qui in iis quaerito praefert.*

P. 285. sect. 15. *Ac priusquam — cum species s. omnes persequimur : prioribus libris de cythiso incipere parum tempestiuum fuit. Nunc arboris praecipientes opportune eius meminimus. Codex Trombell. de cythiso incipere paruum ac tempestiuum fuit nunc arboris praecipientis opportune eius meminimus. cum Lips. Ambros. ac priusquam finem l. f. cum fere sp. s. omnes persequamur, tempestiuum erit de cythiso aliqua perscribere liber Pontederæ, qui eandem periodum addito quoque ante aliqua subiungit capiti 27 Libri de Arboribus. Ceterum Pontedera libri Trombelliani scripturam probat mutato incipere in praecipere, quam et ipse sequar.*

P. 286. Cap. XII. sect. 4. *potest etiam feri in agris satis commode ramis cythifus Tromb. potest etiam segetem agri satis commode ramis cythifus feri liber Pontederæ, qui scripturam Goefiani probat : potest autem etiam circa septem agri satis commode cythifus feri. In libro de Arboribus c. 28. potest autem etiam circa septem Lips. Polit. Caesen. reliquis omittis.*

omissis. *Potest etiam circa septem agri satis commode ramis cythifus feri: quam facile comprehendit et iniuriam sustinet* Tromb. *potest etiam circa septem breuiter liber Pontederae, qui eandem vtrobiq[ue] scripturam restitui voluit.*

P. 288. Libri VI. Cap. I. sect. 1. *quia sit agricolae contrarium* ex Ambros. recte corrigit Pontedera.

Sect. 2. *ex usu est*] Tromb. *exustione*, liber Ponted. *exultent.*

P. 289. sect. 3. *adiutorio excolatur* etiam ex Trombell. probat Pontedera, vnde et ex suo libro deinceps pariter *et armenta* addit. Liber eius habebat scriptum: *vnde et iumenta et armenta dicuntur et nomen a re traxere, quod nostrum* etc. vnde vir doctus corrigit: *quae non ut hominum ita armentorum adiutorio excolatur; vnde et iumenta et armenta dicuntur, et nomen a re traxere* etc. deinceps mecum legit: *sed nec apud nostros — res vberior. ut etiam cet.* Postea si bene ipsam geret Tromb. si bene ipsas geret Polit. Ponted. vnde et ex Lips. scriptura efficit Pontedera: *si bene ipsas pasceret greges.*

P. 293. Cap. II. sect. 4. recte ex Edd. pr. (Sangerm.) Polit. Tromb. et suo damnat addita ab Aldo verba: *et aliquis ante et; nam sequitur: et unus cum claua saligneae procedens.*

Sect. 7. *deductis — reducto* Edd. pr. Polit. Tromb. Pont. deinceps *totumque eo sub palatum* Polit. Caesen. *totumque sub palatum* Tromb. *totumque cum palato* Pontederae liber, qui hinc et ex Palladio legit: *totumque os et sub palatum* et mecum verba *liquamine tinctas* abiicit; *in singulos* tamen deinceps, non *in gulam*, mauult.

P. 294. sect. 8. extrema: *cauentur* ex Edd. pr. Polit. Tromb. et suo, deinceps *subactis* ex suo probat Ponted.

Sect. 9. *non aderit. Ideo expeditior et tutior* Edd. pr. Polit. Ponted. *at ea expeditior* Tromb. vnde Pontedera corrigit: *at eo* (nempe boue veterano) *expeditior et tutior ratio.* Mihi magis Edd. pr. lectio placet.

P. 295. sect. 10. *inuitus* ex Ambr. inserit etiam Pontedera. *inhibitus* Tromb.

Sect. 13. lectionem Edd. pr. Polit. et sui libri *in simili* mecum mutat in *in similia* — Sequens vulgo et in Codd. omnibus seruatum *incorporatione* Pontedera censet fuisse *in corporis actione.*

P. 269. Cap. III. sect. 1. *stramenta pecori subiecta* cum Ursino Codex Pontederae, *stramentis pecori subiectis* Tromb.

P. 297. sect. 3. *iusta operum* ex Lips. Ambr. et suo probat Pontedera; *iuxta operam* Polit. Trombell. deinceps *rutamque vino tamen mero* ex Trombell. corrigit. *putaque vini tam* Politian. Caesenas.

P. 300. Cap. 5. initio: *nam ea res aut alium meti a vit frequen* Pol. *nam ea res acit alium meta et frequen* Tromb. *nam ea res facit alium metavit frequentem* liber Pontederae, qui corrigit: *nam ea res aut alium mouet aut febrem.* aut potius: *alium citabit frequentem aut febrem commouebit.* deinceps ex Polit. (addo Sangerm.) *haec* (nempe gallina) *quod desidit* praefert: De gallinae stercore cepit etiam Vegetius IV. Cap. 2.

et id praecipue quod egerit sus aegra] Hinc recisis Aldinis quinque prioribus vocabulis Tromb. *silues aegra pestilentiam fuga valet.* Polit. *sues aegra pestilentia face valet.* Pontederae liber: *suatsegra:* quare Pontedera comparato Vegetio malebat: *sue autem egesta* (stercora nempe) *pestilentiam facere valent.* Certe de sue aegra tacet Vegetius.

P. 301. sect. 4. ex lectione Edd. pr. Polit. Ambr. *ea labi non possit* efficit Pontedera: *eo labi* nempe a plaga.

P. 304. Cap. VII. sect. 3. *teneram laurum coloni libram et abrotanum cerati cum pari portione dederint* cum Polit. Lips. Ponted. Tromb. Edd. pr. sed *colliculi* Editio Berroaldi; *ceraticum* — *dederunt* Trombell. vnde Pontedera corrigit: *Sunt qui teneram laurum (ad) libram, et abrotanum Galaticum pari portione deterant cum aquae calidae* etc. Vocabulum *coloni* ex *colliculi* vitiatum, hoc vero verborum *laurum teneram* glossiam fuisse censebat; Galaticum abrotanum apud Plinium 21. cap. 21. esse quod hortense vocauerit Vegetius.

P. 304. sect. 4. *omnia in humores supra dixi* Polit. Tromb. *omnia in humores supra dictis.* vnde Pontedera corrigit: *omni alio humore prohibito ut supra dixi.* nempe supra de viridi aluo idem praeceperat.

P. 305. Cap. VIII. sect. 1. l. 2. *decidit* vulgatum ante omittunt Edd. pr. Polit. Lips. Ponted. *profluat.* pro eo est in Trombell.

P. 306. Cap. XI. sect. 1. *sasinus* Polit. Tromb. *sassuus* Pontederae liber, qui hinc *sanie sinus* corrigebat.

P. 307. l. 1. post *partem* est lacuna vnius versus in Tromb. *partem scuunt in habitura rane luunt* Pontederae Codex; vbi *humana* post *vetere* addendum latere censet Pontedera.

P. 307. Cap. XII. sect. 1. *scarificatione* cum Tromb. Codice scribit Pontedera.

Sect. 2. *ne is in aquam* Tromb. et liber Pontederae.

P. 308. sect. 4. *Spongia feruenti aqua imbuta et expressa litaque melle recte genibus applicatur et fasciis circumdatur* mecum legit Pontedera; nisi quod ille quoque Aldinum abiicit.

eaque emissa] Ponted. corrigit *sanieque emissa* ex superioribus.

P. 311. Cap. XIV. sect. 7. *veteri lateritio trito prius quam* Polit. Tromb. *veteri lateri latio trito* liber Pontederae, qui *vetere latere latere trito* malebat.

P. 314. Cap. XVII. sect. 3. *malagmatis vicedunt* Polit. *incedant* Tromb. Ponted. Sang. vnde Pontedera efficit: *malagmatis vice cedunt*: Postea *scariphationis* Polit. *scariphationi* Tromb. *scarificationi* Ponted. Codex; *scarificationis* Lips. vnde Pontedera legit: *tritae, farinae hordeaceae et sali commixtae, ex aqua m. scarificationi superponuntur*.

Sect. 5. *quandoque morsus* Edd. pr. Polit. Goef. *quinque morsus* Tromb. et liber Pontederae, qui hinc efficit *quisque*.

P. 318. Cap. XXII. *nam et obnoxiae et vetustate quae coniciebat* scribendum Pontedera.

Sect. 2. *certatim* (vel *cestatim*) *opicis morum omnium; ac lata magis*. Polit. in Trombell. versus vnus ferme desideratur; in libro Pontederae multa ex ingenio confarcinata, veluti: *marina hiberna et aprica loca desiderat*. Pontedera locum lacunosum ita fere redintegrabat: *aestate in opacis nemorum montium ac laeta magis*.... Postrema ex Palladio corrigit: *saturantur iuuencae*. Sed ne sic quidem sibi ipse satisfecit. Igitur legit: *Eiusmodi armentum maritima et aprica hiberna desiderat loca: aestate in*.... deinceps ex Polit. Caesenat. lectione: *quam ac lapidosis* efficit: *quam asperis ac lapidosis* etc.

P. 325. Cap. XXVII. sect. 8. *solicitati inde noxam* ex Tromb. probat Pont.

P. 326. sect. 11. *permixta addacta* Polit. *permixta data* liber Ponted. *permixta ac per cornu* Tromb. vnde *ac data* probat Pontedera.

P. 331. Cap. XXX. sect. 9. *vermes qua* Goef. Polit. Caesen. Tromb. quod fuisse *vermes in quam* pro interpretatione positum olim in margine censet Pontedera. Recte!

P. 333. Cap. XXXII. sect. 1. *quod in lacubus ex suo Codice recte probat Pontedera; lacibus Polit. lacus est vas amplum, vbi thynnus sale maceratur.*

P. 334. Cap. XXXIV. sect. 1. *expressa sanie scribendum censet Pontedera.*

Ibid. Cap. XXXV. *Rara quidem sed et haec est equarum nonnunquam rabies ex vestigiis Codd. corrigit Pontedera.*

P. 335. Cap. XXXVI. sect. 2. *formae membris Tromb. Ponted. qui mecum legit: Equam conuenit quadrinam in annos decem etc.*

Sect. 3. *multi admissarii specie tenus mirabiles non similem formam progenerant Codex Pontederae, qui hinc corrigit: multi adm. specie tenus mirabiles non similem sobolem forma vel sexu progenerant. deinceps specioso Edd. pr. Goef. Polit. Ponted. mutat in speciosos cum Editione Beroaldi.*

P. 336. sect. 3. *Nonnunquam aliquis generositatem — exhibet, sed hebestie sine v. rarissime sollicitatur ad v. Huius sensum magistri sub admota generis eiusdem femina quoniam similia similioribus affecit natura. Itaque obiectu asine cum subiecte eblanditi sunt velut incensum et occecatun cupidine subtracta quam petierat fastidite imponunt eque Codex Pontederae; qui ex Polit. et Tromb. sollicitatur, ex Tromb. aliquis et exhibet affert; deinde hebesi Polit. Lips. huius sensum etiam Polit. Caesen. Tromb. subadmota quoque Tromb. vnde vir doctus coniciebat: nonnunquam aliquis — exhibet, sed hebes et sine vol. rarissime sollicitatur ad venerem. Huius sensum magistri subacurunt, admota generis eiusdem foemina (quoniam similia similibus familiariora fecit natura) ita obiecta asina marem cum superiectu eblanditi sunt, velut incensum et obcaecatun cupidine, subtracta, quam petierat, fastiditae imponunt equae. Sed veram lectionem loci subministravit Sangerm.*

P. 337. Cap. XXXVII. sect. 4. *seminabit vnsimus Polit. seminavit asinus Tromb. vnde et ex Lips. scriptura seminaverit emendat Pontedera.*

P. 339. sect. 9. *nisi prius ea marem conciuuit ex Goef. (Sangerm.) Polit. et Tromb. vel potius consciuit ex suo Codice tanquam elegantius probat Pontedera, animo concupivit interpretatus. Sed priorem viri docti rationem, conciuuit in venerem illexit interpretati, sequar.*

Sect. 10. *vocant, duos parietes aduerso cliuo (habens) aedificatos, qui angusto intervallo sic inter se distant, ne foemina colluctari aut admissario ascendenti se auertere possit.*

Ita locum hunc legit Pontedera. In vulgata *qui* deinde *ha-*
bet omittunt Edd. pr. Polit. Tromb. Ponted. deinde *qui an-*
gusto — *distant* habent. *cliuo* sumsit vir doctus a Goesiano.

AD LIBRUM VII.

P. 342. *minor Arcadico*] Ex addito *minora* post *minor*
 in Polit. et Caesen. malebat Pontedera *minor minore Arca-*
diae, in vicem *tenebit* malebat reponi praebebit.

P. 349. Cap. III. sect. 11. *sin vero foeta*] In Lips. Po-
 lit. Caesen. *sincera, feta* Trombell. *sincera foetat*, Pontede-
 rae Codex *sincera fetu* vnde egregia emendatione *sin sera foe-*
tu restituit Pontedera; partem tamen laudis antecepit
 Gesnerus.

ut messem, vindemiam, fructum deinde vineaticum foe-
tura pecoris excipiat. Ita ex Edd. pr. Sang. Polit. Caesen.
 et suo Pontedera restituit locum, monens ita; cum vterum
 ferat ovis quinque menses, congruere tempus a verno aequi-
 noctio ad fructum vineaticum, quo ex messe vindemia et
 fructu vineatico foetura iuuetur. At foetura pecoris exci-
 pere id est sequi dicitur fructum vineaticum, non iuvari eo
 cum vindemia et messe; igitur foetura pecoris est pro foetu,
 qui editur statim a vindemia eamque excipit.

P. 350. sect. 15. *nisi quae validissimo anon compren-*
datur hiemi nouaque progenie Polit. *nisi quae validissimo an-*
no comprehendatur hiemi Trombell. Caesen. *nisi validissimo an-*
no comprehendatur hiems, noua progenie repleatur numerus
 Cod. Pontederae; qui hinc legi volebat: *nisi quae valida*
peffimo anno non comprehendatur hieme id est, ita valida re-
 feruanda est ovis, quae anno quouis pessimo per hiemem
 affligi non possit. Quae minus mihi quam nostra placent.

P. 351. sect. 17. *qui primo biduo — claudatur*: recte
 etiam Ponted. corrigebat. In eius Codice erat: *inorudio* in
 Trombell. *in ouili.* iidem Codd. cum Polit. *claudatur.* In
 loco Palladii hinc expresso Noubr. XIII. sect. 1. Polit. liber,
 teste Pontedera habet scriptum *Primo biduo natus.*

P. 352. l. 1. *pabuli etiam ante diximus, ut nunc — me-*
minimus: Ita h. l. legi volebat Pontedera; nam et eius Co-
 dex, et solum Trombell. *meminimus* Edd. pr. Polit. et Co-
 dex Pontederae. Mihi positio haec verborum *ut — memi-*
nimus valde displicet.

P. 353. sect. 25. l. vlt. *pruinosa his herba pecudibus* ex
 Codice suo praeferebat Pontedera, quem sequar; sed is in
 Polit.

Polit. et suo Codice ait deesse tantum *diebus*, cum in Edd. pr. et Sang. *iis diebus* omittatur.

P. 357. Cap. IV. sect. 8. *atque ubi quaeque — remedia perbibit recte restituit ex lectione Edd. pr. et trium Codd. ubique, deinde media perbibit Polit. Trombell. Caesen. media pergit liber Pontederae.*

si minus, caelestis aqua sub dio salibus in hunc usum durata] Ex Cod. Polit. Goef. Lips. Tromb. et suo affert Pontedera *subsidio*; deinceps Tromb. *si minus est degustus aqua*; liber Ponted. *si minus ea et gustus aqua*. Vnde totum locum ita ingeniose concinnat Pontedera: *si minus, est dulcis gustus aqua subsidio. Salibus in hunc usum durata* etc.

P. 358. l. 1. ex Edd. pr. et suo libro *quaeremus* ex Polit. *quiremusr*, Caesen. *quiremus* annotavit et recte *quia remur* coniecit Ponted.

Sect. 4. *illa, si singulae*] Cod. Pol. et Caef. *illac in singulae* vnde corrigit Ponted. *illa, sin singulae*.

P. 363. l. 1. *haminum crura*] Pontedera hanc esse ab Aldo profectam lectionem ait; in Edd. pr. et Cod. esse *curam* veram lectionem.

Sect. 19. lectionem *expernit* pro *expuit* interpretatur Pontedera *excernit*.

Sect. 20. *separatis* (nempe *agnis*) *mulgendae sunt oves* ex Goef. corrigit. In Edd. pr. Lips. Polit. Tromb. *separatim si mulgendae*.

P. 364. sect. 22. l. 6. *cupressu trita* efficit ex lectione Polit. Similiter in suo reperit Pontedera: *cum pressurita*.

P. 367. Cap. VII. l. 10. *cum adhuc paucas*] Cod. Tromb. *quamobrem dum adhuc caudas*. vnde nostram lectionem coniectando restituit Pontedera.

P. 370. Cap. VIII. sect. 7. Cod. Caesen. *nam quis paulum celatus in multrandum est ne res facta*. Trombell. *nam quis paulum colatus in multrandum est ne res facta rescinditur* Pontederae liber: *nam si quis paulum vinum ponat in multram dum est tepesacta rescinditur*. vnde Pontedera corrigebat: *namque is paulum caelatus in multram dum est, nec res facta, rescinditur*. Denique in extremo capite ex Codice suo Pontedera annotavit: *redeamus ad originem quadrupedum*.

P. 371. Cap. IX. l. 4. *verres probandi*] Lectionem Edd. pr. *reprobandi* esse ortam ex *res probandi*, eamque scripturam Codd. Politian. et Trombell. servare reliquias verae,

verae, recte admonuit Pontedera, qui deinceps *quidem* ex Edd. pr. Polit. Tromb. et suo Codice nobiscum probat.

l. 5. *sed longi potius quam rotundi* corrigebat Pontedera; etiam contra Palladii et Codd. auctoritatem, illa confusus ratione, quod, ut ait Columella, *frequentius patri similior est progenies, quam matri*. Quomodo igitur, inquit, nascentur scrofae longissimi status, si verres probantur magis quadrati aut rotundi? At haec est alia quaestio, ad hunc locum non pertinens. Satis est, scripturam vulgatam convenire cum disciplina totius antiquitatis.

P. 373. sect. 9. *adhuc lactent*] Codex Caesen. *lanciuit*, in suo Ponted. reperit *latent*; unde *lasciuiunt* ingeniose elicit vir doctus.

P. 377. Cap. X. sect. 8. in Polit. est: *nam pecus in exitiabile his dulcedinem pabuli*. Trombell. et Ponted. *inexitiabile suis dulcedinem*. Caesen. *nam pecus in exitiabile suis dulcedine* deinceps in Polit. membranis esse ait *acs bate* Pontedera, qui locum ita corrigit: *nam pecus in exitium labile sui dulcedinem pabuli confectantur, et supra modum satiatae splenis incremento laborant*. Aestatem enim non esse ait in causa morbi, sed autumnum, quo, ut ait poeta, *strata iacent poma sub arbore quaeque sua*.

P. 391. Cap. III. sect. 4. l. 4. *habitaret auarius, qui* ex Edd. pr. Polit. Tromb. et suo probat Pontedera.

P. 394. Cap. IV. sect. 5. l. 4. *terni vel* cum Polit. et Ambros. Codd. includit Ponted. ut contraria cap. V. sect. 2.

P. 398. Cap. V. sect. 14. *pertruderint* ex Goef. Ambr. et ex lectione *putaminarum rumpere* Polit. probat *putamina rumpere*.

P. 400. sect. 21. *spicas* ceu grandiores pro faucibus pulli mutat in *micas* cum Codd. Goef. Polit. Ambros. Deinde pro *nauseam* ex Goefiano *nausa* exsculpsit *causam*. At de Goefiana lectione vide Comment. p. 439.

P. 410. Cap. XI. sect. 1. *meatus* pro *metus* Codicum auctoritate inepte defendit.

P. 411. sect. 4. *esse debent quae*: haec spuria censet cum Edd. pr. Polit. Tromb. et suo libro Pontedera. Deinceps vocabulum *exemptibiles* ex Polit. et Ambros. praefert.

P. 415. Cap. XIII. sect. 2. *cum aduentum Gallorum vociferatus est* recte ex Edd. pr. (Sang.) Polit. et suo Codice praefert Ponted.

P. 416. sect. 3. l. 6. *quin etiam in rudellis circa secretas singulis haras facere* omisso oportet probat ex lectione Cod.

Cod. Polit. Comparat etiam de anathibus quae sequens docet caput: *sub porticibus deinde quadratae harae extruuntur.* ubi quid simile huic nostro loco viderit vir doctus, non possum dicere. An *rudecta circa* comparavit cum *porticibus*? Rudecta equidem hoc loco non intelligo, ubi industria humana dicitur singulis haras praeparare.

P. 417. Cap. XIV. sect. 4. *ad admittendum* recte probat propter sequentia ex Polit. Codice.

P. 418. sect. 7. *herbae* restituit ex Polit. Ambr. Tromb. et suo.

P. 420. sect. 11. l. 1. *etiam propter nimiam pollinem saepe XL diebus optima redditur.* Trombell. sed *etiam patrimonium pullities saepe XL diebus optima redditur* Polit. Codex. unde Ponted. corrigebat: *etiam fartui minor pullities — optima redditur.*

Ibid. Cap. XV. f. 1. *clatris superpositis; grandi macula retibus contegitur* omisso vel probat Pontedera ex Edd. pr. Polit. Tromb. et suo. Vtrumque enim, et clatros et rete, esse necessarium.

P. 428. Cap. XVII. sect. 6. *verbenis algae* ex Lips. Tromb. probat recte; ex Polit. ponit *velueris ac leue sciuntur. n. verbenis.*

Sect. 7. supplementum Codd. Polit. Sang. et sui *oportet si quis in eo* interpretatur Pontedera: *oportere sequi in eo.*

P. 430. sect. 13. Cod. Polit. *et mitis digitus infractus vinedo, nec* Trombell. *et nucis digitis infracti . . . donec minus . . .* in suo Codice Pontedera reperit: *et mitis si digitus infracta sit, nec minus.* unde mecum *sed mitis digitus infractus vinedo* effecit; deinceps etiam *eliseum* mecum ex Polit. Trombell. et suo probavit.

P. 434. Libri IX. Cap. I. sect. 3. *amites — serisque*] In Polit. etiam *amites* reperit Pontedera, sed mutari vult in *ridicae*, quo nomine ait ea venire, quae transversa iugantur. Deinceps ex suo Codice positum *sarris* defendit, quasi farrum sit lignum, quod scalarum modo inseritur, unde *sarracum* dicatur, quod ex multis sarris conficiatur. Easdem *seras* vel *sarra* libri 6. cap. 19. *temones* vocari.

P. 436. Cap. 2. *quam a Virgilio — a Celfo* scribi vult cum suo Codice Pontedera.

P. 437. Cap. III. *eorumque alia quae vastas — apis habent: alia minores — alia magis — nonnulla minimas* ex Lips. Polit. et suo Codice corrigit Pontedera vulgatam.

P. 440. Cap. IV. sect. 4. *virgineo solo* ex Codd. restitui vult, quod interpretatur neque aratro neque bipalio neque alio rustico instrumento violatum solum. Praeterea in irriguo solo vdoque acanthum asphodelum narcissumque germinare negat.

P. 443. Cap. VI. sect. 1. *opere textorio*] Ovidius Remed. Amor. versu 185. 186. *Quid? cum suppositos fugiunt examina fumos, ut releuent dentis vimina torta faui.* vbi ineptissime editur *suppositas taxos*, quod habent libri aliquot. Ibidem *vimina curua* alii libri praebent minus apte; sed plane ineptum Burmanni inuentum *querna*, quanquam in texendo feretro Virgilius Aeneid. XI. 65. crates arbuteis virgibus et querna vimine textit. Ceterum fumum ex herba conyza Graeci faciebant, teste Scholiaste Apollonii Rhodii ad Argonaut. II. 131.

P. 444. Cap. VII. sect. 1. *collocari debebunt.* Abhinc signum apponit Codex Pontederæ, quo deesse aliquid significetur; vnde *ita, sic, vel hac ratione* inserit Pontedera; ceterum lectionem a nobis restitutam confirmat auctoritate Polit. Tromb. et sui Codicis.

Sect. 2. *a tergo et frontibus* cum Sang. Ambros. et Tromb. probante Pontedera.

P. 445. sect. 3. *imbecillis ut (aut Caesen. Ponted.) cereis (et caeris Polit.) quidem scilicet operibus suis tanquam ruinam operibus timent.* Codd. Polit. Tromb. Caesen. Ponted. cum Edd. pr. vbi verba: *scilicet operibus suis* ex margine irrepsisse censet Pontedera; qui correctionem meam contereat auctoritate Polit. Tromb. et Ambros. confirmat.

Sect. 4. *inimatis* etiam ex suo Codice affirmat Ponted.

P. 447. Cap. VIII. sect. 4. *numquid vniuersae] quid* Edd. pr. Cod. Tromb. et Pontederæ, qui ex Polit. lectione *namque* verum coniecit.

P. 452. Cap. IX. sect. 7. *in acie dimicantis* ex suo Codice probat Pontedera. *dimicantis* etiam Polit. Trombell.

P. 453. sect. 7. *quos sic patieris — reuolent]* Cum Edd. pr. Sang. Polit. Caesen. Tromb. et suo Pontedera omittunt vult verba *quos sic*; deinceps *patierisque* Polit. *reuolet* idem Caesen. et Tromb. probante Pontedera et ad examen referente.

P. 456. Cap. XII. sect. 1. *fugam* ex suo Codice annosans confirmat Pontedera.

P. 457. Cap. XIII. sect. 2. *maximusque vel minimus annuus eorum* Edd. pr. L. Polit. Sang. *maximusque vel minimus*

nimus annicus eorum Tromb. maximus vel minimus aūis earum Caesen. maximusque vel minimus aūis earum. in suo reperit Pontedera, qui corrigit: Maximus (qui vel minimus grauis) earum labor est.

P. 460. sect. 14. ex lectione Edd. pr. et Codd. Pol. Caesen. Tromb. et sui, ubi est *possit*, Pontedera scribit: *die exiguis foraminibus relictis, per quae non possit apis egredi, alueorum exitus praeccludi, ut:*

P. 462. Cap. XIV. sect. 4. *quam sunt caeterae apes]* Omisso *foetus* consentiunt cum Edd. pr. Polit. Caesen. Tromb. Ponted. In Caesenate post *fauorum* est litera *p.* quae linea obliqua fecatur; eo loco fuisse *pulli* scriptum, suspicatur Pontedera.

P. 464. sect. 12. *eoque usque ad Arcturi exortum sustinentur]* Haec verba cum Edd. pr. omittit Polit. Tromb. Ponted. In Caesenate legitur: *Post Arcturi exortum sustinentur examina.* quod in margine monitum fuisse sic: *post* (brumam nempe) *ad Arcturi exortum sustinentur examina* suspicatur Pontedera.

P. 467. Cap. XV. sect. 1. *pecus immune sine doctrina* Edd. pr. Caesen. Ponted. *pecus minime sine industria.* Tromb. vnde Pontedera corrigit: *pecus, etiam rude fauis assidens.* Ex lectione *rude* ortam geminam interpretationem *sine doctrina*, alteram *sine industria.*

P. 468. sect. 5. *fumum factum galbano.* Vide notam supra ad cap. 6. sect. 1. p. 443.

P. 472. Libri X. Praef. 1. 5. *segnis ac neglectus.* Ita etiam Polit. Caesen. Tromb. Pontederae.

Versu 46. *desessa.* Ita Ponted. ex Polit. Tromb. Ambr.

Versu 64. *tuncque simul* ex Edd. pr. Tromb. et suo Codice praefert Pontedera.

Versu 72. *euade in viscera* Codex Pontederae; deinceps versu 73. *et summo* Polit. Tromb. Caesen. Pontederae. Vnde locum ita legit Pontedera: *euade in viscera marris. Ne dubita et summo frondenti cespite mixta ponere quae canis etc.* interpretatus: latis marris erue ab imo viscera terrae, eaque mixta summo cespite frondenti ne dubita obicere aeri.

Versu 84. ex Polit. Ambr. et suo *pudeat* deinde *fisso* i. e. subacto, ex Polit. Ambros. praefert Pontedera.

Versu 105. *puellis* ex Polit. Caesen. et suo mecum praefert Pontedera.

Versu 185. ex suo et Tromb. Codice legi vult: *Tartesi in litore Gades.*

Verfu 188. *crura* Polit. Tromb. Pontederae.

Verf. 193. *Tuque tuis* ex Tromb. deinceps cum Gesnero: *Paphie*, *Paphien* legit Pontedera.

Verf. 202. *caeruleo* ex Polit. Ambr. praefert *mecum*.

Verf. 215. *raptor* *mecum* ex Polit. Caesen. Ambr. et suo Ponted.

Verf. 218. *ad rerum causas* ex Polit. corrigit Pont.

Verf. 221. *Nyſeia* ex Edd. pr. Polit. Ambr. et suo Pontedera.

Verf. 239. *pingit* ex Edd. pr. et suo libro mauult Ponted. esse enim, quae non aculeata: de qua statim: *nunc similis calatho*; deinde *adaperta* restituit ex Polit. Ambr.

Verf. 288. *nec iam nubifico* ex Polit. legit; verno enim tempore non dominari boream. Equidem opinionem viri docti diuinare hoc in loco nequeo.

Verf. 369. *protocomos* Edd. pr. et Codd. praefert et ad cymam refert Pontedera. At cyma a caulibus diuersa natura et tempore est!

Verf. 372. ex Polit. *hortu* probat *ortu* Pontedera.

Verf. 381. *aruorum* defendens Pontedera clausulam carminis non ad horti culturam, sed ad vniuersam agricolationem pertinere putat, ob locum cap. I. libri XI. *numerum, quem iam quasi consummaueram, voluminum excessi, et hoc undecimum praecceptum rusticationis memoriae tradidi.*

P. 498. Libri XI. Cap. I. sect. 9. ex Codice suo ita edintegrat Pont. *dixerim, quis eorum magis erudiendus sit; iam illa tanto sunt expeditiora, quanto minus ampla sunt. Rusticationis.* Quod insigne supplementum fatis indicat Colicis istius praestantiam.

P. 500. sect. 18. *sive alterum languidiorem ut in val. Polit. sive alter languidiorem ut ut valit. Caesen. sive aliter languidiorem ut valitudinarium deducat.* Pontederae liber, unde vir doctus *sive aliter languidior est, ut in valet: sive vult.*

P. 501. sect. 21. *sagaceis* ex Polit. Caesen. Tromb. et suo ponit Ponted.

P. 502. sect. 25. *ita temperet se* ex Polit. *temperate* corrigit Pontedera, quia etiam in suo Codice ad *temperet* signum defectus alicuius appositum vidit.

P. 503. sect. 28. *iacturam capitis*] Pontedera *capitis temporis* mutandum censet.

P. 506. Cap. II. sect. 8. *veruagendi*] Tromb. Codex *veruagendi* in suo Ponted. legit: *subigendi*. Caesen. *agendi*.
T. IV. P. III. E Polit.

Polit. *aestatem veruagendi*. vnde Ponted. corrigebat: *aestatem vel vere subigendi*. vel similiter. Hoc enim in loco emendatio ipsa excidit, interpretatio adest: *agri ineunte aestate vel vere arandi*.

P. 507. sect. 13. *debet per quadratos pedes* ex Polit. Ambros. Tromb. et suo corrigit Pontedera, adiecto in fine *p. XX. i. e. si materia longa sit pedes XX.*

P. 508. sect. 15. *Calisto fidis* Polit. *calisto filis* Caesen. *Calistopholus*. vnde *Calistophylax* efficit Pontedera pro *Antophylax*; deinceps *occidit* mutari malebat in *prodit* quia Ouidio hoc astrum III Id. Febr. exoritur.

P. 524. sect. 79. *item quae in arbutis, vitem* Ex Edd. pr. et Polit. restituit Pontedera.

P. 525. sect. 81. *anteullam (vlla Polit.) sementem possit* (*possit* Polit. et Pontederae, qui hinc *possis* corrigit) *id obruere, et nouissimis post coactos (caeteros liber Pontederae) fructus tollere* Edd. pr. Polit. Tromb. et Pontederae, qui *caeteros* etiam libri sui praefert.

P. 530. sect. 100. *paleas ex eruo* ex Pol. Ambr. Tromb. et suo probavit etiam Pontedera.

P. 531. Cap. III. sect. 4. *eius, quem* ex Edd. pr. et suo Codice restituit Pontedera; deinceps pro *quadraginta* mauult nunc XLVI. vt numerentur dies vsque ad Fauonium vel LX. vt procedant post Idus et circa hirundinis aduentum X Cal. Mart.

P. 532. sect. 7. *quam super se pandant sentes* ex Polit. Lips. Ambr. Tromb. et suo corrigit Pontedera.

Sect. 8. *tunc ante maxime recte* cum Edd. pr. et Codd. damnat Pontedera.

P. 534. sect. 15. *cepaе: capitula* Edd. pr. Polit. Ponted. *cripicula* Tromb. vnde Pontedera corrigit: *cepaе, porum capitatum, inula.*

P. 535. sect. 16. l. 3. *interdum cepaе* Edd. pr. Caesen. Tromb. *asparagus interdum, et iterum cepaе semen et porum* ex suo Codice praefert Pontedera.

P. 543. sect. 46. *electis* ex Codice Tromb. mecum probat Pontedera. *erectis* Polit. *editis* Ponted. liber. deinceps idem *relaxata* ex suo Codice confirmat. *relaxat* est in Polit. Denique *radix* post *fiat* additum omittit cum Codice Tromb. vt inutile.

Sect. 47: *maturum* etiam ex Polit. Codice probavit Pontedera, qui in suo libro *maturius* legit scriptum.

P. 545. sect. 53. *macerata* Edd. pr. et Codd. quod Pontedera mutat in *mutuata*. Licebitne mihi *matertera* coniciere?

P. 547. sect. 62. *Itaque sicut raphanum et napum* ex Polit. Trombell. et suo (vt Sangerm.) recte praefert Pontedera.

P. 548. sect. 63. lectionem Edd. pr. *canterii fiunt, virgaeque et virgis stram*. auctoritate Polit. Tromb. et sui confirmat Pontedera; deinceps bis *vrucac* Polit. Lips. et Tromb. Codex; in suo Pontedera *verucac* legit. Apud Plinium 17. cap. 28. ex Codd. notatur *uricas* et *urucas*. Quam probandum censeat scripturam Pontedera non dixit.

P. 556. Libri XII. Cap. III. sect. 5. *Igitur haec nobis ab antiquis* ex Codd. Tromb. et suo cum Edd. pr. probat, scripto deinceps ex Trombell. *tradita sunt*.

P. 557. sect. 6. *seruulis* etiam ex Polit. Tromb. et suo probat Ponted.

Sect. 7. extrema: *pressum animum* ex Edd. pr. Polit. Caesen. Trombell. reuocare iubet recte Pontedera.

P. 558. l. 1. *et ornata* omitti vult Pontedera cum suo Codice.

l. 9. *aeramenta* probat cum suo Codice Ponted. deinceps Polit. liber: *caetera q. q. quae si refectioem*. vnde corrigit: *caeteraque quaeque si ref.*

Sect. 11. *Quod nunc scilicet faciunt — custodientes*] In Codice Tromb. *quod modo faciunt scilicet*. in suo reperit Ponted. *quem nunc stilum faciunt magistratus assidua iurisdictione vim legum custodientes*. Quare hanc totam periodum ex margine irrepsisse censebat Pontedera.

P. 561. Cap. 6. *Cum salem — ex eo*] *Eum salem — et ex eo* probat Pontedera; recte! In Pol. est: *eam* vel *iam salem*. in Tromb. et Ponted. Codice *eum*; deinceps *et ex eo* Edd. pr. cum Polit. et Tromb.

est et aliud] Ex Polit. ponit Ponted. *Et est aliud*.

P. 573. Cap. XVIII. sect. 2. *perenne*] in Polit. Tromb. Sang. *perennie* in suo Ponted. reperit *pere*, vnde conicit: *bennae fabricandae*.

P. 576. Cap. 20. sect. 1. *vitioso medicamentum tē fructus — vitiat* Cod. Polit. *vicioso medicamentum tunc fr. — viciat* liber Pontederae. *vitiosum medicamentum eum fr. — vitiat*. quam postremam Trombell. Codicis scripturam vnice probat Pontedera.

P. 577. sect. 3. l. 4. 5. *quod sign. — tertias.* In Caesen. *superfit decoctaque significat:* in suo Pontedera reperit: *superfit de tota quae sign. decoctum ad tertiam.* unde Pontedera conicit: *ita ut iam exiguum superfit de nota quae significat decoctum ad tertias, tum demum.* Ita egregie defenduntur verba, quae cum Gesnero damnata inclusi.

P. 587. Cap. XXXII. sect. 2. *in musti dulcis sext. CC.]* tres sunt in Lips. Trombell. et Codice Pontederae, qui ex Polit. numerum IIII. praefert, ut sint ad binos sextarios singulae librae.

Cap. XXXIII. *amphoras bonas]* In vulgata *binas.* Pontedera *vini binas* supplebat, ne vinum medicatum medicato adiceretur.

P. 593. Cap. XLI. sect. i. *minime* ex Polit. Tromb. Ambros. recte probat Pontedera, ut deinceps *vicefinum et alterum diem* ex Edd. pr. Polit. Ambr. Tromb. et suo. In Bruschi. tamen adest *trigesimum*, igitur ab Aldo non est ea lectio.

P. 595. Cap. XLIII. *licet aperias et utaris* mecum probat ex Polit. Ambr. Tromb. et suo.

P. 600. Cap. XLVI. sect. i. *extrema: uti sunt in primis omnium generum mala.* haec ab Aldo addita verba ex Polit. Tromb. et suo recte damnauit Pontedera.

P. 601. sect. 4. *vas iniicere* ex Edd. et Codd. scriptura coniciebat Pontedera.

P. 603. Cap. XLVII. sect. 3. l. 5. *grossa* ex Polit. Ambros. Trombell. Caesen. et suo probat, ut antea, Pontedera.

Sect. 4. probat lectionem Edd. pr. aut cum interrogatione ex Tromb. suo et Lips. Codice scribit: *superuacuum esse non docui, adeo quidem, ut* etc.

P. 604. sect. 6. ex lectione Edd. pr. corrigit: *operculis arculae contegantur.*

Cap. XLVIII. *semicrudae sint]* In Polit. *taliolae mytru desint* vel *myrtu.* in suo Pontedera reperit: *mytry desint.* unde Pontedera corrigebat: *ita ne taleolas miscere rutabulo desinas.*

P. 617. sect. 15. *Potest — exigat tali pura aqua* Edd. pr. Polit. Lips. in suo Ponted. reperit: *Potest — exegerit tali p. a.* omnes eluunt omittunt. Quare egregie Pontedera corrigit. *Potest cum res exigat, (creta) tolli pura aqua.* Nonnulli etc.

P. 618. sect. 17. l. 3. In Polit. esse *cummi lientur* vel *cummiuntur* annotat Pontedera, ex suo: *gumi inliuntur*. vnde et ex Lips. probabat verbum *gummilientur*.

P. 621. Cap. LIII. sect. 3. *exacuerit*] Edd. pr. Caesen. et sui Codicis *exhauserit* Ponted. qui ex Polit. *exhauserit* annotat, postponit Lipsiensi *exacuerit*. In Polit. *potatum*.

P. 622. Cap. LVII. *vitiosam*] Ienson. Polit. *incinnosam*, Caesen. *incinosam*, in suo Pontedera legit *in cinosam*, vnde *tineis obnoxiam* efficiebat vir doctus.

P. 624. Cap. LVI. sect. 3. *cum enim tabulatum* Edd. pr. Caes. et liber Ponted. *cum eam tabulam* (vt Sangerm.) Polit. *cum eam in tabulatum*, sed in aliena manu inserto Trombell. vnde h. l. corrigit Ponted. *cum ea* (rapa) *in tabulatum sic aptaueris*.

Ibid. *sinapi et aceto* omittunt Edd. pr. et liber Ponted. *et sic infundito sinape* Tromb. *sinapi utra iure* Polit. Caesen. *Sinapem* probat Pontedera; nam, inquit, *sinapis* est conditio, de qua loquitur capite proximo auctor, cuius titulus in libro Politiani: *Quemadmodum sinapem facias*.

Cap. LVII. *scarifato* cum Lips. Polit. annotante Pontedera.

P. 625. Cap. LVIII. sect. 1. *defricatam* Polit. Tromb. Ambr. vnde Pontedera legit: *defricatam, ne quid terreni habeat, in aceto* etc.

P. 626. Cap. LIX. Initio ex Polit. (vt Sang.) praepo- nit Pontedera. *Quemadmodum moretum facias*.

P. 627. extrema: *canis natura cunctarum rerum prudentiam dedit* in suo Codice legit Ponted. contra *dedit* deest in Edd. pr. Caesen. Tromb. Lips. Polit. vbi deinceps est *naturam — prudentia*. Pro *canis* Polit. *capit*. Vnde Pontedera corrigit: *Nec tamen capit naturam cunctarum rerum prudentia*. Egregie!

P. 628. Libri XIII. Cap. I. sect. 2. *Vnde hoc itaque praecipendum est* cum Edd. pr. Polit. Caesen. Tromb. Ambr. Lips. et liber Pontederae, qui tamen vt et Lips. *ita* habet.

P. 629. sect. 5. verba: *quod vocant r. sestertium* insititia et eximenda censet Pontedera; vt deinceps illa: *eiusmodi bipatio* auctoribus Edd. pr. Lips. Polit. Tromb. et suo.

Sect. 6. *cliuos eundem modum* Trombell. vnde Ponted. corrigit: *collem autem et cliuos* (ad) *eundem modum iugeri, sed ne minus* etc.

P. 630. Cap. II. sect. 1. *estum in manifestum est generositatis* Polit. et Ponted. *estumen manif. est generositatis* Caesen. *signum est autem manif. generositatis* Tromb. vnde Pontedera legit: *Signum est autem manifestum generositatis vitium non anni — prouenire, si compluribus — serauerint. Ex huiusmodi etc.* Egregie! nisi quod *generositate* in hac emendatione praefero.

P. 631. Cap. III. 1. 2. *summe vite vitae: lectaeque.* Caesen. *summa vite eaque celerr.* Tromb. *summae vitae lectae q̄ celerr.* liber Pontederae, qui hinc corrigit: *tertia summae vitis vita: lecta aeque celerrime comprehendunt, sed et quam celeriter senescunt.*

Sect. 2. *maturaneam et validam* Tromb. *matura vere metu alidam* Caes. *serere matura vere metu alidam* liber Pontederae, qui recte praefert: *maturam* (i. e. suo tempore mitescentem, non praecocem) *acrem et validam.*

putaueris et vindemiaueris ex Trombell. recte praefert Pontedera.

P. 634. Cap. IV. sect. 4. *ponitur: quae minus anguste, inter VII. vel VIII. pedes: quae rarissime* Codex Trombell. verba *laxius* vero omittunt Edd. pr. Lips. Sang. Polit. Caesen. et liber Ponted. quare scriptura Tromb. probanda est.

P. 635. sect. 4. 1. 3. *pro ita* Codices *alta* vel *alte* habere annotat Pontedera, qui in ea lectione latere censet: *ad latera* ex Cap. XV. libri tertii.

Sect. 5. *instercorata* etiam ex Polit. et suo Codice ponit Pontedera.

P. 638. sect. 3. *onerabis* mecum ex suo et Trombell. Codice praefert Pontedera; deinceps *in posterum annum* ex Edd. pr. et Codd. restitui recte iubet. vt postea *quatuor digitos — trunci* sect. 4.

P. 639. sect. 5. 1. 1. *Pro det* ex Codex Pontederae *generet*, Tromb. *creat*, Caesen. vacuam vocabuli sedem habet; *materia scit* Polit. Itaque *materias citet* Pontedera malebat.

P. 640. Cap. VII. sect. 5. *diffundatur* Codicis Trombell. confirmare videtur Pontederae *diffindatur* suum.

P. 642. Cap. VIII. sect. 4. *quam Gallicanam* recte Codex Caesen. et Trombell. *Galiancam* liber Pontederae. deinceps *ea exsiccat* Edd. pr. liber Pontederae, cum in Lips. Caesen. Polit. Codd. *exsicabat* sit; recte Trombell. *exsecat*. Deinceps *perfecta insitione* Polit. Caesen. *perfecta* etiam liber Pontederae, qui locum ita constituit: *perfecta vitium insitione*

tionē vites, quae exiguum etc. omiſſis verbis habeto (quod liber Ponted. omittit) *humida — inferito.* (quae iam antea damnauerat Pontedera) *Infructuosas vites foecundas ſic facito.* Haec enim poſtrēma e margine fuiſſe translata in locum alienum.

P. 643. Cap. IX. ſect. 3. In Polit. eſt, vt fere in Sang. *Acigarata. Malleolum findito.*

P. 649. Cap. XVII. ſect. 1. *Calendas Maias* nunc etiam ex Codice Trombell. mutandas in *Martias* confirmat Pontedera.

P. 652. Cap. XX. l. 1. *decertaſſet* Codex Polit. Caefen. *decerpta ſint* liber Ponted. deinceps Caefen. *eius fuit quae caeteris ſentieris arbus inſita.* Tromb. *quod e caeteris ſenties.* Pro fuit in Polit. *fruit.* Liber Ponted. *incrementum citius fiet: ſi caeteris arboribus fuerit inſita, fructuoſior erit quam quae inſita non eſt: quae ramis aut plantis ponitur.* Ex hac varietate locum ita conſtituit Pontedera: *vt eodem decerpas. Sed, ſi cum radice plantam poſueris, incrementum citius fiet. Quae ſeueris, inferes. Arbor inſita.*

ne inter ſe contingant] Hinc ad libri V. Cap. X. tranſtulit Aldina, vbi Polit. et Caefen. *conſtringat* rectius Tromb. *conſtringant* habet, quod verbum etiam h. l. ex Caefenate reſtitui voluit Pontedera. Sequens *nam vt vermibus* in Codd. Pol. Pont. et Edd. pr. Pont. ex *aut* ortum, totam vero ſententiam truncatam cenſet, quae Cap. V. 10. ita ponitur: *mutuo contactu aut computreſcunt, aut vermibus interimuntur.*

ſect. 3. *Arbores aut ſemina radicibus autumnō* Edd. pr. Lipſ. Sang. Pol. Caef. Pont. *arborum autem ſemina cum radicibus* vnde antiquum: *aut ſemina cum radicibus* reſtituit Pontedera.

P. 653. Cap. XXI. l. 3. ex ſcriptura Tromb. *modo ſedis pro differentia agri pari loco ſeruntur.* corrigiſt Ponted. *modo, ſed diſpari pro differentia generis loco ſeruntur.*

P. 654. Cap. XXIII. ſect. 1. *laſer cyrenaicum*] In Edd. pr. *laccyr.* Lipſ. Pol. *lacyr.* Pont. *latyrenaicum.* Tromb. *Cyrenaicum.* Igitur *lac* reſtitui voluit Pont. confirmans loco Plinii 19. Cap. III.

P. 655. Cap. XXV. *ablaqueationem* Caefen. et liber Pontederæ.

P. 658. Cap. XXVI. ſect. 8. *vt medio gemma ſit*] recte ex Edd. pr. Lipſ. Ambr. Tromb. et ſuo Pont. *media* reſtituit:

deinceps *circumcide diligenter omisso delibrataque* ex Edd. pr. Polit. Caesen. Tromb. et suo recte reuocat.

Sect. 9. *aut ne cui magis* ex Tromb. confirmat Pontedera.

P. 660. Cap. XXVIII. sect. 3. *in modum erui* Edd. pr. Polit. *herū* Caesen. *hortorum* Tromb. *alvei* corrigebat Pontedera.

P. 661. Cap. XXIX. f. 1. *genista autem sicca* ex Trombell. et suo Codice confirmat Pontedera.

P. 662. Cap. XXX. sect. 1. *Violam qui saturus est* recte Codex Tromb. vt voluit scribi Morgagni.

I. M. G E S N E R I

INDEX EDITIONVM

CATONIS ET RELIQVORVM

REI RVSTICAE SCRIPTORVM.

QVIBVS

ASTERISCVS PRAEFIXVS EST, EAS IPSI
TRACTAVIMVS: QVIBVS CRVX, DE IIS
DVBITAMVS.

I.

CATO, VARRO, COLVMELLA,
PALLADIVS.

* 1470 fol. Venetiis per Nic. Iensonum, Gallicum, recen-
sente Georgio Merula.

* 1472 fol. Venetiis, Nicolao Throno Duce Venetiarum
inckyto, opera et impensis Nicolai Ienson Galli.

Est in Bibliotheca publica Noribergensi, vnde vtendam
opera amici fato iam functi accepimus, quod grati agno-
scimus. Postea venit etiam in thesauros Illustrissimi B V-
N A V I I, (inde in Electoralem Dresdensem.) Vfus etiam
est Cl. Pontedera.

(*) 1482 fol. Regii, opera et impensis Bartholomaei Bru-
schii, aliter Bottoni Regiensis.

Exstat, Fabricio teste, Hieronymi Commelini manu pas-
sim annotata in Bibliotheca publica Academiae Franque-
ranae. Vfus eius lectionibus Roma sibi missis Cl. Ponte-
dera: quas non nunquam diuersas esse ab aliis omnibus,
apparet Ca. 5, 1. (Submissam ab immortali Heynio adhi-
bui varietatemque inde excerptam Gesnerianae addidi.

- Ienfonianam expressit, habet tamen peculiare etiam lectiones, ex emendatione an vitio operarum ortas.)
- * 1494 siue MCCCCLXXXIV fol. Bononiae, impensis Benedicti Hectoris Bononiensis, Ioanne Bentino. Il reip. bono habenas feliciter moderante.
Exstat Lipsiae in Bibliotheca Paullina. Consentit cum Ienfoniana.
- † 1496 fol. Bono. per Benedictum Hectorem.
In Catalogo Hulfiano To. I. p. 108. n. 1848.
- † 1496 fol. Venet.
Habebat Fabricius.
- * 1496 siue MCCCCLXXXVI fol. Regii, impensis Dionysii Bertochi Regien. imperante Diuo Hercule Esten.
Est Lipsiae in Bibliotheca Paullina. Fuit in Bibliotheca Boissiana n. 2837.
- † 1496 fol. Regiensis apud Franc. Mazalum.
Fabricius in literis. Quatuor igitur, si istae omnes verae sunt, quod vehementer mirer, editiones eodem anno in Italia factae. Crucem tribus apposui, sine iniuria, spero, commemorantium. Potest fieri, ut fucum fecerint Bibliopolae.
- 1498 fol. Regii, apud Dionysium Bertochium.
Fabricius in literis.
- * 1499 fol. Regii, impensis Francisci Mazali, imperante Diuo Hercule Esten.
Est in Bibliotheca Dresdensi, et Academiae Ienensis. Mihi videbatur nihil differre nisi in sphalmatis a Bonon. 1494. adeoque et a Ienfoniana.
- 1504 fol. Bonon. ap. Maittaire T. II. p. 168. Ea usus est La. Marfinus, et Rottboell.
- 1513 fol. Paris.
Schoettgenius negat se in ea quidquam diuersi ab ante editis obseruasse. (Huius anni Parisiensem apud Ascensium, repetitam 1520, et tertiam apud Parisium 1533 ibidem eadem forma editam repetere Aldinum textum iudicat Fabricius Bibl. Latin. T. I. p. 33. reformatae ab Ernesti.)
- † 1513 8vo. apud Aldum.
In Catalogo Hulfiano n. 4072. Sed non diuersa videtur ab sequente.
- * 1514 8vo. mai. Venet. apud Aldum.
Huius anni exempla non raro in bibliothecis reperiuntur. (Hanc a priore non diuersam esse ex priuilegio Leonis X. Nouembri 28. anni 1513. dato conficere conatur *Rottboell*

boell l. c. p. 231. vel p. 3. Ab hac Aldina et Iucundi Veronensis correctione orta est noua Editionum familia.)

* 1515 8vo. mai. Florentiae opera et impressa (*sic scriptum*) Philippi Iuntae, ex recognitione et cum Indice Nic. Angelii.

1521 8vo. Basil. *vid. sub Classe proxima.*

* 1521 8vo. mai. apud Iuntas.

Habuit Cl. Pontedera: Nihil diuersum habet a superiore Iuntina: nisi quod adiuncta habet Codri scholia ad Palladium de insitione.

* 1528 8vo. ad Aldinum exemplar, quod in fine dicitur, expressa (et cum aliis exemplaribus collata) nescio vbi. Nihil ab Aldinis diuersum habet, nisi quod Codri ad Palladium de insitione scholia adiecta sunt e praecedente Iuntina. (Quae verba ex suo exemplo laudat *Rottboell* p. 3. *Excusa sunt opera Tiguri apud Iacobum Mazochium Ao. salutis* MDXXVIII. non exstant in meo exemplo, sed annus seorsum annotatus est.)

* 1529 fol. Parisiis. venundantur Iodoco Badio Ascensio.

Promittuntur in tituli pagina auersa etiam scholia Codri in Palladium de insitione, quae in libro ipso non dantur. Sequitur alioquin fere sectam Aldi. Argumenta et quaedam varietates notantur in margine: paucae adnotationes pagina proxima a Catonis initiis: praefationem habet Iucundi Veronensis, et eam, quam libro de Arboribus praefixit Aldus.

* 1533 fol. Parisiis apud Galeotum a Prato, in aula maiore Regii Palatii, ad primam columnam: prelo Antonii Augerelli, impensis autem Ioannis Parui et Galeoti a Prato.

Fuit in Bibliotheca Boissiana n. 2838. Est et Lipsiae in Kaesiana, adscripta Goesiani codicis varietate manu Iani Broukhufii. Videtur autem ex asse referre Ascensianam 1529, descripta etiam vana illa scholiorum Codri promissione. Sed margines hic vacui sunt.

* 1533 8vo. mai. Aldi editio repetita.

Nulla, quam obseruarim, differentia a priore. (Quam docet *Rottboell* l. c. p. 232. seu *Diss.* p. 4. qui solam Aldinam a Gesnero consultam fuisse, statuit.)

† 1534 8vo. Aldi.

Sic *Catal. Hulsa.* n. 4079. Sed non dubito, quin sit eadem, quam modo laudauimus.

* 1535

- * 1535 8vo. mai. Basileae apud Heruagium.
Ad Aldinam et ipsa expressa est.
- * 1535 8vo. Lugduni apud Sebastia, Gryphium.
Est certe apud me volumen, Catonem, Varronem, Palladium complexum: nec de altero tomo, qui Columellam cum Ge. Alexandrini et Beroaldi explicationibus et enarrationibus, habere solet in Gryphianis et Stephanianis, dubito. (Alterum Volumen Columellam, tertium Georgii Alexandrini Enarrationes, Ph. Beroaldi Annotat. in Columellam, et Aldi libellum de dierum generibus, de umbris et horis apud Palladium continet. S.) Nondum hic fit mentio Victorii: neque quidquam praefationis hic est vel adnotationis. Lectio etiam aperte ad sectam ante Victorianam pertinet.
- * 1536 8vo. Coloniae apud Io. Gymnicum. cum Ge. Alexandrini et Beroaldi explicationibus et enarrationibus.
- * 1541 8vo. Lugduni apud Gryphium. Voll. 2.
In primo sunt Cato et Varro, qui in titulo dicuntur *per Petrum Victorium ad veterum exemplarium fidem suae integritati restituti*. In altero Columella et Palladius. Est in Bibl. Dresd. Praefixa praefatio Victorii, quam damus n. X. et in peculiari pagina *Loci aliquot Columellae ad vetustorum exemplarium collationem emendati*. Respondent paginae et versus qui hic laudantur Columellae etiam editioni Gryphianae 1548. Haec prima videtur Victorii editio. indicat dies epistolae Victorii adscriptus: nisi eodem tempore in Italia edidit, cuius tamen rei nusquam vestigium obseruavi.
- * 1542 8vo. Lugduni apud Gryphium Pe. Victorii Explicatio suarum in Catonem, Varronem, Columellam castigationum separatim edita.
- * 1543 8vo. Parisiis apud Robertum Stephanum.
Nihil differt a Gryphiana modo commemorata: quod quidem memorabile sit in contexto et praefationibus. Nam in Victoriana explicatione quaedam auctiora inueniuntur ea quam ex editione Gryphiana descripta erant iussu Cl. Schoettgenii; eaque in hac editione expleta sunt.
- * 1548 et 1549 8vo. Lugduni apud Gryphium.
Nimirum Columella adscriptum habet annum 1548. Palladius autem 1549. Victoriana explicatio huic editioni adiecta non est.
- * 1595 8vo. ex Hiero. Commelini typographio. Cato, Varro, Columella e vetustissimis editionibus; Palladius e veteri-

veteribus membranis aliquam multis in locis emendatiores. (Anni 1591 editionem memoravit Fabricius p. 34.)

1629 fol. Paris.

In Catal. Bibl. Menarsia. p. 29. Sed recte Cl. Fabricius monet legendum 1529.

1635 4to. Basil.

In Catal. Hulfiano n. 4246. Sed est haud dubie Heruagiana 1535.

II.

CATO ET VARRO.

1521 8vo. Basileae apud Adamum Petri M. Terentii Varonis in omni literarum genere principis III. de agricultura libri. M. Catonis Latinarum literarum (teste Plin.) parentis lib. I. de rebus rusticis. Habes praeterea Graecarum et priscaarum dictionum enarrationem.

In fine praefationis, cui subscripsit V L. H V G. nihil repetitum dignum est, praeter ista: „His duobus Adamus „noster periculum facturus est, quam non defuturi sitis, „(Lectores) industriae eius, et ubi viderit, se operam et „oleum non perdere, ex Graecis et Latinis alios rei rusticae scriptores pari exarabit diligentia. Nec solum „post Aldum hos auctores imprimere conatur, ut omnes „et minoris emere possint, sed ut emendatioribus quoque „posthac habeantur. Valete in Christo, et viuat in his „studiis, qui dulcissimos soles voluerit experiri.“ Num quid igitur spes iam tum erat edendorum γεωπονικῶν Graecorum? Num hic *Adamus Petri* cognatione aliqua contingit Henricum Petri? Caeterum hic est ille ipse liber Meursianus quem tanto semper opere commendat: Sed quem nos ab Aldino rarissime abire deprehendimus.

535. 1541. 1543 vid. Ord. praeced.

1576 8vo. Basileae: adiuncti methodo rusticae Catonis atque Varronis praeceptis aphoristicis per locos communes digestis a Theod. Zuingero typice delineatae et illustratae.

Catonem dedit ex recensione Victoriana, ex Scaligerana Varronem.

III.

CATO SOLVS CVM FRAGMENTIS
ALIORVM LIBRORVM.

- * 1590 8vo. Lugd. Bat. ex officina Plantin. c. n. Aufonii Popmae.
In Bibliotheca Vinar.
- * 1598 8vo. ibidem (*titulo tantum immutato*) adiectis notis Io. Meursii. *vid praef.*
- * 1620 8vo. Franequerae sumtibus I. Commelini viduae. A. Popma iterum recensuit et notas addidit. Acc. Io. Meursii notae, et Popmae liber de instrumento fundi.
In Bibliotheca Vinariensi.

IV.

VARRO SOLVS.

- 1545 4to. Paris. per P. Victorium ad veterum exemplarium fidem suae integritati restitutus ap. Lodoic. Tiletanum.
Ibidem eodem modo editus Palladius v. infra.

VARRO SOLVS, CVM RELIQVIS LIBRIS
ET FRAGMENTIS.

- 1569 8vo. apud H. Stephanum, c. n. Victorii et Scaligeri.
Fabric. *vid. pr. §. 5.*
- * 1573 8vo. apud eundem cum iisdem.
- * 1581 8vo. apud eund. c. iisd.
Est in Bibliotheca Vinariensi.
- 1585 8vo. Parisiis. ap. Fabricium.
- * 1601 8vo. min. Lugd. Bat. apud Christo. Raphelengium edente et recensente A. Popma cum suis notis.
Vfus est Cl. Pontedera.
- * 1619 8vo. Durdrehti ex offic. Io. Berewout.
Conuenit cum Stephanianis, nisi quod passim habet varias lectiones in margine.
- 1623 8vo. Amstelod. apud Io. Ianfonium.

V.

COLVMELLA SOLVS.

Separatim quidem impressus est in Iensoniana, Bruschiana, Gryphianis ac Ro. Stephani: sed tamen vt collectionis totius pars esset. Sed

- 4to. Columellae de cultura hortorum Carmen sine loco et anno. subscriptio: Et sic est finis, per me Iacobum de Breda. Vnde patet, esse Dauentriae editum. Literae sunt Gothicae. Habet Freytagius: V. C. Consul Numburgensis. Consentit plane cum ed. Iensoni 1472. Bononienfi 1494 et Rhegienfibus 1496 et 1499.
- 1543 4to. Paris. Columellae liber x f. Hortus cum annotationibus Pomponii, Pii, Beroaldi et aliorum.
ap. Fabricium.
- 8vo. sine mentione anni Argentorati cum Caena Baptistae Fierae de herbarum virtutibus.
Lipsiae in Bibliotheca Paullina.
- 1543 4to. cum Nicolai Bartholomaei carmine de cultu hortorum, et Georgii Vercellani, Annibalis Crucei Mopso et Carpo Hieron. Fracastorii.
- 1549 4to. Paris. ap. Morellium. — Maittaire.
- * 1655 8vo. As veterum nonnullorum, vt et mediae uergetisque aetatis scriptorum fere metricorum et medicorum, de re herbaria uidelicet. I. L. Iun. Moderati Columellae cultus hort. II. Palladii Rutilii Tauri Aemiliani de insitione: cum uiciorum uillaticis carm. III. Walafridi Strabi Germani Hortulus: cum Auli Septimii Sereni Moreto. IV. Macri de uiribus herbarum cum appendice. V. Incerti scriptoris Graeci de facultatibus plantarum quarundam Epos cum prosa. VI. Thessali mysterium ad Herimen, de XII herbis per XII signa zodiaci et de VII aliis secundum VII planetas. VII. Alexandri Imp. de VII herbarum uirtutibus quas percipiunt ab influenza planetarum. VIII. Io. Mediolanensis schola Salernit. IX. Thesaurus pauperum methodici Barb. X. Apuleii de nominibus et medicaminibus herbar. XI. Antonii Musae de Betonica. XII. Vestii Valentis Antiochei de Planetar. naturis, et quibus praesint in regno minerali, vegetabili et animali. Qui iunctim nunc ita compacti, vt inuicem conferri, emaculari, illustrari et enarrari ualeant, praemissa simul de auctoribus ipsis praefatione et subiuncto indice herbarum facti ab An. Rinino, Phil. et Med. D. ac P. P. Lipsiae, ubi prostant in Bibliopolio Ellingeriano. Aera Christi ∞ Io CLV. 8vo. 1 Alph. pl. 3.
- In fine monet auctor: „Cum auctores praemissi omnes et „singuli ex antea editis recusati sint, itaque prout ibi iacebant, fere fuerant relictii; neque naeui ipsi, qui plerisque

„que adhaerebant, vbiq̄ue sublati, nec ipsa adeo sphal-
 „mata typographica, quorum correctionem B. Lectori
 „commendamus, reliqua animaduersionibus nostris refer-
 „vantes.“ Has verò animaduersiones nunquam prodiisse
 credibile est. Certe nec volam nec vestigium earum vs-
 piam reperi.

COLVMELLAE VERSIONES.

I T A L I C A.

1554 et 1564 8vo. Venetiis Petro Lauro Mutinensi inter-
 prete. Fabricius.

Recentissimam versionem Catonis et Columellae Venetiis
 1792 et 1793 proditam serina octava apud heredes Pera-
 nae ipse non vidi, sed ex relatione Ienensi de libris
 nouis anni 1795. No. 137. cognoui.

G A L L I C A.

1551 4to. Paris. Les douze liures de Lucius Iunius Mode-
 ratus Columella des choses rustiques traduits par Clau-
 de Cotereau Chanoine de Paris, imprimés par Guil.
 Morel.

Halae. in Bibl. publica.

1556 — reueus et corrigez par Jean Thierry de Beauuais,
 et imprimez à Paris chez Keruer.

Haec la Croix du Maine p. 55. vt notauit in libro suo Al-
 meloueenius. Cl. Fabricius habet annum 1554.

Recentissimam in Praefatione ad Catonem et Varronem
 annotaui.

G E R M A N I C A E.

1538 f. *Strasburg* L. Columellae und Palladii *Ackerwerk*
verteutscht durch Mich. Herren.

Fuit in Biblioth. Riim. n. 1356.

* 1612 fol. *Magdeburg*, *Agricultur oder Ackerbau* Colu-
 mellae und Palladii etc. *durch* Theodorum Maium.

In praefatione reprehendit superiorem vt obsoletam et ob-
 scuram. Fuit in Bibl. Riim. n. 1357.

1613 f. quam Fabricius laudat et Catal. Kaesianus, credo,
 eadem est, itemque ea cui typorum, vt suspicor, cul-
 pa adscriptus est apud Fabricium 1621.

1769. Hamburgi et Bremae versionem librorum XII Co-
 lumellae prodidit M. C. Curtius, Professor Marpürgensis,
 textum Gesnerianum secutus; cui

1791. Dresdae addidit versionem libri de Arboribus I. Riem, additis annotationibus quibusdam, vnde constare lectoribus poterit, auctorem versionis parum calluisse rem rusticam romanam, multo minus intellexisse verba Columellae. Elegantiam Columellae neuter vel sensisse vel attigisse videtur oratione vernacula. Posterior interpret plures in reliquos Columellae libros annotationes minutus est.

VI.

PALLADIUS SOLVS.

* 1536 4to. Paris. apud Io. Lodoicum Teletanum, e regione collegii Remensis. In fine scriptus annus MDXXXIX. vter verior?

Nihil obseruavi diuersum ab Aldina. Praefationem non habet, ne Aldi quidem de horis Palladii epistolam: vnde suspicabar, esse partem totius corporis, quod edidisset idem typographus. Certe paginae et quam *Signaturam* vocant typographi, ostendunt, suum sibi opus integrum hoc voluisse typographos.

PALLADII VERSIONES.

ITALICAE.

1528 4to. Venet. Petri Marini.

1560 4to. Venet. Sansouini.

Italica Palladii versio commemoratur a Iulio Nigro p. 539. Historiae scriptorum Florentinorum. Add. Cl. Morgag. Epist. I. 12 et 13. (Pontedera adhibuit versionem Italicam Venetiis 1536. typis Bernardini de Viano proditam, alteram Florentiae 1605. Cosina Iunta curante. Tertiam manuscriptam in Codice Saluini Florentini in consilium aduocauit; quam item Morgagnius secum communicatam adhibuit in corrigendo Palladio.)

GALLICA.

1553 8vo. Paris. auctore Io. Darcio Fabric. memorat ex Crucimano etc. Sed Maittaire adsignat a. 1554 8 — et officinae Vascosani tribuit. Darcium dicit Aumonier du Card. de Tournon.

GERMANICAE.

In Columella commemoratae.

T. IV. P. III.

F

VII.

VII.

V E G E T I V S.

- * 1528 4to. Basileae excudit Io. Faber Emmeus Iuliacensis.
editio prima.
- * 1574 4to. Basileae per Pe. Pernam. opera Io. Sambuci
Pannonii.

V E R S I O N E S.

I T A L I C A.

- 1543 8vo. Venetiis cum Hippiatricis Graecis, et Rufio.
Fabricius. (Vegezio Renato della Medicina de' cavalli
e altri giumenti, o sia dell' arte de' Mariscalchi nella
lingua volgare stampato in Venezia per Mich. Tramez-
zino. 1544. 8vo laudante Brugnone de Cura equorum
et mulorum p. 228. vers. germanicae.)

G A L L I C A E.

- — Carolus Stephanus, teste Crucimanio apud Fabricium.
- 1563 4to. Parisiis Bernardus Podius (du Poy mon clar) Lu-
censis in Bearnio.
Fabricius ex Verderio.

G E R M A N I C A E.

- * 1565 4to. Francof. Vegetii *Thier-Arzneykunst*.
Lipsiae in Bibliotheca Caesiana.
- 1665 Francof. *Arzneybuch der Thiere*.
In Catalogo eiusdem Bibliothecae.

N O T A R V M S. S I G L A R V M,

QVIBVS TVM IN VARIETATE LECTIONIS
TVM IN NOTIS NON NVNQVAM VTIMVR,
EXPLICATIO.

Primo illud vix monere opus est, Ca. Catonem notare,
C. Columellam, V. Varronem et P. Palladium. Reliqua
elementari ordine persequemur. Notat igitur

A. editionem Aldi.

Alb. Alberti de Vegetabilibus libros. Lugd. 1651.

B. Bononiensem.

Barth. in Palladio Barthianum s. collatum a Barthio
codicem.

Ba.

- Ba. vel Bas. editionem Catonis et Varronis Basileensem 1521.
 Ber. Beroaldi enarrationes.
 Br. Bruschii Editionem 1482.
 Brh. Broukhusianas coniecturas.
 Cant. Cantabrigiensem Palladii Codicem.
 Cr. Crescentium. Cr. Lou. editionem Louaniensem; Bas. editionem Basileensem; antiq. editionem meam antiquam; pr. editionem principem seu primam omnium.
 Durd. editionem Varronis Durdrechtanam.
 E. Erf. Codicem Erfurtinum Palladii.
 G. editionem Io. Gymnici. saepius Gesnerum significat; et a. G. ante Gesnerum.
 Goes. in Columella Goesiani codicis lectionem.
 Gr. editionem Gryphii.
 H. Heruagianam significare puto. Notam enim hanc omisit annotare Gesner.
 I. Ienslonii editionem.
 II. Iuntarum.
 inf. inserit.
 L. Codicem Lipsiensem Columellae.
 Lugd. Lugdunensem s. Leidensem Palladii. Interdum Leidensem a Lugdunensi distinctum reperies.
 Mor. Morgagnum in epistolis.
 Mosq. Codicem Columellae Mosquensem.
 P. vel Pol. Collationem Angeli Politiani. interdum 2 adicitur ad secundae notae codicem, quem vocat, indicandum.
 Po. 1. Po. 2. Popmae priorem Catonis vel posteriorem.
 Pom. Iulii Pomponii Fortunati Comm. in X. Columellae.
 Pont. Pontederam.
 R. Regiensem.
 Ry. Ryckianum codicem Varronis.
 S. Codicem Sangermannensem Columellae geminum.
 St. Roberti Stephani editionem.
 Vict. Victorium, a V. ante Victorium.
 Vinc. Vincentii Speculum naturale et doctrinale ex editione Norimbergensi et Duacensi.
 W. Codicem Wratislaviensem.

INDEX AVCTORVM

IN HIS RVSTICAE REI SCRIPTORIBVS

LAVDATORVM.

Additis aliunde nominibus Scriptorum rei rusticae, si Geoponicorum vulgo exstantium auctores exceperis.

Quorum nomina literis maiusculis excudenda curauimus, eos delata opera argumentum rusticum tractasse indicare volumus.

- A**BSYRTVS veterinarius Veg. pr. 4. *not.* 2, 10, 5. eius pulvis quadrigarius 6, 13, 4. anacollima 6, 22, 1. collyrium 6, 27, 1 *et* 2.
- Accius poeta C. I pr. 30.
- L. Aelius STILO V. 3, 12, 6.
- AESCHRION V. 1, 1, 9. Col. I. 1, 10.
- AESCHYLIDES Ceus, rei rusticae scriptor ap. Athenaeum 14. p. 650. et Aelianum N. A. 16, 32.
- AGATHOCLES Chius V. 1, 1, 8. C. 1, 1, 9.
- L. Albucius V. 3, 2, 17. 3, 6, 6.
- M. Ambuius C. 12, 4, 2.
- AMPHILOCHVS Atheniensis V. 1, 1, 8. C. 1, 1, 8.
- Anaxagoras V. 1, 40, 1.
- ANAXIPOLIS Thasius V. 1, 1, 8. C. 1, 1, 9. vbi Edd. pr. habent *Tarsius* et *Tharsius*.
- ANDROTION V. 1, 1, 9. *not.* C. 1, 1, 10.
- ANTIGONVS Cymaeus V. 1, 1, 8. C. 1, 1, 9.
- ANTIPHON ἐν τῷ περὶ Γεωργικῶν ap. Athenaeum 14. p. 650.
- APOLIODORVS Lemnius V. 1, 1, 8.
- APOLLONIVS Pergamenus V. 1, 1, 8. C. 1, 1, 9.
- APVLEIVS P. 1, 35, 9.
- ARCHELAVS V. 2, 3, 5. *vid.* no. V. 3, 11, 4. *et* 3, 12, 4. in epigrammate V. 3, 16, 4. Bugoniae auctor V. 2, 5, 5.
- ARCHIAS in Edd. pr. vbi reliquae Archytam nominant.
- ARCHYTAS Tarentinus V. 1, 1, 8. C. 1, 1, 7. Diog. Laert. 8, 82. diuersum a philosopho et tertium facit, τὸν περὶ γεωργίας γεγραφότα.
- ARISTAEVS Thessalus agricola C. 9, 2, 4. eius prudentia in molitione foli C. 1. pr. 32.
- ARISTANDROS Athen. V. 1, 1, 8. C. 1, 1, 8.
- ARISTOMACHVS apud Hyginum C. 9, 13, 8.
- ARISTOMENES V. 1, 1, 9. C. 1, 1, 10.
- ARISTOPHANES Mallores V. 1, 1, 8.
- ARISTOTELES Peripateticus V. 1, 1, 8. C. 1, 1, 7. Stagerites V. 2, 1, 3 2, 5, 13. vir callidissimus rerum naturae C. 7, 3, 12. P. Iul. 4, 4. Peripateticae sectae conditor in iis libris, quos de animalibus conscripsit C. 9, 3, 1.
- ATHENAGORAS V. 1, 1, 9. C. 1, 1, 10.
- ATTALVS Philometor V. 1, 1, 8. C. 1, 1, 8. quem hortorum curae et plantarum cognitionis studiosum fuisse docet Instinus 36, 4. cf. *Valesius et Wesseling ad Diodor. Sicul. T II. p. 601.*
- Atticus, Iulius vbi *vid.*
- B**ACHIVS Milesius V. 1, 1, 8. C. 1, 1, 9.
- BIAS de septem vnus C. 1, 1, 9.

BION Soleus V. 1, 1, 8.

BOLVS Mendesium Aegyptiae gentis Columellae restitutus 7, 5, 17 et 11, 3, 53 pro Dolo. vi. no.

Caecilius (Stattius, comicus poeta) Hypobolimaeco C. 2, 11, 11.

Caelius orator C. 1. pr. 30.

Caesar Vopiscus V. 1, 7, 10.

Caesonianum praeceptum C. 1, 4, 1.

Caluus orator Col. 1. praef. 30. not.

CASSIVS DIONYSIVS Vri-
censis Magonis libros de re ruf-
tica e Punico in Graecum ser-
monem conuertit V. 1, 1, 10.
C. 1, 1, 10. laudatur V. 1, 17,
3. 1, 38, 1 et 2. 2, 1, 27. 3, 2,
13. C. 6, 37, 3.

M. CATO Cenlorius de agricul-
tura Latine scripsit primus C.
1, 1, 12. laudatur V. 1, 7, 1.
1, 18, 1. 1, 22, 3. 1, 23, 7. 1,
24, 3. 1, 58. 1, 60. 2, 4, 11.
C. 1, 2, 2. 1, 3, 1. *it.* 5 et 7.
1, 4, 1 et 8. 1, 8, 7. 2, 1, 6.
2, 17, 2. 2, 22, 5. 3, 3, 2. 3,
2; 31. 3, 9, 3. 4, 11, 1. 12,
50, 18 et 20. examinatur sen-
tentia Catonis V. 1, 18, 3 et 19,
1. add. 1, 2, 28. in originum
libro V. 1, 2, 7. 2, 3, 3. Cato-
nis dictum et oraculum C. 11,
1, 4 et 26. responsum C. 6 pr.
4. Cato priscae moris exemplum
C. 11, 1, 4. C. 6 pr. 5.

Catulus orator C. 1 pr. 30. antea
in Edd.

Celsus Cornelius et Iulius *vid. his-
locis.*

CHAEREA'S Atheniensis V. 1,
1, 8. C. 1, 1, 8.

CHAERESTEV'S Atheniensis V.
1, 1, 8. *not.*

Chiron C. 1 pr. 32. 10, 348. Chi-
ron hippiatrus. Veget. Praef.
3. cum Absyrto nominat: Chi-
ronis compositiones plures po-
nit 1, 17, 16. *Vide utrobique an-
notationem.*

Chrestus *vid. Chaerestevs.*

Chrysippus aliquis incertae aeta-
tis et patriae apud Diogenem

Laertium libro VII. in vita
Chrysippi philosophi extrema.

CICERO Xenophontis Oecono-
micum Latinae consuetudini
tradidit C. 11, 1, 5. 12 pr. 7.
12, 2, 6. *laudatur* C. 1 pr. 29.
3, 8, 2. 12 pr. 1.

CLEOBVLVS C. 1, 1, 11. *vide-
tur ideip qui* V. 1, 1, 9. EVBO-
LVS, in Edd. pr. Creobolus vo-
catur.

Clidemus, Κλείδημος de plantis
saepe laudatur a Theophrasto
in Libris de Plantarum historia
et causis.

M. Columella, *patruus nostri,*
laudatur C. 2, 16, 4. 5, 5, 15.
7, 2, 4. 12, 21, 4. 12, 40, 2.
12, 43, 5.

L. IVNIVS MODERATVS
COLVPELLA, *noster,* Gadi-
tanus fuit C. 8, 2, 4. 10, 185.
de furculorum generibus C. 2,
11, 1. aduersus astrologos scri-
psit C. 11, 1, 31. de lustratio-
nibus et sacrificiis scribere in
animo habuit C. 2, 22, 6. ha-
buit praedium Ceretanum C. 3,
3, 3. Syriae ac Ciliciae regiones
obiit C. 2, 10, 18. abundauit
illi dicendi facultas Veg. pr. 3.
eo respicere putamus etiam P. 1,
1, 1. *laudatur* P. 1, 19, 3. 1,
28, 5. Ian. 16. Feb. 9, 14. 10,
4. 15, 1. 16, 1 et 2. 17, 7. 18,
6. 19, 3. 24, 7 et 11. 26, 5.
Mart. 8, 1. 9, 9. Iul. 4, 1 et 2.
S. 1, 2. O. 3 *it.* 5, 2. 8, 2 *bis.*
N. 1, 2 et 3. *Vide Praefat. ad
Comment. ad Columellam. et infra
in Moderatus.*

CORNELIVS CELSVS C. 1,
1, 14. *laudatur* C. 1, 8, 4. 2,
2, 15 et 24. 2, 9, 11. 2, 12, 6.
3, 1, 8. 3, 2, 24 *it.* 25 et 31.
3, 17, 4. 4, 1, 1. 4, 8, 1. 4,
10, 1. 4, 28, 2. 5, 6, 22. 6,
55. 6, 12, 5. 6, 14, 6. 7, 2, 2.
7, 3, 11. 7, 4, 8. 7, 5, 15. 8,
13, 2. 9, 2, 1. 9, 6, 2 et 4. 9,
7, 2. 9, 11, 5. 9, 14, 6 et 18.
v. Quintiliani iudicium 10, 1,
124. 12, 11, 24.

CRATES V. 1, 1, 9. C. 1, 1, 10.
F 3

- D**ADIS V. I, 1, 9. C. I, 1, 10.
Edd. pr. Dades.
- DEMOCRITVS** Abderites, Physicus V. I, 1, 8. C. I, 1, 7. *citatur* C. 3, 12, 5. 6, 28. 8, 8, 6, 9, 14. 6, 11, 3, 61. P. I 35, 7. in libro quem Georgicon appellavit C. II 3, 2. in libro *περὶ ἀντιπαθειῶν* C. II, 3, 64. *ut. no.* Democriti sagacitas C. I pr. 32. Sub Democriti nomine falso prodita Doli Mendefii *Χειρόγραφα* C. 7, 5, 17.
- Demosthenes** C. I pr. 30.
- Dicaearchus** de vita Graeciae V. I, 2, 16. *it.* V. 2, 1, 3.
- DION COLOPHONIVS** V. I, 1, 8. C. I, 1, 9. *Hic perperam a Plinio* 10, 49 *vocatur* Dinon, Clitarchi pater, *nam in Indice diserte vocatur* Dion Colophonius. *vid. Reines. V. L. 2, 6 p. 161 sq. SCHOETTIG.*
- DIODORVS** Prienaeus V. I, 1, 8. C. I, 1, 9.
- Dionysius** Vticensis *vid.* Cassius.
- DIONYSIVS** alius V. I, 1, 9. C. I, 1, 10.
- DIOPHANES** Nicaeensis V. I, 1, 8. C. I, 1, 10. in Bithynia Magonis libros xx a Dionysio versos ad sex redegit V. I, 1, 10. sex epitomas *vacat* Columella l. c. Diophanes Bithynius V. I, 9, 7.
- Dolus Mendefius** *legebatur pro Bolo ubi vid.*
- Dorion** in *Γεωργικῶ* ap. Athenaeum p. 78.
- Ennius** V. I, 4, 1, 3, 1, 2. in Euhemeri libris versis V. I, 48, 2.
- EPICHARMVS** C. I, 1, 8. Syracusanus pecudum medicinas diligentissime conscripsit C. 7, 3, 6.
- EPIGENES** Rhodius V. I, 1, 8. C. I, 1, 9.
- Eratosthenes** orbem terrae ut diuiserit V. I, 2, 3.
- Eriphyton** *Edd. pr. ap. Var.* I, 1, 9. *ubi reliquae* Euphiton.
- EVAGON** Thasius V. I, 1, 8. C. I, 1, 9.
- Eubolus an Eubulus an Bolus denique?** *vid.* Cleobulus.
- Eudoxus** C. 9, 14, 12. eius providentia C. I pr. 32.
- Euemerus vel Euhemerus** C. 9, 2, 3 et 4. eius libri ab Ennio versi V. I, 48, 2. cf. Wesseling ad Diodori V. 42 p. 364.
- EVPHITON** an EVPHYTON V. I, 1, 9. C. I, 1, 10. *vid. no.*
- EVPHORION** V. I, 1, 9. C. I, 1, 10.
- EVPHRANII** duo, Atheniensis et Amphipolites. V. I, 1, 8. *ubi desimus* Euphronii.
- EVPHRON** Atheniensis, et Chrestus Euphronis, non ut multi putant, Amphipolites, qui et ipse laudabilis habetur agricola, sed indigena soli Attici C. I, 1, 8. *not.*
- Euthronius** de apibus fabulam narravit C. 9, 2, 4. Euphranium conicitur in indice Fabriciano: *certe Euthronium non habet xegas illud Ἀμολθείας, in quo sunt omnia.* Gesner Euphronius videtur rectius dici. *Vide not. et supra* Euphranii.
- G**ARCILIVS Martialis laudatur P. Mart. 9, 9. *Reliqua vid. in* Martialis.
- GRÆCI** citantur V. 2, 1, 28. P. I, 6, 5 et 9 *it.* 14, 1, 19, 3, 1, 30, 4, 1, 35, 10 et 13. Ian. 15, 13. Feb. 24, 1, 29. I et 3, 30. 31, 1, 33. Mart. 4, 11, 6. Apr. 2, 3. Iul. 5. Oct. 9, 24, 1 et 2. N. 1, 3, 7, 3, 10, 12, 1 et 2, 17, 1, 18, 20, 3, 21.
- Graecinus** *vid.* Iulius.
- H**ainilcar C. 12, 4, 2.
- Hegemon** in *Γεωργικῶ* ap. Athenaeum 3. p. 75 et 82.
- HĒGESIAS** Maronites V. I, 1, 8. C. I, 1, 9.
- Heraclitus** Ephesus C. 8, 4, 4.
- HESIODVS** Ascraeus V. I, 1, 9. Boeotius C. I, 15, 7. *citatur* C. II, 1, 29. *versus illius tacito nomine laudatur* C. I, 3, 6.
- Hicesius**, Var. I, 1, 8. *not.*

HIERO S iculus V. I, I, 8. C. I, I, 8.

Higinus. *ita fere scribunt librarii; sed vid. Hyginus.*

Hipparchus C. I, I, 4. 9, 14, 12 bis. II, 2, 94.

Hippocrates oppida in peste servavit V. I, 4, 5.

Homerus vocatur Maeonius ille Deus C. I pr. 30. Homericus Melanthius V. 2, 3, I.

HYGINVS, IVLIVS (Higinum et Higinium fere scribunt librarii) C. I, I, 13. laudatur C. 3, II, 8. 9, 2, I. 9, II, 5. 9, 13, 3 et 6. 9, 14, I et 18. II, 2, 83. in libro, quem de apibus scripsit C. 9, I, 8.

Ischomachus Atheniensis persona Socratis potius s. Xenophontis, quam scriptor) C. II, I, 5 et 15. 12, 3, 5.

IVLIVS ATTICVS C. I, I, 14. citatur C. 3, 3, II. 3, II, 9 et 10. 3, 16, 3. 3, 17, 4. 3, 18, I et 2. 4, I, I et 6. 4, 2, 2. 4, 8, I. 4, 10, I. 4, 13, I. 4, 28, 2. 4, 29, I et 4. 4, 30, I et 3. 4, 33, 4.

IVLIVS GRAECINVS citatur C. 3, 2, 31. 3, 3, 4 it. 7 et II. 3, 12, I. 4, 3, I. 4, 28, 2. de vineis C. I, I, 14. 4, 3, 6. v. de eo Hist. liter. de la France T. I. p. 163 s. Gesner. Seneca de Benef. II. 21. Epist. 29. Lips. ad Taciti Agricolam.

Iulius Hyginus vid. h. v.

Laenius vid. Strabo.

Leophanes Λεωφάνης, de terrae generibus, plantis commodis iudicatur apud Theophr. C. Pl. 2, 6. eundem Democriti sectam secutum esse, apparet ex Aristotele de Gen. Anim. 4, I. vnde sua duxit Plutarchus Plac. Philof. 5, 7 p. 109, vbi male Cleophanem substituebat nuperus Editor.

LICINIVS Maenas an Menas C. 12, 4, 2. idenne V. 2, 3, II? si Sylburgium audimus, etiam V.

2, II, 10, vbi Ticinius al. Menas an Menates, Maenas, Maenates, etiam est V. 2, I, I et 2, 8, I. Gesn.

Licinius Stolo vid. h. v.

Lucilius. Luciliano caractere libelli V. 3, 2, 17.

LYSIMACHVS V. I, I, 9. C. I, I, 11.

Maecenas Licinius est in Codd. Lips. et Seng Col. 12, 4, 2. vbi Edd. Maenas habent. Forte is est Maecenas, quem in Indice libri IX. de aquatilibus, et libri XXXII. de medicina ex aquatilibus laudavit Plinius.

Maenas an Menas vid. Licinius.

MAGO Poenus, rusticationis parens C. I, I, 13. qui res dispersas comprehendit libris xxviii, quos Cassius Dionysius Vricensis vertit libris xx — Hosce ipsos ad vi libros redegit Diophanes cet. V. I, I, 10. quae partim repetit C. I, I, 10 et 13. Laudatur V. 2, I, 27. 2, 5, 18. 3, 2, 13. C. I, I, 18. 3, 12, 5. 3, 15, 4. 4, 10, I. 5, 5, 4. 6, I, 2. 6, 26, I. 6, 37, 3. 9, 14, 6. 9, 15, 3. 12, 4, 2. 12, 39, I. 12, 44, 5 et 6. Arb. 17, I. P. Feb. 10, 3. Mai. 7, I. quo primordio vsus sit C. I, I, 18. De genere et aetate Magonis, rei rusticae scriptore, mihi non satis constat. Igitur de antiquitate atque auctoritate praeceptorum, ab eo traditorum, iudicare non ausim. Hoc tamen video, Magonem innumeris in locis appellari a Plinio bisque ipsis scriptoribus, quos tractamus, vbi poterant eodem iure Theophrastum adhibere testem. Itaque dubitari licet, an plura Dionysius Vricensis et qui post eum Magonem interpretati sunt et variis modis excerpserunt vel alienis praeceptis auxerunt, ex Theophrasto aliisque scriptoribus graecis inseruerit, quae Plinius aliique, cum auctoritatem singulorum praeceptorum non satis dispexissent, negligenter ipsi Ma-

- goni attribuerunt. Deinde nescio an forte liceat suspicari, Theophrasti libros in notitiam ipsius Magonis pervenisse; dubius enim haerco de aetate Magonis. Ceterum Diodorus XIII. 81. Agrigeminorum divitiis collectas ait ex commerciis cum Africa gestis! Vinum enim olenumque vendidisse Carthaginensibus, quorum regio arbutis tum (Olymp. 93, 3) nondum erat consita: ἕπω γὰρ κατ' ἐκείνης τῆς χρόνου τῆς Λιβύης πεφουτευμένης, οἱ τὴν Ἀκραγοντίνην νεμόμενοι τὸν ἐκ τῆς Λιβύης ἀντιφορτισόμενοι πλεῖστον ὕσας ἀπίστως τοῖς μετέδουσι ἐκέκτηντο. Qua cum narratione minime pugnant quae Herodotus IV. 198. tradidit, quod putabat egregius Wesselingus; ille enim de terrae frugibus, in Libya natis, loquitur. Contra eo tempore, quo Agathocles in Africam traiecisset copias, quod factum Olymp. 117, 3. reperit regionem inter Megalopon et Carthaginem egregie hortis exultant: δειλίηπτο κηπέαις καὶ παντοίαις φυτρωγαίαις — ἡ δὲ χώρα ἡ μὲν ἦν ἀμπελόφυτος, ἡ δὲ ἐλαιοφόρος καὶ τῶν ἄλλων καρπύμων δένδρων ἀνάπλεως. Itaque mihi suspicari lubet, a Graecis, imprimis Siculis, Afros didicisse et transtulisse arborum hortorumque culturam in Africam. Unde non mirum esse debet, plura disciplinae graecae vestigia fuisse iam ab initio in libris punicis Magonis.
- Mamilii an Manilii formula stipulandi capras V. 2, 3, 5. actiones V. 2, 5, II. 2, 7, 6.
- Maro *vid.* Virgilius.
- MARTIALIS, GARGILIVS P. Ian. 15, 10 et 19. Mart. 9, 9. 10, 5 *it.* 16 et 34. Apr. 3, 5. Mai. 6. Iun. 5, 2. Oct. 12, 5 et 7. Dec. 4, 1.
- C. MATIVS C. 12, 4, 2. not. 12, 44, 1.
- MENANDRI duo, Prienaeus et Heracleotes V. 1, 1, 8. C. I, 1, 9. Plinius 19, 6. sect. 34.
- Menas *vid.* Licinius.
- MENECRATES Ephesus versu scripsit V. 1, 1, 9. citatur V. 3, 16, 18.
- Menesor plantarum physiologiam secutus Empedoclem scripsit, auctore Theophr. C. Pl. 1. c. 26.
- MENESTRATVS V. 1, 1, 9. C. 1, 1, 11.
- Messala orator C. I pr. 30.
- Meto, astrologus C. I pr. 32. 9; 14, 12. Atheniensis, astronomus. Tempus quo vixit, satis accurate definiri potest ex loco Pluta'ch. Alcib. 17. vbi eximere suscipit filium expeditione in Siciliam ab Alcibiade ducta Diodorus XII 36. ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις Μέτων ὁ Παισαυνίου μὲν υἱὸς δεδοξασμένος δὲ ἐν ἀστρολογίᾳ ἐξέδηκε τὴν ὀνομαζομένην ἔννεα καὶ δεκαετηρίδα, τὴν ἀρχὴν ποιησάμενος ἀπὸ μηνὸς ἐν Ἀθήναις Σκιροφοριῶνος τρισκαδεκάτης, ἐν δὲ τοῖς εἰρημένοις ἔτεσι τὰ ἀστρο τὴν ἀποκτάσταται ποιῆται καὶ καθάπερ ἐνιαυτὸν τινοσ μεγάλα τὸν ἀνακυκλισμὸν λαμβανει διὸ καὶ τινες αὐτὸν Μέτωνος ἐνιαυτὸν ὀνομάζουσι. δοκεῖ δ' ὁ αἰὴρ ὕτος ἐν τῇ προδρήσει καὶ προγραφῇ ταύτῃ θαυμαστῶς ἐπιτετευχέναι τὰ γὰρ ἄστρο τὴν τε κίνησιν καὶ τὰς ἐπισημασίας ποιῆται συμφώνως τῇ γραφῇ. διὸ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶσ χρόνων οἱ πλεῖστοι τῶν ἐλλήνων χρώμενοι τῇ ἔννεακαιδεκαετηρίδι ἢ διαφεύδοντα τῆσ ἀληθείας. Factum hoc Olymp. 86, 4. Theo ad Arati Diosem. 20 οἱ δὲ μετὰ Μέτωνῶ ἀστρονόμοι καὶ πίνακας ἐν ταῖς πόλεσιν ἐδηκαν περὶ τῶν τῆ ἡλίου περιφορῶν τῶν ἔννεαδεκαετηριδῶν, ὅτι καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν τοῖσδε εσται χειμῶν, καὶ τοῖσδε ἔαρ, καὶ τοῖσδε θέρος, καὶ τοῖσδε φθινόπωρον, καὶ τοῖσδε ἀνεμοὶ καὶ πολλὰ πρὸς βιωφελῆσ χρείας τοῖσ ἀνθρώποισ. Eudoxus, Platoni aequalis, secundo loco nominatur

ur rectius a Columella I Praef. 32. Quid Eudoxus adstruxerit Metonis inuentis vide notus ad Columell. p. 149.

MINASEAS Mileſius V. I, I, 9. C. I, I, 9. 12, 4, 2.

Modleratus Columella. vide ſupra in Columella Pythagoreus, cuius in Praefatione ad Columellam memini, non multum abſuit ab aetate Plutarchi, quippe qui Q. Sympoſ. VIII. 7. Μοδεράτου τῷ Πυθαγορικῷ μαθητῆν Δεύκιον ἀπὸ Τυρρηνίας Romae vidit; ubi patria hominis, Etruria, ſcrupulum mihi iniicit, cum Pythagoreus is, quem aliunde memoravi, Gaditanus fuerit.

NICANDER C. 9, 2, 4.

NICESIVS Maronites V. I, I, 8. ſed vide Hicſius.

Oraculum Cretenſibus redditum P. O. 14, 13.

Pacuius V. I, 2, 5.

PAXAMVS C. 12, 4, 2. not.

PELAGONIO non dedit dicendi facultas, ſed ſigna cauſaque morborum omiſit Veg. pr. 3. not. laudatur Veg. I, 17, 15. eius puluis quadrigarius Veg. 6, 13, 3. cauſticum Veg. 6, 14, 2. collyrium Veg. 6, 27, 3.

Percennius Nolanus monſtravit vt cypreſſi ſerantur Ca. 151, I.

PERSIS V. I, I, 9. C. I, I, 11.

Philippus in Γεωργικῷ ap. Athenaeum 3. p. 75 et 82.

Philometor, Attalus, ubi vid.

Piſo Italiam a vitulis diſtam tradit V. 2, I, 9.

Plato diuinus auctor C. 3, 20, 4. eius eloquentia C. I p. 30.

Plautus V. 2, I, 20. in Menaechmis V. 2, 4, 16.

PLEVSIPHANES, an PLEV-
TIPHANES V. I, I, 9. C. I,
I, II.

Poeni. gens acutiſſima C. I, I, 9. Poeni ex Africa ſcriptores C. I, I, 6. in his Mago, Hamilcar.

Poetae primarii C. I pr. 30. veteres V 2, I, 6.

Pollio orator C. I pr. 30.

Pontifices C. 2, 22, 2 ii. 4 et 5.

M. Porcius Cato ubi vid.

Pythagoras Samius neq. at principium mundi V. 2, I, 3. Pythagorae ſagacitas C. I p. 32 de Pythagorea braſſica vid. ad Ca. 157 pr.

ΡΥΤΗΝΙΟΝ Rhodius V. I, I, 8.

Πολίων Polybii πρόταξις τῶν Πολίων 23 c. 3. ex Varrone erit rectius Πυδίων, vt libro 13, 5. ubi viri docti immerito de forma nominis dubitant.

Pythacelis Samii Γεωργικῷ memorat Plutarch. Parallel. p. 253. ed. Reisk.

Rhinton V. 3, 3, 9 et C. 8, 16,

4. non vt auctor aliquis laudatur: ſed vid. no. ad Varr. l. c.

Sabinus Tiro Ceparica Maecenati dedicauit, ap. Plin. 19. ſect. 57.

SASERNAE (Hoſtiliae gentis, quod ex numis apparet conſularibus) pater et filius V. I, 2, 22 et 28. C. I, I, 12. laudantur C. I pr. 32. 3, 17, 4. Saſernae liber citatur V. I, 16, 5. I, 18, 2 et 6. I, 19, I. 2, 9, 6. C. I, I, 4. I, 7, 4. 2, 13, 7. 2, 14, I. 3, 3, 2. 3, 12 5. 4, II, I. Scrofa vid. Tremellius.

Seneca vir excellentis ingenii atque doctrinae C. 3, 3, 3.

Septimii Sereni ruralia carmine ſcripta ad diſciplinam ruris pertinuiſſe, docet fragmentum, ad Col. 5, 6, 18. relatam. Reliqua poſuit Wernsdorf Poet. latin. minor Vol. II. p. 279. qui de auctore tradit p. 247. In Indice Mstorum Coenobii Bobienſis, edito a Muratorio Antiq. Italic T. III. p. 821. reperi haec: Libros Septimii Sereni duos, vnus de ruralibus, alterum de Hiſtoria Troiana. Poſterior eſſe videtur is liber, qui vulgo ex Darete Phrygio a Septimio aliquo translatus eſſe dicitur.

Stilo *vid.* Aelius.

STOLO Licinius, unde cognominatus V. 1, 2, 9. eius lex V. 1, 2, 9. laudatur C. 1 pr. 32 et 4, 11, 1.

M. Laenius Strabo, inuentor *ὄργων* V. 3, 5, 8.

Tarchon vates C. 10, 346.

M. Terentius Varro *ubi vid.*

Terentius in Heautontimorumenos V. 2, 11, 11.

Thales Milesius dixit fuisse principium generandi animalium, quod negauit Pythagoras V. 2, 1, 3.

THEOPHILVS V. 1, 1, 9. C. 1, 1, 11.

THEOPHRASTVS Peripateticus V. 1, 1, 8. C. 1, 1, 7. citatur V. 1, 7, 6 et 7. 1, 37, 5. 1, 40, 1 et 3. *Φυτῶν ἰσογία* et *Φυτῶν αἰτῶν* complures libri V. 1, 5, 1.

Tinnacus histor. V. 2, 5, 3.

Titianus (Iulius) tempore Maximorum vixit, Modestini Iſti coaeuus; de Agricultura scripsit citante Diomede Libro I. Cf. Sauro ad Sidon. Apoll. p. 3. Cannegieter de Auiani fab. Dissert. p. 278 Wernsdorf ad Poet. min. latin. T. V. P. II. p. 666.

Tremelliis *vide* Scrofae cognomen V. 2, 4, 2.

Cn. TREMELLIVS Scrofa pericus agricola V. 2, 1, 2 et 11. C. 1 pr. 32. exercitum duxit in Gallia transalpina V. 1, 7, 8. eloquentem agriculturam reddidit C. 1, 1, 12. citatur C. 1, 1, 1 et 6. 2, 1, 2. 2, 5, 8. 2, 10, 8. 2, 14, 3. 3, 3, 2. 3, 11, 8. 3, 12, 5. 5, 6, 2.

Triptolemus C. 1 pr. 32.

M. TERENTIUS VARRO agriculturam expoliuit C. 1, 1, 12. add. C. 8, 10, 6. suos Corcyrae a peste seruauit V. 1, 4, 5. 1, 7, 8. Graeciae classibus praefuit V. 2 pr. 7. habuit pecuarias magnas *ibid.* et 2, 1, 3.

eius vxor in Sabinis fundum habuit, ipse in Vestuio V. 1, 15. citatur C. 1 pr. 15. 3, 3, 2. 3, 9, 3. 5, 1, 5 et 7, 6 pr. 7. 6, 37, 3. 8, 8, 9. 8, 16, 4. Varro rerum rusticarum libro primo C. 3, 3, 2. *Plura dabit Disputatio de vita et scriptis Varronis praemissa Commentariis, quibus adde de Chronologia eius quae infra dicentur in Parilia: Plura Varronis librorum fragmenta in Commentatione de Vita eius emendatioa posui, plura in Commentariis attuli, coniecturis virorum doctorum et Codd. scriptorum varietate vel correcta vel illustrata. Digna autem pleraque omnia viri doctissimi librorum fragmenta mihi videntur esse, quae in vnum collecta, atque elegantius, quam vulgo factum videntur, digesta atque ordinata ex historiis romanis et graecis explicentur atque emendentur. Igitur hic obiter subiiciam loca aliquot Varronis, quae ingeniose satis tractata reperi a Lambecio in Prodroino Lucubr. Gellianarum Paris 1647. Locum igitur apud Nonium in Multitudo ex libro 2. de vita populi romani: Nihilo inagis propter argenti facti multitudinem miserat furandum, quod propter censoriam seueritatem nihil luxuriosum habere licebat: ita comparata Valerii Max. II. 9. Gellii IV. 8. et XVII 21 narratione de P. Cornelio Rufino de seuatu, moto a censore C. Fabricio Luscinio corvexit p. 50: multitudinem ius erat excuriandi. Verbi excuriare auctoritatem ex Varronis alio libro attulit ipse Nonius. Idem locum apud Nonium in Longurio recte p. 64. ita constituit, ut titulum Satyrae Menippeae doceret fuisse: Varro Ithyphallo, ἢ περὶ ἀρρενότητος; deinde verba ipsa: Ego nihil Varro, ideo ita hic curat, qui ante me est, nescio qui longurio: ita emendauit: Ego vero nihil video, ita hic obscurat, qui ante me est nescio*

nescio qui longurio: *Locum ex Satyra Titbano ἢ περὶ γήρας, apud Nonium in vocabulo Aeuum: Qua voluntatem aeuitatis extima attingit meram aeuitas: corrigi p. 75. Quasi volutatim extima attingit meram aeuitas: Verum equidem extimam voluisse dare Lambecium suspicor. Quartum locum Varronis apud Gellium III. 3. ita ex Cadice Paris. emendatum posuit: Marcus autem Varro in libro de Comoediis Plautinis primo Accii verba haec ponit: Nam nec Gemini, nec Leones, nec Cordalium, nec Anus, nec Bis compressa, nec Boeotia Plauti vnquam fuit; neque adeo ἄγροικος, neque Commorientes, sed M Aquilii: Scilicet Boeotiam Aquilio ab aliis adscriptam fuisse paulo antea dixerat Gellius, Varro- nem tamen nihil dubitasse, Plauti eam esse. Igitur locum Varronis de L. L. V. Accensum solitum ciere Boeotia ostendit, quam Comoediam alij esse dicant: recte corrigi p. 82 Aquilii esse dicunt: De Accii Didascaliis dixi ad Ciceronis Brut. c. 78: p. XLI Ceterum Varro ut in Titbano imitatus est Aristonem Cenn apud Cicer. de Senect. I. ita pariter in aliis Satyris eundem nemulatus esse videtur. Lyconem Aristonis, praeceptoris nomine inscriptum memorat Plutarch. de legend. poet. c. 1. verum argumentum libri ignoramus. Censorinus de Die natali hunc i arronis locum posuit: In Tuscis historiis, quae octauo eorum seculo scriptae sunt, ut Varro testatur, et quot numero saecula ei genti data sint et transactionum singula quanta fuerint, quibusue ostentis eorum exitus designati sint, continetur. Quae quidem egregie illustrantur ex loco Plutarchi in Sulla cap. 7. ubi incipit ex Tuscorum disciplina docere: ἕνα γὰρ ἀνθρώπων ὀκτώ τῶ τῶ συμπαντῶ γένη διαφέ-*

ροντα τοῖς βίοις καὶ τοῖς ἡτέροις δι' ἀλλήλων, ἐκάστῳ δ' ἀφωρίσθαι χρόνων ἀριθμὸν ὑπὸ τῷ θεῷ συμπεραυνόμενον ἐναυτῷ μεγάλῳ περιόδῳ et reliqua, quae partim exscripsit Suidas in voc. Σύλλας Liniū et Diodorum antestitatus, monente etiam Wesselingio ad Diodor. II. p. 646. Denique titulum Satyrae, quam Τρικάρανον inscripserat, a Theopompo historico sumitum esse, docent loca Luciani in Pseudologista c. 29. et Fugitiu c. 33. vbi simul Comicus Aristophanis Τριφάλης memoratur, ex quo Varro Satyrae titulum fecerat, quam Nonius alibi Τριπῆλλον, interdum Triphallum indigitauit, recte monente Gesnero ad Luciani locum.

VIRGILIUS Maro carmine rusticam tractauit C. I. I, 12. compellatur C. I pr 30 citatur C. I. 3, 8. I, 4, 4. 2, 2, 4 et 18. 2, 8, 1 et 3. 2, 9, 12. 2, 10, 11. 2, 14, 3. 2, 22, 2 3v I, 1 et 9. 3, 2, 29. 3, 9, 4. 3, 10. 17 et 19 3, 12, 5. 3, 15, 4. 3, 21, 4. 4, 11, 1. 5, 4, 2 6, 27, 5. 7. 1, 3 7, 2, 2 7, 3, 1 et 9 it. 23 et 24. 7, 4, 6. 7, 5, 5 et 10. 7, 6, 2. 8, 17. 7. 9, 2, 1 it. 3 et 5. 9. 3, 2 et 4. 9, 4, 1. 9, 5, 4 et 5. 9, 7, 5. 9, 8, 13. 9, 9, 4 et 6. 9, 10, 2 ter. 9, 14, 6. 9, 15, 1. 9, 1, 31. 11, 3, 1. Arb 1, 1. P. F. 25, 6. Veg. I, 56, 36. sidereus vates C. 10, 434. Mantuanus poeta diuino ore testatur Veg. I pr, 8. Bucolicis C. 3, 9, 4. in Bucolico poemate C. 7, 10, 8. eius Georgica expleta C. 10 pr. 3; C. 10, 5.

Vopiscus vid. Caesar.

XENOPHON Socraticus V. I, 1, 8. I, 1, 7. eius Oeconomicus a Cicerone Latino serinoni traditus C. II, 1, 5. 13 pr. 7. 12, 2, 6. citatur C. II, 1, 15. 12 pr. 1.

Zeno Citticus ait fuisse principium generandi animalium V. 2. I, 3.

I N D E X

RERVM, VOCABVLORVM ET NOMI-
 NVM PROPRIORVM IN SCRIPTORIBVS
 REI RVSTICAE, IN VEGETIO ET IN
 COMMENTARIIS AD ISTOS LIBROS
 SCRIPTIS REPERIENDORVM,
 A GESNERO PRIMVM INSTRVCTVS, NVNC
 PASSIM AVCTIOR FACTVS.

Ca. Catonem notat, C. Columellam, P. Palladium, V. Varronem, Veg. Vegetium. Primus numerus librum indicat, alter caput, tertius segmentum; nisi quod in Palladio mensium nomina ponimus; in Columellae autem libro 10, et Palladii de insitione carmine alter numerus versum indicat. Si quid tamen in numero librorum eorumque capitum Vegetii (quos mutavi, ut in duodecimo Columellae libro,) peccatum fuerit, antiquos lector numeros ab initio unius cuiusque libri vel capituli signatos reperiet.

Abima fructum ferre incipit vacca V. 2, 1, 13. a Menate liber-
 tus V. 2, 8, 1. a se instituit ipse
 C. 11, 1, 5. Ab aspectu deco-
 rus C. 6, 29, 3. abhinc P. Mr.
 13, 9. ab his leguminibus, h.
 e. post C. 2, 10, 22. ab vno et
 viginti diebus exactis P. Iun.
 5, 4.

Abacus Ca. 10, 4.

Abiegna scobis C. 12, 43, 4.

Abies Gallica P. N. 15, 1. not.

Duplex genus complectitur, quod nobis hodie: Tanne, weiße und rothe, dicitur, pinus abies et picea Linnæi, Gallis Sapin. Cuius hanc singularem naturam annotavit Theophrastus H. P. III. 8. όταν γὰρ κοπή ἢ κολλοσθῆ ὑπὸ πνεύματος ἢ καὶ ἄλλου τινός πε-

ρὶ τὸ λεῖον τῷ στελέχῳ — περιφύεται μικρὸν ὑποδεέστερον εἰς ὕψος, καὶ καλῶσιν οἱ μὲν ἀμφαυξίν, οἱ δὲ ἀμφιφύαν, τῶ μὲν χρώματι μέλαν, τῇ σκληρότητι δ' ὑπερβάλλον, ἐξ ἧ τὸς κρατῆρας ποιεῖσιν οἱ περὶ Ἀρκადίαν. τὸ δὲ πάχος, οἷον ἐάν τύχη τὸ δένδρον, ὅσῳ περ ἂν ἰσχυρότερον, καὶ ἐγγχυλότερον καὶ παχύτερον συμβαίνει δὲ κενῶνο ἴδιον ἐν αὐτῷ τῷ περὶ τὴν ἐλάτην. όταν μὲν γὰρ τις τὸς ὕψους ἀπαντας ἀφελὼν ἀποκόψῃ τὸ ἄκρον, ἀποθνήσκει ταχέως. όταν δὲ τὰ κατωτέρω τὸ καταλῶν ἀφέλῃ, ζῆ τὸ κατάλοιπον, περὶ ὃ δὴ καὶ ἡ ἀμφαυξίς φύεται. ζῆ δὲ, καὶ δῆλον ὅτι διὰ τὸ ἐγγχυλὸν εἶναι καὶ χλωρὸν, εἶπερ

- ἀπὲρ ἀπαράβλαστον. In quibus sunt quaedam verborum vitio a doctissimo demum Moldenhauero detergenda. Sententiam nemo Interpretum aperuit, nec innuat Plinii interpretatio XVI. c. 30. Mirum, inquit, cacuminibus eorum decisis moritur: totis vero detruncatis, durat; et si infra quam rami fuere, praecidatur, quod superest, viuit; si vero cacumen tantum auferatur, tota moritur: Plane vero omisit id quod ex truncata arbore enascitur, quodque inprimis facit lectori cum admiratione difficultatem. Interpretis vicem geret locus Galli Leroy. in libro: Mémoire sur les travaux qui ont rapport à l'exploitation de la mâture dans les Pyrenées Paris. 1776. p. 26: Cette Forêt s'appelle le Benou; elle est une espece de Phénomene, parce que tout le bois qui la compose paroît avoir repoussé sur d'anciens troncs, ce qui ne se voit nulle part ailleurs. Les gens du Pays prétendent qu'elle a été exploitée il y a plus de cent ans, et les arbres furent coupés à plus de quatre pieds de hauteur, suivant l'usage du lieu. C'est sur ces troncs que se sont élevés des branches verticales, dont quelque fois on voit jusqu'à douze sur le même tronc. Ce sont ces branches que l'on a exploitées pour petite mâture. Il est vraisemblable que cette manière de couper ne donneroit pas ailleurs une reproduction pareille; mais le sol est très gras dans la forêt de Benou. Les fibres du bois qui y croît, sont beaucoup plus grosses, plus éloignées, plus garnies d'aubier dans leurs interstices que dans la forêt d'Issaux, où les arbres coupés par le pied, mais plus proche de terre, ne repoussent jamais.
- Ablaqueatio nudauit radices C. 4, 14, 2. adopertas ostendit radículas C. 4, 8, 1. ablaqueationis lacusculi C. 4, 8, 2. ablaqueationis orbem fortius exaltare C. 4, 4, 2. obruta ablaqueatione C. 5, 10, 17. Arbor 24. not. Esse a lacu recte iam olim monuit Georg. Alexandrinus.
- Ablaqueo. Quid sit ablaqueare disertissime docet C. 4, 8. vid. oblaqueo. ablaqueari vitem antiquissimum est C. 4, 29, 10. Gallis dechausser.
- Ablegandum pecus a prato V. 1, 47. cum ablegabuntur boues C. 6, 5, 2.
- Abnodare palmitem. focaneum C. 4, 24, 10. 4, 22, 4. Sed vid. adnod.
- Abnuat Salserna id ruris genus C. 3, 3, 2. b. e. respuit, damnat.
- Abobruerē C. 11, 3, 31. not.
- Abolescit siccitatibus vitis C. 3, 2, 4, not.
- Abominari C. 6. praef. 1. i. e. deprecari ut triste aliquid. Graccae sic ἐξοιωνίζομαι Plutarch. Demosth. 21.
- Aborigines solum mutarunt C. 1, 3, 6.
- Aborto ne abortet V. 2, 4, 14. sed vid. not.
- Abrado dolabra acuta C. Arb. 10, 2.
- Abrotonites vinum C. 12, 35.
- Abrotoni virga pro caprifigo P. Mr. 10, 28. potione sedatur dolor ventris in pecudibus C. 6, 7, 3. in Colum. erraticum est quod ex lectione Codd. efficit Pontedera Galaticum; Vegetius 4, 3, 10. horrense dixit.
- Abrumpere collum. V. 3, 10, 5. C. 8, 14, 8. rimis abrumpi P. Jan. 19, 1. not.
- Abscido Mart. 10, 16. varietas P. Mai. 4, 1. P. lun. 2, 2.
- Absinthium conditum P. F. 32. Oct. 14, 17. not.
- Absinthites vinum C. 12, 35.
- Absinthium Ponticum Ca. 159. Veg. 5, 27, 7. et saepe al. nec Absintat id facere donec C. 12, 19, 4.
- Absoluit spissitudinem olei sal P. N. 17.

- N. 17, 2. absoluta sunt liba V. 2, 8, 1. absoluta tempestatibus dies P. Mart. 12, 2. nebulatum noctibus loca i. e. libera P. 1, 3.
- Abstineo.** abstinere pullos cibo et aqua C. 8, 5, 15. si se imber abstinereat P. F. 24, 5. abstinentissimus somni et vini C. 11, 1, 13. rebus Venereis C. 12, 4, 3. abstinereatur hordeo C. 6, 30, 7. portione C. 7, 10, 5. abstineantur a potu P. Mai. 7, 3. abstinere debent C. 8, 5, 17. abstinendus cibo bos C. 6, 7, 2. et 6, 9, 1. ab humore C. 6, 26, 3. abstinendae cibis aues C. 8, 5, 23.
- Absumta** ablaqueatione C. 5, 10, 17. absumtas vires resouere C. 2, 14, 3.
- Abunde** sit dixisse C. 5, 3, 9 12, 53, 1. abunde est 4, 19, 1
- Abundo.** si abundauerit parum cruoris h. e. effluxerit Veg. 3, 4 b *Ita* abundauit sanguis per nares Scribo Comp. 47 Gesn. Ipse Col. Arb VIII. 8. vt ex his potius plagis humor defluat, quam ex insitione ipsa abundet.
- Ac etiam** V. 1, 47. C. 9, 12, 4.
- Acacia nigra** Veg. 2, 34, 2. rufa Veg. 1. 16, 5.
- Acanthini caules** C. 9, 4, 4.
- Acanthos imitatur** pinea C. 10, 241.
- Acapnon mel** C. 6, 33, 2. *ἀπυρον μέλι ἀπτικόν* Luciano Nauig. c. 23 ligna acapna. *vid. ad* Ca. 130.
- Accedit propius** vt non sit macra, quam vt sit ieiuna V. 1, 9, 6. per gradus vindemia P. F. 9, 13. *accedit sc. mercedi* Ca. 145.
- Accendere** Venerem C. 8, 11, 6. accendi aestatis vaporibus C. 9, 6, 2.
- Acetabulum pro acetabulo edit.** *primae* Ca. 102. *ita saepe apud Vegetium scriptum est* accetab.
- Accessiones paruae** C. 1, 7, 2. alio sensu Ca. 144.
- Accipiter** C. 8, 4, 6. 8, 8, 4.
- Acclamationum verens** bos C. 6, 2, 14.
- Accliuus inter se** crates C. 12, 1. 1. accliuibus locis C. 3, 15, 2.
- Accliuuitatis difficultas** C. 2, 4, 10.
- Accommodare** traperum Ca. 2, 5. accommodantes opera temporibus C. 11, 2, 1.
- Accommodum** digestionem P. Iul. 8, 2. labori potius quam velocitati animal bos Veg. 4, 2, 1.
- Accubans non nisi** sacris diebus coenet villicus C. 11, 1, 19.
- ad omnem Accurationem** Veg. 56, 35. h. e. accuratissime.
- Accurare victum et cultum** C. 1, pr. 2.
- Accusatiuus pro nominatiuo** C. 6, 3, 3. eosque nemo dubitauit quin optimi sint. Sic e. c. e. iam Caesar B. G. 1, 39. *ref. frumentariam, vt satis commode de supportari posset, timere dicebant. Graecorum more.*
- Aceo.** si aceat vinum Ca. 148.
- Acerbitas pro visis acerbis** P. F. 9, 12.
- Acerbae** vuae C. 3, 21, 6. *mutari vis oppon.*
- Aceruatim** enectae C. 9, 13, 4.
- Acetabulum** Ca. 102. quantum acetabulum capiet Veg. 1, 17, 2. et alibi *Heminae signatur quanta pars, i. e. drachmae quindecim BERO.*
- Acetum** vt fiat C. 12, 5, 1. acerrimum et pulcherrimum Ca. 104, 2. ficulneum C. 12, 17. laserpitarium Ca. 116. e mali P. F. 25, 19. mulsum Ca. 157, 6. de piris P. F. 25, 11. Scylliticum vt fiat C. 12, 34. et P. Iul. 7, 1. e forbis et piris P. F. 15, 5.
- Achaei solum** mutarunt C. 1, 3, 6.
- Achaica myrrha** C. 10, 173. *not.*
- Achanus an Achanum?** Veg. 4, 2, 1. *genus morbi in bobus. Graecis aliis stupidum notat, biantem sine alio conatu: de oculis etiam dicitur, vt hic stupentes oculi commemorantur. Geiner.*
- Achanti vnc.** 6. Veg. 1, 20, 1. *inter sufficientia*
- Acheloides** *nymphae* Pegafidum conites C. 10, 263.
- Achra.

- Achrades piri C. 7, 9; 6. 10, 15
 et 250.
- Acina crassa C. 12, 43, 8. quibus
 vinacea celantur. C. 11, 2, 69.
- Acina pro ipsis baccis unarum,
 ut arida et vitiosa C. 12, 39, 1.
 corrugata C. 12, 39, 3. corrupta
 Ca. 112, 2. C. 12, 39, 3.
 rugosa C. 12, 42, 4.
- Acinaria dolia V. 1, 22, 4.
- Acinaticium vinum P. 1, 6, 9. not.
- Acini varii in vua C. Arb. 9, 11.
- Acua? quid? V. 1, 10, 2. not. C.
 5, 1, 5. not. Olympiodorus ad
 Aristotelis Meteorol. p. 25. a.
 διό δὴ καὶ ἐπὶνέονται παρ' αὐ-
 τοῖς μέτρον, ὅπερ ἀκαινον κα-
 λῶσι παρὰ τὸ στέρεσιν ποιεῖν τὸ
 φόνον De Aegyptiis sermo est.
- Acotizare ut possit sanguis Veg.
 1, 26, 4 1, 27, 2. not.
- Acopon thermaicum Veg. 2, 15,
 5. vnguentum dolores leniens et
 calefaciens. Add. 3, 11, 2. 3,
 54, 2 et 3
- Acorem facit haec res C. 3, 21, 5.
- Accepit lac C. 7, 8, 1. redolere
 C. 12, 18; 3. acore vitatur
 lac C. 12, 13, 1.
- Acori libra Veg. 3, 57, 1. Ponti-
 ci Veg. 3, 79, 2.
- Acquiescit vinea palo, adminicu-
 lo C. 4; 12, 1.
- Acrotophorum V. 1, 8, 5.
- Acridinem cepis tollunt nuces P.
 Ian. 15, 19.
- Acrimoniam brassicae non potest
 ferre vlcus Ca. 157, 5.
- Acris. Acre ut fiat vinum vapi-
 dum C. 12, 5, 1. acrior sol. C.
 11, 2, 54. ignis C. 12, 19, 5.
- Acrus, a, nm, etiam dixere Acra
 radice P. A. 5, 3. sed vide va-
 rietatem. cum acero non acro
 Veg. 2, 7, 1. aceti acri Veg. 4,
 28, 16
- Acrifoneos amores C. 10, 205.
- Acro vel acron. Acronis iuilli
 vsus Veg. 2, 28, 17. 5, 65, 2.
 5, 8, 1. vngulam de perna in
 simili re commendat Cato 158, 1.
 rocolia et acroteria, Veg. 3,
 17, 1.
- Acrolesium Veg. 6, 1, 2. not.
- Acrofolii vectes Ca. 31, 1. not.
- Actaeonis μῦθος V. 2, 9, 9.
- Actaeus. Actaei mellis Hymetti
 C. 10, 386.
- Actiones Mamillii V. 2, 5, 11 et
 2, 7, 6. sunt formulae actionum
 seu contractuum. Actiones Hosti-
 nianas ap. Ciceron. Orat. I 57.
 sunt qui similiter interpretentur.
- Actor serui genus, villicus, C. 1,
 7, 7. 1, 8, 5. not. et infra in
 Actor. 6, 27, 1. 12, 3, 6.
- Actus primus villaricae pastionis
 V. 3, 11, 4. conf. 2, 9, 11. 1,
 26, 2, 10, 1.
- Actus agrimenforum quis? C. 5,
 1, 5. minimus Varronis ibid.
 quadratus V. 1, 10, 2.
- Aculei calcis C. 8, 2, 8.
- Acumina feminum terrae infigen-
 da P. Ian. 15, 6. acumine deor-
 sum verso ponuntur ossa Persi-
 ci P. N. 7, 1.
- Acuminis strenui minister C. 1,
 9, 3.
- Acuo. acuere palos C. 11, 2, 12.
- Acus grani V. 1, 52, 2. feminum
 Ca. 37, 2. fabaginum Ca. 54.
 substernendum gallinis V. 3, 9,
 8. durissimae C. 2, 10, 14. mix-
 to acere e frumento. V. 1, 57, 1.
- Acus mergendis sarmientis P. 1,
 43, 2. h. e. subula.
- Acutata bene sagitta Veg. 1, 22, 4.
- Acutum cuprinum Veg. 3, 2, 27.
 it. 1, 12, 3
- Ad medium complere O. Arb. 4,
 5. Ad pabuli condimentum C.
 7, 3, 20. ad ischiadicòs vinum
 Ca. 123. ad aluum crudam etc.
 Ca. 125 sqq. ¶ Pro in ad casas
 V. 2, 10, 7. ¶ Pro ablatino in-
 strumnti. ad acutam cannam
 exfeces Veg. 3, 3, 12. ad spon-
 giam deterges Veg. 3, 4; 2. ad
 siphonem, ad cornu I, 10, 2 et
 6. 1, 11, 10 et 14 1, 17, 14 et
 17. 1, 34, 3. 1, 45, 4. 1, 56,
 14. ad manum I, 47, 1. ad co-
 lum colabis I, 46, 19.
- Adaggerare terram circa arbores
 C. 5, 11, 8 it. Ca. 94.
- Adamat partes suas orbis spiritus
 C. 10, 199.

- Adapertas vites relinquera C. 5, 5, 6. adaperta C. 10, 145. it. 261.
- Adaquare P. F. 33.
- Adarce Veg. 3, 48, 2 et 4. 28, 15. Cf. Dioscor. V. 137.
- Adaruit amurca Ca. 98, 1.
- Adbitare pro aditare C. 8, 3, 4. not.
- Adcredere C. 1, 1, 4.
- Addere, *b. e. indere, infundere, etiam de prima specie, cum nihil alibuc est in vase* V. 1, 54, 2. it. 3, 15, 2 C. 12, 22, 1. 12, 57, 1. 6, 27, 11.
- Addubitare C. 3, 8, 5.
- Adduco. Adducere ad vtilitatem V. 1, 20, 3. *de bobus domandis.* adduci ad aratrum V. 1, 20, 4. adducunt te pedes ad mercatum V. 2 pr. 6. adduci *nempe ad credendum* C. 2, 1, 4.
- Adeps. Adipis praesulfacae P. Mart. 12, 3. C. 6, 2, 7. caprina C. 6, 12, 5. Ita leoninae it. vrsinae Veg. 4, 22, 2. porcinae Veg. 3, 47, 10. Adde Corrig. ad Varronem.
- Adepta *pass.* P. inf. 126. *recepta, adoptata.*
- Adfero, adflo *vid.* Aff.
- Adfrico. adfricare se arbori C. 7, 5, 6.
- Adfrio V. 1, 57, 1.
- Adhaerescunt Persica amygdalis P. N. 7, 6.
- Adhiberi admissurae C. 6, 27, 9.
- Adiaceo. adiacere foribus C. 1 pr. 10. adiacens complexibus feminae C. 12, 1, 2.
- Adicere, subicere, inicere *pro ad-iic etc.* perpetuo *ferè* MS. Codd. optimi.
- Adigere in fissuram cuneum C. 5, 10, 17. *not.* adigi oportet lactentes ad matres V. 2, 5, 16.
- Adiicialis coena an adicialis V. 3, 6, 6.
- Adiicio *de medicamentis vel cibis, ut addere, etiam ubi de prima aut vna adeo specie sermo est.* 12, 12, 3. 12, 16, 3 et 4. 12, 21, 1. 12, 43, 3 *bis.* 12, 54, 4. 12, 56, 2 P. N. 22, 5 et 6. *Similiter addo.*
- Adindito subscules Ca. 18, 9.
- Adinuicem. *Vid.* inuicem.
- Aditare C. 8, 3, 5. *not.*
- in Aditu C. 9, 15, 11.
- Adiugare vites C. 4, 17, 6. *ubi Edd pr.* adiungere.
- Adiutores Ca. 21, 5.
- Adiutorio calami adnecti debet P. Mart. 1, 3. adiutoria fenesturis C. 12 pr. 1. 6. pr. 3. *not.*
- Adiutrice data C. 12, 1, 4.
- Adiuuoc: nisi stercus adiuuerit P. F. 9, 4. *add.* 18, 6. *et vid.* luuo. adiuuandas salices aquationibus P. F. 17.
- Adlatrare locupletissimum quemque C. 1. pr. 9.
- Admetiri vinum, it. admensum vinum resoluere Ca. 148, 2.
- Adminiculo. adminiculari vinea ut debeat. C. 4, 26, 1.
- Adminiculum viti contribuere C. 5, 5, 8. adminicula fissilia C. 4, 33, 4. hominum V. 1, 17, 1.
- Administratio tempestiua harum rerum. C. 11, 2, 22. *b. e. peractio.*
- Administro spenicium V. 1, 17, 2. infitionem. C. 11, 2, 23. sementem C. 2, 22, 4. vindemiam C. 11, 2, 64. *ubi est peragere: sed administratur mel in secundam mensam* V. 3, 16, 5.
- Admiscet in sextariis singulis P. Mai. 16. et Iul. 7.
- de Admissariis equis C. 6, 27, 9. Mart. 13, 1 sq. admissarius affonus P. Mart. 14.
- de Admissione (pecoris) videndum V. 2, 1, 18.
- Admissurae idonei boues C. 6, 24, 1. equi C. 6, 27, 9. admissuras facere V. 2, 4, 8.
- Admissus a, um, admissae canes V. 2, 9, 11.
- Admissum faciunt equi Veg. 4, 7, 3 admissu solis territae talpae P. Mar. 9, 4. *it.* Mai. 2, 2.
- Admitto. quemadmodum admittant V. 3, 9, 2. *de gallinis.* admittit ouibus arietes C. 7, 2, 4. admittitur equae C. 6, 37, 4. Veneri C. 6, 37, 1. admitti oportet vaccis tauros P. Mar. 11, 6. *not.* admittendi equabus admittantur

- farii P. Mar. 13, 1. admittendis
anferibus tempus V. 3, 10, 3.
add. C. 8, 14, 4.
- Admixta aliqua re terra V. 1, 9,
3. *bis*.
- Admodum nimia vbertas C. 4,
21, 2.
- Admonere flagello C. 2, 2, 26.
- Adnotus V. 1, 13, 2. i. e. *propin-*
quus. admota naribus spongia
C. 6, 27, 10.
- Admouent caput vtero C. 6, 30, 9.
- Adnucere illecebris ciborum P.
Mar. 12, 2.
- Adnatae sunt prospere apes V. 3,
16, 29. *b. e. sobolem habuerunt*.
- Adnexionem aliqua conglutinare P.
Mar. 10, 36.
- Adnixae vites pedaminibus C. 5,
4, 1.
- Adnodare. *vid. ad* C. 4, 22, 4.
et 24, 10.
- Adnumerare aes V. 2, 2, 6. ad-
numeratur generosissimis pis-
cibus C. 8, 16, 9.
- Adobruere arbores C. 11, 2, 54.
farculo C. 2, 11, 10.
- Adoleatur in igne C. 12, 31.
- Adolescentulos vigentis sensus C.
11, 1, 6.
- Adoperiunt oua sale C. 8, 6, 1.
- Adopratis frugibus curuatur ar-
bor C. 10, 39.
- Adoptione nouae prolis C. 9,
13, 9.
- ador Ca. 83. *in Edd. pr. not.*
- adoreum far. C. 11, 2, 74. *haec*
igitur vox aut semen intelligitur,
cum simpliciter positum est ado-
reum; quod apparet etiam ex C.
2, 6, 3. *vbi quatuor generum*
esse dicitur. Habet follicu-
lum firmum et durabilem C.
2, 8, 5. *Duplex fere adovei modus,*
quam tritici ferendus est teste C.
2, 9, 1. Adoreum semen vbi
feri velit Ca. 34, 2. *add.* C. 2,
6, 1. P. S. 2 et O&. 1.
- adoritur aduenientem canis C. 7,
12, 7.
- adpetit ver Ca. 94. *b. e. aduenit.*
- drafi furculi C. Arb. 8, 2.
- dreperere ad columbarium V. 3,
7, 3.
- T. IV. P. III.
- Adruenda V. 1, 35, 1. adruui
pro obrui. Codd. Col. 2, 5, 2.
- Adsellabit (*animal*) corruptum
Veg. 5, 44, 1. *itercus durum*
Veg. 5, 56, 1. *adsellatus mul-*
tum stercoris si ediderit Veg. 2,
22, 2. *si iumentum adsellatum*
fuerit sanguinem Veg. 5, 9, 1.
Corbeiensis liber vbique for-
mam deponentis verbi habet.
- Adserere vitem propter ridicam
V. 1, 26
- Adficcare *vid.* Afficcare.
- Adsignificant statuae V. 2, 11, 10.
adsignificari V. 2, 1, 10.
- Adstata ad olus vitis V. 1, 16, 6.
- Adsum. nisi adfueris velocitate
remedii P. Mar. 15, 1. *adesse*
ad rem diuinam Ca. 83.
- Adtractum animal Veg. 1, 11, 7.
an pro attractum?
- Aduenae volucres V. 3, 5, 6 et 7.
- Adueneror Mineruam V. 1, 1, 6.
- Aduentitius humor V. 1, 41, 3.
aduentitium genus V. 3, 5, 7.
- Aduerto animum Ca. 1, 2. *aduert-*
tendum, si V. 1, 12, 2.
- Adulatio vocis C. 6, 2, 5.
- Adulor. adulantur furem C. 7,
12, 5.
- Adulterina semina propter simili-
tudinem V. 1, 40, 2.
- Adumbrantur vuae tegumentis,
ne exarescant C. 11, 2, 61. *it.*
C. 5, 5, 15. *adumbrari frondi-*
bus C. 9, 7, 4.
- Adunare membra diuisa P. F. 29,
1. *adunatum germen* P. Mar.
10, 36.
- Adunca rostra C. 8, 2, 9.
- Aduocatus veni mihi V. 2, 5, 1.
- Adurit stercore vngulas pullus C.
6, 27, 12. *adurunt glacie* P. O.
4, 2. *aduritur planta calore*
stercoris P. Ian. 15, 16. *mustum*
C. 12, 19, 5. *aduruntur aro-*
mata in fundo subsidentia C.
12, 20, 4.
- donec Adusus eris omne caseum
Ca. 76, 4.
- Adyta C. 1. pr. 30.
- Aeacii flores C. 10, 175. *not.*
- Aedificium in agro quomodo in-
stituendum P. 1, 8, 1.
- G Aedi-

- Aedificare piscinas V. 3, 17, 5.
 aedificandum quando? Ca. 3,
 1. quomodo? C. 1, 4, 8.
 Aedificator ne sit agricola C. 1,
 4, 8.
 Aeditinus veteribus, qui post ae-
 dituus V. 1, 2, 1. aeditumi li-
 berrus V. 1, 69, 2.
 Aeta in Colchide aureum arietem
 habuit V. 2, 1, 6.
 Aegeum pelagus a capris dictum
 V. 2, 1, 8.
 Aeger. Aegri vt tractandi C. 11,
 1, 18. aegrae arbori remedium
 P. F. 25, 23. viti P. Mar. 7, 4.
 non Aegre C. 9, 8, 9. *b. e. im-
 pigre.*
 Aegritudinis huius pestilentia
 Veg. 3, 23, 5. aegritudine af-
 fectis agnis C. 7, 5, 20.
 Aegyptii quomodo explorent pro-
 ventum futuri anni P. Iun. 9.
 Aegyptiae gentis memorabilis
 auctor Bolus C. 7, 5, 17. Ae-
 gyptiae aues C. 8, 8, 10.
 Aegyptus feruens regio C. 3, 12,
 6. Aegypti solum C. 2, 2, 25.
 bonitas C. 2, 12, 3. feracitas
 C. 3, 8, 1.
 in Aemilianis qui habitant V. 3,
 2, 6. *vid. Vrsin. ad V. 1, 2, 23.*
 cf. Suetonii Claud. 18.
 Aemulor. aemulari pomis recen-
 tibus P. Mar. 10, 7.
 Aemulus. aemula umbra C. 5,
 6, 17.
 Aeoles Boeotii Italiae coloni V.
 3, 1, 6. et 3, 12, 6.
 nulla Aequae quam praedicta fal-
 sam. C. 8, 17, 13.
 Aequabiliter Ca. 103. V. 3, 9 10.
 Aequaliter aequabimus P. Mai.
 11, 1.
 Aequilibrio vndique stabilita in se
 requiescit vitis C. Arb. 5, 2.
 Aequinoctialis oriens C. 1, 5, 7.
 meridies C. 1, 6, 2 et 3. *not.*
 Aequinoctium primum C. 9, 14,
 1. aequinoctii autumnalis dies
 C. 2, 8, 2. aequinoctia quando
 fiant C. 9, 14, 10.
 Aequiparo. vt alimentum pomis
 succus aequiparet, P. F. 25,
 16. *not.*
 Aequo. aequare stercora C. 2, 22,
 3. aequavit votum felicitatis ar-
 bor P. Iul. 3, 2.
 Aequor maris C. 8, 17, 3. En-
 naeum C. 10, 270. aequora dul-
 cis humi C. 10, 87.
 Aequoreus pater C. 10, 200.
 Aequus. aequo modo P. 1, 6, 5.
 Aequas scalas reddere Ca. 144, 2
b. e. aequae bonas.
 Aër. aëris mutationes an stati-
 diebus respondeant? C. 11, 1
 31. salubritas vt probetur P.
 1, 3.
 Aeraenta C. 12, 3, 9. *not.*
 Aerea acus commendatur Veg. 3
 4, 36. *vid. Cupr.*
 Aerugo aeris C. 7, 5, 12. Veg. 2
 22, 13. 4, 16, 2.
 Aes pecore statum, pecore nota-
 tum V. 2, 1, 10. aes vltum
 Veg. 6, 28, 2. aeris exigui res
 C. 9, 16, 1. aeris flos Veg. 6
 28, 2 *b. e. chalcantus.*
 Aesculei afferes P. 1, 9, 2.
 Aesculus ad quae utilis P. N
 15, 2.
 Aestas quod initium, et quot die-
 habeat V. 1, 28, 1. C. 11, 2
 39. aestate quae fiant opera V
 1, 27, 3.
 Aestimare personam cui praecipias
 P. 1, 1, 1.
 Aestimatio terrae vinealis C. 3
 12, 1. *in Codd. vbi limitatio
 editur.*
 Aestimator officiorum C. 11, 1, 9.
 Aestiuaria piscium V. 3, 17, 8.
 Aestiuo. aestiuant greges in mon-
 tibus V. 2, 2, 9. aestiuatum
 abiguntur greges V. 2, 1, 16.
 aestiuas sol C. 11, 2, 69. *b. e.*
*in signis aestiuis commorans. Ita
 Gessn. sed Edd. pr. rectius aestiuan-
 tem ibi praeserunt.*
 Aestiuosis locis C. 5, 8, 5.
 Aestiuus. aestiuae partes vitis C.
 Arb. 5, 4.
 Aestuabunda confectio P. O. 17, 2.
 Aestuantis mulae curatio C. 6, 38,
 4. aestuantia vina P. O. 14,
 16. sol. *vide in Aestiuo.*
 Aestuosa caligo C. 11, 2, 53. ae-
 stuosissimum animal fus C. 7,
 10,

- 10, 6. Aestuosa dicuntur animalia, quae calore et aestu infestantur, sicut alsiosa, quae frigore ve-
xantur. BEROALDVS.
- Aestus nebulosus C. II, 2, 57.
aestuum calores C. I, 5, 4. aestibus alternis reciprocans P. N. 15, 3. maris. V. 3, 17, 9. not. p. 591. in mari Italico.
- Aetas media villicationi aptissima C. II, 1, 3. viridis C. I. pr. 12, vetus et nouella C. 8, 9, 4. aetatis indicia in equis C. 6, 29. aetatem anni complere P. N. II. de Aeternitate mundi sententiae V. 2, 1, 3. aeternitati naturae nulla rarditas afferre potest fastidium P. F. 25, 2.
- Aeternam iuuentam, sortita tellus C. I. pr. 2.
- Aeuum pari C. 2, 10, 1. quod alii dicunt aetatem ferre, b. e. durare, non statim perire. Gesa aeui longioris vitam sortitus est ceruus C. 9, 1, 8. aeuo maner C. II, 3, 36.
- Afer. Afra spongia Veg. 3, 34. I. ex Afra pisa lomentum P. O. 14, 9.
- Affatim se replere C. 9, 13, 2. paleas C. 6, 3, 4. viridem frondem, pabulum C. II, 2. 99 et 100.
- Affectionis comes industria Veg. I. pr. 16.
- Affero. affert ager segetes laetas C. 2, 18, 3. vuam vitis V. I, 8, 6. afferunt plantae fructum C. II, 3, 29. florem surculi C. II, 2, 11. vinum vites C. 3, 2, 28. afferre dentes dominum V. 2, 9, 9. plurimum C. 3, 10, 4. afferendo aequauit arbor vorum fertilitatis P. Iul. 3, 2.
- Afficta villae septa V. 3, 3, 2. vid. not. conf. V. 3, 9, 7. it. fictus pro fixus 3, 7, 4. Deficta habet etiam Medicus liber 3, 7, 7.
- Affictitius ad villam actus V. 3, 12, 1.
- Affinitas, pro connexio. V. 11, 16, 1.
- Afflatus. vt ab omni afflatu protegantur C. II, 3, 51. b. e. vento.
- afflatum pro adspiratione s. littera H. dixit V. 3, 1, 6
- Afflicta senio aut tempestate arbor C. 5, 6, 1.
- Affligit herbas lupinus P. Ian. 9, 2.
- Afflo vel adflo. afflat fumus affliduus granaria P. Iun. 3. odor Veg. 3, 4, 43. afflante vicinia alienae aegritudinis Veg. I. pr. 14. afflari a serpente pestilens est C. 8, 5, 18.
- Affusione medicaminis radices infundunt P. F. 28, 2.
- Africam vocat V. 2, 1, 6. quam modo Libyem dixerat, Hesperidum patriam. Africa Numidia C. I. pr. 24. Africae bonitas C. 2, 12, 3. feracitas C. 3, 8, 1.
- Africanae gallinae C. 8, 2, 2. fici Ca. 8, 1. it. V. I, 41, 6. C. 5, 10, 11.
- Afronitri Veg. 5, 2, 1. b. e. aphronitri.
- Ageladae arte C. 10, 30.
- Acta aestate V. 3, 16, 34.
- Ager enim pararique vt debeat Ca. I. C. I, 3, 1 et 12. P. I, 7, 1. optimus quis, et quis huic proximus V. I, 4, 3. it. 1, 7. C. I, 2. campester, collinus, montanus V. I, 6, 2. cultus, siluester, humidus, graninosus, siccus, spurcus C. I. pr. 25. frumentarius Ca. 6, 1. nebulosus, frigidior, macrior Ca. 6, 2. quibus locis conferendus? Ca. 6, 1. P. I, 5, 1. in primis curandus Ca. 6, 1. C. I, 7, 1. vti colendus? Ca. 61, 1. quibus rebus? V. I, 17, 2. quando proscindi possit? P. Ian. 3, 1. pinguis et herbosus quando proscindatur? P. Mai. 3, 1. herbosus et gelidus quando? P. Iun. 3, 1. incultus quando et quomodo aperiendus? P. Mai. 3, 1. siluestris vt extirpandus P. Iul. I, 1. vt pastinari soleat? C. 3, 13, 6. quibus temporibus stercorendus? C. 2, 10. sationi faciendae vt expediendus? C. 2, 11, 21. seri quando incipiat? P. S. 1, 1. aqua per hiemem ne laedatur Ca. 155. vt

- lustrari soleat Ca. 141, 1. quibus remediis curetur? P. 1, 35, 1. Agri genus vt sapore exploratur? C. Arb. 3, 6. forma quoruplex, et quae dimensiones? C. 5, 2, 1. quot operis quisque modus agri coli possit? V. 1, 18. C. 2, 13. quot iugis? V. 1, 19.
- Agger terreus quis bonus? V. 1, 14, 2.
- Aggerare cinerem C. 11, 3, 38. aggerari debent circumfossae arbores C. 2, 21, 5. 11, 2, 46.
- Aggestio fluminum saturat valles P. Ian. 13, 3. *h. e. linus a fluminibus inuectus.* ex aestu recipit. P. N. 15, 3.
- Aggrauatur ratio rustici C. 2, 4, 7. longis itineribus imbecillitas C. 7, 5, 3.
- Agilis industria C. 11, 1, 15. agile corpus ab adspectu C. 6, 29, 3.
- Agilitas currentis aquae P. 1, 17, 2.
- Agitatio terrae C. 2, 2, 6. agitationes agrorum C. 2, 1, 4.
- Agitator aselli C. 7, 1, 3.
- Agito. agitare caput, et caudam crebrius agere C. 6, 6, 3.
- ad Agnatos et gentiles deducendus V. 1, 2, 8. C. 1, 3, 1.
- Agnus. Agnorum cura V. 2, 2, 15. C. 7, 3, 17. P. N. 13, 1. maturi caractere signantur P. Ian. 15, 18. aegrotantes vt iuventur? C. 7, 5, 20.
- Ago. agit arbor coliculum C. 5, 9, 12. folia ficus C. 5, 10, 10. lupinus secundum, tertium florem C. 2, 16, 6. mundus ver C. 10, 210. agere citatum et currentem per M. passus C. 6, 6, 3. caudam crebrius C. 6, 6, 3. agendum vt vitis non sit spissa P. F. 13, 3. nihil agendo male agere discunt homines C. 11, 1, 26.
- P. Agrasius, publicanus. collocutor, V. 1, 2, 1.
- res Agrestis *h. e. rustica* C. 11, 1, 29. agreste negotium C. 11, 1, 16. agrestium operum studiosi C. 5, 1, 1. agrestis pastinaca C. 9, 4, 5. 6, 33, 1. agrestes columbae V. 2, 7, 8. 3, 7, 1. pauonum greges V. 3, 6, 2. mures vt profligentur P. 1, 35, 9.
- Agrestis herbae radices C. 6, 31, 2. *ubi hederac ex Hippinatr. correnxi.*
- Ἀγρία σαφυλή C. 8, 5, 21.
- Agricola perfectus qui C. 1. pr. 32. agriculturalum duces Dii V. 1, 1, 4.
- Agricolare opus P. inf. 3.
- Agricolationis neque doctores se vlli neque discipulos profitentur C. 1. pr. 6. 11, 1, 10, studiosi C. 4, 1, 1. agricolationi qui studium dederit C. 1, 1, 1.
- Agricultores C. 1. pr. 6.
- Agricultura ars est V. 1, 3. eius laus Ca. pr. 2. partes V. 1, 5, 3. P. 1, 2. summa V. 1, 2, 12. principium et finis V. 1, 4, 1. praecepta generalia P. 1, 6. auctores Graeci V. 1, 1, 8. C. 1, 1, 7. Latini C. 1, 1, 12.
- Agrifolium *vide* Acrusfolium.
- Agrii semen an Argii Veg. 5, 58, 2. *vide ad* 5, 26, 3. *not. p.* 89.
- C. Agrius, Socraticus, collocutor V. 1, 2, 1.
- Aheneum coculum Ca. 11, 2. signum V. 3, 2, 8. vnum Ca. 11, 2. ahenei orbis Ca. 10, 4. 11, 2. ahenea omnia Ca. 98, 2.
- Aiacis flores *al.* Aeacii C. 10, 175.
- Ala. alis erepris vel exsecis P. Iun. 7, 7.
- Alaternus arbor C. 7, 6, 1. *Plinius 16. f. 45. folium inter ilicem et oleam tribuit, fructum negat. Existimatur esse Theophrasti Φιλύκη, Gallorum Alaternae, Linnaci Rhamnus alaternus floribus dioecis, quare non mirum arbores mares fructum non ferre. Inter arbores infelices enumerat Tarquinius Priscus in ostentatio arborario ap. Macrobinum Saturn. 2. c. 16. ubi editur alaternum pro alaternum. Rhamnus alaternus Linnaci, Φιλύκη Theophrasti semperuirens, foliis vtilis ouibus. Theophr. H. P. V. c. 7 et 8. Clusius 1, 33.*

- Alba Ca. 135, 1. Alba condita V. 2, 4, 18.
- Albae ficus C. 10, 417.
- Albanus ager C. 3, 8, 5. 3, 9, 2. collis C. 3, 2, 16. Albani solum mutarunt C. 1, 3, 6. Albanae Curiae trigeminorum matres C. 3, 8, 1.
- Albarium opus ut fiat P. 1, 14. albarii operis nitore decorare P. 1, 40, 5.
- Albiceris olea Ca. 6, 1. V. 1, 24, 1.
- Albiduli coloris liquor, P. F. 25, 12. albidum granum C. 2, 9, 13.
- Albicus color equi P. Mar. 13, 4.
- Albitis Veg. 6, 12, 3. *inter suffimenta. vitiosum vocabulum.*
- Albium, Ingaunum V. 3, 9, 17. *not.*
- Albor ouorum P. O. 14, 9.
- Albuelis vitis C. 3, 2, 24.
- Albuginosus h. e. ictericus Veg. 5, 55. varietas a.
- Album in oculo ut curetur C. 6, 17, 7. Veg. 3, 18. et alibi. *Est graecorum λεύκωμα et ἄσθημα. Vide in Cicatrix.*
- Albumentum oui Veg. 3, 57, 1. *Ἀλκή canis nomen C. 7, 12, 13.*
- Alea negotiationis C. 1. pr. 8. vitae domini V. 1, 4, 3. aleam sequi V. 1, 18, 8. vindemiatorum subire C. 3, 21, 6.
- Alecem *vide in Allicem.*
- Alescere h. e. crescere V. 1, 2, 5. 1, 44, 4. 1, 45, 3. *ante Victor.* alescendo roborari V. 2, 4, 19. *Vide infra in coalescere.*
- Aleum pro alio *in libris Vegetii, v. g. 3, 43, 2.*
- Alexandrinae columbae C. 8, 8, 8. cucurbitae C. 11, 3, 49. Alexandrinum cuminum Veg. 6, 28, 30. Alexandrina lens Vegetii *videtur Pelusiaca aliis laudata, vel Aegyptia.* Alexandrinum nitrum Veg. 3, 28, 2.
- Alexis spernat opes Corydonis C. 10, 298
- Alita ut fiant, i. e. polenta P. lun. 12. *Thucydides 6, 22. ubi haec voluit significare χριτάς πεφρυγμένας nominavit.*
- Alga marina suspenditur in ficis arborib. P. Mar. 10, 30. ad radices obruitur P. Mar. 10, 3. algae taeniolis inuoluuntur radices brassicae C. 11, 3, 239. P. F. 24, 7. herbis vestiuntur scopuli C. 8, 17, 6. alga marina vestire P. Mar. 10, 13.
- Algiana olea C. 5, 8, 3.
- Algor obest praegnantibus V. 2, 7, 10.
- Alibile aut *ἄσπετον* lac *actine* V. 2, 11, 1. alibiliores fiunt pulli, *pass.* V. 3, 9, 14. *not.*
- Alica prima Ca. 76, 1. olim male Alica in P. lun. 12.
- Alicastrum *vide Hal.*
- Alienatus morbus Veg. 5, 22, 1.
- Alienigeni pisces C. 8, 16, 9. alienigenos pullos P. 1, 28, 2. alienigenis foetibus C. 8, 5, 10. alienigena femina C. 3, 4, 1.
- Alieno, *pro vendo* V. 2, 1, 24.
- Alienus odor opplet nares V. 3, 4, 3. aliena huic tempori satio C. 11, 2, 20. omni labe pollutionis aqua P. Aug. 10, 20. alienum exterae regionis difficilius conualefcit C. Arb. 1, 3. huic curae C. 8, 6.
- Alimentum *de fimo* C. 2, 5, 2. 2, 14, 4 *vid.* Pabulum. alimento materno destitutus C. 3, 10, 21. alimenta terrestria C. 12. pr. 3.
- Alimonium V. 1, 8, 7. 3, 16, 15. seminum V. 1, 44, 3. in alimoniis pecus sic contuendum V. 2, 5, 16. 2, 1, 24.
- Aliquantis diebus *pro aliquot* P. 1, 19, 2. post aliquantos dies P. D. S. *Saepe ita Vegetius v. g. 3, 4, 8 et 19. 3, 15, 21. 3, 44, 2. et in altero opere de re milit. v. g. 3, 22. bis. it. 3, 23 etc.* Sic et Palladius X. 5. aliquanto dixit *pro paullo.*
- Aliquis. aliquod semen. h. e. *aliquantum seminis* C. 11, 3, 57. aliqua V folia Ca. 156, 1. V. 1, 2, 28.
- Aliter. cornibus nigris potius quam aliter V. 1, 20, 1. aliter i. e. alia de causa C. 1, 3, 6. aliter i. e. alio remedio P. 1, 41, 2.

- Mart. 10, 7 et 10. Nou. 21, 1 etc.
- Alium pro allium v. ad Cato. 132, 2. et ita fere semper Vegetius Corbeii. unde et saepe aleum, oleum.
- Alius ab alio separati C. 5, 6, 25.
- Alius quis ferus C. 9, 20, 7.
- aliae quae bestia V. 3, 5, 3.
- 3, 11, 3. aliudue quid animal V. 3, 7, 3. aliam atque aliam emittit C. 9, 8, 10. aliud melle b. e. diuersum a melle V. 3, 16, 23. alii Dei genit. V. 1, 2, 19.
- Allecto. allectare sibilo C. 2, 3, 2.
- Allectores captiuorum turdi C. 8, 10, 1.
- Alecula vid. halec.
- Alleuare plagam ferro C. 4, 24, 4 et 6. i. e. leuem et planam reddere. nodos et cicatrices C. 3, 15, 3.
- Allicem impone articulis Veg. 3, 49, 3. *utrum alicam, an halecem?* Alicae fauet farina hordeacea, haleci autem sinapi. Gesner; ipse alecem dedi.
- Allidere et elidere de motu aquarum versus litora ad C. 4, 20, 2.
- Allidere Veg. 1, 25, 2. et elidere s. 3. videtur idem significare, quod equum deicere curationis causa. Allidi domium (ab agro suo) i. e. affligi. C. 1, 3, 9.
- Alligator vitis C. 4, 13, 1. 4, 17, 5. 4, 20, 1. 4, 26, 4. alligare dolia Ca. 39.
- Alligatura insectionis C. Arb. 8, 3.
- Allinire, alliniatur P. 1, 41, 3. F. 33. et alias: et in vniuersum linio cum compositis ita saepe ex quarta coniugatione flexum inuenias in nostris scriptoribus, ut solis librariis hoc tribuere, apud Palladium certe, non audeam. Vid. Linio. Gesn.
- Allium ne foereat P. N. 6, 2. Punicum, ἀφροσκόγον, Vlpicum C. 11, 3, 20. allii fatio et cultura P. Ian. 14, 5. N. 6, 1. allia cum cepis C. 10, 314. Allium veteres separarunt, ut Bauhinus a cepa et porro radice ex multis nucleis congregata, cepas simplice radice ex tunicis concentricis conuoluta foliis fistulosis, porrum a cepa foliis planis fere distinxerunt.
- Allobroges qua pice ad condituras vrantur C. 12, 23, 1.
- Allobrogicae vites C. 3, 2, 16.
- Alludere ad litus vid. ad C. 4, 20, 2.
- Alluies fluminum C. 3, 11, 8.
- Alnus ad quae utilis P. N. 15, 2. alnos indomitas C. 10, 250.
- Aloë epatica P. O. 14, 8 et 13.
- aloës optimi Veg. 1, 14, 5.
- Alpes ad Alpes in Gallia V. 3, 13, 6. Alpium accolae Ligures nominat Varrone paulo recentior Crinagoras Analec. Brunk. T. II. p. 148, 149. no. 28 et 31. ubi simul propinqua Rheni flumini (προχώρας ἐσθλῆνις an origini?) esse dicuntur.
- Alpius foenerator C. 1, 7, 2.
- Alfiosum. pecus caprile V. 2, 3, 6.
- Alter post trigessimum et alterum diem C. 12, 41, 1. alterae parti C. 5, 11, 10. alterae alterae V. 2, 2, 2. alterae partes V. 2, 1, 16. altera altera non contingant C. 12, 45, 1 et 5. de alteris quatuor V. 1, 17, 1. 2, 2, 7. alteris vasis Ca. 18, 3.
- Alternatae qualitates C. 2, 2, 2.
- Alternemus vernaculas et Atinias C. 5, 6, 4.
- Alternis aestibus reciprocans P. N. 15, 3. annis V. 1, 44, 3. C. 2, 9, 4. alternis dormiunt V. 3, 16, 9. sal ingeritur C. 12, 53, 4. alterna tabulara oliuarum et salis vsque in summum component C. 12, 48, 3.
- Althaea, ibiscus P. O. 14, 11. e simplici etiam MS. Sylb. Gr. ἀλθαία.
- Altiles boues V. 2, 1, 20.
- Altinae vaccae C. 6, 24, 5.
- Altinates oues C. 7, 2, 3.
- Alte duos digitos C. 5, 6, 6.
- Alta nouem pedum C. 8, 14, 1. ternis pedibus P. 1, 38, 2. tribus pedibus P. Ian. 10, 2. in altum descendere C. 11, 3, 62. altissimi homines Germani C. 3, 8, 2.

- Aluaria liber Sang. habet, ubi editur in Columella aluaria.
- Alueare. aluearium castratio P. O. 13. purgatio P. Apr. 8, 7.
- Aluearium, μελετρών V. 3, 16, 12. populi adiectione vt reparetur P. Iun. 7, 8. aluaria quae pro bentur C. 9, 6. quando et quomodo castrantur P. Iun. 7, 1 et 2.
- Alueati sulci Ca. 43, 1. not.
- Alueoli ad an. C. 8, 5, 13.
- Aluei, apum habitacula C. 9, 2, 1. ex fimo, lateribus, C. 9, 6, 2. collocandi vt sint C. 9, 7. alveorum cultores C. 9, 3, 1. sed in Columella plerisque in locis e Sangerm. libro alui restitutae sunt. ¶ Alueus supellex alia. in alueo indere Ca. 81. salire herbas C. 12, 9, 1. aluei Ca. 11, 5. quibus in lintres portantur collectae vineae TVRN. 7, 23. alvei angulis expressis opponuntur C. 4, 4, 1. alueus ad hordeum ministrandum equis Veg. 1, 56, 3. in alueo aqua apponitur bovi Veg. 5, 30, 2.
- Alumen crudum Veg. 3, 63. rotundum Veg. 3, 58, 2. scissum, tritum C. 6, 13, 1.
- Alumnum gregeum, de porculis P. F. 26, 4. alumnos educere C. 4, 27, 4.
- Alus, i. e. symphytum. ad Veg. 4, 8, 2. not.
- Alura. Veg. 3, 33, 3.
- Aluus superior vt deliciatur (vomitu) Ca. 156, 2. not. quali vino moueatur Ca. 115, 1. citatur C. 7, 9, 9. cruda Ca. 125. non consistens et cruda quo vino curetur Ca. 126. simpliciter aluus vocatur C. 6, 7, 2. not. si aluus non ibit Ca. 157, 7. aluum bonam facere Ca. 156, 1. aluo materna C. 10, 146. ¶ Alvi apum vnde dictae, et qua materia fiant V. 3, 16, 15. add. C. 9, 6. asperiendae sunt C. 9, 14, 7. castratae C. 9, 15, 11. 11, 2, 50.
- Alma herba pro auia Veg. 4, 15, 4. not.
- Amaracus odoratus C. 10, 296. suauiter rubens ap. Iulium Firmicum de errore prof. relig. in Fabula Proserpinae.
- Amarantini flores C. 9, 4, 6. sed ibi tamaricini lgd.
- Amarantus C. 9, 4, 3. amaranti immortales C. 10, 175. Philostr. Icon. 1, 9. ἀμάραντα διὰ μέτε τῆ ὕδατος νεύει, ἠδὲ ἀσπράχους καὶ βάλλοντες ἀνθεὶ τὸ ὕδωρ. ubi Codex Gudianus ἀμαρτα scriptum habet.
- Amarefcunt amygdala, si rodantur arbores a pecore P. Ian. 15, 9.
- Amariton olim Edd. C. 3, 2, 24. ubi amethyston restituit etiam BEROALDVS.
- Amarissimus morbus amaris potionibus soluendus Veg. 1, 11, 8.
- Amati amaticum quae vocatur herba Veg. 4, 14, 2. not.
- Amat frequenter effodi P. F. 24, 10. putari et circumfodi P. Mar. 10, 19.
- Ambiri pice tenaces P. Sept. 17. ubi antea erat amburi.
- Ἀμβολιερὸς ἀνήρ C. 11, 1, 92. h. e. dilator, qui ἀναβάλλει reuicit ac differt necessaria.
- Ambrosios succos C. 10, 408.
- Ambulacra in cella vinaria P. 1, 18, 2.
- Ambulatio V. 3, 5, 9. ambulationes villaticae C. 1, 6, 2. Vide in Xystum.
- Ambulator ne sit villicus Ca. 5, 2 et 5. C. 1, 8, 7. ambulatrix ne fiet villica Ca. 143, 1.
- Ambulaturae gratiam perdit equus Veg. 2, 5, 2. 4, 6, 6 et 7.
- Ambulat feriata familia V. 1, 16, 4. ambulare compositae C. 6, 2, 5. ambulant naues Ca. 1, 3.
- Amburi vide ambiri.
- Amelli frutices C. 9, 4, 4. radix C. 9, 13, 8.
- Amerina inala C. 5, 19, 10. salix C. 4, 30, 4. vnde dicta? ad Pall. p. 94. corbulae Ca. 11, 5.
- Ames. in amibus apparetur aucupium noctuae P. S. 12. amites basternarum P. Iun. 2, 3. C. G 4 9, 1,

- C. 9, 1, 3. *ubi antea ramices.*
- ³Amēdusos vitis C. 3, 2, 24.
- ex Amicitia domini hospes C. 11, 1, 23. *b. e. ex amicis.*
- Amicus. Amiciores iugo quam arboribus vites C. 3, 2, 21. amicissimi apibus flores C. 9, 4, 4. venti C. 1, 5, 4.
- Amictus gemmantis caudae P. 1, 28, 2. *de pauone.*
- De Amida et Amidano ad Palladium p. 94.
- Aminneum vinum. Ca. 6, 4.
- Aminneum minusculum et maiusculum Ca. 6, 4, 7, 2. V. 1, 25. Amineae vites quales et quot generum C. 3, 2, 7 sqq. P. F. 9, 4. Amineae vetustissimae quaeque vineae C. 3, 9, 3. vinum Amineum Veg. 3, 22, 8. *ὁ ἐκ Τυγγήνας οἶνος laudatur hinc a vetusto poeta ap. Athenaeum 15. p. 702.*
- Amiterninus cognomen P. Aufidii Pontiani V. 2, 9, 6.
- Amiterninis aruis C. 10, 422.
- Amminicula pro admin. scribunt omnes editi P. F. 24, 4. Mari. 9, 16.
- Ammoniacus sal C. 6, 17, 7. eius usus in Maltha P. 1, 41. Armoniacum fere scribunt editi. Vegetii. Ammoniacae guttae Veg. 5, 67, 2. *not.* Ammoniacum, ferulae liquor, in Africa Cyrenaica frequentis, de qua multa Diosc. 3, 98. In Vegetio fere ubique Edd. armeniacum scriptum exhibent aut armoniacum, *ubi vel inuitis interdum libris scriptis reposui ammoniacum. Gesneri notam in varietate. ad 6, 14, 2. p. 273 positam plane refecare debuissem cum reliqua parte, quam omisi. Vixdum enim vir doctus, quid esset ammonicum, compererat.*
- Aminis altera V. 3, 5, 9. amne primo multi spumantis egesto P. O. 14, 18. *b. e. fluxura.*
- Amoenitate aliqua demerenda erit matrona C. 1, 4, 8.
- Amor nunc ad coitus properat C. 10, 196. *de vere. amores veneri C. 11, 1, 14. Nepos 4, 4, 1. amorem venereum de pueri amore dixit.*
- Ampalnum Veg. 6, 27, 4. *no. n.*
- Ἀμπελόεσσαν appellat Phrygiam Homerus V. 1, 2, 6.
- Ἀμφίβια V. 3, 10, 1. C. 8, 13.
- Amphitrite. Dea C. 10, 201.
- Amphora defracto collo Ca. 88, 1.
- Amphrysi nemus C. 10, 265.
- Amplexum genus pass. P. inf. 48. hoc Amplius a. 142.
- Ampullaceum corium C. 8, 2, 15.
- Amputare mercurum C. 4, 15, 4. scabiam C. 6, 22, 3.
- Amulum s. amyllum vri fiat Ca. 87. ad inuicem amuli Veg. 3, 7, 3. *add. 6, 8, 4. ubi scribatur amilum.*
- Amurca quid esset? V. 1, 64. *sin. cera, falsa C. 12, 50, 5. insulsa C. 2, 9, 10. decocta Ca. 99. ut decoquatur V. 1, 64. ut condatur V. 1, 61. ut feruetur et promatur V. 1, 64. 1. inimicissima oleo C. 12, 50, 4. itaque tollere eam cauet capulator Ca. 66, 2. eius utilitas perisique incognita est V. 1, 55, 7. varii eius usus Ca. 91 ad 101. it. 103. V. 1, 51, 1. veteris amurcae usus C. 2, 15, 3. bubus salutaris est C. 6, 4, 4. Veg. 3, 2, 11. ad aream C. 2, 20, 1. ad granaria V. 1, 57, 1. aduersus pulices P. 1, 35, 8. spissae adherent mures P. 1, 35, 9. arboribus spargenda Ca. 36. P. F. 25, 23. oleis speciatim C. 11, 2, 29.*
- Amurga passim scribitur per G. in MSS. Palatinis, teste Sylburgio, e Graeco ἀμόργη. Seru. ad Georg. 1, 94. Amurca per C scribitur et per G pronunciat, ut C. Gaius, Cn. Gneius. De natura amurcae ad Ca. 99. Addo locum Aristotelis de Color. c. 5. κατὰπερ καὶ ἐπὶ τῆς μήκωνος ὁ ὀπὸς καὶ ἐπὶ τῆς ἐλάτας ὁ ἀμόργης. Est igitur proprius oleae succus proprie si dicatur.
- Amurcaria dolia Ca. 10, 4.
- ad Amussim non est numerus V. 2, 1, 26.

- Amygdalcos ramos P. inf. 157. Amygdali fatio et cultura P. Ian. 15, 6. F. 25, 33. insitio P. inf. 149. amygdalo inferitur pirus P. F. 25, 6. amygdalae arbores C. 9, 4, 3. quando inscrantur C. 11, 2; 96. parum feraces vt medicandae C. 5, 10, 20. amygdalum, nucem C. 12, 55, 2. amygdala qualia ferenda et quomodo P. Ian. 15, 6 sqq. feracia vt fiant C. Arb. 25, 1. *Colmella arborem amygdalam ubique, fructum nucem graecam dicit; Palladius vero amygdalus femineo genere est arbor, amygdalum nux. Amygdalum flore purpureo fulgentem Priapeia, habent Epigr. 51.*
- Amylum Vid. anul.
- Amythaonius Chiron C. 10, 348.
- An. ars an sit, an quid aliud V. 1, 3. an vniuersa, an aliqua C. 1, 1, 3.
- an pro ana distributio, Gr. ἀνά, saepe apud Vegetium, ana est 5, 44, 6. variet. et alibi.
- Anacollima (ἀνακόλλημα) emplastrum quod diuisa coniungit Veg. 6, 22, 1. Describitur aliud quod anacollima 5, 17, 7. 6, 23, 1. oculo per paracentesin curatio imponendum Veg. 1, 17, 4. ad sanguinem sistendum 5, 9, 3.
- Anagallicum apud Vegetium quid sit disputatur ad 5, 66, 5. p. 99. et 6, 8, 4. p. 108. agallicum erat 5, 23, 12. vbi ex Goth. rectum dedimus, quod Gesnerus coniectura affectus erat.
- Anapleroticum Veg. 3, 28, 2.
- de Anatibus V. 3, 11. vt alantur C. 8, 15, 1. conspectu suo intestinorum dolores praesertim equini generis sanant C. 6, 7, 1. Veg. 4, 4, 6. anatum tabula V. 3, 5, 14.
- Anceps ad faonium spectet, de nuce ferenda C. 5, 10, 13. et Arb. 22, 2. anceps eucntus C. 3, 6, 3.
- Anchusa Veg. 5, 70, 4.
- Ancipiter MS. Lips. pro accipiter C. 8, 4, 6. 8, 8, 4.
- Ancoras tollere V. 3, 17, 1. b. e. discedere.
- Ἀνθήρα, τὰ, seminarii areae Comm. ad Col. p. 275.
- Andrachne humida C. 10, 376. Portulaca.
- Andromeda C. 11, 2, 59.
- Andronicus Cyrrhestes V. 3, 5, 17. not.
- Anessum pro aniso MS. Palat. P. F. 24, 14. Sylb.
- Anethi fatio et cultus C. 11, 3, 42. P. E. 24, 5 papauer ei iungitur C. 10, 314.
- Aneurysina Veg. 3, 30, 1.
- Angi pluribus radicibus inter se connexis C. 4, 2, 2. desideriiis naturalibus C. 6, 27, 7. angentem exterminet herbam C. 10, 149.
- Anguifer ὀφιῶχος C. 11, 2, 49.
- Anguinei cucumeris humore medicata semina C. 2, 9, 10. radix medicina suum C. 7, 10, 5.
- Anguillae cisternis immittendae P. 1, 17, 2.
- Anguina pellis Ca. 73.
- Anguis corio inuoluitur truncus arboris, vt florem contineat P. Mar. 10, 4.
- Angularis lapis Ca. 14, 1. est ad angulos rectos caesus Gesnero. angulares ordines C. 5, 3, 2. extremi. G. venae, erant antea in Veg. 3, 12, 2. vbi nunc iugulares.
- Anguste putare vel deputare C. 4, 22, 3. 4, 16, 1. angustius aut laxius de re aliqua constituere V. 2, 10, 10. angustissime praecisus C. 4, 24, 17.
- Angusto: angustatur foramen egestionis Veg. 5, 14, 6.
- Angustus. angusta putatio C. 4, 10, 1. 3, 21, 7.
- Anhelitum peltis exhalant spiritus P. Aug. 9, 1. ex anhelitu inflationes Veg. 5, 38.
- Aniciana pira C. 5, 10, 18. Ca. 7, 3.
- Anima, b. e. aer V. 1, 4, 1. ex graeco ἀνεμος.
- Anima auriga reatrixque membrorum C. 3, 10, 9. sui pro

- fale V. 2, 4, 10. animam efflare V. 1, 3, 69 animas extorquent naribus P. Aug. 9, 1. *b. c. suffocant.*
- Animaduvertuntur** sues a facie V. 2, 4, 4.
- Animal** si quod in mustum ceciderit C. 12, 31. si in oleum P. N. 20, 3. animalium generandi principium an habuerint? V. 2, 1, 3.
- Animatae** quotidianis rigationibus arbores P. Mar. 10, 15.
- Animo.** animare plantam quotidianis rigationibus P. Iul. 3, 2. animans machina C. 3, 10, 10. animantur oua C. 8, 5, 10. femina genitalibus locis iniecta C. 6, 36. 2. animari alimento contra vim caeli torrentis P. Mar. 1, 3.
- Animus.** animi ingenium variat etiam in bobus C. 6, 1, 1. animi lumen C. 1. pr. 23.
- Anisi** satio et cultura P. F. 24, 14. Mart. 9, 17. anisum Aegypt. C. 12, 49, 2. 12, 51, 2. Pontici Veg. 5, 51, 2. *sed ibi Hippiatrica rheum nominant.*
- Annalis** cursus solis V. 1, 27, 1. annale tempus ibid.
- Anniculus** malleolus C. 4, 7, 3. furculus P. Mart. 10, 32. annicula aetas C. 7, 9, 2. mula C. 6, 37, 11. P. Mart. 14, 4. planta P. O. 12, 1. vitis C. 4, 15, 1. anniculum defrutum C. 12, 20, 1. vinum V. 1, 65, 1. anniculi pulli V. 2, 7, 11. ramuli C. 5, 11, 3. anniculæ nuces Ca. 17, 2.
- Anniversarii** vicini V. 1, 16, 4. *videntur annua mercede conducti Gesnero.*
- Annius** Capra V. 2, 1, 10.
- Annona** regionis C. 3, 15, 5. *latissime patet, et pro tota ratione accipitur, qua utile aliquid aut secus videtur G. lactis C. 8, 17, 13. macelli annonam excandefacere, incendere V. 3, 2. 16. multi annonam experiri C. 3, 21, 6. vini C. 3, 3. 10. annonae sterilitas C. 2, 10, 1.*
- Annoſa** mater C. 6, 28.
- Annotini** vngues custodum C. 4, 24, 8. annotinae plantae pro hornotinae MS. Pol. C. Arb. 30, 1.
- Annoto**, quid, et cui, et quando datum C. 12, 3, 4.
- Annumerauimus** sua cuique C. 12, 3, 4. annumerantur agni duo pro vna oue V. 2, 2, 5. *alias*, procedunt.
- Annus** quibus partibus constat V. 1, 27, 1. prospiciens V. 1, 23, 3. anni tempora e foliis cognosci possunt V. 1, 46. anni quo tempore quaeque fieri oporteat V. 1, 28, 2. C. 11. 2. anni Romani princeps mensis Ianuarius C. 11. 2, 3. in annum *intell. futurum* V. 2, 2, 12.
- Anſarum** vas C. 9, 15, 5.
- Anſer.** de his V. 3, 10. C. 8, 13, P. 1, 30. Capitoli custodes C. 8, 13, 2. vt alantur C. 8, 14. vt farciantur C. 89.
- Anſerculis** excusis C. 8, 14, 7.
- Ante** annum C. Arb. 4, 3. it. 16, 2. *pro anno ante. ante diem IX Calend. Nou. C. 2, 8, 2. ante quadragesimum vindemiae diem C. 12, 18, 4. ante quam extrahatur praerumpitur C. 3, 18, 2.*
- Antelucana** lucubratio C. 11, 2, 12. antelucanis temporibus V. 1, 14, 2. C. 11, 2, 55.
- Antepagmenta** Ca. 14, 2 et 4. *Cl. Facciolati, cuius plura sunt in hos scriptores merita, explanationem dedimus ad Fabrum. Neque contemnenda Cl. Schoettgenii coniectura, qui pessulorum vel repagulorum genus autumat. Certe ad ipsam parietis firmitatem referri videntur s. 4. et etymologia conuenit planissime. Gesner.*
- Antes** sitientes andrachne protegit C. 10, 376. Ordines primos cuiusque rei ex etymo significare videtur. Sed etiam de his est erudita Cl. Facciolati disputatio in Fabri thesaurum a nobis relata. Gesn.
- περὶ Ἀντιπαθῶν* liber Democriti C. 11, 3, 64.

Antiphilus cum Lyfippo nominatur V. 3, 2, 5. *picturem Philippo et Alexandro aequalem in Aegypto natum, discipulum Ctesidemi habet Plinius 35. sect. 37. a quo diuersum tempore facit Harduinus Antiphilum picturem, quem Plinius l. c. sect. 40. no. 32. inter primis proximos picturem nominat. Eius lanificium Ptolemaeo venante, laudat Plinius. Apellis Ephesii pictoris apud Ptolemaeum Philopatore gratiosi aemulum Antiphilum picturem nominat Lucianus de non temere credenda calumnia, quem ait Apellem coniurationis cum Theodoro factae apud Ptolemaeum accusasse. Ex quo fit manifestum, narrationem pertinere ad A. V. 535. Olymp. 140. Coniurationem Theodoti narrat Polybius V. 40 sqq.*

antiqua vitis P. N. 3. antiquae apes et veteres C. 9, 11, 3. antiqua cannera P. F. 23, 2. rosaria C. 11, 2, 19. P. F. 21, 1.

antiquus et Atticus confunduntur in MSS. vid. Atticus.

antiquissima fides pastoris C. 8, 4, 6. pars C. 3, 21, 11. antiquissimum sit considerare C. 3, 6, 3. ei esse debet conseruare C. 4, 20, 1. est explorari parentem C. 6, 36, 1. sic 2, 9, 9, 4, 29, 10. 8, 7, 5.

antistites artium *b. e. magistri* C. 11, 1, 10. singulis dare, qui obseruent et praecipiant C. 3, 21, 6.

antistat. antistat brassica oleribus omnibus Ca. 156, 1.

antistes C. I. pr. 31.

antennini boues C. 6, 1, 2.

aper. de apris V. 3, 13. apri sues feri V. 2, 1, 5.

aperire agros P. Mai. 3, 1. arbores foetus C. 10, 401. *μῦθον* de Actaeone V. 2, 9, 9.

apertio floris P. 1, 6, 4.

aperturam si fecerit Veg. 2, 48 3.

apertus locus Ca. 35, 1. Ca. 46. P. 1, 5, 5. *est soli expositus, ab*

umbra Ca. 34, 2. a sole apud Festum in *apricus*.

Apes V. Apis.

Aphronitrum V. Afron. *Est spuma nitri pars tenuissima et optima. cf. Plinii 31. sect. 46. no. 2. et in voc. Nitrum. Onidio in Medicam. Faciei versu 73. nitri spuma rubentis.*

Aphroscorodon, allium Punicum vlpicum C. 11, 3, 20.

Apiacos, brassicae species Ca. 157, 2. *Edd. pr. apia habent.*

Apiana vitis C. 3, 2, 17 sq. vua C. 12, 39, 3. Apianum vinum C. 12, 45, 6.

Apiarium, apum grex, examen C. 9, 3, 4. *Apiarii instrumentum quo facies ab icthi apum defendatur, memorat Nonnus Dionysiac. 5. p. 154. de Aristaeo: καὶ λιπέαις ἀψίσι πολυλέκτοιο χιτῶνος γυῖα περισφίγγας ὀνύχων ἀπο μέχρη κομάων. Simile videtur indumentum, quod nostri vocant Bienenkappe.*

Apiaria, *μελισσῶνες*, apum cubilia C. 8, 1, 4. 9, 5, 2. 9, 7, 1. et 4. 9, 12, 4.

Apialtrum, *μέλιον, μελίφυλλον, μελισσόφυλλον* V. 3, 16, 10. C. 9, 8, 13.

Apicae oues V. 2, 2, 3.

Apiciae vuae Ca. 24, 1. V. 1, 58.

Apicium vinum Ca. 6, 5, 7, 2. 24, 2. V. 1, 25.

Apis grandior C. 9, 3, 2. euadic C. 9, 12, 1. De apibus V. 3, 16. C. 9, 2 sq. *ad finem libri*. P. 1, 37—39. quomodo e iuenco progengerentur C. 9, 14, 6. V. 3, 16, 4. mellifica loca vt indicent P. Apr. 8, 1. aduersus hiemem vt muniendae P. Nou. 8, 1. siluestres vt inuestigentur et capiantur C. 9, 8, 7. earum seditio vel fuga vt nosci et compesci possit P. Iun. 7, 5 et 9. apum reges qua forma C. 9, 10, 1. it. 9, 11, 4. P. Iun. 7, 6 et 9. Apum morbi et remedia C. 9, 13. P. Mar. 15. *Genitiuus pluralis indifferenter apum habet et apium. v. c. de originibus apum*

- apum C. 9, 2, 2. caeterarum
apum C. 9, 14, 4. apium causa
V. 3, 16, 1. natura C. 9, 9,
I etc.
- Apium:** eius ratio et cultura C.
11, 3, 33. P. Apr. 3, 1. genera
tria P. Apr. 3, 2. apio falces
cingere C. 10, 371. apios ma-
iores et crispos vt facias P. Apr.
3, 2. sic apium viridem Veg. 3,
11, 1. appium saepe pro apio
dabant Editiones Vegetii.
- Ἀποκατάσσις** C. 3, 6, 4. not.
- Ἀπόκαυσις**, lunae C. 2, 10, 10.
vide Add. ad P. N. 1, 3.
- Apocimatis** libra Veg. 3, 54, 4.
eadem est apoxima 5, 27, 4, 6,
14, 1. Sed verum est Apochyma.
vide not. p. 65. Etiam cera ab-
rasa seruabatur. Hinc de nau-
fragio Arrianus in Periplo Eu-
xini ponti p. 5. καὶ ὁ κηρὸς
ἀπεξύσθη. Auctor Queroli p.
53. vnciam aposiae hoc est ex-
coctionis: ubi corrigo apoci-
mae.
- Ἀποδυτήριον** V. 2 pr. 2.
- Ἀπόκαυσις** lunae male inuecta a
Gesnero C. 2, 10, 10. Vide
ἀπόκαυσις.
- Apollonium** bitumen vid. h. v.
- Apostema** Veg. 4, 8.
- Apostolicum** medicamentum Veg.
3, 26, 2. Sambucus in marg. for-
te pro carastolico. Gesn.
- Apothecae villaticae** C. 1, 6, 9 et
20.
- Apoxima** V. Apocima.
- Apparent** Vergiliae totae, taurus
totus C. 11, 2, 39. opus non
apparet domino Ca. 2, 2.
- Apparitor** Appii V. 3, 7, 1.
- Appellatione** blanda mulcere P.
Mar. 12, 2.
- non Appellando optima nomina
sunt mala C. 1, 7, 2.
- Appellere** oues ad bibendum V.
2, 2, 11.
- Appendicula** pro petiolo vid. no.
ad P. Mar. 10, 7.
- Appendix** adiicitur V. 3, 9, 2. ap-
pendices fundi V. 1, 16, 1.
Ἰ spina Plinii quae? ad Pall. p.
213.
- Appetit** stercoreari organum P. S.
13, 2.
- Appiosus** equus describitur Veg.
1, 25, 2. 2, 3, 10. 3, 9, 5.
Cum opiosus etiam sit in libris
antiquis, et somnolentum sit bo-
genus, ab opio forte ita vocari
diuinabat Excellentissimus Medi-
cus Platnerus, quem aliquoties
honoris et officii causa nomino
Gesner.
- Appius**, collocutor, pauper et
parcus in adolescentia V. 3, 16.
1. idem Appius Claudius augur
V. 3, 2, 2.
- Applicatus** ad eam ramus C. 5, 6
12. applicato adminiculo C. 4,
6, 3. applicata trunco C. 5, 6,
24. applicitus trunco palus C.
4, 22, 2. applicatis auribus
equus V. 2, 7, 5.
- Applico.** si applicueris vitem C.
5, 6, 18. applicatur huic officio
C. 3, 10, 6. applicandae propa-
gines palis C. 4, 17, 2.
- Appositus** ad vitem locus V. 1, 7,
5. ad foenum V. 1, 23, 1.
equus ad medendum V. 2, 7, 5.
appositissimae sunt ad parien-
dum gallinae V. 3, 9, 9.
- Apprehendit** libido Ca. 156, 4.
apprehendit morbus anima
Veg. 3, 2, 20.
- Approbaui** h. e. experimentis didici
P. Ian. 13, 8. conf. f. 4. it. Veg.
4, 2, 5.
- ad Apricationem exire C. 8, 8, 4.
- Apricitas** diei C. 7, 4, 5. 8, 15, 4.
- Apricius.** apricioribus locis C. 11,
3, 24. apricissimo die C. 9, 14,
13.
- Aprilis** mensis descriptio et operum
C. 11, 2, 34. P. Mart. 15, 4.
in Apulia loca calidiora V. 1, 6,
3. inde aestiuatum in Samnium
abiguntur greges V. 2, 1, 16.
hic hibernant oues V. 2, 2, 9.
granaria hic sublimia V. 1, 57,
3. pecuariae ouariae V. 2, pr.
6. Apuliae segetes V. 1, 29, 2.
maritima C. 11, 3, 15.
- Apulus** ager C. 3, 8, 4. Apuli
pecuarii V. 3, 17, 9. Apulae
oues C. 7, 2, 3.

- Aprati publicis sacrificiis fastus
 C. 9, 14, 12.
 Aprum melius iugum C. 2, 2, 22.
 Apud te h. e. domi tuae V. 3, 2, 7.
 Apyrenus vel Apyrinus fructus
 mali Funicis C. 5, 10, 15.
 Apyrenum Punicum C. Arb.
 23, 1.
 e Aqua villae C. 1, 5, 1. vesti-
 gari vt possit P. Aug. 8, 1. no-
 va vt probetur P. Aug. 10, 1.
 P. 1, 4, 1. limosa vt corriga-
 tur P. Aug. 9, 3. duci quot
 modis soleat P. Aug. 11,
 1. de agro per hiemem depel-
 lenda Ca. 155. Caelestis s. plu-
 uialis C. 12, 6, 1. 9, 20, 8. ad
 bibendum omnibus antefertur
 P. 1, 17, 4. Aquae calidae po-
 rus in nausea C. 7, 10, 5. aqua
 candens C. 6, 5, 2. marina vt
 concinetur Ca. 106. C. 11, 2.
 64. mulsa vt fiat C. 12, 11, 1.
 falsa quomodo vinis adhibea-
 tur C. 12, 21, 4. 12, 25, 1.
 aqualiculus, venter equi Veg.
 2, 12, 1. ventriculum porci ita
 vocat Apicius 7. c. 7. in Iudi-
 cio Coci et Pistoris versu 83.
 aqualiculus dicitur. Poet. latin.
 minor. Wernsdorf. T. II. p. 237.
 quarius. aquarii sulci C. 2, 8,
 3. 11, 2, 82. P. Sept. 3, 1.
 aquaria vasa Ca. 11, 3. aqua-
 rium Ca. 1, 3.
 quaticae aues P. 1, 31.
 quatilis silua C. 7, 9, 7. aqua-
 tile genus V. 3, 3, 4.
 quatilia, ium, morbus inmento-
 rum Veg. 1, 25, 6. 3, 49, 1.
 sunt eae quae vocantur hydatis-
 des. in *lemmate* ozaenae vocantur.
 quationibus iuuandae salices P.
 Febr. 17, 8 coll. 19, 3. aquatio-
 nes mutare C. 7, 5, 2.
 quatus humor P. Mar. 1, 1.
 aquata nimis mulsa in *Edd. pr.*
 et *Codd.* P. Ian. 15, 7. aquati
 fructus P. 1, 6, 9.
 quifolia vestes Ca. 31, 1. legeban-
 tur ante *Victorium*. Aquifolia
 ilex *Plinii*, si *Salmasto fides* ad
Solin. c. 23. p. 190. a. D. est
Theophrasti *πρινος* *ὄξυφυλλος*:
 estque aquifolia quasi acufolia
 ab acnendo. Sed in neutro aquifolium
Plinio est *ὄξυάκανθος*
Theophrasti, in quo quidem errare
 illum dicit. Itaque p. 582. b.
 D. apud *Catonem* etiam pro acru-
 folium vel acrifolium legendum
 putat acufol: idque vitium p.
 675. b, B. ita ait antiquum esse,
 et inde etiam *Italorum* agrifolio
 nomen habeat, quae *Gallie* houx
 vocetur, voce cognata ilici, *Ital.*
 elce. Ceterum potest fieri, vt
ἀκρόφυλλον cogitarint, qui acru-
 folium primi fecere. Gesner.
 Aquila occidit C. 11, 2, 53. eius
 ortus C. 2, 10, 17. 11, 2, 45
 et 53. auis solitaria V. 3, 6, 4.
 Aquilonius piscis C. 11, 2, 24
 et 63.
 Aquor. aquantur apes frequentes
 P. Apr. 8, 1.
 Aquosus et vliginosus locus quid
 distent V. 1, 6, 6.
 Ar pro ad in *compositis*. vid. *Arueho*.
 Ara. aris innata fauilla *Codd.* C.
 10, 354.
 Arabia pretiosis odoribus illustris
 C. 3, 8, 4.
 Arabus morbus Veg. 5, 22, 1.
Cod. Corb. ubi orabus editur.
 Araneus mus, *μυγαλή* C. 6, 17,
 1. araneum si comederit in pa-
 bulo iumentum Veg. 5, 79. not.
 Arationis iteratio C. 11, 2, 64.
 Arator qualis esse debeat C. 1,
 9, 3.
 Aratra simplicia (et aurita) P. 1,
 43, 1. minora C. 2, 2, 24. ara-
 tris minimis profcindunt C. 2,
 11, 10. romanica et campanica
 Ca. 135, 2. not.
 Arbitratu boni viri Ca. 144, 1.
 145, 3. 148, 1. 149, 2.
 Arbitrium habebit P. Ian. 15, 2.
 Arbor citri P. Apr. 5, 1. piri P.
 F. 25, 4. pruni P. N. 7, 13.
 arbores alni V. 1, 7, 7. cydonii
 P. F. 25, 21. fici P. Mar. 10,
 28. C. 5, 11, 14. ficorum C. 11,
 2, 59. ficulneae C. 11, 2, 56. ir.
 5, 11, 14. Arbores quam ter-
 ram ament C. 5, 10, 2. feri vt
 debeant C. 5, 10, 5. C. Arb.

- 19, 3. earum cultus rei rusticae pars non minima C. 3, 1, 11. cultura perpetua quae C. 5, 6, 17. species variae C. 3, 1, 2. plantae circumfodiendae etc. P. N. 2. arbores e pomis sponte progenitae P. Ian. 15, 1. maiores quomodo transferantur P. N. 16. fructum non ferentes vt curandae C. 5, 9, 6. P. F. 25, 4. vid. clauus, cuneus etc. feraces vt meliores fiant Ca. 93. frugiferae trium generum C. 3, 1, 2. maritae C. 11, 2, 32. vitiferae P. F. 10 et 13, 2. quando caedendae C. 11, 2, 12. arbores pro arbusculo in vinea Ca. 32. C. 5, 6, 1. not.
- Arborariae falces Ca. 10, 3, 11, 4.
- Arborator bonus C. 11, 1, 12.
- Arborei foetus C. 10, 401.
- Arbusculae ficorum C. 11, 2, 79. 5, 11, 13. transferendae vt sint C. 5, 10, 7.
- Arbutum Ca. 1, 7. C. 5, 6, 37. 5, 7, 1. vt constituendum arbutum C. Arb. 1, 3. P. F. 10, 1. disponi vt debeat et coli C. Arb. 16, 2. C. 5, 6, 1. arbuti Gallici ratio C. 5, 7, 1. arbutus locus C. 3, 13, 6. not. fundus arbutum Ca. 7, 1.
- Arbutiua positio C. 4, 1, 6. arbutiui Aminei vna C. 12, 41, 2. multi arbutiui C. 12, 41. arbutiuae vites quae C. Arb. 4, 1. vt ferantur C. 4, 1, 8. vt colendae C. Arb. 16, 4. P. F. 10, 1. vt putandae P. F. 13, 1.
- Arbutum inter primos cibos mortalium V. 2, 1, 4.
- Arbutus arbor C. 7, 9, 6. arbuti baccae C. 8, 10, 4. not. In cibo turdorum est loco posteriore; hinc Hesychio *κικληβώτης, ἀνδράχνη* corrige *κικληβότης*. Idem alibi *κικληβώτης, ἀνδράχνη* quae glossa ex priore est corrupta. A sanguineo colore baccarum deriuanda est glossa *ἀναιμόδιτον ἢ ἀνδράχνη*. Graece enim *ἀνδράχνη* et *κόμαγος* audit arbor; Italis *Albatro*. Arbuta pro arbuta saepiuscule Codd.
- offerunt; et sic arbuta dixit Calpurnius Eclog. 4, 109. et alibi.*
- Arca vestiaria Ca. 11, 3. arcam domini exhaurit ea res C. 3, 3, 5. complent columbae pretiis pullorum C. 8, 8, 9.
- Arcades solum murarunt C. 1, 3, 6.
- Arcadici asini nobiles V. 2, 1, 14.
- Arcanius C. 3, 2, 22. quid arcanius iudicem.
- Arcelaca maior, vitis C. 3, 2, 27. 3, 7, 1.
- Arcellae vites C. 3, 21, 3. *sed Arcelacae etiam hic cum Beroaldo et Pontedera dedi.*
- Arcessere boues ex longinquo C. 6, 2, 13. arcessita humus C. 2, 16, 5. *Hac auctoritate etiam alia contra libros scripsi arcess. pra accers. e. g. C. 3, 15, 1. Geln.*
- Archetypon inuentoris V. 3, 5, 8.
- Architectus piscinam facit V. 3, 17, 9. architecti professio C. 5, 1, 3.
- Arctata densius quae protulerit cerasus, putanda P. O. 12, 6.
- Arcto. arctare flores canistris C. 10, 277. foramini taleam P. O. 8, 3. transuersos fustes C. 12, 43, 2. transuersis. furculis C. 12, 45, 2.
- Arcturus oritur C. 9, 14, 10. occidit C. 11, 2, 78. Arcturi sub sidere C. 10, 413. Arcturo ex oriente C. 2, 10, 21.
- Arctus. ad arctum Veg. 3, 26, 1. arctior spes C. 1, 5, 2.
- Arcuato pecori remedium C. 7, 5, 18.
- Arculae fagineae C. 12, 45, 5.
- Arcus dimensio C. 5, 2, 9. arcus (annean Gallis) propaginis C. 4, 29, 17. arcu sidereo fulget C. 10, 292.
- Ardeae in publico scriptum V. 2, 11, 10.
- Ardeatinus ager C. 3, 9, 2.
- Ardebat cura V. 3, 17, 9. arduerunt arbores attactae, Inscr. Fr. arual. p. 127. Geln.
- Ardor Sirius C. 10, 239. ardore primo feruebit mustum P. O. 9.
- Arduitas montium V. 2, 10, 3.
- Arduus cliuis V. 1, 18, 4.

- Areae omnis modus vt comprehendi possit C. 5, 1, 4. *b. e.* superficiei, area villae C. 1, 6, 23. area granis terendis Ca. 91 et 129. V. 1, 51. C. 2, 20. P. 1, 36, 1. Iun. 1. Nomen cum inore retinent Hispani, *Era* vocantes. Cf. *Carter Itiner.* T. II. p. 227. Homeri Il. 21. vers. 346. *ὡς δ' ὄτ' ὀπωρινὸς βορέας νεοαρδὲ ἀλῶν ἀψ' ἀναξηρήνη χαιρέει δέ μιν ὄστις εἰδείη.* conferenda deinde rapis C. 11, 3, 62. areae hortorum C. 11, 3, 13. P. 1, 34, 7.
- Arelata vitis C. 3, 7, 1. *rectius legitur* Arcelaca.
- Arenae genera P. 1, 10, 1. putres Africae. C. 1. Praef. 24. pingues C. 2, 10, 15. *alio sensu putres dixit Statius Silu. IV.* 3.
- Arenariae, s. fodinae V. 1, 2, 23.
- Arenato calce Ca. 18, 7.
- Arenosus pulvis *ad* P. 1, 5, 1.
- Areo. arentes culmi C. 2, 21, 1.
- Areolas differere semina C. 11, 2, 30.
- Arepennis C. 5, 1, 6.
- Arfacere *pro* aref. Ca. 69, 1. 125. 157, 12.
- Argallicum *vitiose* Edd. *pro* anagall. Veg. 5, 66, 5.
- Argilla, creta figularis C. 3, 11, 9. P. 1, 34, 3. *Vide in* Creta. *ἀργίλος ἢ δοκεῖ εἶναι γλυκεῖα* Theophr. C. P. 6, 3.
- Argillosa terra commodior, quam argilla sola P. Ian. 13, 4.
- Argitis vitis C. 3, 2, 21 et 27. *Videtur* Argitis *in*cuparia *can-* *dore, ἀργὸς enim albus dicitur.* BEROALD. *Vide etiam in* In- *terricula.*
- Argii semen *an* Agrii? *Vide in* Agrii.
- Argo naus, *fidus* C. 11, 2, 24 et 66.
- Argonautae V. 2, 1, 6.
- Argos ἵππιον V. 2, 1, 9. πολύπυρον V. 1, 2, 6.
- Argutia fanulorum P. inf. pr. 1. cauae vallis C. 9, 5, 6.
- Arguto gramine fontes C. 10, 284. *vide in* carmen. arguti bo-
- ves P. Mar. 11, 3. saporis P. F. 25, 4. et Mar. 10, 26. arguta valles, *ἄχολ* C. 9, 5, 6. arguta corpora P. Mar. 13, 8.
- Argyrites lapis Veg. 1, 20, 2. 4, 12, 3.
- Aricia porri mater C. 10, 139.
- Ariditas fimi *b. e.* *simus aridus* P. F. 4. rosariorum reciditur *i. e.* *farmenta arida* P. F. 21, 2.
- Aridus morbus s. malleus Veg. 1, 4 et 11. *vid.* siccus.
- Arius aureus V. 2, 1, 6. perulcus et pugnax vti mitigetur C. 7, 3, 6. arietes qui probentur C. 7, 3, 1. *add.* V. 2, 1, 24. 2, 13. qui cuius coloris agnoscerent C. 7, 2, 6. P. Iul. 4, 2. quales et quando admittendi P. Iul. 4, 2. siluestres ac feri C. 7, 2, 4. tenuioris velleris C. 7, 2, 5. arietum admissura prima P. Apr. 7. *Vide in* Veruex.
- Arietinum cicer C. 2, 10, 20. arietina cornua circa fici radices ob- *ruta* P. Mar. 10, 28.
- Ariminum V. 1, 2, 7.
- Arista, quae vt acus tenuis longa eminent e gluma V. 1, 48, 1.
- Aristologia *apud* Vegetium *semper fere erat et adhuc aliquot in locis scribitur pro* Aristolochia *e. g.* 1, 7, 12. rotunda 5, 22, 4.
- Aritudine perire V. 1, 12, 3.
- Armamentis instructa nauigia C. 4, 3, 1.
- Armarium promptuarium Ca. 11, 3. Gallicum *Armoire.*
- Armatus cornibus aries C. 7, 3, 6.
- Armenia *pro* armonia Veg. 6, 28, 11. cum Gesnero reposuimus: *intelligimus vero* terram.
- Armeniacus *sal scribi videtur* Veg. 4, 22, 1 et 2. *pro* Armoniaco *vel potius* Ammon. *Sed esse tamen* Armenium *etiam salen, docet* *Salmaf. ad Solin.* p. 811. b. C. *Gesner.* Armeniacae arbores C. 11, 2, 96. *Harum sunt* Armenia *poma vel* Armeniaca, *quibus* stipantur calathi C. 10, 405.
- Armenium pigmentum V. 3, 2, 4. *no.*
- Armeniorum mos in equis ton- *dendis* Veg. 2, 28, 35.

- Armentarius V. 2, 5, 18. *int.* pastor.
- Armenticium pecus V. 2, 5, 16. armenticii greges V. 2, 10, 3. armentina Veg. 1. 18. *ubi Corb.* armentitia.
- Armentum equinum C. 1. pr 26. *de vaccis* 6. 27, 3. armenta boum P. Mar. 11. 8. asinorum C. 7. 1, 2. armenta alibi alia statura C. 3, 8, 3. qualia emenda . . 2, 5, 7.
- Armillae cuparum Ca. 21, 4.
- Armoneacea v. armoracea.
- Armonacus sal *plerumque scribitur apud Vegetium pro Ammoniaco.* Armoniacum etiam positum forte pro Ammoniicum.
- Armoracea, raphanus agrestis C. 9, 4, 5. *not.* P. O. 11, 4. *it.* Mart. 9, 5. eius succus remedio est contra ictus serpentium C. 6, 17; 8. Veg. 3, 4, 41. Armoraciorum cyma ut condiatur C. 12, 9, 3. *e pro i habet et Paladii MS. codex SYLV. Dioscor.* 2, 138. ῥαφανὶς ἀγρία ἢ ῥωμαῖοι ἀρμορακίαν καλεῖσι — λαχανεύεται δὲ τὰ φύλλα καὶ ἡ ῥίζα ἐφθά. Cyma est asparagus, ut rapicii, rapi, betacei, betae.
- Armoracia editum C. 9, 4, 5. *ubi Lipsf. Cod. aremorana; sed* 6, 17, 8. armoraceae. Est cochlearia armoracia Linn. Meerrettich, Kreen. Plinius 19. sect. 26. no. 3 etiamnum unum silvestre raphani genus, Graeci ἄγριον vocant, Pontici armon, nostri armoraciam, fronde copiosius quam corpore. *Italica etiamnum Aramoraci vel Reinolaci, Gallis rave sauvage.* Cf. Plinius 20. sect. 12.
- Armos si conuellit bos C. 6, 16, 1. Graece ἀρμός. cf. ad Veg. 5, 4, 6. p. 92.
- Aro. arare quando et quomodo conueniat C. 2, 4. P. Ian. 3, 2.
- Aromata. C. 12, 20, 4.
- in Arpino arundo pro iugis vinearum V. 1, 8, 2.
- Arpiosus equus Veg. 1, 25, 2. an arpiosus?
- Arreptus Veg. 3, 52, 1. ἐπιληπτος.
- Arsura vel assura V. 3, 9, 1.
- Arres in Graecia quando repertae V. 3, 1, 4. Tuscae et Dardaniae C. 10, 358. artium magister vltus C. 4, 11, 2.
- ad Arteriam exasperatam Veg. 5, 67, 1. arterias et fauces curat mel P. Ian. 15, 19.
- Articularis morbus equorum Veg. 1, 6, 1. 1, 13, 1. boum Veg. 4, 2, 17.
- Articularius morbus Ca. 157, 7. in Articulum it seges C. 2, 12, 9. articulos omnes experiri Ca. 157, 8.
- Artio. artito surculum Ca. 40, 3. *it.* 41. *ter.* artiueras Ca. 40, 3. Est autem artire interprete Turnebo 11, 13. demittere, adigere, inferere, immittere. Gesner.
- Artus foecundos compleat C. 10, 212.
- Aruehant ligna Ca. 138, 1. *h. e.* aduehant. aruestum Ca. 135, 7. Gesner. ad Quintil. XII. 10. f. 32.
- Arum, aris satio C. 10, 244. *not.*
- Arundinei canales C. 9, 13, 7. cu-neoli C. 4, 29, 10.
- Arundineti satio et cultura Ca. 6, 3. V. 1, 24, 4. C. 4, 32, 1. iugerum C. 4, 30, 3.
- Arundo, iugi genus in vineis V. 1, 8, 1. degener C. 7, 9, 7. castratur, caeditur etc. C. 4, 32, 4. arundinis satio Ca. 47. C. 4, 32. C. Arb. 29, 1. oculi Ca. 6, 3. arundine secantur quaedam C. 12, 7, 4. 12, 14. 12, 47, 3. *vid.* Cannae.
- Arundulatio in ficis V. 1, 8, 3.
- Aruspices notati Ca. 5, 4. C. 1, 8, 6. C. 11, 1, 22. V. 1, 40, 5.
- Aruum quod aratum, necdum satum est. V. 1, 29, 1.
- As generatim unum notat C. 5, 3, 2. *it.* 3 et 5. as iugeri C. 5, 1, 13. in assem C. 2, 13, 7. 3, 3, 8 et 9. totum solum h. e. assem Veg. 3, 36, 1. et mox commissura calcis et assis.

- Asaron Ponticum Veg. 6, 13, 3.
aiunt esse nardum rusticam G.
cabaret, *Hafelwurtz*. Gesner.
- Afcalonii generis cepae C. 11, 3,
57, 12, 10, 1. *Vide Cepa*.
- Afcella pro affula vel afferculo
Veg. 3, 41, 3. in marg. *Saub.*
- Afcia dolare P. 1, 14. afciae ra-
ftris similes P. 1, 43, 3.
- Afcræum carmen *Virgilio* C. 10,
436.
- Afellus f. vulgaris asinus C. 7, 1.
afelli doffuarii V. 2, 6, 5. afel-
lus pro trabe, cui aliquid impo-
nitur, vid. ad P. 1, 18, 2.
Gesner.
- in Asia Myfinaque terra densa C.
pr. 24.
- Afianæ oues P. Nou. 13, 5.
- Afatica mala pigro foetu C. 10,
412.
- Afinae caluaria in hortis P. 1, 35,
16.
- Afinarius, agaso. Ca. 10, 1, 11,
1. V. 1, 18, 1. afinariæ molae
Ca. 11, 1 et 4.
- Afinus XL millibus emtus V. 3,
2, 7. afini caput nudum cute
in limite ruris: figitur C. 10,
344. de afinis quae tenenda V.
2, 6, 2. afini vulgares C. 7, 1,
1. Arcadici et Reatini V. 2, 1,
14. eorumque pretia V. 2, 6, 1,
2, 8, 3. admiffarii quales esse
debeant P. Mar. 14, 1. mulino
generi feminando quales desti-
nandi C. 6, 37, 5. ab equabus
vt admittantur C. 6, 37, 8.
*Graece κήλωνες. Philo de Le-
geis, ἢς προσαγορεύουσι κήλω-
νας, ἀνατρέφουσι. plostrarii et
molarii Ca. 11, 1. C. 7, 1, 2.
feri V. 2, 1, 5. ornati clitella-
tarii Ca. 10, 1. feri in Lycaonia
V. 2, 1, 5. 2, 6, 2. Strabo 12.
p. 874. de Cappadocia ἀναγρό-
βατος δ' ἐστὶ καὶ αὐτὴ καὶ ἡ
πολλὴ τῆς ἄλλης καὶ μάλιστα
ἡ περὶ Γαρρανίαν καὶ Λυκαο-
νίαν et deinde de Lycaonia:
τὰ τῶν Λυκαόνων ὄροπέδια ψυ-
ρά καὶ ψιλὰ καὶ ἀναγρόβατα.*
um Veg. 1, 19, 4. erat vbi
T. IV. P. III.
- allium dedi cum Morgagno et
Gesnero ipso.
- Asparagi fiunt e corruda Ca. 6, 3.
nimir. asparagi corruda similli-
ma filo C. 10, 375. spinosa her-
ba C. 10, 246. asparagi satio
et cultus Ca. 161. C. 11, 3, 45.
P. F. 23, 1. Mart. 9, 10 silue-
ftris satio P. Febr. 24, 8 *not.*
ad Aspectum solis versare lateres
P. Mai. 12.
- Asper bos mansueto coniungitur
P. Mar. 12, 4. aspro velamine
P. inf. 67.
- Asperati parietes P. 1, 11, 2. *not.*
- Aspergito sale minuto C. 12, 52,
2. aspergitur pini semen h. e.
spargitur P. Mar. 10, 37. N. 1,
3 et 7, 10.
- Aspergo ne noceat Ca. 128.
- Aspernatur scropha porcos i. e.
- non admittit ad vbera V. 2, 4,
13. *not.* Asperno, quod pro-
prie est separare apud Nonium.
- Aspero. asperare medicabiliter li-
mum dysentericae passionis P.
F. 31, 2. *not.* asperantur gradi-
bus C. 8, 3, 6 ac inacescunt
apes propter laborem V. 3, 16,
20. caloribus apes P. Iun. 7, 2.
*Ἀσφάλιον trifolii species C. 6,
17, 2.*
- Asphodilus f. asphodelus herba
apibus grata P. 1, 37, 2 aspho-
deli scapus C. 9, 4, 4. v. apho-
dillus.
- Aspicit meridiem tabulatum C. 8,
8, 2. aspicere ad aliquem V. 1,
2, 26.
- Aspirare ne possit vipera, C. 8,
14, 9.
- Aspro velamine h. e. aspero P.
inf. 67.
- Affaria pecuina Ca. 132, 2.
- Affellare vid. Adfell
- Affentiri, de facto vel historia V.
2, 3, 10. si affenserit humor P.
N. 7, 19.
- in Afferculo alligato scopas Ca.
152. affercula quinque Ca. 12.
afferculis modicis C. 8, 3, 6.
- Affero, vites Ca. 32, 2. afferit,
non posse generari, P. 1, 19, 3.
Veg. 1, 17, 4 et 5. 5, 25, 1.
- H
Affeue-

Affeuerare non expertus non audeo C. 9, 13, 3 *pro polliceri* C. 5, 1, 1
 Assiccatus succus C. 1, 6, 22. afficcatus in cratibus caules C. 12, 9, 1.
 Assiccescere in cratibus C. 12, 9, 1.
 Assiccant venti nebulam C. 4, 19, 2. afficare in sole C. 2, 9, 18. 12, 15, 5 12, 16, 3. 12. 33. 1. afficcatur spongia humor C. 12, 50, 14. afficcari 12, 49, 2.
 Assidunt in ornithone volucres V. 3, 5, 3.
 Assiduus perfricabis P. 1, 29, 3. assiduiore facere pastores V. 2, 10, 6.
 Assignatum suo loco C. 12, 2, 6.
 Assiliens admiffarius C. 6, 37, 9.
 Assis vel Axis *pro eo, quem vulgo, sed falso asserem dicunt.* Asses quernae cum esculis non conveniunt P. 1, 9, 2. roboreas C. 6, 30, 2. Veg. 3, 4, 44. Ex assibus dentatis tribulum V. 1, 52, 1. assis ligneus Veg 3, 14. Axes et axiculi C. 6. 19 1 et 2. *In libris scriptis et editis fere semper assis cum axe confusus legitur.* Assis est lignum dissectum vel planum vel quadratum, unde coassare et coassatio apud Vitruvium et Plinium. Contra axis est, quem Graeci ἄξονα ab ἄγειν dicunt. circa quem rotae modiolus, χοιρικὸς vertitur. Hinc cardinem mundi, πόλον, solum dicimus hodie Latini axem ut Graeci ἄξονα appellaverunt Hinc axare, axamentum dicitur. cuius locum occupavit assamentum in Plinio XVI. f. 77. rigorem fortissime servat olmus. ob id cardinibus assamentisque portarum vtilissima, quoniam minime torquetur; permutanda tantum sic, ut cacumen ab inferiore sit cardine, radix superior: Quae Theophrastus H P. V. 4. sic tradidit: ἔστι δὲ καὶ ἀστραβέστατον τὸ τῆς πελέας ξύλον· διὸ καὶ τὸς στροφεῖς τῶν θυρῶν ποιῶσι πετελείνας. ἐὰν γὰρ ἄτοι μένωσι, καὶ αἱ θυραὶ μένω-

σιν ἀστραβῆς. — ποιῶσι δὲ αὐτὸς ἐμπαλιν ταχέως τὰ ξύλα, τότε ἀπὸ τῆς ὀξείας καὶ τὸ ἀπὸ τῆ Φύλλου τὸ ἀνω. ἐναρμωσθέντα γὰρ ἀλλήλοις ἐκύτερον κωλύει πρὸς τὴν ὀρμὴν ἐναντίας ἔχον. Scilicet ianuae cardinem superiorem et inferiorem exstantem habebant, qui liminis superioris et inferioris foramini, velut axis curvae rotae modiolis inferebatur, et in eo vertebatur. Pessime Harduinus ex Codd. regis crassamentis edidit, nullo plane sensu. Hinc genus claustrum, κλειδίον dictum assarium, quod apposite vocabulo romano, sed in Gesneri Thes. L. L. omisso, explicat et pingit Hero Spirit. I p. 165 Est genus claustrum, quod vulgo Venti vocamus, dictum a duarum tabularum metallicarum quadratarum cardinibus inuicem iunctis eo genere, quod Galli charniere appellant. Altera tabula media pertusa est; cuius foramen claudit altera tabella mobilis in cardine postquam ventus ingressus ex interiore parte impulit tabulam mobilem, dum nempe embolus ex siphone retrahitur. Denique meminisse oportet in antiquissimis curvibus non rotas ipsas sed axes fuisse mobiles Unde apud Dioscorum XVIII. 22. τὸς ἄξονα ἐδίεινον τροχὸν περισκοῦ τέσσαρες· ut adeo Perfae eam fabricam servasse videantur diutissime.

Assumere fugam meditantur apud P. 1, 39, 2. not. assumit confusum cum absumit P. Mai. 7, 4 et Iun 2, 2.

Assura vel arfura V. 3, 9, 1. apud Assyrios pomis non caret citrus P. Mar. 10, 16 Assyri. radix C. 10, 114. eadem Syriac. C. 11. 3. 16.

Astringere ferro frondem C. 5, 6 17. not.

Astrologiae literae C. 1, 1, 5. Astrologi caelum descripserunt V. 2, 1, 7. b. e. astronomi. Conf. V. 2, 3, 7. aduersus Astrologos compo-

compositi a Columella libri C.
II, I, 31.

Arturcones Veg. 2, 28, 37. *not.*

Ataui Romani C. I pr: 19.

Ater. Atræ ficus Ca. 8, I. atrum
olus, *ἵπποσάλινον vel σμύρνιον*
C. II, 3, 36. v. olus atrum.
vinum Ca. 157, 9.

Atheroma Veg. 2, 30, I. *tumoris*
genus, continens quasi pulcicu-
lam, ἀθηραν dictam. Sed latius
etiam patet. v. Gorræus. Gesner.

Athletæ comitiorum V. 3, 5, 18.
pecuarii V. 2, I, I.

Atinia vlinus C. 5, 6, 2. vt fera-
tur C. 5, 6, 9. Atinea C. Arb.
16, I. *not.*

Atlantides C. 10, 54.

atque etiam C. 2, 2, 3. 2, 15, 7.
simili ratione atque in arbussto
C. 5, 7, 3.

atramentum futorium Veg. 3, 49,
3. futoricium Veg. 3, 64. Grae-
ce *μελαντηρία*, terra vitriolica.

τράφαξ, attriplex C. II, 3, 42.

vbi tamen optimi Codd. Polit.

Sangerm *ἀνδράφαξιν* pridre in
loco habent, Edd. primæ *ἀν-*

δράφαξιν, in altero Polit. *ἀν-*

δράφασιν, Edd. primæ similiter
andraphasin habent. Apud

Erorianum reperitur etiam *ἀν-*

δράφαξ scriptum, vt alibi *ἀτρά-*

φαξ. Apud Scholiast. Aristoph.

id Equit. 630. vbi Codd. et

Edd. variant inter *ψευδατρα-*

φάξιος et *ψευδατράφουος*, legi-

tur *ἀδράφαξ* deriuatum ab

ἰδρὸς, διὰ τὸ ταχέως ἐς μέγε-

τος αὐξεσθαι. Vnde sua Ety-

nol. M. et Eustathius duxerunt.

Apud Theophr. H. P. I, 23.

stat *ἀνδράφαξ*, vbi Aldina

ἰναδράφαξ habet; sed 7, 2.

egitur bis *ἀνδράφαξ* scriptum.

In Hippocratis libris, ionica dia-

lecto scriptis, in plurimis Codd.

stat scriptum *ἀνδράφαξ*.

Vide Foessii Oecon. Vnde suspi-

cor, veram scripturam fuisse

δράφαξιν, *ἀδράφαξιν*, Atticis

τράφαξιν. Igitur scriptura

Codd. et Edd. primarum in Co-

lumbella non erat contemnenda.

ἀνδράπαξ videtur ortum esse ex
ionico *ἀνδράπαξις*.

Atreus auream pecudem habuit
V. 2, I, 6.

Atrienses ferui C. 12, 3, 9.

Attriplex, *ἀτράφαξ* C. II, 3,

42. eius satio et cultura etiam

P. Apr. 3, 3. attriplici grauis

phaselus C. 10, 377

Attactu frequenti P. I, 35, II.

Corium attractu non asperum

ac durum V. 2, 5 8. vbi Edd.

primæ attractu habent. Atta-

ctum expressit Herodotus IV. 183.

de bobus *ὀπισθονόμοις*; qui a

reliquis differre dicantur τὸ

δέξιμα ἐς παχύτητα τε καὶ

τρέψιν.

Attactæ arbores arduerunt, Inscr.

Fr. arual. p. 127.

Attentando C. I, 4, 5.

Attenuata cacumine sagitta C. 3,

17, 2.

Attenuare vepres C. II, 2, 7.

Atteruntur oculi C. II, 2, 16.

Attice *h. e.* Attica regio V. 2, 5, 4.

Atticus interlocutor V. 2, I, 25.

Atticus ante T. Pomponius,

nunc Q. Caccilius V. 2, 2, 2.

Atticum mel C. 6, 33, 2. Veg. 3,

17, 5. vbi MS. antiquo pro At-

tico, quæ voces etiam confun-

duntur Veg. I, 17 18. Atticæ

lanæ V. 2, 2, 18. Atticum pro-

fluuium *vid. h. v.* Atticæ Athe-

nae C. 6. Praef. 7. *not.*

M. Attilii Reguli dictum C. I,

4, 2.

Attilius Hispaniensis multarum

rerum peritus in doctrina, V.

2, 4, II.

nihil Attinet C. 2, 21, 6.

Attinctum animal. *vid.* Adtin-

ctum.

Attollit minas serpens C. 8,

2, II.

Attondi *pro* attonderi Veg. 2,

28, 36.

Attractio rugarum ne deformet

zizipha P. Apr. 4, 3.

Attractus *vide* Attactus.

Attrahit auxilio hortis amnes C.

10, 24. attrahetur praiceps æ-

dicium C. I, 5, 10.

H 2

Attre-

- Attrectatione manus frequenti** P. Mar. 12, 1.
Attulus, confusus Veg. 5, 2, 4.
Auara vitis C. 3, 2, 25. in *Codd. caua.*
Auare. auarius opus exigat C. 1, 7, 1.
Auctio facienda Ca. 2, 7.
Auctor incertus bonitatis color terrae P. 1, 6, 1. auctorem indultrium prouidere C. 6, 27, 1. Curatorem legendum suspicatur *Lichtenbanius; certe intelligitur is, qui curam habet. Gesner: qui in annotatione recte Actorem legi voluit. Auctorem in aliquo habere* V. 3, 15, 10. auctores memorabiles C. 1, 1, 4.
Auctoritas rei ex nomine alii rei tributo V. 2, 5, 3. auctoritas dulcis mellis P. lun. 7, 6.
Auctumnus scribitur in Iensonii editione, unde discessum non oportuit v. g. C. 11, 3. aliquoties. Gesner.
Aucupium laqueis tenditur P. Dec. 6, 2. noctuae P. Sept. 12. aucupio nomenclationis studiosos demorari C. 3, 2, 31.
Aucupor. aucupari apum examina C. 9, 8, 8. aucupare V. 1, 23, 5.
Audirus imbecillitas vt leuetur Ca. 157, 16.
Auellanae nuces Ca. 8, 2. earum satio, maturitas P. F. 25, 31. Auellana Tarentina vt fiat C. 5, 10, 14. Auellana modi s. mensurae nomen Veg. 3, 12, 2, 3, 52, 2. Ita etiam Scribo. 135.
Auenae satio C. 2, 11, 9 auenam ex frumentis destringere Cat. 37, 4 not.
Auentinus mons C. 1, 3, 7.
Auerruncesque Ca. 141, 2.
Auersus a ventis C. 12, 50, 13. a sole locus C. 12, 44. a Veneris amoribus C. 11, 1, 14. contubernio vxoris C. 12, 1, 2. auerso sole agit pecus V. 2, 2, 11. auersa soli C. 4, 22, 8. not.
Auertere se admissario C. 6, 37, 10.
Aues duum generum V. 3, 5, 7. foecundissimae gallinae C. 8, 2, 7. Rhodiae, h. e. gallinae Rhodiae C. 8, 11, 11. *Ita κατ' ἔξοχὴν aues gallinas, vt ὄρνις Graecorum, notare videntur* C. 8, 5, 4 et 6. auium sterus C. 2, 15, 1.
M. Aufidius Lurco V. 3, 6, 1. P.
Aufidius Pontianus Amiterminus V. 2, 9, 6.
Augmentum lunae P. Dec. 6, 1. augmentare C. 4, 29, 8.
Augur. ad auspicia augures parant pullos V. 3, 3, 5. citantur a Consule V. 3, 7, 1.
Augurali adiciali coena V. 3, 6, 6.
Augustalis Claudius C. 11, 1, 1 et 2.
Augusti mensis descriptio et opera C. 11, 2, 55.
Augusto augurio V. 3, 1, 2.
Auia herba C. 6, 14, 3 et 6. not. Veg. 4, 14, 2. 4, 15, 4. not.
Auiarius, custos auium C. 8, 3, 4. 8, 5, 14. 8, 11, 12.
Auiarium Luculli V. 3, 4, 3. 3, 3, 7. Varronis 3, 5, 8 sqq. auia ria veterum V. 3, 3, 7. add. 3, 4, 3. 3, 5, 5. P. 1, 33. cohortalium auium, ὄρνιθῶνες C. 8, 1, 3. nantium volucrum, χηνοτροφεῖα C. 8, 1, 4. turdorum V. 1, 38, 2.
Auitus color C. 6, 37, 7. auitus fortitudo celeritasque C. 6, 37, 4.
Aula s. olla noua Ca. 85. ahenea Ca. 81. in aulas propagare Ca. 52, 1. aular vel ollar. v. ad V. 3, 15, 2.
Aulaces Vegetio 2, 28, 38. restitui ubi erant aulices.
Aulia succidia V. 2, 4, 11. corrupta, vi. no.
Aulicibus asperius stadium Veg. 2, 28, 38 vide Aulacés
Auratae, pisces C. 8, 16, 2 et 8.
Aureolus color C. 9, 3, 2. aureolum collum gallorum laudatum V. 3, 9, 4. quod est C. 8, 2, 10 ex auro flauum.
Aureus color equi P. Mar. 13, 4. aurea medietas chamaemillae floris i. e. flaua P. lun. 10. aureum

- reum medicamentum C. 6, 14,
5. aureae pelles vnde dictae V.
2, 1, 6 aurea mala Hesperidum
V. 2, 1, 6.
- Auriga vel origa vide ad V. 2, 8;
4. sidus caelette C. 11, 2, 73.
rectrixque membrorum anima
C. 3, 10, 9.
- Auris. aurem apponere P. Iun. 7,
5. aures applicatae in equis lau-
dantur V. 2, 7, 5. auribus prae-
grauantibus et flaccidis C. 7,
6, 2. auribus an spiritum duc-
cant caprae V. 2, 3, 5.
- Aurita arata P. 1, 43, 1. not. *Com-
parari possunt in nauibus bellicis
ἐπωρίδες prorae utrinque apposi-
tae contra rostrorum ictus.*
- Aurosi pulueris lapidosa macies
P. 1, 5, 1. vid. no. auroso co-
lore membrana Veg. 3, 7, 1.
b. e. aureo.
- Auscultetur actine C. 8, 5, 14.
- Auspicari carininis principia C. 3,
1, 1. culturarum officia C. 11,
2, 3. auspicandi causa C. 11,
2, 98.
- Auster hibernus C. 11, 2, 74.
- Austeritas nimia in quibus vis?
C. 11, 2, 68. austeritate prope
omni fugantur serpentes P. 1,
35, 11. austeritates psilothi P.
1, 35, 8.
- Auterus. austeriorem gustum ef-
ficere C. 12, 12, 2.
- Ultrinus dies C. 11, 2, 37. pis-
cis C. 11, 2, 63.
- ut quid item aliud V. 2, 5, 16,
2, 9, 12 aut nisi V. 1, 31, 5.
*sed ante Victor. omittunt Edd.
nisi.*
- Utolycus fur C. 1, 3, 7.
- utumnalis agnus C. 7, 3, 11.
- utumnitae Ca. 5, 8. prima Ca.
155, 1.
- utumnus imber vid. ad Ca. 5, 8.
- autumno semine dubium C. 11,
3, 38. Eius initium et nume-
rus dierum V. 1, 28, 2. opera
V. 1, 27, 3. 1, 34, 1.
- xis, axiculi vid. Assis.
- xis meridianus C. 3, 21, 8. de
oriēte etiam et occidente C. 4,
24, 3. *Graece etiam ἀξων de car-*
- dine mundi dicitur. Vide in
Assis.*
- Q Axius, tribulis V. 3, 2, 1.
- Axungia, unguen P. 1, 17, 3. Veg.
4, 12, 3. caprina Veg. 4, 10, 3.
- Baccae cum virgis vt seruentur
Ca. 101. Baccae etiam semper fe-
re scribit Codex Corbei. Vegetii.
baccae ederaceae C. 8, 10, 4. bac-
ca Ilercoris caprini P. Ian. 14, 3.
- Bacchea voce frementem C. 10, 223.
- Bacchus pater C. 10, 429. condit
odores C. 10, 302. illius genas
C. 10, 38.
- Bacchor. bacchatur orbis Veneti
C. 10, 198
- Baculis excutiuntur spicae C. 2,
21, 4. vid. fustis. Hieronymus in
Caput 28. Esuiae: sed virga ex-
cutiuntur et baculo, quae vul-
go flagella dicuntur. Cangii
Glossar. sub voc. flagellum.
- Badius color equorum P. Mar. 13,
4. Suidae Βάδιος — σημαίνεις
δὲ καὶ ἵππων χροιάιν.
- Baetica prouincia C. 11, 3, 26.
modice cliuosa C. 5, 8; 5. eius
ora maritima C. 3, 12, 6. 11,
2, 60. regiones C. 1 pr. 20.
- Baeticum vocabulum C. 5, 1,
5. Baeticae oues erythraeae C.
7, 2, 4. Iuuenalis 12, 40. atque
alias quarum generosi graminis
ipsum infecit natura pecus sed
et egregius fons viribus occul-
tis et Baeticus adiuuat aer. vbi
Britannicus posuit aptissimum Mar-
tialis locum libro III. Qua diues
placidum Corduba Baetia amat
Vellera natiuo pallent vbi flaua
metallo; et libro XII. de Baeti:
aurea qui nitidis vellera tingis
aquis:
- in Bagiennis quales areae V. 1,
51, 2.
- Baianum L. Luculli V. 3, 17, 9.
vide in Lucullus.
- Balani pisces C. 8, 16, 7. in mari-
nis piscinis limosis nutriuntur.
Diphilus apud Athenaeum III. p.
87. αἱ βάλανοι καλύμεναι ἀπὸ
τῆς πρὸς τὰς θρυϊνας ὁμοιότη-
τος διαφέρουσι παρὰ τὴν τόπων.
H 3

- αἱ μὲν γὰρ Ἀιγύπτια γλυκεῖαι — αἱ δὲ ἄλλαι ἀλυκώτεραι.
De similitudine cum glandium quercinorum calycibus vide infra in Concha. Xenocrates c. 17.
 Βαλάνων μὲν ἀρισταὶ αἱ θέρους λαμβανόμεναι, ἐπιτήδειοι πρὸς βρωσίν, αἱ γίνονται ὅπου ἐπιμύγνεται γλυκὺ ὕδωρ. τροφίμοι δ' εἰσὶ καὶ γλυκεῖαι πλέον δ' εἰσὶν, ἐντροφεύμεναι πέτραις ἠδισταὶ γὰρ — αἱ δὲ μὴ ἐν πέτραις, δριμύται καὶ φαρμακώδεις. *Suspicio ad bivalves conchas pertinere, quia Xenocrates chamas asperas cum iis comparat. Vide infra in Concha.*
- Balatriones V. 2, 5, 1.
 Balauti sterilis comas C. 10, 297. *b. e. balautii. Balautii semen restituumus Veg. 3, 16, 1.*
 Balineorum colluuiēs P. 1, 40.
 Ballucae filiqua Veg. 1, 20, 3. *not.*
 Balnearia cubicula C. 1, 6, 2.
 Balnei aedificandi ratio P. 1, 40. *balnea rustica iungantur fumaris C. 1, 6, 19. in balneas dominum sequitur oleum V. 1, 55, 4. De balneis pensilibus ad Pallad. p. 44.*
 Balo. satis balasti V. 2, 3, 1.
 Balsama cum casia nectens C. 10, 301.
 Balteum Ca. 76, 3, 78.
 Barba magna in antiquorum statuis V. 2, 11, 10.
 Barbarici equi Veg. 6, 7, 1. *barbarica silua C. 11, 2, 83.*
 Barbarorum remedium aduersus ruffim Veg. 5, 68, 3.
 Barda *vox barbara explicatur ad C. 2, 22, 3.*
 Basculus, *gentis nomen V. 2, 10, 4.*
 Basellis impositae cupae P. 1, 18, 2. *Dimin. a basi.*
 Basilica vitis C. 3, 2, 19 et 28. 3, 9, 1. 3, 21, 3. 3, 7, 1.
 Basilicae forma *ad cellam vinariam applicata P. 1, 18, 1. not.*
 Basis supposita C. 3, 13, 12. *si basin mouerit iumentum Veg. 1, 25, 6. 3, 46. quibus remorata basis Veg. 1, 26, 1. add. 2, 28, 27. 6, 1, 2.*
- Basternarum amites P. Iun. 2, 3.
 Batillum ligneum cum ferrula ferrea V. 1, 50, 2. *not. ad sterora tollenda V. 3, 6, 5. not.*
 Battis flos C. 12, 7, 2. *Battis satius quibusdam cordum olus C. 12, 13, 2.*
 Battitura chalcitis Veg. 3, 26, 2. *est squama metallorum, cadens ab incude, sic Matth. Siluaticus apud Dufresnium. Nostri Hammerschlag. Gesner. vide notam ad l. c.*
 ad Baulos piscina Hortensii V. 3, 17, 5.
 Bdellium succus vel resina arboris cognominis, Arabicum Veg. 6, 14, 1 et 5.
 Bee, βῆ vox ouium V. 2, 1, 7.
 Bellissimi vini pars C. 12, 19, 2.
 Belo, belare *pro balare V. 2, 1, 7.*
 Bene oleum addere Ca. 157, 9. *Id bene faciet Ca. 157, 6.*
 Beneficium *b. e. bene factum, κατόρθωμα Ca. 5, 2.*
 Bennae emantur Ca. 23, 2. *ubi nunc Maenae.*
 Bes iugeri C. 5, 1, 12.
 Bestiola, quae vocatur buprestes Veg. 3, 15, 10. *et al.*
 Beta literae nomen apud Graecos, et herbae apud Latinos C. 10, 251, 254. *Betae pallentia robora C. 10, 326. satio et cultura C. 11, 3, 18 et 42. P. F. 24 10. Betam nigram et albam veteres scriptores norant, rubram ignorant, Graeci τεύτλον, Itali hodie bietola nominant. frates Mangold et Beiskohl dicunt.*
 Betacei pedes V. 1, 2, 27. *Betaeos in coena habet Plinius Ep. 1 15. betaceos Varronis apparare docet Apicius 3, 2. Vide Rapicii.*
 Betonica pro Vertonica Veg. 6, 11, 1.
 Bias de septem vnus C. 1, 1, 9. *vt Bibas quantum voles Ca. 156 1. bibit terra fontes C. 10, 49 ne bibit oleum noua metret Ca. 100.*
 Bibulae ollae C. 12, 43, 12.
 Biconis equus Veg. 2, 28, 36.
 Bicorni ferro herbam pectere C. 10

- 10, 148. *δικέλλας latini barbari bifucutos dixere. Vide Cangii Glossarium.*
- Bidentes iactantur in opere rustico C. 4, 17, 8. Cyprei P. Iul. 5. add. 1, 43, 1.
- Biennii, tempus C. 3, 9, 6.
- Biferae arbores V. 1, 7, 7. ficus C. 10, 403.
- Bifidae ridicae C. 4, 33, 4.
- Biformes Panas C. 10, 427.
- Bifurcus C. 4, 24, 10. pastini C. 3, 18, 6. bifurcum in collo equi Veg. 3, 40, 2. not.
- Bigemmes refeces C. 5, 5, 11.
- Bigeneri muli atque hinni V. 2, 8, 1.
- Bilibres singulas Veg. 3, 6, 6 et 10. intellige portiones.
- Bilis vt eiiciatur Ca. 156, 4. iumento si molesta est C. 6, 30, 8. ubi intelligitur cholera sicca: vt in ouibus, vt curetur C. 7, 5, 18. arida Veg. 3, 51. bilis, quae cholera appellatur Veg. 5, 49.
- ante Bimatum V. 2, 5, 17. post bimarum C. 7, 3, 6. bimatu expleto C. 7, 4, 4.
- Bimus. a bima aut trima fructum ferre incipit vacca V. 2, 1, 13. bimae plantae P. F. 25, 2. nuces Ca. 17, 2.
- Bipalio vertitur terra Ca. 6, 3. V. 1, 37, 5. bipalio non alto C. 11, 3, 11. Arbor. 1, 5. not. *Instrumentum fossionis dicitur, et ipsa fossio, a pala.*
- Bipalnes tabulae V. 3, 7, 4.
- Bipartitur C. 11, 2, 36. vid. no. Codd. bipertitus saepe habent.
- Bipartita hiems C. 11, 2, 5.
- Bipedae ferreis ancoris colligatae P. 1, 40, 5. not. P. Mai. 11, 2. in altum constituentur P. 1, 40, 2. bipedarum canales P. Mai. 11, 2. bipedis aream sternis P. 1, 40, 2. stratum solum P. 1, 19, 1. not.
- Bipedanea latitudine C. 11, 2, 28. scrobe C. 4, 1. 2. bipedaneis spatiis C. 4, 30, 5.
- Bistruticius equus Veg. 1, 25, 2. erat ubi nunc distentus.
- Bitumen Apollonium Veg. 6, 14, 1. not. Iudaicum Veg. 1, 20, 1. 3, 56, 2. 5, 83, 3. eius puluis 3, 57, 2.
- Biturica vitis C. 3, 2, 19. 3, 7, 1. 3, 9. 1. Bituricae fructibus opi-mae C. 3, 21.
- Biuium ad culturam V. 1, 18, 7.
- Blandimenta aestiui caloris P. S. 17. vecturae b. e. vectura mollis Veg. 1, 56, 37.
- Blandus. blanda pabula C. 7, 3, 20.
- Blatae apibus inimicae P. 1, 37, 4. lucifugae C. 9, 7, 5. not. *Laberius ap. Nonium p. 543. Amore cecidi tanquam blatta in peluim scilicet aquae capta.*
- Blitus quando seratur, et quomodo colatur P. Mar. 9, 17. *Blitum Dioscoridis species Amaranti auctore Scopoli Florae Carniol. T. II. p. 237.*
- Bolus. vt ad hunc bolum peruenias V. 3, 2, 16. aeris, V. 3, 14, 4.
- Bombum faciunt apes V. 3, 16, 32.
- Bonus Euentus inuocatur V. 1, 1, 6.
- Bona salute, ἀγαθὴ τύχη Ca. 4, 2.
- Bonum est, prodest Ca. 157, 7. bonum foecunditatis P. 1, 7, 1.
- Βοῶπις V. 2, 5, 4.
- Borea nubifugo C. 10, 288.
- Bos intelligitur castratus C. 6, 20. cubitor C. 6, 2, 11. indigena C. 6, 2, 12. Boues perferi V. 2, 1, 5. honore caeteras pecudes superant V. 2, 5 3. C. 6 pr. 7. Veg. 3 pr. 3 sqq. quales emendi V. 2, 1, 14. 2, 5. 7 sqq. C. 6, 1, 3. P. Mar. 11, 1 sq. qui agriculturae idonei V. 1, 20, 1. consopa et stabula qualia desiderant C. 6, 23. Veg. 3, 1, 1 sq. quando et quomodo domandi V. 1, 20. C. 6, 2. P. Mart. 12. vt tractandi et curandi Ca. 54, 5 et 60. C. 6, 3, 1. P. Mart. 12. in opere vt iungendi P. Ian. 3. melius collo quam capite iunguntur ibid. cf. Corrig. ad Varr. p. 445. in arando vt regendi

- gendi C. 2, 2, 25. post opus vt tractandi C. 2, 3. bouum iugum vnum quid praestare possit C. 11, 2, 98. Boues admissurae quando idonei C. 6, 24, 1. annuo delectu instaurandi C. 6, 22, 1. vri valeant Ca. 103. quo voto vt valeant procuretur Ca. 83. quo medicamine curentur Ca. 70 et 73. C. 6, 4, 1. nitidiores vt fiant P. 1, 21, 2. ne pedes subterant Ca. 72. aegri vt curandi Ca. 71. pestilentiam vt contrahant, et eius remedia C. 6, 5. a serpente morfi vt curentur Ca. 102. si scabie, venenato morfu, coriagine laborent C. 6, 13. si oculorum vitio C. 6, 17, 7. hircinam si hauserint C. 6, 18, 1. ad pulmonis exulcerationes, palatque aut ceruicis tumorem C. 6, 14. ad tussim C. 6, 10. ad dolorem ventris et intestinorum C. 6, 7. ad cruditatem C. 6, 6. febrientes vt curandi C. 6, 9, 1. armo conuulso aut cornu praefracto C. 6, 16. talum aut vngulam si laeserint C. 6, 15. si claudicent C. 6, 12. bubus cibaria Ca. 54 et 60. medicamentum Ca. 70 et 73.
- Boscides**, anatis genus, vt alantur C. 8, 15, 1. *vide* Phalaris.
- Bosphori**, Thracius et Cimmericus V. 2, 1, 8.
- Botryodes** *Cadmia vestituta* Veg. 4, 11, 1. botrytis: *est apud Scribo. comp.* 4 et 24.
- Botryones** varii vt nascantur P. F. 33. botryonibus illaesis P. N. 12, 1. botryonum tenaces P. S. 17.
- Bouile** Veg. 3, 1, 3.
- Bouum Saugerm.** *Cod.* Col. 6, 17, 6. 6, 37, 11. *Editio* Reg. 6, 38, 4.
- Brace** *apud Plinium*, et *Bracedello* *vide in* *Hordeum*.
- Brachiatae** vineae C. 15, 5, 9 et 12.
- Brachiola** in equis quae sint, *it.* de brachiolis mittendus est sanguis Veg. 1, 25, 4 et 5. *conf.* *de situ* 6, 1, 1. 6, 2, 2. 5, 28, 7. 5, 70, 2. et *not.* p. 102.
- Brachiolares** musculi Veg. 1, 25, 5.
- Brachium**. brachia vitis Ca. 95, 3. vt tractanda C. 4, 24, 10. prolata P. Mai. 2, 1. fertilia quae? P. F. 9, 6. *vid.* *Manus fraxin.*
- Branchiae** scarorum C. 8, 17, 12.
- Brassicae** genera, natura, laudes Ca. 156 et 157. *integr.* genera plura C. 10, 127. *not.* facit ad stranguriam ex vermibus Veg. 3, 15, 12. vitibus inimica P. Aug. 5, 3. Brassicae satio et translatio P. Iun. 4. P. S. 13, 1. C. 11, 3, 23. semen vetustum in rapam mutatur P. F. 24, 7. Brassicam sectiuam, *ῥάφανον, ἦν πάλιν βλαστήσει*, habet Theophr. C. P. 2, 20. *Cf. ad Col.* p. 523. et *in Addendis post Palladium et in Turris lacus.*
- Breuis** *h. e. parvus*. breues insulae P. 1, 28, 1. breuissimum vasculum P. Apr. 8, 4. breuissimo spatio distantia sarmenta P. F. 10, 1. breuissimae offulae P. 1, 29, 4.
- Breuitas** vineae P. Aug. 2.
- Brifam** subactam prelo subiicere C. 12, 39, 2. *not.* τὸ τῶν βρυτέων πομα *memoratum ab Aretaeo* 1, 9. p. 8. iuxta τὸ ἀπὸ τῶν κριθῶν diuersum videtur.
- Brocchi** dentes V. 2, 7, 3. *not.* directis opponuntur V. 2, 9, 3.
- Bruma** confecta C. 8, 5, 1 *etc.* *Vid.* *Confectus*. consumta C. 11, 2, 2. peracta C. 11, 3, 13.
- Brumalis** oriens C. 1, 6, 1. meridies C. 9, 5, 1.
- in Brundisino** restes pro iugis V. 1, 8, 2.
- Brutia** pix C. 12, 18, 7. Veg. 6, 14, 1. et alibi Brutia tellus C. 10, 139.
- in Brutis** pecuariae nobiles V. 2, 1, 2.
- Brutillo** Veg. 5, 62. *in Codd.* *quid sit* N. L.
- Brutus** orator C. 1 pr. 30.
- Bryaxis**, statuarius C. 1 pr. 31.
- Bryonias** s. *Bryonia* C. 10, 250. *Βρύω*

- Βρύω de olea variante Com. ad Col. p. 714.
 Bubilia vt aedificanda Ca. 4. V. 1, 13, 1. C. 1, 6, 4.
 Bubulcus, et armentarius, quid differant V. 2 pr. 4. vid. no. arator C. 2, 5, 2. 2, 13, 1 qualis esse debeat C. 1, 9, 2. bubulci cella C. 1, 6, 8. officium in arando C. 2, 2, 25.
 Bubulina vrina Veg. 3, 4, 29. bubulinum seuum Veg. 3, 4, 8.
 Bubulum pecus V. 2, 1, 13.
 Bucina (βυκάνη, βυκανῆν) inflata V. 3, 13, 1. not. ad bucinam omnia facere consuefaciendi sunt porci V. 2, 4, 20. ad buccinae fonum C. 6, 23, 3.
 Bucinatum est V. 2, 4, 20.
 Bucolicon poëma C. 7, 10, 8.
 Buculi iuueni C. 6, 2, 4.
 Βυγόναγ apes V. 2, 5, 5.
 Bugoniae auctor Archelaus V. 2, 5, 5.
 Bulbi Megarici Ca. 8, 2. C. 10, 106. Bulbi arundinum al. oculi C. Arb. 29, 1. C. 4, 32, 2. βολβός βυσαύχην dicitur Xenarcho apud Athenaeum II. p. 64. i. e. brevicollis. De bulbis in coena locus est Varronis apud Apicium VII. 12. In Hippocrate buniā bulbocastanum interpretatus est Grimm. T. II. p. 565.
 βύλιμος V. 2, 5, 4. bulimus si permanferit Veg. 5, 7. bulimum faciunt bouem ieiunia Veg. 5, 34. sustinent animalia Veg. 5, 37.
 Bulla est homo V. 1, 1, 1.
 Bullita h. e. leuiter cocta Veg. 2, 17, 5.
 Bullo. bullabit vinum Ca. 105, 1. βυλλός, βυλλάω apud Hefychium.
 Bumamma vua V. 2, 5, 4.
 Bumasti vites C. 3, 2, 1. Plin. 14, 1. Tument mammarum modo bumasti. Μαστός, nim. mamma. De bu augendi V. 2, 5, 4.
 bunias, rapī species C. 10, 422.
 βύπαις V. 2, 5, 4.
 Buprestem restituimus Veg. 5, 14, 10, 5, 76, 1.
 Bura fracta V. 1, 19, 2.
 Burgundiones equi Veg. 6, 6, 3.
 Burici equi vel burichi, manni, equi minores Veg. 6, 2, 2. cf. ad Varr. 2, 8, 1.
 Βύσυκον V. 2, 5, 4. Festus in bulinum ait grandes pueros bupaedas appellari, et mariscum ficum busycon.
 Butyrum C. 6, 12, 5. ἔλαιον ἀπὸ γάλακτος in coena regis Persarum memorat Polyaeus Strateg. 4, 3, 32.
 Buxae formae C. 7, 8, 7.
 Buzyges Athen. V. 2, 5, 4. not. Memoriam hominis Athenienses alia etiam ratione seruatam voluerunt, teste Plutarcho in Praec. Coni. p. 144. ed. Reisk. Ἀθηκαῖοι τρεῖς ἀρότους ἱερὸς ἄγῃσι, πρῶτον ἐν Σκίρω, τὸ παλαιότατον τῶν σπορῶν ὑπόμνημα, δεύτερον ἐν τῇ Παρίᾳ, τρίτον ὑπὸ πόλιν τὸν καλόμενον βυζύγιον. De altera satione vide Rubnk. ad Hymn. in Cerer. 450.
 Byzacium Afr. V. 1, 44, 2.
 Caballiones marini s. equulei Veg. 1, 20, 2. 6, 12, 3.
 Cabialis resina Veg. 5, 53, 2. 6, 14, 1. vide cauealis.
 Cacabus nouus C. 12, 48, 5. figuli C. 12, 41, 2. cacabo aeneo coquito C. 12, 46, 1.
 Cachinno plena C. 10, 280.
 Cacumen fici vt ponatur P. Mar. 10, 23. nucis quo dirigendum in positione P. Ian. 15, 15. cacumina ficorum pirorumue et malorum depangere C. 3, 21, 11. ficulnea obruuntur P. Mar. 35, 10. oleastri Veg. 3, 3, 9. oliuae C. 5, 12, 14 et 15. cacuminibus et talea feruntur cydonia P. F. 15, 21. mora P. F. 25, 28. inuersis ziziphi grana P. Apr. 4, 1. mentastrum C. 11, 3, 37.
 Cacus latro C. 1, 3, 6.
 Caderum quid aratoribus C. 5, 1, 6.
 Cadinia botryodes restituta Veg. 6, 11, 1.
 H 5 Cado.

- Cado. si cadit fistula Veg. 3, 13, 6, 3, 26 2. cum vsta ceciderint Veg. 3, 48, 7.
- Caducus equus Veg. 1, 25, 2. *J* aqua, quae abundat, per fistulam exit, V. 3, 5, 2. *J* olea Ca. 23, 2. C. 12, 50, 22. spica saturantur oues V. 2, 2, 12. ad caduca poma remed. P. F. 25, 15. P. N. 7, 5. caducis leguminum frugibus C. 7, 9, 4. *not.*
- Q. Caecilius Atticus, qui ante T. Pomponius V. 2, 2, 2.
- Caeciliae lactuca C. 10, 179. 182. 190.
- Caeciliana *eadem* C. 11, 3, 26.
- Caeciliae morsus C. 6, 17, 1 et 4. *not.* Veg. 4, 21, 1.
- Caeco. caecat oculum vitis humor defluens C. 4, 9, 2. 4, 24, 16. caecabitur spes P. 1, 6, 11.
- Caecubus ager C. 3, 8, 5. De vino et agro Caecubo cf. Cornarius ad Galenum de Comp. Med. sec. loc. p. 467.
- Caecus. caeca resectio C. 4, 32, 4. caeci colubri *b. e. lumbvici oculi* C. 10, 230. morbi, quorum causas ne medici quidem perspicere queunt C. 1, 5, 6. caecae fossae P. Mai. 3, 1. C. 2, 2, 9.
- Caedo. ne caedat frigus V. 2, 1, 23. caedere foenum C. 2, 19, 1. caedendae silvae modus P. Mai. 4, 1. frondem C. 5, 8.
- Caedua silva Ca. 1, 7. V. 1, 7, 9. C. 3, 3, 1.
- Caelestis aqua C. 3, 12, 2. 7, 4, 8. omnibus ad bibendum antefertur P. 1, 17, 4. Caelestium rerum studiosi *h. e. astronomi* C. 3, 6, 4.
- Caelitibus rosa praebet honores C. 10, 261.
- Caelius orator C. 1 pr. 30.
- Caelum bonum Ca. 1, 2. calidum P. N. 7, 2. mediocris qualitatis P. Ian. 13, 2. caeli status s. qualitas an muretur? C. 1, 1, 4. varietas et mutatio vt obseruanda rustico C. 11, 2, 1. partes easdem spectare debent translata semina C. 5, 6, 20. intemperantia, intemperies C. 1 pr. 1 et 3. de caelo tacta villa Ca. 14, 3.
- Caementicii parietes P. 1, 10, 2. *olim erant.*
- Caementis struere Ca. 38, 3.
- Caerese folii satio P. F. 24, 9 et S. 13, 3.
- Caesar Vopiscus V. 1, 7, 10.
- Caesiana mala ad. C. 12, 45, 5.
- Caesim petere C. 4, 25. 2 et 3. *Opponitur ductim, Synon. icetu.*
- Caesio C. 4, 33 1.
- Caesonianum praeceptum C. 1, 4, 1.
- Caespitis herbam viuacem C. 10, 88.
- Caespulo litore Cumae C. 10, 130. *sed vid. no.*
- Caestus *vide* Cestus.
- Caesus. Caeso lapide structum P. 1, 31.
- Caetero vino Ca. 114, 2.
- Calabrae oues C. 7, 2, 3.
- Calabriae maritima C. 11, 3, 15.
- Calabrica oliua C. 12, 49, 3.
- Calabrici inferitur tuber P. Sept. 14, 3. *not. et ad Pall. p. 213.*
- Calametis liberare vineas C. 4, 27, 1. *b. e. fragmentis calamorum ex quibus formata sunt inga. Sed variat lectio. Gesner.*
- Calamitate afficere V. 2. 1. 21.
- Calamitosus ager Ca. 35, 1. *not.*
- Calamitosum Ca. pr. 3. Ca. 1, 2.
- Calamus (*cum schoeno iunctus, aromaticus igitur*) Ca. 105, 2. aromaticus C. 12, 52, 2. Veg. 6, 13, 3. Syriacus Veg. 4, 13, 4. *Esse eum qui inter nos Calmus dicitur ex Wedelii Exercit. Cent. 2. Dec. 3, 5. annotauerat Schoettgen. Idem alibi graeco nomine Cyperus vocatur, ubi vide. De patria Syria sic Theophr. H P IX. 7. ὁ δὲ κάλαμος γίνεται καὶ ὁ σχοῖνος ὑπερβάλλουσι τὸν Λίβανον μεταξύ τῆ τε Λιβάνου καὶ ἄλλου τινὸς ὄρου μικρῆ ἐν τῷ αὐλονίσκῳ τῷ τῷ καὶ ὅλ ὡς τινὲς φασὶ τῷ ἀντίλιβάνου καὶ μεταξύ τῶν τῶν ἐστὶν ὄν αὐλῶνα καλῶσι πεδίον πολὺ καὶ καλόν. ἕπω*

ὄπκι δὲ ὁ κάλαμος καὶ ὁ σχοῖνος
 φύεται, λίμνη μεγάλη τυγχά-
 νει πρὸς ταύτην δὲ ἐν τῷ ἔλει
 τῷ ἀνεξηραμένῳ πεφύκασι. τό-
 πον δ' ἔχουσι πλεῖον ἢ τριάκοντα
 σταδίων. — καὶ γὰρ ὁ τόπος
 ἄτος ἀπὸ θαλάττης ἀπέχει
 πλείους ἢ ἑκατὸν πενήκοντα
 σταδίας. quae Plinius reperit 12.

sect. 48. calamus quoque odora-
 tus in Arabia nascens commu-
 nis Indis atque Syriae est, in
 qua vincit omnes, a nostro ma-
 ri centum L stadiis. Inter Li-
 banum montem aliumque igno-
 bilem, non ut quidam existi-
 mauere Antilibanum, in con-
 valle modica iuxta lacum cuius
 palustris aestate siccantur, tri-
 cenis ab eo stadiis, calamus et
 iuncus odorati gignuntur. Re-
 gionem descripsit Polybius V. 45.
 ἐνέβαλεν εἰς τὸν αὐλῶνα τὸν
 προσπαρορευόμενον Μαρσύαν, ὃς
 καίτα μὲν μεταξύ τῆς κατὰ τὸν
 Λίβανον καὶ τὸν Ἀντιλίβανον
 παρωρείας συνάγεται δὲ εἰς στε-
 νὸν ὑπὸ τῶν προειρημένων ὄρων
 συμβαίνει δὲ καὶ τῦτον αὐτὸν
 τὸν τύπον, ἢ στενωτάτος ἐστὶ,
 διέρχεται τενάγῃ καὶ λίμναις,
 ἐξ ὧν ὁ μυρσικὸς κείρεται κά-
 λαμος. quem locum cum Oppia-
 ni Cyneg. II. 115 sqq. compa-
 ravit Brodaeus, nescio quam
 recte. ¶ Calamus defigitur C.
 3, 15, 1. calamo applicare vitem
 C. 4, 4, 1. acuto intercidere
 oliuas P. N. 22, 3. calami fa-
 baceae messis P. N. 1, 2. ¶ Cal-
 amus est etiam furculus infe-
 rendus, Ppropfreifs, Col. 4,
 29. et alibi Itali hodieque Cal-
 inella vocant, atque hinc incal-
 mare. Alias furculum inferendum
 marza dicunt.

Calasticus vid. chalast.

Calathio similis cinara C. 10, 240.
 calathis infusum lac C. 10, 397.
 adde C. 7, 8, 3. calathi liliorum
 C. 10, 99. not.

Calcaribus caedere equos Veg. 2,
 28, 12. calcaria gallinarum C.
 8, 2, 8. calcis aculeos vocat ib.

Calcaria fornax vti facienda Ca.
 38, 1.

Calcarii Ca. 16.

Calcatarium P. 1, 18, 1 et 2.

Calcatu assiduo terra solidetur P.
 Ian. 13, 17.

Calceamenta (calciamenta) vtrique
 sexui conuenientia C. 12, 3, 1.

Calceatis pedibus Veg. 3, 58, 2.

Calceabis (calciabis) animal Veg.
 3, 55, 4. Calceantur solea P. 1,
 24, 2.

Calcitrosus bos C. 2, 2, 26.

Calco. si calcavit furculum C. 6,
 15, 1. calcant quaedam galli-
 nae velut mares C. 8, 5, 24.
 calcare manibus Ca. 117. conf.
 Ca. 52, 1. filticis vestibusque
 Ca. 28, 2. add. P. Ian. 20. cal-
 cabis foramina Veg. 3, 43, 2.
 it. 3, 44, 1.

Calculosus ager C. 3, 11, 7. cal-
 culosum iumentum Veg. 2, 18.
 calculosa loca C. 5, 10 9.

Calculo posito, videt conducere
 C. 3, 3, 7. h. e. subducta ratione.
 calculi (al. talioli) inter partes et
 membra equi Veg. 6, 2, 1. Ita
 Gesnerus, nescio vnde varietatem
 annotans. Locus ipse est de men-
 sura aliqua.

Caldorem et frigus V. 3, 9, 15.

Add. 1, 41, 1. 1, 55, 6.

Caldus ager Ca. 6, 1. caldo sole
 V. 3, 2, 1.

ad Calendas Octobr. primas Ca.
 147. 148, 2. ante Kal. Ian. pri-
 mas Ca. 148, 2.

Cales. Calibus quae emantur Ca.
 135, 1.

Calfacere dolium Ca. 69, 1.

Calicare ad Pall. p. 95.

in Caliculis obruta semina P. N.
 7, 11. not. caliculum nouum
 Ca. 108, 1.

Calidaria maltha P. 1, 41, 1.

Caligant aures nebulis C. 1,
 5, 4.

Caligo aestuosa C. 11, 2, 53. quent
 aestum nebulosum vocat f. 57.
 inter caligines C. 3, 1, 7 et P.
 F. 9, 2. h. e. nebuloso et frigido
 aere.

Calix nouus Ca. 39, 2. de testa
 ad

- ad coquendum ut ap. Ouid. Fast. 5, 509. in calice aquam quaerit vinum V. 1, 8, 7. *J calix et calx pro calx ad Pallad.* p. 95.
- Callidissimus rerum naturae C. 7, 3, 12. callidissimi rei rusticae C. 2, 2, 1.
- Calliope mea C. 10, 225.
- Callis. calles siluestres longinquorum V. 2, 9, 16. add. V. 2, 10, 1 et 3.
- Callisto sidus occidit C. 11, 2, 15.
- Callistruthiae fici C. 5, 10, 11.
- Callistruthis ficus C. 10, 416.
- Callositas fistulae Veg. 3, 27, 3. *Dioscor.* 3, 90. de radice Iphondyllii: *περιτήκει τὸς ἐν σφρηξί τυλῶς.* narium Veg. 3, 21. *sunt oppositi utrinque septo parietes callosi in iumentis.* Gesner.
- Callosus cum molli iucunditate tactus P. S. 17.
- Callum in vlmeis foliis P. Mar. 10, 28.
- Calonibus negligentibus Veg. 3. Prol. 1.
- Calor incipit C. 11, 2, 49. ubi calor temporis coeperit P. Mar. 1, 3. calore refrigerato P. Iun. 7, 3. calores aestuum C. 1, 5, 4.
- Caltha flammeola C. 10, 97 et 310. not. ad vers. 258.
- Caluaria equae, asinae P. 1, 35, 16.
- Caluescunt colla C. 6, 14, 7. Veg. 3, 4, 27. castaneta C. 4, 33, 3.
- Caluitium loci C. 4, 29, 11.
- Caluus. calua a vite vinea Ca. 33, 3. Caluae nuces Ca. 8, 2.
- Caluus orator C. 1. Praef. 30. not.
- Calx. *pedis pars.* Calcis aculei in gallinis C. 8, 2, 8. *h. e. calcaria.* Calcibus proturbare C. 6, 37, 9.
- Calx partiario coquenda vri detur Ca. 16. melior quae P. 1, 10, 3. calce arenato Ca. 18, 7. *bis not. item Pallad. F. 25, 23. de Etymologia ad Pall.* p. 95.
- Camarae marmorato factae V. 1, 59, 2. *h. e. tecta conclanium fornicata, vel structura simili. Vide in Camera, quae scriptura usitata sed non item rectior saepius-*
- cule a nobis Codicum scriptorum auctoritate fuit mutata.*
- Camera tectus locus vt testudo V. 3, 7, 3. add. 3, 8, 1. Camerae more iuncti pampini C. 4, 17, 8. supra cameram puluis C. 11, 3, 60. Camerae in balneis P. 1, 40, 4. in agresti aedificio vt fiant P. 1, 13, 1. Camerarum tectoria P. 1, 10, 2. *Camara, quae quidem scriptura rectior videtur, a graecis ad latinos scriptores translata, structuram quamuis fornicatam significare videtur.* Apud Diodor. Sicul. II. 9. *Semiramis fossam (διώρυγα) ducit per Euphratem coesto latere συνκοδομήτασα τὰς καμάρας, cuius latera excepto fornice (χωρίς τῆς καμφθείσης φαλίδος) erant duodecim pedes alta. ubi Wesseling posuit locum Strabonis XVI. p. 1073. A. ubi αἱ φαλίδες καὶ τὰ καμαρώματα iunguntur. XVII. p. 1167. est similiter κατὰ καμφθεισῶν φαλίδων. Unde simul patet, camarae partem supremam eamque incurvatam, φαλίδα fornicem vocari. Hinc quoduis fornicatum coenaculum; cubiculum, tentorium graece καμάρα dicitur. Herodotus Persica carpenta scena circumtecta desuper καμάρας vocat, quae Xenophonti Cyrop. VI. 4. 11. ἀγμαμαξίη Naves Ponticas tabulis in modum tecti clausas camaras vocatas habet Tacitus Histor. III. 47. et Strabo XI. p. 495.*
- Cammarus C. 8, 15, 6. Cammari anatibus obiciuntur V. 3, 11, 3. alunt pisces maiores C. 8, 17, 4. *vulgaris erat scriptura gammarus.*
- Camoenae Graecae C. 2, 2, 7.
- Campanam plerique appellant enulam (inulam) Veg. 5, 68, 3.
- Campani agri diuidundi V. 1, 2, 10.
- Campaniae leuis terra V. 2, 6, 5. solum facile C. 5, 4, 3. *conf.* 6, 1, 1. terra pulla Ca. 135, 2. boues C. 6, 1, 1
- Campanicae fuscinae Ca. 135, 3. Ca.

Ca. 153: Campanica aratra Ca. 135, 2. ferta Ca. 107, 1. *Add. ad C. 12 20, 5.*

Κάμψη, eruca C. 11, 3, 63. Campe hirsuta C. 10, 324. distorto corpore C. 10, 366. vt profligetur P. 1, 35, 6 et 13. De brassicae eruca sic Ioannes Laurentius Lydus *περὶ μνηῶν* p. 122. ἴσμεν τῆ κράμβη ἐμφυόμενον σκώληκα, κάμψην ὀνομαζόμενον ἕτος ἀποξηρανομένης τῷ ἔαρι τῆς κράμβης εἰς σκώληκα πτερωτὸν, ὡς ἂν μύρμηκα καὶ μείζονά πως, πέφυκε μεταβάλλεσθαι, πτερούγων λευκῶν τριγώνων ἀνεχθῶν αὐτὸν, καὶ περιίπταται τοῖς κήποις χαμαιζήλω καὶ εὐαλώτῳ πτήσει· ψυχὴν δὲ πρὸς τὸν τοιοῦτον σκώληκα καλεῖσθαι συμβαίνει.

Campelter locus qui melior V. 1, 6, 6. campestris ager C. 3, 14, 1. locus C. 3, 13, 8. situs C. 7, 2, 3. campestris sationes C. 11, 3, 21. vineae C. 12, 21, 1.

Campi qui probentur C. 2, 11, 4.

Canalicula V. 3, 5, 14.

Canaliculus perpetuus C. 8, 15, 6. Canaliculi digitales P. Mai. 11, 1.

Canalis et solea oleo conficiendo C. 12, 50, 6. longus P. Ian. 15, 17. perpetua V. 3, 11, 2. rotunda Ca. 18, 6. faucium Veg. 3, 24, 13. Canales angustas, quae V. 3, 5, 1. 3, 7, 8. *Canalis pro fistula apud Gellium* 17, 11, 1. *cf. I. M. Heusinger Emend. p. 393.*

Cancelli scenici V. 3, 5, 4. aenei C. 8, 17, 6.

Cancellauit solum C. 4, 2, 2.

Cancer. ne in cancrum transeat vulnus veg. 5, 1. canceres purgabit brassica Ca. 157, 3 cancri Lernaei brachia C. 10, 313. cancri adusti C. 9, 5, 6. P. 1, 37, 5. fluuiales, marini, πάγυροι P. 1, 35, 7.

Canceraticus foetor Veg. 3, 43, 1.

Canchremata quae dicuntur Mulomedicis Veg. 3, 22, 15. *credo*

a gangraena-vel a cancro productum vocem. Gesner.

Cancromata, vulgo cancrum plagas Veg. 6, 19, 2.

Candelas sebare C. 2, 22, 3.

Candere saeuissime C. 1, 4, 9. *de agro.* Candens aqua C. 6, 5, 2. Veg. 1, 17, 14. sebum C. 7, 5, 13. candente aqua glabratur porci C. 12, 53, 4. candente sole C. 6, 13, 1. Veg. 4, 11. aëre. Veg. 5, 23, 9. candenti ferro ex Varronis R. R. 3. *laudat Charisius p. 100.*

Candetum Gallis quid? C. 5, 1, 16. *not.*

Candidato suo studere et praesto esse V. 3, 2, 1. gratulari V. 3, 17, 1.

Candofocci Gallis qui? C. 5, 5, 16. *not.*

Canescit lanugine vitis C. 3, 2, 12.

Canicula apparet C. 11, 2, 53. caniculae signum V. 1, 28, 2. ortus C. 2, 21, 1. P. Iun. 7, 9.

Canicularum aestu fatigatur arbor P. O. 12, 8. canicularium *Iensf.* canicularum ortu P. Iul. 6, 1. MS. *Sylb.* canicularium.

Canicularis sol ardentior Veg. 5, 35.

Caninum studium (causidicorum) C. 1 pr. 9. canini dentes V. 2, 7, 3.

Canis se' vespere celat C. 11, 2, 37. canes in caelo V. 2, 1, 8.

Canes trium generum sunt C. 7, 12, 2. idonei rei rusticae qui? V. 1, 21. *de Canibus* V. 2, 9 *int.* C. 7. 12 *int.* Canum nomina C. 7, 12, 13. Canes vt noctu aciores et vigilantiores sint Ca. 124. vt medicandi sint C. 7, 13.

Canistris sacris aptatae Telluris comae C. 10, 277. canistros e salignis virgultis P. N. 17, 1. *Vide sequens voc. Canna.*

Canna vulgo degener arundo dicitur C. 7, 9, 7. cannae similis arundo gracilis C. 4 32, 3. canna. viridi et radicata agitare folium P. O. 14, 14. ex canna agitare

- agitare P. O. 17, 1. ex canna canales P. Mar. 15, 2. ad instillandum vnguentum Veg. 3, 58, 4. 3, 4, 42. canna viridi scindere oliuas C. 12, 48, 5. cannae factae C. 12, 15, 1. ad cameras P. 1, 13. circa vites dispositae P. Feb. 11. cannarum repositio P. 1, 33. cannas spisse textas C. 12, 50, 4. Est a graeco *κάνη*, *κάννη*, *κάννα*, calamus, cuius significationis exemplum habet Suidas; hinc *κάννα* et *κάνητες* storeae, matrae ex calamis textae, etiam *περιφράγματα*, vti *γέγρα*, tabernarum in foro, statuarum, nauium, vti *δέξοεις*; deinde *κάνεον*, *κανῆν*, *κάναστρον*, *κάνυστρον*, *κάνιτρον*, vnde latinum canistrum; sed *κάνεον* fuit etiam ex alia materia; memorantur enim *ξύλινα* et *χάλκεα κανῶ*. Arundo est *δόναξ*.
- Cannabina retis V. 3, 5, 11. cannabini funes C. 6, 2, 3. 12, 50, 8. cannabinae tegeticulae V. 2, 8, 2
- Cannabis satio C. 2, 10, 21.
- Cannabum quando seratur et quomodo P. F. 5. Mar. 5.
- Canneae tegetes C. 12, 50, 8.
- Canneta quomodo colantur P. F. 23, 1.
- Canopo nata famuca C. 10, 171.
- Cantabricus succus Veg. 5, 56, 3. not.
- Canteriatæ vites C. 5, 4, 1.
- Canterinum hordeum C. 2, 9, 14. 2, 11, 8. P. O. 1, 2.
- Canteriolis interpositis C. 11, 3, 58.
- Canterius equus castratus V. 2, 7, 15. *¶* mons in Sabinis V. 2, 1, 8. Hesychio *κανθήλια καὶ τῆς Βιθυνίας ὄρη*. *¶* in vinea C. 4, 12, 1. *it.* 4, 14. ex arundine C. 11, 3, 62. *¶* in canterio suspendendus equus Veg. 3, 47, 3. *secunda Syllaba adspirationem interdum habet ex graeco.*
- Cantharides in rosis P. 1, 35, 4. ne vitibus noceant P. 1, 35, 6.
- Cantio, (*incantatio*) ad luxum Ca. 160, 1.
- Canto. Cantare, *incantare* Ca. 160, 1. V. 1, 2, 27.
- Cantrices aues V. 3, 5, 14.
- Canibus magicis sopitum anguem C. 10, 367.
- Canus color equi P. Mar. 14, 4.
- Canusinus ager V. 1, 8, 2. *Canusina lana hinc et Canusinatus ap. Senecam V B. c. 25. κανουσινός ap. Athenaeum. 3. p. 97.*
- Capella quae probetur C. 7, 6, 4. P. N. 13, 7.
- Caper qui probetur *ibid.*
- Capessere exemplum ab aliquo C. 5, 4, 3. *ex Cod. Vind. ubi vulgo capere ex.*
- Capillamenta feminum C. 4, 11, 1. superuacua radicum decidi debent P. O. 12, 2. ex mirimo capillamento (vitis) potest fieri furunculus *h. e. germine* C. 4, 22, 4. *Gallis chevelû, chevelûre.*
- Capillus et barba magna in antiquorum statuis V. 2, 11, 10. muliebris remedium pullis a serpente afflatis C. 8, 5, 18. *¶* plenior apum regibus in ventre C. 9, 10, 1. P. Iun. 7, 7.
- Capio. capere dulcedinem C. 11, 2, 68. noxam C. 6, 2, 2. *radicem* Ca. 51, 1.
- Capisterio expurgare fruges C. 2, 9, 11.
- Capistrantur ad iugum boues C. 6, 19, 2. 11, 2, 95.
- Capistrum *proprie* V. 2, 6, 4. Ca. 12. *in preli instrumento retinaculum, quo tanquam freno capitur etc. ТУРНЕВ. 8, 6. ¶ Capistrum constringitur vitis C. 4, 20, 3. vid. Scheffer. de re vebic. 1, 13. SCHOETTG. de boum capistris ad Ca. 54, 5.*
- Capitatus porrus P. F. 24, 11. C. 11, 3, 30. capitata vinea C. 5, 5, 9 et 11. *quae crescit in capite et robur crassitudinis accipit in stirpe. oppon. Brachiata BEROALD. capitati clauuli V. 2, 9, 15.*
- Capitellum paracenterii Veg. 3, 17, 2. capitella allii Veg. 1, 18. *ubi*

ubi Corb. capitula habet. κεφαλίδα σκορόδου habet Luciani dialog. meretr. 14.

Capito piscis Ca. 158, 1. coctus aluum deliicit.

Capitolii occupatio anserum clangore impedita C. 8, 13, 2.

Capitulum in torculario Ca. 18, 4. sarmenti C. 3, 17, 4. capitula cepae C. 11, 3, 15. in malleolo C. 3, 17, 4. *est tuberculum illud noni sarmenti in vite quo committitur duro, e quo enascitur.* Gesner.

Caponis sanguine macerata faba P. N. 1, 3. V. Capus.

in Cappadocia speluncae pro granariis V. 1, 57, 2.

Cappadocia lactuca C. 11, 3, 26.

Cappadocus sal C. 6, 17, 7. Cappadoca gens, *it. lactuca* C. 10, 184 et 191.

Cappadox. Cappadoces equi Veg. 4, 6, 3.

Cappar feritur P. O. 11, 4. *antea legebatur.*

Capparitatio et cultus C. 11, 3, 17 et 54 P. Oct. 11, 4. Siculi radices Veg. 4, 10, 4. folia Veg. 3, 2, 6 *καππάριος ἐσκέυασμένης ἐν ἄλμυι* in coena regis Persarum meminit Polyæn. 4, 3, 32.

Capra Anniorum cognomen V. 2, 1, 10.

Capris V. 2, 3, 1. C. 7, 6 et 7.

Caprarum duo genera V. 2, 3, 2. cf. ad Col. I. Praef. 26. not.

P. N. 13, 7. vnde dictae V. 1, 2, 19, 2, 3, 7. caprae pilus V.

2, 11, 11. Caprae ferae V. 2, 1, 5. earum saltus V. 2, 3, 3.

glabrae V. 2, 3, 2. Capras sanas sanus nemo promittit V. 2,

3, 5. *Capras et ones epilepsiae maxime obnoxias esse, observat Hippocrates de sacro morbo p. 307. Foesii.*

Morbos deprecantur Graeci *ἐς αἴγας τρέψαι* apud Philostrat. heroic 4. Astrologia in caelum recepit V. 1, 2, 17, 2,

1, 8, 2, 3, 7. Capra exoritur C. 11, 2, 37. *ἀνατέλλουσα τὰς ἀμπέλους λυμνίεται συνεχῶς* Pau-

san. 2, 13, 4. occidit C. 11, 2, 94.

Caprarii V. 2, 3, 10r

Caprasia inf. V. 2, 3, 3.

Caprea in vicia V. 1, 31, 5. in vite parit capreolum, et quid esset. not. *¶ animal minus* C. 9. Praef. 1.

Capreolus V. 1, 31, 4. animal a caprea distinctum C. 9, 1, 1. *vide ad Col. 4, 14, 1. Virgilius Ecl. 2, 40. nec tuta valle reperi capreoli sparsis etiam nunc pellibus albo bina die siccant ouis vbera. vnde apparet, capreolos lactentes pellem albo variatam, gerere, ut himyali capreolovum vulgare, Gallis chevrenil dictum.* Capreolus ferramentum bicornis ad terram commouendam C. 11, 3, 46.

Capreida planta Ca. 122.

Capricornus sidus V. 2, 1, 8.

Caprificari arbores fici quando soleant P. Mart. 10, 28.

Caprificus ficulis arboribus suspend. C. 11, 2, 56.

Caprile quale esse debeat C. 7, 6, 6. caprilia, *um* V. 2, 3, 8, 2, 15, 7. nota.

Caprilius vnde dicti V. 2, 1, 10.

Caprinus grex V. 2, 3, 1. Caprinum pecus C. 7, 6 et 7, 7, 1. genus quibusdam modo diis immolatum V. 1, 2, 19. Caprina folia erant antea Veg. 4, 2, 6. *ubi nunc capparitatio.*

Captivi apri V. 3, 13, 1.

Captans acquirere voluptatem C. 8, 11, 1.

Capua pinguis C. 10, 132.

Capulatoris officium Ca. 66, 1. C. 12, 50, 10. *Caplatores sunt in inscr. apud Gruterum p. 1088, 3 momente Gesnero.*

Capulo. capulet oletum Ca. 67, 1. *Quaedam editiones Plin. 15, 6. Oletum saepius die capulandum. capulantur iaculis boues* C. 6, 2, 4, 10

Capulo proxima pars falcis C. 4, 25, 1. not. ad Col. 4, 14, 1. *de capulis vitium, quos Albertus antichas vocare solet.*

Capus

Capus V. 2, 7, 15. *vid.* capo.
 Capi feminares V. 3, 9, 3. C.
 8, 2, 3.
 Caput equo si doleat C. 6, 30, 5.
 ¶ *pro toto animali*: caput conseruatur minimae partis iactura C. 6, 5, 4. Grex XXV capitum C. 8, 11, 13. XXX capitum C. 8, 5, 7. capita ducenta sub vno paltore C. 8, 2, 7. per caput animalium *b. e. unicuique animalium* Veg. 1, 18. ¶ *Propter similitudinem dicitur* caput allii C. 6, 34, 1. porri C. 11, 3, 17. vl-pici Ca. 71. in caput crescit cepulla P. F. 24, 3. porrum P. O. 11, 5. ¶ *Pro stirpe arborum et radicibus*: a capite propagari Ca. 51, 2. *add.* Ca. 36. *it.* Ca. 33, 41, 4. 51, 2. 95, 3. capita castaneorum C. 4, 33, 4. *b. e. quantum ex vna castanea crescit.* oleagina Ca. 43, 2. vitis C. 3, 10, 1. 4, 2, 1. 4, 24. 11, 5, 6, 22. Ita caput vitis fit vrga C. Arb. 7, 6. *postquam ex cacumine in scrobem demisso radices egit, et a matre amputatur, ein eigener besonderer Stock.* ¶ Sed caput malleoli est C. 3, 18, 6 et 3, 19, 2. *qua matri abscissus est, seruata metaphora mallei, cuius item caput est massa illa ferrea manubrio apta.* ¶ Ita trunci in vite caput est, *vbi ille in plures palmites et quasi brachia spargitur* C. 4, 17, 4 et 5. 4, 21, 1. 4, 24, 7. *et in primis* 4, 24, 11. *Gallice* cap, pied de la vigne, souche. ¶ Caput aquae fons est P. Aug. 8, 7. capita fossarum P. Mai. 3, 2. ¶ *Pro sorte in re pecuniaria, capitis amissi iactura* C. 11, 1, 28. ¶ *Praecipuum*: Caput disciplinae C. 11, 1, 28. caput est in omni negotio C. 1, 1, 2. ¶ *Principium sine extremum*: *ut de capitibus vngularum calcant* Veg. 3, 54, 1. a capite, *b. e. ab initio, da capo* Veg. 6, 8, 5.
 Carbasa noxia succo C. 10, 18. *not. κάρπασος, ἡ, apud Suidam in voc. Ἀμογγίς, est car-*

basus seu linum Tarraconense Plinii.
 Carbones falsi *pro sale adhibiti* V. 1, 7, 8. Sambuci, *s. turiones* Mart. 1. supra carbones incidis pilulas cypressi Veg. 5, 2, 3.
 Carbunculosus ager C. 3, 11, 9.
 Carbunculus quae terra V. 1, 9, 2. *His, quae ad Varronis locum et Palladii 1, 10, 1, disputata sunt, addo nunc ex obseruatione doctissimi A. de Veltheim mecum communicata, carbunculum videri genus tofi rubrum, de quo Vitruuius II. 7. etc. descriptum a Ferbero Epistol. Italic. p. 237. vel p. 308. vers. gallicae. Etiam huius generis vti tofi species est arenosa, alia durissima; igne utrumque genus conflatum est. Germanici Interpretis Ortstein planediversi generis est metallum, ex ferrea terra et bitumine conglutinatum, ut me admonuit generosissimus de Veltheim.*
 Carbunculus vitis morbus. Col. 3, 2, 4.
 Carceres aperire et emittere equos V. 2, 7, 1. a quibus carceribus decurrat ad metas V. 1, 3.
 Carcharus piscis C. 8, 17, 12.
 Carcinoma vt sanetur Ca. 157, 4. carcinomata praecidit vltio Veg. 1, 28, 2.
 Cardiacus equus Veg. 1, 25, 2. *it.* 2, 4. bos Veg. 5, 51, 1.
 Cardo caeli V. 1, 2, 4. *polus arcticus, qui centrum est circuli septentrionalis. Vid. Gies. ad Sic. Flacc. p. 134. a cardine ad orbem* V. 3, 5, 17 *bis, b. e. a centro ad peripheriam.* Cardines mundi loco mouendos credidit Hipparchus C. 1, 1, 4. ¶ Cardinibus. quibus steterant, opponuntur arbores P. F. 19, 2. *b. e. plagis: de qua significatione Gies. ad scriptt. rei agrar. p. 134. Gesner. Cardo graece στροφεὺς exstat et mouetur in στροφεγγι. Theophr. H. Plant. 5, 7 et 8. στροφεὺς πτελεϊνός, στροφεγγξ ex medulla buxi ilicis et loti.*

in Carduetis cati et mustelae P. Mar. 9, 4.
 Cardui satio et cultura P. Mar. 9, 1. not. O. 11, 1. not. ut spinis careant P. Mart. 9, 3. ubi in annot. p. 109. de lactucae radice μομφι, quod testatur etiam Matthiols ad Dioscor. T. II. p. 32.
 Arenariae P. Iul. 7. not. Forte a caroeno vino diciat carenariae. Lagoenae ita dicuntur. In Geoponicis XIII. 7. de vase est καρυτήνη et in loco Aetii in Comment. p. 39 landato. Exodi. c. 25. καρυτήνοι et cap. 35. καρυτάρων est de scypho nuciformi. Hinc igitur carenariam pariter licebit derivare.
 arenum vel Caroenum, it. Caroenum, genus vini costi, cum tertia perdita duae partes remanserint, ut describitur P. O. 18. De etymologia Turnebus Advers. 13, 23. ubi a Caribus derivat inuentoribus, cum Cassiodorus in tripartita historia Carenos vocet, qui in Graeco sunt Κάρες. Inuat illius coniecturam Galenus de comp. medic. sec. locos Libro VII. et in Comment. Cornarii p. 466. Verum Atticissantes ipsum (έψημα) Siraeum vocant quemadmodum alii Caricarum decoctum Siraeum appellandum censent. Laudat Nonius etiam Paulum Aegin. 3, 28. Σιραιόν υπό ισχάδων. Caroenum Apicio I. 33. ubi cum desinto coniungitur, et alias restituit Hummelbergius. Hucusque Gesner. Adlo Hesyhii: σιραιόν τὸ ἀπὸ τῆς σταφίδος έψημα· οἱ δὲ τὸ γλυκῶν καὶ έψημένον οἶνον. Dioscoridi σιραιος οἶνος V. 9 Hippocrati σιραιος οἶνος dicitur. Carelo ab vrbe Graeciae magnae iuae Siris, ab Ionibus Πολίσειον vocabatur. Cf. Heynii egregii viri Opusc. Acad. II. p. 235. Verum Caroeni origo mihi esse videtur quaerenda in vino nasso nigro Asiatico, quod Caroenus bis memoravit et καρυτήν vocat. Loca posuit Cornarius T. IV. P. III.

rius ad Libros de Comp. Medic. sec. I. p. 466; Hippiatrica similiter p. 272. γλυκέος καρυτήν ἢ σκυβελίτην ubi ex Galeno corrige σκυβελίτη et p. 234. καρυτον ἢ έψημα. ¶ Carenum in condimentis aridis quidam legunt C. 12, 49, 2. sed vide not.
 Carecta quando extirpentur P. Aug. 3. C. 6, 22, 2.
 Careum C. 12, 51, 2. ubi antea Carpum erat. Est graecum Κάρος Dioscor. 3; 66. Italis et Galis Carui.
 Carex. Caricis extirpatio C. II, 2, 62. caricibus aut genistis teguntur porticus gallinariae P. I, 22.
 Carica creta V. I, 57, 1.
 Caricae ficus P. I, 26, 2. I, 30, 4. ισχάδων βίχον ἐκ Κάρας Luciani dial. inerer. 14.
 Cariem vetustatis recipit vinum C. 3, 2, 17.
 Carina nucis P. Ian. 15, 15.
 Cariosa terra Ca. 5, 6. 34, I. 37, 1. C. 2, 4, 5. cariosior sit vetustate palmula V. I, 67.
 Cariotta Veg. 5, 63. not.
 Carmen, an de murmure fluminis dicatur? C. 10, 284. ubi sine varietate gramine legitur adeo ut Gesneri coniectura haec esse videatur, nec ea inepta. carminis legibus implicare materiam hortensis rei C. II, 1, 1.
 Carnarium. Ita in carnario funes suspensi. Ca. 68. not. Ca. 13, 1, 14, 1 V. 2, 4, 3. C. 12, 53, 3. Ad Carnarium pertinent κρέα κρεμαστά συγκείμενα ἐν οἴνηρῳ τραγία, ἄλλα δὲ ἡλισμένα in Philone Mathemat. Veter. p. 86. ubi additur, in usum obsidionum servari etiam ἥπατα έξω τῶν ὕδων, έχοντα τὴν χολὴν ἡλισμέννα καὶ έξηραμμένα ἐν σκιᾷ ἀπαθέστερα γὰρ ὕδω διαμένει· unde lux Plinio XI. sect. 76. Iecur maxime vetustatis patiens, centenis durare annis obsidionum exempla docuere: Quem locum inepte ad busonum iecur retulit Hardwinus.

- Καρνίκη απ καρνική cytifus C. Arb.
 28, 1. *an quia τοῖς κάρνοις, pecudibus, gratissima?* SYL. v.
 Caro. carnes oliuarum P. N. 17,
 1. pirorum resolutae P. F. 25,
 12. dura in carne et cute pira
 P. F. 25, 9.
 Caroenarium et Carenum *vid.*
 Careñ.
 Carpathium pelagus C. 8, 16, 10.
 Carpenta stercoris P. S. 1, 2. car-
 penta sudant adimniculis in vi-
 neas aduehendis Veg. 4 pr. 3.
b. e. boues iuncti.
 Carpineia manubria C. 11, 2, 92.
 Carpinus arbor C. 5, 7, 1. atra
 Ca. 32. vtilissima fabricis P. N.
 15, 3. *In Mathem. Veter. p. 33.*
est ξύλων μελείνων, ὄξεινων, πτε-
λεινων, καὶ καρφίνων καὶ ἄλλων
ubi carpinum intellexit interpre-
de compositis ex Carpo vid. quae in
spargo obseruamus.
 Carptim C. 9, 15, 12.
 Captura de cibo apum V. 3, 16,
 26.
 Carpum edebatur C. 12, 51, 2.
 Carseolanus ager C. 3, 9, 2. Fri-
 gida Carseoli nec oliuis apra
 ferendis terra, sed ad segetes
 ingeniosus ager Ouid. Fast. 4.
 683.
 Carthaginienfis ager V. 1, 57, 2.
 Cartilago narium habet indicium
 epilepsias Veg. 3, 33, 1. si cor-
 rupta sit Veg. 3, 34, 1.
 Caryotae Syriacae V. 2, 1, 27.
 Caseale C. 2, 14, 7. *ubi ex Lips.*
caprile scripsi.
 Caseum omne Ca. 76, 4.
 Caseus recens et salsus C. 12, 57.
 1. Gallicus C. 12, 57, 3. casei
 quando fieri solcant V. 2, 11,
 3. vt differant *ibid.* vt confi-
 ciantur et seruentur C. 7, 8, 1.
 P. Mai. 9, 1. domesticis vt prae-
 parentur C. 12, 13, 1. vt mu-
 lto condiantur C. 12, 42. casei
 vitia P. Mai. 9, 2. in caseum
 lac cogitur, conducitur, gla-
 ciatur C. 7, 8, 1 et 2. concrefcit
 f. 3. confissatur, condensatur
 f. 4. gelatur f. 7. congelatur
 f. 6. Recens necdum induratus
 caseus antiquis athleticis pro cibo
 erat, cui deinde successit carnis
 esus. Pausanias 6 cap. 7. de
 Dromeo Stymphalio: λέγεται
 ὡς καὶ κρέας εὐαίειν ἐπινοήσει,
 τῶς δὲ τοῖς ἀθληταῖς σιτία
 τυρὸν ἐκ τῶν τελάρων εἶναι.
 Casia uel Cassia C. 9, 5, 6. fron-
 dens pluribus locis Romae C.
 3, 8, 4. cum Cassia nectens bal-
 sama C. 10, 301. Cassia fistula
 P. O. 14, 13. daphnitis, musy-
 litis, nardina, Veg. 6, 13, 4.
not. nigra, Veg. 6, 13, 3.
 Casinate agro Ca. 136. in Casina-
 ti V. 2, 3 II.
 Casinum vel Cassinum C. 8, 16,
 3. sub Casino ornithon Varro-
 nis V. 3, 4, 2. 3, 5, 8 et 9.
 Cassiope sidus C. 11, 2, 78.
 in Cassum recidit omnis impensa
 C. 4, 3, 5.
 Castaliis guttis rorantia antra C.
 10, 267.
 Castaneae natura, satio, cultura
 C. 4, 33, 5, 10, 14. P. F. 25,
 33 N. 7, 17. insitio P. inf. 155,
 161. castaneae insita pirus P. inf.
 67. malus P. inf. 94. Castaneae
 ad ponendum vt eligantur P. N.
 7, 17 vt seruentur P. N. 7, 22.
 Castaneae inateries ad quae vti-
 lis P. N. 15, 2.
 Castaneti iugerum C. 4, 30, 3. ca-
 stanera nouella C. 4, 33, 3. P.
 N. 7, 21.
 Castigatores tot faeculorum feri C.
 8, 16, 6.
 Castimoniale liquamen de piris P.
 F. 25, 12.
 Castitas, h. e. Minerua, praefu-
 oliuae P. 1, 6, 14.
 Castoreum admiscetur clysteri Veg.
 5, 24, 7. vnguento Veg. 5, 24,
 9. pulueri Veg. 5, 24, 12.
 Castra ponere noctu V. 3, 2, 15.
b. e. pernoctare. Castra apium P.
 1, 37, 4. stabularii C. 6, 23, 3.
 Castrationis vitulorum genera e-
 praeepta C. 6, 26. P. Mar. 1,
 9 et Mai. 7 *int.* duplex ratio i-
 suis C. 7, 11, 1. tempus ido-
 neum C. 11, 2, 33. Castrati-
 agnorum V. 2, 2, 12. gallorum
 V. 3

V. 3, 9, 3. Castratio arundine-
ri C. 4, 32, 4. not.
Castratoria ferramenta P. 1, 43, 3.
Castraturae vulnera P. Mai. 7, 2.
Castro. caltrare caudas catulorum
C. 7, 12, 14. aluos apum C. 9,
15, 4 et II. alucaria P. Jun. 7,
2. vites Ca. 33, 2. *castratus*
equus est cantherius. Strabo VII.
P. 480. Ἰδιον δὲ τῷ Σκυθικῷ καὶ
τῷ Σαρματικῷ παντὸς ἔθνους τὸ
τῶν ἵππων ἐκτέμνειν εὐπειθείας
χάριν. μικροὶ μὲν γὰρ εἰσιν, ὄξεις
δὲ σφόδρα καὶ δυσπειθεῖς.
Castrati ab igne Veg. 5, 23, 2.
not.
Castus a rebus Venereis C. 9,
14, 3.
Cataclysmos V. 3, 1, 3. not. p.
491. Deucalionis cataclysimon
regnante Atheniensibus Cranao,
successore Cecropis, accidisse, ex
Varrone narrat Augustinus C.
D. 18. c. 10. Mense Anthe-
stione, Martio romano respon-
dente, memoriam diluuii istius
Athenis celebratam fuisse, obi-
ter memorat Plutarchus in Sul-
la 14. ἐν ᾧ κατὰ τύχην ὑπο-
μνήματα πολλὰ τῷ διὰ τὴν
ἐπομβρίαν ὀλέθρου καὶ τῆς φθο-
ρᾶς ἐκείνης δρῶσιν, ὡς τότε καὶ
περὶ τὸν χρόνον ἐκείνον μάλιστα
τῷ κατακλυσμῷ συμπεσόντος.
Cataclytium longanonis Veg.
2, 14, 1. not.
cataplasma, *emplastrum* Veg. 2,
14, 2. cataplasinis vtendum
Veg. 5, 2, 2.
cataplasinabis equum ex polline
hordei Veg. 3, 54, 3.
catastolicum Veg. 6, 28, 2. *male*
erat catastolicum 3, 22, 2. *Quid*
sit, docet Dioscor. 2, 1. τὸ τῷ
ἐχίνῳ ὄστρακον καταστέλλει τὰ
ὑπερσαρκῆντα, *Saracenus* vertit,
ea reprinit, quae in vlceribus
ipsis excrescunt. Gesner.
cattematis recursu Veg. 1, 17,
5. *h. e. eiusdem constitutionis caeli*
ac siderum; eandem puto quam
κατάστασιν Hippocratis inter-
pretatur apud Gorraecum Gale-
nus, τὴν παρὰ φύσιν ἐν τῷ πε-

γίεχοντι (aëra intelligit) κρᾶσιν.
Gesner.
Catastolicum medicamentum erat
Veg. 3, 22, 2.
Catellae, *catenulae* Ca. 135, 1.
Catenae Ca. 18, 9. *quae catenae*
lignae P. 1, 13, 1. *catenis vti-*
lis vlinus et fraxinus P. N.
15, 2.
Catenerur cervix C. 6, 19, 2. *pro*
teneatur ex Sang. dedi.
Cateruatiim et specialiter oppon. C.
3, 19, 3.
in Catillo composita mistura C.
12, 57, 1.
Catinos aquae ponere oportet V.
1, 63, 1.
Catinum fistile Ca. 84, 1.
Cato Luculli tutor V. 3, 2, 17.
not. C. 8, 16, 5. *Catones h. e.*
Cato 4, 11, 1.
Catulire, ostendere se velle ma-
rirari V. 2, 9, 11.
Catuloricum Veg. 6, 28, 4.
Catulus orator C. 1 pr. 3c. *olim,*
ubi nunc Caluus.
Catuli aedes V. 3, 5, 12. not.
Catuli canum vt tractandi C. 7,
12, 12. *catulus lactens in medi-*
cina equorum Veg. 1, 17, 16.
catuli lactentis sanguine placat-
ur rubigo C. 10, 343. *catulo*
facere ante seimentem moris est
C. 2, 22, 3.
Cati in carduetis habendi P. Mar.
9, 4.
ad Cauaturam vulneris collyrium
Veg. 3, 26, 1.
Caudae catulorum vt castrandae
C. 7, 12, 14. in Syria breues,
in Italia prolixae ouium com-
mendantur V. 2, 2, 3. *boium*
profusae etc. V. 2, 5, 8. *marinae*
Veg. 1, 20, 2. 4, 12, 3. *inter*
suffimenta quae sunt non lique-
bat Gesnero magis quam mihi.
Hesychii ἀλεσούριον θαλάττιον
αἰδοῖον ἔστι δὲ καὶ κορχιλίαι
εἶδος an huc pertineat, ignoro.
Etiam Etymolog. M. habet:
ἀλεσούριος εἶδος ἰχθύος θαλασ-
σίῳ ὃν τινες κατ' εὐφημισμὸν
καλλιάνομον καλεῖσιν ἔστι δὲ
τὸ λεγόμενον θαλάσσιον αἰδοῖον
1 a
άλος

άλος ἕρα, ἀλοσύριόν τι ὄν. ἕραν γὰρ καὶ τὸ αἰδοῖον εἰώθαμεν καλεῖν ἐνιοὶ κόγχον κογχυλίς.

Caudinis faucibus horti C. 10, 132.

Cauea, in qua tauri pugnare solent V. 3, 5, 3. Cochleam in cauea Varro vocat ianuae versatilis genus, ut interpretatur Gesnerus. Mihi quid videretur, dixi in Addendis ad b. l. Postea incidi in locum Apollodori Mathematici. Veter. p. 45. ὅπου καβιόθουρα ab interprete vertuntur caueae portae; contra p. 48. caueae fenestrateae. Ipsa sic sunt p. 47 γίνονται ἐκ δύο παραλήλων ῥάβδων χλωρῶν ἐν σχήματι καπριόλων, ὅπως ἐν ἐκατέρῳ τοῖς ἄκροις ἔχοντα ἢ δὲ βάσις τῶν τοιούτων καβιόθουρων ἐν ταῖς τῶν κανόνων ὁπαῖς ἀποδεδεμένας ὁμοίως εἶναι, ὡς ἂν εὐχερῶς ὑποχαλῶνται τε καὶ ἀνέλκωνται διὰ τῆ συνέχοντος πάντα ταῦτα κορυφαῖς σχοινίῳ etc. In carceribus Olympiciis repagula eiusmodi ὕσπληγες dicebantur, quas καταπεσύσας decedentes emittere cursores et equos ait Lucianus de Calumnia, quamquam Pansanius Eliac. II. curribus et equis praetensum καλώδιον ἀντὶ ὕσπληγος memorat. Huc pertinere puto etiam locum Apollodori ex Poliorc. p. 81. καλώδιον ἐξ ἄκρου ἔλκομένον τῆ κάμακος δορυφάκτι τρόπῳ. Denique locus Columellae 8, 8, 4. de columbario, a Gesnero omissus, sic habet: Fenestra habeat appositam satis amplam caueam, retribus emunitam, quae excludat accipitres et recipiat egredientes ad apricationem columbas. quem locum recte cum Geoponicis XIV. 6. sect. 6. comparavit Niclas, ubi est: ἀπὸ ἀνατολῆς ἄλλην θυρίδα, τάξας ἐν αὐτῇ τὸν καλόμενον καθέκτην, ὅσταν χρῆ τὰς περιστρεφὰς ἐπὶ νομῆν ἐξιέναι. Quod genus caueae, demitti et sursum trahi solitum, nostri vocant. Kallthüre, Zugthür-

re, columbariique fenestrateae apponunt similiter. caueae b. e. alpenaria C. 9, 15, 7. qua iter est in ornithonem V. 3, 5, 11. Caueis emunire arbores ab iniuriis pecoris C. 5, 6, 21. b. e. sepimento rotundo circumdare. Sic caueis circummunire plantas C. 5, 9, 11. munienda vitis P. F. 10, 5.

Cauealis resina Veg. 5, 53, 2. 6, 14, 1. ubi a Gesnero erat Cabialis qui doliis picatis deorsum interpretatur. vel qualis vino condendo adbibetur. Vide notas.

Caueo. Caueto scabiem pecori Ca. 5, 7.

Cauliculorum cibo sustinetur animal Veg. 2, 6, 2. V. Coliculus.

Gaulis. Caulem cum fecit cepa C. 11, 3, 21 et 58. in caulem cito erigi P. O. 11, 3. ¶ Caules (κατ' ἐξοχὴν dicti brassicae) quando ferantur et quomodo P. F. 24, 4. Hor. Sat. 2, 4, 15.

Caule suburbano qui siccis crevit in agris Dulcior. irriguo nihil est elutius horto. Ut condiantur caules C. 12, 7, 5. proctorum C. 10, 369. caulium offusae Veg. 3, 6, 2. qui etiam brassicae caules dixit 4, 4, 1. et al. De caulibus et brassica vide ad C. 10, 129. p. 522. Vide etiam in Brassica. ¶ Caules acanthini C. 9, 4, 4. in vitibus Ca. 33, 4. C. 4, 7, 2. caulium tenerae laurus libra C. 6, 7, 4. V. Colis. Sint quola mundissima C. 7, 3, 9. in Goef. et Sang. Codd. pro caula. Vulgo est: quala.

Caunia ficus C. 10, 414.

Cauo. Cauantur tempora equis P. Mar. 13, 9.

Cauri C. 10, 75. scribitur etiam Cicrus.

cum Causa Musarum esse dicuntur apes V. 3, 16 7. b. e. merito. cum cum causa sibi praecessit V. 1, 17, 4. ¶ Pro morbo saepe Vegetius, e. g. partes quae in causa sunt 3, 6, 11. quibus totum corpus in causa est 1, 25, 11. locus causae 3, 30, 2. in caula

- causa pulmonum 3, 45, 5. *Add.* 3, 22, 1. 4, 4, 2. 5, 64, 5 et 7, 6, 27, 9.
- Causare P. Febr. 25, 2. *Edd. pr. ubi reliquae afferre habent:* et creare.
- Causatio P. 1, 4, 1. *de morbo.*
- Cauter, *καυτήρ instrumentum ustorium, cuius usus in chirurgia.* Hinc cauterere percurrere P. 1, 41, 2. cauterēs in instrum. rustico P. 1, 43, 3. Cauter est etiam Tertull. *de pall.* c. 5. *Gesneri.*
- de Cauterii ratione Veg. 1, 28. *int. cauteriis rectis inurare* Veg. 1, 14, 3.
- Cauterizare subtiliter Veg. 5, 1.
- Caus terebra factus obturatur h. e. foramen C. 12, 8, 1. caui laxiores V. 3, 15, 1. cauis modicis forentur spatia C. 8, 3, 9.
- Caua ne faciant mures Ca. 128.
- Cea insula C. 9, 2, 4. *add. V. 2 pr. 3. in varietate Edd.*
- Cedo. cedit pro stercore P. S. 1, 4. pro pulmentario C. 12, 14. cedere binas pro singulis Ca. 150, 2. cedunt capris capellae C. 7, 6, 9.
- Cedria perungere C. 6, 32, 1. Cedria *saepe etiam apud Vegetium v. g. 5. 70, 3. κεδρίαν quae pix vel resina cedri, et κεδρίον, liquidius et magis oleosum confundi, iam Gorraeus monuit. Add. Veg. 5, 81, 3. Gesneri.*
- Cedrus durabilis P. N. 15, 3. odorata C. 9, 4, 3.
- Celebris via Ca. 1, 3. celeberrimi auctores C. 3, 17, 4.
- Celebro. harum studia rerum maiores nostri celebrauerunt C. 8, 16, 1. celebratur infitio P. F. 17, 1. vinearum putatio P. Mar. 1, 1. putatio autumnalis P. N. 4, 1. celebrabitur opus (glandis legendae) operis foemineis P. N. 14. Celebrari potest emplastratio P. Iul. 3, 1. celebranda est ouium tonsura P. Mai. 8, 1. vitium positio P. N. 2. vinearum positio P. Mar. 7, 2. vindemia P. S. 11, 1.
- Celer, canis nomen C. 7, 12, 13.
- Celeritudo V. 3, 12, 6.
- Celicia *vid. Caecilia.*
- Celidonia *b. e. chelidonia herba erat* Veg. 3, 16, 2. *Ita celidonium Scribo comp. 174.*
- Celie Sardiniae V. 1, 16, 2. *vi. Ioliem.*
- Cellae anserum C. 8, 14, 9. balnei P. 1, 40, 4. Veg. 2, 6, 3. columbarum C. 8, 8, 3. familiae Ca. 14, 1. in horreis diuisae *b. e. loculamenta* P. 1, 19, 2. olearia, vinaria, Ca. 3, 2. C. 1, 6, 9. V. 1, 11, 2. in plano faciendae V. 1, 13, 1. torcularia, defrutaria C. 1, 6, 9. Cella vinaria ut paranda C. 12, 18, 3. P. 1, 18, 1. terrena P. 11, 17, 3. cellae villaticae C. 1, 6, 3. quae cellae quas fenestras postulent V. 1, 13, 7. *De cellae vinariae structura dictum ad Columellam et Palladium l. c. Addo de Sybaritarum cellis ex Athenaeo XII. p. 579. τοῖς δὲ πλείστοις αὐτῶν ὑπάρχουσιν οἰνώνες ἐγγὺς τῆς θαλάσσης, εἰς ἃς δι' ὀχετῶν οἴνων ἐκ τῶν ἀγρῶν ἀφειμένων, τὴν μὲν ἔξω τῆς χώρας πιπράσκεισθαι, τὴν δὲ εἰς τὴν πόλιν τοῖς πλοίοις διακομίζεσθαι. J Cella et fella confunduntur. Vid. not. ad Ca. 13, 3 et 14, 1.*
- Cellares columbi C. 8, 8, 1.
- Cellarius C. 11, 1, 18. 12, 3, 9. de huius diligentia quā scripserit C. 12, 4, 2.
- Celo. celantur sidera, *occidunt* C. 11, 2, 34. celat se vespere stella C. 11, 2, 36.
- Celsus. celsi agri C. 1, 2, 4. celsissimo Germano procerior Iudaeus C. 3, 8, 2.
- Celtica *intellige spica* Veg. 2, 31 et 32.
- Censeo. censeo vitare *b. e. vitandum* C. 1, 5, 7. censemus pampinare C. 4, 6, 3. instituire C. 8, 2, 5. diducere C. 5, 6, 36. praecipere C. 5, 8, 3. perno-scere C. 6 pr. 3. censuerunt rescare C. 4, 10, 2. censeri numerus potest C. 6, 23, 3.

- Censores censu admittunt populum V. 3, 2, 4. apud censores causae aguntur V. 1, 8. *extr.*
- Censoria lege committere V. 2, 1, 16. censorium opus suscipere C. 12 pr. 10.
- Census. censibus pene totis redimi C. 12 pr. 9.
- Centaurea Veg. 3, 2, 26. violacea Veg. 1, 55, 2.
- Centaurus C. 11, 2, 39.
- Centenarii greges V. 2, 4, 22. V. 3, 6, 6. fistula ad aquam ducendam P. Aug. 12. *Huc pertinent loca, a Cangio collecta, ubi centarium dicitur pro fistula centenaria.*
- cum Centesimo redit: semen in Sybaritano V. 1, 44, 1.
- Centinialis fistula Veg. 2, 15, 5, 24. ἀπὸ τῆ κεντήν nomen habere videtur: ad paracentesin certe adhibetur. *Consentit Excell. Platnerus, et a κέντημα derivatum nomen putat. Ostendit mihi etiam acumi triquetram qua acuta est, ceterum teretem, cum cannula qua continetur, quod instrumentum trois quarts a Gallis hodie vocari me docuit. Nihil autem ea aptius ad paracentesin, cum impressa acus extrahi, et relinquere in vulnere canna argentea possit. Vid. centralis. Gesner.*
- Centones sarcire Ca. 2, 3. *add. Schoettg. ad Innencium 2, 375.*
- Centones pueris Ca. 10, 5. e veteribus vestimentis Ca. 59. equis imponuntur Veg. 2, 59, 2. Centonibus confectis prohibetur frigus C. 1, 8, 9. *Ex graeco κέντρων, ὄ, a κεντάω. Biton Mechanicus in Mathem. veter. p. 109. κέντρωσιν ἦτοι ἰματισμοῖς. Scholia ad Aristoph. Nub. 450. interpretantur: τὸ ἐπισαπτόμενον τοῖς ὄνοις, ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων συζῆσθαι σακίων, καὶ ἐπίσαγμα ὄνων. unde sua duxit Suidas in Κέντρων.*
- Centones sarcire dicitur ut ibidem cucullos sarcire. Centunculum pro strato mularum dixit Linius VII. 4. *sutilem centunculum*
- Apuleius Miletar. I. p. 104, 41. Idem in Apologia Mimi centunculum dixit, ut bistronis crocotam tragoedi syrma. Unde Riccoboni Histor. theatri Italici coniciebat intelligi centunculum multicolorum Sannionis Italici, quem Itali Zauni vocant, Galli Harlequin. Centunculum praeterea genus cuculli dixerunt Romani. Plinius 24. s. 88. centunculum vocant nostri foliis ad similitudinem capitis penularum. Caput igitur penularum est cucullus. Sic caesis pilea suta de lacernis habet Statius Silvium 4, 9, 7. et Martialis XIV. 32. de pileo: si possem totas cuperem misisse lacernas: nunc tantum capiti munera mitto tuo.*
- Centralis fistula Veg. 5, 24, 4. eadem quae centinialis.
- Centriae Veg. 1, 25, 5. not.
- Centum ex modio nascuntur in Byzacio V. 1, 44, 2.
- Centumpondium incertum Ca. 13, 3. V. no.
- Centumvirale iudicium cum vocatur, numerus non est ad amissum V. 2, 1, 26.
- Centuria rusticis quae V. 1, 10, 1. C. 5, 1, 7.
- Centuriae an centriae? in equis Veg. 1, 25, 5. not.
- Cepa Aescalonica, Maritima, Pompeiana ut condiantur C. 12, 10, 1. de Aescalonica etiam C. 11, 3, 57. Maritimam simpliciter unio-nem vocant rustici C. 12, 10, 1. Germana Veg. 5, 53, 4. longior P. Mar. 10, 31. quae esse videtur, de qua Plinius 19, c. 6. unum genus ceparum condimentarium, quod illi getyon, nostri Pallacianam vocant, nullo fere capite, radice tantum oblonga, quod subinde rescatur ut porrum. De quo etiam Apicius IV. 2. Graecum est Hesychnii Παλλάχανον κρόμμυον. Ασκαλωνίταις. Ipsum etiam Cepae vocabulum ex graeco duclum. Hesychnius: Κάπια τὰ σκόροδα. Κερυνήταις.

- Cephalargicus equus Veg. 1, 25,
2 pro cephalalg.
- Cephalicum, quod facit ad omnia
vulnera, claudenda Veg. 6,
28, 1.
- Cephalo, palmae planta P. Apr.
5, 2. not. p. 142. Addo locum
Muthioli ad Dioscor. I. c. 69. de
bdellio, ubi Neapolin ex Sicilia
transferri narrat plantam palmae
cubitali vel paulo ampliore longi-
tudine, cesaglione nuncupatum
T. I. p. 82.
- Cepheus exoritur C. 11, 2, 51.
- Cepinae cultura C. 11, 3, 56. Ita
Cato porrina pro porro. Eadem
de cepina Columella quae de cepula
Palladius.
- Cepullae satio et cultura P. F. 24,
2. et O. 11, 4.
- Cepum pro seuum legitur Veg. 2,
64.
- Cera quando et quomodo fiat C.
9, 16, 1. P. lun. 7, 4. Cera
Punica Veg. 4, 14, 2. 4, 23,
1 etc. Priore loco Corb. liber ha-
bet Ponticam. Pontica alba na-
tura, tyrrhenica seu tusca arte,
teste Galeno Comp. medic. sec. ge-
nera I. p. 320. Cerae discoloris
pictorum V. 3, 17, 4. not. pro-
poleos vnc. 2. MS. Veg. 6, 14,
1. Cerarum in alueis figura C.
9, 15, 8.
- Cerare dolia C. 12, 50, 16.
- Cerasi satio et cultura P. O. 12, 4.
insitio P. inf. 143. inferuntur
brumalibus diebus V. 1, 39, 2.
agrestis cerasi satio P. N. 7, 23.
insitio P. Ian. 15, 20. Cerasa vt
sine osse nascantur P. O. 12, 7.
vt seruentur P. O. 12, 9.
- Κεράσιον, siliqua Graeca C. 5,
10, 20. C. Arb. 25, 1.
- Ceratum liquidum C. 7, 7, 4. te-
nerum vocat Scribo. comp. 173.
liquidum saepe Celsus obseruante
Rhodio Lex Scribo. Graece κε-
ρατή, mediae inter unguenta et
emplasta consistentiae, veluti
quae Gallis Pommade dicitur.
Dioscor. 2, 84.
- Ceraturam pati C. 12, 50, 16.
- Cerauniae vires C. 3, 2, 1. quod
rubeant velut ignis Isid. Orig.
17, 5. SCHOERTG.
- Cercitis olea C. 5, 8, 3. radius.
- Cereale papauer C. 10, 314. not.
Vide etiam Cerealis.
- Cerebellare Veg. 3, 11, 3. 3, 12,
6. 5, 32, 2. puluillus, capiti ap-
ponendus. Gesner.
- Cerebellum idem. in Edd. a. G.
Cerebello appposito caput mu-
nire Veg. 3, 11, 3. cerebellum
de lanata pelle Veg. 3, 7, 1.
- Cerebrosi boues C. 2, 11, 11.
- Cerebrum vbi commouetur Veg.
2, 7, 1. Cerebro indita lana
Veg. 1, 10, 5. b. e. loco externo
apposita. vngitur cerebrum Veg.
3, 12, 3. puscam calidam cum
spongia apponere id. 3. 39. ru-
tam supra cerebrumposito id.
5, 42, 2.
- Cerefolium vid. Caeref.
- Cereolis stipantur, calathi C. 10,
404. not.
- Ceres eadem quae Terra mater
V. 3, 1, 5. et Liber inuocati V.
1, 1, 5. in Cereris initiis porci
immolantur V. 2, 4, 9. eius
minister bos V. 2, 5, 3. C. 6
pr. 7. proles, Proserpina C. 10,
269.
- Ceretanium suum laudat C. 3, 3,
3. 3, 9. 6. Ceretani populi sunt
citerioris Hispaniae, qui Iulianam
cognominantur. BEROALDVS.
- Cerialis pompa V. 1, 2, 11. ante
Victoriam Cerealis.
- Cerinthae ignobile gramen C. 9,
8, 13. Theophrastus H. P. VI.
7. inter flores aestivos nominat το
κηγιδον. Aristoteles H. A. IX.
40 inter apium cibos (Bienenbrod)
nominat κηγιδον, ubi Codex
Medic. cum versione Thomae κή-
γιδον, Vatic. κόγιδον, versio
Scoti apud Vincentium cocizon
scriptum habet. Hesychius κηγι-
δον interpretatur. Cum erithace
et sandaraca natura coniungit eun-
demque facit etiam Plinius XI.
sect. 7. cum quo facere videtur
Aristoteles V. 22. qui diuersis lo-
cis vsus est vocabulis his tribus.
Ex Menecrate plura Plinius duxit
14 de

- de *cerintho seu erithace*: plurimus in Graecis nucibus (s: e. *amygdalis*.) Menecrates florem esse dicit, futurae messis indicium, sed nemo praeter eum; *ubi verba futurae messis indicium omisit Harduinus eumque secutus Brotier. Ille scilicet omissa ea reperit a Codicibus duobus Colbert. et totidem Regiis; quod vero de reliquorū omnium librorum MSS. consensu addit Harduinus, solum est. Nihil enim ex Chiffletiano libro varietatis annotavit Dalecampius, nihil ex duobus libris suis Pintianus. Cerinthe herba, forte a Cerintho, Euboeae vrbē, dicta, eadem forte est, quam a Chalcide Euboeae πῶαν χαλκιδικὴν vna cum amygdalo tanquam ad mellificium praestantissimam memorat Auctor Mirabil. Auscult. c. 19. ubi addit: πλείστον γὰρ γόνον φασὶν ἐξ αὐτῶν γίνεσθαι.*
- Cernere per cribrum quam minutissime Ca. 107, I. cribello spisso P. Iun. II. contundis pariter et cernis Veg. 5, 27, 6. et I, 13, 5.
- Cero. Cerari dolium sexta quaque oliuitate C. 12, 50, 15.
- Ceroti instar efficies P. I, 41, 3. Veg. 3, 7, 2.
- Cerrea glans C. 9, 20, 5. 9, 1, 5.
- Ceruus C. 7, 9, 6. excisa P. F. 18, 3. de cerro tabulata P. I, 9, 3.
- Certaminum sacrorum studiosi C. 3, 9, 5. ad certamina laborum patientissimi C. 6, 29, 4.
- Certum habeo, desideraturos C. 2, 22, 5. certam facere alicui diem Ca. 149, I.
- Cerua nomen canis C. 7, 12, 13.
- Ceruinus color equi P. Mar. 13, 4.
- Ceruinum cornu, remedium pulis contra affatum serpentis C. 8, 5, 18.
- Ceruis eiecta, laxata Veg. 3, 41, I. mota, deiecta Veg. 3, 4, 23 sq. vitis C. 4, 7, 3. Ceruices αὐχὴν a collo τρυχάλω diuersae. V. 2; 5. cf. ad V. 2, 9, 4.
- Cerussa plumbo creatur attrito P. Aug. 11, 3.
- Ceruus zeui longioris vitam sortitus C. 9, 1, 8.
- Cesposum litus C. 10, 130. not.
- Cessator, C. 11, 1, 16.
- Cessim h. e. retrocedendo Veg. 5, 21, 1.
- Cestina mala in Codd. Col. 5, 10, 19. forte Cestiana de quibus in Comment. p. 295. positam Cornarii refutauit Mathiolus ad Dioscor. I. p. 220. Vulgo in Columella Sextiana leguntur. Sed plane Caestiana Sangerm. in C. 12, 47, 5.
- Cestum quid V. I, 8, 6.
- Cetariorum officinae C. 8, 17, 12.
- Cetarius liber Matii C. 12, 44, 1. Cetarii θυνοσκοποι etiam dicuntur. Varro apud Nonium: non animaduertis cetarios, cum videre volunt in mari thunnos, adscendere in malum cito, vt penitus per aquam perspiciant pisces. Eadem de θυνοσκοποιis Oppianus et Aelianus tradunt.
- Ceti vngue linitur C. 6, 32, 1.
- Ceuae vaccae Aldinae C. 6, 24, 5.
- Chaerephyllum C. 11, 3, 14. eius satio et cultura C. 11, 3, 42.
- Chacrophylum breue C. 10, 110. vid. Cacref.
- Chalasticae vnctiones Veg. 1, 28, 6.
- Chalcis Euboica C. 1, 4, 9.
- Chalcidica creta V. 1, 57, 1. Chalcidici galli V. 3, 9, 6. Chalcidicae gallinae C. 8, 2, 4 et 13. fici V. 1, 41, 6. C. 5, 10, 11. 10, 414.
- Chalcis salibus exesa C. 8, 17, 12.
- Chalcitis saepe a Vegetio nominatur, ad quem vide not. p. 54.
- Chaldaei solstitium bruinale vbi statuunt C. 11, 2, 94. polliceri solent improbissime C. 11, 1, 31. non consulendi Ca. 5, 4.
- Chamaedrys Veg. 5, 51, 2.
- Chamaeleon herba Vegetio v. 8. 2, 17, 4.
- Chamaepitys Veg. 5, 54, 7. Latini Abiga, cf. Rhodius ad Scrib. p. 347.

- p. 347. *Texerium chamaepitys*
Linn. Gallis et Italis yva.
- Characatae vites C. 5, 4, 1. 5, 5,
16.
- Charactere signare pecus C. 11, 2,
14. P. Ian. 16. Luciliano libel-
li V. 3, 2, 17. caute signatos
equos λυκηφόρους Venetos habet
Strabo 5. p. 329.
- Charta substrata C. 12, 45, 4. not.
- Chelidoniae, purpureae ficus C.
10, 415. Hirundineam ficum vo-
cat Macrobius 2, 16. ita enim le-
gendum, pro vulgato harundinea.
Gefn. Χελιδονίας ισχάδας Atti-
cas memorat Machon. ap. Athe-
naeum XIII. p. 582 unde Cyprii
vinum κατορχίτην conficiebant,
teste Dioscor. V. 41. ubi est:
ισχάδες αἱ χελιδόνιοι καλούμεναι
ἢ φοινικῆ, μέλαινα δ' εἰσί.
- Chelydri more dependens cucumis
C. 10, 378.
- Chenobosceion V. 3, 10, 1: Chenobos-
ceia vt constituentur C. 8,
14, 1.
- Chenopodia, plantium volucrum
auararia C. 8, 1, 4.
- Chia inf. V. 2 pr. 3. Chiae ficus
V. 1, 41, 6. C. 10, 414.
- Chirocmeta vid. no. ad C. 7, 5,
17.
- Chirurgia quae appelleretur Veg. 3,
13, 1.
- Chlora medicamentum Veg. 6,
28, 3.
- Choenix, mensura P. O. 14, 5.
choenicas duas P. N. 20, 1.
- Choros porcus V. 2, 4, 17. in vir-
gine V. 2, 4, 10.
- Cholera Veg. 3, 50. arida et hu-
mida ibid. 51.
- Chordapfos Veg. 2, 13, 2, 21.
- Chordi agni, foetus V. 2, 1, 19.
- Chordi agni duo annumerantur
pro vna oue V. 2, 2, 5.
- Chordulae vide Cordulae.
- Choreis intenta virgo C. 10, 269.
- Choreusae (χορεύσσαι) Ludino-
rum insulae V. 3, 17, 4.
- Chorion, volua intima V. 2, 1, 19.
- Chors pro cohors vide in Cors et
cohors.
- Chorus canentium C. 12, 2, 4.
- Chrysomelina mala C. 5, 10, 19.
Plin. 15. sect. 10. Chrysomela
incisuris distincta, colore ad
aurum inclinato. Vide not. ad
Pallad. 3, 25, 24. et Strutea.
- Chylus, χυλός Veg. 5, 37. not.
5, 65, 2. not.
- Cibalis ad V. 2, 11, 1.
- Cibarium oleum C. 12, 50, 18 et
21 it. 22. cibarius sapor C. 12,
11, 2. not.
- Cibaria rusticorum adiuuat, h. e.
in cibos assumitur C. 12, 14. con-
dere V. 3, 16, 4. bubus Ca.
60. diurna C. 8, 4, 5. familiae
Ca. 56. not. gallinacei generis
C. 8, 4, 1. Cibarium iusta
fortius conficere C. 5, 6; 4. Ci-
barius leguminum sustineri C.
2, 10.
- ad Cibatus vsus far expedire V.
1, 63, 2. cibatum quod fit V. 2,
8, 3. cibatum positas offas V. 3,
5, 4. Cibatum largiore tentare V.
2, 4, 15.
- Cibo: Cibandis pullis vtilis locu-
stae C. 8, 11, 15.
- Cibi apperentiam quae restituant
pecori C. 6, 8, 2. maioris plan-
tae V. 1, 23, 2. vid. pabulum.
maximi casei bubuli V. 2, 11,
3. minimi ouilli ibid. Cibi con-
ditui C. 7, 9, 9. contrectari a
quibus debeant C. 12, 4, 3. Ci-
bi digesti C. 8, 5, 20. 8, 7, 2.
h. e. excrementa.
- Cicatricosa putatio C. 4, 27, 3.
vitis C. Arb. 11, 1.
- Cicatrices oculorum vt sanentur
C. 6, 33, 1. no. In eodem reme-
dio Plinius 32. sect. 24. cicatri-
ces oculorum cum melle sanat
sepiae cortex. Ceterum Paulus
Aegineta 3. c. 22. cicatricem et
nubeculam, βλάση, νεφέλιον ait
in oculorum summitate fieri ex-
curato ulcere. λεύκωμα seu albugi-
nem, album, si altior fuerit cica-
trix; ita vero appellari, quia in
oculi nigro albae appareant. Cau-
sam quaerunt Aristoteles Prob. 1,
9, 2. et Alexander Aphr. Probl.
1, 114.
- Cicer Punicum, vernaculum C. 9,
15
1, 8.

- I, 8. crudum Veg. 6, 12, 3, erat ubi nunc aeris crudi. Ciceris genera eorumque satio C. 2, 10, 19 not. P. Mar. 4. not. De arietino vide sub hoc vocabulo. Dioscoridis Cōdex vetus II. 126. de arietino κριῶν, haec addit: στενόφυλλον ὑπόλεπτον δόλιχοις μακροτέροις καὶ πολυκάρποις. ubi δόλιχοι sunt legumina, siliquae. Cicer in cibum hominum ferebatur; frictum Graeci et Latini comedebant, ut hodie fit in Orientis regionibus, teste Shaw Travels p. 222. Sed etiam cicer immaturum et viride, tum farinam in iure elixatam, vel cicer in aqua elixatum comedebant, teste Galeno de Aliment. Facult.
- Cicera pabuli genus C. 2, II, I. sed neque hominum cibo inutilis C. 2, II, 12. quid a cicerula differat, et eius satio P. Mar. 6. Vide annotationem ad Colum. p. 92, 93 et 101 Lathyrum Graecorum sativum esse ciceram, et vulgo in Gallia Cisalpina Cesara dici; (Linnaei Lathyrum ciceram) eius vero generis discrimen minoris grania colonis cesarella nunc pari, (a Io. Barbino sub Lathyrī flore rubente et albo nomine relatum) monet Pontedera Postumorum T. I. p. 33. qui simul annotat, sibi eruillam aut eruilliam Varronis et Plinii videri eundem esse cum minore ciceræ genere, quod semina eruo similia gerat.
- Cicoreulae satio C. 2, 10, 19 P. Ian. 5. F. 4. Esse pisum semina quadrata ferens, quod agricolae Transpadani Bisota nuncupent, nominat. Pontedera Postumorum Vol. I. p. 32. Esse in hoc genere quod parva semina eruo non majora gignat, idque a Romanis prisco fere vocabulo hodieque cicerchia dici, de quo Plinius 18. c. 7. Illud tamen prius et magis genus saepius a Romanis satum fuisse, arguit Pontedera ex modo seminis; tribus enim modis, quot ciceris et pisi, impleri iugerum et
- Plinius et Colmella annotant. Rusticos Galloprovinciales Cicerulam sub nomine La Gesse comedere, testatur Garidel. p. 271. Comparatis Dodonaei lathyrum cicerulam Pempt. 522.
- Ciceronis eloquentia C. 1. pr. 30.
- Ciconia instrumentum C. 3, 13, II.
- Cicutae segetibus vellenda, et substernenda pecori Ca. 37, 2. cicutae succus boui infano Veg. 6, 3, 2.
- Cilicia unde dicta V. 2. II, 12. add. C. 1. pr. 26. ciliciis absterges equum Veg. 2, 14, 3. in Cilicia et Pamphylia C. 11, 2, 56.
- Cilium ruperit equus Veg. 3, 22, 6.
- Cimex in medicina equarum Veg. 2, 33, 2. boum Veg. 5, 14, 21. cimicis nidus C. 6, 18, 2. conf. Veg. 4, 24, 2.
- Cuminum vide Cuminum.
- Ciminus lacus C. 8, 16, 2.
- Cimolia creta C. 6, 17, 4. Veg. 2, 29, 2, 32, 3, 4, 36. Eius usum οἴζει διεμῆνις διαφορητικόν docet Diosc. V. 176.
- Cinara hispida C. 10, 235. eius satio C. 11, 3, 14 et 28. Cineras pro spinas nominat Cod. Pol. et Sang. in Col. 2, 17, 1. In Plinio VIII. s. 41. ceruus herba cinare venenatis pabulis resistit: unde Solinus c. 19. similiter herbam cinarem nominat.
- Cineritia terra V. 1, 9, 7.
- Cingere fasces apio et porro C. 10, 371.
- Cinis ad stercorandum C. 2, 15, 6. 11, 3, 28. conf. P. Mar. 10, 4. contrahit piris argutos saporos P. F. 25, 4. Cinis lixiuae C. 12, 22, I. ingerendus ad muscum necandum P. S. 10, 3. cineris pulveres P. F. 25, 14.
- Cinere in modum gypsi temperato linitur dolum C. 12, 43, II. sarmentorum oblita dolia P. O. 14, 16.
- Cinyreia virgo C. 10, 172.
- Cio. cit aluum C. 6, 5, I.

- Circines locum acuto cuprino Veg. I, 12, 2.
 Circinus P. 3, 10, 6.
 Circiter messem hordeaceam V. 2, 11, 7. V. 3, 8, 3.
 Circitis olea C. 5, 8, 3. *antea erat.*
 Circulo curuantur C. 4, 20, 3. *in Codd.*
 Circum V. 3, 10, 3. *pro circiter, nisi etiam ita legendum: G. circum orbem indere Ca. 21, 4.*
 Circumagere suouitaurilia fundum Ca. 141, 2.
 Circumaggerare terram C. 5, 12, 3.
 Circumcalcare codicem C. 5, 6, 21. *Siculus Flaccus p. 5. Goef. Adiectis etiam quibusdam saxorum fragminibus circumcalcabant terminos, quo firmius starent. SCHOETTIG. Vid. Circumculc.*
 Circumcidere C. Arb. 26, 8. *bis. latera scrobis C. 5, 9, 9. not.*
 Circumcidaneum mustum Ca. 23, 4.
 Circumcisitum mustum V. 1, 54, 3.
 Circumcisorium (*instrumentum*) Veg. I, 26, 2.
 Circumciso pede C. 12, 36. *circumcisis, quae huc non pertinent V. 1, 1, 11.*
 Circumculcari C. 5, 6, 8.
 Circumdare terram radices Ca. 11, 4, 1. *et per tmesin, circum vestimenta eam dato Ca. 157, 11.*
 Circumdant fissuram libro C. 4, 29, 10. *circumdatum murus C. 9, 1, 2.*
 Circumleo cubilia C. 8, 5, 4. *alvearia C. 9, 9, 1. equis C. 1, 3, 12.*
 Circumfluxere lupum muli V. 2, 9, 2.
 Circumfodere plantam C. 5, 6, 17. P. E. 20, 2. *circumfodi amat mespilus P. Mar. 10, 19.*
 Circumfodiri C. 5, 9, 12.
 Circumfricare Ca. 26.
 Circumitus solis V. 1, 5, 4.
 Circumliniendus oleo C. 6, 17, 8.
 Circummunire sepe, maceria, fossa C. 5, 10, 1.
 Circumunitae arundinibus C. 5, 4, 1.
 Circumplectito laminae Ca. 21, 2.
 Circumplumbato modiolos Ca. 20, 2.
 Circumscribere diffusum scriptorem epitomis C. I, 1, 10. *subula C. 6, 5, 4.*
 Circumsecare ungulas C. 6, 6, 4. *radices Ca. 114, 1.*
 Circumsignare arborem C. 5, 11, 9. *gemma P. Iun. 5, 3.*
 Circumtinniendo aere V. 3, 16, 30.
 Circumuallare sulcis C. 11, 3, 4.
 Circumuenerunt truncum vincula C. 4, 29, 10. *circumuenire manus ramum potest C. 5, 9, 2. Saepiuscule cum circummunire permutatum reperitur.*
 Circumuenta vitibus arbor C. 5, 6, 30.
 Circumuersum focum Ca. 143, 2.
 Circensibus ludis, sublato ouo V. 1, 2, 11. *apparatus pompae eorum C. 3, 8, 2.*
 Circus maximus V. 3, 13, 3. *in circo Veg. 3, 47, 1. circo parantur equi Veg. 6, 6, 2.*
 Cirrus frontis *in equo* Veg. 6, 2, 1. *ubi desinit ceruix ibid. cirri in articulis pedum, naturale ornamentum, non refecandi Veg. 2, 28, 34. tibiales, proxime infra gambam Veg. 6, 1, 2. de sub cirro Veg. 1, 25, 6. cirris Veg. 6, 4.*
 Cisorium ossis Veg. 3, 22, 1.
 Cista viminea quadrata C. 12, 54, 2.
 Cisternae sub tectis, lacus sub dio V. 1, 11, 2. *vt fiant, et vt fariantur P. 1, 17, 3.*
 Cisternina aqua C. 12, 43, 6. Veg. 2, 28, 18. 6, 8, 3.
 Citatum bouem agere C. 6, 6, 3 *etc.*
 Citharoedi non sunt omnes qui habent citharam V. 2, 1, 3.
 Cito. citat fructum e duro P. F. 9, 6. *materiam planta C. Arb. 10, 3. ex arcu C. 4, 15, 2. radices vitis C. Arb. 7, 2. viregam vitis C. 3, 6, 2. citauit in summo*

- fumino radices C. 5, 5, 5. citare per nomina C. 11, 1, 22.
 citatur alius C. 7, 9, 9. citantur stirpes è duro C. 3, 10, 3.
 Cito *h. e. iusto citius, ut sero* P. 1, 6, 15.
 Citra satietatem vesci C. 9, 13, 2. citra, *h. e. ante* Calendas C. 2, 8, 3. matris perniciem C. 7, 3, 16. ruffici operam C. 11, 3, 55. hoc experimentum C. 2, 2, 20.
 Citrigo herba apibus grata P. 1, 37, 2. citreago scribitur P. Apr. 8, 6. *Libri alii citriago et citreago habent.*
 Citrèta tegumentis defenduntur a frigore P. F. 24, 14.
 Citreum int. pomum P. Mar. 10, 15. *Minuta dulce ex citriis Apicii IV. 3. non esse ex citrio nostro recte monuit Beckmann Beyträge zur Waarenkunde Vol. I. p. 569. Equidem suspicor, citrinos cucumeres intelligi, de quibus ad Columellae X. dixi.*
 Citrius de arbore P. Iul. 3, 2.
 Citrus in luxu villarum V. 3, 2, 4. *Ligni genus non esse ex citro nostra sed ex cedrorum genere suspicatur Beckmann Beyträge zur Waarenkunde Vol. I. p. 570. Varietatem ligni arguit locus Strabonis 4. p. 310. τῆ ποικιλία τῶν δούλων ἢ καὶ ἐστὶ χεῖρω πρὸς τὰς τραπέζοποιίας. De citro dixi ad Palladium p. 119. Adde nunc locum de spinis circa folia apud Etymologum M. in vocabulo κίτριον, excerptum ex Athenæo 3. p. 84. Eius factio et cultura P. Mar. 10, 11. infitio P. Inf. 109. arbor ab Assyriis culta P. Mar. 10, 16.
 Cuius. Citium nexu occupari C. 1, 3, 12.
 Ciuitate Romana donare agriculture C. 1, 1, 12. in ciuitatibus Gracis C. 12, 47, 9.
 Clabi fenum Veg. 5, 23, 12. *vitio se videtur legi pro dauci. quod Codd. habent.*
 Clamossimae mortès boum Veg. 4 pr. 1. not.*
- Clare occidere incipit C. 12, 2, 52.
 Classes operarum C. 1, 9, 7.
 Clatras praefepis Ca. 4, 1.
 Clatri marginibus infinguntur, quae super aquam emineant. C. 8, 17, 16.
 Clatro. clatrare feris C. 9, 1, 4.
 Claua torcularii Ca. 13, 1.
 Claua et talea ferere P. Mar. 10, 12 et 13. *ubi distinguit clauam à talea Palladius. vid. no.*
 Clauco vide Clauco.
 Claudicat fructus C. 4, 2, 1. claudicanti boui remedium C. 6, 12, 7.
 Claudigo Veg. 1, 26, 1.
 Ap. Claudius augur V. 3, 2, 2.
 Claudius Augustalis C. 11, 1 et 2.
 Claudio. claudunt venationem voluptati suae C. 9, 1, 1. *h. feras, quas animi causa venantur. Clauserunt Neptunum C. 8, 16, 3. clauduntur vuluae catricibus.*
 Clauco ferrico pro solea MS. V. get. 4, 17, 2. *ubi tamen clauco ex Corb. laudatur à Gesnero.*
 Clauiculae vitium C. 4, 6, 2. clauiculis adminicula comprehendunt C. 4, 6, 2. *Gallis vrille*
 Clauis. sub clauis habere V. 22, 6.
 Clauola eadem, quae talea V. 40, 4. *vid. Claua.*
 Claustra patitur mugil C. 8, 17.
 Claufulam imponere disputatio C. 3, 19, 3. claufula perae operis C. 12, 57.
 Clausum. sub vno clauso C. 6, 5.
 Clausa animalia ostrea P. D. 6, 1.
 Clauuli capitati V. 2, 9, 15.
 Clauus tetae radicibus Punicorum arborum infigitur P. Mar. 10, 3. *vid. Cuneus. cuprinus vel terreus amygdalorum radicibus imprimitur P. Ian. 1, 18. Clauo aceno purgandi venes P. Mar. 10, 4. Clauis conei Ca. 18, 9. Clauis muscae Vitruuii 7, 3. hodie moscardi Italici, Zwekken: cultelli ligni ibid. similes sunt. S infestant ped*

- pedes ouum vt curentur C. 7, 5, 11. *Vide* Clodius. Quod si clauum fecerit Veg. 2, 60, 12. h. e. durum callum in tumore. 16, 28, 6. not.
- Clemens. clementior dies C. 11, 2, 2. clementius genus columbarum, agrestibus oppositum V. 3, 7, 2.
- Clementer agitant venti oleas P. N. 5. affurgens collis C. 2, 2, 1.
- Clementia diei suadet C. 9, 13, 4. 11, 2, 2. hiemis C. 5, 5, 6. nascentis anni C. 11, 3, 9.
- Jerusima herba an est? *vid. Var. lect. Veg. 4, 13 4. no. i.*
- Libano similis scrobs C. 5, 19, 4. C. Arb. 19, 2. torrefactae ficus C. 12, 15, 4. subrili patet longanum Veg. 4, 47, 1. pluribus foraminibus admittere ignem patet ex Dioscor. 2, 81 et 96. infra latior, superius angustior. Cf. ad Ca. 38. in Postumis Pontederæ.
- lima geometris quod? C. 5, 1, 5. climate medio ventris Veg. 1, 43, 3. h. e. e regione.
- litellis aptior mulus C. 6, 37, 11.
- litellarii asini Ca. 10, 1. muli C. 2, 22, 3.
- liuosus locus C. 2, 16, 1.
- liuolo aduerso C. 6, 37, 10.
- liuus. cliui graciles C. 2, 4, 11.
- loacarum coenum C. 2, 15, 6.
- lodi pedem ouium instantes C. 7, 5, 11. *vt est in Codd. pro clauis. Glossarium Vegetii Gothani Moribus Clodius sunt dolores clauaturæ.*
- lostra Ca. 13, 3. Romanica Ca. 135, 2.
- ludere pro claudere C. 12, 44, 2.
- lunibus C. 8, 5, 19.
- lusuinum far C. 2, 6, 3.
- lyllere per intestinum infundis Veg. 1, 15, 3.
- lysterizabis Veg. 2, 15, 5. 2, 17, 3. *ubi antea erat clysteriabis. neci semen C. 7, 8, 1. not.*
- oa inf. V. 2 pr. 3. *ubi Edd. pr. Cea.*
- oacescit vinum V. 1, 65, 2.
- oactio passionis nomen in animalibus Veg. 2, 9, 1, 2, 19, 5. 2, 15, 5.
- Coactor Ca. 150, 21.
- Coactura cuiusque diei de oleo C. 12, 50, 3.
- Coactus igne lento C. 7, 5, 10. coacta materia C. 7, 8, 6.
- Coaddere crateram Ca. 40, 2.
- Coadiicitur semuncia salis C. 12, 21, 2. *ubi dedi eo adijcitur.*
- Coaequalium grex C. 8, 14, 8.
1. Prunus est Columella apud quem haec vox reperitur; frequentata deinde a Petronio, Iustino, etc. *vid. Heinsf. et Burm. ad Petro. c. 136. Gesner.*
- Coaequare aream Ca. 91. pastinatum C. 3, 16, 1. sulcum C. 11, 3, 48. arena et calce P. 1, 13, 2. cylindro Ca. 129. crate inducta C. 2, 18, 4.
- Coaggerare faba fresca C. 8, 6, 1.
- Coagimenta Punicana Ca. 18, 9.
- Coagimentat furculus fissuram C. 4, 29, 8: not.
- Coagulare Veg. 2, 16, 1. 2, 17, 1. 45, 1 et 6, 10, 3. *not. p. 39.*
- Coagulare caseum lacte P. Mai. 9, 1.
- Coagulum agni aut haedi C. 7, 8, 1. coaguli genera V. 2, 11, 4. eius vicem quae suppleant P. Mai. 9, 1. *Pro lacte coagulato tremulo; non in caseum durato coagula liquefacta lacte dixit Ouid. Fast. 4, 545. Metam. 13, 830. rumuere coagula lacte. Calpurnii Ecl. 3, 69.*
- Coalescit gramen C. 2, 18, 5. sarmentum depressum C. 3, 18, 6. semen C. 3, 5, 2. furculus V. 1, 41, 2. triticum C. 2, 6, 4. *Formam hanc damnat et coalescere ubique restituit Lambinus ad Lucretii. VI. 1066. cuius rationes tan apertae sunt, vt mirer, Gesnerum earum non suo in loco meminisse in Thes. L. L.*
- Coangultare V. 3, 16, 15.
- Coartatae in angustis caueis C. 8, 7, 1.
- Coarcto in struem C. 2, 19, 2.
- Cochlea, (vel coclea vt semper fere apud Varronem et Vegetium legitur) animal testaceum, de quo V. 3, 14. *int. cochlearum testae vacuae*

vacuae P. 1, 35, 8. cochleae Germanae Veg. 2, 28, 17. 6, 8, 2. *J* In cochleam retortae recessus C. 8, 17, 2. *J* Cochlea in cauea V. 3, 5, 3. *ianuae versatilis genus. Vide cauea. J* In cochlea exprimis P. Mar. 10, 10. *b. e. prelo, torculari. not.* cochleae supposita sporta comprimitur P. O. 19, 1. *not.* Quod formam et constructionem cochleae licet ad alium vsum comparatam existare ait apud Pappum Collect. mathem. 1, 8. p. 486. Niclas ad Geopon. p. 550. in eo fallitur egregie vir doctus. Ibi enim simplicissima cochlea pondus tollitur. Cochlearum ex genere verminum historiam in notis ad Varroem exorsam nunc pertexam. Genera ita enarrauit Xenocrates cap. 23. Κοχλίας — τὰ δὲ τῶν τῶν εἶδη, τὸ μὲν ἐπιμηκες ὅτω (lego τῆτο) καὶ σάλπιγγος δίκην ἐμφυσῶσι. τὸ δὲ στρογγύλον ᾧ τῆλαιον ἀναχέουσι. τῶν δ' οἱ μὲν ὑπερμεγέθεις ἄβρωτοι διὰ τὸ βρωμῶδες καὶ σκληρόν. — τῶν δὲ βραχέων ἐνίβησ προσφορὰ πείθει μετ' ὄξυμέλιτος ἢ χλωρῶν πηγάνων (Φύλλων ex Rasarii Codice addo) μετ' ὄξυπεπέρεως. Οἱ δὲ πεντάδακτυλοι ὄξυπύθμενοί τε (ὑπὸ addo) τῶν ἄλλων κληζόμενοι ἔλικες ἢ ἀκτινοφόροι ἀσαρκώτεροι μὲν εἰσι παρὰ τῆς ἄλλης κοχλίας, πλήσμιοι δὲ — κοχλίας πάντες θαλάσσιοι τῆς τραχήλης γλυκυτέρας ἔχουσι — κῆφοι παρὰ τῆς χερσαίας — εὐστόμαχοι κατὰ τῆς πυθμένηας. Quorum magnam partem transtulit Plinius 32. f. 53. hinc corrigendus: cochleae, quorum generis pentadactyli, melicembales, echinophorae dicuntur, quibus cantant. extra haec sunt in oleario vsu rotundae cochleae: ubi ante Harduinum legebatur: pentadactyles — extrabas. Codex Chislet. pentadactyli — actinophorae habet; Codex alius Dalecampii meliceribali: Cod. Reg. 2.

item helicymbalis, actinophorae: teste Harduino. *Lectionem actinophorae recte quidem recepit Brotier, sed reliqua sic sunt. ex Xenocrate corrigenda:* item helices ab aliis actinophorae dicuntur: Oblongas cochleas inflari solitas quod ait Xenocrates, ostendit, quo pertineat στραβήλος, olim ad cantum adhibitus, docente Cour. Gesnero Aquat. p. 282. In oleario vsu ad decapulandum oleum rotundarum testae concharum nomine adhibebantur, simulque mensurae vices gerebant. Vide infra in Concha loca S. R. R. annotata. Graeci similiter μύακα adhibuerunt; Galenus Hippocratem σαφίδας appellasse ait in hoc vsu, concham oblongam marinam, quae vulgo μύαξ vocetur, in Glosfario. Hippocrates in mensuris nominat χηραμίδα vel χηραμίδα L. 2. de Morbis p. 241. Tom. II. ed. Mack. κόγχην χηραμίδα p. 258. quam Galenus interpretatur χήμην χηραμίδα τὴν κοιλοτέραν κόγχην καὶ μείζονα; sed Erotianus τὴν κοιλοτέραν κόγχην, ἣν μύακα καλεῖμεν: ubi reliqua loca Hippocratis posuit Eustathius p. 123. E. post eum Foefius. In libro I. Muliebr. p. 625. legitur: ὅσον χήμην ἀσκήν, cuius loco auctor libri περὶ Φυσ. γύναικ. posuit ὅσον χηραμίδα. Myacis vsum in oleo capulando testatur locus Dioscor. I. 38. de cicino oleo ἀπόφα μύακι τὸ ἐπιπλέον ἔλαιον. Hinc saepissime apud Aetium legitur γάρη μύακι β', ἔλαιον μύακιον α' et similes formulae. Vsum myacis in ecclesia christiana demonstravit Cangius in Glosfario Gr. in voce μύαξ. Cochlear cumulatam, mensura C. 12, 21, 3. ita Ligula. Coclearium, locus cochleis alendis, V. 3, 12, 2. 3, 14, 1. Cocolubis vitis C. 3, 2, 19. not. Coctanum. De eo dictum ad Palladium F. 25, 17. Coctano torta meta condita

- condita habet *Martialis XII*; 28.
Statius Silv. 4, 9, 10. turbine
conditus ruenti prunorum glo-
bus atque coctanorum.
- Codicia malagma *Veg* 6, 28, 20.
Coctura C. 11, 3, 23 subsedit ad
tertias C. 12, 20, 4. coctura,
de doliis picandis C. 12, 18, 7.
cocturam non difficilem habere
P. N. 1, 3.
- Coculum ahenum Ca. 11, 2.
Cocus, liber *Matii* C. 12, 44, 1.
12, 4, 2.
- Coda pro cauda V. 2, 7, 5.
- Codex feminis circumcalcandus
C. 5, 6, 21. codices et vastiora
ligna C. 12; 19, 5.
- Codicilli oleaginei Ca. 55 et 130.
ad comburendum Ca. 37. Atti-
cis χορμολ *Aristoph.* *Lysistr.*
255. πρέμνα, *ibid.* 267. στελέ-
χη, *ibid.* 336. quibus in bal-
neorum furnis utebantur, vt
ex vers. 337. eiusdem *Comoe-*
diae apparet. Ignem vero im-
positis vitigineis sarmentis su-
per carbonibus accendebant;
hinc *ibid.* vers. 308. τῆς ἀμπέ-
λου τὸν Φαγὸν ἐγκαθέντες ἐς τὴν
κύτραν, ἄψαντες.
- Coeliacas fieri apes V. 3, 16, 22.
coeliacas vile vinum Ca. 125.
- Coenationes C. 1, 6, 2.
- Coenum cloacarum C. 2, 15, 6.
- Coëo. coit vulnus ad cicatricem
Veg. 3, 27, 2. Coëunt defrutum
et medicamentum C. 12, 20, 4.
vt coëat lac V. 2, 11, 4.
- Coërcere (cohercere *apud Varro-*
nem) verberibus potius quam
verbis V. 1, 17, 5 angusta pu-
tatione vitem C. 3, 21, 7. semi-
na C. 4, 10, 1. scabra rubigine
incrementa virentium C. 3, 1,
9. coërcetur vitis iuxta terram
C. 4, 1, 5. examen aeris strepi-
tu C. 9, 8, 10. coërcendi sacri
ergo Ca. 139.
- Coërcita onere lactuca C. 11, 3, 27.
Coetus *vide* Coitus.
- male Cogitantes Ca. pr. 4.
- Cogo fructus, *h. e. colligo* V. 1,
6, 3. C. 11, 2, 70. 12, 3, 9. *vid.*
Gronov. obs. 4, 3. p. 33 sq.
- oleam Ca. 64, 1. 144, 1. pen-
nis vndam supernatantis olei
P. Ian. 19. *J* Cogit vligo sta-
buli scabras fieri vngulas ouium
V. 2; 2, 7. macrescere boues
algor et famés V. 2, 5, 15. se
ambulare equus *Veg.* 1, 43, 2.
- Cohors (vel chors sunt etiam qui
cors scribant) gallinaria C. 8, 3,
8. quomodo aedificanda P. 1,
22. duae cohortes in magno
fundo, V. 1, 13, 3. exterior V.
1, 13, 4. μέταυλός ἐστιν ἡ ὀυ-
παρὰ λεγομένη αὐλή, ἢ ὀρνι-
θες ἦσαν. *Ἀριστοφάνης λημι-
νίας.* Ita Grammatici. clausa
macerie pro ouibus C. 7, 3, 8,
cohortis colluies C. 2, 15, 8.
cohortes ouium V. 2, 2, 9. ex
retibus V. 2, 2, 9. in cohorte
recta esse debent plaustris V. 1,
13, 2. *Catonis aeno cohortes omnes
rotundae erant. Hinc ille apud
Festum: Mapalia vocantur vbi
habitant: ea quasi cohortes ro-
tundae sunt: veluti Italorum cor-
tillos.*
- Cohortalis gallina C. 8, 2, 2. of-
ficina, ὀρνιθῶν C. 8, 3, 1 et 8.
ratio, ὀρνιθοτοροφία C. 8, 2, 6.
cohortales aues C. 1 pr. 27, 6,
27, 4. 8, 1, 3.
- Coicio *Vid.* conicio.
- Coinquinati stercore C. 8, 5, 19.
not. 8, 7, 2. *Vide etiam* Conqui-
natae.
- Coinquinat totum gregem morbus
C. 7, 5, 6.
- Coitus appetentia pecori vt mo-
veatur C. 6, 24, 3. velut coitu
vberantur arbores P. O. 8, 3.
ad coitus feminarum reuocan-
tur tauri C. 6, 23, 3. vbi Co-
dex Polit. coetus haber, quam
formam antiquiorem ex *Plauti
Amph.* 2, 2. 25. et *Lucretio*
bene illustravit *Gesneri Thes.*
L. L.
- Colatorii equi *Veg.* 6, 6, 7. qui
sunt *vid.* in *Guttonarii.*
- Colatum cribro thymum C. 7,
8, 7.
- Colestum *Veg.* 5, 17, 5. *not.* et
ad 6, 1, 2. p. 105.

- Coliculus betae, brassicae Ca. 158, 1. fabae C. 11, 2, 10. vi-reus, capreolus V. 1, 31, 4. Col-liculum agit olea C. 5, 9, 12. i. e. *germen, furculum, radix* C. 12, 56, 1. facit brassica C. 11, 3, 24. Coliculi vix enasci pos-sunt e semine fici V. 1, 42, 4. vt condiantur C. 12, 7, 1. *Vid.* Caulic.
- Colicos (ad) compositio Veg. 6, 28, 27. *vbi erat antea Colices.*
- Colis tardius enascitur e nucleo oliuae V. 1, 41, 6. Coles rapi-cii Ca. 35, 2. sarmenti in vite V. 1, 31, 2. vinearii C. 5, 6, 36. agit planta C. Arb. 9, 2.
- Collaria canum V. 2, 9, 15.
- Collectio Veg. 3, 44, 1 *h. e. sup-puratio, vlcus. sic aliquoties Coe-lins. plura etiam habet Rhodius Lex. Scribon. Gesner. collectio-nes soluit Plinius 20. sect. 29.*
- Collectus. collectae breuiter man-siones P. 1, 9, 1.
- Collegiorum coenae V. 3, 2, 16.
- Collicicis clysteriis Veg. 2, 18, 2. *not.*
- Collibrato Ca. 19, 2.
- si Collibuisset C. 11, 1, 2.
- Collidit altera alteram C. 12, 43, 9.
- Colligatum herbis solum C. 2, 18, 5.
- Colligit disputatio C. 3, 10, 13. colligimus terram ad radices P. Ap. 2, 2. colligendi ad stabula equi P. Mar. 13, 1.
- Collina aqua C. 1, 5, 3. collinum genus agrorum V. 1, 6, 2. col-linae vineae meliores V. 1, 6, 5. iucundius afferunt vinum C. 3, 2, 6. *add.* C. 12, 21, 1. col-lina vina C. 12, 21, 4.
- Colliquescere in pice C. 12, 22, 2. in Colliquias deriuemus C. 2, 8, 3. *not. Eaedem sunt colliciae. Vide etiam in conliciares.*
- Collisiones in dorso iumentorum Veg. 3, 59, 3.
- Collocare nuptui filiam in dimi-dia parte agri C. 4, 4, 6.
- Collucet autumnus C. 3, 21, 3. col-lucent foetibus horti C. 10, 293.
- Colluco arborem Ca. 139. C. 2, 22, 3.
- Colluctandum cum agro C. 1, 3, 9.
- Colluo metretam nouam Ca. 100.
- Colluuius cohortis et aedificii C. 2, 15, 8. quae suis datur po-ruris Plinius 24. c. 19. *i. e. la-uailla Spulich.*
- Collyrium ad fistulam Veg. 3, 13, 6. fistulare describ. Veg. 6, 16. opobalsamatum ad oculos Veg. 3, 16, 2 et 8. 3, 18, 2. colly-riorum compositiones Veg. 6, 27. collyrium vrinam ducens C. 6, 30, 4. Veg. 15, 14, 17. subicere quod ventrem moueat equi C. 6, 30, 8. collyria im-mittuntur aluo C. 6, 6, 5. Veg. 4, 4, 5. ad oui magnitudinem Veg. 2, 34, 2. *add.* 3, 26, 1. *De hoc genere collyriorum, quae glandes, turundae. et globuli vocantur, Rhod. ad Scribo. comp. 142. p. 215. GESN.*
- Colminia olea V. 1, 24, 1. Cul-minia C. 12, 49, 3. *rectius forte*
- Cominia SYLB. Colminiana Ca. 6, 1. culminea 12, 49, 3.
- Culminiana C. 12, 52, 1. *nihil certii. vide not.*
- Colo, *as.* Colabis sporta palinea P. F. 27. ad colum Veg. 2, 28, 19. colatur cera per stramenta defusa C. 9, 16, 1.
- Colo, *is.* Colit vlmus aliquot cor-bulas vuarum V. 1, 15. *not.* qui colunt deorsum, *it.* sursum *h. e. humilia vel editiora loca incolunt* V. 1, 6, 3. colere terram, *quid?* C. 2, 11, 4. est fermentare terram C. 2, 2, 4. in co-lendo quae spectentur V. 1, 2, 8.
- Colocasiae (colocasi MS. Lugd.) bulborum satio et cultura P. F. 24, 14. April. 3, 5. colocasiis conferendus locus Col. 8, 15, 4. *Inter indigenas soli Italici plantas mixtaque ridenti colocasia acan-tho memorat Virgilii Ecloga IV, 20. cum baccare et edera. Quod Dioscorides I. 197. arum vocat, Syriaco cognomine lusa, vel dra-contium minus, id Cyprii colocasi-jum*

- sum dicere in Nothis Dioscoridae traditur. Hoc Itali Aro, Gigaro, Hispani Varo, Galli vid. de chien appellant De radice Dioscor. ἤπις καὶ ἐσθίεται ἐφομένη ἥπτιον ὅσα δριμύτια ταριχεύεται δὲ τὰ φύλλα εἰς βρώσιν καὶ καθ' ἑαυτὰ ξηρανθέντα ἐφόμενα ἐσθίεται. — ἀποτίθεται δὲ ὡς ἡ τῶ δρακοντίου.*
- Colocynthides suffusio contra mures P. 1, 35, 9. colocynthidem vocat s. cucurbitam Aegyptiam Veg. 1, 17, 7.
- in Coloniam suos crebro emiserunt Sabini V. 3, 16, 29. vt colonias mittunt apes V. 3, 16, 9 et 29. coloniae suae terminos non debet egredi villicus C. 11, 1, 23.
- Colonicae leges V. 1, 17, 2.
- Colonus bonus Ca. pr. 2 coloni ratio ac scientia V. 2 pr. 5. C. 1, 7. int.
- Coloquintis v. colocynthis.
- Color in sobolem propagatur C. 6, 37. 6. 7, 2, 5. coloris perspicui aqua P. 1, 4, 1. colores equorum P. Mar. 13, 4.
- Colostrae quae? C. 7, 3 17. not. P. N. 13, 1. de vsu oeconomico apud Islandos egregie disputatur in Itinerario Olaffen T. I. p. 102. vers. vernaculae.
- clubri caeci h. e. lumbrici C. 10, 230.
- olum, intestinum Veg. 2, 12, 2. 2, 22. 5, 1, 1
- olum, quo colatur. Cola C. 11, 2, 70. vitilia Ca. 11, 2. iuncæa et sparæa C. 12, 19, 4.
- Columbis V. 3, 7. C. 8, 8. P. 1, 24. a columinibus villarum dictae V. 3, 7, 1. agrestes seu ferae. V. 3, 7. 8. vide Addenda in Ponted Postumis.
- olumbarius pastor V. 2, 7, 5. absolute V. 2, 7, 7.
- olumbarium vt constituatur P. 1, 24. columbaria singulis paribus V. 3, 7, 4. stertilia V. 3, 7, 11. C. 8, 8, 3. 8. 11, 3.
- olumbini pulli V. 2, 7, 9. columbinum saxum P. 1, 10, 3. T. IV. P. III.
- Columbus. columbi vt faginentur C. 8, 8, 1.
- Columella ferrea Ca. 20, 1. 22, 2. M. Columella patruus nostri laudatur C. 2, 16, 4. 5, 5, 15. 7, 2, 4. 12, 21, 4. 12, 40, 2. 12, 43, 5.
- Columellares dentes V. 2, 7, 2.
- Column Ca. 15, 1. columna villae V. 3, 7, 1.
- Colymbades oliuae vt fiant C. 12, 47, 8. P. N. 22, 1.
- Coma ouium varia C. 7, 3, 7. sed aliter ibi e Codd. dedimus scriptum locum. comae telluris C. 10, 277.
- Combibit oleum testa C. 12, 50, 17. caseus C. 12, 42. combibebunt vuae C. 12, 39, 1. Ita P. Mar. 10, 7. combibat metreta amurcan Ca. 100 bacca salem C. 12, 47, 10. combibere ius C. 12, 10, 2.
- Comedit h. e. mordent alia animalia Veg. 3, 12, 8. comesto, comedito Ca. 156, 1.
- Comesa coena venimus V. 1, 2, 11. not. comesae sunt oleae Ca. 58. no.
- Cominia olea P. F. 18, 4. vide Colmin.
- Comitas adhibenda C. 1, 8, 15.
- e Comitio educere populum ad leges accipiendas V. 1, 2, 10. Comitii aedilitiis V. 3, 2, 1.
- Comnadebit bene Ca. 156, 5.
- Comnaturerit C. 12, 47, 7.
- Commeatum liquidæ vocis fauces exercent P. 1, 3.
- Commendabile fructu arbutum C. 5 6, 37.
- Commenta, ὑπομνήματα C. 7, 5, 17.
- Commentarii antiquorum serio scrutandi C. 1, 1, 3.
- Commeo. Commeans et remeans exanen P. 1, 39, 1.
- Commetare pro commeare ad Varr. 3, 5, 16.
- Commetiri agros C. 5, 1, 2.
- Commi vel cominis vid. Gummi.
- Commisceis pro comiscisces Veg. 5, 9, 3. 5, 14, 12 erat antea.
- Commisura funis Ca. 135, 4. qua nasci-

- nascitur materia noua, *in vite*
 C. 3, 17, 4. *pro vertebra Veg.*
 4, 1, 1.
 Commissuralia loca Veg. 3, 13,
 4, 3, 51.
 Commissi vrna Ca. 93.
 Committo. non committunt scam-
 ma facere C. 2, 4, 3. Commit-
 tere lege censoria pecus inscri-
 ptum V. 2, 1, 16. labori equum
 C. 6, 29, 4. Committitur rixa
 C. 9, 15, 4. Committere *pro*
submittere erat C. 5, 6, 26.
 Commixtura Ca. 157, 1. *v. not.*
 Commode facere, *apte* C. 11, 1, 4.
 Commodat se stirpium natura C.
 4, 22, 5. Commodare trapetum,
accommodare Ca. 35, 7.
 ex Commodo ferueat *h. e. commode*
 C. 12, 19, 3. mandere C. 6, 2,
 14. *opponitur festinanti.*
 Commolere grana minutissime C.
 12, 28. 1. oliuam C. 12, 50, 13.
 Commortalis natura C. 3, 20, 4.
 Commouet perniciem C. 6, 17, 5.
legitur, pro summouet Vegetii.
 commouere fauos sedibus suis
 C. 9, 13, 12. colla, *idem fere,*
quod luxare C. 2, 2, 26.
 Commundanda vasa C. 12, 18, 3.
Vid. Heinsf. ad Petro. c. 47. et
ad Cat. 117.
 Communis vulpibus et homini-
 bus vinea V. 1, 8, 5.
 Communiter pisere Ca. 136.
 Commutatio ventorum C. 11, 2,
 94.
 Commuto aere C. 12, 26, 2. an-
 tequam se commutent, quaedam
 vendenda V. 1, 69, 1.
 Compacta et torosa ceruice P.
 Mar. 11, 2. compacti boues
 Hetrusci C. 6, 1, 2. compactis
 ac rectis cruribus C. 6, 1, 3, 6,
 37, 6.
 Comparationes discordantium, *συ-*
ζυγίας ἐναντιότητων C. 2, 2, 3.
conf. 6, 2, 13.
 Comparere Ca. 2, 6.
 Comparo. Comparare morbum *h.*
e. nancisci Veg. 4. pr. 5. *ex*
Gesneri coniectura. comparatur
 urbanae vitae villatica, C. 8,
 16, 2.
- Compascere pabulum in fundo V.
 2 pr. 5. compasci oportet sti-
 pulam V. 1, 53. *Vide* compes-
 cere. famem compascere Plinius
 9. c. 54.
 Compediti serui Ca. 56.
 Compellendum agnos in gregem
 ouium V. 2, 2, 18.
 Compendiosum fit in summa, quod
 per partes damnosum C. 1,
 4, 5.
 Compendium temporis sequi C.
 4, 22, 5. compendia minura
 etiam in maximis personis P.
 Inf. pr. 3.
 Compescere umbras C. 4, 27, 2
de putatore, aut pampinante. ra-
 mos propius ferro C. 5, 6, 11
 arundo compescitur i. e. secatur
 C. 4, 32, 5. compescitur fructu
 vitis C. 4, 21, 2. compescendi
 quasi pueritia seminum est. *Est*
idem compascere, quod Festus
interpretatur in eodem passu
continere, dispescere contra pas-
cuo disiungere. Sed veteres in
sacrificiis vsurpabant pascito lin-
 guam i. e. contineto.
 si Competit, *h. e. conuenit, wen-*
sichs schickt C. 1, 6, 23. 2, 8,
 4, 2, 19, 2. 2. 21, 4. 4, 29,
 17. competit maturitas vitium
 C. 3, 21, 6. si loci situs com-
 petit C. 8, 17, 3. 9, 1, 1. 9,
 1. competit humor caeli C. 10,
 50. vis sideris C. 11, 1, 32.
 ita competierit lunae cursus C.
 11, 2, 83.
 Competunt cacumina in vnus
 C. 4, 17, 1. cuncta voto C.
 19, 3.
 Compingitur solum roboreis an-
 bus C. 6, 19, 1.
 Compitalibus sacris in compi-
 Ca 5, 3. 57, 2.
 Complacuerat C. 9, 16, 2. *Auct.*
Queroli p. 53. complacuit conui-
nitque. Ita Cod. Camer. *vul-*
placuit.
 Complanare Ca. 151, 3.
 Complere ad medium C. Arb.
 5. aquam *h. e. haurire* P. C.
 14, 2. compleri *h. e. infici* M.
 Veg. 1, 17, 3.

- si Compluta est vva, remed. P. O. 9. *in lemmate.*
- Compluuiata iugatio V. 1, 8, 2.
- Compluuium interius V. 1, 13, 3. *sed ibi Edd. primae interdus habent. Vide Addeuda ad Col. 1, 6, 1. compluuiia iugorum vineaticorum C. 4, 24, 14. not. 4, 26, 3. not.*
- Componere vngulam Veg. 1, 26, 2 et 4. *b. e. curare.*
- Componi et condiri *idem significant* C. 12, 9, 3. 12, 10, 2. 12, 13, 2. *componi ea conditura potest oliua C. 12, 47, 7.*
- Compos agricolationis C. 1, 1, 17.
- Compositae ambulare C. 6, 2, 5.
- Compositio *b. e. conditura* C. 12, 20, 6. *gleucini olei C. 12, 51, 1. Compositiones rerum autumnalium C. 12, 44, 1. Compositiones, de medicamentis Veg. 1, 17, 16.*
- Compositus. Compositas muria oliuas P. N. 22, 5. *compositis hac conditura oliuis C. 12, 47, 2. sic nostri euzelegt.*
- Compositura Ca. 22, 3.
- Comprehendo. Comprendo vt Sang. plerumque habet. *Comprehendit stirps in valido solo celerius C. 3, 5, 1. male comprehendit vitis C. 5, 6. 18. omne insitum P. F. 17, 6. planta in rubrica difficilium P. Ian. 13, 5. melius maluae planta P. O. 11, 3. Graeci etiam κρατῆν de plantis terram matrem vel arbusculam cui sunt insitae suctu fibillarum instar hirudinum apprehendentibus e. g. Damog. Geop. 10. 65. καὶ ἐνταυτέμην κρατῆν. Gesner Theophr. H. P. IV. 1. ἐάν δὲ καὶ ἀντιλάβηται, μὴ καρποφορεῖν. J Comprehendere modio nuces V. 1, 7, 3. J repetitis experimentis *b. e. discernere* P. Ian. 13, 8. J ouem hieme C. 7, 3, 15. *b. e. continere stabulo; nostri auswinteru. J melle, b. e. in vnam massam redigere* Veg. 6, 27, 1. *Aliquoties ita Scribonius.**
- Comprehensus in nominando V. 1, 9, 1. J *comprehensa porri planta P. O. 11, 5.*
- Comprimere C. 8, 11, 5. *de panonibus b. e. iuire. J gallinae comprimendae sunt atque tentandae C. 4, 27, 6. graece vno verbo βλιμάσω dicitur a βλίβω, comprimo, deriuato. J Comprimenda luxuria C. 4, 27, 6.*
- Compugnans amaritudinem Veg. 1, 13, 6. *b. e. vna impugnans.*
- Compulsoris modum excedit bos P. Iun. 2, 3.
- Computatio dierum C. 2, 13, 9.
- Computatis ramis C. Arb. 27, 2. *est in MS. Lips. pro amputatis.*
- Computo rationem operis C. 5, 1, 3.
- Computrescere C. 5, 10, 7.
- Concalescere V. 3, 9, 11.
- Concalescit foenum C. 2, 19, 1.
- Concarnari si non potuerit os Veg. 3, 22, 3. *donec concarnet intransit. ibid. sed S. M. incarnari. Graece συστάγκωσις ita dicitur. Cornar. ad Galeni Comp. M. sec. loc. p. 325. et p. 350.*
- Concauatis nidis C. 8, 5, 11.
- Concentus chori C. 12, 2, 4.
- Conceptio e vento V. 2, 1, 19. C. 6, 27, 3.
- Conceptum facere C. 7, 6, 5. *elidere C. 6, 23, 1.*
- Conceptus, *a, um, conceptra* publice existimatio C. pr. 20. *amaritudine C. 12, 19, 5. conceptus imbribus torrens C. 1, 4, 10.*
- Concessatio in itinere C. 11, 1, 16. *Concessare Plautinum est. Videtur inde dictum, quod nunc huc nunc illuc concedunt, et deuertunt ignaui, de quibus agit Columella, viatores. Gesner.*
- Concessione, vt peculiare aliquid in fundo pascere liceat V. 1, 17, 7.
- Conchae maiores et minores, in cellis oleariis Ca. 13, 2. *ferreae C. 12, 50, 8. minutae farinae Ca. 156, 4. pro testa cochleae dicitur vt implicitis conchae limax Col. 10, 324. conchas in piscina limosa marina includens*

alit C. 8, 16, 7. ubi Edd. primaе choncarum habent, ut chor-tes pro cohortes; chaos, pro cahos, et similes formas. De usu oleario harum testarum dixi in Cochlea: Graeci κόγχην simi-liter fere dixerunt et κόγχον, ut cochlearum genus turbinatum, in-terdum ostreorum genus peculiare bivalve intelligerent. Hinc Hesychius κόγχας, καὶ χήμας καὶ τὸ μέτρον. Idem κόγχην et κόγχον διελεῖν de re facili usur-patum pronerbum posuit, quod ad chemas bivalves pertinet. De-inde κόγχος· κοχλίας, postea κογχύλια· τὰ ὄστρεα καὶ πορ-φύρα. Rarum est, quod habet: κογχύλια· κηκίδες. Gallas ita fuisse dictas nondum legi; sed re-spexit Hesychius locum similem Aeschyleo Agam. 968. ubi purpu-reus succus πορφύρας κηκίς au-dit. Cf. etiam Choeph. 241. Pro chama κόγχην dici, varius-que χήμην vsyngrari annotavit Photius in Lexico MS. ap. Albertinum ad Hesychium. Phrynichus p. 170. veluti barbarum damnat vocabulum χήμη, pro eoque ve-teres κογχύλην dixisse ait. Avi-stoteles semel nominavit H. A. V. 15. ubi tamen πελωρίδες scriptum reperit Athenaeus III. p. 93. nisi Excerpta ibi nos fallunt. Con-charum genera plura posuit H. A. IV. 4. ubi κόγχαι ἑνία λειό-στρακοι, αἱ καλύμεναι ὑπό τι-νων γαλάδες (velut veteres libri γάλακες) deinde τὰ δὲ τραχύό-στρακα, οἷον — καὶ γένη κόγ-χων ἑνία — καὶ τούτων τὰ μὲν ῥαβδωτά ἐστιν οἷον κτεῖς καὶ κόγχων τὸ γένος· τὰ δ' ἀρρά-βωτα οἷον — καὶ κόγχων τὸ γέ-νος. Intelligit chamas, de qui-bus Xenocrates Alim. Aignat. c. 31. τῶν δὲ χημῶν τὰς τραχείας γλυκυμαρῖδας ἑνιοὶ καλῶσιν, οἱ δὲ κόγχας. αἱ κατὰ μῆκος ἔχουσιν, ἐλάττω δὲ τῶν κατ' Αἴγυπτον γινομένων, αἱ κατὰ μὲν τὴν τμησιν τραχύτητας ἔχουσαι προσφοικίας τῶν δρυῶν

βαλάνων πελάεαις, κατὰ μῆκος τ' εἰσι ῥαβδωταῖ, ἐπαναστάσαι διαφόρους τῶν ἄλλων ἔχουσαι ὅστις δὲ. Pro πελάεαις malim πυλίοις i. e. calycibus glandinum quercinarum. Vides, Xenocrateum genus chamarii asperum sinu virgatum facere cum Aristotele τμησιν videtur dicere marginem qua testae aperiuntur. Virga easdem intelligi, quae in peccinibus testis conspiciuntur, patet ex Aristotele. Aelianus XV. 12. laenes et asperas chamas nominat. Plinius 32. s. 53. chamae striatae, chama laenes. Pergit Xenocrates de lae-vibus: αἱ δὲ λεία χημῶν παρὰ μέγα διαφέρουσι τῶν τραχείων αὐτῶν δ' εἰσὶν αἱ πλατὺ ὄστρα-κον ἔχουσαι καὶ διαυγές. Haec sunt, quas Aelianus l. c. facile vel digitis confringi ait. Hicetius medicus apud Athenaeum III. p. 87. chamas asperas et laenes se-regias (βασιλικὰς) nutriendi fa-cultate distinguit. Hegefanus ibidem conchas asperas ait a Macedonia κωρύκην, ab Atheniensibus κρείς vocari. Vbi Casaubonus glossas Hesychii in Κρείς, καὶ κρείς vocat asperas conchas, et ἐκώρυκος recte admonuit. Athenaeus ipse ita de conchis disputat, quae facile apparent, eum concharum nomine chamas intelligi voluisse. A conchis enim ad chamas transit ab his ad conchas redit. Diphilus medicus ap. Athenaeum III. p. 90. chamarium genus in asperas et laenes distinguens: χημῶν δὲ τῶν τραχείων (ita pro παχεταῖ recte Casaub.) αἱ μικραὶ καὶ λεπτήν ἔχουσαι τὴν σάρκα, ὅστρεα λέγονται — αἱ δὲ παχεταῖ, βασιλικαὶ δὲ πρὸς τινων καλύμενων πελωρίᾳ τε λεγόμεναι τροφίμοι — καὶ μάλιστα αἱ μέγισται ὅστις ubi rectius legeris αἱ δὲ λεία Laenes igitur ab aliis regiae etiam pelorides vocatae fuerunt. Messenii fracti κόγχας πελωριάδας memorat Arcestratus ap. Athen. III. p. 92. Concharum genus aliquo Sophron

Sophroni μελαινίδας esse, monet Athenaeus III. p. 86. οἱ κόγχαι μελαινίδες λέγονται ubi corrige, αἱ κόγχαι quas eandem nominat Sopbron. in altero fragmento p. 87. quod habet etiam Etymol. M. v. κέλευμα. Melaenidas ex concharum genere esse patet eas, quas Aelianus l. c. μελαντάτας τὴν χροάν ait esse; alias enim argento similes, quasdam utroque colore temperatas esse. Xenocrates cap. 26. πελωρίδες ἢ μελαινίδες κάλλιστα αἱ ἐμφερεῖς ὀστρέοις. Asperas chamas Xenocrates glycymerides vocat, eandemque cap. 32. a peloridibus, ut antea cap. 31. a laenibus, distinguit: αἱ δὲ γλυκυμαρίδες χαριέστεραι τῶν λείων ὀστρακίων κογχῶν (corrigo ληοστράκων) ἤττις δὲ πελωρίδων. διαλλάττῃσι δὲ κατὰ τόπους τοῖς εἶδεσιν, ὡς πελωρίδες καὶ χῆμαι ποικιλία καὶ σχηματισμῶν. quae eadem cap. 18. verbis magis vitiosis ita traduntur: Γλυκυμαρίδες προφέρῃσι τῶν τραχέων (quoniam λείων?) μειονεγκτοὶ δὲ τῶν πελωρίδων — γίνονται δὲ καὶ γένη πελωρίδων τε καὶ χημῶν διάφοροι δὲ ποικιλία καὶ στρόγγυλα ubi corrige: καὶ γένη ὡς πελωρίδων — διάφορα ποικιλία καὶ στρογγυλότητι. Unde transtulit Plinius 32. f. 53. chamae pelorides, generis varietate distantes et rotunditate: chamae glycymerides, quae sunt maiores quam pelorides: non sine errore. Sunt enim glycymerides non maiores sed minores quam pelorides. Lege igitur minores pro maiores: paulo antea malim: chamae pelorides eiusdem generis, varietate distantes et rotunditate: Ceterum in Edd. ante Harduinum in Plinio legebatur: Chamae trachea chamaelios: verbis nempe adeo graecis exempli graeci servatis. Sequitur in Xenocrate: αἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λιμένι ἄρισται quae auētia existant c. 18. ὡς ἐν Δικαιορχίᾳ ἐν τῷ Λακρίῳ λάκ-

κῶ καὶ αἱ ἐν τῷ — λιμένι. γλυκεία γὰρ καὶ εὐχυλοὶ. Male Wottonus de Differ. Anim. p. 215. ex Codice suo λιμνη pro λιμένι. fuit interpretatus. Pergit Xenocrates: αἱ δὲ περὶ τὸν Δίοσκον, καὶ Φάρον καὶ Γέφυραν (cap. 18. est αἱ δ' ὑπὲρ Φάρον καὶ τὸν Δ. τὴν τε Γέφυραν καὶ τὴν νῆσον). ἐπιμήκεις καὶ τραχείαι. Cap 18. addit: βαλένοις εὐκυνίαι δρυϊναίς, ἐμφερεῖς (lege ἐμφερεῖ) Φήνοις τὸν ἐχίνον φερόμεναι λευκαὶ δ' εἰσὶ καὶ σκληραὶ καὶ δριμύειαι quae supra diversis verbis tradita ex initio cap. 31. posui. Fagnus Xenocrates intelligit, quam Plinius 16. f. 8. cernum dicit, glandis calyce echinato. De balanorum similitudine vide supra in Balanis. Hodie chamae pleraeque omnes eodem nomine a Linnæo repetito, vocantur, quamquam unam, Gallis Lavignon dictam, dissectam descripsit et pinxit Reaumur in Mémoires de l'Academ. année 1710. p. 446. Peloris vel pelorides videtur esse, quae Linnæo Gigas audit. Fluvitiles etiam esse chamae licebit arguere ex Aristotelis H. A. IX. 10. ubi pelicanos fluvitiles ait denotare τὰς μεγάλας κόγχας, καὶ λείας quae repetit cum aliis Aelianus III. 20. Atque hinc esse puto quod Xenocrates cap. 31. αἱ θαλαττίστισται δὲ τὴν γέυσιν σκληροτάριοι καθεστῶσι. Concham margaritiferae maris iudici nominat Aelianus X. 13. et ex cap. 20. intelligitur laenem eam intelligi. At XV. 8. comparatur haec eadem ex Megasthene cum magno Strombo: κόγχης στρόμβῳ ἐμφερεῖς μεγάλῳ. sane ineptie; nam Strombus ex turbinato genere est. Quam X. 20. graphice descripsit Aelianus magis, ubi concham, Chamae Gigantem Linn. esse putabat. Bl. Merrem, pictam a Martino nostro VII. tab. 49. sed in eam non quadrant labia testorum acuta et serratim inuicem coeuntia. Locus Epicharmi de concha nigra

et alba ap. Athenaeum III. p. 85.
vix sine meliorum librorum ope
poterit expediri.

Conchylis quae stagna apta C. 8,
17, 9.

Concieo, prius equa conciuuit
marem C. 6, 37, 9. not. in Po-
stumis Pontederæ.

Conciliator suillae carnis datus
populo lanius V. 2, 4, 8.

Concilio Vide reconcilio.

Concinnatores capitum, capillo-
rum C. I pr. 5.

Concinnitas deliciarum C. 1, 4, 3.

Concinno trapctum Ca. 135, 7.
vinum ad aluum mouendam
Ca. 114, 2 et 115, 2. Concinn-
anda fabris tradere, quæ re-
fectionem desiderant C. 12, 3, 9.

Concipio. Concipit lac acorem C.
7, 8, 1. Concipiunt macrae me-
lius V. 2, 1, 17. ¶ imbres li-
mumque vineae C. Arb. 10, 3.

¶ Concipere nûces sesquimodio
V. 1, 7, 3. ¶ amaritudinem
C. 12, 19, 5. cupidinem biben-
di C. 7, 3, 20. humorem C. 1,
6, 5. morbum C. 7, 5, 14. no-
xam veram C. 12, 3, 7. sapo-
rem salis P. O. 10, 1. reporem
P. I. 22. ¶ verba, de formula
precum Ca. 139. not. 141. 4. nat.

Concisorium ferramentum, ad vn-
gulas equorum Veg. 2, 28, 31.
Vide Cisorium et Circumcilo-
rium.

Concitate agitur pecus, eo vsque
dum anhelet C. 6, 6, 4.

Concitant boues tabani V. 2, 5,
14. Concitare in cursum C. 6,
5, 1. seditionibus familiam C.
1, 8, 18.

Conclauæ excelsissimum C. 12, 2,
2. conclauibus septaæ aues C.
8, 1, 3.

Conclausa et coarctata semina C.
3, 12, 2.

ne Concludat pituita pauones P.
1, 29, 3. b. e. corripit et obstruat
mentis etc. fodientes ruina P.
Aug. 10, 3. Concluditur ordo
pariendi viginti ouis P. 1,
29, 1.

Concolor lanæ lingua C. 7, 3, 1.

Concoquit inirifice brassica Ca.
156, 1. ¶ tumida eadem Ca.
157, 3. Concoqui in se C. 2,
19, 3.

Concordat cum Nouembri hi-
mensis P. F. 34.

Concordia vocum C. 12, 2, 4.

Concreta materia, et

Concreuit lac C. 7, 8, 3. b. e. c.
agulatum est.

Concubitus tempora, de anatib.
C. 8, 15, 7.

Concucare vineos Ca. 25.

Concutiunt requiem quiescent
examinis P. Mai. 10.

Concuti exercitatione C. 6, 37,

Condelliquefcere Ca. 23, 3.

Condemnabile studium P. inf. 1

Condensant se oues in locu
vnum V. 2, 3, 9. radices he-
barum condensantur C. 2, 1,
6. condensatur ponderibus
7, 8, 4.

Condepsere Ca. 40. 2. 76, 2.

Condimenta viridia C. 12, 8, 1

Condio. vno cyatho cond-

vnam amphoram P. O. 14,

Conditi herbae quando et qu-

modo debeant C. 12, 7, 1.

13, 7. poma C. 12, 10.

Condiscit fructum ferre, C. 3,

6. condiscant agni foris p-

C. 7, 3, 19.

Conditicia cibaria C. 8, 8, 2.

Conditio amurcae V. 1, 61.

vt conditio conditurae exeg-

C. 12, 4, 4. regionis si pert-

tit C. 4, 12. I rara conditio

huius possessionis b. e. raro o-

tingit possessio C. 8, 11, 2.

Conditiva mala Ca. 7, 3. pira-

1, 59, 1. olea Ca. 6, 1. conc-

vis cibis sustinere pecus C.

9, 9.

Conditura inulae sic fiet C.

46, 1. condituras qualesc-

que recipere possunt C. 12,

4. hac conditura compo-

oliuis C. 12, 47, 2. eadem

est componi C. 12, 47, 7.

conditura oliuarum mella-

defruto C. 12, 11, 2. qu-

condituris mustum et vina-

iuuari soleant C. 12, 19, 1

Cond

- onditui oliuas legere C. 2, 22, 4.
 onditus sapor vini emtores fugat C. 12, 20, 7. Conditum ab-
 sinthiatum, rosatum, violatum
 P. F. 32. condita oportebit in-
 fundi Veg. 2, 28, 22. 5, 64,
 10.
 Conditis *b. e. quae ad usum re-
 posita sunt* Veg. 6. 11, 1.
 ondo. Condit odores Bacchus
i. e. vino conduntur odores: C.
 10, 302. condere largius *int.*
fruges C. 1 pr. 19. vindemias
ibid. in acerum Ca. 117. ficus
 in orcas C. 12, 15, 2. Condi-
 rur mustum in dolium, vt ha-
 beamus vinum V. 1, 65, 1.
 onducere cisternis aquam recto-
 rum P. 1, 16. conducitur lac
 C. 7, 8, 1. *b. e. cogitur.* condu-
 cit agricolae C. 9, 1, 3.
 onducticiis operis V. 1, 17, 2.
 onductor aedificii Ca. 14, 3.
 agri C. 3, 13, 12. pecoris Ca.
 150, 2.
 onduplicare cibum V. 2, 4, 15.
 onfectio prima olei P. N. 17, 1.
 onfectio in confectioe olei sui quas-
 sabinus baccas *b. e. baccas oleo
 conditas* P. D. 2. de medicamen-
 tis Veg. 6, 10. 2 et 4. 6, 11, 1.
 onfectura mellis C. 9, 14, 5.
 onfectus. Confecta bruma C. 8,
 5, 1. 11, 3, 5 et 31. consum-
 ptam vocat C. 11, 2, 2. confe-
 ctum aequinoctium C. 11, 2,
 35 et 55. 11, 3, 51.
 onferciunt se apes V. 3, 16, 35.
 onferre in fiscellam C. 12, 39,
 1. pestem C. 1, 5, 4.
 onferueant vrina et amurca P.
 1, 35, 13.
 onferuescat vinum C. 12, 23, 2.
*Verbi notiones egregie explicuit
 Gesneri Thes. L. L. in conferueo.*
 onfessa nec dubia signa C. 2,
 2, 14.
 onfestim C. 2, 10, 16.
 onfibulae lignae Ca. 12.
 onficere mel C. 9, 15, 10. ligna
 Ca. 16. C. 11, 2, 7. fundum
 fructuosum, bene colendo V.
 1, 1, 2. confecisse sementem C.
 11, 2, 90. conficitur aequino-
- etium C. 2, 8, 2. bruma *ibid.*
it. 9, 14, 12. messis C. 11, 2,
 54.
 Configere inter se Ca. 21, 3.
 Configurare ad similitudinem C.
 4, 20, 1.
 Confines fundi V. 1, 16, 1.
 Confinium spectandum in fundo
 V. 1, 16, 6. in confinio boni
 et mali C. 3, 5, 2.
 Confio. stercus quod ex homini-
 bus vel pecudibus confit C. 2,
 15, 1. Confiat panis C. 1, 8,
 12.
 Confirmavit se vinea C. 4, 3, 4.
 Confitentur, *b. e. iulicant, de re-
 bus mutis* P. 1, 3. 1, 28, 2. Iun.
 7, 6.
 Conflagrant colla C. 2, 2, 28.
 Confodere minute terram Ca. 129.
 VIII. iugera V. 1, 18, 2. vine-
 ta C. 4, 5.
 Conformantur in volucrum spe-
 ciem oua C. 8, 5, 10.
 Confracuit V. 1, 13, 4. *v. not.*
 Confragosus ager V. 1, 18, 4. *not.*
 1, 20, 5. lapidibus locus C. 2,
 2, 8. 6, 17, 2. confragosae
 viae Veg. 3, 53, 1.
 Confrequentare *Codd.* Col. 9, 13,
 13. *not.*
 Confricato sale Ca. 7, 5. sale con-
 fricatae V. 1, 60. *forte utroque
 loco magis placeat* confriat.
 Gesner.
 Confrico. si confricauerit animal
 oculum, *b. e. perstrinxerit* Veg.
 3, 20, 1. G. confricari sale C.
 7, 10, 3. a pluribus facies iu-
 mentum Veg. 2, 15, 5.
 Confundit multitudo diligentiam
 monitoris C. 1, 9, 7. confusa
 membra in pullo equino V. 2,
 7, 5.
 Congelationes brumales C. 4,
 8, 2.
 Congelatae radices C. 3, 12, 1.
 Congelo congelare lac C. 7, 8 6.
 thynum tritum *b. e. casco, dum
 solidatur, adicere.* P. Mai. 9, 3.
 recte ita Gesner, si lectio vera
 est. J congelatur *b. e. refrige-
 ratur* P. Mar. 15, 1. J conge-
 labitur frigoribus oleum C. 12,
 K 4

- 50, 12. *Ita Scribo. comp. 271. extr. vbi se congelauerit adeps. Gesner.*
- Congenerati porculi, *b. e. eadem foetura editi V. 2, 4, 19. congeneratum parentis senium C. 7, 3, 15.*
- Congerminalscere Varroni *restitutum a Salmasio ad 3, 16, 32. not.*
- Congestio stercoreum P. 1, 33, 1.
- Congestitia humus C. 2, 10, 18. materia C. 2, 16, 5. terra P. S. 7. O. 11, 2.
- Congelata et mora terra C. Arb. 3, 6. *not.*
- Congii 4. faciunt vnam C. 11, 2, 29. P. 4, 8, 1.
- Conglutina germinantes oculos aliqua annexione P. Mart. 10, 36.
- Conglutinosus; *b. e. tenax, viscidus Veg. 2, 12, 2.*
- Congruens. nulla parte corporis inter se non congruenti V. 2, 7, 4. maxima, incommoda congruent C. 9, 5, 2.
- Congruus modus *b. e. quantum factis est. P. O. 14, 6.*
- Coniectura videre hoc licet ex aliquot rebus V. 1, 7, 3.
- Coniicio *apud Catonem, Varronem, Colum. et Palladium in optimis Codd. fere semper coicio, et ita in compositis reliquis. Coniicitur mustum in vasa C. 12, 19, 6.*
- Coniugalem gregem protegunt galli C. 8, 2, 11.
- Coniugium maritale a natura vti comparatum C. 12 pr. 1. coniugia admissariis submitienda *b. e. equae P. Mar. 13, 1.*
- Coniugulum myrtum Ca. 8, 2. *no. Ca. 133, 2.*
- Coniunctio nuptialis V. 2, 4, 9. coniunctionis rimas obducere P. 1, 41, 3.
- Coniunctas conferuas V. 1, 17, 5. contubernales Columellae.
- Coniux mox facta tyranni C. 10, 271. vitis vlmus C. 5, 6, 18.
- Conleuata cum melle *pro conlinita libri quidam C. 6, 17, 9.*
- Conliciares regulae Ca. 14, 4. *Vide deliciares et colliquiae.*
- Conlinita cum melle C. 6, 17, 9. *vid. collin.*
- Conlucare V. colluc.
- Conniuentes oculos C. 10, 259. possum aliquatenus conniuere *Edd. pr. pro conuenire C. 4, 29, 2.*
- Conopea muliebria V. 2, 10, 8.
- Conquadratae perticae C. 8, 3, 7.
- Conquassare calicem Ca. 52, 2.
- Conquiescere non patiuntur gallinam pulices V. 3, 9, 8.
- Conquinare *ad C. 8, 5, 19. not.*
- Conquirunt rapae solum stercoreum P. Iul. 2, 2.
- Consanat cicatricem furculus C. 4, 29, 3. consanatur plagae C. 4, 24, 22.
- Consanescit celeriter C. 4, 27, 3. consanescunt vlcera C. 8, 2, 3.
- Consanguinea sapientiae res rutilica C. 1 pr. 4.
- Consarrire porcas Ca. 48, 1. Consarriendi sulci omnes C. 11, 3, 46.
- Conseminales vineae C. 12, 45, 6. *vbi diversi generis vites promiscue posita. Eaedem*
- Consimineae C. 3, 21, 7. *not. Consimineae silua C. 11, 2, 83.*
- Consenescent columbae inclusa V. 3, 7, 6. *b. e. languidae et moestae atque macrae fiunt. cony V. 3, 9, 14. I oua incubata V. 3, 9, 8 consenuit vitis vitis soli C. 4, 22, 8. consenescent veterno C. 7, 5, 3.*
- Consentes Dei XII. V. 1, 1, 4. *no. Praeter locos in Comment. allato conferendus Martianus Capella 14, 3, 1, 17, 1, 2, 11, 2, 2, 12, 2 vbi Ianus, Salus, Cronus, Rhe. Fauores Opertanei Nocturnus que nominantur..*
- Consentinus ager V. 1, 7, 6.
- Consentire numeris magistrum in choro canentium C. 12, 2, 4.
- Conseptum, *de aggere piscinae C. 8, 17, 3. ita septa s. 8. I consepto vniuerso (villae) aptem membrorum numerus C. 1, 1, 1. add. V. 1, 13, 2. consepta diffusiora C. 1, 4, 7. bobus quali facienda C. 6, 23, 1.*

- consequenter *h. e. deinde* Veg. 1, 22, 12, 2, 10, 10.
- consequi non possunt oculi animalia quaedam minuta V. 1, 12, 2. opera superioribus diebus praeterita C. 11, 2, 90 *i. e. reuocare, réperere, nachholen.*
- conseri vineam malleolo C. 5, 5, 6.
- conseruae V. 1, 17, 5. 2, 10, 6.
- conseruare stirpem rectam C. 4, 20, 1.
- consideranter P. F. 17, 2. considerare *ap. Colum.*
- considerare, *h. e. obseruare, videre simplic.* C. 11, 2, 67. 12, 2, 6.
- consiligo herba C. 6, 5, 3. 6, 14, 1. 7, 5, 14. 7, 10, 7. Veg. 1, 12, 2. 4, 2, 27. *cf. notas ad Colum. p. 320. et ad Veget. 1, 12. in Addendis.*
- consistit alius Ca. 156, 4. fructus turturum V. 3, 8, 3. in eo consistit melius an C. 3, 4, 3. mortales sine eo non consistere possunt Col. 1. Praef. 6. mustum C. 12, 21, 3. eatenus plaga C. 4, 7, 2. vitis in se C. Arb. 5, 2. *add. C. Arb. 4, 1. vrina in stabulo V. 2, 2, 19.*
- consitus ager qui? ad V. 1, 29, 1. *not.*
- consolidationem quae faciunt, *lyptica* Veg. 5, 9, 3.
- consolando restituere serui voluntatem in dominum V. 1, 17, 7.
- consonant vehementer apes V. 3, 16, 30.
- Consortium operum comparantur iumenta C. 6 pr. 6.
- conspergito vinum vetus C. 12, 19, 3. conspergitur aqua mulla farinae triticeae C. 6, 17, 7. tanquam farina C. 12, 38, 2.
- conspersio crebra salis P. N. 13, 3.
- conspersus. conspersam sale cariem C. 12, 53, 3. eruum, cicercula conspersa C. 6, 3, 8.
- ¶ conspersa polenta mulla aqua C. 6, 17, 8. et subacta farina aqua C. 8, 7, 3. conspersum aqua mulla semen detritum, *h. e. subactum* C. 6, 12, 4. et con-
- spersio *Vulg. 1. Cor. 5, 7. est Φύγμα.* Gesn. graece διαίρειν.
- Conspicitur terribilior niger canis C. 7, 12, 4. hirundo C. 11, 2, 22. conspici numerosissimis foetibus C. 3, 10, 17.
- Conspiratus sanguis Veg. 3, 30, 1. *i. e. densatus, constrictus: sed in libris scriptis rectius est: sanguis conspicitur vberis venae similis.*
- Conspissata vinacea C. 12, 43, 12.
- Conspurare cibos et aquam proluuie ventris C. 8, 3, 9.
- Consternerè et construere opere signino ad Col. 8, 17, 1
- ex Constipatione vitium Veg. 2, 11, 2.
- Constituere villam *h. e. de ea constituenda praecipere* C. 12, 2, 1. de numero pastorum angustius vel laxius V. 2, 10, 11. ex mari redditum C. 8, 16, 6.
- ex Constitutione Domini C. 1, 8, 18.
- ad Constitutum venire serius V. 2, 5, 1.
- Consto. Constat aqua Ca. 155, 2. dum constat serenitas P. S. 2. constat vilissime C. 9, 1, 6. constat numerus 6, 23, 3. constabit paruo, si P. F. 9, 12. Constans viribus et forma equus P. Mar. 13, 1.
- Constrara culmis stabula C. 7, 3, 8. silice arca C. 1, 6, 23.
- Constricta via P. O. 22. *ξηραυνθήσα i. e. exsiccata.*
- Construções alternatae P. N. 22, 1. *h. e. strata.*
- Construere armenta *h. e. foeturae operam dare* P. Mar. 11, 4. *Vide etiam consternerè.*
- Consudascere in qualis C. 12, 48, 2. *Codd. consudescere habent.*
- Consudant herbae conditae C. 12, 7, 2. consudent oues Ca. 96, 1.
- Consue quoque faciunt V. 2, 9, 13. ¶ Consuefiunt feri per mansuetos, *cicurantur, domantur* C. 8, 10, 1.
- Conuescimus iuuenicum aratro C. 6, 2, 9. consueuere libero victu C. 8, 15, 7. Consuecat puluere planta C. 10, 153. ¶ Consueuerunt non magis humo

- quam stagno amphibia, *sedes habent*, C. 8, 13, 1. *¶ Sed pro consuefaciat* C. 11, 1, 19. *con-*
fuescere vitem humori C. Arb. 1, 5.
- Consuetudo ab antiquitate deflexit C. 3, 18, 1. *quae magis in consuetudine est* C. 4, 29, 7. *¶ Consuetudini Latinae tradidit Cicero oeconomicum Xenophontis* C. 12 pr. 7. *in consuetudine Graeca* C. 3, 2, 28 et 30.
- Consuetus orio, *aleae* C. 1, 8, 2. *consuetae vna pecudes* V. 2, 3, 2.
- Consulere fructui C. 4, 24, 1.
- Consultus disciplinae C. 11, 1, 12.
- Consummatio, *collectio in vnam summam* C. 12, 13, 7. *susceptae professionis* C. 9, 2, 2. *consummationem habere minimam* C. 1 pr. 7.
- Consummato partu, *incubare incipiunt gallinae* C. 8, 5, 5. *consummatis operibus cereis* C. 9, 13, 11. *¶ Consummata scientia* C. 11, 1, 11. *¶ consummatum in assem pretium* C. 3, 3, 8. *consummata iugera vinearum* C. 3, 9, 6. *quae consummata efficiunt* C. 5, 2, 10.
- Consummo. *Consummat xxiv. M. h. e. in vnam summam computatus facit* C. 3, 5, 4. *conf.* 3, 3, 10. *consummare numerum* C. 5, 3, 4. *¶ consummantur partibus suis pulli* C. 8, 5, 12.
- Consumta bruma C. 11, 2, 2. *est confecta, ubi vid.*
- Consurgit limen in altitudinem C. 7, 9, 13. *consurgunt vineta* C. 4, 1, 5. *consurgere* C. 3, 11, 5.
- Contagio in pecore C. 7, 5, 6 et 16.
- Contagiosa passio Veg. 1, 14, 2. *est scabies* Veg. 5, 70, 1.
- Contemperare *h. e. commiscere medicamenta* Veg. *saepe v. g.* 6, 9, 7.
- ad Contemplationem suam dirigere C. 3, 12, 4.
- Contenebrauit V. 2, 2, 11. *Respondere hoc verbum Graeco συσκοτά-*
ζειν, quo vsi Demosthenes contra Cononem p. 1257. *ed. Reisk. et Xenophon. Cyrop. 4. obseruat Victor. VV. LL. 35, 2. Gesn.*
- Conterminus, *vicinus* C. 1, 3, 7.
- Conterere orbem Ca. 3, 5.
- Conterere boues C. 9, 7, 3. *not.*
- Contextu rariore fiscellae P. O. 19.
- Contextus vimine faccus C. 9, 15, 12. *contexta crasso vimine* C. 12, 54, 2.
- Contignationis ratio P. 1, 9, 2.
- Contiguus villae C. 7, 3, 19. *not. ubi alii libri continuis habent.*
- Continentia tria in spica *h. e. con-*
nexa, cohaerentia V. 1, 48, 1.
- Continet villicum mulier contubernalis C. 1, 8, 5. *continere sub tecto pecudem* C. 7, 10, 3. *tecto praegnans pecus* C. 6, 27 11. *continendi sunt cauea cum matre* C. 8, 5, 17.
- Contingit palumbos pinguissimo facere C. 7, 8, 1. *contingunt nobis gratuita* C. 9, 8, 1. *quado dono vel aucupio contingunt* C. 9, 8, 5. *¶ contingere penora et contrectare* C. 12, 4, 3. *apum terga festucis rubrica illitis* C. 9, 8, 8. *contingitur sale caseus* C. 7, 8, 4.
- Continuati clunibus diuersi assunt tauri V. 2, 9, 3.
- Continuis villae *vide* Contiguus.
- Contra hoc auarium est aliud minus V. 3, 5, 5. *contra aurum veniunt* V. 1, 2, 10. *quae illi omnia contra aurum. i. e. magis veniunt: pretiosissima sunt. Vide inter Postumas Pontederæ Annotationes ad h. 1. septentriones pascere* P. Iul. 4, 4. *ventum pascere* C. 7, 3, 12.
- Contractu acinorum V. 1, 68.
- Contrahere noxam C. 6, 27, 1. *cum agriculture C. 1, 1, 1. contrahentibus rugis crispe oliuae* P. N. 22, 4. *contrahit plus nummorum* C. 12, 50, 2. *id facere est contrarium h. e. noxium* C. 8, 17, 5. 9, 11, 2. *col.* 2, 2, 27. *Cicero ad Diu. 10 31. pro contra Codd. praebe-*
contr

contrarium et *Edd. primae* V. 11, 1, 22. *Vide etiam ad* 3, 2, 4. in *Postumis Pontederæ.*

Contribuere duas alueorum plebes in vnum C. 9, 11, 1. apibus examen nouum C. 9, 13, 9. semina C. 3, 1, 5. viti adminiculum C. 5, 5, 8. contribuierim leguminibus C. 2, 9, 17. contribuitur nunc Piceno agro C. 3, 3, 2. contribuuntur generibus species C. 2, 2, 2. colores campis C. 2, 2, 15.

Contristatæ graui seruitio C. 8, 8, 4. iniuria C. 9, 14, 11.

Contristat vina amaritudo P. Iun. 13, 1. contristari aestu, caloribus C. 3, 2, 20. 3, 20, 1. 3, 21, 8.

Controuersæ perticæ Ca. 43, 1. no.

Contrudere in dolium V. 1. 54, 2.

Contubernalis, *seruus* maritus C. 12, 3, 7. 12, 1, 1. mulier C. 1, 8, 5.

Contubernium C. 12, 1, 2.

Contueri pecus V. 2, 5, 16.

Contumacia peruicax C. 6, 2, 11.

Contumax ad concubium C. 8, 2, 8. seruitio C. 6, 37, 4. contumaces boues C. 6, 2, 10.

Contundere colla C. 6, 2, 8. 6, 14, 3. iras C. 6, 2, 4.

Contusæ in (*b. e. cum*) lentisco oleæ Ca. 7, 4. V. 1, 60. *Pe. Victorius* VV. LL. 32, 22. *respondere his ait eas, quas ciues sui vocent acciaccare; pro lentisco autem adhiberi sua ætate arborem Medicam.* Gesner.

Conualefcit caulis, *i. e. magnus et validus fit* P. F. 24, 6. conualescunt semina facilius, *b. e. comprehendunt* C. 4, 16, 1. 3, 3, 4. conualuit opinio inueterata C. 3, 7, 2. cum conualuerunt arbores V. 1, 23, 6. quoad conualuerunt agni recens nati V. 2, 2, 15. vbi conualuerint agni C. 7, 3, 19. *conf. P. Iul. 4, 3. Sæpe cum coalescere permutatur.*

Conuallis caua V. 1, 12, 3.

Conueniunt se venæ Veg. 3, 40, 2. conueniat in columellam Ca. 21, 1. *¶ conueniat semina spar-*

gi C. 11, 3, 57. *possum aliquatenus conuenire i. e. assentire* C. 4, 29, 2. *sed Edd. pr. conuivere habent.*

Conuerrere stabulum C. 7, 6, 6. conuerri et emundari debet locus C. 8, 8, 6. *vid. conuersus.*

Conuersatus equis asinus C. 6, 37, 8.

Conuersio *b. e. pars in suppurationem conuersa* C. 6, 17, 6.

Conuersor. Conuersantur apes cum parentibus C. 9, 11, 1.

Conuersus a verro. conuersa et munda villa Ca. 143, 2. conuersum finum progerere C. 1, 6, 22. *Priscianum* L. 10 p. 408. *laudat Schoettgenius.*

Conuexare animal Veg. 5, 17, 6. ilia Veg. 5, 64, 3 *not* 4, 25, 1.

Conuictum cum domestico habere C. 1, 8, 5. externum vitet C. 11, 1, 13.

Conuicia ranae C. 10, 12.

quod quid Conuincit C. 3, 3, 6. *pro conuincit edito antea.*

Coniuia laevis pratis virent C. 10, 281.

Conuolues in melle Veg. 5, 65, 3.

Conuoluulus in vinea ne fiet Ca. 95, 1. *Plantus Cistell.* 4, 2, 63.

Inuoluolum, quæ in pampini folio intorta implicat se. Graece *ἴψ, ἴπες* quos Theophr. C. P. III. 27. nasci ait *τοῖς νοτίοις, cœlo austrino et humido, contra non nocere, ὅταν εὐπνὸς τὸ καὶ μὴ ἐνυγρὸς μὴ εὐτροφὸς ὁ τόπος ὑπάρχη.* In Etruria gemmas vitium visco circumlini in hoc vsu testatur Mathiolus ad Dioscor. V. 181.

Conus. coni cupressini C. 6, 7, 2. fructus cupressi. Graece *κωνοί* sunt fructus pinorum et piccarum, quæ hinc *κωνοφόροι*, vt cupressus Latinis conifera.

Conyza herba P. 1, 19, 3. MS. Cnizæ.

Coalescere *Vide in coalescere.*

Cooperculis erosio P. Iun. 7, 9.

Cooperit se multa fronde C. 5, 6, 36. nutrix oua P. 1, 29, 2.

Cooper-

- Coopertoriis inuolutum animal Veg. 3, 77, 5.
- Copulare arbusto vitem Ca. 7, 1. caput animalis ad pedem Veg. 3, 49, 2.
- Cophinis indita terra stercoreata C. 11, 3, 51.
- Coquinae fusoria P. 1, 37, 4.
- Coquit locum sol V. 3, 14, 2. coquunt sol ac luna arbores V. 1, 7, 4. coquuntur celerius vuac V. 1, 7, 4. 1, 54, 1. $\int$ coquere calcem Ca. 38. aliquoties. carbonem Ca. 38. 4.
- Cor. Cordi sunt gregibus pabula V. 2, 10, 3.
- Coracinus piscis contra formicas prodest P. Mar. 10, 29.
- Coramble oculis inimica C. 10, 178.
- Corbicula P. F. 10, 6.
- Corbis. ad corbeum venit frumentum ex area V. 1, 52, 2. corbis pabulatorius C. 6, 3, 5. not. C. 11, 2, 99. corbe diuidere Ca. 136. not. Corbis Veg. 3, 33, 1. ubi nunc est curcuma.
- Corbulae aliquot vuarum V. 1, 15. Amerinae Ca. 11, 5. C. 12, 50, 8.
- Coreyrae quid egerit Varro 1, 4, 5.
- Cordiscum superimpones Veg. 3, 60, 1. not.
- Cordubenses lanae C. 7, 2, 4.
- Cordulae intestinorum Veg. 2, 28, 17. *Quid si chordulae, paruae chordae, intestina tenuia quae chordis fidium adhibentur. Vel sunt κορδύλα reuolutiones intestinorum. Suidas Κορδύλη πᾶν τὸ συνεστραμμένον. Haec Clavissimus Platnerus apud Gesner.*
- Cordus Melanthius V. 2, 3, 1. v. no.
- Cordum olus C. 12, 13, 2. foenum autumnale Ca. 5, 8. C. 7, 3, 21. agni cordi vide chordi. Bonis ergo auctoribus etiam Cordiam gentem ex casu unctoris sero nascentis nomen inuenisse putat Hauercampius ad Ursiniana numismata p. 112. Gesner.
- a Core (κόρη) pupilla oculi dicitur Stenocoriae, Platycoriae, Hypocoriae Veg. 3, 16.
- Coriagini equi Veg. 2, 10, 2. a vermibus Veg. 2, 16, 1.
- Coriogo C. 6, 13, 2. Veg. 4, 12, 1, 5, 3, 1.
- Coriandrum. Coriandri viridis succus adu. profluuium, narium C. 6, 33, 2. Coriandri satio et cultura C. 11, 3, 29. Pa. Mart. 9, 15. Coriandro emendatur odor horrendus olei P. N. 20, 3. Coriandrum viridem Veg. 2, 35. Coriandra famosa C. 10, 244.
- Coria depsta Ca. 135, 3. *Coriorum dependorum ad usum lotorum modum breuiter expressi in nota. Deinde incidi in locum Aristoph. Nub. 1249 ubi Strepsiades pinguem foeneratorem deuidens in usum utris praeparare suadet: ἄλλοι διασμηχθεῖς ὄναιτ' ἂν ἔτοσι — ἐξ χοῦς χωρήσεται. ubi Scholia: τὰ γὰρ παχέα ὑπὸ πιμελῆς τῶν δερμάτων ἄλλοι μαλαττόμενα εὐρύτερα γίνετα, ὡς πλέον χωρεῖν μέτρον. Suidas in ἄλλοι ita: ὡς ἐπὶ ἀσπυ τοῦ λόγον ποιούμενος, οἵτινες ὀμηχόμενοι ἄλλοι βελτίονες γίνονται — τὰ γὰρ παχέα et reliqua ut in Scholiis leguntur. Vnde apparet, utres simili ratione apparatus fuisse ut lora, ex coriis crudis et recentibus. Usum salis hunc ex Plinio annotari in nota; sed nunc video, nihil esse necesse, ut alumen intelligamus. Ceterum coria nostratia apud Catonem l. c. opponuntur peregrinis, Carthaginensibus credo, καρχηδόσιον λόπον nominat Hippocrates, quem male viri docti interpretantur de cortice corii; est enim ipsum corium λόπος, a λέπω, vnde λόφος, et, de quibus in nota dixi, πυρσολόφοι, lora, ex coriis, igne siccatis, facta. $\int$ Corium si difficulter diuitant amygdala P. lan. 15, 12. mali cydonii P. O. 20, 1. sine corio eruum Veg. 4, 14, 1. mali granati Veg. 3, 56, 2. $\int$ Corium pauimen-*

pauimenti Ca. 18, 7. corio simili obducti parietes P. 1, 17, 2. Coria tria in parietis rectura, et quartum subtilius P. 1, 15. *conf.* 1, 11, 2. Corium etiam *summae partes in aceruo granorum* P. 1, 19, 3.

Cornelius Merula collocator V. 3, 2, 2.

Cornei clavi Ca. 18, 9. ex como. Corneum solum V. 2, 9, 4.

per Corniculum infundere faucibus C. 7, 5, 15 et 20.

Cornu caprinum in remediis Veg. 5, 1. Cornua infima Ca. 72.

in ariete et capro qualia probentur V. 2, 2, 4. C. 7, 3, 5.

in boue nigrantia V. 2, 1, 14. cornibus prae fractis remedium C. 6, 16, 2. Cornua arietina circa radices fici obruuntur pro caprificatione P. Mar. 10, 28.

¶ Cornum ceruinum incendendum V. 3, 19, 14. cornum etiam e MSS. notamus C. 7, 10, 3.

6, 2, 7. *add.* Heins. ad Ouid. *met.* 2, 874. Saepissime etiam

Cornum MS. Corbei. Vegetii v. 8, 5, 23, 3. Multa item Rhodius

Lex. Scribo. ¶ Per cornu infundere C. 6, 2, 7. 6, 10, 1.

dare C. 6, 27, 11. demittere C. 7, 10, 3. *Vid.* Ad cornu. sub

Ad. Cornu infundi medicamentum canibus iubet Nemesia. Cyneg. 228. Fuit ergo pro infundibulo vel strigili. G. ¶ An etiam mensurae nomen? Ita videtur Veg. 6, 9, 4. G. ¶ De cornu pro vngula ad V. 2, 7, 2.

Add. ista: donec obdurescat in cornu Veg. 3, 56, 2. donec cornu vngulam (forte vngula Gesner) faciat Veg. 3, 57, 2. *it.* 4, 17.

ornum fructus. corna vt condiantur C. 12, 10, 3.

Cornu arbore pastus apibus noxii V. 3, 16, 22. Theophr. C. P. 1, 1. τὸ κράνον χεῖρον ἡμερόμενον γίνεται. Dubitat tamen ipse 3, 14.

ornam in focum indere Ca. 143, 2. coronae in modum

contorti coles C. 5, 6, 22. in coronam religantur palmites C. 5, 5, 13. ¶ Coronae caelestis ortus C. 11, 2, 74. ¶ Coronae in parietibus prominentes P. 1, 11, 1. Sic coronae Ca. 6, 3. videntur loca aliquantulum edita, quibus termini agrorum signantur. Ita certe sumitur vox apud Fronti. de colon. p. 114. *it.* p. 131. Goef. Similiter fere interpretatur Turnebus 25, 19. Varro 1, 24, 3. ubi refert Catonis l. c. simpliciter circa fundum. Coronam igitur forte dixeris etiam aggerem exteriorum urbis. Gesner. ¶ Coronae mediocres superpositae vngulis (equorum) C. 6, 29, 3. *not.* *Add.* C. 6, 15, 2. Veg. 1, 13, 1. 1, 25, 6. 2, 28, 30. 3, 53, 2. 4, 17. Sunt quae Graeci μεσοκύνια et μετακύνια vocant. Hippiatrica p. 263. στρέματος γενομένη ἐν τῷ μεσοκύνιῳ ἢ κύνοπλῳ λεγομένη — τὸ δὲ κύνοπλον ὁ στεφάνην λέγουσι. p. 265. περιστεφανὸς dicitur.

Coronamenta omne genus Ca. 8, 2.

Coronulae in pedibus equorum, eaed. quae coronae Veg. 3, 55, 2.

Corporatio et statura bouis C. 6, 2, 13 *al.* incorporatio. dedimus in comparatione.

Corporatura pecoris operarii humilis et modica esse debet C. 6, 2, 15.

Corpulentum pecus C. 6, 3, 5.

Corporis animalium figura et habitus C. 3, 10, 11. habitus pro regionis caelique statu variat C. 6, 1, 1. parti suum cuique attributum officium C. 3, 10, 13.

¶ Corpus hominis per annos plurimos innoxium seruat mel C. 12, 45, 4. ¶ Corpus arboris totum P. N. 4, 2. matris, vlni C. 5, 6, 14. vitis C. 5, 5, 11. in corpus nudatur vlnus C. 5, 6, 16. ¶ Corpus aequum vini et defruti.

Corpuscula habitatorum P. 1, 3.

Correperunt intra murum patres fam. V. 2 pr. 3. C. 1 pr. 15.

Corri-

- Corrigere perperam facta C. 11, 1, 9. cathenas clavis Ca 18, 9.
 Corripi morte C. 6, 34, 2.
 Corroborat se vinea in pedationem C. 4, 12, 2. *¶* corroborauerint, *intransit. varia lectio* C. 5, 5, 6. *sed vide Add. post Palladium.*
 Corruda similima filo asparagi C. 10, 375. *not.* vbi et quomodo ferenda Ca. 6, 3. *not.* V. 1, 24, 4. C. 11, 3, 43. *Pallad. Febr.* 24, 8.
 Corrugatur oliua C. 12, 50, 19.
 Corrupunt rem dominorum C. 11, 1, 6. corrumpere manibus glandulas, vt velut vanescendo sanentur Veg. 2, 24, 1.
 Cors *vide* Cohors.
 Cortex. corticem oppieato Ca. 120. *scilicet suberis*, Φελλόν, regio ferulae vel corticis ferax i. e. *suberis* C. 11, 2, 90. 9, 6. *not.*
 Corticem ducunt vlcera Veg. 1, 5, 1. corticibus similes squamae Veg. 1, 9, 2.
 Corticata pars sarmenti P. Mar. 1, 2. pix C. 12, 23, 1. *not.*
 Corticiae pilae V. 1, 40, 1. *not.*
 Corticulis baccae resolutis C. 12, 47, 10. 12, 50, 10.
 Cortina plumbea Ca. 66, 1.
 Cortinale (cella) vbi fit defrutum C. 1, 6, 19.
 ad Cortyniam Cretae V. 1, 7, 6.
 Corus ventus, al. Caurus C. 11, 2, 63 et 65. *it.* 93. Coro dies frigidus C. 11, 2, 21.
 Corycius C. 9, 4, 4.
 Corycon florere croco C. 3, 8, 4.
 Corydonis opes C. 10, 298.
 Corylo Ca. 18, 9. C. 7, 9, 6.
 Corymbo purpureo glomerata C. 10, 237. corymbos croceos C. 10, 301.
 Cossinius collocator V. 2, 1, 1, 2, 10, 1.
 ad Cossos medicinae Veg. 2, 17, 4. 2, 25, 5. 6, 16.
 Costatus bene bos V. 2, 5, 8.
 Costum s. costus C. 12, 20, 5.
 Cotonea mala V. 1, 59, 1. Ca. 7, 3. *vid.* Cydon.
 Cotulae duae ciceris P. O. 14, 11. *vid.* cotyla.
 Coturnices aduenae V. 3, 5, 7. Quod quidam graecum ὄρνιξ ad originem vocabuli referunt, falsum puto, contra deriuo a κόττος, κόττιξ, gallus et dorico ὄρνιξ pro ὄρνις, vt spinthurnix seu auis incendiaria dicta fuisse videtur a σπίνγγος, σπίνδος, σπίνδος et ὄρνιξ, non a σπινθήξ, scintilla.
 Cotyla mensura Veg. 3, 6, 8. e. *facpissime.*
 Coum vinum facere Ca. 112, 1. inter Coxas suas mittit caudam bos strophosus Veg. 3, 57, 2.
 Coxendicibus crassis boues V. 1, 20, 1.
 Crabrones apibus infestae P. Aug. 7.
 Crassamen in iino aquae requieta C. 12, 25, 2. donec crassamen in modum faecis existat C. 12, 41, 3.
 Crassamentum in iino simile faeco C. 12, 12, 1.
 Crasse illinire mala C. 12, 44, 5.
 Crassescunt turtures milio C. 8, 9, 2. i. e. pinguescunt.
 Crassitudo Ca 39, 2. C. 4, 30, 4. crassitudine conualescunt C. 4, 6, 4. ad crassitudinem oxymelilis Veg. 3, 48, 4.
 Crater, fidus C. 11, 2, 20 et 65.
 Crate indulta coaequare glebas C. 2, 18, 4. *hic occae vicem praestant* *¶* in crate siccantur vuae C. 12, 16, 2. crates ficariae C. 48, 2. pastorales C. 12, 15, 1. stercoreariae Ca. 10, 2, 11, 4. *add. Scheffer. de re vehic.* 2, 20.
¶ Crates fauorum P. Iun. 7, 1.
¶ alternae baccarum h. e. *strata* P. N. 22, 4. *¶* Cratem facit vitis C. 4, 2, 1 et 2. alio sent P. 1, 6, 18. crates facere i. e. *strata*. crates prati P. S. 10, 4.
 Crates, χραστήριον Veg. 2, 28, 5. Pollux 7. sect. 142.
 Craticulae lucernae Ca. 13, 1. *not.*
 Craticulatum Veg. 5, 2, 5. *not.* p. 36.
 Craticia podia P. 1, 19, 2. *no.* *Cresina*

- Creciacus vel Creticus, equi vitium Veg. 1, 25, 5. *not.*
 ἄρμασπῆρες nerui C. 6, 26, 2. P. Mai. 7, 1.
 Creinia ligna C. 12, 19, 3. *not.*
 Cremo. Cremare equum aut stigare Veg. 1, 26, 4.
 Cremor Ca. 86. ptisanæ Veg. 1, 26, 4. Ita vocari χυλὸν siue succum ptisanæ notauit Marsilius Cagnatus Var. obseru. 1, 30. Scalligerana prima p. 52, 53. Crema vetustissimum verbum Galliae Cisalpinæ faciunt, unde Galli nomina fecerint Cremonæ propter solitertatem. Latini igitur cremorem esse vocem Gallicam vetustissimam, quæ significet succum expressum ex aliquo grano aut semine. Posteriorem locum Schoettgen. priorem Gesner annotauerat. In Thes. L. L. cremori apponitur graecum κρέμων, quasi inde deductum sit latini vocabulum; sed graece τὸ ἀπὸ κρέμων ὕδωρ est, quem Latini ptisanæ cremorem dicunt. Cangius ex Fortunati Poem. 2, 13 posuit: aspexi digitos per lacteae munera pressos; et stat picta manus heic ubi crema rapis.
 reo, creare, generare, parere P. 1, 29, 1. F. 26, 2. quod creante asino nascetur P. Mar. 14, 2. si creare mares volueris P. Mar. 11, 6. *h. e. facere vt taurus procreet.* si quem creare mulorum genus delectet P. Mar. 14, 1. Sed si creari mares volueris P. Iul. 4, 4. ¶ De vegetabilibus. Creare materiam C. 5, 5, 31. creat vvas insitio C. Arb. 9, 1, 3. Armentum non creat, quod in agro natum V. 2 pr. 4. *h. e. labore suo producit.* Creat minimum herbarum sterminus asini C. 11, 3, 12.
 repant poma *i. e. fruduntur* P. Mar. 10, 4. teneri pampini digitis stringentibus in pampinatione P. Mai. 2, 2.
 repidinis obiectu C. 8, 17, 10. de margine dixit V. 3, 11, 2.
 repitacula aerea C. 9, 12, 2.
- Crepitus creber in oppidis aut vicis V. 1, 20, 3. *e. motu frenorum* V. 2, 7, 12.
 Crepusculo, peractis operibus C. 12, 1, 3.
 Cresco. qui postea creuerunt *h. e. posteri* V. 3, 1, 7. comparauit Gesneri Thes. L. L. Senecam Herc. Fur. 870. tibi, mors, crescit omne, et recte vidit cognationem verborum creo et cresco. Hinc crista, quæ in Vindob. Varronis Codice est cresta, dicitur omne quod est agnatum, προσφυή.
 Creta *ius.* ad Cretæ Cortyniam V. 1, 7, 6. an mel ibi ortum? C. 9, 2, 4.
 Creta s. argilla P. 1, 34, 3. Cretæ puluere radicibus misso P. F. 25, 22. Creta Carica et Chalcidica V. 1, 57, 1. frumento aspersa. Plutarch. Q. S. 5, 3. de ἀργίλω *i. e. argilla*: ἐτι δὲ καὶ καταμιγνυμένη πρὸς σίτον ἐπίμετρον ποιῆι δαψιλιῆς ἀδρόνυσα καὶ διογκῶσα τῇ θερμότητι τὸν πυρόν. Cimolia C. 6, 17, 4. Veg. 2, 29, 3, 19. cretas Cimolias Veg. 3, 8, 2. cruda Ca. 39, 2. figuli P. F. 16, 3. figulorum, figularis argilla C. 3, 11, 9, 5, 8, 6. *not.* 6, 17, 6, 8, 2, 3. Veg. 3, 4, 38. qua fiunt amphoræ C. 12, 43, 5. fossitia, qua stercoreantur agri V. 1, 7, 8. nigra Veg. 3, 29. Promethea C. 10, 59.
 Cretellæ *vid.* Crit.
 Cretensibus vini conditura oraculo monstrata P. O. 14, 13.
 Creturæ sextarii tres P. 1, 24, 3. *h. e. excretarum sordium frumenti.* *Vid.* Excreta tritici. *it.* Excrementa frugum.
 Creti bene cineris P. N. 22, 3.
 Cretosus locus Ca. 8, 1.
 Cribellato cineri P. 1, 41, 3.
 Cribello spisso cernimus P. Iun. 11.
 Cribrata aromata C. 12, 51, 1.
 Cribrum farinarium Ca. 76, 3. *not.* viciarium vel loliarium C. 8, 5, 16. cribro excutiente in pulverem deducere P. O. 14, 13.
 cribrum

- cribrum parare lecto retibus subtento Ca. 25.
- Criminosum est senatori C. 1, 3, 11.
- Cripa pampinacea C. 12, 20, 5. *not.*
- Crispetur tellus apio C. 10, 166.
- Crispus subtili nebula aër P. Aug. 8, 1. crispa brassica, apiacon Ca. 157, 2. crispae frondis apium C. 11, 3 33. crispum, crispissimum folium C. 11, 3, 26. crispae, rugis contrahentibus, olivae P. N. 22, 4.
- Crista. *Vide cresco.*
- Cristulae rutilae C. 8, 2, 8.
- Critellae ex ligno Veg. 5, 40, 2. *Iam adnotavit Cangius, pro clitellis poni. Intellego machinam ad clitellarum similitudinem factam corrigendo collo animalis. Ita cephalalgia pro cephalalgia etc. Gesn.*
- si Crocinabuntur iumenta Gargil. 13. *quid sit mihi N. L.*
- Crocodili pellis superstitione adhibita P. 1, 35, 14.
- Crocemagina P. O. 14, 7.
- Crocus Siculus, bulbus C. 9, 4, 4. Veg. 6, 22, 1 et saepe. croci satio V. 1, 35, 1. P. F. 21, 3. croco florere Tmolon et Corycon C. 3, 8, 4. florens croco romanus hortus C. 3, 8, 4. Croci manna *vid.* Manna
- Crotus equus caelestis C. 10, 57.
- Cruditas *h. e.* acerbitas, vel fructus acerbi P. F. 9, 13. *¶* Cruditatis boum quae signa, quae cura C. 6, 6. *int.*
- Crudus. crudo latere C. 9, 1, 2. cruda muria C. 12, 6, 2. crudo sparto, C. 12, 19, 4. *not.*
- Crumena capistrum genus Veg. 3, 33, 1. *not.*
- Cruore obsceno C. 10, 360. *mensurorum.*
- Crus fractum ut curetur C. 7, 5, 18. *¶* ab ipso arboris crure C. Arb. 16, 3. crura vitium P. 1, 35, 6. *Sic* C. 3, 10, 2. 3, 18, 5. 4, 24, 4 et 6
- Crusta P. Nou. 22, 3. *quod alibi stratura, crates.*
- Crustuminus ager V. 1, 14, 3 et 15. Crustumina pira C. 5, 10, 18. 12, 10, 4.
- Crux. summum ius summa crux C. 1, 7, 2. Crucibus suspensae volucres nocturnae in hortis C. 10, 349.
- Cubiculorum mensura P. 1, 12.
- Cubilia substernantur fronde V. 2, 9, 13. gallinarum V. 3, 9, 7. C. 8, 3, 4. pavonum V. 3, 6, 4. talparum P. Mart. 9, 4.
- Cubitalis mensura P. F. 18, 6.
- Cubitantes huini pavones C. 8, 11, 17
- Cubitorem bouem fame et siti emendare C. 6, 2, 11.
- Cuculones facere Ca. 2, 3. *Vide not. in Centones.*
- Cuculli sagati C. 11, 1, 21. cucullis sagis C. 1, 8, 9. cucullas vocavit posterior aetas Ennod. ep. 9, 14. Accepi cucullam etc. *Imaginem exhibet Pignorius de servis. Vid. etiam Casaubo. ad Capitoli. Verum p. 415. et eodem vol. p. 876. Gesner. Palladius 1, 43, 4. tunicas pelliceas cum cucullis inter instrumenta rustica recenset, quae videntur eadem esse cum sagis.*
- Cucumis. Eius genera, satio, cultura C. 11, 3, 48. 10, 234 *it.* 380 *sqq.* P. Mar. 9, 7. anguineus contra cimices etc. laudatur V. 1, 2, 25. C. 2, 9, 10, 7, 10, 5. *Idem videtur agrestis, qui facit contra pulices, mures, locustas P. 1, 35, 8 seqq. contra talpas P. Mar. 9, 4. contra animalia subterranea P. S. 3, 2. Nec diversus puto, asininus, cuius radices commendat Veg. 3, 6, 5 3, 28, 4. ubi et siluaticum vocat. Gesner. Quae de σικύω πέπονι Graecorum disputata sunt ad Palladium et Columellam lucem nonam accipient ex loco Aeneae Tacitici cap. 29. ubi puziones clam inferuntur urbi: εἰσὺν ἐχθρὴ δὲ ἐγγαστρίδα καὶ ἐν σικύοις πέπονι γυμνὰ ἀπεωσμένα κατὰ τὰς πυλῆδας εἰς τὸ σπέσμα τῶν σικύων.*

- Cucurbita C. 10, 234 *sqq.* it. 380 *sqq.* 11, 3, 48. P. Mart. 9, 16. cucurbitae iuuant citrea in vicinia satae P. Mar. 10, 15. cucurbita Aegyptiaca, coloquinthis Veg. 1, 17, 7. viridis Veg. 3, 4, 31. Alexandrina arida ad vsuū vasorum idonea C. 11, 3, 49.
- Cucurbitina pira Ca. 7, 4.
- Cudere frumenta in area C. 2, 10, 14.
- Cuferion, vitium equi, qui cuferrinus inde dicitur Veg. 3, 37. not.
- Culcita Ca. 11, 5. Vide *Addenda post Palladium*. $\int$ culcitae et columellae in ornithone V. 3, 5, 14.
- Culex ne tenera folia consumat, C. 11, 3, 60. not ne hortos infestet P. 1, 35, 2 et 8.
- Culigna vini (κυλίχνη) Ca. 132, 1.
- Culinae locus V. 1, 13, 2. in ea cibus capitur C. 1, 6, 3. vide not. ad V. 1, 13, 1. Col. 2, 15, 7. vide etiam ad C. 2, 15, 7.
- Culleare labrum Ca. 154.
- Culleus. in culleos singulos quadragenae et singulae urnae dandae Ca. 148, 1. Cullea dena vini ex Catone V. 1, 2, 7. Culleum pro culleorum Ca. 11, 1. Caeterum vno l scribunt hoc nomen editi ante Victorium.
- Culminia olea C. 5, 8, 3. 12, 49, 3. bacca C. 12, 52, 1.
- Culinus. stramenti summus V. 1, 48, 3. sed ibi rectius Cod. Vindob. culmen habet, ut in *Addendis ad Columellam monui*. *Quidius Fastor.* 4, 734. durae culmen inane fabae vocat, quod antea stipulasque fabales. Seges cum parte culmi demessa ... 2, 21, 3. culmi fabae C. 12, 16, 3.
- Culpa coloris h. e. vitium P. Mar. 13, 4. culpa fuit non cepisse C. 5, 1, 2.
- Cultellus osseus C. 12, 14. Plura de eiusmodi cultellis, non superstitio, sed cum causa adhibitis, Rhodius ad Scribo. comp. 83. p. 148 Gesner.
- Culter osseus C. 12, 45, 4. vid. T. IV. P. III.
- modo dicta in cultellus. culter falcis C. 4, 25, 3. ad cultrum emere bouem V. 2, 5, 11.
- Cultores alueorum C. 9, 3, 1.
- Cultura partis accuratior tantunden praestat, quantum vniuersi fundi cultura minus accurata C. 4, 3, 6. duabus viis vitur V. 1, 18, 7. culturae forma V. 1, 7, 2. culturam sarritionis exigit C. 11, 3, 36. culturae caeterae C. 11, 1, 30. culturarum officia C. 11, 2, 3.
- Cultus agrorum C. 2, 10, 4. vinearum C. 11, 2, 48. hortorum C. 10, 1 et 424. arundinetis idem est, h. e. eodem modo coluntur C. 4, 32, 3.
- Cum eo praeterea per pleonasmum V. 3, 5, 2. Cum eo h. e. ea conditione C. 5, 1, 4. εφ' ω. cum decimo redit semen, zehensältig V. 1, 44, 1. $\int$ Cum loris ornata iuga Ca. 10, 2. cum melle oblinito Ca. 77. cum stercoreata terra completo C. A. 4, 5. cum vino et oleo vngere Veg. 1, 11, 8. cum tabula verberare Veg. 1, 27, 2. cum passo potionabis Veg. 2, 6, 1. 2, 10, 9. cum fibulis consueto Veg. 3, 31. $\int$ Cum subito h. e. simulatque C. 9, 9, 3. cum et — tum et C. 1, 8, 18. nisi alterutrae particulae glossae sunt. Gesner.
- Cumae C. 10, 130. Cumaea brassica. Vide in Brassica.
- Cumanus puluis ad P. Com. p. 165.
- Cumanum caementum ad P. p. 165.
- Cumino grata melanthia C. 10, 245. Cuminum Africanum Alexandrinum Veg. 1, 42, 4. 3, 24, 12. rusticum 2, 12, 4. 3, 2, 12. agreste contra pulices P. 1, 35, 8. satio et cultura P. Mart. 9, 17. Febr. 24, 14. *Silvestre ab hortensi genere diuersum est Linnaei Lagocchia cumino-ides.*
- Cuminum, gummi Ca. 59, 1. Gr. κόμμι.

Cumulare commissura renum Veg. 6, 1, 2. 6, 2, 2. Codd. columellare.

Cumulata ligula falis C. 12, 21, 2.

Cumulum addere foenicifoliae V. 1, 49, 1.

Cunctantur parere in seruitute C. 8, 15, 7. cunctans ad opera C. 11, 1, 14.

Cuneati agri dimensio C. 5, 2, 4. cuneata forma C. 5, 2, 1.

Cunela pro cunila scribitur C. 6, 8, 2. 7, 5, 18. et alibi P. D. 3. P. F. 24, 9. Cunela etiam vult Salmas. apud Io. Rhod. ad Scribo. comp. 124. p. 198. Gesner.

Cuneolum praemittere P. F. 17, 3.

Cuneus ferreus vel osseus in insitione C. 5, 11, 4. C. Arb. 26, 3. P. F. 17, 2. affigitur P. N. 7, 5. premitur b. e. deprimitur vel imprimitur P. O. 12, 2. cuneus tediae radicibus inseritur P. Ian. 15, 3. mergitur ibid. f. 9. imprimitur ibid. f. 11. figuratur P. Mar. 10, 30. quae sunt remedia feracitatis: ita etiam lapis P. F. 25, 15. P. Mar. 8, 2. vid. clauus, Epiurus, Palus. Cunei Ca. 10, 3. 11, 4. cuneis salignis circumfigi oportet columellam Ca. 20, 1. Cuneum in cella vinaria habet Cod. Polit. cum aliis Cat. 113, 2. vbi vide Pontederæ postumas.

Cuniculus, leporis species V. 3, 12, 6. § riui perducatur C. 8, 17, 4. deductorius in stabulo Veg. 1, 56, 2.

Cunila bubula C. 6, 13, 1. C. 6, 30, 8. vbi Eumelus ὀρίγανον ἀγρίαν habet. Est origanum: bubula dicitur, quia in remediis bonum adhibetur. Vid. Bodaeus a Stapel ad Theophr. hist. plantar. 6, 2. p. 564. et Salmas. ad Soli. c. 56. p. 900. SCHOETTIG. nostras, rulticis satureia C. 9, 4, 2. Vid. Salm. ad Soli. p. 904. transmarina C. 11, 3, 39.

Cupa fieri vt debeat Ca. 21, 1. graece κόπη. not. cupae minusculae Ca. 12. § cupae in cella vinaria P. 1, 18, 2. not. 1,

38, 1. Vasa vinaria lignea, graece γαῦλοι, Italis μαγγάνα, test. Suida in μαγγάνη et γαῦλοι Herodianus 8. c. 4. οἰνοφόρ σκέυη περιφερούς ξύλα vocat.

in Cupellis condiuntur pira P. F. 25, 12.

Cupidine peruersa C. 12. pr. 9.

Cupresseta vt serantur Ca. 151, 1

Cupressini conii C. 6, 7, 2.

Cupressi ad fines tuendos V.

15. semen cupressi V. 1, 4. viuae pro ridicis V. 1, 26. Cupressus ad pedamen teres vineae C. 4, 26, 1. Apud Creten κυρισσομένη κυπάρισσος. αὐτὴ δὲ ἀπὸ τῆς τομῆς βλαστὰς πάντα τρόπον τεμνομένη καὶ ἀπὸ γῆς καὶ ἀπὸ τῆ μέσης καὶ ἀπὸ τῆ ἀνω. Theophr. H. P. 1, 2. ibidem etiam quercus (δρῦ) memoratur tonsilis. vt serantur et propagentur Ca. 28, 1. 1. 151, 1. cypressi pilulae Veg. 5, 2, 3. 5, 66, 5.

Cuprei bidentes P. Iul. 5. al. Cuprei.

Cuprinus clauus P. Ian. 15, 2

cuprinum acutum Veg. 1, 2, 2, 3, 27. cauterium efficax

Veg. 1, 14, 3. 1, 28, 4. 3,

11. 3, 61, 1. 5, 2, 6.

Cupulae minusculae Ca. 21, 3.

Curam statim sentiet, b. e. se curari Veg. 2, 36, 2 curae f.

aquam inueterare C. 12, 12,

Curatio mancipiorum non putatur plebeia Veg. pr. 10. v.

odoratior C. 12, 25, 4.

Curator apum C. 9, 9, 1 et 3.

9, 14, 3. auarii V. 3, 5,

gallinarius V. 3, 9, 7. pau-

ni gregis C. 8, 11, 2.

Curatus. Sic curati b. e. sagini

V. 3, 10, 7. § curatum cap-

hoedinum b. e. purgatum Veg.

6, 8, 1. Vid. Rhodii Lex. Scri-

§ Curatiores erunt corpore C.

103

Curculio, genus exitii, ne fi-

mento noceat Ca. 92. C. 1,

15 et 16. vt necetur V. 1, 6,

1. non oritur, quo spiritus

non peruenit V. 1, 57, 2. (Cu-

culion

- culiones exesse incipiunt frumentum V. 1, 63, 1. Gurgulio scribitur P. 1, 19, 2. et Iun. 3. Graece in tritico et hordeo nati vermes dicuntur *κίεις*. Theophr. C. P. IV. 16. hinc *εἶτος κόπτεσθαι* dicitur, et *ἄκοπος*.
urcuma Veg. 3, 33, 1. *capistrum* genus vid. *Dufresnius*. Est etiam in L. Leonis L. vn. Cod. nulli licere in frenis (II, II.)
ubi recte ex Hesychio interpretatur Cuiacius Obs. 11, 20. *Is enim illud Psalmi ἐν κημῶ interpretatur ἐν κερκέμῳ*. Geiner. In Glossario Graeco est etiam *κόρομος*.
uria, pro coenaculo V. 2, 9, 8. not.
uriaria familia C. 3, 8, 1.
uriose factum sinapi C. 12, 55, 2. *curiosissime* pangere vitaria C. II, 2. 18.
uriosi pastores V. 2, 3, 5.
urarius Dentatus C. I pr. 14. C. II, 3, 10.
uro. Curant aquam prope ut sit V. 3, 16, 28. nec de foli qualitate curant colocasiae P. F. 24, 14. curari demonstrare P. O. 14, 1. et saepe alias. curabis interficere duces seditionum C. 9, 9, 7. allinire P. F. 33. abradere P. O. 12, 7. agitare P. O. 14, 15. excoquere P. S. 16. ferre C. 12, 22, 3. infundere P. Mai. 14. miscere P. Iun. 12. siccare P. O. 14, 5. curantes agroris animalibus Veg. 6, 5, 1. curandum vlcera medicamentis C. 7, 5, 10.
urtere cogitur C. 6, 6, 5. *I* currit humor de plaga Veg. 5, 28, 2. et al. currentis aquae agilitatem stans imitatur P. 1, 17, 2.
urtatis etiam radicibus P. F. 10, 3.
urubiles vlmus et fraxinus P. N. 15, 2.
uratur acies ferri C. 4, 24, 21. not.
uratura dorsi de testudine P. 1, 35, 14. in vite materiam ex-
 primit C. 4, 20, 3. vid. exprimo et C. 5, 6, 22.
Curulia iumenta Veg. 1, 56, 34. 4, 7, 5.
Cuspides, tubulorum genus V. 1, 8, 4. vnde derivatum suspicor recentiorum Latinorum *cuspis* pro ligneo sandalio, et cippo seu *ποδοκάκη* Graecorum, apud Suidam in *ποδοκάκη* et Cangium in Glossario latino.
Custodia nequissimi hominis amplissima quae C. II, 1, 26. *custodiae* tradere captas aues C. 8, 15, 7. *custodiam* pastoris decipit volatile pecus C. 8, 4, 3. *solertem* praebet anser C. 8, 13, 1.
Custodio. illud quoque *custodies* in hortis, *b. e. observabis* P. 1, 34. 3 et 8. *custodire* praeccepta C. 1, 8, 15. *Multa in hoc genere Rhodius Lex. Scribo.* ut *custodiantur* ordo C. 12, 4, 1 *custoditur* ea ratio C. 4 29, 11. *custodire* ne *b. e. cauere* C. 4, 24, 11. haec in villica *custodienda* sunt C. 12, 1, 2. illud in perpetuum *custodiendum* habebit C. 12, 3, 7. *I* *custodire* poma in melle *b. e. seruare* C. 12, 45, 3. *I* *custodiri* prata incipiunt P. F. 1. *hoc est* defendi a pecore, submitti.
Custos candidati deprehensus V. 3, 5, 18. in vite, quis C. 4, 21, 3. *In vite tres oculos gerente supremus Gallis chevalier, secundus ecuyer, infimus Scourson dicitur. Cum in vite duae gemmae iuxta se stant, maior maiore cousson vel colson audit, qui saepe solus egerminat; eo vitiatum minor, contre cousson, quem cum latino custode comparavit Du Hamel.*
Cyathi feminis C. 2, 11, 4.
Cybelles Dindyma castra C. 10, 220.
Cyclades insulae C. I pr. 10. C. 9, 14, 19.
Cyclus. *cyclo* curare equum Veg. 3, 5, 3 et 3, 6. not. De cyclo medicinae humanae Synesius L 2 Cal-

- Calcit. p. 75. de dropace vtili contra ophthalmiam, pituitam, aurium grauitatem, podagram et viscerum dolores: ὅτοι μὲν ἂν εἰσὶν οἱ ταῦτα δυστυχῆς οἱ τὲς καλυμένους κύκλῳ ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ὑπομένειν ἀναγκαζόμενοι, ὧν ἀρχὴ καὶ μέσα καὶ τέλος ἢ δρώπαξ ἐστίν.
- Cydonia, arbor, P. Inf. vers. 99.
- Cydonitae vites C. 3, 2, 2.
- Cydonites vt fiat P. O. 20. Inepte interpretatus erat h. l. Gesner. Vide tibi haec Dioscoridae 1, 160. γίνεται δὲ καὶ οἶνος ἐξ αὐτῶν κοπτομένων καὶ ἐκθλιβομένων, πρὸς διαμονὴν μινυμένῃ τοῖς ἐξέσταῖς τῷ χυλῷ μέλιτος ξέστῃ ἐνὸς ἐπεὶ ὀξίζει.
- Cydonius, (arbor, vt malus) Cydonii amant locum frigidum etc. P. F. 25, 20. arbores cydonii P. F. 25, 21. cydonii insitio P. inf. 99. cydonio inferuntur tuberes P. Ian. 15, 20. Cydoniae satio et insitio P. Mar. 10, 37. pirum insitione admittit P. F. 25, 6 et inf. 65. Cydonia mala trium generum C. 5, 10, 19. grandia C. 12, 42, 2. vt feruentur C. 12, 47, 1. P. F. 25, 25. ex cydoniis conditura multi C. 12, 42. Vide Cotonaea.
- Cyllenes iuga C. 10, 266.
- Cylindro superuoluto C. 11, 3, 34. grauibus densare cylindris C. 10, 319. inculcare C. 11, 3, 34.
- Cymam faciunt rapa et napi C. 12, 54, 3. in cymam profilit brassica C. 11, 3, 24. cymae tempus anisif brassica P. Ap. 3, 1. Cymae conditura C. 12, 7, 1. cymata pro cymas C. 10, 129. vbi de cyma copiose dixi. Breviter in brassica proprie dicitur cyma, qui in vapo sunt rapicij, in beta betacei, scilicet caules vel asparagi. Vide Rapicij.
- Cyminati salis adspersione P. N. 22, 5. Archestratus ap. Athenae. VII. p. 320. πάσειν ἢ ἄλλοι κμινोटρίβοις.
- Cyminum vide Cuminum.
- Cymosa stirpe C. 10, 137.
- Cyniola pro cithymalo Veg. 4, 16. not.
- Cynorrhodon Veg. 3, 84, 2. not.
- Cyperus, oleo condiendo P. N. 18. neutro genere legitur Cyperum C. 12, 20, 5. quem tamen locum iam olim suspectum habuit H. Stephanus in Thes. G. L. III. p. 1201. Graece est κύπερος, quem latine alii calamum odoratum, quidam iuncum quadratum vel triangularem dixerunt. Vide Schoenus. Videtur esse Cyperus longus Linnaci.
- Cyprei bidentes P. Iul. 5. pro Cyprei.
- Cypria laurus Ca. 8, 2. not.
- Cyprius. Cypria lactuca C. 10, 187. not. Cyprii generis brassica C. 11, 3, 27. not.
- in Cypro platanus folia non amittens V. 1, 7, 6.
- Cyrenaicum lafer Veg. 5, 59. et saepe.
- Cyrrhestes V. 3, 5, 17. not.
- Cytifus. eius vtilitas, natura cultus C. 5, 12. int. C. Arb. 28. non est vlla regio, in qua non possit huius arbusculae copia esse vel maxima C. 8, 4, 2. inter maioris incrementi furculos refert cytisi genera duo C. 9, 4, 2. cytifus agrestis C. 7, 6, 1. ¶ Cytifum pecori amicum neutro genere V. 2, 2, 19. 2, 1, 17. Scriptura vocabuli mire variatur in libris scriptis et editis. Cytifum probabis, si etymologiam sequeris. Graeci enim a κύβη semen dicunt κύβος, teste Etymol. M. v. κύβος, et πολύκυβος. Hesychius interpretatur πολύσπερμα in κύβον.
- Dingulatum linea transversa, si notat numerum cccc. vid. ap. V. 1, 10, 3.
- D in L versum vulgi imperitia V. 3, 9, 19. not. C. 8, 2, 4.
- Δάκρυον s. ὀπὸς coaguli vicem subit V. 2, 11, 4.
- Dactyli vuae C. 3, 2, 1. not. ¶ Dactyl-

¶ Dactyli, *palmulae*. Dactylorum ossa quomodo ponantur P. O. 12, 1.

Daemonas fugans suffimentum Veg. 1, 20, 3, 6, 12, 1.

Dalmarae equi Veg. 6, 6, 3.

Damascena pruna P. N. 7, 16, quae

Damasci pruna C. 10, 404.

Damnificum P. F. 9, 12.

Damno. Damnare, ex emto vendito. de actore V. 2, 2, 6.

Damnum. damni dati lex Ca. 149. ex tempestate ibid. 3, 3. In Codd. scriptum dampnum possit aliquem inducere, ut credat, ex graeco *δαπανᾶν* factum verbum, non a demere.

Daphnitis cassia Veg. 6, 13, 4.

Dapalis Iupiter Ca. 132, 1.

Daps profanata comestaque ubi fuerit Ca. 50, 2. Ioui assaria pecuina Ca. 132, 2. pro bubus quando et quomodo fiat Ca. 131. 132. Simile sacrificium Athenis vocatum *πηροσία*, *πρωτοσία*, Hesychio auctore *κατεσχη ἀρχομένης ἀγορῶσεως*. Idem *πηροσία* *δυσία* *Ἀθηνῶσι*.

Dapsilis prouentus C. 4, 27, 6.

multo vitis C. 3, 2, 27.

Dardania boues feri V. 2, 1, 5.

Dardaniae artes C. 10, 358.

Daricus vox corrupta Veg. 6, 28, 6. ubi nunc clauus.

Datio V. 3, 9, 21.

Dauci semen Veg. 5, 39, 1, 5,

67, 2, 5, 68, 1, 5, 23, 12.

de in argumenti significatione, ubi idem valet, quod quantum ad: V. 1, 59, 1. 1, 60, 2, 2, 3, 2, 9, II. cf. 2, 2, 7. 2, 2, 19.

¶ Partem notat in his, De Aprilii medio C. 2, 4, 9. de clunibus pinnas habeant gallinae V. 3, 9, 14. de ternis pedibus alii rami submittendi C. 5, 6, 16. de capitibus vngularum calcant Veg. 3, 54, 1. *treten nur fornem mit der Spitze auf*. de ramorum connexionem inferuntur Punica P. Mar. 10, 6. ¶ Pro ex, de muria exeunt C. 12, 47, 8. de

pauonibus greges V. 3, 6, 1, facto de arundinum foliis C.

12, 47, 4. ¶ Pro Ablatino instrumenti etc. De cauterio ad-

vita Veg. 5, 16. de pollice 3,

40, 1. de sagis inuoluantur 5,

14, 16. de experimentis probatae medicinae 6, 7, 5. et al. ¶

De sub massa C. 12, 34. not. de sub pedibus raptum mustum

P. O. 21. not. Vid. de foris.

¶ De pro Di in compositis habent MSS. ut in directus et aliis.

Dea. his Diis, de iunio V. 3, 16, 7.

Deacinata dolia Ca. 26. not.

Dealbatis parietibus P. I, 24, 1.

Debrachiolare, vid. ad Veg. 5, 21.

in varietate lectionis.

Decacuminare C. 4, 7, 3, 5, 6,

12.

Decaluare psilothro inducto Veg.

3, 48, 3.

Decarnare syringotomio Veg. 3,

27, 2. add. 3, 42, 1. 5, 5, 1.

Decedere de nobilitate generis,

degenerare P. F. 25, 2. decima

pars decedet C. 12, 20, 8. ubi

antea decedet erat.

Decembris opera C. II, 2, 88 et

93 etc.

Decemmodiae C. 12, 50, 8. deci-

modiae scrib. C. 12, 18, 2.

Decempedae XVIII. P. Ian. 12.

Decenni maior asinus P. Mar.

14, 1.

quod Decidit, per *semnologiam*,

stercus C. 6, 5, 1. Vide etiam in

dedeco.

Decies et octies supputatae P. Ian.

12.

Decimanis diuisae vites P. F. 9,

11. vid. Decumanus. extremae

circa decimanum tabulae P. F.

18, 1.

Decimodiae, v. Decemmodiae.

Decipit custodiam paltoris pecus,

C. 8, 4, 3.

Declarantur maturo fructu foliis,

que vites C. 3, 20, 5.

Declinata a metendo messis, de

etymologia V. 1, 50, 1.

Declinatio mundi, *καλίμα* C. 3,

1, 3. I pr. 22, 1, 6, 18. Declina-

tionones caeli C. 4, 24, 2.

L 3 Decollat,

Decollat, desit V. 1, 2, 8.

Decoloratur ex albo, fitque luteola C. 12, 47, 2 et 9. decolorantur aheno inferuescentes vuae C. 12, 16, 1. mala in fervidam demissa C. 12, 44, 5. cum decolorari coeperit olea, nec tamen adhuc varia fuerit C. 12, 52, 1.

Decoctum ad tertiam C. 12, 20, 2.

Decoquunt vsque in quartam partem C. 12, 12, 2. vsque quo ad tertiam partem decoxeris V. 1, 2, 26. decoquere ad tertias et ad quartas C. 12, 34. decoquenda in dimidiam partem aqua C. 12, 24, 1. decoquere aquam C. 12, 26. *i. e. absumere coquendo.* ¶ non tibi decoquet ornithon *b. e. damnosus erit* V. 3, 2, 16. *Huc pertinet res ipsa decoxit* C. 1, 8, 14. 11, 1, 28. ¶ Decoquitur pastinatio beneficio alboris aut solis P. 1, 34, 7. *ubi idem est quod fermentare ubi vid.*

Decorata amygdala P. Ian. 15, 12.

Decumanus et senitae *in vinea* C. 4, 20, 5. in decumano proximo ignis fiat C. 12, 43, 2. Decumanis distinguendae vites C. 3, 20, 4. *vid.* Decumanus. ¶ Decumana pira C. 12, 10, 4. *etiam haec magna interpretor.* Gesner.

Decumbar qui vomere vult Ca. 156, 4. decumbere in herba C. 10, 283.

Decumus *pro decimo.* Decuma pars C. 5, 2, 5 et 10.

Decuriae operarum C. 1, 9, 7.

Decurrit terra C. 3, 19, 1. P. Ian. 13, 7. decurrunt grana spicis lapsa P. Iun. 2, 1. poma P. N. 7, 14. *vid.* Excurro. Decurrens riuus C. 1, 2, 5.

post Decursionem sanguinis Veg. 1, 27, 2.

Decursus in diebus P. N. 18. *sed suspecta lectio.*

Decussa pluit arbore nimbus C. 10, 364.

Decussatim incidere rapa C. 12, 54, 1. decussatum iugum vineae C. 4, 24, 8. pulmunculum

fecare Veg. 3, 61, 1. vrere cervicem Veg. 5, 23, 9.

Decussare in speciem Graecae litterae X. C. 3, 13, 12. iugum in stellam C. 4, 17, 6.

Dedita opera C. 12, 4, 5.

Dedolare pedamenta C. 4, 26, 1. ridicas C. 11, 2, 12.

Deducit humorem noxium fulcus aquarius P. S. 3, 1. deducunt bilem collyria C. 6, 30, 8. *Hinc metaph.* deducite carmine Musae C. 10, 40. ¶ Deducet omnia de capite Ca. 157, 6. deducere de salario Ca. 144, 3. ¶ in pulverem cribro aromata P. O. 14, 13. ¶ Deducere saepe scribitur pro Diducere *ubi vid.*

Deductoria liquoris P. N. 7, 21.

Deductorius cuniculus Veg. 2, 25, 2.

Deerasse visu C. 2, 2, 15. *sic* C. 1, 4, 6.

Defaecare aërem Veg. 1, 20, 3. *de suffimentis.*

Defatigatum et effoetum solum C. 1 pr. 1.

Defectionem si patietur animal Veg. 5, 39, 1.

Defectus. Defecta senio arbor C. 5, 6, 37. defectissimus annis, viribus C. 1 pr. 12. *Sic Plin.* 2, 8. Obscura sidera defectis mortalibus attributa. SCHÖETTG.

Defendere frigus et solem Ca. 48, 2. solem a vertice P. S. 18. prata Ca. 50, 1. V. 1, 20. *quod alius vocant* submittere. Plene defendere prata a pastione V. 1, 37, 5. defendenda a pecore prata C. 11, 2, 7. *Gallis tempus, quo prata defenduntur, est senison,* où les prés sont defensibles.

Defero. Deferte maniplos C. 10, 315. *no.* Defertur ex arbore in terram V. 1, 40, 4. ¶ Deferri pro differri *legebatur* C. 11, 3, 49. et alibi.

Deferuefacito bene Ca. 157, 9. deferuefac. in plumbeo Ca. 122.

Deferuefcit foenum C. 2, 19, 3. fructus C. 9, 15, 13. deferuefcunt aestus V. 2, 2, 11. deferuefcunt mustum C. 12, 38, 3. 12, 21,

- 21, 3. cum deferbuerit mustum C. 12, 20, 2. intra quartum diem plerumque deferuescit C. 12, 23, 1. aquam ubi lupinus deferuerit Ca. 96, 1. *Vide Gesneri Thef. L. L. in conferueo.*
- Deficitur species pondere C. 2, 6, 1. si deficitur memoria C. 7, 9, 12. defici segetibus C. 3, 8, 4. stercore C. 2, 15, 5. lacte C. 7, 12, 12. rebus omnibus C. 2, 16, 5. deficit importuna parte C. 3, 10, 4.
- Defigere sarmenta C. Arb. 2, 4.
- Defingere panes Ca. 74 et 121.
- Definire urbis ambitum V. 2, 1, 10.
- Deflexu frangitur palmes V. 1, 64, 1.
- Deflo. deflare summum amurcae V. 1, 64, 1.
- Deflorescere C. 2, 10, 19, 4, 19, 2.
- Defluunt ossa carne liquefacta Veg. 4, 8, 3. defluentes maturitate uuae P. S. 17.
- De foris, *extrinsecus* Veg. 1, 9, 4, 1, 15, 4. 2, 15, 2.
- Deformatus ad tabulae speciem V. 3, 5, 10.
- Deformo. deformabis areas Ca. 161, 1.
- Defricata dolia C. 11, 2, 70. *vid.*
- Defricatus.
- Defricare radicem C. 12, 56, 1. aqua frigida C. 6, 14, 6. vrina vulnera C. 6, 7, 4. defricanda quotidie corpora pecudum ut hominum C. 6, 30, 1.
- Defricata redulceratur cutis C. 7, 5, 8. defricato allio extenuatur scabies C. 6, 13, 1.
- Defrigescit coctura C. 12, 20, 4.
- Defrixit C. 12, 21, 1.
- Defringere collum Ca. 88, 1. *plantam* V. 1, 40, 4.
- Defrudet segetem Ca. 5, 4. *not.*
- Defrutare vinum? Ca. 24, 2. *not.*
- Defrutare C. 2, 22, 4. *h. e. decoquere vinum ut defrutum fiat.*
- Defrutarium *int. vas* C. 12, 20, 2. et defrutaria vasa C. 12, 19, 3 et 6. Defrutaria cella C. 1, 6, 9.
- Defrutum *vini dulcis et colti genus, a deferuendo dictum, ut ex Pall.*
- O. 18. *repetit Cresc. 4, 24. extr. A Columella 12, 20. ac 12, 21, 1. ita describitur, ut a Plinio sapa, de qua s. l. nimirum ubi ad tertias mustum decoquitur, duabus eade partibus pereuntibus. Contra Palladius et Crescentius l. c. generatim definiunt; defrutum ubi mustum ad spissitudinem fortiter despumat, eodemque loco Carenum de quo s. l. ad hoc genus vinorum referunt. De etymologia et, reliquis quae disputari hac de re possunt, multa Linden Sel. Med. 10, 36 sq. Gesn. Cf. Pontederæ Postumas ad Caton. c. 96. sect. 1. Marius Victor. p. 2469. In defruto apicem (i. e. accentum, signum longae) secundae syllabae imponere debetis.*
- non Defugio, quin dicam V. 2, 4, 2.
- Defundito aquam Ca. 156, 5. defundat in labra C. 12, 50, 10. defundere in nares Veg. 5, 14, 12 et 14. per os 5, 32, 3 et 4. 5, 56, 3. 5, 66, 2. per nares dextram 5, 50. in fauces 3, 12, 4. *conf.* Diffundo.
- Defusa per stramenta cera C. 9, 16, 1.
- Degenerat furculus C. 3, 9, 7. degenerant frumenta C. 2, 9, 11. semina etiam lectissima C. 3, 10, 17. *¶ degenerat animos Venus teneris canum concessa C. 7, 12, 11. b. e. degeneres reddit.*
- Degere sarmenta de vineis Ca. 37, 5. *Vid. no. Si significatio conveniat, satis aliunde constat de verbo.*
- Degero, *saepissime permutatur in MSS. Vegetii cum Digero.*
- Degrauari pondere, mole C. 6, 2, 15, 1, 5, 10.
- Dehorito amurcam *pro dehairito* Ca. 66, 2. *no.*
- Deiecta et mota cervix C. 6 14, 3.
- Deicere vites de arbore Ca. 32, 2. oleam Ca. 3, 3. alium superiorem Ca. 156, 2. *b. e. vomere. animal curandi causa Veg. 3, 24, 2. vid. Deponere, Elicere.*

- dere. Deicere per nares, *infundere* Veg. 3, 3, 7. 5, 66, 5. 5, 67, 2. coles vitis *b. e. refecare* C. Arb. 9, 2. facile deiiciuntur casei caprini (*per aluum inferiorem*) V. 2, 11, 3.
- Deinceps constitutae arbores V. 1, 14, 2. septimus deinceps Praetorius in gente nostra V. 2, 4, 2. deinceps mouetur totum solum C. 2, 4, 3. *¶* ut deinceps praecipiemus *b. e. statim* C. 2, 11, 2.
- De intus, *a parte interiori* Veg. 4, 9, 2.
- Deiungere boues Veg. 4, 15, 5.
- Delacrimare C. 4, 9, 2.
- Delapidare agrum Ca. 46, 1.
- Delapsum aquae non habet locus V. 1, 6, 6.
- Delectare oues Ca. 30.
- Delectus militum V. 3, 2, 4. quotannis habendus in gregibus V. 2, 5, 17.
- Delegare curam villicae C. 11, 2, 72. pecuniam Ca. 149, 2. *add. not. ad C. 150, 2.*
- Deletis radicibus C. 11, 3, 56.
- Deleuato plagam ferro C. Arb. 6, 4. *no.*
- Deliaci, et Deliacae gallinae V. 3, 9, 2. C. 8, 2, 4.
- Delibatus C. 12, 1, 6. *b. e. noxa qualicumque affectus, ut contra illibatam robur etc.*
- Delibo. ne delibent agni cursitantes aliquid membrorum V. 2, 2, 16. ne bos extremo iugo truncum delibet C. 2, 2, 26.
- Delibratus cortex C. 12, 56, 1. ramus P. F. 17, 7. delibrata stirps C. 5, 11, 1.
- Delibro. delibrare arborem C. 5, 11, 10. radicem C. 5, 6, 9. delibrandus cortex fissus C. 4, 24, 6.
- Delibuto tergoꝝ medicamina perbiberit C. 7, 4, 8.
- Deliciarum oblectamenta C. 8, 8, 10.
- Deliciares tegulae Ca. 14, 4. *ante Victorium, ubi nunc conciliares. Vide in Postumis Pontederne ad h. l.*
- Deliculae oues Ca. 2, 7. delicula armenta Ca. 2, 7. *diminut. ex*
- Deliculus. Delici porci V. 2, 4, 16. *not.*
- Deligere vuanam Ca. 112, 2. oleam Ca. 144, 1. *ut nostri ablesen.* fructum C. 5, 10, 10. Arb. 21, 1.
- Deliquescunt cum musto poma C. 12, 41, 3.
- Deliquo vinum in alia vasa C. 12, 39, 2.
- Delius Paean C. 10, 224.
- Delphica laurus Ca. 8, 2. C. 10, 217.
- Delphinus exoritur C. 11, 2, 45.
- Delphini exortu V. 2, 5, 13. occasus C. 11, 2, 57.
- Delutare habitationem Ca. 128. *i. e. illinere. Iustinus 36. c. 3. nec materiam ullam sustinet, nisi quae alumine illutatur: Hanc enim lectionem vulgatae illinatur recte praefert Graenius, comparans Persii III. 104. crassis lutatam amonis.*
- Dematricati nisi fuerint admissarij Veg. 6, 7, 3. *b. e. sanguis emissus e matrice ubi vid.*
- Demensum seruorum quantum a Ca. 56. p. 125. et in Postumi Pontederne ad h. l.
- Demereri aliquem amoenitate C. 1, 4, 8.
- Demergere, depangere, deponere furculum, *synonyma* C. 3, 18, 2 et 5 et 6. demergere furculo P. F. 17, 3. vngulas C. 2, 18, 1.
- Demersus terrae ramus P. F. 17, 8.
- Demessi faui C. 9, 15, 12. 11, 2, 50 et 57.
- Demeritis flores C. 10, 304.
- Demissus sanguis in pedes C. 6, 12, 1.
- Demittere taleam Ca. 45, 2. sanguinem C. 6, 30, 6. per cornu C. 7, 10, 3. *add. C. 6, 9, 1.*
- Demosthenes orator C. 1 pr. 30.
- Demersis odorem Ca. 110.
- Demutilare cacumina C. Arb. 11, 2.
- Denarii argentei pondus C. 7, 8, 2. pondus vnius denarii Veg. 2, 6, 9. *Est drachma Graeca.*

- Denicalibus feriis C. 2, 22, 5.
 Denigrat, terram amurca V. 1, 55, 7.
 Denotet quales sint nati C. 7, 9, 11.
 Dens aratri C. 2, 4, 6. dentes aë-
 ratis indices in equis V. 2, 7, 2. C. 6, 29, 4. P. Mar. 13, 7, Veg. 6, 5, 2. dentium in animalibus numerus et genera Veg. 6, 1, 1. dentes brocchi, canini, columellares V. 2, 7, 3.
 Dentialia C. 2, 2, 24. not.
 Denticulatae falces C. 2, 21, 3.
 Denticuli recurui P. Iun. 2, 4. aperire nituntur gingiuas tumentes P. 1, 28, 6.
 Dentitio prima pullorum Veg. 3, 25, 1.
 Dentix. dentices pisces C. 8, 16, 8.
 Denubere C. 10, 158. denubere pro denudare. in Auieni. Fab. V. 15. *dant Codd. optimi in Observ. Misc. Belg. Vol. IV. p. 299.*
 Deorsumuersus ibit (de aluo purganda) Ca. 156, 4. curuantur palmae C. 4, 20, 3. spectantes ollae C. 12, 43, 10. deorsumversum pressi lumbi V. 2, 7, 5. deorsum facias h. e. veritas P. F. 25, 19. verso acumine P. N. 7, 1.
 Deorsum pro deorsum *vid. Victor. ad V. 1, 6, 3.*
 Depangere malleolum C. 3, 16, 1. 11, 3, 26 et 30. cacumina ficorum, pirorum C. 3, 21, 11.
 Depauerint herbas rosicidas C. 7, 5, 21.
 Depallere agnos, a matre remouere V. 2, 2, 17. depellenda soboles C. 7, 6, 8. 6, 37, 11. not. Pallad. 4, 14, 4. *vid. depulsus.*
 Dependitur plus in operis auocandis etc. C. 11, 1, 20 merces C. 5, 1, 8. opera dependitur C. 4, 22, 7.
 Depereunt in vsu C. 12, 50, 9. deperit repente sanum animal Veg. 1 pr. 14. it. 6 pr. 4.
 Depetigo porcae Ca. 157, 16.
 Depexa coma C. 10, 188.
 si Deplanauerit oculus, Veg. 3, 19. not. *Sed legendum deplana-*
veris: ut deplanes 3, 22, 2. et deplanes 3, 22, 3. h. e. planum abrasa scabritie facias. Gesner.
 Deplantare V. 1, 40, 4 *bis it. V. 1, 43* rimum deplantat bos C. 2, 2, 26. not.
 Deplere oleum Ca. 64, 2 et 66, 2. *vid. Capulator, Capulare. et defundere in labra C. 12, 50, 8 et 10. Animal h. e. venam et secare Veg. 1, 13, 4. 1, 22, 1. 1, 24.*
 Depli Veg. 5, 27. f. bdellii not.
 Deplorant vites P. F. 30. *vid. Lacrimare.*
 Depluit Iupiter imbri in sinus matris C. 10, 206.
 Deponit florem frumentum P. Mai. 1, 1. *Deponere cuneum, demittere, inferere P. F. 17, 2. Deponere malleolos, plantare in terra C. 3, 3, 2. surculum P. F. 17, 3. stirpem vitis C. 1, 1, 5. vlpicum C. 11, 3, 20.*
 Deportatio Ca. 144, 3.
 Depressius pastinetur solum C. 11, 23, 10.
 Deprimere plantas C. 11, 3, 28. deprimente locum palo in quo ponatur talea P. F. 18, 1. deprimuntur semina in regesto C. 4, 1, 3.
 Deplere manibus Ca. 76, 1. coria Ca. 135, 3. vbi depfueris Ca. 76, 1. *Similiter de Scythis Herodotus IV. 64. τὸ δέρμα δέφει τῆσι χερσί. ὀργήσας δὲ αὐτὸ etc. Huc pertinet locus Homeri II. 17, 389. ὡς δ' ὅτ' ἀνήρ ταύροιο βοῶς μεγάλοιο βοείην λαοῖσιν δῆν τανύειν μεθύσαν ἀλοιφῆ δεξάμενοι δ' ἄρα τοῖ γεδιαστάντες τανύησι κυκλός' ἀφαρδε τ' ἰκμάς ἔβη δύνει δέ τ' ἀλοιφῆ πολλῶν ἐλκόντων τανύται δέ τε πᾶσα διὰ πρό.*
 Depsticus panis vti fiat Ca. 74.
 Depsta coria Ca. 135, 3. depstolo oblinere Ca. 40, 4. Ca. 41, 4.
 Depulsi a matribus agni V. 2, 2, 17. a mamma porci V. 2, 4, 16. *vid. Depello.*
 Depurgatos caules C. 12, 9, 1. L 5 Depurgo.

- Depurgo. depurgato Ca. 50, 1.
112, 2. depurgare fordes C. 9,
14, 13.
- Deputatum, *decisum* C. 3, 10, 19.
- Deputo vineam Ca. 49, 1. 50, 1.
C. 4, 23, 2. arbores C. 11, 2,
32. deputandi falce palmites.
¶ Deputare iteriles vaccas ara-
tro P. Mar. 11, 6. *b. e. destina-
re*. Sic P. S. 10, 1. Jul. 11.
- Derelinquunt C. 9; 13, 12. *sed ibi
Edd. vet. delinquent.*
- Derides? *vox fidem negantis*, V. 3,
2, 15.
- Deridiculum est V. 1, 18, 5.
- Deriuanda sulcis palus C. 2, 17, 5.
- Derogabit aetati arboris P. F. 25,
23. derogare fructibus suis P.
1, 6, 8.
- Descendere gradatim V. 2, 1, 3
et 4.
- Desciscunt malignitate naturali
semina C. 3, 10, 18. *add.* 3, 2,
13.
- Describunt caelum astrologi V. 2,
1, 7.
- Descriptio hortulorum C. 4, 18, 2.
- Descriptus. descriptae vites, *ordi-
natae* C. 3, 21, 4.
- Defecare segetes et prata C. 11, 1,
8. prati iugerum C. 11, 2, 40.
a vite C. 12, 43, 1.
- Defecta herba C. 2, 18, 5.
- Defectio stramenti C. 6, 3, 1.
- Deferere possidendo C. 1, 3, 11.
*plus possidere quam colere possis,
qua ratione alii excluduntur.* Ges.
¶ Defero, *planto* *vid.* Desitus.
- Deses intra tecta foemina C. 12,
1, 2. desidem ab opere suo red-
dit C. 7, 12, 2. *not.*
- Desideria naturalia, *fames* C. 10
pr. 2. desideriiis naturalibus
(*coitus*) angi C. 6, 27, 7.
- Desidero. Desideratur foecunditas
ab Amineis C. 3, 9, 1. ¶ Mi-
nime desideratur vapor ignis *b.
e. noxius est* C. 12, 50, 13 ¶ *vt
examina desideremus* C. 9, 8,
1. *positum videtur pro* considera-
mus. Ita sequitur, vt morbo-
laborantibus remedia desideren-
tur C. 9, 13, 1. *b. e. circumspi-
ciantur.* Gesner. Vitruuius 2,
6. relinquitur desideratio —
quid ita non etiam ibi nascitur
pulus: et paulo post: itaque
visum est antequam desiderare-
tur, de his rebus quemadmo-
dum esse videantur.
- post Desidiam longam ager laetas
segetes adfert C. 2, 18, 3.
- Desidiosiores V. 2 pr. 1. desidio-
sus C. 12, 1, 1.
- Desido. In ino quod desiderit C.
112, 2. desidit ouum plenum
V. 3, 9, 11.
- Desinit oriri piscis C. 11, 2, 24.
- Desistente auctumno V. 2, 3, 8.
- Desitis feminibus, a desero V. 1,
23, 6.
- Delolare agros profugiendo C. 1,
3, 11.
- Desperatione vastae scientiae C. 1.
Praef. 28.
- Despernat opes Alexis C. 10, 298.
- Despicitur area C. 1, 6, 23.
- Despondent animum volucres et
moriuntur V. 3, 5, 6. *Conf.* V.
3, 16, 15. despondere *simplici-
ter, omisso* animum C. 8, 10, 1.
despondere sapientiam, *b. e.
spem amittere illius consequendae*
C. 11, 1, 11.
- Despumare est spumam auferre. Sed
illud apud nostros fere scribitur
dispumare *ubi* *vid.* ¶ Despu-
mare est mittere sanguinem de pa-
lato equorum. Apparet hoc ex
Veg. 3, 34, 2. Hinc intelligimus,
quid sit despumantur equi tertio
gradu a dentibus Veg. 1, 22,
11. *add.* 3, 6, 7. 3, 28. 4. G.
- Despuo. in superstitione V. 1, 2,
27.
- Destinanti pullo praebet vbera
equa C. 6, 37, 8. *b. e. appetenti.*
MS. Goef. et Sang. desideranti.
quam glossam puto. Gesn.
- Destinati in ordinem sulci P. N.
7, 20. *directi.*
- Destituta humus C. 2, 1, 3. vligo
1, 5, 6. *not.*
- Destringere *vid.* Distr.
- Destruunt quae contulerunt bene-
ficia C. 4, 3, 2.
- Defub cirro Veg. 3, 54, 2. cirris
Veg. 6, 4. *gamba* Veg. 5, 21,
3, 6,

3. 6, 4. locis Veg. 3, 53, 3.
 massa C. 12, 34. oculo Veg. 3,
 19, 1. pedibus P. O. 21.
 defueto flore P. 1, 37, 2. *de apibus.*
 defueiunt minutatim catuli V. 2,
 9, 12. *b. e. separantur a matre.*
Nostri entwöhnen.
 defugunt pauimenta, quae fun-
 duntur P. 1, 9, 4.
 defultor V. 2, 7, 15.
 defum, si hoc deest i. e. *si fieri*
non potest, ad Pall. 4, 11, 3.
 defuo. defuere imbricibus cupam
 Ca. 21, 3.
 defuper calcato C. 12, 16, 4.
 spissius terra calcatur P. Ian.
 15, 4. tectus gypso P. *ibid.*
 detectae a superiori parte harae
 P. F. 26, 4.
 detergeo. fastidium C. 8, 10, 5.
 lanuginem pomis Cydoniis C.
 12, 45, 2. palmites C. 4, 27, 6.
 5, 5, 13. se parietibus *b. e. ad-*
fricare C. 7, 5, 6. deterget se
 lingua bos C. 6, 6, 1. detergeri
 spongia C. 6, 9, 1. 12, 48, 3.
 deterius fit V. 2, 4, 14.
 detero. deteras herbam verbe-
 nain V. 3, 1, 8. *add.* 3, 2, 6 *etc.*
 3, 67, 4. 3, 70, 6. deteruntur
 frumenta C. 1, 6, 23.
 detinent fabae operas duas C. 2,
 13, 2.
 detondere Ca. 96, 1. C. 4, 23, 3.
 V. 2, 4, 14.
 detrahere poma arbori C. 12, 44,
 7. matri (viti) flagellum C. 3,
 17, 1. viti furculos C. 4, 29, 5.
 vuam C. 12, 43, 2.
 detrita frumenta C. 2, 21, 5. scil-
 la C. 6, 27, 10. detritum mi-
 lium C. 6, 12, 4. seinen τῷ
 ὑσχυάμῳ C. 6, 38, 3.
 detruncari superiora C. 5, 6, 13.
 deturbare pampinos C. 4, 27, 2.
 Deucalionae cautes C. 10, 67.
 Deuehere mulctram C. 7, 8, 1.
 Deuertitur ad nos V. 2, 11, 12.
ubi editum diuertitur Xenoph.
 Oecon. 4, 13. *ἐπιστρέφουσαι εἰς*
χώρας.
 Deuexum leni cliuo solum C. 1,
 6, 21.
 Deunx iugeri C. 5, 1, 12.
- Deورات sumtu fructum vinea V.
 1, 8, 1.
 Deus Maconius, *Homerus C.* 1 pr.
 30. Deo maiore C. 10, 217.
 Dii rustici V. 1, 1, 5. facientes
 adiuuant V. 1, 1, 4.
 Deussit vrina genitalia C. 6, 30, 4.
 Densiti cinicis nidor C. 6, 18, 2.
 Dextans iugeri C. 5, 1, 12.
 Diabetes, διαβήτης siphos C. 3, 10,
 2. Siphos dicitur incuruus tubus
 vel angulum cum facit, diabetes
 esse videtur rectus. *Saltim is re-*
ctus est et pingitur, qui Heroni
Spirit. I. p. 156. μέσος πνευτι-
κός vel potius πνευτικός, διαβή-
της dicitur, cum minor siphos in-
cluditur maiore desuper clauso.
 Diaeresin dabis, Veg. 3, 43, 2.
 not.
 Diagridium Veg. 5, 32, 3.
 Diametros areae C. 5, 2, 7.
 Diamoron vt fiat P. S. 16. no.
 Dianaria radix, quam Artemi-
 siam dicimus Veg. 3, 6, 7. 5,
 32, 4.
 Diapente medicina Veg. 1, 16, 4.
 diapenten specierum numero
 nuncupant, quas nominat Veg.
 2, 36, 1. Diapenten potionem
 1, 11, 9. 1, 12, 4. 1, 14, 4. 1,
 15, 2. Diapenton 1, 10, 6. 1,
 12, 4. 6, 8, 8. *utrumque forte*
debetur ruditati librariorum. Ges-
 ner. *pleraque correxi.*
 per Diastema vt composito corpo-
 re sint Veg. 1, 22, 3. *per inter-*
vallum cibi. Sic etiam placebat
Platnero. Gesner.
 Dice pro die V. 1, 9, 7.
 Dictator ab aratro C. 1 pr. 13.
 Dicto. modus, quem dictabit hu-
 mi laetitia C. 4, 24, 4. forma,
 quam dictauit consuetudo P. 1,
 20, 1.
 Dicto audiens fit domino suo Ca.
 142.
 Diducere cuneo C. 5, 11, 7. lan-
 nam C. 7, 4, 5. litem C. 3, 13,
 12. Diducuntur lacinae C. 7,
 6, 5.
 Diem meridie diuidere V. 3, 2,
 15. no. in diem viuere (*abiecia*
futuri cura) C. 3, 3, 6. die diu-
 tius

- rius non habere operarium Ca. 5, 4. diebus nonis modo res urbanae vsurpatae V. 2 pr. 1. dies brumales horarum ix C. 11, 2, 91. ciuiles V. 1, 28, 1. interpositis diebus, aut singulis mensibus Veg. 2, 58, 5. ¶ Die vendere Ca. 150, 2. Dies annua x mensum ad Ca. 146, 2. in diebus pecuniarum C. 1, 7, 2. diem praegnationis idem bis habere non potest V. 1, 44, 4. ¶ Dies pro sole C. 7, 3, 25. in Dieta Veg. 3, 9, 7. forte: in die. Gesner.
- Differre plantam, differere V. 1, 43. C. 11, 3, 30, 31 et 32. it. 38 et 42. Distulerunt oculos suos plantae per longa internodia P. Mar. 10, 25.
- Difficile nascitur P. Ian. 7.
- Difficiliter C. 5, 3, 1, 5, 7, 1.
- Diffindere meridiem somno V. 1, 2, 5.
- Diffluere luxu C. 12. Praef. 9.
- Diffuit vitis i. e. finditur C. Arb. 7, 5: *si lectio sana est. sed legd. diffuuerit. cf. ad Pall. 12, 15. sect. 3.*
- Diffuuiare ad Pallad. p. 208.
- Diffundere (vinum in dolia aut ferias in quibus obturatis et picatis seruetur) C. 12, 28, 3. add. 7, 2, 26. ¶ radices V. 1, 37, 5. ¶ Si diffuderit se cupa P. 1, 18, 2. *b. e. vitium fecerit, et vinum effuderit: modo non legendum sit diffiderit.* ¶ Diffundere per narem medicamentum Veg. 1, 45, 4. in fauces Veg. 2, 6, 9. ita 3, 15, 14. *pro defundere: quod etiam alicubi est in MS.*
- Diffusus per multa volumina scriptor C. 1, 1, 10. diffusa materia C. 11, 1, 10.
- Digerere semen Ca. 161, 3. mel liquefactum in formas P. Iun. 7, 4. itercus in prata C. 11, 2, 18. vt per ventrem digeratur humor infestus Veg. 1, 14, 5. digerere morbum Veg. 1, 14, 6. add. 1, 24. *In his diuisionis et distributionis quaedam notio inest.* ¶ tepefactam (potionem glutinosam) digeras vt inspissetur Veg. 5, 65, 5. *b. e. caloris ope particulas fluidas dissipet.* ¶ Pro degerere scriptum a Vegetio au librariis saepissime.
- Digestionis auxilia concitat vinum scillites P. Iul. 6, 2. per digestionem decoctus cibus Veg. 2, 12, 1.
- cum Digitalibus legitur olea V. 1, 55, 1. *ubi Codd. digitabilis habent. Digitabulum est instrumentum, perticae impostum, acentibus cinctum, Obstbrecher.*
- Digitelli flos C. 12, 7, 1.
- Digiti primores Ca. 21, 2. *Turnebus 25, 20. interpretatur tenuiores et graciliores.* Gesner. ¶ Digiiti impares gallinarum laudantur V. 3, 9, 4. *not. digitis quinque gallinae C. 8, 2, 8. not.*
- Dignitas amplitudinis et coloris in bobus V. 2, 5, 10. cum dignitate sunt asini V. 2, 6, 3. canes V. 1, 21.
- Dignor. non dignantur architecti comprehendere modum aedificiorum etc. C. 5, 1, 3.
- Dignoscere suos et alienos non potest C. 8, 5, 7. dignoscitur sapore C. 2, 2, 20.
- Diuncti a matribus equuli V. 2, 7, 12. diuncta ab agri utilitate V. 1, 23, 4.
- Diungere, Disiungere V. 1, 2, 22. V. 1, 3. alinum ab opere V. 2, 6, 4. diunguntur agni a matre V. 2, 1, 20. catuli V. 2, 9, 12.
- Dilabitur vestis sua C. 12, 3, 5.
- Dilapidans grandine labores hominum C. 10, 330.
- Dilatio noxia in re rustica Ca. 5, 7. C. 1, 8, 14. 11, 1, 28 sqq.
- Dilecta vitis nouella, *b. e. diligenter culta, oppon. neglectae* P. 1, 6, 11.
- Diligentiae inimicissima somnus et vinum C. 11, 1, 13.
- Diligunt crescere, amant, solent P. F. 25, 1.
- Diluere Ca. 69, 1. membra pecorum tonsa P. Mai. 8, 2. muria oliuas P. N. 22, 5.

- Dimicare aciem C. 9, 9, 7.
 Dimidio maturius C. II, 1, 16.
 dimidium acetabuli polenta
 grandis Ca. 108.
 Dimissus in nuce cortex P. Ian.
 15, 18. sanguis in pedes C. 6,
 12, 1. *vid.* Demissus.
 Dimitto. Dimittunt ex se oleum
 baccae P. Ian. 19. Dimittitur
 sanguis, *vena secta* V. 2, 1, 23.
 ¶ Dimittere pampinarium *b. e.*
submittere C. 5, 6. 31. *ubi tam-*
men ex Edd. pr. et Codd, inmitte-
 re *rescripti, quocum saepius*
permutatum fuit. P. F. 12, 3 et
 6, 13, 2. Mart. 7, 4. Mai. 2, 1.
 O. 8, 2. ¶ *Generatim relinque-*
re notat. Dimittunt ternos pe-
 des inter singulas vites P. F. 9,
 9. dimittas spiramenta P. N. 22,
 6. Dimittitur pars fauorum
 quinta P. Iun. 7, 2. tenui cau-
 le dimisso P. Aug. 5, 2. vt ali-
 quid dimittatur haerere P. Mai.
 7, 2.
 Dindyma castra Cybelles C. 10,
 220.
 sub Dio *vid.* Diuum.
 Dionaeis redimitur floribus C. 10,
 236.
 Διφρεσίης fenēs V. 2, 11, 11.
 Dipondiaris orbiculus C. 4,
 30, 4.
 Dipondii semissis C. II, 2, 17.
duo cum dimidio. add. C. II, 2,
 28.
 Diradiare vitem C. 5, 6, 36. *not.*
Vide etiam in dirarare.
 Diribere suffragia in comitiis V.
 3, 2, 1. 3 5, 18. *vid. no.*
 Dirigere ad metam V. 1, 4, 1. 1,
 18, 1. ad contemplationem
 suam C. 3, 12, 4. diriguntur
 ordines C. 3, 15, 1. ne alter
 ramus sub alterius linea diriga-
 tur P. F. 13, 2. ¶ in dirigen-
 dis portionibus Veg. 1, 19, 2.
vid. digero.
 dum Dirimentur suffragia V. 3,
 2, 1. 3, 5, 18. *vid. no.*
 Discessere a qualitate sua C. 3, 2,
 30.
 Discindito salicem Graecam Ca.
 49, 2.
 Disciplina ruris C. 1 pr. 23. 1, 1,
 6. villaticae pastionis V. 3, 2,
 17. fici P. Iun. 5, 2. feruetur
 P. Mai. 6. si loci patitur disci-
 plina P. N. 4, 2. disciplinam
 alienam caueto contempnas Ca.
 1, 4. disciplina simili P. N. 17,
 2. bene morata C. 1, 8, 20.
 ¶ Disciplina mores facit, non
 natura tantum C. 7, 12. 6. Dis-
 ciplinis liberos excolere C. 4,
 3, 2. in disciplinis peccando
 discitur C. 1, 1, 16. Disciplinis
 illustribus eruditus C. 5, 5, 15.
 disciplinis liberos excolere C.
 4 3, 2.
 Discipuli persona consideranda P.
 1, 1, 1.
 Disco. didicit ferre totius orbis
 fruges Italia C. 3, 8, 5. discen-
 dum quod ignoras C. 1, 8, 13.
 C. II, 1, 27.
 Ditcocto farre P. 1, 29, 2. disco-
 cta in furno ficus P. Mar. 10,
 34. *not.*
 Ditcolor lanæ lingua C. 7, 3, 1.
 ditcolores cerae V. 3, 17, 4.
 Discordante natura P. Aug. 5, 3.
 Discrepat disciplina cum prisca
 C. 1, 1, 6. nominibus vitium
 etiam vicinae nationes C. 3, 2,
 30 *causa discrepat* Ouid. Fast.
 6, 572.
 sine Discretionem P. Iul. 4, 5.
 Discrimen quo diuisa est bouis
 yngula C. 6, 15, 2. 7, 5, 11.
 discriminem peccata tellus C. 10,
 94.
 Discriminatim V. 1, 7, 7.
 Discutitur mentis error C. 6, 35, 2.
 si Dishiascent arbores Ca. 12.
 Disiectos palos reponere C. II, 2,
 38.
 Disiuncti opere boues C. 6, 15, 2.
vid. Diun.
 Disiungitur ab opere bos C. 6,
 14, 5. C. 2, 3, 1. Veg. 4,
 15, 3.
 Dispallatae V. 3, 16, 7. *not.*
 Dispariles qualitate vites C. 3, 2,
 17. disparile pabulum V. 2, 11,
 4. dispariliter habent momentum
 V. 1, 6, 6.
 Dispensiosa cunctatio C. 2, 21, 1.
 Dispendo.

- Dispendo. Dispendere curam pastoris C. 8, 2, 7.
- Dispreo. Disperire solent fructus V. 1, 11, 1. C. 12, 46, 2.
- Dispergunt se caprae V. 2, 3, 9. dispergere lactucam h. e. disse- rere, disponere C. 11, 3, 25. traducibus vitem C. 5, 6, 36.
- Dispersim scripserunt V. 1, 1, 7. 3, 2, 13.
- Dispiciuntur causae C. 9, 13, 1. *ex Sang. pro* inspiciuntur. dispi- cere rationem 3, 3, 12. *vulgo* erat
- Displicatae apes V. 3, 16, 7. *forte* dispalatae. Gesner.
- ne Displodantur bobus ingredien- tibus pedes V. 2, 5, 8. *sed* cani ingredienti V. 2, 9, 4.
- Disponere oculos arundinum Ca. 47. brassicam C. 11, 3, 27. mentaltrum inuersis cacumini- bus C. 11, 3, 37. ¶ In qua scrobe disponemus inferere h. e. *volentus* P. Apr. 2, 1. de quo semen legere disponis P. Oct. 11, 2.
- Dispositio et ordo res pulcherri- ma C. 12, 2, 4.
- Dispositus surculo, segetibus, prato, fundus C. 2, 15, 7. ¶ mente C. 1, 1, 15.
- Dispumare *pro* despumare *aliquo- ties etiam MSS. vid.* C. 12, 38, 5. P. F. 25; 10. Iul. 7.
- Dispungere rationem C. 3, 3, 12. *ex Codice dedi.*
- Distrarari et intercidi C. 4, 32, 4. *not. vid.* Diradiare.
- Dissentire opinioni Col. 3, 3, 8. *sed aliter Goef. Sang.*
- Differere de materia C. 2, 1, 2. differitur lactuca 11, 3, 26. *vt* dispergitur.
- Diffilit pix frigore P. S. 11, 2.
- Disimulatio, negligentia Veg. 6 pr. 1 et 3. *Ita etiam de re mil.* 1. 18. de salitione equorum, h. e. *orte insiliendi* equos, quem usum vsque ad hanc aetatem, licet iam cum dissimulatione peruenisse manifestum est. Ges- ner.
- Disimulare damnosam curatio-
- nem, h. e. *intermittere* Veg. 1 pr. 5.
- Dissipare stercoris cumulos C. 2, 16, 1. P. S. 1, 2. *vt* dissipetur late aqua V. 3, 14, 2. *ne* dissi- petur fascia corticis P. F. 17, 2.
- Distabescit cum musto sal Ca. 24, 1. *vt* distabescat fusprium in aqua Veg. 1, 11, 13.
- Distantia non est in ponendis pi- ris h. e. differentia P. F. 25, 4. *add.* Mar. 10, 27. Oct. 14, 1.
- Distendat rosa iunci stamina h. e. *impleat, corbem* C. 10, 306. distendunt curam villicae C. 12, 44, 1. distenditur sedulitas vil- lici C. 1, 6, 8. distentum to- monibus corpus C. 6, 19, 3.
- Diferere caseum in mortariolo Ca. 75.
- Distichum hordeum C. 2, 9, 16. *Vide in Hordeum.*
- Distillationi omni humor praestat augmentum Veg. 2, 44, 2. di- stillationem patitur ceruix equi Veg. 2, 43, 1.
- Distinetur anchoris C. 4, 17, 6. *ubi Codd.* distenditur.
- Distinguuntur lacubus granaria C. 1, 6, 13. *ubi aliae Edd.* di- stinguntur. *Vide* Tingo.
- Disticta bacca C. 12, 50, 8. vua P. O. 22. *pro* destr.
- Distringere oleam C. 11, 2, 83. baccam myrti C. 12, 38, 7. muscum C. 4, 24, 6. *Destring.* *et hic et ubique legi vult Cuperus obss.* 4, 5. *ubicunque legi nempé non significat in diuersas partes trabe- re. Et sane Columellae Codex Lipsiensis saepe destringere habet ubi de olea sermo est. Gesn. eam- que lectionem ex Sang. multis in locis restitui.*
- Disturbata restituere C. 11, 2, 38.
- Ditem Ioui praeposuit Proserpina C. 10, 273.
- Diuricatae taleae Ca. 45, 3. *ne* Diuracent boum vngulae V. 2, 5, 8.
- Diurrere humorem C. 7, 4, 5.
- Diuerforiae tabernae V. 1, 2, 23.
- Diuertere ad aliquem, V. 2, 11, 12. *not.*

- Diuidere diem meridiē V. 3, 2,
 15. corbe medio Ca. 136. not.
 Diuiduum in domo nihil C. 12
 pr. 8.
 Diuina si fauerint P. 1, 1, 2.
 Diuini non consulendi Ca. 5, 4.
 C. 11, 1, 22.
 Diuisurae laterum P. O. 12, 7.
 Diuitiae pecudes C. 6 pr. 4.
 Diuortium veris et hiemis C. 4,
 27, 1.
 sub Diuo esse C. 6, 13, 3. 12 pr. 2.
 sub diuo Veg. 4. 12, 3. et *MS.*
Lugd. P. Mar. 10, 7.
 Diureticae potiones Veg. 5, 71.
 diuretica vina P. O. 14, 3.
 Diutino sole vanescunt P. 1, 10, 2.
 id Diuturnitatem stirpis confert
 C. 3, 2, 3.
 Do. Dare *an vendere est* Ca. 138?
 Darō bibere Ca. 89 et 103. da-
 re materias *ϕ.* Arb. 6, 5. dabis
 diaeresin Veg. 3, 43, 2. ex
 graeco *διδόναι διαίρεσις* apud
 Chirugos.
 Docenti et discenti opus est ex-
 emplo C. 11, 1, 4.
 Dociles ad agriculturam V. 1,
 17, 3.
 Docta et erudita palata C. 8,
 16, 4.
 Doctrina (in) multarum rerum
 peritus V. 2, 4, 11. *ubi dubito,*
quid doctrina significet.
 Doctrina, indicia C. 6, 29, 1.
 Dodrans iugeri C. 5, 1, 11.
 Dodrantalis altitudo C. 11, 3, 44.
 stirpis C. 5, 6, 12.
 Dolabella expurgare siquid emor-
 tuum est C. 4, 24, 5. *ϕ* ter-
 ram dimouere C. 4, 24, 4.
 Dolabelliana pira C. 5, 10, 18.
 12, 10, 4.
 Dolabra acuta abradito C. Arb.
 10, 2. *ϕ* Dolabris circumfo-
 diuntur rosaria P. F. 21, 2. dis-
 sipandae glebae P. Ian. 3, 3.
 Dolabratae secures P. 1, 43, 3.
 Dolere cor Ca. 175, 7. dolere iuste
i. e. queri C. 1, 8, 18.
 Doliolum vitreum Veg. 6, 13, 3.
 Dolum fistile C. 12, 54, 2. dolia
 quae figuli faciunt V. 3, 15, 2.
 patentissimi oris C. 12, 6, 1. in
 dolii vtero C. 12, 4, 5. dolio-
 rum in modum formata vasa C.
 12, 4, 5. dolia demersa humi
 C. 12, 18, 4. *vid. not.* doliorum
 opercula Ca. 11, 1. Dolia aci-
 naria et frumentaria V. 1, 22, 4.
 amurcaria, frumentaria, vina-
 ria Ca. 10, 4. *ir.* 11, 1. noua
 imbui vt debeant Ca. 69, 1. vt
 picari C. 12, 18, 5. picata, de-
 fricata, lota, siccata C. 11, 2,
 70. odorata vt fiant Ca. 105, 2.
 vindemiae vt parentur Ca. 39,
 1. C. 12, 18. vt oliuitati C. 12,
 50, 14. dolia musso spumantia
 C. 10, 432.
 Dolitantes partes Ca. 157, 7. *bir.*
 Dolo. dolantur in quadrum per-
 ticae C. 8, 3, 7.
 Domesticus labor matronalis fuit
 C. 12 pr. 7. *ϕ* domesticum fa-
 ctum e fero C. 8, 14, 3. dome-
 sticae pecudes C. 10 pr. 1. aues
 C. 8, 15, 1.
 in Domicilium suum reuolant
 aues C. 9, 9, 8.
 Dominatur vnum in rusticatione
 C. 1, 8, 14.
 Dominicae habitationes C. 9 pr.
 1. Cf. 8, 8, 9. not. b.
 Dominus quae obseruare debeat
 C. 2, 1. C. 1, 7, 1. Domini
 oculi et vestigia C. 4, 18, 1. 3,
 21, 4. praesentia P. 1, 6, 1. *coll.*
 C. 1, 1, 18. cum Domino, quem
 villicus docet, male agitur C.
 11, 1, 7.
 Domitura boum C. 6, 2, 1.
 Domo. domare ad aliquid asinum
 V. 2, 6, 4. domandi expeditior
 tutiorque ratio C. 6, 2, 9. V.
 1, 20. ad domandum proni bo-
 ves V. 1, 20, 2. *h. e. qui domentur.*
Talia gerundia passim ac-
cepta habet Curtius ad Sall. Ing.
 62, 8. Gesn.
 Domus. Domo meae Ca. 134, 2,
 haec vbi domo nascuntur V. 1,
 8, 2. *ir.*
 Donicum. unde contractum donic
 forma vetusta in Codd. etiam re-
 perta, donec Ca. 146, 2. no. Ca.
 149, 2.
 Dos. Dotem vineis praeparare *i. e.*
pedamen-

- pedamenta, vinina C. 3, 3, 5 et 8. Doribus magnis commendantur vuae C. 3, 2, 17.
- Doffuarii aselli V. 2, 6, 5. dosfuaria iumenta V. 2, 10, 5.
- Δράκεις in canibus, vestigiorum articuli et vngues C. 7, 12, 4. not.
- Dracontiae et draconteae radices Veg. 5, 66, 1. alibi Graece δρακόντιον Dioscor. 1, 19, 6. Arum dracunculus Lihmaei. cf. Veg. 2, 32. not.
- Dracontios vitis C. 3, 2, 28.
- Dragantum ita saepe est apud Vegetium, ut ab auctore ipso videatur profectum v. g. 2, 5, 2, 28, 19, 2, 30, 5, 11, 3. Est autem Tragacantha s. gummi huius arbusculae teste Dodonaeo p. 751. Gesner. Multa loca ex libris mutavi. § Dragantidis MS. 2, 31. no.
- Drachmas VIII. P. Iul. 8, 2. etiam MS. Sylb. pro drachmas.
- Dryadum choros C. 10, 264.
- Dubito. eosque nemo dubitat quin oprimi sint C. 6, 3, 3. Graecum est δοάζω, δοιάζω, δυάζω. Nempe a δύω factum dubo, unde dubius; ex dubo frequentativa forma dubito factum est.
- Duco. Duce pro duc V. 3, 2, 18.
- Ducere sulcum C. 2, 2, 27. in propaginem virgulta P. N. 7, 21. § Ducat in se eosd. saporibus P. O. 10, 1. ducitur e caelo ac terra salubritas V. 1, 4, 4. § pro inducere. supra ducenda est terra P. F. 25, 31. calcem ducere P. 1, 13, 2. cicaticem C. 4, 22, 4. § educere, euellere fabam C. 11, 2, 50. pilum C. 6, 32, 3. § Ducere peraeque V. 3, 16, 11. h. e. medio proportionali inuento inaequalia pretia aequare. Nostri, eius in das andere rechnen. Gesner.
- Ductim et caesim opponuntur. Qui ductim putat vineam prius applicat ferrum, et ita quae destinauit praecidit, qui caesim, hunc ictus frustratur interdum C. 4, 25, 2.
- Ductu falcis facta putatio, non ictu C. 4, 25, 3. Ductibus fossarum siccetur ager P. Mai. 3, 1.
- Duceni quadrageni pedes C. 5, 3, 2.
- Ducentum indeclin. pro ducentos C. 5, 3, 7.
- Duis bonam salutem Ca. 141, 3.
- Dulcedo soli C. 2, 2, 14. fructu C. 3, 1, 3. § pro prurigine et tiillatione Veg. 5, 15, 4. ubi graece est ερεθισμός. Hinc et pro ulcere Veg. 3, 52. ubi not. Con. Gesney comparabat ελληνική γλυκέα a Galeno dicta.
- Dum tamen C. I pr. 11.
- Dumeta et culta C. 1, 2, 5. dumosi glareosique montes C. 4, 33, 5. not. dumosis collibus horii C. 10, 150. Addenda p. 710 Adde Virgil. Georg. II. 180. tenuis ubi argilla et dumosis calculus aruis.
- Duntaxat Ca. 49.
- Duo villicos V. 1, 18, 3. duo libros V. 3, 1, 9.
- Duodecima vna pars C. 5, 1, 11.
- Duodequingagesimo die C. 9, 14, 4.
- Duodequingaginta C. 9, 14, 1, 12, 5, 1.
- Duplex spina laudatur in equo C. 6, 29, 2. § Duplices nouenficus, Veg. 2, 10, 6. 1, 56, 17. auctore Schol. Horatii S. 2, 2, 122. bifidae. Vide ad Pallad. 4, 10, 34. § Duplicia quam numerus exigit h. e. alterum tantum C. 1, 8, 8.
- Duplicat pretio reditum C. 12, 50, 2. duplicantur incrementa quae speraueras P. N. 7, 12. fructum duplicant V. 1, 69, 1.
- Dupondarius vide dipond.
- Dupondium, duo pedes C. 3, 15, 2. 4, 1, 3. 4, 32, 2. dupondio et dodrante altus sulcus C. 3, 13, 5. dupondium semissem C. 6, 19, 1. vid. Dipond.
- Durabilis liquor C. 12, 38, 7. fuscus P. Mar. 10, 26. falsura C. 12, 53, 1.
- Durabilitas frumenti P. 1, 36, 2.
- Duracinae vires C. 3, 2, 1. vuae Ca. 7, 2. Duracina Persica P. F. 25.

- F. 25, 32. P. N. 7, 8. *vid. quos laudat Needham. ad Geop. 10, 13. inpr. Casaub. ad Suer. Aug. 76. Duracinae primo vites distae videntur a duris acinis: deinde translatum nomen ad ea Persica quorum caro ossibus vehementius haeret: ita certe Plin. 15, 2. duracina a reliquis distinguit. Gesn. Duracina cerasa Plinii in Provincia Gallica audiunt Agrusien duran, vestigio seruato antiquitatis, Bernsteinkirschen apud nos.*
- Duramenta s. duramina in vite C. 4, 21, 1. 4, 22, 1. P. F. 12, 2.
- Duratus rusticis operibus C. 1, 8, 2. *¶ Durata salibus aqua C. 7, 4, 8. vid. no. et mox dura muria. durare muria oua C. 8, 6. sed vide notam.*
- Duritia aetatis repugnante P. Mar. 12, 1.
- Duro. durare vngulas C. 6, 37, 11. *¶ siccitatem et ventos P. F. 9, 1.*
- Durus. Dura muria C. 6, 30, 9. 12, 6, 1. 12, 7, 3. *not. vid. Duratus. Durum vinum, suau oppon. P. O. 14, 5. sic Acerum durum Sammon. 40. e duro citare virgam de vite C. 3, 6, 2 Pall. 3, 9, 6. not. et vide Siccus.*
- Dux. Duces agricularum Dei V. 1, 1, 4.
- Dysenteria si iumentum apprehenderit Veg. 5, 10.
- Dysenteriacae passio P. F. 31, 2.
- Dyspepsia quo vino curetur Ca. 127, 1.
- Eadem V. 2, 5, 2. *intell. via, dum aduocatus es.*
- apropter C. 8, 14, 11.
- atenus, qua C. 12, 9, 1.
- blandiatur lac igneam faeuitiam morbi C. 7, 5, 16. eblanditus est mas superiecta (de asini coitu) C. 6, 36, 4. *¶ Eblandiatur solitudines ruris C. 8, 11, 1. no.*
- brioso cum memoria cura officii subtrahitur C. 11, 1, 13.
- bulum ex segete vellito Ca. 37, 2. ebuli rutilae baccae C. 10, 10. radices Veg. 1, 14, 5.
- T. IV. P. III.
- Eccum recta candidatus V. 3, 17, 10.
- Echedermia Veg. 5, 53, 1. not.
- Echini falsi P. Ian. 16. marini condionrur P. D. 6, 1. *¶ castaneae P. inf. 155.*
- Echionii Bacchi palmes P. inf. 45.
- Ἐχὼν, argutae valles C. 9, 5, 6. *alia descriptio P. 1, 37, 5.*
- Edaces multi cibi C. 6, 2, 14. *not.*
- Ederacea frons Ca. 54, 2. materia Ca. III. ederaceae baccae C. 8, 10, 4. ederaceum vas vinum non continet Ca. III. *Vide heder.*
- in Editiore siluae fronde C. 9, 8, 1. editissima aedificia C. 8, 8, 1.
- Edo priore corr. Quod pecus libentius est V. 1, 56. edit pro edat Ca. 156, 6. edent pro edant Ca. 53. *Vit. Esto Ca. 156, 1. ubi et comesto. Estur C. 2, 10, 16. Esse Ca. 157, 10.*
- Edo pr. longa. Edunt stercus volucres C. 2, 15, 1. homines corporibus C. 2, 15, 8. Edere conceptos C. 6, 24, 4.
- Edolatae lingulae C. 8, 11, 4.
- Edomitus humor C. 1, 5, 3. edomita pastinaca, *satina, aggregsti oppos C. 9, 4, 5. edomitam hoc reddit feritatem C. 11, 3, 37.*
- Educatio aufert incrementum rotius habitus C. 7, 12, 11.
- Educatrix pullorum gallina C. 8, 11, 14.
- Educo, as. Educare mulum paleis V. 2, 8, 2. educandus rusticis operibus C. 11, 1, 7.
- Educo, is. Educere radicem ex terra V. 3, 10, 5. cuerriculo pisces V. 3, 17, 7. fistulam facere in fonte saliente V. 3, 14, 2.
- educit terra sulphur P. Aug. 9, 1. ager calamos P. N. 1, 2.
- educere alumnos C. 4, 27, 4. pro educare. sic educi P. 1, 28, 5. *¶ dono auferre significat V. 3, 17, 7. Gesn.*
- Eductione vberis pendent apes h. e. vberc formato P. lun. 7, 6.
- Eductus altricis vberibus C. 3, 10, 16.
- Effectui sibi cessisse sensit P. Mar. 12,

- 12, 2. *es sey ihm angegangen.*
Gesner.
- vbi satis Efferuerit Ca. 115, 1.
not.
- Effi acissima remedia C. 2, 18, 3.
- Efficiunt oleum factores Ca. 64, 1.
- Efficere sestertios centenos C. 3,
3, 3. grex efficitur C. 8, 11.
8. 14. 8, 5, 15. *not.*
- Effodere arbores ad ligna Ca. 31,
37. *no.*
- Effoeminatorum gestus C. 1 pr.
15.
- Effoetum et defatigatum solum C.
1 pr. 1. Effoeti senio tauri C.
6, 24, 1. ¶ Effoeta simpliciter
pro foeta C. 7, 7, 4. 7, 12, 11
et 12. ita 8, 5, 15. 9, 1, 7.
- Efforatur truncus C. 9, 1, 3.
- Effouet Veg. 6, 28, 2. *not.*
- Effugium C. 9, 7, 6. *exitus.*
- Effugiunt somniculoso plurima C.
11, 1, 13. 8, 11, 12. *not.*
- Effundit se magnus venter ad sus-
tinendum foeturae onus P. F.
26, 1. effunditur in materiam
et frondem vitis C. 3, 2, 1.
- ad Effusionem deponitur vitis C.
3, 2, 1.
- Egelidum ver C. 10, 282.
- in Egeno esse C. 3, 10, 4. 4,
31 1.
- Egerminant oculi C. 4, 27, 4. C.
4, 32, 5. 4, 17, 4.
- Egeritur sterco e columbariis C.
2, 15, 1.
- Egestionis foramen Veg. 5, 14, 6.
- Egesto primo anne spumantis
musti P. O. 14, 18.
- Egregius comparat. Victor. ad C.
Arb. 28, 4.
- Egressus liber permittitur colum-
bis C. 8, 8, 1.
- Eiectura leg. Veg. 3, 45, 8. *Vid.*
statim eiicere h. e. luxare. Sic
- Eiectus. eiecta locis suis restitues
Veg. 3, 46.
- Eiicere ex se vitem V. 1, 31, 3.
partem seminum C. 2, 11, 5.
in agrum pullos pascendos P.
1, 28, 6. ¶ ceruicem, luxare
Veg. 3, 41, 1. armum 2, 45, 7.
- Eίλίπτος bos, quid significet. ad
Var. Corr. ad. p. 445.
- Eiuncidus *vide* Iunci us. Gallis
estiolé.
- Elabitur succus laetaminis per to-
tum pratium P. F. 1.
- Elaborare vt C. 12, 1, 3.
- Elacata C. 8, 17, 12. *Lesio pau-*
lum dubia est. Lips. Codex cloato
Sang et lactae habet. Inter pi-
sces nominat helacarenes Plinius
32. f. 53. Apud Athenaeum VII.
p. 301. similiter nominat ἡλακα-
τῆνας inter cetaceos pisces ad sal-
suam aptos Mnesimachus, Men-
ander et Musaeas; Mnesimacha
locus integer exstat IX. p. 403.
vbi, vt a Columella, simul no-
minantur ἡλακατῆνες, κυνός
ἕραϊον τῶν καρχαρίων. Nomen
idem posuit Hesychius; male Fe-
stus Elacatena genus falsamenti
quod appellatur vulgo melan-
drya: Sunt enim melandrya pla-
ne diuersa, vt infra in Pelami-
docebitur.
- Elegantium mensae C. 7, 2, 1.
- Elementa sacra spiritus C. 3, 10,
10.
- Elephantiasis Veg. 1, 9, 1. ele-
phantiosis 1, 16, 1. boum 4,
3, 4.
- ad Elephantinen neque ficus ne-
que vites amittunt folia: V. 1,
7, 6.
- Elephanti intra moenia nostra na-
ti C. 3, 8, 3.
- Eleuare serum fructum cum prae-
coque C. 3, 21, 5. *Vi. no*
- Elices qui? C. 2, 8, 3. elices fa-
cere C. 11, 2, 82. *Eadem sunt*
fossae quas sulcant, quo pluui-
aqua delabatur V. 1, 29, 2. et
vid. no. et Salmasium ad Vopiscum
p. 439.
- Elidit vaccarum altera conceptum
alterius C. 6, 23, 1. *add. 7, 9,*
9. eliditur rex apium C. 9, 9,
8. 9, 11. 1. elidendae herbae V.
1, 47. vbi eligendae dedi. ¶ Eli-
dere, allidere de mota aquae ver-
sus terram vi. no. ad C. 4, 20, 2
¶ In cura iumentorum vititur bo-
verbo Veg. 1, 26, 3 et 4. it. 3
17, 2. vbi deicere videtur signi-
ficare, vt minus reluctans anima
tanta

- santo facilius curari possit.*
 Gesner.
 Eligere manu herbas C. 4, 5. V.
 I. 47. *ubi vulgo elidere. pedes*
e capite pullorum V. 3, 9, 14.
 Elimpidaueris Veg. I, 26, 2.
 Elympidare erat 3, 27, 4. *reli-*
Hum 6, 28, 2.
 Eliquamina salsamentorum C. 9,
 14, 3.
 Eliquatam aquam transfundere C.
 12, 21, 5. *eliquatum mustum*
omni faece careat C. 12, 19, 4.
a faecibus vinum 3, 12, 27.
 Eliquescere V. I, 55, 4.
 Eliquo in secunda labra C. 12,
 50, 11. *lixiuuam C. 12, 22, 1.*
mel C. 12, 12, 1.
 ELLIPSIS. Neque per eas
 quidquam ire intro possit (*eo-*
rum) quae nocere solent gallinis
 V. 3, 9, 6. *Vocum bene est!*
 C. 12, 7. *inter 2 et 3! τῆς*
quam vid. Plus.
 Ellops ad Rhodon V. 2, 6, 2.
 Pamphylius C. 8, 16, 9. *al.*
elops et helops. Genus est aci-
penseris seu sturionis, ut ex de-
scriptione apud Plutarchi Solert.
Anim. p. 75. ed Reiske apparet,
quam Plinius ex eodem communi
auctore vertendo peruertit IX fest.
 27. Cf. *Athenaeus VII. p. 294.*
 Ellocare boues C. I, 7, 6.
 Eloquentiae parens *Homerus C. I,*
 1, 30.
 Elota oliua C. 12, 50, 21. V.
 Eluta.
 Eluacrum labrum Ca. 10, 4. et
 11, 3. *vid. no.*
 Eluic imber perniciem venenati
 humoris C. I, 5, 3. *eluantur*
baccae immundae C. 12, 50,
 21. *Eluant (helluando ex-*
hauriant) Ponticum Phasin C.
 8, 8, 10.
 Eluenaecae vites v. *Heluenaecae.*
 Elura vinacia C. 6, 3, 4. v.
 Elota.
 Eluies balnearum P. I, 40, 4.
 Eluxuriabuntur vites pampinis C.
 Arb. 3, 2.
 En quin adsum V. I, 56. *i. e. en!*
 En ibi tu quidquam nasci pu-
- tas posse? V. I, 2, 5. *i. e. ec-*
quidquam ibi tu etc.
 Emaciatum armentum C. 2, 11,
 2. *emaciatum vineis, C. 2, 10, 1.*
 Emacio. emaciat densitas plantae
 C. 4, 33, 3. *emaciant stirpem*
 C. 4, 22, 12. *emaciari flagellis*
 C. 4, 6, 3.
 Emacitas in armentis C. 4, 3, 1.
 Emanat vis saniei C. 6, 32, 1.
 Emareus vitis C. 3, 2, 25.
 Ematites lapis, haematites Veg.
 I, 20, 2. 6. 12, 3.
 Emāx. Emacem esse non oportet
 patrem fam. Ca. 2, 7
 ad Embammata idoneum sinapi
 C. 12, 55 2. *vid ad C. 12, 34.*
 Emblemata in luxu villarum V.
 3, 2, 4.
 Εμβροσθηκείν C. 7, 3, 16.
 Emendare bouem cubitorem C.
 6, 2, 11. *perperam factum C.*
 11, 1, 28.
 Emerfus Caniculae *h. e. ortus C.*
 7, 3, 24.
 Emicat a capite vitis C. 4, 22, 14.
 in iugum materia C. 4, 20, 5.
 nux posita celeriter C. 4, 33, 1.
 sagitta in vite C. 3, 17, 2. *sti-*
lus C. 11, 3, 46.
 Emina *vid. Hemina.*
 Eininula genua bouum probantur
 V. 2, 5, 8. *spina V. 2, 9, 4.*
 Emissum pro omissum C. 3, 13,
 5 *no.*
 Emitescit mel C. 9, 14, 10. *i. e.*
maturescit.
 Emo. quae emi, quibus in locis
 debeant Ca. 135. *in emendo*
quae consideranda v. 2, 1, 16.
 Emoliri pituitam per nares C. 8,
 5, 21.
 Emolere Veg. 3, 68, 7.
 Emolumentum *h. e. labor, difficul-*
tas V. 3, 14, 1.
 Emota terra C. 3, 13, 10. *Emo-*
ta vel extorta vel eiecta de lo-
cis suis Veg. I, 28, 5.
 Emphragma, praecoccupatio Veg.
 2, 12 et 2, 19.
 Emplastratio infitionis genus C.
 5, 11, 1. Arb. 26, 1. 11, 2, 59.
 P. Iun. 5, 2.
 Emplastro arborem C. 5, 11, 10.
 M 2 11,

- 11, 2, 37. emplastrari, inoculari P. Mai. 6. Nou. 7, 7. *ecussone* Gallis.
- Emplastrum. vti crassitudo fiat, quasi emplastrum Ca. 39, 2.
- ¶ aptare in nudatam arboris partem C. 5, 11, 10. *add.* C. Arb. 26, 8 et 9. P. lun. 5, 3.
- Emporium Heracleae V. 2, 9, 6.
- Emticia falsamenta V. 3, 17, 6.
- Emtio equina V. 2, 7, 6. emtionis formula V. 2, 2, 5. 2, 3, 5, 2, 4, 5. lex V. 2, 2, 5. pretium onerat vitis rationem C. 4, 30, 1. in emtionibus seruorum lex res legitimum dominum perficiunt V. 2, 10, 4.
- Emulgendum est exiguum C. 7, 3, 17.
- Emundata pastinatio C. 3, 15, 1. torcularia C. 11, 2, 71.
- Emundant pennas gallinae C. 8, 4, 4. emundetur humus C. 6, 30, 2. emudentur faeces C. 12, 50, 14. emundare alueos C. 9, 14, 7. bubiliã C. 2, 15, 7. segetes C. 11, 2, 7. vinum C. 12, 23, 2.
- Emunire arborem cauea C. 5, 6, 21.
- Emunita retibus cauea C. 8, 8, 4. sola prohibent curculionem C. 1, 6, 16.
- Emuscantur oleae C. 11, 2, 41.
- Ἐναντιότητων συζυγίας C. 2, 2, 3. donec Enascantur de feminibus curbitarum C. 11, 3, 48.
- Enatare, humore tolli, innatare P. Mar. 10, 22. *vbi dedi innatare.* ab Enata stirpe, h. e. a stirpe equa enatae sunt vites, porriguntur C. 5, 4, 2.
- Encytum (Enchytum) vti fiat Ca. 80.
- Enim post duas dictiones collocatum. Victor. Castig. suarum Explicationes p. 384. Varro 2, 7, 5. *not.*
- Enitescit mel optimae notae C. 9, 14, 10. *vbi enitescit dedi.*
- Eniti spatium C. 2, 2, 27. cum enixus est C. 1, 9, 6.
- Enixae vaccae, quae parere desierunt C. 6, 23, 1. *not.*
- Ennaci aequoris lilia C. 10, 270.
- Enodata vitis Ca. 33, 1.
- Enodo virgas falce C. 5, 6, 14. enodato Ca. 44.
- Enormitas oncrum Veg. 3, 54, 1. 3, 59, 3.
- Enormiter ablatus sanguis Veg. 2, 8, 2. 2, 28, 10.
- Enucleata ex auctoribus collegi Veg. 4 pr. 2.
- Enula pro inula Veg. 5, 68, 3.
- Enutriunt fata coloni C. 3, 3, 4.
- Eo, is. ire in semen Ca. 161, 3. *Sic nostri in Samen gehen.* Aluus non it Ca. 157, 7.
- Eo plumbum infundito Ca. 18, 4. indiro *ibid.* addito oleum Ca. 156, 6.
- Eodem infundito Ca. 108.
- Eousque dum C. 4, 30, 4.
- Boo Lucifer ortu C. 10, 291.
- Epaphaeresis. Veg. 5, 24, 5. *repetita euacuatio.*
- Epar, epatis vsus Veg. 5, 54, 3.
- Epatica vel Epatiche albœ P. O. 14, 8 et 13.
- Ephippium V. 2, 7, 15.
- Epicoenorum nominum periphrasis V. 3, 5, 6.
- Epidermis Veg. 3, 61, 1. *no. vbi antea erat Epidarmus. Vitium esse videtur, cutis iusto durior post vulnus enascens.* Epidermis est ipsa cuticula, cuti hominum superintenta ordinariæ. Gesner.
- Epidromus in torculari oleario Ca. 12, 1. *not.*
- Epilepsia bouum Veg. 5, 32.
- Epimelis *vid.* Hypomelis.
- Epiphora oculi C. 6, 17, 8. eius definitio Veg. 5, 4, 48. *curatio Veg 3, 22, 3.*
- Epirotæ equi Veg. 6, 6, 3.
- Epirotici pecuarii athletæ V. 2, 1, 2. boues meliores V. 2, 5, 10. peculiarem formam habent C. 6, 1, 1. canes laudati V. 2, 9, 5. Molossi, quos clamoros vocat Lucanus, et tacitis canibus opponit Seneca Hippolyti versu 32 familiae V. 1, 17, 5.
- in Epiro (Epeiro) pecuariae V. 2 pr. 7.
- Epistatae villicae Ca. 56. *ita innox cum.*

- cum plerisque Sylburgius. Sed vid. no.
- Epistomium vid. Epiton.
- Epistylum V. 3, 5, 11.
- Epitonis sex circumscripta multa volumina C. 1, 1, 10.
- Epitonia V. 3, 5, 16. not.
- Ἐπιτόμιον dicitur pars summa χειρολαβίδος seu mambrii seu curiae, qua verbi causa cochlea torquetur, ap. Bitonem in Mithem. veter. p. 110. vel qua pistillum fistulam inditur et retrahitur ap. Heronem Spirit. p. 208. ibidem.
- Epityrum ex oliuis Ca. 119. C. 12, 49, 9. not.
- Epiurus, paxillus P. N. 7, 14. no.
- Epulae oues ad V. 2, 1, 24.
- Epulum quotidianum V. 3, 2, 16.
- Equae quae probentur V. 2, 7, 4. ut tractentur V. 2, 7, 7. asinum ut admittant C. 6, 37, 9. si rabiant C. 6, 35. Ἰ Olympionicae. C. 3, 9, 5. Vid. no. Ἰ e vento concipientes V. 2, 1, 19. C. 6, 27, 2. Ἰ equis feminis C. 6, 37, 8.
- Equariae grandes V. 2 pr. 6.
- Aequicolus (Q. Modius) s. Aequic. V. 2, 7, 1.
- Aequidem mihi videntur V. 1, 5, 1.
- Aequina emtio h. e. equorum V. 2, 7, 6. Equinum pecus tripartitum est C. 6, 27, 1. sed
- Aequire C. 6, 38, 1. ex Codd. not.
- Aequitium est in MSS. C. 6, 27, 1. Ἰ Equitii unde dicti V. 2, 1, 10.
- Aequuli V. 2, 8, 6. equulorum domitura V. 2, 7, 13.
- Aequus (caelestis) oritur C. 11, 2, 24. Ἰ de Equis quae tenenda V. 2, 7 et C. 6, 27 ad 30. P. Mar. 13, 1: quot equas admissarius implere debeat C. 6, 27, 9. Herodotus 1, 192. de equis regis Babylonis: ἀνέβαινε γὰρ ἑκαστος τῶν ἑρπένων τῶντων εἰκοσι ἵππυς. viginti igitur vnus implebat equas. equorum vsus diuersus V. 2, 7, 14. patriae et ingenia Veg. 6, 6. cura et medicina C. 6, 30. Ἰ Equus pro equa? V. 2, 7, 11.
- Eradere muscum C. 4, 24, 6.
- Erecti pisces C. 8, 17, 9. iacentibus oppositi.
- Ἐργασίας intestina opera fabrorum ad Pall. p. 208.
- Ergastularii C. 1, 8, 17. praefecti compeditis ad custodiam et opera exigenda.
- Ergastulum subterraneum C. 1, 6, 3. ergastuli mancipia C. 1, 8, 16. C. 11, 1, 22. ergastula et nexus ciuium C. 1, 3, 12.
- Erichthonius C. 9, 2, 4.
- Erigones canis C. 10, 400. not.
- Ἐριδάκη V. 3, 16, 8 et 23.
- Erneum Ca. 81.
- Erratica brassica C. 157, 12.
- Erronem ducem retinere C. 9, 10, 3.
- Erronei canes C. 7, 12, 5.
- Eruca salax C. 10, 372. Priapo vicina C. 10, 108. ut colatur C. 11, 3, 29. Italica Ruchetta. Gallis roguetre vocatur, in hortis culta, ut cuius lactuca edatur. Ἰ Eruca κάμψη ut profigetur C. 11, 3, 62. P. 1, 35, 2. in loco Col. posteriore Cod. Lips. vruca habet, ut in Plinio Codices, de quo vide Gesneri Thes. L. L.
- Eructo. qui eructant aues Gange-ticas C. 8, 8, 10. Ἰ eructant aquam mammillae in fontibus V. 3, 14, 2. Ἰ eructat humores ager vliginosus P. Ian. 13, 7. virus C. 1, 5, 6.
- Eruderarum solum V. 2, 2, 7.
- Erudire est difficile C. 11, 1, 6.
- Eruditus omni opere rustico C. 11, 3, 64.
- Eruila, eruilia V. 1, 32, 2. not. C. 2, 13, 1. not. Eruumeruilia Linn. Graece ὄχρυς, Italica Rouiglione, aliis Arabeia, cum siliquis insertur cocta, sed semina manduntur sola, teste Mathiolo ad Diosc. I. p. 498. At Pontedera Postumorum I. p. 34. eandem facit cum cicere minoris grani. Vide in Cicera. Lathyrum siluestrem Rouiliam esse censet idem.
- Eruito radicem C. 12, 58, 1. not.
- Erumpit tumida actine pro rumpit Ca. 157, 3.

- Eruncare herbas C. 2, 11, 5.
 Eruptione facta profugere C. 9,
 10, 3.
 Eruum fresum et aqua maceratum
 C. 6, 3, 4. mollium Veg. 5,
 47, 4. Eius satio et cultura C.
 2, 11, 11, 11, 2, 10. P. Jan. 8.
 erui palea in boum pabulo C.
 11, 2, 100. *Eruum Gallis Ers,*
Gallo — provincialibus Erres,
est, ubi columborum, cibus est, et
boues inde saginantur, teste Gar-
del p. 163. Orobus C. Bamb. Pin.
346. Dioscor. 2, 131. βῆς δὲ λυ-
παίνα ἐφθός παραιδέμενος.
Vnde Hesychius: ὠροβισμένοι
κεχορτάσμενοι, ἀπὸ τῶν βοῶν.
 Eryngii radices C. 6, 5, 2. Veg.
 4, 3, 7, 1, 17, 14. Hesych. ἡρόγγυον ὄρχα ἐπὶ τὰς σωγὰς εἰώθεσιν ἐπιτιθέμενα τῆσιν.
 Erythraeo ariete C. 7, 2, 6. Erythraeis arietibus C. 7, 3, 2. quos vocant ερυθρὰς C. 7, 2, 4. not.
 Escae optima olea orchis C. Arb. 17, 3. ad escam ferere fascolum C. 11, 2, 72. vitēs C. 3, 2, 1. ab escis remotissima villica, h. e. quae non liguriat C. 12, 1, 2. J pro cibo medicato Veg. 4, 6, 1.
 Escendere vid. ad V. 3, 16, 27. et ad C. Arb. 14.
 Esculentae merces C. 11, 3, 50.
 Esitare brassicam Ca. 157, 10.
 Esui condere oleas V. 1, 60.
 Et etiam Graeci V. 2, 4, 10. conf. 1, 48, 1, 59, 4, 2 pr. 5, 2, 4, 10, 2, 7, 3. Add. Nec non etiam f. l. et item V. 2, 1, 23. etiam item V. 2, 1, 8. et id etiam ignotissimis quoque V. 1, 1, 2. et is non, neque is C. 2, 16, 2.
 Etargium Veg. 5, 26, 3. not.
 Etesiae Kal. Aug. C. 11, 2, 56. flare desinunt III. Kal. Sept. C. 11, 2, 58.
 Etiam nunc V. 3, 1, 6, 3, 2, 3. etiam et C. 6, 3, 7. Neque scient etiam V. 1, 2, 16. h. e. non dum scient.
 Euadit apīs vestibulum C. 9, 12,
 I. euadere limen C. 7, 9, 13.
 Euanesco. euauit pruina V. 2, 4, 6. i. e. resoluitur et vento excutatur vel sole. Ita Seneca Q. N. 3, 24. de aquis calidis naturalibus et feruentibus ita ut non possint esse vsui nisi aut in aperto euānuere: i. e. exhalant, euaporant.
 Euandae oleae C. Arb. 17, 3.
 Euannere foras V. 1, 52, 2.
 Euehere Ca. 5, 8.
 Euenit serius h. e. exit e terra C. 14, 30, 2. euenit mihi felicitae insitio P. O. 12, 15.
 Eueptus rei C. 11, 1, 1. J. Bonus Euentus nūmen rusticorum V. 1, 1, 6.
 Euerrere stabula G. 7, 4, 5. eueruntur officinis C. 8, 17, 12.
 Euersis omnibus, de vulnere putgando Veg. 3, 30, 2.
 Eueritur lupinum (aratro) P. Aug. 2.
 Eugeneum geminum genus vitium Ca. 6, 4. V. 1, 25. C. 3, 2, 16. quasi tu εὐγενὲς dicas f. generosum.
 Euincere campas P. 1, 35, 6. morbum C. 6, 5, 2. discrimen Veg. 1, 11, 9, 3, 2, 21.
 Euirat sanguis enormiter ablatum Veg. 2, 8, 2, 2, 10, 12. Similiter Coelius Tard. 1, 5, 178. Corpore euirato animae quoque substantia turbatur. Praecessit de vsu Veneris. Credo non viro derinari, sed à viribus Gesner.
 Euiscus pro ibisco f. hibisco saepius erat in Vegetio.
 Euius, Bacchus C. 10, 424. Euius Euius Paean C. 10, 224.
 Eumaeus subulcus Homericus V. 2, 4, 1.
 Eumetria equi Veg. 6, 2, 2. insitio proportio et magnitudo.
 Eunuchos raro vexat podagra Veg. 3, 53, 6.
 Euocare tepor ea quae feruntur P. 1, 6, 12. euocare succum C. 5, 5, 11. per siphonem C. 9, 14, 15. euocatur in latitudinem salinis

- lix C. 4, 31, 2. patitur se alius euocari laetitia vitium C. 4, 19, 2. *Ita Plin. 17. 22. f. 35. n. 14. Vitis euocata ad fructum.*
- Euolutum furfure panicum C. 2, 9, 19. *proprie, et cum respectu ad voluulas vel valuulas, ubi vid. J Euolutis vniuersis autoribus Veg. 5, 60.*
- Euomit herbas solum itagni C. 8, 15, 3.
- Europam Phoenice exportauit amans Iupiter V. 2, 5, 5.
- Eurinus ventus C. 11, 2, 14.
- Euronotus C. 11, 2, 42.
- Eurus, Vulturinus C. 5, 5, 15. 11, 2, 65.
- Ex aceto coquere C. 12, 46, 1. ex ossibus ius V. 2, 9, 10. ex furfure calidus facecellus Veg. 5, 27, 3. *J ex fraxino frondes C. 7, 3, 21. ex leguminibus paleae C. 7, 3, 22. J ex albo decoloratur C. 12, 47, 9. ex aureolo varias C. 9, 3, 2. ex rutilo albicantes, ex auro flavae C. 8, 2, 9 et 10. ex longo rotundum corpus C. 6, 29, 3. J Ex a. d. VII. Id. Febr. etc. V. 1, 28, 1. Ex Kal. Mart. C. 4, 5. J Ex concitato mitissimus C. 6, 29, 3. J Ex commodo C. 12, 19, 3. ex facili C. 4, 33, 4. ex canna agitabis pro ablat. instrumenti P. O. 17, 1. J Ex omittitur in illo, plenos sinus vrbe reportet C. 10, 310.*
- Exarescere et exacuisse C. 12, 17, 1. 12, 51, 3. *not.*
- Exactio operis C. 11, 1, 26.
- Exactor operis C. 11, 1, 26. vigilans C. 3, 13, 10.
- Exactum et reliquum oppon. Ca. 2, 5. *J exactus messibus C. 12, 10, 1. J mercibus C. 10, 317.*
- Exacuere ridicas C. 11, 2, 12. metas in angustissimos vertices C. 2, 19, 2. *J exacuit morbos C. 10, 392.*
- Exaggerandum stramentis auarium C. 8, 11, 9.
- Exagitare fecem C. 12, 19, 4.
- Exaltare sulcum C. 3, 13, 9. in tres pedes C. 3, 13, 4. orbem ablaqueationis C. 4, 4, 2.
- Examina siluestria (apum) C. 9, 8, 14.
- Examinato modo C. 3, 12, 3. *b. e. suis quasi ponderibus librato ac diuiso.*
- Examinant alui C. 9, 14, 5. *b. e. examina exigunt, sic schwärmen, examen ein schwarm.*
- ne Exanimetur plus iusto sanguine profuente C. 6, 31, 6. *not.*
- Exanio *vid. Exsanio.*
- Exarmatus aries C. 7, 3, 5.
- Exarare de integro locum frumenti causa C. 2, 18, 3. *exarari ager incipiat P. Aug. 1. exarari et effodi non desiderant mala P. F. 25, 14. b. e. terram in qua stant aratro vel bipalio moueri.*
- Exarescere P. 1, 6, 14.
- Exasperatio faucium Veg. 5, 61, 1.
- Excaecare C. 11, 3, 45.
- Excandefacere: annonam V. 3, 2, 16. *ut incendere ibid.*
- Excande me fecerunt cupiditate V. 3, 4, 1.
- Excandescere ad tactum, de pufulta C. 7, 5, 16. *J de liquido Ca. 95, 2. J in externos de cane C. 7, 12, 5.*
- Excavare Col. Arb. 8, 4. *ubi relictius Edd. et Codd. excicare habent.*
- Excedit bos modum compulforis P. Iun. 2, 3.
- Excernuntur flatu frumenta C. 2, 21, 5.
- Excipere *b. e. nominatim cauere V. 2, 2, 5. 2, 3, 7. 2, 9, 7. 2, 10, 5.*
- Excisio plagae P. F. 30. *pro plaga excisa.*
- Excitat terebra lanuginem C. 4, 29, 16. *excitantur altiores pulvinuli C. Arb. 10, 4. pasua in noualibus P. N. 13, 3. incilia C. 5, 9, 13.*
- Excludere extra limbum V. 2, 3, 7. *ad excludendum apta oua C. 8, 5, 4. vid. Excudo.*
- Exclusi pulli C. 8, 5, 7. 8, 14, 10.
- Excodicare vites quid? P. Ian. 1. *effoucher Gallis.*

- Excolatur ager exstirpatis arboribus P. Mai. 3, 2. *ita filuas excoli praecipit* V. 1, 27, 3. *Excoluntur spatia per semina* C. 3, 5, 4.
- Excoquere dimidium Ca. 107, 2. *b. e. coquendo absumere.* ad dimidium C. 12, 19, 1. *Excoquit terram frigus* C. 11, 3, 13. *vid. Fermentare.* crudiratem Laticonicis excoquimus C. 1 pr. 16.
- Excrementa frugum P. F. 26, 3. *vid. cretura.* tritici C. 8, 5, 25. *vuae, quae Graeci γίγαστρα vocant* P. N. 20, 4.
- Excreti a farina furfures C. 8, 4, 1. *excreta tritici dantur gallinis* C. 8, 4, 1. 8; 8, 6.
- Excruciata vngula Veg. 1, 26, 1. *quid?*
- Excubitor vigilans C. 7, 12, 1.
- Excubo. excubandis ouis vtiliores gallinae nouellae C. 8, 5, 5. C. 5, 8, 6. C. 8, 14, 7.
- Excudere oua V. 3, 9, 2. *it. 10 it. 13.* pullis formandis excudendisque C. 8, 14, 7. *ἐκκολλάπτειν.* *vid. Excusus.* *Excudi debet canalis a summo trunco.* P. Ian. 15, 17.
- Excultae oleae C. 5, 9, 6. *excultata semina* C. 11, 3, 49.
- vt Excurrat humor P. N. 15, 1. *Excurrimus, exsecuti sumus* P. Aug. 7. *Sed vid. no.*
- Excusatae matres ab incubatione P. 1, 28, 3. *de paonibus.*
- Excusent se inuicem a calore P. N. 7, 2. *pro defendant, sic excusante laetamine ne poma caduea nascantur* P. N. 7, 14.
- Excusus. excusis anserculis C. 8, 14, 7. *excusos pullos* V. 3, 6, 4. 3, 9, 2 et 13.
- Excurrit gradus ambulantium tremor fabricae. P. 1, 9, 2. *excutiunt se iumenta post volutationem* Veg. 5, 41, 1.
- Execaueris Ca. 42, 1.
- Exedra peristyllo conclusae aues V. 3, 5, 8.
- sine Exemplo nec docetur recte nec discitur C. 11, 1, 4.
- Exemptiles perticae C. 8, 11, 4. *ubi duo Codd. exemptibiles habent.*
- Exemptio fauorum C. 9, 14, 11. *exemptionem difficilem praebet* C. 3, 19, 1.
- Exempto anno i. e. exacto P. F. 17, 8. *quarto mense* P. F. 26, 2. *tempore* P. F. 33. *exemptis* xli diebus P. O. 15 et 14, 16. *tribus diebus* P. N. 20, 1.
- Exeo. Exit e terra primum hordeum V. 1, 45, 1. *vix vlla herba* C. 2, 12, 3. *conf.* P. F. 4. *exire nituntur oculi sarmentorum* P. F. 32. *exit melior aruis napus* C. 2, 10, 23. *lupinus non exit solo limoso* C. 2, 10, 3. *exeat et grandescat lens sarta* P. F. 4. *Exeunte mense* P. F. 25, 33. *fruiente.* *Ex vnde optimi exeunt asini* V. 2, 6, 2. *b. e. gignuntur.* *Ex non exeunt nouenae partes ultra etc.* V. 2, 1, 25. *b. e. transferri, applicari non possunt.* *Ex uti inde (de praedio) exiri possit* a. 1, 2. *V. no.*
- Exerceo. cursu et opere C. 6, 27, 11. *agrum multis arationibus* P. Ian. 13, 2. *locus frequenter exercitatus* P. Sept. 10, 7. *ubi alii libri excultus habent.* *fiduciam contumacem* P. Mar. 11, 1. *imperia in tauros* C. 6, 23, 3. *exercetur labor* C. 9, 15, 1. *exercentur machinae* C. 12, 50, 7. *Exercent mares ineundi cupiditas* C. 8, 11, 7.
- Exerito radicem C. 12, 58, 1. *antea erat pro eruito.* *In Vegetio* 1, 25, 6. *articulus insertus ex Codicis Sambuci scriptura exemptus mutandus erat in exertus.*
- Exerxin Veg. 3, 47, 1. *ἐξερξεν not.*
- Exesa salibus chalcis C. 8, 17, 12. *vermiculis oliua* C. 12, 50, 21. *vineae* P. F. 16, 1. *exesae fruges* C. 1, 6, 16.
- Exgruminantes cochleae V. 3, 14, 3. *no.*
- Exhalationes noxiae P. 1, 7, 4.
- Exhalata pruina V. 2, 2, 12.
- ne Exhalet odor Veg. 5, 68, 3.
- Exhaustum animal Veg. 4, 1, 11. *b. e. macilentum.*

- Exherbatur planta nouella C. 4, 31, 2. exherbandus erit locus C. II, 3, II.
- Exhibeat domino fidem ac benevolentiam C. II, 1, 7. exhibere natis generositatem suam C. 6, 36, 3. exhiberi haec diligentia non potest, nisi per patrem familias C. 3, 20, 5.
- Exhilaratur iumentum h. e. recreatur Veg. 5, 38.
- Exhorreat aëthus siccos C. 10, 154.
- Exhortantur semetipsos C. II, 1, 11.
- Exigo. Exigere partum V. 2, 4, 6. Exigit materiam furunculus C. 4, 24, 17. vitis C. 5, 6, 29. uuas complures vitis C. 3, 6, 2, 3, 2, 10 et 23. Exigendum opus C. 3, 13, II. sic exactor operis C. 3, 13, 13.
- Exigue prona planities C. 2, 2, 1.
- Exiguitas acinorum C. 3, 2, 24.
- Exiguitas cibi C. 7, 5, 5: culta foecundior, quam magnitudo neglecta P. 1, 6, 8.
- Exiguus aceti C. 12, 47, 5. laseris C. 5, 10, 15. laser C. Arb. 23, 1. vi. no. Exiguus Victor. C. Arb. 28, 4.
- Exilis ager C. 1, 4, 2. materia C. 10 pr. 4.
- Eximie optimum C. 8, 17, 1. Ita forte eximie larga C. 8, 17, 15.
- Eximitur scobes C. 4, 29, 15.
- Exinanire marsupium V. 3, 17, 2.
- Exinanitae alui apum V. 3, 16, 28.
- Exinde ut pabuli facultas est h. e. proinde ac V. 1, 20, 4. conf. 11, 24, 2.
- Existere parum ab esse differt V. 2, 7, 7. existunt steriles C. 7, 6, 8.
- Exitii genus eurculio C. 1, 6, 16.
- Exitus naturales C. 6, 30, 8. exitum non habet alius C. 8, 5, 20.
- Exolefcit gratia pascui vsu continuo C. 7, 3, 20. exoleuerunt longo situ vineta C. 3, 11, 2.
- Exolescere negligentia C. 2, 18, 3. sicari et exolescere, terram C. 3, 12, 3.
- Exordiri funem Ca. 135, 4.
- Exordium de monte fumant aquae P. Aug. 8, 3. Exordium sequentis libri C. 4, 2, 3. ubi forte pro accessu ad ipsum argumentum possis accipere. Ita 7, 12, 1. potest utriusque retinere consuetum significatum: refertur enim ad 6, 1, 6. Sed alioquin Exordium non est proemium libri vel initium, sed totus liber, aut argumentum certe manus et caput dicendorum. Ita verba, quae priore tradidimus exordio 4, 4, 1. respiciunt aperte partem parum a fine distantem. Dicitur exordium sequente, quae de vineis arbutisque 2, 22, 6. ad totum librum pertinet. Ita quanquam pars haec exordii penes tota iam exhausta sit 7, 5, 1. Quae superiore exordio percensuimus 7, 5, 4. Ita sequenti exordio 8, 17, 16. de totius libri argumento; et ne longiore exordio legentes fatigemus h. e. producamus librum per se satis longum 5, 12, 13. et Arb. 27, 1. Apertissime: prioribus subnecteretur exordiis 10 pr. 3. et prima parte huius exordii 11, 3. extr. atque in fine adeo libri. Gesner.
- Exorica purgabis caput equi Veg. 3, 6, 7. na.
- Exoriente Aëtu C. 2, 10, 21.
- Ex ab exoriente C. Arb. 3, 3.
- Ex ad exorientem versus V. 3, 9, 6.
- Exortus aequinoctialis V. 1, 12, 1.
- Exortus hiberni V. 2, 3, 6.
- Exossare carnem suis C. 12, 53, 1.
- Expandunt in sole C. 12, 15, 3.
- Expartae V. 2, 5, 7. v. not.
- Expausatum iumentum Veg. 2, 10, 9.
- Expectare caritatem Ca. 3, 2.
- Expeditre agrum sationibus faciendis C. 2, 2, 21. cibaria pastoribus V. 2, 10, 6. far ad cibatum V. 1, 69, 1. ad usum cibatus V. 1, 63, 2. laqueos ad aues capiendas P. D. 6, 2.
- Expedita discentibus C. II, 1, 9.
- Expellito uuas Ca. 33, 4. h. e. soli exposito.

Expendere vber foli feracis in de-
generes surculos P. I, 7, 1.
Experientia exercenda V. 1, 18, 7.
rerum varia C. 10, 338.
Experimentum muriæ maturæ C.
12, 6, 2. de experimento medi-
cina est Veg. 4, 4, 3. experi-
mentorum, nulquam varietas
omittenda C. 1, 4, 5.
Experiri annonam musti C. 3,
21, 6.
Experrectus vigor C. 1 pr. 12.
experrectiores sunt apes C. 9,
7, 5. munter *Est enim a grae-
co στέργω, στέργω pergo, ex-
pergo, id est excito, quæ est anti-
quissima notio verbi.*
Expers frumenti natio C. 7, 2, 2.
Experta terris suis surculorum
genera P. 1, 6, 2.
Expicata paleæ C. 8, 5, 11. i. e.
lustratae. not.
Expinsi far, Ca. 2, 4. vid. no.
Explantat pampinos vinitor C. 11,
2, 38. arbusculam C. 5, 9, 8.
sed vide ibi notam. explantatur
vento pampinus C. 4, 29, 11.
4, 14, 1. explantare suffraginem
C. 4, 24, 4. 4, 27, 6.
Explicata valle P. Aug. 11, 2.
Explorare gustu C. 2, 2, 20. 11,
2, 68. si regula exploraueris
aequale. P. 1, 9, 4. me explo-
rante, ita ad experientiam suam
provocat P. Iul. 3, 1.
Expolita frumenta C. 2, 21, 6.
Exponitur planta semen P. F. 25,
31 ponitur.
Expopulatio fructuum C. 3, 2,
18.
Expostulavit vsus C. 12, 2, 3.
Expressi anguli C. 4, 4, 1. sunt
recti, oppositi curvaturis obli-
que rotundis, quales in alveis.
Exprimit materiam curvatura in
vite C. 4, 20, 3. h. e. in loco,
vbi curvata est vitis gerumen fa-
cilis exit. vid. flexura et add. 4,
24, 13.
Expromisit nummos V. 2, 2, 5.
Expromittere est pro se, vel pro
alio solennibus quibusdam interpo-
sitis valide promittere. Cum de
eo nemo ambigat, quin pro alio

promittere significet, ille alter au-
tem intellectus, ubi pro nobis, ex
promittere dicimur, fere negli-
gatur, inuat illum non ex ha-
tantum Varronis loco, verum et
iam legum auctoritate confirmare
Igitur l. 19. §. 4. de donat. (39
5.) Servus cui pecunia credit
fuerat (quod quidem per leges fie-
ri non poterat, cum nihil suum
habeat servus) liber factus eam
expromittit. (ut adeo nunc demum
iure Romano, valide exigi ab e-
possit). Non erit donatio, sed de-
biti (iure naturali, non civili
Romano) solutio. Ita l. 110 d.
R. I. Nemo alienae rei expro-
missor idoneus videtur. Gene-
ratum sponsorem aut promissorem
notat L. 104. §. 1. de Legat. e-
fideicom. (30, 1.) Tabellas qui-
bus ei pecuniam expromiseram
Apertus in primis est l. 36. de iu-
re dotium (23, 3.) Ulpiani ser-
mo. Debitor mulieris iussu
eius, pecuniam viro expromisit
Et denique l. 7. §. 8. de dolo ma-
lo (4, 3.) expromissor intelli-
gitur simpliciter, qui plene promisit
pro se vel alio. Numirum si ex
complementi et perfectionis signifi-
cationem habet, ut in exaedifico,
exaggero, exhilaro, exquiro,
expio, expleo, expolio, ex-
porrigo. Gesner.
Exputatos palos acuere C. 11, 2,
12.
Exputare plantas C. 11, 2, 19.
vitem C. 3, 15, 3. pampinum
C. 5, 6, 31. salices C. 4, 30, 6.
Exradicata ut sint V. 1, 27, 2.
Exsaniare, humore tetro vel crudo,
quæ quasi quaedam sanies est, li-
berare e. g. baccam pressam C.
12, 47, 10. cum exsaniaveris
sinapi C. 12, 57, 2. exsanietur
caro salita C. 12, 53, 2. Exsa-
niet aqua nitrata amaritudinem
C. 12, 57, 1. Beroaldus comparat
cum Apuleiano examurcare. Met.
4. p. 73 ed. Præc. de pelle vrsina,
dum caelestis vaporis flammis
examurcatur. Gesner. Exsa-
nium sinapi est quod excastra-
tum

- inim* vocat Scribonius Cap. I. Comp. 9. et ex eo Marcellus Empiricus p. 30. *exuccatum* Gae-
 lius Aurel. Tard. IV. 8.
 Excusculpta foramina Ca. 18. cubi-
 lia. V. 37, 9; 8. *ubi Columnella tex-
 cisa habet.*
 Excicare terra C. 5, II, 3. Arb.
 8, 4. *ubi editum* excicare, vnde
 excicaueris Ca. 42.
 Exsequantur ordinis suos fructus
 sub maceris P. II, 37, 3.
 Exserito radicem *vide* exerito.
 Veg. I, 25, 6. *exsertus* *vide* de
loco motus: not.
 Excicati. cum fuerint Veg. 4,
 15, 5.
 Exsistere, *emergere* V. I, 34, I.
 Exfoluit corpus vuarum vis con-
 fusionis P. O. 19, 2.
 Exstantia. *vid.* Extah.
 Exstimulatae libidinis signa C. 8,
 II, 8. *stimulus* *vide* *stimulus* di
 Exstimulari libidinis furis C. 6,
 27, 3.
 Extinguo *vide* Extinguo.
 Exstirpare frigoribus *stoboles* C.
 Arb. 5, 4.
 Exstirpare ager siluestris Ca. II,
 2, 52. *stirpibus liberatur*. virgul-
 tis ager P. III, I, 1.
 Exsucto sudore sitim quaerimus C.
 I pr. 16. *exsuctiores* restibiles
 segetes V. 2, 7, II.
 Exsudat caseus acidum liquorem
 C. 7, 8; 4. *exsudant* amurcam
 omnem C. 12, 48, 3. *exsudent*
 dolia musto *quidam* legunt C.
 10, 432. *sed male. vid.* Exun-
 dant. *ut virus* *exsudet*, *an* *ex-
 sudent*? Veg. 3, 49, 2. *languor*
an languorem? *exsudet* Veg. 3,
 47, 5.
 Exfugeto succum in linteum Ca.
 156, 3. *not.* *exfugere* segetem
 Ca. 37, I. *arena*, quae *exfugat*
humorem V. 2, 4, 15. *exfugit*
tur vitis ab vno latere C. 4,
 24, 9.
 Exfultatio puerilis C. 7, 3, 18.
*Sic Hannibalem iuueniliter ex-
 fultantem dixit Cic. de Sen.* 4.
 Plautus vitulari *Persa* 3, 2, 2.
 SCHOETIG.

- Extalis reuerfatur Veg. 5, 10. *h.*
e. longanon, extremum intestini
recti. Est in Vulgato *interpr.* I
 Reg: 5, 9. *de Philistaeis.* Resti-
 tutinus eam vocem etiam 3, 6. *pro*
italis *Auctoritates* *aliae* *apud*
Dufresnium. *In Gloss. Philox. et*
aliorum etiam est *italis* *αγρός,*
quod corr. *extalis*; *not etiam in*
elit. *E. editum est.* *Gesner.*
sine vlla *Extantia* *h. e. vlla re, quae*
emineat vel extet C. 5, 5, 12.
 Extat fertilior arbor C. 5, 9, 16.
 Extensiones in ischuria Veg. 5,
 14, 2. *vix sanae sunt.*
 Extenta vitis Ca. 4, 20, 3.
 Extenuare fructum sumtu V. I,
 22, 2. *extenuatur* *scabies* C. 6,
 13, I.
 Exteri, Exteris genibus C. 9, 9, 5.
 Extergere *vide* Extriendum.
 Exterminare argenteam herbam C.
 10, 149. II, 3, 19.
 Externarum gentium agricolae C.
 5, 4, 2.
 Exterre spicis *grana* V. 3, 52, 2.
 C. 2, 9, II. *exteruntur* *pecudi-*
bus spicae *h. e.* 2, 21, 4.
 Extinguit stilla gemmam P. I, 6,
 9. *extingui* *veterno* C. 7, 5, 3.
Vide *tingo.*
 Extollere onera in iumenta V. 2,
 10, 3. *J* in maius voces P.
 lux: 7, I.
 Extorqueo. *siquis* *extorquet* P.
 Mar. 10, 14. *h. e. praeter natu-*
ram rerum vult efficere.
 Extorsus violenter saltus Veg. I,
 17, 4. *J* *extorta* *h. e. luxata*
 Veg. I, 28, 5.
 Extracta puteis pocula C. 7, 10, 7.
 Extrahitur humor C. I, 6, 11.
 Extranea exercitatio *f. extra urbem*
 C. 12 pr. 4.
 Extraordinariaq. species V. 2, I,
 28.
 Extricatur ager C. 3, II, 3.
 Extriendum *vel* *extrengendum* V.
 2, 7, 14. *not.*
 Extrinsecus *i. e. loco non suo* C. I,
 6, 17.
 Extrita litera V. 2, I, 7.
 Extruscia vngula Veg. MS. I,
 26, I.

Extuberat frequens nodus, *eminet*
P. Mar. 10, 25. *Edd.* pr. pro
exuberat.

Extumida in medio area V. 1,
51, 1.

Exuberat annus nimis floribus P.
Mar. 15, 3. terra C. 1 pr. 25.
vitis C. 3, 6, 4. exuberant ma-
iore fructu C. 5, 7; 4. exube-
rare cultu C. 2, 1. 5. P. Mar.
10, 25. *J* exuberant herbæ
fauorum ceras C. 9, 4, 5. me-
lior materia exuberandis vindē-
miis C. 2, 16, 5.

Exuētus, Exudo, *vid.* Exf.

Exuentus *monstrum vocis* Veg. 3,
3, 7. pro cruentus.

Exugeto *vid.* Exfug.

Exulcerantur vuluæ ferro C. 7,
9, 5. *J* exulceranda vitis C.
4, 24, 17.

Exundo C. 9, 9, 1. 10, 432.
vid. no.

si Exungulauerit iumentum Veg.
3, 57, 1.

Exuō. exuitur flore vitis C. 3, 2,
13.

Exurgeto bene aquam Cato 87.
*not. Verbi auctoritas præterea
nulla certa existat. Forte ex graeco
ὄργαν, ὄργασεν i. e. subigere,
derivanda propria latini verbi vr-
gere notio est.*

Exurit semina eruca C. 10, 334.
exurere ferri massas ita, vt ignis
speciem habeant C. 12, 5, 2.

Ἡβᾶν de vite pubescente *Comm.* ad
Col. p. 214.

Fabae fatio Ca. 35, 1. V. 1, 44,
1. C. 2, 10, 5. P. N. 1, 1. faba
trimestris C. 2, 10, 9. Marfica
C. 2, 9, 8. faba sarienda sit
nec ne? C. 2, 12, 6. bis sarcu-
landa P. Ian. 9, 2. quomodo
vellenda P. Iun. 3. Fabae co-
rium Veg. 2, 57, 2. coctæ. li-
quor C. 7, 12, 10. collectio C.
2, 10, 11. De faba *not.* ad Co-
lum. p. 37. Homero Il. 13, 589.
κῶμοι μελανόχροος dicuntur.
*In sacris Feralibus nigras fabas
Ouidius memorat Fast. 2, 576.
scin in Lemyalibus. Pontedera*

in Postumorum T. 1. p. 31. in-
telligit Fabam minorem seu
equinam Bauhini Pinac. 338.

Maiorem contra, quae in Gal-
lia Cisalpina viridis et cruda
pomi instar comedatur, esse
Marficam Columellae II. Cap.
9. Faba Alberto Magno de Ve-
getabil. p. 470. alti et quadrati
stipitis folio lato, flore albes-
cente, ex rubeo, differt a le-
guminibus reliquis, quod in
siliqua fabae inter fabas est
quaedam substantia rara terrea
alba commixta, in qua sunt
grana distincta, sicut est in cu-
cubita; et hoc non est aequali-
ter in omnibus siliquis, sed
in quadam plus, et in quadam
minus. Secundum totam lon-
gitudinem stipitis producit sili-
quas in omni parte quadrati sui
in circuitu, siue emittat stipes
ramos, siue non. Ita Albertus.

J Mensurae nomen est: ad fabae
magnitudinem Veg. 3, 12, 3.

Quantum fabae paritur magnitu-
do Veg. 3, 67, 2. Saepissime ita

Scribonius, *inducantem*. Rhodio.
Add. Salm. ad Solin. p. 688 sq.

Fabaceus mucus Veg. 3, 36, 2.
fabacea inessis. P. N. 1, 2.

Fabaginum acus Ca. 54, 2. *not.*
Fabalia Ca. 37, 2. matura C. 2,
10, 9; pro stercore inaraniur V.

1, 23, 3. et 31, 4. ubi inter fa-
bulia et fabacia variantur. Sic

Provincialia, sic Crescentius melega-
ria dixit melegae stipulas.

Faber piscis maris Atlantici C. 8,
16, 9.

Fabrica agrestis P. 1, 12. fabricae
planae P. 1, 9, 2. totus fabri-
cae tractus P. 1, 8, 3. fabricae

villaticae sedem parare P. 1, 7,
4. ad fabricam caedendae mate-
ries P. Ian. 22. N. 15, 1. Ni-

mirum fabrica generale vocabu-
lum aedificiorum omne genus com-
prehendit.

Fabricatis in hunc usum vasis C.
8, 3, 8.

C. Fabricius C. 1 pr. 14.

Fabrico. inguin C. 6, 2, 10. na-
vigia

vigia C. 4, 3; 1. fabricentur
alvei P. 1, 38, 1. canales C. 7,
10, 8.

fabrilis libella C. 3, 13, 12.

fabulia pro fabalia *Cod. Pol. bis*
apud V. 1, 23, 3. et 31, 4. not.

Fabulis pro fabis ex *Planti Stich.*
5, 4, 8. fabulum ex *Gellio* 4,
11. laudat *Gesneri Thes. L. L.*
In nothis Dioscorid. 4, 66. pa-
pauer corniculatum latine *Φάβου-*
λος μάγνυρος appellatur.

fabulos albos III. Ca. 70, 1. *sed*
vide notam.

facio. Facientes adiuuant Dii V.

1, 1, 4. *Vi no.* *J* facito in-

feruere C. 12, 38, 5. facies de-

feruere fuceum P. S. 16. facient

te peruenire ad — P. Apr. 8, 3.

quae res eos faciet scissuris ape-

riri P. Mai. 12. *J* Facito sur-

culos sint longi Ca. 41, 4. par-

tem digitos sex altam facito fiet

Ca. 17, 4. reliquas canes facit

vt sint in turo V. 2, 9, 15. vi-

tem quam ponis fac vt ad orien-

tem spectet C. Arb. 4, 4. *Vid.*

ad Cato 8, 2. *add Cort. ad Sall.*

Ing. 14, 11. Ita *Gell.* 14, 2. Vt

et illud, in quo haerebam, et

caetera faceret me vt earum re-

rum essem prudentior. *Gesner.*

J Librum ad librum vorsum

facito Ca. 40, 3. *per ellipsin* vt

sit. Ita certam diem facito Ca.

ciunt plantas cacumina ficulnea

P. Mar. 10, 35. fructum, quae

e terra nascuntur V. 2 pr. 5.

caulem spicae C. 11, 3, 21. C.

11, 3, 27 et 58. vinum vuae C.

Arb. 3, 2. spinam facit aspara-

gus C. 11, 3, 46. stercus facit

multam herbam V. 1, 38, 3.

J Producere ad motis ad se causis

quas secundas vocant. Qui face-

re vult bonum gregem alinorum

V. 2, 6, 1: vinum C. 12, 40, 1.

frumentum V. 1, 7, 2. viteum

Ca. 52, 2: oleam Ca. 65, 1.

apium lati folii C. 11, 3, 3. vio-

lam C. Arb. 30, 1. *J* Parare.

faciundam oleam locare Ca.

145, 1. facere caseum C. 2, 22,

3. *J* De medicamentorum viri-

bis. Faciunt in hunc vsum fo-

lia C. 4, 13, 2. facit bene Ca.

157, 6. facit optime remedium

C. 6, 15, 1. *add.* 8, 17, 13.

J Face pro Fac Ca. 23, 1, 26.

J violam qui facturús est C.

Arb. 30. *not.*

Facies ne deforment iumentum

Veg. 3, 11, 4. *h. e. species. Plu-*

ralis est, vt in vulgato. Quid fac-

cies, facies Veneris cum vener-

is ante cet. *J* Facies terna *h.*

e. genera tria diuersa V. 1, 9, 3.

conf. C. 10, 188. *J* faciem li-

terae Graccaae obtinet stella C.

3, 13, 13.

Facile est, quod habeant V. 2,

10, 6. ex facili, *facile* C. 6, 1,

1: 12, 44, 1.

Facilitas cerasi P. O. 12, 5.

Factores olei Ca. 64, 1. 66, 1.

iurant 145, 2. doliorum cupa-

rumque P. 1, 6, 2.

Factorii modus complerus P. O.

10, 1. *i. e. vasis quod factum*

capit.

Factus et factum. in singulos fa-

ctus olei C. a. 67, 1. Factum di-

cunt, quod vno tempore con-

ficiunt, quem alii *clx* aiunt

esse modiorum etc. V. 1, 24, 3.

Facti vnus mensura C. 12, 50,

19. cum expresserint facta C.

12, 50, 22. factu ornata villa

V. 3, 1, 10.

- Faculas vineaticas et ruscarias quidam legunt. Ca. II, 5. *Rectius*
Faleulas, *Eadem varietas in Paladio* I. 43, 3.
- si Facultas sit alendis farmentis C. 4, 29, 1. ne vagandi facultas detur C. 8, 14, 11. si facultas non est rescis *i. e. copia* C. 4, 24, 17, si facultas eius sit copiosior *i. e. si maior eius copia suppetat* C. 12, 38, 8. *¶* Facultates aliquas acquirere C. 12 pr. 2.
- Faecariae sportae Ca. II, 4. *vi. no.*
- Faeciniæ vites C. 3, 2, 14.
- Faecinum vinum an Serinum? C. 12, 47, 6. *vi. no.*
- Faecula, Veg. 6, 16, 1. *Vide* Fecla. et ad Col. p. 638.
- Faeculentum vinum vt limpidum reddatur P. O. 14, 12. faeculentum mingit animal Veg. 5, 3.
- Faeles et maeles *scribitur* V. 3, 11, 3, 3, 12, 3. *vid. Feles.*
- Faex vel Fex, faecem reducere in summum C. 12, 19, 4. fecem vini boni C. 12, 30, 2. not. Cf. Fecla.
- Faginea materia Ca. 21, 4. C. 12, 45, 5. faginae arculae.
- Fagus ad quae utilis P. N. 15, 2.
- Falculae breues tribulatae P. I, 43, 3. not.
- Falculae vineaticae et ruscariae Ca. II, 4. vindemiatoriae C. 12, 18, 2.
- Falere ornithonis V. 3, 5, 14 et 16.
- in Falerno perticae pro iugis vinearum V. I, 8, 2. Falernas tamen vltimos scilicet vite maritatas habet luuenalis 6, 150.
- Falerno completa multo C. 10, 431. Falerna annosa, fructuosiora V. I, 65, 2. Falernum κίρρον, λεπτόν et διαυγῆ Galenus Compos. med. sec. genera I. p. 319. comparat cum Aruifio, Lesbio et Timolite
- Faliscus ager V. 3, 16, 10. Faliscæ praesepes Ca. 4, 1, 14, 1. nempe optimum, vbiq̄ue pro nomine proprio accipere.
- Fallo. vide ne te fallat *int. animus* V. 2, 1, 25.
- Falx. falcem supponere C. 10, 328. falces sex generum V. I, 22, 5. foenariae, stramentariae arborariae Ca. 10, 3. vineaticae siluaticae Ca. II, 4. putatoriae messoriae, foenariae P. I, 43, 1. verriculatae, rostratae, denticulatae C. 2, 21, 3. lunatae Jan. 1, 43, 2. vinitoriae falce figura C. 4, 25, 1.
- Fames, terribima mortis causa C. 2, 11, 7. famis impatientissimae sues C. 7, 11, 3.
- ad Famices malagina Veg. 4, 5, 3. no. 6, 19, 2. Garg. 23. restitutum etiam videtur C. 12, 2 not
- Familia vt curanda Ca. 51, 1 C. I, 1, 8. 9. cibaria et vestimenta quae requirantur Ca. 56, 59. C. 11, 1, 21. familiae numerus V. 1, 18, 6.
- Familiaricae sellae V. 1, 13, 4. *rectius* familiares, *ante Aldinum*
- Familiaris-lar Ca. 2, 1. it. 143, 2. familiares bubulco fiant boues C. 6, 2, 6. familiaria aquae vridia C. 8, 15, 4.
- parum Familiariter nostro solvenit C. Arb. 1, 3.
- Familulatus miserorum C. 1 pr. 10
- Far, *frumenti genus.* Far promendum V. 1, 63, 2. 1, 69 1. far adoreum V. 1, 9, 4. Campanum praestantissimum V. 1, 6. veniculum, vernaculum, vermiculum? ad C. 2, 6, 3. 1, 2, 9. *¶* Faetium etiam far est Ca. 143, 3. ita farre et sapa in crustatur olla cibo cochlearum V. 3, 14, 5. far hordei P. I, 28, 4. it. 1, 29. 2. hordeaceum C. 11, 14. triticeum C. 8, 5, 2. add. Farriculum, it. Fittul farraria. not. ad Col. 8, 5, 2. Statius Silu. 4, 9 nec leues alcae nec asperum far. Aretacum Cappadox 4, 3. p. 99. Φάρ τρυγγικόν παχύ εὐν καὶ κολλώδες καὶ γλίσχος. vbi Perituposuit locum Aclepiadis apud Galenum Compos. Medic. sec. loc

- ca 9, 3. *Φάρως ὁ καλῶσι ζέαν*
ληλωσμένω. etiam in plurimis
 retaei 'odd. ζεῖα legitur pro
 re scripta. De farre exstat
 regia Pontederæ disputatio
 Postumorum Opp. T. I. p.
 —26. vnde præcipua argu-
 enta huc transferam. Far
 lusinum igitur docet esse
 raecorum *τίφην*, et quæ
 uhino Zea maior vel dicoc-
 s appelletur, spica tritico si-
 llis, aristis mutilata. Alte-
 m far venuculum comparat
 Bauhini Zeocritio, quod
 lia *Speltone* vocet, coloris in
 ca nunc rutuli nunc albi.
 ndem esse Plinii *Arincam* Gal-
 am et Graecorum *ὄλῶραν*,
 sflorem farre, maiore spica
 ponderosiore, vt est apud
 nium 18. c. 8 et 10. Tertium
 seu *semen trimestre* et *halica-*
um esse Graecorum *ζέαν*, quæ
 lgo in Italia *spelta* dicitur.
 ica graecè est *χόνδρος*. Far
 im dici, quod ad cibum ex
 re, tritico et hordeo paretur,
 uit Pontedera p. 27. Diony-
 s Halic. Antiq. 2. cap. 25.
ῥάκια ἐπὶ τῆς κοινωρίας τῆ
ῥός, ὁ καλῶμεν ἡμεῖς ζέαν
ὡσπερ Ἕλληνες τὸν κριθῖνον
πὸν ἀρχαιότατον ὑπολαμβά-
τες ἐπὶ τῶν θυσῶν κριθαῖς
ἀρχόμεθα, ἕλας αὐτὰς κα-
τες, ἔτω Ῥωμαῖοι τιμιώτα-
τε καρπὸν καὶ ἀρχαιότατον
ἡ νομίζοντες τὰς ζέας διὰ
τῶν ἀπάσης ἐμπύρου θυσίας
ἀρχονταί. vbi Cod. Vatica-
 post ἡμεῖς ζέαν egregie in-
 : haec; αὐτῆ γὰρ ἦν ἀρχαία
 μέχρι πολλῶ συνήθης ἀπα-
 αὐτοῖς ἢ τροφή. Φέγει γὰρ
 λήν καὶ καλήν ἢ Ῥωμαίων
 τὴν ζέαν. καὶ ὡσπερ etc.
 ninosus morbus equorum
 . 1, 7, 1. 1, 14, 1. boum
 , 18. affecti farcimino? Veg.
 , 2.
 omata Veg. 1, 28, 2. MS,
 inomata.
 i aues vt debeant Ca. 89,
90. V. 3, 9, 20. C. 8, 7, 4. bo-
 ves V. 2, 5, 10.
 Farctus fici plenior ac melior C.
 5, 10, 11. not. sed farctum
 plenius C. Arb. 21, 2. no.
 Farinarium cribrum Ca. 76, 3.
 de Farno tabulata P. 1, 9, 3. not.
 Farracia seges V. 1, 31, 5.
 Farraginata C. 11, 2, 71. sed
 vid. no.
 Farrago V. 1, 31, 5. C. 2, 7, 2.
 feritur C. 2, 11, 8. P. S. 8, 1.
 hordeacea C. 2, 11, 1. 11, 2,
 99. datur purgando equino pec-
 cori V. 2, 7, 13. J Ferragines
 scribitur Veg. 1, 56, 26.
 Farrearia fistula Ca. 10, 3. pilum
 farrearium *ibid.* 5.
 Farreus panis C. 7, 12, 10.
 Farriculum e nouo tritico P. O.
 21.
 Farsura V. 3, 9, 1. no.
 Fartor C. 8, 7, 1.
 Fartura auium C. 8, 7, 4. fartu-
 rae destinatur turtur C. 8, 9, 1.
 Fartus semine cucumis C. 10, 393.
 Fasceis pro fasciis, circumdantur
 pedes C. 6, 12, 4.
 Fascia corticis ne dissipetur P. F.
 17, 2. fasciis circumdantur pe-
 des C. 6, 12, 4.
 Fasciculi leguminum C. 2, 10,
 14. foeniculi fastibus illigati
 C. 12, 19, 4.
 Fascinam face i. e. fasciculum Ca.
 37, 5. not. p. 102. In Ouidii
 Fastis 4, 754. vnde data est ae-
 grae (tenerae alii libri) fascina
 frondis oui. vbi septem Codd. fa-
 scina habent. Sed ibi utraque
 lectio locum habere posse videtur;
 nam corbis et fasciculus frondium
 pecori datur.
 Fascio. fasciare fracturam Veg. 3,
 47, 3.
 Fascinatum animal Veg. 5, 73.
 Fasciolo superligabis Veg. 3, 57, 1.
 Faselus vel Phaselus, C. 2, 10, 4.
 not. P. S. 12. O. 1, 3. C. 10,
 377. not. Faselos suo tempore di-
 ci (Φασήλους et Φασήλους) et λο-
 βός, quia cum siliqua ipsa fructus
 totus comedatur, quos Hippocra-
 tes et Dioctes vocant δολιχός,
 mouet

- monet Galenus de Alim. Fac. 1, 28. cuius locum exscripsit Aetius. Dioscor. 2, 176. de *suilace borten-* si ἢς ὀ καρπὸς λόβια. ubi Mathiolus censet esse, quas Itali fabas turcicas, nostrates *Welsche Bohnen* appellant.
- Faseolus** vel Phaseolus ad escam feritur C. II, 2, 72. faseoli virides integri C. 12, 9, 1.
- Fasianus** aues pro Phasia. MS. P. 1, 29.
- Fastidiosae** fiunt boues praegnantēs V. 2, 5, 15.
- Fastidium**, deliciae gulae V. 3, 9, 18.
- Fastigium** habet fossa, ut exeat aqua V. 1, 14, 2. *h. e. declinitatem.* Quo fastigio sit fundus, videndum V. 1; 20, 5. *h. e. quam altus vel declinis.* iusta fastigia Pall. 9, 17, 2. not. Hinc fastigiatae dicuntur quae ad summam latitudinem lateribus de nexis in angustiam ad titulum (genus fossae brevis) coniunctae perveniunt apud Hyginum p. 78. corrigente Rutgerio V. L. p. 52. ¶ Fastigia tria *h. e. summa genera* V. 1, 6, 2. no. it. 5 et 6.
- Fastus** antiquorum astrologorum C. 9, 14, 12. *Silius Italicus* 2, 10. Aufonios atavio ducebat consule fastus.
- Fatetur** vetustatem semen sinapi P. O. II, 2: fatentur maturitatem amygdala P. Ian. 15, 12.
- Fatigata** vitis dapsili proventu C. 4, 27, 6. fatigatus libidine aries C. 7, 3, 4.
- Fatigat** saevientem contumacia pervicax C. 6, 2, 11. fatigantur semina multo soli pressa pondere C. 4, 1, 6.
- Fatiscit** segetibus solum C. 2, 14, 3. i. e. fatigatur, *exsugitur.* Antiqui fatiscor dixerunt pro fatigor, auctore Nonio.
- Fauces** praecipites ad fornacem Ca. 38, 3. not.
- Faudentia** et Faentinus ager V. 1, 2, 7. C. 3; 3, 2.
- Fauilla** pro stercore C. 2, 14, 5. Hinc fauilla nigra satiari C. 10, 354. Fauilla cum liquore mixta glutinare vitia tuborum fertilium P. Aug. 11, 3. Huc pertinet locus Claudiani Idyll. VI. Aponi fontibus vers. 56. in patulas plumbi labitur inde vias. nullo cum strepitu madidisque infusa fauillis despumat niveum fistula caua salem. ubi tamen Gesnerus fauillas interpretatur de toplicea coloris cinerei materia, quae fistulis adhaereat cum sale.
- Fauoniana** pira C. 5, 10, 18.
- Fauonius** eximius ad ventilanda fruges C. 2, 21, 5. cf. ad. 19, 2. Fauonii exortus V. 28, 2. cum Fauonii spirare coeperunt C. 3, 11, 7.
- Fauorabiliter** sentire P. inf. pr.
- Faustulus** pastor Romuli et Reatutricius V. 2, 1, 9. per ludum Atticus ita appellatur V. 2, 3.
- Fautores** competitorum V. 3, 18.
- Fausus** apum V. 3, 16, 24. ventus in altaria V. 3, 16, 5. faui militi V. 3, 16, 22. fauorum eminentio V. 3, 16, 34. duo genera ubi duo examina C. 9, 15, 6.
- Fax**. facem libidinis auget voluptatis dilatio P. Iul. 4, 5. facem incidere C. 2, 22, 3. not. *Syracusani γράβια faces dicebantur Theodoridas poeta ap. Athenae. XV. p. 699. πίσσα δ' ὑπὸ γράβιων ἔσταζε,* pix de face stabat. *Vocabulum Selencus ibidem interpretatur lignum quercinum vel iligneum, quod contusum (ἐθλασμένον) et fissum accensumque facis usum viatoribus praebet. Scilicet pice illitum ardebat.* Dioscor. 4, 117. de mygri semines tosto: κόπτοι καὶ περιπλάττοντες γράβιο καὶ ἀντὶ λύχνου χρῶμενοι. Facem viatoris sepi timet Varro.
- Febriticus** pecus ut curetur C. 6, 9, 7, 5, 10.
- Febricosi** equi Veg. 2, 10, 4.
- Febrit** Veg. 1, 13, 8.
- Februarii** opera C. 11, 2, 14.
- Fecinum** vinum *vid. Faeci.*
- Fecula** Veg. 1, 18, 1. 2, 26, 3. 21

- 22, 3. 4, 16, 1. est faecula. *Dodonaens* 3, 3, 36. ex *Aegineta* *σφέλην* dici ait faecem vstam, eandemque officinis Tartarum vstum et calcinatum appellari. *Vid. Rhodius Lex. Scribo. v. Fe-*
cula, ubi de σφέλην Graecorum
et hoc ipso Vegetii loco. Gesner.
Graeci τρύγα οινικήν ὀπτὴν vo-
cant, de qua Dioscorides 5, 132.
Plinius 14. s. 26. et saex vini re-
cepit siccata ignes, ac sine ali-
mento per se flagrat. Cinis eius
nitri naturam habet easdemque vi-
res, hoc amplius, quo pinguior
sentitur. Idem 23. s. 31. Vini
faeci tanta vis est vt descendentes
in cnpas enecet, — cum hordea-
cea farina et thuris polline in vi-
no decocta crematur et siccatur.
Experimentum est legitime coctae,
vt refrigerata lingnam tactu vi-
teatur vrere. Celerrime exanima-
ur (διαπνέεται) loco non incluso
nidita. Crematio ei multum vi-
um adiicit: Est igitur nostrum
Weinsteinsalz. gebrannter Wein-
stein. Ex vino Italico vel si-
nili, scilicet austriore, parat
Dioscorides.
fel ad Veg. p. 52.
 es et melis (faelis et maelis) V.
 II, 3. 3, 12, 3. cum viuerra
 angitur C. 8, 15, 2. *conf. C. 8,*
 4, 9. *Foninum interpretatur Be-*
onaldans.
 taurinum radicibus pirorum
 usum contra vermes P. F.
 5, 5. 25, 15. Mar. 10, 4. felle
 ubulo inaceranda semina con-
 a mures P. 1, 35, 9. fellacertae
 ridis contra putredinem P. F.
 5, 15.
 cula sine filicula Ca. 158, 1.
 ten. semina gallorum pilosa
 udantur V. 3, 9, 5. torosa et
 amerosa C. 6, 29, 3. semina
 cari atque interdum inuri so-
 nt C. 6, 38. feminae et maris
 virgultis et arboribus quae
 fferentia V. 1, 41, 4.
 stellae breuissimae P. 1, 24,
 al. fenestrellae. fenestellis
 uminari C. 8, 3, 3.
 T. IV. P. III.
- Fenestrae qua parte faciendae V.
 1, 13, 5. Punicae V. 3, 7, 3.
 Feralis mensis C. 10, 191. feralia
 carmina flere C. 10, 350.
 Ferax. feraces seminum C. 6, 36,
 3 feraces venti P. N 5.
 Ferctum Ioui Ca. 134, 2. *not. fer-*
ruin Ca. 141, 4.
 Fereola vitis, an ferreola? C. 3,
 2, 28.
 Fertiae publicae aut familiares Ca.
 140. bubus et bubulcis Ca. 132,
 1. mulis, equis, asinis, nullae
 Ca 138. per ferias quae tacere
 liceat Ca. 2, 4. C. 2, 22. II, 1,
 20. feriis boues iungere vti li-
 citum Ca. 138. feriis caret ne-
 cessitas P. 1, 6, 7.
 Ferina caro C. 10 pr. 1.
 Ferio. ferire foedus V. 2, 4, 9.
 Feritatem ea res mentalstro detra-
 hit C. 11, 3, 37.
 Fermentata colluuius C. 1, 5, 6.
 J Fermentatum solum C. 4, 1,
 3. *not. 11, 3, 13. not. J Fer-*
mentato ac molli solo (pedum)
cans V. 2, 9, 4. not.
 Fermento. Fermentantur in am-
 phora ficus C. 12, 17, 1. J Fer-
 mentare terram potest itercus
 columbinum V. 1, 38. 1. C.
 2, 15, 1. fermentari finito, C.
 5, 9, 1. nihil aliud est colore,
 quam resolvere et fermentare
 terram C. 2, 2, 4. *Hippocratis*
ζύμωνων ἡπατος de timore ieco-
ris, γαστήρ ζύμωνη et ζυμώδεα
ἄρα comparare licebit. Cf Foessii
Oeconom. h. v. Est a fernere, cu-
ius verbi notiones bene explicuit
Gesneri Thes. L. L. in con-
ferueo.
 Fermentum terrae fossae P. F. 18,
 1. fermento quasi aliquo abun-
 dat C. 2, 2, 19. velut fermento
 quodam humus intumescit C.
 4, 1, 7. *not. in fermentum con-*
gerere solum C. 3, 11, 3. not.
 Ferox, *Canis nomen C. 7, 12, 13;*
 Ferrago v. Farrago.
 Ferramentorum varietas V. 1, 22,
 5. quali ferramento faciendā
 insitio C. 4, 29, 15. quali puta-
 tio C. 4, 24, 21.
 N
 Ferreae

- Ferreae Ca. 10, 3. 155, 1. V, 1, 22, 3. Furcas *intelligi vult Turn.*
 7, 22. *Est ubi forte commodius palas. Gesner. Ferreorum clauotum atque omnino ferri contra tonitrua vis, not. ad Column. p. 436.*
 ubi Ctesianae narrationi adde locum Philostrati Apoll. 3, 21. *ἐπὶ γὰρ ποτε ἀδαμάντινα τῷ τάγγυ τὰ τῷ ξίφῃ ἐς γῆν πήξαντος, ὑπὲρ τῷ μηδὲν δαίμα ἐμπελάσαν τῇ χωρᾷ.*
 Ferreola vitis *vid. Fereola.*
 Ferrugineis hyacinthis C. 10, 305.
 Ferrum. Ferri massae ignitae C. 12, 5, 2.
 Fertilitatis signa in vite P. F. 9.
 Fertum *vid. Ferctum.*
 Ferue bene facito Ca. 157, 9.
 Ferueo. ubi diu ferbuerint P. Ian. 19. feruebit in se mustum C. 12, 19, 5. primo ardore P. O. 9. feruente sole Veg. 4, 12, 3.
 Ferula fissa comprimuntur testiculi P. Mai. 7, 1. ferulae minaces C. 10, 118. e ferulis alui apum V. 3, 16, 15. ferulis circumdatis colligare C. 7, 5, 18. *add. Veg. 3, 47, 4. ferulae flos silens cum caule conditur C. 12, 7. not.*
 Feruta ablata Veg. 3, 42, 4. 3, 48, 9. *vid. legendum feruta, aut feruura potius, Φλεγμονή, ut ostendit Dufresnius. Gesner.*
 Feruore vini ruptae orcae aut dolia V. 1, 13, 6. *¶ feruores aestiui C. 4, 24, 3.*
 Ferus, a, rum. Ferus Iupiter C. 10, 329. feri arietes C. 7, 2, 4. feri per mansuetos consuefiunt C. 8, 10, 1. ferae pecudes ab hominibus mansuefactae V. 2, 2, 2. ferarum pecudum genera V. 2, 1, 5. ferae arbores C. 3, 1, 2.
 Feruta vel Feruura *vid. Ferunta.*
 Fessū opere, frigore, aut calore V. 1, 13, 1. *sic V. 2, 1, 1.*
 Festuca *vid. Fistuca.*
 Festinantius demetere C. 2, 9, 15.
 Festinabimus emundare C. 4, 27, 1.
 Festi dies vt agendi villico C. 11, 1, 19. festis exercere diebus quae licitum C. 2, 22, 1.
 Feriae.
 Fex, *vide Faex.*
 Fibram rapi mediam gustato 12, 54, 1. fibras emittunt cae vlpici C. 11, 3, 21. fibrarum quatuor esse coeper frumenta C. 11, 2, 9. fibrarum porri *i. e. folia.* C. 11, 3, 1. lactucula teneris fibris C. 10, 1.
 Fibulae in apparatus trapeti Ca. 5. fibulae iligneae, vlmuceae, ficulneae Ca. 31, 1. Sed *¶ in vsu chirurgorum et est.* Sic C. 6, 5, 4. *Edd. pr. bent fibula pro subula.* Sic bulae ad palpebras Veg. 3, 1. ad vulnus linguae Veg. 31. *add. Veg. 1, 22, 6 et 3, 6. ubi fibula venae plagam stringis: monstrat origi graeci ἀγκυρῆσος vnde ἀγκυρῆσος fibula labia vulneris tracta adstringere. Vid. Reg De omni autem genere fibulae Rhodius de acia Celsi.*
 Fibulantur puluinis testaceis Atriae C. 1, 6, 13. *vid. no.*
 Fictae tabulae *b. e. fixae V. 3, 4. vid. Afficta. Confictus.*
 Ficariae crates Ca. 48, 2. *¶ ter ficarias, (siceta) caprifici bor suspenditur P. Mar. 10.*
 Ficatū *vid. no. ad P. 1, 30.*
 Fictum V. 1, 41, 1.
 Ficulneae arboris C. 5, 11, 11, 2, 56. ficulnea cacumin Mar. 10, 35. folia C. 6, 3, 1.
 Ficulnas insitiones V. 1, 18. ficulneas al.
 Fici arbor C. 5, 11, 14. *fi ferantur Ca. 8. it. 28, 1. V. 41, 5. C. 5, 10, 9 sq. Arb. feri, coli, et curari vt fol P. 25, 33. Mart. 10, 23. vt inferantur Ca. 42, 1. C. 11, 7. P. Apr. 5, 1. inf.*
 Fici planta P. Mar. 10, 25. cucuina C. 5, 10, 10. Fici grossos teneant Ca. 94. F ad Diuae Rumiae sacellum 2, 11, 5. *Fici semen Tertull paxaner: Etiam de oliuae nu*

- mitis et opimae et necessariae oleaster exoritur; etiam de paupere fici gratissimae et suavissimae ventosa et vana capricus exsurgit: Contra haereses. cf. Mercurial. V. L. 6 c. 7. p. 123. *J* Fici quas edimus V. 1, 41, 5. quae genera in Italiam translata V. 1, 41, 6. genera praecipua C. 5 10, 11. *Conf. Catalogum Macrobianum* 2, 16. *Apud nostros occurrunt quas suis locis commemoramus* Africanæ, albæ, traxæ, biferae, callistruthiæ, launiae, cereolæ, Chalcidiæ, Chelidoniæ, Chia, Lycæ, Libyscæ, vel Libyscæ, iuniae an Liuianæ? Lydiæ, Iariscæ, Rhodiæ, Sabina, V. 1, 67. Saguntinae, Sulcæ, Teninae, Topiæ. Fici ut siccantur C. 12, 15. aridæ C. 12, 5, 12, 14. 11, 2, 62. ut interrae maneant Ca. 99. ut feruentur P. Mar. 10, 33. earum contra siccantur P. Mar. 10, 35. si conculcatae massa in offas iussa siccatur C. 12, 15, 4. ut commendae V. 1, 67. ficum ad althas adhiberi iubet P. 1, 41. Fico acetum C. 12, 18. *J* Fici duplices Veg. 2, 10, 6 1, 3, 17, 3, 21. 4, 8, 2. v. *supra* duplex. ficus maturissimas C. 12, 17, 2. Ficia fictilis et vitrea C. 12, 38, 12, 56, 1. *add.* 12, 7, 3. 12, 4. bona soluere Ca. 14, 3. cum fide C. 3, 2, 29. fidem habere certam C. 11, 3, 8. Fucula, sidus C. 11, 2, 37. *eam* C. 11, 2, 14 et 40 *it.* 57. 88. 97. Fidem nostri volunt, quam λύραν Graeci V. 1, 5, 12. Fucina creta V. 3, 9, 3. Figlim (*artem*) exercere V. 1, 2, 1. Fucalis creta C. 6, 17, 6. figuribus tritis C. 7, 5, 9. Dioct. V. 178. ὄτρακα τὰ λίαν τοπτα ἑσχαρωτικά, ἔθεν
- ἐπιχρῶμενα σὺν ὄξει κνησμάς καὶ ἐξανθήματα ἰᾶται.
Figuli faciunt dolia V. 3, 15, 2.
Figurae inaequalitas in doliis C. 12, 4, 5.
Figurati e lateribus parietes P. 1, 34, 4.
Figuro. figurare in speciem cunei C. 4, 29, 9. figuratur manu caesus C. 7, 8, 7. simile angustae ollae C. 9, 15, 5. vinea C. 4, 21, 1. figurantur duo remones P. Jun. 2, 3 semina principiis agilioribus *de conceptu animalis* C. 6, 37, 2. fingendi et figurandi ceras C. 9, 15, 7. *J* figurantes cupiditate sibi ipsae Venerem C. 6, 27, 4.
Filieta extirpantur P. Aug. 3.
Filix ut extirpetur C. 2, 12, 13. C. 11, 2, 62. P. Mai. 3, 3. eius usus in substernendis tabulatis P. 1, 9, 3.
Filieta C. 2, 2, 8.
Filicula trita C. 6, 27, 11. *vid.* Felicula.
Filius lacisse dicitur a mulomedicis Veg. 5, 17, 4.
Filum, nervus Veg. 6, 3. *not.* filum laedere idem 5, 17, 4. *not.* *J* filo gracili connectere carmina C. 10, 227.
Fimi bubuli fumus aptus apibus C. 9, 14, 1. 9, 15, 7. fumus leporis in medicina bouum Veg. 5, 56, 3. fimus siccus C. 3, 11, 4. *not.*
Fingitur ex parentibus proles C. 6, 36, 1 et 3. 6, 37, 7. fingendi et figurandi ceras C. 9, 15, 7.
Finio. arbusto nihil potest apte finire *h. e.* definiti, determinari, ut nunc loquuntur C. Arb. 5, 6.
Finis dicitur, qua vendas Ca. 149, 1. *vid. no.*
Fines arboribus satis tuendi V. 1, 15. *J* Fini qua in modiolos erit Ca. 21, 3. radicibus fini Ca. 28, 2. ansarum fini Ca. 113, 2. ea sine qua adraferis, quousque C. 5, 12, 5. C. Arb. 26, 4.
Finitio ab antiquis lege sancita C. 5, 11, 12.
N 2

- Fio. fieri oportet porcam, *sacrificari* Ca. 134, 1. *¶* fiunt haedi maximi in Caprasia V. 2, 3, 4. *¶* fit deterius, V. 2, 4, 13.
- Fircellina LX millia V. 3, 4, 1.
- Fircellius Pauo *collocutor* V. 3, 2, 2, 3, 6, 1.
- Firmarunt, posse inferi, *confirmant* P. O. 12. firmatur a Gracis P. F. 26, 3. firmantur, *affecerantur* P. S. 3, 1. *¶* donec firmentur agni P. N. 13, 2. firmandae largo pascuo equae C. 6, 27, 10.
- Firmus. eo erunt firmiores, *fideliores* V. 1, 17, 5.
- Fiscella cum sale populari Ca. 88, 1. in fiscellam conferre uvas et prelo premere C. 12, 39, 1. fiscellae texendae et picandae C. 12, 18, 2. iunco factae rariore contextu P. O. 19, 1. fiscellam farinariam *nominant* Edd. *primae* Ca. 10, 3. *ubi nunc dant fistulam farrariam.* *¶* fiscellae boum Ca. 54, 5. *not.*
- Fiscello ligneo inclusas baccas exprimito C. 12, 38, 6.
- in Fiscina noua uvas premito C. 12, 39, 3. Fiscinae Campanicae, Romanicae Ca. 135, 3. oleariae Campanicae Ca. 153. sportaeque ex palma et sparto C. 11, 2, 90. Ca. 13, 1. C. 10, 307. in fiscinis nouis includi C. 12, 50, 10.
- Fiscus. in fisco nouo premere C. 12, 52, 2. fisco inclusa olea prelo supponitur C. 12, 47, 9. per fiscum lineum exprimere C. 12, 38, 7. fiscis nouis premi oleum C. 12, 50, 22.
- Fissile adminiculum C. 4, 33, 4.
- Fissum rimosumque, *de aedificio* C. 1, 5, 10.
- Fissuram cunco adigere C. 5, 10, 17.
- Fisticum *de pistacio ad Pall.* p. 178.
- Fistucis vectibusque calcato Ca. 28, 2.
- Fistuco. fistucato fundamenta Ca. 18, 7.
- Fistula vrnalis Veg. 5, 14, 7. *¶* per fistulam venit aqua in ornithonem V. 3, 5, 2. fistula plumbeae in aquaeductibus F. Aug. 11, 2. 12 *int.* *Vide i.* Centenaria. per fistulam ventaribus inferere Veg. 1, 10, 4. *¶* fistulam subdito labro vri obrurari possit Ca. 154. fistula frigidaria in balneo P. 1, 40, 3. De Centinalli fistula *vid. h.* *¶* *¶* fistula perforata Veg. 1, 4, 24. Ergo *sunt fistulae non per viue.* Ita est: fistulae laxioris quam sunt reliqua foramina regia apum C. 9, 11, 4. *¶* *¶* in morbis quoque talis est fistula, in quam turundam intrudi iubet Ca. 157, 14. *Add. Veg.* 2, 13, 4. 3, 23, 2. 3, 26 et 2 *int.* *¶* Fistula farraria Ca. 10, 3. *not. sed ibi Edd. primae et liber Polit.* fiscellam farinariam *nominant.* *¶* Fistula porro ferrea cauum aliquid est, *intrinsecus in columellan, extrinsecus autem in cupam conueniens,* apum Ca. 21, 1. in trapeti descriptione.
- Fistulosi lapides P. 1, 10, 3. fistulosus cafeus C. 7, 8, 5. cancer Ca. 157, 3.
- Flabellum V. 1, 31, 3.
- Flaccescat foeniculum C. 12, 7, 4.
- Flaccidae aures C. 6, 30, 5. 7, 6, 2.
- Flaccus. flaccae aures in canibus laudantur V. 2, 9, 4. *παρὰ τὴν νόσας vocat Callimachus Hym. in Dianam.*
- Flacuit simus V. 1, 13, 4. *sed lgd. fracuit.*
- Flagellum in vite minus palmae V. 1, 31, 3. primi anni C. 3, 6, 3. 4, 10, 2. flagellis prolixis incitare vitem C. 3, 21, 7. *Gallicis flèche.* *Crescentio V. 1. ramus in virgas, virgae in fragva frutifera diuiduntur.* *¶* flagello excitandum iumentum lethargicum Veg. 5, 47, 8.
- Flammata cupidine Tellus C. 10, 208.
- Flammeola caltha C. 10, 307.
- Flammeus halitus C. 5, 5, 15.
- Flatum aes V. 2, 1, 10.

- Flarus aquilonis C. II, 2, 24.
 aprici C. I, 5, 8.
- Flauibit messis aristas C. IO, 311.
 flauentes segetes C. 2, 21, 2.
 flauentia poma C. 3, 21, 3.
- Flebotomia vti Veg. I, 14, 3.
 Flebotomo. flebotomare admissa-
 rios Veg. I, 24.
- in Flebotomo quae facienda Veg.
 I, 19, I. de obseruatione flebo-
 tomi Veg. 3, 40. post flebotomum
 Veg. I, 22, 11.
- Flegma dissoluit vinum scillites
 P. Iul. 6, 2. flegmatis multum
 ex ore profundit equus insa-
 niens Veg. 3, 12, I. flegma in
 genibus Veg. 5, 18.
- Flemina quid? ad Veg. 4, 48, I.
 et ad Col. 6, 12, I.
- Flexo frequentat. ex flexo. flexato
 Ca. 49, 2.
- Flexuosa radicum P. Non. 9.
- Flexura (in vite) profundit mate-
 rias C. 5, 6, 22. vid. Curua-
 tura.
- Flexo die ardor infringitur P. N.
 13, 4.
- Flexus pali C. 4, 13, I.
- Flocci substrati pomis V. I, 59, 3.
- Flora et
- Floralia V. I, 1, 6. ¶ floralia
 horti pars V. I, 23, 4.
- Florere facta quando et quomodo
 soleant P. Mai. I, 1. ¶ florere
 vinum incipit C. 12, 30, I. vid.
 Flos vini.
- Flos foeni Veg. 2, 25, 3. florem
 adferunt furculi C. II, 2, 11.
 flore exiit vitis C. 3, 2, 13.
 si florem non continet arbor Pu-
 nica P. Mar. 10, 3. in floribus
 laborant (νοσῆσαι) arbores P. F.
 25, 5. flores vt condiantur C.
 12, 7, 4. ¶ Quod optimum est
 in vnaquaque re, calcis P. I,
 41, I. Veg. 3, 62, I. gari Veg.
 6, 28, 10. liquaminis Veg. 5,
 46, 8. marmoris vel gypsi C.
 12, 20, 8. 12, 21, 3. 12, 43, 4.
 nitri Veg. 6, 21. olei Veg. 6,
 11, 2. salis Ca. 88, 2. diuersus
 a salis flore, quem ex Dioscoride
 V. 129. descripsit Plinius 31.
 sect. 42. ¶ Flos vini est eius
- vitiu Ca. II, 2. no. C. 12, 30,
 I. not. Optime Galenus de poten-
 tiis naturalibus II. p. 107. 3. de
 vino: ἔπειτα δὲ κατὰ τὴν αὐτῆ
 μεταβολὴν δύο γεγεννημένα
 περιπτώματα, τὸ μὲν κηφότε-
 ρόν τε καὶ ἀερωδέστερον, τὸ δὲ
 βαρύτερόν τε καὶ γεωδέστερον,
 ὧν τὸ μὲν ἄνθος οἶμαι τὸ δὲ
 τρύγα καλεῖσθαι. ¶ Flos. aeris,
 chalcanthus Veg. 6, 28, 2.
 chalcitis Veg. 6, 28, 16.
- Flosculi pomorum, C. 12, 45, 5.
 not. dubitatur de loco C. 5, 10,
 11.
- Fluidum salius os C. 6, 9, 2.
 fluidum oppon. terreno C. 8,
 16, I.
- Flumen facundiae C. I pr. 30.
 flumina maritima V. 3, 17, 9.
- Flumentana porta V. 3, 2, 6.
- Flumineae salices P. inf. 161.
- Fluo. fluit gustus nobilis pretio-
 susque in loco boni vini ferace
 C. 3, 2, 5. vid. ad C. 3, 2, 17.
 fluunt minus vuarum raritate
 vites C. 3, 2, 24. oleum satis
 fluit, exiguum fluit C. 12, 50,
 I. not.
- Fluorem ventris adstringere P. F.
 31, 2.
- Flutae murenæ V. 2, 6, 2. C. 8,
 17, 8.
- Fluuiiales arenæ P. I, 10, 3. V.
 I, 6, 16. vbi Codd. fluuiialis.
 Fluuiare ad Pallad. p. 208.
- Fluuiatica animalia C. 8, 15, 5.
 Fluuiatile negotium C. 8, 17, 7.
- Fluxe perpurpare V. 2, 11, 2.
- Fluxura, mustum quod fluit ex vuis
 C. 3, 2, 17 et 32. annum hoc
 sensu dixit P. O. 14, 18. vndam
 in oleo Plin. 15, 1 f. 2. Sic
- Fluxus idem. fluxum meliorem
 olei reddit oliua P. O. 10, 1.
- Fluxum corpus C. I pr. 17.
- Focaneus palmes C. 4, 24, 10. 5,
 6, 35. P. F. 12, 2.
- Foculi duo Ca. 10, 3 et 11, 5. in-
 strumentum ferreum, in qua ignis
 accenditur. Talis est focus
 Attinii tribuni pl. in rostris po-
 situs apud Cicero. pra domo.
 TVRN. 7, 22.

- Focus circumuersus noctu** Ca. 143, 2. circa focum familiarem epulari C. 11, 1, 19. focum, vbi coquas, calefacito Ca. 76, 4. in foco rem diuinam facere Ca. 5, 3. in focum corona indita Ca. 143, 2. *¶* Foco curare *b. e. cauterio* Veg. 1, 28, 7. 3, 11, 4. *vid. ad* Col. 10, 125.
- Fodina argenti** V. 1, 2, 22.
- Fodiri horrum** Ca. 2, 4. possunt seminaria C. 11, 2, 35. Arb. 30, 2. *sic* circumfodiri C. 5, 9, 12.
- Foecunditas cibus elicienda** C. 8, 5, 1. eius parem legem natura dixit plantis et animalibus C. 3, 8, 1.
- Foecundat aquilo vites** P. N. 16, 7. foecundatur terra P. N. 1, 2. vt foccudentur loca exilia P. S. 9.
- Foecunda fruticis regio** C. 9, 4, 2.
- Foeminae pauones** C. 8, 11, 10. foeminis multa cum maribus communia C. 12, 1, 3.
- Foemininum nomen** V. 3, 5, 6.
- Foenariae falces** Ca. 10, 3. P. Ian. 43, 2.
- Foeneratio** C. 1 pr. 8.
- Focnerator fure peior** Ca. pr. 1.
- Focniculi satio** P. F. 24, 9. *Vsum hodiernum in Italia memorat Swinburne Itiner. T. I. p. 173.*
- Foenilia** C. 1, 6, 9. repidis foenilibus frondes promit Calpurnius Ecl. 5, 102. Apud auctorem Aetnae 265. plena defecto surgunt foenilia campo.
- Foenifecae ferramentum** C. 2, 18, 4. *al.* foenifecis. foenifecca messor C. 2, 18, 5.
- Foenifeces** V. 1, 49, 2.
- ad Foenificiae spem nata herba** V. 1, 47. foenificiac cumulum addere V. 1, 49. foenificiae instituendae C. 11, 2, 40. *sed ibi Edd. pr.* foenifecae instituendi vt condantur V. 1, 56. *nimirum pro* focno *hic ponitur, vt* messis, vindemia *etc.*
- Foenificia administrant** V. 1, 17, 2. ante focnificia V. 2, 11, 7. focnificia arida in tabulato V. 3, 2, 6. post foenificia C. 2, 19, 3.
- Foenium quando et quomodo seccandum** V. 1, 49. cum foenum cecidimus C. 2, 19, 1. succisum tractari et condi vt debeat C. 2, 19. V. 1, 56. cum concalui ignem creat et incendium C. 2, 19, 1. quod melius C. 2, 17, 3. autumnale C. 7, 3, 21. foenifectio P. Mai. 1, 2. sector C. 11, 1, 12. repositio s. foenile P. 1, 32. semina C. 2, 18, 4. quande spargantur P. S. 8, 1. *In Hesyckio glossa* μωσχανός σίτος, ἀποχεόμενος καὶ χόρτος ὁ ἤδη καρπὸν ἔχων *corrigenenda et de frumento et foeno, quod in caulicolum et semen abiit, interpretanda est. Recte viri docti comparauerunt doricum μωσχανὸν βλαστὸν eiusdem Ex eodem vocabulo orta est et corrupta a librariis glossa: Μολισὸν σελίνθ, καύλος καὶ ἀνθος, οἱ δὲ ὑποφύσσει. Corrige* Μωσχὸν σελίνθ *etc.*
- Foenium Graecum, rusticis siliqua** C. 2, 10, 33. 11, 2, 71. eius satio C. 2, 10, 33. P. Ian. 7. P. S. 8, 1. *in pabulum bouum serit etiam* Ca. 27. in destructa condituram adhibetur C. 12, 20, 2. 12, 21, 3. 12, 28, 1. et gleucini olei C. 12, 51, 2. addito focnugraeco Veg. 6, 9, 2. ex foenigraeco Veg. 6, 9, 4. *et al.*
- in Foenus dare** V. 3, 5, 8.
- Foetae caprae nocet frigus, quia conceptum vitiat** C. 7, 6, 5. *Sic foeta pauo, quae concepit, nondum peperit* C. 8, 11, 5. *¶ Foetas puerperas adeo vocat* V. 2, 10, 8. *¶ foetis palmitibus* C. 3, 21, 3.
- Foeto. non foctant in seruitute gallinae rusticae** C. 8, 12. foctant rarius C. 8, 8, 8. in paludibus anates C. 8, 15, 7.
- Foetura a conceptu ad partum** V. 2, 1, 18. ad sustinendum foeturae onus, *de porcis* P. F. 26, 1. foetura humana V. 2, 10, 6.
- Foetus, a, um. Foetae et agiles oues**

- oues opponuntur grauidis et tardis C. 7, 3, 26. inaturis 7, 3, 11.
- Foetus. foetum edant *b. e. oua pariant* C. 8, 11, 8, 8, 14, 6. integri foetus *plur.* C. 8, 11, 9. foetus mularum C. 6, 37, 3. foetibus inutiles vaccae C. 6, 21, 1. *J pro partu est* foetibus singulis pariunt oua quina etc. C. 8, 14, 5. et *p. p.* nouissimo foetu. Ita secundi foetus pecudes signantur C. 11, 2, 38. vt vno foetu pariat *Plaut. Amphitr.* 3, 1, 18. *J De fructibus aliis.* foetibus terrenis et arboris abundantes saltus C. 9, 20, 5. foetuum pauperies. P. N. 9. de *prouentu vuarum.*
- Foliatas ramis P. Mar. 10, 18.
- Folia vnde arboribus mancant hieme V. 1, 7, 6. quae indicent anni tempora V. 1, 46. folii lati apium C. 11, 3, 33. folia subdito in libo Ca. 75. vt in *mustaceo.* *J Folium.* malobathrum P. Ian. 18. folia scillae P. Iul. 6. *i. e. tunicae seu velamina bulbi.*
- Follicantes Veg. 5, 75, 1. *not. p.* 102.
- Folliculus fici V. 1, 48, 2. folliculi acinorum V. 1, 54, 3. folliculis vestiuntur grana tritici P. Iun. 2, 1. *J Folliculus et anus in equo iunguntur* Veg. 5, 16.
- Fomentabis eum calida Veg. 2, 25, 3. *ead. sensu et forte vitiose fumentando* Veg. 3, 8, 3. *add.* 3, 17, 5. *it.* 3, 46.
- Fomenta frigori adhibentur C. 6, 30, 3.
- Fons putealis C. 11, 3, 8. fontes arguti C. 10, 284. fontium vires quando explorentur C. 11, 3, 8.
- Fonticulorum amoenitas C. 11, 3, 16.
- Foramina naturae V. 5, 11, 4.
- Forati parietes C. 8, 3, 7. foratis cornibus C. 7, 3, 6. *pericis* C. 8, 12, 4.
- Forcaneus palmes *pro focaneo in*
- MS. C. 5, 6, 35. forte furca-
neum voluit aliquis, qui in fur-
ca nascitur, s. in palmite bifurco.*
Gesner.
- Forcipes an Forpices Ca. 10, 3 et 11, 5. C. 6, 20.
- Forda bos post coitum non admittit taurum C. 6, 24, 3. ne operis et vteri simul grauetur onere C. 6, 24, 4.
- Forensia vestimenta C. 12, 45, 5.
- Forficibus amputant vitiosa C. 12, 43, 4 et 10. De forficis et forpices *differentia Rhodius ad Scribo.* c. 53. p. 93 sq.
- Fori in horto C. 10, 92. *i. e. areae.* *not.*
- Foria suum morbus V. 2, 4, 5.
- Foriculae V. 1, 59, 1. videntur valuulae ad fenestras occludendas.
- Forinsecus C. 8, 3, 6.
- Forma agri, quam natura dat, et quam sationes imponunt V. 1, 6, 1. formae hominum legendae, de *pastoribus* V. 2, 10, 3. *J formis buxeis exprimitur caeleus* C. 7, 8, 7. *vid.* Formula. *Hinc Gallicum Fromage quasi fromage; ipsam formam vocant l' eclisse, le clayon.* forma lateri similis P. Mai. 12. formae parietum V. 1, 14, 4. a quibus formacei dicuntur parietes. ad C. 9, 7, 4.
- Formator agricolae P. 1, 1, 1. praeceptorque virtutis C. 1 pr. 4.
- Formarus artibus agrestium C. 11, 1, 13.
- Formica rapax populatur semina C. 10, 322. vt abigatur P. 1, 35, 2 et 8. P. Mar. 10, 29. P. Oct. 12, 8. ne vitem ascendat C. Arb. 14. vt necetur P. Mar. 10, 21. formicae oua pascendis pullis P. 1, 29, 2.
- Formidat attactum P. Mar. 9, 14. si formides animalia P. 1, 28, 1. si formidantur pecora P. F. 18, 5.
- Formidolosi ad ingredienda flumina boues C. 6, 2, 14.
- Formula caseorum P. Mai. 9, 2. *pro ipsis caseis formatis, vt videtur.* *J disponendorum seminum*

- num C. 5, 3, 1. conscripta ve-
 Nut formula vinearum C. 3, 12,
 1. seruorum et operarum V. 1,
 18, 1. instrumenti rustici V. 1,
 22, 4. *¶* formula b. e. verba
 concepta locandi villam aedifi-
 candam Ca. 14. 15. 16. politio-
 nis dandae 136. vineae curan-
 dae 137. oleam legendam locan-
 di 144. oleam faciendam locan-
 di 145. oleam pendentem ven-
 dendam 146. vinum pendens ven-
 dendam 147. vinum in doliis
 vendendum 148. pabuli hiberni
 vendendum 149. fructus ouium
 vendendum 150. luci collucandi
 139. agri lustrandi 141. porcae
 praecidanae immol. 134. Var-
 ronius formulae istae nobis obser-
 vatae: ouium emendarum 2, 2,
 5 et 6. caprarum 2, 3, 5. suum
 2, 4, 5. bouis stipulandi 2, 5,
 11. serui emendi 2, 10, 5. in
 lege locationis fundi excipitur,
 ne colonus caprarum in fun-
 do pascat 2, 3, 7. *vid.* Lex.
- Fornax calcaria uti facienda Ca.
 38, 1. *Codex Polit. habet Furnax
 a furno. Fornacis formam expli-
 cni in Postumis Pontederae. ¶
 fornax praefurnium hypocausti,
 ubi excitatur ignis P. 1, 40, 2.
 interpretatur Gesner. Sed vide
 annotationes.*
- Foro. Forantur spatia modicis ca-
 vis C. 8, 3, 9. forari C. 9, 7, 5.
- Forpices an forcipes? Ca. 10, 3,
 11, 5. *ad ignem in foco tractan-
 dum cum rutabulo refert Turn.
 7, 22.*
- Fortasse an *vid. ad V. 3, 6, 1 et 3,
 16, 10. i. e. forsan, forsitan.*
- Fortax fornacis Ca. 38, 1. *vid. no.*
- Fors. Fortis fortunae laudes C.
 10, 316.
- Fortis in operibus administrandis
 C. 1, 8, 5. fortes ad opera bo-
 ves C. 6, 1, 2.
- Fortiter agitare P. O. 14, 14. com-
 mouere mustum P. O. 14, 3.
 triti mellis P. Aug. 13. verbe-
 rantur virgis P. O. 19, 1.
- Fortuito facere aut ut libet C. 4,
 16, 2.
- Fortuitus. fortuita corporis vitia
 C. 11, 1, 3.
- Fortunae laudes dictae post mer-
 ces exactas C. 10, 316.
- Forum in torculari Ca. 18, 1.
 Fora et torcularia diligenter
 emundata C. 11, 2, 71. 12, 18,
 3. V. 1, 54, 2. forum vinarium
 Angusti fori C. 10, 92. *sunt
 sulci.*
- Fossas veteres tergere licet per fe-
 rias C. 2, 22, 3. fossa quae ido-
 nea V. 1, 14, 2. fossae inciles
 Ca. 155, 1. duum generum C.
 2, 2, 9. caecae ut fiant P. Mai.
 3, 1. fossa praecipiti munire C.
 5, 10, 1. fossarum capita P.
 Mai. 3, 2. *¶* fossa in curatione.
 ceruicis eiectae? Veg. 3, 41, 1.
- Fossato circumueniente P. S. 13, 2.
- Fossiciae arenae genera P. 1, 10, 1.
- Fossilis arena P. 1, 10, 1. sal C.
 6, 33, 1.
- Fossio danda vineis C. 11, 2, 41.
 fossionibus concitare vineas C.
 4, 28, 2.
- Fossura vitium C. Arb. 12, 1.
 quoties opus sit C. 4, 28, 1.
 plana C. 4, 14, 2. hiberna in
 Hispania *ibid.* solum leniter scal-
 pens teneritudini robur inducit
 P. S. 14, 2. fossurae regula P.
 1, 6, 11.
- Fouet oua gallina incubans V. 3,
 9, 10. fouenda calido aceto C.
 6, 12, 4. humore planta P. O.
 12, 1.
- Fraces olei Ca. 66, 2. 67, 2. quam
 diutissime in fracibus erit
 oleum, tam deterrimum erit
 Ca. 64, 2. i. e. quo diutius fra-
 cescet olea, eo deterius fit inde
 oleum. A frangere sunt fraces
 et frages. In Col. Arb. 14. cum
 fracibus lupinum misceto:
 Codd. fragibus habent. Fraces,
 frages sunt carnes commolitarum
 atque expressarum olearum. Hinc
 fracidus et fraciscere.
- Fraciscere olea dicitur, quae Catoni
 in fracibus esse dicitur, id est in
 acerno congesta concalescere, emolli-
 ri atque intumescere. Hinc V. 1,
 55, 6. Olea lecta si nimium diu
 fuit

- fuit in aceruis calore fracescit et oleum foetidum fit: *sed ibidem* 5. mediocriter fracescere debet: nam *fracida olea facilius efficitur a factoribus, ut ait Cato* 64, 1. oleum quod minus provenit, si congelatur, fracescet C. 1, 6, 18. *ubi Gesner in Indice interpretatus erat: respiciet fraces. Sed ibi de differentia caloris et frigoris ad oleum vel facilius vel difficiliter efficiendum in cella sermonem esse, monui in nota ad h. l. inter Addenda, ubi conieci, legendum esse: oleum quoque — quam si fracescit. Hinc de terra ad delutandam domum cretosa, amurca infusa et paleis mixta Ca. 128. finito quatrimum fracescat: i. e. fermentetur, concalescat et quasi concoquatur.*
- Fracida olea facilius efficitur a factoribus* Ca. 64, 1.
- Fraetum triticum* P. 1, 29, 2. *fraeta pecudum quomodo sanentur* C. 7, 5, 18.
- Fractura ut sanetur* Ca. 160, 2. *ossis si extra cutem eruperit* Veg. 3, 47, 1 et 3.
- Fragellum pro flagello* MS. C. 3, 10, 22. *Gr. Φραγέλλιον.* Gesn.
- Frangitur deflexu palme* C. 4, 26, 3. *franguntur frumenta molis aquariis* P. 1, 42. *vid. fraetum triticum.* ¶ *Frangerunt se calores aut frigora* V. 2, 2, 18.
- Fraudare, privare* C. 3, 9, 1.
- Fraudulenter infestare* C. 1, 8, 18.
- Fraxinea frons* C. 6, 3, 7. *bubus praebetur* C. 11, 2, 82. *manubria* C. 11, 2, 92.
- Fraxini satio* C. 5, 6, 5. *cacumina* C. 6, 17, 4. *Veg. 4, 21, 4. fraxino inseritur pirus* P. F. 25, 6. *fraxinus catenis utilis* P. N. 15, 2. ¶ *Fraxini siluestres sunt orni* C. Arb. 16, 1.
- Fregellana nigra vitis* C. 3, 2, 27.
- Fremitus canis* C. 7, 12, 3.
- Frendere, frangere* V. 2, 4, 17. *Vide Fresca.*
- Frendorem patitur bos hydrophobus* Veg. 3, 31, 1.
- Freneticus equus* Veg. 3, 3.
- Frequens piscibus viuarium* C. 8, 16, 4.
- Frequentatae supplementis iuventutis apes* C. 9, 13, 13.
- Frequentat foetus columba* P. 1, 24, 3. *frequenter prole noua mundum* C. 10, 213. *frequentare piscinas* C. 8, 16, 2. *h. e. seminibus implere, besetzen. vineam* C. 4, 15, 1. *novis stirpibus augere. frequentatur inductio* P. 1, 15. *calx frequenter inducitur.*
- Fresa cicera* C. 2, 11, 12. 11, 2, 99. *faba* C. 2, 12, 7. 6, 3, 5. *ad mensuram modii propemodum sicut integra respondet* P. Ian. 9, 2. *fresum eruum* C. 6, 3, 4. *Debebat esse fressum fressa a frondere, ut fissum a findere; atque ita ex Columella ciceram fressam laudat* Heinsius ad Ouidii Medic. versu 70.
- Fretum recens* C. 8, 17, 4. *not. freto atque aestui surgit* Valer. Max. 6, 9, 4.
- Fricatio assidua* C. 6, 12, 1. *quam ea vilis sit iumentis* C. 6, 30, 1. *Veg. 2, 15, 5. 2, 28, 9 et 21. 3, 53, 3. 4, 2, 13. 5, 54, 6. 5, 57, 3.*
- Frico. fricare pavementum* Ca. 18, 7.
- Fricum triticum, crudo oppon.* V. 2, 4, 21. *cuminum* Ca. 156, 3. *trita intelligo.* G. *Sed ¶ frictus pro frigus. fricti sales* P. N. 21. *Veg. 3, 66, 9 no. g. 3, 70, 1. ut frictus pro fixus. fricta resina saepe apud Scribonium.* Gesner.
- Frigidaria fistula in balneo* P. 1, 40, 3. *maltha* P. 1, 41, 3.
- Frigifci equi* Veg. 6, 6, 3. *Phrygiine an Frisii?* Gesner.
- Friigo. frigitto salem* Ca. 106, 1. *friges semen coriandri* Veg. 2, 17, 5. *frigentes sicco algore* P. Oët. 22. *ἄφυγμύσς.* Iuuenalis XI. 75. *mala innocentia describens: siccatum frigore postquam autumnum et crudi posuere pericula succi; P. Oët. 14, 7. frigas ubi antea erat frangas.*

- Frio. si facile frietur terra V. 1, 9, 7.
- Frit *quid esset in spica*, V. 1, 48, 3. *An hoc pertinet Hesychii ἀφρίσις, ἀφείρας?*
- Frixus in capite sanguis Veg. 2, 1, 3.
- in Frondatione quid cauendum C. 5, 6, 16.
- Frondens multa materie C. 3, 1, 5.
- Frondeo et spondeo confunduntur C. 3, 1, 5, b.
- Frons, *frondis* iligna, querna, putida Ca. 37, 2. quae melior? C. 6, 3, 6 sq. prima fraxinea, tum ornea, tertia iligna, bubus praebenda C. 11, 2, 82.
- querna, populnea C. 11, 2, 100. ex ilice vel lauro C. 11, 2, 99. frondem vel folia ficulnea C. 11, 2, 101. frons in vite P. S. 18. frondis crispae apium C. 11, 3, 33. frondes bubus et pecori Ca. 30. superuacuae decerpendae C. 4, 27, 5. luto Punico illinitae C. 9, 7, 4. ¶ *tenerimum quemque frondem* Veg. 4, 6, 2. *erat antea. Pro virga frondosu dici docui ad Col.* 5, 6, 17. *ita αἱ φυλλάδες ap. Aristoph. Vesp. 398. sunt. Hesychio φυλλάδες οἱ ξηροὶ κλάδοι καὶ φύλλα ἔχοντες.*
- Frons, *frontis*. occipitio prior est Ca. 4, 2. ¶ *frons fossae vel scrobis, latus interius, et quidem si oblonga est, breuius. vid.* C. 3, 15, 2 et 4, 4, 1.
- Fructifetae arbores C. 11, 2, 46. materiae C. 4, 21, 3. fructiferum sarmentum P. F. 29, 3.
- Fructuarius palmes quis? C. 5, 6, 29. fructuarii oculi C. 3, 18, 4. palmites C. 4, 24, 20. 5, 6, 29. rami C. 5, 9, 15. fructuaria scrofa V. 2, 4, 17. villa C. 1, 6, 1 et 9. flagella C. 5, 5, 16. sarmenta, C. 4, 24, 8. Arb. 8, 1 et 10, 2.
- Fructuosiora vina Falerna V. 1, 65, 2:
- Fructus fundi, qui ex eo satus nascitur, utilis ad aliquam rem V. 1, 23, 1. omnis quinto gradu ad perfectum peruenit V. 1, 37, 4. cerae C. 9, 16, 1. auariorum, oua et pulli V. 3, 3, 6. ouium qua lege venire solitus Ca. 150. fructum ferre incipit vacca V. 2, 1, 13. fructus aridae et humentes in Codice Theodof. T. I. p. 267. fructuum venturorum experimenta P. Iun. 9. ¶ *fructus libidinis C. 11, 1, 14. b. c. fruitio. ¶ fructi plus capies Ca. 4, 2. fructus venenum V. 1, 2, 19.*
- Frugalitas antiqua V. 3, 3, 6. eius exemplum domesticis fit villicus C. 11, 1, 19.
- Fruges roburneae C. 9, 1, 5. frugibus idonea pars vitis C. 3, 17, 1. fruges pro fructibus *etiam* C. 10, 39. caducis frugibus C. 8, 9, 4. De varietate notionum bene disputauit Pontederà Postumorum T. I. p. 39.
- Frugifero loco natus palmes C. 3, 10, 21.
- Fruentacea farina Veg. 3, 57, 1. *tritici vel cuiuscunque frumenti, lomento opponitur.*
- Fruentarius ager Ca. 6, 1. V. 2, 11, 17. campus Ca. 1, 17. frumentarium solum C. 5, 9, 7.
- Frumentorum nomina frustra est praecipere, quae aut loco subinde aut aetate mutantur P. 1, 6, 14. quid frumentum? V. 1, 48, 1. frumenta quale solum expectant C. 2, 9, 2. P. 1, 6, 15. quando serantur C. 11, 2, 74. quae, vbi? Ca. 35. Ca. 3, 8, 4. florere et grandescere quot diebus soleant P. Mai. 1, 1. quot gradibus ad maturitatem veniant V. 1, 32, 1. quomodo terenda, expurganda, condenda C. 2, 21, 4 et 6. vt custodiantur P. 1, 19, 2. vbi melius seruentur C. 1, 6, 10. contra curculiones et mures Ca. 92. vt promantur V. 1, 63. ne degenerent C. 2, 9, 21.
- Fruor. frui pabulum Ca. 149, 1. *Catoni tamen frunisci tribuit Festus, quae forma diu in Italia durauit.*

- durant.* Cf. *Muratorii Antiq. Ital. T. II. p. 1089.*
- Frustratio, non cultura V. 1, 1, 6. cupiditatis C. 11, 1, 14.
- Frustrari impensas C. 1, 1, 2. frustrantur opera diurna cessando C. 12, 1, 5.
- Frutectosus tractus C. 2, 2, 11.
- Frutectis obfessus ager C. 3, 11, 3. nec Frutex nec arbor est vitis C. Arb. 1, 2. frutices olerum C. 11, 3, 62. fruticibus buxeis aut myrteis C. 8, 15, 5.
- Fruticat seges ante hiemem C. 2, 12, 2. 2, 11, 5. e trunco salix C. 4, 31, 3. fruticauit pluribus culmis ex vno semine C. 2, 9, 6. cum fruticauerit lupinum C. 11, 2, 60.
- Fuci, *arum* genus V. 3, 16, 19. C. 9, 15, 5. P. Iun. 7, 1.
- Fuga temporis C. 11, 1, 29. fugaruin signa fronti data h. e. *fugitiuorum* C. 10, 125. *quae fronti impressa arguit etiam Libanii locus in Decl. de seruitute T. II. p. 69. ed. Reisk. ο μέν γε ἐφέντος τῷ δεσπότῃ ταῖς ὑπὲρ τῷ μετώπῳ θριξίν επικαταβήνας συγκαλύψας τῆνειδος γελῶν ἄν ὡς δὴ ἕκ ἐστιγμένους.*
- Fugientes fontes C. 10, 284.
- Fugitiuarius V. 1, 14, 1.
- Fugitiuae fiunt apes V. 3, 16, 21.
- Fugat emtores conditus vini sapor C. 12, 20, 7.
- Fuligo supra focos tectis inhaerens C. 11, 3, 60. aerei vasis Veg. 3, 62, 2. infriatur cornu praefracto C. 6, 16, 2. Veg. 4, 19. cum fuligine tritus marrubii succus C. 6, 13, 2.
- Fullonica pila Ca. 10, 5. 14, 2.
- Fulmenta Ca. 14, 1. *not.*
- Fulmina vt prohibuerit Tarchon C. 10, 346. *¶* fulmina Ciceronis C. 1 pr. 30.
- Fulta cibus bos, *roborata* C. 6, 24, 4.
- Q. Fuluius Lippinus *an* Lupinus? V. 3, 12, 1.
- Fumarium C. 1, 6, 19.
- Fumigare leniter apes V. 3, 16, 17. aluos C. 9, 14, 3. *Vide in*
- Vro. gallinaria C. 8, 5, 20. fumigantur pulli furculis pulegii C. 8, 5, 16.
- Fumosa amurca Ca. 130.
- Fumus afflat granaria P. Iun. 3. apibus qui aptus C. 9, 14, 1. gallinis salutaris C. 8, 3, 1. aduersus spiritus nocentes P. 1, 35, 11 fumo vetustescunt vina C. 1, 6, 20. culmi coloratus caseus C. 7, 8, 7. in fumo suspensae pernae Ca. 162, 3. in fumum reponitur mulsuum C. 2, 41, 1.
- Fundamenta rustici aedificii P. 1, 8, 2. *¶* fundamentum semirae solum hominis V. 1, 47. omnis pecuniae pecus V. 2, 1, 11.
- C. Fundanius Varronis focer V. 1, 2, 1. *nam* Fundania Varronis vxor V. 1, 1, 1.
- L. Fundilius V. 1, 2, 11.
- Fundo, *as.* fundare radices altius P. F. 10, 3.
- Fundo, *is.* fundere pampinum C. 4, 22, 3.
- Fundus. Fundi appellatione omne aedificium et omnis ager continetur. Sed in vsu vrba aedificia, aedes; rustica, villae dicuntur. Locus vero sine aedificio in vrbe area, rure autem ager appellatur: idemque ager cum aedificio fundus dicitur. *Haec L. 211. π. de V. S.* Fundus probari qui soleat C. 1, 2, 1. de fundi solo quae videnda V. 1, 6. fundi oram sterilem quae faciant V. 1, 16, 6. extra fundum quae conuoda et inconuoda V. 1, 16. fundus subvrbanus vt instruendus Ca. 7. fundi locatio frequens res mala C. 1, 7, 3.
- Fungentur pro fultura et substru-
ctione C. 1, 5, 9. *not.*
- Fungosae fiunt radices a laetamine P. Aug. 5, 2. *nostri peltzig.* Gesner.
- Fungos exsiccans remedium Veg. 6, 28, 7.
- Funiculus Ca. 63.
- Funis effici non potest ex paruitate arenae C. 10 pr. 4. funes qui,

- qui, quales torquendi Ca. 135, 3 et 4. lorei Ca. 3, 5. Ca. 12 et 63. mediponti Ca. 12, spartei Ca. 3, 5. subduſtarii Ca. 12 et 68. torculi C. 63 et 68. *ubi Ca-to docet c. 135, 4. funem exordiri et torquere, meminiffe oportet, Graecos adhibuiſſe ad eam operam ſυμβολέα, qui Heſychio ἀλιευ-τικὸν σκεῦος dicitur περὶ ὃ τὰ λίνα πλέκων* Hero in Mathem. vet. p. 126. *νευρὰς πλέξαντες ſτοιχηδὸν ἐξ ἀργάνων ſυμβολίω ſχοινίω, μήρυμα αὐταρχες ποιήσαντες* Pollux etiam I. 84. *μετρίονατ ſχοινοſυμβολείω operarios reſtarios.* Coria in funem ungere *antea iubet Cato, quod in reſti-buſ ſeu neruiſ ex capilliſ muliebribuſ tortiſ praecipit idem* Hero p. 141. *αὐτὰ γὰρ λεπτά τε ὑσαὶ καὶ μακρὰ καὶ πολλὰ ἑλαίῳ τραφέωσιν ὅταν πλακῶσιν εὐτονίαν πολλὴν λαμβάνωσιν.*
- in Funus prodire defuncto V. 1, 69, 2.
- Fur dupli condemnatur. Ca. pr. 1. *¶ Fur, fucus* V. 3, 16, 19. *not.* Heſychiuſ *Φώριος, εἶδος μελίσσης.*
- in Furcas deſtitutas colla boum includere V. 1, 20, 2.
- Furcillae bipedales e furculiſ V. 1, 8, 6. furcilliſ verſare herbam V. 1, 49, 1. contundere faſciculos fabarum C. 2, 10, 13.
- Furfures hordeacei C. 12, 43, 3. a farina excreti C. 8, 4, 1. *not.*
- Furiſ libidiniſ exſtimulatur C. 6, 27, 3.
- Furnax *vide* Fornax.
- in Furno ſiccantur ficuſ P. Mart. 10, 34. furno torrefactae fici C. 12, 15, 4.
- Furtiua rura meliſ prouenit P. Mar. 9, 14.
- Furunculuſ verrucae ſimiliſ in vite C. 4, 24, 5. vt ſubmittendus C. 4, 24, 15. 5, 5, 18. in furunculuſ germen ſubmittitnr C. 4, 22, 4. *¶ Ulcuſ in equiſ* Veg. 2, 3. *add.* 5, 44, 2.
- Fuſci anſereſ P. 1, 30, 1. fuſcuſ color lanae C. 7, 2, 4. boueſ
- fuſci *Colmellae et Paſſadio qui Varroni* helui. partuſ ex albo ſaepe editur *ibid.* 6. fuſcuſ vinnuſ P. XI. f. Oct. 14, 9.
- Fuſoria cifternae P. 1, 17, 1. coquinae P. 1, 37, 4. *vid.* Fuſura.
- Fuſticulti allii P. 1, 35, 6. *not.*
- Fuſtibuſ tunduntur ſpicae C. 2, 21, 4, *vid.* Baculuſ.
- Fuſura balnearum P. 1, 42. *not.* *add.* P. 1, 17, 1.
- Futuruſ villiciuſ *b. e. qui villicuſ eſſe volet* C. 11, 1, 7 *it.* 9 et 12.
- Gaberiuſ equuſ Ro. V. 2, 3, 10.
- Gades et Gaditana lactuca C. 10, 185. Gaditanuſ municipiuſ C. 7, 2, 4. Gaditani municipii braſſica C. 11, 3, 26. Gadium municipiuſ C. 8, 16, 9.
- Gagates, lapuſ maſcuſ et femina Veg. 1, 20, 2, 4, 12, 3.
- Γαλακτοπόταμ, qui, populi. C. 7, 2, 2.
- Galaticuſ hordeuſ C. 2, 9, 8 et 16. P. Ian. 4 et F. 8.
- Galbano ſeruantur pulli a ſerpentibuſ adſtati C. 8, 5, 18. fugantur culiceſ P. 1, 35, 8. galbana noxia ſucco C. 10, 17. *Bubon galbanuſ Linn. eſſe videtur.*
- Color galbineaſ Veg. 1, 17, 14, 4, 3, 7.
- Galbuli qui? V. 1, 40, 1.
- Gallae puluiſ in remediis apuſm C. 9, 13, 7. P. Mar. 15, 2.
- Gallae Syriacae Veg. 3, 62, 1.
- Gallia maxima donat mala C. 10, 41. Galliae tranſalpinae quaedam ſingularia V. 1, 7, 8.
- Gallicanuſ vocabuluſ V. 1, 32, 2. C. 5, 1, 6. 5, 5, 16.
- Gallicuſ ager Romanuſ V. 1, 2, 7. 1, 14, 4. 2. 3, 9. nunc Piceno contribuitur C. 3, 3, 2. caſeuſ C. 12, 57, 3. Gallicae oueſ C. 7, 2, 3. regioneſ Ca. pr. 20. viteſ C. 3, 2, 25. uuae C. 12, 43, 9. Gallica ſaliſ C. 4, 30, 4. terebra C. Arb. 8, 4. vilmuſ ſ. Atinia C. 5, 6, 2. Gallici arbuſti ratio C. 5, 7, 1. cultuſ C. 4, 33, 6. ligni aſſereſ P. 1, 13, 1.

de Gallinis V. 3, 9. C. 8, 2, 7. P. 1, 27. ne vuas et ficus tangant C. 8, 5, 23. vt farciantur Ca. 89. siluestres vel rusticae C. 8, 12. quaedam vento concipiunt V. 2, 1, 19. earum sterces bubus pestilens C. 6, 5, 1. Veg. 4, 2, 13. 5, 84, 1.

Gallinaceus pyætes C. 8, 2, 5. gallinacei pulli V. 3, 9, 10. C. 8, 11, 13. mares C. 8, 2, 9. gallinaceum genus C. 8, 5, 10.

Gallinarius curator V. 3, 9, 7. Gallinaria insula V. 3, 9, 17. C. 8, 2, 2. in sinu Cunanio. Cf. Strabo V. p. 733. vasa C. 8, 8, 5. 8, 10, 6. gallinaria subst. constituenda C. 8, 3, 1.

Gallioni nostro C. 9, 16, 2.

Gallulae minutae Veg. 3, 49, 3.

Gallus. Galli appositissimi ad iumenta V. 2, 10, 4. succidias optimas et maximas faciunt V. 2, 8, 10. messim quo compendio faciant P. Iun. 2, 2.

Gallus maritus gallinacei generis V. 3, 9, 3. C. 8, 2, 3. galli rixosi procacitas vt impediatur C. 8, 2, 15.

Gamba equi. supra gambam Veg. 3, 47, 2. 3, 49, 1. 3, 19. sub gambam cirri Veg. 6, 1, 2. gambarum inflexione molliter vehit equus Veg. 2, 28, 38. in gambis laccae Veg. 1, 27, 4. Quid sit gamba, clarissime docet locus Veg. 6, 1, 2. *Os metacarpj l'os de canon Gallice. In Aristotelis H. A. 2, 1. verso vetus apud Vincentium Spec. natur. 18. c. 23. ἀσπράγαλον reddit. cauam, id est gambam, vt puto.*

Ganea, vt apti veniamus ad ganeas C. 1 pr. 16. non est eiusdem cum ganeo notionis, quod nobis persuadere voluit Gesneri Thes. L. L. eiusque simiae Schelleri Lexicon. sed actio seu vita in ganeo acta.

Ganearium triclinium V. 3, 9, 18. Sed ea lectio debetur Incundo. Editiones principes cum Codd. Polit. Victorii et Vindob. ganearium habent scriptum in quo ga-

nium eiusque varietatem genium latere suspicor. Triclinium ganeum graeco more videtur dixisse τρικλινον γάνειον; nam a graeco γάνος, γάνειον est, et γανίται Helychbio sunt ganeones, docente Salinasio ad S. H. Aug. p. 45. Neutro genere dixit Varro apud Nonium in Ganeum: Qui se in ganeum accensum coniecit amicae: quem locum voluit explicare Gesneri Thes. L. L. h. v. Sutrius in Piscatoria apud Fulgentium de prisco sermone. Summates viri symblones facti sunt ganei: vbi recte symblones Fulgentius interpretatur conuinias; ex graeco scilicet συμβολαί. Vocabulum Simpolo aut Simpulo ex hoc loco repetiit Gesneri Thes. L. L. nulla addita interpretatione.

Gangericae aues C. 8, 8, 10:

Ganglion Veg. 3, 30, 1. add. Gorgaeus Desfrut. med.

Garada Syriae V. 1, 44, 2.

Garum per nares infundendum iumento C. 6, 34, 2 6, 38, 2. gari floris Veg. 6, 28, 10. est γάρρον πρωτεῦον, de quo Cornarius ad Galenum de Composit. Medic. sec. loca p. 358 et 361. Est de zari speciebus locus obscurus Africani Cestor. p. 300. vbi garum docet sine piscibus parare: ἀλλὰ καὶ γάρρος ἐξ ἄλμης ἀκράτη μέγους ἐνός καὶ δύο οἶνε τῷ γλυκέος. Ἀπὸ Λυδίας (forte Λιβύας) ὁ σπυδαῖος γίνεται. ὁ δὲ μεσόσκιος (margo μεσόσκειος, lege σοκίων cum vino docto, Codex Colbert. ὁ δὲ σόσκιος) ὄν μάλλον ἀπάντων γάρρων ἐπαινεῖσι τῶν καλυμένων ἀβδομίων. ξέσταυ δέκα καὶ τάγματος βυκοῖ Λυβίης τῆς εὐδαίμονος, ὁ δὲ Φρίτον οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι. vbi Interpres corrigiit: δέκα στάγματος Λιβυκῆ Λιβύης interpretatus succum laseripitii ex Cyrenaica regione. Sed vocabulum vitiosum puto. de Sociorum garo, eodem Hispano et nigro dicto, optime exposuit Cornarius l. c. Garum περιφράζει Manetho V. 464. πυδομέ-

- πυθόμενοις μέλδουσιν ἀμ' ἰχθύ-
σιν ἄλοον ἄλμυρ.*
Gaudet parum vlnus C. 5, 6, 16.
h. e. laeta est.
Gelarus caseus C. 7, 8, 7. *gelato
lacte mollior* C. 10, 397.
Gelicidia si erunt Ca. 65, 2. ad
gelicidium retecti rami V. 1,
 55, 2. *gelicidia nocturna* C. 11,
 2, 6. *gelicidiis infestari* C. 2, 8,
 3. *peruri* C. 11, 3, 62. *mite-
scunt acini duriores* C. 3, 1, 7.
Gelo. cum gelauerit C. 9, 13, 6.
h. e. refrixerit et constiterit. vid.
Gelatus. gelantur hiemis frigo-
 ribus fistilia vasa C. 9, 6, 2.
Gelum pro gelu V. 1, 45, 2.
Gelus Ca. 40, 4.
Gemellae vites C. 3, 2, 10.
Gemellar structile C. 12, 50, 10.
Gemini partus familiares C. 3, 8,
 1. *geminiae vites duum gene-
rum* C. 3, 2, 10. *geminas vites
ex eodem capite diducere* C. 4,
 1, 1. ¶ **Gemini** in caelo Apol-
 lo et Hercules V. 2, 1, 7. *gem-
inum astrum vocat* C. 10, 312.
Gemmas et corticem mouere C.
 4, 29, 4.
Gemmascere C. 5, 10, 12 et Arb.
 22, 1.
**Geminata matre, de arbore Puni-
ca, pro gemmante** P. Mar. 10, 2.
Gemmo. gemmare incipit planta
 V. 1, 40, 4. *add. C. 4, 27, 1.*
geminantes furculi rosarum P.
 N. 11. *gemmaantia sarmenta* P.
 F. 32. *gemmaantes pinnae* C. 8,
 11, 8. *gemmaantis caudae (pa-
vonis) amictus* P. 1, 28, 2.
gemmaantia lumina loti C. 10,
 258.
**Genae rescinduntur gallinis pituita
laborantibus** C. 8, 5, 22. *ita ge-
nae pro palpebris* Veg. 3, 16, 3.
Generale praeceptum P. 1, 43, 4.
Sic generalia P. Ian. 13, 4. *ge-
nerales partes* V. 2, 1, 12.
Generatim *h. e. separatim generibus*
 C. 2, 15, 7. 5, 10, 2. Arb. 18.
 12, 7, 2. 12, 10, 5. P. F. 9, 13.
 ¶ **Generatim et specialiter oppon.**
 C. 3, 9, 9. C. 12, 2, 3.
Generositas natis exhibitae C. 6,
 36, 3. *furculorum* P. O. 3. *vi-
rentium* C. 3, 6, 4. *vitium* C.
 Arb. 2, 1.
Genista pro genista scribunt omnes
 P. F. 23, 2. P. N. 8, 2. *non es-
se spartum Graecorum, ostendit
Salm. ad Soli.* p. 168. *genistae
succus* Veg. 5, 12. v. *Genista.*
Geniculorum et gambarum inflexio
 Veg. 2, 28, 38. *cum geni-
culis suis furculi rosarum* P. N.
 11. *not.*
Genistae satio C. 4, 31, 1. Arb.
 29, 1. C. 1 pr. 28. *genista et
caricibus teguntur porticus gal-
linariae* P. 1, 22. *vid. Genista.*
Genitali loco nata C. 3, 10, 14.
genitalia loca C. 6, 36, 2. *mem-
bra* C. 3, 10, 12. *semina* C.
 10, 106. *genitales partes* C. 6,
 26, 2. *ex genitalibus (vitium)
partibus sumendi trunci* C. 3,
 6, 1. *ne genitales sint vulvae* C.
 7, 9, 5. *genitalia tempora mun-
di* C. 10, 196. *ita genitabilis
aura Fauonii* Lucr. 1, 11.
Genitor vniuersi C. 3, 10, 10.
Geno pro gigno. *antequam genat
filiquas* V. 1, 31, 4. *no. princi-
pium genendi et p. p. ad genen-
dum* V. 1, 40, 1. *genit lac* V.
 2, 2, 9. *genuntur similes paren-
rum* V. 2, 6, 3.
**Gens vniuersa totius aluci, de
apibus** C. 9, 3, 3. *gentis totius
exitio de iisdem* P. Mar. 15, 3.
 ¶ *gentes solum nonnunquam
mutant* C. 1, 3, 6.
 ad **Gentiles et agnatos deducendus**
 V. 1, 2, 8. C. 1, 3, 1.
Genu. Genibus rectis V. 2, 5, 8.
 C. 6, 1, 3.
Genus. *hortum, coronamenta
omne genus pro omnis generis*
 Ca. 8, 2. *seminaria omne genus*
 V. 1, 29, 1. *omne genus fru-
mento pascuntur* V. 3, 6, 3.
omne genus auibus oppletae V.
 3, 5, 11. *quod genus pastores
habendi* V. 2, 10, 1. *hoc genus
rebus* V. 2, 1, 23. ¶ **Genera**
habent plures species V. 3, 3,
 3. ¶ *hoc genere h. e. hoc modo*
 C. 5, 11, 11. P. 1, 13, 1. P. 1,
 35.

- 35, 10. Ia. 15, 3 et 4. Ap. 8, 7. O. 10, 1 et 14, 7.
- Geometrarum opus C. 5, 1, 4.
- Georgicum carmen C. 7, 5, 10. C. 10 pr. 3. Georgicon appellat librum suum Democritus C. 11, 3, 2.
- Germania foecunda procero milite C. 3, 8, 2.
- Germanae cepae Veg. 5, 53, 4. cochleae Veg. 2, 28, 17. 6, 8, 2. vites C. 3, 2, 8.
- Germen. in principio germinis P. Mar. 10, 30.
- per Germinationem C. 11, 2, 79. *b. e. cum germinant.*
- Germino. germinant noua fronde siluae C. 7, 6, 6. germinans ex singulis gemmis materiis compluribus cum fructu vitis C. 3, 6, 2.
- Gerulus, baculus C. 10, 310.
- Gerundia in dum cum casu verbi constructa: Videndum haec quatuor V. 1, 6, 1. ferendum viciam V. 1, 32, 2. corticem integrum seruandum V. 1, 41, 2. faciendum umbracula V. 1, 51, 2. faciendum alacriores praemiis V. 1, 17, 5. faciendum septa V. 2, 2, 8. secernendum arietes, et esplendum pabulo V. 2, 2, 13. deliniendum agnos pabuli bonitate V. 2, 2, 17. compellendum in gregem V. 2, 2, 18. ad aquam appellendum (boues) V. 2, 5, 15. prodigendum (pulos) in pabulum V. 2, 7, 11. obiciendum farinam *ibid.* dandum panes ordeaceos V. 2, 9, 11. immittendum columbas V. 3, 7, 8. excusos pullos subducendum V. 3, 9, 13. notandum oua V. 3, 10, 3. animadvertendum tempora, et prouidendum loca V. 3, 16, 21. *¶ etiam in Do. V. 3, 9, 12. In supponendo oua add. Drakenb. ad Sil. 15, 105.*
- Gesticulator corporis C. 1 pr. 3.
- Gestiunt aues apricitate diei C. 8, 15, 4. gesticantes post vernam pinguedinem vaccae P. Iul. 4, 1. cui gestimus inferere P. Iun. 5, 3.
- Getae γαλακτοποται C. 7, 2, 2.
- Gibberi boues V. 2, 5, 7. *no. gibberae gallinae V. 3, 9, 18. vide locum Varronis infra in superficies. Gibbus, gibba, gibber est ex graeco ὄβος ut ex ἴβνος ginnus et binus.*
- Γίγαστα vuae excrementa P. N. 20, 4.
- Gilbus color equi P. Mar. 13, 4.
- Gingiuas tumentes aperire nituntur denticuli P. 1, 28, 6. gingiuae loculamenta dentium Veg. 3, 32.
- Gingiuula in oculi osse Veg. 3, 22, 1.
- Gisfi Veg. 4, 2, 14. 6, 8, 6. *not.*
- Git semen C. 6, 34, 1. *vbi Absyrtus melanthium interpretatur; Crescent. Libro III. semen nigrum et quasi triangulum appellat, quod vulgo gittironus dicitur. vel Gith P. S. 13, 3.*
- Glaber. Glabrum si quem facere velis V. 1, 2, 26. glabrum pecus C. 7, 9, 3. glabra fiunt colla C. 6, 14, 7. Veg. 4, 15, 5.
- Glarentia loca C. 2, 9, 8. *sed vide not.*
- Glarefcit area C. 2, 20, 2. *not.*
- Glaretia C. 2, 9, 9. *not.*
- Glabro. glabratur fues C. 12, 53, 4. *graece εὔω.*
- Glacialis regio C. 3, 1, 3. flatus P. Mar. 11, 8. glaciale caelum C. 3, 1, 10.
- Glaciatus caseus, coagulatus C. 7, 8, 2.
- Gladiolus, iris P. 1, 37, 2. narcissi C. 9, 4, 4. *i. e. folium gladii forma.*
- Gladium conditum latet vagina V. 1, 48, 3. *vid. no.*
- Glaeba vberi ager C. 1, 2, 3. glaebae probatio C. 2, 2, 18. *De orthographia hac Victor. ad V. 1, 27, 2. quam tanto magis seruamus, cum placeat etiam Manutio, Gesner.*
- Glaebula C. 1, 6, 23.
- Glandaria silua Ca. 1, 7. V. 1, 7, 9.
- Glandiu suum quid? ad Colum. p.

407. *ubi κόλλοπα de callo ceruicium suillavum dici annotant. Ad do locum Aristoph. ap. Athenaeum 3. p. 96. καριδίου νέυ κόλλοπα τινά.*
- Glandifera robora C. 9, 4, 3.
- Glandigo morbus C. 7, 3, 20. not.
- Glandulis spissa ceruix verris P. F. 26, 1. *¶* glandulae animalibus molestae Veg. 3, 24, 1.
- Glandulosa ceruix C. 7, 9, 1.
- Glans Glandes querneae, iligneae, cerreae C. 9, 1, 5. quando colligendae P. N. 14. cisternis in aquam recondendae C. 7, 9, 8. citra satietatem data glans nocet bobus et capris; non item si affariim praebatur C. 7, 6, 5. ne scabiosos reddat boues C. 6, 3, 5. 11, 2, 83.
- Glante ferreo Veg. 5, 17, 2. not. et p. 35.
- Glarea terreno carens et nuda C. 4, 22, 9. *vide ad V. 1, 9.*
- Glareosa loca C. 2, 10, 23.
- Glaucosa succo salubri C. 10, 103. ad Glaucomata vetera collyria Veg. 6, 27, 6. Veteribus idem erat hypochyma, postea glaucoma crystallini humoris proprium factum Paulus Aegin. 3, 22.
- Glaucum pro gulbia. *ad Veget. p. 35.*
- Glechonites vinum C. 12, 35. *ex pulegio λήχων.*
- Gleucinum oleum C. 12, 53. *Ita etiam legendum pro Glaucino Vegetii 3, 28, 4 4, 22, 1. Ad Fabrum sententiam diximus contra Scriuerium, qui ad Martial. 9, 26. p. 796. Glaucinum legi vult etiam apud Plin. 15, 7 s. 7 et 23, 4 s. 46. Gesner. Varias compositiones gleucini posuit Galenus Comp. medic. sec. genera VII. p. 420. ed. Basf.*
- Glicium Veg. 6, 28, 5. *ubi dedimus Lycium.*
- Glis. de gliribus et glirario V. 3, 15. not. glirium greges V. 3, 2, 14. *Huc pertinet locus in Dioscoridae Parabil. 1. c. 57. καὶ τῷ ἐκ τῷ λείπυς ἔλαιον ὃ καλεῖται.*
- γλήρις. καὶ γὰρ ὁ ἀπανοισόκι-
ώρως λέγεται *ubi recte Savacenus cum Moibano corrigit καὶ τὸ λεί-
πος ἐκ τῷ ἐλαίῳ ὃς καλεῖται.*
Cetera non expediunt.
- Gliscit stercore quasi pabulo terra C. 2, 5, 1. paleis asinus C. 7, 7, 1. difficulter C. 8, 9, 1.
- Globosi corporis C. 10, 383.
- Globuli ut fiant Ca. 79.
- Globus. globi apium P. Iun. 7, 7.
- Glocientes gallinae C. 8, 5, 4. *Galli glosser vel glouffer dicunt.*
- Glomerata corymbo C. 10, 237.
- Glomerosae apes C. 9, 3, 1.
- Glubit ramos oleae durities digitalium V. 1, 55, 2. glubere factum Ca. 33, 5. cum glubet materiam, tempestiva est Ca. 31, 2. cum glubebit Ca. 17, 1. factum glubito Ca. 33, 5.
- Gluma, folliculus granum in fici V. 1, 48, 1 et 2. *Gai. bale, nobis Balg.*
- Glus. glutis taurinae semunc. Veg. 5, 65, 6, 14, 4. *h. e. glutinis. not.*
- Glutino. glutinare vitia tuborum P. Aug. 11, 3. *ut glutinetur vena* Veg. 5, 9, 2. *rupta* Veg. 5, 41, 2. glutinare vulvis creditur Veg. 5, 65, 1.
- Glutinosa terra C. 3, 11, 10. portio Veg. 5, 9, 1. glutinosi cibi Veg. 5, 41, 1.
- Glutus fiet locus Ca. 45, 1.
- Glycyrriza, glycyrridia scribitur in *lens. et Polit. P. O. 14, 5 et 8.*
- Gnarus vinitor C. 4, 25, 1.
- Gnosius ardor Bacchi C. 10, 52. no.
- Gobio exiguus C. 8, 17, 14.
- Gongylis rapa C. 10, 421.
- Gortynia platanus V. 1, 7, 6.
- Gracilis locus P. N. 7, 9.
- Graculi V. 3, 16, 4. not.
- Gradatim V. 1, 7, 9. 2, 1, 3.
- Gradi facias, V. 1, 20, 2.
- Gradu inferiore aetatis V. 1, 2, 16. per gradus quosdam sibi poma succedunt P. Mar. 10, 16. gradus tres ascendunt terrae V. 1, 9, 3. descendere gradus V. 2, 1, 4 et 5. *¶* Cominus et in gradu

- gradu C. 7, 12, 7. not. *J de insitorum. quasi genealogia et successione* P. inf. 98 coll. 30. *J Gradus* C. 3, 13, 9 et 10 it. 11, 3, 10. *est altitudo s. profunditas, quantum vno nisi fossor palam imprimit. Ita* C. 4, 1, 3. *gradus soli crudi est. not. J Gradus sunt rugae in palato equi quos XII. numerat* Veg. 6, 2, 1. not. *despumentur equi tertio gradu a dentibus caninis* Veg. 1, 22, 11. *gradu tertio de palato* Veg. 2, 4.
- Graecanicae trocleae Ca. 3, 5.
- Graeculae vites C. 3, 2, 24.
- Graecus. Graeca fides P. O. 14, 1. *salix* Ca. 6, 4. C. 4, 30, 4. *siliqua* C. 5, 10, 20. *Graecum vinum* Ca. 105. *ei simile* C. 12, 37. *pecus, Tarentinum* C. 7, 4, 1. *proverbium* C. 10 pr. 4. *Graecae ovis* C. 7, 4, 4. P. N. 13, 5. *nuces* Ca. 8, 2. Col. 5, 10, 12. *vide nux et Thasus.*
- Graeca vocabula in villae partibus usurpata 2 pr. 2.
- Gramina oculorum pro grana ad Pall. 1, 27, 2 not. p. 32.
- Gramina extirpanda e vineis novellis C. 4. 5. *quomodo* C. 2, 2, 11. P. Mar. 7, 1. *ne renascantur* P. Iul. 5. *graminum radices in medicina equorum* Veg. 1, 56, 25
- Graminosus ager C. 7, 9, 8. *graminosum solum* C. 6 pr. 1.
- Grandescunt frumenta C. 2, 21, 2. P. Iun. 2, 2
- Grandinosa caeli qualitas C. 3, 1, 6.
- Grandire sinas virgulta Ca. 141, 2.
- Grando vt auerruncetur C. 10, 340. P. 1, 35, 1. *Addo locum Plurarchi Quaest. Symp. 7, 7. τὴν χάλαζαν τὴν ὑπὸ χαλασοφυλάκων αἵματι ἀσπάλατος ἢ θακίοις γυναικίοις ἀποτρεπομένην.*
- Granaria vbi et quomodo aedificanda V. 1, 57 C. 1, 6, 10 et 14. *sub terris* V. 1, 57, 3. *vt distinguenda* P. 1, 19, 2.
- Granata mala, quae Punica vocantur C. 12, 41, 2. *vt seruentur* C. 12, 44.
- Granatum feritur, Ca. 60. *ex generatim corruptum.*
- Grana triticea vti fiat Ca. 86.
- Granum in spica, quod est intimum solidum V. 1, 48, 1. *rutilum et albidum* C. 2, 9, 13. *grana interiora vuae, vinacea* P. F. 29, 1. *sine his vt nascatur vva ibid.* *J granum mar-moreum* P. 1, 15.
- Gratia pascui non exolefcit C. 7, 3, 20 *gratiam refert ager* C. 2, 2, 7 *reddit cum foenore vinea* C. 4 3, 5.
- Gratuita contingunt examina C. 9, 8. 1. *seruitus* C. 1. Praef. 10.
- Grauari ruris cura C. 12 pr. 9. *non Grauate* V. 3, 2, 18. *in petitione, vt nostri unbeschwert.* Gesner.
- Grauedinem creat pruinoso herba C. 7, 3, 25 κόρυδα. *Vide Gesneri Thes. L. L. Grauedinem et sternutamenta vertit Celsus 2, 8. ex Hippocratis Prorrhet 2. vbi est: κόρυδα, παραμοι καὶ βλέννα ἐν τῆσι ῥίσι; alibi etiam κόρυδαν interdum κατάρροον interpretatur grauedinem.*
- Grauis aere C. 10, 310. *grauiora quae sunt, ea diligentia leuiora facere possumus* V. 1, 4, 4. *grauissima opera* C. 6, 2, 10. *J Grauia loca, insalubria* V. 1, 17, 2 *grauior ventus* V. 1 12, 3.
- Grauitas caeli C. 1, 7, 4.
- Gregales equi, eodem grege pascuntur V. 2, 7, 6.
- Gregarii pastores C. 6 pr. 1.
- Gregatim laborant pecora C. 6, 5, 5.
- Grex reparandus quotannis C. 7, 3, 14. *greges pavonum* V. 3, 6, 1. *seruorum* V. 2, 10, 5. *bouum* P. Mart. 11, 2.
- Grossulos decutito C. 5, 10, 10. Arb. 21, 1.
- Grossi subrubere incipiunt P. Mar. 10, 31. *vt ne cadant* Ca. 94. *fici grossos tenent* Ca. 90, 94. *grossi ex caprisico* P. Mar. 10, 28. *Grossi sunt ὄλιθοι, qui* O

- vt πρόδρομοι, ficus praecoces, ex reliquo anni prioris alimento concreti post folium (ὄπισθε τῷ θρίου) seu folio auerso nascuntur. Cf. Theophr. C. P. V. 1.
- Gruminantes cochleae V. 3, 14, 3.
- Grumos in pratis dissipare C. 2, 18, 4 grumulos Plinius 19. sect. 34. ubi Columella II, 3, 20. pulvinos et liras ponit.
- Grum greges V. 3, 2, 14. not.
- Guarcenum Campaniae C. 1, 5, 2. vi. no.
- Gulae subtilitas C. 8, 16, 4.
- Gulbia Veg. 1, 26, 1. no. d. apud Dufresnium gulbium est instrumentum fodiendo horto: quid si hic ferramentum componendae vngulae? Gesner. Sed ibi gulbia est.
- Gumen lacrimare P. N. 7, 15. MS. gummine SYLB. gumen pini frugiferi P. O. 14, 7. not.
- Gumma effluit P. O. 12, 6. not.
- Gummatae arbores P. O. 12, 6. ubi rectius gumminatae Codd.
- Gummi liquida perluere C. 12, 50, 16. crassa linerunt C. 12, 50, 17. commis malit Rhodius ad Scribo. c. 72. p. 134. neque Graeci aliter, puto, quam κόμμι. Sed in Plinii etiam MSS. commin saepissime et constantissime inuenisse se testatur Harduinus ad 13, II f. 20. et alias.
- Gumminat prunus P. Ian. 15, 20. Oct. 12, 6.
- Gumminata arbor P. Oct. 12, 6.
- Gummissione vna contenti C. 12, 50, 17. gummissionem alteram non recipit *ibid.*
- Gurgures montes V. 2, 1, 16.
- Gurgulio longior in hircis probatur V. 2, 3, 2. ne gurgulionem rumpas in vena secanda Veg. 1, 22, 5. *I pro Curculione etiam scribitur, ubi vid.*
- Gustu panis bonitatem explorare C. 1, 8, 18. *I pro sapore. sint pretiosi saporis, velut Aminei, vel certe non procul ab eo gustu C. 3, 7, 2. gustus cuiusque generis vt merus non mistus,*
- condatur C. 3, 21, 10. gustus nobilis pretiosusque fuit C. 3, 2, 5. sordidus, vilis C. 3, 2, 5. pretiosus C. 3, 2, 18. magis aut minus probus C. 3, 2, 7.*
- Gutta Armeniaca an Ammoniaca? Veg. 5, 67, 2. Armoniaca Veg. 6, 14, 1. guttae storacis Veg. 6, 14, 1. *Vide in Storax.*
- Gutturatus color equi P. Mar. 13, 4.
- Guttonarii equi pro Tottonariis, qui parum abeunt a cottonariis Veg. 2, 28, 37 et 6, 6, 7. restituntur a Salmasio ad Capitolinum Maxim. c. 3. p. 13. b. Hack. Sunt autem Trepidarii vel Tripedarii, minuto et celeri gressu quasi guttatiim procedentes. Confert. Gr. σακκάζειν et ὑποσακκίζειν, et laudat Glossas, ubi Gutturarium est βαθμός, προκοπή. Etiam colatorii a colandis liquidis dicti illi videntur, qui tardiores et molliores adhuc, et Asturconico gradu ambulant. Denique κάλπα, qua Graeci gradum tripedariorum appellant, nomen habet a κάλπη vase, gutturnio. Gesner.
- Guttur pro ingluvie auium, Kropf C. 8, 5, 17. 8, 7, 3. gutteris exasperatio Veg. 5, 65, 9. pro gutturis.
- Gymnasia vrbana Graecorum, eorumque partes V. 2 pr. 2. (in)
- Gymnasium dominum sequitur oleum V. 1, 55, 4.
- Gypsata lagoena C. 12, 12, 2 gypsatum vas C. 2, 10, 16. 12, 16, 2. 12, 41, 4. P. Mar. 10, 10.
- Gypso. gypso vinum C. 12, 26, 2. 12, 36. opercula C. 12, 39, 2. 12, 10, 4. lagoenam C. 12, 41, 1.
- Gypsum. gypso crasso liniire opercula C. 12, 43, 6. 12, 16, 4. medicata vina P. O. 14, 11. gypsi flos C. 12, 20, 8. 12, 21, 3. flore sicco vuas-obruunt C. 12, 43, 4. Gypsum contritum in sartura doliorum Ca. 39, 1. Sic utebantur Graeci σίγω i. e. λατύπη seu γύψω, vti Scholiastes Aristophanis ad Vesp. vers.

926. εἰσθᾶσι δὲ τὰ ὄργανα τῶν ὑδριῶν τῇ λατύπῃ διαπλάττειν. Vinum gyplo condire Graecis ignotum.
- Gyrabit se difficile equus, *conuertat* Veg. 3, 5, 2.
- Gyro paruo decurrere C. 10, 226.
- Υ gyris altis ablaqueare C. 5, 9, 17. *no.* et ad 3, 4, 2. p. 538.
- Habeo. cum eum numerum habet exclusum V. 3, 5, 5. vineam nouellam ante brumam ablaqueatam habero C. Arb. 10, 4. pampinaram habero C. Arb. 11, 2. Υ habebis in solo operam murtam C. 12, 6, 2. 12, 12, 1. habent oues triduo ieiunas V. 2, 11, 9. habeantur repide C. 8, 5, 19. si minus pure habita est apis C. 9, 5, 2. Υ habebit vitandum C. 11, 1, 24. custodiendum C. 12, 3, 7. illud praecipendum habeo C. 12, 50, 13, 2, 15, 9. Υ habeo dicere C. 5, 8, 7. Υ habendum canes paucos V. 1, 21. Υ habere urbem, *habitare* V. 3, 1, 1. praedia V. 1, 16, 2.
- Habia. *vid.* Auia.
- Habilis arbori et iugo C. 3, 2, 8.
- Habitacula auium P. 1, 23.
- Habitatio vt delutetur Ca. 128. habitationis mansiones vt constituendae P. 1, 9, 1.
- Habitus totius incrementum auferat educatio C. 7, 12, 1. foedi mulier C. 12, 1, 1.
- Abundare pro Abundare perpetuo *ferre MSS. Leid. et Lipsf.*
- Haedis V. 2, 3, 8 maximi et pulcherrimi fiunt in media Caprasia V. 2, 3, 4. vt alendi P. N. 13, 8. Υ caelestes V. 2, 1, 8, 2, 3, 7. oriuntur C. 11, 2, 73.
- Haematites est Ematites Veg. 6, 12, 3.
- Haerediolum C. 1 pr. 13.
- Haeredium, *rectius* Hered. V. 1, 10, 3.
- Halcyonii dies C. 11, 2, 21. *Ab halcyonis anis nido deriuantur quidam quod in mari halcyonium*
- dicitur varii generis vt ex Plinio libro 32. et Ouidii Medicam. Faciei vers 78 appaet.*
- Halec et acetum, Ca. 58 halecem vel allecem etiam lego pro alliecem Veg. 3, 49, 3.
- Haleculae tabentes C. 8, 17, 12. hallecula tunsa C. 6, 8, 2. allecula riuialis C. 8, 15, 6.
- Halesi Sicanii flores C. 10, 268.
- Halicastrum far. 2. 6. 3. 2. 9. 8.
- Halitus septentrionis eligendus P. lul. 4, 4 halitu caloris viuido C. 9, 13, 4. malorum corrumpuntur acini C. 12, 43, 8. solis torrerit C. 4, 22, 5.
- Hallucinantem pastorem decipit fur C. 7, 3, 26. *ubi Edd. primae rectius halucinantem habent. Graecum est ἄλη. ἀλέω ἀλύσσω, ἀλύσκαζω ἀλύσμαίνω. hinc ἀλυχά Helychio ἀκηδία, χάσμησις, Hippocratis ἀλυσίς et ἀλυσμός. Hinc latinum alucinari.*
- Hamae Ca. 135, 2.
- Hamulam lymphisabilem C. 10, 387. *Vtrumque ex Graeco ἄμη dicitur.*
- Hara suum V. 2, 4, 14. C. 7, 9, 9. anserum V. 3, 10, 3. C. 8, 13, 2. 8. 14. 6 et 9. P. 1, 30, 2.
- Haris satio C. 10, 244. *vid. no*
- Harundo cum deriu. saepe est in MSC. pro Arund.
- Haruspex. *vid.* Arusp.
- Hastilia de vepribus C. 4, 12, 1.
- Haud facile dixerim C. 11, 1, 9.
- Hauena agrestis Veg. 5, 14, 14. *vid.* Avena.
- Hauriant cibos integros pisces C. 8, 17, 11. haurienda vbera agnis permitttere P. N. 13, 2.
- Hautus profundi puteus C. 1, 5, 1.
- Hebetata humus torpet C. 3, 11, 2.
- Hebetes in voluptate admistrarii C. 6, 36, 3.
- Hedera agrestis *vide* agrestis.
- Helenium ad Pallad. p. 210. *graecae ἑλένιον, inula.*
- Heleoselinon, apii genus P. Apr. 3, 2.
- Heliotropiorum natura V. 1, 46. helio-

- heliotropium vocamus intubum
 agreste Veg. 5, 41, 2.
 Helle. Helles portitor C. 10,
 155.
 Helleboro nigro necantur murēs
 P. 1, 35, 9.
 Helops. *vid.* Ellops.
 Heluenaeiae vites C. 3, 2, 25.
 Heluenaci generis palmites C. 5,
 5, 16.
 Helueolum minusculum Ca. 6, 4.
 V. 1, 25. vinum vt fiat Ca.
 24, 2.
 Heluere *vide* Eluere.
 Heluolae vites C. 3, 2, 23. Bituri-
 eis fructuum opimitate respon-
 dent C. 3, 21, 3. *vid.* Heluus.
 Heluus, heluo colore boues V. 2,
 5, 8. ab hoc vocatae Heluolae
 vites C. 3, 2, 23.
 pro Hemina, Emina *ferē est in*
 Vegetio Corbeiensi.
 Hemisphaerium V. 3, 5, 17.
 Ἡμὴ καὶ νέα luna V. 1, 37, 1.
 Heracleae emporium V. 2, 9, 6.
 An eadem de qua Dionys. Ha-
 lie. 1, 44. πολίχνην ἐπώνυμον
 αὐτῆ (de Hereule est) κτίσας,
 ἔνθα ὁ στόλος αὐτῶ ἔναυλοχῆ-
 το, ἢ καὶ νῦν ὑπὸ Ῥωμαίων οἰ-
 κημένη Νέας πόλεως καὶ Πομ-
 πηίας ἐν μέσῳ κειμένη, λιμέ-
 νας ἐν παντὶ καίρω βεβαίως
 ἔχουσα.
 Herba fatis noxia C. 2, 12, 6.
 herbarum conditura C. 12, 7,
 2, 12, 13, 2. herba rubia Veg.
 5, 15, 2. *inter adstringentia. vid.*
no. nostris Rôte, Krapp, Gesner.
 sanguinalis πολύγονον C. 6,
 12, 5.
 Herbidi campi V. 2, 1, 16. C. 6,
 27, 3. herbidae segetes C. 1, 6,
 22.
 Herbum, et erbum *id est* eruum,
 ὄροσος P. 1, 24, 3. 1, 34, 5. *it.*
 Ian. 8. *lenso. ubi al. eruum it.*
 F. 7. *ita* Veg. 3, 13, 7.
 Herculanæ ficus Ca. 8, 1.
 Hercules aurea mala ex Africa in
 Graeciam exportauit V. 2, 1, 6.
 Here *pro heri* V. 2, 1, 1. *not.*
 Herediolum C. 1. Praef. 13. *not.*
 Hesperia C. 1, 3, 7.
 Hesperidum mala V. 2, 1, 6.
 Hesperus ore corusco C. 10, 290
 in ornithone V. 3, 5, 17.
 Hetrúriae ager pinguis V. 1, 9, 6
 boues C. 6, 1, 2.
 Ἐξάγωνον V. 3, 16, 5. C. 5, 2
 10.
 Hexastichum hordeum C. 2, 9, 4
Vide in Hordeum.
 Hiascentes nuees Ca. 172. *sic* dis-
 hiascent arbores Ca. 12.
 Hiberi solum murarunt C. 1, 3,
 6. *vid.* Iberi.
 Hibernant greges in Apulia V. 2,
 2, 9. hibernatum reducit fur-
 cillas V. 1, 8, 6.
 Hibernus oriens C. 1, 6, 2. hiber-
 nae fici Ca. 8, 1. 5, 10, 10. hiber-
 no seruantur mella P. N. 8
 1. *vt* verno.
 Hic. Hae rei Ca. 14, 3. Hoc ali-
 ter formula solennis V. 2, 3, 3.
 Hi antiquis opponuntur V. 1, 13
 6 et 7. Haec ad ea quae praecedunt
 refertur, illa ad ea quae sequuntur
 C. 6, 35, 2. 7, 5, 4. 7,
 13, 8. Haec ad remotius, illa
 ad propinquius C. 4, 27, 2. *ita*
 Hic *ad* remotius C. 6, 20. Haec
 complectitur plura praecedentia
 Ca. 8, 2. Hisdem diebus P. S.
 13, 2. et perpetuo fere hi et ii,
 his et iis etc. miscentur in MSS.
 Hiemales dies C. 11, 1, 21. hie-
 malia loca P. 1, 9, 4.
 Hiema (caelum) C. 11, 2, 4. 11,
 2, 20. 11, 2, 78. 11, 2, 84.
 Hiematio V. 3, 16, 34.
 Hiems quod initium, quot dies
 habeat V. 1, 28, 1. C. 11, 2,
 84. bipartita C. 11, 2, 5. placi-
 da, violenta, praesfrigida P. O.
 5, 2. hieme quae facienda Ca.
 37, 3. V. 1, 37, 3. 1, 34, 1.
 demunt columbis cibum me-
 dium V. 3, 7, 9. hiemi C. 5, 9,
 14. Ex Graeco χῆμα. *vt* ex
 χεῖρ bir.
 Hilaris vitis C. 3, 2, 10. sagina
 admiffarius C. 6, 27, 9. hilares
 horti C. 10, 293. Graece ἰλάω,
 ἰλάσκω, ἰλαρός.
 Hilaritas diei C. 9, 14, 18. i. e.
 serenitas, tepor.

- Hilarius pullulant vineae C. 4, 27, 1.
- Hilaro. hilarat mansiones cursus solis P. 1, 9, 1.
- Hinnus ex equo et asina nascitur V. 2, 8, 1 et 6. *vbi Edd. primae hinulus habent. Graecum ἐνελος, νεβρός Hesychii pertinet ad generis cervini hinnuleum.* C. 6, 37, 5.
- Hio. hiat rimis C. 9, 8, 11. hiant femina aestibus C. 2, 9, 18.
- Ἱππιτροὶ medici pecorum potissimum appellati V. 2, 7, 16.
- Ἱππιον Ἄργος V. 2, 1, 9.
- Hippocentaurum *Vide in Hypocentaurium.*
- Hippocrates multa oppida in pestilentia seruauit V. 1, 4, 5.
- Ἱππομανὲς venenum C. 6, 27, 3. *not.*
- Hippofelinum apii genus P. Apr. 3, 2. atrum olus C. 11, 3, 36.
- Hirpi *an Hirpi?* Lucilii mentio V. 2, 1, 2. *not.*
- de Hircis V. 2, 3, 2. hirci singuli quot capris sufficiant? V. 2, 3, 11. Libero immolati V. 1, 2, 19. admittendi quales et quando? P. N. 13, 7.
- Hirnea fictilis Ca. 81. *vid. Erneum.*
- Hirrius praetor V. 2, 5, 5. eius piscinae V. 3, 17, 3. *In priore loco ante Victor. erat Hirtium, et totus locus est vitiosus; in altero Edd. primae Hirius, ut etiam in Plinio 9, f. 81. sed Codd. Hirrus. Videtur esse C. Lucceius Hirrus, de quo Ciceronis lacos posuit clanis. In Caesaris B. C. 1, 15. vitiose est Vlcllem Hirrum Erutis ex Pompeianis.*
- Hirsuta rusco C. 10, 374. hirsutum pecus C. 7, 2, 6.
- Hirtiola *v. Irtiola.*
- Hirta plumis femora Ca. 8, 2, 10. hirtae oves pellitis oppon. V. 2, 2, 19 et 2, 11, 7. hirtum pecus C. 1 pr. 26. et 7, 4, 4. *opponuntur his molles, molle pecus. Graece πρόσβατα μαλακά ποιμαίνόμενα ap. Demosthencem contra Euerg. p. 1155. hirtae sepes C. 10, 27.*
- Hirudini haustae remedium C. 6, 18, 1.
- Hirundinis aduentus C. 11, 2, 21. 11, 3, 5.
- Hispania V. 1, 13, 6. 1, 14, 4. Bactica C. 2, 11, 12. vltior V. 2, 4, 11. Hispaniae sacer mons C. 6, 27, 7. in Hispania citeriore putei pro granariis V. 1, 57, 2.
- Hispanica vitis C. 3, 2, 19.
- Hispaniensis Attilius V. 2, 4, 11.
- Hispanienses molae Ca. 10, 4.
- Hispanus sal C. 6, 17, 7. Hispanum oleum P. Iul. 9. Hispani equi Veg. 6, 6, 4.
- Hispida cinara C. 10, 235.
- Histones V. 1, 2, 21. *textrina, loca vbi sunt isoi. Vocabuli auctorem alium desideranti Gesnero indicasset Suidas. Hic enim Ἰστώνος καὶ ἰστώνος, ἐν ᾧ οἱ ἰστοί. vbi malim Ἰστών καὶ ἰστώνος. In Polluce 7. sect. 28. ἰστών et ἰστώνον ponitur. cum auctoritate; quam dabit etiam Pollyaenus Stratagem, 6, 1, 5.*
- Histriae loquuntur C. 1, 4, 2.
- Ἱστορικῶς demonstrare V. 3, 16, 3.
- Hoedus *vid. Haedus.*
- Holce ὀλκή, *vid. Olce.*
- Holconia vitis, *Vide Horconia.*
- Holus pro olus saepe libri *Calmellus et Varronis.*
- Homericus Melanthius V. 2, 3, 1.
- Homerus est Maeonius ille Deus C. 1 pr. 30.
- Homo bulla V. 1, 1, 1. in homines singulos Ca. 57, 2. homines xvi Ca. 11, 1. homines, serui aut liberi V. 1, 17, 2.
- Honesti animi in equo documenta C. 8, 29, 1. *¶ honesti omnibus partibus asini V. 2, 6, 2. honestior cultura ager V. 1, 4, 2.*
- Honorarium vinum Ca. 145, 3. *Sic nostri Ehren-Wein, quod honoris causa ut laetitia quondam offertur hospitibus magnis. publice. Gesner.*
- Horconia vitis Plinii eadem videtur, quam Codd. holconiam vocant et oleaginatae C. 3, 2, 27. *substituunt. Vide not. p. 141.*

Horda *f.* forda V. 2, 5, 6.
 Hordeacea pira C. 5, 10, 18.
 Hordeum vbi serendum Ca. 35,
 2. C. 2, 9, 3. eius genera C.
 2, 9, 16 cantherinum C. 2, 11,
 8 P. S. 4. *it.* 8 I. P. O. 1, 2.
 Galaticum C. 2, 9, 8. P. Jan.
 4. F. 8. hexastichum C. 2, 9,
 4. maturum P. N. 1, 1. hordeo
 puro aluntur equi 6, 30. 1.
 De hordeo romano vide disputata
 ad Colium p. 80. Nudum seu glabrum
 praecipue abibuisse Romanos
 puto: de quo Hesychius: ἀτυπή-
 δες κριθαί, ἀπίτυροι, λεγόμε-
 ναι ἀλείφουσι. Hordeum nu-
 dum distichon (*escurgeon*, *su-*
crillon) et recens et siccum
 equos purgare, docet Gilbert in
 Biblioth. physic. econom. an-
 née 1791. T. I. Pontedera sententiam
 ipse mutauit in Postu-
 riorum T. I. p. 28. vbi ait, hor-
 deum apud Graecos et Roma-
 nos vulgatum posse videri, quod
 nostri Zcopyrum et *Triticospel-*
tum vocent, cuius grana glabra,
 nitida, pura nullisque glutinis
 vestita, in area flagellis extran-
 tur. Verum aliter esse et vide-
 ri rem accuratius inspicienti.
 Nuda hordea dici, tum, quia glu-
 mae, quae grana sequuntur
 firmiterque iis cohaerent, vt
 cortex seminis habentur, tum
 etiam, quia in spica matura nu-
 da apparent, quae in tritico et
 filigine glumae circumdant.
 Ita lolium nudum vocari a
 Theophrasto. Quae ergo glu-
 mae in tritico et filigine spica-
 rum axi affixae grana firmant,
 neque dum hiant emittendo se-
 men, delabuntur; eadem in
 hordeo et lolio coniunctae cum
 granis, et caducae, fulcris desti-
 tuta et nuda et infirma relin-
 quunt. Quare praecipuum fest
 ab agricolis, vt maturius de-
 metatur hordeum, quod nulla
 vestitum palea granum eius celeri-
 ter decidit. Igitur vulgare Ita-
 liae hordeum esse id, quod Co-
 lumella hexastichum et canthe-

rinum dixit; hordeum floscu-
 omnibus hermaphroditis semir-
 bus decorticatis apud Linnaeu.
 Contra distichon seu Galaticum
 hordeum esse id, quod vernacu-
 Italiae consuetudo *Scandela* nu-
 cupet, Linnaei distichon. Hi-
 emendandum esse Plinii locum
 18. c. 7. Galliae quoque suum ge-
 nus seruis dedere, quod illic *Br-*
cem vocant, apud nos *Sandala*
nitidissimi grani. Ex Galli-
 Braecem deriuat Pontedera belli-
 riorum genus dictum vulgo
Bracedello, quod ex hordei di-
 stichi farina olim a Galliae Ca-
 alpinae incolis factum fuisse
 De Brace et scandela confer
 ian Angii Glossar. latinum
 Hordeum denique glabrum Te-
 ranii apud Plinium Zcopyrum
 esse ait Pontedera, quod hord-
 nudi specie complecti videtur
 Linnaeus. Denique de part-
 hordeaceo addo locum Lucii
 de Macrobiis 5. vbi de Ch-
 daeis: τὰς μὲν καὶ κριθαί-
 ἀρτα χρωμένους, ὡς ὀξύδερξια
 τὸτο Φάρμακον οἶσγε Φασὶ δὲ
 τὴν τοιαύτην διαίταν καὶ τὰ
 ἄλλας ασθήσεις ὑπὲρ τῆς ἀ-
 λης ἀνθρώπου ἐρρωμένους εἶναι.
 Hordicalia, festum V. 2, 5, 6. De
 his ita Ioannes Laurentius Ly-
 dus περὶ μηνῶν p. 97. τῆ πε-
 δεκάεπτα καλανδῶν Μαιῶν ο
 ἀρχιερεῖς ἐπὶ τὸ θεᾶτρον γενό-
 μενοι ἀνθὴ ἐπὶ τὸν δῆμον ἐρῶ-
 πτην καὶ περὶ τὰ σπόριμα δ
 ὑπὲρ εὐετηρίας ἱερατεύον, κα-
 ἔξωθεν τῆς πόλεως ἐπὶ ὄρισμέ-
 νης σταδμῆς ἤρχοντο ἱερατεύ-
 οντες Δημητροί, ὄνομα δὲ τῆ
 θεοῖα Φορδικάλια τῆς γὲ μη-
 σταδμῆς μυριάδας πατρίων
 ἐκάλην.
 Hornotinae nuces Ca. 17, 2. plan-
 tac C. Arb. 30, 1. virgae C. 5,
 6 33. sed vtiouque loco al. anno-
 tinac.
 Horologium Athenis V. 3, 5, 17.
 si Horreat animal apertis dentibus
 Veg. 3, 33, 1. horrendi odoris
 P. 1, 18, 1. P. N. 20, 1.

- Horreum, quo conferatur omne rusticum instrumentum C. 1, 6, 7. P. 1, 19, 1. *de vini cella, itenque supellectili seruandae* C. 12, 2, 2. *ex graeco θάλαμος. Est quoduis receptaculum, ex graeco ὄργιον.* horreum pensile C. 12, 50, 3.
- Hortamen clamoris ac verberis timentes P. Mar. 11, 3.
- Hortensis lira C. 9, 4, 4.
- Q Hortensius pauones primus posuit V. 3, 6, 6. V. 3, 13, 2. eius piscinae V. 3, 17, 5.
- Hortus vbi faciendus C. 10, 6, 11, 2, 8 et 9. P. 1, 34, 1: muniti ut debeat C. 11, 3, 2. ut diuidi C. 11, 3, 13. *Quin totum caput hortorum disciplinam habet.* P. 1, 34, 7. quibus plantis conferendus in suburbano Ca. 7. quando coli incipiat, et quomodo P. Mar. 9, 1. C. 10, 35, quando pastinari P. Sepr. 13, 1. horri in collibus ut tractandi C. 10, 150. medicinae hortorum C. 10, 337. P. 1, 35. J. in hortos distinctae vineae C. 4, 18. *not. De etymo et scriptura vide ad V. 1, 31. Col. 5, 9, 1.*
- Hospite gemma P. inf. 33.
- Hospitales aues tuas adhuc ructor V. 3, 2, 3.
- Hospitiis infestare rem familiarem C. 1, 5, 7. J. hospitia apium P. Apr. 8, 2. J. hospitium aquae praebetur in cisterna P. 1, 17, 2. cancri sol tenet P. Iul. 6. virgulta quae quibus praestent P. inf. 19. *conf. 100.*
- Hostiae sanitatem non stipulantur emtores V. 2, 5, 11.
- Hosticus C. 1 pr. 19.
- Hostus quid? V. 1, 24, 2. *Ab hauriendo derivat vocabulum Τουη. 25, 19. et a Gallis hostam etiam vocari ait vas vimineum, quo vinum gestatur.* Gesner. hostus nequam Ca. 6, 2. *not.*
- Humanitate aliqua literis imbuti V. 1, 17, 4. *not.*
- Humectare os diductum agni presis papillis C. 7, 3, 17.
- Humectus locus Ca. 6, 3. campus P. F. 10, 2. humecti saporis vinum P. O. 14, 18. humecta qualitas aestatis P. 1, 6, 16. humectum caelum P. S. 6.
- ab Humeris decerpenda semina arborum C. Arb. 20, 1. *add. Arb. 3, 1. Cf. ad 3, 10, 5.*
- Humescit solum P. S. 10, 3.
- Humidus malleus s. morbus Veg. 1, 3. 1, 10, 4, 3, 2.
- Humilis positio C. 4, 1, 6.
- Humo. humantur taleae b. e. totae immerguntur terra supernemiente C. 5, 9, 4. *not.*
- Humor concipitur C. 1, 6, 5. extrahitur C. 1, 6, 11. salsus in agris ut corrigatur P. S. 3, 1.
- Humus destituta C. 2, 1, 3. humi natura h. e. terrae C. 1 pr. 2.
- Hunnisci equi Veg. 6, 6, 2 et 5. et 6, 7, 1. *not. p. 107.*
- Hunnorum equi neglecti, duri tamen Veg. 3 pr. 1.
- Hyacinthus caelestis luminis? C. 9, 4, 4. qui iris vel gladiolus dicitur, similitudine foliorum P. 1, 37, 2. hyacinthos caeruleos et niueos C. 10, 100. ferrugineos C. 10, 305.
- Hyaenae pellis superstitiose adhibita C. 2, 9, 9. P. 1, 35, 14. P. S. 3, 1. *vid. etiam Io. Rhod. ad Scribo. c. 172. p. 260. De usu superstitioso hyaenae pellis, phocae, et bulborum contra tonitrua testatur etiam Ioannes Laurentius Lydus περὶ μνηῶν p. 54. vbi Φάκης corrige pro Φάλης. ex altero loco p. 127.*
- Hybla Siciliae C. 9, 14, 19. C. 10, 170.
- Hydromellis confectio P. Iul. 7. *Cf. ad Col. 12, 12, 3. in Addendis post Palladium.*
- Hydrophoba animalia Veg. 5, 30. hydrophobos facit morsus canis rabidi Veg. 5, 83, 1.
- Hydropicus bos Veg. 5, 26, 1.
- Hydrops C. 7, 7, 3. animalium Veg. 5, 24.
- Hymettus mons Atticae C. 9, 2, 4. Hymetti Actaei mella C. 10, 386.
- Hyosciami semen C. 6, 38, 3.

- Ὑπνέμια oua V. 2, 1, 19.
 Hyperionis aestu flagrans C. 10, 400.
 Hypochysis, suffusio oculi Veg. 3, 17, 2.
 Hypocorialis *vid.* Core.
 Hypomelidum descriptio, satio, cultura P. D. 4, 1. *Vide not. et Epimelis.*
 Ὑπομνήματα Boli Mendesii C. 7, 5, 17. *sed vide χειρόκρητα.*
 Hypotaenium Veg. 2, 18, 2. *not.*
 Erotianus in Glossario Hippocratico: Τράμιν τὸν ὄρρον, ὄνπερ καὶ ἰπποτάουρον καλεῖται.
 Ὑψισ V. 2, 4, 9.
 Hyslopites vinum C. 12, 35.
- I** *sive i. puncto utrinque inclusum, id est significat vid.* Veg. 3, 32. 3, 36, 2, 3, 60, 1. *etc. etiam in Cod. Lips. C. 8, 3, 1. et alias.* Gesner.
 I. S. an 15 f. xv? Ca. 14, 5, 18, 2, 150, 1.
 Iacca, Veg. 2, 28, 5. *not et Occa.*
 Iacche dulcis C. 10, 426. Iaccho potanti grata C. 10, 235. multo madefactus C. 10, 305.
 Iacencia animalia (*de piscibus*) C. 8, 17, 9.
a Iacio composita uno tantum i scribuntur in MS. ut eicit, abicere rel.
 Iactare ventilabris C. 2, 10, 14.
 iactando ventilare oleam V. 1, 55, 6.
 Iacturam pati C. 1 pr. 11. restituere C. 11, 1, 28.
 Iactus. iacta frumenta C. 2, 2, 16.
 Iaculatur Iupiter inbres C. 10, 329. quo ventilator eam iaculabitur C. 2, 10, 14.
 Iaculus. iaculi funes C. 6, 2, 4. *ut rete iaculum.*
 Iana, luna V. 1, 37, 3.
 Ianitor catenatus C. 1 pr. 10.
 Ianuarii mensis descriptio et opera C. 11, 2, 3 et 6 *it.* 94.
 Ianus. Iano strues commouetur Ca. 134, 2.
 Ibericum mare C. 8, 16, 9.
 Ibero gurgite merse C. 10, 295.
 Iberi solum mutarunt C. 1, 3, 6.
- Ibi complectitur plures locos, de quibus actum Ca. 9. ibi mittes pro eo P. Apr. 8, 3.
 Ibisus, althea P. O. 14, 11.
 Ἰχθυοτροφεῖα aquatilium animalium receptacula C. 8, 1, 3.
 Icterici iumenti signa Veg. 5, 55, 1.
 Ictus et ductus opponuntur C. 4, 25, 3. ad-ictum intumescere C. 6, 14, 3.
 Idem agrum quod hominem Ca. 1, 61.
 Idus mensum dividunt, et in plenilunium incidunt; hinc vsq. se ad Idus saepe est pro: crescente luna.
 Iectura pro eiectione Veg. 3, 45, 18.
 Iecur anseribus ut tenerescat P. 1, 30, 4.
 Ieiunium hiemis C. 7, 3, 11. ieiunio laborans terra C. 3, 12, 3. ieiunia terrae saturare C. 10, 82.
 Ieiunus tofus P. 1, 5, 1. ieiunamacies corticis P. Mar. 10, 21, 4, 7.
 non Ignava ut non resistat V. 5, 15, 7.
 Ignescit amor C. 10, 211.
 Igneus. ignea facuitia de morbo C. 7, 5, 16.
 Igne adolere corpus C. 12, 31.
 I quanto minus ignis habet hoc altrum de luce Innæ V. 1, 37, 3. I ignis sacer ouium morbus C. 7, 5, 16. Lucretius libro 6. simul vlcibus quasi iniustis omne rubere corpus, ut est per membra sacer cum diditur ignis. Cf. Galli Panlet sur les Maladies Epizootiques P. II. p. 245. vbi mal rouge audit. Cf. ibid. p. 261. et 287.
 Ile. Iliā ducere spissis pulsibus, lentis. Veg. 5, 64, 1 et 2.
 Ileos morbus unde dicitur? Veg. 2, 14, 2. ileum pati Veg. 2, 20.
 Ilex spinosa ab altera non spinosa diuersa, C. 6, 3, 7. minor et proluxa C. 9, 4, 2. Minor eadem est et spinosa Linnaeo ilex aquifolia, foliis spinosis. Altera igitur seu proluxa est tantum in pabulo pecorum, Bauhini ilex arborea,

- botrea*, *Linnæo quercus ilex*.
Græce hæc et Linnæi coccifera quercus πρόνος vocatur. Theophr. H. P. III. 16. *Φέρει καὶ παρὰ τὴν βάλανον κόκκον τινὰ φοινικῶν*. Hinc Simonides velum coccineum *ὕψω πεφουμένον πρὸς ἄνδρα ἐριθάλλε* dixit apud Plutarch. Thes. c. 16.
- Illicium frondem legere Ca. 5, 7. C. 11, 2, 82. ilignei fructus C. 7, 6, 1. iligneae frondes C. 6, 3, 5. iligneae folia C. 6, 3, 7. manubria ferramentorum C. 11, 2, 92. *folia proluxae ilicis sunt in pabulo pecudis*.
- Illicrimat fons C. 10, 25.
- Ille ad propinquius relatum, hic ad remotius C. 4, 27, 2. *J illae rei* Ca. 154.
- Illecebrae ciborum P. Mar. 12, 2. Illectus, nimio favore priscorum C. 2, 1, 2.
- Illicium robur C. 12, 1, 1.
- Illiciendi vis in erithace V. 3, 16, 23.
- propter Illicium V. 2, 7, 6. illicium apibus apialtrum V. 3, 16, 22 et 31.
- Illigatus fusti fasciculus C. 12, 19, 4. illigata sparto mala C. 12, 44, 5. viti vasa C. 12, 43, 7.
- Illigo. illigant se capreolis pampini C. 4, 14, 1.
- Illimare vel inlimare pro illinere *Codd. Col. 9, 7, 4. gummi inlimare* C. 12, 52, 17. *dat Códex Pontederæ in Postumis pro lincere*.
- Illuire creta figurari C. 12, 44, 5.
- Illinitum et mistum aqua cininum C. 7, 13, 2. illinitae luto Punico frondes C. 9, 7, 4.
- Illisus cruribus pinguiores fiunt columbae V. 3, 7, 10.
- Illiterati villici commodum C. 1, 8, 4.
- Illorus sudor C. 7, 3, 10. ex Virgilio. *vid. Illutus*.
- Illuminari fenestellis C. 8, 3, 3.
- Illustris agricola C. 7, 2, 4. celeberrima fama C. 3, 3, 3. illustre horreum C. 12, 2, 2. illustrissimus quisque de antiquis pastor V. 2, 1, 6.
- Illutos vinaceos Ca. 147.
- Illuvis obesa C. 7, 10, 6. *ubi edidi ingluivies*.
- Illyricae mulieres robustae V. 2, 10, 7. Illyricae iridis vncia Veg. 1, 11, 5. *vid. Iris*.
- Imago aurea V. 1, 2, 10. imaginam suam in aqua videntes equae inani amore capiuntur C. 6, 35, 1. *J Imago i. e. echo* V. 3, 16, 12.
- Imbecilla arbor C. 5, 10, 2.
- Imber vini adspergitur, farri P. 1, 29, 2. *conf. 1, 35, 13. primus vespertini roris* P. N. 13, 4.
- Imbrex. in imbrice ponitur succus P. Mar. 15, 1. Col. 2, 2, 9. supini imbrices. imbricibus ferreis desuere cupam Ca. 21, 3. *unde formam cognosces*. Cf. Vitruv. 5, 10. *ab imbre dicti, quem colligebant et egebant extremis tegulis adiuncti*. Hinc Plinius 35. cap. 12. *primusque personas tegularum extremis imbricibus imposuit. Festus: ambrices tegulae, quae transversae asseribus et tegulis interponuntur. Quem locum Gesner cum Turnebo male ad Gallorum Lambris referebat*.
- Imbridum caelum P. Ian. 13, 2.
- Imbrifer caeli status C. 5, 5, 4. C. 7, 6, 4.
- Imbuere dolia Ca. 69, 1.
- Imitatio aliorum noua quoque tentare debet experimenta V. 1, 18, 8.
- Immanis numerus annorum V. 3, 1, 3.
- Immature nimium C. 11, 2, 3.
- Immensum est, *b. c. nimis longum* P. Mar. 27. immanis tempotibus permanere C. 11, 3, 4.
- Immeo. immeat aqua cisternis P. 1, 17, 4.
- Immergere terrae de vite C. 5, 6, 30. immergeri C. 5, 9, 3.
- Immittitur viti palme *b. c. submittitur* V. 1, 31, 3. *vi. no.*
- Immolare, *Suber* V. 2, 4, 9. immolandi initium a suillo peccore V. 2, 4, 9.
- Immota femina C. 5, 5, 7.

- Immunda mulier, *menstruata* P. Mar. 9, 14. no.
 Immune pecus C. 9, 15, I. 7. e. *deses* nor.
 Impares trapeti Ca. 3, 5. *superuacanei Scal. ad V. 1, 1. 7. περίσσοι.* ¶ numeri imparis superstitio P. 1, 27, 1.
 Impasci prato C. 2, 18, 1, C. 6, 5, 2.
 Impatiens vetustatis vinum C. 3, 21, 6. *impatientissimum frigidis animal otis* C. 7, 3, 8.
 Impedatio C. 4, 13, 1.
 Impedo, impedanda statuminibus vitis est C. 4, 16, 2.
 Impensam vitare C. 12, 57, 5. *reficere* V. 1, 2, 8. fere nullam poscit olea C. 5, 8, 1. *impensas amplissimas poscunt vineae* C. 3, 3, 8. *frustrari* C. 1, 1, 2. ¶ *Impensam testaceam subter inducis* P. 1, 9, 4. 1, 13, 2. 1, 40, 5.
 Imperator appellatus Praeter propter quaestoris sui victoriam V. 2, 4, 2.
 Imperata aliarum rerum V. 1, 17, 3.
 Imperare crudeliter C. 1, 8, 10. *imperandi parum prudentes* C. 11, 1, 6. ¶ *Imperare vitibus* C. 3, 3, 6. 4, 24, 21. 4, 29, 12. not.
 Impetere soleant accipitres V. 3, 7, 7. *vbi antea erat item petere.* Cf. V. 3, 16, 8. not.
 Impetiginis remedia C. 6, 31, 2. Veg. 3, 51. *ab impetu dicta.*
 Impicare amphoram C. 12, 29, 12, 43, 1.
 Implastratio et implastrare pro empl. saepe MS.
 Impleticus bos Veg. 5, 28. *videtur, qui riget, et flectit se difficulter.* Cl. Platneri placebat *ἐμπληκτος.* Gesner.
 Impleo. implent napi et rapa rusticos C. 2, 10, 22. tres modii feminis iugerum C. 2, 10, 19. *vid.* Occupo. se vuae C. 12, 39, 1. *implente vtero* C. 6, 1, 3. *vi. no.* impleretur tota messis *b. e.* *perficitur* P. Iun. 2, 4. *implen-*
dis foeminis idoneus C. 7, 6, 3. 6, 27, 9. 8, 5, 25.
 Implicare carminis legibus C. 11, 1, 1.
 Imponunt, interponunt V. 1, 26. *imponere alteri formam sui coloris* P. O. 14, 10. *imponi potest loco gracili forma prati* P. S. 10, 1. ¶ *imponitur equus* C. 6, 27, 10. *equae admiffarius* C. 6, 36, 4.
 Imporcare solum C. 2, 10, 6.
 Inportunius fluere, *celeriter, motu valido* Veg. 2, 28, 9.
 Impositi ouibus arietes C. 7, 2, 5. *vid.* Imponere.
 Impraesentiarum. Ca. 144, 4. *Summam eorum, quae de hoc verba disputantur, exhibet ad Sanctii Mineruam Perizonius.* Gesner.
 Impressionem facere in castra V. 2, 4, 1.
 Impressae solo piscinae P. 1, 31. *impressum foramen* P. F. 17, 7, O. 8, 3. *falce vulnus* C. 4, 7, 2. *impressis vulneribus* C. 7, 11, 1.
 Imprimi caecilia morsum C. 6, 17, 1. *imprimere puteum* P. 1, 34, 2. *radici palum de buxo* P. Ian 15, 18. *salicis* P. N. 7, 5. *ne imprimatur iacentibus molibus solum* C. 3, 13, 1.
 Improbe, *intempestive, sero* C. 11, 2, 10. 2, 10, 21. *non improbe concipit* C. 7, 9, 3. *non Improbis genibus, enormiter magnis* C. 6, 1, 3.
 Improsperere cessit C. 1, 1, 16.
 Imprudens antiquitatis, *imperitus* C. 3, 18, 1. *negotii* C. 1 pr. 11.
 In Impune abeat, *de persona* V. 1, 16, 5.
 Imputant longe plus seminis iacti, quam quod seuerint C. 1, 7, 3.
 Imputruit oleo mus C. 6, 17, 5.
 Imus et vnus confunduntur a librarius C. 4, 24, 4. 5, 6, 25. 5, 9, 13. 5, 11, 5. P. F. 12, 6. Mar. 10, 25. N. 7, 12.
 In adolescentia V. 3, 16, 1. *in decem diebus secundum partum* V. 2, 7, 11. *in decem annos pariunt boues* V. 2, 5, 13. *in ortu*

ortu caniculae C. 4, 8, 1. *J* In Turanii *sc. aedes* V. 2, 11, 12. *vt Gr. eis didασκαλῶ Φοιτῶν* SYLB. *J* In pabulo est ocimum, farrago etc. V. 1, 23, 1. in quo genere sunt, *h. e. exempli gratia* V. 17, 1. *conf.* 2, 1, 12. Genera sunt vini, in quo Falerna V. 1, 65 2. *J* in hoc nunc denique est, *vt dici possit, nun ist es an dem* V. 3, 1, 2. *J* in hoc propterea V. 3, 1, 9 in quantum C. 3, 13, 19. *J* in dimidia parte agri collocare filiam nuptui, *doti ei dare partem agri* C. 4, 3, 6. *J* In *omissum* ante balneas et gymnasium V. 1, 55, 4. *J* In saepe motum cum ablatiuo, et cum accusatiuo quietem significat. *Coquito* in fornacem Ca. 39, 2. in villam *ibid. vid. no.* in arborem relinquo Ca. 52. I. in hominem V. 2, 1, 21. in parietes stantes V. 3, 14, 3. *Contra* in asserculo alligato Ca. 152. in fundo illata Ca. 146, 2. in quibus solent equas abigere V. 2, 10, 11. in agris redigere ciues V. 3, 1, 4. conicitur in vrceo C. 12, 21, 2. in naribus infundere C. 6, 4, 2. in naso introit polypus Ca. 157, 15. introitum facit in cancro C. 11, 2, 49. mittuntur in vasculo P. F. 25, 11. *pro quo* mittunt vasculis P. F. 25, 26. mittis in linteo P. F. 31, 1. in vasculo P. Iul. 8, 2. O. 14, 5. in dolio P. O. 14, 10. in metreta demittis P. O. 14, 17. *ita* P. N. 19, 1. in aqua missum Veg. 1, 17, 16. *De hac confusione multa Barth. ad Calpurni. ecl. 2, 59. add. Morg. IV. 2. Librariis etiam quaedam hic tribuenda esse, non negarim; cum interdum Lugduncense MS. Palladii alterum casum substituat. Gesner.*

Inaesto grege, *inducto* V. 1, 52, 2. Inaedificare parietes C. 6, 37, 10. Inaequabiles greges V. 2, 4, 22. Inaequabiliter maturescunt oua V. 3, 9, 8.

Inania plaustra V. 1, 20, 3. Inarescit arbor ardore solis P. N. 7, 4. vulnus C. 4, 7, 2. inarescere patieris botryones in vite P. O. 22. inaruerunt radices C. 2, 14, 2. inarescentes fici C. 12, 15 1

Inaro. inarare fabalia pro stercore V. 1, 23, 3. arbores C. 2, 2, 11. Inaugurantis regis somnium C. 1 pr. 9.

Incallat carnem Veg. 3, 27, 1. Incantationes *vid.* Superstitiones. Incanae barbae C. 8, 2, 9. Incarnari donec coeperit Veg. 3, 22, 3. *ubi alii Codd. concarnare.* Incauare, *cauum* facere, *excavare* C. 4, 25, 2.

Incendia aestatis P. 1, 4, 1. Incendere annonam, *excandefacere* V. 3, 2, 16. *J* agros P. 1, 6, 13 P. Aug. 4.

Inceniua tibia V. 1, 2, 15. Incerniculum Ca. 13, 1. Incernere terram cribro Ca. 48. C. 5, 6, 6.

Incertus dies C. 11, 2, 93 et 96. caeli status C. 11, 2, 97.

Incessit crepusculum C. 11, 1, 18. hominibus sterilitas annorum C. 2, 10, 1. tempestas C. 12, 2, 5. inceserunt frigora C. 12, 50, 12. siccitates C. 5, 9, 11. regionibus noxia animalia C. 11, 3, 62. *Est ab incedo et faceffo a facio.*

ab Inchoato domos exstruunt C. 4, 3, 1. *de noxo.*

Inchoo. inchoamus fodere pastina P. D. 2. inchoante mense P. F. 25, 20 et 33. inchoantibus canicularibus diebus P. Iul. 7. inchoatur prima pampinatio C. 11, 2, 38. *De scriptura inchoo saepius ad Varroem et Colum. dictum.*

Incidunt fentes corpus ouium P. Iul. 4, 3. incidere faces C. 2, 22, 3.

Incipientes oues *h. e. grauidae et partui proximae.* V. 2, 2, 8. C. 6, 1, 3, 7, 3, 16. 8, 11, 8 not. *Re de Festus: cuius partus sit incitatus. Est enim graecum σπαργάνω*

- σπαργάω* a *σπέρω*, *σπέρω*,
 unde *σποργή* et *σπαργή* et
σπαργάω.
 Inciles fossae Ca. 155, 1.
 Incilia aperire Ca. 155, 1. *vi. no.*
 excitare C. 5, 9, 13.
 Incipiunt an pro concipiunt? P. F.
 26, 2. incipientes grossos decu-
 tere P. Mar. 10, 31. *Saepe in-*
cientes mutatum fuit a librariis
in incipientes.
 Incisiones interiorum Veg. 2, 11,
 2. *tormina ventris, ut nostri*
Schneiden in Leibe. Gesner.
 ¶ Incisio pro infusione *saepe est*
in MS. Col. Lips. v. g. 5, 11,
 2. *rel.*
 Incisura sarmenti P. Mar. 1, 2. in-
 cisurae raporum C. 12, 54, 1.
 Incitata libido P. Mar. 14, 1.
 Incitare vitem prolixis flagellis C.
 3, 21, 7. incitatur proceritas 4,
 33, 5. incitetur vitis fossa fre-
 quentius P. N. 3. *add. C. 4,*
 22, 3.
 Inclinare ad illud, quod deterius
 V. 1, 9, 6.
 Includere locum *videtur esse imple-*
re P. Iun. 5, 4. includit frigus
 fata P. 1, 6, 12. includentia
 pastinatio C. 11, 2, 17. post
 inclusum volatum *h. e. impedi-*
tum, interceptum P. 1, 26, 1.
 Inclytissimus dux C. 1, 4, 2.
 Incolumitatem plantarum tueri C.
 11, 3, 61.
 Incomitatae vagantur virgines Il-
 lyricae V. 2, 10, 9.
 Inconium Veg. 6, 28, 18. *quid sit*
N. L.
 non Incommode se gerere C. 1, 8,
 15.
 Incomprehensibilis paruitas C. 10
 pr. 4.
 Inconditi fructus C. 1, 5, 6, 3,
 2, 1.
 Incontaminata facie V. 3, 9, 16.
 Incocta vino P. Mart. 15, 1.
 Incoenatus Ca. 127, 2.
 Incorporatio C. 6, 2, 13. *sed*
vid. no.
 Incrementum, corpus, moles C. 6,
 18, 1. ouorum maius facit C. 8,
 5, 2. incrementi latioris capita
 C. 11, 3, 31. maioris plantae P.
 F. 24, 7. poma P. F. 25, 22.
 furculus C. 9, 4, 2. vlpicum,
 quam allium C. 11, 3, 20. non
 magni arbores C. 11, 2, 28. mi-
 nuti pisces C. 8, 17, 14. parui
 animalia C. 8, 15, 6, 9, 1, 8,
 9, 5, 6. validioris herbae C. 2,
 18, 1. ¶ ne possint capere fo-
 ramina plus vnus apis incre-
 mentum C. 9, 7, 5. ¶ in mi-
 nori arbore incrementa maiora
 proueniunt P. F. 17, 5.
 Increscens vitis C. 4, 13, 2.
 Incretas locum, vt cutis ad pul-
 pas adhaereat Veg. 5, 17, 4.
 Incruenta pax C. 9, 9, 7.
 Incrustare ollam sapa et farre V.
 3, 14, 5. maceriam laeui lapide
 aut testorio V. 3, 15, 1. *vid.*
Rhod. ad Scribo. c. 135. p. 207.
 Gesner.
 Incubitant in cellis C. 8, 14, 9.
 Incubare foetibus C. 8, 5, 10. in-
 cubandi *tota ratio* C. 8, 5, 5.
 incubandis ouis gallinae legun-
 tur maiores P. 1, 29, 2. P. 1,
 30, 2.
 Inculcatis lapidibus C. 8, 15, 3.
 pannis madentibus *de vulnere*
 C. 6, 12, 2.
 Inculcare paucula vel cylindro
 C. 11, 3, 34. foramen cinere P.
 1, 35, 8. inculcetur paleis sub-
 iectis area C. 2, 20, 1. *Vid. Rei-*
nes. V. L. 3. 4. p. 397. Gesn.
 Incultus locus vt considerandus
 C. 2, 2, 8.
 Incunatus pro inquinatus not. ad
 Var. 3, 16, 34. Col. 8, 5, 19.
 Ita Codd. coque pro quoque, li-
 cidus pro liquidus, condan
 pro quondam, oblicus pro obli-
 quus, scalentes pro squales, in-
 iciae pro iniquae, secar pro se-
 quar, acoreus pro aequoreus,
 licerat pro liquerat.
 Incumbunt acrius in causas dilati
 feruoris tauri P. Mar. 11, 6.
 Incurro. si aliquis casus incurre-
 rit P. 1, 8, 1. incurritur gran-
 de dispendium P. F. 20, 1.
 Incurfus solis C. 1, 6, 22.

- Incuruat pauo amictum gemman-
 tis caudae P. 1, 28, 2.
 Incustodita regio, *neglecta, incul-*
ta P. N. 4, 2.
 Incus lapis Col. 7, 1, 3. *molae,*
vel recens asperatus, μόλη νεό-
κωπος, vel rudis, nondum aspe-
ratus.
 Indaganter capere feras *legebatur*
 C. 5, 1, 2.
 Indagator apum C. 9, 8, 12. in-
 dagatores aquarum C. 2, 2, 20.
Anatolio Geop. 2, 10. sunt ὑδρο-
γνώμονες, Gesn.
 Indescriptus C. 3, 21, 4.
 Index. indicem operis lecturi C.
 12, 57, 6. indices libros tres
 scribam V. 1, 1, 4.
 India inolibus serarum mirabilis
 C. 3, 8, 4.
 Indidem lauito Ca. 25, 1. *b. e. ex*
eadem.
 Indigena bos C. 6, 2, 12. indige-
 nae coloni C. 1, 7, 3.
 si Indigeant pabuli C. 7, 11, 3.
sic C. 12, 2, 3. indigens cibo-
 rum C. 8, 14, 8. indigeretur hoc
 genere P. Iul. 4, 1. *i. e. deest*
hoc genus.
 Indigestione ciborum corruptus
 sanguis Veg. 1, 21, 3. ab indi-
 gestione febricitare Veg. 2, 7, 1.
 Indigesta ex hordeo animalia Veg.
 3, 53, 1.
 Indignantissimus seruitutis C. 8,
 17, 7.
 Indignatio recens Veg. 2, 35. in-
 dignationem ex aliqua necessi-
 tate contrahere Veg. 3 pr. 3.
 indignatio vulneris 3, 13, 2.
 indignatione caloris disrumpi-
 tur membranula Veg. 3, 16, 5.
 nulla indignatione prodit iniu-
 riam oculus 2, 16, 6. indigna-
 tionis tumor Veg. 3, 29. indig-
 nationes oriuntur ex tortura
 Veg. 3, 55, 1. 5, 35, 1. vesicae
 Veg. 5, 14, 1. *Etiam Caelius*
Acut. 3, 3, 13. ne tumentia in-
dignentur.
 Indigni saporis vitis Pall. 1, 8, 2.
 Indigus plantarum P. Nou. 11.
 Indiligentia *vide indulgentia.*
 Indiscretus V. 3, 1, 7.
 pro Indiuiso Ca. 137.
 Indo. indere coronam in focum
 Cd. 143, 2.
 Indoles mentis C. 1, 9, 2.
 Indomitus iuuenens, *nondum do-*
mitus C. 6, 2, 9. *I* cibus C. 10,
 232.
 Indormio. ne indormiat vsus ma-
 xillarum Veg. 5, 23, 15. *b. e.*
ne indurescant nerui. supra ipsum
 iacuerit, vt armus indormiat
b. e. torpescat Veg. 5, 46, 2. *vt*
nostri einschlafen. vid. Obdorm.
 Inducere fontem C. 1, 5, 1. no-
 vellam vitem P. Ian. 13, 2. in-
 ducentes in panno Veg. 3, 49,
 4. *auffstreichen* inducitur tecto-
 rium iterum et tertio P. 1, 15.
 stracta in armos equi Veg. 3,
 45, 5. *add. 3, 48, 2. et 3 ii. 7.*
 Inductio calcis et tectorii inarmo-
 rati P. 1, 15.
 Inductus. Inducta testaceo P. 1,
 38, 2.
 Indulgentia V. 1, 18, 2. vbi Codd.
 et Edd. pr. indiligentia.
 Induo. Induit se *vel* induitur vitis
 maiore fructu C. 4, 27, 5. 5,
 6, 28. 5, 8, 2. 5, 9, 11. induit
 se floribus arbor C. 10, 242.
 induunt se vuis vites C. 4, 24,
 12. cum se non induit arbor
 fructu C. 5, 8, 2. induere arun-
 dinibus velut pileis C. 5, 10,
 21. induitur pes solea spartea
 C. 6, 12, 2. induit frondem C.
 5, 9, 15. *vbi antea erat* inducit.
 Induruit vitulus C. 6, 26, 1. in-
 duruere virgae C. 4, 6, 2. ve-
 hementius C. 4, 7, 1. *I* cum
 indurauerit *intransit.* Veg. 5,
 81, 3.
 Industriae rusticantis quae tenen-
 da P. 1, 6, 1.
 Indutilis vomis Ca. 135, 2.
 Ineantur matricis C. 7, 3, 12. in-
 ire debent feminas verres P. F.
 26, 1. *I* inire mensuras agro-
 rum C. 5, 3, 1.
 Iners ad Venerem admissarius C.
 6, 27, 10. inertes ad incuban-
 dum C. 8, 2, 12.
 Inerticula vitis C. 3, 2, 24. *Gr.*
ἀμβρατος. forte eadem Argitis,
 at

- ab ἀγρός.* Est etiam Plin. 14, 2. Gesner; *coniectura haud ita probabilis!*
 Inexpugnabilis acerbitas P. S. 17.
 Inexpugnabilis numerus C. 9, 4, 6.
 Infamant generosas degeneres apes C. 9, 8, 5. infamare terrae ubertatem P. 1, 6, 8. infamatur ager C. 1, 7, 7.
 Infancia feminis C. 5, 5, 8.
 Infarcire salem in carnes C. 12, 53, 2.
 Infelix oleaster P. Apr. 2, 1.
 Infer vicinus Ca. 149, 1.
 Inferio vino macte esto Ca. 132, 2, 134, 3.
 Inferno potitur regno C. 10, 274.
 Inferre rationibus C. 1, 7, 7. tributum C. 1, 1, 11. quae domum inferuntur C. 12, 1, 6. si quod aduerſarium inferatur V. 1, 12, 3.
 Inferre lacere Ca. 123. *it.* 156, 7. C. 12, 17, 2.
 Inferuefacta fistili vase C. 9, 13, 5.
 Inferueſcere Ca. 90.
 Infesto. infestat falix saporem vini C. 5, 7, 1. infestant ceruicem bouis clauis C. 6, 14, 16. animos superstitione C. 11, 1, 22. infestare rem familiarem C. 1, 5, 7. infestari carie C. 11, 2, 11. procellis C. 1, 5, 8.
 Infestus. infesta regio V. 1, 16, 1. infestus feminibus ager C. 2, 14, 3. gelu et nebulis loca P. Ian. 13, 3.
 Inficientes V. 3, 16, 8. *nihil facientes.*
 Infidibula Ca. 10, 1, 11, 2. *not.* Vide infundibula vel infudibula.
 Infinitiuus, pro imperatino V. 1, 31. *saepius.* *it.* 32. V. 3, 9, 8 et 10. C. 12, 39, 1. *¶* Infinit fut. actiui indeclinabilis, Penſilia ad abiiciendum descensurum se minatur V. 1, 68.
 Infirmitas, infidelitas C. 3, 10, 7. Sic
 Infirmissimi C. 3, 10, 6.
 Inflationem stomachi facit C. 12, 15, 2.
 Inflato in alucos spiritu C. 9, 8, 2. *¶* Inflata morbo animalia, adflata Veg. 5, 22, 2.
 Inſto. inflare aquam in os palumbi Ca. 90. inflauerat medicamenta cupiditas mulomedicorum Veg. 6, 7, 4.
 Infocunditas agri C. 1 pr. 1.
 Infocundior materia C. 2, 4, 7.
 Informatur funis C. 2, 2, 10. informandae areae C. 11, 3, 13.
 Infossio totius corporis P. F. 16, 1.
 Infossi lacus, depressi C. 9, 1, 2.
 Infractus diligenter toſus P. N. 7, 19. infracto mola sale C. 12, 53, 2 et 4. infractae digitis nudes C. 8, 17, 13.
 Infractus cliuofarum viarum MS. anfractus Veg. 5, 4, 2. *ubi Codd.* anfractu.
 Infreno cursu volitare C. 10, 215.
 Inſrequens alueus C. 9, 11, 4. infrequentes paucitate plebis aluos C. 9, 14, 13.
 Infrico. infricare s. infriare musteosis vino C. 12, 30, 2. *add.* C. 6, 32, 3.
 Infrigidatio subita sudoris Veg. 2, 1, 4.
 Infringere hordeum mola P. Iun. 12. infringitur ardor solis P. N. 13, 4.
 Infrio. infriare papauer Ca. 79, 84, 2, 95, 2. in aquam Ca. 156, 4. infriatur vulneribus sal C. 8, 5, 22. 7, 5, 12.
 Infructuosa cultura C. 11, 2, 32.
 Infudibulum Ca. 10, 1, 11, 2. *vid.* Infidib.
 Infundibulum Ca. 13, 3. C. 3, 18, 6. infundibuli angusto ore P. Iun. 7, 2. *Sed ubique fere fluctuat lectio*
 Infundo. Infundere pullis robur copiosi et puri lactis P. Mar. 13, 6. si infuderit vitam nimius imber P. O. 9. in piscinam infundere, iniicere P. 1, 31. in condito sinapi et aceto, profundito C. 12, 54, 3 et 4. infundi oleo Veg. 5, 15, 5. si pluuiis infusa fuerint foena P. Mai. 1, 2.
 Infusata vinacea C. 11, 2, 69.
 Infuscata naturalis sapor C. 11, 19, 2.

- Infusci coloris apes C. 9, 3, 1. C. 9, 10, 1.
 Infusio caelestis, imber P. F. 25, 22.
 Infusus mediocriter ager, infusa leniter terra P. lan. 3, 2, 3. vehementer infusus in pluvia, *madefactus* Veg. 4, 12, 1. infusa vino offula panis Veg. 4, 12, 2.
 Ingaunum *vid.* Albium V. 3, 9, 17.
 Ingenerare C. 10, 196.
 Ingenium animi pro regionis caelique statu variat C. 6, 1, 1. ingenii bona, *de equa* C. 6, 36, 2. ingenii sui femina ferunt *siluestres arbores* C. 3, 1, 2. ingenia siluestria deponunt pulli C. 8, 15, 7. ingeniosus ager ad segetes Ouidio Factor. 4, 684.
 Ingerere cibum P. 1, 30, 4. vitibus sterces C. 2, 16, 5. arbori lac P. N. 7, 6.
 Ingluuius vacua cibum concoctum esse significat C. 8, 5, 17. obesa porci 7, 10, 6. *ubi antea erat illuuius.* Apollonius Rhod. II. 819. *de apro: ψυχόμενος λαγόνας τε καὶ ἄσπετον ἰχθυὸν νηδὺν κάπριος.*
 Ingrandescunt fata C. 2, 10, 15. difficulter acini C. 3, 6, 3. ingranduit porruin C. 11, 3, 17.
 Ingrate impenditur succus pomis vitiosis *h. e. inutiliter tanquam ingratis* P. Iun. 5, 1.
 Inhabiles labori C. 6, 1, 1.
 Inhibere boues C. 2, 2, 28.
 Inibi, *in eo* Ca. 18, 2 et 3. Ca. 38, 4.
 Iniecti sensus C. 3, 10, 9.
 Inigere in arcem V. 1, 2, 20. in stabula V. 2, 2, 15. *conf.* V. 3, 10, 5.
 Iniicere voluptatem praefecturae V. 1, 17, 6. aquam C. 12, 22, 2.
 Inimicum ad corpus alendum V. 2, 2, 19. inimici sationis dentes caprarum V. 2, 3, 7. inimicissima diligentiae vitia C. 11, 1, 13.
 Iniquis exclusus spatiis C. 10, 2. iniquissimus locus C. 3, 3, 12.
- Initiante pluvia, *incipiente* P. Iun. 4.
 Initia, *Cereris praesertim* V. 3, 1, 5. initiis Cereris porci immolantur V. 2, 4, 9. initiis pacis, foedus cum feritur V. 2, 4, 9.
 Initus, *a, um.* inita arbor C. 5, 9, 16.
 Iniugare *vid.* *Vrsi.* ad C. 4, 17, 8.
 Iniungitur pondus C. 6, 2, 7. mas feminae C. 6, 37, 2. iniunguntur fenestellis scandulae C. 8, 3, 6. *¶* pollinem iniungas *h. e. addas* Veg. 4, 1, 8. *ubi tamen in Edd. est inungas.* iniuncta est arbor scrobi P. F. 10, 1. *¶* Iniungere solo inter vites P. 1, 6, 5. iniungere sarmenta, nutrienda viti P. 1, 6, 9.
 Iniuria ignis C. 11, 3, 7. sine iniuria C. 3, 18, 2. iniuria pluviarum C. 9, 1, 3. *Saepe ita h. e. pro vnaquaque laesione, Vegetius.*
 Iniustum; *sponte natum,* C. 10, 16.
 Innare fluuiis C. 10, 388.
 Innatantes radices summo solo destituit C. 4, 1, 7. *ἐπιπολαζόσας v. ad Quintilianum* 3, 1, 45. *Gallis tracer.*
 Innexa compedibus C. 11, 1, 22.
 Innidificant C. 8, 15, 5.
 Innocentia fumi graueolentis P. 1, 35, 11.
 Innouabis calefactionem. *tandiu* Veg. 2, 24, 4.
 Innoxius pluribus annis permanet frutex C. 11, 3, 38. *conf.* 12, 38, 8 12, 45, 4. innoxia a curculionibus saba C. 2, 10, 12. custodire poma C. 12, 44, 3.
 Inobseruantes deprehensi P. 1, 35, 12.
 Inocata pastinatio C. 3, 15, 1.
 Innocare semen C. 2, 8, 4. 11, 2, 81. lupinum C. 11, 2, 60.
 Inoculatio arborum C. 5, 11, 1. 11, 2, 59. fici P. Mar. 10, 32. Persici P. Apr. 5, 1.
 Inoculari quod emplastrari dicitur P. N. 7, 7. *conf.* C. 11, 2, 59. inoculatur Persicus P. Iun. 5, 2. inoculari ficus potest P. Iul. 3, 2.

- Inodorat mandentium halitus alium C. 11, 3, 22.
- Inoffensum lumen oculorum P. 1, 3.
- Inolescere C. 4, 22, 5, 4, 29, 14. cf. ad C. Arb. 5, 4. not.
- Inopacant auararia C. 8, 15, 4.
- Inopia lactis premi C. 5, 12, 2. leguminum C. 6, 3, 4.
- Inordinandi soli tempora C. 11, 3, 9.
- Inquit continuandae eiusdem personae orationi non interruptae inseruit V. 1, 9, 1, 2, 8, 6, 2, 11, 1, 3, 2, 3. *¶* declarandi significatione forte positum in MSS. C. 6, 30, 9. Geiner.
- Inquietari ab alijs C. 8, 5, 11.
- Inradito stilpium Ca. 157, 7.
- Inrasum laesperitium Ca. 157, 8. *b. e. rasum et iniectum: quam vim huius participii etiam apud Plautum Rud. 5, 2, 16. et Sil. 8, 585. obtinere, ostendit Cl. Facciolatus, cuius verba damus in praefatione Fabri. Geiner.*
- Insalubris fundus C. 1, 4, 2.
- Insanabile vulnus C. 7, 5, 13.
- Insanus ut pietur V. 2, 4, 16.
- Inscendat supra pilam Ca. 127, 2.
- Inscientia pro inscitia Edd. pr. et Codd. Col. 3, 3, 6, 3, 10 5.
- Inscius pastor imperitus C. 6 pr. 5.
- Inscriptum pecus (nou scriptum) qui pascunt, committunt lege Cenforia V. 2, 1, 16. *Sic ἀργάφω μετ' ἄλλο δίκῃ Athenis, de qua Suidas.*
- Infeco, incido C. 4, 15, 3, 9, 15, 9. infecant oliuas arundine C. 12, 47, 3. infecat corticem vimen C. 4, 29, 10.
- Insecti napi, incisi C. 12, 54, 3.
- Inseri vites Ca. 40, 1. inseri posse omne genus furculi omni generi arboris C. 5, 11, 12. C. Arb. 27. inserere hortos furculis C. 3, 21, 1. P. 3, 9, 11. *¶* Inferere axungiam faucibus ouis C. 7, 5, 15. inserito, admisceto reliquis medicamentis C. 12, 57, 2. *¶* insertus articulus Veg. 1, 25, 6. vide Exfertus.
- Inseruient operibus fortiter C. 9, 14, 2. si frumento non inseruitur Col. 5, 7, 3. ex Cod. Vind. ubi editur frumentum non inseritur. Apud Varr. 2, 8, 2. inatri quoque suppositivae inseruiunt i. e. cibum largius praebent. not.
- Insidat cervicibus iugum C. 2, 2, 22. insidit limus aquae P. 1, 4, 8.
- Insigne cristarum pavonibus P. 1, 28, 2.
- Insigniter neglectus hortorum cultus C. 10 pr. 1.
- Insipere in aulam nouam Ca. 85 far Ca. 90. not.
- Insistere atriensibus C. 12, 3, 9.
- Insitio vitium C. 4, 29, 1. insitionibus ad maximum numerum perducitur vitis C. 3, 9, 6. *¶* Insitionem nutriemus P. Ap. 2, 2. *b. e. quod insitum est.*
- Insititii et bigeneri muli V. 2, 8, 1. vid. Insitus. *¶* insititius somnus V. 1, 2, 5. qui inter mediam vigiliam meridie inseritur.
- Instrurus eris ramum Ca. 40, 2.
- Insitus. insita vtero stirps alieni generis de mulis C. 6, 36, 2. insitum, furculus C. 5, 11, 8. *¶* insita radix per fistulam vento, inflata Veg. 1, 10, 4.
- Insolatio Veg. 5, 21, 3.
- Insolatus. insolatae vuae C. 4, 27, 3. etiam pendentis C. 12, 43, 2. insolati dies C. 11, 3, 51. insolata yasa C. 12, 18, 6.
- Insolens et incustodita regio, infrequens ab incolis P. N. 4, 2.
- Insolenter vagatur oratio C. 3, 10, 9.
- Insolo. insolare vvas C. 12, 39, 2. insolatur humus C. 4, 17, 8.
- Insomniosus ut sanctur Ca. 157, 8. sed ibi insomnis malebat Pontedera ex Codd. in Postumis ad h. 1.
- Inspectus exprimentis C. 1, 8, 2.
- Inspicere, inspectio de emtyricibus C. 1, 3, 1. 1, 4, 1.
- Inspirata per fistulam oculo testata C. 6, 17, 7.
- Instar iuris crassi C. 12, 38, 3. librarum vini V. 1, 1, 10. pondoo quincur-

- quincuncem C. 12, 28, 1. heminae C. 6, 14, 1. 6, 38, 1. 7, 5, 15. trium cyathorum C. 6, 30, 7. sextariorum trium C. 12, 41, 2. duarum partium C. 8, 15, 3. quinque modiorum C. 2, 5, 1. vnus digiti spatio C. 4, 8, 2. Arb. 5, 3.
- Instaurent omne genus operis C. 11, 2, 98.
- Instigante quasi numine C. 10 pr. 4.
- Instillatio descendit ad radices P. N. 10.
- Instipato Ca. 113. *sed vid. no.*
- Instituere a se villicum C. 11, 1, 5. instituat bouem in arando C. 6, 2, 8. instituantur ad aratrum *ibid.* agrum Co. 11, 3, 11. *vide Add. post Palladium.*
- Intragula Ca. 10, 5. 11, 5.
- Instrata afinis Ca. 10, 3. 11, 4.
- Instrumentum rusticum V. 1, 13, 2. 11, 1, 20. trium generum: vocale, semiuocale et mutum V. 1, 17, 1. *instrumenti rustici catalogus*, Ca. 10. P. 1, 43. numerus s. modus V. 1, 18, 6. discrimina et multitudo V. 1, 22, 2. C. 12, 3. magni instrumenti ne sit praedium Ca. 1, 5. eius cura quae villico C. 1, 8. 7. 11, 1, 18. corporis instrumentis nec disciplinis excolunt liberos C. 4, 3 2.
- Instruo. instruemur signis quam pluribus *b. e. docebimur* P. Iun. 7, 1
- Insuccatae vino uuae passae C. 9, 13 5.
- Insucco. insuccanda oleo lana C. 7, 4, 5. 7, 5 18. *Sic Caes. Anrel. Acut.* 3, 77. pane insuccato ex eodem mulso. *add. Reines. V. L.* 2, 9. Gesner.
- Insuevit partui C. 6, 37, 8. *I* insuescas ea pecus, *insuescias* C. 6, 4, 4. insuesci debent semina C. 11, 3, 6.
- Insufflata Veg. 4, 22, 1.
- Insufflare os plenum vini per fistulam Veg. 3, 21.
- Insula Cea C. 9, 2, 4. Coa et Chia V. 2 pr. 3. insulae breues T. IV. P. III.
- P. 1, 28, 1. Ludianorum cho-reusae V. 3, 17, 4.
- Insulsa amurea C. 11, 2, 29 et 2. 9, 10. P. F. 8. P. Mar. 8 1.
- Insuo. intuitur linea purpura C. 3, 15, 1.
- Insuper arbores Ca. 18, 5. pruna insuper et circum operito Ca. 76, 4 insuper iactato ferrum Ca. 160, 1. cannas ponere, *darauf* C. 12, 39, 1.
- Insurgit summitas P. 1, 6, 10.
- Intesta specularibus vasa C. 11, 3, 52.
- Integer permanet sapor. C. 12, 49, 3. integrum vix xxx diebus vinum C. 12, 20, 7 ex integro, *de nouo* C. 9, 13, 8. de integro refodere C. 4 32, 4.
- Integritatem seruant illibatam C. 3, 11. 9.
- Intellego *vt* neglego *semper est in Codice Mediceo. Ita etiam in Terentio edidit Bentleius.* Gesner.
- Intelligitur sapor vini conditus C. 12, 20, 7.
- Intemelum V. 3, 9, 17.
- Intemperantia caeli C. 1 pr. 3.
- Intemperias caeli C. 1 pr. 1. intemperias prohibebis Ca. 141, 2.
- Intendere perticas Ca. 43. 2. intenditur scarificationi malagmatis more *superponitur* C. 6, 17, 3. *I* intendere lumen vel ignem P. 1, 21. 2. *intelligere, vt hodie Itali.* Gesner.
- Intentio neruorum, ciuditatis signum in bubus C. 6, 6, 1. *I* intentione summa, *attentione, studio* P. S. 10, 3.
- ne Inter se poma contingant C. 12, 44, 4.
- Interamnates et Reatini de finibus contendunt V. 3, 2 3.
- Interaneis exemptis aues C. 9, 14, 14. *b. e. quidquid est viscerum in ventre imo.* Linda. *Sel. med.* 9, 57. SCHOETT G.
- Interceptae ac accipitre columbae V. 3, 7, 7.
- Intercidere oliuas acuto calamo P. N. 22, 3. intercidi et disrarari C. 4, 32, 4.

- Interclusa quibusdam anima *θε-
σόν* ingressis V. 1, 63, 1.
- Interculantur, vinacea C. 12, 43;
10.
- Interdius votum facito Ca. 83.
Varro 1, 13, 3. *vbi cum Allo*
interius dederunt posteriores
Editores. Cf. Addenda ad Col.
1, 6, 1.
- Interfluus humor P. S. 10, 4.
- Interfringit ventus furculos Ca.
44.
- Interiacet fulcis spatium C. 11,
3, 6.
- Interiectus, interiectio *idem fere*
quod interuallum C. 3, 21, 6.
add. no. ad 3, 16, 3.
- Interim, interdum C. 3, 10, 13.
vt interpretatur Gesner; atque ita
suepe Quintilianus. Sed de h. l.
dubito.
- Interimitur vepres C. 11, 3, 7.
- Interior pars *h. e. magis septentrio-
nalis* V. 1, 2, 4. *I* interiorum
inisiones *h. e. interaneorum*
Veg. 1, 39, 2.
- Interlegenda sunt poma quaeque
vitiosa P. F. 25, 16. Iul. 5, 1.
Iul. 3, 1.
- Interluere manus C. 132, 2.
- Intermestri Ca. 37, 3. *Sed*
- Intermenstruum V. 1, 37, 1. *Qui*
tamen de L. L. 5, 2. p. 45. extr.
Dordr. A menibus, *inquit,*
intermestris dictus, quod puta-
bant inter prioris mensis fehe-
scentis extremos dies, et no-
vam lunam esse diem, quem
diligentius Attici *ἐμην καὶ νέαν*
appellarunt ab eo, quod ea die
potest videri extrema et prima
luna.
- Intermittere ignem Ca. 38, 2.
- Intermori Veg. 3, 33, 1.
- Internatae herbae C. 2, 12, 6. in-
ternatus palmes C. 4, 24, 5.
- ad Internicionem perducere vine-
ta C. 4, 22, 8. interniciones
hostium facere C. 1, 3, 11. in-
ternicione consumitur C. 9, 3, 3.
- Internodium cannae vinum cum
suis articulis P. Apr. 8, 3. Mar.
10, 23. internodia vitis C. 3,
2, 9. P. F. 9, 4. longa P. Mar.
- 10, 25. *I* articulorum lon-
gum in canibus V. 2, 9, 4.
- Internus, *a, um.* Interna bovis
viscera Veg. 4, 2, 15. 4, 3. *I*
Interb. *is* C. 12, 59, 2. *vbi a*
tee inferito erat.
- Interordinium v. pedum C. 3, 1
3. interordinia laxiora C. 5,
3. interordiniorum spacia C.
15, 1. 4, 14, 2. *Italys* androne
- Interpretari maturitatem C. 11,
67.
- Interputare ficos Ca. 50, 2. olea
V. 1, 30. rosas C. Arb. 30, 2.
- Interquiescere Ca. 158, 2.
- Interradere C. Arb. 19, 3. *vbi*
Interuello.
- post Interrogationem obliquam ina-
catinus; vbi aucupare* V. 1, 2
5. *fic;* quod praecipuum est
non facile dictu C. 3, 1, 4.
- Interrumpit nos medici aduentu
V. 2, 1, 1. interrumpere ordi-
nem C. 11, 2, 25. terrae crater
P. 10, 10, 4.
- Interseri trunco arboris P. 1, 4,
2. malleolis C. 3, 9, 7. inter-
serit se vallis P. Aug 11, 2.
- Intersitis fruticibus C. 8, 15, 5.
- Interspirare Ca. 112, 1.
- Intersum. quod interest nimium
explere Ca. 22, 1. clatros in-
teresse oportet pede *h. e. regula*
eorum inter se distare pede Ca.
4, 1.
- Interrigini remedium Ca. 159
C. 6, 32. 1. 7, 5, 11. graec
παράριμμα.
- Interuacantibus spatiis C. 4
32, 2.
- sine Interuallo, *continuo* V. 2, 1
22. interuallum faciunt a bru-
ma ad aequinoctium V. 2, 7, 9.
Crescentius interuallant. *not.*
- Interuello. interuulseris C. 5, 10
15. interuelli C. 4, 33, 3. Arb.
19, 3. interuulseris *ex Codd. pro*
interraferis. interuelluntur rapa
P. Iul. 2, 2. *vid.* Interrado.
- Interuenia et rimae in puteis P.
Aug. 8, 3.
- Interueniente lanugine C. 4, 29,
16. interuenientibus spatiis C.
9, 1, 3.

- Interuentu domini C. 9, 5, 2. 4, 29, 16.
- Interuolando allectant C. 8, 10, 1. Inteltinum opus V. 3, 1, 10. P. Nou. 15, 2. *not.*
- Intinguere in acetum Ca. 156, 1. Intolerabiliter horrere frigoribus C. 1, 4, 9.
- Intondere fibrarum summas partes C. 11, 3, 31. *quod Palladins praecidere dixit.*
- Intrinsicus et extrinsicus Ca. 21, 4. C. 8, 3, 6. intrinsicus, *intra stabulum*, bibit.
- Intritus in aquam panis triticeus V. 3, 9, 21. intrita aqua facta V. 3, 9, 14. intritam macerari finito C. 12, 40, 1. totam ad medium mortarium contrahito C. 12, 55, 1. intrita folliculorum resoluta C. 12, 43, 10. intritum hordeum in aqua V. 3, 10, 6. *multa de eo verbo Rhod. Lex Scribo* ¶ Intrita oliua, *non trita* C. 12, 49, 2.
- Intro, *intus* Ca. 157, 6 et 7. P. 1, 40, 2.
- Introit polypus in naso Ca. 157, 15. introire aqua possit C. 12, 29. introeatur in cellam Ca. 66, 1.
- Introitum et exitum praebeant aibus C. 8, 3, 3. 9, 7, 5. introitum facit in geminos C. 11, 2, 43. in cancro C. 11, 2, 49.
- Introrsus spectantia genua V. 2, 7, 5. C. 6, 29, 3. in Varrone *ex libris dedi* introuersus.
- Introducere Ca. 157, 14.
- Introuersus *vide* introrsus.
- Intuba *vid.* Intyba.
- Intueri *pro* videre C. 1. Praef. 14. *not.*
- Intumescit per gemmas spes futuri germinis P. Mar. 10, 12. intumescens locus C. 1, 4, 10.
- Intus ad Rhenum V. 1, 7, 8.
- Intyba C. 10, 111. intybi *vel* intybi genus *seris* C. 8, 14, 2. intybi eadem ratio quae lactucae C. 11, 3, 27. intuborum satio et cultura P. O. 11, 1. secunda satio P. Apr. 3, 5. ¶ Intubum agrestem vocamus he-
- liotropion Veg. 5, 41, 2, intyba agrestia P. 1, 30, 1. *Κιχώριον τὸ ῥωμαϊστὶ λεγόμενον ἰντυβολάχανον* Archigenes apud Galenum Euporist. p. 473. ed. Basil.
- Inuadit vehementer canis appropinquantem C. 7, 12, 7.
- Inuasae comae P. inf. 120. *h. e. arbor insita.*
- Inuestos opportunos V. 1, 16, 2.
- Inuestes pueros P. Iul. 7. P. O. 14, 16.
- Inueterato iam codice C. 4, 8, 4.
- Inueterare aquam caelestem C. 12, 12, 2.
- ne Inuicem tangantur P. N. 7, 22. a tactu inuicem separata P. Mar. 10, 8. ¶ ad inuicem amyli *h. e. ad modum, ad instar*, Veg. 3, 7, 3.
- Inuiolata terra vltro quaedam fert V. 2, 1, 4.
- Inuisos, *non visos* Ca. 141, 2.
- Inulae tristes C. 10, 118 inulae satio et cultus C. 11, 3, 35. P. F. 24, 13. conditura C. 12, 48.
- inula Campana Veg. 5, 69, 3. enula 3, 69, 3. *Dioscor. 1. 27. de ἐλενίῃ radicibus: ἀφ' ἧς εἰς τὴν φύτευσιν καθάπερ ἐπὶ τῶν κρινῶν καὶ ἄρων λιπαρῆ παραφυσάδες λαμβάνονται ὑβὶ παραφυσάδες potius sunt stolones quam radicem oculi; praeterea ibi Sarracenus κιναρῶν ἢ καλῶμων μαλεbat legi. Condituram ita idem docet: ἐστὶ δὲ καὶ εὐστόμαχος ταραχευθεῖτα ἐν γλυκεῖ ξηράναντες γὰρ αὐτὴν ἐπ' ὀλίγον οἱ ἀλμυραὶ εἶτα ἀφεψήσαντες ἀποβρέχουσιν ὕδατι ψυχρῶ, εἶτα βᾶλλοντες εἰς ἐψήμια ἀποτίθενται εἰς χρῆσιν. Gallis auncé, Italis Leila, vel Enoa vel Enola, nobis Alant dicitur. Vide et -symphytum, quod Diosc. inter synonyma beleni refert, et Alus.*
- Inulcerare pellem Veg. 3, 59, 2. *sed S. M. exulcerare.*
- Inuncata hamis lana C. 7, 3, 10.
- Inunctio succi C. 6, 33, 2.
- Inungo *vide* in iniungo.
- Inuolui poma argilla P. F. 25, 17.
- Inuolutus

- Involutus succo pitifanae et passo Veg. I, 11, 7.
- Inuriant aues lacubus vel piscinis C. 8, 14, 2.
- Inuro foramen C. 4, 29, 16. invrendum frigoribus et pruinis solum C. 11, 3, 13. inuruntur cicatrices frigoribus C. 2, 24, 2. *Vide etiam in Vro.*
- Inusta testis candentibus, vrina C. 7, 5, 9.
- Inutiles fiunt propter seditionem *h. e. noxii* V. 3, 16, 18. inutilius, *incommodius* V. 3, 5, 2. inutilissimus C. 3, 10, 6.
- Iocundus fere semper scribitur in *MS. Leid. Palladii, v. g. Sept. 17.*
- Iocis plena omnia C. 10, 280.
- Iogalis tela C. 10, 5. Ca. 14, 2. *vide in Tela.*
- Iolcos opp. C. 10, 368.
- Iolium Va. I, 16, 2. *Sardiniae emendant ubi Celiem legitur. Χωρία Ἰολαείων Sardiniae χώραν πεδιάδα vocat Diodor. IV. 29. et habitatores inde in montes vicinos refugientes Ἰολαείους c. 30. Pausanias X, 17. χώρα Ἰολαία ἐν τῇ Σαρδοῦ vident. Cf. omnino Wesseling. ad Diodor. I. p. 275. et 342.*
- Ipsus pro ipse Ca. 70, 2. ipsa se sustinere non potest sus V. 2, 4, 11.
- Irinum oleum Veg. 5, 23, 17. *restit. pro pinum.*
- Iris *f. gladiolus* P. 1, 37, 2. iris aridae, et cum iri Ca. 107, 1. irim pinitam C. 12, 27, 12, 28, 1. iris Graeca C. 12, 51 2. Illyrica, *quae plerumque apud Vegetium una voce Irisillyrica scribitur* v. g. 2, 31 et 32. 3, 43, 2. *etiam in obliquis, ut irisillyrica* 5, 67, 6. Gesner: quae loca fere correxi.
- Irneum v. Erneum.
- Irregibilis equus Veg. 3, 3.
- Irreparabilis fuga temporis C. 11, 1, 29.
- Irrepsit cura C. 12 pr. 10. irrepentes radicae C. 4, 1, 2.
- Irretitum radicibus solum C. 3, 11, 2. 4, 2, 2.
- Irrigare ad arbores Ca. 36. aquam in areas Ca. 151, 4.
- Irrorant oleo viridi C. 12, 47, 5. irrorans olitor C. 10, 148. irrorari noctu C. 12, 24, 2. 12, 39, 1. ne irroretur vas C. 12, 24, 2. *¶ Irrorat auster* C. 11, 2, 93.
- Irrorati flores C. 9, 14, 10.
- Irroratio pestifera C. 10, 331.
- Irtiola vitis C. 3, 2, 28.
- Is, ea, id. *Eae Dativo sing. Ca. 64, 1. eabus* Ca. 152. id cyathum sumito pro eius Ca. 122. id plus Ca. 44. et id pro eosque V. 2, 9, 16.
- Isauricus C. 8, 16, 5.
- Ischiacis vinum Ca. 123. pro Ischiaci vel
- Ischiatici erat sciatici Veg. 2, 10, 4. *ubi syntectici dedi; est tamen adhuc et Sciatici* 5, 21, 4.
- Ischomachus Athen. *persona Xenophontea* C. 11, 1, 5 et 15. 12, 3, 5.
- Ischuria *restit.* Veg. 5, 14, 2.
- Istuc, istoc *f. istud* V. 1, 2, 21.
- Itaque, et ita C. 6, 2, 6. qui ita, melior *h. e. talis* V. 3, 16, 18. *sed. vi. no.*
- Italia a vitulis dicta V. 2, 1, 9, 2, 5, 3. C. 6 pr. 7. in pariete picta V. 1, 2, 1. Italia terra V. 1, 9, 1. temperatissima V. 1, 2, 4. obsequentissima curae mortalium C. 3, 8, 5. Italiae fumen V. 1, 7, 10.
- Italici sextarii P. O. 14, 14.
- Ἰταλολ, vituli, tauri V. 2, 5, 3. C. 6 pr. 7. Dionysius Halic. Antiq. 1, 35. in eadem narratione: καλόντων τὸν δάμαλιν εἶπυλον ὡσπερ καὶ νῦν λέγεται, ἀπὸ τῆ ζωῆς τὴν χώραν ὀνομασαὶ πᾶσαν — οὐιταλίαν. ibi Cod. vatic. Ἰτῦλον praefert.
- non Item, aequaliter V. 2, 7, 15. aut quid item, aut quidquam simile V. 2, 5, 16. 2, 9, 12.
- Iter digestis cibis praebetur C. 8, 5, 20. furculo factum scalpro C. 4,

- C. 4, 29, 9. itineri porta longissima est V. 1, 2, 2.
- Iteratio arationis perfecta esse debet C. 11, 2, 64. iterationibus compluribus C. 2, 4, 2. Iteratio de repetita sarritione C. 2, 12, 9. Iterationem miscere cum prima pressura *i. e. secundam pressuram* olei C. 12, 50, 11.
- Iterati agri C. 2, 4, 4 et 8. iteratus esse debet cultus vinearum C. 11, 2, 48. Gallis *biner*.
- Iteratur sarritura frumentorum C. 11, 2, 27. iterandus fossione locus C. 11, 3, 12.
- Ithyphallus in hortis C. 10, 32.
- Itrus ac reditus paucos P. lun. 2, 4.
- Iuba equorum qualis esse debeat V. 2, 7, 5. Iterbae gallosum C. 8, 2, 10.
- Iubare exorto C. 10, 294.
- Iudaea pretiosis odoribus illustris C. 3, 8, 4. in Iudaea caryotae V. 2, 1, 27.
- Iudaeus Germano procerior C. 3, 8, 2.
- Iudaicum bitumen Veg. 1, 20, 1, 2, 56, 2. 2, 57, 2. 3, 84, 3.
- Iugamenta Ca. 14. rel. 4. *ubi antea* Iugamenta erat. In Polybiano fragmento 7, 16. sect. 5. de portis arcis Sardiensis: *πειρώνται διακόπτειν τὰς στροφῆς καὶ τὸ ζύγωμα τῶν πυλῶν, αὐτὸν δὲ τὸν μοχλὸν ἐνδοθεν καὶ τὰς βαλανάγρας.* Fuit igitur pars portae extus iuncta vel apposta.
- Iugarius bubulcus C. 1, 6, 6.
- Iugationis species duae V. 1, 8, 2.
- Iugatorii boues V. 2, 5, 9.
- Iugata vinea C. Arb. 4, 1. V. 1, 18, 1 et 2.
- Iugeralis tabula P. F. 9, 9.
- Iugeratim C. 3, 3, 3.
- Iugerum quid V. 1, 10, 1. iugeri-bus V. 1, 18, 5. not. C. 5, 1, 5 et 9. iugeri modus non semper quadrat C. 5, 1, 13. forma quaeque ut dimetienda C. 5, 2. iugerum quot modis cuiusque grani recipiat C. 11, 2, 75 sq.
- Iugera forensia V. 1, 2, 9. Liciniana C. 1, 3, 10. quingentis plura possidere non licebat ciui Ro. V. 1, 3, 9.
- Iuglandis satio et cultura C. 5, 10, 4. P. 2, 15, 14. iuglanides magna et crebrae viciniam faciunt sterilem V. 1, 16, 6. Comparatur cum καρύω βασιλικῶ, quod Theophr. C. P. 4 2. *μανώτατον τὸ πέριξ καὶ ἤμιστα συμφυῆς* habere ait.
- Iugo. iugare furcas perticis C. 12, 39, 1. palos C. 12, 15, 1. iugari vinea ut debeat C. 4, 26, 1.
- Iugulae *i. e. Orion* C. 11, 2, 76. not.
- Iugum asinarium, plostrarium, vinarium Ca. 11, 2. cornibus an ceruicibus inferendum C. 2, 2, 22. not. quo tres iungantur boues C. 6, 2, 10. *hini uno iugo iungebantur, unde iugum bouum praeparari.* Homeri Il. 13, 706. *τῷ μὲν τε ζυγὸν ὄϊον εὐζοὸν ἀμφὶς ἔεργει.* Ibidem iugum cornibus imponitur: *ἀμφὶ προμνοῖσι κεράεσσι πολὺς ἀνακηχίει ἰδρώς.* iugo aptatur bos Pall. lun 2 vinarium iugum Ca. 2, 2. forte est vnarium, id est quod vni asello imponitur; etsi vocabulum vnarius nullibi reperitur annotatur. Iter agri iugum quid? V. 1, 10, 1. Iter iuga vineae quatuor generum V. 1, 18, 1 et 2. vineaticum describ. C. 4, 17 et 4, 19. sub iugum mittitur vinea C. 4, 22, 1.
- Iugumenta vide iugamenta.
- Iugus, *a. um.* iuga vasa olearia instructa Ca. 10, 1. V. 1, 22, 3. sex iugis vasis opus erit Ca. 145, 1. vid. no. ad Ca. 10, 1.
- Iulii mensis descriptio et opera C. 11, 2, 49.
- Iumenta unde dicta C. 6 pr. 3. pro bubus C. 6, 3, 3. *ubi tamen a iumentis distingui videntur.* iumentis curandis machina C. 6, 19. vid. Iuuamentum.
- Iuncetum V. 1, 8, 3.
- Iunceus. iuncea spora C. 12, 6, 1. *graece σχοινύς.*
- Iucidum sarmentum V. 1, 31, 3. iuncidae

- iuncidae mulieres V. 2, 10, 8.
i. e. graciles, debiles. Hesychius
σχολιὴν Φωνὴν interpretatur σα-
φραν καὶ διεθώγουσαν.
- Iunctura bouum C. 2, 2, 22.
- Iunctus et vinctus confunduntur a
 librariis C. 6, 37, 1.
- Iuncus. iunci contorti stammina C.
 10, 306. *est colathus e iunco vi-*
tilis.
- e Iunipero ridicae V. 1, 8, 4.
Mainsecula igitur arbor. Gesner.
- Iunii mensis descriptio et opera C.
 II, 2, 46.
- Iunonis lucus Sami V. 3, 6, 2.
- Iupiter pater V. 1, 1, 5. Olym-
 pius C. I pr. 31. dapalis Ca.
 132, 1.
- Iurisdictione assidua C. 12, 3,
 11.
- Iurant factores olei Ca. 145, 2.
 iurare ad dominum Ca. 144, 2.
- Ius ex ossibus V. 2, 9, 10 in ius
 vocat pisces cocus V. 3, 17, 5.
 iure submersa salgama C. 12,
 4, 5. *¶* Iure ciuili quem-
 admodum emi quamque pecu-
 dem oporteat V. 2, 1, 15. ius
 summum summa crux C. 1,
 7, 2.
- Iusculum frigidum Ca. 156, 7.
- Iusiurandum dare, verum fecisse
 Ca. 148, 2.
- Iusquiami succus *b. e. hyoseyami*
 P. 1, 35, 5. Veg. 3, 12, 5.
- Iussitur Ca. 14, 1. *vid. no.*
- Iussus, *a, um.* iussi veniunt riui
 C. 10, 48.
- Iustitia Dea, Δίκη, Astraea Veg.
 4 pr. 6.
- Iustus, *a, um.* iusta hoc mense
 lardi consecutio P. Ian. 16. ius-
 tam maturitatem ceperint C. 4,
 23, 1. iusti roboris vites C. 4,
 21, 1. *¶* Iusta fiunt C. 2, 4,
 7. lausificio persequi atque exi-
 gere C. 12, 3, 6. reddere C. 1,
 8, 11. II, 1, 26. iusta percipit
 omnia C. 4, 3, 5 *et* 1, 8, 18.
 quorum iusta certa esse non
 possunt C. II, 2, 16. ad iusta
 paullatim perducitur labor C.
 6, 14, 4. 6, 30, 5. operum ius-
 ta C. 6, 3, 3. *not. ¶* Iustis le-
- gibus iuuentae operata femina
b. e. menstruata C. 10, 359.
- Iuri humoribus *b. e. adiuti* P.
 Mar. 10, 36. *vid. ad P. I, 34,*
 3, 1, 35, 8. *v. Adiuuo.*
- Iuuamentum Veg. 4, 25, 3.
- Iuuenens et iuuenca V. 2, 5, 6.
 iuueni vt doimentur C. 6, 2, 1.
- Iuuo. iuuarit pro iuuerit MS. P.
 D. 6, 1.
- Iuxta fundum olla terebrata C.
 12, 8, 1. iuxta ac mares habere
 feminas equas V. 2, 7, 1. iuxta
 fatae fruges C. 8, 13, 3.
- K. *i. e. Kalendae primae Octobris*
 Ca. 147. 148, 2. *vi. no.*
- Καρυλίον in Theophrasto quid?
 Cornm. ad Col. p. 275. et 612.
- Κόλλοψ glandium ad Col. p. 407.
 Supra in Glandium.
- L. nota laudabilis loci *vid. Scal.*
 ad V. 1, 59, 2. *Vrsin* ad V. 1,
 11, 1. 1, 18, 2. 1, 55, 1. *Mire*
se torquet Victor. ad V. 1, 23, 5.
 1, 31, 6. 1, 44, 4. 1, 61. *Tan-*
to magis mirum est non incidisse
virum doctissimum in hanc inter-
pretationem, cum ipse Var. Lekt.
 34. 3. *obseruarit, laudari a La-*
tinis scriptoribus dici ea, quae
Graeci vocent επαινόμενα. Sed
vidit ille alia et maiora. Gesner.
- Labca trapeti, labia Ca. 20, 2.
- Labefacit contagione caeteros C.
 6, 5, 1.
- Labellum Ca. 13, 3. 88, 2. polu-
 lum Ca. 10, 2. fictile nouum
 C. 12, 43, 1. in labello permi-
 sceto gypsum et Medicam. C.
 12, 28, 3.
- Labo. labare, *infirmum, parum*
idoneum esse C. 6, 36, 1. labau-
 tes in summo radices C. 4, 22, 7.
- Labor, *eris.* labuntur poma, *ca-*
duca sunt P. Mar. 10, 21. la-
 bentes radices, *vid. Labau-*
tes.
- Labores pacis ac belli C. 12 pr. 4.
¶ Labor periculum a morbo C.
 9, 13, 2. *¶* Labore, *studiose* P.
 inf 36.
- Laboriosissimum opus C. 1, 8, 3.
 Laboro.

aboro. laborantes oleae vt curentur P. Mar. 8, 1. C. 11, 2, 29.
 abrum lupinarium, eluacrum, aquarium Ca. 10, 4. 11, 3. culleare Ca. 154. rotundum C. 12, 50, 10. labra olearia Ca. 13, 2. ficilia et lapidea C. 12, 15, 2. 12, 50, 10. laborum ordines tres in cella olearia C. 12, 50, 11. Labra asinorum proprie dicuntur. Labra sunt superiora, labia inferiora. Donatus ad Eunuchum 2, 3. p. 131. ed. Lindenbr.
 abruscae vna C. 8, 5, 23.
 ac f. Lacte Ca. 86. V. 2, 1, 4. C. 12, 8, 1. lacte asinum V. 2, 8, 2. lac equinum omnium optimum V. 2, 8, 2. lactis discrimina V. 2, 11, 2 sq. abundantiam facit cytissus C. 5, 12, 2. Arb. 28, 2. J Lac ficulneum C. 7, 8, 1. P. Mai. 9, 1.
 accae in gambis Veg. 1, 27, 4. 5, 18. tumor praeternaturalis, ad similitudinem vesicae inflata cute. Gesner.
 aedaeomonii quomodo vinum condiant P. O. 14, 4.
 accertam viuum Veg. 3, 58, 3. Potest ita scripsisse erudite vt timidi damae. Gesner. sed in Edd. est lacertum.
 Lacerrosi fiunt equi V. 2, 7, 13. laudantur galli V. 3, 9, 5. laertosos viros exigunt vineae C. 1, 9, 4. lacertosa femina asinorum C. 6, 37, 6.
 Lacertus apibus insidiatur C. 9, 7, 6. P. 1, 38, 2. J piscis C. 8, 17, 12. vide in Pelamis.
 Lacessita pluuiis et ventis vindemia C. 3, 21, 5.
 Lacessit dente pulex C. 10, 321.
 lacessiri C. 9, 15, 4. caeli nouitate solent apes C. 9, 8, 3.
 in Lacinias distribuitur grex C. 7, 5, 3. add. 7, 6, 5.
 Lacon, nomen canis C. 7, 12, 13.
 Laconica vini decoctio P. O. 14, 4.
 Laconicis excoquere cruditate C. 1 pr. 16. not. Pisani Laconici superstitis, hypocaustum descripsit

et pinxit Norisius. Cenotaph. Pisoni. p. 386.
 Lacrima medica panace C. 10, 103.
 lacrimarum nimietate tabescunt vites P. F. 30.
 Lacrimant vires P. Mai. 1, 1. lacrimare gumen P. N. 7, 15.
 Lactariis bubus Medica danda V. 2, 1, 17.
 Lactent noua virentia h. e. succo abundantius turgent P. F. 26, 3. C. 7, 9, 9. not lactentes foetus V. 2, 11, 5. porculi V. 2, 4, 16 et 21. catuli C. 10, 343. lactentes etiam dentes malivi Veg. 6, 5, 2. quam
 a Lacto lactentes. Gesner.
 Lactucae disciplina et nomen P. Ian. 14, 1 sqq. F. 24, 2. genera et cultus C. 10, 179. 11, 3, 25 et 26. lactucam ponere, pangere, differere, disponere, deprimere, dispergere *ibid.* a f. 25—28. vt condiatur C. 12, 9. marina τισύμαλλος C. 6, 15, 2. Lactucam sectilem, vt porrum sectile, memorat Theophr. C. P. 11, 20. Lactucam eam, cuius folia colligata dealbantur, Galli Chicon vocant, nostri Bind-Endiuensalat. Quae ad lactucam scariolam Lin. pertinere videtur Beckmanno.
 Lactucula teneris fibris C. 10, 111. not. lactuculae P. 1, 30, 1.
 Lacuna formetur anseribus educandis P. 1, 30, 1. lacunae cisternarum vt sarciantur P. 1, 17, 3. lacunam stiviam facit aratrum vomere, per appositionem V. 1, 29, 3. vi. no. J lacunam explere, de numero deficiente V. 2, 1, 28.
 Lacus in villa V. 1, 11, 2. in cohorte 1, 13, 3. vide notas ad Colum. 1, 6, 1. in Addendis. Graecis λάκκοι κοιητοὶ ubi viuum oleumque asseruatur. Xenophon Anab. 4, 2, 22. Scholiast. Aristoph. Eccles 154. lacus positio C. 9, 17, 9. lacus marinis seminibus repleti C. 8, 16, 2. J lacubus distincta granaria C. 1, 6, 14. lacus vinarius Ca. 25. P 4
 vinarii

- vinarii et torcularii C. 12, 18, 3. duo in cella vinaria P. 1, 18. 1. lacus vel dolia C. 12, 50, 5. in lacubus salitus thynnus C. 7. 32, 1. *ubi editur lan-
cibus.*
- Lacustris C. 4, 8, 2. C. Arb. 10, 4. oliuis exprimendis C. 12, 50, 5 et 3.
- Lacuturris *vide in* Turris lacus.
- M. Laenius Strabo, inuentor or-
nithonis V. 3, 5, 8.
- Laetamen anserum faris inimicum
P. 1, 23. in vineis saporem vi-
ni vitiat P. Aug. 2. S. 1, 4.
laetamine saturantur prata P.
F. 1. quando et quomodo exci-
tandae arbores P. F. 20, 2. *add.*
P. 1, 6, 18. *it.* Laetus.
- Laetitia trunci C. 4. 22, 4.
- Laetor. laetantur beneficio incendi-
dii loca sterilia P. 1, 6, 13. lac-
randis arboribus, stercorandis P.
1, 6, 18. *vid.* Laetamen. $\int$ Lae-
tor. laetatur vitis repore C. 3,
9, 8. Circa fontes laerantur et
riuos P. 3, 24, 14.
- Laetus ager Ca. 6, 1.
- Laeuigare, laeuis, laeuare, *scri-
bi vult Morg.* 1, 75.
- Laeua manu legenda radix C. 6,
5, 3.
- Lagoena patentissimi oris C. 12,
45, 2. lagoenam Baccho habi-
lem C. 10, 387. in lagoenam
diffundere C. 12, 12, 2. in la-
goenam indito Ca. 122. lagoe-
nae gypsaetae C. 12, 12, 2. C.
12, 41, 1. picatae C. 12, 11, 1.
MS. Palat. passim Laguna, *ut*
Gr. Λάγυνος, obseruante Sylbur-
gio. Lagona etiam multi MSS,
teste Victorio ad Ca. 122. La-
guena *MS. Lugd. Palladii saepe*,
v. g. O. 14, 17. *Idem indicat*
diminutiuum.
- Lagunculae picatae C. 12, 38, 7
et 8.
- Λαγοροφεία, pecudum silue-
strium viuaria C. 8, 1, 4. *ut*
Leporaria.
- Lamina C. 6, 17, 6. Veg. 4, 21,
6. *Hinc etiam restituta pro lana*
- Veg. 3, 55, 7. 4, 7, 2. cupae
laminae Ca. 21. *not.*
- Lampada ribi trado V. 3, 16, 9.
lampades ferreae ardentis C.
12, 18, 5.
- Lanae quae laudatioris C. 7, 2,
4. Atticae et Tarenticae V. 2,
2, 18. *Philargyrius ad Virgilii*
Georg. 1, 385 pascua laeta so-
locem lanam faciunt, *h. e. mi-
nutam, duram atque bisutam.*
 $\int$ lana madida ad vulnera pas-
sim laudatur Vegetio v. 8. 3, 48,
8. 3, 49, 1. succida 3, 41, 3. 3,
46. 3, 54, 3. 4, 16, 1. lanarum
munimenta *de ead. re* Veg. 3,
47, 3.
- Lanare pecus V. 2, 9, 1.
- Lanaria radix C. 11, 2, 35 *vi. no.*
Graece στρωθίον qualanae lauan-
tur et purgantur. Hinc Dio-
scor. 2, 84. ἔρια ἐστρωθισμένα
et ἀετρώδιατα. *Theophr.* H. P.
9, 13. στρωθὸς ᾧ τὰ ὀνόμια
λευκαίνεται. *Morcem lanam suc-
cidam ad texturam lauandi re-
spicit* Aristoph. *Lyfistr.* 574.
πρωτον μὲν ἐχρῆν ὡσπερ πόκον
ἐν βαλανείῳ ἐκπλύναντας τὴν
οἰσπώτην ἐκ τῆς πόλεως ἐπικλι-
νῆς ἐκραβόδιζεν τὸς μοχθηροὺς
καὶ τὸς τριβόλους ἀπολέξαι. *Nec*
saponariam nec gypsophilam
struthium Linnaei conuenire
cum notitiis veterum bene ad-
monuit Cel. Beckmann Vol. IV.
P. I. Symbolar. ad Histor. In-
uentorum, qui p. 22. annotat,
in Heluetia oues tondendas la-
uari aqua, in qua herba sapon-
aria cum radice decocta fuerit.
- Lanatae pelles C. 6, 2, 4. *hinc re-
stituit.* Veg. 3, 7, 1. *conf.* 5, 42,
2. $\int$ Lanata vitis C. 3, 2, 12,
3, 2, 17.
- Languida arbor P. F. 25, 4. N.
7, 14.
- Languorem simulantes in valetu-
dinarium deducuntur C. 12, 3,
7. languoris remedium C. 6,
38, 3.
- Laniarium macellum V. 2, 4, 3.
ab Laniario succidia V. 2, 4, 3.
- Lanificii cura C. 12 p. 9.
- Lanigeræ

- Lanigeræ pecudes C. 7, 6, 5.
 Lanitæ rixosarum auium C. 8, 2,
 5. vi. no.
 Lanitium si curæ sit C. 7, 3, 9.
 ad Lanium peruenit varres V. 2,
 4, 8. a lanis canes non emendi
 paltoribus V. 2, 9, 5.
 Lanugo inest pomis cydoniis C.
 12, 45, 2. in furculis cerafi P.
 O. 12, 5. lanugine canescit vi-
 tis C. 3, 2, 12. ¶ lanuginem
 excitat terebra, *scobem* C. 4, 29,
 16. P. O. 12, 5. not.
 Lanx, in lancibus salitus thyn-
 nus C. 7, 32, 1. *rectius in Codi-
 ce Pontederao lacubus est.*
 Lathos lubrica C. 10, 373. *ex
 genere runicum Linnæi. Gallo-
 rum Patience interpretantur genus
 hortense, quod Latini a teli genere
 aliquo runicem dixerunt.* Dioscor.
 2, 140. Plin. 20. s. 85. Græce
 λάπαθον a λαπάσσειν, *euacuare,*
Italio Rombice et Lapacio.
 Lapidinae V. 1, 2, 23.
 Lapidus suggestus C. 9, 7, 1.
 Lapidosa macies aurosi pulueris
 P. 1, 5, 1. ¶ lapidosi generis
 pira P. F. 25, 2. *remedium eius
 rei* P. F. 25, 6. lapidosa pruni
 poma C. 10, 15.
 Lapis. lapides calci coquendæ
 qui apti P. 1, 10, 3. iuxta vi-
 tium radices ponuntur. C. Arb.
 4, 4. lapis fissæ radici iniectus
 medicinae causa P. F. 25, 15.
 C. 5, 10, 20. *vid. Cuneus.* ¶ la-
 pides molares Veg. 3, 28, 5. a
silice differt lapis. Cf. ad Ca. 18,
 4. ¶ de lapide noxium com-
 parare C. 3, 3, 8. *Scruī dicuntur
 de lapide emi, propterea quod
 venales ferri astabant in lapide,
 foro Romano, ubi præco venales
 proclamabat. Hinc illud Plauti-
 num: In eo astas lapide, ubi
 venales præco prædicat. Bero-
 aldus. ¶ ad quartum et vicesi-
 mum lapidem via salaria a Ro-
 ma V. 3, 2, 14.*
 Lapsana V. 3, 16, 25. lapsanae
 vulgares C. 9, 4, 5. lapsanae
 flos C. 12, 7, 1.
 Lapsu pigro reperit aqua C. 1, 5, 3.
 Laqueatum corpus C. 6, 19, 3.
laqueis constrictum.
 Laquei feris pendentibus ponun-
 tur talpis P. Mar. 9, 4. laqueos
 expedire ad aues, capiendas P.
 D. 6, 2. *Idem quod capulus a ca-
 piendo, ita a lacere, laceffere id
 est capere, unde illicere, allicere,
 laceus. laqueus.*
 Lar familiaris Ca. 2, 1. 143, 2.
 circa larem epulari C. 11, 1, 19.
 Lardum quando fiat P. Dec. 6, 2.
not. i. e. caro suilla fumo durata.
 Luenalis II, 82. tergis suis et
 natalitio lardo apponit carnem
 nouam.
 Larga ponendæ sunt arbores P.
 F. 25, 21. *not. alibi rare dicitur.*
 Large bibendi potestas C. 8, 14,
 11. vagandi licentia P. 1, 30, 3.
 Largiemur aliquantum stercoreis
 circa viticularum vestigia P. O.
 5, 2.
 Largitatem indulgere radicibus
 P. N. 7, 11.
 Largitionibus profequi C. 11, 1, 19.
 Larix vilis fabricae P. N. 15, 1.
 Laruas abigit suffimentum Veg.
 6, 12, 4.
 Lasci Syriacum C. 12, 57, 5. *not.*
 Lasciuiæ lususque causa emittun-
 tur catuli C. 7, 12, 12.
 Laser, σίλφιον C. 12, 7, 4. 12,
 57, 4. Exiguum laseris C. 5,
 10, 15. modicum arbori Puni-
 cae infunditur P. Mar. 10, 3.
 Cyrenaicum C. Arb. 23, 1.
 Veg. 5, 59. 5, 64, 12. *lascare
 per a in Syllaba media* Veg. 2,
 48, 8. *vide supra.* Laser Syri-
 acum Veg. 5, 14, 12.
 Laserpitatio aceto lens spargitur,
 vt seructur Ca. 116.
 Laserpitium, C. 6, 17, 7. Veg. 4,
 22, 1. inrasum et articulorum
 morbum Ca. 157, 8. *Vide Sir-
 picium.*
 Lassarus siti ac fame P. Mar. 12, 4.
 Lassitudinis remedia C. 6, 30, 3.
 Lassus. lassae inulae curatio C. 6,
 38, 4.
 Latebrae vermium P. Mar. 10, 29.
 Later. lateres coctiles, crudi V.
 1, 14, 4. C. 9, 1, 2. *quando et
 quomodo*

- quomodo. fiant P. Mai. 12.
Iun. 8.
- Laterculi Ca. 109.
- Lateritiana pira C. 5, 10, 18. not.
12, 10, 4. not.
- Lateritii parietes vt fiant P. 1,
11, 1. lateritio opere structa C.
9, 6, 4.
- non Latescunt in ventrem napi C.
2, 10, 24.
- Latifundii diuites V. 1, 16, 4. not.
- Latinae consuetudini tradidit C.
12 pr. 7.
- Latius. Latii boues C. 6, 1, 2.
Latiae musae C. 1 pr. 30.
- Latonja Phoebe C. 10, 288.
- Latrocius vasti canis C. 7, 12, 3.
- Latrocinium concessum inter moe-
nia et in ipso foro C. 1 pr. 9.
- Latus, eris. lateris dolori aptum
vinum Ca. 125. lateribus suis
inimicus P. 1, 6, 7. vi. no. 3,
13, 2. iuxta latera fossarum C.
3, 13, 2. iuxta diuersa latera
fossarum dispositi lapides 3, 15,
3. Add. 3, 13, 11.
- Latus, a, um. latus pedum duo-
rum C. 5, 6, 18. duobus pedi-
bus P. Ian. 10, 2. latus viros
exigunt vineae C. 1, 9, 4. La-
ta fumenta vitiosa et refecanda,
no. ad P. F. 12, 2. Latiores her-
bae et solidae e prato extir-
pandae P. S. 10, 2. cum lata
(purpura) V. 3, 17, 10. not.
- non nisi Lauatas oues emi oportet
C. 7, 3, 2.
- Laudabiliter nota librariorum scri-
ptorium not. ad V. 1, 59, 2.
- Laudatus amplissime Ca. pr. 2.
- Laus. laudes dicite Fortunae C.
10, 316.
- Lauinenses Albam condiderunt
V. 2, 4, 18.
- Lauinii sus xxx porcos peperit V.
2, 4, 18.
- Lauo. lauis pro lauas V. 2, 44, 2.
2, 49, 1. lauito Ca. 25, 65, 1.
96, 1.
- Laurens ager Q Hortensii V. 3,
13, 2.
- Laureus. laurea folia Ca. 76, 3.
pira C. 12, 10, 4.
- Laurinum oleum P. Ian. 19.
- Laurus vt propagetur Ca. 133, 2.
trium generum Ca. 8, 2. 133, 2.
lauri seminaria P. F. 23, 2. lau-
ri baccae oleo faciendo P. O.
10, 2. lauro substrato, de foliis
P. N. 22, 4. lauri folia mustaceo
subiiciuntur et cortex deorsus vir-
gae laureae mustacei materiae
allicitur Ca. 121. laurus ad pe-
damentum vinearum C. 4. 26, 1.
lauri frons in pabulo bouum C.
6, 3 et 11, 2, 99. not.
- Laxus. Laxa rura, non confita sur-
culis C. 7, 12, 10. iugario mi-
nistria C. 1, 6, 6.
- Λέκθος quid? ad Pall. p. 183.
- Lectio lapidum C. 2, 2, 12.
- Lectus. lecti loris subtenti Ca. 10,
5. retibus an restibus? Ca. 25.
- Legaria Gallicani quidam vocant
legumina V. 1, 32, 2.
- Legitima satio P. N. 1, 1.
- Lego, legere oleam Ca. 3, 2.
144, 2.
- Leguli olearum Ca. 64, 1. 144, 3.
- Legumina vnde dicta V. 1, 23, 2.
1, 32, 2. quae eorum genera C.
2, 7. quae aruis noceant, quae
profint C. 2, 14. vbi serenda V.
1, 23, 2. add. C. 2, 10, 1. flo-
reret et grandescere, quando so-
leant P. Mai. 1, 1. diu seruati
vt possint V. 1, 58. Cat. 116.
Col. 11, 10 16. Oleo perfri-
catam lentim seruat Cato c. 116.
Philo in Mechan. Veter. p. 86.
ad obsidionum vsus seruare docet
legumina: ἀραχὺς μάλιστα μὲν
πεφωσμένος, εἰ δὲ μὴ, ἄλλος
ἐν ἀμοργῶ πεφωσμένος. ὕτω
γὰρ ἄσηπτοι γίνονται.
- Lemniscos inducis Veg. 3, 14, 2.
linamentum in oblongum conuolu-
tum, imponendum in vulnera, ein
Meissel, eins Wieke. add. Veg.
3, 48, 6 et 11, 5, 17, 2. Gesn.
- Lenaeus pater C. 10, 439.
- Lenas s. Laenas V. 2, 11, 12.
- Lenis brassica Ca. 157, 2.
- Lenito feruore V. 2, 4, 6.
- Lens Alexandrina Veg. Len-
tis satio C. 2, 10, 15. lentim
Ca. 35, 1, 116. Hinc Alexan-
drinos. Παλίγυρος, vocat aliquis ap.
Athen.

Athen. IV. p. 158. ab esu multo lentinum. Φακὸς καὶ ἄλλας πένδιμα νομίζουσι Ῥωμαῖοι καὶ προτίθενται τοῖς νέκυσσι Plutarch. Crassi c. 19. vbi Appianus habet μάζαν pro ἄλλας. Lustrali aquae ἄλλας et Φακὸς addit Menander in Fragm. Cleric. p. 120. ¶ Lentres quae supra aquam natant Veg. 5, 18. Nostris Meer-Linsen. Gesner. nescit in aqua C. 2, 11, 12. salix obruta C. 11, 2, 92. nticulae satio et cultura P. F. 4. seruandi ratio P. Iun. 3, 1. nticinum oleum P. Jan. 20. not. Eo cum adipe suilla solo vnguebantur Balearidum insularum incolae, narrante Diodoro 5, 17. sed terebinthinum nominat auctor Mirab. Auscult. c. 89.

Lentisco contusae oleae conduntur Ca. 7, 4. V. 1, 60. lentisici saleae ad tineas C. 5, 10, 9. cacumina haedis praebenda P. N. 13, 8.

lentorem malagmaris habere C. 6, 17, 5. lentore misso facilius resoluitur C. 12, 23, 1.

lentus. lentissimum vinculum C. 4, 31, 1.

lentis planta C. 10, 98 et 260. not. lentis cuneus P. F. 17, 2. ex osse leonis. leonina adeps Veg. 6, 22, 2.

lentis satio et cultura C. 11, 3, 16 et 41. siluestris herba C. 12, 8, 3. cum lacte conditum facit oxygala. Hinc Dioscor. 2, 205. βοτάνιον ταριχευόμενον εἰς ἄλμαϊας μετὰ γάλακτος. quae pessime vertuntur: quae muria cum lacte conditur: Debebat: quae inter salgama cum lacte conditur: τὸ διὰ γάλακτος λεπιδιον Dioscor. 4, 165. add. C. 10, 125.

lentis mons C. 10, 131.

lentis, idis Veg. 6, 27, 5. restituta etiam Veg. 6, 28, 8 et 9 squama aeris, de cuius usu medico et ad hanc rem apto Diosc. 5, 89. Gesner.

lentis a parte quadam ap-

pellatum V. 3, 12, 1. 3, 3, 1. 2 pr. 5.

leporeis, lepus V. 3, 12, 6.

Lepus. de hoc animali V. 3, 12. int. de tribus leporis speciebus ad Varionem Comment. p. 557. de albis leporibus addo locum Pausaniae 8. c. 17. τὸ μὲν Λεπυρὸν θρέμμα οἱ λαγῶ εἰσι λευκοί.

Lernaei brachia caneri C. 10, 313.

Lethaeus. tyrannus, Pluto C. 10, 271.

Lethargicum iumentum Veg. 5, 47, 1.

Leticifer morbus huic generi C. 7, 12, 14.

Leuato tectorio cubilia h. e. posita V. 3, 6, 4.

Leuocia candida C. 10, 97 et 9, 4, 4.

Leuigata albario opere P. 1, 38, 2. leuigatis parietibus P. 1, 24, 1. C. 8, 8, 4. ¶ Leuigatus, contusus, comminatus C. 6, 16, 2. 6, 17, 3. leuigata cum vino galla C. 7, 5. 12. in vnum C. 9, 13, 5. simul omnia leuigata P. Mar. 15, 1.

Leuigat sentes infitio P. inf. 81, h. e. facit ut spinas et aculeos amittant. leuigare parietes tectorio V. 3, 11, 3. leuigari opere tectorio C. 9, 7, 1. ¶ Tereundo minuire. leuigare offulas oleo adperso P. 1, 29, 4. diligenter contrita leuigantur C. 12, 41, 3. Ita Gr. λευάνειν saepe apud Aëtium de tereudis medicamentis: ita συλλειώσαις Geop. 17, 6. et λεῖος significat tritum, ut de radicibus graminis s. agrostis Diosc. 4, 30. ἢ ἕξει καταπλαττομένη λεῖα (leuigata) τραύματα κολλᾷ. Sic Plin. 33, 7 s. 42. qui mium poliunt in officinis, faciem laxis vesicis illigant, ne in respirando pernicialem pulverem trahant, et tamen ut per illas spectent. Gesner.

Leuis brassica Ca. 157, 1. plagae leues fiunt C. Arb. 10, 1. leue per pluias frequentes mustum, dilutum P. O. 14, 4. ¶ leuiora loca

- loca oppon. grauioribus V. 1, 4, 4. *conf.* 1, 6, 3.
- Leuisticum *vox ex Ligustico corrupta, cui substituant officinae. et* Veg. 5, 51, 2. *vid.* Libyiticum. Gesner.
- Leuiter Ca. 112, 2.
- Leuo, *as pr. corr.* leuat se apis sublimius C. 9, 12, 1. leuandae matres *b. e. pastu reficiendae* V. 2, 5, 16. *¶ aufero.* leuare corticem scalpro P. Iun. 5, 3. terram ab extremis radicibus P. F. 25, 6. mustum ex lacu P. O. 17, 1. *vid. no. ad* C. 3, 21, 5.
- Leuo. *pr. prod. lenigo.* leuare plagam ferro C. Arb. 8, 2, 26, 4. leuentur falce plagae C. 5, 9, 3, 5, 11, 7. Arb. 26, 6.
- Lex, *formula contractus* Ca. 14, 5. 145, 1. 146, 1. 147. 149, 1. 150. V. 2, 1, 16 et 2, 2, 5. *¶ legem foecunditatis dicere eam* C. 3, 8, 1. lege quadam diuina et aeterna C. 4, 10, 3. *¶ legibus iustis iuuentae operata mulier, menstruata* C. 10, 360.
- Lexipyretas Veg. 3, 36, 2.
- Lexiuum *vid.* Lixiuum.
- Libella fabrilis C. 3, 13. 12. ad libellam aequus locus V. 1, 6, 6.
- Liber et Ceres, Dii rusticis V. 1, 1, 5. Libero patri cur immolentur hirci V. 1, 2, 19. Libero fauente C. 3, 21, 3. Libero Liberaeque sacrificia in vindemia C. 12, 18, 4.
- Liber, *a, um.* liberi pedes C. 8, 3, 3. *in Lichten.* liberae putaminibus nuces P. Ian. 15, 19. *¶ Liberi disciplinis excolendi* C. 4, 3, 2.
- Liber, *cortex, sese vertit* Ca. 45, 3. *not.* arundines aliquot libris colligatae V. 1, 8, 4. librum remittit arbor C. 11, 2, 37 et 41. *not.* demittit vlnus C. 5, 6, 12. liber salici detrahitur Ca. 33. *¶ librum vxori feci de agricultura* V. 2 pr. 6. liber falso nomine proditus C. 7, 5, 17.
- Liberat hac res impensam terreni C. 3, 3, 11.
- Libo. libandum praebere apibus C. 9, 13, 6. *¶ libabimus de pluribus pauca* Veg. 2, 34, 1.
- Libidinosa pretia C. 10 pr. 2. *ex Cold ubi antea dapes.*
- Libido. libidinem concitant cibi C. 8, 11, 6. libidinis rixosae mas C. 8, 2, 14. *¶ Si libido veniat nauseae* Ca. 156, 4.
- Libra pondo C. 12, 20, 5. *¶ Libra pari est cum aequore maris* C. 8, 17, 4. *infra libram maris* *ibid. vid.* Libella. *ii.* Libro.
- Librales ossae C. 6, 2, 7. P. Mar. 12, 3.
- Libramentum aquae P. Aug. 9, 2. ventorum C. 1, 5, 8.
- Librarium foramen ferreum Ca. 21, 4. *vi. no.* in libraria frustra conciditur Ca. 12, 53, 4. *¶ Librarius scriba libertus* V. 3, 2, 14. librarii manus segnior P. *inf. pr.* 1.
- Libratum pari momento temperamentum C. 3, 12, 4.
- Libratura cutis Veg. 2, 22, 2, *not.*
- Libro. librare pauimentum Ca. 18, 7. *aequare planticem.* cum sol paribus librauerit orbem horis C. 10, 42.
- Libum vti fiat Ca. 75. liba absoluta, et res diuina parata V. 2, 8, 1.
- in Liburnia mulieres robustae ac durae V. 2, 10, 8.
- Liburnico simile vt fiat oleum P. N. 18.
- Libya frumenti ferax C. 3, 8, 4. in Libya Hesperides V. 2, 1, 6.
- Libycis ramis, *Punicis* P. *inf.* 71.
- Libycae vites C. 3, 2, 1. fici C. 5, 10, 11 *caedem videntur*
- Libyssae C. 10, 418.
- Libyiticum Veg. 5, 51, 2. *quod al. Ligulticum. Sed λιβυτικόν etiam Galeno herba, quae panaces alias vocatur. Siler montanum Dodonaeo, a Leuistico vulgari, Gall. Liveche, Liehstockel, quod illi substituant officinae, diuersum.* Gesner.
- Licet videre V. 2, 10, 1. videri V. 1, 6, 2. liceto Ca. 83.
- Liciniana

ciniana olea Ca. 6, 2. C. 5, 8,
 3. Arb. 17, 3. iugera C. 1, 3,
 10.
 cinia olea C. 5, 8, 4. 12, 49. 3.
 12, 52, 1. P. F. 18, 4. *Licinium*
oleam putat esse, quae hodie in
agro Venafano laurina vocatur,
Grimaldi Memor. sull' antico
frantoio p. 50. nullo addito ar-
gumento.
 cinium Veg. 3, 22, 2. 3, 48, 6.
 Factum licinium ex decem filiis
 adfert Rhodius de Acia Celsi p.
 141. ex Albuensis Chirurg. P. 2.
 c. 64. Gelner.
 Licinius Stolo collocutor, et
 alius Trib. pl. V. 1, 2, 9. hic
 sua lege damnatus C. 1, 3, 11.
 Licinius Murena vnde dictus
 C. 8, 16, 5. Nerua praetor
 in Macedonia, V. 2, 4, 1.
 enes turgent Ca. 157, 7.
 enosi boues Veg. 5, 27.
 gamine papyri inhietur C. 6,
 6, 4. ligamina vitium C. 11, 2,
 92. herbarum et fasciculi C. 12,
 8, 1.
 gatura in vitibus locum mutare
 debet P. 1, 6, 11.
 gatae et palatae vineae C. 11, 2,
 11. Ligati sunt armi bouis,
 duri, rigidi Veg. 5, 43, 1.
 gna domino Ca. 55. ne fumosa
 sint, et bene ardeant Ca. 130.
 picata C. 11, 2, 71. lignorum
 repositio P. 1, 32. lignum Gal-
 licum P. 1, 13, 1. not.
 gula cumulata salis C. 12, 21, 2.
 ita Cochlear. Ligula purgan-
 dus fructus musteus, de melle
 C. 9, 15, 13. vid. Lingula.
 guriae armenta C. 3, 8, 3. in
 Liguria conficitur pix Nemetu-
 rica C. 12, 24, 1.
 guriunt muscae V. 3, 16, 6.
 vi. no.
 guscus pro Ligustico ad V. 1,
 18, 6. ii. MS. V. 2, 5, 9 et 3,
 9, 17.
 gustici vncia C. 12, 57, 5. vid.
 Libyiticum. Ita enim saepe
 scribitur quae proprie Λιγυστι-
 κόν dicitur i. e. herba Ligusti-
 ca. Cf. Heyne ad Virgil. T.

III. p. 114. Leuisticum. Ligusti-
 cus ager montanus V. 1, 18, 6.
 Ligutro nigro C. 10. 300. cy-
 prum esse putat, vt ligustrum
 album conuoluulum sepium
 Bodaeus ad Theophr. p. 63.
 Lilieta noua formare P. F. 21, 3.
 Lillorum satio P. F. 21, 3. V. 1,
 35.
 Limax implicitus conchae C. 10,
 324. ne hortos infestet P. 1, 35,
 2. limacis os Veg. 2 34, 2 vi.
 no. Graecam originem docet Glos-
 sa Hesychii Λειμάδες. ἔστι δὲ
 καὶ ζῶον ὁμοιον κοχλίας, ὃ κα-
 λῶσι Λεῖμα. vbi corrige Λεῖμα-
 κες — Λεῖμαξ. Apud Hippo-
 cratem saepiuscule est λιμακώ-
 τερος. de regione aut solo hu-
 mido.
 Limbus XII signorum, Zodiacus
 V. 2, 3, 7.
 Limes. Limites lutosi, viae V. 2,
 4, 8 no. aduerso limite C. 10,
 92 not. nouos limites C. 1, 8,
 7. not.
 Limitatio terrae vinealis erat C. 3,
 12, 1.
 Limite. limitare quaestionem V.
 2, 2, 1.
 Limosa aqua P. Aug. 9, 2. regio
 C. 8, 16, 7.
 Limpidus vid. Lymp.
 Linus dysentericae passionis P. F.
 31, 2. forte intelligit ζύσμα-
 τα, δυσεντεριώδη διαχωρήματα
 Hippocratis, quae Celso sunt
 strigmenta.
 Linamenta pice imbuta C. 6, 11,
 sale atque aceto C. 6, 12, 2.
 Veg. 4, 8, 1. alibi stuppas et
 linteola dicit.
 Linea b. e. funiculus e lino tortus,
 V. 1, 23, 6. C. 3, 13, 10 et 13.
 3, 15, 1. linea longa ligatus pes
 gallinae C. 8, 11, 15. Sic grae-
 ce λινέαι et λινάϊαι dicuntur a
 Bitone mechanico Matheim. Ve-
 ter. p. 112. et alibi. In eadem
 linea, perpendiculari C. 5, 6, 12
 et 16.
 Lineate materiam Ca. 14, 3. not.
 Lingua bubula Ca. 40, 4. lingua
 se detergit bos C. 6, 6, 1. lin-
 guae.

- guae color in arietibus spectatur ob sobolem V. 2, 2, 4. not.
- P. Iul. 4, 2. Addo auctoritatem Diogenis Apolloniatae physici apud Theophrastum de sensibus p. 30. ed. Stephani: de lingua: καὶ τῶν ἄλλων ζῶων τὰ χρώματα μινύειν. ὅποια γὰρ ἂν ἢ καὶ ὁποῖαι τσαῦτα ἐμφαίνεσθαι. vitiosa incrementa in pectore ut curanda C. 6, 8.
- Lingula torcularii Ca. 18, 2. ut facienda Ca. 19, 2. add. Ca. 84, 2. lingulae edolatae C. 8, 11, 4. nostris Zapfen. Gesner.
- Linimentum dolii P. O. 14, 16.
- Linio. linibus vas. lines P. F. 31, 1. liniunt pomum creta figurari C. 12, 44, 7. calcem lateribus vermium P. Mar. 10, 29. linire C. 4, 24, 6. picē C. 6, 26, 4. liniuntur adipe C. 6, 30, 3. liniendae aures C. 7, 13, 1. P. Burmannus ad Quintil. decl. 13, 5. p. 277. verbum linire nos inferioris aeni et indoctis librarium calamis debere putat, legendumque ubique linere. idem videtur Oudendorpio ad Sueton. Oth. ext. Sed vid. Allinio. Gesner.
- Lino. Linunt C. 12, 16, 5. liuerunt gummi C. 12, 50, 17. gypso linito C. 12, 16, 4. liueris Ca. 69, 2.
- Lintres Ca. 11, 5. sunt vindemiae vsui, alias nauiae apud Festum, a similitudine nomen habent. Tur. 7, 23.
- Linum agris noxium; et quomodo serendum C. 2, 10, 17. linea exilia laudantur P. F. 22. add. P. O. 2. Linum exile Amorginum fuit, unde Amorginae vestes. Hinc ἄλοπος ἀμοργίς Aristophanis Lysistr. 738. Cf. Pollux 7. sect. 74. Suidas in Ἀμοργίς.
- Lipare, Veg. 3, 14, 6. 3, 60, 2 et 5, 5, 1; 6, 28, 13 et 14. λιπαρὴ intell. ἐμπλαστρός. lenia vocat Celsus 5, 19, 25. sunt enim ἀλίπαντα quoque, de quibus idem Celsus 5, 19. p. 1. Recte igitur Ruellius Lipara posuit aliquoties Hippiat. 2, 122. Gesner.
- Liquamen de piris P. F. 25, 12. liquamina dulcia C. 9, 14, 17. Apud Veget. 5, 67, 4. liquamen est garum. Ita et alibi idem pro amurca Col. 12, 47, 11. not.
- Liquamentum Veg. 5, 64, 5.
- Liquatus per colum C. 12, 38, 7.
- Liquatum acetum C. 12, 17, 2.
- Liguentium maxime alibile lac V. 2, 11, 1.
- Liquescere C. 12, 28, 3. ubi antea quiescere erat, id est liquidum fieri.
- Liquidum et sine faece vinum C. 12, 38, 4.
- Liquiritiae vnc. 4. Veg. 6, 9, 6.
- Liquo. liquatur mel et vinum qualo vel sacco C. 9, 15, 12.
- Liquor ouorum albus C. 6, 38, 2.
- Lira in agro C. 2, 4, 8 et 11. vid. no. in hortis quae C. 11, 3, 21. in liram redigi C. 2, 4, 8. lirae patentes C. 2, 8, 3. vnd. Varro de L. L. male deducit delirare, cum sit ex graeco ἀπολήρειν, παραλήρειν. Illo vitur Polyb. 33, 12.
- Liratum feri C. 11, 3, 20.
- Lirare quid? V. 2, 1, 2. lirantur iugera C. 11, 2, 47.
- Lis pro mercede reddita C. 1, 7, 4. litem diducere, dirimere, C. 3, 13, 12.
- sine Literis idoneus non est magister pastorum V. 2, 10, 10.
- Λίτος χοτή quid? ad Pallad. p. 183.
- Lithostrota pauimenta V. 3, 1, 10. 3, 2, 4.
- Litus et ripa Synonyma C. 1, 5, 5.
- Liua ficus C. 10, 414. Eadem Liuianae fici C. 5, 10, 11.
- Lixiuus vel lixitus videtur nomen adiectiuum fuisse initio sub quo aqua mustum, oleum possit intelligi. Lixiua cineris tamenti, it. e fabae culmis exvitis C. 12, 16, 1. cineris lixiuae congius C. 12, 22, 1. lixiua eluantur vasa C. 12, 50, 14. lixiua per. ed. S Y L B. lixiuam eliquato C. 12, 22, 1. quasi lixiuum

lixium defluens oleum C. 12, 50, II. *al.* lixiuum. lixiuum oleum Veg. 5, 12. lixiuio inaeeranda semina P. N. 7, 13. *lexibo al. add.* P. Ian. 15, 18. lixiuum an' lixiuum multum Ca. 23, 2. C. 12, 27 et 36. *Plin.* 14, 7 et 9 s. 9 et II protropium, οἶνος προτροπιος *observante Rhodio ad Scribo.* c. 74. p. 137. *Gesner; cxi in Thes. L. L. cognatum vocabulum visum est cum liquore et lignate. Quin lix antiquum fons est, unde derivantur licis, liquidus, licor, liceo quae forma mutata insuntur liquidus, liquor, liqueo. Est igitur lixiuus idem qui liquidus et destillans. Codices antiquissimos et probatissimos Licidus dare testantur Obierit. Misc. Belg. Vol. IV. p. 294.*

Locatio fundi frequens, malum C. 1, 7, 3.

Loculamentum nouum apibus praeparare C. 9, 12, 2. loculamentā nidis faciendis C. 8, 8, 3. 8, 9, 3. dentium gingiuae Veg. 3, 32.

Locularis resina P. F. 25, 23. *vi. no.*

Locularae arculae, piscinae V. 3, 17, 4.

Loculi, arca loculata P. Mar. 10, 35. inarmore, lapide, ligno, facti, unde equi hordeum edunt Veg. 2, 28, 4.

Locupletari celeriter ut possis C. 6 pr. 4.

Locus crassus, nebulosus Ca. 6, 5. loco natus pampinus int' bono C. 5, 6, 31 *bis.* loca aetiuosa C. 5, 8, 5. J naturalia C. 8, 7, 2. genitalia C. 7, 3, 16. 7, 7, 4. feminae C. 6, 27, 10. J Loci mulieris virosi ue fiant Ca. 157, 11.

Locustae cibandis pullis utiles C. 8, 11, 15. P. 1, 28, 5. 1, 29, 2. ut propulsentur P. 1, 35, 12.

Loliacia farina V. 3, 9, 20.

Loliarium cribrum C. 8, 5, 16.

Lomentum ex faba etc. P. O. 14, 9. fabae Veg. 2, 28, 19. fabri-

lissimo lomento, farina fabacea Veg. 5, 62. *add.* 3, 57, 2. 6, 8, 4. *ex graeco. ad Pallad.* p. 185.

Londuris Veg. 6, 16, 2. *not.*

Longanon intestinum per quod sterCUS egeritur Veg. 2, 14, 1.

22, 21. 2, 22, 1. 2, 24, 1. *vel.*

Longanonem porci pinguis sal-

tan 2, 28, 17. 6, 8, 1. *Apicio*

longanone porcini farsi 4, 2. *Caesii*

Autel. *Acut.* 3, 22. coti at-

que sessionis sine longanonis, ut

nos appellamus.

Longe, longius meare C. 9, 8, 9.

Longicia Veg. 6, 2, 2.

Longinqui fundi C. 1, 7, 6. lon-

ginquae regionis pascua C. 7,

3, 13. longinqua rura C. 1, 1,

20. pascua C. 6, 27, 8. expe-

ctare longinquum est P. 3,

25, 2.

Longurios interlicere inter equas

a praefepibus V. 2, 7, 10. *huc*

trahit H. Stephanius cum aliis

glossam Hesychii κολοσσον ζύ-

λον, μάχας ποιῶν τῶν ἐπεισ-

φερομένων, α κολοσιός, tumult-

us, et δορυ. longuriis per fora-

mina patorum traiectis V. 1,

14, 2. falces praeacurrae inser-

rae affixaeque longuriis *Caesari*

de Bello Gallico libro 3. quas alii

δορυδρέπανα Philostratus Icon.

1, 19. δρέπανα ἐπὶ δοράτων. vo-

cat.

Longus pedum sex C. 5, 6, 18.

longas tribus pedibus P. Ian.

10, 3. P. 1, 40, 3. P. F. 6. lon-

ga vitis C. 3, 2, 25.

Loquuntur historiae C. 1, 4, 2.

Lora quid et unde dicta V. 1, 54, 3.

optima ut fiat C. 12, 40. de lo-

rae generibus et usu *Lindanus*

Sel. med. 10, 199 sq. *Gesner.*

Hesychio κυνύπισμα τὸ ἀπὸ

στεμφύλων ποτόν. Κύπριοι.

Idem Λάκυρος στεμφύλιας

οἶνος.

Lorea pro lora Ca. 25.

Lorei funes Ca. 3, 5. 12. 63.

135, 5. lorea retinacula Ca. 63.

Loricare solum granarii opere te-

storio V. 1, 57, 1.

Lorum, lora Ca. 135, 5.

- Lotium eius qui brassicam esitarit quas vires accipiat Ca. 157, 10. facere Ca. 127, 1. 156, 1. difficilius si transeat, quo vino ciendum Ca. 122. si aegre eat, et substillum sit Ca. 156, 7. suillum Ca. 7, 3. per animum emittit Veg. 2, 18, 2. lotij vapor salutaris Veg. 3, 23, 5. 5. 6, 2.
- Lotus C. 7, 9, 6. loti Phrygiae C. 10, 258. *not.* Lotus C. 7, 9, 6. est siliqua graeca Plinii, fructu cerasi. Vide notam. Celtis occidentalis in Gallica Prouincia Fabrecouliès in Ruscinonensi agro Adonier, in Langnedocia Fanabreque vel Fenabreque, in reliqua Gallia Micocoulier audit, Zürgelbaum, Nestelbaum; unde Galli furcillas tridentes faciunt, quibus culmos confractos a grauis separent, qui frumenta bobus equisque exterunt, teste Gallo Du Hamel de caedenda materiae T. I. p. 150. Extat etiam Io. Hermanni, Argentoratensis Professoris, annotatio de loto Polybii, adiecta Polybio Schweighäuseriano.
- Lucanum vinum Ca. 6, 5. V. 1, 25.
- Lucernae craticulae Ca. 13, 1. in quibus ligna ardentia conuiciuntur, quales etiam bodienum ad aedes videmus pensiles. SCHOBETTE. Mihi videbatur iterum locum inspicienti, legendum lacernas. Gesner.
- Lucidare, lucidatio ad Pall. p. 20.
- Q. Lucienus collocator V. 2, 5, 1 et 18. 2, 7, 1. ubi Cod. Polit. Lucinius habet.
- Lucifer eoo remeat ortu C. 10, 291. interdiu, noctu Hesperus in ornithone Varronis 3, 5, 17.
- Lucifugae blattae C. 9, 7, 5.
- Luciliano caractere libelli V. 3, 2, 17.
- C. Lucilii Hipri mentio V. 2, 1, 2.
- Lucrifecerunt hoc nomen V. 3, 4, 1.
- sine Lucamine alterius generis vina melius seruant sapes P. P. 9, 13.
- Lucubratione per hiemem quae facienda Ca. 37, 3. C. 11, 2, 12. 11, 2, 90 *it.* 91 et 92.
- Luculli Cato tutor V. 3, 2, 17. C. 8, 16, 5. villa V. 1, 2, 10. pessimo publico aedificata V. 1, 13, 7. C. 1, 4, 6. auarium in Tusculano 3, 4. 3. piscinae V. 3, 2, 17. Lucullorum piscinae V. 3, 3, 10. M. et L. Luculli piscinae V. 3, 17, 8 et 9. Cf. Addenda ad h. l. post Palladium. p. 346. Baianum L. Luculli memorat Plutarchus in Mario c. 34. καὶ γὰρ ἦν ἐκὰ (ἐν Βαίαις) περὶ Μισήνης τῷ Μισίῳ πολυτελεῖς οἰκία, τρυφᾶς ἔχουσα καὶ διαίτας θηλυτέρας ἢ κατ' ἀνδρα — ταύτην λέγεται μυριάδων ἐπὶ ἡμῖσιν Κορηλία πρίασθαι. χρόνῳ δὲ πάνυ πολλῷ διαγενομένη Δεύκιος Δεύκολλος ὠνήσας μυριάδων πενήκοντά καὶ διακοσίων ἄνω ταχέως ἀνέδραμεν ἢ πολυτέλεια. καὶ τοσαύτην ἐπίδοσιν τὰ πράγματα πρὸς τρυφὴν ἔλαβεν.
- Lucus vt conlucetur Ca. 139.
- Ludianorum insulae V. 3, 17, 4.
- Ludo. ne ludat vena, forte ne eludat Veg. 3, 40, 1.
- Lumbrici medicina suibus C. 7, 9, 7. J vino quo pellantur Ca. 126. pecus si vexent C. 6, 25. 6, 30, 9. add. Veg. 2, 16 *it.* 17 et 24.
- Limbus. a lumbis in vite habentur optima femina C. Arb. 3, 1.
- Lumen b. e. pupilla s. potius humor crystallinus Veg. 3 16 5. J lumen animi C. 1 pr. 23. flauentia lumina calthae C. 10, 97.
- Ioti gemmantia C. 10, 258.
- Lumina et luminaria Ca. 14. *not.*
- Luna silenti Ca. 29, 50, 1. C. 2, 10, 11. dimidiata Ca. 37, 3. extrema et prima, ἐνὴ καὶ νέα V. 1, 37, 1. procedit, crescit P. Iun. 3. minuente P. Iun. 3. P. F. 24, 4. ab luna exorta ad novam V. 3, 17, 9. quadripartita V. 1, 37, 2. quarta decima. adhuc

- huc crescente lumine C. 2, 10, 10. quinta decima C. 2, 10, 10. xxv C. 2, 11, 7. trigesima, quae est fere noua C. 8, 11, 12. *¶* Lunae obseruatio generatim V. 1, 37. *it.* 1, 7, 2 et 4. *speciatim* in stercorendis agris luna decrescente C. 2, 5, 1. 2, 16, 1. P. S. 1 2. *item* hortis P. S. 13, 1. et oleis P. F. 20, 2. pratis autem, crescente C. 2, 15, 9. 2, 18, 2. *add.* P. F. 2. et P. S. 9, 2. in agris extirpandis C. 11, 2, 52. P. Iul. 1, 1. in serendo P. 1, 8 12. 1, 34, 8. lente C. 2, 10, 15 P. F. 4. *uicia* C. 2, 11, 7. P. Ian. 6. faba C. 2, 10, 10. P. N. 1, 3. allio et vlpico C. 11, 3, 22. P. N. 6, 2. in cepis P. F. 24, 4. in carduis P. Mar. 9 2. in inferendis arboribus C. Arb. 26, 2. C. 5, 11, 2. P. F. 17, 4. feminibus vitium pangendis C. Arb. 3, 3. in faba vellenda et condenda C. 2, 10, 12. legendis uis olaribus C. 12, 43, 2 et 9. malis citreis P. Mar. 10, 18. cydoniis C. 12, 45, 2. piris condens P. F. 25, 8. sapa coquenda C. 12, 19, 3. in lignis ad aedificia succidendis C. 11, 2, 11. *f.* caedenda materia ad fabricam P. Ian. 22. P. N. 15, 1. *conf.* Plin. 16, 39 *f.* 74. in remedio vitium contra sorices C. Arb. 15, 1. ne remedium (*arboris*) luna deprehendat P. O. 12, 8. In ouis supponendis C. 8, 5, 9. 8, 11, 11. gallinis saginandis C. 8, 7, 4 et 5. caltrandis vitulis C. 6, 26, 2. P. Mai. 7, 1. falsura carnis C. 12, 53, 3. Luna plena turgescunt maria P. D. 6, 1. decrescente luna capillum condens caluus fieri metuit V. 1, 37, 2.
- unares dies vt diuisi V. 1, 37, 1. lunari ratione corruunt animalia, *tanquam essent lunatica* Veg. 5, 32 1.
- unaticus oculus quis? Veg. 3, 18, 1.
- unatum ferramentum C. 12, 54, T. IV. P. III.
1. lunatis cornibus P. Mar. 11, 2.
- Lupa, *nomen canis* C. 7, 12, 13.
- Lupercus C. 10, 191.
- Lupinarium, labrum Ca. 10, 4, 11, 4.
- Lupini laus ad agros C. 2, 10, 1 19. *satio* Ca. 34, 2. P. S. 5 et 9. stercoreis uicem supplet C. 2, 16, 5. 11, 2, 44. P. Mai. 3, 2. Aug. 2. agros vt foecundos et steriles reddat P. 1, 6, 14. Lupinum herbas perimit C. 2, 12, 5. *add.* P. Ian. 9, 2. quando colligatur et quomodo seruetur P. Iun. 3. lupini amari aqua adu. locustas P. 1, 35, 12. *¶* Lupino madido sociata radix C. 10 115. *b. e.* lupiuo, *vt uult Buccius de uinis L. 7. indice Rittersbusio.* Gesner falso!
- Lupinus, *a. um.* lupini morsus vulnus Veg. 4, 11, 1.
- Lupus. lupi morsus C. 6, 13, 1. *¶* lupus piscis rapax, varius et sine macula C. 9, 17, 8. fluvialis fastiditus V. 3, 3, 9. C. 8, 16, 4. *¶* Lupi, *feruae manubriatae* P. 1, 43, 2.
- Lurco Aufidus V. 3, 6, 1.
- Lurida rana V. 1, 2, 26. *i. e.* bufo brassica C. 10, 325. prope Lusitaniam in Hispania V. 1, 16, 2. 2, 1, 19.
- Lustratio populi Ro. V. 2, 1, 10. C. 2, 22, 5.
- Lustro lustratur ager Ca. 141, 1. animal sustinente Veg. 6, 12, 1. lustrauit gradiens C. 10, 363.
- Lustrum. lustrum faciendi ergo Ca. 141, 3. *¶* lustra in quibus uoluntur iues V. 2, 4, 8.
- Lusus causa emittuntur catuli C. 7, 12, 12.
- Lutamenta ne se scindant Ca. 128.
- Luteolae oliuae C. 12, 47, 9. uiolae C. 9, 4, 4. *sed potest etiam ad rosas referri.*
- Lutescunt limo coenoque loca C. 8, 17, 9.
- Luteus frutex amelli C. 9, 13, 8.
- Luto. lutare granaria (a 92).
- Lutum paleatum C. 12, 21, 2. 12, 43, 1. Punicum C. 9, 7, 4. *not.* 11.
- Q

- II, 3, 54. *not.* Ita lutum *ῥοι-
 χῶδες* Hippocr. Morb. III. p.
 497. ed. Foehii.
 Lutosos limites V. II, 4, 8. *dant
 Edd. primae pro lutosos.*
 Luxuria notatur V. 3, 2, 16. 3,
 3, 10. C. 8, 8, 10. 8, 10, 6. 8,
 16, 3.
 Luxuriantes fronde vites P. N. 9.
 Luxuriosa vitis C. 4, 21, 2.
 Luxus, a, *uni.* luxa vt fanentur
 Ca. 157. 4. 160.
 Lycaeus pater C. 10, 429.
 in Lycaonia asini feri V. 2, 1, 5.
 2, 6, 2.
 Lycei opaci rura C. 10, 266. in
 Lyceo platanus V. 1, 37, 5.
 Lycium, Veg. 3, 25, 2. 3, 60, 2.
 3, 61, 2. *succus Lycii arboris f.
 pyxacanthae; de quo Dioscorides
 1, 132. Gesner.*
 Lydiae fici V. 1, 41, 6. C. 5, 10,
 11. 10. 418. *Ludia est Macr. 2,
 16. In insula Pāro οὔρα αἰμόνια
 διὰ τὸ ἐρῶδες ὀδες dicta, ταυτὰ
 οὔρα τοῖς Ἀσδίοις apud Athe-
 naeum III. p. 76. hinc apud Eu-
 stathium ad Homerum.*
 Lympha inuocatur V. 1, 1, 6.
 Lymphido. vt interdum lymphidet
 oculum passio Veg. 3, 18, 1.
 Lymphidum vinum (*ita scrib. a
 lympa*) ex austero P. O. 14,
 12. *rectius faeculento opponitur
 ibid. Sed lymphidissimum habet
 Col. 12, 28, 3. si lymphidum vi-
 deris collyrium Veg. 3, 13, 7.
 h. e. purum, nihil saniei habens.
 lymphidum vulnus Veg. 3, 22,
 2. lymphidus mucus Veg. 3,
 36, 1.*
 Lyra sidus, quod fidem nostri
 vocant V. 2, 5, 12.
 Lysippus C. 1 pr. 31. Lysippi
 vestigium in villa nullum V. 3,
 2, 5.
Macellarius differt a lanio V. 3,
 2, 11. habent macellarii orni-
 thones turdorum V. 3, 4, 2.
 Macellum cetariorum V. 3, 17, 7.
 macelli annona V. 3, 2, 16.
 Macer. macrae vineae C. 8, 1, 2.
 macrae boues facilius concipiunt
 V. 2, 5, 12. macerrimae stirpes
 C. 3, 10, 3. macerrimis vineis
 C. 8, 1, 2.
 Macerescat bene Ca. 92.
 Maceriae vt aedificentur Ca. 15.
 quatuor generum V. 1, 14, 4.
 maceriis altis septa V. 3, 5; 12.
*Sunt a parietibus, qui sunt do-
 mus aut villae, diuersi etiam apud
 Ca. 14.*
 Macero. macerare in aquam Ca.
 156, 5. macerat arborem situ e
 veterno muscus C. 4, 22, 6.
 macerare lupinum, vimina, vir-
 gas C. 1, 6, 21. lacte semen C.
 11, 3, 51. macerantur sole e
 pluuia scrobes C. Arb. 19.
 macerari assiduo liquore C. 1
 6, 22.
 Macescit olea, quae vapulauit V.
 1, 55, 1. macescunt apes pro-
 pter laborem V. 3, 16. 20. ma-
 cescentes boues melius concipe-
 re dicuntur V. 2, 1, 17. *add. 2
 5, 12.*
 Macies soli C. 1, 4, 3. lapidosi
 aurosi pulueris P. 1, 5, 1. iu-
 iuna corticis P. Mar 10, 21.
 subita in pecore vt curetur C.
 3, 4, 2. maciei remedium C. 6
 38, 3. ex macie exordium su-
 mit omnis aegritudo Veg. 4, 1
 11.
 Macilentum solum P. Mar
 10, 1.
 Machina rustica C. 3, 13, 11.
 equabus ad coitum adigendi
 C. 6 37, 10. iumentis curandi
 C. 6. 19. Veg. 3, 46.
 Macrescit pecus C. 6, 3, 1. ma-
 crescunt animalia Veg. 1, 7, 2.
 macrescere facit volucres inclu-
 sas desiderium V 3, 5, 3.
 Macri campi V. 2. Praef. 6. Col
 7, 2, 4. *not.*
 Macritas soli P. O. 1, 2.
 Mactare Iouem Ca. 141, 2. *not.*
 Macte hac illace dape pollucend
 esto Ca. 132, 2. fereto esto Ca.
 134, 3. hoc porco esto C. 139.
 Maculis grandibus rete V. 3 11
 3. C. 8. 15, 1.
 Maculosus color equi C. 6. 37, 6.
 P. Mar. 13, 4.

- adefacere Col. II, 4, 5, 6, 13.
 not.
 adeo, tempestiua madent persi-
 ca C. 10, 411. not. et sequens
 madescere. Graeci similiter
 legumina coctu facilia dicunt
 εὐ, δάττον, διαχῆσθαι, διά-
 χυσιν, εὐδιάχυτος. Vide Theo-
 phrastum C. P. 4, 13 et 14.
 adefcat celerius in coctura i. e.
 mollescat C. 11, 3, 23. madescit
 cucumis, mollescit C. 10, 398.
 aeandri more intercisa C. 8, 17,
 11.
 aelis et faelis V. 3, 12, 3. not.
 de varietate scripturae dixit etiam
 Morgagni Epist. de Sanonico de
 natura animalis nihil decernens.
 aelium s. millus V. 2, 9, 15. not.
 aena arida Ca. 88, 2. et 23, 2.
 ubi antea Bennae. Salsamenta
 inter cibaria rusticae familiae
 memorat obiter Demosthenes
 contra Lacrit. p. 933. καὶ τὸ
 τάρικος ἀνθρώπων τινὲ γεωργῶν
 παρεκομίζετο ἐν τῷ πλοίῳ ἐκ
 Παντιναπαίων εἰς Θεοδοσίαν τοῖς
 ἐργάταις τοῖς περὶ τὴν γεωργίαν
 χρῆσθαι.
 aenalius pater C. 10, 429. Mae-
 naliium. Dryadum chori C. 10,
 264.
 aenus vid. Menas.
 aeonius Deus, Homerus C. 1
 pr. 30.
 aetidis Scythica stagna C. 8,
 3, 10.
 aegicis sopitum cantibus C. 10,
 367.
 aeginium pro coriagine erat Veg.
 1, 12, 1.
 aegis vtilius P. Mar. II, 7. C. 8,
 5.
 aegister vocis C. 1 pr. 3. chori
 aenantium C. 12, 2, 4. vsus C.
 10, 339. magistri rerum rusti-
 arum C. 4, 28, 2. operum C.
 1, 8, 17. iidem qui singulorum
 officiorum C. 1, 8, 11. 1, 9, 2.
 1, 1, 27. operariorum C. 11,
 4. pecoris V. 2, 2, 20.
 aegisterium docentis illuminat
 eam viam C. 1, 1, 16. ma-
 gisterio praeceptoris egere C.
 1 pr. 20. in magisterio villici
 quid potissimum C. 11, 1, 7.
 Magnitudine minor V. 3, 16, 19.
 Magnae rei quantulumcunque ad-
 eptum esse, non minima est
 gloria C. 11, 1, 12. ¶ magna
 vina conficies, P. O. 14, 7. ut
 minutum vinum ap. Plin. 2.
 Epist. 6.
 Μαγοδάργην C. 6, 17, 7. not.
 Maiales V. 2, 4, 21. 2, 7, 15.
 Maieftas bouum V. 2, 5, 4.
 Maii descriptio et opera C. 11, 2,
 39.
 Maiorem trima ouem C. 7, 3, 7.
 maiores decem annorum V. 2,
 7, 1. quam xii annorum C. 6,
 24, 1.
 Malache C. 10, 247. malua.
 Malagmatis more C. 6, 17, 3.
 lentorem habeat C. 6, 17, 5.
 malagina crudum Veg. 3, 49,
 2. ¶ Malagma basilica Veg.
 6, 20. lemna. coctica Veg. 6,
 28, 20. cruda Veg. 5, 19, 6, 17
 et 23. cupressina Veg. 3, 48, 9.
 tetrapharmaci Veg. 5, 20. quae
 dicitur meliacinus Veg. 5, 20.
 malagmis Veg. 1, 28, 6. com-
 positiones diuersae sunt Veg. 6,
 15, 17, 20, 21, 24, 25, 4, 28,
 20 ad 23.
 Malandria pustulae ceruicem equo-
 rum infestantes Veg. 3, 42, 1.
 not. p. 57.
 Male nata et malis locis nata P.
 F. 12, 2.
 Male dicta in rutae satione P. Mar.
 9, 13.
 a Maledo pastores V. 2, 2, 1.
 Maleficiis ne operam det familia
 C. 11, 1, 27.
 Maleficum animal, noxiuum V. 3,
 7, 3, 16, 7.
 Malignitas naturalis C. 3, 10, 18.
 Malini ligni fumo C. 7, 8, 7.
 vid. no.
 Malitia terrae falsae hibernis im-
 bribus eluitur P. 1, 6, 16. ar-
 boris durante P. O. 8, 3. viac
 P. 1, 6, 8.
 Malleatum spartum C. 12, 19, 4.
 Malleolaris virga C. Arb. 3, 4.
 Malleolus qui et vnde dictus C.
 3, 6,
 Q 2

- 3, 6, 3. *Gallis* crochette vel crossette. qualis et vnde legendus C. 3, 6. quam longus C. 3, 19. vt resecandus C. 4, 11. vt deinergendus C. 3, 18, 2. C. Arb. 3, 4. *add.* C. 3, 17, 3. malleolos deponere C. 3, 3, 12. pangere *ibid.* vt transferendus C. 4, 15, 1. vt pampinandus C. 4, 6. malleolum serere praestetne an viuradicem C. 3, 14, 2. *Italīs* magliuolo aut rasolo.
- Malleo cogatur ramus ad inferiora defigi P. Mar. 10, 1. *Mal-leus* generale nomen morborum septem Veg. 1, 2, 1. 1, 5, 2, 1, 10, 1. morbus execrabilis 1, 17, 1. eius causae 1, 17, 4. etiam boum 3, 2, 1 sq. *add.* 3, 23, 2. *Malis*, *idis* vocatur a *Ruellio* in versione *Hippiatr.* Gr. μάλις, εως.
- Mallo ceparum Veg. 2, 55. Veg. 3, 60, 1. mallonem ipse interpretatur calamos siccos, vnde fasces dependent. not.
- Mallo, morbus pedum equi. Veg. 3, 48, 1.
- Maltha calidaria et frigidaria vt fiat P. 1, 41. not. frigidaria P. 17, 2. not.
- Maluae satio et cultura P. F. 24, 9. Oct. 11, 3.
- Malum. genera malorum celebra C. 12, 45, 5. *Occurrunt apud nostros et suis locis indicantur*, Amerina, Caesiana, Citrea, Cotonea s. Cydonia, eaque (C. 5, 10, 19.) Struthea, Chryso-meliana, mustea: Mariana, Melimela, Orbiculata, Pelusiana, Persica, Praecoqua, Punica, Quiriniana, Scandiana, Seltiana vel Sextiana, Syriaca an Syrica? *conferri potest enumeratio Macrobiana Saturni* 2, 15. πλατανίνα, platanina. ad *Pallad.* Febr. 25, 17. quae in primis sint exquirenda C. 5, 10, 19. semen malorum serito Ca. 48, 3. mala seramus P. F. 25, 13. *add.* C. Arb. 25. vt propagentur Ca. 133. vt innoxia seruentur Ca. 7, 3. V. 1, 59. C. 12,
- 44 sq. in sole vt siccentur C. 12, 14. vt condiantur C. 12, 10, 2. 12, 45, 3. vuis halit sup corrumpunt C. 12, 43, 3. *Vid.* Μηλα s. Mela. *Mal-* granata s. Punica vt serantur et colantur C. 5, 10, 15. Arb. 2. P. Mar. 10, 1. vt sine gran nascantur P. F. vt magna fiat P. Mai. 6. Iun. 5. vt seruentur C. 12, 44 P. Mar. 10, 7. *Mal-* la aurea Hesperidum, μήλα oues V. 2, 1, 6. *Malum* terrenum Veg. 6, 13, 3. *quid Plinius, Apuleius et Dioscorid ab Italīs aristolochiam terrae malum appellari tradunt.*
- Malus bifera V. 1, 7, 6. vt inferenda V. 1, 40, 6. P. inf. 78 Febr. 25, 13 *segg.*
- Mamilii an Manilii formula stipulandi capras V. 2, 3, 5. *vid.* Cic. de Orat. 1, 58. extr. c. n. *Gruteri.* actiones V. 2, 5, 11, 2, 7, 6.
- Mammillae tenues fistulis impostae in fontibus salientibus V. 14, 2.
- Mammosae canes laudantur V. 9, 5.
- Manimulae perisiles sub rostris caprarum V. 2, 3, 2.
- Maneipia ergastuli C. 1, 8, 10. qualia, qualesque, qui eis praesunt, esse debeant V. 1, 17, 1 sq. vilioribus pretiis venduntur, quam equi aut muli Veg. pr. 10. mancipiorum modus V. 1, 18, 6.
- Mando tibi Mani, Ca. 141. *Glossa vetus ad Persii Satir.* 2, 40. *ast ego nutrice non mandata vota: Verbo usus est aruspice cum eis dicitur: mando tibi, a maximum Iocem audias. mandata posteritati* C. 6 pr. 6.
- Mandere ex eommodo C. 6, 2, 14. mandunt serofae foetus suos C. 7, 11, 3.
- Mandragerae semihominis C. 10, 20.
- Manducato pane sarcire V. 2, 7, 9.
- Manduco pro edo passim Vegetius e. g. 3, 6, 3. 55, 54, 1.

- Mane obscuro C. 7, 12, 3. a primo mane C. 11, 1, 15. a mane et vespere V. 3, 9, 10.
- Mania bouum morbus Veg. 4, 2, 19. *ubi insania dedi.*
- Manicæ de pellibus P. 1, 43, 4. *Hæc, et quæ sunt*
- Manicatae pelles C. 1. 8, 9, et 11, 1, 21. *intelligit Rhodius ad Scribo. p. 53. eas chirothecas, quas nostri Müsse, Germani ad superiorem Rhenum Danubiumque Schlupfer, Belgæ Mossæ, Galli Mouffes vocant. Gesner: satis ridicule!*
- Manifestat h. e. docet P. O. 12, 5.
- Manilius IC. an Mamilius? *vid. ad V. 2, 3, 5.*
- Manipuli de herba facti vehuntur in villam V. 1, 49, 1. manipulos obligare C. 11, 2, 40 vincire C. 2, 19, 2. *Onidius Remèd. vers. 191. desectas alligat herbas et tonsam raro pectine verit humum. nexos deferre manipulos C. 10, 315.*
- L. Manlii arbitratu Ca. 144, 2.
- Manna croci Veg. 3, 39, 4. 5, 23, 12. -6, 13, 3. succari Veg. 5, 22, 4. 5, 27, 6. *De hac videndus peculiaris Salmasii libellus, vel hyle potius Iatrica: quæ de altera croci manna plane, quantum observo, tacet. Notior est inanna turis Veg. 5, 21. 3. i. e. fragmina minora corticis ramentis permixta ut vult Gorraeus. Multa etiam de hac Salmas. l. c. Gesner. manna croci est graecum χρυσομάγμα ut ad Vegetium docui.*
- Mano. inanans aqua C. 1, 5, 2. inanantia loca C. 2, 9, 13.
- Manhones aestivæ P. 1, 9, 5. hibernæ, aestivæ, vernæ, autumnales P. 1, 12.
- Mansuesacti arietes feri C. 2, 7, 4.
- Mansuescere siluestria transit. V: 2, 1, 4. *vi. no.*
- Mansueti erunt V. 1, 20, 2.
- Manubriatæ ferrulae P. 1, 43, 2.
- Manubria ferramentorum optima C. 11, 2, 92. bidentum C. 5, 10, 6. manubrii foramen P. F. 17, 8. crassitudine C. 5, 9, 2. P. Mar. 10, 1 et 12.
- Manus utraque quantum gestabit P. N. 22, 3. *eine Gissel.* ad manus accedere consuecunt equuli V. 2, 7, 13. de manu dare C. 7, 9, 8. manu pressus caseus C. 7, 8, 7. manu datur aqua C. 9, 5, 5. illata aqua C. 11, 3, 10. fata silua V. 3, 5, 12. *J Manus fraxineae s. brachia P. inf. 60.*
- Marathrites vinum C. 12, 35.
- Marcentia vino brachia C. 10, 428.
- Marcescit languore capra C. 7, 7, 1.
- L. Marcius praefectus fabrum V. 1, 2, 7.
- Mareoticæ vites C. 3, 2, 24.
- Margines lapidei in flumine V. 3, 5, 9. *Masculino genere a Varrone dici marginem, annotavit Charisius grammaticus p. 49.*
- Marini Caballiones, vngues, caudæ, vuæ Veg. 1, 20, 2. stellæ, pallæ Veg. 6, 12, 3. *λαδουκα τισύμαλλος C. 6, 15, 2; forte pro transmarina, ut passer marinus, et nostris Meer-Katze, Meer-Rettich etc. Gesner.*
- Mariscas ficos Ca. 8, 1. pingues mariscæ C. 10, 418. *no. Apud Macrobius Saturni 2, c. 16. eodem esse videtur Marisca. Vide etiam busycon.*
- Maritale coniugium C. 12 pr. 1.
- Marito. se. maritari velle ostendunt canes, *catuliunt V. 2, 10, 11. Maritari debet foemina C. 7, 3, 6. maritantur singulis terræ gallinae C. 8, 2, 12. J maritare statumina C. 4, 22, 6. palum flagello seminis C. 4, 2, 1. maritantur vitibus vلمي C. 11, 2, 79. maritari arbores ut debeant C. 5, 6, 18. maritandæ arbores C. 4, 1, 5.*
- Maritus. mariti gregum C. 7, 6, 4. *J bene maritæ arbores Ca. 32, 2. C. 11, 2, 32. maritum oliuetum C. 3, 11, 3.*
- Marmalitis cassia Veg. 6, 13, 4. *videtur corrupta ex Musylitis*

- Marmor musto inditum Ca. 23, 3.
 J ruber durius in articulis equorum Veg. 3, 48, 1 et 9 it. 10.
- Marmoratum opus tectorium V. 1, 57, 1. leuissimum V. 3, 7, 3. marmorato factae camerae V. 1, 59, 2.
- Marmoreo grano cooperitur tectura P. 1, 15.
- Marra C. 10, 72 et 89. *Instrumentum rusticum idem, quod ligo, Iunen.* 3, 311. ne marrae et sarcula desint. *Add. Plin.* 17, 21 et 18, 16. *Hesych.* μαρόρον ἐργαλεῖον σιδηρεόν. *Gallis etiam, Italis, et Hispanis vox hodieque frequentata.* SCHÖE TT G.
- Marrubii succus C. 6, 13, 2. amarus latices C. 10, 356. vinum C. 12, 32. marrubium ferro aperta sanat Veg. 4, 10, 3.
- Marrucini pop. Italiae C. 10, 131.
- Mars pater Ca. 141, 2. Silvanus Ca. 83.
- Marsica cepa C. 12, 10, 1. faba C. 2, 9, 8. *vide in Faba.*
- Marsupium exinaniunt, implent V. 3, 17, 2.
- Marsus. Marfi montes C. 6, 5, 3.
- L. Martius praefectus fabrum V. 1, 2, 7.
- Martii mens. descriptio et opera C. 11, 2, 26.
- in Martio campo villa V. 3, 2, 5.
- Mas cum foemina cur coniunctus C. 12 pr. 1.
- Masculus vnus duabus foeminis sufficit P. 1, 29, 1. masculo vni tres foeminae sufficiunt P. 1, 30, 1.
- Massae ferri ignitae C. 12, 5, 2. massa fici comminutae C. 12, 15, 4. desub massa C. 12, 34.
- Massicus ager C. 3, 8, 5.
- Massulae e farina conpersa C. 12, 38, 2. massulis salis admistis C. 12, 48, 5.
- Mastici optimi vnciam P. O. 14, 3. *vbi dedi mastichae.*
- Mastichino oleo imbuta P. Mar. 9, 3.
- Matella Ca. 10, 2. 11, 3.
- Matellio Ca. 10, 2. 11, 3.
- Mateola adigere Ca. 45, 2. 46, 2. *Aut fustem esse putat mateolan Turin.* 11, 13. *aut legendum materiola, h. e. ligneo fuste: certe intelligendam mateolan, quas materiola esset, quod posterius etiam probat in omissis Popma.* Mateolan interpretatur *Harduius ad Plin.* 1. c. manubrium bipalii. *Gesner.* Mihi non dubium est, ex malleolo, scripto maleolo ortum esse vitiosum mateola. *Huius enim vsus res ipsa requirit.* Maleolum vitis in Colu mella semper habent *Editione prima.*
- Mater. vt matrem saliat, adig non potest equus. V. 2, 7, 9. J Matres mellis apes V. 2, 55. J vitis vel arbor, vnde virg. propagatur C. 3, 17, 1. Arb. 72 et 6 et al.
- Materia, vel materies Ca. 17. ef fodienda quando Ca. 31, 2, 37, 4. quando caedenda C. 11, 2, 11. ad fabricam quando caedenda et quae P. Ian. 22. P. N. 15, 1. P. D. 2. J Materiae magis aptum quoddam genus furculorum C. Arb. 1, 1. *vbi et ignis alimentum et adificiorum materia comprehenditur.* J Materia in vite, quidquid ligneum est C. 3, 17, 4. de materiae submittendae longitudine C. 4, 24, 19. materiis compluribus e singulis gemmis gemminans vitis C. 3, 6, 2. materias pluresan pauciores in vite submittas C. 3, 21, 7. materiarum modus in vite qui esse debeat C. 4, 24, 4. *add. C.* 4, 24, 11. Arb. 5, 1. P. Mai. 2, 1. J Specialiter genus palmitis quod de nouello nascitur, et in tenero alligatum dependet, materiam vocamus C. 5, 6, 35. J Materies generosa in equino pecore C. 6, 27, 1. mularis, vulgaris, *ibid.* quod ex vetere materie nascitur, *de ouibus C.* 7, 3, 15. *Pro terra Col.* 3, 5, 2. *not.*
- Materina Ca. 34, 2. *not.*

- Mariana mala C. 5, 10, 19, 12, 45, 5.
 Matricialis vena equi Veg. 1, 10, 7. not p. 28. 1, 13, 2. *vid.*
 Matrix.
 Matrix pars qua matres fiunt. ad matricis dolorem medicamen Veg. 2, 17, 5. *¶* Matrices *b. e. matres*, inquantur, de ouibus C. 7, 3, 12. P. N. 13, 2. boues V. 2, 5, 12. gallinae C. 8, 2, 6 et 8. 8, 11, 12. incubantes C. 8, 5, 11. *¶* Matricis venae Veg. 6, 4. *etiam in spadonibus et admiffariis* Veg. 6, 7, 2 et 3. de matrice detrahendus sanguis Veg. 1, 25, 1. 1, 16, 1. 2, 6, 2. 2, 27, 1. 2, 28, 25. 3, 6, 1. 3, 5, 3. 6, 3. 5, 30. 5, 71 no. p. 28 et 102. et *Addenda ad* 6, 4. *vid.* Dematricare.
 Matronalis labor C. 12 pr. 7. fe- dulitas C. 12 pr. 8.
 Maturitas naturalis quae? C. 11, 2, 69. si legatur maturitas cum acerbitate, *maturae vuae cum acerbis* P. F. 9, 12. maturitatis serae fructus C. 3, 6, 3. maturitates seras expectare P. F. 9, 12. maturitatem capere C. 4, 23, 1. suam habet iniuria C. 12, 6, 2.
 Maturo *intrauit*, ea quae sero ma- turant, praecoquis *oppon.* P. Mar. 10, 27. tardius maturat P. N. 7, 22. oliuas maturare iniuria P. N. 22, 2. *Sed vid. no.*
 Maturus. matura ouis C. 7, 3, 11. *est πρώτογονος*, matura anima- lia Veg. 1, 22, 2. inatura ani- malia sunt equi adulti. maturi agni C. 11, 2, 14. *sub finem Iā- nuarii signantur*. matura faba serotinae *opponitur* C. 2, 10, 9: et maturum foenum C. 7, 3, 21. cordo. *it.* matura satio C. 2, 10, 15. seriori. *σπώγος ώγαίος Dionysio Halic.* 7, 1 maturis- sima ficus C. 12, 17, 2. inaturis- sima semina C. 11, 3, 5.
 Maturinus dies C. 9, 15, 4. ma- tutinum eligito a tempestatibus liberum C. 6, 2, 3.
 Maxillae equo si dolent C. 6, 30, 6.
 Maxime pessima est C. 9, 3, 3. *vid. no.*
 Mazonomum V. 3, 4, 3.
 Me pro mihi V. 3, 16, 2.
 Meatus iunctionis Veg. 5, 14, 10.
 Mechanicum vocab. C. 3, 10, 2.
 in Media bones perferi V. 2, 1, 5.
 Medianus digitus Veg. 3, 40, 3. *no.*
 Medialtinus C. 1, 9, 3. 2, 13, 7.
 Medica, herba. eius satio V. 1, 42. P. F. 6. laus C. 2, 11, 2. P. Apr. 1.
 in Medica boues feri V. 2, 1, 5. *not.*
 Medicabilis ligni succus C. 7, 10, 8. medicabile ita fieri mel P. Ian. 15, 19.
 Medicabiliter asperat P. F. 31, 2.
 Medicamen C. 6, 5, 2. de coagu- lo casei C. 7, 8, 2. theriacae P. F. 28, 2. medicaminis sapor vi- tiatur C. 12, 20, 1.
 Medicamentosior brassica Ca. 157, 2. *sed vide in Addendis post Pal- ladium.*
 Medicamentum in dolium indere Ca. 39, 1. Ita C. 12, 20, 3. medicamen et medicamentum de iis rebus dicuntur, quae adiiciun- tur desueto ut aetatem ferat. Gesner.
 Medicatus cibus C. 9, 13, 3. me- dicatis feminibus nihil nocet eruca C. 11, 3, 64.
 Medicina pecoris scientiam requi- rit C. 11, 1, 8. medicinae pe- cudum ab Epicharmo conscri- ptae, C. 7, 3, 6. medicinae par- tes tres V. 2, 1, 21.
 Medico. medicare aquam thymo- pinfito C. 11, 3, 40. femina fe- di succo C. 11, 3, 61. medice- mus oues tonsas hoc vinguine P. Mai. 8, 1. *not.* medicatur aqua exigua amurcae portione C. 6, 4, 4. ut medicentur gal- bani odore apes C. 9, 13, 7.
 Medicus. Medici galli V. 3, 9, 6. Medici generis galli C. 8, 2, 12. Medicae gallinae V. 3, 9, 19. C. 8, 2, 4 et 12.
 Medieras, *dinidia* pars P. 1, 12. ad

- ad medicatam decoquere P. Mar. 10, 10 et 30. usque ad medicatam P. Mai. 3, 1. Iun. 10. *Medimus cum modio comparatus ad Ca. 56. et in Postumis Ponderae.*
- Medio, as, Mediante Iunio P. Mar. 1, 32.
- Mediocres coronae C. 6, 29, 3.
- Mediolanensium mos in viribus et arboribus V. 1, 8, 2.
- Mediponti Ca. 3, 5. it. 12. et Meliponti, ut gallinae Melieae et Medicae. *Eyant in instrumento funario, crassissimi funes ad vehementissime premendum. TVRN. 8, 6.*
- Medius cibus, dimidius V. 3, 7, 9. Medius occidit, p. p. totus apparet C. 11, 2, 39 et 51. *vid. Barth 54, 10. Sic medium croci scrupulum P. Ian. 18, 1. ¶ Sic medium substant. ut medium scillae, scilla dimidia V. 2, 7, 8. ad medium complere C. Arb. 4, 5. ¶ media sua fide, interposita P. O. 14, 1. ¶ in medio, in publico, sub dio P. 13, 5, 11.*
- ad Medullas pervenit nullum alimentum Veg. 5, 54, 2. ¶ medulla vitis C. 3, 18, 5. taeetae pineae Veg. 6, 12, 3. usque ad medullam recisae arbores P. N. 15, 1.
- Mee, μή vox captarum V. 2, 1, 7.
- Megarici bulbi, Ca. 8, 2. C. 19, 106.
- Meiere, mingere C. 7, 5, 17.
- Mel quando et quomodo fiat C. 9, 15. P. Iun. 7, 3. mellis vires in condituris C. 12, 45, 3. eius natura coërcet vitia C. 12, 45, 5. discrimina V. 3, 16, 25. quod optimae notae? C. 9, 4, 7. P. Iun. 7, 3. mel acetum C. 12, 5, 1. Afrum Veg. 2, 14, 5. Atticum C. 6, 33, 2. nemorense, villaticum C. 9, 4, 7. rulticum P. 1, 37, 3. Siculum fert palmam V. 3, 16, 17.
- Μήλα, oves et caprae V. 2, 1, 6. ¶ Meli pro mala semper fere MS. *Lejd. Palladii. v. g. Feb. 28, 13.*
- Melanthia grata cumino C. 10, 245. *meminit etiam Ca. 102. est autem cumini species al. ginh.*
- Melanuri pisces C. 8, 16, 8.
- Melas colpos, μέλας κόλπος, Thraeiae V. 2, 5, 10.
- Melcagrides, μελεαγρίδες, gallinae V. 3, 9, 18. C. 8, 2, 2.
- Meliacinus malagma Veg. 5, 20. N. L.
- Melieae gallinae pro Medicae V. 3, 9, 19. C. 8, 2, 4.
- Meliceris Veg. 3, 30, 1. *μελικηρίς apostema humorem mellei coloris continens. v. Gorraeus. Gesner.*
- Melieratum Veg. 5, 14, 22. *est mulsca recens et ex temporis parata, vel cruda vel decocta: hydromeli autem reposita Gorraeus. Gesner.*
- Meliloti vicia una P. O. 14, 8. Veg. 5, 5, 1. *herba quae terra Campana Romanis dicitur. vid. Plin 21, 9. et Salmas. ad Soli, p. 687. Gesner.*
- Melimela, musca s. mulsca mala V. 1, 59, 1. *not. C. 5, 10, 19. 12, 45, 5. Dioscorides 1, 161. ab aliis γλυκύμηλα. vocari ait. ubi Matthiolum esse suspicatur latine Appia dicta.*
- Melineli. *Vide Meloineli.*
- Μελινοῦ et μελίφυλλον vel μελισσόφυλλον, apastrum V. 3, 16, 10. *Falsum ait Varronem, et qui eum secuti sunt, Cerda ad Georg. 4, 63. Meliphyllum esse, quae citrigo Latinis, melissa Gallis, Hispanis toronzil dicitur. Meliphylla C. 9, 8, 13. v. Melisph. Gesner.*
- Meliponti *vid. Medip.*
- Melisphyllum P. 1, 37, 2.
- Melissa in apem a Ioue versa C. 9, 2, 3.
- Μελισσῶνες, apiaria, apum eubilia C. 8, 1, 4.
- Μελισσόφυλλον, (μελισσόφυλον) apastrum V. 3, 16, 10. C. 9, 9, 8.
- Μελιτρογοφῆα, aluearia V. 3, 16, 12.
- Μελιττων, alucarium V. 3, 16, 12.
- Μελιτρογοί s. Meliturgi V. 3, 16, 3. *qui ut Melius, sc. faciunt V. 2, 2, 17.*

17. eo melius (*fuertit*) si *rel.* V. 2, 5, 13.
- Meliusculi coloris apes C. 9, 3, 2. *vi. no.*
- Mella C. 12, 11. ea condiuntur oliuae C. 12, 47, 3. *Cf. Addenda post Palladium ad Col.* 12, 11.
- Mellarium, aluearium V. 3, 16, 12.
- Mellarius V. 3, 16, 17.
- Mellatio C. 11, 2, 50 et 57.
- Melleusculus color *vid. ad* C. 9, 3, 2.
- Mellificium V. 3, 16, 4. mellificiis student apes C. 9, 13, 13.
- Mellifici saltus C. 9, 8, 7. mellificum opus C. 9, 13, 14. mellifica loca P. Apr. 8, 1. C. 9, 8, 7.
- Mellina ad V. 3, 16, 10. *not.*
- Melliti faui V. 3, 16, 22.
- Mellum *i. e.* millus, V. 2, 9, 15. *not.*
- Melomeli C. 12, 47, 3. *Cf. Addenda post Palladium.*
- Melonum satio et cultura P. Mar. 9, 6.
- Melum *pro malo saepe MS. Leid. Palladii.*
- Membrana oui sub testa Veg. 5, 63, 1. *¶* membranam mentis sanitati restituere, *de equo rabioso*, Veg. 3, 11, 4. *nimirum meninga ita vocat, qua cerebrum innoluitur, quam saepe Caelius ita appellat; etiam Mentem, Acut.* 2, 9, 41. Gesner. *Ἐγκεφάλου μήνιγγα* animam esse ait. apud Theodoretum ad *Græc. Inf. Serm.* V. p. 73.
- Membranula quæ continet lumen Veg. 3, 16, 5.
- Membratim enumerare V. 1, 22, 3.
- Membrum, membris duobus genitalibus, *testiculis* C. 7, 11, 2: *¶* membra *pro partibus* C. 10 pr. 4. totius vineae, *vites* P. 1, 35, 15. villae varia tecta C. 1, 6, 1. villae rustica vasa, *torcula rel.* V. 3, 2, 9.
- Memorabiles auctores C. 1, 1, 4.
- Memoria tenacissima C. 1, 8, 4. memoria *traxit* C. 1, 3, 7. *pro-*
- didit C. 1, 4, 6. tradidit C. 8, 13, 2. memoriae traduntur necessaria C. 12, 57, 6. memoriam meam refugiunt C. 12, 50, 8.
- e Menalippa filii Neptuni V. 2, 5, 5.
- Menam Ticinium adduxisse tonsores Romam V. 2, 11, 10.
- Menas s. Menates *collocutor* V. 2, 1, 1. *not.* Menatis libertus V. 2, 8, 1. 2, 3, 11.
- Mens *pro* meninge *vid* Membrana.
- Mensae adhibeat fortissimum quemque C. 11, 1, 19. de mensis instruendis scripsit C. Marius C. 12, 44, 1.
- quo Mense quid faciendum C. 11, 2.
- Mensores agrorum C. 5, 1, 2.
- Menstruans mulier C. 11, 3, 63. P. 1, 35, 3.
- Menstruus cursus lunae V. 1, 5, 4. menstruum tempus V. 1, 27, 1. menstrui officii monitio C. 11, 1, 30. *¶* menstrua mulierum plantis exitialia C. 11, 3, 50. quae in menstruis est C. 11, 3, 38 et 50.
- Mensuras agrorum inire C. 5, 3, 1. mensurarum praecepta C. 5, 1, 4. in mensuram quadratam constituta pars horti P. 1, 37, 1.
- Mentae satio et cultura C. 11, 3, 37. P. E. 24, 9.
- Mentastrum silvestre C. 11, 3, 37.
- Mentigo, pastoribus ostigo, moribus ouium C. 7, 5, 21. *not.*
- Meo. foramen quo meat vrina C. 6, 30, 4.
- Mercatorem admittere tempore suo potius, quam celerius alieno V. 3, 16, 11.
- ad Mercatum proficisci V. 2 pr. 6.
- Mercenarii V. 1, 17, 2.
- Mercor. mercari oues C. 7, 3, 7. mercantibus tradere C. 7, 6, 8.
- Mercurialis herba Ca. 158, 1. *Italis* Mercorella, *nobis* Bingelkraut, *Græce* λιμόζωστις.
- Mercurius in membris equi Veg. 6, 2, 1. 3, 59, 3. N. L.
- Merda bubula Veg. 3, 8, 4.
- Meretricandi potestas C. 11, 1, 16. *ubi* iricandi *dedi.*

- Merga, mergis spicam legere C. 2, 21, 3. not. *sacra occultata in fascibus mergitum dixit Servius ad Aeneid. 11. 532. quae Herodotus 4, 33. ἰγὰ ἐνδοδεμένα ἐν καλᾷ πυρῶν.* Huc pertinere suspicor Helychii *καρφαμάτια ἐν οἷς θείξουσὶ τὴς ξηρὸς στάχνας.*
- Mergo, mergere sarmenta pastinis P. 1, 43.
- Mergus in vite qui sit, et quomodo tractandus C. 4, 15, 2 sq. Vide Palladium 3, 16, 1. mergus, propaginis curuatura P. E. 16, 1. N. 2. in prouincialibus vineis C. 5, 5, 16. mergum attrahere C. 4, 15, 1. amputare C. 4, 15, 4. mergis propagare veteres vineas C. 4, 2, 2. propagata vinea C. 4, 22, 2. mergis propagare salices C. 4, 30, 7.
- Merica vitis C. 3, 2, 27.
- Meridianus aequinoctialis C. 1, 6, 2. meridiano tempore V. 1, 51, 2. meridianis obiecta partibus P. 1, 20, 1. meridiana orbis pars minus salubrior quam septentrionalis V. 1, 2, 4.
- Meritum admiffarii, *virtus, praestantia* P. Mar. 13, 2 et 4. pro agri merito P. 1, 8, 1. pro aetatis merito P. Mar. 13, 7. secundi meriti ager P. 1, 5, 6. sequentis, arenam P. 1, 10, 1. et P. Mar. 13, 4. secundi ac tertii meriti mella P. 1, 37, 3. *vid. Barth. hic et ad P. inf. 158.*
- Merulae albae rarae aues V. 3, 9, 17. *Merulae pisces* C. 8, 17, 8. 8, 16, 8. graece *κόσσυφοι.* *Merulae* L. Cornelius Merula *collocutor* V. 3, 2, 8 et 12.
- Merus vere gustus non mistus C. 3, 21, 10. mero Bacchi spargere C. 10, 302. mera esculenta C. 11, 3, 50. *Merulae* agnae, *nondum aetatem agnarum egressae* V. 2, 2, 2. *nostri, ein pures Kind, in re simili.* Gesner.
- Merx esculenta C. 11; 3, 50. mercibus exactis C. 10, 317.
- Mespili fatio et cura P. Mar. 10, 19. infitio P. F. 25, 32. P. inf. 69 et 105. vt seruentur mespilla P. Mar. 10, 22.
- Messala orator C. 1 pr. 30.
- Messionis frum. tria genera V. 1, 50, 1.
- Mellis vnde dicta, et quot modis fiat V. 1, 50. *int. messi* praemittuntur sacra Ca. 134. quando et quomodo faciendae C. 2, 21. P. lun. 2, 2. messim videt granarium V. 3, 2, 6. messibus exactis C. 12, 10, 1. messes sex singulis annis Medicae P. Ap. 1, 3.
- Messorem foenifecam inducere C. 2, 18 5.
- Messoria opera C. 2, 13, 2. messoriae falces P. 1, 43, 2.
- Messus. messae spicae V. 1, 50, 3.
- Metas facere Ca. 55. in metas exactum foenum C. 2, 19, 2. meta inuersa C. 9, 15, 12. *ad metas dirigere* V. 1, 4, 1.
- Metalla in agro V. 1, 2, 22.
- Metampini saltus *vid. Metapini.*
- Metapini. Metampini an Metapontini? saltus *vid. no. V. 2, 9, 6.*
- Merelli villa pessimo publico aedificata V. 1, 13, 7. Merellus Caecilii C. 10, 182. Merellus anserum greges aluit V. 3, 10, 1. *Huc pertinet locus Ciceronis Orat. 2, 68. ubi C. Iulius Caesar Metello roganti: Tu igitur nihil vides respondet: Ego vero a porta Esquilina video villam tuam. ubi Cod. Gudianus villam habet.*
- Metior. metiri rura alii aliis modis solent V. 1, 10, 1. metientorum agrorum ratio C. 5, 1. ad merendum idoneae ciates fauorum P. Ian. 7, 1.
- Metrera noua ne oleum bibat, et firmior vt fiat Ca. 100. picis liquidae C. 12, 22, 1. metrae oleariae C. 12, 47, 11. 12. 51, 2.
- Μέτρον ἀριστον* C. 1, 3 8. metris, *versibus* C. 3, 10, 19.
- Metuo. metuunt res furem V. 1, 22, 6.
- Metus plurimum confert ad diligentiam

- gentiam custodiendi C. 12
pr. 5.
- Meuaniæ armenta C. 3, 8, 3.
- Mica salis quasi eruum Ca. 156.
3. panis Veg. 5, 37. not. allii
C. 8, 5, 21. et ex eo Pallad. 1,
27, 2. in Columella erat antea
spica.
- Mico. micuit ac profiliit sagitta
C. 3, 17, 2 sed. leg. emicuit.
micantes et vagi oculi Veg. 5,
72.
- Migalte vid. Μυγαλή.
- Mile vid. Mille.
- Milesiæ oues C. 7, 2, 3.
- Miliarius cliuus V. 3, 1, 6. ¶
Miliariaæ aues V. 3, 5, 2. ¶ Mi-
liarium plumbeum P. 1, 40, 3.
in balneo foriæci superimpositum
Χυτρούρας dictum a Procopio de
Aedific. 2, 6. nisi fallor. formam
eius colligas ex P. Apr. 8, 7. v.
ad 1, 40, 3. C. 9, 14, 9. in mi-
liario stat columella Ca. 20, 1.
add. Ca. 22, 1.
- Militare sepimentum V. 1, 14, 2.
militaria signa mouentes C. 9,
9, 4.
- Militiam belli facile sustinere C.
1 pr. 17.
- Milium ad C annos vt duret V. 1,
57, 2. ex milio panis C. 2, 9,
19. eius satio et cultura C. 2,
9, 17. P. Mar. 3. vbi serendum
Ca. 6, 1. de milio Indico obiter
ad Va. 3, 9, 6. de milio in cibo
hominum. not. ad Col. 2, 9, 19.
addo locum Hippocr. de victu sa-
norum 2. c. 4. κέγχρων χόνδρια
καὶ κυρήβια ξηρὰ καὶ στάσιμον
μετὰ σύκων ἰσχυρὸν τοῖσι πο-
νήσει. Ita enim recte Cod. Vin-
dob. vbi male piores retinuit le-
sionem Mackius: χόνδροι κυρή-
βια ξηρὰ καὶ στάσιμα μετὰ
σύκων ἰσχυροῖσι τοῖσι πόνοισι.
- Mille. intra mille annorum V. 3,
1, 4. mille iugerum, caprarum
V. 2, 3, 10. quatuor millia pe-
des C. 5, 1, 10. et ita saepius
ibid. Mile scribit in Indice Syl-
burgius.
- Milliarii greges V. 2, 10, 11.
- Millus vid. Maclium.
- Miluiui pedis flos C. 12, 7, 1.
eam herbam cornu cerui repens
alio nomine dici suspicatur Ruel-
lius 2, 64 et 134. referent Dodo-
naeo 1, 4, 25. Gesner.
- Mina ouis V. 2, 2, 6, not. Turn.
6, 9. inde derivat, quia minus
babet lanae. v. Scalig. et Mure-
tus ad Plaut. Trucul. 3, 1, 9.
Gesner.
- Minaciter leuare secures contra
caelum P. 1, 35, 1.
- ad Minctionis conamen se exten-
dere Veg. 2, 22, 1. minctionem
impedit pullinum sterus Veg.
5, 14, 9.
- Mincturam et naturam simul di-
mittere Veg. 2, 5.
- Minerua Phidiaca C. 1 pr. 31. eius
est procuratio oliueti V. 1, 1,
6. caprini generis cur nihil ei
immoletur V. 1, 2, 19. ¶ Mi-
nerua subtilissima, pinguis C.
1 pr. 33.
- Mineral V. 3, 2, 18.
- Minime pro minimum C. 1, 6, 6.
5, 9, 12. 5, 10, 7 et 13 it. 17.
add. Arb. 16, 3 et 22, 2.
- Minimum herbarum creat sterus
asini C. 11, 3, 12.
- Ministerium lactis praebet pullo
mater V. 2, 8, 2. simplex, du-
plex, triplex praebetur apibus
ex diuersis herbis V. 3, 16,
24 sq.
- Ministra fundo fit cohors V. 1,
13, 4.
- Ministrare sumtibus multa poscen-
tibus V. 2 pr. 6. rigationem C.
11, 3, 48. ministrant fructum
spongiae asparagi P. Mar. 9, 10
et 12. vinum vsibus P. O. 14,
4. ministrat succum colibus sar-
mentum V. 1, 31, 2. ¶ vt is
quam commodissime ministretur,
de aegrotis C. 12, 1, 6.
- Minores quadrimis C. 6, 24, 1.
non minor quinque mensium
agnus V. 2, 2, 18. ne sint mi-
nores trimae V. 2, 7, 1. mino-
res binæ V. 3, 6, 2. ¶ mino-
ris, minori pretio C. 1, 3, 3.
¶ Minus vid. p. p.
- Minturnae Ca. 135, 1.

- Minucius Pica V. 3, 2, 2.
 Minuere. minuunt quinta parte subiectis ignibus, *decoquant* C. 7, 5, 9. *¶* *secare venam* Veg. 1, 22, 1. minuendus est sanguis de palato Veg. 1, 16, 2. *vid.*
 Minutio. *¶* *intransit*. aliis minuentibus Veg. 1, 14, 1. minuenta luna P. F. 24, 4. Iun. 3.
 Minus dimidio V. 1, 22, 3. minus xxv parte C. 5, 2, 9. *ne minus* C. Arb. 1, 6, 5, 4, 6, 4. *ne minus* habeamus in centenâs oues singulos homines V. 2, 2, 20. minus dena millia V. 3, 2, 17. *ne minus* triduum C. 12, 38, 6. minus quatuor millibus C. 3, 3, 12. *cum relatione ad alium numerum* *vid.* plus. minus multum et minus bonum V. 1, 7, 2. *nicht so viel und nicht so gut.* *¶* *minus pro nimis scrib.* Veg. 3, 36, 1.
 Minusculae cupae Ca. 12.
 Minutatim conciderê C. 12, 57, 3. confectum V. 3, 10, 6. C. 8, 14, 10. adiicere V. 2, 17, 14. adsuafacere V. 1, 20, 2. desuafieri V. 2, 9, 12.
 Minute concidere C. 12, 22, 2. 12, 47, 5. tritus sal C. 6, 17, 7. molita lens C. 6, 10, 1. 6, 31, 1. minutissime commolere C. 12, 28, 1.
 Minutim concidere Ca. 123. C. 4, 14, 1. *ubi tamen* Codd. Pouted. minute. *¶* *ambulans equus* Veg. 2, 28, 39. *deambulare* Veg. 3, 53, 3.
 Minutio sanguinis Veg. 1, 28, 1. minutionis obseruantiae h. e. *venae sectionis* Veg. 1, 17, 13. generalis minutio singulorum 1, 9, 6.
 Minutus. minuti rapi C. 12, 54, 3. minutae aues C. 8, 5, 10. minuta semina i. e. excussa P. 4, 9, 13. *not.*
 Mirabiles specie tenus equi C. 6, 36, 3.
 Miratur ficus se grandescere P. inf. 121. 156.
 Miscellae vites Ca. 6, 5. 112, 3. V. 1, 25. vuae V. 1, 54, 1. miscellas uigras vuae ad vinum praeliganeum legere. Ca. 106, 2. miscellum album nominat. Hefychius; *Μίσκελλος* *εὐτελής* *καὶ μέλας οἶνος.*
 Miscere olerum Ca. 61, 1.
 Misera interdum fit coxa Veg. 5, 17, 1 et 2. h. e. *aegra*. miserior vinea, *maerior* P. Aug. 2. *virgulta misera* P. 2, 13, 4.
 Misi libra Veg. 6, 16, 1 et 2. 6, 19, 1.
 Mistio, *massa*. P. 1, 34, 5.
 Mistura C. 12, 10, 2. 12, 57, 1.
 Mitescat labore asinus P. Mar. 14, 2. mitescunt vuae C. Arb. 8, 5. sorba P. Ian. 15, 4. *Vid.*
 Mitis.
 Mitigata feritate C. 7, 2, 5. mitigatum pecus ferum C. 8, 14, 3.
 Mitigauerit *intrans*. Veg. 2, 24, 4. *ad mitigandum canalem faucium* Veg. 5, 23, 13. mitigare querimonias C. 1 pr. 1.
 Mitis et mitescere V. 1, 68. *no. nostri de fructibus. usurpant teig; mürbe: Murchici maudig.*
 Mitto. mittunt radicales plantae P. F. 20, 2. mitti in linteo P. F. 31, 1. in palmea fiscella P. Mar. 10, 10. mittuntur in vasculo P. F. 25, 11. *vid.* In cuius ad medium aqua mittatur, *in quam* P. Mar. 10, 10.
 Mituli Ca. 158, 1. *ubi Aldinam fecit Edd. mituli dederunt. Horat. Seru. 2, 4, 28. si dura morabitur alnus, mitulus et vites pellent obstantia conchae. Martialis 3, 60. Smitter inciso mitulus ore mihi. Mitulorum naturam sic enarrat Plinius 32 l. 32. Purgant et myaces, quorum natura tota in hoc loco dicitur. Acervantur muricem modo, viuuntque in algosis, gratissimi autumnno, et ubi multa dulcis aqua miscetur mari, ob id in Aegypto laudatissimi. Procedente hyeme amaritudinem trahunt, coloremque rubrum: Horum fontem nouum potni iudagare. Nam Aristoteles simpliciter μῦας nominavit H. A. V. 15. ubi qui vulgo leguntur πωλιώδεις,*

λώδεις, rectius ex Codd. auctoritate vocabuntur πηλώδεις in luto degentes, quod miror Gallum Camus in *Courment*. p. 523. non animadvertisse. Quae sequuntur nou dubia nituntur auctoritate Xenocratis. Degenerant in duas species, in mitulos, qui salem virusque respiciunt: myiscas, quae rotunditate differunt, minores aliquantō atque hirtae, tenuioribus testis, carne dulciores: ubi vulgatum διυρίορες recte ex Codd. monente *Cour*. Gesnero correxit *Harduinus*, male salem in scillam mutare cupiens. Ecce enim Xenocrates cap. 25. Μύσκαες ἀλμυροί, βρωμάδεις — Μύσκααι στρογγυλότεραι μὲν εἰσι μυῶν, μικρότεραι δὲ καὶ δασείαι, καὶ τὰ ὄστρακα λεπτὰ Φέρουσαι, τὰς σάρκας δὲ ἀπαλώτεραι καὶ γλυκότεραι, τὸς χυμὸς διαφορώτεραι — ἔκ ἀγαθὸν δὲ οἱ ἀμμώδεις ἢ ὄστράκοισι κεραμείων, τὸς τε ἀπὸ τῶν πετρῶν ἢ Φυκίων δρασμῆς γὰρ οἶδε. ubi vulgatum μῦες καὶ μὲν in μύσκααι, quod vocabulum et *Plinii* versio et sequentia verba focminea postulant. *Rasarius* et *Wottonus* vulgatum reddiderunt; sed uterque sequentia verba eo ordine posita legit, quo auctore *Codice Mosquonsi* eadem proposita hic legit. Vulgo quaedam praepostere collocantur. In extremis *Rasarius* vertit: vel qui in fistilibus figulorum: *Wottonus*: inter testas figlinas: *Corrigo* igitur: ἢ ἐπ' ὄστράκοισι: ultima sic vertit *Wottonus*: deteriores sunt, qui in locis arenosis — iis qui in algosis proueniunt: Cum qua versione vulgata lectio non facile conciliari potest. Equidem *corrigo*: ἔτε οἱ ἀπὸ τῶν πετρῶν. Ceterum in *Plinio* recte *Gesnerus* degenerant mutandum esse vidit p. 329. in digeruntur: deinde idem vir egregius p. 330. recte scribi malebat myiscos in *Plinio*; vide etiam in *Xenocrate* restituenda erit ea scriptura, facilius et rectius devinan-

da a μῦες, quam μύσκααι. Quid? quod *Marcellus Sidetes* versu 38. πετρηγενέες τε μύσκααι habet, qui diversi sunt ab iis, qui versu 30. μῦες vocantur. Cum *Xenocrate* facit *Hicelius* ap. *Athenaenium* III. p. 87. τῶν δὲ μυῶν — εἰσὶν ἔνιοι καὶ σκιλλώδεις κακόχυλοί τε καὶ πρὸς τὴν γεῦσιν ἀπειθεῖς. οἱ δ' ἐλάσσονες τῶν καὶ δασεῖς ἔξωθεν ἄρητικώτεροι μὲν εἰσι καὶ εὐχυλώτεροι τῶν σκιλλωδῶν, ἀτροφώτεροι δέ. *Diphilus* *ibid.* p. 90. οἱ δὲ μῦες μέγας εἰσὶ τρόφιμοι — κράτιστοι δ' οἱ Ἐφέσιοι, καὶ τῶν οἱ Φθιοπωρινοὶ αἱ δὲ μῦες καὶ (lego. μύσκααι vel μύσκαοι) τῶν μυῶν ἑστὶ μικρότεραι γλυκείαι τε καὶ εὐχυλοί εἰσι, προσέτι τε καὶ τρόφιμοι. Atque ita apparet. mitulos Romanorum esse Graecorum μύσκαας; Gallorum vero Moules recte cum his comparavit *Camus*. Denique lectionem myiscus plane confirmat locus alter *Plinii* 32. f. 53. ubi post *muraenam* nominantur: mys, mitulus, myiscus. *Veteres Edd.* myiscus habent. Mitulus ab interpretatione vocabuli myiscus accessit. *Mobili manu, suspensa et solerter* Veg. 3, 13, 3. *Modelte*. modestius completa cochlearia P. O. 14, 15. add. P. N. 7, 15. sic *Modeltae* rigationes, modicae P. E. 25, 14. *Modicus* modus V. 1, 18, 4. *Gesner* interpretatur normalem. *Mihi* videtur convenire cum *Herodoto* illo 1, 72. de cubito regio: τῷ μετρίῳ ἐστὶ πῆχιος μέζων. i. e. vulgari maior est cubito. *Modium* salis unicuique in anno satis est Ca. 58. *Q. Modius* Equiculus V. 2, 7, 1. *Modius*, tertia pars iugeri P. Mai. 4, 1. no. add. P. Iun. 2, 1. *olearius* Ca. 144. not. *Modius* cum *medinno* comparatus ad Ca. 56. et in *Postumis Pontederæ*. *Modo* nominatis prouinciis C. II, 2, 61.

- 2, 61. *¶* modo vt pro dummodo C. 5, 6, 31. *¶* omnis materia, quae modo potest praecipitari C. 4, 26, 4. vlla regio, in qua modo frumenta gignantur C. 6 pr. 3.
- Modulator cantus C. 1 pr. 3.
- Modus et mensura rebus adhibenda C. 1, 3, 8. modus in affumenda cultura tenendus P. 1, 6, 12. modus altitudinis et latitudinis bipedaneus C. 11, 3, 4. modus fundi, *iusta magnitudo* V. 1, 11, 1. modi quibus metimur rura V. 1, 10, 1. modus amplius C. 11, 3, 3. in eundem modum musti tantundem C. 12, 23, 3. modum iugeri continens cliuus C. Arb. 1, 6. ad modum sextarii i. e. circiter sextarium P. Iul. 9. modis aequalibus P. O. 14, 7. *b. e. mensuris. ¶* bono modo Ca. 5, 1. *vi. no.*
- Moesitia frigorum C. 7, 3, 11.
- Moesititudinem nouae captiuitatis consolari P. 1, 26, 2.
- Molae asinariae, trufatiles, Hispanienses Ca. 10, 4. 11, 4 oleariae e duro et aspero lapide V. 1, 55, 5. scabra mola *Ouidio de saxo molae; Idem Medicam. Fac. versu 72. nigras molas nominat; alibi pumiceas.* aquariae P. 1, 42. *vi. no.* et submitti et eleuari possunt C. 12, 50, 6. mola suspensa infractus sal C. 12, 52, 2. 2, 11, 12. mola primo oleo leuiter esse debet suspensa P. N. 17, 1. *Geoponica similiter 10, 18. terebinthi haccas εν τῇ μύλῳ καθάπερ ἢ ἐλαία ἀλμύρευ. et cap. 19. sect. 6. in acerbi olei confectiōe oleas sale aspersas συνίτιμι τῇ μύλῳ καθαρῶ ὕσῃ, καὶ διὰ χειρὸς ἐλαφρῶς ἀλῆσθε — δεῖ ἔν ἐλαφρῶς καὶ κέφως περιφέρεσθαι τὸν τροχόν — μετὰ δὲ τὴν ἀλῆσιν σκάφαις μυκρῶς τὸ ἀλῆσθὲν μετάφερε εἰς τὴν ληνόν. ubi mola vulgaris, vno orbe, τροχῶ, supra inposito super inuoto asino molens oleas intelligi videtur; quam et Columellam a trapeto distinxisse putò,*
- In trapeto enim duo-orbes, τροχῶ, circumuertuntur in mortario.*
- Molaris lapis Veg 6, 48, 2. *not. it.* Veg. 3, 28, 5. *¶* molares dentes C. 6, 29, 4.
- Molarius asinus Ca. 11, 1. V. 1, 19, 3. *sed*
- Molendarius etiam, vel Molendinarius legitur. *vid. Victor.*
- Moles. molibus ferarum India mirabilis C. 3, 8, 3.
- Molestiora loca, *ventosa, procellosa, placidis oppon.* P. 1, 6, 10.
- Molile rusticum Ca. 10, 4. 11, 2. *scapus vel manubrium, quo mouetur mola, vt a libra librile: vel potius a moliendo. Itaque tria hic molilia sunt, vt et molae.* TURN. 7, 22. *Gesner.*
- Molior. moliri terram C. 1 pr. 17. 11, 2, 19. *idem quod terram ferro commouere* C. 11, 2, 95. moliri opera C. 11, 2, 2. aliquid sub diuo C. 1, 8, 9. *¶* molitur morsus tumorem C. 6, 17, 4.
- Molitio agrorum solique C. 1 pr. 32. molitionem terrenam differre C. 11, 2, 98.
- Molirum eruum C. 11, 3, 5.
- Mollicidena *scrib.* Veg. 6, 28, 28. *pro molybdaena.*
- Mollis tempestas V. 3, 9, 15. mollioris generis bos C. 6, 2, 11. mollissimus annus C. 10, 282.
- Molliter affurgens collis C. 2, 2, 1. mollissime deuexus ager C. 1, 2, 4.
- Μόλσον *vide in* Foenum.
- Molybdaena *vid.* Mollicidena.
- Monitio cuiusque officii C. 11, 1, 6 et 30.
- Mous Sacer in Hispania C. 6, 27, 7. montes qui probentur *ad agric.* C. 2, 2, 1.
- Monstra noxia quo fumo prohibeantur P. 1, 35, 11. *vid.* portentum.
- Montani agri V. 1, 6, 2.
- Montuosi V. 2, 1, 16. *ubi antea montosi.*
- Monumenta scriptorum a me prius edita C. 10 pr. 5.
- Mos non denegauit, vt V. 2, 10, 9. non

9. non exoleuit tantum, sed occidit C. 12 pr. 10. mores occalluere C. 8, 16, 6. caeli et anni C. 1 pr. 23. saluati more C. 6, 9, 1. *saepe ita Scribon.* hoc more pro hoc modo P. Iun. 2, 1. morem praefationis recidere P. 1, 1, 1.
- Moratae bene ciuitates C. 12, 3, 10.
- Morbofus seruus Ca. 2, 7. morbosum pecus V. 2, 1, 21.
- Morbus. morbi visi inuisique Ca. 141, 2. morborum causae, signa, curatio V. 2, 1, 22 et 23.
- Mordacitas ex melle germen nuncum extinguit P. Ian. 15, 7.
- Mordicus interfecit perorigam equus V. 2, 7, 9.
- (Moretum) oxyporum C. 12, 57, 5. v. lemma antiquum C. 12, 57, 1.
- Moritur hordeum si in lutofo spargatur P. 1, 6, 16.
- Mors mortibus et poenis afficere C. 9, 11, 2.
- Morsui venenato remedia C. 6, 17, 6, 13, 1. ab angulo vnde coeperit morsus Veg. 6, 5, 4. morsum claudere Veg. 3, 33, 1.
- Mortarium ad farinam subigendam Ca. 74. fuisse hoc genus suspelletilis planum, fundum certe planum ac latum habuisse, apparet ex C. 12, 55, 1. Hinc confirmatur obseruatio Io. Rhodii ad Scribo. c. 111. p. 183. res in pilo tritas. tritas in mortario: quod Scribonii et aliorum auctoritate ait confici. Idem apparet ex locis, ubi ad alia ea vox transfertur, v. g. ad orbem cauum instar phialae circa arborem P. Mar. 8, 1. ubi vid. no. Ita mortarium est ille alueus, in quo calx cum aena vel marmore minuto subigitur apud Plin. 36, 23 s. 55. et Vitr. 7, 3. Mortarium in trapeto Ca. 22, 1: et ipsum mediocriter excavatum videtur. Gesner.
- Morticinae oues V. 2, 9, 10. volucres V. 3, 2, 18. *Ἀησιδιδος.*
- Mortifer iustus C. 6, 17, 1. spiritus P. Aug. 9, 1. mortifera quadrupedi scabies C. 6, 32, 1. *Ἰ mortiferus Veg.* 4, 21, 1.
- Mortua fatio C. 2, 6, 2. *MS. Lipsf.*
- Morus. mori sanguineo cruore C. 10, 402. mori fatio et cultura C. 5, 10, 19. P. Febr. 25. s. 28. infatio P. inf. 127. dia moron P. S. 16.
- Μοσχωνδς vide in Foenum.*
- Mouent se gemmae C. 11, 2, 26. mouere gemmas et corticem C. 4, 29, 3 et 4. aluum Ca. 114, 2.
- Mox proposueram C. 3, 20, 4. *de tempore proxime superiore.*
- si Muceat vinum Ca. 148, 1.
- Mucorem situ contrahunt penora C. 12, 4, 4. mucor vini C. 2, 23, 3. *not.*
- Mucola proluues C. 6, 7, 1.
- Mucro falcis C. 4, 25, 1.
- Mucus. mucii Veg. 1, 3, 1, 10, 1. mucorum qualitates conuenit nosse Veg. 3, 36, 1. mucos per nares emittere desperate tympanitici bouis signum Veg. 5, 26, 4. *Ἰ mucus an etiam pro pure?* Veg. 3, 46, 6.
- Mugil iners C. 8, 17, 8. *Graeca κροστρεὺς. quod genus species varias diuersis nominibus complectitur.*
- Mula rhedaria V. 3, 17, 7. peperit V. 2, 1, 27. C. 6, 37, 3. In Africa soleunem mularum partum Varro tradidit. Sed etiam in Asia noui mirabilis fuit visus Herodoto 7, 57. potius gemina partus genitalia is miratur: *ἐν Σαρδείοις ἡμίονος γὰρ ἔτεκε ἡμίονον δι-ξὰ ἔχουσαν αἰδοῖα, τὰ μὲν ἔρσε-νος τὰ δὲ θηλέης· κατ' ὑπερθε δὲ ἦν τὰ τῷ ἔρσενος.* Vide quae de tauri Colnbellae aemotau. *Ἡμίονοι Γαλατικῆς* in pretio sunt ap. Plin. arch. Cuvros. p. 78. ed. Reiske.
- Mularis materies C. 6, 27, 1.
- Mulstantur pessime boues iniquitate operis C. 2, 4, 6.
- Mulstra vt tractanda C. 7, 8, 1. mulstra prohibere vaccas C. 6, 21, 2. e mulstra recens caseus C. 8, 17, 13. mulstram deuehere in urbem i. e. lac in mulstra C. 7, 8, 1.

- a Mulctu discrimen lactis V. 2, 11, 2.
 Mulier a re diuina excluditur Ca. 83. mulieris officium et natura C. 12 pr. 5 sq. mulieres firmas V. 2, 10, 7. quarundam durities circa partum *ibid* 8.
 Mulinum genus vt creetur P. Mar. 14, 1. mulini pecoris medicinae C. 6, 38
 Mullus barbatus V. 3, 17, 7. muli quidam scribunt C. 8, 17, 7. *μύλλοι* graeci videntur diuersi esse.
 Mulomedicinae doctrina Veg. 1 pr. 6. ars collapsa Veg. 2 pr. 1.
 Mulomedicus mutilus sine diapente Veg. 1, 16, 4. mulomedicis adhibitis Veg. 1 pr. 6.
 Mulsa *vide* Mulsus.
 Mulsei saporis liquor C. 12, 45, 3. mulsea aqua C. 8, 7, 4.
 Mulsus, a, un. mulsa (aqua) dulcior austeriorue vt fiat C. 12, 12, 3. Cf. ad Pall. 4, 9, 6. in *Addendis*. mulsum (vinum) in conuiuium datum V. 3, 16, 2. Mulsum mixtum vino graeco celebrat C. Titius vir aetatis Lucilianae ap. Macrob. Saturn. 2, c. 12. mulsa pira C. 5, 10 18
 Mulsa dicta bubus et ouibus V. 2, 1, 9. *not.*
 Multicauatus fauus V. 3, 16, 24.
 Multiformes nuces C. 7, 9, 8.
 Multinumi asini V. 3, 17, 6.
 ex Multiplicatione effecta summa C. 5, 2. 1. multiplicatio frugum C. 3, 2, 5
 Multiplicata octies C. 5, 1, 6. multiplicatae inter se summae C. 5, 1, 6.
 Multiplicabis latitudinis pedes cum longitudinis pedibus C. 5, 2, 3. multiplicantur inter se duo latera C. 5, 2, 1.
 Mulus clitellarius C. 2, 22, 3. de mulis C. 6, 36. V. 2, 8. P. Mar. 14, 1. muli lupum occidunt V. 2, 9, 2.
 Mundata bacca C. 12, 50 10.
 Munditias fieri Ca. 2, 4. 39, 2.
 Munerarii C. 7, 2, 4. qui munera, ludos, spectacula, parant populo.
 Munia sua exsequuntur C. 11, 1, 27.
Muniaca arbor, *Muniacum Crescentii ad Pall.* p. 193.
 Municipium Gadium C. 8, 16, 9.
 Munimen ad imbres C. 3, 15, 4. hortorum P. F. 24, 1.
 Munimenta hortis exstruere C. 11, 3, 2. lanarum coniunges Veg. 3, 47 3.
 Muniri viam Ca. 2, 4. munibus Veg. 1, 10, 5.
 Munitionis genera plura P. 1, 34: 3.
 Muraenae flutae, Siculae V. 2, 6, 2. *add* C. 8, 16, 10. rabiei obnoxiae C. 8, 17, 2. *¶* Muraena Liciniorum cognomen V. 3, 3, 10. C. 8, 16, 5.
 Murex. murices Ca. 135, 1. ita definiuit in *ouissis Popina*, frena ferrata asperrima, et clauis eminentes in collaribus canum. *¶* testaceum animal murices C. 8, 16, 7. ad buccinorum (*κρηβύκων*) vel purpurarum genus pertinet testa aculeata, unde nomen est sortitum. Non adeo planum et facile est ad affirmandum, quod conchyliorum genus Graecis dictum latini scriptores murices sint interpretati. Plerisque enim in locis Plinii, ubi murices nominantur, nimis laxè dicuntur. Veluti 32. f. 27. Muricum vel conchyliorum testae cinis maculas in facie mulierum purgat cum melle illitus — Muricum generis sunt, quae vocant Graeci coluthia, alii corythia, turbinata aequae sed minora multo, efficaciora etiam et oris halitum custodientia: ubi Harduinus *varietatem Coluthia ex Codice regio L*, colythia vel corythia ex *Indice*, coryphia ex *aliis libris annotauit. Codex Chifflet.* colydia alii choriphia praebet. Quidam monuit Harduinus hacc eadem nomina iterum legi 32 f. 53. post *chamas posita?* coluthia siue corythia: concharum genera inter quae et margaritiferae: ubi *Cod. Chiff.* chylechia, *Codex actus*

vetus Dalecaupii corycia siue coryphaea habebat scriptum. In hoc posteriore loco verba sic continuanda esse: corythia, concharum genera etc recte admonuit *Conr. Gesner Aquat.* p. 692. De scriptura nominum quid definiiri possit ex *Xenocrate*, quem *Plinius* interpretatus est, nunc videamus. Sic igitur ille cap. 22. de myrruris: τότε κολύβια ἢ κορύφια τῶν ὁμογενῶν, ὅποσα στρομβοειδῆ, πάντων ἐστὶν ἐπιτηδειοτάτη ἢ προσφορὰ αὐτῶν — μικροσαρκοὶ ἀνάλογον κοχλίας, ἀπεργάζεταί δὲ καὶ στόματος εὐωδίαν ubi *Codex Fabricii*, *Reg. et Vntic.* κολύβια addita glossa κορύβια habent pro κοχύλια. *Rasavius* κοθύβια ἢ κορύφια ineptissime interpretatus est: partes ad caudam pertinentes aut extremitates earum. *Wottonius* p. 212. colycia alii corychia vel coryphia ex *b. l. memorauit*, immixtis tamen *Plinianis* verbis, adeo ut de lectione graeci *Codicis*, quo fuit usus, dubitatio supersit. Neque adeo de loco *Xenocratis* decernere licet, cum desit aliena auctoritas. Κοθύβια liceret comparare cum *Marcelli Sidae* ἡϊόεις κόλλυρος *vers.* 22. sed is piscem aliquem potius dixisse videtur. In *Plinio* 32. f. 53. pro verbis: callarias asellorum generis, ni minor esset; *Cod. Chifflet.* dabat: cullyris: Sed hinc nihil proficimus ad dubitationem tollendam nostram. *Murices* *Plinius* ex *Aristotele* bis κήρυκας fuit interpretatus, ut ad 9. sect. 60. in annotatione 95. docuit *Harduinus*; alibi buccina, ab usu ad cantandum vocavit *Plinius*.
 urchina vitis C. 3, 2, 27.
 Murchinum vinum Ca. 6, 5.
 a Murchentia Siciliae an Samnii? *Gesner*.
 uria dura, matura, cruda C. 12, 6. ea mustum vt condiatur C. 12, 25, 1. in muria conduntur oleae contusae Ca. 7, 4. IV. P. III.

uria dura lauare aluum C. 6, 30, 9. Ἰ de vulgari sale Ca. 105, 1. Ἰ muries Ca. 88, 2.
 Murinus color in asinis vulgaris C. 6, 37, 6. in equis P. Mar. 13, 4
 Murra pro myrrha fere semper apud *Vegetium*, e. g. 2, 14, 4.
 Murrius collocutor V. 2, 1, 1. 2, 8, 1. 2 3, 11.
 Murta nigra Ca. 125.
 Murteus color equi P. Mar. 13, 4. murtea olea C. 5, 8, 3. murteum vinum Ca. 125. murteae virgae Ca. 101. vid. Myrr.
 Murus pro aggere V. 1, 14, 3.
 Mus araneus, μυγαλή C. 6, 17, 1. pestis venenata Veg. 5, 81. add. 3, 4, 37. et C. 6, 17, 4.
 Mures agrestes s. rustici vt necentur P. 1, 35, 9 et 11. ne vineam laedant C. Arb. 15. ex hortis vt profiguntur P. 1, 5, 9. mures parit huius V. 1, 8, 5. Ἰ muribus caecis pro caeciliis Veg. 5, 76, 1.
 Musae a poëtis inuocantur V. 1, 1, 4. Latiae C. 1 pr 30. Musis amica silentia C. 10, 222. Musca modulante C. 10, 228.
 Muscae ne vulnere infestent C. 6, 17, 8. 6, 33, 1. ne canum aures C. 7, 13, 1.
 Muscarium, pars fetosa in cauda equi, *Ruellius* ind. *Hippiatr.* Sed pro ipsa cauda Veg. 6, 1, 1. 6, 2. 2. 6, 3 et 4. *Gesner*.
 Muscipulis oplere vineas V. 1, 8, 5.
 Musco. Muscantur arbores vid. *Emusc*.
 Muscosa prata V. 1, 9, 5.
 Musculosa pectora C. 8, 2, 10.
 Musculorum tori C. 6, 29, 2.
 Muscus ruber Ca. 6, 2. musco obducta prata C. 2, 18, 2. ad muscum necandum cinis C. 2, 18, 2. P. S. 10, 3. muscus eradendus C. 4, 24, 6. P. F. 12, 5. superponitur taleae depactae C. 11, 2, 42. amputatis P. F. 18, 1. add. C. 4, 29, 8. crura vitium deuincta comprimunt C. 4, 22.

- 4, 22, 6. *J* muscus de vitice Veg. 3, 47, 4.
 Museum in villa V. 3, 5, 9.
de Musimone ad V. 2, 2, 12.
 Mustacei vt fiant Ca. 121. *Plinius* 15. s. 39. *mustaceam laurum facit genus aliquod ab usu hoc condimentario.*
 Mustarii vrcei Ca. 11, 2.
 Mustelae vel Mustellae vt arceantur P. 1, 24, 2. mansuetae in cardueris P. Mar. 9, 4. *J* pisces C. 8, 17, 8.
 Musteus fructus C. 9, 15, 13. mustei, mustacei C. 12, 33, 1. P. O. 21. mustea mala Ca. 7, 3. V. 1, 59, 1. cydonia C. 5, 10, 19. pira Ca. 7, 4.
 Mustum toto anno vt duret Ca. 120. vt semper dulce tanquam recens permaneat C. 12, 29. quibus condituris adiuuetur C. 12, 19. aqua marina s. muria conditur C. 12 25. vt curetur si vna nimio umbre complura P. O. 9 it. 14, 4. ne animalis immortui odore vitietur C. 12, 31. lixiuum (lixiuuum) Ca. 23, 2. C. 12, 27 et 41. circumcidaneum Ca. 23, 4. tortiuuum Ca. 23, 4. C. 12, 36. *J* cum vinum mustum dixit *Caro* 115, 1. adiectine videtur accepisse.
 Musylitis cassia Veg. 6, 13, 4. not. p. 112.
 Mutica spica V. 1, 48, 3. vi. no.
 Mutilus aries C. 7, 3, 3. caper, mutila capra C. 7, 6, 4. h. e. sine cornibus.
 Mutina C. 7, 2, 3.
 Muro. mutat grex dominum, de plena venditione V. 2, 2, 6. neque ab hoc, quod mutaret *Cosinius* V. 2, 11, 12. et 2, 2, 12. not. mutetur tegula Ca. 155, 2. mutantur aere, vendantur C. 7, 9, 4. 8, 5, 4. 9, 1, 7. pretio P. Iul. 4, 4.
 Mutuli Ca. 158, 1. vide *Mituli*. *J* per parietem defixi C. 8, 9, 3. columnis impositi V. 3, 5, 13. vid. *Philandr. ad Vitruu.* 3, 2. *SCHOETTG. Seruus ad Aeneid.* 1, 744. Proceres-ideo secundum *Varronem* principes ciuitatis dicuntur, quia eminent in ea, sicut in aedificiis muralibus quidam, hoc est capitabrium, quae proceres nominantur.
 Mutum instrumentum agri V. 17, 1.
 Μυγάλη, mus araneus C. 6, 17, 1. Veg. 4, 21, 1
 Myrappia vel myrapia pira C. 10, 4. not
 Myrrha Achaica C. 10, 173. Smyrnion, quod *Dodonaeo* et hipposelinon, officinis *Petroli* linum Macedonicum; sed *Fuchsio* Ligusticum, vulgo *Leuiticum*, in quo illi contradicitur *Dodonaeo* Gesn Myrrha flores horti Romani C. 3, 8, Troglodytis Veg. 3, 22, 5. 69, 5. secundaria Veg. 6, 14.
 Myrta pro Myrtus vid. V. L. Ian. 17 et F. 27.
 Myrteolo crine virens C. 10, 23, vbi *Gesneriana Myrteolo*, *Lip Cod. murteolo. Hermolans h. olim murciolo lectum varie explicauit ad Plinii* 9, 33, 3. cuius verba posuit *Gesner in Thes.* 2 L. murciolum.
 Myrtinum oleum P. Ian. 17.
 Myrtites vinum C. 12, 38. myrte P. Ian. 18. F. 27 et 31. D.
 Myrtus coniugulus albus, et niger Ca. 8, 2. eius species tres Ca. 133, 2. genera duo C. 133, 1. seminaria P. F. 23, 1 in baccis legendis quid obseruatum C. 12, 38, 5 et 6. *Aegyptia* odor praestabat, fructu paruo, non albo, sed nigro. *Theophr.* C. P. 27. *myrtus Attica ἀπύρηνος facta cultura Theophr.* C. P. 3, 23.
 Mysia trugifera C. 3, 8, 4. terra in ea densa C. 1 pr. 25.
 Μύθος de *Aethaeone* V. 2, 9, 9.
 Myxa feri et inferi quando solebat P. F. 25, 32. not.
 Naeuia-olea C. 5, 8, 3. 12, 48, 1
 Naeuiana pira C. 5, 10, 18. 12, 10 4.
 Naeuius *Pollio* pede longior quam

quam quisquam longissimus C. 3, 8, 2.
 ais formosa C. 10, 299.
 antes *vid.* No.
 apaeae nymphae C. 10, 264.
 apinae C. 11, 2, 7.
 api satio et cultus C. 2, 10, 23.
 11, 3, 59. P. Iul. 2, 1. Aug. 5.
 mapus vt condidatur C. 12, 54.
 in rapum vertitur, et vice versa
 C. 2, 10, 23. P. Iul. 2, 2.
 narcissi comae C. 10, 297. *not.*
 gladiolus 9, 4, 4. *Ipsē Sophocles
 in loco in notis laudato Oed. Col.
 673. καλλιβοτρυον* Vocat, et
*Hymnus in Cerey. 12. τῷ καὶ
 ἀπὸ ῥίξης ἑκατὸν κάρα ἐξεπε-
 φύκει* ubi capitula dicuntur cen-
 tum a radice scapum densare,
 quae Sophocles vnus seu racemos
 dixit. Achilles Tattius I. p. 53.
*καία μὲν τῷ ῥόδῳ καὶ τῷ ναρκίσ-
 τῳ ἢ κάλυξ ὅσον εἰς περιγρα-
 φὴν καὶ ἦν Φιάλη τῷ Φυτῷ —
 καὶ ὁ ναρκισσος ἦν τὸ πᾶν ὁμοί-
 ος τῷ κάτω τῷ ῥόδῳ* igitur la-
 leus erat color narcissi. Philo-
 stratus Icon. 1, 23. ἀνθη λευκά
 vocat, iuxta aquam enata.
 ardinum oleum P. Mar. 9, 3.
 ardim Gallicum C. 12, 20, 5.
 ardi Celtici tantundem P. O.
 14, 8. solium C. 12, 20, 5. In-
 dicum ex classe tertia Linnaei nu-
 mer descripsit et cum notitiis vete-
 rum scriptorum comparauit *Io. de
 Loureiro in Flora Cochinchinensi
 Tom. I. ex India siccum missum
 sibi pinxit et veterum auctorum
 loca examinauit Gilb. Blane in
 Philosoph. Transact. Vol. 80.
 Part. 2.*
 ares. per eas medicina infundi-
 tur C. 6, 5, 3. Veg. 1, 17, 7
 it. 10 et 19. *I* velut nares so-
 ramina in puteo P. Aug. 9, 2.
 ita canalis nares Vitruu. 7, 4.
 fossae *Vopisco* restituit Salma-
 sius ad *Vopisc.* p. 439.
 uryciae picis C. 10, 386.
 uscor. nascens annus C. 11, 3,
 9. nascituri regis signum P. Iun.
 7, 8.
 usiterna, Nassiterna Ca. 10, 8.

not. et 11, 3: V. 1, 22, 3. Tur-
 nebo 7, 22. *vas* aquarium, inde
 nomen inuenit, quod tres nasos
 habent: alii a nassa deducere ma-
 lunt. Sed haud paullo melius
 Iac. Perizonius nassiternam com-
 parat cum Nassica, quem in ve-
 teri numo obseruauit; cui adici-
 mus Nasson in libris Liuii pro
 Naso, Insula, Syracusarum par-
 te. Porro docet Perizonius a
 nasitus vel nasutus nasiternam
 formari, vt a cista cisternam. ac
 simpliciter nasatum vas siue ansa-
 tum significari. Locus est *Anim-
 aduers. histor. c. 9. p. 373.* Bene
 reliqua: sed nasum non de ansa
 intellexerim in hac re, verum de
 canali vel tubulo adeo adfecto,
 cuius ope effundi commodius li-
 quor, vel transfundi potius, queat.
 Gesner.

Nasturtii semen pullis datur V. 3,
 9, 13 satio et cultus P. Ian. 14,
 3 et 5. nasturtia dira C. 10,
 231.

Nasus. in naso introit polypus
 Ca. 157, 15.

Natalis et ingenita sterilitas C. 3,
 7, 2. *sed Codd. naturalis habent.*

Natio quod nascitur V. 2, 6, 4.
*not. caeteraeue nationis V. 3,
 2, 14. pro generis dictum inter-
 pretatur Pontedera in Postumis ad
 h. l.*

Nato. natant radices summa parte
 terrae C. Arb. 6, 1. natantes
 pisces C. 10, 203.

Natura diuina, Deus V. 3, 1, 3.
 suas dotes dedit regionibus C.
 3, 8, 1. 3, 9, 1. naturam no-
 uam ab arte fieri P. inf. 26. na-
 tura haec viuax *h. e. animal V.
 3, 14, 5. naturae orgia C. 10,
 219. I* natura qua feminae
 sunt V. 2, 4, 10. naturae fora-
 mina habet lepus alio alius plu-
 ra V. 3, 12, 4. *I* natura sub-
 missa erit, penis flaccidus Veg.
 3, 53, 2. si natura iumento ex-
 cedit Veg. 5, 8. natura, qua
 mingunt Veg. 2, 33, 2. 5, 14,
 21.

Naturali saxo C. 7, 6, 6. natura-
 R 2 lium

- lium rerum latebras scrutantes, *Physici* C. 9, 2, 5. naturalia desideria C. 6, 24, 2. 6, 27, 7. naturales exitus C. 6, 30, 8. *¶* naturalia, *naturales exitus*, praeccludere C. 8, 5, 19. loca naturalia *eadem* C. 8, 7, 2. *¶* naturalia equae C. 6, 27, 10. caprae C. 7, 7, 4.
- Natus alius ager male alius bene V. 1, 6, 1. male nata sarmenta C. 4, 24, 7. P. F. 25, 14. nati de ignis P. Iul. 4, 3. ne capra natum pascat V. 1, 2, 17. natōrum amore, noxam trahit equa C. 6, 27, 13.
- Naualia auium V. 3, 5, 14. *Locis in Corrigenendis laudatis de forma naualium adde Aeneam Taclic. c. 11. ubi Chiorum portum et naualia ita commemorat: τῆτε λιμένος τὸ κλειθρον εἰς γῆν ἀνασπᾶσαντος ξηρᾶναι καὶ πισσαλοιφῆσαι καὶ τὰ παλαιὰ τῶν νεῶν ἀρμενα ἀποδόσθαι, τῶν τε νεωρίων ἐπισκευάσθαι τὰ στάζοντα καὶ τὴν ἐχομένην αὐτῶν στοᾶν καὶ τὸν πύργον, ἐν ᾧ διατῶντο οἱ ἀρχοντες, ἐχόμενον τῆς στοᾶς. Dianysius tyrannus κύκλω τῷ λιμένος νεωσοίκως πολυτελεῖς ἐστρουξίτῃς πλείστους δύο ναῦς δεχομένης αὐτορε Diodoro 14, 42.*
- Nauigabile flumen C. 1, 2, 3.
- Nausea vt discutatur C. 6, 34, 1. nauseae libido veniet Ca. 156, 4.
- Nauseantibus suis remedium C. 7, 10, 4.
- Ne, vtrique ne minores pro non V. 2, 4, 21. *¶* quod ne C. 5, 11, 13. *¶* ne separatim et praepositum interrogat: ne quid praeterisset V. 2, 9, 16. tentandi, ne quid hesterni habeant in gutture C. 8, 5, 17. ne omne ianuas suas egrediatur examen P. 1, 39, 2. inspicias ne aliquam fracturam habeat Veg. 3, 55, 5. ne complurium generum? *MS. Lips.* C. 3, 19, 3.
- Neapolis Sardiniae P. Mart. 10, 16. Sardiniae etiam alias meminit N. 15, 3. Neapolitana villa Luculli V. 3, 17, 9. *not.*
- Nebulae vt discutiantur P. 1, 35, 1. nebularum noctes P. 1, 3.
- Nebulosus ager Ca. 6, 1.
- Nec dum, nondum P. Mar. 10, 22 C. 10, 55. nec non nihil est etiam C. 1, 3, 4. nec minus C. 8, 4, 1. 12. 47. 4 12, 51, 2. nec non concessivae vim intendi V. 1, 4, 2. 1, 4, 4. nec non etiam, itemque V. 2, 1, 22. 2, 10. 9. 3, 16, 26. Sic Et etiam. vt urina nec vbi consistat V. 2, 2 19. *add.* C. 2, 2, 25.
- Necessaria foeturae, *utilis* P. Iul. 4, 3.
- contra Necessitatem pro vulgari illo in casu necessitatis P. 1, 24, 3. in qua necessitate Veg. 3, 47. 1. *vt nostri, in welcher Notb. ex aliqua necessitate, morbo* Veg. 4, 9, 1. 5, 31, 1 5, 84, 2
- Nefrendes porculi V. 2, 4, 17.
- Neglegere, vt intellogere, cum deriuatis semper est in Mediceo. Politianus huius et aliorum codicum auctoritate adductus, semper ita scribebat. Gesner; recte is; est enim graecum *νηλεγῶς*.
- Negligit siccitates horrus P. 1, 34, 2.
- Negotiosi agricolae C. 9, 2, 5.
- Negotiatio pecuaria C. 8, 1, 1.
- Nemeturica pix C. 12, 20, 3. 12, 22, 1. 12, 24, 1. *ubi in Liguria confici traditur. Et sane inter Alpinos populos, in Inscriptione tropaei Alpium Plinius 3, 20 f. 24. commemorantur NEMENTURICI: ab his, puto, nomen, vt Brutiae, Naryciae. Diosc. 1, 92. laudat inter resinas τὴν ἀπὸ Γαλατίας τῆς πρὸς Ἄλπεσι. Nementuricorum, seu Nemeturici potius dicendi sunt; non habeo, qui praeterea mentionem faciat. Gesner.*
- Nemorense mel C. 9, 4, 7.
- Nemorosus arboribus locus C. 2, 2, 8.
- Nepae occasus C. 11, 2, 30 et 34. frons exoritur C. 11, 2, 78. nepa medius occidit C. 11, 2, 39. spicula dira nepae C. 10, 57. *recte de scorpione interpretatur Pinar.*

ius. ipse hoc ordo postulat. can-
rum plane non significare, con-
firmat Bochartus Hieroz. 2, 4, 29.
sed ad cancrum nimis aperte vi-
etur pertinere Sammo. 199. Vi-
entisque nepae sumatur lumen
micum, h. e. oculus cancri.
Gesney.
beta siluestris C. 7, 5, 18. 12,
1. quae
beta Veg. 2, 14, 4. vocant bota-
lici calamintham, (quasi tu pul-
gram mentham dicas) pulegii-
dore. Gesner.
betes in vite, C. 4, 10, 2. 4,
3, 18. nepotum fructu graui-
1 vitis C. 3, 6, 2. nepotes fan-
ere, enatos decerpere, adime-
re, C. 4, 6, 5. nepotibus libe-
re palmites C. 4, 24, 17 et 18.
bet. orbandus pampinus C. 4,
9, 11.
betanni filii e Menalippa V. 2, 5,
Neptunum clausurunt C. 8,
1, 3. Neptuno non cedit de-
scaru Lucullus V. 3, 17, 9.
betuam hostus V. 1, 24, 2. ex
a. 6, 2. frugifero oppon. C. 3,
2, 22. $\int$ nequissima passio Veg.
22, 2.
betue non V. 1, 9, 4. neque non
betacerea V. 2, 5, 9. neque non
betiam V. 3, 3, 4. vaso aheneo
betueque nucleis ad oleum non
betatur Ca. 6, 11. neque adiu-
ant et mel consumunt V. 3,
6, 8. $\int$ neque satis factum est,
betuo non Ca. 141, 4. $\int$ neque
betuo ne quidem C. 3, 21, 7.
betua Licinius V. 2, 4, 1.
betuorum intentio signum crudi-
titis in bubus C. 6, 6, 1.
betuatur vis pruinatum P. O. 4, 2.
betuatur facere C. 11, 1, 22. h. e.
betue faciat.
βετοτροφιον. nectrotropheum V.
1, 11, 1. C. 8, 15, 1.
betuatum relatiui relatum ad res.
betid. V. 1, 1, 11. et no. ad h. l.
betid. 2, 9, 16. 3, 3, 5. 3, 5, 1.
betuatu ciuium occupari C. 1, 3, 12.
betu. e. ciuibus nexis. Cf. ad Varr.
3, 299.
betu. pro ne prohibendi Ca. 143, 1.

V. 1, 37, 2. it. 2, 1, 23. in qui-
budam editt.
Nidor deulti cimicis C. 6, 18, 2.
de foetore animalis in oleum de-
lapsi P. N. 20, 2 et 3.
Nidus h. e. vnus scrofae progenies
C. 7, 9, 13.
Niger Turranius vide Turranius.
Nigrantes oculi C. 8, 2, 9. P.
Mar. 9, 2. nigrantia cornua V.
2, 5, 7. C. 6, 1, 3.
Nigruerunt baccae C. 12, 48, 1.
Nihil agendo male agere discunt
homines C. 11, 1, 26. nihil
enim aliud (agitur) quam obii-
citur esca C. 8, 9, 2. nihil an-
tiquius quam eligunt C. 9, 8, 7.
nihil dubium est saepius trans-
latum esse C. 3, 14, 3. 6, 18, 2.
nihil dubium est, quin C. 3, 9,
4. 5, 3. 7. 5, 5, 6. 12, 2, 6.
Nimbus arbore decussa pluens C.
10, 364.
Nimietati siccitatis debet aliquid
humoris opponi P. Mar. 10, 2.
nimietatem sanguinis prohibet
P. Mai. 7, 2. nimietate pabuli
lasciuunt C. 6, 24, 2. inter
omnes nimietates temperamen-
tum tenere P. Ian. 13, 5.
Nimitum ex ne mirum factum,
quam formam etiam Codd. anti-
quissimi dant.
Nimius. nimia admodum vbertas
C. 4, 21, 2.
Nisi pro sed Ca. 77. Ca. 48. nisi
tanquam allium. Ita nisi prius
dato bibere Ca. 89. add. C. 2,
22, 2. $\int$ nisi si V. 2, 9, 9. C.
2, 18. 4. 4, 29. 11. 4, 33, 5.
vid. etiam no. ad C. 2, 10, 17. 3,
9, 3. Plura Heins. ad Ouid. Her.
4, 111.
Nitere Ca. 1, 2. sanum, pinguem
esse.
Nitidare ferramenta deterfa C. 12,
3, 9.
Nitrata aqua C. 12, 55, 1. P. N.
1, 3.
Nitrum caulibus adpersum viro-
rem seruat coctis C. 11, 3, 23.
P. F. 24, 6. Alexandrinum Veg.
3, 28, 2. Est nostrum natrum,
sal alcalinus terrestris. Cf.
R 3 Beckm.

- Beckm. ad Aristotel. Mirab. Aufc. p. III. et Antig. Caryst. p. 216. *¶* Nitri *f.* nitrii *an* semen? Veg. 5, 58, 2.
- No. nandi velocitas C. 8, 15, 4. nantes volucres V. 1, 38, 1. C. 2, 15, 1. nantium greges C. 8, 14, 1. *b. e. anserum.* Nantium visu sedatur dolor intestinorum C. 6, 7, 1. Veg. 4, 4, 6. pestes C. 1, 5, 6.
- Nobilitat auster vites P. 1, 6, 7. *b. e. gustum illis nobilem conciliat.* Gesner.
- Noxenter armata gallorum crura C. 8, 2, 10.
- Noceo. nihil nocebitur ei nocturnis raribus C. 2, 10, 10. *¶* ne noceantur oua P. 1, 30, 2. *b. e. laedantur.* Sic noceri gelu P. 1, 35, 2. semina fabae non noceri herbis P. N. 1, 3. nullum fructum noceri P. 1, 35, 12. not. *vid. ad* P. 1, 30, 2.
- Noctu ponere castra *b. e. pernoctare* V. 3, 2, 15.
- Noctua suspenditur contra grandinem P. 1, 35, 1. noctuae aucupium P. S. 12. De quo locus est singularis Aeliani H. N. 1, 29. corremedium aduersus formicas P. 1, 35, 2. *Eaedem*
- Nocturnae volucres crucifixae C. 10, 349.
- Nodare vites Ca. 32, 2. *sed vide not.*
- Nodosum corpus musculorum densitate P. Mar. 13, 2.
- Nodus vitis, P. Mar. 7, 3. *¶* *unde internodia dicantur* C. 4, 29, 8 et 9. in frumento C. 2, 12, 10. Cf. *ad* C. 4, 29, 8.
- Nola ad Rufri maceriam Ca. 135, 2.
- Nomades *γαλακτοπόται* C. 7, 2, 2.
- Nomen perdit vinum Ca. 25. *i. e. eum bonitate famam quoque.* nomina multa Romanis ab utroque peccore imposita V. 2, 1, 10. nomina breuia imponenda canibus, et quae sint vltata C. 7, 12, 13. *¶* nomen foenerator cum debitore facit C. 3, 3, 9.
- nomina vel optima non appellando fiunt mala C. 1, 7, 2.
- Nomenclationis aucupio studioso demorari C. 3, 2, 31.
- Nomentana regio illustris C. 3, 3, 3. Nomentanae vites C. 3, 2, 14.
- Νομοφύλακες* magistratus C. 12, 3, 10.
- Nondum, iam nondum V. 2, 2, 2. *sed vide Addenda post Palladium ad b. l.*
- Non nemo V. 2, 11, 7. non nihi C. 1, 3, 4. non solum (*non*) C. Arb. 18, 1. non spernendus auctor C. 1, 1, 4. si id non V. 3, 11, 1.
- Noningenti, *nongenti* C. 5, 2, 7.
- Nonis modo diebus — reliquis septem V. 2 pr. 1.
- ad Normam adstringat ceruicem iumentum Veg. 3, 40, 1.
- Normata ciconia C. 3, 13, 12.
- Nostri vrina, *humana* C. 5, 9, 16.
- Nostrates gallinae C. 8, 2, 13. nostras vltus C. 5, 6, 3. nostratis cunilae C. 9, 4, 2.
- Notam pecori pice liquida imponere C. 7, 9, 12. *¶* Quaecunque vini nota C. 12, 19, 2. huic notae vini C. 12, 23, 3. *opponitur* omne genus vindemiae. vini nota parum firma C. 12, 37, optima C. 12, 19, 2. diuersae notae stirpes C. 3, 21, 5. secundae notae vitis C. 3, 2, 19. tertiae vel quartae C. 3, 20, 3. tres aut quatuor notas conditurae totidem musti amphoris experietur C. 12, 25, 6. nota glechonites vini C. 12, 35. notae myrtae compositio C. 12, 38, 7. *Sic* de conditura oliuae C. 12, 47, 8. notae viridis oleum C. 12, 50, 2. primae notae (*pressurae*) oleum C. 12, 50, 11. secundae notae mel C. 9, 15, 13. primae notae acerrimum acetum C. 12, 17, 1. cuiuscunque notae caseum C. 12, 57, 3. alterius notae pisces C. 8, 17, 2. saxatilis notae C. 8, 17, 8.
- Nothi pulli e diuersi generis parentibus nati C. 8, 2, 13. quaecunque

- cunque in notitia sunt Veg. 6, 28, 18.
- Nota. notabimus candidis signis P. F. 9, 10. notanda est atramento C. 8, 11, 12 notavi i. e. animaluerti C. 4, 26, 4. Plinii et Petronii exempla posuit Gesneri Thes. L. L.
- Nouacula decerpito summam cumentem raporum C. 12, 54, 1.
- Noualis ubi satum fuit ante quam secunda aratione renouetur V. 1, 29, 1. in nouali pabulum nascitur V. 2 pr 5. nouale, non aratum, graminosum C. 6 pr. 1. nouales mundaie P. Ian. 10, 1. puras reddas loca pinguia P. 1, 6, 13. noualia cultra C. 2, 2, 14. vid. Restibilis.
- Nouellare in Argumento libri 3. Col. Utitur Sueton. Domit. 7. unde nouellatum Paulini ap. Gesnerum Thes. L. L.
- Nouelli iuueni V. 1, 20, 2. C. 6, 1, 3. nouellae vineae V. 1, 31, 1. vites P. Mai. 2, 1. N. 2.
- Nouembris descriptio et opera C. 11, 2, 84.
- Nouenarius numerus V. 2, 1, 26.
- Nouenae partes V. 2, 1, 12.
- Nouissime post postremum P, N. 22, 5.
- Nouus locus C. 11, 2, 85. post nouam pluuiam seratur rapa h. e. paullo post pluuiam P. Aug. 5.
- Nox. noctes nebularum P. 1, 3. noctu vid. f. 1.
- Noxae dedere C. 1 pr. 3. noxam contrahere C. 6, 27, 8 capere C. 6, 2, 2. cepit in opere C. 11, 1, 18. concipere nimio labore pressum C. 12, 3, 7. h. e. morbum
- Nube noua seritur C. 10, 420. nubis imago speculo excepta eam fugat, et quomodo P. 1, 35, 15. 1. 19, 1.
- Nubifugo borea C. 10, 288.
- Nubigenae Phryxi C. 10, 155.
- Nubilarium V. 1, 13, 5. C. 1, 6, 24. 2, 21, 3 P. 1, 36, 2.
- Nubilare si coeperit V. 1, 13, 5. nubilatur (aer) Ca. 88, 2.
- Nubere se cupiet plantis C. 10, 158.
- Nuceae fibulae Ca. 31, 1.
- Nucleis feruntur tuberes P. S. 14, 1.
- Nucleus pro nucleus dat Pol. Cod. in Varr. 1, 41, 6. atque ita in Plauti Codd. scriptum reperit Gruentus. A nuce dicitur nucleus, ut graece κάρυον Theophrastus dixit etiam nucleum. Nuclei olearum passim memorantur, graece πυρήνες, et πυρίνα. quos ad ignem adhibitos fuisse ex Plinio apparet. Geoponica 10, 18. de oleo terebinthino: καὶ ἡ πυρίνη ποιῆ εἰς βρώσιν χοίρων καὶ εἰς καῦσιν. Fracti scilicet nuclei in cibum cedebant porcorum.
- Nugatorii boues V. 2, 5, 9. vi. no.
- Nullus melior cibus quam P. Mar. 11, 3.
- Num. haud facile dixerim, num illa expeditiora sint? C. 11, 1, 9.
- Numae rustica progenies C. 8, 16, 2.
- Numantinus C. 8, 16, 5.
- Numelli (al. numellae) ex ligno fabricati. C. 6, 19, 3. numellis induere pecus C. 7, 8, 6. A Graeco νομή pascuā, dictum suspicatur Beroaldus, a nuere deriuat Turnebus. Mihi ex graeco νομῆς ductum videtur vocabulum, quod et nauium ligna ἐγκοιλία et ἀρμένων σχοίνων significat. Ceterum uti numellis induitur pecus mulgendum, ita pedicis alligat auctor Idyllii XXV. inter Theocritea versu 102. ἀμφιπόδεσσι καλὰ πέδιλ' ἀράρισκε παρασταδὸν ἐγγὺς ἀμέλγων.
- Numen. de Numine sacro poeta C. 3, 21, 4.
- Numeratio aeris exigitur C. 1, 8, 13: 11, 1, 24.
- Número, statim, V. 3, 16, 17.
- Numerosus hortus C. 10, 6. numerosus pectus equi C. 6, 29, 2. numerosa femina equi C. 6, 29, 3.
- Numerus vertendi soli C. 4, 5. numerum

- numerum vnus, canis obtinent
 bini caruli V. 2, 9, 7. *vid.* Pro-
 cedo. numerum reddidit domino
 curaror auium V. 3, 5, 5. in
 eo numero *h. e. in hoc genere* V.
 1, 19, 4. numero aliquo haberi
 a domino V. 1, 17, 6.
- Numidia feruens provincia, C. 3,
 12, 6. in Africa Numidiae pu-
 tres arenae foecunditate vel ro-
 bustissimum solum vincunt. C.
 1 pr. 24. Numidiae et Aegypti
 solum C. 2, 2, 25. *addens*: vbi
 plerumque arboribus viduum
 solum frumentis seminatur. At-
 que eiusmodi terram pinguibus
 arenis putrem veluti cinerem
 solutam quamuis leuissimo den-
 te moueri satis est: *Polybius in*
Excerptis libri 37. de Masanissa;
Numidiae rege: A. V. 606. τῆς
γὰρ Νομαδίας ἀπάσης ἀχρηστω
τὸν πρὸ τῆ χρόνον ὑπαρχούσης
καὶ νομιζομένης ἀδυνατῆ τῆ Φύ-
σει πρὸς ἡμέρας καρπὸς ὑπάρ-
χειν, πρῶτος καὶ μόνος ὑπέδει-
ξε: διότι δύναται πάντας ἐκφέ-
ρειν τὸς ἡμέρας καρπὸς ὑδ' ὁποί-
ας ἥττον, ἐκάστῳ τῶν καρπῶν
ἐν διαστάσει μυριοπληθεῖς ἀγρὸς
κατασκευάσας παμφόρους. vide
Diodorus in Excerptis transtulit
haec: ὡς ἐκάστῳ τῶν υἰῶν ἀπο-
λιπεῖν ἄγρον μυριοπλεθρον κε-
κοσμημένον πάσαις ταῖς κατα-
σκευαῖς. restius, quamquam du-
bitabat Wesseling. ad Diodorum
T. II. p. 523. de reliqua Africa
vide sub nomine Magonis dicta.
- Numidicae gallinae C. 8, 2, 2. C.
 8, 12. ἀλεκτρυόν Νομαδικὸς
 Luciano in Nauigio c. 24.
- Numidi equi Veg. 6, 7, 1.
- Numisiana vites C. 3, 2, 2. 3, 2,
 27. 12, 43, 9. vuae C. 12, 43,
 5 et 9. *In Lipsf. MS. aliquando*
 Numitiana, aliquando Numi-
 siana. Gesner.
- Nuncubi, num alicubi V. 3, 2, 4.
 et ut vult *Vrsinus etiam* 2, 5, 2.
- Nundinae C. 1 pr. 18. ut fre-
 quentandae C. 11, 1, 23.
- Nurabit omnis cura Veg. 1.
 Praef. 8. *vbi antea vacabit erat.*
- Nutricationes feminum V. 1, 44, 4.
 Nutricatus herbae V. 47 et 49, 1.
 de nutricatu pecoris V. 2, 1,
 20.
- Nutricius Romuli et Remi Faustus
 V. 2, 1, 9. in nutricio sinu
 recipere C. 3, 13, 7. *not.*
- Nutrico. nutricare focrum V. 2,
 4, 13 et 19. nutricantur agni
 V. 2, 2, 17. sole V. 1, 23, 5.
- Nutritiones feminum *habent Edd.*
pr. et Codd. V. 1, 44, 3. vbi Al-
dina et reliquae nutricatus.
- Nutricum vinum C. 12, 21, 3. 12,
 30, 1.
- Nutrix. nutrices bonae C. 8, 5,
 24. 6, 24. 4.
- Nux. nuces caluas, Auellanas,
 Praenestinas, Graecas Ca. 8,
 2. hornotinae Ca. 17, 2. arden-
 tes C. 12, 5, 1. nucis insitio P.
 inf. 163. nuces vt feruentur P.
 Ian. 15, 19. ad Auellanae nucis
 magnitudinem Veg. 3, 52, 2.
add. 3, 66, 7. *Graecae i. e.*
 amygdalae satio et cultura C.
 5, 10, 12. Arb. 22, 2. vsus eius
 aduersus muscas in canibus V.
 2, 9, 14. flos nocet apibus V.
 3, 16, 22. nux Graeca f. Taren-
 tina vt fiat C. 5, 10, 14. Arb.
 22, 2. nucis iuglandis satio et
 cultura P. Ian. 15, 14. P. F.
 25, 33. nuces sapinae C. 12,
 5, 2.
- Nymphis insidiae hic nullae C.
 10, 278.
- Nyfaea per iuga Bacchi C. 10,
 221.
- Nysse Bacche C. 10, 248.
- O** literae orbiculus C. 6, 5, 4.
- Obaerari V. 1, 17, 2. *vbi dedi ob-*
 aerarii. *not.* et Addenda post
 Palladium.
- Obcaecatus cupidine C. 6, 36, 4.
 obcaecata ignorantiae tenebris
 rario C. 3, 7, 3. *h. e. argumen-*
tum, quod non intelligitur, vt
passim caecus, surdus.
- Obcaeco. obcaecantur fossae C. 2,
 2, 9 et 10.
- Obcalluere mores C. 8, 16, 6.

- si Obdormierint frigore maxillae Veg. 5, 46, 3. *vid.* Indormio.
 Obducere cicatricem C. 4, 24, 7.
 Obdurescere Ca. 50, 2.
 Obdurarier Ca. 154.
 Obdeor. obibit hoc opus C. 4, 24, 1. C. 12, 3, 6.
 Obefcant auem C. 8, 7, 4. *editt. primaec; quas probat Beroaldus, alii*
 Obefant.
 Obefus adipibus bos C. 6, 2, 15. obefa illuues C. 7, 10, 6. *de porcis, sine respectu ad pinguedinem. Hinc naris obefae homines forte dicti.* Gesner.
 Obiectaculum V. 3, 17, 9.
 Obiectu montis P. 1, 5, 5. 1, 17, 3. crepidinis C. 8, 17, 10. nisi obiectu aliquo defendantur P. N. 7, 2.
 Obiicere cibum porcis V. 2, 4, 15.
 Obire rationes nostras C. 1, 1, 17.
 Oblaqueato oleam Ca. 29. *not. et ad Col. 2, 15, 3.*
 Oblectamenta deliciarum C. 8, 8, 10.
 Oblidere foetus C. 7, 3, 8.
 Obligare manipulos C. 11, 2, 40.
 Oblinio. oblinire luto C. 12, 44, 6. taleas C. 5, 9, 3. vasa C. 12, 15, 2.
 Oblinitis vasis includere C. 12, 39, 2. *vid.* Lino. Allino.
 Oblino. obleuerunt se visco accipitres V. 3, 7, 7. ne oblinantur septa caprae, virgultis oportet substerni V. 2, 3, 6. *ita catulis cauet V. 2, 9, 13.*
 Obliquus *in Codd. Pol.* oblicus. *Ex graeco* * $\lambda\gamma\zeta$, $\lambda\lambda\zeta$, $\lambda\iota\kappa\rho\delta\varsigma$, $\lambda\iota\kappa\rho\upsilon\phi\iota\varsigma$, $\lambda\epsilon\kappa\rho\delta\varsigma$, $\lambda\acute{\epsilon}\chi\rho\iota\omicron\varsigma$, *unde liquus, obliquus.*
 Oblita ora vrceolorum C. 12, 16, 4. *Sed*
 Oblita nocendi Persica C. 10, 408.
 Obluctari herbis pertinaciter C. 8, 14, 8.
 Obmouere Ca. 141, 4.
 Obnoxia falcibus, noxia C. 2, 18, 2. *vi. no.* $\int$ obnoxia est vitis procellis C. 3, 1, 10. *h. c. noxam ab illis sentit.*
 Obolus pondus hippiatricum Veg. 5, 11, 2.
 Obrigit frigore C. 4, 32, 5.
 Obroboratio Veg. 5, 84, 3. *vid.* Robur, Roborosus.
 Obrumpi rimis verbum videtur non contemnendum in MS. Leid. pro abrumpi P. 1, 19, 1. *quin etiam Varroni restitutum velim, 3, 10, 5. ubi legitur, abrumpunt cololum.* Gesner.
 Obruere, ferere C. 11, 2, 72 et 81. 11, 3, 16. obruitur beta femine 11, 3, 42. $\int$ obruit olivam oleum C. 12, 47, 10.
 Obscenus cruor C. 10, 360. *de sanguine menstruo.* obscena reddere *Onidio Remed.* versu 437. est vrinam per obscena reddere.
 Obssequium tentare C. 6, 27, 10. obsequia feminae sollicitat C. 6, 37, 9.
 Obsequor. obsequitor bubulis Ca. 5, 6. obsequentissima curae mortalium Italia C. 3, 8, 5.
 Obserere campum octo modis C. 2, 9, 1. obseritur iugerum V. modis C. 2, 11, 11.
 Obseri virgultis V. 1, 14, 1. obserunt, exitus ferarum ranices C. 9, 1, 3.
 ex Obseruatu V. 2, 7, 3.
 Obsessus fructus ager C. 3, 11, 3.
 Obsidiantur prodeuntibus apibus, insidiantur C. 9, 14, 10.
 Obsidio curatoris excipiuntur apes protinus C. 9, 9, 1. obsidia pestis C. 9, 7, 6. ne obsidiis hominum, aut insidiosorum animalium diripiantur C. 8, 2, 7.
 Obsoleti purpurei coloris salix C. 4, 30 4. obsoletior color C. 2, 11, 12.
 Obstipae fues transuersa capita ferunt C. 7, 10, 1.
 Obstrigillare V. 1, 2, 24.
 Obstringere viminibus C. 4, 29, 10.
 Obstupescunt potantes apes V. 3, 16, 35.
 Obterit infantem bos V. 2, 5, 5.
 Obtrinebit *h. c. apertum et vulgo creditum erit V. 2, 1, 9.*

- Obtruncatio rotius vitis C. 4, 29,
4. de eadem re
Obtruncatur superficies vitis C. 4,
29, 13.
Obturare, de spiffamento C. 12,
48, 4. J obturato, oblitus
Veg. 5, 61, 2.
Obuerfa orienti Col. 8, 3, 1.
Obuiare grandini P. 1, 35, 14.
vermibus P. Mar. 10, 4.
Obumbrata glebis germina adu.
gelicidia P. N. 1, 2. ab sole
obumbratur C. 4, 24, 15. *fi lo-
cus est sanus.*
Obuolutatus Veg. 4, 18, 1. erat
pro oblectatus.
Occatio, rusticis pulueratio C. 11,
2, 62.
Occator C. 2, 13, 1.
Occatoria opera C. 2, 13, 2.
Occidens aestiuus C. 1, 6, 2.
Occidimus V. 3, 17, 10. *i. e. oc-
currimus. not.*
Occidionem gregis prohibens C.
7, 5, 16. ad occidionem perdu-
ci C. 4, 17, 3 interimere C. 9,
15, 3.
Occipit feruere Ca. 156, 2.
Occipitium vindemiatoris videre
V. 1, 8, 6. occipitio frons prior
est Ca. 4, 2.
Occo. occare V. 1, 31, 1. 1, 29,
3. per faritores V. 1, 29, 2. oc-
care *b. e. operire* P. Mai. 4, 1.
not.
Occulcare Ca. 49, 2. V. 1, 13, 4.
Occupare pecuniam C. 1, 8, 13.
11, 1, 24. occupant iugerum
feminis modii quinque C. 2, 9,
15, 2, 17, 3 et 8. 2, 10, 16, 2,
11, 10. *vid.* Impleo, Obsero,
Satisfacio.
Occurrere ante imbres, de praeo-
quis fcis P. Mar. 10, 27. quae
non occurrimus facere, occu-
pauimus, εφθάσαμεν P. Aug.
7. *vid. not.*
Ocimi, plantae, satio et cultura
C. 11, 3, 29. mira natura P.
Apr. 3, 5. P. O. 11, 5 Ocimum
hortense sectile memorat Theophr.
C. P. 2, 20.
Ocimum pabuli genus Ca. 27. 53,
54, 3 et 4. unde dictum? V. 1,

31, 4. *In notis ad haec loca cum
Plinio aliisque aherrauit a vero,
cum alienis interpretationibus ad-
haessem, nec ipsa scriptorum ver-
ba, quae plane a Pliniana inter-
pretatione abhorrent, accuratius
inuestigassem.* Varro 1, 23, 1.
ad pabulum quae pertinent, in
quo est ocinum, farrago, vicia,
medica, cytisum lupinum. Co-
lumella ocini non meminit, sed
haec pabulorum genera nominauit,
II. cap. 7. medica, foenum
graecum, viciam, ciceram, er-
vum, farraginem hordeaceam.
Addit Cap. 11, 1. *auenam et cy-
tisum.* Caetera, inquit, neque
enumerare ac minus ferere di-
gnamur. *Eniluerat igitur usus
ocini Columellae aetate. Quaeri-
tur de genere plantae, unde oci-
num pabulum dictum fuit. Lo-
cus Varronis 1, 31, 4. docet id
ex fabuli segete viride sectum
antequam genat siliquas: vbi
videlicet imprudens probauit lectio-
nem librorum quorundam, cum
primae Edd. omnes cum Plinio
pabuli segete praeferant. Fabas
in usum pabuli satae nullus Scri-
ptorum nostrorum rei rusticae nec
Plinius meminerunt, quamquam
fabalia pecori obiecta legimus.
Deinde quomodo in fabam cadit?
quod ait in ocino pabulo Cato c.
54, 3. vbi ocinum tempesti-
uum erit, dato primum. Ma-
nibus carpito; id renascetur.
quod falcula secueris, non re-
nascetur. Usque ocinum dato,
donec areseat: Vbi miratus sum
in nota, quomodo carpi possit
ocinum. Scilicet auctoritate Ma-
milii apud Plinium deceptus pu-
tabam intelligi genus farraginis
vel bordeaceae, vel ex faba, er-
vilia, vicia vel anena mixtae.
Verum Cato farraginis nullibi me-
minit, nec ocini vocabulo farrag-
inem signasse videtur, cum Var-
ro diligenter ab ocino distinguat
farraginem. Gramineum pabu-
lum si liceret interpretari, fa-
cilis esset ad intelligendum, nec
adeo*

- adeo mirandum, quomodo manibus carpi nec defecari voluerit Cato. Verum id non patitur mentio siliquarum a Varro iniecta in nominando ocino. Planta igitur legumina in siliquis ferens intelligi debet, adeo profundis radicibus haerens, ut commode carpi manibus possit et deinde tamen renasci. Nam pabula graminea nomine herbarum et foeni veniunt apud Scriptores hos nostros. Foenum in pratis ferebatur, quae depasci pecudibus vetabat Plinius XVIII. sect. 67. no. 4. ante secunda senescia, ne herbae vellentur obrituque hebetarentur. Suspicio igitur trifolium intelligi, quod Plinius l. c. herba optima in prato trifolii; proxima graminis. Quanquam reliqui scriptores in pratorum constitutione non nominarunt. Hoc igitur trifolium ut medica tenaciter haeret profundis radicibus ita, ut carpi manibus possit suffecturum novum deinde pabulum. Nominis ratio ex graeco ducta videtur, ut recte admonuit Varro; quamquam ωκίον graeci, qui hodie exstant, scriptores non nominant. Sed ecce Callimachus in Dianam vers. 165. ωκίον τριπέτηλον nominat, unde Hesychius ωκίον, πόα τις, ή τριφυλλος καλυμένη. Vocabuli adiecti trifolio ratio a celeritate proueniendi ducta est ut in Catonis ocina. Pontedera Postumorum T. I. p. 2. fabuli segetem de faba interpretatus attulit locum Gellii ex libro IV. vbi κύαμον fabulum interpretatur; itaque ocinum ex fabae segete viridi sectum fuisse censebat.
- Ocreae P. I, 43, 3.
 Octingenarii greges V. 2, 10, 11.
 Octobris descriptio et opera C. 11, 2, 72.
 Octogenaria fistula P. Aug. 12.
 Octogenae oves V. 2, 10, 10. iugera V. 1, 19, 1.
 Octogesima annus V. 1, 1, 1.
 octogesima pars P. O. 14, 3.
 Octoginta modios C. 11, 2, 86.
 pondo C. 12, 51, 3.
 Octonaria fistula P. Aug. 12.
 Octonos porcos V. 2, 4, 19. culleos C. 3, 3, 3.
 Oculati geminis pluribus furculi P. Mar. 1, 1.
 Oculus. sub oculis domini esse C. 9, 5, 2. oculi praesentis domini C. 3. 21, 4. oculorum vitia in bubus ut curentur C. 6, 17, 7. cicatrices ut sanentur C. 6, 33, 1. oculi tensi in morbo equorum Veg. 1, 4. In oculis mentis velut acrioribus intueri C. 3, 8, 1. In oculi coniucentes florum C. 10, 259. In oculus gemmans C. 4, 24, 16. oculi vitium fructuarii C. 3, 18, 4. prorepentes digito decutiuntur C. 11, 2, 38. oculis inferitur ficus. Hi oculi supra terram. Iam In radicem etiam quarundam sunt oculi. Oculos germinationis suae aperit asparagus vulsus P. Mar. 9, 12. add. C. 11, 3, 45. P. F. 23, 2. ubi gignendi oculos vocat. harundinis oculos disponito Ca. 47. Sic Ca. 6, 3. ubi vid. no. V. 1, 24, 3. C. 4, 32, 5.
 Ocymum, Ocynum, vid. Ocimum.
 Odoribus quibus condiri defrutum solet C. 12, 20, 5.
 Odoramenta condiendis vinis C. 11, 2, 71.
 Odorat et colorat mella crocus C. 9, 4, 4.
 Oenanthe in semmate P. Iun. 11, vide notam in Addendis.
 Oenomeli ut fiat P. O. 17. De eo Diosc. V. 6. mulsim latine. Ab οίνω μελίτην quomodo differat docet Diosc. V. 5.
 Oesypus v. no. ad C. 7, 5, 22.
 Osellae Puteolanae vi. no. ad Ca. 162. extr. Martialis XIV. 221. parua tibi curua craticula sudet osella, spumeus in longa cuspidae sumet aper.
 Offae sordidi panis C. 8, 17, 15. ex massa fici proculcatae C. 12, 15, 4. quibus aues saginantur C. 8,

- C. 8, 7, 3. turundas vocat Varro. in offas volutantur exiguas caricae tunfac P. 1, 30, 4. offas librales adipis P. Mar. 12, 3. de passo facies farinae Veg. 2, 8, 2.
- Offensa, offensio proprie P. Mart. 12, 1.
- Offensae guttis apes V. 3, 16, 37.
- Offerre partes fabricae congruis partibus *h. e. plagis caeli obvertere* P. 1, 12.
- Officina cohortalis, *ὄρνιθῶν* C. 8, 3, 1 et 8. 8, 4, 3. 8, 5, 19. officinae cetariorum C. 8, 17, 12.
- Officio. officere alteri ab sole ac luna et vento V. 1, 7, 2.
- Officium, istarum rerum suscepit C. 12, 4, 3. cum officio C. 2, 15, 6. officiis singulis sui praepositi magistri C. 1, 8, 1 et 11. 1, 9, 1. 11, 1, 27.
- Offigere furcas circumquaque Ca. 48, 2.
- Offringere est iterare V. 1, 29, 2. 1, 32, 1. glebas C. 2, 11, 3.
- Offula carnis V. 2, 4, 11. C. 12, 53, 4. Claudij dictum ap. Sueton. c. 40. quis potest sine offula vivere? panis Veg. 4, 12, 2. in offulas brevissimas redacta farina P. 1, 29, 4. add. Veg. 5, 44, 3.
- Ogyges rex Thebas aedificavit V. 3, 1, 2. cataclysmos Ogygi *ibid.* 3.
- Οἶστροι apum C. 9, 14, 4. P. Mai. 10.
- Olce *h. e. ὀλκή, drachma* Veg. 5, 46, 8.
- Olea prima omnium arborum C. 5, 8, 1. quali agro ferenda V. 1, 24. C. Arb. 17, 1. P. N. 5. Pall. 1, 6, 9. Col. 5, 8 ibique notas. Oblitus tamen sum loci antiquissimi *Ἠλιά, 17, 53. οἶον πρέφει ἔργος ἀνὴρ ἐριθιλήες ἔλαιος χώρῳ ἐν οἰοπόλῳ, ὅθ' ἄλις ἀναβέβρυχεν ὕδωρ, καλὸν, τηλεθάον τὸ δὲ πνοιαὶ δονέουσι παντοίων ἀνέμων καὶ τε βρονταὶ ἀνθεὶ λευκῶ. vbi de notatione vocabuli οἰοπόλῳ et de lectione ἀναβέβρυχε dubitatum*
- fuit olim. quando et quomodo Ca. 61, 2. coll. 28, 1. V. 1, 41, 6. C. 5, 8 et 9 *int.* quercus viciniam ferre nequit V. 1, 16, 6. C. Arb. 17, 3. cito vt crescat Ca. 43, 2. quando ablaqueanda P. O. 8, 1. vt inferenda Ca. 42, 1. P. Apr. 2. P. *inf.* 51. Insertam viti oleam, *ἐλαιοστάφυλον* dictam, ex Florentino memorant Geoponica 9, 14. oleae insitam vitem Analectorum Brunckii Epigramma T. III. p. 231. *εἰς ἔλαιον βαστάξουσιν ἄμπελον* nisi forte vitis arbutiua oleae fuit adfita. vt putanda P. N. 4, 1. fructum si non ferat, vt curanda Ca. 93. C. 5, 9, 16. laborans vt tractanda C. 11, 2, 29. P. Mar. 8, 1. olearum seminaria P. O. 8, 1. *Hucusque olea arbor est. Pro bacca.* Genera VIII Ca. 6, 1. 7, 4. Genera X. C. 5, 8, 3. *conf.* P. F. 18, 4. et *Macrobius* 2, 16. *Nos apud nostros haec nomina deprehendimus; loca ipsa sub suis cuiusque literis indicamus:* Albiceria, Algiana, Cercitis vel Circitis, Colminia vel Cominia seu Culminia est, seu denique Culminiana vel Colminiana. Licinia vel Liciniana, Luteola, Murtea, Naeuia al. Neria, Orchitis s. Orchis aut *Orchas adeo*, Pausca vel Posea, Radiolus, Radius, Regia, Rhodia, Sabina, Sallentina, Sergia vel Sergiana, Conditiva Ca. 6, 1. non peculiare et unum genus, sed quaecumque condiri seruarique possunt, quod indunt etiam Turn. 25, 19 dilectus quae optima C. Arb. 17, 3. tempestivae oleae, et caducae conduntur Ca. 58. albae vt condiantur Ca. 117. Hippocrates Muliebr. I. p. 571. *ἐλαίας λευκὰς πρόσθεν ἢ ἔλαιον ἐνῆ.* ex alba olea acerbum fit oleum C. 11, 2, 83. olea pendens venire qua lege solita Ca. 146, 1. vt legatur Ca. 144. oleam cogere, stringere, verberare Ca. 141. cogendae oleae quae

- quae paranda Ca. 31. *add.* 64, 1. quomodo legenda V. 1, 55. oleam faciendam locare Ca. 145, 1. olea. esui vt condatur V. 1, 60. promenda vt fit V. 1, 66. ex olea fructus duplex V. 1, 55, 7.
- Oleagineum seminarium vti fiat Ca. 48, 1. oleaginea semina V. 1, 40, 4. vitis C. 3, 12, 27.
- Oleagineae taleae Ca. 45, 2. codicilli oleaginei Ca. 37, 55. 130. *not.* *Eorum usum in hypocaustis balneorum vetitum Romae testatur Plutarch. Q. S. 3, 10. p. 614. ed. Reiske* oleagino colore, mucos similis Veg. 3, 17, 1.
- Olearis cellae descriptio P. 1, 20, 1. taleae nouissima positio C. 11, 2, 42.
- Olearius modius Ca. 144, 4. 146, 1. olearii diligentes, peritissimi C. 12, 50, 13. oleariae rei quae prospicienda Ca. 3, 2. cellae quae opus sint Ca. 13, 2. *add.* C. 1, 6, 18. 12, 50, 13. olearia vasa C. 12, 50, 8.
- Oleastellus, Calabrica oliua C. 12, 49, 3.
- Oleaster C. 8, 10, 4. infelix ne renascatur ex oliueto incenso P. Apr. 2, 1. sterilis foecundat oliuas P. inf. 53.
- Oleitas Ca. 144, 2. vbi facta est Ca. 68. *vtuntur eodem verbo Min. Felix 17, 9. et Mamertinus in Grat. act. Iuliani c. 22. Gesner.*
- Oletum Ca. 1, 7. quali agro conferendum Ca. 6, 2. vt instructum esse debeat Ca. 3, 5. Ca. 10. V. 1, 18, 1. 1, 22, 3. oletum altissime miscere Ca. 61, 1. *vid.* Oliuetum.
- Oleum in tabulato an crescat Ca. 64, 1. C. 12, 50, 80. vt fiat C. 12, 50. P. N. 17. vbi seruetur melius P. N. 21. vt, purgetur sordidum P. N. 19. rancidum vt curetur P. N. 21. ne animalis immortui odore vitietur P. N. 20, 3. odoris horrendi vt emendetur P. N. 20, 1. primum quando fiat P. N. 4, 1. acerbum s. aestiuum, viride, maturum C. 12, 50, 1. acerbum, et viride C. 11, 2, 83. viride vt fiat Ca. 65. P. O. 10. maioris pretii est C. 12, 50, 20. oleum cibarium C. 12, 50, 18 et 21. 12, 52, 2. ad vnguenta C. 12, 54. *nota. et ad Col. 12, 53. p. 657. quibuscum comparabis Dioscoridem 1, 39 seq. vbi varia oleorum et vnguentorum genera praeparare docet.* Chamamelis P. lun. 10. olei floris 3 vnc. Veg. 6, 11, 2. oleum gleucinum C. 12, 51. Hispanum P. Iul. 9. Liburnico simile P. N. 18. irinum Veg. 5, 23, 17. laurinum P. Ian. 19. P. N. 5. lentiscinum P. Ian. 20. liliaceum P. lun. 14. myrtinum P. Ian. 17. e lauro, inyrto, lentisco P. D. 2. nardinum P. Mar. 9, 3. ordinarium, cibarium C. 12, 50, 22. rosaceum P. lun. 15. Veg. 5, 44, 3. *A roseo distinguit Fortun. Scacchus elaeochrysm. c. 25, quod illud additis, aromatis componatur, hoc ex folis rosis ad solem. Verum subtilitati reclamare usum, ait Rhod. ad Scribo. 227. p. 303. Gesner. Sabinum P. Mar. 9, 8. Venastrum praestantiss. V. 1, 2, 6. violaceum P. Apr. 6. oleum pondere leuissimum iudicabant optimum. Synesius Epist. 147. οἱ διεφθόροσι τὴν διαίταν συστατῶσιν αὐτὸ, φροῆ τὴν ἀρετὴν ἐξετάζοντες καὶ τὸ μειαγωγῶν ἐν πλεονεκτήματος μοίρα λογίζονται.*
- Olfacere labra lacte V. 2, 2, 16. Expressit Graecum προσόζειν et προσοσφραίνειν aetiuua notione.
- Olida bene vasa C. 12, 17, 1. bene olidae amphorae C. 12, 38, 4.
- Olitior viridantibus hortis C. 10, 229. olitoris cura C. 11, 1, 2.
- Oliua plantari et legi a quibus debeat P. 1, 6, 14. condiri quando et quomodo soleat P. N. 22. C. 12, 47, 2. varia C. 11, 2, 83. nigra vt condiatur C. 12, 48, 1. 12, 49, 1. oliuas conditui legere C. 2,

- C. 2, 23, 4. Cilicensis C. 12, 50, 5. *not.*
- Oliuetum maritum C. 3, 11, 3. oliueto seminarium vt paretur C. 5, 9, 1. oliuera quando et quomodo instituantur P. F. 18. P. O. 8, 1. quando puranda Ca. 44. stercoranda P. O. 8, 2. quibus instructa esse debeant V. 1, 22, 3.
- Oliuitas C. 12, 47, 11. oliuuitatibus largissimis exuberare C. 1, 1, 5. oliuuitate curantur dolia C. 12, 50, 15. ante oliuuitatem praeparanda C. 12, 50, 8. oliuuitas media initium Decembris C. 12, 50, 1.
- Ollae bibulae aut male coctae C. 12, 43, 12.
- Ollares vuae *vid.* vua.
- Olor pro odore in MSS. P. 1, 19, 1. 1, 33, 1.
- Olus atriplicis C. 11, 3, 42. olusatrium C. 12, 7, 1. olusatrii *genit. Scribo.* 195. *it. Plin.* 19, 12. *f.* 62. *et* 12, 15. *f.* 34. *sed* oleris atri C. 11, 3, 18. olus pullum C. 10, 123. ¶ olus, *brassica* V. 1, 16. *extr. vi. Scal.* ¶ de rapis C. 2, 10, 22. *sine ipsas radices intelligas, f. vivide inde enastens.* olera ne a bellionis infestentur P. 1, 35, 5. ¶ oleris dat. pl. Ca. 149. 2. *sic* firpiculique olerorum *Lucillus laudatus Scaligero ad* V. 2, 2, 10. olus cordum pro bati C. 12, 13, 2.
- Olympionicae equae C. 3, 9, 5.
- Olympus deorum V. 3, 16, 7.
- Olynthiae fertilitas V. 1, 44, 3.
- Olyssippo oppidum Hispaniae V. 2, 1, 19.
- Omnia pleraque, *vt τὰ πολλὰ πάντα* Herodot. 2, 35.
- Omphacomellis confectio P. Aug. 13. Dioscor. 5, 31. Paulus 7, 15.
- Onager, ferus asinus C. 6, 37, 3. V. 2, 6, 3. ex onagro et asina muli P. Mar. 14, 2.
- Oncomata, *ὄγκώματα legendum putamus* Veg. 3, 30, 1. *h. e. tumores, ab ὄγκῶμα.* Gesner.
- Onerant viuiradices rationem cultoris C. 4, 2, 1. *add.* 2, 9, 18.
- Ὀνόγυρος nobilitatus Argis V. 2, 5, 4. *not.*
- Onus cibi haerentis exstinguit phasianas P. 1, 29, 4.
- Onychina pruna C. 12, 10, 3. *not.*
- Opacant matrem C. 4, 27, 6.
- Operae pretium si sit C. 11, 3, 52. operam iustam reddentia iumenta C. 6, 3, 3. operae conducticiae liberorum V. 1, 17, 2. operas plures conducere C. 3, 21, 10. operarum ratio alibi alia P. 1, 6, 3. vt diuidendae C. 1, 9, 8. opera vna, duae, decem C. 2, 13, 1. 6, 3, 2. profcinditur operis tribus, iteratur duabus, tertiatur vna C. 11, 2, 46. *ubi semper ad diem vnum refertur. conf.* C. 11, 2, 12 *it.* 17 *et* 18. opera vna messoris experti P. Iun 2, 1. vna opera puerilis, *h. e. vnus puer opus faciens vno die* C. 11, 2, 44. operis foemineis aut puerilibus celebrabitur opus glandis legendae P. N. 14. operae quaternae V. 1, 18, 2. operae quot pro agri cuiusque modo desiderantur V. 1, 18. C. 2, 13.
- Operaria vacca C. 6, 24, 4. *aratro adhibita.*
- Operarium diutius die eundem non habendum Ca. 5, 4. operarii quales parandi V. 1, 17, 3. vnde dicti? *ibid. sect. 2. not.* p. 299. vt excitandi V. 1, 17, 6. pro portione addendi vel deinendi V. 1, 18, 4.
- Operatus rebus venereis C. 12, 4, 3. operata legibus luuentae, *menstruata* C. 10, 359.
- Opercula C. 8, 8, 7.
- Operculati faui C. 11, 2, 50 *et* 57.
- Operculare dolia C. 12, 30, 1. vasa C. 12, 15, 2.
- Operimenta decem Ca. 10, 5. 11, 5.
- Operor. operari aliquid in salsa terra P. 1, 6, 16 *it.* *f.* 14 *et* 15. ¶ frequenter operatur fleboionia, *an passine?* Veg. 3, 40, 1. in Operis quaecunque vexata sunt Veg. 2, 28, 16.

- Ὀφίηχος, Anguifer C. 11, 2, 49.
 Opifex rerum aeternus C. 3, 10,
 10. opifices nobiles C. 1 pr. 31.
 apes siluestres magis opifices V.
 3, 16, 19.
 Opilio diligens C. 11, 1, 18.
 Opimare aues C. 8, 7, 5. 8, 9, 2.
it. obefare.
 Opimi boues altiles ad sacrificia
 publica faginati V. 2, 1, 20.
 Opimus est ὀμπνιος. Vide Le-
 xicon gr. in vocab. ὀμπνη.
 Opinioni nostrae sermonem ha-
 beto V. 3, 17, 10. opinionis
 eius est Celsus C. 2, 12, 6.
 Opisthotonici Veg. 1, 27. 2, 10,
 1. 5, 23, 4 et 12.
 Opium Cyrenaicum Veg. 5, 64,
 12. *h. e. ὀπὸς* Cyrenaicus, *la-*
ser. Opium Hispanum Veg. 6,
 23, 2.
 Opobalsamatum collyrium Veg.
 3, 16, 2 et 8.
 Opobalsamum P. Mar. 9, 3.
 Opopanacatum collyrium Veg. 3,
 16, 8.
 Opopanax, *succus panaces, saepe*
laudatur Vegetio, *v. g. 2, 17, 1.*
 Oporothecae V. 1, 2, 10. in o-
 porothecen V. 1, 59, 2.
 Ὀπὸς κρηναϊκὸς P. F. 29, 3. Ὀ
 ὀπὸς pro coagulo V. 2, 11, 4.
 Opperriri, expectare C. 2, 21, 5.
 opperriri fortunam C. 3, 20, 3.
 Oppicare corticem Ca. 120.
 Opponere tritam brassicam Ca.
 147, 4. *it. 5 et 13 et 14 et 16.*
 Optimates ciuitatis C. 12, 3, 10.
 Opto. optat vitis operiri P. 1, 6, 4.
 Opulentant mensam dapibus C.
 8, 1, 2
 Opulus arbor, aceris genus V. 1,
 8, 3. C. Arb. 16, 1. corno si-
 milis C. 5, 7, 1. alit vitem C.
 5, 6, 4. C. Arb. 16, 1. eius
 satio C. 5, 6, 5. *Glossario κισσό-*
φυλλος SYLB. *Saepe in libris*
cum populo confunditur. Cres-
centius libro 5. de opulo, seu ut
editio Louan. habet, oplo: Opu-
lus arbor satis magna quae li-
gnum habet valde album et
pulchrum: ubi Louan. addit:
quasi asero simile.
- Opus quae sunt Ca. 14, 3. bis.
 cum opus sunt V. 3, 5, 5. opus
 sunt minus multi boues V. 1,
 18, 4. opus erit tibi epulum V.
 3, 2. 16. quae opus sunt pecori
 V. 2, 10, 5. opus est iis paruus
 cibus V. 3, 14, 3. Ὀ Opera no-
 va plerique fortius auspicantur,
 quam tuentur perfecta C. 4, 3,
 1. opera rustica accommodanda
 sunt ad statum caeli C. 11, 2,
 1. operibus terrenis quibus die-
 bus abstineant religiosiores
 agricolae C. 11, 2, 95 et 98.
 opus ubi maturius, et ubi se-
 rius inchoandum P. 1, 6, 15.
 opera omnia mature conficienda
 Ca. 5, 7.
 Orabus morbus Veg. 5, 22, 1. *ubi*
alii aridus.
 Oraculum Cretensibus datum P.
 O. 14, 13. Catonis C. 11, 1, 26.
 Orata Sergius vnde cognominatus
 V. 3, 3, 10. C. 8, 16, 5.
 Oratores primarii C. 1 pr. 30.
 Orbiculata mala, rotunda P. F.
 25, 18. C. 5, 10, 19. 12, 45, 5.
delicata fuisse apparet ex loco Coe-
liti ad Cic. Epist. 8, 15. pr. Ma-
lis orbiculatis pasti videntur.
 Gesner. *Dioscorides* 1, 162. ἡ-
 περωτικὰ graece vocat.
 Orbiculi Ca. 3, 6. olearii Ca. 18,
 9. Asses dentati cum orbiculis
 i. e. rotulis V. 1, 52, 2. orbicu-
 li in cochleis Ca. 3, 6. *vide*
trochleae. Orbiculus dupondia-
 rius C. 4, 30, 4. *videatur in pon-*
deribus fuisse massa ferrea vel
plumbea orbis vel cylindri breuis-
simi formam habens. Gesner.
 Motum orbicum ex Varrone ha-
 bet Nonius ubi Parmensis 1480.
 et Mercevi editio p. 148. orbis
 male habent.
 Orbile acutum V. 3, 5, 15. *vi. no.*
 Orbis ablaqueationis C. 4, 4, 2.
vid. Gyrus. Ὀ orbem diuer-
 sum petere C. 1, 3, 6. orbem
 quendam continuæ foecundita-
 tis sibi ministrat natura P. Mar.
 10, 16. Ὀ Orbes ahencos II
 cum mensis II coniungit Ca. 10,
 4. qui et II, 2. orbem aheneum
 vniuer

- vnum refert. *Videntur ad mensae apparatus referendi. Certe Martialis aetas orbes in mensa habuit, aut forte ipsas mensas orbes vocavit.* Vid. 2, 43. Gesner. *¶ Orbes in traperi instrumento* Ca. 135, 6 et 7.
- Orcae picarae C. 12, 15, 2. musti in Hispania feruore ruptae V. 1, 13, 6. An ex graeco ὄρχαι, ὄρχαι?
- Orchis olea C. 5, 8, 4. Arb. 17, 3. P. F. 18, 4. eadem
- Orchita, vt condiatur C. 12, 47, 2 et 7 it. 9. 12, 48, 1.
- Orchitis Ca. 6, 1. a similitudine testicularum, (Gr. ὄρχεις) dictam vult Seru. ad Ge. 2, 85. Male Orchades scribitur. Vid Bodaens a Stapel ad Theophr. hist. plant. 4, 3. p. 315. SCHOETTG.
- Orchites vt condantur Ca. 7, 4. nigrae V. 1, 60. Hesychio ὄρχας εἶδος ἐλαίας latine igitur *orcas*, vt ὄρχάδες insulae apud Suidam, latine *orcades*.
- in Orculam calcare manibus Ca. 117.
- cum Orco ratio habetur V. 1, 4, 3. ponitur C. 1, 3, 2.
- Ordeum v. Hordeum.
- Ordinariae vites C. 3, 16, 1. semina C. 3, 13, 5. ordinarium oleum, cibarium C. 12, 50, 22.
- Ordinatio instituta conseruanda est C. 12, 3, 10. sic C. 4, 29, 12. eam significat quae Palladio disciplina est. Gesner.
- Ordinata vineta C. 4, 27, 1.
- Ordino. ordinare locum vitibus C. 5, 3, 7. ordinant vineam paribus interuallis C. 3, 13, 5. ordinandi soli hortensis temporaria C. 11, 3, 9.
- Ordo res pulcherrima C. 12, 2, 4. quanta illius vis in arboribus disponendis V. 1, 7, 3. in ordines colitur planta, h. e. ordinatim depacta P. F. 9, 4. ordines vitium, ὄρχοι, ὄρχατοι Gallis culieres.
- Organum compositum C. 3, 13, 12.
- Ὀρχᾶν de fico variante se Com. ad Col. p. 214.
- Orgia naturae C. 10, 219.
- Oriens aequinoctialis C. 1, 5, 7. brumalis C. 1, 6, 1. hibernus C. 1, 6, 2.
- Orientali arboris parte P. F. 17, 4. Origa vid. ad V. 2, 8, 4.
- Origanites vinum Ca. 127, 2.
- Origani fatio P. Mar. 9, 5. Sept. 13, 2. herba grata apibus C. 9, 4, 2. vsus eius ad oliuas condiendas P. N. 22, 5. contra formicas P. 1, 35, 8.
- ad Originem redeat oratio C. 7, 8, 7.
- Oriuntur fundamenta ex loco depressiore C. 1, 5, 9.
- Ornamenta bubus, asinis Ca. 10, 2. 11, 4. 135, 1.
- Ornata cupa Ca. 22, 3.
- Ornatus traperi Ca. 22, 3. publici, de coenis splendidioribus V. 3, 9, 17.
- Ornea frons C. 11, 2, 82.
- Ornithiae venti C. 11, 2, 21. vi. no. Olympiodorus ad Meteorol. p. 39. a. ἔτοι δὲ μετὰ ἑβδομηκοντα ἡμέρας ἀπὸ τῆς χειμερινῆς τροπῆς ἀρχονται πνεῖν τῆ ἡλίῳ οὗτος ἐν ἰχθύσιν, ἔστινας οἱ μὲν Ἀλεξανδρεῖς ῥόδωνας καλεῖσι διὰ τὸ περὶ τὸν καιρὸν τῶν ῥόδων ἀρχεσθῆαι πνεῖν, ὃ δὲ Ἀριστοτέλης λευκονότους καὶ ὄρνιθας etc.
- Ὀρνιθοβοσκῆιον V. 3, 9, 2 et 4 it. 15.
- Ὀρνιθῶν villae V. 2 pr. 2 et 5. 3, 3, 1 et 7. 3, 4, 2. 3, 5, 8. C. 8, 1, 3. 8, 3, 1 et 8. Appii Augusti per iocum V. 3, 2, 2. materterae Varronis V. 3, 2, 15. ipsius Varronis V. 3, 5, 8 sqq. lucrifecerunt hoc nomen turdi V. 3, 4, 1.
- Ὀρνιθοτροφεῖον V. 3, 5, 8.
- Ὀρνιθοτροφία, cohortalis ratio C. 8, 2, 6.
- Orno. ornare focum Ca. 76, 4.
- Ornus. Orni siluestres fraxini C. Arb. 16, 1.
- Orthocissi fatio C. 11, 2, 30. not.

Orthocola iumenta vel stillofa
Veg. 3, 54, 1 not.
Orthopndieum iumentum Veg. 2,
10, 3 et 4. 5, 45 1.
Orti fontibus sapientiae C 1, 1,
7. qui ex his (*bubus*) orti sunt
vituli V. 2, 5, 9.
Oryges ferae C. 9, 1, 1 et 7 not.
Os, *ois*. ora lacus, ripae C. 8,
15, 3.
Os, *offis*. sine offe vt nascantur
cerasi P. O. 12, 7. ossa Perfici
quando et quom. ponantur P.
lan. 15, 20. N. 7, 1. duraci-
norum P. F. 25, 32. dactylo-
rum obruuntur P. O. 12. 1.
olivarum P. N. 17, 1. ossibus
et planta feritur ziziphus P.
Apr. 4, 1.
Oscensis ager V. 1, 57, 2.
Oscilla lupinorum. unde germen
enascitur C. 2, 10. 3. umbili-
cum vocari a Plinio, docet BE-
ROALDVS.
Osseus culter C 12 45, 4. cuneus
C 5, 11, 4. P F. 17, 2
Ossiculare remedium Veg. 6, 28 6.
Ossiligo Veg. 3, 22, 1. 4, 14, 1
et 3 not ad. eg. 2 52, 1.
Ossuosa loca Veg 3, 13, 4.
Ostendit idem milium b. e. eandem
naturam prae se fert V 1, 45, 1.
Ostentus soli ager, expositus Ca.
6, 2 et 4. V. 1. 24, 1. V. 1, 25.
Ostiae in hore V. 3 2, 7.
n Ostiensis villa. V. 3, 2, 7.
Ostigo, morbus ouini pecoris C.
7, 5, 21. Vide notam et ad Veg.
2, 52, 1
Ostiolis munitis aditus C. 8 14, 1.
Ostium. ostia aperire muribus ac
formicis, de area rimosa V. 1,
51, 1.
Ostrei testae siccae tufae P. 1, 41,
3. ostrea in piscinis marinis li-
mosis nutriuntur C. 8, 16, 7.
Ostreorum historiam egregie illu-
strunt verba Xenocratis c. 36.
"Οστρεα τὰ πελάγια πάντα
καὶ ἀχρεῖα, διὰ τὸ μὴ θεωρεῖ-
σθαι ὑπὸ ἡλίου γίνεταί δὲ καὶ μι-
χρομεγέθη πικρὰ δ' εἰσι καὶ ἄν-
εδώδιμα, διὰ τὸ δηκτικὸν τῆς
κοιλίας. Χαίρει γὰρ ἐπικιρνά-
T. IV. P. III.

μενον γλύκεσι κράσει, (*Rasatus*
γλυκεία κράσει vertit, ἡλίῳ
γλύκεσιν ὑδάσιν;) γλυκυχύλης
προσαυξον σάρκας διὸ κάλλι-
στα κατὰ τὰς ἐκβολὰς τῆ Νείλω
ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐν Ἐφέσῳ κα-
τὰ τὴν εἰσβολὴν τῆ καύστρου
(eis καταβολὰς σφινια cenfeso;
horum loco inclusa habet Rasat-
ius) τιθέντες (ἡλίῳ τίθενται)
ὡς σπέρματα καὶ αὐξεται ἕασι
δὲ ἐμπίπλαντι παχυνόμενα
λευκῶ χυμῶ γαλακτώδει; *Dia-*
philus ap Athenaeum III. p 92.
ὄστρεα — κράτιστα τὰ θαλάσ-
σια ὅταν λίμνη ἢ ποταμὸς πα-
ρακείμεται, γίνεται γὰρ εὐχύλα
καὶ μείζονα καὶ γλυκυτέρα τὰ
δὲ πρὸς ἡίοσι καὶ πέτραις ἰλύος
καὶ ὑδατος ἄμιγῃ μικρὰ, σκλη-
ρὰ, δηκτικά τὰ δ' εἴρινα ὄ-
στρεα καὶ τὰ κατὰ τὴν θέρου
ἀρχὴν κρείσσονα πλήρη, θα-
λαττίζοντα μετὰ γλυκύτητος.
Apud Romanos primus Sergius
Orata ostrearia in lacu Boiano.
collocavit. Cf Plinius IX. c. 51
et 54. Macrob. Satur. 2, 11. Ho-
ratii Epod. 2, 50. Serm. 2, 4.
27. Ex Plinio huc pertinet locus:
9. sect. 74 nuper conperit in
ostreariis humorem iis foetificum
lactis modo effluere.
Ostreorum testae Veg. 3, 62, 2.
Otiosus fons, *rapiao oppon.* P. 1,
37, 3.
Otium. otii pariter et negotii red-
denda ratio C. 2, 22, 1.
Oues laudantur V. 2, 1, 4. disci-
plina ouium V. 2, 2. int. C. 7,
2—5. int. earum genera Alti-
nates, Gallicae, Milesiae C. 7, 2,
3. Graecae, sicut Asianae vel
Tarentinae P. N. 13, 5. C. 7,
4. int. pellitae Tarentinae et
Atticae V. 2, 2. 18 testae caed.
C. 7, 2, 3. quadratae laudantur
C. 7, 2, 3. ferae V. 2, 1, 4. ne
scabie ricinifue infestentur Ca.
96. medicinae earum C. 7, 5.
earum fructus qua lege venire
soleat a. 150. Oues, hirtae et
molles. Vide Hirtus.
Ouarum pecus C. 7, 6, 1. ouia-
S riae

- riae pecuariae grandes V. 2 pr. 6.
- Ouile pecus V. 2, 2, 6.
- Ouillum genus quae pascua desideret P. N. 13, 3. *add.* C. 7, 2, 6. Dioscor. 4, 136. de adianto: *Φυτεύεται δὲ ἐπὶ ὠφελείᾳ προβάτων ἐν ταῖς μάνδραϊς* quod idem de alyssis annotauit Plutarch. Q. S. III. 1. et Aelian. H. A. 9, 31.
- Ouinii vnde dicti V. 2, 1, 10.
- Ouo, *ouas* *vid.* ad V. 3, 9, 9.
- Ouum gallinaceum crudum deuoratum C. 6, 4, 2. Veg. 4, 2, 8. oua vt feruentur C. 8, 6, 1. minuuntur sale C. 8, 6, 2. feruari et supponi vt debeant C. 8, 5, 8, 6, 1. P. 1, 27, 1. animantur C. 8, 5, 10. ouorum albus liquor medetur suffraginis mulis C. 6, 38, 2. oua ὑπηνέμια V. 2, 1, 19. oua rotunda et oblonga sexu differunt *not.* ad Varr. 3, 9, 12. Col. 8, 5. ouorum testa aceto resoluta Veg. 5, 63. *not.* p. 97. eadem observatio subest artificio tradito in Geopon. 14, 10, 2. Plinius 10. l. 80 oua aceto macerata in tantum emolliuntur, vt per annulos transcant. *Talia ex oleo fricta coeliacis, dat in medicina 29. sect. 11. ubi vide annotat. Harduini.* ¶ oua plena mensurae nomen Veg. 2, 28, 19. 6, 8, 4. ¶ ouum in ludis Circensibus et Cereali pompa V. 1, 2, 11.
- Oxygala C. 12, 8. *not.* Ctesias ap. Photium in Indicis πίνουσι δὲ γάλα καὶ ὀξύγαλα τῶν προβάτων. *Vnde patet, liquidae potionis genus fuisse ὀξύγαλα. ὀξύγαλα ἡδυσμένον* in coena Persarum regis memorat Polyaeus 4, 3, 31.
- Oxygarum C. 12, 57.
- ex Oxymelli Ca. 157, 8. oxymelli superfunde C. 12, 56, 3. ad oxymellis crassitudinem Veg. 3, 48, 4.
- Oxyporum pretiosius C. 12, 57, 5.
- Ozaenae asperiores Veg. 1, 9, 2. *Etiam 3, 49, 5. 5, 21, 4. ad pedes pertinere videntur. Et Hippiatr. Ruell. p. 113, a. proponitur*
- quidem initio* remedium Absyrti foedis narium viceribus, quas vocant ozaenas: *sed deinde Eumeli medicamentum sub eodem titulo haud dubie ad pedes pertinet.* Gesner.
- P. *notat* pondo. Sic casei P. 11, 5. *h. e.* pondo duo semis Ca. 84, 1. et P. — *h. e.* pondo quadrantem *ibid.* casei recentis P. III. pondo tria, et p. p. P. S. pondo semis Ca. 85. *Ita etiam* Ca. 158, 1. *vid.* Pondo.
- Pabularis vicia C. 2, 14, 1. P. 1, 6, 14.
- in Pabulationem spurce versantur fues C. 7, 9, 14.
- Pabularia corbis C. 6, 3, 5. II, 2, 99.
- Pabulor. pabulantur aues, cibum capiunt C. 8, 15, 5. ¶ pabulandae sunt fimo oleae C. 5, 9, 13.
- Pabulum bubus vt parari darique debeat Ca. 54, 1. 60. pabulorum genera et satio C. 2, 7, 1. 2, 11, 1. V. 1, 23. V. 1, 31, 4. *Vide in Ocimum.* in pabulum conferitur vicia C. 11, 2, 71. pabula viridia C. 7, 9, 9. pabulum aridum Ca. 30. hibernum Ca. 149, 1. ouibus Ca. 5, 8. ¶ Pabulum maiorum Ca. 71, 4. *not.* nam eo quasi pabulo gliscit terra C. 2, 5, 1. vt stercore velut pabulo absumas vires refoueas C. 2, 14, 3. saginata largioribus pabulis terra C. 2, 1, 5. pabula praebere nouali C. 10, 84. *sic* cibum arborum dixere Lucret. 1, 354. *et Plin.* 17, 2. τροφήν Theophrastus de caus. plant. 3, 26. quincibi maioris plantae quaedam V. 1, 23, 2.
- Pactae plantae, a pangendo P. Ian. 14, 1.
- Paeon Delic, et Euie, Euie Paeon C. 10, 224.
- Paedagogi agriculturae C. 1, 1, 13.
- Paeuinosa area, an grana? V. 1, 51, 1.
- Paeusti rosaria C. 10, 37.
- Pactum

- Pactum (Papyrium) *legendum arbitror pro Pera* V. 2, 1, 1. Gesn.
- Paginae marmoreae pavementis impressae P. Mai. II, 3.
- Πάγκροι, cancri marini P. 1, 35, 7.
- Pala Ca. 10, 3. *vid. ad C. 5, 9, 8.* ferrato robore C. 10, 45.
- Παλαίστρα V. 2 pr. 2.
- Palatini, qui montem illum incolunt C. 1, 3, 7.
- Palatum suaue domini parauit ornithonas V. 3, 3, 7. palato torpenti C. 10, 110. palata docta et erudita C. 8, 16, 4.
- Palatus, *a, um.* palatae et ligatae vineae C. 11, 2, 11.
- Palea vnde dicta V. 1, 50, 3. palea vestitum granum C. 2, 9, 15. paleae a frumento vt. separantur C. 2, 21, 5. quae optima C. 6, 2, 3. hortis noxiae P. 1, 36, 3. palearum depositio P. 1, 32. paleae ex leguminibus C. 7, 3, 22 *In faba paleae sunt calami vel culmi vt interpretatur Pontedera Postum. II. p. 151.* in C. 2, 10, 9. *ibid. sect. 13 et 14.* *J* Palea subrubra subalbicans gallorum laudatur V. 3, 9, 5. paleae ex rutilo albicantes vel vt incanae barbae dependentes gallinaceis C. 8, 2, 9. *J* palea et galea confunduntur a librariis C. 8, 2, 2. *vi. no. J pro solea videtur posita a librario* V. 1, 23, 6.
- Palaria, vt foenilia C. 1, 6, 9.
- Palaribus boum a collo demissis V. 2, 5, 7. C. 6, 1, 3. larga et circa genua fluentia P. Mar. 11, 2. *Austriacis der Goder anffore Hobberg in Georg. Curios.*
- Paleatum lutum, cum palea subtractum C. 5, 6, 13. C. 12, 43, 1. Arb. 26, 5. *item* 12, 21, 2.
- Pales magna C. 10, 4.
- Palilibus asses soluere V. 2, 5, 1. *Vide Parilia.*
- Paliurus C. 7, 9, 6. 11, 3, 4.
- Pallae marinae Veg. 6, 12, 3.
- Palladii rami, oleae P. inf. 51.
- Palladia amurca C. 10, 353.
- Pallidior fit ficus vetustate, *situm contrahit* V. 1, 67.
- Pallorem trahere C. 12, 41, 4. *not. capere* 12; 50, 16. exfaniare C. 12, 55, 1.
- Palinae plantatio et cultura P. Apr. 5, 2. O. 12, 1 sq. cum cannabi et lino, iunco coniuncta V. 1, 22, 1. *conf. C. 5, 5, 15.* *J* palma vnguentariorum Ca. 113, 1. *not. Co. 12, 20, 5.* cortex de palma C. 12, 53, 2. *not. J* palma campestris C. 3, 1, 2. *J* palmam fert mel Siculum V. 3, 16, 14. *J* Palma in vite maior flagello, vnde etiam vuae nascuntur V. 1, 31, 3. *add C. 3, 17, 4. 4, 15, 3. 4, 24, 12 et 13* in palmam pendere dicit vitis V. 1, 8, 6. *Est igitur Palma haec palnes, ubi vid. J* Palmas de cauterio accipit bos paralyticus Veg. 5, 40, 3. *Notat vestigium forinae cauterii, vt postea stella, virgulae. vid. palmula. Compara illud Quintil. Decl. 1.* Manus palmare veltigium potest. Et pines sanguine palmaris. Gesner. *Vide not. p. 36.*
- Palmare, i. e. materias alligare C. 11, 2, 96.
- Palmares scrobes P. F. 24, 1. P. Mar. 10, 11. palmaria spatia C. 8, 3, 9. 11, 3, 21.
- Palmaria insula V. 3, 5, 7.
- Palmes qui foecundus C. 3, 10, 14. focaneus C. 4, 22, 10. vltimus plurimum fructum adfert *rel. C. 5, 6, 26.* ad pangendum qualis eligendus P. F. 9, 7. palmitum duo genera C. 5, 6, 29. Knotholz.
- Palmeus. palmae sporta P. F. 27. palmae tegetes C. 5, 5, 15. *conf. V. 1, 22, 1.* palmae scopae Martiali Apoph. 82.
- Palmipedale limen V. 2, 4, 14. *h. e. Crescentio interprete, palmi vnus supra pedem. Sic palmipedalis malleolus C. 3, 19, 1. quem eodem modo interpretatur Beroaldus.*
- velut Palmulae sunt cauterio Veg. 1, 28, 4. *vid. Palma.*

- Palmum** (ad) id. est ad quartas decoquere C. 1, 2, 34. not.
- Palo.** palare et ligare vineas C. 11, 2, 16. palandus humidus locus ad fundamenta P. N. 15, 2.
- in Palpebris** aut auribus asinorum pili colorem sobolis variant P. Mar. 14, 3. *de Linguae maculis b. v.*
- Palumbus** vt farciatur Ca. 90. C. 8, 8.
- Palus oleastri, pini, querci,** radicibus arborum infigitur fecunditatis augendae causa P. Mar. 8, 2. N. 7, 4. palus de buxo P. Ian. 15, 18. *vid. Cuneus.* Palus e pertica V. 1, 8, 4. palo locum facere plantae P. F. 25, 28. ¶ palus pro talea C. 5, 9, 3. not. Similiter iungit Theophr. C. P. 1, 13. κλήματα, κράδας, χάρακας: Idem C. P. V. 1. distinctius: οἶον κλήματα καὶ κράδας καὶ ελαίας χάρακες. In olea igitur proprie dicuntur et graece χάρακες qui latine *pali*.
- Palustris** ager C. 8, 14, 2. palustres vineae C. 12, 21, 4.
- Pamphylia** C. 11, 2, 56.
- Pamphylio** profundo pascitur he-
lops C. 8, 16, 9.
- Pampinacea** cripa C. 12, 20, 5.
- Pampinari**us palmes quis C. 5, 6, 29. pro frugifero ponendus non est P. F. 9, 7. pampinaria virga C. 3, 10, 7. pampinari-
um sarmentum C. 3, 10, 5. pampinariae materiae C. 4, 24, 11. pampinaria sarmenta P. F. 15, 2. C. Arb. 3, 1. C. 4, 11, 3.
- Pampinatione** frequenti detrahenda superuacua C. 4, 6, 1. quae eius tempestiuitas C. 4, 6, 5. 4, 7, 1. 4; 28, 1. P. Mai. 2, 2. prima C. 11, 2, 38.
- Pampinator** C. 4, 10, 2. 4, 27, 5. 5, 5, 13.
- Pampino.** pampinare quid Ca. 33, 3. V. 1, 31, 2. pampinatur salix C. 4, 31, 2. velut pampinare *de aliis arbusculis* C. 5, 10, 21. pampinandi modus C. 5, 5, 14. regula C. Arb. 11. épamprer les vignes *Gallis. Cf. de pampino et pampinatione ad V. 1, 31. Col. 4, 6 et 27. not.*
- Pampinus** qua parte ferax C. 3, 17, 3. pampinis vitem spoliante C. 11, 2, 61. pampini racemarii C. 3, 18, 4.
- Pampinum** inter arbores siluestres in C. 7, 9, 6. *offerunt Codd. ubi pinum. eam intelligo; quam Ovidius baccis caerulam dicit Metan. 10, 98. ubi antea ficus pro pinus legebatur, sed hoc Codd. dant; tinum malebat Sabnastius. Est viburnum tinus Linnaci, quem olim laurum siluestrem Romani vocabant, teste Plinio.*
- Panas** biformes C. 10, 427.
- Panax** vt feratur et colatur C. 11, 3, 29. not. panacis radices C. 6, 5, 2. panacem medica lacrima C. 10, 103. (*ille est opopanax*) add. C. 11, 3, 17. panacis Syriaci Veg. 3, 56, 1. Graece πάνακες.
- Pandurus** furculos P. F. 9, 10.
- Pandararia** insula muribus infesta V. 1, 8, 5. turturum et coturnicum ferax V. 3, 5, 7.
- Pando;** *as.* ne pandentur onere perticae C. 4, 16, 4.
- Pandere** ficos et poma C. 2, 22, 3. vvas in sole C. 12, 39, 1.
- Pangere,** et depangere C. 11, 3, 26 et 30. malleolos C. 3, 3, 12. pangitur litera in cera in crone calami, et herba in terra cus-
spide sarculi C. 10, 252. ad pangendum qui eligendi palmi-
tes P. F. 9, 7. panguntur vete-
re sarmento C. Arb. 3, 3. pan-
genda vitiaria malleolis quam recentissimis C. 11, 2; 18. *vid.* V. L. panguntur in seminario ipsa poma P. Ian. 15, 1. cum panxeris taleam C. 11, 2, 42.
- Panici** satio et cultura C. 2, 9, 17. P. Mar. 3. panicum pinsitum C. 2, 9; 19; ubi ferendum Ca. 6, 1. in pabulo bobus dat Ca. 54, 4. *Panicum a paniculis et pano, qui graeco πῆνος, πῆνιον, et*

- τι et τολύπη, glomo, respondet, dicens censet Plinius 18. sect. 10. no. 3. ubi milii et panicis differentiam tradit. Theophrastus μελίην interdum ἔλυμον dixit, nusquam iuxta ἔλυμον et μελίην nominavit, ut distingueret, quod tradere videtur Harpocrationis locus in vocabulo μελίην, sine dubio vitiosus, ubi nominat ex Theophrasti Historia plantarum librum VII, ubi hodie nihil sinitise legitur, quamquam initio οὐκάνι μελίην iuxta κέγχρον nominatur. A graeco πυρίκη derivat Scaliger Coniect. ad. Varron. p. 45. Albertus Mag. Vegetab. p. 473. milium ait esse spica divaricata, panicum spica simul stante in culmo vno. Milium est Linnaei panicum miliaceum, Hirse; panicum contra id, quod Italicum Linnæus cognominat, unde nostris Pennich, Pfännig, Pfench, Fench audit, diversum a panico germanico; a cauda vulpina Fuchschwanz cognominato.
- Pantuleus Parva V. 3, 5, 18.
- Papaueris satio et cultus C. 11, 3, 42. P. S. 13, 1. papauer anetho iung. C. 10, 314. cereale - papauer ibil.
- Paphie lactuca C. 10, 193. Paphios thyrsos C. 10, 370.
- Papiliones ut enecentur in alvearibus C. 9, 14. 2. it. 8 et 9. P. Mar. 15, 4. Apr. 8, 7.
- Papilla vberis C. 9, 11, 4. Papillae fontibus jorte melius conueniunt, quam mammillae vid. ad V. 3, 14, 2.
- Papulae in pecore ut curentur C. 6, 31, 2. papulis aestuans prurigo Veg. 3, 71, 2.
- Papyri ligamen C. 6, 6, 4. Veg. 3, 3, 4. papyro faciendum vinculum P. F. 29, 2. conf. P. F. 33. papyri vsus ad fistulas Veg. 2, 13, 5. 2, 23, 2. 2, 26, 1. papyrus candelarum purgata Veg. 2, 57, 1.
- Par. pari pondere C. 12, 51, 2. pari libra cum aequore maris C. 8, 17, 4. paria facere cum
- rationibus domini C. 11, 1, 24. et 1, 8, 13.
- Paracenterium Veg. 2, 17, 2.
- Paracentesis, παρακέντησις Veg. 1, 43, 3. in cura oculi Veg. 2, 17, 1.
- Paralysis ex frigore sustinet stomachus Veg. 3, 34. patiuntur iumenta Veg. 3, 41, 1.
- Parastatica Veg. 4, 1, 2. inter ossa equi.
- Patata messis, matura P. Iun. 2, 2.
- Parcere opera Ca. 1, 1.
- Parcus putare C. 4, 24, 18. si lectio sana est.
- Paridius Veterensis C. 4, 3, 6.
- Paries. parietum tectura fortis et nitida ut fiat P. 1, 15. intra parietes continere C. 12, 1, 5. pro Parietaria herba scribitur Paritaria aliquoties apud Veg. v. g. 3, 65, 11. 3, 66, 5. legebatur. Eadem Vrceolaris.
- Parilia, festus dies V. 2, 1, 9. C. 7, 3, 11. Vide Palilia. Locus Ciceronis et Solini de Palilibus et die natali Romae urbis illustrat locus Plutarchi in Rom. c. 11, huc transferendus ob auctoritatem Varronis: ἐκείνην δὲ τὴν ἡμέραν, ἢ τὴν πόλιν, ὁ Ῥωμύλος ἐκτίσεν, ἀτρεχὴν τρακκάδα τυχεῖν λέγουσι, καὶ σύνοδον ἐκλειπτικὴν ἐν αὐτῇ γενέσθαι σελήνης πρὸς ἥλιον, ἢ εἰδέναι καὶ Ἀντίμαχον οἰονταὶ τὸν Τίλον ἐποποιὸν εἶτε τρίτω τῆς ἑκτῆς Ὀλυμπιάδος. Ἐν δὲ τοῖς κατὰ Οὐαδῶνα τὸν Φιλόσοφον χρόνοις, ἄνδρα Ῥωμαίων ἐν ιστορίᾳ βιβλιακώτατον, ἢ Ταρτίου ἐταῖρον αὐτοῦ, Φιλόσοφος μὲν ἄλλως καὶ μαθηματικὸς, ἀπτόμενος δὲ τῆς περὶ τὴν πίνακα μεθόδου θεωρίας ἕνεκα, καὶ δοκῶν ἐν αὐτῇ περιττὸς εἶναι. Τῷ τῷ πρῶτῳ βαλλεν ὁ Οὐαδῶν ἀναγαγεῖν τὴν Ῥωμύλην γενέσθαι εἰς ἡμέραν καὶ ἄραν ἐκ τῶν λεγομένων ἀποτελεσμάτων περὶ τὸν ἄνδρα ποιησάμενον τὸν συλλογισμὸν, ὥσπερ αἱ τῶν γεωμετρικῶν ὑψηλῶν προβλημάτων ἀναλύσεις τῆς γὰρ αὐτῆς θεωρίας εἶναι, χρόνον τε λαβόν-

- τας ἀνθρώπου γενέσεως βίον προ-
επῆν. καὶ βίῳ δοθέντι θηρεῦ-
σαι χρόνον. Ἐποίησεν ἔν τῷ
προσταχθῆν ὁ Ταρτίος καὶ τά-
τε πάθη καὶ τὰ ἔργα τῷ ἀνδρὸς
ἐπιδῶν καὶ χρόνον ζωῆς καὶ τρό-
πον τελευτῆς καὶ πάντα τὰ τοί-
αῦτα συνθεῖς εὖ μάλα τέταρτη-
κότως καὶ ἀνδρείως ἀπεφῆναιτο
τὴν μὲν ἐν τῇ μητρὶ τῷ Ῥωμύ-
λῳ γεγενῆσθαι σύλληψιν εἰτε
πρώτῳ τῆς δευτέρας Ὀλυμπιά-
δος, ἐν μηνὶ κατ' Αἰγυπτίης
Χοιῶν τρίτῃ καὶ εἰκάδι τρίτης
ῶρας, κατ' ἣν ὁ ἥλιος ἐξέλιπε
παντελῶς, τὴν δ' ἐμφανῆ γενέ-
σιν ἐν μηνὶ Θωῶν ἡμέρᾳ πρώτῃ
μὲτ' εἰκάδα περὶ ἡλίου ἀνατολᾶς,
κτισθῆναι δὲ τὴν Ῥώμην ὑπ' αὐ-
τῷ τῇ ἐνάτῃ Φαρμαθὶ μηνὸς
ἰσταμένῃ, μεταξύ δευτέρας ῶ-
ρας καὶ τρίτης. Varro, qui ur-
bis initia ad Olymp. VI. annum
3. referebat, si fuit rationes Chal-
daicas Tarutii solas secutus, ve-
reor ut risum merito debeat. Cato
retulit ad Olymp. 7. 1. enimque se-
cutus Dionysius Antiq. I 74 II.
2. cum Eusebio. Cum Eratosthe-
bene ad Olymp. 7. 2. retulit Corn.
Nepos. Pictor amplexus erat
Olymp. VIII. Cincius XII. Var-
ronem Pomponius Atticus in An-
nalibus fuerat secutus, cuius de-
inde auctoritas plurimum valuit
apud Ciceronem et reliquos eius
aetatis scriptores. Cato quidem
callide abstinuerat comparatione
graecorum temporum, uti tes-
tatur Dionysius I, 74. qui an-
num Catonianum V. C ipse
composuit cum regulis Eratosthe-
nenis. Addo nunc locum Ly-
di περὶ μηνῶν a Schowio editi:
Ῥωμύλος δὲ κτίζει τὴν Ῥώμην
τῇ πρὸ δέκα μιᾶς καλανῶν
μαῖν κατὰ τὸ τρίτον τῆς ἔκτης
ἢ ὡς ἕτεροι κατὰ τὸ δεύτερον
τῆς οὐδόνος, ὡς Ταρτίος ὁ
μαθηματικὸς κατηστέρηξεν, ἡ-
λίῳ μὲν ταύρῳ, σεληνῆς δὲ
παρθένῳ, Κρόνῳ δὲ ζυγῷ, Διὸς
δὲ λέοντι, Ἄρεως ζυγῷ, Ἀφρο-
δίτης ταύρῳ, Ἐρμῆ κριῷ· vbi
- alter Codex habet: ὅτι ἡ ῶρα
τῆς Ῥώμης ὅτε Ῥωμύλος ταύ-
την κτίζειν ἤρξατο, ἐστὶν ῶρα
δευτέρα πρὸ τρίτης, ὡς Ταρτί-
ος ὁ μαθηματικὸς κατηστέρη-
ξε, Διὸς μὲν ἰχθύσι, Κρόνῳ δὲ καὶ
Ἀφροδίτης καὶ Ἄρεως καὶ Ἐρ-
μῆ σκορπίῳ, ἡλίῳ δὲ ταύρῳ καὶ
σεληνῆς ζυγῷ. Posterior narra-
tio magis consentit cum loco
Ciceronis. Locus Varronis ex
Libro XIV. Rerum humanarum,
quem de Iano deo ibidem ex-
cerptit Lydus, existat partim in-
tegrior apud Augutinum de
Civit. Dei VII. c. 8.
- Pario pariunt non omnia V. 2 I,
27. peperere poma ficus P.
Mar. 10, 24. pariunt ficus ob-
rutae in seminario V. 1, 41 5.
in pariendis colibus vires habet
sarmentum V. 1, 32, 2.
- Parma C. 7, 2, 3.
- Paro. parare praedium Ca. 1, 1.
- Parorides Veg. 3, 23, 1.
- Parra Pantuleius V. 3, 5, 18.
- Parthasius C. 1 pr. 31.
- Pars et species Synonyma V. 3, 3,
37. a qua parte bonus appella-
tur, i. e. qua de causa V. 1, 7,
7. parti, pro parte V. 3, 3, 8 et
9. Ca. 136. not. ὅ partes prio-
res agit, quod utile est V. 1, 4,
2. ad partes alium vocare V. 2,
9, 16. ad partes paratum veni-
re V. 2, 5, 2. ὅ partibus et
pauullatim praebere cibum C. 2,
13, 2.
- Parra, quae peperit C. 7, 4, 3.
- Parthenope docta C. 10, 134.
- Parthorum consuetudo in equis
domandis Veg. 2, 18, 37.
- Partiario Ca. 16 et 137. vid. no.
- Participes agrestium operum C.
1 pr. 28.
- Particularim mercari gregem C. 7,
6, 5. vocare loca V. 2 pr. 2.
- Partim solitariam pro praesertim
propter compendium aut notam li-
bratiorum poni videtur Ca. 5, 6
et 6, 3 Gesner.
- ad Partiones aptae gallinae V. 3,
9, 4.
- Partita in sex V. 1, 37, 3.
- Partura,

- Partura, *partus* V. 2, 1, 27.
 Parturit gramine solum C. 10, 10.
 Partus foeminae appropinquat C. 8, 11, 8. pecoris custodiri et adiuuari ut debeat C. 7, 3, 18. a partu statim genitus asellus C. 6, 37, 8. partu fructus utilis non est mulus V. 1, 8, 2. *J* partus sui desiderio laborat equa C. 6, 27, 12. gemini familiares Aethiis et Aegyptiis C. 8, 1, 1. *J* partus de vite V. 1, 8, 7. C. 3, 10, 16.
 Parum bonae nutrices sunt C. 8, 5, 24.
 Pascitant apes V. 3, 16, 19: *sed recte Pontedera Codd. scripturam pascitant praefert in Postumis.*
 Pasco. pascendi ratio triplex V. 2, 1, 16.
 Pascua vri quando soleant P. Aug. 4. C. 6, 23, 2. *not.*
 Passer Petronius V. 3, 2, 2. *J* Passer piscis C. 8, 16, 7. *vid.* Rhombus.
 Passionis dysentericae limus P. F. 31, 2. haec passionum genera Veg. 2, 10, 1. *et saepe pro morbo.*
 Passus, pedes quinque C. 5, 1, 5.
 Passus, *a, um.* Passae uuae ut fiant C. 12, 39, 4. *J* Passum (*vinum*) ut fiat C. 12, 39. eo uti licet ad conditum P. O. 19. de passio ossae Veg. 2, 8, 2. *ex uua passa fit et dicitur, graece γλύκός, πράμιος et κρητικός Dioscor. 5, 9.*
 Pastinacae satio et cultus C. 11, 3, 35. P. F. 24, 9. genera duo C. 9, 4, 5. pastinacae agrestis semina C. 6, 17, 8. Veg. 4, 23, 2.
 Pastinationis ratio C. 3, 13, 1 sq. modus et mensura C. 11, 2, 17. reditus, *h. e. viuiradices, quae venduntur* C. 3, 3, 15. pastinatio emundata, inoecata, et aequata C. 3, 15, 1.
 Pastinator C. 3, 13, 12.
 Pastinatum suspensissimum C. 3, 13, 7. de pastinato eximuntur viuiradices C. 3, 3, 11.
 Pastino. pastinandi soli hortensis duo tempora C. 11, 3, 9. mensura quae sufficiat vineis C. 3, 16. pastinandus locus quomodo praeparandus P. Ian. 13, 7.
 Pastinum, instrumentum bifurcum angustis faucibus C. 3, 18, 1 et 6. *J* terra pastino et seminibus accipiendis parata: quando et quot generibus fiat P. Ian. 10, 1. *Sed F 9, 13. a scrobe et sulco distinguitur, estque fossum continuum. effodi quando incipiat P. D. 2. pastini mensura P. Ian. 12. pastinorum latitudini studere P. 1, 7, 2. pastinum vineaticum ut conferendum P. F. 9, 11. ad pastini similitudinem fodies hortum P. 1, 34, 2.*
 Pastio vel villatica vel agrestis V. 3, 1, 8. 3, 2, 13. villatica et pecuaria C. 8, 1, 2. pastiones laxae V. 1, 12, 1. mutantur V. 2, 2, 12.
 Pastito *vide in Pascito.*
 Pastores quot et quod genus habendi V. 2, 10, 1. pastor pauonum V. 3, 6, 5. columbarius V. 3, 7, 5. diligens C. 11, 1, 18. pastorum cellae C. 1, 6, 8.
 Pastoralis res V. 2 pr. 4. scientia C. 1 pr. 25. eius partes nouem V. 2, 11, 12. vita V. 2, 1, 5. canis qualis C. 7, 12, 3 et 8.
 Pastoricae rei origo, dignitas, ars V. 2, 1, 1. pastorica vita V. 1, 2, 16. *male legi pro pastorica vult Barth. ad Calpurn. ecl. 5, 105. Gesn.*
 Pastum exire V. 2, 2, 10.
 nondum patefactae rosae P. Mai. 17.
 Patena, *Φάρμη* Veg. 2, 28, 3. *not.*
 Paterfamilias in villa obseruare quae debeat Ca. 2. C. 1, 7.
 Paternae notae plerumque natis inhaerent C. 7, 3, 2.
 Patescere P. N. 7. de nucibus, antequam patefiant. V. L. est putrescant. *Nempe rumpuntur, cum putrescunt. Gesner.*
 Patibula in torculari Ca. 26. *vid. Popma de instrum. fundi c. 11. Apud Apuleium met. 4. p. 164 sq. explicant seruum s. uestem ligneum ossio*
 S 4

- ostio ocludendo. SCHOETTIG. Sed Turri. 6. 23. binas scalas interpretatur, in axiculum unum capitibus suis coniunctas, diuicatis ad innum cruribus, qualibus hodieque usus est, ubi simplices scalae applicari non possunt. Gesner; cuius est in *Thes. L. L.* haec interpretatio: Mihi videtur patibulum etiam hic esse lignum iugi instar, in usu transuersum, humeris impositum, e cuius utroque extremo suspensas corbularum vuarum, subleuantibus se inuicem manibus humerisque portabant facilius, ut hodie passim videmus aquam hamis ita gestari: *Locum Apuleii ibidem Gesnerus interpretatus est.*
- Patentia praestantes vites C. 3, 2, 20
- Patina aerea P. 1, 40, 3. In balneo subiecta miliario aereo, et superposita fornaci. Huc pertinere videtur locus Procopii *B. V.* 1, 13. ὡμὸν ἐτι τὸν ἄρτον εἰς τὸ δημόσιον βαλανεῖον ἐσκομίσας τὸν Ἀχιλέα, ἃ δὴ ἐνεργεν τὸ πῦρ καίεται, καταδέσθαι ἐκέλευσε καὶ ἐπειδὴ ἀμωσγένως ὀπταῖσθαι ἐδόκει etc. ubi Interpretres malebat ἀγκύλιον legi. patinas fictiles C. 12, 43, 2.
- Patior. patitur hortus inimicum puluerem palearum P. 1, 34, 1. formicas arbor P. O. 12, 8. vermes Persicus P. N. 7, 5. marem femina C. 6, 24, 2. *¶* patimur horis tribus (in eo statu esse) C. 12, 47, 10. exiguum patidum C. 12, 16, 1. not. vetustatem pati C. 2, 10, 3, 2, 19. cf. Gronou. ad Senec. Ep. 31. p. 195. *¶* quantum fabae patitur magnitudo *h. e.* quam magna est faba Veg. 5, 66, 2. *¶* Passiue usuruari (ut sinor) hoc verbum P. F. 25. obseruat Barth. 25, 7. sed non inuenio in illo titulo, nisi s. 6. ubi consuetam significationem retinet. Interim ita accepisse hoc verbum recorder Lenuulum ad Cic. fam. 12, 14. Quorum improbitatem aliquando
- rerundi, et non pati impunitate augeri, vile est reip.
- ex Patriis locis similibus C. 6, 2, 13.
- Patrare sementim Ca. 54, 1.
- Pauescere ad tactum C. 6, 2, 6.
- Pauculis verberare Ca. 29. condensare C. 1, 6, 12. inculcare, expolire C. 1, 6, 13. 11, 3. 34. aequata area C. 2, 20, 1.
- Paudi auditu, visu, boues *h. e.* ad audita, visa, C. 6, 2, 14.
- Pauimenta aedificii P. 1, 9, 1 *ii.* 4 et 5. ut fiant C. 18, 7. in solaribus P. Mai. 11, 1. Iun. 8. S. 15: testacea, marmorea, tessellata, scutulata, nigra P. 1, 9, 5. testacea superfunderi P. 1, 40 2. pavimento testaceo suffuso P. 1, 19, 1.
- Paulo. pauito Ca. 18, 7. ex graeco παῖω, unde et depanere apud Festum.
- Pauita solida terra area V. 1, 51, 1.
- Paulula pila Ca. 14, 2. paululo sale P. N. 22, 4.
- Paullum filiculae Ca. 158, 1. tritici salis C. 8, 5, 22.
- de Pauonibus V. 3, 6. C. 8, 11, P. 1, 28. Iunoni lacri *Vic. ad V.* 3 6. 2. *¶* Fircellius Pauo V. 3 2 2.
- Pauonini pulli C. 8, 11 13. pauonina oua V. 3, 9 10.
- Pauperies terrae P. 1, 19, 2. foetum vbertate foliorum compensata P. N. 9.
- Paupertas certissima C. 12, 2, 3.
- Paulatum et requierum Veg. 2, 10, 8.
- Pausae oleae V. 1, 60. incundisumae C. 5, 8. 4. ut condiantur C. 12 47, 2 et 9. ut epulis praeparentur C. 12 48, 1. pausae acerba C. 12, 47, 1. alba ut condiantur C. 12, 47, 2 et 7.
- Pausae eadem scribitur P. F. 18, 4. C. 5, 8. 4. C. Arb. 17, 3.
- Pausias pictor V. 3, 17, 4.
- Pavillo perforatum solum C. 4, 16, 3. ἀρτιφύως κραιμβῆς πάσσαλον ἐμβολία *Analect. Brunk. T. III. p. 186. no. 176.*

- Peccat vinum P. O. 14. 7. peccando discere C. 1, 1, 16.
- Pectinibus spicam legere C. 2, 21, 3.
- Pectirae lanae C. 12, 3, 6. pectita tellus C. 10, 94.
- Pectō. pectere ferro bicorni herbam C. 10, 148.
- Pectorosae aues C. 8, 2, 8.
- Pectunculi pisces C. 8, 16, 7. in piscina marina limosa nutriuntur. De pectinibus optime Xenocrates c. 19. Κτένες κράτιστοι οἱ εὐμεγέθεις, κοῖλοι, τὴν χρόαν μελάντεροι· ἀκμάζουσι δ' ἦρος καὶ θέρος· τότε γὰρ αὐξοῦνται, μάλιστα πρὸς σελήνην· διάφοροι δ' οἱ ἐν Μιτυλήνῃ πάντων μεγέθει, φύσει, εὐχυλία· φέροι δ' ὁμοίως· τάτοις ὁ Ἴόνιος κόλπος κατ' Ἰλλυρίδα καὶ Τυρρηνίδα καὶ Σαλώνας καὶ Λάτιον. — ἢ κ' εὐφθαροί. οἱ πυξίζοντες, καθάπερ τὰ ὄστρεα — εἰσὶ δὲ οἱ λευκοὶ καὶ πλατεῖς γλυκύτεροι, σκληροὶ δὲ οἱ λευκοὶ, (μέλανες forte) οἱ δὲ πυρροὶ βρωμώδεις — οἱ δὲ ποικίλοι μέσοι· καὶ ποσὰ δὲ αὐτῶν ἐμφέροι Φυκίοις· quorum partem transtulit Plinius 32. f. 53. Pectines maximi et nigerrimi aestate, laudatissimi Mitylenis, Tyndaride, Salonis, Altini, Antii, in insula Alexandriae in Aegypto: pectunculi, purpurae etc. ubi Codd. nil variant, nisi quod Chiffi. post laudatissimi addit autem. Vides pro Τυρρηνίδα, quam ex Codice Rasarii et Mosqueni addidi, Plinium Τυνδαρίδα, deinde Ἄντιον legisse pro Λάτιον, cui Λάδεστον vel Ἄκτιον substituebat, Plinii locum ignorans, Wesseling ad Anton. Itiner. p. 269. Diphilus apud Athenae. p. 90. τῶν δὲ κτενῶν ἀπαλώτεροι μὲν εἰσιν οἱ λευκοὶ· ἄβρωμοι γὰρ καὶ εὐχολιοί· τῶν δὲ μελάνων καὶ πυρρῶν οἱ μείζονες καὶ ἐαρινοὶ εὐστομοί· κοινῶς δὲ πάντες εἰς. Methymnaeos pectines laudant Philyllius ap. Athen. p. 86. et Archestratus ibid. p. 92. Inter conchyliā
- binaria testis fratris numerat Aristoteles H. A. 4, 4. P. A. 4, 5 et 7. Nimia anni siccitate rursus fescere (πυρρῶς) atque adeo miterire docet H. A. 8, 20 ubi instrumento abradi ait a piscatoribus de petris. Gallis dicuntur Pectōcles.
- Pecua et homines V. 2, 1, 3. pecua salua Ca. 141, 3.
- Pecuarius, a, um. Pecuarii Apuli V. 3, 17, 9. Athlerae V. 2, 1, 2. pecuarius canis C. 7, 12, 8. pecuarii greges V. 2, 5, 17. pecuaria res. Vi. 2 pr. 4 et 7. quaestio V. 2, 2, 1. negotiatio C. 8, 1, 1. pastio V. 3, 1, 8, 3, 2, 13. C. 8, 1, 2. Pecuariae grandes ouariae et aquariae V. 2 pr. 6. nobiles V. 2, 1, 2. vide ad V. 1, 19, 4.
- Pecunia assaria Ca. 132, 2. not.
- Peculiare aliquid in fundo pascere liceat praefectis V. 1, 17, 7.
- Peculium vnde dictum V. 1, 2, 17. C. 6 pr. 4. danda opera ut praefecti habeant V. 1, 17, 5.
- Pecunia vnde dicta C. 6 pr. 4. pecunia assaria Ioui daps Ca. 132, 2.
- Pecus, oris. pecoris maioris et minoris species trinae V. 2, 1, 13. pecorum atque agrorum cultus C. 6 pr. 3. in pecore parando et pascendo quae obseruanda V. 2, 1, 17. Pecus ut curandum villico Ca. 5, 6. caractere signatur P. Jan. 16. annuo delectu reparatur C. 6, 22, 1. magistrōs quales desideret C. 1, 9, 1. in pecore mastando quae obseruanda C. 12, 53, 1. Pecus Graecum, de ouibus C. 7, 4, 1. ouillum, Tarentinum, hirtum, caprinum, mutillum, cornutum, raripilum, fetosum C. 1 pr. 26. volatile C. 4, 8, 3. aquatile C. 8, 17, 7. malum, mediocre, de apibus C. 9, 8, 6.
- Pecus, udis. pecudis genus, de equis C. 6, 27, 13. 6, 30, 1. 6, 34, 1. pecudes pro regionis caelique statu variant C. 6, 1, 1. quaedam culturis inimicae V. 1, 2, 18.

- 2, 18. pecudum ferarum genera V. 2, 1, 5.
- Pedali spatio C. 4, 16, 2. C. Arb. 16, 3. pedalis longitudo C. 4, 7, 3.
- Pedamen teres C. 4, 26, 1. pedaminum prospiciendorum ratio C. 4, 30, 1. pedaminibus adnixae vites C. 5, 4, 1.
- Pedamenta, quibus stat rectis vinea V. 1, 8, 2. quatuor generum V. 1, 8, 4. vestire C. 4, 1, 1. in pedamentis fructus claudicat C. 4, 2, 1.
- Pedaneum rudus: P. Mai. 11, 2. *i. e. pedis crassitudinem habens.*
- Pedestri sermone Veg. 4 pr. 2.
- Pedicino, et pedicinis duobus Ca. 18, 3.
- Pedicularis herba C. 6. 30, 8. *ubi Eumelus ἀργιστάφιδα nominat.*
- Pediculi uuarum impicantur C. 12, 43, 1. pediculis malorum pice feruenti mersis P. F. 25, 18. pediculis: Punicorum torquent C. 12, 44, 2. *vid. Petioli.*
- Pedissequorum turba C. 1 pr. 12.
- Pegasidum comites C. 10, 263.
- Pelagici pisces C. 8, 17, 14.
- Pelagii pisces V. 3, 3, 10. C. 8, 16, 8: greges piscium C. 8, 17, 8.
- Pelamis C. 8, 17, 12. *De Pelamide dixi in Historia literaria Piscium. Hic licebit locum Xenocratis cap. 34. expedit: πηλαμὺς μικρὰ γίνεται ἐν μεσογαίαις — κυβινοπηλαμὺς μετὰ μ' ἡμέρας ἐπὶ πόντῳ μετὰ λίμνην ὑποστρέφεται ὅπου Ῥαφαρίης pelamis exigua nascitur in Maecotide: Legit igitur scriptum in suo Codice ἐν Μαιώτιδι: quo ducit lectio Cod. Mosquensis: ἐν μεσόταις Pelamys parua proprio vocabulo cordyla dicebatur. Deinceps Rafarinus: Cybium hoc est concisa pelamys, quae post quadraginta dies a Ponto in Maecotim reuertitur: Codex Mosq. κυβιον, πηλαμὺς (in margine κύβιον) ἡμέρας ἀπὸ πόντου ἐπὶ μετὰ λίμνην in margine: μαιώτιδα unde corrige: ἀπὸ πόντου ἐπὶ Μαι-*
- ώτιδα λίμνην. Tivvov emendationem, qui haec vertit Plinius 32. f. 53. Colias siue Parianus siue Sexitanus a patria Baetica, lacertorum minimi: ab iis Maeoticis: cybium, ita vocatur concisa pelamis, quae post XL dies a Ponto in Maecotim reuertitur: cordyla, et haec pelamis pusilla, cum in Pontum o Maecotide exit, hoc nomen habet: In quibus Plinii verbis turbatum a libyariis fuisse suspicor. Colias nulli extra hunc locum nominat; de lacertis haec tantum pauca paulo post inseruit: Sunt lacertorum genera: Parianum coliam laudat Arcestratus ap. Athen. III. p. 116. καὶ πάριον κολιῶν κυβρῆ τροφὸς εσκε πολίχνη. Diphilus Siphnius ibid. p. 121. ὁ κολίας δὲ κολλοσκιλλωδέστερος, δητικώτερος καὶ καυχυλωτέρος, τροφίμος κρείσσων δὲ ὁ Ἀμύκλαιός καὶ Ἰσπανός ὁ Σεξιτανός λεγόμενος λεπτότερος γὰρ καὶ γλυκύτερος. Martialis Sexitanus lacerti caudam dixit VII. Ep. 77. Idem XI. 53. tenui maiorem cordylam lacerto dicit; unde de magnitudine licet iudicare. Idem tutatos lacertos scētis axis coronatos habet. Graece lacertus dicitur σαῦρος et τροχίλος, de quo, ut colia, dixi in Histor. litter. Pisc. p. 64. 65: Hiccius medicus ap. Athen. VII. p. 321. coliam scombro maiorem facit his verbis: Ἰκέσιος φησὶ τὰς σκόμβους ἐλαχίστους μὲν εἶναι κατὰ τὸ μέγεθος, τροφίμωτέρας δὲ τῶν κολιῶν καὶ εὐχυλωτέρας, ἢ μὲν εὐεγκριτωτέρας. Hirundine et myrme vel μυρμία (mormyrum interpretatur Athenaeus) piscibus minores coliam et scombrum facit Epicharmus ibid. p. 321. ubi colia et scombro maior thynnus asseruntur. His igitur ex testimoniis liquet, lacertum cordyla thynnide maiorem esse coliam. Coliam scombro aequallem fere ponit Epicharmus, sed Hiccius scombro maiorem facere videtur,*

cum scombros. omnium minimos facit cum colia comparans. Coliam porro Martialis videtur lacertum Sexitanum dicere. In quo nisi me coniectura fallit, cordyla minor colias erit. Itaque Plinius ponit colias, Parianum et Sexitanum, lacertorum minimos dicere. Verum dubitationem non leuem fecit mihi de loci sanitate, quod in libris plurimis Plinii legebatur antea: lacertorum minimi: quod ex Codice Pintiani et Regio 2. inuauit Harduinus. Accedit, quod veterum scriptorum nemo Maeoticos colias celebrauit. Denique Xenocrates initio c. 34. vnde sua in hoc loco plerumque transtulit Plinius, longe aliter de colia: Κολία, εὐστόμοι κινητικοὶ κοιλίας κρᾶτιστοι δὲ οἱ Ἰβηρικὸὶ Πηλαμῖδς etc. quae supra posui. Quare suspicari coepi, olim in Plinio scriptum fuisse: lacertorum generis minima ab iis Maeoticorum cordyla, et haec pelamis pusilla, cui in Pontum e Maeotide exit, hoc nomen habet. Cybium, ita vocatur etc. De cybio quod sequitur, recte contra Salmasium Harduinus innotuit locum Varronis et Festi, ubi piscis ipse κύβιον vocatur, ut momenta inde confecta et falsa κύβια dicuntur. Oppianus Hal. l. 133. cum vrcynis, prenadibus et colias nominat κυβείας. Pergit Xenocrates: τὸ δὲ ὠραῖον καλούμενον ἡδὺ εὐτροφον ἀδελφον. Τρίτομον κύβιον δύσφθαγτον, στερεώτερον τῷ κύβιῳ, τᾶλλα δὲ ἐμφεγῆς: ubi vulgatum λεῶραιον, quod Rasarius etiam in libro suo legerat, cum Wottono correxi ex Cod. Vatic. et Regio: Deinde Vatic. et Reg. τρίτον, Μοσχ. in margine τρίτων habet, (quod h. l. restituendum esse iam olim Wottonus p. 105. suspicatus erat) postea rectius: τὰ δ' ἄλλα ἐμφεγῆς. Plinius haec ita vertit: Triton pelamidum generis magni: ex eo vraea cybia fiunt: De pisce igitur tritone est interpretatus,

quae Xenocrates potius de falsamentorum forma praecipisse videtur. De Cybio vidimus usum Graecorum, quem firmat locus Hicessi ap. Athen. p. 118: Ἰκέσιος πηλαμίδας κύβιον εἶναυ Φησὶ μεγάλα: εὐὶ κόττιγε μεγάλας. Horacum falsamentum genere neutro, piscem ipsum, unde fiebat falsamentum, genere masculino dixisse videntur. Idem de τρίτομῳ mihi videtur. Ecce enim Plantus Captiu. IV 2. 71. horacum scombrum et trigonum et cetum simul nominat ubi inepte interpretantur. Quae sint κύβια et τρίτομα egregie interpretatur Arcestratus poeta ap. Athenae. p. 116. ubi de nescio quo pisce: τμήσσοντες τετραγωνα τὰ γ' ἦτρα (vulga τὰ κήτρα) τεταίνοντα (Βοσπονίη piscatores) — Θύνων δ' ὠραίων Βυζάντιον. ἐπλετο μήτηρ καὶ σκύμβρων βυθίων καὶ εὐχόρτε λίλιβάττω — Ἴόνιον δ' ἀνακύμα Φυγῶν Γαδειρόθεν ἄξει Βυέτιος ἢ Καμπανός, ἢ ἐξ ἀγαθοῦ Τάραντος Ὀρχύνοιο τρίγωνα, τὰ τ' ἐν στάμνοισι τεθέντα ἀμφαλλάξ δειπνοῖσιν ὀπηδεῖ: ubi recte Dalecampius τετραγωνα cybia interpretabatur, ex abdomine (ἦτροις) facta piscis ibi non nominati Horata ex thynno fieri patet, ut τρίγωνα ex orcyno, quae τρίτομα Xenocrates vocauit. Locum Diphili postea ponam. Ante enim Plinii locus explanandus est 9. f. 18. ubi de thynno est: Hi membratim caesi ceruice et abdomine commendantur atque clidio recenti dumtaxat, et tum quoque graui ructu: cetera parte plenis pulpa mentis sale asseruantur. Melandrya vocantur caesis quercus assulis simillima. Vilissima ex iis, quae caudae proxima, quia pingui carent: probatissima, quae faucibus: at in alio pisce circa caudam exercitatissima. Pelamides in apolectos particulatimque confectae, in genere cybiorum

cybiorum dispartiantur: Quae dicta sunt ex his Xenocratis cap. 35. ubi de falsamentis ex thynno factis (Thynnica et Thynnaia graeci dicebant) peculiariiter tradit: αυχην μεν γαρ αυτων γινεται ωμοταρχος εστι δε ευστομος, δυσφραγτος, δια το απιμελον κρατιστος ο Κυμαιος κοιλια δε τῃ Thynni προσφατος μεν εδωδμος, οχ υπομενει γαρ (προς δελεο) παλαιωσιν, ευστομαχος, ως εν τριχει, ευχυλος ευδωφθορος, επιπολαστικη δε δια το πιμελωδες. Τα δε λοιπα μερη μελανδρα δια την εμφειρειαν προς τας μελανθσας της δρυος ριζας, παρορημτικα ορεξεων ναυπος παραπλοκη, τῃ δε υπογαστριῳ δυσφραγτοτερα τῷ της πιμελης απηλλαχθην. ubi Cod. Vatic. et Reg. μελανδρια, Regius in margine κοστωι habet scriptum. Mosquensis προσφατη, deinde επιπολαστικοι. In Plinio si iuvenestiuam hominis docti glossam, atque clidio de-leuensis, plane cum Xenocrate in concordiam redibit. Plinius, alioquin male de cernice seu clidio docens, quae de abdomine Graecus, Quae de melandryis addit Plinius assulas quercus memorans, ad radices quercus refert. editus Xenocrates, quae nunquam μελανδρα dictae fuerunt graece. Quare ριζας mutandas censeo in σχιζας. Plinius enim σκινδαλμος et σχιδακας, assulas interpretari solet. Quae de apolecto addit. Plinius, eadem sic Xenocrates: Απολεκτος φαφαρωτερον εστι τῃ τριτομη, ευστομια λειπομενον, ευδιοικητον, πεπτικον: quibus similia vel potius patria sunt haec Plinii 32. f. 53. pelamis: earum generis maxima apolectus vocatur, durior tritone: Ceterum in Xenocrate Codd. Vatic. Mosq. et Reg. Απολεκτον habent cum Wottono p. 165. Rafarinus plane omisit. Sequitur in Xenocrate: Ορχιαλος πιλαμις εστι μεγαλη (οχ adde cum Ra-

sario et Wottono) υποστρεφουσα υπο την λιμνην, υγιης, ομοιη δε τῷ τριτομῳ, πλην δυσφραγτοτερον διο υπομενει παλαιωσιν: quae Plinius sic reddidit 32. f. 53. Orcynus: hic est priamidum generis maximus, neque redit in Maecotin, similis tritoni, verustate melior: Scilicet in graeco scriptare recte Codd. Vatic. et Reg. ορχυνος, Mosq. ορχυαλος in margine ορχυνος. In vocabulo vitiosa υγιης latere puto Μαιωτων. Xenocrates de sarda pergit: Σαρδα η πιλαμις επιμηκης ωκεανιος, ευστομος, δριμυτητι κυβια προφερεσα, κνητικη ορεξεως, προς εκρησεις ευδωιδος. unde Plinius: sarda: ita vocatur pelamis longa, ex Oceano veniens. ubi Haradinus ex Galeno de Alim. Fac. III, 31. antiochus, Sardam dici pelamidem esse Sardiniam praeteruatat. Sardam et cordylam pavare docet Apuleius IX. 10. Aque bucsque de pelamide Xenocrates. Ad pelamidem igitur solam pertinent diversa vel actatis vel falsamentorum ex ea factorum formae vocabula, scilicet κορδυλη, cordyla, κυβιας, κυβιον, cybium, vel τετραγωνον ωραιον, horaeum, τριτομων seu τριτογυ vel τριγωνον, postea ορχυνος, ποτο απολεκτον vel απολεκτος, denique σαρδα, sarda. Quae si bene tenueris, facile te multis variorum scriptorum locis et difficultatibus expdieris. Sequitur de scombro: σκόμβρος ευστομος, δυσφραγτος, διψης ποιητικος, κρατιστη δε εν Παργω: ubi Cod. Reg. εν Παργια Vatic. εν Παρω, deinde Cod. Mosq. διψης ποιητικη. Mirum vero mihi accidit σκόμβρω iungi verba formae foemineae. Plinius haec omisit: vel potius patriam Pavium colis attribuit, scombrum simpliciter nominavit post sardam: itaque eo in loco quaedam excidisse suspicor. De scombro idem IX. f. 19. et primi omnium scombri (ad Pontum exennt) quibus est in aqua

aqua sulphureus color, extra
 qui ceteris. Hispaniae cetarias
 hi replent, thynnus non com-
 meantibus. Postrema vellein sci-
 re quo auctore tradiderit Plinius.
 Memorabile enim et inquisitione
 dignum, ad Hispanias non con-
 uenit: thynnus, sed coliam scom-
 brosq; lacertorum e genere, et
 coliam quidem minimum, cetarias
 hispanicas replere. De Scombro
 vid. Histor. litter. Pisc. p. 52.
 Antequam quae de thynnorum sul-
 fis membris tradit Xenocrates per-
 tractemus, lubet reliquorum medi-
 corum disciplinam comparare, eo-
 rumque testimoniis disputationem
 nostram confirmare. Primum igitur
 audiamus Dipbilum Siphniun,
 quem fere ubique cum Xenocrate
 reperi consentientem. Hic igitur
 ita docet apud Athen. III. p. 120.
 Κράτιστα (ταρίχη) τῶν μὲν
 ἀπιόνων κύβια καὶ ὠραία καὶ τὰ
 τέτοις ὅμοια γένη' τῶν δὲ πιό-
 νων τὰ θυνναία καὶ κορδύλη' τὰ
 δὲ παλαιὰ, κρείσσονα καὶ δριμύ-
 τερα, καὶ μάλιστα τὰ Βυζάν-
 τια. τὸ δὲ θύννιον Φησὶ γίνε-
 σθαι ἐκ τῆς μείζονος πηλαμίδος,
 ὧν τὸ μικρὸν ἀναλογεῖ τῷ κυ-
 βίῳ' ἐξ ἧ γένους ἐστὶ καὶ τὸ ὠ-
 ραῖον. ἡ δὲ σάρδα προσέοικε τῷ
 κολίᾳ μεγέθει· ὁ δὲ σκόμβρος
 κῆφος καὶ ταχέως ἀποχωρῶν τῷ
 στομάχῳ. Ὅσα sequuntur de
 colia, supra iam posui. In ver-
 bis hic positis notabile est surdum
 coliae magnitudine fere parem di-
 ci. Θύννιον videtur esse idem
 cum θυνναίοις, quae antea Di-
 pbilus nominavit. Dalecampius
 melandryan θύννιον interpretatur.
 Ceterum verba Dipbili sic sunt
 scribenda: ἐκ τῆς μείζονος πη-
 λαμίδος, ἧς τὸ μικρὸν γένος
 ἀναλογεῖ τῷ κυβίῳ, ἐξ ἧ ἐστὶ
 καὶ τὸ ὠραῖον. Ita cum Xenocra-
 te plane sentit et κύβιον minus
 pelamidis genus dicit, ex quo ὠ-
 ραία sunt etiam apud Xenocratem.
 Melandryn speciem esse maximam
 thynnorum Panphilus tradit
 ap. Athenaeum p. 121. de melan-

dryis ibidem sic Dipbilus: καὶ
 ἐστὶ τὰ τεμάχη αὐτῷ (melan-
 dryos) λιπαρώτερα· τὸ δὲ ὠμο-
 τάριχον κήτημά τινες λέγουσι,
 καὶ ἐστὶ βαρὺ καὶ γλοιῶδες,
 προσέτι δὲ καὶ δύσπεπτον. Ni-
 mis laxe ὠμοτάριχον Dioscorid.
 II. 32. thynni falsi carnem inter-
 pretatur, recens cervicem dixeris.
 Sed redeamus ad pelamidem, ἐ-
 qua ὠραία superset illustranda.
 Deinceps falsamenta ex thynni:
 recensibimus. Pollux VI, 48. ὠ-
 ραία τεμάχη cum falsamentis Ga-
 ditanis, Sardicis, Ponticis, Phry-
 giis et Aegyptiis et piscibus κύβοις
 memorat, τεμάχη ὠραία; idem
 VII, 27. τάριχος ὠραῖον, ὠραιο-
 τάριχος (Hesychius etiam ὠραιο-
 πώλης, ταριχοπώλης) quia adeo
 σαργάνας (vasa in quibus falsam-
 menta vehebantur) ὠραίας, ut
 σαργάνας σαργάς, ἡμισείας, δι-
 ημισείας, εἰσαργάς enumerat. Cum
 Dipbilo de horaeis plane sentit
 verbis etiam fere iisdem Diocles
 Carystius ap. Athen. p. 116. Hi-
 cesius ibidem ἔκ. εἶναι εὐεκκρί-
 τος κοιλίας ὅτε πηλαμίδος ὅτε
 τὰ ὠραία· τὰ δὲ νεώτερα τῶν
 θυννίων τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν
 ἔχειν τοῖς κυβίοις, μεγάλην τε
 (malim δὲ) εἶναι διαφορὰν πρὸς
 πάντα τὰ ὠραία λεγόμενα· ὅμοι-
 ως δὲ λέγει καὶ τῶν Βυζαντιῶν
 ὠραίων πρὸς τὰ ἀφ' ἐτέρων τύ-
 πων λαμβανόμενα, καὶ ἢ μόνον
 τῶν θυννίων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλ-
 λων τῶν ἀλισκομέων ἐν Βυζαν-
 τίῳ. (adde μεγάλην διαφορὰν
 εἶναι). In his verbis vitium est
 apertum, quod corrigo: εὐεκκρί-
 τος κοιλίας πηλαμίδος. Di-
 stinguat igitur Hicesius in pelam-
 ide ventrem et horaca a cybiis et
 θυννίοις. Archestratus ibidem By-
 zantinum horaeum (ὠραῖον τεμά-
 χος) bonum et molle laudat p.
 117. Idem p. 301. orcyum inter-
 pretatur magnam thynnium, em-
 que Sumium, Byzantinum, Sicu-
 lum, Laconicum, Hipponiensium.
 Bruttium vero omnium maxime
 laudat; ceteri enim, inquit, hic

in Graecia capti, illinc per maria multa aberrarunt, adeoque ἄωροι capiuntur. Ex quo loco apparet ὠραῖος ὄγκυρος vel θύννος vocatos fuisse ab anni tempestate et regione maris longinqua a Graecia, ubi capti saliebantur. Ipsa etiam membra piscis adeoque vasa, quibus haec falsa adnehebantur, ὠραῖα fuisse dicta, antea annotati. Recte ὠραῖα ab ὠραῖοις diuersa statuit H. Mulinius ad Plinium p. 507 male contra Kubnins ad Pollucem ὠραῖα esse putabat falsamenta ex pulpis thynni caudae proximis vere salita: p. 592. Οὐραῖον θύννης Arcestratus p. 303. laudat ex thynide magna Byzantina qui cum Sostrato pelamidem thynnidem videtur vocasse. In Varronis de L. L. IV. p. 21. cum cybio inter pisces nominatur etiam uræon; sed ibi uræon scribendam esse nunc demum ex antea dictis patebit. Orcynus Dorion ap. Athenaeum p. 315. ex freto Gaditano in irare mare mediterraneum ait, plurimosque capi in Iberico et Tyrrhenico Hicesius ibidem affirmat. Orcynos Gadibus captos pinguisimos esse, ab his Sicnos; qui vero longius a freto Gaditano capiuntur, itinere emaciatos deprehendi. Gadibus seorsim cervicem (κλειδιά) saliri inde et melandrya; (οἱ μελανδρύα λεγόμενοι) hypogastria gustus suauitate praeferre reliquis partibus, a ceruice contra vinci. Postremum romanum locum Diphili p. 356. ubi pelamis falsa καλλιβίω ὁμοίως εὐκόλιος καὶ λεπτυντική, παῖοι vero συνοδοντίς vocatur, ἀναλογῶν μέντοι ὁ χελιδονίας τῆ πηλαμίδι σκληρότερός ἐστι ἢ δὲ χελιδῶν ἢ τῷ πολύπῳ ζοικυῖα ἔχει τὸ ἀφ' αὐτῆς ὕγρον. εὐχρῶαι ποῖον — orcyus βορβορῶδης dicitur, καὶ ὁ μείζων προσέοικε τῷ χελιδονίᾳ κατὰ τὴν σκληρότητα, τὰ δὲ ὑπογάστρια αὐτῷ καὶ ἡ κλίς εὐστομα καὶ ἀπαλά: οἱ δὲ κόσταὶ λεγόμενοι ταριχευθέντες εἰς μέσοι.

Ξανθίας δ' ἐπὶ ποσὸν βρωμῶδης ἐστὶ καὶ ἀπαλώτερός ἐστι τῷ ὄγκυνῳ. Quae variis modis tentantur viri docti. nominum et vocabulorum notitate in medico Siphnio, Callibium in cybium mutant; Chelidonium auctoritate Hesychie in χέλεα defendit Casanbonus. Sequens χελιδῶν ἢ τῷ πολύπῳ ζοικυῖα recte a viris doctis corrigitur ἐλεδῶνῃ τῷ πολύπῳ. Intelligitur genus polypti de quo Aristoteles H. A. IV. 1. Qui sequuntur κόσταὶ a Casanbono ex vitiosa Hesychie glossa κοστίας, κοιλίας, κύμαρος defenduntur, ubi corrigit κοιλίας, κάμμαρος, Supra adnonui, in margine Cod. regii in Xenocratis cap. 35. ad vocabulum μελανδρύα adscriptum reperiri κόσταὶ, unde suspicari liceret, eosdem esse in Diphilo et Xenocrate κοστίας et μελανδρύας. Mihi ex vitiosa scriptura ὅτι videntur κόσταὶ ideam qui κοιλία, colii, minime lacertorum Plinio; qui deinceps sequitur ξανθίας graecum mihi scombri nomen videtur, quem sulphureo colore in aqua esse ait Plinius; unde nomen nactus est ξανθίας. Scombri vocabulum Hispanicum potius et peregrinum esse, arguit Scombraria urbs Hispaniae, et Horatium Iberum piscem dicit scombrum Serm. 2, 8, 46. Obstare videtur suspicioni hoc unum, quod Diphilus idem inter falsamenta σχόμβρον nominavit supra. Scombri et scombridum nomen etiam Aristoteli fuit notum. Hucusque de falsamentis, quae proprie graece ταρίχη dicta fuisse mouet Xenocrates cap. 35. postremo; reliqui enim pisces falsi improprie fuerunt ita vocati, vel peculiari singuli nomine distincti. Ad haec etiam proprie pertinent officinae cctariorum et liber cctarius Matii a Columella memoratus.

Pelagii solum mutarunt C. 1, 3, 6. e Graecia in Sabinos venerunt V. 3, 1, 6.

- Pelleſus vitis animus C. 11, 1,
 14. a pellice, quae graece πάλληξ
 παλλακή, et παλλακίης dicitur;
 alter locus C. 12. praef. 9. nunc
 aliter legitur.
- Pellicius. pelliciae tunicae P. 1,
 43, 4.
- Pelliculant vas operculatum C.
 12, 46, 5. pelliculare opercula
 C. 12, 39, 2. pelliculetur vas
 contactum C. 12, 46, 1. C. 12,
 56, 2.
- Pellis corpori adhaeret in coriagi-
 ne C. 6, 13, 2. pellibus mani-
 catis prohibentur frigora C. 1,
 8, 9. 11, 1, 21. veltitae natio-
 nes V. 2, 11, 11. pelles aureae
 vnde dictae V. 2, 1, 6.
- Pellitae oues quae V. 2, 2, 18.
- Peloponnesii V. 2, 6, 2. vi. no.
- Peloponnesos V. 2, 5, 4.
- Pelusiana mala C. 5, 10, 19.
- Penarii? C. 12, 3, 9. not.
- Penates Deos adorare C. 1, 8, 20.
- Pendens olea qua lege veneat Ca.
 146, 1. vinum Ca. 147.
- Pendigines Veg. 3, 44, 1. not. et
 3, 55, 4.
- Pendulus arbutis C. 10, 229.
 pendula loca C. 2, 18, 2. πανλο
 post sect. 7. celsiora loca sunt.
- Penetrabile luce P. S. 17.
- Penetrabit ad medullam C. 4, 8, 2.
- Penicillo detergitur C. 12, 18, 5.
 P. Mart. 1, 3. ubi antea erat pin-
 nicillo. Sed penicillo calido va-
 porare oculum Veg. 3, 17, 3.
 penicillus in fuste ligatus Veg.
 5, 70, 3. graece est ξυλοσπόγ-
 γιον in nota p. 101. Ergo peni-
 tillus est spongia, ut annotauit
 etiam Plinius de spongiis tractans.
- Penitus radices agere C. 3, 11, 3.
- Pennae rigentes mundationi aprae
 P. N. 8, 1.
- Pensata iis portionibus i. e., ap-
 pensa C. 12, 51, 2. pensare de-
 trimenta C. 1 praef. 11.
- Pensilia promi vt debeant V. 1,
 68. in pensilibus iunctis seruan-
 tur quaedam poma V. 1, 59, 3.
 not. J pensile horreum C. 1, 6,
 16. 12, 50, 3.
- Pensiones vt exigendae C. 1, 7, 1.
- Pensifuncula foenoris reliqua C.
 10 pr. 1.
- Pensum operis sui peragere C. 3,
 10, 7. pensum absoluius V.
 2, 2, 1.
- Pentiolium quid? Veg. 5, 46, 11.
 no. 2.
- Penuarii? C. 12, 3, 9. not.
- Penus. penoribus loca et vasa
 quae ac qualia comparanda C.
 12, 4, 3. ne situ mucorem con-
 trahant C. 12, 4, 4. vt conser-
 ventur innoxia C. 12, 4, 5.
 Sunt igitur ipsa Salgama, et quae
 in penuria cella seruantur. Gesin:
- Penuria vbi est arborum C. 7, 9,
 7. pabuli C. 6, 24, 4. aceti C.
 12, 17, 1. penuriam temporum
 sustinere C. 9, 14, 17. penuria
 operarum C. 4, 6, 3.
- Per distributivae sunt, vt per
 amphoram vini P. F. 31, 2. bi-
 nos per arborem qualos P. Mar.
 8, 1. J per nomina citare C.
 11, 1, 22. J per ortum canicu-
 lae C. 2, 21, 1.
- Peracta bruma C. 11, 3, 13.
- Peraedificatae domus C. 4, 3, 1.
- Peraequare culleos septenos C. 3,
 3, 3. iugera C. 3, 3, 10. denas
 amphoras C. 3, 9, 2.
- Peragitare mustum, ne quid sub-
 sederit C. 12, 19, 4. vasa spa-
 tha C. 12, 20, 4. 12, 24, 1. ru-
 tabulo C. 12, 24, 4. lignea ru-
 dicula C. 12, 46, 3.
- Perambulare multas terras. V. 1,
 2, 3.
- Perannare quaedam edit. C. 11, 3, 2.
 quoad Perarefcar herba V. 1, 49,
 1. peraruit solis afflatu C. 4,
 24, 5.
- Peraridium solum C. 3, 11, 9.
- Perbibere Ca. 130. medicamina
 C. 7, 4, 8.
- M'. Percennius Nolanus monstra-
 vit, quo pacto cypressera feri
 oporteat Ca. 151, 1.
- Percensere, vnum post alterum in
 manus sumere V. 1, 50, 1.
- Percinxit sedes suas C. 10, 347.
 male editi pro praec.
- Percipiunt diligenter lanas villici
 C. 12, 3, 9. percipere segetum
 vsum

- vsum C. 1 pr. 24. succum C. 11, 3, 40. iusta C. 1, 8, 18. percipit omnia iusta vinea C. 4, 3, 5. percipere, *in cibo* Veg. 1, 10, 8.
- Percoctum bene vinum Ca. 25.
- Percolare serum C. 7, 8, 3. in saccis C. 12, 17, 2. Veg. 5, 54, 5.
- Percoquuntur vuae C. 4, 27, 3. 11, 2, 61.
- Percreda pruna C. 12, 10, 4.
- Percuderint oua rostellis C. 8, 5, 14.
- Percutabitur morbus C. 6, 12, 2.
- Percurritur hortus fontano humore P. 1, 6, 10.
- Percussus cultello concidit V. 1, 69, 2. a venenatis bestiis Veg. 5, 84, 1.
- Percutio si percusserit iumentum sphalangius Veg. 5, 36. scorpius Veg. 5, 82.
- Perdensa humus C. 3, 12, 2.
- Perdices audita voce maris concipere V. 3, 11, 4.
- Perducit ad perniciem pestilentia gregem V. 2, 3, 9.
- Peream ni V. 3, 3, 9. C. 8, 16, 3. peritit annus C. 11, 1, 29.
- Peregrinae plebis reges, *de apibus* C. 9, 13, 9.
- Perenne vinum C. 3, 2, 10. perenne durabilis abics P. N. 15, 1. perenne fabricandae decimodiae C. 12, 18, 2. *vid.* Perhennis et perennat.
- Perennitatis fidem vt habeat puteus C. 11, 3, 8. perennitatem longissimam stirpi acquirere C. 4, 24, 1.
- Perennat ficus C. 12, 15, 2. si non in totum perennat, certe vsque in alteram vindemiam saporem seruat C. 12, 20, 8 *ubi ex Sang. perennem, at dedi.* perennare diu C. 2, 9, 18. diutius C. 1, 9, 2. *¶* perennari valet vinum sine condimento C. 12, 19, 2. *ubi ex Sang. dedi* perennare. *¶* perennare *vid. f. l.*
- Perexilis vitis C. 11, 2, 60.
- Perfecte mustum deserbuit C. 12, 21, 3.
- ad Perfectum peruenire V. 1, 37, 4. *b. e. ad perfectionem.*
- Perferunt tegetes animolia noxia P. S. 3, 2. *h. e. iis infestantur.*
- Perferunt ventrem vaccae C. 6, 24, 2. fructum vuae C. Arb. 8, 5.
- Perferuefit V. 1, 9, 2.
- Perferuidus caeli status C. 5, 8, 5. *al. praef.* perferuida aestas C. 5, 5, 1. *al. praef.*
- Perferus. perferi boues V. 2, 1, 5.
- Perfici sexagena millia possunt *b. e. redigi* V. 3, 6, 6.
- Perflabilis locus P. 1, 36, 3.
- Perforare solum paxillo C. 4, 16, 3.
- Perfriato baccas myrti C. 12, 38, 5.
- Perfrictionis iniuria Veg. 1, 22, 12. 2, 1, 4. 2, 7, 1, 2, 12, 2. 2, 14, 1. 2, 28, 32. 3, 36, 1. 5, 14, 8. 5, 23, 2. 5, 33. 5, 62.
- Perfrixerit Veg. 2, 28, 32.
- Perfunctae a febris lues V. 2, 4, 5. *Sed Edd. primae recte omittunt praepos.*
- Perfundere boues V. 1, 13, 3.
- Pergamidis pastores V. 2, 2, 1.
- Pergliscit auis saginari coepta C. 8, 7, 4. *vid.* Gliscit.
- Pergulae figuram obtinens vinea C. 4, 21, 2. vitium generosarum C. 11, 2, 32.
- Pergulana vitis C. 3, 2, 28.
- Perhennis aqua, *perennis* Veg. 2, 28, 9.
- Perhennare C. 11, 3, 4.
- Periclitari exiguo numero C. 4, 29, 2.
- Periconium *vid.* Peritonaeum.
- Perimbecillum collum anserum V. 3, 10, 5.
- Perinit herba Medicam C. 2, 11, 4. herbas lupinum C. 2, 12, 5.
- Perinde ac si C. 2, 8, 4.
- Perinungunt oleo V. 2, 11, 7.
- per Periodos singulas Veg. 5, 54, 8.
- Περιπετάσματα V. 3, 5, 16.
- Peripleumonici Veg. 2, 10, 3.
- Peristerconis herbae succus Veg. 6, 13, 2. *videtur περιστερων, quae alias Verbena, ferraria, Eisenkrant, Gelsner.*

- περισσευων* villae V. 2 pr. 2. V. 3, 7, 2 et 3. C. 8, 1, 3 *περισσευωνες* V. 3, 7, 8.
περισσευοτροφειον V. 3, 7, 1 et 2.
περιστυλον villae V. 2 pr. 2. V. 3, 5, 1. exedra peristylo V. 3, 5, 8.
 criticissimus de agricultura V. 1, 2, 10.
 eritonaeum, membrana quae omnia intestina continet Veg. 2, 15, 3. 5, 24, 4.
 erium C. 8, 16, 4. est vana cum exsecratione adseueratio.
 erlibrata planities C. 2, 2, 1.
 erlibratum opus C. 3, 13, 13.
 erlucidae vuae C. 11, 2, 67.
 erluere aqua marina C. 12, 20, 3. pura C. 12, 50, 15. perluitur os vino C. 6, 8, 1. perluitur aqua dulci C. 12, 53, 3.
 erluti faui C. 9, 16, 1.
 erlustrant oua sulphure C. 8, 5, 11.
 ermaduit imbribus C. 5, 6, 9. *tit.* 2, 4, 4. cum permaduerit cyctisus C. Arb. 28, 2. *b. e. maceratus fuerit.*
 er Permatuerit C. 2, 10, 18.
 er maturae baccae C. 12, 48, 1.
 er maxime editt. *vett.* (a. 38. 4.
 er mentum opus C. 3, 13, 13.
 er meo. permeant extra lucum C. 8, 15, 5. permeabit sine cessationibus C. 11, 1, 16.
 er mistio, *massa mixtorum* P. O. 20, 2.
 er mitia sorba C. 12, 41, 2.
 er mittunt fenestellae columbas ad introitum exitumque P. 1, 24, 1. permittendae foeminae maribus C. 6, 24, 1.
 er modice findito C. 5, 11, 7.
 er mouere P. O. 14, 3. *diligenter mouere.* terram C. 2, 12, 2.
 er mulcet cera picem lenitate P. S. 11, 2.
 er nae saliri vt soleant Ca. 162.
 er quando condiantur P. Ian. 16. D. 6, 2. Tomacinae et Taniacae V. 2, 4, 10.
 er nacies pituitae C. 8, 5, 20.
 er perniciem eluere C. 1, 5, 3.
 er nix canis C. 7, 12, 8.
 T. IV. P. III.
- Pernocet cum salibus oliua P. O. 10, 1.
 Pernoscere C. 1 pr. 11. mores auium C. 8, 5, 6.
 Peroriga V. 2, 7, 8. *no.* 2, 8, 4. *no.* prurigam legi vult apud Varonem Turn. 24, 19. Gesner.
 Perosa est apis immundae segnitiae C. 9, 5, 2.
 Perparum Veg. 4, 4, 9.
 Perpaucissimi C. 3, 20, 5.
 ad Perpendiculum fabricata Ca. 20, 1. C. 3, 13, 12. dirigere C. 4, 4, 1.
 Perperam administrare C. 1, 1, 16. fecisse V. 1, 69, 2. facta corrigere C. 11, 1, 9. emendare C. 11, 1, 28.
 Perpetuitas vini C. 3, 21, 10. *vbi vide* et 4, 20, 5.
 Perpetuus canaliculus C. 8 15, 6. fossa C. 3, 13, 9. fulcus Ca. 33, 2.
 Perpluat Ca. 155, 2. nisi perpluatur pro perluatur *MS. Leid.* P. N. 15, 1.
 Perpluua *b. e.* pluuiæ perfluentes *vid. no.* ad P. 1, 11, 1.
 Perpurgare corpus V. 2, 11, 2.
 Perquadrata materies, *ita leg. videbatur Gesnero* C. 11, 2, 13. *sed est dolari per quadrata idem cum quadrari. not.*
 Perrepere ad praesepia C. 6, 5, 1.
 Perruptae rastrois radices herbarum C. 2, 1, 6.
 Persea Aegyptia, *ad* C. 10, 405.
 Persecuto gramine *pass.* P. F. 26, 5.
 Persequi pecus, agere C. 7, 5, 3.
 Perserunt resticulas per ficos V. 1, 41, 5.
 Perseuerantissimum studium C. 1 pr. 19.
 Perseueranter C. 1 pr. 29.
 Persica poma C. 10, 405. Persici arbores C. 9, 4, 3. eius genera C. 10, 410. P. N. 7, 4. sine ossibus vt nascantur P. F. 17, 8. fatio et cultura C. 5, 10, 20. P. N. 7, 3. P. Ian. 15, 20. Apr. 5. 1. Mai. 6. inf. 89 et 95. *Vetustis scriptoribus latinis nux molylusca audiebat. Cf. Macrobbii Saturn. 2. c. 9.*
 T Persis

- Perfis regio barbara C. 10, 405.
 equos praestat Veg. 6, 6, 4.
- Perfoluere debitum, plane soluere
 C. 10 pr. 1.
- Personam cui praecepturnis sis
 aestimare prudentiae est P. 1,
 1, 1.
- Personata herba C. 6, 17, 1: per-
 sonata erat Veg. 4, 21, 1. not.
- Perperserere amurca Ca. 130.
- Perspirare non possunt venae cibo
 sufflatae. Ca. 157, 7. not. An-
 tiquissimam medicinam expres-
 sit Timaeus Locrus: *τρέφεται
 δὲ τὸ σκᾶνος καὶ συνεχέεται τᾶς
 μὲν τροφᾶς διαδομένους διὰ
 τῶν φλεβῶν ἐς ὄλον τὸν ὄγκον
 κατ' ἐπιρροάν, οἷον δι' ὀχετῶν
 ἀγομένας ὑπὸ τῷ πνεύματος. ὃ
 διαχῆ αὐτὰν ἐπὶ τὰ πέρατα φέ-
 ρον. ἃ δ' ἀμπνοᾶ γίνεται —
 ἐπιρροῆοντός τε καὶ ἐλκομένῃ τῷ
 αἵματι ἀντὶ τῷ ἀπορροῆοντος διὰ
 τῶν αὐράτων στομιῶν δι' ὧν καὶ
 ἃ νοτὶς ἐπιφαίνεται, τινὸς δὲ
 καὶ ὑπὸ τᾶς φυσικᾶς θερμότη-
 τος ἀναλυομένην* Hanc ἀναπνοᾶν
 Hippocrates διαπνοῆν dixit;
 corpus bene perspirabile Ti-
 maeus ibidem σύρροον καὶ ἐν τῷ
 ζῶον. alibi πνεῦμα σύρροον.
- Perstrictus nimio rigore stoma-
 chus Veg. 5, 54, 3. not.
- Perstringere vitem Ca. 32, 2. not.
- Persuasissimum habere debet C.
 12, 1, 5.
- Pertaedescere Ca. 156, 6.
- Pertergere vasa spongiis C. 12, 9.
- Perterrerere baccas C. 12, 38, 7.
- Pertica declinata propagatur C.
 4, 33, 3.
- Perticalis salix C. 4, 31, 2.
- Pertinax ventus i. e. continuus
 V. 1, 59, 1.
- id Pertinet, quo facilius etc. V. 2,
 1, 26.
- Pertractet terga naresque P. Mar.
 12, 2.
- Petruta vna C. 8, 5, 21.
- Pertundere cupam Ca. 21, 1. ca-
 licem per fundum Ca. 52, 1.
 terebra Ca. 41, 3.
- Pertuso a vermibus aqualiculo
 Veg. 5, 22, 3.
- Peruenit, pro peruenitum est V. 1,
 23, 3.
- Perurere Ca. 161, 2. vulnera C.
 4, 8, 2. ne perurantur vuae C.
 A. 11, 2.
- Pes. adducunt te pedes V. 2 pr.
 6. pedes dolentes vt sanentur
 V. 1, 2, 26. ¶ pes Geometricus
 C. 5, 1, 4. pedes quadrati C.
 5, 1, 6. C. 5, 2, 1. ¶ Pes vina-
 ceorum bene prelo expressus
 proruitur C. 12, 43, 10. ante
 quam prelo pes eximatur C. 12,
 19, 3. pede circumciso torti-
 vum mustum exprimitur C. 12,
 36. 12, 43, 10. not. mustum de
 sub pedibus raptum P. O. 21
 ¶ pedes betacei V. 1, 2, 27
 not. ¶ Pes milui s. miluinus
 herba C. 12, 7, 1 et 5. ¶ pedes
 h. e. pediculi eligendi e capite
 pullorum V. 3, 9, 14. ¶ are-
 ae pedem C. 1, 4, 8. not. vt
 agricolae dicunt. *omni pede stan-
 dum est. Quintil.* 12, 10, 18
Vide in Planus.
- Pessum ire et innatare oppon. C.
 12, 6, 2. pessum it flos vini C.
 12, 30, 1.
- Pesti rosaria vid. Paesti.
- Pestifer irrorat Iupiter C. 10, 331
 pestifera lues C. 1, 4, 3. pesti-
 ferae labis in pecore curatio C.
 6, 34, 2.
- Pestilens fundus arte correctus V.
 1, 4, 4. vendendus aut dese-
 rendus V. 1, 12, 2.
- Pestilentia huius aegritudinis
 transit Veg. 5, 22, 4. pestilen-
 tiam facere C. 6, 5, 1. facientia
 et propulsantia C. 6, 5, 2.
- Pestis, de pituita gallinarum C. 8,
 5, 18. de scabie C. 7, 13, 2. de
 serpentibus C. 8, 5, 18. ita C.
 9, 7, 6. serpentium, naticum
 C. 1, 5, 6. pestis aliqua sege-
 tem enecat C. 2, 9, 9. pestes
 quaedam subterraneae C. 2, 9,
 10. de papilionibus et tineis C.
 9, 14, 2. per aliquam pestem
 multitudo subducta de apibus
 P. Iun. 7, 8.
- Peta V. 2, 1, 1. vid. Paetus.
- Petastiones V. 2, 4, 10. not.

- etigo vt fanetur Ca. 157, 16.
 etiolus oliuae C. 12, 47, 8.
 a Perit asparagus V. 1, 23, 5.
 etronius Passer V. 3, 2, 2.
 etrofilinon apii genus P. Apr. 3, 2. Macedonicum Veg. 5, 67, 2. petrosilinon saepe scribebatur in *Vegetio*.
 etulcus aries aut caper vt repellatur C. 7, 3, 5.
 eucedanum Veg. 4, 3, 11.
 exum folium Cappadociae Iac. Stueae C. 11, 3 26. lanugine quadam obsitum. Gesner. Sed vide not. et Gesneri *Thef. L. L.* *αγάθαινα* in aluearibus C. 9, 13, 110.
 alangii morsus Veg. 5, 76, 1, 5, 78, 1. 5, 80.
 alavides aues V. 3, 11, 4. Phalerides C. 8, 15, 1. not.
 aselus *vid.* Fas.
 asis Ponticus C. 8, 8, 10.
 Phasianis P. 1, 29.
 asianina oua P. 1, 29, 2. *sed Ms. Erf. habet phasiana; quod verum videtur Ernestio.*
 asidiaca Minerua C. 1 pr. 31.
 as Philippi deliciae circa pisces V. 3, 3, 10. C. 8, 16, 3.
 asilograeci V. 3, 10, 1.
 aslebotomia *vid.* Flebot.
 aslegma s. flegma Veg. 5, 18.
 aslegmone, *Φλεγμονή*, inflammatum tuber Veg. 3, 48, 1. *phlegmonen* spargere *ibid.* 5. confundere *ibid.* 8. *ubi erat phlegmon.*
 asoebe Latonia C. 10, 288.
 asradmonis arte C. 10, 30.
 asragmaticum iumentum Veg. 5, 29. not.
 asrenericus equus Veg. 3, 3.
 asrygia *ἀμπελόεσσα* V. 1, 2, 6. in Phrygia ex ouibus feris greges V. 2, 1, 5. asini feri *ibid.* et 2, 6, 3. caprae magnis villis V. 2, 11, 12. *¶* Phrygia lotus C. 10, 258.
 asryx eo vellere C. 10, 368.
 asryxonides nymphae C. 9, 2, 3.
 asryxus nubigena C. 10, 155.
 asrhisis C. 6, 14, 1. Veg. 4, 13.
 Phyllis amygdalus P. inf. 61. 97. 149.
Φύσημα *Vide in* Pituina.
 Physicam addiscere V. 3, 16, 9.
 Physicum et annuum remedium Veg. 1, 18. 2, 11, 2. viatorium et physicum Veg. 2, 33, 1. *ubi nihil superstitionis obserues. ita et 2, 34, 2. 5, 7, 1. 5. 14, 19. 5. 84, 4 et 5. ubi physicum et salutare Synonyma. Sic Anatol. Geop. 12, 7. Φυσικώτερον ποιούντες, de remedio non superstioso. Hinc vulgo Medici vocantur Physici. Gesner.*
 Piaculo te hisce suouitaurilibus *vel.* Ca. 141, 4.
 Piaculo porco facere Ca. 139.
 Pica Minucius V. 3, 2, 2.
 Picati vini gustus ne possit intelligi C. 12, 23, 3. picata vasa C. 12, 4, 4. *ubi Vind. et alibi in eodem libro piceata habet, quo utitur Martialis 8, 59. tam piceata manus.*
 Picentium ager V. 1, 2, 7.
 Piceno agro contributus Gallicus C. 3, 3, 2.
 Pictorum cerae discolors V. 3, 17, 4. *not. p. 586. ubi de pictura encaustica dixi. Vide infra Παβδίων.*
 Picula Veg. 3, 46. 1. 11, 7. 3, 24, 1. 5, 15, 2. 5, 69, 5. 5, 70, 3. *vide not. ad 5. 70, 3. p. 101.*
 Pierii nemoris silentia C. 10, 223.
 inter Pigmentarios diuersi odores Veg. 5, 24, 2.
 Pigmentum pro medicamento P. Mai. 9, 3. Veg. 6, 13, 1 et 5, 78 2. *MS. vid. Rhodii Lex. Scribo.*
 Pignus alicae totum patrimonium victor gallinaceus pystes abutil C. 8, 2, 5. pigneri sunt Ca. 149, 2. *¶* pignora pro filiis, et hi pro ramis adoptiuis P. inf. 110.
 Pigro humore defluere C. 7, 8, 4. pigra remedia C. 2, 18, 3.
 Pila, ubi triticum pinfata Ca. 14, 2. fullonica *ibid.* lignea Ca. 10, 5. plures, qui pilae lignae mentionem fecere, laudat Rhodius. *ad Scribo. c. 75. p. 138. pilis*
 T 2 subigere

- subigere corium arenati Ca. 18, 7. pilae ex lapide angulari Ca. 14, 1. Homerus Iliad. μ. 259: *στήλας*. Scholia *λίθους τῆς θεμελιαίας*. Helychius *στήλας δι λίθοι τῷ τάχους οἱ προεστῶτες κάτῳθεν πρὸς ἀντέρασμα καὶ θεμελίον*. Nescio an hic pertineant pilae angulares et aedificia, quae pilatim aguntur ap. Vitruu. 6. c. 11.
- Pila marina** Veg. 6, 12, 3. vbi erat antea *palla marina* vti hodie audit apud Italos *σφαῖρα θαλασσία*, testante Matthiolo ad Dioscor. T. II. p. 705. Aristoteles H. A. 9. c. 14. cum *ἀλοσάχνη* nominat *σφαῖραν θαλασσίαν* et cum halcyonis nido comparat; igitur ad genus alcyonii pertinere videtur.
- Pilosus venter ouis** V. 2, 2, 3.
- Pilulae cupressi** P. O. 14, 11. Veg. 3, 62, 2, 5, 2, 3. $\mathcal{J}$ squibala equi minuta Veg. 2, 19, 2. $\mathcal{J}$ Collyria ad oui magnitudinem Veg. 2, 34, 2. ad similitudinem pilularum maiores glandulae Veg. 3, 24, 1.
- Pilum fabarium, farrearium, seminarium** Ca. 16, 5. saligncum C. 11, 3, 33. pilo tundere P. 1, 41, 2. contundere *ibid.* 3. Graece est *ὑπερον*, cuius figuram innuit Polybius; vbi coruus nauibus Duillii adiunctos describit, quibus naues Carthaginensium copulabantur et militi transgressum praebabant, 1, 22. *ἐπὶ δὲ τῷ πέρατος αὐτῷ προσήρμοστο σιδηρῶν οἶον ὑπερον ἀπῶξυσμένον ἔχον δακτύλιον ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ὡς τὸ ὅλον φαίνεσθαι παραπλήσιον ταῖς σιτοποιικαῖς μηχανήσεσι* vbi quod putabat Editor pistillum frumentarium suspensum fuisse ex tollenone eo libramento, vt facili opera ac leui adhibita manuum vi deorsum et sursum deprimi atque adduci posset, vix poterit testimonio aliquo scriptoris veteris confirmari. Nam *γίγανος* illa, *ὄργανον ξύ-*
- λινον, ἐν ᾧ κόπτεσιν οἱ ἀλφιτοποιοὶ τὰ ἀλφίτα*, testibus Helychio et Etymol. M. auctore, si vel maxime cum ciconia latinorum scriptorum conueniret, cum tollenonem significat, ad pistilli frumentarii fabricam et figuram demonstrandam nihil plane facit. Atque omnino Editor in interpretando Polybii loco plane ab vsu et figura corvi Duilliani aberrauit.
- Pilus caprarum** V. 2, 11, 11. pili color variat pro regionis caelique statu C. 6, 1, 1. pilum ducit vulnus C. 6, 32, 3. si pili tardius crescunt Veg. 3, 63. contra pilum fricare Veg. 1, 10, 7. 1, 11, 3. 4, 12, 2. 5, 24, 2. 5, 84, 3.
- Pinacothecae** V. 1, 2, 10.
- Pinea vertice pungit** C. 10, 239. pineae satio et cultura C. 5, 10, 14. pineae nuces vt ferendae Ca. 48, 3. quando legantur, et vt seruentur P. N. 7, 12. Pineae nuces fructus quem produxerint vinum ad potandum suae faciunt P. 11, 14, 6. pinei nuclei vinum limpidum reddunt *ibid.* sect. 12. Est *οἶνος στροβιλίτης* Dioscor. 5, 44. Pineae tetae cuneus Col. 5, 10, 17. not.
- Pineri satio** P. F. 25, 33.
- Pineus**. pinei nuclei virides P. Mai. 9, 2. Oct. 14, 12.
- Pinguedo soli** C. 4, 24, 19. $\mathcal{J}$ ad pinguedinem sapae resolutus *ὁπὸς κυρην*. P. F. 29, 3. excoquere ad pinguedinem mellis P. O. 20, 2. Sic
- Pinguescat seruendo succus** Veg. 2, 28, 18. *b. e. crassescat.*
- Pinguis**. pinguem facere gallinam C. 8, 7, 1. pingues fici V. 3, 16, 28. $\mathcal{J}$ Pingui Minerua C. 1 pr. 33. C. 11, 1, 32. pinguiorum rusticorum literis *b. e. crassiori disciplinae* C. 9, 14, 12.
- Pinguitudo olei** C. 12, 50. 17. palmitis P. F. 12, 2. *vbi est pro crassitie, incremento*. terrae C. 2, 2, 18. suum V. 2, 4, 6. *min.* V. 2,

V. 2, 4, 11. pinguitudine crescere V. 2, 4, 11.
 pinnae frequentes gallorum laudantur V. 3, 9, 5. pinnae prominentes in cauda C. 8, 2, 10. pinnis aquilae emundare C. 9, 14, 7.
 pinnicillus *vide* penicillus.
 Pinnio inscriptus Varronis liber tertius V. 3, 1, 1.
 pinna per nares traiecta C. 8, 5, 5.
 pinna iris C. 12, 27. lens C. 6, 31, 1. allium C. 6, 6, 5. 6, 8, 2. hordeum C. 8, 4, 1. panicum C. 2, 9, 19.
 pinnae pinferunt ficum V. 3, 16, 28. 1, 63.
 pinna ad fines tuendos feritur V. 1, 15. eius satio Ca. 28, 1. nubes binae, anniculae, hornotinae Ca. 17. P. Mar. 10, 37.
 pini oleum non damnauerim Veg. 5, 23, 17. *al.* irinum. eius satio et cultura P. N. 7, 9. ad quae utilis P. N. 15, 3. pinus semper virens C. 9, 4, 2. *ubi inter minoris incrementi arbores seu frutices enumerantur. Contra inter flores siluestres, auctori Ciridis versu 406. est semper florida pinus. casiae atque pini C. 9, 5, 6. v. N. et in Pampinus.*
 piperis albi, si sit; si minus, nigri viciae tres C. 12, 57, 4. semuncia Veg. 5, 23, 12. nigrum Veg. 6, 13, 3. longum *ibid.* Piperis ad historiam pertinet locus Ioannis Laurentii Lydi *περὶ μνηῶν pag. 64. quem adde locis laudatis ad Plinii XII. sect. 14. περὶ τῷ πεπέρεως ὁ Μάξιμος Φησὶ Φυτόν ἐστὶ πρῶτον μὲν ἀνάκανθον, φυτεγόμενον δὲ ὡς ἀμπέλος ἀναδενδρῆς ἢ ὑπὸ χάρακα, φέρων δὲ τὸν καρπὸν βοτρυῶδη ὅμοιον τερεβίνθῳ, τὸ δὲ φύλλον κισσοειδὲς, ὑπόμακρον, φυτενόμενον δὲ τριετὲς ἄρχεται καρποφορεῖν, ἀνήκει δὲ ὄκταετὲς, τρυγηθὲν δὲ ὁ φρυγόμενος μελαίνεται, ἀλλ' ἐκ τῷ ἐν τῷ ἡλίῳ διατίθεισθαι, ὅθεν συμβαίνει τὸ σκώψυκτον*

λευκὸν διαμένειν. Cosmas Indicopleustes XI. c. 8. ἕκαστον δένδρον ἐτέρῳ ὑψηλῷ ἀκάρπῳ δένδρῳ ἀνακλῆται, διὰ τὸ λεπτόν εἶναι πάνυ καὶ ἀσθενὲς ὡσπερ καὶ τὰ κλήματα τῆς ἀμπέλου λεπτά· ἕκαστος δὲ βότρυς δίφυλλον ἔχει σκέπον. Χλωρὸν δὲ πάνυ ἐστὶν ὡσπερ ἡ χρῶα τῆς πηγάνης. Contra Philostr. Apoll. 3, 4. τὸ δένδρον ἢ πιπερὶς ἕκασται μὲν τῷ παρ' Ἑλλήσιν αἰνῶτάτε ἄλλα καὶ τὸν κόρυμβον τῷ καρπῷ etc.

Piperatum acetum C. 12, 47, 5. 12, 57, 1.

Pipiunt pulli C. 8, 5, 14.

Piratico bello classibus Graeciae praeest Varro 2 pr. 7.

Pirus (*ita semper etiam* Pall. Lugd.) C. 5, 10, 17. Arb. 24. P. F. 25, 1. Eius insitio V. 1, 40, 5. P. Mar. 10, 37. P. inf. 55. piri siluestres C. 3, 11, 5. achrades C. 7, 9, 6. pitorum semen ut ferendum Ca. 48, 3. piro florente, *veris indicium ad* Ca. 149, 1. V. 1, 37, 5.

Pira ut condantur V. 1, 59, 3. ut feruentur Ca. 7, 3 et 4. P. F. 25, 9. in sole ut siccantur C. 12, 14. ut condiantur C. 2, 10, 2 et 4. P. F. 25, 8. *Species generosiores* Aniciana, Crustumina, Cucurbitina, Decumana, Dolabelliana, Fauoniata, Hordeacea, Lateriana Lateritana, Laureata, Mulsa, Myrappia, Naeuiana, Praecocia, Regia, Sementiua, Superba, Syria, Tarentina, Turraniata, Venetia, Volema *quae vide suis locis. conf. Plin. 15, 14 f. 15. Macroh. 2, 15.*

ex Pisa Afra lomentum P. O. 14, 9. *Ita saepissime Apicinus pisam pro pisco dixit.*

Piscatorium forum C. 8, 17, 15.

Piscinae V. 3, 17. quae piscinae? V. 3, 3, 2. villaticae duae C. 1, 6, 21. P. 1, 31. eius positio C. 8, 17. piscinae dulces V. 3, 3, 5. nobiles ad mare prolatae V. 3, 3, 10. piscinarum rimae

- vt farciantur P. I, 17, 3. $\mathcal{J}$ piscinae pecorum C. I, 5, 2.
- Piscinales cellae in balneis P. I, 40, 4.
- Piscis planus C. 8, 16, 7. peream ni piscem esse putavi V. 3, 3, 9. C. 8, 16, 3. pisces escam alii aliam desiderant C. 8, 17, 14. marini dulcibus aquis clausi C. 8, 16, 1. sacri in Lydia V. 3, 17, 4. prostrati et erecti C. 8, 17, 9. iacentes et saxatiles C. 8, 17, 11. $\mathcal{J}$ Piscis austrinus C. 11, 2, 24 et 63.
- Piso, as. pisare far V. I, 63, 2. not.
- Piso, is. si communiter pisunt Ca. 136.
- Piso Pupius V. 3, 13, 1.
- $\mathcal{J}$ Piso Italiam a vitulis dictam tradit V. 2, 1, 9.
- M. Pisonis pauones V. 3, 6, 2. idem etiam 3, 4, 2.
- Pistaciae satio P. F. 25, 33.
- Pistaciorum satio, cultura, sexus P. O. 12, 3. insitio P. Mar 10, 37. inf. 157. Vide not. p. 178. Quod in Sicilia per sterilibus pistaciae flores fructus ne immaturi in fructuosa defluant, prohiberi dicitur, ad similitudinem caprificationis refert Pontedera in Opp. Postun. T. I. p. 345. Sed in ipsa Sicilia pistaciam sine sterilibus ope feracem esse, minore tamen fructuum proventu, narratum fuit a Pontedera, qui ex duabus arboribus huius generis feracibus seu foeminis in horto Patanino sine paribus maribus adultis maturos fructus atque inde pullos natos restatus est.
- Pistillis conterito C. 12, 55, 1.
- Pisto. pistabis in pila lignea Veg. 2. vide Pilum.
- de Pistoris diligentia liber C. 12, 4, 2.
- Pistrinale pecus C. 7, 9, 3.
- Pistrinum, P. I, 42. in pistrino pinstrum ac torretur far V. I, 63, 2. torretur V. I, 69, 1.
- Pisum. eius cultus C. 2, 10, 4. Pall. 10, 6. Pisum et erinum siliquam cylindricam habent, τὰ σπέσματα γὰρ ἐκατέρωθεν τοιαῦτα τοῖς σχήμασιν Ergo semina ad utramque valvarum futuram alternatim posita, auctore Theophr. H. P. 8, 5.
- Pituina resina, πιτυίνη Veg. 6, 28, 18. Laudat etiam Scribo. comp. 202. 205. vel. πιτυίνην ῥητίνην ἢν ἰδίως καλοῦσι φύσημα Galenus p. de Comp. medic. sec' gen. p. 336. ed. Basil.
- Pituita vt eiiciatur e corpore humano Ca. 156, 4. vt ducatur in equis C. 6, 34, 2. si oui molesta est C. 7, 6, 18. laceffita decidit bubus C. 6, 8, 1. circumvenit oculos gallinarum C. 8, 5, 22. in auibus quae, et quomodo curetur P. I, 27, 2. I, 28, 6. I, 29, 3.
- Pius quaestus Ca. pr. 4.
- Pix Brutia C. 12, 18, 7. Plin. 16, 11. Reines. V. L. 2, 8. p. 182 sq. corticata C. 12, 23, 1. not. et Addenda post Palladium. Est resina dura C. 6, 15, 1. Veg. 3, 4, 28. Narycia C. 10, 386. Nemeturica C. 12, 20 3. 12, 24, 1. vetustior melior C. 12, 20, 6. C. 12, 23, 1. liquida ad mustum condiendum C. 12, 22, 1. pice liquida oblinuntur plagae ouium in tonsura acceptae V. 2, 11, 7. Helychius πισσοκονίας. Herodotus πισσοκονίαν εἶπε διὰ τὸ τὰ πρόβατα πίσση χρίεσθαι ubi tacent Interpretes de usu.
- Piceus odor et sapor vt temperetur P. S. 11, 2.
- Placenta ut fiat Ca. 76.
- Placere corpore C. 1, 8, 1.
- Placiditas ouium V. 2, 1, 4.
- Placidus. placida hiems P. O. 5, 2.
- Plagam accepit in tonsura ouis V. 2, 11, 7. plaga in vite vel arbore C. Arb. 10, 1. et saepe P. O. 5, 1. plaga fissurae C. 4, 29, 4. hiat C. 4, 29, 9.
- Plagijs, rigidus bos Veg. 5, 45. lem.
- Plancae roboreae P. I, 21, 2.
- Plantae cum animalibus similitudinem habent C. 3, 10, 11. proprie sunt, quae cum radicibus trans-

- transferuntur P. Apr. 2, 3. ne a diris animalibus carpantur C. 10, 351. Sed *¶* plantam de ramulo secum defert olea de percussione aduersa V. 1, 55, 3. Ita pro ramo minore C. 5, 10, 6. it plantae et rami sunt Synonyma C. Arb. 20, 2. vid. Deplantare.
- Plana trabs Ca. 18. i. e. horizontalis.
- Plano in quae sunt — in plano sita cella vinaria C. 1, 6, 9 et 11. i. e. supra terram. Ita aedificia quae plano pede instituuntur Virru. 6. c. 11. coll. 7. c. 1 et 4. opponit hypogaeis.
- Plantaria vt facienda C. Arb. 3, 3. cerasi P. O. 12, 4. cardui donec solidentur P. Mar. 9, 2. pro plantis P. Apr. 3, 5. not.
- Plantantur vel feruntur caules P. Mar. 9, 5.
- Platanina folia C. 12, 16, 3. πλατάνινα, πλατανίστινα mala. ad Pall. p. 94.
- Platanus folia hieme non amittens V. 1, 7, 6. in Lyceo V. 1, 37, 5. platano inferitur malus P. inf. 87. Platanini fructus inaequalitatem memorat Cleomedes Θεωρ. κυκλ. p. 56 ed. Burdig. αἱ ἐξοχαὶ αἱ ἐπὶ τὰ σφαιρικά τῶν πλατάνων.
- Platycorialis Veg. 2, 16. vid. Core.
- Plebeii seminis pulli C. 9, 11, 5.
- Plebs, de apibus C. 9, 9, 6. v. Heinsf. ad Virg. G. 4, 95.
- Plenitudo modica i. e. crassitudo C. 4, 30, 4.
- Plenus plena foetu bos C. 6, 24, 4. vsque ad plenum P. Ian. 15, 4. pleni ex furfure facelli Veg. 2, 24, 4. *¶* pleniores facio tauros, oppon. macris V. 2, 5, 12. plenior etiam est crassior C. 4, 29, 9. vid. Plenitudo.
- Plerumque pro pleraque C. 6, 38, 1. not. p. 363.
- a Pletura febricitare Veg. 2, 7, 1. h. e. plethora, πληθώρα. Ita 2, 28, 25. 5, 11, 1. 5, 43, 1. Nihil tamen mutauerim, cum Latinam etymologiam forte cogitauerit Vegetius. Gesner.
- Plostellum Poenicum V. 1, 52, 1. diligenter explicat Cl. Schoettgenius, antiquit. triturae §. 13. p. 34 sq. Gesner. Currus qui triturando triticum non laedunt habet Io. Chrysofomus T. II. Homil. XI. p. 73.
- Plostrarii asini Ca. 11, 1.
- Plostrum Ca. 2, 7. quot requirantur Ca. 62. maiora Ca. 10, 2. V. 1, 22, 3. interpretatur Scheferus de re vehic. 2, 19. ea, quae quatuor rotas haberent, easque non radiatas, sed tabulis contextas. SCHOETTGE. de aratro Ca. 5, 6. not.
- Pluma iam sunt tecti pulli V. 3, 7, 9.
- Plumbeum sc. vas Ca. 105, 1. C. 12, 19, 4. quadratum C. 12, 50, 10. plumbea bene fricari C. 12, 19, 6.
- circum Plumbati modioli Ca. 20, 2. not. plumbet modiolos Ca. 21, 5.
- Plumbum. plumbo vincire dolia Ca. 39, 1. not. attrito creatur cerula P. Aug. 11, 3.
- Plurimia XV, paucissima VII supponuntur oua C. 8, 14, 6.
- Plus quatuor millibus C. 3, 16, 3. cum relatione ad XVI M. hoc est XX M. Ita etiam minus C. 3, 3, 12. Plus annos centum V. 1, 57, 2. vicena millia V. 3, 2, 17. non plus vicanos pullos V. 3, 10, 4. non plus triennium viuunt V. 2, 1, 19. non plus quater in anno pariunt V. 3, 10, 3. *¶* pluris pretii V. 1, 7, 4.
- Plusculum mellis aut mulsi C. 12, 47, 5. plusculo sale C. 12, 50, 12. C. 12, 54, 1.
- Pluuiialis dies C. 2, 13, 9. aqua C. 1, 5, 2.
- Pluuiatilis aqua C. 9, 1, 2.
- Pluuiis diebus quae fieri queant C. 2, 15, 7. pluuius caeli status C. 2 10, 21. pluuiiae tempestates Ca. 2, 3.
- Pocillum fictile Ca. 156, 3.
- Pocula contrectari a quibus debean

- beant C. 12, 4, 3. $\mathcal{J}$ puteis extracta et canalibus immissa praebenda porcis C. 7, 10, 7. *vid. ad C. 7, 7, 2.*
- Podagra gallinarum C. 8, 3, 7. iumentorum Veg. 3, 53. raro vexat eunuchos *ibid. extr.*
- Podia, quibus imponuntur alucaria P. 1, 38, 2. *not.* $\mathcal{J}$ in cella vinaria craticia P. 1, 18, 2 *not. et 1, 19, 2. not.*
- Poenice scripserunt V. 1, 2, 13. *i. e. Punice.*
- Poenica lingua V. 1, 1, 10.
- Poenicum plostellum V. 1, 52, 1. dictum C. 1, 3, 9. *vid. Punic.*
- Poenitendus colono ager C. 2, 2, 7. Plinius 10. sect. 83. poenitenda homini origo.
- Poenus auctor Mago C. 3, 15, 5. Poeni gens acutissima C. 1, 1, 9. ex Africa scriptores C. 1, 1, 6.
- Poetae primarii C. 1 pr. 30. veteres V. 2, 1, 6.
- Ποικίλα λαών, Varronem V. 2, 5, 1.
- Polenta grandis Ca. 108. ex hordeo mulla aqua conspersa C. 6, 17, 18. Veg. 3; 4, 40.
- Polio. poliuntur cellae tectorio C. 8, 8, 3.
- Politionem dare Ca. 136.
- Politor Ca. 5, 4. Ca. 136. *not. add. Expolitus. Repolio.*
- Politus omnibus virtutibus V. 1, 2, 10. polita regie aedificia V. 1, 2, 10. opere tectorio villa V. 3, 2, 9. *ita Gell. 2, 20. ex oratione Scipionis, villa expolitissima. Gesn. $\mathcal{J}$ politus cultura fundus V. 3, 2, 5. Ita impolitiae crimen, de quo Cato apud Gell. 4, 12. etiam ad agrum incultum referri videtur. Gesner.*
- Pollen polentae Ca. 156, 5. 157, 9. pollinis hordeacei cyathus P. O. 14, 5. pollen turis C. 6, 30, 6 *et Veg. saepe est, quae alias manna turis, tus minutum, λιβανωτός λεπτός. Salm. in Soli. p. 360. b, F. Gesner.*
- Pollentiae vellera C. 7, 2, 4. *not.*
- Pollex. digitorum pollicem laxa-
- menti facere Ca. 19, 2. pollice demeritis florem C. 10, 303. $\mathcal{J}$ in vite. in pollicem tondere palmam C. 4, 21, 3. refecare C. 4, 24, 13. *add. s. 14 et 4, 11, 4. 4, 22. 4. 5, 5, 11. Nimirum pollex, custos, refex, praefidiarius, vel. subsidiarius palmes, eiusdem rei nomina sunt, quod aperte indicat C. 4, 21, 3. Pollex dicitur, ut crus, caput, brachium. Ita ex pollice citata materies formatur in brachium C. 4, 24, 14.*
- Pollicentur vino aetatem adferre P. O. 14, 3.
- Polliciti nostri memores C. 11, 3, 1.
- Pollucere dapem C. 132, 2. culignam Ioui dapali Ca. 132, 1.
- Pollutionis omni labe aliena P. Aug. 10 2.
- Polulum labellum Ca. 10, 2. polulae laminae Ca. 21, 3.
- Πολύαρνες et πολυβέται V. 2, 1, 6. *posterius Homeri est. Il. 1, 153.*
- Polychreston antidoton Veg. 3, 6, 11. $\mathcal{J}$
- Polycietera arte C. 10, 30.
- Polyclētus C. 1 pr. 31. *not. Proportionem partium is prius vidit et expressit arte, cuius hanc vocem annotavit Philo Mathem. vet. p. 50 τὸ γὰρ εὖ παρὰ μικρὸν διὰ πολλῶν ἀριθμῶν ἔφη γίνεσθαι*
- Polygonon, sanguinalis herba C. 6, 11, 5. palagonon scribitur. Veg. 4, 10, 3.
- Πολύμηλοι V. 2, 1, 6. *est apud Hesio. Oper. 306.*
- Polypus in naso ut sanetur Ca. 157, 15. Veg. 3, 38. excidit Ca. 157, 15.
- Πολύπυρον Ἄργος V. 1, 2, 6.
- Pomarium, tota Italia V. 1, 2, 6. pomarium constitui ut debeat C. Arb. 8. C. 5, 10. seminarium ut fiat Ca. 48. pomaria, horti V. 1, 23, 4. protecta C. 9 pr. 2. ὀπωροθήκη ad V. 1, 2, 6. *not.*
- Pomera P. 1, 36, 3.

- Pomiferae arbores P. F. 19, 1.
 Pomoerio minore finire V. 1, 2, 13.
 Pomosi Tiburis arua C. 10, 138.
vid. Bronkh. ad Prop. 4, 7, 81.
 Pompeiana vitis C. 3, 2, 27. cepa C. 12, 10, 1.
 Pompeia palus C. 10, 135.
 Pompeii Ca. 22, 3.
 T. Pompeius V. 3, 12, 2.
 T. Pomponius Atticus V. 2, 2, 2.
 Pomponii vituli V. 2, 1, 10. *vi. no.*
 Pomum. Poma, mala Ca. 7, 3.
Poma arborei fructus omnes edules, quin tubera etiam; quamquam ficus interdum, itaque baccae excipiuntur. (Sed baccae conuersim nomen nunquam latinus etiam quam pomum patet) vid. Salmaf. ad Soli. p. 421; b. add. Bodaens a Stapel ad Theophr. hist. plant. 4, 6. p. 383. Senftleb. de uisic. Saturnal. c. 2. Blancard. ad Arria. Ind. p. 581 sq. Cren. anim. part. 10. p. 46 sq. SCHOETTIG. poma unde dicta V. 1, 31, 6. intellegi quando soleant P. Iul. 5, 1. Iul. 3, 1. F. 25, 16. ut feruentur in arbore P. N. 12, 2. ut condantur V. 1, 59. ut feruentur innoxia C. 12, 45. P. F. 25, 17. ut condiantur C. 12, 44 et 45. § poma cum ferēs de arbore Ca. 28. pomorum propagatio Ca. 51, 133.
 Pondero. quantum vtraeque ponderantur Veg. 3, 3, 7. *b. e. pendunt.*
 Ponderosum frumentum V. 1, 52, 2.
 Pondo libra, pondo quadrans C. 12, 12, 2. 12, 20, 5. 12, 22, 3. pondo medicaminis uncia C. 12, 28. 1. § sed cordi foeni septena pondo C. 7, 4, 2. Grōnoui, de Pec. vet. 1, 7. p. 32. ita explicat, ut intelligat pondera librarum. Gesner.
 Ponus. ponderibus aequis P. 1, 41, 1. § pondera duo Veg. 5, 51, 2. tria Veg. 1, 20, 3. 6, 13, 2. quatuor Veg. 4, 4, 2. quinque Veg. 5, 48, 2.
 Pondusculo saxi C. 12, 51, 1.
 Ponere castaneas, ferere P. N. 7, 17 et 18. plantas pirorum P. N. 7, 23. vineam C. Arb. 4, 2. *vid. no.* ponitur lactuca C. 11, 3, 25. posuerunt pauca oua C. 8, 2, 12. § Ponito Ca. 79 et 81. *i. e. apponito in mensa conuinis.* § posuerunt Ca. pr. 1. posueris Ca. 4, 1. § pro reponere, recondere, P. Ian. 15. forba lecta et posita.
 Pons pontibus roboreis consternantur equi Veg. 3, 58, 1.
 Pontianus Aufidii cognomen V. 2, 9, 6.
 Pontifices negant etc. C. 2, 22, 2. *ii. 4 et 5.*
 Pontilis stratus Veg. 2, 28, 2. in pontili strato Veg. *ibid.* sect. 22. *sed priore loco pontilibus stratum dedimus, ex Codd. et 3, 58, 8.*
 Pontius. Pontiae insulae V. 3, 5, 7.
 Popinales deliciae C. 8, 16, 5.
 Popularis notae pulli C. 9, 11, 4. sal Ca. 88, 1.
 Populationes praetereuntium viatorum C. 1, 5, 6. volucrum C. 3, 21, 5. murium et formicarum C. 2, 20, 1.
 Populneam frondem caedere Ca. 5, 8. *add. C. 6, 3, 7. scobis C. 12, 43, 4.*
 Populus arbor substituitur in antiquis editionibus nunquam opulio et vice versa. e. g. C. 5, 6, 4. *vi. no.* populus ad materiam caeditur et quadratur C. 11, 2, 13. populi radices in medicina Veg. 4, 2, 4. Populi nigrae usum ad ἀντύγας δίφου docet Homerus II. 4. 482 sq. *in quem usum auctor Idyll. XXV. inter Theocritea 247. praefert caprificum ἀγρονον i. e. nigram γῆς τῶν Κελτῶν καὶ Ἡριδανῆ Στέμνα vocat Paisan. 5, c. 14.*
 Populi duo (apum) coniunguntur C. 9, 13, 12. spicarum P. Iun. 2, 2. *ita turba.*
 Porca praecidanea Ca. 134. porcae ut tractandae P. F. 26, 4. § quae seminae sunt Ca. 157, 16. *no.*

- no. *J* in agro V. 1, 29, 2. no. C. 5, 1, 5. *Aperitissime etiam elatam partem notat, sulcus depresso C. 11, 3, 44. porcae fulcantur latiores C. 11, 2, 47. porca pro area Cato 48.*
- Porcellus** ne a matre opprimatur V. 2, 4, 14
- Porcii** unde dicti V. 2, 1, 10.
- Porcina** ammonae militavis pars praecipua. *Corrig. ad Varronis p. 430.*
- Porca** Veg. 6, 28, 31. no.
- Porculatio**, nutriticus suum V. 2, 4, 13.
- Porculatoris** et subulci diuersa professio C. 1 pr 26 7, 9, 12. porculatores Italici V. 2, 4, 1. not.
- Porculus** in fucula Ca. 19, 2. no.
- Porcus** Graecum nomen antiquum V. 2, 4, 17. porco piculo facere Ca. 139. porco femina Ca. 134, 1. porcus ingens V. 2, 4, 11 et 12. porci ferrarii Ca. 150, 2. de porcis V. 2, 4, C. 7, 9. P. F. 26. porcos suos alat vnaquaeque scrofa V. 2, 4, 13. porcus lactens C. 7, 9, 4. Porcis anima data perinde vt sal. V. 2, 4, 10. *Porci sunt foetus scrophorum. Hinc illud vt scropha porcos disuicere ap. Varr. 2, 4, 2. J porcus qua feminae sunt V. 2, 4, 10.*
- Porricere** exta, frumentum V. 1, 29, 3. *ad Ca. 134, 2.*
- Porrigo**, *morbis vid. ad C. 7, 5, 6. in capite multa porrigo Celso. 2, 2 vbi Hippocrates Prothetic. 2. πυρωθεισα η κεφαλη.* male Porrecta radicum P. F. 23, 2.
- Porriguntur** per humum C. 5, 4, 2. in tabulas vuae siccandae C. 12, 16, 1.
- Porrinam** inferere Ca. 47. *vt cepina Columellae.*
- Porro** C. 8, 5, 4.
- Porrum** sectiuum feri et coli vt debeat C. 11, 3, 30. capitatum C. 11, 3, 30. Tarentinum C. 8, 11, 14. eius radices discutunt tussim bouum C. 6, 10, 2. porro factio fasces cingere C. 10, 371.
- Porrus capitatus**, sectilis s. sectivus P. F. 24, 11. grandis vt nascatur P. F. 24, 12. Apr. 3, 5. *add. Oct. 11, 5.*
- Porta** itineri longissima V. 1, 2, 2. *Comparat huic prouerbio Vict. V. L. 33, 9. illud Italorum, Il più duro passo è quel della foglia, cum quo conuenit vernaculum: der grösste Schritt ist der Schritt aus der Thür: et Gr. αρχη ημισυ τη παντος.* Porta Fluuentana V. 3, 2, 7.
- Portenta** cicer serendum inter olera P. 1, 35, 3. *vid. Monstra. Plin. 19, 10 f. 58.* Naporum medicina est, siliquas vna seri: sicut olerum cicer: arcer enim erucas. *Similia remedia suppeditat Anatolius Geop. 12, 7. Gesner.*
- Porticus** similitudinem imitemur P. N. 8, 2. porticus protectae C. 9 pr. 2. porticibus aluearia supermunire C. 9, 7, 4. *add. 9, 14, 14, 7, 9, 9. not.* Porticus cortis P. 1, 22. *Diodorus V. 40. de Tyrrenhis vel Etruscis. εν τε ταις οικιαις τα περιατοα προς τας των θεραπευοντων οχλων παραχας εξευρον ευχρηστιαν.*
- pro Portione** facere Ca. 106, 2. *sic C. 1, 4, 8. V. 1, 18, 3. 1, 41, 4, 2, 3, 2. C. 5, 12, 4, 12, 41, 1. pro portione ac - eadem ratione V. 3, 9, 21. hac portione C. 2, 9, 1, 3, 2, 31. 12, 12, 2. portione seruata pro magnitudine C. 8, 11, 6. 11, 2, 87. his portionibus C. 12, 12, 3. supra portionem respondere C. 7, 1, 2. portionem exiguam in valuulis habere C. 2, 12, 7.*
- Portitor** Helles C. 10, 155.
- vt Portare** se possit equus, *b. e. incedere Veg. 1, 26, 4.*
- Portulacae** succus aduersus formicas P. O. 12, 8. conditur C. 12, 13, 2. *de scriptura vide ad C. X. 376.*
- Pocea** Veg. 2, 10, 10. posca scribitur 2, 28, 14. 3, 15, 3. posca acris ad vulnera Veg. 3, 48, 8. 5, 31, 1.

- Posea** *vel* *posia* olea *ead.* *Pausea*
Ca. 6, 1, 7, 4. V. 1, 24, 1. C.
12, 47, 4. 12, 49, 3. *posea* oli-
vae vt *colymbades* fiant C. 12,
47, 8.
- Positio** *agri*, *situs* P. 1, 7, 3. C.
1 pr. 25. 1, 2, 4. 1, 4, 10. 1,
6, 15. 3, 3, 1. *caeli locique* C.
3, 4, 1. pro *situ* et *positione*
locorum C. 3, 21, 9. *Institu-*
tio et cultus vinearum C. 3, 3,
15. *furculi* C. 3, 17, 1. *brassic-*
ae C. 11, 3, 24.
- Possessio**, *praedium*, *pascua* Veg.
4, 2, 15.
- pro Possibilitate** *vitis* P. F. 14. i.
e. viribus.
- Possim** *possis* *transferre* *δύνατο*
αὐ C. 11, 3, 24 et 32. *possit-*
tur Ca. 154.
- Post odorem** *ingressae apes*, *odo-*
rem secutae. P. Apr. 8, 3. *post*
trimum *h. e. postquam trimus*
fuit V. 2, 7, 13.
- quod Posterauit** *speciei merito*,
compensat *uberitate fundendi*
olea P. N. 4, 1. *est igitur* *ύστε-*
γεῖν.
- Postmodum** Col. 1, 8, 4: *vbi Codd.*
postmodo. cf. 6, 37, 11. 5, 9,
17.
- Postremo** *posterior*, *novissime* P.
N. 22, 5.
- Poltridie** *eius diei* Ca. 2, 1.
- Potens** *carminum* C. 1, 1, 12. *not.*
- Potentia** *medicaminis* P. F. 28, 2.
- Potestas** *fiat large bibendi* C. 8,
14, 11. *si potestas reliquorum*
non sit C. 12, 57, 4.
- Potionabis** *cum passo* Veg. 2, 6,
1. *cum oleo* 2, 10, 9. *potione*
aquae Veg. 5, 58, 2.
- Potior**. *potitur regno inferno* C.
10, 274.
- Potius** *cum comparat. abundare vi-*
detur V. 2, 10, 2.
- Potis**, *pote*. *Potis sunt* V. 2, 2,
1. *vbi id pote* V. 1, 15. *emtor*
pote damnare V. 2, 2, 6.
- Potniades** *equae* C. 6, 27, 5.
- Potatum** *dabitur pecori* C. 12,
51, 3. *potandum medicamen*
praebent C. 6, 7, 4.
- Potui** *data staphis agria* C. 8, 5, 21.
- Praeacuere** *furculum* Ca. 40, 2.
- Praebent** *potandum medicamen* C.
6, 7, 4. *praebent sibi cibaria ca-*
nes V. 2, 9, 6. *vituli quibus*
non satis praebent matres V. 2,
5, 17. *not* *praebere operam et*
impensam C. 8, 10, 1.
- Praebito** *sale* C. 7, 3, 20. *Praebi-*
ta, *χορηγία* C. 1, 8, 17.
- Praecantationes** *anicularum* Veg.
2, 11, 2. *h. e. incantationes conf.*
3, 44, 2.
- Praeceptus** *palmes* C. 5, 6, 33. *fau-*
ces praecipites deorsum facito
Ca. 38, 3. *not. in postumis Pon-*
tederae.
- Praeceptum** *vndecimum i. e. liber*
C. 11, 1, 2. *praecceptum gene-*
rale P. 1, 43, 4. *est liber primus*
auctoris.
- Praecidanea** *porca* Ca. 134, 1.
Graece προτέλειος dicitur, vt
Aeschylus προτέλειον ναῶν vocat
Agam. 235. sacrificium pro exitu
classis graecae ex Aulide factum,
hostia oblata Agamemnonis filia,
quam Senecae Clytaem. 163, ideo
lultrale classis doricae caput
vocat.
- Praecipere** *diligenter* C. 5, 8, 3.
10 pr. 3. *praecipitur vna* C. 11,
2, 69. *Arb. 2, 2. praecipere ar-*
bores C. 5, 11, 15. *i. e. de ar-*
boribus. Cf. *Addenda post Palla-*
dium.
- Praecipitata** *per iugum materia* C.
4, 24; 19. *palmitis pars* C. 5,
6, 28.
- Praecipito** *vitem* Ca. 32, 2. *vin-*
demiau C. 3, 21, 10. *praecipiti-*
tari palmes debet C. 5, 6, 33.
- Praecisa** *stramenta* C. 11, 2, 54.
- Praecludere** *naturalia* C. 8, 5, 9.
foetus suos cum matre P. F.
26, 4. *vid. no.*
- ex Praeclusionione** *vulneris solet fi-*
stula fieri Veg. 3, 23, 2.
- Praecoquam** *vnam* C. 12, 39, 1.
no. praecoquas vvas C. 12, 37.
not. praecoqua Persica P. N. 7,
6. et C. 10, 410.
- Praecox** *maturitas* C. 1, 6, 20.
praecocem vitem C. 3, 2, 28.
praecoquis fructus genit. C. 3,
2, 18.

- 2, 18. praecoques vites C. 3, 1,
7. C. 3, 2, 1. fici C. 5, 10, 10.
Praedicat furem, bestiam, canis
latratiu C. 7, 12, 1.
Praedictas quaerimonias C. 1 pr. 1.
Praedium cini pararique vt debeat
Ca. 1. suburbanum commodif-
simum C. 1, 1, 19.
Praedonium vis C. 1, 7, 1.
Praeductoria lora Ca. 135, 5.
Praedura aetas C. 6, 2, 1.
Praefato lunoni fruges Ca. 134,
1. *quasi esset actiuum.* praefami-
no vino Ca. 141, 2 *videtur esse
singularis numeri licet ad plura-
lem referant Grammatici.* Gesn.
Praefecturae voluptas excitanda
V. 1, 17, 6.
Praefectos alacriores faciendum
praemiis V. 1, 17, 5.
Praeferratus modius Ca. 11, 3.
*ferro munitus, vt facilius daret
incorruptus.* Gesner.
Praeferruida regio C. 3, 1, 3.
Praefectinatum opus, nimum im-
mature factum C. 11, 2, 3.
Praefigantur foraminibus aenei
cancelli C. 8, 17, 6.
Praefractas stirpes refodere C. 2,
2, 28. Arb. 18, 1.
Praefurnium fornacis Ca. 38, 1.
*est os hypocausti s. fornacis, quo
ligna in fornacem induntur.* vid.
Philander ad Vitruu. 5, 10.
Gesner.
Praegelida frigora C. 4, 8, 3. 16-
ca C. 2, 9, 7. C. 3, 12, 1.
Praegnantis bestiae morsus acer-
bior Veg. 5, 78, 1. 5, 81, 3.
praegnantis fiunt V. 2, 2, 14.
¶ praegnantis cucurbita C. 10,
380.
Praegnationis fines V. 2, 1, 18.
modus V. 1, 44, 4.
Praegrauantibus auribus C. 7,
6, 2.
Praegrauato capite C. 6, 7, 4.
Praeraciuntur molcs C. 8, 17, 10.
Praelabentis temporis fuga C. 11,
1, 29. *h. e. praeterlabentis.* vid.
Weitz et Burm. ad Petro. c. 99.
Gesner.
Praeligancum vinum Ca. 23, 2.
Praemonitus varietatem C. 11, 2, 1.
Praenestinae nuces Ca. 8, 2.
Praeoccupatio emphragma Veg.
2, 12, 3.
Praeparare frumentis arua C. 2,
16, 1. praeparandum liquida
rubrica C. 9, 8, 8. *vid. no.*
Praepotentes C. 1, 3, 12.
Praerumpi C. 3, 18, 2.
Praesciscere fugam C. 9, 9, 4.
Praefecare cultello V. 3, 16, 34.
in Praesententi P. Aug. 8, 6. *not.*
Praesentia fructus ipsius facilem
se praestat castanea P. N. 7, 17.
in Praesentiarum *vid. Impraes.*
Praesepes bubus Ca. 14, 1. bo-
nae Ca. 4, 1. *add. Non.* 3, 160.
¶ praesepiae laxae V. 1, 13, 6.
¶ praesepia ouium V. 2, 2, 19.
in praesepiis V. 2, 5, 16.
Praesidiarii malleoli C. 4, 15, 1.
praesidiarius palmes C. 4, 21,
3. Beystöke, Beyknechte. Spre-
ngen p. 242.
Praesidii causa positi malleoli C.
3, 16, 2. praesidio futura peco-
ri C. 11, 2. 71. ad praesidium
aquae calidae decurritur C. 12,
50, 21.
Praestat ex se pullos atque plu-
mam C. 8, 13, 3. *add. P.* 1,
30, 1. praestant agricolae urba-
nos immani numero annorum
V. 3, 1, 3. *add. V.* 2, 2, 10.
noxis praestare V. 2, 4, 5. it.
2, 5, 11. ¶ praestari, praebere
C. 11, 2, 98.
Praesto esse candidato V. 3, 2, 1.
praesto est consuli comitia ha-
benti augur V. 3, 2, 2.
Praestricio pro perfrict. Veg. 2,
12, 2.
Praesul agri, *villicus* P. 1, 6, 18.
oliuae Castitas, *s. Minerva* P.
1, 6, 14.
Praesulsa adipis C. 6, 2, 7. P.
Mar. 12, 3.
qui Praesunt quales esse debeant
V. 1, 17, 4.
Praesumitur, *putatur* P. F. 9, 8.
Praetentis retibus C. 8, 9, 3.
Praeter illud — tum etiam C. 4,
18, 1. ¶ praeter auxilium cul-
toris P. Ian. 9, 2. hominum la-
bores P. Iun. 2, 2. *h. e. sine.*
¶ praes-

- § praeter si V. 1, 41, 5. graecum $\pi\lambda\eta\nu$ ei.
 Praeterit me C. 1, 6, 12. quae praeterita sunt superioribus diebus C. 11, 2, 90.
 Praeteritis X diebus, *post X dies* V. 2, 4, 19. § PRAETERITA tertiae coniugationis a praesenti formata archaice. *vid. not. ad V. 1, 65, 1. I, 69 3. 2, 9, 6. 3. 2, 8. Pluscula id genus etiam sunt in Columella Lipsiensis: v. g. 12, 54, 2. recipisse. it. 2, 10, 3. corroderunt. add. Meurf. ad Ca. 66, 1. Ita Sall. Jug. 40, 1. neglegisset. vid. Curtius.* § PRAETERITA coniunctiui archaica intermisit V. 3, 12, 4. accessit V. 3, 16, 6. Gesner.
 Praetexit amaraeus umbras C. 10, 296.
 Praetorium villaticum P. 1, 8, 1. I, 11, 1. I, 24, 1. I, 33, 1. Ita Suet. Aug. 72. Nero, 39. Calig. 37. Gesner.
 Praetorto capite C. 3, 18, 1.
 Praeuenit foecunditate C. 3, 2, 14.
 Praeuerti ad ea C. 3, 7, 3. i. e. potius reuerti, ut rectius in Thef. L. L. quam in Indice h. l. interpretatur Gesner.
 Praeurantur C. Arb. 11, 2. not. $\Pi\rho\alpha\sigma\kappa\eta\gamma\acute{\iota}\delta\epsilon\varsigma$ bestiolae P. 1, 35, 13. Anto. Mizaldus de secretis hortor. 1, 9. p. 16. Palladius, inquit, Latino aptoque vocabulo herbicidas, Ruellius vero porricidas appellauit. Sed illum Palladii locum non inueni. Gesner.
 Pratense foenum C. 6, 3, 3.
 Pratum vnde dictum V. 1, 7, 10. ex aruo ut fiat C. 2, 17. prata ex segetibus facere contra leges V. 2 pr. 4. factum ut colatur C. 2, 18. quando purgandum P. Ian. 2. Mar. 2. custodiendum et stercoreandum P. F. 1. stercoreari ut debeat Ca. 50. pratum duum generum C. 2, 17, 2. irrigua et sicca Ca. 8, 1. Ca. 9. vetera ut excolantur, nouella formantur P. S. 10.
 Prauitas curuaturae P. Mar. 11, 2.
 Praxiteles C. pr. 31.
 Preciae vites *vid. Pret.*
 Precor bonas preces Ca. 134, 2. 139.
 cum Prehenderint, inferantur P. F. 25, 3. sine ambiguitateprehendendi P. F. 10, 7. § *sine metu ne non comprehendant.*
 Prelo premere C. 12, 39, 1. Cochleam de prelo P. Mart. 10, 10. Oct. 19, 1.
 Premit Medicam herba, *angit*, P. Apr. 1, 2. premi oportet cuneum, *deprimi*, P. O. 12, 2.
 Pressius putare vitem P. N. 9. C. 4, 24, 8. radere colla equorum Veg. 2, 28, 34. *Recte. nam Poeta Georg. 1, 157. ruris opaci Falce premes umbras.* Gesner.
 Pressoria vasa C. 12, 18, 4.
 Pressura vinaceorum prima C. 12, 36. primae, secundae, tertiae pressurae oleum C. 12, 50, 11.
 Pressus color P. Mar. 13, 4. *Scriptus ad Georg. 3, 82. honesti spadicis: quos phoeniciatos vocant, pressos, myrteos. Ipsi sunt badii. Copiosissime de hoc presso colore disputat Salmasius ad Tert. de pallio p. 179 sqq. Indicium debemus Vlitio ad Grat. 532.* Gesner.
 Praeuae vites C. 3, 2, 23. not.
 Pretium facere in oues, *constituere* V. 2, 2, 5. efferre, *augere* V. 3. 6. 6 *Scriptura Codd. precium videtur praefenda, si est ex graeco προξ, προικός.*
 Priapo vicina eruca C. 10, 108.
 Primatum dant pratis V. 1, 7, 10.
 Primigenia pecuaria V. 2, 2, 2. semina V. 1, 40, 1.
 Primitias vitis refecare C. 4, 10, 2. plantae C. 10, 147.
 Primitiui anni C. Arb. 23, 1. qui primi C. 5, 10, 15. Cf. nota ad h. l. in Addendis post Palladium. flores primitiui i. e. verni C. 9, 13, 2.
 Primitus cum exit vitis V. 1, 31, 2. spica cum oritur V. 1, 48, 1. oritur herba V. 2, 2, 14.
 Primogenitus vitulus P. 1, 39, 2. Primor-

- Primordium** scriptorum C. 1, 1, 18. **primordia** terrena C. 3, 10, 10. et 8, 14, 2. *i. e. elementum* in primordiis P. Mar. 12, 2. **primordia** seminum C. 6, 37, 7. *no.*
- Primorem** furculum, duos primores digitos Ca. 40, 3. **primores** tres digitos Ca. 21, 2. **imbres** V. 2, 2, 14. **ciuitatis** C. 12, 3, 10.
- Primus**. **prima** vindemia *b. e. in-eunte* C. 12, 21, 6. **primas** (*partes*) tribuere Ca. 2, 17, 1.
- Princeps**. **principes** *magister pecoris et villicus* V. 1, 2, 14.
- Principalia** haec duo C. 1, 3, 3.
- Principium**, *i. e. (principio)* Gr. τὴν ἀρχὴν C. 157, 1. *ubi tamen* Edd. *pr. principio*. post **pricipia**, ut aiunt in castris V. 3, 4, 1.
- Priores** C. 1, 4, 3.
- Pristinum** nomen possident C. 5, 1, 7. *sed*
- Pristinum** *pen. prod. sidus* C. 11, 2, 5 et 64. *vi. no.*
- Priuignas** proles C. 10, 163.
- Priuus**. **priui** trapeti Ca. 3, 5. **priuae** scopulae Ca. 26. **priua** opercula doliis, feris Ca. 10, 4. **rectoria** Ca. 11, 1.
- Pro** maiori parte P. 1, 4, 2. **pro** modo semipedis C. 5, 10, 14. *sed vid. V. L.* **pro** temporibus anni C. 11, 1, 14 *comparabat huic loco Schoettgenius Gruter. p. CCCVIII, I. PRO TEMPORE VEL FACULTATE.* **pro** aequis ponderibus Veg. 3, 39, 4. **pro** agricola minime est C. 3, 5, 1.
- Probabilis** aqua P. Aug. 10, 1. **gustus** C. 3, 2, 24. **maxime** probabilis caeli et soli qualitas C. 3, 1, 10. **pars** vitis C. 3, 10, 15. **probabiles** mores C. 6, 2, 14. **animis** aequae ac corporibus boues Umbriae C. 6, 1, 2. **prius** haud dubie probabilius C. 7, 3, 11.
- Probatio** quadrupedum V. 1, 20, 1.
- Probatissimi** auctores C. 1, 1, 8. **artifices** C. 11, 1, 6. **sicut** Probaui ipse, *expertus sum* P. N. 7, 22.
- Probe** dabimus C. 9, 14, 16. *i. e. recte.*
- Procacitas** galli rixosi C. 8, 2, 15.
- Procedit** dies emtori Ca. 148, 1. **procedunt** binae oues verulae pro singulis V. 2, 2, 5. *vid.* **Numerum** obtinere: *et add. Gronou. ad Liu.* 5, 49. **De incrementis** plantarum: **Procedit** germen de cicatrice C. 4, 22, 4. *add. P. Mar.* 10, 30. **sarmentum** P. Mar. 1, 3. **gemma** quae appareat bene processura P. Iun. 5, 3. **Iul.** 3, 1. **procedunt** radices amplius V. 1, 23, 6. **semina** P. N. 7, 11. *et Mar.* 10, 12. **po-ma** in Punico P. Mar. 10, 6. **velut** quaeque matura processerint P. O. 12, 9. **Hinc** **procedat**, *antequam luna procedat, crescat* P. Iun. 3. **processit** medicina, *prospere euenit* C. 6, 6, 4. **in tantum** nostra cura C. 3, 3, 13. *graece προχώρηεν.*
- Procellosus** caeli status C. 9, 4, 1.
- Procerum** seditione plebs in partem diducitur C. 9, 9, 6.
- Proceritas** incitatur C. 4, 33, 5. 4, 26, 2. *ex Codd.*
- Proceris** cornibus C. 6, 1, 3. **pro-cerior** celsissimo Germano Iudaeus C. 3, 8, 2.
- Proclium** solum V. 2, 2, 7.
- Procludere**, *concludere* P. F. 26, 4. *ubi alii libri praecl. alii reclud.*
- Προχοιτών.** V. 2 *pr. 2.*
- Procomio** Veg. 3, 11, 4. *not.*
- Procreare** pullos e seminio asinorum, *de domino dictum* V. 2, 6, 1.
- Procul** a tumultu C. 9, 5, 1. **ve-ro** C. 1 *pr. 33.* **igne** constituenta muletra C. 7, 8, 3.
- Proculcatis** visis C. 12, 19, 3.
- Proculcantur** ficus in modum farinae C. 12, 15, 3. **proculcetur** ingressu C. 3, 13, 6.
- Procuratio** templi V. 1, 2, 2.
- Procurator** auiarii V. 3, 6, 3. *procura-*

- procuratore (*apum*) assignata sedes C. 9, 9, 2. *add.* C. 9, 9, 1. procuratoris villae habitatio C. 1, 6, 7.
- Procurare femina P. Iun. 9. plantas: plantis MS. *Lugd.* P. N. 7, 11.
- Procyon exoritur C. 11, 2, 52.
- Prodeunt femina P. 1, 6, 12. C. 11, 3, 9. prodit seges V. 1, 45, 1.
- Prodigialiter occidit C. 3, 3, 3.
- Prodigii simile est C. 1 pr. 7.
- Prodigo. prodigunt sues in lutum V. 2, 4, 8. pullos equorum in pabulum V. 2, 7, 11. pullos gallinaceos in solem V. 3, 9, 14.
- Prodromi flare incipiunt C. 11, 2, 51.
- Producere cunctantem C. 6, 2, 9. folia incipiunt fici P. Mar. 10, 30.
- Producto nomine C. 8, 2, 2. productior canis status C. 7, 12, 9. productissimum flagellum C. 3, 10, 1.
- Proeliantur cum exteris *apes* C. 9, 9, 5.
- Profanare dapem Ca. 50, 2. 132 2.
- Profectus, *utilitas* V. 1, 2, 23. P. F. 28, 1. sine profectu ager colitur C. 1, 4, 5.
- Professione vitiorum suoruni *b. e.* *propter aperta vitia* P. F. 9, 2.
- Professio suscepta C. 9, 2, 2. ad professionem nostram non pertinet C. 7, 12, 3.
- Professor astrologiae consultissimus, Hipparchus C. 1, 1, 4. de eo qui villicum doceat C. 11, 1, 11. Ita aliquoties Professores sapientiae *apud Cels.* I pr.
- Profestis diebus V. 1, 16, 4.
- Proficit non suo sed communi officio *seruus, qui communem pluribus laborem exsequitur* C. 1, 9, 6. mirabiliter, surculus P. S. 14, 3. proficiet res in durabilitate frumentorum P. 1, 36, 2. ut proficiat incremento P. F. 18, 2. proficere humore C. 3, 20, 1.
- Profiteri ad publicanum V. 2, 1, 16.
- Profluuium sanguinis interit C. 6, 26, 3. *¶* profluuium atrum Veg. 1, 3. I, 17, 9. *¶* Sed profluuius Atticus Veg. 2, 10, 4.
- Profluus recessus C. 8, 17, 9.
- Profugere sedes suas C. 1, 3, 6.
- Profundit se supra motum numerus palmitum C. 7, 24, 4. profundunt se noua examina C. 9, 3, 4.
- Profundo Pamphylio nascitur helops C. 8, 16, 9.
- Profusa cauda in bubus probatur V. 2, 5, 8. profusior coma et cauda equi P. Mar. 13, 3.
- Progemmantibus palmis C. 4, 27, 1.
- Progenerare marem C. 3, 10, 15. C. 7, 3, 12. C. 6, 28. progenerari apes iuuenco peremto C. 9, 14, 6.
- Progenies rustica Romuli C. 8, 16, 2. suilli pecoris C. 7, 9, 1. progeniem totam coinquinare C. 7, 5, 6.
- Progerere stabulis conuersum *finium* C. 1, 6, 22. progeritur oleum vrcis C. 12, 50, 80.
- Progerminare C. 4, 15, 3.
- Prohibessis intemperias Ca. 141, 2. prohibere humum ab humore V. 2, 7, 10. prohibetur large vagandi licentia P. 1, 30, 3. prohibendus erit potione C. 6, 7, 2.
- Proiectum iacere C. 12, 2, 3. proiectae in terram vites, et humi proiectae C. Arb. 4, 1.
- Proiicit arbor fructus velut aegra P. Mar. 10, 30. se iumentum Veg. 3, 53, 1.
- Proinde aestimarent, siue dulcis esset sapor vucae, siue acidus C. 11, 2, 68. proinde ut non dicatur, *pro* quasi non, *in reprehensione* V. 2, 1, 27. proinde magnus locus, ac multitudinem alere velis V. 3, 8, 1.
- Prolatare rem rusticam C. 1 pr. 19. *vid. Waff. ad Sallust. Catil.* 44. SCHOETT G.

- Prolixare aciem ferramenti C. 4, 24, 22. *h. e. longam reddere.*
 Prolixa statura C. 1, 9, 3. ceruix C. 7, 3, 7. proluxae arbores V. 1, 9, 5. caudae et breues V. 2, 2, 3. materiae C. 3, 15, 1. proluxiora quaedam nascuntur V. 1, 6, 4.
 Proluit ventrem pruinosa herba C. 7, 3, 25. ne virum prolueret V. 1, 13, 6. *not.*
 Proluuii ventri cruenta et mucosa C. 6, 7, 1. citata resistit C. 6, 7, 4. ad proluuiem alui C. 12, 38, 1. *περίπλους κοιλίας Hippocrati.*
 Promercales res C. 1, 8, 13, 11, 1, 24.
 Promethea creta C. 10, 59.
 Promisso ventre sus C. 7, 9, 1. promissis ad genua palaeis C. 6, 1, 3. promittere trans maria C. 7, 8, 6. *vbi antea promittere erat.* promittere longius ramos C. 5, 6, 11. promittunt adiuuare C. 1, 1, 17.
 Promitor Deus, *in loco Seruii laudato ad V. 1 pr. 4.*
 Promo. promunt se vites C. 3, 12, 1. vlui fameram C. 9, 13, 2.
 Promouere onera et portare C. 11, 1, 8.
 Promuarium armarium Ca. 11, 3. *vide in Arm.*
 Promo de fundo exire licet V. 1, 16, 5. promi et cellarii C. 12, 3, 9. pueri promi C. 12, 4, 3.
 Pronum orienti solum C. 1, 5, 8.
 prona aquiloni C. 3, 2, 6. proni ad domandum boues V. 1, 20, 2.
 Propagatio pomiorum etc. Ca. 51. 133. tria genera maxime vstata C. Arb. 7, 1.
 Propago, *as.* propagatur castanea pertica declinata C. 4, 33, 3. propagari ficus ramis potest P. Mar. 10, 32. propagauit leporaria nostra aetas in quam luxuriam? Va. 3, 3, 10. *vt est in Edd. pr. vbi editur luxuria propagauit, i. e. ampliora fecit.*
 Propago. propagines vitium C. 4, 6, 3. sulcos et propagines vitibus facere Ca. 43. pro serobibus poni videtur. Gallis provins.
 Propalare C. Arb. 7, 4. lit. r.
 Prope. propius stirpem recisae taleae C. 4, 33, 4.
 Propellere oues in pabulum V. 2, 2, 12.
 Propemodum, et propemodo ad C. 5, 1, 14.
 nihil Propinat stomachus epati Veg. 5, 54, 3.
 ad Propolis exgruminantes coctae V. 3, 14, 3.
 Propolis apum V. 3, 16, 23. Veg. 5, 54, 5. 6, 14, 1. 6, 23, 2. 6, 28, 18 et 19.
 Propomata vt sponte nascantur, *Lemma forte satis antiquum P. F. 32. De significatione vide Cornarium ad Galenum de Comp. Med. sec. loc. p. 209.*
 Proportione vt V. 1, 18, 3. ex proportione V. 1, 41, 4. *vid. Portio.*
 Proprie C. 3, 9, 9. *pro eo quod vulgo dicitur in specie it. C. 11, 2, 85.*
 Propriis momentis C. 11, 1, 30.
 Propter amnes feri *i. e. iuxta Ca. 6. Propter arboris noxam, ne noceatur P. Mar. 10, 20. Sic propter iniuriam grauidarum P. Mar. 11, 8. propter iniuriam tuta cubilia P. N. 13, 5. propter serpentes P. N. 13, 6. Propter oues aut anes fructum capere h. e. ex ouibus V. 3, 1, 11.*
 Propugnare pro gallinis V. 3, 9, 5.
 Propulsare radicibus aquas hiemis C. 3, 15, 4.
 Prorepunt radices C. 3, 13, 7. soboles C. 4, 29, 11. semina C. 11, 3, 6. per quod prorepant C. 4, 6, 3. prorepere lente C. 2, 17, 5. e teneo C. 3, 10, 3. prorepentes oculi C. 11, 2, 38. pampini C. 4, 17, 8.
 Proriga *vid. Peroriga.*
 Proritat pretium C. 2, 10, 17.
 Proruere in trituram actine V. 1, 13, 5.

- Prorumpentes caules C. 4, 22, 6.
 Prosa oratione componere C. 11,
 1, 1.
 Proscindere terram quid? V. 1,
 29, 2. V. 1, 27, 2. C. 11, 2,
 32. et alibi.
 Prosecta extra Ca. 134, 3. no.
 Proseipina rapta C. 10, 274.
 Prosilire de plantis C. 2, 11, 5, 2,
 18, 6. 3, 3, 4. 3 5. 1. 7, 6, 1.
 P. lan. 14. 4. profiliunt in ar-
 borem adimnicula ex cerato P.
 O 12, 5
 Prospere adnatae sunt apes V. 3,
 16, 29.
 Prostrati pisces C. 8, 17, 9.
 προστύφω, vide στύφω.
 Prosum. profuit b e. prodesse solet
 C. 7, 9, 7.
 Prostratae porticus C. 9 pr. 2 pro-
 lectum in aluo apum V. 3, 16,
 23.
 Protegit se vitis ipsa a gelicidiis
 C. 4, 24, 15. ventre protexit
 C. 3, 10, 10.
 Protelum V. 3, 16, 12.
 Protendere et contrahere, de mo-
 do agri eligendo P. F. 10, 1.
 Proterere C. 2, 21, 3.
 Protinus illata de agro bacca C.
 12, 50, 18.
 Protogenes C. 1 pr. 31.
 Prototomos decidere caules. C. 10,
 369.
 Prouectus agri P. 1, 6, 1. nisi leg.
 Prouectus. praesentia domini
 prouectus agri est. Gesner.
 Prouenit imperf. es gehet an C. 4,
 29, 2. prouenit melius C. 3, 18,
 2. Sed J prouenit vltus a po-
 sitione bene C. 5, 6, 14. kommt
 fort. proueniunt panicum et
 milium P. Mar. 3 et 4. conf.
 Mar. 11, 1. it. C. 1 2, 4 prof-
 pere C. 4, 30, 6. J Hinc pro-
 ueniunt poma maiora, davon
 werden die Aepfel großer P. Mar.
 10, 15. sic C. 11, 3, 18. sic ne-
 que fistulosus — prouenit ca-
 seus C. 7, 8, 5
 PROVERBIA.
 Aestimator bonus esse non pot-
 est, nisi fuerit etiam peritus
 C. 11, 1, 9.
 T. IV. P. III.
- Ad agnatos et gentiles dedu-
 cendas V. 1, 2, 8.
 Ex incomprehensibili paruitate
 arenae funis effici non potest
 C. 10 pr. 4.
 Coena comela venire i. e. post
 festum V. 1, 2, 11.
 Si diuina fauerint P. 1, 1, 2.
 Male agitur cum domino, quem
 villicus docet Caro apud C.
 11, 1, 4
 Malum consilium consultori est
 pessimum V. 3, 2, 1.
 Μέγρον ἀριστον C. 1, 3, 8.
 Minerva subtilissima, pingui
 C. 1 pr. 33.
 Pingui Minerva C. 11, 1, 32.
 In re familiari laboriosior est
 negligentia quam diligentia
 C. 12, 2, 3.
 Nemo potest omnia scire V. 2,
 1, 2.
 Optima nomina non appellando
 fiunt mala C. 1, 7, 2.
 Non omnes qui citharam ha-
 bent sunt citharoedi V. 2, 1, 3.
 Non satis est reprehendisse pec-
 cantem, si non doceat recti
 (rectam malebat Gesner) viam
 C. 11, 1, 9.
 Nulla regni societas C. 9, 9, 1.
 Occipitio frons prior Ca. 4, 2.
 Veteris, prouerbii meminisse
 conuenit, eum qui aret oli-
 vetum, rogare fructum, qui
 stercoret, exorare; qui cac-
 dat, cogere C. 5, 9, 15.
 Ὅυδ' ἂν βυς ἀπόλοιτ' εἰ μὴ γεί-
 των κὰπὸς εἴη C. 1, 3, 6.
 Paupertas certissima est, cum
 alicuius indigeas, uti eo non
 posse, quia ignoretur, ubi
 proiectum iaceat, quod desi-
 deratur C. 12, 2, 3
 Pomperio minore finire V. 1, 2,
 13
 Porta itineri longissima V. 1,
 2, 2
 Post principia in castris V. 3,
 4, 1.
 Romanus sedendo vincit V. 1,
 2, 2.
 Ad te rudis est V. 1, 2, 12.
 Matura satio saepe decipere so-
 ler.
- V

- let, sera nunquam quin mala sit C. 1, 2, 80.
 Summum ius, summa crux C. 1, 7, 2.
 Prouident eas cellas ne habeant humorem V. 3, 10, 4. futuro tempore C. 3, 3, 6.
 Prouincialis, ager C. 3, 3, 11. agri et vinearum cultura C. 5, 4.
 Prouocare et elicere radículas C. 3, 15, 5. prouocantur in libidinem P. 1, 28, 2.
 Prout cuique mos est C. 3, 13, 3. rei conditio exegerit C. 12, 4, 4.
 Proximum raro quam denso P. Ian. 13, 5.
 Prudens medicinae, peritus C. 7, 3, 16. vniuersae naturae C. 2, 2, 15. prudentiores rerum rusticarum C. 4, 2, 1.
 Prudentia rei C. 1, 1, 1. cunctarum rerum C. 12, 57, 6.
 Pruina et sol putres faciunt serobes C. 5, 9, 7. *it. ad 5, 10, 2.*
 Pruinosa herba morbos creat peccori P. N. 13, 5.
 Pruni satio et cultura P. F. 25, 32. P. N. 7, 13. insitio R. Ian. 15, 20. inf. 113. pruno insita malus P. inf. 81. siluestris C. 2, 2, 20. not. 10, 15. in pruno Armenia et praecoqua inseritur Persicus P. 2, 15, 20. Armenia est simpliciter Col. 11, 2, 96. *Sed locus Palladii non facit primum Armeniacam: nam idem 7, 6 Nonbr. Armenia, vel praecoqua prunis inseri ait.*
 Pruna ut seruentur P. N. 7, 14. Armenia, Cereola, Damasci C. 10, 404. Damascena P. N. 7, 16. Onychina. et siluestria ut condiantur C. 12, 10, 2.
 Praecoqua, quae C. 10, 410. restituit Salmasius, ipse Hyl. intr. honon. c. 68. p. 89. a E et G ea esse ait, a quorum destexo nomine Abricots hodie appellant Galli: nisi quod Columella de Praecoquis Persicis agit; quae autem nunc vocantur Abricotia, sint Armenia potius. Persica praecoqua vult hodie Antepersi-
- ca dici, in quo genere sint Alberica. purpurea pruna C. 12, 10, 4. Gesner. *vide not.*
 P. S. Ca. 158, 1. pondo semis.
 Philoro, inducto decalinas Veg. 3, 48, 3. herba P. 1, 35, 8.
 Pithiae vites C. 3, 2, 24.
 Pitanae cremor Veg. 5, 26, 4.
 Pubescunt vineae C. 4, 3, 2 et 4, 28. 1. *not. p. 214. et ad Pall. 7, 11. in Add. Graece est ὑβάρ.*
 in Publico Ardeae scriptum V. 2, 11, 10.
 Puella non nimium C. 12, 1, 1.
 Puer pusillus Ca. 157, 10.
 Puerilis vna opera C. 11, 2, 44.
 Puerperio quodam aeterno laeta tellus C. 3, 21, 3.
 Pugillus lentis Ca. 158, 1.
 Pugnax aries C. 7, 3, 6.
 Pulchre meministi C. 3, 9, 6.
 Pulchritudo rei trahit C. 3, 20, 4.
 Puleiata posca Veg. 5, 75, 2. *videtur, in qua puleium si pulegium decoctum est. Gesner.*
 Puleium viride C. 12, 57, 1. aridum C. 12, 35. 12, 57, 4. puleii flos C. 12, 7, 1. puleium ad oliuas condiendas P. N. 22, 1. *Non modo in MS. Sylb. et nostris ita scribitur: sed etiam in Cicerone, Martiali, aliis, ita scribi docet Rhodius Lex. Scribo. Gesner.*
 Pulex irrepens dente laceffat ocima C. 10, 321. pulicibus infestantur gallinae C. 8, 5, 3. ut profigentur P. 1, 35, 8.
 Pulicosae cani remedia C. 7, 1312.
 Pullaria, morbus pullorum equinorum Veg. 3, 25, 1.
 Pullastrae V. 3, 9, 9. *no.*
 Pullatio, pullorum educatio C. 8, 5, 9.
 Pullities, tenerrima, pulli C. 8, 14, 11. in alueari nata C. 9, 11. confirmata C. 8, 9, 4.
 Pullula terra C. 2, 2, 19. *not.*
 Pullulascit vitis h. e. inuenescit C. 4, 21, 3. *sed ibi Edd. pr. pullescit et apud Col. bis repullescit est.*
 Pullulant hilarius vineae C. 4, 27, 1. frumentum pullulat C. 2, 13, 8.
 Pullus

Pullus asininus (gr. πῶλος) V. 2, 8, 2. pulli equitū C. 6 29. P. Mar. 13, 7. gallinācei et pauonini C. 8, 5, 7 et 12. P. 1, 28, 5. glirium V. 3 14, 1. apum C. 9, 13, 9 et 10. Arborum, qui nascuntur abs terra Ca. 51, 1. 133, 1. *b. e. teneri sarculi, stolones, quos Plinius 17, 10. pullulos vocat. Hinc pullulare et pullulacere. S E N O E T T E.*
Quin

Pullus, a, um, videtur hanc ipsam significationem habere. terte pulla terra tenerima Ca. 15, 2 vi. no. pullum solum ampanis putre. (i. e. solitum), tenerum et ipsum) C. 2, 10 18. add 3 11, 6 Sed pulia etiam nigra C. 1 pr. 24 pullae lanāe C. 7, 2, 4. pulla superior pars tergōris in lepōribus V. 3. 12, 5.

pulmentarium familiae Ca. 58. pulmentaria condiuntur saturia C. 11. 3. 57.

pulmonacea herba Veg. 1, 12, 2. pulmonaria ovis et sus vt curentur C. 7, 5, 14. ne fiant pulmonariae fies C. 7, 10, 7.

pulmonis exulcerationi vt occurratur C. 6, 14, 1.

pulmunculus Veg. 3, 56. in pede: sed in dorso 3, 61. vltens pulmonis instar, graece πνεύμων. cf. not. p. 66 et 69. Solinus c. 49. Lameis Baſtrianis in laude hoc tribuit, Hi nunquam pedes atterunt, sunt enim illis reciproci quibusdam pulmunculis veltigia carnulenta vel. quem locum posuerat Gesner

alpa Ca. 83. Idem pulpamentum in Terentiano illo: Tute lepus es et pulpamentum quaeris. Vbi expressit graecum proverbiū δασύπας κρεῶν ἐπιθύματι apud Suidam et Paroemiographos. 101.
als Punica vt fiat Ca. 185.

altarium infundibuli in ceteri figura P. Iun. 7, 2. quidam, pulmentarium: ollam vocat C. 9, 15. 5.

Pultarios condi vas C. 12, 43, 7. *intell. forte vrceos: sunt cer-*

te vasa oblonga, laxa recipientia quam. Gesner pultarium novum Apicius 9, 8. 7, 12. 3, 15. Pulticula e frumento C. 8, 11, 14. Pulveratio novellae vineae P. Mar. 7, 1. rustici vocant occasionem C. 11, 2, 60. pulverationes vitium C. 4; 28, 1. not. C. Arb. 12, 1 not.

Pulverare vires P. Iul. 1. vineas C. 11, 2 60.

Puluinuli C. Arb. 10, 4 et 30.

Puluini fiunt e terra, ad violaria obruenda V. 1 35. 1. ad lineam excitari P. F. 24, 6 et 13.

puluinis testaceis fibulantur iuncturae parietum C. 1, 6 13.

puluinus in torculo oleario Ca. 13, 1. puluinus in lecto Ca. 11, 5.

Addenda post Palladium. De notione Terrasse vide ad V. 1, 35.

Pulis palearum P. 1, 3, 41. Sed

pulis quadrigarius medicamentum Veg. 2, 28, 19. 6, 83.

Pumex. pumices ungluae a similitudine videntur dicta ossa quibus ea adnata est, fistulosa et porosa Veg. 6, 1, 2. Gesner.

Pumicea impenſa P. 1, 13, 2. videtur pulverem Puteolanum dicere, de quo Ferber Epist. italic. p. 178. versionis gallicae. Pumex Cisyriacus in mola asinaria πέτρης Νισυρίτιδος εὐκρυκλον βίβος est in Analectis Brunck. T. III. p. 240. no. 420.

Puniles aues C. 8, 2, 14. not. vni vulgo pumiliones.

Punicanae coagmenta Ca. 18, 9.

Punicanae fenestrae V. 3, 7, 3. viles opinor, vt lecti punicani ap. Cic. Mur. 36. Gesner.

Punica arbor C. 10, 243 eius insitio P. inf 73. Punica mala, ead. granata Ca. 7, 3. C. 12,

41, 2. Eius mali satio et cultura P. Mar. 10 int. acidiora vt

emendentur C. 5, 10, 15. it. Arb. 23, 1. ne in arbore rum-

pantur C. 5, 10, 16. et Arb. 23, 2 vt seruentur V. 1, 59, 3. C.

12, 44. P. Mar. 10, 7. De for-

- ma, generibus et nominibus dixi ad Palladii 4, 10, 10 seq. et in Addendis; antea etiam ad Nicandri Alexiph. p. 238. Tria summa genera Dioscorides alii-que statuunt, acida, vinosa, et genus medii saporis. Apyrenum, quod acillo duro in grano latente caret, acido et vinoso generi commune est. Vinosa granata a vitium generibus Etrusci hodie *Vaiani* et *Schiani* medii saporis genera *Muzzi* cognominant teste Marthiolo ad Diosc. T. I. p. 205. *Muzium* malum nominat Crescentius V. 13. Vinosa nominat Philostr. Epist. X. τὰς ἀπυρήνους ὕδας Ἐρυθρῆς κηπέουσαν οἰνοχοῦσας γάμα πότιμον ὡσπερ τῶν βοτάνων οἱ εὐπράττοντες. Fabulam de punica ex sanguine fratrum Polyneis et Eteoclis enata vel potius ab Erinnye plantata in tumulo fratrum obiter tangit Philostratus Icon. II. 30. *¶* Punica puls Ca. 85. Punicum cicer C. 9, 1, 18. 2, 10, 20. lutum C. 9, 7, 4. II, 3, 54. quae eadem impensa Punica P. 1, 13, 2. allium, ἀφροσχόροdon, vlpicum C. 11, 3, 20. rosae C. 9, 4, 4. *¶* Punica Veg. 6, 8, 3. cera *opinor*, vt 4. 14. 2. 4, 23, 1. *¶* Punicae, *piscis* genus C. 8, 16, 8. *not.*
- Pupinia regio V. 1, 9, 5. C. 1, 4, 2.
- M. Pupius Piso V. 3, 13, 1.
- Purgamenta et paleae P. 1, 35, 1. chortis C. 2, 15, 6. saltamentorum C. 8, 17, 12.
- Purgata granis pira P. F. 25, 9. *¶* purgatis lapidibus *b. e. cicetis* P. F. 6. Sic purgandi vermes clauo aeneo P. Mar. 10. 4. vlcus Veg. 3, 57, 2. 3, 60, 2. purganda sunt fordibus P. Apr. 8, 7.
- Puritatem sumit vinum P. O. 14, 12.
- Puriter componere Ca. 76, 1. transfundere Ca. 112, 2.
- Purpureae vites C. 3, 2, 1. pira C. 5, 10, 18. pruna C. 12, 10, 4. purpureo radiat vultu Phoebe C. 10, 289. purpureum ver C. 10, 256. *b. e. splendidum, pulchrum vid. Gorall. ad Albion. 2, 62. Barth. 21, 2. Maius obsl. sacr. 2. p. 8. SCHOETTG.*
- Purpurat frondes auro C. 10, 101.
- Pusca fere *semper* Vegetius pro Posca *vbi vid.*
- Pufillos pueros Ca. 157, 10. pufilla arbor C. 5, 11, 7.
- Pustulae (*MS. pustellae*). Veg. 5, 81, 3.
- Pusula C. 7, 5, 16. *not.*
- Pusulosa pecus C. 7, 5, 17.
- Putatio arborum utilis P. N. 4, 2 et 7, 12. quando et quomodo facienda Ca. 32. C. 4, 9 Arb. 10 P. F. 12 et 13. autumnalis P. N. 4, 1. qualibus ferramentis peragenda C. 4, 24, 21 et 22.
- Putatoris officium C. 4, 24, 11. putator pendulus arbuitis C. 10, 228.
- Putatoriae falces P. 1, 43, 1.
- Putealis fons C. 11, 3, 8.
- Puteana aqua C. 12, 26, 1.
- Puter palus V. 1, 8, 4. *vid. Putris.*
- Putescit olea longiore situ Ca. 3, 4. putescere solent femina V. 1, 34, 1.
- Putei vbi, et quomodo fodiendi P. Aug. 9, 1. perennitatis fidem vt habeant C. 11, 3, 8. puteis condita grana V. 1, 57, 2. puteorum rimae vt sarciantur P. 1, 17, 3.
- Putida vlcera Ca. 157, 3.
- Puto. putare, Ca. 39, 1. et lauare lanam V. 2, 2, 18. *¶* rationes Ca. 2, 5, 5. 3. *¶* putare arborem latius, strictius P. 1, 6, 4. *¶* putabuntur pro binis *b. e. numerabuntur.*
- Putorem adimere Ca. 157, 3. putor et purredo Veg. 3, 44, 2.
- Putrefacit humor deposita femina C. 3, 12, 1. sata purefient P. F. 10, 3. P. S. 9. vt putrefiant femina P. 1, 33, 1.
- ne Putrescat malus P. F. 25, 15. *Sed*

- Sed* *¶* putrescit terra. *b. e. dis-*
solutis per frigora, pluias, so-
lem, glebis, tenera fit ac mollis
 C. 2, 11, 3 3, 11, 7. 11, 2, 6r.
 11, 3, 56. *Ex eadem significatione*
 Putris. putre solum C. 2, 2, 4.
 2, 11, 18. 5, 9, 7. 5, 10, 2. P.
 1, 5, 1. putres arenae C. 1 pr.
 24. sardina putris C. 8, 17, 12.
i. e. sale exesa. Sic siluro putri
Iuuenalis Satyra 14.
 Putus *b. e. puras.* puto sole exor-
 to V. 2, 2, 10. *add. Vict. ad V.*
 2, 2, 18.
 Pyctes gallinaceus C. 8, 2, 5.
 Pyrois rutilus C. 10, 290.
 Pyrum *vid.* Pirum.
 Pythagoras Samius negat princi-
 pium mundi V. 2, 1, 3. eius
 sagacitas C. 1 pr. 32.
 Pythagorea brassica *ad* Ca. 157 pr.
 Quadrantal *ad* Ca. 10, 1.
 Quoad *pro* quoad *ad* V. 1, 1, 2.
 Quadragenarium dolium Ca. 105, 1.
 Quadragenos octonos sextarios
 C. 2, 20, 6. quadragenae et sin-
 gulae urnae Ca. 148, 1.
 Quadrantis *nota* — *vi. ad* Ca.
 18, 1. quadrans pondo C. 12,
 20, 5. iugeri C. 5, 1, 10. me-
 dicaminis C. 12, 20, 7, 6, 30, 9.
 Quadrantalia V capiens ahenum
 Ca. 10, 1. quadrantalia X Ca.
 57, 2. *Est autem* quadrantal
 congius.
 Quadraria vasa Ca. 18, 1 et 3.
vide quadrina.
 Quadrati agri mensura C. 5, 2, 1.
 boues C. 6, 1, 3. oues C. 7,
 2, 3.
 Quadridentes rastro Ca. 10, 3.
 11, 4.
 Quadrifidas ridicas C. 4, 33, 4.
 Quadrigae perniciosissimae C. 3,
 8, 5.
 Quadrigarius eques V. 2, 7, 15.
 puluis Veg. 2, 28, 19. 6, 8, 4.
describitur 6, 13.
 Quadrinatum agentes sues C. 7,
 9, 2. ultra quadrinatum sene-
 seit C. 9, 1, 7.
 Quadrimi boues V. 1, 20, 1. qua-
 drima vitis C. 4, 16, 1. P. F.
 15, 3. ad quadrimos vsque, ad
 quadrinatum P. F. 26, 1.
 Quadrina vasa Ca. 18, 1 et 3.
 in Quadrum dolantur perticae C.
 8, 3, 7.
 Quadrupes a serpente morsa vt
 curetur Ca. 102. quadrupes
 idonei V. 1, 20, 1. quadrupe-
 dum genera duo C. 6 pr. 6.
 quadrupedia maiora C. 11, 2,
 14 et 33. P. Mar. 13, 9.
 Quaerere rem mercaturis Ca. pr.
 1. quaerat villa fundum Ca.
 3, 1. *b. e. desideret: ita et* V. 3,
 13, 1. quaerit vinum in calice
 aquam V. 1, 8, 7. sedem anser
 C. 8, 14, 5. terra succum V. 1,
 13, 4. vasa quae cultura quae-
 rit V. 1, 13, 7. quaerit fructus
 aera *ib.* quaerunt limites iudi-
 cem litibus V. 1, 15. quaerit
 grauior plaga medicum V. 1,
 55, 3. *¶* Quaesito *pro* quaerito
 C. Arb. 26, 8.
 Quaestuosus ager Ca. 1, 6.
 Quala mundissima C. 7, 3, 8. *not.*
 Qualitas cuiusque rei consideran-
 da est C. 11, 1, 8. caeli C. 3,
 1, 6. aeris C. 4, 29, 5. terrae
 C. 3, 11, 1. qualitate et colore
 fallunt terrae C. 1 pr. 24. qua-
 litates agrorum C. 2, 2, 17.
 mistae inter se vicibus et alter-
 natae C. 2, 2, 2.
 Qualiter aedificanda villa C. 1, 4,
 6. gallinae tuendae C. 8, 2, 6.
 Qualitercunque obruatur C. 2,
 10, 2.
 Qualus vino liquando C. 9, 15,
 12. pertusus Ca. 52, 1. qualo
 desuper muniendi sarculi P.
 Mar. 10, 16. quala satoria C.
 11, 5, mundissima C. 7, 3, 9.
not.
 Quam diu oleum conficitur, *b. e.*
tantisper dum C. 12, 50, 13.
 Veg. 5, 2, 5. *¶* quam pluribus
 signis P. lun. 7, 1. quam opti-
 mum acetum C. 12, 16, 1. *¶*
 quam optime poteris Ca. 28, 2.
¶ duplicia quam C. 1, 8, 8. *¶*
 non aliter quam si C. 4, 22. *¶*
 Quam plurimum — tam citissi-
 me Ca. 157, 8. quam citissime —
 V 3 tam

- tam maxime Ca. 64, 2. quam diutissime — tam deterrimum *ibid.* quam paucissimos — tam optimi. V. 2, 9, 12.
- Quamuis humanus homo *b. e. humanissimus* V. 2, 5, 1. quamuis mundissimae tabulae C. 7, 8, 4.
- Quando et quoniam *confunduntur a librariis* V. 2, 1, 21.
- Quandoque, quandocumque C. 2, 4, 5. *it* 2, 10, 16. 4, 24, 1, 7, 4, 7. Sic quotiesque, *de quo f. l.*
- Quanto saepius — tanto liquidius C. 12, 50, 11. quanto foecundior est, (*om. tanto*) celerius senescit C. 7, 9, 3. quanto cuique C. 1. Praef. 24. *not.*
- Quanta pro quot P. Mar. 9, 11. quantum plurimum C. 12, 21, 6. quantum (*sint. opus est*) ut C. 2, 11, 4.
- Quantalibet saeuitia C. 8, 17, 11.
- Quartanaria tabula P. Ian. 11.
- Quartarius sulfuris Ca. 95, 1. mellis C. 12, 5, 1. ad Ca. 104. *not.*
- cum Quarto quando responderint frumenta C. 3, 2, 3. quattae res C. 5, 1, 11. quatta decima pars C. 5, 2, 9. quarto decimo Kal. Dec. C. 11, 2, 88.
- Quasi, eruum iniea salis Ca. 156, 3.
- Quassaturae Veg. 1, 28 5.
- Quassari mola fortiore *b. e. frangi* P. N. 17, 2. P. D. 2.
- Quatenus pro quia C. 4, 32, 4. *apud* Vegetium *ferè scribitur* quatinus. *J pro ut, ut Veg.* 1, 4, 6. 1, 22, 5. 3, 13, 7. 3, 14 2. 4, 1, 1.
- Quaternarii serobes C. 11, 2, 28.
- Quattor semper scribitur *in MS.* *Legd. Palladio et Edd. pr. Cato- nis et Varronis.*
- Quatus pro cyathus P. 1, 27, 1. Apr. 1, 2. d. Oct. 14, 5. *q. ita* quilon. eylon. coloquintha, *κολοκυνθα.* quinal eyina, squibala, *σχύβαλα.* iusquamus, hyofeyanus. squilla, scylla. Gesner.
- Que prius quam *per se ratio positum* in illo C. 6, 29, 1. si neque conspectu nouae rei auditu, pro neque conspectu nouae rei audituque *vel.*
- Quereetum *vide* Querquetum.
- Quercus quae folia non amittit, *semper foliata* V. 1, 7, 6. eius satio et caesio C. 4, 33, 5. inuisa oleae C. Arb. 17, 3. ad quae utilis P. N. 15, 2. *J* Querci cineres P. Mar. 7, 4. palos P. Mar. 8, 2. *Sed Ms. Erf. quercus. et priore loco dedi* querneum.
- Querimonias mitigare C. 1 pr. 1.
- Quernei frutices C. 7, 6, 1. querneam frondem caedere Ca. 5, 8. querneae frondes C. 6, 3, 7. querneae folia C. 6, 3, 7. *Vide in* Quercus.
- Querquedulae aues V. 3, 3, 3 3, 11, 4. C. 8, 15, 1.
- Querquetum V. 1, 16, 6. *ex Cod. Pol. ubi erat* quereetum.
- Qui pro *cy. vid.* Quatus. Qui *vid. Quis.*
- Quia bacca, quae aliquamdiu in tabulato iacuit C. 12, 50, 19.
- Quincunx iugeri C. 5, 1, 11. schoeni C. 12, 28, 1. in quincunx disposita C. 3, 13, 4. vinearum metatio C. 3, 15, 1. Gallis en echiquier, tiers point.
- Quini. quina pariunt oua C. 8, 14, 5. quinum pedum C. 4, 30, 5.
- Quinquagenarius grex V. 2, 10, 11. vna Ca. 10, 2. dolium Ca. 69, 2. 112, 3. *b. e. L. congio- rum f. quadrantalium.*
- Quinquagesimus Minervae dies in mense Martio C. 11, 2, 27. 11, 3, 53.
- Quinque et quinquaginta C. 12, 23, 2.
- Quinquèlibrale pondus C. 3, 15, 3.
- Quinquemestres pulli V. 2, 7, 11.
- Quinquennis aries C. 7, 3, 6. caper C. 7, 6, 3. vinea C. 4, 21, 1.
- Quinques. quinque numerare Ca. 156, 2. quinques et vicis ducenti C. 5, 3, 2.
- Quintius (ineinnatus C. 1 pr. 13.
- Quinto decimo Kal. Dec. C. 11, 2, 88. quinto et xxx die C. 8, 11, 15. quinta decima luna C. 8, 5, 9.

Quis *relat. pro qui*. Ca. 145, 1. *contra*, quem qui. esset animadu-
terere non potuisse V. 1, 69, 2.
quid aliud, ἄλλοτε V. 3, 13,
1. quid *pro* quod vel aliquod
V. 3, 7, 3. quid ita C. 1 pr. 3.
quod fieri oportere C. 2, 12, 2.
quod genus *i. e.* cuius generis
Ca. 42, 1. fiscellis, aut alia re,
quod alligant V. 2, 2, 14. Quod
tamen si *pra* quod, si C. 6, 27,
11. *add.* V. 1, 18, 3. quod ubi
V. 1, 15. quod ne C. 5, 11, 13.

Hac enim referimus, quia est fe-
re relatiuum, *q. d.* qua in re si
etc. unde neque ab initio oratio-
nis vel argumenti ponitur. Quo-
ius rei ergo Ca. 141, 2. quo
Datino casu V. 2, 1, 21. de quo
pro de illo Ca. 154. *Vict.* qua
sub latent herba V. 1, 48, 3.
quo (*om.* magis) temperandum
iis V. 3, 10, 5. quo minus C.
3, 8, 5. *pro* de quo C. Arb. 5,
4. amicum quiddam et dulce
C. 12, 2, 4. *I* suum quidquid
genus Ca. 48, 1. *I* quidquid
putridi aut arenis inuentum
fuerit P. F. 18, 1. *I* tertio quo-
que aut quarto die C. 12, 48,
4. cuiusque disciplinae C. 3,
21, 2. sexta quaque oliuitate C.
12, 50, 15. *I* quiduis anni *pro*
quonis anni tempore Ca. 17, 1 et
2. Apud Cicer. Or. 2, 67. ex Ca-
tone refert dictum Publicii I. Caes-
sar: P. Memnium cuius tem-
pori hominem esse: *ubi* Cod.
Gudianus habet. quiduis unde
corripi: quiduis temporis. quod
genus vis Ca. 52, 2.

Quo *pro* quod V. 1, 31, 3. *I* *pro*
in aquae Ca. 10, 4. Sic fossas,
quo aqua delabatur V. 1, 29, 2.
I quoquouersus septem pedum
C. 8, 3, 2. 11, 2, 28. sic etiam
C. Arb. 4, 3 et 27, 2. in quibus
omnibus locis exclusa videtur al-
titudo. quoquouersum P. X. Ca.
15, 1.

Quoad eius poteris Ca. 32, 1.
quoad eliciatur sanguis C. 6,
31, 2.

Quod enim ἄτε δὴ Scal. ad V. 1,

13, 4 et 1, 55, 2. *vid.* ut enim.
I mihi videtur, quod nulla
provincia est P. F. 10, 4. *Sed*
vid. no. opinantes quod tanga-
tur P. F. 24, 5. affirmat quod
pariat P. Apr. 3, 5.

Quoium *pro* cuium Ca. 139.
Quom *pro* cum vel correptum adeo
ex quoniam saepe in Codd. Cat.
Varr. et Col. occurrit. Ex vere
quo factum quom deinde cum i.
e. quo tempore. Inde quondam,
quod in Codd. est condam i. e.
aliquo tempore.

Quoniam cum quamquam et quom
librariorum culpa saepe permu-
tatur.

Quoque etiam P. O. 11, 5.
Quoquere *pro* coquere in *compos.*
aliquoties Pall. Leidensis, e. g.
Sepr. 16.

Quoquouersus *vid.* sub Quo.
Quot mensibus *pro* singulis mensi-
bus Ca. 43, 2. quotquot mensi-
bus V. 3, 7, 5.

Quotiesque *pro* quotiescunque li-
bri optimi C. 6, 17, 8.

R. ῥάβδιον, virgulae ignitae usus
in pictura encaustica ad Varr.
p. 587. Adde locum Clearchi So-
leusis apud Athenaeum 15. p. 687.
ubi irridetur iactantia Parrhasii
pictoris: καὶ τὸ λεγόμενον ἔλευ-
θέριον ἐκ ῥαβδίων ἐκ τινῶν ποτη-
ρίων ἔλασσας *ubi* Casaubonus
ῥαβδίων τινῶν ἐκ τε καυστηρίων
corrigebat, satis bene; ῥαβδίαι
tamen interpretari non ausus. Hinc
in inscriptione Parrhasii descri-
bebat factus aliquis ῥαβδόδιαιτος
ἀνὴρ, cum ille ἀβροδιαιτος po-
suisset.

Rabies ex inani amore C. 6, 35, 1.
Rabiosus equus Veg. 3, 5.

Rabucula vitis Col. 3, 2, 27. *ubi*
vulgo sicula legitur.

Racemarii pampini C. 3, 18, 4.
not. pampinus racemarius.

Racemari licebit *metaph.* V. 3,
9, 1.

Radiata rota V. 3, 5, 15.

Radicata planta P. F. 10, 1 et 18,
1. it. 19, 2. vitis P. F. 10, 3.
V 4 farnen-

- farmentum P. F. 10, 7. canna
 P. Oct. 14, 14, 17, 2, not.
- Radicibus conciditur rosa serenda
 V. 1, 35. 1. eximere C. 4, 33,
 4. interire C. 6, 3, 1.
- Radicor. radicanrur facile C. 4,
 2, 2. *J* de bubus radican-
dis lemma MS. Corb. Veg. 4, 3, 12.
b. e. radice consiliginis curandis.
- Radiculae aetiuae C. 11, 2, 19.
 4, 8, 1.
- Radiolus vt condiatur C. 12, 47,
 2. eadem oliua quae Cercitis.
Ipsa et
- Radius, olea C. Arb. 17, 3, 5, 8,
 4. not. maior Ca. 6, 1. not.
- Radix Syriaca C. 11, 3, 16 et 59.
 not. diuersa est radix Syriaca,
 Χρωμα dictum vulgo ap. Theo-
 phr. de Odoribus p. 447. vn-
 guenta enim colorari ait τῷ
 χρωματι καλεμένῳ τῆτο δ'
 ἐστι ῥιζιον ὁ ἀγρσιγ ἐν Συρίας.
*An voluit radicem cibiae intelli-
 gi? Nimirum radix κατ' ἐξοχήν*
nostris est raphanus, vt. C. 11,
3, 18. P. 1, 35, 5. Ian. 14, 3.
Mai 5. Iul. 2, 1. Aug. 5, 1.
Veget. 2, 16, 3 et 5, 5, 24, 3.
Nobis Rettich. Dioscorides, in
Notbis 2. c. 137. ῥαφανήα ait
a Romanis vocari radicem nostra-
tem. Syriaca igitur a vulgari di-
uersa! J Generali intellectu, ra-
dices aliter ab aliis diffundun-
tur V. 1, 37, 5. in arboribus
vti capiant (sarcini) Ca. 133, 3.
ne implicentur in vitibus C. 3,
15, 3. J e radicibus trinis sunt,
quae scribit V. 1, 1, 11.
- Rado. radatur area C. 2, 20, 1.
 not. terra P. Iun. 1.
- Radula ferrea curuata C. 12,
 18, 5.
- Rafanus pro raph. Veg. 2, 17, 2.
- Ragadio simile vulnus Veg. 3, 51.
 rhagadia apud Celsum 7, 18. ani-
 vitium est, vbi pluvibus locis en-
 tis exciditur. Cognatae rhagades,
 fissurae a ῥήγνυμαι Gesner.
- Regulae an regulae in armis equo-
 rum Veg. 6, 1, 1. it. 6, 2, 2.
 Platnerus V. C. confert locum Ra-
 fi Ephesi, apud quem ῥάφες sint
- κορυφαὶ δακτύλων. Addit Pollu-
 cium 2. 146. Videntur igitur ra-
 gulae esse capita ossium humeri.
 Gesner. sed vide not. p. 105.
- Ramenta a scobé diuersa C. 4, 29,
 16. C. Arb. 8, 4. vid. Scobis.
- Ramex, ramus, pertica transversa
 C. 9, 1, 3. sed ibi Codd. amires.
 Vide ad P. 2, 22. *J* tumor ex
 sanguine Veg. 4, 9, 3. lit f. Vi-
 de ad Col. 6, 12, 2.
- Ramicosus vide in Vomicosus.
- Ramus. ramos omnium generum
 in hortis disponere C. 5, 10, 21.
 C. Arb. 25, 2. rami cum foliis
 vt seruentur Ca. 101.
- Rana lurida V. 1, 2, 26. i. e. bu-
 fo cocta cani obicienda V. 2,
 9, 6. e. ranis medicina ad sca-
 biem Veg. 5, 70, 5. *J* ranae
 apud veterinarios vitiosa incre-
 menta linguae C. 6, 8, 1. Veg.
 3, 3, 12. ὑπογλωττίος βάρρα-
 χος Aetio. II. libr. 4, 39. Hip-
 pocrati, de Morbis II. p. 471.
 ὑπογλωττίς abscessus sub lingua
 Celfo 7. 12.
- Rancor anni praeteriti in vasis
 oleariis P. Oct. 10, 2. rancore ve-
 teri P. 1, 20, 2.
- Ranulae. vitiosa incrementa lin-
 guae Veg. 4, 5. soleae ranulae-
 que Veg. 2, 28, 31. 3, 58, 4.
 graece βάρραχου pars vngulae.
 not.
- Rapa V. Rapum.
- Rapaces dentes, qui alias inciso-
 res Veg. 6, 1, 1.
- Raphani satio et cultura C. 11, 3,
 47 et 59. P. Aug. 5. vitibus
 inimicus P. Aug. 5, 3. vid. no.
 Raphanis (ῥαφανῶν) abstinere Ro-
 manos per mensem Aprilem ex le-
 ge monet Ioannes Laurentius Ly-
 dus περὶ μνηῶν p. 92. Cf. ad
 Pall. 2, 14, 4. 11, 11, 4. et in
 Radix. Hodieque Etrusci Radice
 vocant, Galli Raifort, no-
 strates Rettich. ῥαφανίδων ἐφα-
 νῶν in coena regis Petrarum
 mentionem facit Polyaeus 4,
 3, 32.
- Rapicii coles Ca. 35, 2. Ca. 134,
 1. vt betacci sc. canles, seu aspa-
 ragi.

rapi. Ap. Dioscor. 2, 134. ὁ ἐκ τῆς γογγύλης (rapi) ἀσπάραγος βιβρώσκειται ἐφθός. Ex loco Plinii ad Caton. p. 94. posito patet, rapicior esse in rapis, quae in brassica sunt cymae, igitur turiones rapi in feminalem scapum enitentis.

Rapina, Ca. 5, 8, 35, 2. *not. C. 11, 2, 71.*

Rapistri olus C. 9, 4, 5.

Raptor ferus C. 7, 12, 9.

Rapum (Rapa, ae) in napum transit et contra C. 2, 10, 23. P. Iul. 2, 2. rapae napique femina C. 11, 3, 16. eius ratio et cultus C. 11, 3, 59. P. Iul. 2, 1. C. 2, 10, 22. rapa vt feruentur V. 1, 59, 4. vt condiantur C. 12, 54. P. Dec. 5. ius rapis condiendis C. 12, 55, 2.

γογγυλίδων εσκευασμένων ἐν ἄλμυι in coena regis Persarum meminuit Polyaeus 4, 3, 32.

Rare fata C. 2, 9, 5. rarius tenui vimine contextus faccus C. 9, 15, 12.

Rarenter dare Ca. 103.

Ratipilum pecus C. 1 pr. 26.

Raritudine mediocri terra C. Arb. 3, 7.

Rasis, genus crudae picis C. 12, 20, 6. *not. Italis hodieque rassa dicitur resina arborum. In Vegetio 1, 13, 3. picem liquidam glossa marg. Cod. Gothi interpretatur rassa liquida!*

Rastellis eraditur stipula de pratis V. 1, 49 1. ligneis C. 2, 13, 6.

Rastri quadridentes Ca. 10, 3, 11, 4. inter ferramenta; sed priore loco furculas nominant Edd. primae. lignei C. 2, 11, 4.

Rasura deducitur C. 4, 29, 3. rasura eboris Veg. 1, 10, 6, 6, 8, 8.

Rationabiliter erat antea Veg. 2, 3.

Rationales sumus mente Veg. 2, 11, 1.

Rationes putare, argentariam, frumentariam Ca. 2, 5. quo minus onerentur C. 12, 3, 6. vbi ratio cum orco habetur V. 1, 4, 3. rationem cum orco ponere

C. 1, 3, 2. ratio accipitur pecoris nati aut amissi C. 11, 2, 44. rationem parem facere cum forensibus negotiis C. 12 pr. 8. ita fere Veg. 3 pr. 3. rationes confingere C. 1, 8, 4. pro ratione i. e. portione Ca. 77 et 93. *not. ratione voluptatis scil. habita i. e. propter voluptatem P. Praef. 1. § rationis musicae studiosus C. 1 pr. 3.*

Ratiocinator diligens C. 3, 3, 7.

Ratiocinium iugeri expeditissimum C. 5, 1, 13. aliter ordinabitur C. 5, 2, 6.

Rauca combusta adu. tullim in MS. Veg. 5, 67, 4. N. L.

Rauennatis foli ager vliginosus P. Ian. 13, 7. Rauennate agro C. 3, 13, 9.

Rauidi oculi C. 8, 2, 9.

Rauis oculis arietes laudantur V. 2, 2, 4. canes V. 2, 9, 3. *not.*

Reate ad viam salariam fuit V. 3, 1, 6. ad lacum Velinum, vicinum Intefamnis V. 3, 2, 3.

in Reatino arundines V. 1, 7, 7. equarias magnas habuit Varro 2 pr. 6. cochleae V. 3, 14, 4.

Reatinorum ratio in vineis V. 1, 8, 6. in aggeribus V. 1, 14, 3.

Reatini asini nobiles V. 2, 1, 14. in Reatinis montibus aestiuant oues V. 2, 2, 9.

Recens fretum C. 8, 17, 4. recentes catuli V. 3, 12, 4. tonfas recentes V. 2, 11, 7. recentissimi rigoris aqua C. 9, 14, 7.

Recensere vestem et instrumentum C. 11, 1, 21. pecus et familiam C. 1, 8, 20.

Recepracula olei P. 1, 20, 2. O&T. 10, 2. autum C. 8, 15, 4. aquatilium animalium C. 8, 1, 3.

Receptui canitur signo pastoralis C. 6, 23, 2.

Recessus profluus, aestus maris C. 8, 17, 9.

Recidere mella P. Iun. 7, 2. mala Cydonia in breuissimas particulas P. O. 20, 1.

Recidit in cassum omnis impensa C. 4, 3, 5.

Reciperare se quiete V. 1, 13, 1. *recu-*

- recuperantur et restituntur in antiquam soliditatem Vitruv. 2, 9.
- Recipere dena millia ex melle V. 3, 16, 11. vt in os libenter recipiantur V. 1, 66. recipit condituram qualemcunque C. 12, 47, 5. non recipit oleum saporem salis C. 12, 50, 12. recipit vrb's violas V. 1, 16, 3. ¶ difficulter recipiunt se castrari. ¶ recipitur domino pascere, excipitur Ca. 149, 2. v'sioni domini *ibid.*
- Reciprocans fluctus alternis aestibus P. N. 15, 3.
- Reciproce fluunt piscinae V. 3, 17, 9.
- Recisa rapa in partes minutas P. D. 5.
- Recludere includere, concludere P. Mar. 10, 33. Febr. 26, 4. *not. p. 102.*
- Reclusa ferro, aperta C. 6, 12, 5, 6, 38, 2.
- Recogitans C. 1 pr. 13. Plaut. Captiu. Prol. 51. *ibique Gronov.*
- Recognitio frequens C. 11, 1, 21.
- Recognoscere numerum gregis C. 8, 11, 2. capitum C. 8, 4, 3. mancipia et vestem eorum C. 1, 8, 16. instrumentum rusticum C. 11, 1, 20. recognoscitur grex, numerusque censetur C. 6, 23, 3.
- Recolligere C. 8, 5, 4.
- Recompones fracturam Veg. 3, 47, 3.
- Reconciliatae apes, V. 3, 16, 38. i. e. recuperatae. *Ita ibidem conciliatae est in Edd. pr. Plaut. Captiu. Prol. 33. reconciliare vt facilins posset domum. i. e. recuperare.*
- Recondere cado picato C. 12, 5, 13. tectis C. 12 pr. 2. recondis in sextariis L cochlearia vi P. O. 14, 8. vt ῥούπριον de fermento in sacris. Gesner.
- Recrastinari C. 2, 21, 2.
- Recreatur caesa castanea C. 4, 33, 1. i. e. repullulat pabula recreat 6, 23, 2.
- Rectrix membrorum C. 3, 10, 9.
- Rectus venter C. 6, 20. *not.*
- Recuruato capite C. 3, 18, 1.
- Redactus pro reditu vi. no. ad P. 1, 19, 2. Iun. 7, 1.
- Redditus pro reditus saepe Codices praefertunt.
- Reddere finum C. 2, 15, 4. ¶ reddam tibi tertium actum; vt promisi, dicam V. 3, 17, 1. reddemus vnumquodque suum mense P. 1, 39, 2. ¶ reddunt vinum pulcherrimum Amineae P. F. 9, 4. reddit pratium in pabulo non minus quam in foeno C. 2, 17, 2. *vid. Redditus.*
- Redemtor Ca. 137.
- Redeo, redire ad libros Sibyllinos V. 1, 1, 30. redit in plagam auaritia, subducto cuneolo P. F. 17, 43. ¶ possentne fructus pro impensa et labore redire V. 1, 2, 8. redit semen cum decimo V. 1, 44, 1. ¶ Rediet pro redibit MSS. P. Iun. 7, 9.
- Redica pro ridica MS. P. N. 15, 2.
- Redigere semen e farragine, recolligere P. S. 8, 2. vt redigantur semina maiora. P. Iul. 2, 3, 2.
- Redactus Redigere pecus i. e. in stabula reducere Ouidio Fastor. IV, 765.
- Redimitur floribus hortus Ca. 10, 286.
- Redintegruit iucunditas V. 2, 2, 11. redintegrantes V. 2, 2, 10. vt redintegrentur columbae fastidientes V. 3, 7, 10.
- Reducit hibernatum furcillas V. 1, 8, 6. reducere in summum faecem C. 12, 19, 4.
- Redulceratur curis C. 7, 5, 8.
- Reduuii vel rediuui sunt in Codd. pro ricinis C. 6, 2, 6. et 7, 13, 1. *not.*
- Refectioem desiderant ferramenta C. 12, 3, 9.
- Refert quaestum vberem C. 8, 8, 9. ¶ generibus coloribus C. 7, 2, 3. refert, vt C. 3, 9, 7. *add. V. 1, 7, 5. 1, 8, 1.* ¶ referre ad fructum, rationem eius habere V. 1, 40, 6.
- Reficere impensam V. 1, 2, 8.
- Reformidat biennio planta deposita C. 4, 33, 4. 4, 9, 1. 4, 24, 15.

15. *noſtri ſtocken, cum plantae translatae vel vulneratae aliquo tempore non coaleſcunt, neque incrementa capiunt. conf. C. 4, 11, 1. Gefner. vide ad C. 3, 11, 20. not.*
- Refoſſae radices C. 3, 11, 4.
- Reſouere velut pabulo (*ſtercoris*) abſumtas vires C. 2, 14, 3. reſoueat^r ſtercoratione terra C. 2, 1, 7. paruo humore P. Mar. 10, 19.
- Refractus toſus C. 4, 33, 1.
- Refrigeratio aurae C. 11, 1, 16. *J* et requies Veg. 5, 56, 1. *de internallo morbi. vid. Refrigeros.*
- Refrigerato aëre (*veſpertina*) V. 2, 2, 11.
- Refrigero. refrigerare frumenta poſt trituram P. 1, 36, 2. *J* refrigerauerunt vuae. *intransf.* C. 12, 43, 3. *J* refrigeratur vitis, recreatur P. F. 13, 2. C. 5, 6, 27. *vid. Refrigeratio.*
- Refrigeſcit ager C. 2, 16, 2. *J* Refrigeruit erat Veg. 4, 12, 1. *pro refrixit.*
- Refringitur glaeba in vineis C. 11, 2, 60.
- Refulſerit aeſtas P. Mar. 10, 14.
- Refundere vinum lagoenis, *diffundere* P. O 14, 18.
- Reſuſa egeſta humus C. 4, 1, 3. *not. vide etiam regeſtus.*
- Regelare ſubtus a ſolo ventus poteſt granaria V. 1, 57, 3. *not.* regelari ortu ſolis C. 1, 5, 8. *J* regelare ſinuntur vitis C. 11, 2, 7.
- Regerere radices in ſummum C. 3, 11, 4. *J* quoad regerunt duas partes V. 1, 64, 2. *no.*
- Regeſta humus C. 11, 3, 5. regeſtum C. 3, 11, 7. *et 10.*
- Regeſtum *ſubſt.* C. 3, 13, 8.
- Regionum ſua ſunt propria munerata C. 2, 12, 3. qualitas mutatur C. 1, 1, 5. regionibus Ciliciae Syriaeque C. 2, 10, 18.
- Regius morbus Veg. 5, 48, 1. regia olea C. 3, 8, 3. 12, 47, 2 *et* 7. pira C. 5, 10, 18. 12, 10, 4.
- Regnator aquarum C. 10, 200.
- Regni nulla ſocietas C. 9, 9, 1.
- Regula mechanica C. 3, 13, 11. regula exploraueris aequale P. 1, 9, 2. regulae lignae in caſtratione vituli adhibita C. 6, 26, 2. *conf. P. Mai. 7, 1 et 4. ex hoc genere etiam ſunt Veg. 3, 41, 3. 3, 47, 3. in prolo oleario C. 12, 50, 10. et c. 52 not.*
- M. Artilius Regulus C. 1, 4, 2.
- Reiectiones ſanguinis inhibere P. F. 31, 2.
- Reliculae pecudes V. 2, 1, 24, 2, 5, 17.
- Relaxatae glebae V. 1, 27, 2.
- Relaxant amygdala corium P. lun. 15, 12. relaxatur toſus gelu et ſolibus P. Ian. 13, 3.
- Relaxus. relaxa humus C. 11, 3, 46.
- Relegere librum C. 4, 1, 1. pecuniam *an* a. 150, 2? V. N.
- Relictus pauper V. 3, 16, 1.
- Religiones Pontificum C. 2, 22, 4. a religionibus liber dies C. 6, 2, 3.
- Religioſe administrare C. 3, 10, 7-8, 5, 11. qui religioſius rem rufficam colunt C. 11, 2, 95.
- Religioſiores agricolae C. 11, 2, 98. 11, 3, 62.
- Religare defectam herban C. 2, 18, 5. *pro. reſoluere* Pall. 3, 13, 2. *not.*
- Relinqui oportet agrum alternis annis V. 1, 44, 3.
- Reliquum et exactum oppon. Ca. 2, 5.
- Remedium ne idem faciat quod venenum P. N. 7, 15.
- Remean trans mare V. 3, 5, 7. remeanſ et commeanſ examen P. 1, 39, 1.
- Remiſſarii vectes Ca. 19, 2. *remiſſioris et minoris longitudinis, quibus in minore et remiſſiori preſſione opus eſt: na manuſ Turn 7, 25. quam remiſſarios dicere quibus remittatur prelum, non intendatur.* Gefner.
- Remiſſe imperare C. 1, 8, 10.
- Remiſſio operis V. 1, 17, 7. ea deterior ſit aſinus V. 2, 6, 4. remiſſionem petere C. 1, 7, 1.
- Remiſſus adeps Veg. 1, 11, 4. *remiſſum*

- missum Ammoniacum P. I, 41, 2.
- Remittunt aeruginem aenea vasa C. 12, 20, 1. librum arbores C. 11, 2, 37. vasa ceram C. 12, 50, 14 remittit caseus minimum feri C. 12, 13, 1. humorem noctibus huius C. 12, 15, 1. 12, 17, 1. idem *de falsis confusantibus* C. 12, 7, 2. *miriam de iisdem* C. 12, 9, 1. *add. Horat. Sat. 2, 8, 53. ¶ Remittere in fructuarium pro submit.* C. 4, 24, 17.
- Remoliri terra debet aequaliter *pass.* C. 2, 12, 9. *not.*
- Remorata basis equi quid? Veg. 1, 26, 1.
- Remotissima a viris debet esse villica, *h. e. minime virosa* C. 12, 1, 3.
- Remuneremini nos V. 2, 1, 2.
- Renouanda vitis C. 4, 27, 6.
- Renouellatur vitis C. Arb. 6, 1.
- Renunciari aediles V. 3, 17, 1.
- Repangere semē ferulae C. 5, 10, 14.
- Reparatur ecelerior foetura matribus P. Febr. 26, 2.
- Repastinatio C. 2, 2, 13.
- Repastinatum quid veteribus et quid recentt. C. 3, 18, 1.
- Rependitur honos seruitute C. 1. Praef. 10.
- Repercussa nux radicem respergit P. Ian. 15, 15.
- Repertor vitis V. 1, 2, 19.
- Repetit soliditatem tumor pastini P. Ian. 13, 8 ¶ *repetere est neglectum adhuc et intermissum paullo serius facere* C. 11, 2, 6. *nachholen.* Arb. 10, 2. *vt reuocare* Plin. 18, 6 f. 8. Gesn.
- Repletis feminis P. Mar. 13, 1.
- Replicare ad vitis caput Ca. 41, 4.
- Repo. repere in altitudinem C. Arb. 16, 4.
- Repolire frumenta C. 2, 21, 16.
- Reponere suo quidque loco C. 12, 3, 4. ¶ *vineam agro repastinato* C. Arb. 4, 2. *erat.*
- Repraesentare faciem veri maris C. 8, 17, 6. *repraesentat se semper villicus* C. 1, 8, 11. C. 11, 1, 26. *viridem saporem oliuarum conditura* C. 12, 47, 8.
- Reprehendisse peccantem non factis est, si non et recti viam doceas C. 11, 1, 9.
- Repubescere C. 2, 1, 4.
- Repugnat vt fieri possit C. 7, 10, 7. *not.*
- Repullescere nouellis frondibus C. 4, 22, 5. *repullescens soboles* C. 4, 24, 4. *Vide pullescere.*
- Requies forensium exercitationum C. 12 pr. 7. *porcorum voluntatio, vt lauatio hominum* V. 2, 4, 8.
- Requietum lac C. 7, 8, 1. *vid. no. quieta ona oppon. recentissimis* C. 8, 5, 4. *requietior terra* C. 2, 1, 5.
- Res. rem diuinam facere Ca. 5, 3. *rei rusticae libro primo* C. 11, 1, 2. *rem rusticam prolatare* C. 1 pr. 19. ¶ *pronomini re latini vicem sustinet, vel cum eo potius abundat res.* *Haec oues quae de re agitur* V. 2, 2, 6. *vi. no. ad V. 1, 55, 5. ex reliquis rebus, quae supra SCRIPTA sunt* C. 12, 35. *rebus, QVAE non arbitror pertinere* V. 1, 1, 11, 2, 1, 3. *sic Cic. fam. 16, 4. sumtu ne parcās vlla in re, QVOD ad valetudinem opus sit.* *Add Cort. ad Sallust. Jug. 41, 1. Gesner. rem soluito* Ca. 148, 2. *Codex Polit. pro resolutio. Vide not. ad h. l. in Postumii Pontederac.*
- Reinciditur ferro suppuratio C. 6, 11, 1. *vena* C. 6, 30, 5.
- Resectio vitis C. 4, 29, 4. *caeca* C. 4, 32, 4.
- Resex palmes C. 4, 21, 3. *in resecem submitti* C. 3, 10, 15. *reseces bigemmes* C. 5, 5, 11.
- Referatur suppuratio C. 6, 34, 1. *vid. ad C. 6, 26, 2. referandum est* C. 7, 5, 10. *ita Reclusus.*
- Referitur pertica exenta C. 4, 33, 3.
- Referuetur maturo fructui pars oliucti C. 12, 50, 2.

- Resides in corpore casei V. 2, 11, 3. non concocti, digesti. Gesner.
- Relimis labris V. 2, 9, 3. naribus C. 6, 1, 3.
- Resina multo indita Ca. 23, 3. locularis P. F. 25, 23. not. dura Veg. 5, 2, 5. frixa Veg. 3, 54, 4, 6, 28, 18. fricta, eadem quae Colophonia graece *Φουχτη*. docente Cornario ad Galen. C. Medic. f. 1 p. 351. acronali resina habent Codd. Veg. 3, 24, 1. bituminis Veg. 6, 28, 19. cauealis Veg. 5, 53, 2. not. 6, 14, 1. remissa Veg. 3, 55, 6. terbenzina, terebinthina Veg. 3, 54, 4, 6, 28, 19. rel. pituina s. pityina, ex pinu Veg. 6, 28, 18.
- Resina aedes Graeci illinebant restante Galeno III. de Complexionibus p. 83. l. 20.
- Resinosa medicamina C. 12, 20, 3.
- Respir multum ferrum V. 1, 54, 3. respiciunt quam minimum amaritudinis C. 12, 46, 2.
- Resistunt aduersus tempestatem nocentem V. 1, 13, 2. resistit ventris citata proluuius C. 6, 7, 4.
- Resoluere vinctum C. 1, 8, 17, 11, 1, 22. dampnum Ca. 144, 3, 145, 1, 148, 2, 149, 2. bis. saeuitiam irae P. Mar. 12, 3. Vide in Res.
- Resolutus ex aqua *ἄπος κυθην*. P. F. 26, 3. terra C. 4, 1, 4, 11, 3, 5, 10, 7. corpus C. 1 pr. 17. corticulis C. 12, 50, 10.
- Resonant imagines vocis de echo V. 3, 16, 12.
- Respergit radicem nux P. Ian. 15, 15.
- Respersio crebra salis P. N. 13, 13.
- Respiramina, spiracula in alueis apum Cresc. ad P. Iun. 7, 8.
- Respondet terra colono C. 2, 1, 3. P. 1, 5, 6. respondere cum quarto C. 3, 3, 4. minor fructus mellis respondet C. 9, 8, 5. *¶* respondet ad parentum speciem vituli V. 2, 5, 6. non respondent sibi vineta C. 3, 3, 6. non respondent secundae foetae C. 7, 7, 3. *¶* arbores quibus nulla amaritudo respondet flore defuncto P. 1, 37, 2.
- Respuit aqua linum, euomit P. 1, 33, 2.
- Restibilis vinea, locus ubi fuit ante vinetum, vitibus denuo conferendus C. 3, 11, 4. restibile vinetum, vinea vetus, quae refoditur C. 3, 18, 1. restibilis locus Ca. 35, 2. restibile proximae messis C. 2, 10, 6. restibiles segetes V. 1, 9, 6. exfuciores V. 2, 7, 11. add. V 3, 16, 33. restibilis terra, quae quotannis obsita sit V. 1, 44, 2. et mox, in Olynthia quotannis restibilia esse dicunt rel.
- Resticula ligare Ca. 110.
- Restes pro iugo vineario in Brundisino V. 1, 8, 2. *¶* restis pro reti scriptum C. 12, 44, 2. et contra.
- Restituere consolando seruorum voluntatem in dominum V. 1, 17, 7. vt restituat ad eius magnitudinem poma, h. e. reddat P. Iun. 5, 1. restituunt se et reuiuiscunt apes V. 3, 16, 38.
- Rete obiecto V. 3, 5, 8. a rete in auiaia C. 8, 10, 1. retia, quibus cohortes faciant V. 2, 2, 9. retibus sparteis C. 12, 44, 2. *¶* intra retem, sub retem V. 3, 5, 14.
- Retegere plagam, iterum tegere P. N. 7, 5.
- Reticulata fenestra V. 3, 7, 3.
- Reticulum iunceum et linteum C. 12, 51, 1.
- Retica s. Rhaetica vitis C. 3, 2, 27.
- Retinacula lora Ca. 135, 5. lorea Ca. 63. retinaculis continere C. 6, 2, 4. add. 4, 13, 1.
- Retingemus myrtilite vinum P. D. 2. ubi Codd. tingemus. Vide Tingo.
- Retinnire vocabulis Graecis, resonare, ex coniectura V. 2 pr. 2.
- Retorrescere C. 3, 17, 4, 3, 3, 4, 3, 5, 1.
- Retorrida frons C. 11, 2, 87. plantae C. 3, 12, 2. et muscosa praera V. 1, 9, 5. vid. I. F. Gron. ad

- ad Phaedr. 4, 1, 16. SCHORTTG.
ad Col. 3, 11, 6.
- Retractare C. 1, 4, 1. retractans
C. 1 pr. 13. retractanda sunt
pedamenta post putationem C.
4, 26, 1.
- Retractans bos C. 2, 2, 26.
- Retrimentum oleae amurca V. 1,
64, 1.
- Reuellere pellem C. 2, 3, 1.
- Reuerberare incrementa duritie
sua C. 3, 13, 7.
- Reuerentia discendi, timor C. 11,
1, 10.
- Reuerti ad libros, vt redire V. 1,
1, 4. ¶ donec reuertatur mel
ad mensuram inediam coques P.
O. 20, 1.
- Reuincire C. 1, 8, 16. i. e. solue-
re, vt religare Palladio.
- Reuivescere C. 2, 1, 4. ubi Cod.
reuiuiscere. Eadem varietas est
in Pall. 2, 15, 4.
- Reuifere sua negotia C. 12 pr. 8.
- Reuiuiscunt herbae C. 4, 5. apes
V. 3, 16, 38. Vide Reuivescere.
- Reuocare praetermissa Plin. 18, 6
f. 8. nachholen. vid. Repero.
Consequor. ¶ Reuocabis ad
vnum corpus omnia mista P. 1,
17, 3. ¶ Reuocari desiderat vi-
tis i. e. superiori parte recisa ex
novo palmite reparari P. F. 12,
4. Gesner.
- Rex. Regis somnium inaugurare
C. 1 pr. 9. ¶ rex apuin C. 9,
10 et 11. P. Iun. 7, 7.
- Rhaetica vitis C. 3, 2, 27.
- Rhagadia, Rhagulae vid. Rag.
- Rhamni sponte virefcunt C. 10,
373. de rhamni medicina vide ad
Veg. 5, 74. p. 102. annot.
- Rhedariae mulae V. 3, 17, 7. ad
rhedani, equi V. 2, 7, 15. nota.
- Rheni accolae V. 1, 7, 8.
- Rhinto V. 3, 3, 9. C. 8, 16, 4.
- Rhodii galli C. 8, 2, 12. Rhodiac
gallinae C. 8, 2, 4 et 13, 8, 11,
11. fici C. 5, 10, 11. vites C.
3, 2, 1.
- Rhododaphnes folia muribus leti-
fera P. 1, 35, 9. add. Veg. 3,
48, 5, 5, 70, 7. Medullam mul-
tam et spongiosam arguit tibia ex
cauato rododaphnes ramo facta
apud Aelianum H. A. XII. 44.
Est nerium et rhododendrum alius,
Linnaeo Nerium oleander.
- Rhodoneli vt fiat P. Mai. 16. Cf.
Dioscor. 5, 35.
- Rhombus piscis C. 8, 16, 7, 8,
17, 9
- Rhus vid. Ros.
- Ricini ne oues infestent Ca. 96, 2.
boun C. 6, 2, 6. vt decidant
a canibus C. 7, 13, 1.
- Ridica Ca. 17, 1. quid esset V. 1,
8, 4. C. 11, 2, 12. quo vineae
loco figenda V. 1, 26.
- Rigationem ministrare C. 11, 3,
48.
- Rigeo. si semper riget stagnum C.
8, 17, 2.
- Rigoris quam recentissimi aqua C.
9, 14, 7. ¶ rigorem vt habeant
peticinae C. 4, 16, 4. habens
pinna C. 9, 14, 7. rigore vi-
tiantur 3, 21, 8. i. e. frigore.
- Rimas praebere C. 3, 12, 2. ne
rimis possit aperiri P. Mai. 11, 3.
- Rimari stagna et paludes C. 7, 9,
7, 8, 15, 1.
- Ringuntur radices aere frigidiore
V. 1, 45, 3. ubi nunc cinguntur.
- Ripa et litus, Synonyma C. 1,
5, 5.
- Riphaea bruma C. 10, 77.
- Riuales allecula C. 8, 15, 6. ¶
subst. ridalem ferre nequit atres
C. 7, 3, 4.
- Rixa ficorum et apium C. 9, 15,
4. i. e. pigna, docente Gesnero
ad Quinctil. p. 89.
- Rixantur herbae V. 1, 47.
- Rixosae aues C. 8, 2, 5.
- Robigus et robigalia V. 1, 1, 6.
Sic Ερωσιβιος Απόλλων Ρho-
διων apud Strabonem XIII. p.
613. et Ερωσιβιον Δημητηρ
apud Gorgonios ad Herimum. re-
stanti Etymologico Gudiano Mto.
Graece robigo etiam μιλτος dicitur,
teste Eustathio: δρότος κί-
ταληφθεσσα υπό καύσωτος. ἢ φ-
ῆς διαφθείρεται πῶς σπόριμος
καρπός. Hesychio etiam μάρα-
ρα — ἐρωσιβη. A rubro colore
ἐρωσιβη dicitur et ἐρωσιβη.
Graece

- Graece enim *ἰσχυρός* et *ἰσχυρός*
 idem est.
- Robius** bos C. 6, 1, 2. robii co-
 loris id. C. 8, 2, 8. *vid.* Rubeus.
στροχρόος Oppiano; Aegyptii si-
 militer boues *πυγρός* sacrificabant
 a similitudine *Typhonus Τυφώνας*
 dictos, monente Diodoro I. 88.
ubi Wesseling de iuuenca proferus
rufa Num. 19, 2. apud He-
braeos admonuit.
- Roborea** materies C. 11, 2, 13.
 roborei axes C. 6, 19, 1. C. 6,
 30, 2. plancae P. 1, 21, 2.
- Roboro.** roborare largo cibo C.
 6, 27, 8.
- Roborosa** passio Veg. 5, 23, 1. est
ritans. Vid. Robur.
- Robur** f. Robus arbor Ca. 17, 1.
 ac si qua sunt similia robora i.
 e. ligna *robusta* C. 4, 26, 1. ro-
 bore querceo vel lubereo 9, 1,
 3. *not. et ad Cat.* 18, 4. *¶* tritici
 genus a robore dictum C. 2, 6,
 1. *¶* robur puri et copiosi la-
 ctis P. Mar. 13, 6. robora pal-
 lenria betae C. 10, 326. *¶* in
 robur obdurescunt nerui, vnde
 morbus roborosus Veg. 5, 23,
 3. robur incurrunt *ibid. add. f.*
- Roburneae** fruges C. 9, 1, 5.
- Robustus,** ex robore *arbores* Ca.
 18, 4 et 8. V. 1, 38, 3. C. 2,
 15, 6. *¶* Robustus grano frum-
 mentum P. 1, 6, 12. robustissi-
 ma terra C. 2, 2, 17. robustissi-
 mum solum C. 1 pr. 24. robu-
 stius triticum C. 2, 9, 3. *not.*
- Rogatio** tribunicia C. 1, 3, 11.
- Roma** Parilibus condita V. 2, 1,
 9. muri et portae vt definitae
 V. 2, 1, 10.
- Romanica** aratra et iuga Ca. 135,
 2. fiscinae Ca. 135, 3.
- Romanensis** salis Ca. 162, 1.
- Romanus** populus a pastoribus
 ortum duxit V. 2, 1, 9. Roma-
 nus sedendo vincit V. 1, 2, 2.
Ρώμη; nomen canis. V. 12, 13.
- Romulus** et Remus a pastore edu-
 cati V. 2, 1, 9. Romuli proles
 C. 1 pr. 17. et Numae rustica
 progenies C. 8, 16, 2.
- Ranchos** ducit Veg. 5, 45, 1.
- Rorat** (caelum) C. 11, 2, 45 et 76.
 rorantia guttis antra C. 10,
 267.
- Roratum** vinum Col. 12, 36. *lem-*
ma Cod. Vindob. habet, i. e. ex
rore marino factum.
- Rorulenta** stirpes C. 5, 6, 19.
 baccae C. 12, 38, 6.
- Rosmarinus** et marinus ros C. 9,
 4, 2 et 6. rosarina sesquilibra
 C. 12, 36. in remediis apum P.
 Mar. 15, 1. ad C. 11, 3, 39. ros
 marinus est pro rhus marinus.
not. ad C. 9, 13, 6. Dicitur et
ros marinum. Est *λαβανωρίς*
Dioscor. 3, 89. στεφανωματική.
- Ros Syriacus** C. 9, 13, 5. 12, 41,
 4. P. Mar. 15, 1. roris Syriaci
 tres heminae C. 12, 41, 4.
- Rosa** feri quando et quomodo so-
 leat V. 1, 35, 1. rosarium quae
 semina P. F. 21, 1. *Monet ibi*
non esse medios flosculos aurei
coloris, quos rosae ferunt. Ita
enim corrigo vulgatam: quae
fuerunt: Dioscorides I. 130. τὸ
ἐν μέσοις τοῖς ῥόδοις εὐρισκόμε-
νον ἄθος vocat, Plinius 21. f.
73. in flore aliud est semen,
aliud capillus. Capillum vocat
stamina. rosae vt feruentur vi-
rides P. Mai 17. Punicae C.
9, 4, 4. sed *Codd. puniceae. can-*
nina, cynorrhodon Veg. 5, 82,
2. luteolae C. 9, 4, 4. flavae
P. 1, 37, 2. Dioscoridi I. 130.
Codices quidam addunt ῥόδα
χρυσᾶ, etiam alia ἐπίγεια μι-
κρότερα ἀπλά.
- Rosarium** C. 1 pr. 27. serotinum
 C. 11, 2, 29. rosaria quando et
 quom. conferantur P. F. 21, 1.
 e paucis virgultis vt instituan-
 tur P. N. 11. vt colantur P.
 Mar. 8, 2.
- Rosatum** conditum P. F. 32. (vi-
 num) vt fiat P. Mai. 13. sine
 rosa vt fiat P. O. 15.
- Roscidus,** in libris saepe scriptum
 rosidus. roscidum locum manu
 facere V. 3, 14, 2. rosvida her-
 ba V. 2, 2, 10. rosvida caeli
 qualitas C. 3, 1, 6. roscidum
 solum

- solum C. 5, 6, 10. P. F. 13, 2.
 roseidae virgae C. 4, 30, 6.
 Roëia campestris V. 2, 1, 16. *not.*
 2, 7, 6. *not.* 3, 2, 9 et 10. Ro-
 seae campi fumen Italiae V. 1,
 7, 10 *not.*
 Roseani equi V. 2, 7, 6.
 Rosera P. N. 11. *sed ibi Cod. Pol.*
 rosaria.
 Rosidus *vid.* Roscidus.
 Rosina herba Veg 6, 13, 4.
 Rostellis percutere oua C. 8, 5,
 14.
 Rostratae falces C. 2, 21, 3. *not.*
 Rostrum arietis V. 2, 2, 4. rostra
 caprarum V. 2, 3, 2. $\int$ rostrum
 falcis C. 4 25, 3.
 Rota radiata V. 3, 5, 15. aquaria
 Ca 11, 3. *not* ad rotam ar-
 mam si eiecerit Veg. 3, 45, 2.
 $\int$ rotae, caprae ferae V. 2, 1,
 5. *not.*
 Roto. rotare *pauo* quando dica-
 tur C. 8, 11, 8.
 Rotulae vasis subiectae C. 11, 3,
 52. in cella olearia cum trape-
 tis P. 1, 20. *not.*
 Rotundi agri forma C. 5, 2, 7.
 rotundum ex longo corpus C.
 6, 29, 3.
 Rubellianae vites C. 3, 2, 14.
 Rubellula rhamnós Veg. 5, 74.
 Ruber. rubri boues C. 6, 1, 2.
 Rubei coloris boues P. Mar. 11,
 2. C. 6, 1, 3. afinus P. Mart.
 14, 3. *vid.* Robius.
 Rubicundae plumae C. 8, 2, 7.
 Rubigo ne torreat herbas C. 10,
 342. *add.* C. 2, 12 5. C. Arb.
 13. P. 1, 35, 1. *ad Var.* 1, 1,
 6 *not.* $\int$ aeris rubigo C. 7, 5,
 12. *no.* aeneae sect. 22.
 Rubrica talpis inimica P. Mar. 9,
 3. formicis P. Mar. 10, 21 et
 29, vt arbor fructus retineat P.
 Mar. 10, 30. fiunt lateres P. 6,
 12. *unde apparet esse genus argil-
 lae rubrum tenacissimum, ferro
 tinctum Rothel, Rothkreide Opi-
 nionem hanc meam iudicio suo
 confirmauit generos. A. de Velt-
 heim.*
 Rubricosus ager Ca. 34, 2. terra
 Ca. 128.
- Rubus C. 11, 3, 4 et 5. caninus
 spinæ genus P. 1, 34 5. rubi
 cacumina condire C. 12, 9, 3.
 Ruëto. terra fumum ruëtauerit P.
 Aug. 8, 7.
 Ruëtor aues tuas hospitaes V. 3,
 2, 3. Cyclops Euripideus ver-
 su 521. ἐρυγγάνα γέν αὐτὸν ἡ-
 δέως ἐγὼ de vino.
 Rudeëta Ca. 34, 2. in rudeëto Ca.
 35, 1. et 131. *not.*
 Rudicula agitare crebro Ca. 95, 1.
 lignea peragitare C. 12, 46, 3.
 Rudis. ad rudem faciendam silua
 caeditur P. Mai. 4, 1. rudibus
 duabus Ca. 79. $\int$ Rudis agri-
 culturae penes te nunc est V. 1,
 2, 12. *vi. no.*
 Rudis ager C. 3, 11, 1. terra V.
 1, 27, 2. 1, 44, 2. in qua nihil
 dum satum est. graece χέρος.
 Rudus statuminatum P. 1, 9, 4.
 pingue C. 10, 81. pauimento
 induëtum P. Mai. 11, 2.
 ad Rufri macerias Ca. 22, 4,
 135, 2.
 Rugas contrahere in fronte V 1,
 2, 27. rugarum contractio ne
 deformet zizipha P. Ap. 4, 3.
 vsque ad rugas siccata cerasa P.
 O. 12, 8.
 Rugosa poma si creabit arbor P.
 N. 7, 5.
 Ruma et rumis mamma olim V.
 2, 11, 5. *it.* 2, 1, 20.
 Rumiae diuæ sacellum V. 2, 11, 5.
 Rumpi, genus traducum in viti-
 bus V. 1, 8, 4.
 Rumpo. cum germen ruperit,
 eruperit P. Mar. 1, 3. $\int$ rum-
 patur fiscina caltha, impleatur,
 distendatur, C. 10, 307 $\int$ rum-
 pitur equus Veg. 2, 13, 14, 2,
 15 2. *h. e. vehementissime fati-
 gatur; hoc in primis discas ex 4,
 1, 9. omne animal est debile si
 rumpitur.*
 Rumpotinetum vt constituatur C.
 5, 7, 2. *not.*
 Rumpotinum arbustum C. 5, 7, 1,
not.
 Rumpos vocant quidam traduces
 V. 1, 8.

- Runca** pro runcatione C. 2, 12, 6
bis in MSS.
- Runcatio** frugibus utilis C. 2, 12,
6. sarritioni subiungenda C. 2,
12, 9. eius praeceptum genera-
le C. 11, 3, 19. *J* pro herbis
runcandis C. 2, 12, 6.
- Runcator** C. 2, 13, 1. 11, 3, 19.
- Runchos** pro runchos Veg. 5, 45, 1.
- Runco** runcare-segetes V. 1, 30.
C. 11, 2, 40. runcari spinas Ca.
2, 4. C. 2, 11, 3.
- Runcones** vepretis persequendis
P. 1, 43, 3. not. *ronconi* Italis.
- Ruricolae**, agricolae C. 10, 337.
- Ruscariae** falculae Ca. 11, 4. no.
V. 1, 22, 5. Vide in Ruscus.
- Ruscones** si habet iumentum Garg.
Mart. 13. N. L.
- Ruscus**. rusco hirsuta sepes C. 10,
374. Dioscor. 4, 146. De rusco
cum rusto permutato in Codd.
vide annotationem Pontederæ
ex Postunis excerptam ad Ca-
tonis cap. 11. sect. 4.
- Russeus** color P. Mar. 13, 4.
- Rustariae** falces V. 1, 22, 5. Ca.
11, 4. Vide ruscariae.
- Rusticationis** scientia C. 11, 1, 6.
cura C. 1 pr. 13. praecepta C.
1, 1, 6. 11, 1, 12. magna et
diffusa materia C. 11, 1, 10. ca-
put C. 11, 1, 28.
- Rusticitas** pro rusticiis P. 1, 31.
- Rusticor**. rusticari foris C. 12,
3, 7.
- Rusticus**. rusticae gallinae V. 3,
9, 16. C. 8, 2, 1 et 2. C. 8, 12.
rustica plebes urbanae praestat
C. 1 pr. 17. V. 2 pr. 1. it. 3
pr. 1 sq. res an fordidum et
vulgare opus? C. 1 pr. 20. rei
rusticae libro primo C. 11, 1, 2.
rusticam rem prolatare C. 1 pr.
19. **RUSTICAE** voces: Sum-
mae partes radicum, quas aesti-
vas rustici vocant C. A. 5, 4.
Ulmus quam *Atincam* vocant
rustici C. A. 16, 1. *Cadetum* ap-
pellant aratores quod alii can-
derum C. 5, 1, 6. Quos nostri
agricolae *mergos*, Galli *candō-*
foccos appellant C. 5, 11, 16.
Degener arundo, quam vulgus
T. IV. P. III.
- caniam* vocant C. 7, 9, 7. Or-
deum quod rustici *hexastichum*
quidam etiam *cantherinum* ap-
pellant C. 2, 9, 14. Quod opus
rustici *castrationem* vocant C. 4,
32, 4. Quam terram rustici *va-*
riam cariosamque appellant C. 2,
4, 5. *Colostram* pastores vocant,
exiguam lactis, statim a partu
emulgendum P. N. 13, 1. C.
3, 3 17. *Coriaginem* rustici ap-
pellant, cum pellis tergori ad-
haeret C. 6, 13, 2. Quam *corrū-*
dam rustici vocant C. 11, 3, 43.
Tenuibus lignis quae *cremia*
rustici appellant C. 12, 19, 3.
Cuspides V. 1, 8, 4. Hanc rusti-
ci *custodem* vocant C. A. 5, 1.
Quam vocant agricolae *empla-*
strationem C. A. 26, 2. *Excodi-*
care P. Ia. I. *Focancus* palmes
C. 4, 24, 10. Siliqua quam ru-
stici *foenum Graecum* vocant C.
2, 11, 10 et 11, 2, 71. *Glouien-*
tes vocant rustici aues, (galli-
nas) eas quae volunt incubare
C. 8, 5, 4. *Hexastichum* v. *can-*
therinum. *Humerosi* loci in vite
C. 3, 10, 5. *Liras* rustici vo-
cant etc. C. 2, 4, 8. *Machinam*
vocant rustici C. 6, 38, 10.
Mergi v. *candofoccos*. Pulvera-
tionem quam vocant rustici *oc-*
cationem C. 11, 2, 60. *Mentigo*
quam pastores *ostiginem* vocant
C. 7, 5, 21. *Palmare* id est ma-
teriam (vitis) alligare C. 11, 2,
96. Pampini quos rustici vocant
racemarios C. 3, 18, 4. *Rumpi*
V. 1, 8, 4. Crudum solum et
immozum in aruo, quod agri-
colae *scannum* vocant C. 2, 3,
25. Herba quam rustici *sedum*
appellant C. 2, 9, 10. *Bipalio*
vertere quod vocant rustici *ses-*
tertium C. A. 1, 5. Spadones
furculi C. 3, 10, 15. *Specæ* pro
spica V. 1, 48, 3. *Spongias* sati-
vi asparagi olitores appellant
C. 11, 3, 43. Soboles radicibus
adhaeret, quam rustici *suffragi-*
nem vocant C. 4, 24, 4. Tabu-
lata ulmorum C. 5, 6, 11. Tri-
mestrem sationem vocant agri-
colae

- colae C. 2, 9, 7. Varia. *v.* cariosa. *Credo ratione pronuntiationis tantum rusticas veam et vellam pro via et villa* V. 1, 2, 14. *Vid. Cic. de Orat.* 3, 12 n. 46. *Sed vellaturam facere, i. e. vecturis vinere, totum rusticum.* ibid. Cera Marfica simplex, quam vocant *unionem* rustici C. 12, 10, 1. Veratrum C. 3, 36, 3. Gesner.
- Rustum *vide* Ruscus.
- Rutae satio et cultura *it. noxa nudis manibus illata* C. 11, 3, 38. *not. conditur* C. 12, 7, 5. Dioscor. 3, 52. *ὕπὸ δὲ τῆν ἀνθισιν εἰς τὰς ἀλμύσεις συλλεγόμενον etc. satium idem praefert in esu τὸ παρὰ ταῖς συκαῖς φρούμενον.* rutae ramuli contra animalia inimica columbarum suspensi Pall. P. 24, 23. *nota. Adde Dioscor. l. c. Φασὶ δὲ τὸν χυλὸν ἐπιθῶσανθῆντα ὀρνέθλοισ ἀπερῶκειν τὰς αἰλέγους.* superstitiones circa eam P. Mar. 9, 13.
- Rutabulum Ca. 10, 3. 11, 5. *ad ignem in foco tractandum una cum forcipe refert.* TVRN. 7, 22. rutabulo ligneo agitare C. 12, 20, 4. permiscere C. 12, 23, 2.
- Rutuli, ἐρωθροί, C. 7, 2, 4. rutilis cristis C. 8, 2, 8.
- Rutrum calci subigendae P. 1, 15. rutro concidere Ca. 128. rutra Ca. 10, 3. 11, 4. *sed utroque loco Edd. primae raltra praeferunt.* 37, 2.
- Sabaecum miscet odorem C. 10, 262.
- Sabanum mundum P. Jun. 7, 3. sabanis validioribus abstergitur iuuenus Veg. 5, 46, 11.
- Sabatinus lacus C. 8, 16, 2. *not.*
- Sabelli duri C. 10, 137.
- Sabinus ager V. 1, 14, 4. in eo via salaria V. 3, 1, 6. Sabini veteres Quirites C. 1 pr. 19 in Sabinos e Graecia venire Pelasgi V. 3, 1, 6. Sabini colonias crebro emisere V. 3, 16, 29. in Sabinos montes aestiuatum mituntur oves ex Apulia V. 3, 17, 9. Sabina regio C. 5, 8, 5. Sabinae matres familiae C. 12 pr. 10. Sabina ficus V. 1, 67. Salix C. 4, 30, 4. Sabinum oleum P. Mar. 9, 8. *¶* Sabina herba Ca. 70, 1. Gr βράδυ. Africanus in Cestis p. 294 βράδυός τε τὴν ἀπὸ Σαβίνων πόαν, in Compositione quae breuior exstat in Hippiatricis p. 268.
- Sabulo albus, subalbus, rubicundus V. 1, 9, 5. macer P. 1, 5, 1. masculus, solutus P. Aug. 8, 2. niger et rutilus C. 3, 11, 9.
- Sabulosa arua C. 2, 10, 23. loca C. 2, 16, 4.
- Saccellationem ex furfuribus imponis Veg. 5, 23, 9. saccellationes Veg. 3, 11, 3.
- Sacci ex furfure pleni Veg. 1, 52, 4. ex furfure calid. Veg. 3, 28, 3. cum furfure calentes Veg. 2, 24, 5. 5, 27, 4.
- Saccus contextus tenui vimine rarius C. 9, 15, 12. sacci spartei C. 12, 17, 2. sacci cooperiunt, ut fudet Veg. 5, 57, 2.
- Sacer mons in Hispania C. 6, 27, 7. sacer ignis s. pufula in ouibus C. 7, 5. 16. sacris diebus accubantes coenant operarii C. 11, 1, 19. *¶* sacris iam rite soluris Tardipedi C. 10, 419. *¶* sacres porci V. 2, 1, 20. 2, 4, 16.
- Sacrificari *actine* V. 2, 8, 1. 2, 11, 5.
- Sacrificiis publicis aptati fasti C. 9, 14, 12. sacrificia in vindemia C. 12, 18, 4.
- Saeculorum curas agere P. O. 12, 1.
- Saeuissime candere C. 1, 4, 9.
- Saeuitia hiemis C. 8, 17. II. saeuitiam amoris labore temperare C. 6, 37, 1. igneam blandiri (eblandiri) C. 7, 5, 16.
- Saga. saeae fallaces C. 1, 8, 6. C. 11, 1, 22.
- Sagacissimus rerum naturae C. 1 pr. 22.
- Sagapini vnc. 3 Veg. 1, 16, 5. I. 18,

18. 2, 31. 6, 11, 1. *sagapenum*
Scribo de hac planta diuersas
sententias habet Saracenus ad Dio-
scor 3, 95. Gesner.
- Sagati cuculli C. 11, 1, 21. *vi no.*
Sagimine ex C. 7, 38, 4. *laudatur*
in R. Stephani thesauru, ubi ho-
die omnes Editi sanguine habent.
- Sagina anserum V. 3, 10, 1. C. 8,
14, 11. *sagina hilaris admiffa-*
rius C. 6, 27, 9. temporis ple-
ni boues P. Mar. 11, 1. roris
aut fluminis dulcior herba P.
Mai. 7, 3. *sagina viua plebeiae*
coenae pisces V. 3, 17, 7. *ubi*
rectius Vrsinus pisces delebat.
Ita Iuuenalis 4, 67. *genialis aga-*
tur ille dies propra stomachum
laxare faginis: ubi malim fagi-
na i. e. pisce seu rhombo. ad fagi-
nam prittinam reuocare h. e.
cibum ordinarium Veg. 3, 45, 3.
ad *saginatam idonea* C. 8, 9 4.
Est a σάττω i. e. πληρώω. *satio.*
- Saginarium, *ubi saginantur anse-*
tes, V. 3, 10, 7.
- Saginati boues ad sacrificia V. 2,
1, 20. *saginata frondibus ac*
herbis terra C. 2, 1, 5.
- Sagino pullos columbinos V. 3, 7,
9. *saginantur aues offis* C. 8,
7, 3. *saginandus hordeo et er-*
vo C. 6, 27, 8.
- Sagitta in vitæ C. 3, 10, 22. 3,
17, 2 *Plin.* 17, 22 f. 35 n. 3.
sagittae vocantur furculi, cum
intorti panguntur: iidem cum
incisi nec retorti, trigemmes,
sagittam e foecundo malleolo
decisam C. 3, 10, 21. Cf. *Vgu-*
tio apud Cangium in Glossario
sub voc. Saguta ¶ *sagitta ad*
venam pulsandam Veg. 1, 22,
4. 1, 25, 5. 1, 27, 2. ad peri-
tonaeum aperiendum Veg. 2,
15, 3. *add.* 3, 30, 2. 3, 34, 2.
¶ *sidus incipit oriri* C. 11, 2,
21.
- Sagitella pro scalpello in Codice
Sambuci Veg. 1, 11, 13.
- S. gmis aut fellis Veg. 3, 59,
1. ad onera portanda pertinere
Saginas, docet Schefferus. Ges-
ner. Apud Appianum Mithrid.
- c. 82. τὸ σάγμα est *farcina, fac-*
cus in quo conditum aurum
ferunt muli.
- Sagulae Veg. 6, 2, 2. *ubi nunc*
regula.
- Saguna. *saga et centones sub sel-*
lis vel faginis Veg. 2, 59, 2.
sagis cucullis prohibetur plu-
via C. 1, 8, 9. *vide Cucullus.*
sagis cooperies equum Veg. 2;
14. 4. 3, 15, 16. *Saguna vocabu-*
lum et vestimentum Celtarum, Ga-
latarum et Celtiberorum. Diodo-
rus V. 30. ἐπιπορῶνται δὲ σά-
γυς ῥαβδωτῆς ἐν μὲν τοῖς χει-
μῶσι δασεῖς, κατὰ δὲ τὸ θερος
φιλῆς *ei cap.* 33. *de Celtiberis:*
Φορῶσι δὲ σάγυς μέλανας καὶ
παραπλήσιον ἔχοντας τὸ ἔριον
ταῖς αἰγείαις θριξίν. Appianus
Iberic. 42. Χρῶνται δὲ διπλοῖς
ιματίοις παχέσιν ἀντὶ χλαμύ-
δων αὐτὰ περιπορῶμενοι. καὶ
τῆτο σάγον ἠγῶνται. i. f. Cap-
54. Strabo 4. de Belgis: ἡ δὲ
ἐρέα τραχεῖα μὲν, ἀκρόμαλλος
δὲ, ἀφ' ἧς τῆς δασεῖς σάγυς
ἐξυφαινῶσιν, ἕς λαίνας καλῶσιν
οἱ Ῥωμαῖοι: οἱ μὲντοι καὶ ἐν
τοῖς προσβορωτάτοις τὰς ὑπο-
διφθέρας τρέφουσι ποιμένας ἰκα-
νῶς ἀστείας ἐρέας. Ex lana Li-
gustica et Insubrica aspera fa-
miliae vestimenta Romae facta
fuisse idem Strabo libro V.
docet.
- Saguntinae, ficus Ca. 8, 1.
- Sal maritimus et fossicius V. 1, 7,
8. *montanus, Hispanus, Am-*
moniacus, Cappadocus C. 6,
17, 7. Veg. 4, 22, 1. *salis Cap-*
padoce Veg. 1, 20, 1. *sal can-*
didus vt fiat Ca. 88. *frictus* C.
7, 5, 9. *torridus* C. 7, 5, 8. *co-*
ctus et tritus quomodo fiat C.
12, 21, 2. *sale*m, donec perma-
neat integer C. 12, 6, 2. ¶ *sal*
coctum C. 12, 53, 4. *omne sal*
C. 8, 6. *Polit. pro omnis. sal*
tritum Veg. 2, 24, 4. *et ita fac-*
pe. ¶ *Sal minuit oua* C. 8, 6.
2. *salis sparsio salutaris ouillo*
pecori P. N. 13, 3. *salis vnicui-*
que in anno medium satis est
X 2 Ca.

- Ca. 58. *¶* sales de condimento V. 2, 11, 5. salibus durata aqua C. 7 4, 8. sales nimios si accipiat caseus P. Mai. 9, 2, ita P. N. 17, 2. it. 18 it. 19 rel. sales communes Veg. 5, 74 add. 3. 70. 5. *Salis usus in depressendis coriis ad Cat. 135, 3. nota, et in Coria.*
- Salaria via V. 1, 14, 3. 3, 1, 6. 3. 2, 14. a porta Salaria. sita ad dextram Pincianae, auctore Procopio B. G. 1, 19.
- Salax. falaces galli V. 3, 9, 5. falacissimi mares C. 7, 9, 2. 8, 2, 9.
- ne Salebris concutiantur apes b. e. portatae per salebras concutiantur C. 9, 8, 3.
- Salentina olea Ca. 6, 1. V. 1, 24, 1. ubi Sallentina, uti Sallentini canes V. 2, 9, 15. agri V. 2, 3, 11.
- Salgama C. 10, 117. et ibi Pompo. salgamis condendis vasa C. 12, 4, 4. ea fitire non debent C. 12, 9, 2.
- Salgamarius liber Matii C. 12, 44, 1.
- Salictarius (curator) Ca. 11, 1.
- Salictum Ca. 1, 7. salicta ubi ferenda Ca. 9. ut colenda C. 4, 30, 3. quando caedenda Ca. 33, 5. salictis glaucis infestae volucres (erncae) C. 10, 332.
- Saligneo qualus C. 9, 15, 12. saligneo palo C. 11, 3. 33. claua C. 6, 2, 4. perticae C. 7, 1, 1.
- Salignis cuneis circumfigi oportet columellam Ca. 2, 1. saligna materies quibus rebus vitilis P. N. 15, 2. vimina P. 1, 38. 1. perticae 7, 1, 1.
- Salinarum campi C. 2, 2, 15. maritimae areae C. 2, 2, 16. salinis Herculeis C. 10, 135.
- Salio. ubi aqua saliat, de compluvio V. 1, 13, 3. vide Addenda ad Col. 1, 6, 1. saliens aqua C. 1, 2, 5. salientes riui C. 1, 5, 4. *¶* salire, inire, equus matrem non vult V. 2, 7, 8. saliri, de ouibus V. 2, 2, 14. salire de verribus V. 2, 4, 8. de panonibus V. 3, 6, 3. de asneribus V. 3, 10 3. *¶* salire a sale, scribitur Sallio V. 1, 2, 28. Ca. 23, 1.
- Salitus thynnus C. 6, 32, 1. oliva P. O. 10 1
- Saliua. saliuus fluidum os C. 6, 9. 2 saliuia ieiunia in medicina oculorum Veg. 3. 22 10.
- Saliuatum. Ita scribendum, non saluiatum, ut interdum legitur, monet consensus optimorum librorum, et Victor. ad Col. 6, 9, 1. itemque in breuibus adnotatiunculis Catoni et Varro 1541. ap. Gryphinum subiunctis. Add. Hardui. ad Plin. 27, 11 s. 76. Potionis genus intelligit Ruellius, qui eo vitum in Hippiatu. quoties Graeci ποτόν, πόμα. προπόσιμα, habent. Sed solidas etiam offas ita datas, et talia, quae aqua dilui non ita facile possunt, ex locis, quae iam ponemus, intelligitur. Caeterum nomen videbatur nobis iude tractum, tum quod saliuae nimiae subducendae destinatum esset, tum quod saliuam ὄρεξιν deinde restitueret ac moueret. Sed ipsa loca iam videamus.
- Saliuatum farinae hordeaceae C. 6, 10, 1. saliuati more praebendum milium P. Apr. 7. Verum etiam saliuati more demitti debent brassicae coliculi C. 6, 9, 1. boli etiam sunt et offae C. 6, 25. (it. Plin. 27. 11 s. 76) C. 6, 5, 2. coll. Veg. 4, 3, 10. Purgantia ad saliuatum adhibentur C. 6, 5, 2. vid. mox Saliuo. Gesner. Contr. Gesneri et meam sententiam posui in Annotationibus. Graecum σιάλος, εὐτραφής et σιάλυται, τρέφεται apud Hesychinum conuenire videntur.
- Saliuo. saliuatur olere tenero vacca foeta C. 6, 24, 5. saliuandus erit admiffarius C. 6, 37, 9. saliuandum eo medicamine pecus C. 6, 5, 2.
- Salix Amerina C. 4, 30, 4. Graeca Ca. 6, 4. V. 1, 24, 4. Gallica, Sabina C. 4, 30, 4. siluatica P. Aug. 8, 4. Salicis satio C. Arb. 29, 1. P. F. 23. potum

- mum infitione admittit P. inf. 85. ad ligamina vt praeparetur C. II, 2, 92. viminalis vsus, fatio, genera C. 4, 30, 2. pericalis C. 4, 31, 2. Salices glutuntur, liber in aqua emollitus, alligat vineam, virgultis corbulae fiunt. Ca. 33, 5.
- Salsamentaria vasa C. 2, 10, 16. *græcè βλαοι, σαργάναι. Vide in Pelamis.*
- Salsamentum in muria sua permanet C. 12, 53, 4.
- Salsedine vt careat aqua marina P. O. 14, 2.
- Salsura C. 8, 17, 13. corpus suis in salsura fuit V. 2, 4, 18. salsura carnis vt fiat C. 12, 53. oliua in salsura facta colymbas C. 12, 48, 5. *¶ pro ipsa carne falsa C. 12, 53, 1.*
- Salsus caseus C. 12, 57, 1. aqua salsa vinis vt adhibenda C. 12, 21, 4. 12, 25.
- Saltus in agris V. 1, 10, 3. saltibus siluestribus delectantur caprae V. 2, 3, 6.
- Salubris brassica ad omnes res Ca. 156, 1. corpori vinum C. 12, 27. pretium *vid.* C. 7, 3, 22. *V. L. g. salubrior ager V. 1, 4, 3.*
- Salubritas vnde V. 1, 4, 4. caeli C. 1, 3, 1. salubritatis cura potissima V. 1, 4, 3. salubritatem faciunt haec remedia C. 6, 4, 2.
- Saliuatum *vid.* Saliuatum.
- Saluo. saluantur animalia Veg. 5, 22, 3.
- Salus. Salute bona! Ca. 4, 2. 141, 3.
- Salutaris habetur amurca, si C. 6, 4, 4. huic noxae adeps C. 6, 32, 1.
- Saliurator mercenarius C. 1 pr. 9.
- Sambucus in alia arbore nata, Veg. 5, 83. *Galloprovincialibus Sambeguiet teste Garidel.*
- Samera, vltimi fructus C. 5, 6, 2. 7, 6, 7, 9, 13, 12. vt seratur C. 5, 6, 6.
- Sarnium aestiuatum oues abiguntur ex Appulia V. 2, 1, 16.
- in Samothrace caprae ferae V. 2, 1, 5.
- Sampsa vt fiat, lemma C. 12, 47. in sampsam redacta oliua C. 12, 49, 2. sampsae expressio C. 12, 50, 10.
- Sampsiuca Canopo nata C. 10, 171. *ita in Aegypto vocatur Anaracus Salma. de homon. byl. iatr. c. 13. Gesn.*
- Samus. Sami lucus Iunonis V. 3, 6, 2.
- Sandala apud Plinium vide in Hordeum.
- Sandarici pro Sandarachae Veg. 5, 66 3.
- Sanescunt vulnera C. 6, 7, 4.
- Sanguinalis herba, *πολύγονον C. 6, 12, 5. Adscripserat C. Rittershusius: non credo. Potius Goropio in Atuaticis accedo, qui ad Flammulam, ranunculi speciem inclinat. Gesner.*
- Sanguinare Veg. 5, 22, 3.
- Sanguinariae herbae pastu si ouis morbum contraxerit C. 7, 5, 19.
- Sanguinei, flores C. 10, 242. cristae C. 8, 2, 9.
- Sanguis dimittitur e capite V. 2, 1, 23. ex auricula detrahitur C. 6, 14, 3. Veg. 1, 25, 1. sub cauda emittitur C. 6, 6, 4. 6, 9, 1. *add.* Veg. 1, 25, 1. trahitur de ceruice Veg. 3, 43, 1. demitur Veg. 1, 25, 2. minuitur Veg. 1, 25, 5. subtrahitur, tollitur Veg. 1, 25, 6. emissus e corpore et corporis parti laboranti impositus. commendatur Veg. 1, 13, 2. 1, 15, 2. 1, 16, 1 et 2. 1, 17, 13. *in pr.* 1, 22, 9. 5, 2. 2. 5, 17, 1. 5. 21, 3. 5. 79. 6, 22, 1. *¶ in pedes demissus C. 6, 12, 1. not.* 6, 30, 6. 6, 38, 3. Veg. 3, 4, 9. *Cf.* Flemina. eius profluuium per nares vt reprimatur C. 6, 33, 2. Veg. 2, 26. sanguine laborat animal Veg. 2, 27. sanguinem si mingat animal Veg. 5, 9, 1. 5, 11, 1. si vomat Veg. 5, 12. *¶ sanguis bubulus in maltha P. 1, 41, 3. suillus in medicina;*

- dicina; sed nimis copiose datus
letifer Veg. 5, 53, 3. sanguine
hircino ferramenta temperantur
P. Iul. 5. not.
- Sanguifuga incensa contra cimi-
ces P. 1, 35, 4. contra sangui-
fugam pellit cimicis nidor Veg.
4, 24, 2. coll. C. 6, 18, 2.
- Sanie[m] spurcam mittit cancer Ca.
157, 3. *S* sanies amurcae C. 1,
6, 24.
- de Sanitate quae videnda V. 2, 1,
21.
- Santonica herba C. 6, 25. *genus
absinthii amarissimi putat Ruell.
in Ind. Hippiatr.* Santonici Veg.
5, 54, 7. Santonici pulueris
Veg. 6, 10, 2.
- Sanus fiet ex eo morbo Ca. 157,
8. sana faciet vlcera omnia Ca.
157, 3. sanum faciet cancrum
brassica C. 157, 4.
- Sapa C. 12, 19. mustum coctum;
*coctura differt a passo, gracce
σεγαυον, et εψημα Diosc. 5,
9. Sapa Neapolitanis multo cot-
to, Florentinis hodieque Sapa di-
citur, Gallis Rub aut Ruc., te-
ste Garidel p. 502. Col. 12, 19.
pr. not.*
- Sapientissimi quique multa scisse
dicuntur, non omnia C. 12,
57, 6.
- Sapientiae fontibus orti *philosophi*
C. 1, 1, 7.
- Sapineae nuces C. 12, 5, 2. not.
De sappino mox.
- Sapor obrusus P. Mar. 10, 28.
utilis P. Mar. 10, 25. argutus
P. F. 25, 4 et Mart. 10, 26. pre-
tiosus C. 3, 7, 2. sapes puri
P. Febr. 9, 13.
- Sappinus V. 1, 6, 4. *no. ad Ca.
31, 2.*
- Sarcinas colligere V. 1, 1, 1.
- Sarcire centones, cuculliones, fu-
nes veteres Ca. 2, 3. corbulas
Ca. 23, 1. 31, 1. dolia sarferis
Ca. 39, 1 et 2 pedamenta C. 4,
18, 2. *S* damna C. 9, 15, 3.
- Sarcosis Veg. 5, 25, 1. *vitiose pro
hydrope anasarca legitur. Vide
not. et Adlenda ad h. l.*
- Sarculari frumenta et legumina
an debeant P. Ian. 9, 1. sinapis
debet assidue P. O. 11, 2.
- Sarcula Ca. 10, 3. *Varro de L. L.
4. p. 33. a serando vel sarrien-
do dicta censet. C. 10, 91. S*
*Sarculi simplices et bicornes P.
1, 43, 3 sarculis adobruere C.
2, 11, 10. sarcula pro rastris C.
10, 91. not.*
- in Sardinia pellibus caprarum ve-
stitiuntur V. 2, 11, 11. in Sar-
diniae agro Neapolitano fandi
Palladii Mar. 10, 16. N. 15 3.
S Sardina piscis putris 8,
17, 12. Sardelam interpretatur
Beroaldus. *Vide not.*
- Sario uno r apud Catonem scribitur
C. 33, 4. 46, 2. in Codd. opti-
mis, etiam in Columella. Sarue-
ris Ca. 161. sarire iterum et
tertio V. 1, 18, 8. *Ita*
per Saritores occare V. 1, 29, 2.
vid. Sarr.
- Sarmenticio cinere C. 6, 26, 3.
- Sarmenta (*vitium feminina*) vt tra-
ctanda C. 4. 24 7. 5, 5, 16.
defigere C. Arb. 2, 4. iniunge-
re P. 1, 6, 9. pangenda, vt
eligantur P. F. 9, 5 sqq. lata
P. Ioid. 12, 2. *Italio tralcio. A
sarpendo deriuant. Forte sermen-
ta a serere. Certe in Crescentio
saepe princeps et antiqua mea Edi-
tio sermentum habet pro sar-
mento.*
- Sarpa pro serra Cod. Polit. in P. 1,
43, 2.
- Sarrano clarior ostro C. 10, 287.
violae C. 9, 4, 4.
- Sarriendus ligneis rastris locus C.
2, 11, 4.
- Sarritio an profit, et quomodo
C. 2, 12, 1. quando tempestiua
C. 11, 2, 9.
- Sarritor C. 2, 13, 1.
- Sarritoria opera C. 2, 13, 2.
- Sarritura frumentorum C. 11, 2,
27.
- Sarsura V. 3, 9, 1.
- Sartio, Sartus pro sarritio, sarrir-
tus, saepe MSS. e. g. C. 2, 12,
9. 11, 2, 9.
- Sarsura noua vineatico iugo C. 4,
26, 2.

- Sat erit pondo XL dati C. 6, 3, 6.
 ſat erit picis ſex ſcrupula C. 12,
 23, 3
- Sata quo die quaeque de terra
 prodeant V. I, 45. vt tuenda
 ſint V. I, 47.
- Satagit equus ſalientibus venis
 Veg. 2, 5.
- Sataria quala Ca. 11, 5. *vid. Sa-*
torius.
- Satiatum ſtercore ſolum C. 2, 10,
 23 medicamine farumentum P.
 F. 28, 2.
- ad Satietaſtem permiſſa auibus fi-
 cus C. 8, 5, 23.
- Satio. ſatiabis anum oleo Veg. 2,
 19, 1. 3, 48, 6.
- Sationis genera C. 2, 9, 7. prae-
 cepta P. 1, 5, 6. 1, 6, 5 et 12.
 ſatio matura ſaepe decipit, ſe-
 ra nunquam quin mala ſit C.
 11, 2, 30. legitima Nouembri
 menſe P. N. 1, 1. ſationis iu-
 ſtae qui terminus P. O. 1, 1.
 gradus ſecundus V. 1, 39, 1.
 ſatio tertia C. 11, 3, 18. ſatio
 vitis duum generum C. 3, 14,
 2. a ſementi quid differat? *vi.*
no. ad C. 2, 4, 5.
- quae Satis accipiunda ſient Ca. 2,
 5. ſatidari domino Ca. 146, 2.
 ſatiſfacere pecuniam Ca. 149, 2.
 ſatiſfactum, *litatum*, eſt Ca.
 141, 4. ſatiſfaciunt erui XII li-
 brae vni iugero C. 2, 11,
 12.
- Satius dicam *h. e. potius* V. 1, 2,
 27.
- Sator vitis C. 3, 15, 3. ſilueſtria
 ad quae ſator non acceſſit V. I,
 45, 3.
- Satoriae trimodiae C. 2, 9, 9. 12,
 50, 8.
- Satulli ſiunt agni laeto V. 2, 2,
 15. *vi. no.*
- Satur autumnus C. 10, 43.
- Satureia quae ruſticis? C. 9, 4,
 2 et 6. thymi referens thym-
 braeque ſaporem C. 10, 233.
 eius ſatio C. 11, 3, 57. P. F.
 24, 2.
- Saturitas C. 6, 5, 4. *Ex Edd. pr.*
 Saturnalibus *portio liberalior datur*
 Ca. 57, 2.
- Saturnia terra C. 1 pr. 20.
- Saturni regis ſtirps ruſtici V. 3,
 1, 5. Saturnus C. 9, 2, 4.
- Saturo. ſaturare ieiunia terrae C.
 10, 82. ſtercore noualia C. 2,
 9, 15. prata laetamine P. F. 1.
 ſaturari multo ſtercore amat be-
 ta P. F. 24, 10. *vid. Pabulum.*
 ¶ ſaturare aditus murium cing-
 re P. I, 35, 11.
- Satus. ſatui ſemen dare Ca. 5, 3.
- Satyros laſciuos C. 10, 427.
- Sauciare leui vomere ſumman
 terrae partem C. 2, 2, 23.
- Satillum vti fiat Ca. 84.
- Sauina herba, Sabina Veg. 1, 17,
 12. 6, 13, 4.
- Sauracti Fiſcello V. 2, 3, 3.
- Saxatiles columbae V. 3, 7, 1.
 piſces C. 8, 16, 8.
- Saxeta C. 25, 10, 7. Arb. 21, 7.
ex Codd.
- Saxifraga Veg. 1, 13, 5. 6, 11, 1.
et ſaepe.
- Saxoſa loca in capite *i. e. offuoſa*
 Veg. 3, 13, 4.
- Saxum. ſaxi ponduſculum C. 12,
 51, 1. ſaxo naturali C. 7, 6, 6.
- Scaber. ſcabrum ſit pecus. *ſcabio-*
ſum P. Mai. 8, 2. ſcabrae qua-
 drupedes vt curentur Ca. 96,
 2. add. C. 7, 3, 10. Scabra
 olea . . . φώραν ελαιης, ἀργι-
 ελαιης et δάφνης Hippocrates
 adhibet ad vuluae procidentiam
 et fluorem muliebrem. Theo-
 phr. H. P. 5, 22. σπῆ φωριᾶν
 ελαιᾶ δὲ λειχνηῶν συμβαίνει.
- Scabies vnde pecori Ca. 5, 7. eam
 facit macies C. 7, 5, 5. vt ſa-
 neretur C. 6, 13, 1. 6, 31, 2. 6,
 32, 2. 7, 5, 5. 7, 13, 2.
- Scabilla et ſcamna Ca. 10, 4.
- Scabratus C. 4, 24, 22.
- Scabriciem. tollere C. 7, 5, 8.
- Q. Scaeuolae villa C. 1, 4, 6.
- Scaeuus. Col. 6. Praef. 5. *vbi pro*
inſcium Edd. primae ſaeuum ha-
bent, not. p. 309.
- Scalmatum foenum aut hordeum
 in S. M. Veg. 1, 17, 4.
- Scalpellatur Veg. 1, 26, 2.
- Scalpellum medicum Veg. 1, 11,
 13. 3, 14, 1 et 2.
- X 4 Scalpere

- Scalpere morfu C. 7, 5, 6. *de ouibus scabiosis.*
- Scalpratum ferramentum C. 9, 15, 9. *scalpri formam habens.*
- in Scalpturis necessaria populus P. N. 15, 2.
- Scalprus. scalptis locis pratorum P. S. 9, 3. *i. e. abrasis cum essent musco obducta.*
- Scamnium in agro quid C. 2, 2, 25. scamna facere C. 2, 4, 3. Arb. 12, 2. omittere in arando C. 3, 13, 10. latentia C. 2, 4, 3. in vineis C. 3, 13, 2. *De scamno castrensi vide Rutgersii V. L. p. 51.*
- Scamoneum Ca. 157, 12. Scamonia Veg. 3, 6, 9.
- Scandala apud Plinium et Scandela *vide in Hordeum.*
- Scandiana poma *vid. Scantiana.*
- Scandulae C. 8, 3, 6. *sunt asserculi formati gradibus asperati, forte a scandendo. J. Scandulis recta cors P. 1, 22. MSS. scindulis. quid si recte a scindendo s. findendo.*
- Scantianae vuae Ca. 7, 2. poma an Scandiana Ca. 7, 3. *ubi vi. no. V. 1, 59, 1. C. 5, 10, 19. a Scandio quodam Scandiana dicta vult Plin. 15, 14 s. 15. et ab his paullo post, ut est in editione Hardnini, Scantiana distinguit Catoni memorata. Etiam C. 5, 10, 19. Scandiana editi omnes agnoscunt.*
- Scapuli MS. Scapulae Veg. 5, 70, 2.
- Scapus lupini V. 1, 31, 5. asphodeli C. 9, 4, 4. *J. equi pro vetero Veg. 5, 14, 17.*
- Scarificatio ferro facta C. 6, 17, 1 et Veg. 4, 21, 1. ea demitur sanguis C. 6, 12, 1.
- Scarificare massam sinapi compressam C. 12, 55, 1. truncum arboris P. Mar. 10, 28.
- Scarifo et scarificatio reponi vult Salmasius, *vid. no. ad 6, 12, 1. malit etiam Voss. de Vitiis Seru. 4, 24. et est v. g. in MS. Lips. C. 12, 55, 1. vid. etiam V. L. Veg. 5, 5, 1. Gesner.*
- Scarus C. 8, 16, 1. not.
- Scaturiginosa terra C. 5, 8, 6.
- Scaturigo palustris C. 3, 13, 9.
- Scaurus C. 8, 17, 12. *in Edd. pr. pro scaro.*
- Schoenus Ca. 105, 2. 113, 1. C. 12, 51, 2. *sed Schoenum neutro genere C. 12, 20, 2. quem locum tamen iam olim suspectum habuit H. Stephanus in Thesauro G. L. III. p. 1201. Scieni legebatur in Veg. 4, 13, 3. Scinoanthos pro Schoenuanthos erat Veg. 1, 59. Squinanthos erat in Pall. O. 14, 3. Sinoantis in Veg. 3, 40, 1. σχοίνος est iuncus; sed latini schoenum vocarunt peculiariter, quem Graeci ἀρωματικὴν et μωγεφικὴν, Celsus III, 21. iuncum rotundum, ut a calamo odovato seu cypero distingueret, quem iuncum quadratum appellavit, alii denique iuncum odoratum dixerunt. Est andropogon Schoenuanthos Linnaeo. De patria vide in Calamus.*
- Scholasticus b. e. eruditus Veg. 4 pr. 2.
- Sciatici Veg. 2, 10, 4. *pro Ischiatici erat. ita Scyatici 5, 21, 4. Hinc Gallorum Sciaticque.*
- Scientiam eligendi habere C. 3, 10, 7. in omni genere scientiae C. 1 pr. 31. scientia nulla consummatam perfectionem adeptam C. 11, 1, 11.
- Scilla C. 12, 33 et 44. ea accenditur equorum libido V. 2, 7, 8.
- Scillites vinum s. scillite C. 12, 33. P. Iul. 6.
- Scilliticum acetum C. 12, 34.
- Scindo. ne scindant se iuramenta Ca. 128. scindunt radices herbarum armenta vngulis C. 2, 18, 1.
- Scindulae *vid. Scand. ad Col. 8, 3, 6. not.*
- Scio. Scito Ca. 157, 12. scire omnia nemo potest V. 2, 1, 2. scisse multa, non omnia dicuntur etiam sapientissimi C. 12, 57, 6.

- Scipiones vitis C. Arb. 8, 5. *vid. no. et Scopiones.*
- Scipio Metellus V. 3, 2, 16, 3, 10, 1.
- Scirpea *vid. Sirpea; Scirpiculae, Sirpic. De sirpeis plaustro impo-
nendis ad onera portanda laudauit
Gesner Schefferum de re vehic. 1,
7 p. 64. et Gronou. ad Plauti Pseu-
dol. 1, 3, 98. Ouidii Fastor. 6,
680. plaustroque morantes (ti-
bicines) sustulit; in plaustro
sirpea lara fuit; quae caperet tot
tubicines. vbi Heinsius apte com-
parauit loca Iustini 43. c. 4.*
- Scirpula vitis C. 3, 2, 27. *not.*
- Scissilibus mundis colligare fra-
cturam Veg. 3, 47, 3. *b. e. pan-
nis laceris.*
- Scissuris aperiri P. Mai. 12.
- Scobis eburnea C. 7, 10, 4. *po-
pulnea vel abiegna C. 12, 43,
4. vel ilignea C. 12, 44, 6. sed
scobe omni educto P. F. 17, 6.
scobis eximitur C. 4, 29, 15.
scobem terebra facit ibid. et C.
Arb. 8, 3. non scobem sed ra-
menta terebra Gallica C. Arb.
8, 4.*
- Scomber piscis C. 8, 17, 12. *Vi-
de in Pelamis.*
- Scopae virgeae Ca. 152. asparagi
P. 4, 9, 12, 3, 24, 8.
- Scopiones varum C. 12, 39, 3 *et
12, 43, 10. not. asparagi satiui
C. 11, 3, 46. de Scopio acina
decerpere Ca. 112, 3. erat an-
tea, vbi ex Cod. Polit. correxi.
Alibi vitiose legitur Scorpio et
scipio.*
- Scopulae doliis (purgandis) Ca. 26.
*Nimirum scopae minuta vamenta
cuiuslibet fruticis aut arboris Plin.
Valer. 2, 10. Superaspergas sco-
pas cypressi in testa oui cale-
factas. It. 1, 64. Marrubii sco-
pas cum pane decoques, eas-
que bibes. Haec Barth. 6, 17.
scopula picatur dolium C. 12,
18, 5. scopulis aridae, myrti C.
12, 38, 4.*
- Scopus. Scopi varum V. 1, 54,
2, 2, 4, 16. in scopis incenda-
mus, radices asparagi P. F. 24,
8. *add. P. Mar. 9, 12. vid. Sco-
pulae.*
- Scoria ferri P. 1, 41, 3.
- Scorpio (piscis puto) alub deicien-
dae Ca. 158.
- Scriba librarius V. 3, 2, 14. *Sic
Horat. A. P. 354. scriptor li-
brarius.*
- Scribit in mente familiae Ca. 5,
5. *vbi aliae Edd scibit. Xenoph.
Cyp. 3, 3, 52. εἰ μέλλῃσι τοι-
αῦτα, διάνειά ἐγγραφήσεσθαι
ἀνθρώποις καὶ ἔμμονοι ἔσεσθαι
vbi plura huius vsus exempla po-
sunt Zeune.*
- Scriblita vti fiat Ca. 78.
- Scripta vti nascantur amygdala P.
Ian. 15, 13. scriptae Persici P.
N. 7, 3.
- Scripulum (ex scriptulo *vid. no.
ad C. 5, 1, 8. et add. Gorræus
defin. medic. in Γράμμα quod
idem significat*) quarta et vicesi-
ma pars vnciae C. 5, 1, 8 sqq.
*vbi ad iugerum transfertur, vt
et V. 1, 10, 2. sex scripula picis
C. 12, 23, 3. scripula gypsi
octo C. 12, 28, 1.*
- Scrobiculo facto C. 4, 15, 3. scro-
biculos non maximos C. 5, 6,
8. scrobiculis pedalibus C.
Arb. 30, 1.
- Scrobs totus C. 5, 5, 4. tripeda-
neus C. 5, 5, 2. alueo similis
C. 4, 4, 1. elibano C. 5, 10, 4.
Arb. 19, 2. *¶* scrobis latus
pedum duorum C. 5, 6, 18.
scrobis etiam saepe casu recto MS.
Lips. Columnellae, c. 8, 5, 5, 4.
¶ scrobem in imum C. 5, 10,
8. scrobe brevissimo P. D. 4, 1.
eodem constituere C. 5, 10, 7.
scrobes profundi C. 4, 1, 1. bi-
pedanei C. 4, 1, 5. ternarii,
quaternarii C. 11, 2, 28. Arb.
4, 3. scrobibus videta vt po-
nantur C. 3, 13, 2. *¶* scrobe
effossa P. 1, 5, 3. bipedanea C.
4, 1, 5. *not. P. Ian. 15, 4. scro-
bi factae C. 12, 44, 4.*
- Scrofa Tremellius V. 2, 4, 2. *vid.
Ind. Auctor. ¶ Scrofae quae
probenur V. 2, 4, 4. C. 7, 9,
7. P. F. 26, 1. cur foetus
X 5*

- suos interdum mandant C. 7, 11 3.
- Scrofulae Veg. 3, 23, 1.
- Scrupulosissime C. 1 pr. 3.
- Scrupulositas C. 11, 1, 32. pingui Mineruae opponitur.
- sine Scrupulo, *dubio*, C. 5, 11, 1.
- Scrupulum ponderis nomen *vid. Scrip.*
- Sculponeae Ca. 135, 1. alternis annis datae Ca. 59. a sculpendo nomen deducit calcamenti lignei Turn. 6, 23. κρηπέδια, calceos ligneos etiam interpretatur Gatakerus adu. 2. 19. p. 374. Gefner Graece κρηπανα, κρηπαλα, κρηπέδια, apud Hesychium.
- Scutra, scutella Ca. 157, 11.
- Scutriscum Ca. 10, 2. 11, 3.
- Scutulae in pavementis P. 1, 9. 5. In Sagis Gallicis scutulas Plinius 8, 48. vocat, quae Diodorus 5, 30. σάγυς βαβωτῆς — πλινθίοις πολυανθέσι καὶ πυκνοῖς διειλημμένως Cf. Scaligeri Coniect. ad Varr. p. 67. Wesseling ad Diodori locum p. 353. Scutula de emplastro furculi Plinius 17. f. 26.
- Scutulatus color equi P. Mar. 13, 4. σκοτυλάτος ἰματισμός est ap. Arrianum in Periplo maris Erythraei.
- Σκύλαξ nomen canis C. 7, 12, 13.
- Scyrus C. 9, 14, 19.
- Seythica stagna C. 8, 8, 10.
- Sebetide roscida lymphia Parthenope C. 10, 134.
- Sebo. Sebare candelas C. 2, 22, 3.
- Sebum *vid. Seuum.*
- Secaturus es C. 5, 9, 2.
- Secluforium V. 3, 5, 5.
- Seclusus. seclusa stabula V. 2, 2, 15. in secluso, *clam* V. 3, 5, 6.
- Secretus ab aliis V. 2, 2, 8. secretos a feminis mares habere V. 2, 1, 18. secreta corbula, *separata*, *peculiaris* V. 1, 54, 2. ¶ Secretius, *distinctius* C. 11, 2, 25.
- Sectam quam sequatur C. 2, 2, 21.
- Sectarii porci Ca. 150, 2. *not.*
- Sectilis porrus et sectius P. F. 24, 11.
- Sectio V. 2, 10, 4.
- Sectium porrum C. 12, 8, 2.
- Sector. qui vellet se a cane sectari *pass.* V. 2, 9, 6.
- Seculorum curas agere P. O. 12 1.
- Secundarium mel C. 12, 11, 1. oleum C. 12, 52, 1. secundarium passum C. 12, 39, 2.
- Secundum flumen aedificare V. 1, 12, 1. vias et annes V. 1, 14, 3. auriculas foratis cornibus C. 7, 3, 6. terram praecidere arbores V. 1, 27, 3. ¶ Secundum panicum *h. e. post* Ca. 54, 4. vindemiam Ca. 114, 1.
- Secundus. secundum florem agere C. 2, 16, 6. in secunda labra *i. e. secundi ordinis* C. 12, 50, 11. ¶ secundae non respondent foetae *h. e. non sequuntur* C. 7, 7 4. Ex graeco ὑστέρα factae proprie chorion cum lociis purgationibus significant.
- Secures Ca. 10, 3. cruentae minaciter leuantur contra grandinosam nubem P. 1, 35, 1. simplices vel dolabratae P. 1, 43, 3. securis falcis C. 4, 25, 2 et 3.
- Secus. vtrinque secus Ca. 21, 2 et 3. vtrumque secus *ibid.* f. 4.
- Sed *pro immo* C. 12, 44, 3. sed et, sed nec *sine* non tantum C. 1, 6, 13. 1 7, 2 et 6.
- Sedentaria eius opera est C. 12, 3, 8.
- Sedeo. Sedet omni parte furculus, *conuenit*, *ut vestis* C. 4, 29, 16. in oppido sedere, *ad desidium* V. 2 pr. 1. sedendo vincit Romanus V. 1, 2, 2. sedentur equi, *equitantur* Veg. 2, 28, 12.
- Sedes custodiae C. 11, 1, 22. sedem quaerunt gallinae pariturae C. 8, 14, 5.
- Sedilia auium V. 3, 5, 13.
- Sedule circumire auaria C. 9, 9, 1.
- Sedulitatem suam desiderat equinum pecus C. 6, 27, 1. sedulitas matronalis industriae C. 12. Praef. 8. *sed ibi tres Codd. recte sedulitas omittunt*
- Sedulus olitor C. 10, 148. sedula cura C. 8, 1, 3.

Sedum. Sedi fucco medicata femina C. 2, 9, 10. 10, 356. 11, 3, 61 et 64. P. S. 3, 2

Segetes ager ferendus Ca. 36 et 37. aliquoties. vid. quae disputantur ad V. 1, 29, 1. etiam de agro demesso V. 1, 50. segetes seminari debent C. 2, 14, 2. in segete relinquent stramen fuccisum V. 1, 50, 1. stramentia stantia V. 1, 50, 2. *¶* fruges stantes. demessis segetibus C. 2, 9, 10. antequam seges in articulum eat C. 2, 12, 9. de fabis. vligo segetem enecat C. 2, 9, 9. adultae segetes C. 2, 9, 10. quae seges grandissima atque optima fuerit V. 1, 52, 1. segetes nouae ne a diris animalibus carpantur C. 10, 351. fatiscit segetibus solum C. 2, 14, 3. add. C. 2, 16, 2. segetes laetas excitaret C. 2, 16, 4. ager adfert C. 2, 18, 3. segetes herbidae, graminibus mixtae C. 1, 6, 22. segetum arborumque foetus C. 2, 2, 23. *¶* Semina. Segetibus, quae in eo loco seminari debent C. 2, 14, 2. fabacea seges aliquanto serius prodit V. 1, 45, 1. Sed possis utriusque locum etiam de germinibus ipsis accipere. Gesner.

Segnities figuram benignitatis imitatur P. inf. pr. 2. segnities immundae C. 9, 5, 2. *¶* Segnities ventorum C. 2, 21, 5.

Σειροί speluncae condendis sub terra granis V. 1, 57, 2. 1, 63, 1. C. 1, 6, 15. not. Postea incidi in locum Philonis Mathematici. Veten. p. 86. dignum, qui arponatur integer: τὰς δὲ κριθὰς δαΐ καὶ τὴν πυρὸς ὡς βέλτεστα καθαραντας καὶ σειρὸς ὡς βαθυτάτης ὑπαιθρίας οὐρῶντας, καὶ τῶν τότε ἔδαφος ὅσον ἐπὶ τέτταρας δακτύλους τὸ βάθος καὶ κύκλῳ περιελίφοντας πηλῶ διεργασμένῳ καὶ ἤχυρωμένῳ ἀμόργῳ. ἔστω δὲ τὰ μὲν δύο μέρη χυῖος, τὸ δὲ ἐν ἄμμος εἰς τὸν πηλὸν ἐμβεβλημένα. ἐν τούτοις καλῶς ἔχει θησαυρίζειν, ὡσάν μάλιστα ξηραν-

θῶσιν. ἐμβληθέντος δὲ τῷ σίτῳ δαΐ ὄξυς κεράμιον ὡς δριμυτάτη εἰς τὸ μέσον ἄχρι τῷ τραχήλῳ κατορύξαι, καὶ περιβαλόντα ἄνωθεν κωνοειδῆ σχήματι πλίνθοις καταλεῖψαι πηλῶ· ἔτω γὰρ ἄσηπτος γίνεται. P. rigit p. 88. γίνεται δὲ καὶ ἄλλως ἄσηπτος, εἴαν ἐκ τῆς καλάμης ὠλένας ποιήσας κύκλῳ περὶ τὴν σειρὸς περιτένῃς αὐτῆς, εἶτα ἀργιλώδει πηλῶ διαπλάττων ἐμβάλης τὸν σίτον, ἥματα ἐλάφῳ ξηρὰ κατατέμνων μικρὰ ἐμβάλης. μάλιστα δὲ ἄσηπτον διαφυλάττει τὸν πυρὸν καὶ κριθὴν καὶ ὄσπρια, εἴαν συγκόψας τὸν τῆς τήλεως καρπὸν διὰ πετρῶν εἰς τὴν σειρὸς ἀποτεθῆ (ἀποθῆς lege) τῆς εἰρημένης καρπῆς, ἢ τὴν κόρυζαν, ἢ τὴν οὐρίανον, ὡς ἔχει, διαμίττων ἐν τοῖς σειροῖς θησαυρίζεις τὰ ὄσπρια, καθάρῳ (riuolo versio) ἔξωθεν ἐρύτης ποιήσεις τὴν σιτοβολῶνας, διαφυλάττησιν ἀφθάρτης τὴν καρπῆς. Postrema conferes cum

Georop. II. 27. et Palladio 1, 19. Scianae aedes V. 3, 2, 7. pastiones V. 3, 2, 12.

M. Seius V. 3, 2, 7 sq. 3, 6, 3, 10, 1. M. Scium L. filium aedilem curulem A. V. 680. habet Plinius 15. f. 1. Cicero Offic. 2, 17.

Seligere C. 1 pr. 3.

Σελανοειδῆς brassica vid. V. L. Ca. 157, 1.

Sella pertusa Ca. 157, 11. sellae familiaricae V. 1, 13, 4. etiam sellam simpliciter ita dici, obseruat Rhodius Lex. Scribo. it. cathedram Apul. de Vir. herb. c. 89. *¶* Sella et cella confunduntur. vid. ad Ca. 13, 3. 14, 1. *¶* Equi ad sellam ad Veg. 6, 6, 2. no. Sella firmabatur cingula Ouidius Remed. 236. vt noua velocem cingula laedit equum.

Sellaria iumenta Veg. 2, 28, 34. quae sedentur Veg. 6, 7, 5.

Semen duum generum V. 1, 39. quae duplici femine, et quae simplici C. 2, 12, 10. P. Mai.

1, 1. vetus semen commutat naturam V. 1, 40, 2. qualia semina sementinis legenda V. 1, 52. C. 2, 9, 11. degenerant etiam leuissimum C. 3, 10, 17. qua mensura quoque loco quaeque spargenda C. 2, 9, 1. P. Mar. 3 it. 4 et 6. Sept. 3, 2. remediis quibus iuuentur C. 2, 9, 9. P. S. 3, 2. ne a diris animalibus carpantur C. 10, 351. prouentus cuiusque praenosci ut possit P. Iun. 9. semine fata ruta C. 11, 3, 38. obruitur beta C. 11, 3, 42. femina de tabulato C. 2, 18, 2. foeni C. 2, 18, 4. ♀ femina (*arborum*) cum radicibus C. 5, 10, 8. pomariis qualia legenda C. Arb. 20, 1. vitiario C. Arb. 2. vitori C. 3, 10. vernacula peregrinis aptiora C. 3, 4, 1. e foecunda matre petenda C. 3, 6, 1. seminum aeternitati ut consulatur C. 4, 17, 3. ♀ Semina quadrigarum C. 3, 9, 5. boni feminis pecus V. 2, 2, 4. semen pulli an habeant oua V. 3, 9, 12. feminis boni columbae V. 3, 7, 10. semine meliore quae caprae V. 2, 3, 4. feminibus marinis repleti lacus C. 8, 16, 2. ♀ Ouium semen tardius, caprile mobilius *b. e.* agnae, capellae V. 2, 3, 3. semen conceptum reddunt asinae *b. e.* pariunt V. 2, 6, 4. Semen est etiam pro semine adoro seu farre; ut nostrum Korn pro secalis granis alibi pro hordei granis dicitur C. 2, 12, 1. not.

Sementis praeparatur C. 11, 2, 54. quomodo facienda Ca. 27 et 30 it. 34. per sementim Ca. 17, 2. strenue facienda est C. 11, 2, 80. sementi media et vltima C. 2, 10, 8. sementi facta C. 11, 2, 81. ante aliam sementim C. 11, 2, 81. sementem autumnino facere C. 2, 16, 1. confecisse C. 11, 2, 90.

Sementiuus feriis V. 1, 2, 1. *ab his feriis dicta forte sementiua an sementina pira* Ca. 7, 3. V. 1, 59, 3. quod eo tempore matura

essent. SCHOETTG. ex Dalechampio ad Plin. 15, 15. De feriis sementinis vel sementiuus locum Varronis de L. L. V. p. 49. annotauit viri docti: Sementinae feriae dies is qui a pontificibus dictus, appellatus a semente, quod satiationis causa susceptae. Addo locum Ioannis Laurentii Philadelphiensis, ex libro de Mensibus p. 32. Αἱ τῶ σπόρου ἑορταὶ αἱ λεγόμεναι παρὰ Ῥωμαίους σημαντίναι (alter Codex σημαντίβαι) τῆς αὐτῆς σπόρου ἢ ἐλαχον ὠρισμένην ἡμέραν, ὅτι ἢ εὐπρεπὲς πᾶς καιρὸς εἰς ἀρχὴν σπόρου ἢ γὰρ πρῶτος διὰ τὰς ἐπομβρίας ἢ ὄψιμος διὰ τὰς βραδύτητας γίνεταί. ἦγοντο δὲ ἐπὶ δύο ἡμέρας ἢ ἐφεξῆς ἀλλὰ μέσων γινόμενων ἑπτὰ καὶ τῆ μὲν πρώτῃ ἱεροποιῶν Δήμητρι οἶον τῆ γῆ τῆ ὑποδοχὴ μὲν τῆς καρπῆς εἶτα μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας Κόρη τῆ τῶν καρπῶν ἐφόρῳ, ἐπεὶ πᾶν σπέρμα ἐβδομαίον προκύπτει. Frumenta fata ante brumam septimo die prouenire docet Varro l. 1. 34. ubi vide notan.

Semestrium hoc, dimidia mensis pars pro semimenstruum, ut semodius pro semimodius. Scilicet

Semini dimidium significat in compositis, ut semiacerbae vuae P. Aug. 13. semicirculus ager C. 5, 2, 8. semicoctum hordeum C. 8, 5, 2. P. 1, 27, 1. semicrudum lupinum C. 6, 25. semiformis lunae species C. 4, 25, 1. semiformes pulli C. 8, 5, 12. semifunium Ca. 135, 5. semi-Graeci pastores V. 2, 1, 2. semihominis mandragorae C. 10, 19. semiugerum C. 4, 18, 1, 5, 1, 6. semimadidus C. 2, 4, 5. semimares capi C. 3, 9, 3, 8, 2, 3. semimaturus P. Mar. 10, 22. Iun. 12. semimenstruum vid. semestrium. semimodius vid. semodius. semipedali spatio C. 11, 3, 21. 12, 50, 4. semipedanca terra C. 4, 1, 4. semipiscina

- mifcina V. 1, 13, 3. semiple-
 nus C. 5, 5, 4. 9, 15, 4. P. F.
 32. Semis, semissis *vid. separa-
 tim.* semificci thalli P. F. 24, 4.
 semificilicus P. N. 22, 3 *vi. no.*
 semitrita frumenta C. 1, 6, 24.
 P. 1, 36, 2. semiuictae vuac C.
 12, 16, 3. semiuocale instru-
 mentum V. 1, 17, 1. 1, 19, 1.
 semuncia mellis C. 12, 57, 5.
 iugeri C. 5, 1, 10. 5, 2, 4. sem-
 unciae bene plenae mensura
 C. 12, 21, 2. *aequipollet ligu-
 lae, quae est pars XXIV heni-
 nae, atque adeo eius semuncia.
 Est etiam semuncia in instrumen-
 to rustico* Ca. 10, 3. 11, 4 *vid.*
 Semis.
- Seminalis vicia C. 11, 2, 76.
- Seminarium pilum Ca. 10, 5. **S**
 Seminaria omne genus V. 1,
 29, 1. seminarium vt facien-
 dum Ca. 46. C. Arb. 1, 3, 2,
 1. P. F. 10, 1 et 18, 6. semina-
 riorum fossio P. Mai. 4, 2. F.
 20, 2. seminaria e baccis P.
 Mar. 8, 2.
- d Seminationem onagrus idoneus
 V. 2, 6, 3.
- seminum pecoris V. 2, 1, 14, 2,
 3, 3, 2, 6, 1. 3, 9, 6.
- semino. seminare agrum non in
 lira, sed sub sulco C. 2, 4 II.
 quo tempore. quaeque conueniat
 C. 2, 8. **S** seminando mularum
 generi C. 6; 37, 5 *coll. f. 4.* se-
 minasse marem censetur C. 6,
 24, 3. seminanda armenra C. 6,
 24, 1.
- semipiscina V. 1, 13, 3. vide in
 Addendis ad Col. 1, 6, 1.
- semis quod alias adiectiuum esse ex
*quibus Grononio credimus, in-
 terdum (nec ipso dissimulante ta-
 men p. 382.) videtur contractum
 ex semias, et substantiuū ratio-
 nem habere, vt pars diuidia —
 hoc est semis, in quo sunt rel.
 C. 5, 1, II. vt Volusius in dex-
 tante sunt — semis et triens et
 saepe ad eum modum: nec aliter
 aut ipse, aut Balbus mensor.
 Obliquos casus damus in semissis
 Latin. nunc persequamur adiecti-*
- uum* **S** pede vno semis, *intell.*
 et P. Ian. 15, 6. pedum duo-
 rum semis P. Ian. 10, 2 et 4.
 F. 10, 1. duobus semis pedi-
 bus P. Ian. 13, 7. 10, 3. duo
 semis pedes P. F. 9, 10. *Ges-
 nis non puto extare nominati-
 vum indubium huius formae: sed
 est ipsum semis pro semias, cu-
 ius obliqui semissis pro semiaffis,
 rel. semissem supra duos pedes
 C. 4, 3, 3. dipondio semisse C.
 11, 2, 28. vnus et semissis mo-
 dii P. 1, 29, 4. semisses vsura-
 rum C. 3, 3, 9. semissium vsu-
 ra C. 3, 3, 9 et 10. **S** vt sester-
 tii nomen ad rusticum instrumen-
 tum translata, ita ad veterina-
 rium semissis; vritur ad mensu-
 ram semissis Veg. 5, 40, 3. se-
 misse inuris cauterio Veg. 3, 11,
 4. Hinc*
- Semissantur pedes equorum Veg.
 1, 26, 4. *not. 2, 10, 9. h. e. in-
 vritur, sanguine prius emisse.*
 Gesner.
- per Semitas aqua ministratur C.
 2, 11, 3.
- SEMNOLOGIAS: exempla:** id
 quod decidit C. 6, 5, 1. id quod
 egerit suis *ibid.* cibi digesti C. 8;
 3, 20. 8, 7, 2. quod eum inqu-
 nat locum V. 3, 7, 5. succus
 villarum P. F. 23, 1. naturalia
 pracludunt C. 8, 5, 19. vt al-
 vus exitum non habeat 8, 5,
 20. loca naturalia (*spodex*) C. 8,
 7, 2.
- Semodialis placenta Ca. 76, 5.
- Semodius fabae *qu.* semimodius
 C. 6, 3, 5.
- Semperiuuae succus P. 1, 35, 3.
- Senescere ultra quadrimatum C.
 9, 1, 7. senescens succi vim
 iterare P. F. 28, 2. **S** senescunt
 agni desiderio matrum V. 2, 2,
 17. perpetuo custodiae seruitio
 contristatae senescant C. 8, 8, 4.
- Senex senae seruum vendat pa-
 terfamilias Ca. 2, 7. seniorum
 imperia, iuuenum officia P. 1,
 6, 3.
- Seni. sena et terna oua C. 8, 11,
 13.

- Seniosus in Catone c. 157. f. 8.
dant Codd. *optimi pro vigili. quia
senum est vigilia, et defendit Pon-
tedera in Postumis.*
- Sensus vigentis adolescentulus C.
11, 1, 6. *¶* cum magno sensu
atque cautela Veg. 5, 14, 5.
- Sentis C. 6, 3. et 11, 3, 4.
- Seorsum in noua labra transferre
C. 12, 52, 2.
- Separatim scripta V. 3, 2, 13.
- Separatus. separata generibus vi-
neta, *diuisa* C. 3, 21, 5.
- Sepelire mortuum publicis fectis
non licitum C. 2, 22, 4.
- Separari *MS. Lips.* C. 2, 15, 7. *et
alias.*
- Sepes horrida rusco C. 10, 374.
sepem virgeam interponere C.
11, 3, 7. sepes quot generum
V. 1, 14, 1. hortorum quando
et quomodo fiant P. F. 24, 1.
viua ltructili melior, quomodo
fiat C. 11, 3, 3. P. 1, 34, 6.
- Sepiae testa trita C. 6, 17, 7. ossa
Veg. 6, 27, 6 *et 7 et saepe.*
- Sepimentum naturale V. 1, 14, 1.
fabrile et militare V. 1, 14, 2.
- Sepire segetem C. 2, 22, 1. *sed vi-
de notam*
- Seplasiarii Veg. 4, 3, 6.
- de Septem vnus C. 1, 1, 9.
- Septembris descriptio et opera C.
11, 2, 61.
- a Septentrionum regione V. 1,
57, 1.
- Septentrionales venti C. 11, 2, 21.
septentrionalis terrae pars salu-
brior quam meridiana V. 1, 2, 4.
- Septena iugera Liciniana C. 1, 3,
10. septenum amphorarum C.
12, 28, 1.
- Septimontialis fatio C. 2, 10, 8.
- Septimontium P. D. 1. *vi. no.*
- Septingenarii greges V. 2, 10, 11.
- Septuagies septuageni C. 5, 2, 7.
- Septum venationis, *viuarium* V.
3, 12, 2. Septa fundi tutandi
causa quatuor generum V. 1,
14, 1. villae V. 1, 11, 2. e ma-
ceriis V. 3, 12, 3. septa reperit
pecus C. 6, 23, 3. *¶* de piscina
C. 8, 17, 8. *ita* Consepia.
- Sepruncialis *vid.* Septimont.
- Septunx iugeri C. 5, 1, 11.
- Sepum vrsinum P. 1. 35, 1. *vid.*
Seuum. *passim ita erat in Ve-
getio.*
- Sequestratum animal, *separatum*
Veg. 2, 1, 5.
- Sequor. sequitur gregem clades
C. 7, 4, 2. sequuntur instru-
menta *b. e. vna adferuntur* V.
2, 10, 4. sequens vsus, *posterior*
P. Mai. 7, 4. sequente anno C.
5, 6, 28. sequens numerus C.
8, 1, 1. cura C. 2, 12, 1. *i. e.*
proxima. sequenti biduo C. 11,
2, 76. sequendum in seminio
legendo Tanagricos, *b. e. quae-
rendum* V. 3, 9, 6. sequendum
nobis triplici regula V. 1, 19,
2. *Ita fere* P. Mart. 12, 2. *add.*
Wasse ad Sall. Catil. c. 61.
- SCHÖETTG.
- Serae transversae, *vestes transmissa
per vacerras* C. 9, 1, 4. *Ita etiam*
Gl. vet. sera, μοχλός. Onid.
A. A. 2, 244. Opposita ianua
fulta sera. *Ita enim melius,
quam apposita, quod ex vno MS.
reponit Heinsius. Gesner. eosdem
alibi Columella amites aut rami-
ces vocat.*
- Serarii porci Ca. 150, 2. *not.*
in Sereno noctu Ca. 156, 3. *tere-
no int. die* P. 1, 30, 3.
- Sergiana olea vel Sergia Ca. 6, 1,
C. 5, 8, 4.
- Sergius Orata V. 3, 3, 10. C. 8,
16, 5.
- Seriae Ca. 12. oleariae V. 3, 2, 8.
vt praeparandae C. 12, 50, 14.
vindemlis vt parentur C. 12,
18, 4. amphorarum septenum
C. 12, 28, 1.
- Seriola P. Mart. 10, 9.
- Seris, *σείγης*, intubi species V. 3,
10, 4. C. 8, 14, 2.
- Sero. serere oculos Ca. 45, 3. 46,
2. quando incipiendum V. 1,
34, 1. ne dubites C. 11, 1, 29.
quo quidque loco expediat V.
1, 23. seri diligentius quae vo-
les Ca. 133, 3. quantus cuius-
que seminis modus sufficiat
agro V. 1, 44, 1. ante biuumam
quae possint, P. D. 1. ferendum
viciam

- viciam *vel* V. I, 32, 2. feri
plantis C. 11, 3 39.
Sero facere Ca. 5, 7.
Serotina ficus P. Mar. 10, 31.
pulli C. 8, 5, 24.
Serpens ne nascatur in sterquilino V. I, 39, 3, serpentes ut abigantur C. 7, 4, 6. C. 8, 5, 18. P. 1, 35, 11. P. N. 13, 6. serpentis ictui remedium Ca. 102. C. 6, 17, 1. pellis medic. C. 6, 4, 3.
Serp. serpentina gramina C. 10, 119.
Serpullum *vel* Serpyllum Ca. 73: unde dictum V. I, 35, 2. eius satio et cultura C. 11, 3, 39. P. Mart. 9, 17. in serpyllum mutatur. ocimum P. Apr. 3 5.
Serram ducere V. 3, 6, 1. *vi. no. sed aliter Hemsterbus. ad Polluc. p. 956 et in Addendis.*
Serrula defecare C. Arb. 6, 4.
Serrulæ manubriatæ P. 1, 43, 2.
Serraturam P. E. 17, 2.
Serta Ca. 113. Campanica Ca. 107, 1. C. 12, 20, 5. est herba quæ alio nomine Melilorum. (Gesner. J grossi lino velur serra perusi P. Mar. 10, 28 *not.* P. Iul. 6, 2.
Serruio. brassica quæ cauli seruiet P. Apr. 3, 1. seruiæ truncus viti C. 4, 29, 14. Seruire alicui operi consueuerunt vacææ P. Iul. 4, 1. seruire infito C. 5, 11, 11. si ipsis arboribus seruietis C. 5, 9, 14. *not. in Add. post Palladium.*
Seruitium perpetuæ custodiæ C. 3, 8, 4. seruitio liberatæ C. 8, 11, 2. J seruitia, *serui* C. 11, 1, 3.
Seruitute non foetant siluestres gallinæ C. 8, 12, 8, 15, 7.
Serrum. Sero lactis aluntur canes C. 7, 12, 10. Dioscor. 2, 79. *αἱ ὁ ἐξ αὐτῆ (παλαιότερον τυ- ῆ) ὀφθός κυνῶν τροφικώτατος.* J. etiam Seruius.
Sero. seruare ferias Ca. 5, 1 in erustatem Ca. 114, 2. seruati, e C. 8, 5, 13. seruandum est, seruandum P. N. 7, 12.
Serus. seram facere ficum C. 5, 10, 10. sera foetu ouis C. 7, 3, 11. *vide in Postumis Pontederæ.*
Seruus. qui serui cuique officio præficiendi, et ut tractandi C. 1, 8. soluti, vincti C. 1, 6, 3. seruorum cellæ *ibid.* seruæ ut tractandæ C. 1, 8, 19. in seruis comparandis et legendis quæ obseruanda? V. I, 17. *not. ubi adde locum Platonis Leg. 6. P. 302. μήτε πατριώτας ἀλλήλων εἶναι τὰς μέλλοντας ὄραον δελεεῖν ἀσυμφώνως τε εἰς δύναμιν ὅτι μάλιστα.*
Sesami satio C. 2, 10, 18. P. S. 7. P. O. 1, 3. sesama seruntur C. 2, 10, 18. 11, 2, 51 et 56, torrefacta C. 12, 15, 3. 12, 57, 2. Sisamum quidam libri, ut apud Hesych. *σισαμῖς.* Sed *σήσαμον* *usitatus.* SYLV. Scripturam *Sisamum* habet etiam Lydus *περὶ μνηῶν* nuper editus in Ianuario: *Σάμιος δέ τις πρῶτος μέλιτι Φυράσας ἀγρῶν κατεσκέυασε, δι' ὧν καὶ τὴν λεγομένην σίσσαμον ἐξεῦθεν ἐν τῇ Σάμῳ, ὅθεν καὶ συγγενῆς προσηγορία τῆτι τῷ καρπῷ τὸ χωρίον.*
Sescuncia laferis C. 12, 57, 4. iugeri 8, 2, 7.
Sesquicullearia dolia C. 12, 18, 7.
Sesquimenses V. I. 27, 1. sesquimensis natu pulli V. 3, 10, 7.
Sesquimodius V. I, 42. C. 2, 13, 4.
Sesquiopera C. 2, 13, 2.
Sesquipedali altitudine C. 11, 3, 48. 11, 2, 18. mensura C. 9, 15, 4. sesquipedales taleæ C. 5, 9, 3.
in sesquipedem ponitur cytisum V. I, 43.
Sessiles maluæ ut fiant P. O. 11, 3. sessilia pira minimo pediculo Pli. 15, 15 s. 16.
Sessor, eques Veg. 2, 28, 34.
Sestarius, sextarius C. 6, 30, 9. 6, 31. 1. (a. 158, 1.
Sestertiariæ firpeæ *vid. ad* Ca. 10, 2. *et add. Semissis, Semisso.*
Sestertiis sexcentis numis C. 3, 3, 13. *pro sestertia millia legendum*

- dum si Gronouium audimus Pec. Vet. 1, 4. p. 22. festerium V. 2, 1, 14. 3, 6, 6. 3, 16, 11. 3, 17, 3. C. 3, 3, 8. *J* festerium bipalium rusticis C. Arb. 1, 5.
- Sestiana mala C. 12, 45, 4. C. 5, 10, 19. Hinc Hardui. apud Pli. 15, 14. s. 15. pro Gestio malit Sestium, vel Cestium, quod Κεστιανά μῆλα a Galeno laudentur κατὰ τόπος 2, 1 et 6, 9. eadem Sextiana. Gesner. Vide Cestina.
- Sera quae probetur in suis C. 7, 9, 3. feris pendentibus laquei talpis P. Mar. 9, 4.
- Seueritatem verentur subiecti, faevium detestantur C. 11, 1, 25.
- Seuum liquefactum P. 1, 41, 13. candens C. 7, 5, 13. hircinum Veg. 4, 1, 8. 4, 15, 3. caprinum et bubulinum Veg. 4, 8, 2. vid. Sebum, sepum, sibus omnibus enim hisce modis scriptum invenias.
- Sexenas urnas C. 3, 3, 2.
- Sexcenteni malleoli C. 3, 5, 3. urnae C. 3, 9, 3.
- Sexcuncia vid. Sescuncia.
- Sextans iugeri C. 5, 1, 10. picis C. 12, 23, 2.
- Sextarium olearium Ca. 13, 3. sextarii vrbici P. Ian. 18. Italici Oct. 14, 14. not.
- Sextiana mala vid. Sesti.
- Sextilius Praetor V. 1, 1, 10.
- Sextilium praetorem vrbicum a praedonibus matris abreptum cum collega Bellino refert Plutarchus in Pompeio; eo alludit Appianus Mithrid. c. 93. et Cicero pro lege Manilia c. 12. hoc factum ante A. V. 674.
- Sextilius Publius quaestor vrbicus diuersus a priore, est apud Ciceronem Flacc. 3. qui simul postremum belli piratici annum ponit, i. e. A. V. 686.
- Sextula iugeri C. 5, 1, 9. 5, 2, 2.
- Sexto decimo Kal. Ian. C. 11, 2, 94.
- Sfongia pro spongia saepe MS. v. g. P. Mar. 9, 10.
- Si minus, si non C. 1, 8, 20, 5, 6, 4 et 21. 11, 2, 85 bis, C. 12, 22, 2 bis. C. 12, 57, 3 et 4. *J* gusta, si receperit salem pro an? C. 12, 54, 1. sic C. 8, 5, 14. 9, 1, 7. *J* si quis voles Ca. 106, 2.
- Sibi post suo abundat C. 12, 41, 3.
- Sibilo allectare boues, quo libentius bibant C. 2, 3, 2.
- Sibylla cecinit etiam posteris V. 1, 1, 3.
- Sic quidem, quod C. 7, 5, 16. V. L. h.
- Sicanis montibus C. 10, 170.
- Sicani Halesi flores C. 10, 268.
- Sicardicus equus Veg. 1, 25, 2. erat ubi nunc sideraticus.
- Siccaneum pratium C. 2, 17, 3. siccanea loca C. 2, 2, 4. 4, 30, 5. 21, 2, 71.
- Sicca stabulari C. 6, 12, 2.
- Sicco. ubi siccauerit intrans. Ca. 112, 2. siccare in sole C. 12, 14.
- Siccus morbus bouum Veg. 4, 3, 2. vid. Aridus. ad siccum recidi non debent radicae vitium P. O. 5, 1. not. in Addendis.
- Sicilicus iugeri C. 5, 2, 5. ad P. Noubr. 22, 3.
- Sicilimenta e prato Ca. 5, 8.
- Sicilire pratium quid? V. 1, 49, 2. C. 2, 22, 3.
- Siculus bulbus croci C. 9, 4, 4.
- Siculum mel fert palmam V. 3, 16, 14. Siculi solum mutant C. 1, 3, 6. ex Italia in Sicaniorum terram transferrunt. Cf. Diodor. V. 6. et Dionys. Halic. Antiq. I. p. 17.
- Sicut adolescit olea, terram subinde colligimus P. Ap. 2, 2. Galli, a mesure que *J* sicuti matri cohaerent h. e. eo situ, statim C. 5, 11, 15.
- Sideratica iumenta Veg. 5, 34.
- Sideratum iumentum Veg. 3, 39.
- Sidereus vates C. 10, 434. sidereo cum arcu C. 10, 292.
- Sido. cum siderit pix C. 12, 24, 2. pro federit. ut alia Praeferita (vid. h. v.) praesentis characterem seruantia, ita subsidio. Gesner.

idus. Sidetis aestiui vapores C. 2, 21, 1. sidera terrestria flores C. 10, 96.

ignia monte Lepino C. 10, 131.

ignificare tempestatem et facere quid distent in disciplina rustica. vi. no. ad C. 11, 2, 4.

ignina pira C. 5, 10, 18. Alii a colore testacea appellant Plin.

15, 15. Forte ab opere Signino.

SCHOETTIG. Io Rhodius ad

Scribo. c. 104 p. 175. a Signia

oppido et ipsa dicta arbitratur.

(Gesner. § Signino opere C. 8,

15, 3. 1, 6, 12. 8, 17, 1. vid.

Hard. ad Plin. 35, 12 f. 46. ex

Virruu. 8, 7. Ninirum ab

verbe Campaniae et ipsum nomen

habet. Signino (int opere) con-

strati lacus C. 9, 1; 2. Signi-

nae ciiternae P. 1, 17, 1. ca-

merae P. 1, 40, 4.

ignum id habebit, an — i. e. eo

signo cognoscet, an C. 8, 11, 12.

signo paltorali quasi receptui

canitur C. 6, 23, 2. signa mo-

ventes milites C. 9, 9. 4. signa

(zodiaci) V. 2, 1, 7.

ignorum equi apud Herodotum ii-

lem qui Vegetio Hunnisci. Not.

id Veget. p. 107.

ignontanum. Gallicum Veg. 5,

16, 5, 39. 6, 28, 31. not. p.

109.

igneo. filet aura C. 2, 21, 5. silen-

ibus ventis C. 12, 25, 4. silen-

is spiritus diem C. 3, 19, 3.

silente eriam me C. 9, 1 9. si-

lencia oua C. 8, 5, 15 in qui-

us pulli silent. § silenti luna

2, 29, 40, 1. 50. 1. 2, 10,

1. § dum silent virgae h. e.

condum germinant C. 4, 30, 6.

silentes vineae C. 4 27, 1. sar-

mentum silens C. 4 29 1. flos

12, 7, 1. sureuli ad insitio-

em C. 11, 2, 26.

silernis annis C. 10, 136. § Siler

montanum cum ble montano

sepius permutatur.

silix vineis amicus C. 3, 11, 8.

silice strata area P. 1, 36, 1. si-

ces lapides Ca. 18, 3. not.

IV. P. III.

Siliculam s. siliquulam cepit lupi-

num V. 1, 23, 3.

Siliginea farina Ca. 25, 121.

Siligo triticum vbi serenda Ca.

35, 1. e tritico C. 2, 9, 13. no.

Pallad. 1, 6, 6. solum quod de-

sideret etc. C. 2; 9, 5. filiginis

habenda secunda conditio C. 2,

6, 1. De siligine vide ad Colum.

p. 69 et 78. Cum Tozzetto

conuenit Pontedera in Postu-

morum Opp. T. 1. p. 20. vbi

in Cisalpina Gallia fere solam

feri ait; esse vulgare ibi triti-

cum. quod esse credatur typhi-

num triticum Bauhini. Vulga-

re et trimestre triticum autu-

mnali satione cultum nullo in-

vicem discrimine separari, nisi

quod trimestre in montibus le-

ctum aristam extimam ab exter-

na gluma nonnunquam efferat,

quod in collibus et campis fieri

non semper deprendi. Quod

vero Plinius ait 18. cap. 10. si-

liginem esse sine arista praeter

Laconicam, in eo fidem Plinio

abrogat Ponted. p. 21 Siligi-

nein enim in Cisalpina et verna

et matura satione aristatam feri,

et praeferri mutillae, quoniam

haec minus fructuosa et minus

aduersus aeris coelique iniurias

fit firma.

ad Siliquas nondum peruenere fa-

balia V. 1, 23, 3. add. C. 2, 10,

11. § Siliquam rustici vocant

foenum Graecum C. 2, 11, 10.

11, 2, 71. E genere leguminum.

§ Siliqua Graeca, arbor, κερά-

τιον, C. 5, 10. 20. Arb 25, 1.

7. 9, 6 vbi est inter suum pabu-

la fructus eius. P. F. 25, 27.

insl. 117. Officinarum hospitem

fructum nostri vocant Iohannis

Brod, Galli Carouge, nomine ex

graeco κεράτιον Lucae XV. 16.

duclo. § Pro mensura est apud

Veget. 1. c. 20. f. 2. ballucae

siliquam. not.

Silphium intradere Ca. 157, 7.

σίλφιον laserpitium C. 6, 17, 7.

laser C. 12, 7, 4. 12, 57, 4. De

silphio cf. Curt Sprengel Beyträge

Y.

- ant* Geschichte der Medicin Vol. I. P. I. No 7.
- Silua barbarica f. confeminea C. II, 2, 83. *S* siluae aquatiles radices, scirpi, arundinis, iunci C. 7, 9, 7.
- Siluanus Mars Ca. 83.
- Siluatica laurus Ca. 8, 2. mala Ca. 143, 3. pirus V. I, 40, 5. salix P. Aug. 8, 5. siluaticae falces Ca. II, 4. V. I, 22, 5.
- Siluescere frondibus C. 4, II, 2.
- Siluester ager cultus oppon. C. r. pr. 25. siluestris ager extirpatur II, 2, 52. mons V. I, 12, 1. regio in agrorum formam ut redigenda C. 2, 2, 8. et montosus situs C. 7, 2, 3. siluestres arbores C. 3, 1, 2. ac feri arbores C. 2, 7, 4. gallinae C. 8, 12. siluestria ingenia deponunt aues C. 8, 15, 7.
- P. Siluinus compellatur in Columnellae praefationibus, et interdum in fine. testis citatur C. 3, 9, 6.
- Siluulae tamaricum C. 8, 15, 4.
- Simila pro similagine Veg. 3, 45, 5. 5, 37. similia graece λευκόστυγος docente Wesselingio ad Ven. Epist. p. 10.
- Similis soliditati pollicis, aequalis P. Ap. 4, 2.
- Simoniacum trifolium erat antea in Edd. C. 6, 17, 2. Veg. 4, 21, 2.
- Simplicet radicem P. Ian. 15, 15.
- Simponiaca herba pro Symphon. Veg. 5, 67, 3.
- Sin autem, si non C. 12, 38, 6.
- Sinapi (Sinape) ut colatur C. II, 3, 29. P. F. 24, 5. O. II, 2. ut condiatur P. Iul. 9. C. 12, 55, 1. fletum factura sinapis C. 10, 122. exsaniare sinapi C. 12, 57. vide exsaniare. sinapi Alexandrinum Veg. 6, 17. ex MSS. sinapis Pontici Veg. 5, 5, 2. sed vi. no.
- Sinapizare Veg. 3, 6, II. 5, 33. est sinapi emplastri instar imposito erosionem procurare, quae Sinapisinus vocatur, et cum vesicatorio cantharidum emplastro parem usum habet.
- Sinceritas firma capitis P. 1, 3.
- Sincerum Amineum C. 12, 45, 6.
- Singulos Varr. 2, 3. 10. not.
- Singultientem matrem sequuntur pulli C. 8, II, 15.
- Singultu nutricis pulli reuocantur ad villam P. 1, 28, 6. singultus nutricis sequuntur pulli C. 8, II, 15. singultibus crebris interiecta voce acuta, gallinae se parturire significant C. 8, 5, 3.
- Sinistralae manus vis in herbis colligendis C. 6, 5, 3. Veg. 4, 3, 12. sinistrum soli solum C. I, 5, 8.
- Sinitur ibi fermentari C. 12, 17, 1. sinuntur regelare C. 11, 2, 7.
- Sinopsis Ponticus Veg. 2, 16, 3 et 5.
- Sinum lactis C. 7, 8, 2.
- Sinus aere plenos reportare C. 10, 309. *S* suppurationis C. 6, II, 1. Veg. 4, 9, 3. sinum fecit destillatio Veg. 3, 43, 1. *S* sinus falcis C. 4, 25, 1.
- Siphonem quem diabetem vocant mechanici C. 3, 10, 2. per siphonem succum euocare C. 9, 14, 15.
- Sirapa C. 12, 49. lemma. not.
- Sircitulae uuae C. 12, 43, 2. not.
- Siri vid. Σειροί.
- Sirius ardor C. 10, 289.
- Sirpus. sirporum fruteta C. 8, 15, 4. ubi Codd. Lips. Polit. Saur. scirporum.
- Sirpeae sterceariae Ca. 10, 2. Ca. II, 4. V. I, 23, 5. a sterceariis cratibus diuersae. Aldina cum aliis scirpeae dederunt. In Catonis altero loco 2. 4. male inter ferramenta sirpeam sterceariam lectio vulgata nominat ubi Edd. primae scyrpeas, rectius Polit. liber antiquae sirpium praefert.
- Sirpiculae, falces V. I 22, 5. Ca. II, 4 in Catone Edd. ante Viß. omittunt. in Varrone. Edd. eadem scirpiculae dabant
- Sirpiculum vimine textum C. 10, 305.
- Sirpiculi V. 2, 2, 10. iugum continet sirpiculos. ubi vide not.
- Sirpicium inrasam Cat. 157. f. 8.

- ex Cadice Polit. praefert Pontedera in Postumis, monens *laserpitium* esse *lac serpitiū*. Apud Cat. c. 116. *laserpitium* vel *laserpitium* est in Edd. pr et Polit. vt et *laserpitiatō aceto*. vt verosimile sit lac. seu succum serpitiū intelligi. At *silfion* Ca. 157. f. 7. inradit in brassicam, quod videtur non dissidere a serpitiō inrasa brassicae sect. 8. Lectio Polit. libri confirmare videtur auctoritatem Solini c. 27. vbi *Sirpen* apud Cyrenenses gigni ait, vnde *lac sirpicum* primum deinde *laser* dictum fuerit. Cf. Salmasius ad eum locum p. 249 seqq. samum, olim P. S. 7. sarasae flos ad V. 3, 16, 26. seris radix vt condiatur C. 12, 56, 3. seritur siser C. 10, 114, 11, 3. 18 et 35. Radicum stolonibus vt inulam seri male ex Plinii et Columellae verbis cum Marcello et Ruellio arguit Mathiol. ad Diosc. 2, 139. Male igitur comparat is herbam et pingit, *passinacae* congenerem aut similem. Siu *sifamum* vocauit Linnaeus, Gesner nostrum Zuckerwurzeln comparauit. Graece *σταγον*. ex sifere flore liquidum mel faciunt apes V. 3, 16, 26. vi. no.
- Silybrium* mutatur ocobrium P. Ap. 3, 5. Veg. 5, 3, 4. ticulosum solum C. 3, 11, 9. P. Ian. 13, 4. tienti aqua tepida datur V. 2, 1, 23. tis aestatis C. 11, 3, 9. Situla apponitur aqua boui Veg. 5, 30, 2. tulus aquarius Ca. 10, 2. 11, 3. rus. a, um. sita fiet aqua plus horam vnā, steterit Ca. 89. tus acui longus C. 1, 1, 4. situm aut mucorem contrahit C. 12, 17, 1. situ mucorem contrahunt penora C. 12, 4, 4. situ dilabi C. 12, 3, 5. vetustatis C. 2, 18, 2. Seruius ad Aeneid. 6, 462. senta situ: Situs autem proprie est lanugo quaedam ex humore procreata et fit in locis sole carentibus: Nobis *Schimnel*
- Sleia qua trictores vtuntur Veg. 3, 49, 2. not.
- Smnc semuncia nota vid. ad Veg. 5, 15, 1.
- Smyrnae. vites biferae V. 1, 7, 6. Smyrneum s. smyrnion Ca. 102. *σμύγνιον*, arum olus C. 11, 3, 36.
- Soboles. (suboles: *plerumque* Pol. et Lips. MSS.) generet varias C. 10, 213. caprarum depellenda C. 7, 6, 8. adhaerentes cepis C. 12, 10, 1. cinarae C. 11, 3, 28. arboris C. 5, 11, 1. per brunnam possunt caedi C. Arb. 5, 4 et Arb. 10, 2. a radice exstirpandae sunt C. 4, 24, 4 P. N. 7, 14. sobole seruntur tuberes P. S. 14. piltacia P. O. 12, 3. ex sobolibus vlni C. 5, 6, 2.
- Societas maior cum campestri fructu, V. 1, 6, 4.
- Sociq. sociate cum scientia diligentiam C. 3, 3, 7.
- Sol et Luna inuocati V. 1, 1, 5. cum sol in occasum fuerit C. 12, 15, 1. vnā particulam (Zodiaci vel Eclipticae potius) biduo tenet C. 11, 2 39. solis cursus annalis vti descriptus V. 1, 27, 1. solem prono ventre sequitur malache C. 10, 247. in sole siccari quae soleant et quomodo C. 12, 14. in sole Veg. 5, 17, 3 et 5, 5, 23, 10. sole toto siccare b. e. die P. Mar. 10, 35. sole candente C. 6, 13, 1. Veg. 4, 11 feruente C. 6, 13, 3. Veg. 4, 12, 3. a sole percussus Veg. 5, 35.
- in Solariis pauimenta P. Mai. 11, 1.
- Soleae iumentorum ferro purgandae, *ungulae* Veg. 5, 20, 31. J solea sparteā pes induitur C. 6, 12, 2. no. ad V. 1, 23, 6. Veg. 4, 9, 2 et 4. Soleas ferreas pedum equinorum clauis suppingendas in vsu non fuisse veterum Graecorum et Romanorum, satis arguit frequens mentio
- Y 2

mentio vngularum subtritarum in equis apud scriptores graecos et latinos, (vide in Subtritari) et recte, docuit proluxa disputatione h. l. Gesner contra H. Vossium ad Catullum p. 48. qui pessime interpretatus erat locum Xenophontis de Cura equor. Cap. IV. sect. 4. et Eustathii ad Homeri Iliad. N. 23. p. 918. 19. ed Basil. vbi equi *χαλκίποδες* explicantur. Contra recte Scaliger: Soleae, inquit, equis inducebantur, non ut nunc, clavis suppingebantur, propterea Graecis illud, ut in homine est *ὑποδεέσθαι*. Quam sententiam multis argumentis confirmavit Gesnerus, in compendium hic redigendis. Camelos ad bellum euntes *ὑποδέουσι καρβατίνας ὅταν ἀλγῆσωσι*, inquit Aristoteles H. A. 2, 6. ne pedes obterantur scruposa via. vnde Plinius II. s. 106 in longiore itinere sine calciatu illorum pedes fatiscunt. *Καρβατίνας* illae fuerunt corio crudo factae atque exinde dictae. Scoti versio *sotulares* in Aristotele interpretatur. Simili ratione equorum pedes vel in morbo vel in via difficili calceabantur. Arthemidorus 4. 32. p. 220. *ἔδοξέ τις ἵππῳ ὑποδήματα ὑποδεέσθαι, ἐστρατεύσατο καὶ ἐγένετο ἵππεύς· ἔδδεν γὰρ διέφερον ἢ αὐτὸν ἢ τὸν βασιτάξοντα ἵππον ὑποδεέσθαι τὰ ὑποδήματα*. vnde patet, calceorum vsum vel solearum pertinere ad vsum equorum bellicum. Apud Plinium 33, s. 49. Poppaea Neronis narratur delicatioribus iumentis soleas ex auro induere solita; ipse Nero soleis mularum argenteis utebatur, teste Suetonio c. 30. Locum de Poppaea interpretatur Xiphilini narratio: *ἡ Σαβίνη αὐτῆ ἤτως ὑπερετρώφησεν, ὥστε τὰς ἡμιόνους τὰς ἀγύσας αὐτὴν ἐπίχρυσα σπαρτία ὑποδεέσθαι*. Arriani locum in Di-

sput. III. cap. vltimo *ὑποδήματα ἵππῳ ὑποδεέσθαι* annotavit iam olim Scaliger. Huc pertinet etiam locus Suetonii in Vespas. c. 23. *Mulionem in itinere quodam suspicatus ad calceandas mulas desiluisse, ut aduenienti litigatori spatium moramque praeberet, interrogavit, quanti calceasset, pactusque est. lucri partem*. Materia calceorum seu solearum plerumque spartea fuisse videtur; vnde spartea simpliciter dicta fuit solea; eamque argento Nero, auro Poppaea vxor eius, nequitia maritum superare conata induxit. Superest Catulli *ferrea solea in tenaci voragine relicta*, qua Vossius imprimis nitebatur. Sed solea alligata pedi facilius in coeno tenaci derelinquitur, quam clavis suffixa, ut recte monuit Gesnerus. Nullus igitur veterum graecorum latinorumque scriptorum locus exstat, qui Vossii sententiam tueatur, et Gesneri disputationem probavit Wesseling ad Diodorum S. T. II. p. 233. quamquam iam ante Gesnerum recte de eadem re tractauerat Fabretus ad Colum. Trai. p. 224. Adde Iapones ad hunc vsque diem solearum ferrearum clavis ferreis suppingendarum vsum in equis ignorare, horumque equos soleis stramentitiis calceari, vinculo eiusdem materiae alligatis supra coronas pedum, narrante Thunbergio in Itinerar Vol. II. p. 210. vers. germanicae. Sed harum solearum vsus est in via scruposa vel coenosa et lubrica. § *Solea oleo conficiendo* C. 12, 50. § *piscis* C. 8, 16, 7. Gr. *σανδάλιον*, vide Histor. liter. Pisc. p. 30. 31.

Solennis labor rusticorum P. 1, 6, 2. sollemnis MS. sollemnis huius pecoris labor conficiendi frumenti C. 7, 1, 3. agricolae gallinarum cura Ca. 8, 2, 1. solle-

lenne est feminae omnibus an-
 nis parere C. 6, 37, 13. *add.* C.
 1, 8; 16. solennium dierum or-
 natus C. 12, 3, 1. *¶* solennia
 festorum C. 2, 22, 5.
 lenniter, *ordinarie, in cibo con-*
sueto P. 1, 28, 5.
 lertissimus fundus Ca. 8, 2. *h.*
2. optime et quanta potest arte in-
struendus.
 licitare obsequia feminae C. 6,
 37, 9. *¶* sollicitantur salebris
 pes, *b. e. nimis caucutiuntur* C.
 9, 8, 3.
 licitior esse debet P. Iun. 7, 5.
 lide contexta citta C. 12, 54, 2.
 lidatum rudere solum P. 1, 17,
 1. solidata pecorum vngulis
 urea P. 1, 36, 1. mula *b. e. du-*
rata laboribus P. Mar. 14, 4.
 liditas vitium maciei opponitur
 P. 1, 6, 9. soliditati arboris con-
 geniens furculus, *aegre crassus*
 P. F. 17, 5. pro acquirenda soli-
 ditate, *de caseis* P. Mai. 9, 1.
 lido. solidare stomachum titu-
 rantem P. F. 31, 2. solidatur
 terra assiduo caleatu P. Ian. 13,
 2. vbi solidari coeperit caseus
 P. Mai. 9, 1. donec omnis pla-
 ga solidetur Veg. 3, 26, 2, 3,
 7, 1.
 lidus. solida pruna mollibus et
 nitibus *oppan.* C. 12, 10, 3. soli-
 didius virtute vinum P. O. 14,
 8.
 itannae cochleae V. 3, 14, 4.
 itaria natura V. 3, 16, 4.
 itaurilia *vid.* suouitaur.
 ium Ca. 10, 4. soliorum in
 valneis forma P. 1, 40, 3. et 1,
 1, 1. *b. e. laborum s. canorum*
nonvncunqve in quae descendunt,
qui lauant.
 ititialia intuba C. 2, 18, 1. *not.*
 ititii dies V. 1, 28, 2. Solstitia
 uando fiunt C. 9, 14, 12. sol-
 stitium brumale xvi an ix Kal.
 an. C. 11, 2, 94. hibernum C.
 7, 3, 11.
 ium praestantissimum quod etc.
 2, 2, 2, 5. defatigatum et ef-
 oetum C. 1 pr. 1. spissum, re-
 olutum; exile, laetissimum;

canpestre, praeceps; siccum,
 vliginosum, rosidum; salium,
 amarum P. Ian. 13, 1. *¶* solum
 facere in tracta Ca. 76. *.. it.*
 82. *¶* hominis *i. e. vestigium* V.
 1, 47. canis corneum V. 2, 9,
 4. *not.*
 Solutio. soluit ventrem tithymal-
 lus C. 9, 13, 2. *¶* soluere num-
 mos bona fide Ca. 14, 3. ac-
 quum Ca. 146, 3.
 Solutio numerorum V. 2, 1, 15.
 Solurus. soluta velut cinis terra
 C. 2, 2, 25. solutiori terra C.
 5, 5, 1.
 Somniculoso plurima effugiunt C.
 11, 1, 3.
 Somnio. somniare ineptias *b. e.*
dies noctesque cogitare C. 1, 8, 2.
ὄνειρον ἀεὶ γράει.
 Somnus infirmitas V. 1, 2, 5. *not.*
 Sonitus ventris cruditatis signum
 in bubus C. 6, 6, 1.
 Sono nullo conuertitur annus C.
 10, 160.
 Sophortiae vites C. 3, 2, 24.
 Sopitum naturaliter pecudis inge-
 nium C. 6, 37, 2.
 Sorbiles cibi C. 8, 17, 13.
 Sorbitio liquida Ca. 157, 13. C.
 6, 10, 1.
 Sorbi satio et cultus C. 5, 10, 19.
 P. Ian. 15, 1. F. 25, 32. infir-
 mitas P. Apr. 5, 2. inf. 137. *add.*
 83. sorba vt condantur Ca. 7,
 5. V. 1, 59, 3. C. 12, 16, 4. P.
 Ian. 15, 4. vt promenda V. 1,
 68. Escheritzen, Speyerling,
 Spöräpfel Austriacis; Italis
 Sorbe, Hispanis Sorbas; Gallis
 Cormieres.
 si Sordet oleum P. N. 19 *¶* Sor-
 det colore cicera P. Mar. 6.
 Sordescunt vilitate sermonis Veg.
 pr. 6.
 Sordidus gustus C. 3, 2, 5. au-
 tumnus C. 10, 44.
 Sorëx nidum facit in corpore suis
 viuac V. 2, 4, 12. forices ne
 vitem laedant C. Arb. 15.
 Sortitio sit tribuum (*in comitiis*)
 V. 3, 17, 1.
 Spadones equi Veg. 6, 7, 2. sur-
 culi qui? C. 3, 10, 15.
 Y 3 Spaerita

- Spaerita Ca. 82. pro Sphaerita.
 Spani pro Hispani Veg. 6, 6, 4.
 et al.
 Sparcia vid. Spartea.
 Spargere, *serere, disponere* C. 10,
 120. Est a graeco ἀπέχω ut a
 τέρω *tero, tergo.*
 Sparteus, a, um. spartei funes C.
 12, 50, 8. Ca. 3, 5. urnae et
 amphorae Ca. 11, 2. Spartea
 solea C. 6, 12, 2. et. J *substant.*
 spartea munitur pes C. 6, 12,
 3. spartea calcare curabis Veg.
 1, 26, 3. 3, 45, 3. 5, 17, 2.
 calceata ungula curatur. C. 6,
 15, 1. spartea suspensa de ra-
 mis P. N. 7, 6. vetus P. 1, 24,
 2. Veg. 3, 57, 3. *Hodieque* Spar-
 gatta vel Spartilla in Hispania,
 cuius figuram posuit Garsaut Gal-
 lus in Sutrinae Explicatione Tab.
 I. fig. 10.
 Spartum crudum, non malleatum
 C. 12, 19, 4. *not.* unde nectas
 bubus paleas, lineas, restes, fu-
 nes. V. 1, 23, 6. *not.*
 Spasmus morbus boum Veg. 5,
 31, 1.
 Spatha lignea permiscere C. 12,
 41, 3.
 Spatiari in area compellunt peco-
 ra P. Lun. 1.
 Spatium. spatia inter articulos
 palmitum C. 4, 24, 20. spatia
 sunt passus, actus, clinata,
 iugera C. 5, 1, 4.
 Spatulae renum Veg. 6, 1, 1. *not.*
 et 6, 2, 2. *not.*
 Speca, spica *vult.* V. 1,
 48, 2.
 Specialiter, secundum species, ut
 confusio opponatur C. 3, 19, 3.
 τῆ generatim oppon. C. 3, 9, 9.
 10, 2, 3.
 Species ternae ternas in se habent
 alias V. 1, 9, 4. Genera singula
 in binas species diuiduntur.
 in prima partes V. 3, 3, 3. se-
 nae singulis contribuantur ge-
 neribus C. 1, 2, 11. J a specie
 simplicia genera agrorum V. 1,
 6, 2. J de vino condito P. O.
 14, 3. sed *ibid.* s. 15. eae quae
 hodie ita dicuntur a Pharmaco-
 pois. Gesner. Et sic saepius Ve-
 getius v. c. 2, 6.
 Spectaculum formosum V. 3, 13, 3.
 Specto. si ad fructum spectes —
 ad delectationem V. 3, 6, 1. J
 quo spectent villae, porticibus,
 ostiis, fenestris V. 1, 4, 4.
 Specularibus, intacta vasa C. 11,
 3, 52. per specularia lumen ad-
 mitti P. 1, 20, 1.
 Speculatae deformitatem suam
 equae C. 6, 35, 2.
 Speculatur accipiter facillime al-
 bas columbas C. 8, 8, 9. spe-
 culari parientes gallinas C. 8,
 5, 3. foetus animum C. 8, 3, 4.
 quae turba sit apum aquanium
 C. 9, 8, 7. an se profundant
 apes C. 9, 8, 4. si iam effoetae
 sint C. 9, 1, 7.
 Speculo obiecto accipere imagi-
 nem nubis P. 1, 35, 15.
 Specus perducere V. 3, 17, 9.
 Speluncas librare ad caput aquae
 P. Aug. 11, 2.
 non Spennendus auctor C. 1, 1, 4.
 ut *Linus de Polybio*: Gesner.
 Sphaerita vel sphaerites vid. spae-
 rita.
 Sphalangium, phalang. Veg. 5,
 76, 1, 5. 78, 1.
 Sphalangius Veg. 5, 80. inter
 conchyliia.
 Sphondyli C. 8, 16, 7.
 Spicae partes V. 1, 48, 1. in spi-
 cis conditur far V. 1, 63, 2.
 spica vana et minuta C. 2, 9, 5.
 caduca saturantur oues V. 2, 2,
 12. spicae in frumentis, emissio
 C. 2, 12, 10. Spicae messis vt
 exterantur et expurgentur C. 2,
 21, 4. J Spicae allii et vlpici
 Ca. 70. I. C. 8, 5, 21. C. 11,
 3, 20 et 21. it. 10, 111. P. N.
 6, 1. Veg. 4, 2, 8. Ita *Scrubb.*
 comp. 231. et *Rhod. in Lex. quae*
aliunde etiam vindicat spicam al-
lio, quod facit contra Salmasium
Pontedera ad Ca. 70. Spica vna
allii purgata Apicius IX. 13.
J Celtica Veg. 6, 13, 2. Indica
Veg. 6, 13, 3. nardi Veg. 6, 13,
2. Syriaca Veg. 6, 13, 3. De
faba seu legumine quocunque spi-
cam

- sam in C. 2, 10, 7. offerunt
 Edd. primae et Codd. Dicitur
 etiam de milio et panico, ubi
 Graeci *Φόσας* dicunt; in melega
 Crescentius panocleas, ubi Basl.
 editio, panocleas habet. Spica
 Ciliisa Ouidio Fast. I, 26. et
 Propertio de filamentis croci,
 quae Geoponica *γλωχίνας* ap-
 pellant. Inprimis de nardo fre-
 quentatur spica et *στάχυς*. Ari-
 sta nardi Ouidio Metam. XV. et
 graece nardi *στάχυον* non esse pro-
 prie spicam, sed radicem impro-
 prie ita appellari triplici Galeni
 testimonio posito docuit Saracenus
 ad Dioscor. I, 6. ubi nardus In-
 dica, Celtica, Syriaca memoratur,
 quam Vegetius spicae vocabulo
 significauit. Patet igitur allii
 spicam latine ad imitationem Grae-
 corum dictam fuisse.
- Spicilegium post messem V. I, 53.
 Spinae solstitiales C. 2, 18, I. spi-
 narum genera C. 3, II, 5. spi-
 na alba C. 7, 7, 2. et 9, 6. *¶*
 Spina duplex equi laudatur V.
 2, 7, 5. C. 6, 29, 2. *¶* Spinam
 fecit asparagus C. II, 3, 46. i.
 e. in scopas caulis surrexit.
- Spiniferas prunos P. inf. 81.
 Spino inseritur pirus P. F. 25, 6.
 spini steriles P. inf. 63. Cf. ad
 Col. 7, 9, 6.
- Spionia vitis C. 3, 2, 27. 3, 7, 1.
 3, 21, 3. spionicus gustus C. 3,
 21, 10.
- Spira uti fiat Ca. 77.
- Spiracula in alueis apum P. Iun.
 7, 8. claudere P. O. 14, 16.
- Spiramenta talparum P. I, 35, 10.
 vasi relinquuntur P. N. 22, 6;
- Spiritales partes pulmonis lego pro
 spirituales Veg. 5, 75, 1.
- Spiritus quo non peruenit V. I,
 57, 2. introire potest C. 12, 45,
 6, 12, 16, 5. silentis vel placi-
 di dies C. 3, 19, 3. naturalis
 C. 3, 10, 2. mortifer P. Aug.
 9, 1 nocentes P. I, 35, 11. caeli
 noxius P. I, 3. orbis seu mundi
 C. 10, 197. *¶* longior et
 cum quodam impedimento tra-
 ctus C. 6, 9, 2. spiritum an au-
- ribus ducant caprae V. 2, 3, 5.
 spiritu refumto C. 9, 13, 4. in-
 flato C. 9, 8, 2.
- Spissamentum est corpus raru sal-
 gamorum vasis inferciendum, ut
 quae condita sunt infra muriam
 retineantur. Aliam periphrafin
 vid. C. 12, 45, 2. aliam C. 12,
 48. extr. spissamento facto de
 arundinum foliis oliuam premi-
 to C. 12, 47, 4. foeniculi spif-
 samento deprimunt baccam C.
 12, 47, 6. add. C. 12, 7, 3. 12,
 9, 2. 12, 16, 5. Gesner.
- Splenis dolor si porcos infestet C.
 7, 10, 8.
- Spleneticis (al. splenicis) prodest
 scillite vinum P. Iul. 6, 2.
- Spoliium serpentis appensum ar-
 bori P. N. 7, 4.
- Spondere stipulanti C. 10 pr. I.
- Spondyli s. sphondyli, vertebrae
 quae spinam dorsi constituunt Veg.
 6, 1, 1. *¶* conchylii genus, C.
 8, 16, 7. sphondyli. Inter coe-
 nae pontificalis delicias numerat
 Macrob. Sat. 2, 9. nominat Pli-
 nius 32. s. 53. Seneca Ep. 95.
 omisit Athenaeus et Xenocrates.
 Qui Linnaeo Spondylus audit,
 non conuenit cum figura spondyli,
 quam vocabuli notio suppeditat.
- Spongia effingere fiseinas Ca. 67,
 2. vulneribus imponitur Veg.
 saepe e. g. 3, 48, 8. combusta
 adstringit Veg. 5, 14, 3. not.
 Afra Veg. 3, 34, 1. not. 5, 15,
 3. spongiae maiores et minores
 in apparatus. pieli. olearii. C. 12,
 50, 8. *¶* lapidis genus P. I, 10,
 3. *¶* spongiae asparagorum C.
 II, 3, 43. P. F. 24, 8. ut fiant
 P. Mar. 9, 11. Mentae radices
 similiter Plinius 19. s. 47. Spon-
 giam dicit.
- Spongiolae in asparagis C. II, 3,
 44.
- Spontis suae cytisus satiuae oppo-
 nitur C. 9, 4, 2. aqua C. II, 3, 10.
 alia manu illata.
- Sporta saecaria Ca. II, 4. iuncea
 vel sparteae C. 12, 6, 1. sportis
 inclusas aues C. 8, 7, 1. Ex
 graeco *πρωγίς*, cuius in oleo ex-
 primendo

- primendo idem usus ap. Dioscor.*
 1, 38. *qui apud Columellam fisci.*
Σπυδῆ nomen canis C. 7, 12, 13.
 Spuma argenti C. 6, 14, 6.
 Spumeus color equi P. Mar. 13, 4.
 Spumo, Spumantes vuae C. 10, 44.
 Spurge versantur in pabulationem
 sues C. 7, 9, 14.
 Spurcitiam eximere omnem C. 12,
 17, 2. quidquid rubiginis aut
 spurcitiae refedit C. 1, 5, 8. a
 spurcitiis purgare aluum apium
 V. 3, 16, 17.
 Spureus ager pro squalido C. 1
 pr. 25.
 Squalentes arenae P. 1, 5, 1. *Est*
a graeco σκληρῆ siccare, idemque
significat quod ἀσχηρὸς. Ori-
ginem docet vetus scriptura sca-
lentes pro squalentes in Codd.
cf. Obs. Misc. Belg. Vol. IV. p.
294. Ita a σκηρὸς i. e. σκληρὸς
sit scarrosus, squarrosus.
 Squalos pisces V. 3, 3, 9. *vi. no.*
ubi Edd. pr. habent scaros.
 Squamosi greges C. 8, 17, 2.
 Squibala, σκυβάλα Veg. 2, 19, 2.
vid. Quina etc. Sic Squilla pro
scylla, hyosquiamus pro hyo-
scyamus.
 Squillae albae pro scillae P. Jul. 8,
 1. *Etiam ita MS. Sylb. contra*
pro squilla. Veg. 5, 66, 1. est in
Corbeiensi scylla add. 3, 75. Squil-
lae beneficio sata omnia com-
prehendunt facilius P. F. 29,
2. coll. 28, 2. it. P. Mar. 10,
25. circa radicem arboris ser-
tur, ne poma crepent P. Mar.
10, 4. conf. C. 5, 10, 16. trita
equorum libidinem concitat P.
Mar. 13, 6. Cepam muris diclam,
quod interficiat mures testatur Al-
bertus de Veget. p. 481.
 Squinu anthos *vide* Schoenus.
 Stabiae fontibus celebres C. 10,
 133.
 Stabiliendis vineis habilis C. 4,
 33, 1.
 Stabilissimus quaestus Ca. pr. 4.
 Stabilitas P. 3, 14, 1.
 Stabulatio hiberna C. 6, 3, 1.
 Stabulare pecus alienum in fundo
 V. 1, 21. stabulari sicce C. 6,
 12, 2. in petris C. 8, 16, 8. in
 quibus stabulentur turdi et pa-
 vones V. 3, 3, 7.
 Stabula pecudum C. 1, 6, 4
 equorum et boum qualia P. 1,
 21. boum C. 6, 23. P. Mar. 12,
 1, ouium V. 2, 2, 19. C. 7, 3,
 8. auium cohortalium, ὀρνιθῶ-
 νες C. 8, 1, 3. apium, aluci C.
 9, 6, 4.
 Stactis, guttis resinosis, quas exsu-
 dat Achaica myrrha; J. Smyr-
 neum C. 10, 173. Gesner.
 Stagnata palude terra C. 10, 11.
 Sic bitumine aqua omnis sta-
 gnatur ap. Iustinum 36, 3, 7.
 Stagneum vas, stanneum C. 12,
 41, 2. Veg. 1, 16, 5. itagneis
 regulis P. Mai. 7, 1. *vide not.*
ad Veg. 1, 18.
 Stagno confirmo, stagnare boues
 adu. aegritudines Veg. 4, 2, 5.
 ad stagnanda animalia Veg. 4,
 2, 16. *add. 5, 22, 5.* Stagnata
 tribus potionibus Veg. 1, 18.
not. p. 31. stagnare pro malthare
ad Pall. 7, 41, 3.
 Stalicae res et itypicae coniungun-
 tur Veg. 3, 51.
 Stamina contorti iunci C. 10, 306.
 Stanneus, *vide* Stagneus.
 Staphis agria P. 1, 27, 2. *vid. no.*
 Σταφυλή ἀγρία C. 8, 5, 21.
 Σταφυλίνος paltinacae species C.
 9, 4, 5. 10, 168.
 Staphyloma Veg. 3, 19, 1.
 Statili Tauri V. 2, 1, 10.
 Statim, simulatque C. 9, 12, 2.
 Statim, modo, occisi veruecis
 ventriculus P. 1, 35, 13.
 Stationes equorum P. 1, 21, 2.
 humoris hiberni P. 1, 43, 1.
not.
 Statoniense Fuluii Lupini V. 3,
 12, 1. a Statonia Hetruriae *vibe.*
 Statuae antiquorum capillo et bar-
 ba magna V. 2, 11, 10.
 Statumina vitis C. 4, 2, 1, 4, 16,
 2. vitis cubantis et ad statumen
 erectae C. 5, 5, 18. *ex Codd. le-*
gendum docui in Addendis post
Palladium.
 Statuminatum rudus P. 1, 9, 4.
 Statuo.

- Statuo.** statues in loco frigido, *repones* P. O. 22. *¶* statuerē pa-
stinacā P. F. 24, 9. arbores
P. F. 25, 20.
- Staturae** proceritas quibus genti-
bus C. 3, 8, 2. staturae humi-
lis vacca C. 6, 24, 5.
- Status** caeli locique C. 3, 7, 9.
caeli humidus C. 2, 10, 13,
pluvius C. 11, 2, 7. incertus
C. 11, 2, 97. calidum sustinent
vites P. F. 9, 4. *¶ pro statura
et incremento.* Status qualis-
cunque potest esse mediastinis
C. 1, 9, 3. *conf. s. I.* altior in
gallinaceis quaeritur C. 8, 2, 9.
canis longior ac productior C.
7, 12, 9. longissimi scrofae C.
7, 9, 2. maioris plantae P. F.
25, 20.
- Statutis** palis facta sepes V. 1,
14, 2.
- Steatoma.** Veg. 3, 30, 1.
- Stellam** diuiditur vitis C. 4, 17,
4, 4, 26, 3. sub stella C. 4, 26,
3. stellae marinae Veg. 6,
12, 3.
- Stenocoriafis** *vid.* Core.
- Stephanitae** vites C. 3, 2, 2. quae
ita natae crescunt, vt coro-
nae formam repraesentent, aci-
nos foliis incurvantibus Plin.
14, 3. Isid. Orig. 17, 5. Step-
hanitae a rotunditate.
- Stercerarius** *vide* in Stercus.
- Stercilinium** pro sterquil. MS. ad
Ca. 2, 3.
- Stercoratio** vilico vt curanda Ca.
5, 8. vt facienda C. 2, 5. quae
ei legumina inferant C. 2, 14,
1. *neglecta vt pensetur* C. 2,
16, 2.
- Stercoratus.** stercorata colluies
C. 1, 6, 24. stercoratissimo lo-
co C. 2, 11, 8.
- Stercoro.** segeti stercorandae quae
apta Ca. 36. *it.* 37, 2. quae et
quomodo stercoranda V. 1, 38,
1. C. 2, 16. P. S. 1, 2.
- Stercorosa** aqua C. 8, 3, 8. herba
C. 9, 4, 7. stercorosum solum
C. 11, 3, 43. stercorosissimus
locus Ca. 46, 1.
- Stercus** quot generum V. 1, 38.
- C. 2, 15. P. 1, 33, 1. quod
optimum hortis C. 11, 3, 12.
quarum autum vtile ad agro-
rum et arborum cultus C. 8, 9,
4. vt diuidendum Ca. 29. C.
2, 16. bonum vineis praebet lu-
pinum C. 11, 2, 60. asini mini-
mum herbarum creat C. 11, 3,
12. hominum excellentissimum
C. 11, 3, 12. suillum adu. ver-
mes, it. bubulum P. F. 25, 15.
stercoris vicem quae suppleant
C. 2, 15, 5. sterces siccum i. e.
cinis Col. 5, 9, 14. 3, 11, 4.
¶ Medicinae et alia vis stercores.
Stercus primogeniti vituli phil-
tron apibus P. 1, 39, 2. turdo-
rum et merularum vtile ad ci-
bum bobus et suis V. 1, 38,
2. asinum in medicina equo-
rum Veg. 2, 28, 29. caninum
prodest bobus ictericis Veg. 5,
55, 2. columbinum strophosis
Veg. 5, 56, 2. ad traumaticum
adhibetur Veg. 6, 28, 15. cro-
codili in collyrio Veg. 6, 27, 7.
humanum in collyrio Veg. 6,
27, 6. porcinum pestilens Veg.
4, 2, 15. suillum recens ad ca-
taplasmā contra venena Veg. 3,
77, 5. gallinae pestilens Veg.
4, 2, 13. 5, 84, 1. *sed add.* 5,
84, 4. *¶ De stercore siccato*
strata praebentur animalibus
aegrotis Veg. 2, 10, 12. 3, 9,
4. solent eadem obrui stercore
vt sudent Veg. 5, 11, 7. *Cete-
rum de forma stercores pro ster-
coris vide* ad Cat. 10, 3. Ita
tempus, tempestas vnde tempo-
ri pro tempore, pignera pro
pignora, nemera pro nemora
in Codd. cf. Obs. Misc. Belg. Vol.
IV. p. 294. Stercerariae dant
Edd. primae. Ca. 10, 3.
- Sterile** senium hominis C. 2, 1, 3.
steriliores ad partus galli V. 3,
9, 6.
- Sterilitatis** arborum remedia P. Ian.
15, 3 et 9. C. 5, 10, 20. sterili-
tas annorum C. 2, 10, 1. steri-
litate affici C. 3, 10, 15.
- Sternitur** si flecti potest vitis C.
Arb. 6, 1. *¶ Sternendus est*
Y 5 equus

- equus Veg. 5, 77. *b. e. fella vel ephippium imponendum.*
 Sterquilinum fieri Ca. 2, 3. eius situs et cura V. I, 38, 3. P. I, 33. duo sterquilinia V. I, 13, 4. C. I, 6, 21. *vid. Stercus.* In sterquilinio oblitum vas defoditur et fini vapore concoquitur C. 7, 5, 8. *Vim stercoris ad concoquenda medicamenta demonstrat locus ap. Aristotel. Mirab. cap. 153. ubi venenum toxicum paratur admixto sanguinis sero serpentium veneno; sanguinem ipsum ollae infusum eis τὰς κορυφὰς κατόρθωσι πώμασάντες Testatur eandem vim mos Aegyptiacus onorum infuso excludendorum ab Aristotele et in Geoponicis memoratus.*
 Sterter bos pulmonibus laborans Veg. 5, 44. I.
 Sticula vitis C. 3, 2. 27. *not.*
 Stigare equum pro cremare Veg. I 26, 4. Samb. M.
 Stillatim an stillatus de cauterio, *vid. Veg. 5, 6. 3.*
 Stillicidia ex hibernis imbribus P. Aug. 8, 2. stillicidium alterius arboris tangit alteram P. I. 25, 21.
 Stillo. stillat veretrum equi calculosi.
 Stilo, stilauerint semina C. 4, 33, 3.
 Stillosa f. orthocola iumenta Veg. 2, 54. I. *not.*
 Stilus asparagi C. II, 3, 46. stilorum rigor in cepinis vt conferretur C. II, 3, 58. *ubi Palladius caulem pro stilo posuit. ad stilum vnum rediguntur semina C. 5, 10, 21 Arb. 25, 2. arbusculae in seminariis C. II, 2, 79. ¶ Stilo aeneo purgare P. Mar. 10, 20.*
 Stimulatus ictu suo aries C. 7, 3, 5. stimulatae morfus imprimunt Veg. 4, 21, 1.
 Stimulo laceffere iuuenicum C. 2, 2, 26.
 Stipantur calathi prunis C. 10, 405. stipare ceras liquoribus C. 9, 13, 14.
 Stipatio C. 4, 32, 4. *ubi Ald. et reliquae caltratio.*
 Stipendia militaria C. 12 pr. 4. ¶ stipendiis plurimis annorum emeritis fides constitit furculo C. 3, 6, 4. stipendia studio nostro contulerunt, *suppetias C. I, 1, 10. pro impendio C. 2, 2, 24. not.*
 Stipite ponitur ziziphus, *talea; P. Ap. 4, 1.*
 Stips. stipem conferunt colononon minimam pastiones villaticae. C. 8, 1, 2.
 Stipula rastellis eraditur de pratis V. I, 49, 1. *Virgilio Georg. 1, 315. vagina dicitur stipula.*
 Stipulatio in emtionē V. 2, 1, 15. stipulationis formula V. 2, 2, 6, 7. 2, 3, 5. 2, 5. II.
 Stirps dodrantalis C. 5, 6, 12 et 13 et 14 pro stipite. stirpis probatissimum genus deponendum C. 3, 5, 4. stipem praecisam Ca. 40, 2. ex imo stirpe C. 5, 9, 13. ¶ stirpe exenta de furculo calcato. C. 6, 15, 1.
 Sto. stat ei veretrum prae dolore Veg. 5, 80. stantes rectae vineae C. 5, 5, 18.
 Stolo quis, et Licinius Stolo *vide cognominatus; V. I, 2, 9. Stolonones Gallis petreaux; Galloprovincialibus Sagetes. vel Rejets. Garidel p. 385. Stolonis lex V. I, 2, 9.*
 Storacis rubeae Veg. 5, 67, 3. *not. guttae Veg. 6, 14. 1. not.*
 Stracta erat Veg. 3, 45, 4. *vide Tracta. Rhodius ad Scrib. 34. malebat tracta, monente Gesnero. M. Laenius Strabo V. 3, 5, 8. inventor ὀρνιθορροφείων.*
 Stramenta V. I, 50, 3. Ca. 5, 7. stabulationi bouum vt praepararentur C. 6, 3, 1. eorum vicem quae supplicant a. 5, 7.
 Stramentariae falces Ca. 10, 3. quibus stramenta i. e. culmus stramentorum subscecantur.
 Strangulatio Veg. 3, 23. *ubi antea stranguria erat. not.*

- Strangulatur nimio sanguine pecus C. 6, 38, 4.
- Stranguria quid? Veg. 5, 14, 2. ut leuetur Ca. 127.
- Stratura areae in balneo P. 1, 40, 2. altero ordine facta P. N. 7, 11. Lage, Schicht.
- Stratus 1. stratura V. 1, 50, 3. pontilis Veg. 2, 28, 2.
- Stratus, a, um. stratae vites C. 5, 4, 2.
- Strenua toxica C. 10, 18. strenuissimi milites Ca. pr. 4.
- Stria. Lacunam striam aratrum facit vomere V. 1, 29, 3. vid. Lacuna. Cum striga et strige saepe permutatur. Vide Rutgersii V. L. p. 50.
- Stricte in foramen coniciens P. Mar. 8, 2.
- Strictim iuncta crates P. 1, 13, 2.
- Strictiores oleae Ca. 144, 3.
- Strictura, ab strictura pedum Icthargus Veg. 5, 47, 3.
- Strictus venter solui quomodo debeat Veg. 3, 16, 1. stricta pelle, intenta P. Mai. 7, 3. ungulis cum terra fuerit P. Iun. 1.
- Stridet pectus Veg. 1, 3. de pectore Veg. 3, 43, 1.
- Strigam (in) coartare foenum C. 2, 19, 2. not. De strige et striga vide Rutgersii V. Lect. p. 229. Striga castrense vocabulum intervallum turmarum in longitudinem, scamnum in latitudinem significat. cf. Idem V. L. p. 50. unde hemistrigium est.
- Strigile raditur pecus C. 6, 31, 2.
- Strigili ferrea subradi P. Apr. 4, 3. De forma vide Apulei. Florid. p. 346. Mercurial. Gynnast. 1, 8. Aristotel. Topic. VI. 3.
- Strigmentum P. 1, 17, 3.
- Strigosus canis, C. 7, 12, 8.
- Stringere oleam Ca. 65, 1. manu vel digitalibus V. 1, 55, 1. stringit baccam durities digitalium V. 1, 55, 2.
- Στροφέως et στρόφιγγς vide in Cardo.
- Struatile gemellar C. 12, 50, 10.
- Struutili sepe munire C. 11, 3, 3. forma aqua ducitur P. Aug.
- 11, 1. de opere Signino. Cf. ad Pallad. 9, 9, 2. et 1, 41, 4.
- Structionis spatia, de stratis oliuarum P. N. 22, 5.
- de Structura balnei cogitare P. 1, 40, 1. structura testacea P. 1, 11, 1. de opere Signino. ad Pall. 9, 9, 2.
- Struem, facere cultro Ca. 141, 4. commouere Ca. 134, 2. in struem, coartare focnum C. 2, 19, 2.
- Struere fornacem Ca. 38. not. in Postumis Pontederæ.
- Strumae Veg. 2, 23, 1.
- Strumenta Veg. 4, 28, 5. N. L.
- Struosisuibus medela C. 7, 18, 3. Quod suibus, familiaris hic morbus, inde χοιράδες vocari strumas, obseruat BEROALD.
- Strumam Columellae esse quae Aristoteli βράγχος dicitur ex ratione curationis adhibitae, suspicatur Conr. Gesner de Quadrup. p. 995.
- Strumae χοιράδες seu scrophulae sunt Veg. 2, 23.
- Struthia mala Ca. 7, 3. C. 5, 10, 19. Genera malorum cydoniorum duo summa facit Plinius 15. s. 10. Cotonea vel cydonia et struthia. Ad cotonea referenda sunt chrysomelina, nostratia et Neapolitana Plinii, qui struthia ex eodem genere minora ait esse et odoratis vibrare, serotino prouentu; contra mulstea praecoci; Strutheis cotonea insita genus tertium dedere Muluiantum, quod vel crudum manditur. Quod vero affirmat Plinius minora Struthia et odoratiora, in eo falsus est ipse aut lectio vulgata fallit, monente Sarceno ad Diosc. 1. 160. Galenus enim maiora facit cotoneis, et Dioscorides: ἐκλέγσθαι δὲ τὰ ἀληθινὰ μικρὰ δὲ ἐστὶ καὶ περιφερῆ καὶ εὐώδη ταῦτα, τὰ δὲ λεγόμενα στρόθια καὶ μεγάλα καὶ ἥττον ἐστὶν εὐχρηστα. vbi quidam ἀρβένικα legunt. Sicut haec mala nobis dicta cydonea, στρόθια contra pyra.
- Struthion Veg. 6, 13, 2. forte Struthion s. radícula fullonum vfr. notum,

- notum, de quo Diosc. 2, 193.*
 Gesner. *Vide in lanaria herba.*
 Studeo. si quis maiori studet diligentiæ P. 1, 20 2. si studemus calidæ provinciæ *h. e. colimus calidam* P. F. 23, 1.
 Studiosius pullos enutriunt C. 8, II, 2.
 Studiosiores ad opus fiunt V. 1, 17, 7.
 Studium agricolationi dare C. 1, I, 1. studio cuique consultissimus adhibendus rector C. 1 pr. 4.
 Stupa P. 1, 41, 1.
 Stuppis s. linteolis pice liquida infusis Veg. 4, 8, 1. et 4, 9, 4.
 Stupro matrem superuenit hitæus C. 7, 6, 3.
 Stylobates V. 3, 5, II. stylobatis interior pars V. 3, 5, 12. stylobatae V. 1, 13, 3.
 Stylus *vid. Stilus*
 Stypticum vinum P. Ian. 17, O. 14, 1. stypticis vitæ P. F. 31, 2. Stipticum fere scribebatur apud Vegetium. *vid. 3, 48, 3. res Italicae et stypticae 3, 51 it. 5, 9, 3, 6, 28, 7.*
Στύψω προστύψω, ὑποστύψω et στύμμα in re vnguentaria de oleis. not. ad Col. 12, 53. p. 658. et in Oleum ad vnguentum. Cf. Cornarius ad Galenum de Comp. Med. s. l. p. 298.
 Sub vrbe Romæ V. 1, 50, 2. sub expectatione C. 1, 1, 20. sub metu C. 1, 2, 1. sub stella locare brachia vitis C. 4, 26, 3. *conf. 4, 17, 4. Antiquis scribebatur sup, quippe ex graeco ὑπὸ ortum: hinc in compositis supsidere saepe mutatum a librariis fuit in superfedere; et sic similia verba.*
 Subacidum vinum Ca. 108.
 Subacta sulco femina C. 9, 4, 4. male subactus ager C. 2, 4, 2.
 Subadmouere sensim C. 6, 36, 4.
 Subcauas areas facere Ca. 151, 3. de Subcitra sanguis detrahi debet. *forte melius de sub circo* Veg. 1, 25, 6.
 Subcorticem de arbore mali granati Veg. 6, 28, 7. *h. e. inferiorem.*
 Suberispa cauda bouum V. 2, 5, 8. iuba equorum V. 2, 7, 5.
 Suberula brassica Ca. 156, 7.
 Subdere sub textum Ca. 84, 2. ignem fornaci Ca. 38, 4.
 Subducere solum animam Ca. 157, 15. subduxe, *subduxisse, surripuisse* V. 2, 1, 6. *vid. Vict.*
 Subductarii funes Ca. 12, 68. 135, 3. *qui subducunt et tollunt prelum ope fuculae, additis polyspastis, quas trochleas Graecanicas appellat Cato. Turri, 8, 6.*
 Subeo tectum Cl. II, 1, 18.
 Suber roboris species C. 4, 26, 1. ex suberis corticibus alui utilis. *synae C. 9, 6, 1. Suber Gallo-Provincialibus Suve apud Gari-del p. 451.*
 Subest pars reliqua C. 9, 16, 2. *i. e. superest. not.*
 Subglutit dolores Veg. 5, 59. *not.*
 Subgrunda V. 3, 3, 5. *a grunda, graece ὑπόδοσις ὑλικοί ligna-existentia in Mathemat. veterib. p. 46.*
 Subiacet hortus caelo clementi P. 1, 6, 10. subiacens terra C. 4, 1, 2.
 Subiacere e terra grana vallis V. 1, 52, 2.
 cum Subiectis agendum remissius C. 11, 1, 25.
 Subigere corium pilis Ca. 18, 7. terga pressa manu C. 6, 30, 1. bipalio C. 3, 5, 3. *¶ sues in locum umbrifum V. 2, 4, 6.*
 Subiicere foetum sub mammam V. 2, 1, 20. collyria C. 6, 30, 8. *add. Veg. 2, 24, 4. manum sub femina C. 6, 2, 6. oues sub rupes umbriferas V. 2, 2, II.*
 Subinde C. 2, 4, II et II, 2, 8. *pro mox vel statim poni videtur, Gesn. ordinariam significationem seruat C. 6, 30, 2.*
 cum Subito euaserunt, *h. e. cum primum* C. 9, 9, 3.
 Subiugia lora in plostrum Ca. 63, 135. *ad C. 6, 2, 7.*
 Subiungendi plostro C. 6, 2, 8. subiungenda farritioni runcatio est C. 2, 12, 9.
 Sublaminæ minutæ Ca. 21, 3.
 Sublarant

- ablatent spicae vagina V. 1, 48, 3. *vid. no.*
 ablegere oliuam C. 12, 50, 1.
 ableuare partes alicuius V. 3, 14, 1.
 obligatio vuarum P. 1, 6, 10.
 subligare vuas Ca. 33, 4.
 ablimes viri V. 2, 4, 9. subline armentum C. 3, 8, 3.
 ablimitas C. 8, 3, 3.
 ablimiter legi, teri, dari, stare Ca. 70, 2, 71. volitare C. 8, 11, 1.
 abluitor intertrigo aqua calida C. 6, 32, 1.
 abluuies in ouibus C. 7, 5, 12. *est autem collectio saniei sub vngula. Aliter Beroaldus: Videtur subluuies esse exulceratio in pedibus oxium nascens, quando scilicet ab vngula cutis resoluitur, in homine reduniam dicunt. Lnere enim soluere est, quasi subinis solvatur corium. Gesner. vide not. p. 392.*
 abmittere cantherium vitibus C. 4, 14, 1. teporem habitationi P. 1, 40, 5. *J paruos matribus lactandi causa ne minori quadrima — prolem submittat C. 7, 3, 15. singuli agni binis nutricibus submittuntur C. 7, 4, 3. J seruare ad gregem supplendum. haedi submittuntur et in grege incipiunt esse V. 2, 3, 8 quos arietes submittere volunt V. 2, 2, 18. solent inares submitti ad admissuras V. 2, 3, 4. submitti tamen etiam in vicinia vrbs C. 7, 3, 13. Add. C. 3, 10, 17, 6, 24, 4. 6, 34, 2. it. 7, 9. aliquoties. Huc pertinent Virg. Georg. 1, 73 et 159. it. 1. 70 π. de vsu fr. ubi saepius recurrit. Etiam Enripides Phoeniss. 30. τὸν ἐμὸν ὀδύων νόνον μαστοῖς ὑφέτο. Gesn. J submittere equas (admissario) est implere, replere P. Mar. 13, 6. submittendae tauris vaccae P. Iul. 4, 1. in foeturam submitti possunt vaccae *ibid.* Sed Nemesia. Cyneq. 114. de cane Huic parilem submitte marem. Ita admitti contra de foeminis passim nostri. Ex tercia notione oritur. J Submittere progeniem vitis C. 3, 6, 2. ἐπιβάλλειν κλήματα Theophr. H. P. 4, 15. pampinarium in resecem C. 3, 10, 15. pluresne an pauciores materias submittae C. 3, 21, 7. vitem in flagellum C. 4, 14, 3. palma ex arcu submitta est C. 4, 15, 3. materiam vitis constituendae causa submittere C. Arb. 5, 1. arbori brachia submitti patiere *ibid.* 2. submittitur salix ad vnam periticam C. 4, 31, 2. idoneos vlni ramos in ordinem submittere C. 5, 6, 14. alternos frutices atri oleris in semen C. 11, 3, 36. stilos asparagi C. 11, 3, 45. J De pratis etiam dicitur Ca. 8, 1. Idem nimirum significat hic submittere, quod defendere Ca. 50, 1. purgare et a pecore defendere C. 11, 2, 7 et 27. pecora depellere et ab omni noxa defendere C. 2, 11, 9. submittere etiam est C. 2, 18, 2. in foenum C. 11, 2, 15. prata submitta V. 1, 49, 1. J Summittere scribunt librarii v. g. Ca. 8, 1. Hinc factum ut porro confunderetur cum sumere *vid. ad C. 4, 24, 10 et 4. 29, 11.*
 Submouere de omnibus vendendis C. 7, 3, 13 et 14: 7, 4, 3. nostri abschaffen. J submouebis pituitas remediis P. 1, 28, 6. omnem scrupulum C. 4, 29, 3.
 Suboles pro Soboles fere MS. Paladii Leid.
 Subradere ficos Ca. 50, 2.
 Subreetae a terra vites C. Arb. 4, 1.
 Subrenalis morbus Veg. 1, 8, 1, 15, 1. 1, 27, 1. 4, 3, 2.
 Subrubere incipiunt grossi P. Mar. 10, 31.
 Subrumare foetus quium C. 12, 3, 9. subrumantur agni C. 7, 4, 3.
 Subrutus. subrumi foetus qui? V. 2, 1, 20. 2, 11, 5.
 Subscribit fortuna voto C. 1, 2, 3.*

- Subscudes iligneae Ca. 18, 9.
graece ΠΕΛΕΚΙΝΟΣ
- Subsecare herbam V. 1, 49, 1.
- Subsectis radicibus C. 2, 9, 10.
- Subsellia in templo V. 1, 2, 2, 3,
 2, 2.
- Subsequi vites vinculo C. 3, 6, 2.
si locus sanus est.
- Subserere vineam C. 4, 15, 1. no-
 vis leminibus explere lacunas.
- Subsiccatu madefactus C. 6, 14, 5.
 in Subsicciuum est vncia agri V. 1,
 10, 2. *not.*
- Subsidiarius s. custos palmes C.
 4, 24, 13 et 16.
- Subsidit aliqua pars apum, ma-
 net in aluis V. 3, 16, 36. subsi-
 dentes lumbi C. 6, 29, 2. subsi-
 dit ad tertias coctura C. 12, 20,
 4. *¶* subsiderunt in colo C. 12,
 41, 3. *vid.* Sido *Saepe cum su-
 persedeo commutatum a librariis
 propter scripturam supersedeo nota
 expressum.*
- Substantiam vt possit habere, h.
 e. *carne et corpus retinere* Veg.
 2, 8, 2. partim ad substantiam
 membrorum conuertit in san-
 guinem I, 40, 1. accipiet in
 substantiam Veg. 3, 12, 3, 3, 13,
 9. *add.* 4 pr. 4, 5, 14, 15, 5, 33,
 7, 5, 44, 3, 5, 54, 9. οἶνος ἀλ-
 κας ἐστὶ — Ἰσχυρὰ μὲν ἀκείως
 κατ' ἄσιν Areraeus Acut. 3, 1.
 p. 77. *¶* Substantiam vitae
 praestant pulmones integri Veg.
 5, 44, 1.
- Substentare cibis ex Veg. 1, 22,
 3. *laudauit Gesn. h. l. ubi ta-
 men nihil varietatis eiusmodi an-
 notatum reperi. Idem deinceps
 sustinere ex Col 9, 1, 8. posuit,
 ubi Codd. et Edd. tacent. Est ta-
 men proprie sustinere et sub-
 stentare, quod postea sustinere
 et sustentare dixerunt*
- Substernere pecori Ca. 5, 6. so-
 lum paleis V. 1, 57, 2.
- Substillum lotium Ca. 156, 7. *not.*
- Substituendi lapides P. Mar. 10,
 23. *h. e. subter statuendi.* Gesn.
¶ substituunt se acerba maturis
 P. Mar. 10, 16. substituere de-
 mortuis et deficientibus alia C.
- 4, 17, 3. P. F. 13, 3. in locum
 demortuarum C. 9, 3, 3. *add.*
 C. 11, 1, 5.
- Substramen e palea V. 3, 10, 4.
 ad substramen pullorum stercus
 pauonum vile V. 3, 6, 5. *conf.*
 3, 9, 8.
- Substramentis operire Ca. 161, 2.
alii diuisim.
- Substrictus venter laudatur in tau-
 ro C. 6, 20. P. Mar. 11, 4. in
 equo C. 6, 29, 2.
- Substringere boues C. 2, 3, 1.
quasi strigili manu tractare. ¶
 Substringuntur testiculi in mor-
 bo equi Veg. 1, 4. *¶* substrin-
 gitur difficile sanguis Veg. 2,
 26. *h. e. reprimitur.*
- Subtenti retibus lecti Ca. 25. *not.*
 loris Ca. 10, 5. *not.*
- Subtenues setae V. 2, 7, 5.
- Subtercutaneus morbus equorum
 Veg. 1, 5; I. 1, 12, 1. bouum
 Veg. 4, 3, 4.
- Subtericiantur ordei grana P. F.
 18, 1.
- Subtero Ca. 72. C. 2, 11, 12, 12,
 5, 1. Subterito cepam C. 12, 56,
 2. *Vide subtriti.*
- Subterpendentia mala P. Mar.
 10, 8.
- Subterranea animalia P. S. 3, 2.
- Subterstillatis cauteriis, an sub-
 terstillatum Veg. 5, 6, 3.
- Subtexere, subiungere C. 11, 1, 2.
 non Subtrahant rationem scien-
 tia desideranti C. 11, 1, 12.
 subtrahitur ebrioso cura officii
 C. 11, 1, 13.
- Subtriti pedes C. 6, 15, 2. Veg.
 3, 55, 7. *Græci similiter υποτρι-
 βειν dicunt. Diodor. 17, 94.
 τῶν ἵππων τὰς ὀπλὰς υποτε-
 τριβῆαι συνέβαινε. ubi nota Wes-
 selingii retundere poterat conatum
 nuperi Interpretis in Appiani Mi-
 thridat. c. 77. ἵππος χλωρόντας
 ἐξ υποτριβῆς tentantis.*
- Subtus ambulare Ca. 48, 2.
- Subtussiet Veg. 5, 24, 2.
- Subuenere aratro C. 11, 2, 44.
- Subula C. 6, 5, 4.
- Subulci officium V. 2, 4, 20. pro-
 fessio C. 1 pr. 26.

- Suburbana regione Italiae C. II, 2, 61.
- Succari manna Veg. 5, 22, 4 et 12, 5, 27, 4. semiuncia Veg. 5, 44, 5, 5, 54, 7.
- Succedit diligentiae meae vicarius C. II, 1, 5. *¶* non succedunt ova, non excluduntur V. 3, 9, 16.
- Succendere igne lapides Veg. 3, 28, 5.
- Succensa fornace P. 1, 20, 2.
- Succentua tibia V. 1, 2, 15.
- Succernere nucleos Ca. 10, 5. vineaceos Ca. 25. partim de nucleis Ca. 37, 2.
- Succidia V. 2, 4, 3 it. 10 et 11.
- Succido. arborem in aedificia C. 11, 2, 11.
- Succidum vinum Veg. 5, 66, 4. *conf.* 5, 65, 3.
- Succinit pastorali vitae agricultura V. 1, 2, 16. cui ego ut succinerem *b. e. orationi eius subservirem, eamque confirmarem* V. 2, 1, 27. *Est igitur proprie quod accompagniren vocant musici nostri.* Geiner.
- Succollant regem fessum apes V. 3, 16, 8.
- Succosum solum C. 2, 17, 3. succosioris libri stirpes C. 4, 29, 1.
- Succreta cribro calx Ca. 18, 7.
- Succumbunt quibus volunt virgines Illyricae V. 2, 10, 9.
- Succurrere sibi velocitate fugae P. Aug. 9, 1. succursurus deficienti C. 11, 1, 17.
- Succus. succum vuae perferunt C. Arb. 8, 5. succo villarum subdita loca P. F. 23, 1. *¶* Succus Ca. 157, 16. exsugitur V. 1, 13, 4. et ita fere in *Column. Lips. Pallad. Leid. et Veg. Corbei. MSS. hinc*
- Sucida lana vnde dicta V. 2, 11, 6. i. e. *succida οισυνηγά.*
- Sucta frequentiore numero serofa P. F. 26, 5.
- Suculae Ca. 12. *not.* *¶* Suculae, *fidus*, exoriuntur C. 11, 2, 39. celantur, se celant C. 11, 2, 34 et 36. occidunt totae C. 11, 2, 39.
- Sucus *vid.* Succus.
- Sudant sale conspersa C. 12, 7, 2.
- Suessia Ca. 135, 1 et 3.
- Suessanum Ca. 22, 3.
- Sufferre labores C. 1 pr. 12. venturis V. 2, 8, 5. ventos et imbres C. 3, 2, 15. *¶* lac pro sufficere V. 2, 4, 19. *not.*
- Sufficienter P. 1, 35, 10.
- Sufficere C. 9, 8, 9.
- Suffimenta Veg. 1, 19 et 20, 6, 12, 1.
- Suffire dolia, suffumigare C. 12, 52, 16. sarta, schoeno, et palma Ca. 113, 1. suffienda bonis odoribus C. 12, 18, 3.
- Suffitio doliorum C. 12, 52, 16. suffitioe nimia medicata vina C. 1, 6, 20. *ubi tamen Edd. pr. et Codd. omnes suffumatione.*
- Suffitas apes refrigerare C. 9, 14, 7.
- Sufflatae sunt venae ex cileo Ca. 157, 7.
- Suffocata animalia pertuso a vermicibus aqualiculo Veg. 5, 22, 3. a focibus pro faucibus, quam formam dant *Codd. vetustissimi in Aniano. Misc. Observ. Belg. Vol. IV. p. 300.*
- Suffragatorum studia V. 3, 5, 18.
- Suffraginosa mulae curatio C. 6, 38, 2.
- Suffragia diribentur V. 3, 2, 1.
- Suffragia in pede inmenti, qui homini poples C. 6, 15, 2. Veg. 4, 17. *vid. Plin. II, 45. ¶ in vite* C. 4, 24, 4.
- Suffricare vasa nucibus pineis C. 12, 25, 5. 12, 30, 2. 12, 23, 2.
- Suffrio. Suffriatur seria C. 12, 38, 4.
- Suffumatio *vide* Suffitio.
- Suffumigationibus frequentissimis stagnare animalia Veg. 3, 23, 5.
- Suffumigata tabulata C. 12, 12, 3.
- Suffumigo. vasa myrto C. 12, 25, 4. *idem* Suffire.
- Suffundere vires cibo ad foeturam admistrario V. 2, 8, 4.
- Suffusio cucumeris agrestis et colocynthidos contra mures, pro eo quod vocant vulgo infusum P. 1, 35, 9. *¶* oculorum morbus Veg. 3, 16. *¶* pedum, de labore

- bore itineris Veg. 2, 10, 8. 1, 26, 1. not. p. 34.
- Suffulos inter et syncopatos pedes distantia Veg. 2, 25, 1.
- Suggero ignem fornace succensa P. 1, 20, 2.
- Suggestum faleris V. 3, 5, 16.
- Suggestus inter dolia Ca. 154. lapideus C. 9, 7, 1.
- Suggrundae *vid.* Subgr.
- ad Sui similitudinem C. 4, 20, 1. partem sui delibratam C. 5, 11, 1, inter se pro ea C. 12, 44, 6.
- Suile conuerrere C. 7, 9, 14, 2, 15, 7. *nota.*
- Suillum pecus V. 2, 4, 1. suillae carnis falsura C. 12, 53.
- Sulcae fici C. 5, 10, 11. not.
- Sulcare fossas V. 1, 29, 2. sulcare in plantandis arboribus V. 1, 37, 4. terram in litam renocare P. Nou. 1, 1.
- Sulcus quis V. 1, 29, 3. *add.* P. Mar. 9, 11. sulci ut faciendi Ca. 43, 1. sulci longiores C. 2, 2, 27. sulcus in aratione cxx pedum P. Ian. 3, 1. sulco altero seminari C. 2, 9, 15, 2. 11, 8. quarto serere C. 2, 13, 8. *add.* not. ad 2, 4, 2. *S* sulcus aquarius humorem noxiu deducit P. S. 3, 1. sulcos aquarios facere C. 2, 8, 3. sulci perpetui Ca. 33, 2. sulcus vitibus ponendis pro pastinatione C. 3, 13, 4. *nota.*
- Sulfuris *mentio* Ca. 39, 1. Sulfure et bitumine ac teda perlustrant paleas ouis excubandis substerendas C. 8, 5, 11. Quintil. Instit. 12, 10. l. 76. Si vero iudicium his corruptis acrius adhibeas ut succinis sulfura, iam illud, quod sefellerat, exuat mentium colorem et quadam vix enarrabili foeditate pallescat, *vbi vulgo legitur* buccinis purpuram, quod interpretari conatus non potuit Gesnerus. Recte Codd. et Ienson Editio Succina Anchusa et conchylio tincta habet Plinius 37. l. 12. quae sulfure admoto et incenso explorabantur.
- Sulphurem Veg. 2, 10, 9. *vbi Codd.* furfurem dant.
- Sum. fit quidem, ut intereant *h. e. fac interire* C. 3, 3, 13. esse in cultura, *h. e. eo nomine comprehendi* V. 1, 2, 12.
- Sumen Italiae campi Roseae V. 1, 7, 10.
- Summam. vtramque composito: fiunt. pedes etc. C. 5, 2, 5. summa fortis et vsurarum, fit C. 3, 3, 9. summa fit operarum octo C. 2, 13, 2. summa operarum XC. 2, 13, 1. *S* Summa spectanda, ne V. 1, 53. *h. e. id maxime considerandum est.* Gesner.
- Summatim ablaqueare, in summo, non profunde C. Arb. 6, 2 et 10, 5. eradere C. 2, 46, 1. *S* attingere *i. e. breuiter modo mentionem facere* C. 9, 2, 3. percurrere V. 2 pr. 7.
- Summitas, *pars summa*, insurgit P. 1, 6, 10. summitates tenerae arborum P. Mai. 7, 3. in summitate purgandum mel P. Iun. 7, 3.
- Summum vinum an optimum? Veg. 5, 46, 8 et 10. summam cutem decerpere C. 12, 54, 1. ius summum C. 1, 7, 2. Graece ἀνοδίξασον apud Hesychium et Clementem Alex. Strom. II. p. 404. Pott.
- Sumo *h. e. edo* ad V. 3, 5, 1, 3, 10, 7. *S* sumere puritatem debet vinum P. O. 14, 12. vetustatis saporem P. O. 14, 13.
- Sumfiones, sumtiones Ca. 145, 2.
- Sumta salis Garg. Mart. 1. an pugillis? ut Galli, une prise. Gesner.
- Sumtuosus ager Ca. 1, 6. homo, qui suntus praeter rationem facit V. 2, 4, 3. cicercula C. 7, 3, 22.
- Suniculum vini veteris P. N. 22, 3. *vi.* Semificilicus.
- Suouitaurilia circumagere Ca. 141, 1. suouitaurilibus lactentibus immolandis *ibid.* 3. circumagitur verres, aries, taurus V. 2, 1, 10. De varietate scripturae soluetaurilia disputatum est in notis.

- notis. Coarguunt illa scripta Graecorum, a quibus sacra illa translata sunt. In Areopago actores inamentum praestabant πάντες ἐπὶ τομίῳ κόπτου καὶ κριῖ καὶ ταύρου, teste Demosth. c. Aristocr. p. 642. Cf. Plutarchi Pyrrh. c. 6. et Hesychius in Τόλπειρα et Τρικύρα, et Scholia ad Aristoph. Plur. 820. Heroibus ἐναγίζεσθαι tauro oue apro testatur Diodorus 4, 39.
- Supellex rustica V. 1, 22, 6. supellestilis distributio C. 12, 3, 1.
- Super inferque vicinus Ca. 149; 1. vid. Superior.
- Super aquam eminent C. 8, 17, 10. ὃ super lactis abundantiam, ut ea contingat. C. 7, 6, 7.
- Superadiicis calcem P. 1, 17, 3.
- Superaggeratur humo C. 12, 44, 4.
- Superadsperges Veg. 5, 3, 5.
- Superba pira C. 5, 10, 18.
- Supercalcato alterum tabulatum C. 12, 39, 3.
- Supercilia canescunt equis P. Mar. 13, 9.
- Supercubat grex C. 7, 4, 5.
- Supereminet ius C. 12, 47, 1.
- Superficies, eminens supra solum pars vitis, quae soboli, e radice enatae, opponitur C. Arb. 10, 2. obtruncatur C. 4, 29, 13. add. 4, 11, 1 et 2. aquae superficies C. 8, 15, 3. in allio aut vlpico C. 11, 3, 21. Varrò apud Nonium in Gibberum: Item tragici prodeunt capite gibbero. cum antiqua lege ad frontem superficies accedebat: quae verba recte Kuhnins comparavit cum loco Pollucis de Iarnis tragicis 4, 133. ὁ ὄγκος δὲ ἐστὶ τὸ ὑπὲρ τὸ πρόσωπον ἀνέχον εἰς ὕψος λαμβδουειδῆ τῷ σχήματι.
- Superfieri quae possunt C. 12, 1, 6.
- Superfluens copia succi P. F. 17, 8.
- Superfundes radicibus C. 4, 8, 3.
- Superfundito compositum oleo C. 12, 57, 3. vid. Infundo.
- Superfusione testacei pavimenti P. 17, 1.
- Supergredi limen C. 7, 9, 13.
- Supergressa altitudine arboris pas-
sive P. N. 4, 2.
- Superiectu eblanditus est mas C. 6, 36, 4. not. superiecta pars vitis C. 4, 24, 5. si locus est sanus.
- Superinstructi in altitudinem ordines C. 9, 7, 3.
- Superiores aetate, natu maiores V. 2, 10, 1. superioribus diebus V. 3, 16, 29.
- Superlacrinnare C. 4, 24, 16.
- Supermuniri porticibus C. 9, 7, 4.
- Supernatat mustum C. 12, 42. humor fructibus conditis C. 12, 46, 1.
- Supero, supersumo superantibus alimentis P. Aug. 8, 7.
- Superponit, h. e. insuper habet, MSS. C. 3, 10, 7. pr. superpono, suppono scribebatur C. 3, 13, 12. P. Ian. 13, 3.
- Superposita iugo C. 4, 24, 8. 5, 5, 15.
- Superfedere litibus familiae Ca. 5, 1.
- Superfiliens volucris C. 8, 3, 7 et 9.
- Superstatuminabis rudus P. 1, 9, 4.
- SVPERSTITIONES vel vanae certe et fundamento destitutae opinioniones. A superstitione remotum esse villicum C. 11, 1, 22. coll. Ca. 5, 4. et villicam 12, 1, 3. aruspices sagasque admitti vetat C. 1, 8, 6. Add. Veg. 2, 11. 2. 4, 3, 5. 5, 43, 2. ὃ Tamen laudant varias superstitiones circa sationem. ne diversa genera eidem arbori inferantur V. 1, 40, 5. P. F. 25, 30. Hyaenae pellis inducenda in odio quo feritur, ad fertilitatem P. S. 3, 1. Ruta cum maledictis, et furtiua ferenda P. Mar. 9, 14. ubi et alia circa hanc herbam superstitiosa. De ocimio similia vide in locis sub ocimio landatis. Cum rapa ferunt, precantur, ut et sibi et vicinis nascantur C. 11, 3, 62. raphanus et brassica viti inimica P. Aug. 5, 3. vid. no. Graecorum nugae

de inscriptis amygdalis P. Ian. 15, 13. de Persicis P. N. 7, 3. *I* circa generationem animalium. Equas vento concipere V. 2, 1, 19. *vi no* C. 6, 27, 4. vt mas vel foemina generetur C. 6, 28. 7, 3, 12. significat bos descensu dextro marem, sinistro foeminam conceptam V. 2, 5, 13. C. 6, 24, 3. quomodo mutuli nascantur capri, vel cornuti C. 7, 6, 4. ova diuersa marium et foeminarum C. 8, 5, II. *add. f. 12 et 13.* anser negatur excludere aliena ova nisi adiecta sua quoque habuerit C. 8, 14, 6. *I* circa menstrua, pubertatem, res Veneretas. Menstruatae mulieris noxa C. II, 3, 38 *it. 50 et 64.* vis ad erucas C. 10, 358 *sq. vid. no.* immundae mulieris attractum formidat ruta P. Mar. 9, 14. ne contrectentur pocula et cibi nisi ab impube aut abstinentissimo rebus venereis C. 12, 4, 3 inuestes pueri agitant hydromeli P. Iul. 7. et vina alia P. O. 14, 16. a mundis pueris atque virginibus operandum, cum olea plantatur et legitur P. 1, 6, 14. curatur apium pridie castus sit ab rebus venereis C. 9, 14, 3. P. 11, 37, 4. Mar. 15, 4. *I* In remediis plantarum. poma Cydonia ad radices aegrae arboris ponenda P. F. 25, 23 ne arbor fructus velut aegria proiciat P. Mar. 10, 30. ne poma findantur, tres lapilli in radice pon. P. Mar. 10, 2 et 4. vt florem contineat arbor Punica P. Mar. 10, 3. *add. Nou. 7, 4.* Graminis extirpandi ratio P. Iul. 5. Adversus locustas praesidium si homines tectis se contineant P. 1, 35, 12. adu. volucas C. Arb. 15 varia aduersus tempestates et alias agrotum noxas C. 10, 340 *sq. conf. P. 1, 35, 1 sq. in pr. f. 14 et 15.* Daemones et grandines (horum igitur effectores illi) fugans suffimentum Veg. 1, 20, 3, 6, 12, 1 et 4. *Huc refera-*

mus etiam illud Plin. 18, 29. f. 70. Varro auctor est, (non puto in libris bisce) si fidiculae occassu, quod est initium auctumni, vva picta consecratur inter vires, minus nocere tempestates. *Huc etiam pertinet illa frugum benedictio in sacro D. Marci peragenda, quam habet Augustinus Gallus Agric. Giornata 9. p. 183 sq. Medicinae.* ad pedum dolores V. 1, 2, 27 intertrigini remedium Ca. 159 luxum si quod est Ca. 160 eryngion sinistra manu euellendum C. 6, 5, 3. Veg. 4, 3, 12. animal quod morsu nocuit suspendendum a collo isti C. 6, 17, 6 visu nantium deuantur dolores ventris C. 6, 7, 1. ad fascinum suffimenta Veg. 5, 71 et 73. *vid. Physicum remed. Praecantationes.* *I* Numerus impar in ouis supponendis C. 8, 5, 8. P. 1, 27, 1. impari numero et imparibus diebus Veg. 5, 64, II. *add. 5, 66, 5, 5, 69, 7. add. Rhod. ad Scribo, comp. 71. p. 132. I Religio feriarum et sacrificiorum.* Ferris quid liceat Ca. 1, 138. C. 2, 22. Qui religiosus rem rusticam colunt, negant his diebus (ab Id. Dec. ad Kal. Ian) debere terram ferro commoueri C. 11, 2, 95. *conf. 98. ubi etiam de auspicando. An hinc superstitio xii noctium, quas nunc a natali Dominico deriuant? Dapem pro bubus Ca. 131. 132. luci collucandi ratio Ca. 139. si fodere velis Ca. 140. agri lustrandi ratio Ca. 141. I Varia.* Aegyptii vt explorent prouentum futuri anni P. Iun. 9. qui veller se a cane sectari V. 2, 9, 6. de columbis seruandis C. 8, 8, 7. P. 1, 24, 2. non esse prodigium, si serosa mandat foetus suos C. 7, 11, 3. Gesner.

Supertegere frondium congestu C. 9, 14, 14.

Supernacuae frondes C. 5, 5, 19.

Supernacuus cultus C. 2, 12, 5.

Super-

- Superuagatur vinea C. 4, 21, 1.
 Superuagata duramenti pars C. 4, 22, 4.
 Superuenit iuuentam bos C. 6, 24, 3. matrem stupro caper C. 7, 6, 3. humor planitiem C. 2, 17, 5. superueniunt iugum vineae C. 4, 22, 1. ita vt superueniat *mustum caseum* C. 12, 42. ius C. 12, 7, 4. superueniat tempus lunam xxv, *transcendat, excadat* C. 8, 7, 5.
 Superuoluto cylindro C. 11, 3, 34.
 Suppendet vimine palma erat C. 4, 26, 4.
 Supplantare vitem C. Arb. 7, 4. *est proseruere, et plantis pedum subiectam inculcare in fossam.* Gesner.
 Supplementis iuuentutis frequentatae apes C. 9, 13, 13. in supplementum gregis referuantur C. 7, 6, 7.
 Supplet quod deficit C. 12, 50, 19. suppletur vas C. 12, 10, 2.
 ad Supplicia Deorum seruare boves V. 2, 5, 10.
 Supplicare pro copia Ca. 143, 2.
 Supponere oua V. 3, 9, 9. vitulum foetae V. 2, 5, 17. falcem maturis C. 10, 328. supponunt dentes alios cadentibus equi Veg. 6, 5, 2. supponitur prelo oliua C. 12, 47, 9. suppones aquam ori equi per fistulam Veg. 1, 11, 13.
 Suppositicia mater, quae alienum alit V. 2, 8, 2.
 Supprimit epiphoram oculi polenta C. 6, 17, 8.
 si Suppurationis remedia C. 6, 11, 6, 34, 1. Veg. 4, 8, 1. in suppurationem conuerti C. 6, 17, 6.
 Suppuratum generat morsus Veg. 4, 21, 4.
 Suppurat sub carne cancer Ca. 157, 3. si suppurauit sanguis C. 6, 12, 2.
 Supputare nouellas plantas C. 4, 33, 5. oleas Ca. 27.
 Supra stet amurca Ca. 101. oleum supra fiet Ca. 119. supra pericas imponendi C. 8, 11, 17.
 supra terram stantia vasa C. 12, 18, 4. supra C. millia V. 3, 2, 17. supra decem annorum bacca V. 2, 1, 13. supra se aceruata grana P. Ian. 20 quae supra scripta est Ca. 157, 2.
 Supraiaciuntur C. 11, 3, 62.
 Suprema nocte C. 10, 294.
 Surcularis terra C. 3, 11, 5. Surculares libri *vocantur Columellae* III. IV. V. *in libris scriptis.*
 Surcularius ager V. 1, 2, 17.
 Surculo. furculare stirpem C. 5, 9, 11. *no. Nihil dubito, quin bonae notae verbum sit, licet hodie forte ἐν τῶν ἀπαξ λεγομένων.* Vt pampinare est pampinos *superfluos auferre, vt ruscum, rucicare; sic furculare, furculos siue stolones.* Gesner.
 Surculus, ex quo vel arbor procedit, vel frutex, vel vitis C. 3, 1, 2. furculo confitus ager C. 7, 12, 10. furculi duum generum C. Arb. 1, 1. *ad* C. 4, 28, 2. furculi adferunt florem C. 11, 2, 11 qui probentur P. 1, 6, 2. poni vt debeant C. 3, 17, 3. quando transferendi V. 1, 41, 1. qui, quando inferi debeant C. 11, 2, 11. quicunque cuiusque arbori possunt inferi C. Arb. 27. *¶* furculo calcato remedium C. 6, 15, 1. *vid.* Stirps.
 Surdus veritatis C. 3, 10, 18.
 Surgit sementis C. 2, 8, 5. furre turus in altum frutex C. 6, 23, 2.
 Surrecta cornua C. 7, 3, 3.
 Surrentinus ager C. 3, 8, 5. Surrentini colles C. 3, 2, 10.
 Sursum colere *b. e. loca superna* V. 1, 6, 3. sursum versus ducere Ca. 32, 1. 33, 1. sursum versus serpit V. 1, 31, 5.
 Sus etiam aper V. 2, 1, 5. *vid. no.* *ad* C. 9 pr. 1. sus glabra, densaque C. 1 pr. 26. Aeneae Lavinii xxx porcos peperit V. 2, 4, 18. de suisibus quae tenenda V. 2, 4, 1. C. 7, 9. quando et quomodo castrandi C. 7, 11. vt curandi C. 7, 10. vt mastrandi,

- di, saliendi *rel.* C. 12, 53. sus famis impatiens C. 7, 11, 3. aegra quod egerit, pestilentiam facere creditur C. 6, 5, 1.
- Suscipit Stolo, ὑπολαβὼν ἔφη V. 1, 2, 24. suscipere consilium C. 1, 8, 15. *not.*
- Suspecta de morbis P. 1, 16.
- Suspendere in summa terra vitem C. 3, 13, 8. *non satis profunde mergere, ut in summo haereat.* suspendit lupinum robustius giebas C. 2, 16, 6. suspendere dolia subiectis paruis lapidibus C. 12, 18, 6. suspendere vinculo palmam C. 4, 26, 4. *not.* pavimenta cellae subiectis cuniculis P. 1, 20, 2. manum moderando Veg. 3, 40, 3. gressum Veg. 3, 55, 2. suspenduntur pavimenta glacie *h. e. vitiose elevantur, et a rudere subiecto separantur* P. Mai. 11, 1. suspendi arduo locorum situ ab humore P. N. 5. suspendit ilia bos orthopnoicus, *attrahit* Veg. 5, 45, 1. *J* suspendi possunt morbi quidam non perfanari Veg. 5, 64, 5. *ubi est differri, ne statim interficiant.*
- Suspensuræ cellarum vti fiant P. 1, 40, 2.
- Suspensus ab humore locus P. 1, 40, 1. P. N. 5. *not.* a terra porrus P. F. 24 12. suspensa in summitate vitis P. O. 5, 1. leviter semina C. 4, 1, 6. ab omni humore stabula P. 1, 21, 1. terra C. 11, 13, 34. *h. e. vara, resoluta.* suspensissimum pattinatum C. 3, 13, 7. suspensæ molarum, ne nucleus frangatur olivarum C. 12, 49, 2. 12, 52, 2: 2, 11, 12. sal suspensa mola infractus C. 12 53, 2. suspensum (*credo, ne terram quatuor pedibus contingere possit Gesner.*) animal ab alio cibo abstinebis Veg. 4, 4, 1.
- Suspicio. aqua mulsa, quae suspicionem tantum habere possit dulcedinis P. Ian. 15, 8.
- Suspiriosus morbus, *idem qui aridus* Veg. 1, 11. 2, 36, 2. suspiriosae molarum C. 6, 38, 1. oves C. 7, 5, 19.
- Suspirium crebrum facere C. 6, 14, 2. articulare Veg. 2, 10, 4. in suspirium transit morbus Veg. 1, 10, 9.
- Suspiro. suspiret confectio aestuabunda per lintheum P. O. 17, 2. suspirant aestuantia vina foramine P. O. 14, 16.
- Sustinere transversis vectibus tabulas directas P. Aug. 9, 3. se ipsa non potest sus V. 2, 4, 11: *J* sustinere moram temporis, *de pomis, sich halten* P. F. 25, 3. turbines imbresque C. 3, 2, 20. iniuriam C. 2, 9, 4. penuriam temporum C. 9, 14, 17. coloni negligentiam C. 2, 10, 2. 4, 3, 4. *J* Sustinetur cibo V 2, 1, 23. *no.* Nam *J* sustinere cibo C. 7, 9, 9 *est alere.* porculos hordeo C. 7, 9, 13. cibariis colonos C. 2, 9. 17. fessas apes passo C. 9, 13, 7. sustinetur a materno vbere tradux C. 4, 29, 14. *J* Sustinere aedificium difficilius quam condere P. 1, 8, 1. *J* sustinebam negare, *audebam* C. 11, 1, 2.
- Sufum aninam subducere Ca. 157, 18. V. 1, 6, 3.
- Suus. suo sibi pampino tegito C. Arb. 11, 2. suo sibi iure ablui C. 12, 7, 2. eluere C. 12, 54, 2. in suo sibi iure decoquuntur C. 12, 41, 3. suo quidque vase conditur C. 12, 7, 3. suapte sponte V. 3, 7, 1.
- Sybaris, qui nunc Thurii dicuntur V. 1, 7, 6 in Sybaritano semen redit cum centesimo V. 1, 44, 2.
- Sylva *cum derivatis vid.* Silva.
- Symonianum trifolium *v.* Simo.
- Symphoniaca herba P. O. 12, 8. Veg. 5, 67, 3. *al.* hyoscyamos, (*iusquiamus*) *de cuius nominibus et virtutibus plura Apuleius de herbis c. 4. Le Moynium ad Barnabae epist. p. 623. laudat Almelou. ad h. l. Gesner* Quae in Thef. L. L. ex Plinii 26. c. 7. *laudatur Gomphraena eadem et Symphonia*

- Symphonia dicta, in *Harduni* Editione fuit sublata.
- Symphytum Veg. 5, 5, 11. anagallo substituitur, it. 5, 68, 3. et 6. 8, 4. 6. 9. 2. Symphytum alias alus Gallicus (*Gallica al.*) Vid. *Rhod. Lex. Scribo.* officinis est consolida maior.
- Synanche Veg. 2, 10, 3. 5, 67, 3.
- Synchrisma, Veg. 3, 45, 7. Est autem σύγχρισμα inunctio substantiae liquidioris, ut, ex *Paullo Gorraeus* docet, restituit etiam Vegetio 5, 17, 3. *Morgagnus.* Tractam vel itractam dixit idem Veg. 3, 45, 5. Compositiones eius habes Veg. 6. 18. 6, 22, 2. 6, 28. II et 12. *Gesner.*
- Synopati et suffusi equi distantia Veg. 2, 25, 1.
- Syncope, defectio Veg. 2, 25, 2.
- Synopo. Si iumentum syncopaverit Veg. 2, 25, 1. not.
- Συνπρωται V. 2, 5, 1.
- SYNESIS** (alio respectu *Enallage*) exempla. ne capra natum pascat, quas astrologia in caelum recepit V. 1, 2, 17. De his generibus singulae (partes) diuiduntur V. 1, 5, 4. Add 1, 9, 5. I. 49, 1. 2, 1, II et 12. 2, 1, 21 it. 2, 9, 16. 3. 2. 16, 3, 5. I. 3, 9, 10 et II. 3, 12, 5 et 6. 3, 16, 13 it. 15 et 22. ex *Buchneri* sententia. Pedali mensura, qui (pes) digitorum est XVI C. 5, 1, 4. add. 12, 16, 3. *Gesner.*
- Syntexin, σύντηξιν Veg. 5, 54, 1. in Syria breuibus caudis commendantur oves V. 2, 2, 3. feruntur sesama mense Iunio C. 2, 10, 18.
- Syriaca mala C. 5, 10, 19. Syriaca, a colore nomen habere ait *Plin.* 15, 14 s. 15. ¶ radix C. 11, 3, 16 et 59. vid. Radix. eadem Assyria C. 10, 114. ¶ Syriacus ros C. 9, 13, 5. P. Mar. 15, 1. vid. Ros.
- Syrius. Syria pira C. 5, 10, 18. *Martialis:* Et nomen pira quae ferunt Syrorum. *Iuuenalis* 11, 73. Signinum Syriumque pirum.
- Syringis tentare curationem Veg. 1, 28, 7. b. e. iniectionibus per siphunculos. Ita *Gesner.* sed vocabulum omittit *Samb. Codex.*
- Syringotomium Veg. 3, 27, 2.
- Syrmaticum animal Veg. 5, 21, 1. Συρματιύ εναντιοτήτων, comparationes discordantium C. 2, 2, 3.
- T**abani boues concitant V. 2, 5, 14.
- Tabefaciat an labefaciat contagione C. 6, 5, 1.
- Tabella dimin. ex taberna ad. V. 3, 2, 1. not.
- Tabernae diuersoriae V. 1, 2, 23.
- Tabes, tabem afferre pecori C. 6, 5, 2. in tabem resoluuntur cantharides P. 1, 35, 4.
- Tabescit sal Ca. 88, 1. tabescunt ficus in iure C. 12, 17, 2.
- Tabula literaria V. 3, 5, 10. ¶ tabula comitorum V. 3, 5, 18. 3, 17, 1. not. ¶ tabulae quibus ouilia consternuntur C. 7, 4, 5. tabulae, afferes etiam P. I, 40, 4 et 5. ¶ tabula agri modus P. lan. 10, 2. iugeralis. P. F. 9, 9. vinearum P. lan. 11. hortos vinearum dixit *Columella.* Hic, et P. F. 10, 1. significat aream non definitae magnitudinis. *Gesner.*
- Tabulare palati Veg. 3, 11, 4. Sic dici putat *Platnerus* V. C. os palati, quod praesertim in posterioribus partibus laminae in modum se habet. *Gesner.*
- Tabulatum disponere genera vitium P. F. 9, 11. per hortos dixit *Columella.*
- Tabulatum supile granario C. 12, 50, 3. in eo olea Ca. 3, 4. it. Ca. 55. Ca. 64, 1. suffumigatur C. 12, 12, 3. in tabulatum componere foenum C. 2, 22, 3. hinc semina de tabulato C. 2, 18, 2. tabulatis congerere res siccas C. 1, 6, 10. fumo recondenda glans C. 7, 9, 8. tabulata gallinarii C. 8, 3, 3. ¶ in vlmis quomodo instituantur C. 5, 6, 11. it. 23 et 24. Tabulata in arboribus sunt ordines ramorum,

- rum, de quibus ait poeta: *Af-
suescant summasque sequi tabulata
per vltimos: quem locum enarrans
Sernius, ait: Tabulata sunt ra-
mi effusiores, et in plana tenden-
tes, non ad altiora crescentes.
Sunt in arboribus ima, et summa
tabulata ramorum. Plinius docet,
tabulata vltimorum ab octauo pede
altitudinis dilatari in collibus,
siccisque agris, a duodecimo in
campestribus, et humidis BERO.*
¶ pro eo quod vulgo stratum, no-
stris etiam stratura. tabulata
tria, in vnae passae insolatione
C. 12. 39. 3. ita 12. 43. 2 it. 3
et 11. in oliuarum conditura
C. 12. 48. 3.
- Tacta. rectorio V. 3, 5. 3. 3, 9. 3.
vid. Tang.
- Taedians animal *h. e. nauseans,
fastidiens* Veg. 1, 17, 12. 4, 2.
4. 5. 67. 2.
- Taeniolis algae inuolura C 11, 3. 23.
- Tages Tyrthenus vates C. 10, 345.
*Ex Tagetis a Vicelio conuersis li-
bris inepta oracula graece prodidit
Ioannes Laurentius Lydus περι
μνηῶν p. 130. seqq. Verba sunt:
αὐτὸς γὰρ Βικέλιος ἔΨωμαῖος
ἐκ τῶν Τάγηςτος στίχων, (περὶ
ἢ καὶ Ἀπυλῆϊος ὕστερον πλατεῖ
καὶ ἑλευθέρω ποδὸς ἀφηγήσατο
λογῶ) ταῦτα ῥήμασιν αὐτοῖς
καθ' ἑρμηνείαν Φησί.* Quae si
comparet cum prooemio simillimi
argumenti: Βροντοσκοπιῆς
ἐφημέρου τοπικῆς πρὸς τὴν σελή-
νην κατὰ τὸν Ῥωμαῖον Φίγυλον
ἐκ τῶν Τάγηςτος καθ' ἑρμηνείαν
πρὸς λέξιν, quam cum Nigidii
Figuli Fragmentis edidit I. Rut-
gerhus Var. Lect. III. c. 16. p.
247 seqq. facile credes nomen
Βικέλιος mutandum esse in Βί-
γυλος. Certe utroque loco
idem Tagetis versuum interpres
intelligitur. De Nigidio tamen
Figulo finis dubitare non pati-
tur brontoscopij: ταύτην τὴν
ἐφημέρου βροντοσκοπίαν ὁ Νι-
γιδίος ἢ καθολικὴν ἀλλὰ μόνως
εἶναι τῆς Ῥώμης ἔκριεν. Τα-
getis libros de disciplina etru-
- sca versibus scriptos eosdemque
ab Apuleio oratione pedestri
redditos fuisse post Figulum
aut Vicelium, nunc primum a
Ioanne Laurentio discimus.
- Tagro monte Hispa. V. 2, 1, 19.
- Talea quid a clauo differat P.
Mar. 10, 11. Varr. 1, 40, 4.
*Gallis boutûre. taleae propius
stirpein recisae C. 4, 33, 4. taleis
confertitur salix C. 4, 31, 2.
morus P. F. 25, 28. oleaginae
vt adornandae et ferendae C. 5,
9, 2 et 3. taleae tripedanae Ca.
45, 1. oleares C. 11, 2, 42. Ve-
get. R. Milit. 4, 8. intercisi ex
validissimis arboribus cylindri,
quas taleas vocant.*
- Taleolae vitis C. 3, 17, 1. taleo-
las scillae sectas C. 12, 33, 1.
inulae C. 12 46, 2.
- Talioli in membris equi (al. cal-
culi) Veg. 4. 2, 1.
- Talibus humeris, *his versibus* C.
7, 3, 1.
- Talpae ne hortum infestent P. 1,
35, 10. P. Mar. 9, 1. vt ca-
pianitur P. Mar. 9, 4. *ubi rela-
tium eorum in aliis libris bis re-
fertur ad talpas, culpae librarii,
an quod etiam masculinum est, vt
damae? Gesner.*
- Talus. talo laeso remedia C. 6, 15.
venae de talis Veg. 6, 4.
- Tamarisci ex floribus mella con-
ficiunt apes P. N. 8, 1. tamar-
ricis C. 7, 10, 8.
- Tamarix. tamaricum fruteta C. 8,
15, 4.
- Tamdiu — quamdiu C. 12, 21, 2.
- Tamen et tantum saepius confusa
v. c. C. 12, 4, 4.
- Tanquam, *exempli causa* C. 3, 11,
5, 5, 2, 1.
- Tanagrici galli V. 3, 9, 6. galli-
nae C. 8, 2, 4 et 13.
- Tandem idem *ferc quod certe vel
minimum. colligendae tandem
aquae pluuiiali* C. 1, 5, 2.
- Tangenda planta fimo bubulo P.
Ian. 15, 16. *add. F. 25, 15. Apr.
8, 2. add. Τατα.*
- Taniacae pernac V. 2, 4, 10.
- Tanquam *vid. Tamq.*

- in Tantum deprimere, donec C. 3, 13, 9. cūnini tantum quod oleat Ca. 156, 3. cum in tantum refrixerit, quantum ne contactu corpus vrat C. 12, 24, 1. tantum, quantum vt C. 2, 11, 4. *I* tantidē emitur Ca. 22, 4. *I* tantundem an ablatino casu C. 6, 5, 3. *conf. ad* 12, 25, 3.
- Tarchon vates C. 10, 346. *no.*
- Tardipedi sacris iam rite solutis C. 10, 419. *b. e. post Vulcanalia de quibus* C. 11, 3, 18. *Κυληνοδίων* graece.
- Tarda ad crescendum V. 1, 41, 4. in crescendo V. 1, 41, 5.
- Tarentinus ager V. 1, 14, 4. Tarentina cupressus Ca. 151, 1. oues *i. e. Graecae* C. 7, 2, 3 et 5, 7, 4, 1. 11, 2, 35. P. N. 13, 5. lanæ V. 2, 2, 18. pira C. 5, 10, 18. Ca. 7, 4. porrum Ca. 8, 11, 14. nux vt fiat P. Ian. 15, 18. C. 5, 10, 14. Arb. 22, 3.
- Tarquenna V. 1, 2, 27.
- Tarquiniense Q. Fuluii Lupini V. 3, 12, 1.
- Tarsense pelagus C. 8, 16, 10.
- Tartara caelo praeposuit Proserpina C. 10, 272.
- Tartefiacos thyrsos C. 10, 370.
- Tartefida lactucam C. 10, 192.
- Tartesi litore Gades C. 10, 185.
- Taurae, vaccae steriles V. 2, 5, 6. ablegandae vel aratro domandae C. 6, 22, 1 *not.*
- Tauri olim *ιταλοι* C. 6 pr. 7. quando comparandi, et quibus signis probandi C. 6 20. P. Mar. 11, 4. *I* Taurus Statorum cognomen V. 2, 1, 10. *I* mons ad Syriam V. 2, 1, 8. *Vide etiam hippocentaurus.*
- Taxatio curae, aestimatio Veg. pr. 5.
- Taxi nocentes C. 9, 4, 3. *not. semine taxi gallinas multum impingnari tradit Albertus Veget. p. 457. ubi in Calabria praecipue venenosum esse ait.*
- Tebae, colles V. 3, 1, 6.
- Tectoria priua Ca. 11, 1.
- Tectorius, *a. uu.* Tectorium opus marmoratum V. 1, 57, 1. parietibus vt induendum P. 1, 11, 2. tectorijs expolita cubilia C. 8, 15, 5. calx quae aptior P. 1, 10.
- Tectura parietum fortis et nitida vt fiat P. 1, 25. *i. e. tectorii inductio.*
- Tectus. tectae oues V. 2, 11, 7. C. 7, 2, 3 et 4.
- Tedae clauus vel cuneus radicibus figitur *vid.* Clauus, Cuneus. per ardentem tedam candens seum instillatur C. 7, 5, 13. pinea C. 5, 10, 17. Arb. 24. *not.*
- Tegetes cannae C. 12, 50, 8. palmeae C. 5, 5, 15.
- Tegeticulae cannabinae in columbarijs V. 3, 8, 2. C. 8, 9, 3. tegeticulis subiectis V. 2, 11, 8.
- Teginina pedum C. 1, 8, 18 tegimine grani C. 10, 243. tegminibus opacare vitēs C. 5, 5, 15. C. 3, 10, 12. 9, 7, 4. *not.*
- Tegula. supra regulas in igne ponis Veg. 6, 19, 1.
- Tegumen ouis C. 7, 4, 4.
- Tegumentis defendi a frigore P. F. 24, 14. adumbrantur viae C. 11, 2, 61.
- Tela iogalis Ca. 10, 5 et telae iogales 14, 2. *vid. Pop. de instr. fundi c. 10. Nimirum totum textrinae apparatus intelligo, iugum, cui inuoluitur stamen, et reliquum regularum et florum instrumentum. Telam non opus modo quod textitur, sed ipsum etiam instrumentum notare, obseruauit Broukhuf. ad Tib. 2, 1, 66. Gesner. Cum textrinae et textoriorum instrumentorum antiquissimorum historiam nondum satis explicatam repperissem, iterum ad examen loca veterum scriptorum reuocare constitui. Quod si tamen rem omnem ad liquidum nondum potui perducere, eam tamen copiam huc me adduxisse spero, vt qui maiore otio et accuratiori textrinae artis scientia abundant, facile lectorum omnium votis satisfacere posse videantur, si disputationem denno ingressi fuerint. Vt ordine*

procedamus, vocabulorum ad textrinam pertinentium præcipua et maxime vsu loquendi frequentata interpretari conabimur; quo facilius eorum propria significatione cognita telam ipsam ordinare et detexere possimus. Primum videamus verbum *ordiri*, vnde *ordia*, *primaordia*, *primordia* ducta sunt, quae de cuiuscunque rei incipit vsurpantur; sed cui textrinae parti proprium sit verbum, qui explicaret, nondum reperi. Initium texendae telae antecedere id, quod verbo *ordiri* significatur, arguere licet ex loco Plauti Pseudol. 1, 4, 6. *neque exordiri primum, vnde accipias, habes, neque ad detexendam telam certos terminos.* Confirmare coniecturam potest locus Catonis de R. R. cap. 135. sect. 4. vbi *funem exordiri oportere* ait; *longum pedes LXXII.* a quo loco texendi similitudo maxime aliena est. Igitur commodissimum erit verbum *ordiri* et vocabulum *ordia* interpretari de eo textoris opere, quod Galli translato ad eos verbi vsu antiquo *ourdir* dicunt, cui operi inseruit machina *ourdissoir* appellata, quam nostri *Scheergiebe*, vt illud opus *scheeren*, *aufscheeren* dicunt; id est fila tramae ita deducere, partiri et alternare, vt iugo imponi et postea tela immisso inter alternantia tramae fila subtemine detexi possit. Maiores enim nostri *scheren* et *schieren* dixerunt, quod latini partiri, dispartiri et ordinare solent. A quo verbo deriuantur *Scheergiebe*, *Scheerkübe*, quam machinam alii *Scheervahme* vocant, *Scheerlatte*, *Scheergarn*, *Scheering* (i. e. trama deducta et ordinata) *Scheerkasten*. Originis graecae vestigia solus seruauit Hesychius, qui vocabulum *ὄρδημα*, ἢ *τολύπη* τῶν ἐρίων interpretatur. Quae glossa postulat vt deinceps de vocabulo

τολύπη dicamus, vnde deriuatum *τολυπεύειν* et *ἐκτολυπεύειν* frequenter Homerus vsurpat. Hesychio quidem *τολύπη* est *ἀγαθίδιον στήμονος ἢ ῥοδάνης* id est glomus tramae aut subteminis; idem *τολύπευμα* et *τολύπην* interpretatur. τὸ *κατασκευαστὸν ἐρίων* id est lanam apparatus. Sed experiamur, num aliunde accuratius notionem vocabuli inuestigare licet, quam ex Grammaticorum vagis præceptis. Existat locus in Aristophanis comici *Lystrata* 567 seqq. vbi mulieres gloriantur, se melius, quam viri solent, reipublicae negotia turbata et difficilia explicare posse. Quod qua ratione fieri posse censent, id vocabulis a re textoria et arte lanam purgandi, carminandi, in fila deducendi et ad tramam subtemenque apparatus summis vsae explicare conantur ὅσπερ κλωστής ὅταν ἢ ἡμῖν ἢ τεταραγμένος ὡς λαβῆσαι, ἐπενεγκῆσαι τοῖσιν ἀτρακτοῖς τὸ μὲν ἐνταυθι τὸ δ' ἐκέῖσε, ἢ ὡς καὶ τὸν πόλεμον τῆτον διαλύσομεν, ἢ τις εἰσὶν, διενεγκῆσαι διὰ πρῆσβειῶν τὸ μὲν ἐνταυθι τὸ δ' ἐκέῖσε. Est *κλωστής* a verbo *κλώθω*, (vnde etiam *Parcarum* vna *Clotho* vocatur) quod filum nendo ex colo deducere significat. Aliud enim filum perfectum in fuso est, vt ait Apuleius de Mundo, aliud torquetur in digitis; quod colo nondum tractum est subactumque cura digitorum, id futuri et sequentis seculi posteriora in fabula *Lachesi* assignat. In graeco exemplo, quod Apuleius interpretatus est, legitur: *νήμα ἀτρακτι τὸ μὲν ἐξείργασμένον, τὸ δὲ μέλλον, τὸ δὲ περιστρεφόμενον.* Grammatici *κλωστήρα* interpretantur *ἀτρακτον* et *νήμα* id est fustum et filum. Apud Aeschylum *Choeph.* 505. *κλωστήρα λίνον* est pro *κλωστὸν λίνον* filum lineum.

Ex Euripide λίνυ κλωστήρα περιφέρει laudat Pollux VII. sect. 31. vbi tamen optimus Codex περιφερῆ habet. Idem X. sect. 125. inter instrumenta gynaecei post ἄτρακτον et σπόνδυλον nominat κλωστήρα. Ipse Aristophanes in Ranis versu 1390. λίνυ μεστὸν ἄτρακτον εἰλίσσυσσα χεροῖν κλωστήρα ποίησα, ὅπως κενφαίως ἐς τὴν ἀγορὰν φέρωσ' ἀποδοίμαν' vbi glōmum vertunt interpretes. Apud Plutarchum de serā numinis vindictā p. 58. ἀναλαμβάνοντες αὐτῆς ὅσπερ ἀρχὴν κλωστήρος ἐν σκοτεινῷ καὶ πολλὰς ἐλιγμὸς καὶ πλάνας ἔχοντι τῷ λόγῳ καθοδηγῶμεν αὐτῆς glomeris initium interpretantur. Esse autem κλώθειν non simpliciter filum deducere, sed fila plura iungere et iuncta deducere, arguas licet ex proverbio apud Synesium Epist. 57. vbi magistratum civilem sacerdotio iungere ait idem esse ac si quis velit κλώθειν τὰ ἀσύγκλωστα. Geminum etiam filum indicant verba Aristophanis in κλωστήρι fuisse inuolutum; qui si fuerit turbatus, aliud (intelligo filum) alteri fuso, aliud alteri induci, atque ita omne opus retractari. Itaque κλώθειν dici videtur femina, quae fila pluribus fuis deducta inuoluit gyrgillo, (Isidorus enim 20. c. 15. gyrgillum interpretatur instrumentum, quo fila reuoluuntur vel rhombo, Scherzgiebe. Κλωστήρ autem esse videtur summa filorum, gyrgillo inuolutorum, postea a relae iugo suspendenda et detexenda. Opinionem inprimis firmare videtur τρίκλωστος ἐπισπαστήρ βόλυ id est ἐπισπαστρον aucupis in Epigrammate Antipatri Sidonii Analect. II. p. 10. qui idem cum τριμίτῳ esse videtur. Antipater tamen Sidonius Epigrammate 22. fufum filii deductorem vbi nominat: ἡλακάταν

ἐργάτιν νήματος addit filii epitheton ἐκλώστη, quo nihil aliud nisi bene deductum significare voluisse videtur. Idem Epigr. 26. fufum (ἄτρακτον) vocat κρηβαρέοντα πολυροῖβδητον propter additum capiti verticillum, postea κλωστήρα εὐδρομον στρεπτὰς ἀρπεδόνας id est celcrem torti filii deductorem. Apollonius item Rhodiū IV. 1062. κλωστήρα ἐλίσσει de fuso ipso seu filo deducto dixit. Eodem vocabulum sensu accipere nos voluit, qui, narrante Plinio 7. c. 56. Closterem filium Arachnae fusos in lanificio inuenisse tradidit. Denique apud Iosephum Antiquit. III. c. 8. verba ἐκ βύσσου κλωστής Hieronymus in Epistola ad Fabiolam de bysso retorta interpretatus est. Locus Luciani in Dial. Meretr. 6. νῦν μὲν ὑφαίνουσα, νῦν δὲ κρόκην καταγύουσα ἢ στήμονα κλώθουσα illud certe demonstrat, vocabulum κλώθειν, quippe a κλάω, κλώ deductum, proprie de filo staminis torquendo dictum fuisse. Idem in altero loco, infra, vbi de lana catenda sermo erit; asserendo, κρόκην στρέφειν et μίτρον κλώθειν dixit. Sequuntur in poeta, quae lanae apparatus tangunt: Πρῶτα μὲν ἐχρῆν ὅσπερ πόκην ἐν βάλανείῳ ἐκπύουνας τὴν οἰσπώτην ἐκ τῆς πόλεως ἐπικλινῆς ἐκαβδίσειν τῆς μοχλιτρῆς καὶ τῆς τριβόλης ἀπολέξαι, καὶ τῆς γε συνισταμένης τύτους καὶ τῆς πιλῶντας ἑαυτῆς ἐπὶ ταῖς ἀρχαῖσι διαξῆναι καὶ τὰς κεφαλὰς ἀποτίλαι. Primum lana succida purgari sordibus dicitur, dum balneo mergitur et eluitur; deinde per cratem virgis caeditur et simul duriores pili (τριβυλοὶ) eliguntur. Vellera quae eluuntur nequam calidam, hodieque gallici textores balneum (Bain) vocant. Cum virgis caeduntur, quod interdum bis fit, antea

quam lana eluitur, atque iterum posteaquam purgata fuit, quo molliora incumescant simul, dum emundantur, aut lecto restibus intenso aut crati imponuntur, quemadmodum demonstrat Tabula I. operis Gallici de arte Textoris pannorum laneorum. In Aristophanis igitur loco veterem lectionem ἐπὶ κλίνης ἐκραβδίσειν praefero ei, quam viri docti receperunt, cum in caedendis velleribus inclinatio lecti, aut cratis aut mensae, ubi expansa iacent, plane nihil referat; contra locus ipse et machina, cui imponuntur, qualis sit refert. Vellera aqua calida eluere mulieres idem comicus poeta repetit in Ecclesiâz. 215. πρῶτα μὲν τάρια βάπτουσι θερμῶ. eadem in lecto expansa purgari confirmat in Lysistratae versu 733. ubi de lana Milesia domi relicta mulier: ὅσον διαπετάσασα ἐπὶ τῆς κλίνης μόνον. Est alius eiusdem poetae locus apud Pollicem 7. sect. 64. ἀνήσω κροῦδα μαστιγυμένην ubi μαστιγυμένην corrigo de serua interpretatus, quae virgis caesa (ἐκραβδίσει μαστιγυμένη) dicitur ridicule floccos emittere, vel uti lana caesa virgis mollietur et floccos explicat. Quae sequuntur in poeta, lanam carpendam (zurpfen, rausfen) tractimque vellendam spectant. Scholia graeca τὰς συνισταμένους καὶ πιλῆντας εαυτῶς, cum de lana proprie dicuntur, ita explicant: συμπεπλεγμένους ὡσπερ πολλάκις τὸ ἕτερον τῶ ἐτέρῳ κολλῶται ἐρίῳ, καὶ διαχωρίζουσιν αὐτὰ ἀπ' ἀλλήλων. Verbum διαξάειναι ita interpretantur: διαλύσαι τῶν γὰρ ἐρίων οἱ μαλλοὶ ἔχουσι τὰς κορυφὰς (τὰ ἄκρα) περιλημένας καὶ ἐπὶ τειθεῶσι, διαλύεται ὁ μαλλός' ubi μαλλός nihil aliud nisi πόκος ipse, id est vellus apud Graecos vellendo oui detractum, esse vide-

tur. De opere carendae lanæ (Krempeln) sequitur. εἶτα ξάειναι εἰς καλαθίσκον κοινὴν εὐνοίαν ἅπαντας, ἀταμιγύνοντας τὰς τε μετοίκους καί τις ξένος ἢ φίλος ὑμῖν καί τις ὀφείλει τῶ δημοσίῳ καὶ τὰς ἐγκαταμίξαι, quae postrema verba Scholia interpretantur: ἐπιτόμως ποιῆσαι αἱ γυναῖκες γὰρ ἐργασόμεναι ἀφ' ἐκάστη ἐρίῳ λαμβάνουσιν ἐπι καὶ μιγνύουσιν ἄλλοις. Scilicet ubi veltis varii coloris detexenda est, lanæ etiam variis coloribus tinctæ vellera, antequam carminentur, inuicem miscentur, postea lanæ ita mistæ in quasillos carminata et deducta reponitur. Instrumenta quibus lana caritur vel carminatur ξάνιον et κτένιον vocantur graecè, latine carmen a caendo. Varro de L. L. 6. p. 75. Cavere a cavendo. quod eam tum purgant, ac deducunt. ut careat spurcitia: ex quo carminari tum dicitur lana, cum caret eo quod in ea est nequam. Vtrumque instrumentum respicere videtur Claudianus contra Eutropium II. 382. doctissimus artis quondam lanificæ, moderator pectinis vnci. Non alius lanam purgatis sordibus aequè praebuerit calathis; similis nec pinguis quisquam vellera per tennes ferri producere rimas. Pectinem vncum Gesnerus rectè interpretatur illud instrumentum, quod mille paruos ex aciculis vncos tabulae aut corio affixos habet, inter quos tractæ lanæ explicantur, Krempel, Kardetsche. Idem huc refert locum Iuuenalis Satir. 7. 224 qui docet obliquo lanam deducere ferro. Deinde rimas ferri interpretatur genus pectinis illud, quod nostri Kämme, Hechelnen vocant, cuiusque ope lanæ discriminantur et in fila longa diducuntur. Philippus Epigrammate 18 pectinem lanificum vocat κτένα κοσμοκόμην i. e. quo comæ lanarum ordina-

ordinantur. Plinius 8. sect. 56. aliud nobis lanifici pectinis genus narrat: *Ipsum animal, inquit, (erinaceus) non ut remur plerique vitae hominum superuacuum est: si non sint illi aculei, frustra vellerum mollitie in pecude mortalibus data. Hac cuncte expoliantur vestes. Magnam fraudem et ibi Incurum monopolio inuenit, et nulla re crebrioribus senatusconsultis nulloque non principe adito querimoniam provincialibus.* Ad quem usum refert Harduinus in Codice libr. 4. tit. 59. simile Zenonis edictum de monopolio: *Iubemus ne quis cuiuscunque vestis vel piscis vel pectini forte aut echini — monopolium exerceat.* Sed cum ad poliendas vestes adhiberi dicatur cutis aculeata, pertinet eius mentio potius ad artem fullonicae. Operam carendae lanae eiusque usum optime declarat locus Luciani in Fugitivis c. 12. *ἔρια ξαίνειν ὡς εὐεργὰ εἴη ταῖς γυναιξὶ καὶ εὐμήρυτα καὶ καταγάγοιτο εὐμαρῶς ὁπότε ἢ κρόκην ἐκείνην στρέφοιεν ἢ μέτον κλώθοιεν.* Denique poeta de coloniis Atticis publicae rei vna quasi textura comprehendendis: *καὶ νῆ δία τὰς τέ πόλεις ὁπόσαι τῆς γῆς τῆς δ' εἰσὶν ἀποικοί, διαγιγνώσκειν, ὅτι ταῦτ' ἡμῖν ὡσπερ τὰ κάταγματα κείται χωρὶς ἕκαστον κατ' ἀπὸ τῶν πάντων τὸ κάταγμα λαβόντας δεῦρο συναγεῖν καὶ συναθροίζειν εἰς ἓν, καίπειτα ποιῆσαι τολύπην μεγάλην κατ' ἐκ ταύτης τῷ δήμῳ χλαῖναν ὑφῆναν.* Est vero κάταγμα a verbo *κατάγειν* derivatum, id quod latine *tractum* dicitur. Grammatici vocabulum interpretantur *κατασπάσματα* et *μηρύγματα*. Locus Tibulli I, 6, 80. *tractaque de piceo vellere ducta putat docet, etiam de lana nondum purgata aut carminata dici; quanquam lectio eius loci mire a libris*

scriptis variatur. Varro apud Nonium proprie tracta de lana carminata et putata dixit: *denique etiam suis manibus lanam tracta ministrasset insectori.* Quod graeco proverbio *εἰς πῦρ ξαίνειν* dicitur, Lucretius V. 377. *in ignem lana tractatur* interpretatus est. Sed de tractis postea ex Platone accuratius dicitur. Quod efficitur ex tractis laneis, graece vocatur *τολύπη*, interpres latinus Aristophanis *lanitium* vertit. Eustathius in Commentariis Homericis *κατεργασμένον καὶ ξανθὸν ἔριον καὶ ἀσκηθὸν εἰς τὸ κλωσθῆναι.* p. 1414. ubi si *κλωσθῆναι* nere interpretaris, *τολύπη* erit *glomus* (*σφαῖρα ἐρίων* ut idem ait p. 1336.) lanarum carptarum, carminatarum et ad nendum praeparatarum. Ita Dioscorides 5. c. 85. comparat corpus pompholygis metallicae cum bulla aqua; *ὑστερον δὲ πλείονος τῆς αὐξήσεως συμβαινύσης ἐρίων τολύπαις ἀφομοιοῦται.* Sophocles apud Pollucem 7. sect. 32. taenias dixisse fertur *ὀλοστημύνης τολύπας*, quas interpretor ita vocatas, quoniam plurimum tramae parum subteminis insumitur taeniis texendis. A similitudine glomeris lanarum transtulit ad porra in buccellam conglobata Eubulus comicus apud Athenaeum XIII. p. 571. *τῶν πράσων ποιούμεναι τολύπας ἑσάττον τὰς γνάθους.* Agathias historiae libro V. p. 167. *καλωδίους καὶ τολύπαις τῆς καλάμβης ξυνδήσαντες κώμους πολλὰς ἀπειργάσαντο* cum dixit, *τολύπην* intelligere nos voluit vinculum laneum ita ut saepe *μαλλὸς* vsurpatur. Ductum inde verbum *τολυπέειν* metaphorice de dolis insidiisque dicitur ut *πλέκειν* et latinum *nectere*, texere; cum proprie sit *lanam glomerare in orbem*, ut ait Ovidius *Metamorph. 6, 19. ἐκτολυπέειν αὐ-*
ειν

tem metaphorice idem quod extricare rem difficilem et laboriosam dicitur. Haud scio igitur an recte auctor Etymologiae magni, vbi πολυπέειν interpretatur inter alia ἀδροίσειν, addat: ἀπο μεταφορᾶς τῶν τὰ ἔρια ἐργαζομένων καὶ δεσμεύοντων αὐτά. nisi voluit forte orbem lanarum glomeratos ex variis tractis colligari, colligatosque lanificis tradi aut appendi.

Sed ipsa tracta antequam glomerarentur in orbem (τολύπας) a floecis purgabantur, quod κροκιδίσειν κατάγμα dixit comicus Philyllus apud Pollucem 7. sect. 29. Est locus in Epigrammate Philippi No. 18. vbi τολύπη de filorum glomere dente aequatorum dici videtur; qualis enim, in quo feruari solebat lana et fila dicitur iunco textus: ὄν ποτ' ὀδόντι ἐπλήρη τολύπη πάσα καθαιρομένη; Sed dens, quo τολύπη purgari dicitur, non est hominis, ut apud Catullum Argonaut. 315 legitur: atque ita decerpens aequabat semper opus dens, laneaque aridulis haerebant moisa labellis: et apud Albinouanum in Maecenatem Elegiae versu 74. lenisti moisu lenia fila parum. sed est dens pectinis reclusi aut curvusi, quo lana caritur. Itaque manet ea vocabuli notio, quam antea demonstrauimus, et decet ex vsu satis cognito atque exemplis approbato interpretari loca dubia, veluti in Epigrammate Antipatri 26. vbi calathus dicitur custos staminis (στήμονος ἀσκητῆ) et τολύπας, vbi subtemen nominandum expectabas. Est apud Hesychium locus: ἔδ' ἐτρύπησε κρόκην, ἔδ' εἰργάσατο ex poeta aliquo excerptus, vbi quid poeta κρόκην τρυπᾶν dixerit, non est manifestum, quamuis Grammaticus explicare voluerit. Nec magis est explicatu facile, quod idem an-

notauit: διακονίς. ἐπὶ ὑφῆς ἱματίου ἀνωμάλι οὐ φαμέν κρινίσειν καὶ ἀνδρωπος ὁ μὴ πυκνός. Videtur κρινίσειν esse contrarium τῆ παθῆν, quoniam textrura διακονίς metaphorice etiam hominem non πυκνόν significare dicitur; quemadmodum σπάθημα φρενῶν apud Suidam est λυκνωμα. Vide quae dixi in Lexico Graeco sub voc. διακονίς. Huc accedat Hesychii πευκάνα, πευκονία, ἰστῦ παρὰ πλεγμα τροχιαί. Idem πέρικανα, τὰ ἰστῦ παραπλέγματα. Artem quae fila tramae et subteminis deducit Plato στημομητικὴν et κροκονητικὴν vocauit, vbi simul, qua re discrepet trama a subtemine, egregie docuit. Locus est in Politico sect. 23. p. 152. ed. Fischeri: Δοκῆς γὰρ μοι τὸ περὶ τὴν τῦ στήμονος ἐργασίαν λέγειν στρεπτικόν; ἢ μόνον, ἀλλὰ καὶ κρόκῃς ἢ γένεσιν ἀστροφόν τινα αὐτῆς εὐρήσαμεν ἡδαιώς. τῶν περὶ ξαντικὴν ἐργων μηκυνθῆν τε καὶ σχὸν πτάτος λέγόμεν ἕνα κατὰ γὰρ τι. Τῆτι δὲ τὸ μὲν ἀτράκτω τε στραφέν καὶ στρεφὸν νῆμα γειόμενον στήμονα μὲν φάσι τὸ νῆμα, τὴν δ' ἀπερδύνθησαν αὐτὸ τέχνην ἕνα στήμονητικὴν. Ὅσα δὲ γ' αὐτὴν μὲν συστροφὴν χαυρὴν λαμβάνει τῆ δὲ τῦ στήμονος ἐμπλέξει πρὸς τὴν τῆς γνάφως ὀλκὴν ἐμμέτρως τὴν μαλακότητα ἴσχει, ταῦτ' ἄρα κρόκην μὲν τὰ νηθέντα, τὴν δ' ἐπιτεταγμένην αὐτοῖς τέχνην κροκονητικὴν φῶμεν. — τὸ γὰρ συγκριτικῆς τῆς ἐν ταλασιουργίᾳ μόριον ὅταν εὐδυπλοκίᾳ κρόκῃς καὶ στήμονος ἀπεργάξηται πλέγμα τὸ μὲν πλεχθῆν συμπαρ, ἐσθῆτα ἐρέαν, τὴν δ' ἐπὶ τῶν τέχνην ὅσαν προσαγορεύομεν ὑφαντικὴν. Hic Plato non solum lucide artem laneae vestis texendae descripsit, sed staminis vel tramae et subteminis discrimen etiam aptissime enarrauit

rauit vsunque fullonicae artis adiunxit. Lanam nempe textam non ea longitudinis et latitudinis mensura, qua nos, veteres textores vendebant vel mulieres opera sua elaborabant, verum ubique vestium nomine veniunt texta quaecumque a scriptoribus vetustis appellantur, quoniam in tela vna modo vestis ad antiquam illam simplicem et fere quadratam formam composita tota simul detexebatur ita, vt ex tela descendente et a fullone apparatam induere vir aut femina statim possit. Staminis naturam firmiorem quippe nendo magis torti dixit; nostri *drell* vsurpant filum eiusmodi; contra subtemen crassius et mollius id est minus tortum est. Fulloniae artis est subteminis mollioris pilos minus tortos extricatos crispare; quem effectum Plato *όλκην* vocat. Denique *τραχτα* seu *κατάγματα* omnium clarissime definit, ita vt appareat, esse, quae nostri *Floeten*, Galli a forma varia *Ploques*, *Loquettes*, *Volits* et *Boudins* vocant. Atque hinc demum apparet, quomodo Hesychius verbum *πλατύνειν* per *μηρύειν* explicare p̄ruerit. Stamen tenue et laeve graece *εξεσμένον* dici ab Aristophane annotat Pollux 7. sect. 32. vbi intelligi stamen earum vestium puto, quae bilices texuntur, et stamen non villosum et crispum, vt panni (*Tücher*) habent, sed laeue et tenue ostendunt, quod genus Galli *Serge*, *Etamine* et aliis nominibus appellant. Hinc interpretari licebit Homericum locum Il. 14, 179. vbi Iuno induta inducitur veste (*εανῶ*,) *ὄν οἱ Ἄσθῆνη ἐξυσ- ἀσκήσασα, τίθει δ' ἐν δαίδαλα πολλά*, id est variegata, quam Minerva texuerat laeui et tenui stamine. Apollonius enim recte interpretatur: *λεπτῶς κατεργάσατο ὑφάνασα*,

Haec sunt vulgatissima filorum nomina, quae Latini ad formam Graecorum finxerunt. Stamen enim et *στήμων* dicitur, quod in tela perpendicularis iugo suspensum stat erectum; quae de re paulo post copiosius dicetur. Subtemen pariter ad Graeci, *εφυφή* imitationem dixerunt. Pollux ex Platone *εφυφήν* laudauit 7. sect. 30. sed is de Legibus libro V. p. 220. Bipont. *ἐκ ἐκτῶν αὐτῶν οἰόντ' ἐστι τήν τε συνυφήν καὶ τὸν στήμονα ἀπεργάζεσθαι*. Pergit in natura vtriusque filii ad mixturam virtutum politicarum transferenda: *διαφέρειν δὲ ἀναγκαῖον τὸ τῶν στημόνων πρὸς ἀρετὴν γένος· ἰσχυρόν τε γὰρ καὶ τινὰ βεβαιότητα ἐν τοῖς τρόποις εἰληφός, τὸ δὲ μαλακώτερον καὶ ἐπιεικία τινὲ δικαίᾳ χρώμενον*. Ex latino verbo *subtexere* factum *subteximen*, *subtemen* recte docuit Salmásius, qui simul idem graece *ρόδάνην* vocari admonuit. Antiquiorem auctoritatem ignoro *Batrachomyomachia*, vbi versu 182. *ἐκ ρόδάνης λεπτῆς* est. *Κρόκα* Hesiodus dixit pro *κρόκην*, vbi vestem frigori hiberno defendendo parare docet: *στήμονι δ' ἐν παίρω πολλὴν κρόκα μηρύσασθαι*. vbi verbum postremum significat tractum maius subtemini impendi, quo villosior vestis detexatur. Discrimen staminis et subteminis docet locus Hieronymi ad Demetriadem: *Habeto lanam semper in manibus vel staminis pollice fila ducito vel ad torquenda subtegmina in alueolis fusa vertantur*. vbi Casaubonus ad Persium p. 198 malebat non sine causa legi: *subtegmimis — stamina*. Haec enim posteriora magis torquentur. Ceterum memorabilis est locus propter alueolorum mentionem in quibus fusi vertuntur. Fusi genus singulari re arguit argumentum legis paganae

paganae a Plinio 28. sect. 5. positum: ne per itinera ambulantes torqueant fusos aut omnino detectos ferant. Fuisse igitur simile genus suspicor ei, quod in Westphalia ambulantes et pascentes sequitur proiciendum et in terra trochi instar circumvertendum. Superfunt de filis telae vocabula duo ἤτριον et πηνίον cum deriuatis inde verbis, quorum notionem nunc eruere atque illustrare conabimur. Πήνη et forma diminutiva πηνίον esse subtemen voluit iam olim Salmasius; qua vero re a κρόκη discrepet, inquirendum superest. Adiuuabit nos Hesychius, qui πηνίον interpretatur πανέκλιον ἢ ἄτρακτος εἰς ὃν εἰλεῖται ἡ κρόκη. Suidas in eadem glossa habet ἐν ᾧ εἰλεῖται. Antiqui Homeri interpretes vbi πηνίον ἐξέλεσσα Iliadis ψ interpretantur, εἰλημα κρόκης esse affirmant. Panucium, quo vocabulo vtitur Hesychius, est a pano, quod ipsum ex graeco translatum Nonius grammaticus interpretatur: *Pannus est trammae inuolutum, quod tunc rotundumque est, quem diminutive pannucium vocamus.* Isidorus 19. c. 29. *panucla vel panulia trammae inquit, inuolutum, ex quo panni texuntur.* Hinc sua duxisse videtur Vgutio grammaticus apud Cangium in Glossario: *Pannulula nanicula textricium, quia eius discursu panni texuntur.* Esset igitur instrumentum, quod Galli *Navette*, nostri *Schütze*, *Schifgen* vocant, cui fusi genus versatile cum subtemine, Galli *sépoule*, nostri *Wesfelpule* appellant, inferitur. Varro de L. L. 4, p. 29 *Pannus Graecum, vbi ea facit pannucium, dictum a pano et voluendo filo.* vbi viri docti certant *panucium* an *panucium* sit scribendum. Hoc quidem dubitari non potest, Varronis etymologiam du-

ctam esse ex graeco πῆνος, quod filum interpretati sunt, et εἰλεῖν, vnde πηνίον aliqui εἰλημα κρόκης esse voluerunt. Parum igitur nos locus Varronis adiuvat. Esse panum aliqua in re diuersum a subtemine, docet etiam locus Lucilii apud Nonium, vbi est: *Foris subteminis pannus.* In epigrammate Leonidae Tarentini No. 8. in Analectis Brunckianis, mulierculae pauperes artis suae instrumenta deae dedicant, vbi post radium, qui dicitur discernere ἤτρια, (τὰν ἄτρια κριναμέναν κερκίδα) nominantur τὰ τροχαῖα πανία, dórica dialecto. Sequuntur κερτάστῆς τῆσδε ποτιρογέας, vt apud Suidam scriptum est, κερταστῆς habet Codex Vaticanus; cuius in locum Reiskius καὶ ῥίσκος περιῤῥογέας, Brunckius cum Salmasio κερταστῆς — περιῤῥογέας substituit; quanquam hic instrumentum textorium ἐργαστῆς dictum ignorare se confessus sit. Tertium instrumentum textrinae Leonidas σπάδας εὐβριδεῖς nominat; de quibus infra dicetur. In altero Leonidae epigrammate No. IX. fusus qui stamen torquet, ἄτρακτος αἰεδίνητος μίτοεργος vocatur, radius autem quo subtemen inter decussata trammae stamina inductum percucitur, κερκὶς πέπλων εὐάτριος ἐργάτης. Quae simul ex Leonidae carminibus quanquam loco alieno addere volui breuitatis studiosus, ne postea, vbi de vocabulis istis diceretur, pluribus ea de re verbis opus sit. Iam ex locis allatis satis constare videtur, πηνίον esse filum subteminis fuso inuolutum, qui inter decussata trammae fila huc illuc cum comitat, et filum immittit; quae fuit iam olim Salmasii opinio, in argumento χρυσοπήνη et ex Euripidis Orestae 837. χρυσοπήνητα Φάρσα, εἰς

vestes aureo subtemine, afferens. Videamus tamen an huic interpretationi reliqua etiam loca conueniant. Interpretationem Grammaticorum, qui fufum cum inuoluto subtemine interpretantur πηνίον, manifestus Theophrasti locus Hist. Plant. 6. c. 4. confirmat, vbi cuculi agrestis caule seminae vsae dicuntur pro fuso inuolucendi subtemini: διὸ καὶ πηνίοις ἐνιαυτῶν ἀρχαίων ἐχρῶντο, γυναικῶν, vt aliae attractylide ad fufos stamininum (ἀτρακτός) utebantur, auctore Dioscoride 3. c. 107. Plinius cnicum Theophrasti cum attractylide confudit et πηνία pessime colunt, est interpretatus 21. cap. 15. Fuso supremo additum vncum Plato Reipubl. X. p. 327. ἀγκιστρον vocat, vt hoc obiter moneam. Hesychius enim πήνος etiam ὑφάσμα, textum interpretatur, et deriuatum inde verbum πηνόμενον per vsitatum πηνιζόμενον, addens τριβόμενον. Item Phorius in Lexico πήνομεν, πηνιζόμεν, τριβόμεν habet. Suidas πηνίσματα, ὑφάσματα, interpretatur ex Aristophanis Ranis 1349. vbi aranearum telae ιστότονα πηνίσματα vocantur. In eadem fabula versu 586. vtitur verbo ἐκπηνιῖται metaphorice pro euoluet, extricabit, expediet. Scholia tamen graeca annotant, alios libros scriptum habuisse ἐκποινιῖται a verbo ἐκποινίζω; addunt: vulgarem lectionem repetendam esse a similitudine τῶν τήν κρόκην μηρομένων εἰς πηνία i. e. qui subremen in pannuclam trahunt, deducunt. Alius scholiorum auctor habet: ἐξέλκυσαι ἀπὸ τῷ πηνίη. Homericum πηνίη ἐξέλκυσαι addens postea: ἢ ἐξάξει ἀπὸ μεταφορῆς τῆς κατὰ μικρὸν ἐκ τῷ σκόληκος ἐξαγομένης πήνης. Quae de verme inseruntur, spectant vocabulum πηνίον, quo Aristophanes oliui in altera Nubium

Editione de vermiculi genere vsus fuerat, vt cum Photio annotauit. Suidas; quocum si compares locum Aristotelis H. A. V. c. 19. πηνίον vna et ὑπερον ad erucarum genus, fila ex corpore suo deducuntium, bombycis et araneae instar pertinere videbis. Eundem Aristophanis locum Hesychius respiciens verbum, de quo dubitamus, ἐκμηρῶσεται interpretatur. Epigramma 26. Antipatri Sidonii fufum dicit auctorem torti staminis et subteminis: κλωστῆρα στρεπτᾶς εὐδρομον ἀρπεδόνας καὶ πήνας. Est in Anthologia locus, vbi paupercula μίσθια πηνίσματα πενιχροῖς σπαθίοις κρῦει i. e. mercede πηνίσματα spatha percutere dicitur, vbi rectius subremen quam flamen interpreteris. Verbo ἀναπηνιζέσθαι vtitur Aristoteles H. A. 5. c. 19. vbi de bombyciis, id est glomeribus sericeis a verme aliquo contextis loquitur: τὰ βομβύκια ἀναλύσει τῶν γυναικῶν τινες ἀναπηνιζόμεναι κᾶπειτα ὑφαίνουσι. Gaza in silum deducunt, verus versio ex graeco facta carminantes interpretatur verbum graecum, quod ex Aristotele repetiit Basilius Homilia VIII. in Hexaemeron p. 109. rectius Plinius II. sect. 26. prima eas redordivi rursusque texere inuenit Paimphila. Idem 6. sect. 20. de Serum lanicio seu serico: unde geminus feminis nostris labor redordiendi fila rursusque tendi. Est igitur ἀναπηνιζέσθαι resolvere fila, a verme laruae suae circumuoluta, vt fila subteminis fuso circumuoluta seruantur in calathio. Hinc Theocritus Idyll. 18. versu 32. vbi matrem familias peritam Helenam describit poeta: ὅτε τις ἐν ταλάρῳ πανίσδεται (i. e. πηνιζέται) ἐργα τοιαῦτα, ὅτ' ἐν δαιδαλέῳ πυκινώτερον ἤτριον ἰστῶ κερκίδι συμπλέσασα μακρῶν ἔταμ' ἐκ κελόντων. vbi vide:

vides, *πηνίσεσθαι* dici de opere lanam aut carentium, aut nentium et fila deducentium: quae deinde in calatho reponantur; *ἤτριον* contra dici de filo e telae iugo suspensio, quoniam radio seu pectine percuntur. Dicitur ipsum *ἤτριον* densum *πυκινόν*; unde *λεῖον καὶ τὸ λεγόμενον εὐήτριον ὕφασμα* apud Platonem Politic. sect. 48. p. 202. ubi dubitari potest, nisi vocabulum *λεῖον* interpretationem alterius *εὐήτριον* esse voluerit ipse Plato, ut credidisse videtur Herodianus grammaticus a Pierfano editus p. 463. qui *εὐήτριος χιτῶν ὁ λεπτός καὶ εὐύφης*, Suidas in Platone *εὐήτριον*; *εὐύφες ἔνδυμα*, Scholia Augustana, a Fischerō comparata, *ὑμενωδες ἔνδυμα*, vestem membranae instar tenuem interpretantur Themistius Oratio. XX. p. 237. *χιτῶνα λεπτόν καὶ εὐήτριον* iungit ut Platon; *στρώμην εὐήτριον* habet Pollux X. sect. 42. Hesychius doricum *ἄτριον* explicat per *ὑφος λεπτόν*. De textae telae genere aliquo dici *ἤτριον*, allato Platōnis loco in Phaedro p. 366. ed. Bipont. docere voluit H. Stephanus, ubi est de praecipis rhetorum antiquorum: *ἴδε καὶ συ, εἰ ἄρα καὶ σοφαίνεται διεστηκός αὐτῶν (τῶν λόγων) τὸ ἤτριον. ὡσπερ ἔμοι.* Si *εὐήτριον ὕφασμα* est laeue vel tenue vestimentum, vix poterit *ἤτριον* in Platone esse textae telae genus, quod addito *διεστηκός* in vitio ponatur. Contra mihi Plato dicere videtur praecepta istorum rhetorum male contexta argumentis minimeque inuicem apta cohaerere sibi videri veluti telam male pectine densatam, quae stamina singula inspectanti monstrat. Nec me tamen latet, Hermiam in Scholiis Mstis ad Platonem *ἤτριον* interpretari τὸ *εὐύφες ἱμάτιον καὶ ἀραιόν, ἀ-*

περ φαίνεται μὲν εὐύφες τῷ δὲ κατανοῦντι διεστηκός ἐστι καὶ ἀραιόν καὶ ἔκ' εὐπαγές ἀλλὰ ταχέως διαρῆγνύμενον. Timaeus etiam in Lexico Platonico τὸ τῷ ὕφασματος πλέγμα interpretatur; quibus fidem equidem nullam adhibeo. Non magis me mouet Erotiani auctoritas in Glossario, qui ex Hippocrate positum *ἐξητριάσειν* de vino saccato vel colato per lineum tenuem saccum, *ἤτριον*, interpretatus est. Locus enim Hippocratis hodie non exstat, et saepiuscule Erotiano accidisse scio, ut falsas lectiones aut probas minus recte interpretaretur. Maneo igitur in ea sententia, quae ex locis scriptorum allatis facile deducitur, fila tramae seu stamina tenuia laeua et bene torta graece *ἤτριον* et vestem inde confectam *εὐήτριον* laeuem, tenuem et densam dici, nisi potius, si quidem ab *ἄτρεσθαι, ἄσεισθαι*, ut a *διάσεισθαι, διάσμα*, derivare volueris, fila tramae per pectinem traiecta et a iugo suspensa omnia *ἤτρια* vocata fuisse videantur. Ceterum adinonebo lectorem, Gallicos artifices vocabulum graecum *πῆνος, πηνίον* ad aliam textrinae partem tractum et in *penne* mutatum adhibuisse. Latinum *pannus* multifariam etiam ipsum dicitur quanquam in Lexicis nondum satis eius notiones omnes explicatae sunt. Est in Euripidis Hecuba locus versu 466 seq. ubi chorus de croceo Mineruae peplo, seu crocota veste, quae Mineruae quotannis offerebatur Athenis et a virginibus sorte electis texebatur: *ἢ Παλλάδος ἐν πόλει τὰς καλλιδίφρου Ἀθοναίας ἐν κροκέω πέπλω ξεύζομαι ἄρματι πῶλως ἐν δαιδαλείαισι ποικίλης ἀνδροχρόκοισι πῆναις.* ubi *ἀνδροχρόκοι πῆναι* non differre videntur a *κροκέω πέπλω*, adcoque

eoque exinde de significatione vocabuli πήνη nihil confici potest. Ineptissime quidem illi Interpretes, qui Scholia graeca secuti ἀνθόροκος a κροκή derivantes vocabulum de variegato subtemine explicare maluerunt. In Euripidis Phoenissis pari absurditate veteres Interpretes graeci στολίδα κροκόεσσαν a κροκή subtemine deriuarunt; et in Aristophanis Ranis versu 46. κροκωτὸν χιτῶνα inepte vestem muliebrem ex subtemine (πήνη) contextram explicant. Isto igitur tempore vocabulum πήνη simpliciter pro subtemine usurpatum esse videtur. Denique ex Hesychio addo glossam. Κρέμβαλα' ἐφ' οἷς τὰς κροκὰς ἐντυλίσσειν αἱ γυναῖκες. vbi fusus, aut radius, cui fusus cum inuoluto subtemine inseritur, intelligi videtur.

Trama a stamine ita differre videtur, vt. in trama fila non solum suspensa vel intensa telae sed etiam decussata intelligantur. Itaque apud Senecam subtemen insertum duritiem, trinaeque comprimentis tramae renolliat. Hinc per translationem Persius 6, 73. hominem nacilentum pingui opponens: *nibi trama figurae sit, reliqua: ist illi tremat onerato popa venter.* Comparat corpus enaciatum usque ad ossa cum veste suerita, in qua primum flocci nollioris subteminis pereunt, ita vt tramae filae nuda appareant, quod Galli *montrer la orde* dicunt. Falso ex hoc Persii loco Seruius ad Aeneid. 3, 83. affirmat: *tramam esse filum quod intra stamen currit.* Quem errorem, forte ex inepta vocabuli a verbo *tramare* deriuati interpretatione ortum, bene demonstrauit Gesnerus in Thes. L vbi simul Casaubonum et Harduinum a vero aberrantes in rectum tramitem perducit. Victor tamen ne et ipse

T. IV. P. III.

vir doctus in eo falsus fuerit, quod stamen esse voluit idem quod trama. Mihi enim vtrumque vocabulum eo discrepare videtur, vt stamen dicatur, quatenus stanti vel erectae telae intenditur; trama, quatenus fila staminum inticem decussant se omnia ita, vt inter ea subtemen immissum commutare possit. Graece tramam ἀτριον, ἤτριον dici puto, vocabulo a verbo ἀττεσθαι, ἀζεσθαι, διάζεσθαι deriuato.

Prouti vestis plus minusue staminum aut subteminis intextum habet, ad varios vsus hibernos aut aestiuos densitate vel tenuitate variaque alia diuersitate fit idonea, multisque et diuersis plerumque ab vtroque filorum genere ductis nominibus appellatur. Quae plus staminis habet, graece στημόνιος, κατάστημος et πολύστημος vocatur, auctore Hesychio in vocabulo στημόνιον. Ex Sophocle ὀλοστήμονας πολύπαι προταένις a Polluce afferuntur. Hinc genus interulae, lanceae Monachorum et lericorum *staminea*, *staminium*, *stamina staminum* dicta, de qua Cangii Glossarium inspicies; vnde vulgatum hodieque vocabulum Gallicum *etamine* deriuatum est. *Μανστήμης πέπλης* ex Aeschilo et *ἀραιοστήμης* Grammatici veteres posuerunt.

Contra vbi texendo subtemen attritum erat, vestis graece *συκροστὸν ἱμάτιον* vocatur, quod Hesychius interpretatur ἢ ἡ κροκὶς ἀνατέτριπται. Vestem quae graece κροκή, κροκόεσσα, κροκωτὸς appellatur, fuerunt qui a subtemine, κροκή, dictam interpretarentur. Floccos lanae ex subtemine sillonum ars extrahit; vnde floccosa et villosa vestis dicitur; contra defloccata est vestis sine flocco et attrita, quemadmodum interpretatur Nonius in verbo

Α 3

verbo defloccare. Apud Festum *decotes* togae sunt. attritae, quasi coribus dertitae atque consumtae sint. *Pexa* vestis dicitur, in qua subreminis mollioris floccos, villos seu lanuginem fullonis ars excitavit. Hinc Horatius Ep. 1, 1, 95. *si forte subucula pexae trita subest tunicae* et Martialis Epigr. 2, 58. *pexatus pulchre rides mea, Zoile, trita.* Et Plinius 8. sect. 73. *Istriae Liburniaeque lanam pilo propioreim quam lanae a pexis alienam vestibus tradit.* Homerus vestem *εὐνήτων χιτῶνα* Iliad ω, 580. laudans eandem intelligere nos voluit, quam in Odyss. δ. 134. *νήματος ἀσκητοῦ βεβυσμένον* dixit. Grammatici veteres *νήμα* de subremine sunt interpretati et *νήθειν* aiunt esse *κρόκην νήθειν* subteinēn nēre, atque omnino quicquid subtiliter effingitur adeoque id quod alias *μήθρμα* (tractum) dicitur, *νήμα* graece vocari annotavit Photius in Lexico Msto laudato ab Albertio ad Hesychii *νήμα*.

Radii, graece *κερκίδος*, vsum simul et vocabuli graeci originem demonstrat locus Antipatri Sidonii in Epigrammate XXII. vbi *κερκίδα εὐποίητον* ita definit, vt addat *εὐκρόκτους ἃ διέκρινε μίτους*: id est, quo percussa bene fila tramae discriminauntur. Philippus, vbi Antipatri carmen aemulatus est, Epigr. 18. radios vocat *λειομίτους κάμακας* perticas, quibus fila seu stamina laeuigantur. Plato in Cratylo sect. 7. vsum radii esse ait, vt submen et stamina confusa discriminentur: *κερκίζοντες τὴν κρόκην καὶ τὴν στήμονας συγκεχυμένους διακρίνομεν*. quod reperit in Politico sect. 23. p. 151. Idem in Cratyli sect. 9. cuiusque vestis generi aut crasso aut tenui, liaseo aut laneo diuer-

sam paulo radii formam conuenire ait. *ἐπειδὴν δὲν λεπτῶν ἢ παχῆ ἢ λιγῶ ἢ ἐρέων ἢ ὁποιῶν τινι κερκίδα ποιῆν* etc. Vidiuus in Theocrito supra *ἤτριον συμπλέκειν κερκίδα* de vfu radii dictum, quod Plato in Politico sect. 48. p. 202. *συγκερκίσειν* dixit, artem ipsam *κερκιστικὴν*. De ipso opere vsurpari verba *κερκίσειν, πλήθειν, πίεσειν, πυκνῶν* annotavit Pollux 7. sect. 35. Latini radium aut pectinem nominant, vbi Graeci *κερκίδα*; veluti quod Homerus Odyssae 5. versu 14. de Circe: *ἰστὸν ἐποικχομένην χρυσεὴν κερκιδὴν ὕφασσε*; id Virgilius Aeneid. VII. 14. imitatus dixit *arguto tēnnes percurrens pectine telas*: quem versum iterum posuit in Georgicis I. 294. In vtroque poeta varia olim verborum *ἐποικχομένη* interpretatio fuit. Graeci enim Scholiastae *ἐποικχομένη* alii *ἐπιπορευομένη* interpretantur; olim enim mulieres stantes nec sedentes texuisse telam; alii verbo *ἐποικχομένη* adiungunt vocabulum *κερκίδι*, itaque omnem locutionem explicant *ἐργαζομένη, ἰστυργῶσα*. Vtram interpretationem secutus fuerit Virgilius, non dubium cuiquam esse potest; quanquam Seruius ad eius locum: *aut istu pectinis aut manu percurrens; aut quia apud maiores stantes texebant, et hodie lintcones videmus.* Homeri igitur et Virgilio exemplo patet, graecum *κερκίδα* latinum esse pectinem. Auctor Ciridis versu 179. *non Libyco molles plauduntur pectine telae.* vbi de materia Libyca dubitant Interpretes. Ouidius Metam. 6, 132. *radium Cytioiaco de monte* id est buxeum nominat in textura, quali Galli hodieque vti mullunt. Radium inter texentium instrumenta non obscure ponit Virgilius Aeneid. IX 476. *excessi manibus radii tenuitateque percussa.*

nsa. Pensa sunt fila radiis clusa aut appensa. Locum hinc aemularus Claudianus de P. III. 161. *atritos manu radios dixit*. Vsum radii clarissime demonstrat locus Ouidii *eram*. 6, 56. *insevitur medium liis subtemine acutis, quod dii expediunt atque inter stamina etum percusso feriunt insecti pene dentes*. Eandem radii et stinis differentiam Ovidius *ator*. 3, 879 memorat: *illam stantes radio percurrere tenent erudit, et varum pectine densat*. Adhibet igitur de radio hinc verbum quod de pectine Virgilius graecam *κερκίδα* interpretatus posuit; radius inmodius sane cum inserto subtemine percurrere telas dicitur, quam pecten, qui reus discriminata stamina cum inserto subtemine cogere et dense dicetur. Itaque Ausonius Mosella versu 397. bene *te subtemine telas percurrunt* dixisse videtur. Omnitenendum erit graecae et latinae antiquitatis studiosis, scriptores Latinos graecum vocabulum *κερκις* saepissime radium interpretatos; quod exemplum ab H. Stephano et Gesnero Thef. L. L. posita demonstrant; in instrumento vero textorio plane diuersos ab eo loquendi vsu abiisse. Cautius dicitur H. Stephanus *κερκίδα* ait Latinos radium et pectinem vocasse, quam Gesnerus, qui in radio textorio solum vocabulum *κερκις* comparauit, adque alios etiam in errorem duxit. Graecum enim *κερκις* linem significat, quo tela dicitur et percutitur. Graecum *κέρκειν* et *κρέκειν βάργον* et *κιδάραν* dicunt, id est *facere*; hinc Sappho *κρέκειν ιστόν* dixit, id est telam sine plaudere et detexere. Vsum pectinis Virgilius ad *o arguto* vocabulo significa-

vit; graecorum poetarum imprimis anthologicorum luxuriosa ingenia variis atque ineptis ad furorem vsque epithetis sonitum applausi pectinis ornare conata sunt, quae repetere nolebam. Quos Philippus *λεομίτης κάμακας*, Lucretius V. 1353. post *radios* modestius sonantes *scapos* appellauit. Est apud Hesychium locus, ubi *κτεϊς* dici idem videtur in vsu textorio, quem Latini scriptores pectinem vocarunt. Is enim ita: *σπαθατόν τὸ ὄρθιον ὕφους σπάθῃ κεκρημένον, ἢ κτεϊνί*. Voluit igitur in tela recta stantes textrices olim spatha fuisse vsas, contra in tela plana sedentes stamina pectine non spatha (*κτεϊνί*), percussisse et densasse. Idem Hesychius *σπάθημα* interpretatur *πύκνωμα*, ἀπὸ τῶν ταῖς σπάθαις κατακρηόντων τὰ ὕφη. Idem cum Polluce 7. s. 36. *σπαθίδα* esse ait vestem cum spatha textam (*σπάθῃ ὕφασμένον ἰμάτιον*) Plutarchus Coniuii. Quaest. 6. *λεπτοσπαθητοῖς χλανιδίων ἐραπίαις* ex Tragico posuit. Ex Sophocle *ἀσπαθητος χλαῖνα* cum Polluce 1. c. posuit Hesychius et Pausanias apud Eustachium ad Iliad x, p. 787. *σπαθῶν τὸν ιστόν σπάθῃ* dixit Philyllius comicus apud Pollucem X. sect. 126.

Licium graece dici *μίτον* constat testimonio Plinii 8. c. 48. sect. 71. *plurimis*, inquit, *liciiis texere, quae polymita appellant, Alexandria instituit, scutulis diuidere Gallia*. Haec polymita varias animalium hominumque figuras intextas habebant, Babylonicis vestibus acupictis similia. Vnde Martialis XIV. Epigr. 151. de Cubiculariis polymitis: *Haec tibi Memphis tellus dat munera; vincta est pectine Niliaco iam Babylonis acuta*. Ammianus XIV. 6. *tunicae varietate liciorum effigatae in species animalium multiformes*.
Aa 2 Eusta-

Eustathius in Commentariis ad Homericum πηνίον ἐξέλευσα παρὲν μίτῃ annotavit μίτον esse, δι' ἣ τὸς στήμονας ἐναλλάσσειν εἰς πλοκὴν τῆς κρόκης id est, quo stamina alterantur vel decussantur, vt implicetur subtemen. Similiter Seruius ad Virgilio Eclog. 8, 73. *licia stamen implicant.* Recte igitur Gesnerus in Thes. L. L. *licia* a *laciendo*, laqueando dicta interpretatur *fila*, quibus in telis textrices implicant *tramas* staminis, quorumque ope distrahi eae possint et subtemen radio immitti. Vocabulum latinum apud Gallos in vsu textorum retentum *Lisse* sonat; vnde qui in tela stante tapetes texuntur, *de haute lisse*, qui vero in plana, *de basse lisse* dicuntur. In turcicorum tapetium tetrina laminae, *lames du tissend* dicuntur, quae compositae sunt *licis lisses*, inter duas regulas (*Linis*) extensis, quorum medium occupat *macula (maille)* quam *tramae* filum transit. Maiores nostri latinum vocabulum similiter in *Litze* mutatum retinuerunt; et quae telae *bilices* et *trilices*, vernaculo sermone etiamnum *Zwillich* et *Drillich* appellantur. *Telae licia addere* Virgilius Georg. I. 285 dixit pro vestem texendam exordiri; quod germanicus interpres non ineptum vernaculo nostro *anzetteln* comparavit. Ovidius *mollia barbarica suspendit licia tela* quae in rectam telam conueniunt, minime in planam. Tibullus I, 6, 79. *firmaque conductis adnectit licia telis.* Dicuntur *innecti licia*, quia *tramae* fila alterna per *maculam* innexam *licio* traducuntur, quo commodius deinde decussari possint, cum subtemen immittendum est. Telae igitur in Tibullo *tramae* stamina sunt, *die Fäden der Werste, Kette*,) *licia* vero, quae

textores nostri *Kämme, Gesche* vocant.

A numero liciorum, quibus in texendo vtuntur, varia vestium genera nomina imposuissent, quibus singularum peculiaris aliqua natura et species significatur. Vestem bilicem trilicem vernaculi sermonis vt retinuit; improprie Virgili trilicem loricanam, Valerius Flaccus Cratem clypei dixerunt Graeci *τριμίτων* et *τριμίτων* vestem dixerunt, quam Hesychius *εὐσπάθητον* bene persum spatha interpretatur; quae glossa forte ex loco Aeschylus est, quem Pollux 7. sect. 78. ita laudauit: *σὺ δὲ σπᾶς τοῖς τριμίτοις ὑφάσμασι.* opere nexili etiam dici, vt *triplex* latinorum scriptorum testantur *πίλοι τριμίτων* apud Pollucem X. sect. 50. ex Lysippi comici Bacchis asperuntur *ἀλλὰ τριμίτος ἐστὶ πῖλος* qui quidem idem est cum *ποδείω* seu pilei generis pedes inuoluebantur. Hesychius *Cratetis πόδεια τριμίτων* apud Pollucem 7. sect. 92. Hexamitas vestes holosericas (*ἐξάμιτων*) Graecia antiqua ignorauit, recentior frequentauit; et Corinthiacos Thebanosque Sicili colonos texturam hexamitorum praecipue exercuisse testantur Nicetas historicus in vita Manuel. 2. num. 8. quod vocabulum graeci latinique scriptorum mediae, quae dicitur honestam quam barbarae, aetatis varietatibus mutatum mutilatumque in *ἐξάμιτος*, *ξάμιτος*, *ξάμιτος*, *examitum*, *exametum*, *amitum*, *Xametum*, *Samita*, *Sametum*, *Sanitum*, *Sciमितum*, *Samis* apud Britonem Philippum libro 12. *Samit* donec vernaculum nostrum *Sammet* eiret, vt recte monuit Gangius Originem vocabuli Frischii noster ignorasse vel Cangii omissum esse videtur.

Καῖρος qui graeco dicitur, a quibusdam idem putatur qui μίτος. Hinc Hesychius vbi Homericum locum b. Odyss. 7. versu 107. interpretatur: καίρωσίν δ' ὀδονέων ἀπολείβεται ὑγρόν ἔλαιον. explicat primum vocabulum per μεμιτωμένον. καῖρον δὲ τὸν μίτον. Φασίν γὰρ οἱ δὲ τὰς παρυφὰς τῶν ἀμπεκόντων. οἱ δὲ εὖ κεκαρωμένοι τῆ ἐστὶν εὖ ὑφασμένων καίρωματα γὰρ τὰ διαχωριστικὰ τῶν στήμωνων πλέγματα. Similiter fere Photius in Lexico qui alibi καῖρος inquit, σιγὰ τις ἐν ἰσπῶ, δι' ἧς οἱ στήμονες διεργάζονται. Iterum Hesychius in vocabulo ἀμφιμάλλος ἐνίοι τὸν ἐν τοῖς ἰσπῶσι καῖρον ἀποιδόασιν καῖρον δὲ τὸν μίτον ἐλεγσον. Tertius eiusdem locus in ἀμφιμίγες mancus et mutilus in postrema sui parte spectat ad ommissum ἀμφίμιτος; (de quo Pollux 7. sect. 57.) quod interpretatur καὶ σπαστίον πρὸς ὃ τὸν μίτον αἱ γυναῖκες προσάγναι. Vbi σπαστίον funis ex sparto nexus forte idem est, quem Photius σιγὰν id est funem stamina discriminantem dixit. Pollux deriuatum ἀκαῖρος verbum καίρωσαι in textrina explicat per συνδέσαι τὸν στήμονα id est alligare stamina, et καίρωσιν per σύνδεσιν. 7. sect. 33. Hesychius pariter καίρωσιν τῷ στήμονος τις συνδέσμος id est, staminis alligationes interpretatur. In Callimacho καίρωσιν τριδης Grammatici veteres simpliciter textrices esse censuerunt. Superest locus in Etymologio Magno, vbi in loci Homericum supra allati interpretatione legitur: οἱ μὲν τῶν κροσσῶν, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν καίρωμάτων ἔτω δὲ καλεῖται καῖρος καὶ καίρωμα ἢ παραπλοκή τῷ στήμονος ἢ διαπλεκόμενη ὑπὲρ τῷ μὴ συγχέουσαι αὐτόν. Itaque si καῖρος fuit implexio staminum quae quo minus ea confunderentur,

impediebat, plane a licis diversa res statuenda est. In hodierna texendi ratione stamina decussata annexuntur reliquiis staminum abscissorum, quas nostri textores Trümmer, Lodiigeni, Loedlein, Ledel, Galli penes vocant; sed in tela recta stamina ponderibus lapidum appensis extenduntur, nec illae staminum reliquiae ibi locum habuisse videntur, nisi forte pondera adiuncta habebant. fila brevia, quibus innecterentur fines staminum ex iugo telae suspensorum.

Quas dedi vocabulorum texturiorum interpretationes, ad intelligendum faciliores reddet locus antiqui Glossatoris ex Codice Florentino Nicetae Chirurgicorum excerptus a Cochio p. 157. vbi est de καίρω pro καίρωσιν fascia scripto: καῖρον γὰρ τὸν μίτον ἐνίοι Φασί, καίρωματα τὰ διαχωριστικὰ τῶν στήμωνων πλέγματα. καὶ ἀπλῶς καίρωματα τὴν ὕφην ἐλεγσον ἐντεῦθεν τὸ καίρωσιν ὁ ποιητὴς τῶν ὑφασμένων Φησίν καίρωσιν δ' ὀδονέων ἀπελάμπεται ὑγρόν ἔλαιον. In loco Homericum vulgo ἀπολείβεται editum legitur.

Vocabulum ἐξαστις in libro Hippocratis κατ' ἰητρείων vbi commendat ὀδόνια κῆφα, λεπτὰ, μαλακὰ, καθάρὰ, πλατὰ μὴ ἔχοντα συρροφὰς μηδ' ἐξαστίας. Galenus in Exegesi ad h. l. interpretatur: τὰ ἐπανιστάμενα ἐξ ἄκρων τῶν σχισθέντων ὀδονίων λῖνα καὶ ἀπὸ τῶν ῥακῶν τὰς κρόκας. Addit sibi etiam videtur sic dicta: καὶ τὰ πρὶν σχισθῆναι πρῶχοντα τὸν αὐτὸν τρόπον. In Commentario habet: ἐξαστίας, οἷτινες ἐν τοῖς ὑφαινομένοις ἐνίοτε μὲν ἐξέπιτηδες, ἐνίοτε δὲ ἀκνήσις γίνονται προμήκεις ἐξοχῆ ποτὲ μὲν αὐτῆς τῆς κρόκης. ἐστὶ δὲ ὅτε καὶ τῆς πορφύρας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς καλυμένας παρυφὰς ἐκῆσαι τῆτο πράττειν διὰ παντὸς αἱ γυναῖκες.

mes. Sed in alio libro apud Niceram Chirurg. vet. p. 62. vbi locum Hippocratis interpretatur, habet: *ὡς μὴ ὑπάρχων τι ἐξέχον καὶ παχύ, καθάπερ ἐπὶ τῶν παρυφασμάτων.* vbi Cochius comparauit locum Pollucis 7. sect. 53. *αἱ μέντοι ἐν τοῖς χιτῶσι πορφύρα βλάβδοι παρυφῆ καλῶνται.* Verum Galenus παρυφᾶς a πορφύραις distinguere viderur. Sensum vocabuli aperit locus Heliodori chirurgi in Cochii Chirurg. veter. p. 63. vbi ait: *ἐστῶσαν δὲ τῶν μόνων αἱ διπλοῦν ἔνδον νενεκυῖα, καὶ τὰ πέρατα ἐξωθεν ἐσχηματισμένα, ἵνα μὴ αἱ τῶν ἄκρων ἐξάντες τῆ μὲνιγγι ἐπισύρωνται* i. e. linamentorum horum plicaturae introrsum vergant, extrema vero nutent extrorsum, ne super membranam extremæ fimbriæ vel flocci exstantes filorum trahantur. vbi glossa Codici adscripta Hippocraticas ἐξαστίας comparat, ne dubitemus ἐξάντες quæ sint intelligendæ. Sunt igitur fila vel tramae vel subteminis extra ordinem reliquorum filorum aut vi aut negligentia textoris in texta veste eminentia, qualia in panno, qui hexamitus nobis dicitur (Sammet) apparent floccorum instar, ex laqueis videlicet filorum subteminis discissis orta. Vocabulum ipsum ab eadem origine profectum viderur quam agnoscit *δίασμα*, factum ab ἄττω, ἄσσω, ἄζω, διάζω, *δίασμα*. Sic item *ἐξασμία*, *ἐξαστίς* dicta viderur fuisse, cum filum vel tramae vel subteminis duplicatum extra textum eminet.

Sequitur vocabulum ἄσμα, *δίασμα* a verbo *διάζεσθαι* derivata. Pollux 7. sect. 33. *στήσαι τὸν στήμονα ἢ τὰ στημόνια καὶ προφορεῖσθαι ἕτω γὰρ ἔλεγον οἱ Ἀττικοὶ τὸ νῦν διάζεσθαι* addit ex Attico poeta comico verbum: *ὁ μὲν ἐξυφαίνει ἰστὸς ὁ*

δὲ διάζετο. vbi dubitari potest num phrasis *στήσαι τὸν στήμονα*, pro qua Heliodus *ἐργῶ* versu 779. *ἰστὸν στήσαι* dixit latine *telam suspendere, stamen intendere*, separanda a sequentibus sit, an coniungenda ita ut eandem rem alii *στήσαι τὸ στήμονα*, alii *προφορεῖσθαι*, alii denique *διάζεσθαι* dixerint. Posteriorem sententiam H. Stephanus amplexus est; priorem equidem sequi malim; quia generatim *στήσαι στήμονα* dicitur de tela suspensa seu intensa *διάζεσθαι* partem eius opera speciatim significare viderur Hesiychius verbum *προφορεῖσθαι* explicat ita: *τὸ ταῖς διαζομέναις τὸν στήμονα παραδιδόναι* Scholia ad Aristophanis *Αυῆ* versu 4. verbum *προφορεῖσθαι* interpretantur: *τὸ παραφέρει τὸν στήμονα ταῖς διαζομέναις* vbi Suidas post verbum *παραφέρειν* addita habet vocabulum *δεῦρο κἀκείσε*. Ita ex auctoritate duorum horum Grammaticorum, (nisi forte Hesiychius etiam cum Suida ex eodem fonte sua deriuauerat) verbum *διάζεσθαι* diuersam actionem a verbo *προφορεῖσθαι* sed opere et tempore cum ea coniunctam designasse viderur. Etymologici magni auctor vbi vocabulum *δίασμα* interpretatur, ita docet: *ἀπὸ τῆς δαίσεως, τῷ μερῷ μὴ ἐπεὶ τὸς στήμονας διαμερίζουσι.* Etymologia manifeste falsa; de notione vocabuli videamus an loca veterum scriptorum adstipulentur. Quarumquam nullius exstat hodie locus integer scriptoris, a quo vsum vocabuli discere possimus sed posuerunt Grammatici aliorum aliquot poetarum verba in quibus diuinatio magis quam interpretatio locum habere videtur. Ex Callimacho laudatur *δίασματα Φάριος ἀρχή* sed initium telae seu vestis vnde dicitur. Hesiychius cum

Suida verbum ἀρτεσθαι pro ἀρξασθαι, διάρξασθαι vt deriuatum inde ἄσμα pro διάσμα ex Sophrone Siculo interpretantur. Helychius etiam ἐνεδιάσθαι pro εἰσενεπλάκη alicunde attulit; vbi viri docti ex Palladii libello de Bragmanis p. 77. σκώληκες σηρικοδοιαστῆς de vermibus serica fila ex se deducuntibus annotauerunt. H. Stephanus cum in Glossis Graeco latinis reperisset διάρξασθαι redditum latino *ordiri telam*, non dubitauit in Thesauro suo ponere, textorem videri *διάρξεν τὸν ἴσπρον*, cum filis diuisis explicatisque telam orditur. Verum equidem verbum *ordiri* et vocabulum *ordinum* de diuersa re speciatim dici supra suspicatus sum; de qua, nisi Glossae veteres fallunt, *διάρξασθαι* et *διάσμα* Graecorum vsu frequentata sunt. Quod autem verbum antiquum ad vsu vulgari sermonis suo tempore retractum annotauit. Pollux, confirmare videntur loca versionis Interpretum LXX. in libro Iudicum c. 16. vbi Sampson dicit Dalilae suae: *ἐὰν ὑψάνης τὰς ἐπτὰ σειρὰς μετὰ τῷ διάσματος, καὶ ἐγκυύσης ἐν τῷ πασσάλῳ εἰς τὸν τοῖχον, ἔσομαι ἀσθενής.* et mox ipse Sampson *ἐξέσπασεν τὰς πασσάλους ἐν τῷ ὑψάσματι ἐκ τῷ τοίχῳ καὶ τὸ διάσμα*. postea Dalila *ἐδιάσατο τὰς ἐπτὰ βοστρύχους τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, καὶ κατέκρυπεν ἐν τοῖς πασσάλοις εἰς τὸν τοῖχον*, vbi H. Stephanus *διάσμα licium* et *διάρξασθαι* licio implicare interpretatus est. Ex duabus virorum doctorum sententiis haec posterior, quae *διάρξασθαι licia telae adnectere* reddit, magis mihi probabilis esse videtur, quam altera, quae cum latino *ordiri* comparat, cuius notionem supra aperui. Sententiae huic auctoritatem et pondus addere videtur Helychii locus, vbi est: ἀρχάνη

(vel ex serie literarum ἀρχάλη) τὸ ῥάμμα ᾧ τὸν στήμονα ἐγκαταπλέκουσιν αἱ διαζόμεναι. vbi funiculus, qui liciorum ordinem annexum gerit, et petticae locum obtinet, quae in tapetium Turcicorum textura *perche de Lisses* vocatur, intelligi mihi videtur. Vocabulo ῥάμμα videtur Helychius in ἀγαθῆς, *δέσμη ῥάμματος ἢ στήμονος*. Eustathius ex Grammaticis vetustioribus posuit: ἀγαθῆς, *δέσμη, ῥάμμα, στήμονες*. Sed etiam H. Stephanus in Lexico suo scriptum reperit: ἀγαθῆς, *δέσμη τις καὶ εἶδη τινὰ ῥάμματος καὶ στήμονος* vbi ῥάμμα filum interpretatur Helychii verba ex Glossis graeco barbaris repetita posuit Cangii Glossar. Graecum in vocabulo ῥάμματος. Etymol. M. auctori est item *δέσμη*, aut species ῥάμματος ἢ στήμονος. difficile hinc est dicere ἀγαθῆς num filii genus an glomus staminum sit intelligenda. Vocabulum omnium difficillimum, de cuius significatione maxime dubitatum fuit, exstat in Homericis comparatione Iliad. *ψ ὡς ὅτι τίς τε γυναικὸς εὐζώνοιο στήθεός ἐστι κανὼν, ὄντ' εὖ μάλα χερσὶ τανύσση πηνίον ἐξέκλυσα παρὲς μίτην, ἀγχόθι δ' ἴσχει στήθεος.* quem locum imitatus Nonnus Dionysiacorum libro 37. p. 956. *οἷα κανὼν στέρνοιο πέλει μέσος ἐν (ὄν corrigo) τινι μέτρῳ παρθένης ἰστοπόνοιο τεχνήμονι χερσὶ τανύσση* non solum sensum non aperuit, sed ita etiam obscurauit, vt quae repositam illustrare debebat imago, multo illa ad intelligendum difficilior sit. Subsidia a solis Grammaticis petenda sunt. Helychius igitur interpretatur canonem: τὸ ξύλον περὶ ὃ ὀμίτος. Scholia breuia ad Homerum: ὁ κάλαμος περὶ ὃν εἰλάται ὁ μίτος ὁ ἰσθηγικός. Eustathius cum in commentariis antiquis

antiquis reperisset annotatum, canonem esse *κάλαμον τῶν μίτων*, ingenue, se non certo iudicare inde posse, quod sit illud instrumentum, confessus est. H. Stephanus esse quod Gallici textores *canette* vocent, suspicatus est. In Pollucis VII. sect. 36. verbis *κανῶν εἰς τὸ το κάλυμενος, ἀντίον, πῆχους, ἰστύπυς* etc. Codex Falkenburgicus praefert: *κανῶν ἰστύ τὸ κάλυμενον ἀντίον* quae viri docti ita intellexerunt, quasi canon etiam *ἀντίον* vocatus fuerit; *ἀντία* autem glossae Philoxeni interpretantur *insubula*. Ioach. tamen Kuhnius *ἀντίον* a canone distinxit, ex Glossis graecolatina comparans: *scapi, κανόνες γεγραφοῖ* i. e. canones textorii. Sed haec interpretatio non minus obscura est, quam vocabulum ipsum *scapi*; Lucretii enim *sonantes scapos* esse de *κερκὶς* Graecorum intelligendos supra admonui. Diuersas res esse canonem et antium satis apparet ex Aristophanis in Thesmophoriaz. versu 829. qui utrumque vocabulum iunctum habet cum *καλαθίσκοις*, vnde ad rem textoriam vocabula pertinere credibile est. *Ἀντίον* in alio scriptore nondum repertum praeterea est, nisi in versione Interpretum LXX. 2 Regum 21. et Paralip. I, II. vbi vetus versio latina *liciatorium texentium* reddit. Vgutioni grammatico apud Cangium *liciatorium* est *lignum in quo licium involuitur et laqueus qui de filo solet fieri*. Ita plane designatur pertica illa licia annexa gerens in tela tapetium turcicorum, quam Gallici *perche de Lisses* vocant. Ergo interpretes illi, qui Homericum *κανόνα* arundinem esse voluerunt, circa quam voluntur licia, idem illud liciatorium intelligi voluerunt. Superest ut de insubulo videamus. Isidorus Origin. 19. c. 29. *insu-*

bulum, inquit, *textoris instrumentum*, sic dictum, quod *infra et supra fit, vel quia insubulatur*. ex quo loco Lambinus in priorem Lucretii Editionem libro V. 1371. vbi de *textrinae instrumentis* post ferri usum inventis serino est: *textile post ferrum est: quia, ferro tela paratur: nec ratione alia possunt tum laevitia gigni insilia ac fusi radii scapique sonantes*. mutata vetere lectione induxerat *insubula*, sed in altera antiquam restituit, interpretationem omisit. Isaac Vossius ad Melam Observ. p. 249. scripturam Codicum *ensilia* praefert, quem secutus Io. M. Gesnerus in Thesaur. L. L. arundinem Ovidii interpretatur, quae stamen fecerit. Hic enim in Metamorph. VI. 54. vbi certamen Arachnae cum Minerva narratur. Et *gracili geminas intendunt stamine telas, tela iugo vincta* est: *stamen, fecerit arundo*. Verum clarius erat definiendus simul arundinis istius in tela pendula usus, si cognitum ipse habebat Gesner. Mihi sane commodissimum videtur arundinem istam pariter de liciatorio interpretari; ad quod nos ducit etiam vulgaris insubuli aut insilium interpretatio ab Isidoro illa, haec a Baptista Pio profecta. Hic enim Lucretii insilia ait esse; quae Bononiae appendicula vocentur; telam examinantia demissam; alios tamen interpretari de instrumento ligneo pedibus textoris supposito, quod Bononiae *calculatorum* nomine veniat. Sed in tela pendula *calculatorum* vel *scamillorum*, quae nostrates *Schemel* vocant, sum nullum potuisse esse statim apparebit. si quis imaginem telae iugalis rectae pictam adspexerit aut animo suo bene informauerit. Isidori autem *insubulum*, quod *infra supraque* est, in tela plana, de qua sola dici videtur, nihil fere

fere aliud esse nisi liciatorium potest, quod scamillis calcatis sursum deorsumque trahitur, simulque filorum strata gemina alternat, dum radius insertus subtemen immittitur. In tela vero pendula non solum nullus, ut antea dixi, scamillorum usus est; sed ipsa tramae seu staminum strata gemina decussata alternis non sursum deorsumque, ut in tela plana, sed antrosum retrorsumque ope liciatorii trahuntur. Quam parum ex Grammaticorum commentariis ad Homerium locum intelligendum profecerimus adhuc, ipse facile lector intelliget. Experiendum nunc num alia via et ratione ad sensum loci et significationem canonis textorii propius accedere liceat. Homerus comparationem canonis textorii adhibet, dum, Vlysses cum Aiace cursu certans quam prope ab Aiace abfuerit vestigiis eius quasi instans, similitudine posita demonstrare conatur. Canonem igitur seu regulam aequae propinquam ait pectori textricis esse, quam ea manibus extendat, dum panuclam iuxta licia extrahit, vel (si lectionem librorum quorundam *παρὰ μίτρον* sequaris) panuclam ex licis extrahit. In hac interpretatione verborum graecorum propriam significationem expressi, prout eam enucleare hucusque conatus sum, exemplis et usu loquendi seriorum scriptorum confirmatam. At fieri potest, ut poeta paulo diuersam notionem singulis vocabulis tribuerit; quemadmodum saepenumero *μίτροι* simpliciter fila tramae seu stamina dicuntur. Tum igitur panucla vel subtemen dicitur iuxta stamina vel ex staminibus extrahi. Sed haec ratio plane absurda est; nunquam enim subtemen iuxta stamina extrahitur, sed inter stamina

immittitur. Tertia superest ratio, ut *πηνίον* stamina et trammam interpretemur. Tum trama iuxta licia vel potius ex licis extrahi dicitur; quod fieri vidimus cum licia telae annectuntur, et trama per liciorum laqueos traicitur. Verum etiam haec ratio hoc vitio laborat, quod nullius idonei scriptoris testimonio aut auctoritate significatio haec *πηνίον* confirmari potest. Quare solam illam interpretationem approbandam esse patet, quam primo loco posui. In recta autem vel pendula tela panucla vel subtemen nunquam ex licis sed semper iuxta vel infra licia extrahitur, dum a fuso subtemen deuolutum inter decussata tramae fila immittitur. Quarendam nunc est ea pars telae rectae quae ante pectus textricis posita alio tempore magis minusque propinque est. Nullam aliam reperio nisi quae licia appensa gerit, per quae tramae stamina transeunt; qua de re postea accuratius trademus, ubi fabricam et formam telae rectae explicabimus. Paene oblitus eram interpretationis seu potius periphraseos, quam obiter posuit Gesnerus in Thesaurō L. L. sub vocabulo Licium. Ita, inquit, *prope Aiacem est Vlysses cursu cum illo certans, ut prope pectus mulieris est canon, quem manibus bene extendit (cum licis ad eum alligatis, quae sic dirigit canon, ut aequabiliter trahi possint, quo ipso nominis sui mensuram, notionem regulae, implet) extrahens ita stamen partem tramarum (per licium seu licia) et (alternis) ad pectus admonet.* Haec igitur ipsa illa est ratio, quam tercio loco propositam propter alienam *πηνίον* significationem improbaui. In Gesneri autem paraphrasi accedit nouum incommodum, quod, cum licia telae annectuntur,

licia non alternis attrahuntur ad pectus, sed vna series florum tramae singulis licis vnus liciatorii adduntur; deinde licia cum trama tantum in texendi opere ad pectus alternis adducuntur; minime autem, dum telae annectuntur.

Huc pertinent etiam vocabula duo, alterum ex versione LXX libri I Regum 17, 7: varie annotatum. ὁ κόντος τῷ ὄρατος ὡσεὶ μεσάντιον ὑφαινόντων. vbi Codices et Editiones varias lectiones habent: μέσακμον, μέσακμον, μέσακλον, μέσακλον, μέσακκον, μεσάκτων, μεσάκρων, μεσάτων. Aquila et Theodotion ibi ἀντίον vocabulum Hebraicum interpretati sunt. Hefychius μέσακμον κανῶν τῷ ἰσθῷ, οἱ δὲ ἀντίον. Suidas: μεσάκμων τῷ κανόνι τῷ μέσῳ καλᾶμῳ τῷ ἰσθῷ. Ioannes Monachus Histor. Gaufr. Libro I. apud Cangium ex illo loco habet: lanceam quasi liciatorium. Cangius ex Lexico Stephani posuit: Ἀντίον τὸ κανόνιον τῷ ἰσθῷ βαλλόμενον, ὅπερ καὶ μεσάκκονον λέγεται. Alterum vocabulum ἀνταρ Hefychius ex Euphorione positum διάσμα interpretatur. Dubium etiam an tertium vocabulum apud eundem: ἀντήριος, στήμων huc pertineat.

Ex antiquitate graeca et latina solus superest Seneca, qui antiquioris et recentioris artis textrini differentiam paulo accuratius ex Posidonio annotaverit. Obiter enim rem tetigit. Herodotus 2, c. 35. aliae quidem, inquit, gentes sursum impellunt subtemen texendo, Aegyptii contra deorsum. Huc pertinet etiam locus Ephori in Europa excerptus in Etymologico Magno, vbi explicatur Homericum: ἰσθὸν ἐποιοχόμενη: antiquae, inquit, mulieres stantes texebant et telam obibant; (ἐπιπορευόμενα τὸν ἰσθὸν) prima Ae-

gyptiaca mulier Hyos nomine sedens texere coepit; unde Aegyptii Mineruae sedentis imaginem dedicarunt. Ex quo loco Herodotum ita interpretatur Salmasius ad Vopiscum p. 401. vt textorem telae assidisse putet. Verum status, vel sessio textoris omne textrini Aegyptiaci et Graeci discrimen non continebant, verum situs telae ad perpendicularum aut ad libellam directae vnice spectandus est. Videmus enim hodieque telae, vbi tapetia turcica perficiuntur, stanti et erectae textorem infra assidere. Quoties vero vestis lanae detexenda erat, inprimis in antiquissima illa et simplicissima telae forma stantis, statu textoris telam obeuntis erecto opus fuisse videtur. In ea enim stamina ponderibus appensis extendebantur, et subtemen sursum impulsa non pectine, sed spatha densabatur. Contra tela inter ramalia duo extensa stabat, velut ea, vbi tapetes turcici texuntur, assidentem textorem admittebat, qui subtemen spatha deorsum impulsam densaret. Recte tamen ad telam pendulam (vt vocat Ouidius Heroid. I. 10.) refert et explicat Salmasius locum Isidori Pelusiorae de Galilaeis: κατ' ἕς καὶ μάλιστα τὸ τοιοῦτον φιλεῖ γίνεσθαι ἰμάτιον τέχνη τινι, ὡς αἱ στηθοδεσμίδες, ἀνακρηστόν ὑφαινόμενον. Vestis nempe ita dicitur, quae in tela pendula sursum impulso et spatha percusso (ἀνακρηστόν) subtemine detexitur. Tertio loco ponam Artemidori locum de Somniorum interpretatione 3, c. 36. ἰσθὸς ὄρθιος κίνησιν καὶ ἀποδημίαν σημαίνει. χρηὴ γὰρ περιπατᾶν τὴν ὑφαινῆσαν ὁ δὲ ἕτερος ἰσθὸς κατοχῆς ἐστὶ σημαντικός. ἐπεὶ δὲ καθεζόμενα ὑφαινῆσιν αἱ γυναῖκες τὸν τοιοῦτον ἰσθὸν id est: tela recta motum et peregrinationem significat,

fiat, quoniam in ea textentes ambulare oportet; contra altera tela retentionem denuntiat, quia mulieres assidentes in ea texere solent. Vtraque igitur tela Artemidori temporibus in vsu foeminarum domestico fuisse videtur, quem viri docti imperante Marco Antonino vixisse suspicantur. Dubitari tamen etiam in hoc Artemidori loco potest, qualis tela illa altera fuerit, cui assidentes texere mulieres solebant, inter ramalia duo intensa et erecta, an plana? Planae tamen mentionem disertam in illo hucusque scriptore vel graeco vel romano repertam a quoquam, non memini; quanquam coniciendo eam ex multis scriptorum locis elicere licet, ut postea docebo, quam antiquissimae telae pendulae formam ex loco Senecae explicauero. Ecce, inquit Epist. 90. *Posidonius tui mea fert opinio, vnus ex iis qui plurimum philosophiae contulerunt, dum vult describere primum, quemadmodum alia torqueantur fila alia ex molli solutoque ducantur; deinde quemadmodum tela suspensis ponderibus rectum stamen extendat; quemadmodum subtemen insertum, quod duritiem vtrinque comprimētis tramae remolliat, spatula coire cogatur et iungi; textrini quoque artem a sapientibus dixit inuentam, oblitus postea repertum hoc subtilius genus, in quo tela iugo iuncta est; stamen secernit arundo; inseritur medium radiis subtemen acutis, quod lato feriunt insecti pectine dentes. Quid? si contigisset illi videre has nostri temporis telas, quibus vestis nihil celatura conficitur, in qua nou dico nullum corpori auxilium, sed nullum pudori est. Versus allati sunt Ouidii ex Metamorphoseon VI. 54. vbi vno auctiores leguntur: quod digiti expediunt atque inter stamina ductum percusso feriunt insecti pectine den-*

tes. Discrimen vtriusque telae, quod manifesto quidem appareat, in vsu pectinis pro spatula esse videtur. At pectinis vsus in tela pendula atque omnino in recta locum non habet; itaque ratiocinando deducimur ad telam planam, quo pertinent omnia ea scriptorum loca, vbi pectinis fit mentio. In hac ratione omnium postrema et tertia tela iugo iuncta est, non vincta, ut libri quidam scripti habent; quanquam tela iugo vtrinque alligatur; melius tamen verbum *iuncta est* naturam iugi, cui tela detexenda intenditur, et telae iugalis declarat. Telam iugalem in villa nominat Cato c. 10 et 14. quam eandem esse suspicor; certe ea a tela recta, vbi trama suspensa ponderibus pendebat, diuersa est. Hanc antiquissimam rationem texendi adhuc in Palaestina vsitatam indicat locus Theophylacti ad Euangelium Iohannis a Casaubono, Salmasio aliisque viris doctis certatim laudatus: *ἄλλοι δὲ Φάσιν ὅτι ἐν Παλαιστίνῃ ὑφαίνουσι τῆς ἰσθῆς ὄχως παρ' ἡμῶν, ὄντων ἄνω μὲν τῶν μίτων καὶ τῷ στήμονος, κάτω δὲ ὑφαίνοντες τὴ πᾶντι καὶ ἄνω ἀναβαίνοντος, ἀλλὰ τὸν ἀντίον κάτω μὲν εἰσιν οἱ μίτοι, ἄνω δὲ ὑφαίνεται τὸ ὕφασμα.* id est: alii affirmant in Palaestina telas alia ratione quam apud nos texti, licis non supra positis cum stamine, dum textum infra perficitur, sed contra licia infra textum inceptum sita sunt. Vnde simul viri docti Theophylacti istius patriam Aegyptum fuisse arguunt.

Rectae telae vsum ad Plinii aetatem vsque in gynaeceis romanis durasse, infra vbi de tunica recta sermo erit, pluribus docebo. Sed illam ipsam antiquissimam telae formam, in qua stantes texebant, feris ro-

mani imperii temporibus adhuc in usu linteonum fuisse credere oportet Seruio grammatico; ita ad Aen. VII. 14 tradenti; quia apud maiores stantes texebant ut hodie linteones videmus. Saltem esset de vestibus lineis; nam quae vela seu lintea texebant vniuersae Galliae tempore Plinii 19. sect. 2. telam rectam adhibuisse non planam, vix cuiquam probabile videbitur.

Nunc antiquissimam et primam textrini rationem, vbi tela pendula texebatur a stante, per partes explicare conabor. Tria sunt, quae maxime in ea distrepant a tela plana. Primum telae seu tramae stamina latitigno transuerso suspensa infra appensis lapidum ponderibus extendebantur. Deinde licia inferius tramae fila alterna implicabant, supra vero ea textum perficiebatur. Denique subtemen inter tramae stamina immixtum sursum versus spatia, quam textrix manu regebat, impulsu percutebatur atque ita tela densabatur. De ponderibus infra appensis tramae testatur Aristoteles de Gener. Anim. I. 4. vbi testiculos ductibus seminalibus appensos comparat cum lapidibus tramae staminibus in tela appensis: ὅδ' ἐν γὰρ εἰσι μῆριον τῶν πόρων, οἱ ὄρχεις ἀλλὰ πρόσκεινται κατάπερ τῆς λᾶας προσάπτουσιν αἱ ὑφαίνουσαι τοῖς ἰστοῖς. vbi versio vetus latina ex Graeco facta λᾶας recte lapides ἰστῶς interpretatur. Iterum philosophus libro 5. c. 7. ὥσπερ ἂν εἴ τις χορδὴν κατατείνας σύντονον ποιήσειε τῷ ἐξάφῃ τῆ βάρους, οἷον αἱ τῆς ἰστῆς ὑφαίνουσαι καὶ γὰρ αὐτὰ τὸν στήμονα κατατείνουσαι προσάπτουσι τὰς καλυμένας λαίας. ἔτω γὰρ καὶ ἡ τῶν ὄρχεων φύσις προσήρηται πρὸς τῆς σπερματικῆς πόρου. quem locum respiciens Galenus de Semine libro I. καθ-

ἀπερ ἀφ' λαίᾳ τοῖς ἰστοῖς ἔτως οἱ ὄρχεις etc. Vetus versio latina Aristotelis, ex graeco facta lapides vocatas layas habet, quasi legerit scriptum interpretis: λᾶας τὰς καλυμένας λαίας. Atque huc ducit Hefychii locus; λέας τὰς ἀπὸ τῶν ἰστῶν κρεμανυμένας ἀρχας. Idem ἄγνητες ἢ λέας. Alio loco: Ἀγνηστὰς ἢ λέας. οἱ δὲ τὰς ὡς τῶν ἰστῶν. Eosdem igitur lapides alii λᾶας, ἢ λαίας, λέας, alii ἄγνητας vocant. Ita etiam tradit Pollux X. sect. 125. et VII. sect. 36. Ἀγνητες καὶ λέας οἱ λῆδοι οἱ ἐξήρητημένοι τῶν ἰσθμῶν κατὰ τὴν ἀρχαίαν ὑφαντικὴν, id est, agnythes et leiaes vocantur lapides quos antiqua texendi ratio staminibus appendebat. Hos eosdem lapides staminibus appensos telae rectae Islandicae pictae ostendit Olanus Danus in Tabula XII. addita Descriptioni Islandiae, quam sermone vernaculo versam et editam Lipsiae 1787. legi. Eadem pictura situm liciorum et formam spatulae ostendit. Hae tamen duae posteriores telae rectae partes conspiciendae, etiam apparent in pictura, quam ex Virgilii Codice Vaticano Imperantiquo posuit primus Ioan. Ciampini Romanus in operis de *Masiniis sacranum profanatumque aedium structuris* Parte I. cap. 13. Tabul. XXXV. figur. 1. reperiit in Antiquitatis explicatae gallico sermone scriptae Tomo III. tabul. 195. Montfaucon, emendatam parumper posuit etiam Braunius in libri I. cap. 16. de vestitu sacerdotum Hebraeorum; vbi staminibus tramae in fasciculos colligatis alia ratione traiectae perticae appensa apparent pondera. Codici Virgiliano aetatem mille et quadringentorum circiter annorum largitur Ciampini; addit Montfaucon, esse eum, qui apud aedem

aedem Dionysii in Gallis olim asseruatus fuerit; unde cognoscimus intelligi Codicem eum Vaticanum, quem altero loco descripsit egregius Heynius p. xxxix. quemque viri docti seculo quarto scriptum esse fere consentiunt. Praeterea in annotatione ad Aeneidis VII. versum 14. commemorauit immortalis ingenii viri picturam Codicis Vaticani, quae telae stantis formam alibi a se nondum obseruatam exhibeat. Facile precibus meis concessit praceptor venerandus, vt picturam ex libro Bottarii Romae anno 1741. prodito exscriptam ad me transmitteret. In hac igitur paene omnia eadem reperi vt in pictura, quam Ciampini in libro supra dicto et Tabulae XXXV. fig. II. publicauit, quamque repetitam a se, dextro tamen latere, vt fit, ab artifice in sinistrum conuerso, Gallus Montfaucon ex regis Galliarum Bibliothecae Codice scripto seculo decimo Commentariorum ad librum Iobi de promptam esse ait. Vtrique picturae subscriptum Ciampini nomen legitur, cuius tamen Montfaucon mentionem nullam facit. Ille vero in hac posteriore pictura expressam monet foeminam, quae telam simplicem inter duo iuga extensam, nec ponderibus intensam ita texat, vt subtemen spatha deorsum impulsam et percussam cum trama coire cogat. Idem est telae situs in pictura a summo viro Heynio ad me transmissa, sed femina aditans manum vtramque telae applicat, nec vllum spathae vestigium adest. Quare deinceps eius picturae, quia nullum plane vsum ad telae antiquae formam explicandam habet, mentionem omitram.

Vetustissimam texendi rationem Romae disciplina domesti-

ca quasi consecrauerat, ita vt Plinius 8. c. 48. sect. 74. recta tunica tirones cum toga pura nouasque nuptas indui suo etiamnum tempore affirmet. *Panaquil*, inquit, *prima texuit rectam tunicam, quales cum toga pura tirones induuntur nouaeque nuptae.* Qualis vero tunica recta fuerit, docuit Festus. *Rectae*, inquit, *v appellantur vestimenta virilia, quae patres liberis suis conficienda curant omninis causa, ita appellata, quod a stantibus et in altitudinem texuntur.* Idem alibi: *Regillis tunicis albis et reticulis luteis vtrisque rectis, textis sursum versum in stantibus pridie nuptiarum diem virgines indutae cubitum ibant omninis causa, vt etiam in togis virilibus dandis obseruari solet.* Graecorum similem loquendi vsum supra annotauimus. Verum nullum scriptoris latini testimonium exstat, quo tempore telae planae in Italiam vsus introductus aut quando rectae abolitus fuerit. Linteones suo tempore in tela recta texuisse Seruius Honoratus refert in Commentariis ad Aeneidem Virgilio. In Asia diutissime, certe in quibusdam textilium generibus, antiquissimum texendi modum seruarum fuisse, docet historia texturae tapetium Turcicorum in Galliam a Saracenis imperante Carolo Martello introductae. Non negligendus ad historiam textrinae in Italiam translatae videtur locus Plauti in Pseud. I, 2, 14. vbi peristromara picta Campanica iuxta Alexandrina belluata conchyliata tapetia commemorantur.

Rationem vestis omnis cum manicis detexendae, ita vt nulla deinceps pars futura cum altera coniungi deberet, quod hodieque in omni fere vestimentorum muliebrium et virilium genere fieri videmus, iam olim

olim inter ecclesiae christianae Patres fuerunt, qui mirarentur; inde enim factum puto, ut qua arte tunica Christi, quae ἄρραφος ἐκ τῶν ἄνωθεν ὕφαντος, δι' ὧν a Iohanne dicitur cap. 19. in tela recta detexta fuerit, docere conarentur. Chrysostomus in Ioannem Homilia 85. ἐν Παλαιστίνῃ, inquit, δύο ῥάκη, συμβάλλοντες ἄνω ὑφαίνουσι τὰ ἱμάτια id est, in Palaestina coniungunt duos pannos atque ita texunt vestes. Pariter Theophylactus ad Iohannem c. 18. ἐν Παλαιστίνῃ δύο ῥάκη ἤτοι δύο πανία συμβάλλοντες, ὑφαίνουσι τὰ ἱμάτια ἀντὶ ῥαφῆς χρώμενοι τῷ συναφασμῷ i. e. in Palaestina dum vestes texunt, duo ῥάκη id est πανία seu pannos coniungunt, pro futura virumque conrextes. Theophanes Cerameus Homil. in Passionem Domini 27. ἄρραφος ἦν ἐκ τῶν ἄνωθεν, ἐπεὶ δὴ τοῖς Γαλιλαίοις σύνηδες ἦν τῆς χιτῶνας ποιεῖν δυσὶ φαρσίοις ἄνωθεν κατ' ὤμιον συνεξευγμένοις ῥαφῆ, τὸν δὲ χιτῶνα τῦτον ἐν ὕφασμα δεῖ λαμβάνειν ἄρραφον. Denique huc refert Braunius locum Iosephi Antiq. 3. c. 8 vbi tunicam sacerdotum vocat ἔνδυμα θυπλῆς σινδόνης, quae esse viderur vestis ex gemina tela byssina coniuncta; postea Iosephus de pallio Pontificis maximi addit: ἔστι δὲ ὁ χιτῶν ἕτος ἕκ ἐκ δυοῖν περιτμημάτων, ὥστε ῥαπτὸς ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τῶν παραπλευρῶν, φάρσος δ' ἐν ἐπίμηκες ὕφασμένον. Diu multumque viri docti disputarunt, qua ratione duo ῥάκη, πανία, φαρσία texendo in vnam vestem sine futura cum manieis adeo, coniungi poruerint. Augebat certamen et difficultatem auctoritas Hieronymi in Epistola ad Fabiolam: Refert, inquit, Iosephus haec feminalia de bysso rectora ob fortitudinem solere com-

texi; et postquam incisa fuerint, atque confusi; non enim posse in tela huiusmodi fieri. Quanquam ipse Iosephus nil tale affirmavit; is enim Anriq. 3. c. 8. simpliciter de nichnale Hebraeorum: διάζωμα δ' ἐστὶ περὶ τὰ αἰδοῖα ῥαπτὸν, ἐκ βύσσου κλωστῆς εἰργνύμενον. Postquam igitur frustra viri docti, inter quos eruditione Casaubonus et Salmasius eminebant, de tunica illa ἄρραφω sine futura facta inter se contendissent, exortus est in Germania vir doctus, Ioannes Braunius Palatinus, qui non solum Indicarum vestium bombacinatum exemplo demonstravit fieri posse vestem manicatam atque omne genus vestimentorum rotundorum arte textoris sine vlla futura, sed telam etiam fabricatus est, quam deinde ad exemplum telae Vaticanae conformasse videtur, in qua tunica ἄρραφος fuit detexta et publice monstrata: quo facto reperti sunt etiam in Germania et Romae artifices, qui vestimenti genus idem et simile se in tela vulgari plana conficere posse docerent. Tum igitur primum textrina antiqua luce eruditionis aliqua illustrari coepit, nec tamen omnis ars rite fuit a Braunio explicata. Vocabulis enim textrini latinis ipse non recte usus graeca multo minus interpretari poruit, sed omnia turbata periniscuit. Itaque maius auxilium illi artifices varii consulti ad formam antiquae telae inueniendam et effingendam contulisse videntur, quam manifestae et clarae singularum parrium notiones, quas vir doctus comparanda telae apud nos vsitatae planae forma cum antiqua recta auiuo suo informare antea debuerat. Hodie minus difficile foret iudicium de tela recta textrini antiqui, postquam editam ab eruditissimo Gallo

Gallo. *Da Hamel*, telae simillimae, (nisi quod ponderum locum inferius iugum implet) in qua tapetes turcicis similes, a Gallis propter liciorum firmum altum *de haute lisse*, appellati, texuntur, descriptionem et picturam comparare licet. Hoc veluti secundo gradu ascensum est ad tertiam illam formam, quam in tela Vaticana conspicimus. Huic infra textor assidet, subtemen manu, non radio, immissum, deorsum, impellit et percutit, pectine, quem manu gestat. Hic angustior pectine spatiae vicem gerit; et primum ascensum ad larum illum pectinem, quo tota simul tela seu trama percutitur, fecisse mihi videtur. Ceterum singulis licis, texuntur, et tramae stamina non scamillorum ope licis, alligatorum sed manu textoris adducta decussantur.

Antiquissimam telam rectam ad instar picturae Olavianae seu telae Islandicae verbis nunc effingere et fabricari conabor. Asseres igitur duo recti seu arrectarii c. c. (Islandis *Hleinen*) duobus transuersariis iugantur, quorum inferior simul tramae fila suspensa sustinet, quae texto absoluto iungenda promouentur; superior simpliciter coniungit arrectarios. Infra hos duos transuersarios asseres insertum foraminibus arrectariorum iugum (*Rif*), rotundum et versatile est; quo in tela Islandica inuoluitur, quicquid texendo absolutum est; inferiori et dependenti tramae parti per fasciculos digestae primum innectitur funiculus, (Islandis *Fite*, *Vartane*) qui simul arrectariis alligatus tramae fila distensa ordinat; deinde infimis tramae fasciculis pondera lapidum (*Kliasteine*) appensa conspiciuntur. Mediis fere arrectariis vtrinque insertus scapus (*Skilsfel*) fila tramae

decussata discriminat; supra quem minor, breuior et liber nec arrectariis insertus (*Skilskaft*) item tramae fila decussata distendit. Superius tres scapi cum annexis licis, quibus addita sunt alternatim tramae fila, conspiciuntur litera k notati; quos sustinere dicuntur retinacula (*Meiner*) gemina litera d notata. Ascendens magis oculo occurrit panucla seu subtemen inuolutum (*Vinduna*) litera h notatum, quod dum manu per aperta, et distracta ope liciorum fila tramae traicitur, ossiculum aut lignum vtrinque acutum (*Hraell*) litera g notatum viam aperit et praerit insequenti subtemini. Hoc igitur vna cum manu radii officium facere videtur. Immisso subtemine tela percutitur spatia (*Skeide*) litera m signata; telam demum nouissime contextam distendit pertica vtrinque acuta (*Spialk*) litera q signata, quam nostrates *Sperruthe* vocare solent.

In tela Vaticana supra iugum versatile vnus transuersarius asseres duos arrectarios iugat; medii fere arrectarii tres vtrinque liciorum ordines sustinent. Nam gemina trama ex iugo suspensa extremitatem vtramque in fasciculos digestam, perticae traiectae annexam et pondere vno appenso examinatam legit. Subtemen radio immissum spatia percutitur; et tramae fila alternis ope liciorum scamillis annexorum decussantur. Gemina denum trama ex iugo suspensa, dum textor telam stantem circumit, contexta in vestem rotundam coit.

Consistamus nunc et telae Islandicae nomina et vocabula graeca et latina telae antiquae rectae accommodare conemur. Primum igitur asseres arrectarii seu tigna duo erecta sunt, quos Graeci ἵστοποδᾶς et κελόντας vocarunt,

vocantur, auctore Polluce VII. f. 36. et X. f. 125. Dionysii Bassaricorum fragmentum de Arsaniae incolis apud Stephanum Byzantinum ita habet: ἐνθάδε πέπλα γυναικες Ἀθηναίης ἰότητι αὐτῆμαρ. χροκόωσιν ἐφ' ἰστοπόδων τανύμοσιν, αὐτῆμαρ δ' ἔταμέν τε καὶ ἐξ' ἰστών ἐρύσαντο. quem locum vt plerumque omnia imitatus Nonnus in Dionysiacorum libro 26. p. 686. ait: ἤχι γυναικες ἐς μίαν ἠριγένειαν ἐθήμονι Παλλάδος ἰστώ ὀξείαις παλάμοσιν. ὄλον τελέσει χιτῶνα. Quod Dionysius ἐφ' ἰστοπόδων τανύμοσιν dixit, id est tramam extendi super pedibus telae, indicat arretarios cum transuersariis et iugo igitur totam machinam. vocabulo ἰστοπόδων significari. Theocritus autem Idyll. 18. versu 37. ἔτι, ἐν δαιδαλέῳ πυκινώτερον ἤτριον ἰστώ κερκίδι συμπλέξατα μακρῶν τὰ μὲν ἐκ κελεόντων. Nominat igitur poeta κελεόντας longos; atque omnino ligna quaecunque recta et longa Siculos eosque imitatum ex Atticis scriptoribus Antiphontem oratorem eodem vocabulo significasse veteres Grammatici annotant. Perfectam vestem a longis illis telae pedibus (ἐκ κελεόντων) refecari ait poeta, vt alter vestem detexendam intendi pedibus telae (ἐφ' ἰστοπόδων). Recte igitur Scholia graeca: τέμνεται γὰρ τὸ ὕφασμα ἐκ τῶ ἰστώ ὅταν τελεσθῆ. Eodem vocabulo vsus erat Nicander poeta in transmutatione trium Minyae filiarum narranda, quam ex eodem plurimis seruatibus poeticis repetiit Antoninus Liberalis cap. 10. καὶ ἐκ τῶν κελεόντων ἐρύσῃ νέκταρ αὐτῶ καὶ γάλα: quorum in vicem Aelianus eandem fabulam narrans V. H. 3. c. 42. posuit: ἐκ τῶν ὄροφῶν ἔστασον οἶνον καὶ γάλακτος στάγονες. Nihil enim

refert, num ex ipsa tela recta desuper per tramam an ex lacunari guttae vini lactisque delabi dicantur. Redeo ad locum Theocriti, vbi vestis perfecta a tela refecari dicitur. Quaero igitur vbi trama telae alligata fuerit? Num forte funiculus aliquis cum ponderibus appensis refecabatur, an tramae fila reliquis veteris tramae iugo adfixis (Trümmer, Ledel) annectebantur denuo, quoties noua trama iugo intendebatur? Definire locum vinculi coniectura non licet. Est apud Hesychium locus: Ἴταλαῖ οἱς τέμνει τὰς ὡὰς τῷ ὑφανομένη μυχελῆς, οἱ δὲ τὰς μίτους. quem cum sequenti: Ἴταλα ἰστία εἰς ἃ τὰς ἰστούς διατέμνουσιν ad lapidum pondera telae extremae appensa accommodauit Salmasius eumque secuti alii; mihi vero de sensu eorum vocabulorum magna dubitatio superest. Nec magis liquida est notio vocabulorum, πῆχυς apud Pollucem 7. sect. 36 et 10. sect. 125. quo pars aliqua telae significari videtur, et πρότονοι apud Hesychium, qui tunc non solum in nauibus malum vtriusque continere sed in tela etiam (ὑφαντικῶ ἰστώ) vsum habere dicuntur.

Antiquissimam telae stantis formam ostentant nobis initia textrini apud agrestes Americae meridionalis incolas. Formae enim quadratae pro vsu operis magis minusue magnae et ad parietem acclinatae fila tramae intendere, subtemen vero sine radio immissum lignea spatha percutere dicuntur. Cf. Hartfinkii Descript. Guianae T. I. p. 22. et Gillii Notitias de eadem prouincia excerptas germanice p. 391. qui simul nendi rationem a nostro diuersam describit. Eiusmodi formam cum intensis tramae filis adhibent etiam foeminae Indicae insulae Sumatra

Sumatra, subreimen radiò immittens. Maiorem earum telam ita descripsit Marsden p. 192. versionis germanicæ, vt de forma vniuersa nihil ex verbis viri docti definire liceat; nisi quod tramae altera extremitas formae alligatur, altera iugo aliquo (quod pone assidentem textorem affirmari dicitur) ad perpendicularium extenditur. Tramae fila licitis alternatiuè innexa sursum deorsumque tracta decussari traduntur non ope scamillorum sed duorum, asserculorum tenuium et latorum, qui tramam transeuntes alternis conuertuntur. Radii vicem gerit arundo cum inserto fuso, qui subreimen immittit per apertam arundinis commissuram vel nodum.

Hucusque initia artis et vocabulorum textoriorum originem et significationem persequi et indagari potui, alii telam exorsam relinquens derexendam. Iam enim alio me vocant labores suscepti. Breuiter tamen addam vocabula artis fulloniae proprie cum locis veterum scriptorum, quæ ipsam fullonum artem interpretanti subsidio esse poterunt.

Vasa et instrumenta fullonum a Polluce et aliis scriptoribus nominantur *πλυνοί, πλυντήρια*, vnde Lucianus fullonum opus significans *περὶ πλυνῶς ἔχειν* dixit in Fugitiu. c. 12.) *ἵπος* seu *πιστήριον*, cuius pars *περιστροφῆς* esse videri ea, qua circumducitur cochlea et astringitur prelo, cui subiecta est vestis; porro *κνάφος, γῆ σμηκτοῦς, γῆ κιμωλία, λίτρον* inprimis *χαλαστραῖον, κονία*. Fullo ipse *γνάφεύς* vel *κνάφεύς* appellatur, et verbo *γνάπτω* vel *κνάπτω* omne opus fullonium continetur, quod primigenia notione scire conuenit cum verbo *ξέω, ἔύω* et *ξάινω*; vti docet locus apud Diogenem

T. IV. P. III.

Laertium, vbi Xenocrates discipulum geometriæ et astronomiæ ignarum remittit, præfatus *πὰρ ἔμοι νόκος ἢ κνάπτειται*. e. *ξάινεται* et alter Cratini apud Pollucem 7. sect. 37. *τῆ μάλιστα κνάφειν εὖ μάλα ἢ συμπατήσαι* vbi expectabas verbum *ξάινειν*. Generatim opus fullonium optime expressit locus Hippocratis de Vitu Sanorum l. c. 8. *οἱ γναφεῖς λακτίσθαι, παίσει, λυμαινόμενοι κόπτησθαι, ἔλαψαι, πλυνόμενοι ἰσχυρότερα ποιεῖσαι, κέρροντες τὰ ὑπερέχοντα καὶ παραπλέκοντες καλλίω ποιεῖσαι*. Verbotum *κέρροντες τὰ ὑπερέχοντα* paraphrasin habes apud Lucianum in Fugitiu. c. 28. *ἀπέκειρε γὰρ ἐν τῷ γναφεῖω καθήμενος ὅπόσον περιττόν τοῖς ματίοις τῶν κροκίδων ἐπανθεῖ*. Opificis genus nostri vocant Tuchscherer.

Ordinem operis fullonii ita definit Pollux, vt prius conculectur vestis, quam peccitur: *τῆ δὲ κνάπτειν ἡγείται τὸ συμπατήσαι*. Hanc operam licet arguere ex loco Pitinnii in Fullonibus vbi est: *Terra hæc est, non aqua; vbi tu solitus argutari pedibus cretam dum conpescis vestimenta que lauas, vbi argutari pedibus est subfiliere*. Varro de L. L. 5. p. 53. *vestimentum apud fullonem cum cogitur, conciliari dicitur*. Ita graece *συνιστάμενοι καὶ πιδόμενοι* ciues cum lanis comparari apud Aristophanem dicuntur pari verborum ambiguitate. Cogere similiter dixerunt; vnde *coactac* lanæ per se vestem faciunt apud Plinium 8. c. 48. hinc *coactilia*, quæ Galli a vocabulo barbaræ latininitatis *Feltrum* vocant *Fentre*. Argutationem pedum fullonis respiciens Seneca Epist. 15. *vel ille saliaris*, inquit, *aut, vt contumeliosus dicam, fullonicus saltus*.

Bb

Con-

Conculcabant fullones vestes
 in vrina, vsibus eorum publi-
 co vectigali collectam valis per
 vicos vrhis Romae dispositis.
 Vrinam cameli fullonibus uti-
 lissimam esse aliena fide tradit
 Plinius 28. sect. 26. Idem 28.
 sect. 48. fullonicam veterem
 vrinam in medicina laudat; et
 sect. 118. virilis; inquit, vrina
 podagrís medetur, argumēto ful-
 lonum quos ideo tentari eo morbo
 negant.

Decretae vsu Plinius 35. s.
 57. Est et alius Cinnoliae vsus in
 vestibus. Nam Sarda, quae af-
 fertur e Sardinia, candidis tan-
 tum assumitur; inutilis versicolori-
 bus, et est vilissima omnium Ci-
 noliae generum, pretiosior Um-
 brica et quam vocant Saxum.
 Proprietas saxi, quod crescit in
 macerando, atque pondere emittit;
 illa mensura. Umbrica non nisi
 poliendis vestibus assumitur. Ne-
 que enim pigebit hanc quoque par-
 tem attingere, cum lex Metella
 exest fullonibus dicta, quam C.
 Plaminius, L. Aemilius Censores
 dedere ad populum ferendam. Er-
 go ordo hic est. Primum abluuntur
 vestes Sarda, deinde sulphure sus-
 citur, mox desquamatur cinnolia,
 quae est coloris veri. Phœtus
 enim deprehenditur, ingrediturque et
 funditur sulphure. Veros autem
 et pretiosos colores emoluit Cinnolia
 et quodam nitore exhiberat contri-
 statos sulphure. Candidis vesti-
 bus saxum vtilius a sulphure, ini-
 micum coloribus Graecia pro ci-
 nolia Tynphatico vititur gypso.
 Idem 17. cap. 8. est creta fullo-
 nia mixta pingui, terra pabali
 quam frugum fertilior. Idem 35.
 sect. 50. alteram sulphuris genus
 appellant glebam, fullonum tan-
 tum officinis familiare. Tertio
 quoque generi vnus tantum est
 vsus ad suffiendas lanas, quoniam
 candorem tantum mollitiemque con-
 fert. Sulphuris vsum respexit
 etiam Lyhippus Comicus apud
 Pollucem 7. sect. 41. ὁ δ' ἀτα-

γνάφας καὶ πειώσας τὰς ἀλλο-
 τρίας ἐπινοίας. vbi alii libri
 ἐπιγνάφας habebant, admonen-
 te ipso Polluce, qui vestem a
 fullone reconcinnatam seu inter-
 polatam δευτεροργῆ sua vero
 aetate ἐπιγνάφον vocari refert.
 De spina fullonia obiter Pli-
 nius 16. sect. 92. quod nascitur
 in spina fullonia, hippophaeston
 vocatur. Idem 27. sect. 66.
 hippophaeston nascitur in spinis
 iuxta quibus sunt aeneae fullonicae,
 sine cauliculo sine flore. Tertius
 locus est 21. sect. 68. vulgaris
 quoque haec spina, ex qua corti-
 cinae fulloniae implentur, radicis
 vsus habet. Per Hispanias qui-
 dem multi et inter odores et ad
 vnguentum vntur illa, aspi-
 thum vocantes. Pollux 7. sect.
 37. γνάφος ἢ πρόσφορος τοῦ
 γνάφου ἢ ἀκανθα. Hesychius
 κνάφιδιχὴν ὅταν ἐν κύκλῳ οἱ
 κναφεῖς περιέλκωσι τὰ ἱμάτια
 περὶ τοῦ λεγομένου κνάφον. ἔσ-
 τι δὲ ἐπὶ τοῦ φύτον ἀκανθῶδες
 Idem ἐπὶ κνάφον ἔλκων δια-
 φέρων τὸ γὰρ πρότερον οἱ γνά-
 φεῖς ἀκανθῶν ὄρων συστρέφαν-
 τες τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὰς σῶμας
 ἐκναπτόν. ὁ δὲ σῶμας ἐλεγετο
 γνάφος. ὅ ἐν Κροισῶς τὸν ἔχ-
 θρόν. ἔβαινε τὰς ἀκανθὰς καὶ
 ἄτῶς ἐφείρεν. vnde Heinster-
 husius locum Herodoti 1. 92.
 ex quo Hesychii glossa ducta
 est confirmati pristinae restituit.
 Idem supplicium in memorat Pla-
 toῦ Reipubl. X. εἰλκὸν παρὰ
 τὴν ὁδὸν ἐπὶ ἑσπελάδων ἐπι-
 πτόντες. vbi κναπτόντες legit
 Clemens Alexandrinus Strom.
 IV. Iustitius Martyr. γναμπτόν-
 τες. Timaei Glossarium Pla-
 tonicum κνάφος, ὄργανον τι
 ἐν κύκλῳ κέντρα ἔχον, δι' ἣ
 τὰς βάσανιζομένους κτείνουσιν.
 ὁμοίον δὲ ἐστὶ γναφικῶ κτενί.
 Vestibus politis et extensis
 fullones etiam aquam insuffla-
 bant, quod politores etiam no-
 stri pannis in forma extensis
 faciunt interdum, Seneca Quaest.
 natur.

- natur. I. c. 3: *si quando obser-
vare volueris fullonem: cum os
aqua implevit et vestimenta vidi-
culis diducta leniter aspergit, ap-
paret varios edi colores: in illo
aere asperso, quales in arcu ful-
gere solent. Quod exemplum
posuerant graeci philosophi,
vri apparet ex Plutarcho Pla-
citis Philol I. c. 19. qui τὸς
ἀμφοτέρωτς τοῖς ἰσπατοῖς κτα-
θέας memorat.*
- Telanae ficus. Ca. 8, 1. Tellana
atra. *Macrob. 2, 16.*
- Tellus, Terra mater V. I, 1, 5.
communis omnium parens C.
I pr. 2. Telluris aedes Romae
V. 1, 2, 1.
- Temo C. 6, 2, 6, 19. *Paulun. 12,
de usu temonis ad C. 6, 2.*
- Tempe Theffala C. 10, 265.
- Temperamentum vt in corporibus,
sic in terra desideratur C. 3, 12,
3, 3. tenere inter nimietates P.
lan. 13, 5.
- Temperate repere Ca. 69, 2.
- Temperatus annus C. 3, 20, 1.
temperata prela Ca. 12.
- Temperius maturius P. F. 21, 2.
et Mar. 4. etiam C. 2, 18, 2. et
8, 4, 3. V. Temporius.
- Tempero. temperare armillis fer-
reis latitudinem Ca. 22, 2. al-
titudinem *ibid.* temperat se ad
salutem brassica Ca. 157, 1.
temperato escam Ca. 90. *h. e.*
*prout opus videbitur cum modo ac
ratione dato. Gesn.* temperatur
furculus C. 4, 29, 8.
- Tempesta varia C. 11, 2, 97. ven-
tosa C. 11, 2, 49 et 94. tempe-
stas minus idoneae V. 1, 34,
1. malae cum sunt, quid fieri
possit Ca. 39. tempestatibus,
*cum foeda tempesta est V. 3, 10,
3.* tempestatem facit, significat
siderum occasus C. 11, 2, 5.
tempestatem Thuscis auertere
sacris C. 10, 341. *Tempestatum
prognostica eorumque disciplina
not. ad Colum. p. 148. 149. et
Index sub Metone. Ex quarto
quoque mensis ineuntis et exeuntis
die tempestatas indicandas et prae-*
- dicendas censebat Avatus Dioscor.
416 seqq.*
- Tempestiue si competat C. 2, 8, 4.
Tempestiuitas rei praetermissa re-
vocari nequit C. 4, 3, 5. femi-
num respondet C. 3, 4, 2. trans-
ferendi malleoli deferrur in pro-
ximum ver. C. 4, 16, 1. paupri-
nationis quae C. 4, 7, 1.
- Tempestiuum gregem iniri pati-
tur C. 7, 3, 4. pabulum, ma-
turum Ca. 54, 13. sic tempesti-
uam esse vindemiam C. 11, 2,
67. semina C. 3, 5, 2. materies
Ca. 31, 2. J. tempestiuus ac
vetus fructus opponuntur C. 3,
21. 10.
- Templi procuratio aedilis est V.
1, 2, 2.
- Temporales venae. Veg. 3, 11, 4.
3, 16, 8.
- Temporius. *vid.* Temperius.
- Tempiare. *pro.* tentare. Veg. 1, 28,
7. et *Saeptus alibi Cod. Goth.*
- Tempus biennii C. 3, 9, 6. hoc
est vis ficisque conficiendis C.
11, 2, 62. est arbores circum-
fodere C. 11, 2, 40. runcare et
fodere C. 11, 2, 179. temporis
iactura irreparabilis C. 11, 1,
29. tempora tacito diffugiunt
gressu C. 10, 159. tempore suo
porius mercatorem admittere,
quam celerius alieno V. 3, 16,
11. J. Tempori facies, *tempe-
stine* Ca. 3, 4. *add.* 2, 1. J. ad
tempus, interdum. Veg. 3, 59,
2. et *nostri zu Zeiten.* J. tem-
pus clemens est siccum, *tempe-
stus* P. F. 2. J. meridianum,
plaza V. 2, 2, 7. J. Tempora
Telluris cincta versicoloribus
anni foetibus C. 10, 257.
- Tenax iuris sui C. 1, 7, 2. J. Te-
naces incisos botryonum P. S.
17. malorum Punicorum P.
Mar. 10, 4 et 9. quos *Col.* perio-
los appellat. pira lecta cum te-
nacibus suis P. F. 25, 9. com-
prehensa porri plaura velut te-
nacibus alleuetur P. O. 11, 5.
tenacibus vinculis, quibuscun-
que constricta P. F. 18, 1.
- Tenduntur nerui C. 6, 14, 4.

- Tenebricosus locus V. 3, 9, 19.
C. 8, 14, 11. *ubi Edd. tenebroso.*
- Teneo. agri qui diu aquam tenent P. Apr. 2, 4. gladii similitudinem tenere P. Mai. 7, 4. *tenent plantae, comprehendunt* C. 11, 3, 24, 3, 11, 10, 5, 6, 18. *ita* P. F. 9, 8 et 25, 20. P. Mar. 9, 13. P. N. 7, 6. tenet vitis. *tenebitur iugerum seminis modis* V. P. N. 1, 1. *b. e. occupabitur.*
- Tenera terra Ca. 45, 1. *tenerissima* Ca. 151, 2. *not.*
- vt Tenerescat iecur anseri P. 1, 30, 4.
- Teneritatem seruant P. F. 25, 3. *sed etiam hic Br. et Codd. teneritudinem dant.*
- Teneritudo corticis P. Ian. 15, 16. teneritudini robur inducit fossura P. S. 14, 2. teneritudinem habet terra V. 1, 36. consequitur planta P. Ian. 14, 3. seruat caseus P. Mai. 9, 2. et Edd. pr. Febr. 25, 3.
- Teneranum vinum Veg. 6, 10, 2.
- Tenor fumi C. 1, 6, 20.
- Tensedoni scriptum pro Peucedani Veg. 1, 16, 5.
- Tensione laborare Veg. 2, 25, 4.
- Tensura corporis laxatur Veg. 1, 21, 3. 2, 6, 3. cuius passionis tanta tensura est Veg. 3, 25, 1.
- Tentato gutture C. 8, 7, 3.
- Tento. tentare obsequium de mare foeminam eblaudiente C. 6, 27, 10. tentauerunt explorare C. 11, 2, 68. tentari aëris aut solivarietate P. Mar. 11, 3. C. 6, 3, 12. *not.* tentanda digitis loca foeminarum C. 8, 11, 8. tentandi, ne quid hesterni habeant in gutture C. 8, 5, 17. *In negotio temptare saepius Edd. et Codd.*
- Tenuis furculus C. 4, 29, 9. tenuioris velleris arietes C. 7, 2, 5.
- Tenus. corpore tenuis delibrandus C. 4, 24. 6. capite tenuis alligetur vitis C. 11, 2, 95. Sicilia tenuis C. 8, 16, 9. specie tenuis C. 6, 36, 3.
- Tepide habentur pulli C. 8, 5, 19.
- Ter quinquageni, CL. V. 2, 4, 22.
- Terebinthina i. e. resina Veg. 3, 54, 4. 5, 27. 4. et *suepe.*
- Terebra percurrere Ca. 41, 3. antiqua et Gallica C. 4, 29, 16. Arb. 8, 4. P. F. 17, 7. Mar. 8, 1. Oct. 8, 3. *Gallica est nostrum Hohlbohrer.*
- per Terebrationem facta insitio C. 4, 29, 13.
- Tergeri fossas veteres Ca. 2, 4. C. 2, 22, 3. *est a graeco τέρω unde latinum tero, tergo i. e. terendo pargo.*
- Terguerians, intra rectum C. 12, 3, 7.
- Tergum. terga gerit ager resoluta C. 10, 7 et 71. terga soli C. 2, 2, 23. 4, 14, 1.
- Tergus tergoris adscensus, tergi C. 6, 37, 10. *Antiquius est tergius a graeco τέρπος, τέρπος corium, dorsii proprie corium, hinc pro dorso.*
- Terminaticum *vid.* Therm.
- Terminatium suis finibus opus C. 10 pr. 4.
- Termini praediorum signandi *vid.* Finis.
- Termines C. 7, 9, 6. *not. ubi antea ranarices.*
- Ternarii serbes C. 11, 2, 28.
- Ternas partes V. 2, 1, 12. terna pariunt oua C. 8, 14, 5.
- Terra mater V. 1, 1, 5. *eadem quae Ceres* V. 3, 1, 5. *vid.* Telus. tribus modis dicitur V. 1, 9, 1. Italia V. 1, 9, 1. Saturnia C. 1 pr. 20. species plures habet V. 1, 9, 2. C. 2, 2. *int.* genera multa P. 1, 5, 6. alia alibi melior C. 1 pr. 24. qualis culturae apta P. 1, 5. exilis vt stercoranda C. 2, 5. densa et glutinosa C. 1 pr. 25. senescatne et longo vsu effoeta fiat C. 2, 1. terrae sapor vt exploretur C. Arb. 3, 6. P. 1, 5, 3. cum ferro commoueri quando religiosiores verent C. 11, 2, 95. *quasi* terra solum sit fundi V. 1, 7, 5. et contra a terra sive que ad cameram i. e. a solo V. 3, 7,

- 3, 7, 4. 3, 8, 2. *J* terra for-
nicarum, talparum Veg. 5,
78, 1.
- Terrenus terrenum pabulum con-
fectari C. 7, 9, 7. *J* subst.
Terrenum modicum C. 3, 11,
8. terreni iugerum C. 11, 2,
17. genera tria C. 2, 2, 1. spe-
cies infinitae C. 3, 12, 1. ne
quid terreni habeat radix, de-
trahatur C. 12, 56, 1. terrenum
fabuloni oppon. P. 1, 5, 1. ter-
reno carens ac nuda glareæ C.
4, 22, 9.
- Terreus agger V. 1, 14, 2. non
terrenus, quod alii velint. On-
dendorp. ad Fronti. strateg. 4, 1,
31, p. 428. Gesner.
- Territorio Neapolitano P. Mar.
10, 16.
- Tertiae duae C. 5, 1, 11. ad ter-
tias decoctum C. 12, 20, 2. Ad
tertias decoquere interdum est
ita coquere, ut duabus tertiis con-
sumtis una super sit, aliquando,
ut tertia consumta duae restent.
Rhod. Lex. Scribo, quem laudat
etiam Burm. ad Samon. 416.
Gesner. cum ad tertias subse-
derit costura C. 12, 20, 4. in-
fra tertiam partem consedit C.
12, 20, 2.
- Tertiarium bituminis sumito Ca.
95, 1.
- Tertiatio, tertia pressura C. 12,
50, 11. Gallis hebener.
- Tertiati agri C. 2, 4, 4 et 8.
- Tertio, tertiari, et tertia vice ara-
ri P. S. 1, 1.
- Tertio obducere parietes P. 1,
11, 2.
- Tertium florem agere C. 2, 16,
6. tertio decimo mense C. 6,
36, 2.
- Tessera quae secatur in cucurbita
P. Mar. 10, 33. in pavementis
P. 1, 9, 5. Graece *ψηφίς*.
- Tesserulae in suffragiis V. 3, 5,
18.
- Testa soleam si pertudit Ca. 110.
de testa arida pavementum
struere Ca. 18, 7. testa subster-
ni oportet caprile V. 2, 3, 6.
de tegula Ca. 110.
- Testaceum pavementum P. 1, 9,
2, 1, 17, 1. C. 1, 6, 13. *J* subst.
testaceum superfundere P. Mai.
11, 3.
- Testarum contritarum pulverem pro
pulvere Puteolano adhibitum do-
cet Dietrich not. ad Ferberi Epist.
Ital. p. 179.
- Testiculis exemtis tauro conci-
piunt vaccae V. 2, 5, 14. exi-
gui et pares in equis laudan-
tur P. Mar. 13, 8. dextri quis
consensus cum iecore? Veg. 5,
57, 2. *J* velut testiculi officii
pistacii masculis P. O. 12, 3.
- Testificari C. 1, 4, 2.
- Testudinæarum testum C. 12, 15, 1.
- Testudo palustris superstitiose ad-
hibita P. 1, 35, 14. in testudi-
nis cortio siccare semina P. 1,
35, 5. *J* testudo magna in
ornithone V. 3, 5, 1. add. 3,
6, 4.
- sub Testu coquere Ca. 74. vi. no.
et 84, 2. 76, 4.
- Tetani Veg. 5, 23, 2.
- Tetartæum genus C. 3, 20, 3.
ubi tetradium edidi.
- Tethys aequorea C. 10, 201.
- Tetradium C. 3, 20, 3. not.
- Tetrapharmacum Veg. 3, 15, 2.
3, 48, 8. 6, 28, 4. tetraphar-
maci malagina Veg. 5, 20.
- Tetrica, mons V. 2, 1, 5.
- Tetricus, rusticus C. 8, 11, 1.
- Textorium opus pro vitili C. 9
6, 1.
- Thalli ceparum ne a ventis pro-
sternantur C. 11, 3, 58. not.
P. F. 24, 4.
- Thamni C. 12, 7, 1. ubi alii
Thanni vel Tamni.
- Thapsia herba apibus inimica P.
1, 37, 5. ut pecudibus teste Theo-
phr. H. P. 9, 22. Linnaeo Tha-
psia Asclepium dicta, Romanis
ferulago.
- Thasiae vites C. 3, 2, 24. nuces,
quae scriptoribus nostris grae-
cae, aliis amygdalae, teste
Macrobio Satur. 11. 14. Thasios
amygdalarum cultura excelluis-
se, arguit locus Theophr. C. P.
1. 9. Θάσιοι τὰς ἀμυγδαλᾶς,
Bb 3 ἄται

οταν προσαυξηθῶσιν, ἐνοφθαλ-
 μίζουσιν ἐκ γὰρ μαλακῶν σκλη-
 ραί γίνονται μετὰ τὴν Φυτείαν.
 Amygdalae igitur Thasiae mol-
 li putamine insignes crant.
 Thaumantias C. 10, 292.
 Θεαυραϊδίων αἰνιμ V. 3, 5, 13.
 Thebae Boecotiae antiquissimum
 oppidum V. 3, 1, 2 et 6 C. 1,
 4, 9. clius in agro Sabino ita
 vocatur V. 3, 1, 6.
 Theca grani V. 1, 48, 1.
 Thelis pro Theris V. 3, 9, 19.
 Theriaca vitis ut fiat. Theriaca
 antidotos P. F. 28, 1.
 Θεριστοροφῶν Hortensii V. 3,
 13, 2.
 Thermanticum acopon Veg. 2,
 15, 5. collyrium 2, 18, 2. vn-
 guentum Veg. 3, 33, 2. potio-
 nes Veg. 3, 36, 1, 5, 32.
 Thessalici equi laudantur V. 2,
 7, 6.
 Thessala tempe C. 10, 265.
 Tholus rotundus V. 3, 5, 12.
 in Thracia granaria speluncae V.
 1, 57, 7. feri boues V. 2, 1, 5.
 albi ad μέλανα κόλπον V. 2,
 5, 10.
 Thurea planta C. 3, 8, 4. Romae
 in hortis culta.
 Thurii, Sybaris V. 1, 7, 6.
 Thuris grana Ca. 70, 1. drachma
 Ca. 172, 2. pollen *vid. h. v.*
 Thusca sacra C. 10, 341.
 Θύειν immolare V. 2, 4, 9.
 Thyestes auream pecudem Atreo
 subducit V. 2, 1, 6.
 Thymbra thymo proxima C. 9,
 4, 6. apibus grata C. 9, 4, 2.
 eius saporem referens Satureia
 C. 10, 233.
 Thyminum mel C. 6, 33, 2.
 Thymites vinum C. 12, 35.
 Thymum viride C. 12, 57, 1.
 apibus gratum C. 9, 4, 2. eius
 satio et cultura C. 11, 3, 39.
 P. S. 13, 2. thymum siluestre
 Veg. 5, 26, 3.
 Thyrtigero Baccho P. inf. 87.
 Thyrsi de caulibus C. 10, 369. *ita*
Sueto. Aug. c. 88. Gesner.
 Θῦς olim ὁ ὕς V. 2, 4, 9.
 Tiberius Caesar. C. 11, 3, 52.

Tibiae dextrae et sinistrae, incen-
 tiua et succentia V. 1, 2, 15.
 Ad ea quae in uotis ad h. l. dicta
 sunt, addo primum locum Varronis
 ita excerptum a Scholiaste Horatii
 ad Art. Poet. 203. Varro ait in
 tertio Disciplinarum et ad Mar-
 cellum de Lingua latina qua-
 tuor foraminum fuisse tibiae
 apud antiquos et se ipsum ait
 in templo Marfyae vidisse tibiae
 quatuor foraminum. Deinde
 quae de dextris et sinistris ex Plin-
 io adiunxi, accuratius meuen-
 tur examen, simulque imparium
 et partium tibiarum tractationem
 inducunt. Scilicet auctorem Theo-
 phrastum H. P. IV. 12. secutus
 Plinius sententiam eius plane per-
 uerit. Quare primum audien-
 dus est philosophus, ubi de tibi-
 ali calamo ita tradit, ut ennu-
 cbiam dictam propter lanuginis
 (ἀνθήλης) defectum praeserat ad
 tibiae ζευγὴ dictas: ἐξ ὧν ἀρι-
 στα μὲν Φασὶ τινες γίνεσθαι τὰ
 ζευγὴ κατορθῶν ὃ ὀλίγα παρὰ
 τὴν ἐργασίαν τὴν δὲ τομὴν ὠ-
 ραίαν πρὸ Ἀντιγενίδῃ μὲν ἠνίκ᾽
 ἦλθον ἀπλάστως ὑπὲρ Ἀρχτύρω
 βοηδρομιῶνος μηνός. τὸν γὰρ
 ἔτιω τιμηθέντα συχνῶς μὲν ἐτε-
 ρων ὑστερον γίνεσθαι χρῆσιμον
 καὶ προκαταυλίσσεως δεῖσθαι πολ-
 λῆς· συμμύειν δὲ τὸ στόμα
 τῶν γλωττῶν ὃ πρὸς τὴν δια-
 τροχίαν εἶναι χρῆσιμον ἐπεὶ δὲ
 ἐς τὴν πλάσιν μετέβησαν ἡ το-
 μὴ μετεκινῆθ᾽ ἐμένυσι γὰρ ὀή-
 νων τῷ σκίρροφροῦνος καὶ ἐκα-
 τομβαίωνος ὡπερὲι πρὸ τρο-
 πῶν μικρὸν ἢ ὑπὸ τροπῆς γί-
 νεσθαι δὲ Φασὶ τριενόν τε χρῆ-
 σιμον καὶ καταυλίσσεως βραχεί-
 ας δεῖσθαι, καὶ κατασπάσματα
 τὰς ἀναγκαῖον τοῖς μεταπλάσματος
 αὐλοῦσι τῷ μὲν ὧν ζευγίτε
 ταύτας εἶναι τὰς ὠρας τῆς το-
 μῆς· ἡ δὲ ἐργασία γίνεται τῷ
 τον τὸν τρόπον. Ὅταν συλλέ-
 ξωσι, τιθέασιν ὑπαίθριον τῷ χει-
 μῶνος ἐν τῷ λέμματι τῷ δ'
 ἤσος περικαθάραντες καὶ ἐντρί-
 φαντες

φαυκῆς εἰς τὸν ἥλιον ἔθεον· τῷ
 θεῷ δὲ μετὰ ταῦτα συντεμνο-
 ντες εἰς τὰ μεσογονία πάλιν
 παύσειον τιθεασί, χρόνον τινά.
 προσλείψαι δὲ τῷ μεσογονίῳ
 τὸ πρὸς τῆς βλαστῆς γόνυ· τὰ
 δὲ μήκη τὰ τῶν ἢ γίνεται δι-
 παλαιστῶν ἑλάττω. βέλτιστα
 μὲν ἂν εἶναι τῶν μεσογονίων πρὸς
 τὴν ζευγοποιίαν ὅλη τῇ καλαμῇ
 τὰ μετὰ μαλακώτατα δὲ εἶχει
 ζευγῆ τὰ πρὸς τῆς βλαστῆς,
 ἐπιχοτάτα δὲ τὰ πρὸς τῇ εἰ-
 σί· συμφωνεῖν δὲ τὰς γλώττας
 ἐκ τῷ αὐτῷ μεσογονίῳ, τὰ δὲ
 ἄλλα ἢ συμφωνεῖν καὶ τὴν μὲν
 πρὸς τῇ εἰσί ἀριστερᾷ εἶναι,
 τὴν δὲ πρὸς τῆς βλαστῆς δε-
 ξιά· τμηθέντος δὲ διχα τῷ με-
 σογονίῳ, τὸ στόμα τῆς γλώτ-
 τας ἑκατέρας γίνεται κατὰ τὴν
 τῷ καλαμῇ τομῇ· εἶναι δὲ ἄλ-
 λου τινὰ τρόπον ἐργασθῆσιν αἱ
 γλώτται, ταύτας ἢ πανυ συμ-
 φωνεῖν. Quae sic Plinius Har-
 diquinus conuenit 16. sect. 66. Hinc
 erant armamenta ad inclusos
 cantus, non silendo et reliquo
 curae miraculo. Caedi sole-
 bant tempestiue vsque ad An-
 tigenidem tibicinem, cum ad-
 huc simplici musica vterentur
 sub Arcturo: sic praeparatae
 aliquot post annos viles esse
 incipiebant, tunc quoque mul-
 ta domandae exercitatione, et
 canere tibiae ipsae docendae,
 comprimmentibus se ligulis, quod
 erat illis theatrorum moribus
 vtilius. Postquam varietas ac-
 cessit et cantus quoque luxuria,
 caedi ante solstitia coeptae et
 fieri viles in trimatu, apertio-
 ribus earum ligulis ad flecten-
 dos sonos, quae inde sunt et
 hodie. Sed tum ex sua quam-
 que tantum arundine congrue-
 re persuasum erat, et eam,
 quae radicem antecesserat, lae-
 vae tibiae conuenire, quae ca-
 cumen, dextrae: Idem paulo an-
 tea verba graeca: καὶ γίνεσθαι
 τὸν μὲν ἀδρυθέντα ζευγίτην, ἢ
 δ' ἂν μὴ συμπαρασμένη τὸ ὕ-

δωρ, βομβυκίαν. ita reddidit:
 Cum igitur anno permansit in-
 vndatio, proficiunt in aucupa-
 toriam quoque amplitudinem:
 vocabantur zeugirae; contra
 bombyciae maturius recipi-
 co, graciles: ubi viri docti certatim
 compararunt glossam Hesychii:
 ζεύγοι βρόχοι ὀρνίθων. Pote-
 rant addere eiusdem ζεύγελα, ζύ-
 λα διάβροχα. Verum quid
 arundo aucupatoria, ubi nodus
 nodo iunctus additur in aucupan-
 do, donec viscum anes attingat,
 ad laqueos aucupatorios? Quare
 Plinius sine error relinquendus est,
 quem paulo post demonstrabimus.
 Gaza in Theophrasto ζεύγη πα-
 τῆν et armamenta ζευγίτην κάλα-
 μων armamentarium interpretatus
 est. In Plinio armamenta Har-
 diquinus simpliciter tibiae esse di-
 xit, et appositum vocabulum ζεύ-
 γη voluit esse compacta simul in
 tibiis calamorum internodia. Qua
 quidem interpretatione nihil vel
 obscurius vel ineptius fingi potuit.
 Eandem tamen recoxit nuperus
 Editor Gallus, Brotier, omisso
 tamen vocabulo graeco, quod cu-
 iuscunque generis res iugatas, in
 musica vero Graeca tibiae pares
 significat. Easdem, simul dum
 insulantur, ab usu dexteras frui-
 strisque appellari, docent, quae
 de ligulis ex eodem internodio se-
 ctis addit Theophrastus verba.
 ad ipsas tibiae translata a Plinio;
 in quo non adeo peccauit. Sed
 πλάσιον et πλάσμα obscure aut
 potius falso cantus varietatem et
 luxuriam reddidit, in qua corrup-
 tulae effectum vides expressum,
 modum autem plane omisum.
 Egregii interpretis vicem subit
 Quintilianus I, II, 7 ubi voca-
 βύλην καταπεπλάσμενον decla-
 rat: Sic appellantur, inquit,
 cantus tibiartum, quae praeclu-
 sis, quibus clarescunt, forami-
 nibus, recto modo exitu gra-
 viorem spiritum reddunt. Idem
 II, 3, 20. ut tibiae eodem spiri-
 tu accepto, alium clausis, alium
 B b 4 apertis

apertis foraminibus, aliam non satis purgatae, aliam quassae sonum reddunt, ita fauces etc. *Ibidem* sect. 50. illa iam paene apertis, ut aiunt tibiis pronuntianda i. e. pleno sono. Hac igitur ratione effecerunt tibiines, ut eantum fingere et flectere vario modo et molliorem ex simplice et recto reddere possent. Vocabulum graecum *πλασινα* romani scriptores retentum ad humanam etiam vocem in cantu transtulerunt. Κατασπάσματα τὰς γλώττας ἔχειν in *πλασινάτε* ait *Theophrastus*, quod *Gaza* interpretatus est: linguas disiectu deflexi: Nihil legi magis obscure redditum! Quid sit docere conabor ex *Aristotele*, cuius loca prius ponam quaedam de ligulis et tibiis paribus ex libro de *Audibilibus* ducta, ubi sic est: δὲ δὲ καὶ τῶν αὐλῶν εἶναι τὰς γλώττας πυκνὰς καὶ λεῖας καὶ ἰομαλᾶς ὅπως ἂν καὶ τὸ πνεῦμα διαπορεύηται δι' αὐτῶν λεῖον καὶ ὀμαλὸν καὶ μὴ διεσπασμένον. διὸ καὶ τὰ βεβρεγμένον τῶν ζευγῶν καὶ τὰ πεπωκότα τὸ σιάλον εὐφωνότερα γίνονται, τὰ δὲ ξηρὰ, κακῶφωνα. ὁ γὰρ αἶθρ διὰ ὑγρῶν καὶ λεῖων φέρεται μαλακὸς καὶ ὀμαλός. δῆλον δὲ καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὅταν ἔχη νοτίδα, πολὺ ἤττον προσκόπτει πρὸς τὰ ζεύγη καὶ διασπάται. τὸ δὲ ξηρὸν μᾶλλον ἀντιλαμβάνεται, καὶ τὴν πληγὴν ποιεῖται σκληρὰν διὰ τὴν βίαν. Postea ubi de crassa voce agit, ita pergit: καὶ τῶν τελείων αὐλῶν, (παχυτέρας αἰφωναί) καὶ μᾶλλον ὅταν πληρώσῃ τις αὐτὴς τῷ πνεύματος. Φανερόν δ' ἐστὶ καὶ γὰρ ἂν πίεσῃ τὰ ζεύγη, μᾶλλον ὀξυτέρα ἢ φωνὴ γίνεται καὶ λεπτότερα. καὶ ἀν κατασπάσῃ τις τὰς σύριγγας, καὶ ἂν ἐπιλάβῃ παμπλείων ὀύγκος γίνεται τῆς φωνῆς διὰ τὸ πῆθος τῆς φωνῆς, καθάπερ καὶ ἀπὸ τῶν παχυτέρων χορδῶν. ubi vides compressioni parum tibiinum atque fuisse effecto sono acuto or-

poni depressionem cum crasso sono. *Fr. Patricius* vertit locum ita: et si quis trahat fistulas vel apprehendat: Difficultatem facit illud, quod *Aristoteles* τὰ ζεύγη comprimere ait, et κατασπᾶν τὰς σύριγγας, cum *Theophrastus* συμμύειν et κατασπᾶν ligulis ζευγῶν tribuat ad sonum acutum (διατορίαν) efficiendum. *Pollux* IV, 81. tibiis Pythicas esse docet, quibus paeanas canebant, easdemque τελείως appellari. *Iidem* sect. 77. inter vocabula diversarum tibiarum ponit etiam σύριγγες, τελείοι. Itaque dicendus est *Aristoteles* tres tibiarum species, τελείως, ζεύγη et σύριγγες simul commemorasse. Quartam *Theophrastus* obiter significavit vocabulo καλαμί βομβυκίη, id est ad bombyces apti. *Bombycem* *Pollux* IV. 70. inter tibiarum partes nominat, *scilicet* sect. 82. τὸ τῶν βομβυκίων ἐνδεον καὶ μανικὸν αὐλήμα ὀργυλοῖς πρέπον. ponens, rectius speciem tibiarum diversam facit. Atque ita *Hesychius* cum *Etymol.* M. auctore docent. *Aristoteles* de *Audib.* longas gruum arterias asperas bombyces vocat, unde arguere licet, fuisse tibiarum bombycium insignem longitudinem. Obiter etiam licebit annotare, qui a *Polluce* IV. 13. dicitur αὐλὸς ὄρειος et διάβροχος, egregie explicari ex iis, quae *Aristoteles* de paribus tibiis βεβρεγμένοις καὶ ξηροῖς tradidit. Ceterum ligularum tibiis additarum formam discernere licet ex *Histor. Anim.* VI. 10. ubi catulorum, ex genere *Squalorum* *Linnaei* oia comparat cum ligulis tibiariis: τὸ δὲ σχῆμα τῷ ὀστράκῳ ὁμοίον ταῖς τῶν αὐλῶν γλώτταις. Fuerunt igitur subquadratae et mediae extimidae. Superest locus *Aristotelis* de *Audib.* ubi de voce splendida tractat: δῆλον δὲ ἐστὶ καὶ πρὸ τῶν αὐλῶν. τὰ γὰρ ἔχοντα τῶν δευτέρων τὰς γλώττας πλαγίας, μαλακότεραν μὲν ἀποδίδωσι τὴν φωνήν, ἔχ. ὁμοίως δὲ λαμπρὰν τὸ

τὸ γὰρ πνεῦμα φερόμενον: εὐ-
θείας εἰς εὐρυχωρίαν ἐμπίπτει
καὶ ἐκείτη φέρεται σύντρονον ἢ δὲ
συνεστικὸς ἀλλὰ διεσπασμένον.
(Hinc sonum fundum et obscurum
reddunt) ἐν δὲ ταῖς σκληροτέροις
γλώτταις ἢ φωνῇ γίνεται σκλη-
ροτέρα καὶ λάμπροτέρα, ἢ
πιέση τις αὐτὰς μᾶλλον τοῖς
χείλεσι διὰ τὸ φέρεσθαι τὸ
πνεῦμα βραχύτερον) ὅτι nescio
quae tibiae δευτεροῦ dicantur.
Vitium scripturae arguit genus
τὰ ἔχοντα τῶν δευτέρων, quod
si ad αὐτοὺς præcedentis referretur,
esse debebat: οἱ γὰρ ἔχοντες τῶν
δευτέρων. Quare suspicor, τῶν
ζευγέων legi debere. Deinde mi-
hi etiam vocabulum πλαγίας su-
spectum facit oppositum σκληρο-
τέροις γλώτταις, quod arguit,
μαλακὰς vel simile aliquod voca-
bulum scriptum olim fuisse. Vul-
gatum δευτέρων si quis defende-
re velit, ad dextras sinistrasque
referre tibias poterit. De graecae
et Phrygiae tibiae differentia lo-
cum reperi Aeliani Platonici apud
Porphyrinum in Comment. ad Pto-
lemaei Harmonicā p. 217. in Opp.
Wallisii: Θεωροῦμεν γέ τοι τὰς
Φρυγίης αὐτὰς στενὴς ταῖς κοι-
λίαις ὄντας καὶ πολλῶν βαρυτέ-
ρες ἤχους προβάλλοντας τῶν
ἐλληνικῶν. Nec tamen haec una
tibiae Phrygiae differentia fuit;
sed sinistra cornu additum gerebat
instar κώδωνος tubam finientis,
testante Athenaeo IV. p. 185. et
Hesychio in ἐγκυκλοπαίδειᾳ. Hinc
Onidius Fastor. 4, 181. inflexo
Berecynthia tibia cornu.

Tibicen Graecus V. 3, 17, 4. la-
tinum nominat Cicero pro Mur.
12. ubi vide notam Ernestii et in
Clavi.

Tiburis arua C. 10, 138.

Tiburs terra mediocris V. 1, 9, 6.

Tiburinus ager V. 1, 9, 6. sa-
xum P. 1, 10, 3.

P. Ticinius Menas V. 2, 11, 10.
not.

Tigris nomen canis C. 7, 12, 13.

Tilia in scalpulis necessaria P.

N. 15, 2. apibus grata C. 9, 4,
3. not.

Tiliagineae arculae C. 12, 45, 5.

Timent argillam caules P. F. 24, 5.

Timor est ne peruratur C. 11, 3,
62.

Tineae ne vestimenta tangant Ca.

98. ne molestae sint seminibus

ficulneis C. 5, 10, 9. J aluo-

rum C. 9, 14, 2 et 8. quo vino

pellantur Ca. 126.

Tineolae, quos alii pediculos vo-

cant in equis Veg. 2, 16, 1.

Tineosi favi C. 9, 14, 20.

Tingo, tinguo. Pallad. Dec. 2.

vinum myrtite tingemus: ubi

Edd. retingemus, Lugd. soleni-

ni varietate, ut virgeo, virgueo.

Est ex graeco τέγγω, unde re-

tingo, vulgo rettinguo scriptum,

cum tamen extinguere rectius

scribatur. Pessime a tangere deri-

vavit Gesneri Thes. L. L. Verbi

distingere proprietas est a va-

rietate tincturae vel picturae colo-

rum repetenda.

Tinunculus accipiter C. 8, 8, 7.

not.

Tinum: pro pino legit C. 9, 4, 2.

Salmasius. not. P. 1, 37, 2.

Tiro bos veterano iungendus V.

1, 20, 2.

Tirunculus contemnitur C. 11, 1,

3. tiruncula canis C. 7, 12, 11.

quae prius peperit.

Tithymallus, Τιθύμαλλος C. 6,

12, 2. 9, 13, 2. not.

Titubans fabrica P. 1, 9, 2. titu-

bante gradu C. 10, 309. titu-

bantem stomachum solidare P.

F. 31, 2.

Titulum scribere disputationi C.

9 pr. 2. eo more quo in singu-

lorum titulis continetur P. O.

12, 9.

TMESIS in illo consue quoque

faciunt V. 2, 9, 13. Ca. 157,

9. V. 2, 9, 16.

Tmolon C. 3, 8, 4.

Tofaceo lapide structa P. Aug. 9,

2. not

Tofus durissimus C. 3, 11, 7. are-

nosus et icinus P. 1, 5, 1. Est

quem hodieque Itali iuffo vocant,

Bb 5 generis

- genus arenosi et durissimi, quod accurate descripsit Ferber. *Epistol. Italic* p. 236. vel p. 309. *vers. gallicae* Consentientem habeo doctissimum *Ab. de Veltheim*.
- Tolerabiles oves C. 7, 3, 14.
- Tolerabiliter C. 11, 2, 85; 11, 3, 17.
- Tolerare victum C. 10 pr. 1. § faba fresa et vinum tolerat foetas C. 6, 24, 5.
- Toles, *tonfillac* Veget. 2, 10, 73. not. 5, 63. 1.
- Tollere proverbium V. 2, 9, 9. rolli possunt ex passione fructus V. 2 pr. 5.
- Tolutim Veg. 2, 28, 37. not. 8.
- Tomacinae pernae V. 2, 14, 10.
- Tomice palmea aut iuncea ligare C. 12, 32. tomicibus alligatae periciae P. 1, 13. *in Esbigracum* *ἰσπύργος*, funis *linicus*; et a *Festo* scribitur etiam thomex.
- Tonantibus Demostheni Platoni que non cessit Cicero C. 1 pr. 30.
- Tondere palmitem in pollicem C. 4, 21, 3.
- Tonitribus vitiantur ova C. 18, 5, 12.
- Tonsores V. 2, 11, 10.
- Tonsura ouium V. 2, 11, 6, 11, 37, 2. tonsurae semestres in Hispania V. 2, 11, 8. C. 7, 4, 7. P. Mai. 8.
- Tonfus et Tunfus confunduntur, *ubi vid.*
- Tophus *vid.* Tosus.
- Topiae fici C. 5, 10, 11.
- Torcular, et Torcularia olei C. 1, 6, 18.
- Torcularii curatores C. 12, 50, 3. lacus C. 12, 18, 3. torcularia cella C. 1, 6, 9. vasa V. 11, 22, 4. § Torcularium (*instrumentum*) subst. vii aedificandum Ca. 18. torculario quae opus sint Ca. 13, 1.
- Torculos funes Ca. 68. Ca. 135, 3 et 4. Ca. 63. torcula vasa Ca. 1, 5, 11, 1. 14, 2. V. 3, 2, 8. olearia V. 1, 55, 7.
- Toringi equi Veg. 6, 6, 3. *Etiam Apollinari Sidonio et Cassiodoro*
- Toringos esse qui sint hodie Thuringi, *observatum Ortelio*. Gesn.
- Tormentum rotarum vel machinae Veg. 3, 46.
- Tormina ut sanentur Ca. 156, 5. 157, 9. *add.* 126. torminum signum et remedium in pecore C. 6, 7. *et 2.*
- Torosa, ceruix C. 6, 20. *vid.* Torus.
- Torquere botryones in ipsa vire P. O. 22, 1.
- Torrefactas nuces C. 12, 57, 3. sesama C. 12, 15, 3.
- Torrentes imbribus conceptus C. 1, 4, 10. torrentes, fluvii V. 1, 12, 14. § Torrentes a Torreo *vid.* statim.
- Torere vaporibus *intransit*. C. 1, 4, 10. torrens aestu terra C. 4, 19, 3. torrentis caeli vis P. Mar. 1, 3.
- Torridus sal C. 17, 5, 8, 7, 8, 4. 12, 17, 2. far C. 12, 56, 2. *pro tosto* *sacpe* poni torridum, *obseruat etiam* Nic. Heinsius, *ad Quid* *Fest.* 1, 24. Gesner.
- Torrens moriuntur Veg. 2, 18, 3.
- Tortium mustam Ca. 23, 4. C. 12, 56.
- Tortura, *de paluite depresso* P. F. 9, 8. ventris Veg. 2, 12, 3. ex tortura oritur indignatio, *nostri* *vocant* *übertreiben*. Veg. 3, 55. 1. Gesner.
- Torulus in arboribus, *ad Pall.* 12, 15, 1. not. p. 203.
- Torus. Toris tribus novella vitis ad arborem religatur C. 5, 6, 25. *conf.* C. Arb. 16, 4. ligaturam vocat P. 1, 6, 11. tori funiculorum C. 11, 3, 6. musculorum C. 6, 29, 2. Torus igitur rotundam flexuram notat, nulla materiae habita ratione. Patet hoc etiam ex architectorum usu; et frustra videtur esse Meursius, qui exercitat. *crit.* 1, 2. tortum legi vult apud Columellam. Toros funiculos ex pluribus filis tortos interpretatur *Yuo Villioni*. *adu. Ro. Titium* 2, 26. *vid.* Torosus. toros tres habeat tunis Ca. 135, 4. *Ex graeco* *τόρος* *factum*

- fiftum cum Scaligero censet
 Gesner in Thef. L. L.
 Totiens, quotiens fere MS. et Edi-
 tiones primæ ut pauciens et si-
 miles formæ. *ἄλλοι δὲ ἴσως*
 Toronarii equi Veg. 2, 28, 37.
vi. no. et ad 6, 6, 6.
 Totus, pen. breui, pro quotus C.
 5, 3, 5. quotcunque pedum spa-
 tia — totam partem longitudi-
 nis.
 Torus. Toti partibus suis con-
 summantur pulli C. 8, 5, 12.
 quoniam totum in eo sit, ne
 contrectentur pocula C. 12, 4,
 3. græce τὸ πᾶν ἐν τῷ in to-
 tum summa operarum X C. 2,
 13, 1. in totum præcipere, in
 universum, in genere, ut vulgo
 C. 3, 2, 31. II, 2, 80. in to-
 tum domi morari C. 12, 1, 5.
 exterminare C. 9, 15, 3. ex to-
 to indurescere C. 2, 21, 2. re-
 pudianda est C. 5, 8, 6.
 Toxicæ strenuæ C. 10, 18.
 Trabeculæ et trabes Ca. 8, 5. Ex
 græco τράπεζα, τράπηξ ductum,
 quo pro stipite trabes sæpe vitur
 mechanicus *Ἴβη*. Pro feretro,
 pertica et basta vitur Lycophr.
 641. et 1001. Hesychio τρά-
 पेξ, χάραξ, σκόλοψ. Eidem
 τράπηξ manubrium remi; item
 τράπηξ. ὄργανοι.
 Tracantum vel Tragantum pro
 Tragacantha passim Vegetius.
 Tracta facere Ca. 76, 1. Mercuri-
 al. V. L. 1, 12. *ἕρπ.* interpreta-
 tur quæ tortis hõste subens et su-
 pra coci ponunt foliaque siue spolia
 vocant. Laudatur etiam Scaliger
 ad Tibullam 1, 6, 80. vbi tracta
 sunt lanæ, quæ græce πηχλα.
 Cf. not. ad Cat. p. 139. et 143.
 Glossæ λέγαντα tracta interpre-
 tantur; quæ explicatio vera vide-
 tur, si compares locum Athenæi
 XIV. p. 648 λέγαντα δύο ἄλυσ-
 σου enim Apicio IV. 2. fest. 14,
 15.
 Tracta Veg. 3, 45, 4. no.
 Tracto, pecuniam in orio tracta-
 re C. 3, 4, 3.
 Tractus, plaga caeli C. Arb. 17, 4.

- Tradit memoria C. 1, 3, 7.
 Traduces vitium, rami non inter-
 ram demersi, sed in vicinam ar-
 borem traducti V. 1, 8, 3. tradux
 inhaerens matri C. 4, 29, 13.
 traducibus dispergere vitem C.
 5, 6, 36. traduces in proximam
 quamque arborem mittendæ C.
 5, 6, 30. noui traduces inter se
 ex arboribus proximis conne-
 ctantur C. 5, 7, 3.
 Τράγικῶς fieri V. 3, 13, 2.
 Tragoedorum pallia trahuntur
 Veg. 5, 21, 1.
 Traha tritoria C. 2, 21, 4.
 Trahunt maturitatem vina C. 1,
 6, 20 trahere noxam C. 6, 27,
 13. succum C. 11, 3, 60. sapor-
 em C. 12, 50, 21. sanguinem
h. g. mittere Veg. 5, 42, 1. tra-
 here materiem Ca. 31, 2. i. e.
 tractare.
 Traiectus. traiectæ perticæ in ca-
 veis V. 3, 9, 7.
 Traicere, de terrestri itinere et
 plausuro V. 2, 4, 11. Traicies
 lemniscos Veg. 5, 17, 3.
 Trames in horto i. e. semita, C.
 10, 93.
 Transcendere ætatem primæ iu-
 ventæ C. 1, 8, 3.
 Transcurrit humor C. 3, 10, 1.
 luna solis radios C. 2, 10, 10.
 Transeunt difficillime casei bubu-
 li ventriculum et intestina V. 2,
 11, 3. oppos. facillime deiici.
 in Transferendis seminibus et
 plantis quæ spectanda C. 3, 9,
 7. Arb. 1, 5, 20, 2. 17, 4.
 transfertur brassica C. 11, 3,
 23.
 Transglutiat sanguinem Veg. 5,
 77.
 Transigendum est, vendendum P.
 N. 13, 8. vbi facultas est trans-
 igendi P. F. 26, 2.
 Transitum sol facit in pisces C.
 11, 2, 20. in taurum C. 11, 2,
 36.
 Translatio plantæ in meliorem lo-
 cum fieri debet, non contra C.
 3, 5, 2. P. 1, 6, 4. P. F. 9, 5.
 translatione an mirescat fructus
 pineus P. N. 7, 11.

- Transluceat cortex C. 4, 29, 9.
 Transmarina cunila C. 11, 3, 39.
vid. no.
 Transmigrant morbi contagione
 Veg. 1 pr. 14.
 Transmisso humore C. 12, 43, 12.
 ne Transmittant baccam cannac
 C. 12, 50, 4. humorem C. 1,
 6, 22.
 Transponere brassicam P. S. 13, 1.
 Transferere per qualum, Ca. 133, 3.
 Transsuiur subula C. 6, 15, 4.
*Ita Celsus 7, 7, 8. Acui filum
 ducente transsuiur. Vtrunque
 h. l. laudat N. Heinsius ad illud
 Ouid. Fast. 2, 363. Verubus
 transfuta salignis Ext. Sen.
 Theb. 254. Transsuiur ferro pe-
 des. Gesner.*
 Transuariat pedibus prioribus
 Veg. 5, 59.
 Transuersa spatia C. 5, 5, 3. ca-
 pita ferunt obstipae lites C. 7,
 10, 1.
 Transuoluit se animal Veg. 11, 1,
 1. b. e. volutat. add. 1, 56, 11.
 Trapetus emtus est Ca. 22, 3. tra-
 petos V Ca. 12. trapetos, latos
 Ca. 135, 6. trapetos veteres Ca.
 22, 4. trapetibus Ca. 18, 2.
 trapeti facito (oleam) Ca. 145, 1.
*vi. no. Trapetum gen. neutro
 C. 12, 50, 6. ad trapeta, in
 quae V. 1, 55, 5. Trapeti Ca-
 toniani descriptionem et icones
 dedi in fine Commentarii; quae
 posteaquam prelum reliquerant,
 vidi Herculaneses icones, et
 notitias repetitas esse a Carolo
 Vlysse de Salis in Itinerarii an-
 no 1793. proditi Volumine
 priore.*
 Trauhere flumen V. 2, 7, 6.
 M. Trebellius C. 5, 1, 2.
 Trebla seu Triblae Ca. 135, 1,
 forte rustica vox ex tribula con-
 tracta. At urbem intelligit Schoett-
 genius. Tribula Sabinorum
 Liu. 23, 29. Tribula Aldhelmo
 de laudibus virginis. c. 52. con-
 ferri iubet Grononium obs. in
 Scriptt. Eccles. c. 20. p. 222.
 Haec Gesner. Quid si treblae fue-
 rint streblae; στρεβλαί, sanile
- faculis instrumentum unde Hero-
 dot. VII. 36. στρεβλῶντες ὄροισι
 ξυλοῖσι.
 Tremebundior vbera porcae C.
 10, 396.
 Trepidarii Veg. 2, 28, 37. not.
 Trepido. Trepidans de equi in-
 cessu aliquo vide ad Veg. 1,
 28, 37. P. 42. Veg. 5, 46, 11.
*Sed cum J. Trepidare etiam abs-
 que respectu ad illum τροποδοσιὸν
 sit festinare, celeriter mouere, sc.
 e. g. V. 3, 16, 32. possit aliquis
 putare, etiam inde esse Trepida-
 rios. equos nomen suum consecu-
 tos. Gesner.*
 Tres. tris minas Ca. 127, 1.
 Τριακᾶς, luna XXX. V. 1,
 37, 1.
 Triangulus, ager C. 5, 2, 6.
 Tribula excutiendis granis C. 2,
 21, 4. tribularum pulvisibus C.
 1, 6, 23. tribulae erectae simile
 organum C. 12, 50, 7. J Tri-
 bulum idem V. 1, 52, 1. conf.
 1, 22, 1. Alibi fustibus et ba-
 culis tunduntur spicae et legu-
 mina. Vide haec vocabula.
 Hesychio. Τυτάνη est ὄργανόν
 τι, ᾧ χρώνται eis τὸν ἀλοητὸν
 τῆ σίτη. Idem instrumentum
 Eustathio ad Homer. audit Τυ-
 κάνη.
 Tribularae, falciculae P. 1, 43, 3.
 Tribulato quotidie Ca. 23, 4.
 Tribus vnde dictae C. 5, 1, 7.
 J secundae tribus vinum C. 3,
 2, 24.
 Tributum victui humano confer-
 re C. 12, 4, 2. tributa reddentes
 arbores P. Mar. 10, 24. tri-
 buto laboris, et laedis vt suffice-
 re possint vaccae P. Apr. 7.
 Triçari Co. 2, 1, 16. vbi antea
 meretricari erat, dicitur pro un-
 gas agere vt apud Ciceronem.
 Tricenos pedes aut quadragenos
 C. 5, 10, 5. tricena labra C.
 12, 50, 12.
 Tricenaria fistula P. Aug. 12. vi-
 tes V. 1, 2, 7.
 Tricentorum pedum C. 5, 2, 5.
 Trichiasis Veg. 3, 15, 1.
 Trichilis dependens cucumis C.

- 10, 378. sub trichila repens C.
 10, 394.
 Tricenis triceni C. 5, 2, 10.
 Triclinaria aestiua et hiberna V.
 1, 13, 7. *alias triclinia, graece*
τρικλινον, erat locus excelsus
 vbi triclinio positus V. 3, 13, 2.
i. e. tribus lectis. Apud Nonium
Varro apothecas tricliniarias di-
cit in vocabulo obba libro 2 et
15. sed priore loco Editio Merceri
prior tricliniarias habet; quae si
vera lectio est, locus de re rustica
nostrer inde erit corrigendus.
 Tricectores vtuntur flecta Veg. 3,
 49, 2. not.
 Triens medicaminis C. 12, 20, 7.
 iuger C. 5, 1, 10, 5, 2 et 5.
 Trifolium montanum C. 6, 17, 2.
 not. Veg. 4, 21, 2. not.
 Trifurci furculi C. 5, 11, 3. tri-
 furca stirps C. 5, 10, 7. femina
 C. Arb. 20, 2.
 Trigemino partu C. 3, 10, 16. tri-
 gemini C. 3, 8, 1.
 Trigeimnis malleolus C. 3, 19, 2.
 Trigonitis myrrha Veg. 1, 11, 6.
 1, 16, 5 vid. Troglodytis.
 in Trigonum statuere C. Arb.
 22, 2.
 Trimatum exceperunt C. 8, 5,
 24 trimatu expleto C. 8, 11, 5.
 Trimestris fructus C. 2, 10, 9.
idem trimestre (triticum) C. 2,
6, 2. trimestre semeni quod di-
citur halicastrum C. 2, 6, 3.
 nullum natura C. 2, 9, 8. tri-
 mestris satio C. 2, 4, 9, 2, 9, 7.
 P. 1, 6, 16. C. 12, 4, 1. tri-
 mestris vsus C. 2, 6, 2. tri-
 mestrium satio C. 11, 2, 20. P. F.
 3. *Τριμήνιος πύρος* et *κρίθις*
 Graeci dicunt; quae frumenta
 hibernis (*χειμοσπόροις*) non so-
 lum minus radicum minores-
 que numero et crassitudine ca-
 lamos agere, sed etiam in mi-
 nore spica grana pauciora et
 minus graua reddere monet
 Theophr. C. P. IV. 12.
 Trimodiae fatoriae C. 2, 9, 9, 12,
 50, 8. trimodiis aptanda lora
 C. 12, 18, 2.
 Trimus. post trimum, postquam
trimus fuit equulus V. 2, 7, 14.
 ita ad trimum V. 2, 4, 8. tri-
 ma aetas P. Mar. 11, 5. trimae
 plantae P. F. 25, 2.
 Trina vasa V. 1, 22, 4. trinis ra-
 diciibus V. 1, 1, 11. trini bo-
 ves; tria iuga boum Ca. 10, 1.
 not.
 Triobulum Ca. 127, 2.
 Tripartito diuisi V. 5, 1, 7. C.
 Arb. 1 2. C. 3, 1, 2.
 Tripedali fenestra V. 3, 9, 6.
 Tripedanae vites C. 3, 2, 2. fos-
 sulae C. 12, 44, 3. taleae Ca.
 45, 1. tripedaneus serbos C. 5,
 5, 2. tripedaneum spatium C.
 4, 32, 2. 3, 5, 3. 11, 3, 4.
 Trepidare. v. trepidare.
 Triptolemi bos minister C. 6 pr.
 7. prudentia in molitione soli
 C. 1 pr. 32.
 Triquetra forma C. 5, 2, 1 et 5.
 Trisago vid. Trixago.
 Tristis cupressi C. 6, 4, 1.
 Trisulcus ramus P. Mar. 10, 24.
vbi legd. trifurcus. Vide Ad-
denda.
 Tritaui nostri V. 3, 3, 2.
 Triticeae paleae Ca. 54, 2.
 Tritici satio P. S. 2. O. 1, 1. vbi
 ferendum Ca. 34, 2. solum,
 quod requirit C. 2, 9, 5. quan-
 do sarriendum C. 2, 12, 4 quot
 generum? C. 2, 6, 1. Appu-
 lum praestantissimum V. 1, 2,
 6. vt condatur V. 1, 5, 7. in
 filiginem degenerat C. 2, 9, 13.
 tritici moliti farina C. 6, 5, 2.
 Triturae praeparatur area C. 11,
 2, 47. add. V. 1, 51 et 52. C.
 2, 20, 4 sqq. *de re ipsa nempe.*
nomen enim non habet. ad tritu-
ram satis habilis terrena C. 2,
19, 1. triturae tempore P. 1,
36, 1.
 Tritum lateritium C. 6, 14, 7. si-
 gulare C. 7, 5, 9 not.
 Triumphale epulum V. 3, 2, 16.
 3, 5, 8.
 Trixago Veg. 1, 17, 12, 2, 14, 4,
 5, 23, 12. nigra 5, 49. cf. 6,
 13, 3. not.
 Trochiscus Veg. 3, 9, 7.
 Trochleae Graecae Ca. 3, 5.
 trochlae

- trochleae sunt machinae tractoriae, in quas induntur rotulae vel orbiculi aerei aut ligni, qui per axiculum versantur, traiectionis ductibus funibus nomeu habent a τροχοίς, id est, rotulis: suntque ad similitudinem Graecae litterae Θ, autore Isidoro: unde fortassis Cato vocavit Trochleas Graecanicas: sicut Plantus in Poenulo eiusdem generis machinationes Graeca celonea: quae dicta sunt à similitudine χαλονίς, id est, tegumenti testudinis animalis. A. Popina. Locum Planti in Poenulo nullum alium reperio, nisi V. 3, 49. ubi hodie vulgatur: Graecae sunt hae columnae: Artificii exquisitioris opera lignaria vel punica vel graecae erant tum Romae. Orbiculos trochleatum μάγγανα vocat. Hero Belopoi. et. p. 128. Mathem. vet. qui locus dignus est, qui compareretur; ait de polyspacto ad detrahendum neruum adhibito: καὶ ὅπως συνέβαρνε τὴν καταγωγὴν: εὐχερεστέραν ἰνέσθαι, βραδυτέραν δὲ, διὰ τὸ τὰ πύ πολυσπαστῶ κῶλα πλείονα ὄντα εἰς ἓνα τόπον τὴν ἐπέλιθιν ποιῆσαι, καὶ διὰ τὸτο ἐμβραδύειν. Sucula ibidem ἠξων et ὄνισκος audit.
- Τροχοὶ θαλάττης post Palladium annot. p. 347.
- Troglodytis murrhae uncia Veg. 3, 22, 5. troglitae erat I, 10, 6. et alibi.
- Trulla et Trullium Ca. 10, 11, 2, 13, 2. ad apes iocundas in alveo adhibetur C. 9, 12, 2. trullis frequenter inductio P. 1, 15. trulla aequabimus impensam P. 1, 13, 2. Ab hac trulla est trullisare Vitruvii. Coquinaria trulla perforata erat. Hero Spiritual. I, p. 101. τροπήματα ὅμοια τῶν ἐν τοῖς τροχάλοις τοῖς μαγειρικοῖς γενομένοις ἡθμοειδῆ. Hinc Polybii igniferum κηλός XXI. 5. Liuius 37. c. 11. interpretatus est trullas ferreras. ubi trullae formam
- omisit explicare nuperus Interpres.
- Truncae arbores V. 1, 14, 2. Subst. truncis melius quam plantis oliveterum constituitur C. Arb. 17, 1. C. 5, 9, 10. nota in Add. post Palladium: trunci prominentes C. 5, 6, 11. ubi legendum trunco prominentes et docui in iisdem Addendis.
- Trusatiles molae Ca. 10, 4, 11, 4.
- Τρογγητής vindemiator C. 11, 2, 24.
- Τροφερή, pro τροφερά, cythus C. Arb. 28, 1.
- Tuberculum cui subest vermiculus C. 7, 15, 11.
- Tuberes quando serantur et inferantur C. 11, 2, 11 et 96. P. F. 25, 32. not. inferantur cydonio P. Ian. 15, 20. no. add. P. S. 14, 1. Nucipersica. Pesches-noix vocari a vulgo, observat. Hardinius ad Plin. 15, 14. qui etiam ex Martiali 13, 42 et 43. ostendit, ex Africa in Italiam translatae eam arborem. Gesner.
- Tuberum, tubero pro tuber, tubere erat Veg. 3, 30, 1 et 2.
- Tubulus fistilis P. Aug. 11, 2, V. 1, 8, 14. C. Arb. 9.
- Tubus, tubi fistiles P. 1, 17, 4. 1, 18.
- Tudicula oleo conficiendo C. 12, 50, 70. tudicula al.
- Tueor, tuemur, recta sumtu maiore V. 1, 11, 1. tueri armenta paleis C. 12, 17, 1. 6, 3, 3. Pass. tuebantur, ciues a rusticis V. 3, 1, 4. vid. no.
- Tuguria veterum V. 3, 1, 3. tuguriorum more C. 12, 15, 1.
- Tum, etiam praecedente praeter C. 4, 18, 1. tum deinde C. 4, 24, 16.
- Tumentes gemmae C. 11, 2, 16. tumentia nam ficulnea cacumina C. 11, 2, 26.
- Tumor, palliati, subdit P. Ian. 13, 8.
- Tumultuosum canere C. 12, 2, 4. Tunc in apodosi praecedente si C. 9, 15, 9.
- Tunica in trapeto Ca. 20, 2.

- Tunsa axungia Veg. 3, 41, 2. grana C. 9, 13, 5. radix Iaseris Veg. 1, 10, 4. tunſae Caricae P. 1, 26, 2. 1, 30, 4. baccae P. O. 14, 5. tunſo alio C. 6, 8, 2. quibus in vnum tunſis C. 6, 7, 2. tunſas pilulas Veg. 2, 62, 2. Apud Vegetium in prima ſyllaba fere o legebatur, vt et in verbo tundo, quod inde cum rondo miſcetur v. g. 1, 11, 11. 1, 13, 5. 3, 65, 12. Turuſa Veg. 1, 16, 5. 2, 10, 6.
- Turannius Niger annicus Varro- nis, 2. Praef. 6. ubi Edd. pri- mae Turanni habent; et 2. 11. ſect. 12. Turannium Nigrum, ubi vide notam. denique 3, 1, 9. ubi Edd. primae Turannium.
- Turannium exactae diligentiae ſe- uerum, cui poſt annua nonageſi- mam vacationem procuratoris C. Caefar. vltro obtulit memorat Seneca de Bren. Vitae c. 26. ubi an- tea legebatur Tyrannus. D. Tur- ranium et Turannium $\chi\epsilon\sigma\tau\omicron\lambda\alpha\delta\eta$ Ciceronis et Attici annicum no- minant Epistolae ad Attic. I. 6. VI. 9. Turannium Gracilem, Hispanum (libri alii Graculam nominant) laudat Plinius III. ſect. 1. IX. ſect. 4. XVIII. ſect. 15. A Varroiano Turannio pira Turraniana uocata ſtatuit temere Harduinus ad Plin. 15. ſ. 26. quae Macrobio ſunt Turraniana. Hispanum Gracilem eundem facit cum tragico poeta apud Ouidium, IV. 16, 29. de Ponto, Hardui- nus, temere item; Caium Tur- rannium annonae praefectum ad A. V. 767 et 801. nominat Tacitus, Ann. I. 7. XI. 31. M. Turra- nium in Philippicis nominat Cice- ro. Equidem ſcripturam Turannius praefero, et anctior noſten ex graeco $\tau\upsilon\rho\alpha$ uos pnto.
- Turba ſaxorum P. Mar. 3, 3. vt populus ſpicarum P. Iuh. 2, 2.
- Turbatur mare V. 3, 17, 7.
- Turduli natio V. 2, 10, 4.
- de Turdis V. 3, 5. P. 1, 26. ven- eunt ternis denariis V. 3, 2, 15. vt alantur C. 8, 10. Oſſa
- vetus ad Perſi Satir. VI. 24. tur- dorum noſſe ſaliuam: Solent enim quidam gulae dediti tantae ſubtilitatis habere palatum, vt dignoſcant turdos, an cellarius, an terrarius ſit; an maſculus, an fe- mina. Turdi piſces C. 8, 17, 8. 8, 16, 8.
- Tureus. Tus. vil. in Th.
- Turgent lienes Ca. 157, 7. Tur- dum turgentem vineae P. F. 26, 5.
- Turget ſcit valido caule C. 10, 325.
- Turiones lauri C. 12, 48, 5.
- Turrana pira C. 5, 10, 15.
- Turranius Niger vide Turannius.
- de Turturibus V. 3, 8. C. 8, 9. P. 1, 125. turtures aduenae V. 3, 5, 27.
- Turris molacus C. 10, 138. not. Braſſicam ex Lacutrina valle in animaduerſione ex Plinio p. 524. poſuit; unde patet, capitatum intel- ligi. Itaque corrigendum eſt quod poſuit ibidem p. 522. capitatum ge- nus a ſcriptoribus noſtris nullibi fuiſſe commemoratum. Idem pu- tabat Bodaeus ad Theophr. p. 777. eſſe quod a Nicandro $\gamma\alpha\sigma\tau\eta\varsigma$ uo- cetur. Verum hic apud Athe- naeum IX. p. 369. Boeotis crum- ben ait dici $\gamma\alpha\sigma\tau\epsilon\gamma\alpha$, cum Lade- daemonii teſte Apollia ibidem ra- pum $\gamma\alpha\sigma\tau\epsilon\gamma\alpha$ uocent. Aſſentitur huic Heſychius in $\gamma\alpha\sigma\tau\omicron\gamma\iota\varsigma$ et $\gamma\alpha\sigma\tau\epsilon\gamma\alpha$. Equidem malim $\gamma\alpha\sigma\tau\epsilon\gamma\alpha$ intelligere de braſſica ea, quam Galli choux navet et ravenosque eos imitati Kohlruben et Kohlrabi uocamus.
- Turundae e farina Ca. 89. hor- deaceae V. 3, 9, 20. Turun- da ad fiſtulam Ca. 157. 14.
- Tus. vid. Thus. Sed ſine adſpira- tione, etiam MS. Medicus Ca. 70, 1.
- Tuſca ſacra, magicae operationes C. 10, 341.
- Tuſculanus ager V. 1, 14, 4. fun- dus V. 3, 3, 8. Tuſculanum Luculli V. 3, 4, 3.
- Tuſſicos faciunt Veg. 5, 64, 3. 6, 8, 1. forte phliſſicos. niſi tuſſicus eſt a tuſſis, et inde raucus,

- raucus, & ravis. Tussiacos ex Firmico profert Elmenh. ad Apulei. p. 222. 38. Gefner.
- Tussii pecus si labore C. 6, 10 et 31. ad tussim veterem C. 12, 33, 1. tussis in bubus causae et genera Veg. 5, 60 sq.
- Tute facere, pro tuto C. 5, 10, 22. ita cite Scribo. 198. ubi vid. Rhod. p. 284. Gefner.
- Tutela pecudum C. 9 pr. 1. 6, 2, 15. tutelae exiguae animal asinus C. 7, 1, 2. ¶ tutelam accepit Lucullus Cato V. 3, 2, 17. ¶ tutelarum, septorum, genera quatuor V. 1, 14, 1.
- Tutus. tuta cubilia propter iniuriam P. N. 13, 5. tutissima valetudo C. 7, 2, 2.
- Tybur pomosum C. 10, 138.
- Tympanites fit equus Veg. 2, 15, 3.
- Tympaniticus bos Veg. 5, 26.
- Tympanum V. 3, 5, 15. rotae genus, ut Virg. Ge. 2, 444. Habet tympani musici, ut nomen ita et formam, veteris praesertim, non ita profundi, ut coria ab utroque latere intenta, prope sibi admonerentur: quae etiam cribrorum vulgarium forma est, ut diameter ad altitudinem se habeat, ut 6 aut 7 ad 1. Nimirum pro radiis et abside, solidis tabulis tympanum est compactum. Multo instius etiam tympana dicta, quae cana essent, qualia v. g. ad onera ope hominum intus calcantium molienda adhibentur. item ad aquas hauriendas e. i. g. q. Tympanum Varronianum orbilis hoc est absidis radiis aptatum facit, ut eadem machina et rota radiata sit et tympanum. Gefner.
- Typhlon enteron Veg. 2, 12, 2. not.
- Τυροποιαν V. 2, 1, 28.
- Vacatio ab opere datur C. 6, 14, 3.
- Vaccæ quae probentur C. 6, 21, 1. P. Mar. 11, 5. vid. Bos. tauris submitteandae C. 6, 24. P. Iul. 4, 1. steriles deputandae aratro P. Mar. 11. 6. C. 6, 22, 1. nam vaccis etiam arant V. 1, 20, 4. *haec sunt vaccae operariae* C. 6, 24, 4.
- Vaccius interlocutor V. 2, 1, 27.
- Vacerrae C. 6, 19, 2. quae sunt 9, 1, 3. his circumdatum viuarium C. 9, 1, 9. Festus: Vacerram Verrius et alii complures vocari dicunt stipitem, ad quem equos solebant religare. *quem usum explicat locus Polybii apud Suidam in Ἰδιον et Κελτίβητες. ubi est de equitibus Celtiberorum: παρακαταβάντες ἀπολείψουσι τῆς ἵππου ἐστῶτας ἐν τάξει. ἀχροῖς γὰρ τοῖς ἀγονεῦσι τῶν ἵππων πασσαλίσκως μικρῆς ἔχοντες ἀπληρημένους τῆς ἐπιμελῆς πῆξαντες πειθαρχεῖν διδάσκουσι τὸς ἵππους ἐν τάξει μέχρις ἀνακάμψαντες ἀνασπᾶσσωσι τὸς πατᾶλῆς.*
- Vaco. vacant ab foetu matres C. 8, 15, 4. ab imbecillis valetudinaria C. 12, 3, 8. ¶ vacare debet aqua lauacris P. 1, 17, 4. h. e. adhiberi. omnis cura vocabit Veg. Praef. sed Codex nubit.
- Vacuum arboribus aruum C. 3, 11, 3. vacuae fructu vites C. 3, 2, 21. vacua foetu loca in vite C. 3, 10, 5. vacua tempora C. 12, 4, 1.
- Vagina herba qua sublatent spicae V. 1, 48, 3. esse in vaginis V. 1, 32, 1.
- Vagor, vagari latius quam oportuit V. 1, 2, 13. vagantibus animis apum P. Iun. 7, 4.
- Valenter sufferre ventos et imbres C. 3, 2, 15. crescere C. Arb. 3, 3.
- Valentissima vini pars C. 4, 23, 2.
- Valeo. valebit nutriendis herbis P. F. 1. valendi occulta feracitas P. Apr. 2, 2. ¶ Valer necare, potest C. 6, 25. praebere C. 3, 2, 16. perennari C. 12, 19, 2. edere conceptum C. 2, 1, 3. pestilentiam facere C. 6, 5, 1. nihil valent agere C. 3, 10, 9. frigore non valebit adstringi P. 1, 20, 1. quo manus non valebit attingere P. N. 8, 1.

- 8, 1. *ſ* *uñews* valet cito V. 1, 31, 4.
 Valerudinarium pecus V. 2, 1, 15.
 Valerudinarium, *locus curandis aegris destinatus* C. 11, 1, 18, 12, 3, 7 et 8. valerudinaria vt curanda C. 12, 3, 8.
 Valerudinis turissimae sunt oves C. 7, 2, 2. *ſ* valerudines, *morbi* Veg. 2, 11, 1, 3, 5, 3.
 Validi loci Ca. 35, 1.
 Vallis si se interserat P. Aug. 11, 2. valle explicata *ibid.* valles fluminum alluue et inundationibus concretae C. 3, 11, 8. valles infimae villis non congruunt P. 1, 16.
 Valli (*dimin.* a vannus. vt villum a vino). sirpeae, crates, ex viminibus V. 1, 23, 5. *not.* valles subiacentur grana V. 1, 52, 2. *not.* Vide *atiam* *notam* ad Ca. 14, 4. in *Postumis Pontederac.*
 Valuulae fabarum C. 2, 12, 7. *not.* V. 2, 1, 19. Ca. 6, 10, 1. *item illud* euolutum fursure panicum C. 2, 9, 19. erui C. 6, 4, 3. eruum sine corio Veg. 4, 14, 1. *interpretatur* a valuulis separata lens C. 1, 31, 1. valuulis exemptae lentes C. 6, 10, 1.
 Vanescunt sole diutino P. 1, 10, 2. *vbi* *Vitruuius* resoluuntur *habes.* Vide *euanesco.* vanescendo sanantur glandulae Veg. 3, 24, 1.
 Vangae, *instrumentum rusticum* P. 1, 43, 3.
 Vannis expurgantur grana C. 2, 21, 4. *not.*
 Vanum ac leue granum C. 2, 9, 13.
 Vapidum vinum acre vt fiat C. 12, 5, 1.
 Vapor flammeus V. 1, 2, 5. vapore liquor soluitur C. 1, 6, 18. vaporibus, *per aestum* C. 7, 5, 14. vapor foetidus ad tumores et dolores Veg. 3, 28, 5, 5, 6, 2.
 Vaporata terra, *calescilla* P. Aug. 8, 7. solibus aestiuis glebae C. 2, 16, 6. nebulae C. 1, 5, 4.
T. IV. P. III.
- Vaporare cellam sine nidore fumi P. 1, 20, 2. caput saccellationibus Veg. 3, 11, 3. loculum penicillo calido Veg. 3, 17, 3. *Multa de hoc usu Rhod. Lex. Scribo.* Gesner.
 quae Vapulauit olea, macescit V. 1, 55, 1.
 Varam feceris *h. e. furcam* C. 5, 9, 2. Cf. Gesneri Thes. L. L. h. v.
 Vario. ne variet maculis vniuersitas tergoris C. 7, 3, 2. variare coeperunt baccae C. 12, 50, 9. variari vuae C. Arb. 12, 1. variantibus adhuc et acerbis vuis C. 4, 20, 4. *Est Graecum* *περσάζειν* Gallorum *tourner*, *nostrum* sich färben.
 Varius fulcus Ca. 61, 1. *not.* C. 2, 4, 5. varia terra *not.* Varias s. heluolae vites C. 3, 2, 23. Varias vuae coeperunt fieri Ca. 73. cum varia est oliua, legitur P. O. 10, 1. P. N. 4, 1. *Graece* *περσυος.* Vide in Vario.
 Varis cruribus V. 2, 9, 4. *Graece* *βλαγος.*
 Vasa fictilia et vitrea, eaque vel picata, vel pura C. 12, 4, 4. aerea aeruginem in coctura remittunt C. 12, 20, 1.
 Vasarium ad Ca. 145, 3.
 Vasculum pro alneo apum P. Iun. 7, 8.
 Vastitas scientiae rusticae C. 5, 1, 1. vocis C. 1, 9, 2. instantis laboris animos debilitat C. 4, 18, 2.
 Vastitudinem prohibebis Ca. 141, 2.
 Vastus, vasta scientia C. 1 pr. 28. tempestas C. 2, 21, 5. vasti latratus canis C. 7, 12, 3. vastissimum flumen C. 1 pr. 30. vapores sideris aestiui C. 2, 21, 1. vastissimae spinas C. 11, 3, 4. *vnde ductum* vastare *deriuare* *malim* *ex graeco* *βαρτάζειν* auferre.
 Vates sideris C. 10, 434. venerandus C. 10 pr. 3. optimus C. 11, 2, 1. *omnia de Virgilio.*
 Vatis cruribus V. 2, 9, 4.

- Vbe pro vbi Cod. Polit. V. 1, 4, 4.
- Vber pro tuberculo cellae regis apum P. Iun. 7, 9. vberis educatione pendent apes *βορρῦδον* P. Iun. 7, 6. *¶* Vber soli feracis P. 1, 7, 1. herbarum P. 1, 33, 2. vbera campi, *campus pinguis* C. 10, 90. vbera inusto distenta mortalibus demittit telus C. 3, 21, 3. vbere suo gravata vitis, *fructu* C. 4, 27, 5. *¶* *Adiect.* vberi solo disponantur C. 5, 6, 11.
- Vberati gemmis plurimis furculi P. F. 17, 4.
- Vbero. vberat olea C. 5, 9, 11. vberantur arbores steriles P. O. 8, 3.
- Vbique pro ubicunque MS. P. Ian. 15, 2. *ut* quandoque.
- Vea, via V. 1, 2, 14.
- Vestarius equus duplex, ad ephippium et ad rhedam V. 2, 7, 15. *ubi* Edd. vectorii, *sed* *legd.* vecturarii. *not.*
- Vestigalia C. 1 pr. 27.
- Vestes varii Ca. 19, 2, 31, 1. vestibus ligneis densetur structura P. Aug. 9, 2.
- Vectorius *vide in* Vestarius.
- Vectura duum generum V. 1, 16, 6. foeni, pabulorum, stercoreum C. 2, 13, 9.
- Vecturarius *vide in* Vestarius.
- Vegetiior adpectus tauri C. 6, 20.
- Vegrandes oves, *male grandes, parvae* V. 2, 2, 13. *v. Benth.* ad Horat. Sat. 1, 2, 129. et Gesneri Thes. L. L. Ouidii Fastor. III. vegrandia farra coloni quae male creuerunt, Itali *nebbiata* vocant teste Pontedera.
- Vehemens vitis, *valida* C. 3, 1, 5, 4, 22, 4, 3, 10, 2. *add.* Horat. Epist. 2, 2, 120. palus C. 4, 12, 1. vehementiora statumina C. 4, 16, 2.
- Vehes in roboribus et alia ad aedificandum materie, *quae mensura?* C. 11, 2, 13. stercoreis habet modios LXXX C. 11, 2, 26. denae vehes stercoreis C. 2, 15, 8. *add.* 2, 16, 1. *vid.* Carpentum. vehes ligni Cato apud Charisium p. 55.
- Vehiculum, quo ad metendum vtuntur Galli P. Iun. 2, 2.
- Vehit equus commodius Veg. 2, 28, 39. si vasa acetum ante vixerunt P. N. 20, 3.
- Veianii fratres V. 3, 16, 10.
- Velamina corpori C. 7, 2, 1. scillae *i. e. tunicae bulbi* P. Iul. 6, 2.
- Velata inanum runcare C. 11, 3, 38.
- Velinus lacus V. 3, 2, 3. C. 8, 16, 2. ad angulum Velini V. 3, 2, 9.
- Vella, villa V. 1, 2, 14.
- Vellaturam facere V. 1, 2, 14. *not.* Locum ex libris de L. L. laudatum vertit Plutarch. Rom. c. 5. τὴν δὲ πορθημίαν βηλατῶραν καλοῦσιν.
- Vellimina *vid.* Velum.
- Vello, vellere cuneum C. 5, 12, 5. Arb. 26, 4. vellere lanam V. 2, 9, 11. quod *hodieque fieri in Asia testantur loca collecta a Ioh. Beckmanno Vorbereit. zur Waarenkunde Vol. I. p. 476.* Adde Aristotelis locum Probl. X. 24. διὰ τί τῶν μὲν προβάτων μαλακώτερά ἐστιν ἢ τῶν ἀνθρώπων σκληρότερά ἢ ὅτι τῶν μὲν προβάτων ἐκ τῆ ἐπιπολῆς πεφύκασι διὸ καὶ ἀλύπως ἐκοπῶνται μένους τῆς ἀρχῆς τῆς τροφῆς ἀδιαφθόρα, ἢ ἐστὶν ἐν σαρκί. Ibidem c. 25. sequitur: διὰ τί αἱ μὲν τῶν προβάτων τρίχες ὅσῳ ἂν μακρότερά ὦσι, σκληρότερά γίνονται. — τὰ γὰρ νέα πρόβατα τῶν παλαιῶν μαλακώτερα ἔχουσι τὰ ἔρια.
- Vellus lanae P. Aug. 8, 6. vellera vnde dicta V. 2, 11, 9. vellera et lanae *differunt* C. 12, 3, 9. *not.*
- Velo. velare caput trunci luto et musco P. F. 18, 1.
- Velocitas prona in facinus P. inf. pr. 2.
- Velox animus C. 1, 9, 4.
- Velumina, vellere V. 2, 11, 9. vellimina Scaligeri *probant* Popma

- ma et Facciolatus. Gesner. *Ovidius Fast.* 2, 340. fulvi leonis fetis hirsuta vellera dixit, quae postea versu 343. velamina sunt.
- Venae vitales** in ouis aliquot dies incubatis V. 3, 9, 11. quae animaduerti possint laudantur in equo V. 2, 7, 5. venae sufflatae non perspirant Ca. 157, 7. not. venarum enumeratio Veg. 6, 4. vena feritur sub cauda C. 7, 10, 2. verberatur ante, quam ad sanguinis emissionem solvatur C. 6, 14, 3. 7, 10, 2. venam pulsare *b. e. secare* Veg. 1, 22, 2 et 3. qui est locus, de hac re *classicus*. percutere Veg. 1, 22, 5. percussa si claudi non possit Veg. 5, 13. pungere Veg. 5, 14, 3. tangere Veg. 5, 76. rescindere C. 6, 30, 5. *vid.* Sanguis. *¶* venae tenues aquae P. Aug. 8, 2. in vite C. 4, 24, 9.
- Venaculo et sale perfricabis** Veg. 5, 62. N. L.
- Venafrum** Ca. 135, 1. 136.
- Venalia** greges, *ferorum* V. 1, 2, 21.
- Venaticus canis** V. 2, 9, 2.
- Venationis septum** V. 3, 12, 2. C. 9 pr. 1.
- Venatoris boni est** feras quam plurimas capere C. 5, 1, 2.
- Vendacem esse non emacem** Ca. 2, 7.
- Vendibilior ager** V. 1, 4, 2.
- Vendo**. vendas quot assibus potes V. 1, 12, 2.
- Veneno** quaedam pecudes sunt culturae V. 1, 2, 18. venenum radicibus gelum V. 1, 45, 2. venenum triste de crucis C. 10, 335.
- Veneno**. venibit, *vendetur* Ca. 146, 1.
- Venerci amores** animum ab officio auocant C. 11, 1, 14. rebus veneris operati perenni aqua se abluunt, antequam penora contingant C. 12, 4, 3. *i. e. coitu*. *Ovidius Remed.* 431. a Veneris rebus surgente puella. Graece τὰ ἀφροδισια sunt. *¶* Veneria s. Veneria pira C. 5, 10, 18. 12, 10, 4.
- Veneti equi** *Vict.* ad V. 2, 4, 12.
- Venio**. cum visere venissemus ad V. 2, 1, 1. venit frumentum ad corbem V. 1, 52, 2. spicilegium, messe facta V. 1, 53. *¶* veniunt, efficiuntur in summa colligenda, *kouunt herans* C. 5, 1, 6. *¶* cito veniunt ficus praecoquae P. Mar. 10, 27. veniunt tenues et vacuae fructu vites C. 3, 2, 21.
- Vennuculus** *vid.* Venuc.
- Venter**. ventris dolor ut sedetur in bubulo pecore C. 6, 7, 1. *¶* si ventrem non facit *b. e. alvum deicit* Veg. 5, 56, 2. *¶* ventrem perferunt vaccae C. 6, 24, 2. equae C. 6, 27, 7. fert XII menses equa V. 2, 1, 19. in ventre est hinnus menses XII V. 2, 8, 6. Venter inferior et superior, ad Ca. 56. Plato Timaeo p. 394. ed. Bip. τὴν ἀνομασμένην κατὰ κοιλίαν. *¶* Venter pro ipso animali praegnantate, V. 2, 6, 4. ut in illo Ictorum, Fructus ventrem sequitur.
- Ventilabra** et ventilatores granorum C. 2, 10, 14. Graece πτόον πλατό Iliad. 13, 588. Cf. not. ad Colum p. 77. 122. 123. Liber de natura rerum ap. Vincent. Spec. nat. 4. c. 2. vnde et vulgus ignem solent accendere cum a tritico paleas excutiant.
- Ventilare oleam** iactando V. 1, 55, 6. vinum C. 12, 30, 1.
- Ventostitas** Veg. 2, 11, 2.
- Ventosi pedes** Veg. 3, 50.
- Ventus**. ventorum orbis V. 3, 5, 17. libramentum C. 1, 5, 8. iisdem ventis constituere plantam *b. e. ad easdem plagas* C. Arb. 20, 2. ventos sedare furentes C. 10, 340. venti feraces clementer agitant oleas P. N. 5. vento separentur paleae a frumento C. 2, 21, 5. e vento concipientes equae V. 2, 1, 19. C. 6, 27, 4. *¶* ventos emittit venter C. 6, 30, 8. donec ventum reddat: equus Veg. 2, 24, C c 2 4. *¶*

4. *J* ventum in arinum mittito, *inflato* Veg. 3, 45, 4.
- Venuculum fat *f.* vennuculum C. 2, 6, 3. *not.* II, 2, 9. *no.* *J* vitet C. 3, 2, 2. 3, 27. 12, 43, 9. *not.* a ve *augendi* et nucleis *deriuat* Schol. Horat. Sat. 2, 4, 71. *quo loco usus est primum Be-roaldus ad venuculam vitem constabiliendam. Plinio est Veniicula vitis* 14, 2. *f.* 4. *n.* 6. *eandem quae scirpula et quae sticula, putat Linda. Sel. Med.* 10, 99. Gesner.
- Venus. eius procuratio hortorum V. 1, 1, 6. *J* Dum satiata Venus foecundos compleat artus C. 10, 212. nec Venus pastoralis longius quid quaerit V. 2, 10, 6. permittenda C. 7, 12, 11. Veneris lasciuiam amant vaccae P. Iul. 4, 1. in Venerem excitantur admissarii C. 6, 27, 10.
- Venustas disposita pomorum V. 1, 59, 2.
- Vepraticae spinae C. 7, 1, 1. *not.*
- Vepres confitis spinis vt efficiantur C. 11, 3, 3. veprem hunc interim non posse C. 11, 3, 7.
- Ver, genitale mundi tempus C. 10, 196. quod initium, quot dies habeat V. 1, 28, 1. veris principium rustico vt obseruandum C. 11, 2, 2. vere nouo C. 11, 2, 1. vere quae facienda Ca. 40, 50, 1. V. 1, 27, 2. 1, 28, 1.
- Veratrum C. 6, 38, 3. *Gallo-Pro-uincialibus* *Varaire teste Garidel* p. 450.
- Verba diuina de ea re fiant Ca. 14, 3. *not.*
- Verbena herba Veg. 4, 1, 8. 5, 17, 2. aqua in qua verbenae coctae Cf. 5, 21, 3.
- Verbenacea calida, aqua in qua verbena cocta est, Veg. 5, 18, 3 et 6. *coll. f. 2* *Gallis* *verveine, Prouinciae Gallicae, varueino teste Garidel. Verbena communis* C. *Baubini Pinax* 269. *officinalis* *Linnaei.* Sed latine verbena latissime patet, et ad varia
- herbarum et arbuistorum genus facris deputatum pertinet, vt egregie demonstrauit Pontedera Postumor. T. I. p. 1—8. Verbenaca autem peculiarem stirpem significat. Celsus V. c. 28. calida aqua fouet, in qua aliquae verbenae ex *reprimentibus coctae sint.* Iterum 6. c. 18. desiderare iubet in aqua ex verbenis, vbi Pontedera l. c. p. 7. fasciculum ramorum intelligit ex stirpibus semperuidentibus vt myrto, olea, buxo, rore marino, lentisco, lauro, cupresso decerporum, quae stirpes omnes nomine verbenarum continentur. verbenae algae *sunt in Codd.* Col. 8, 17, 6.
- Verberare pauculis Ca. 91. verberari tempestatibus C. Arb. 16, 3.
- vno Verbo, omnia sana faciet Ca. 157, 7. *vt Gr. ἐν λόγῳ.* SYLB.
- Verendae partes equi Veg. 1, 7, 1.
- Verentes plagarum boues C. 6, 2, 14.
- Veretrum iumentum Veg. 5, 14, 2 et 6. stat prae dolore Veg. 5, 80.
- Vergiliarum exortus V. 1, 28, 2. C. 9, 14, 1 et 4. II, 2, 36. occasus V. 1, 28, 2. C. 2, 8, 2. 2.
- Vergilius vernis vsque ad aesti-vas V. 2, 11, 4. Vergiliae celantur C. 11, 2, 34.
- Vergo. vergere aequabiliter in vnain partem V. 1, 6, 6.
- Vericulatae falces C. 2, 21, 3. *not.*
- ex Vermiculo apes C. 9, 11, 5.
- Vermiculum fat an Vennuculum? C. 2, 6, 3. *vi. no.*
- Verminibus pro vermibus Co. 6, 16, 2. *ex Sang. dedi.*
- Vernaculus huius soli fructus C. 3, 8, 5. vernaculum *f.* nostras genus vlnorum C. 5, 6, 2. cicer C. 9, 1, 8. pecus peregrino vtilius C. 7, 3, 13. vernaculae aues V. 3, 5, 7. gallinae C. 8, 2, 5. vernacula examina C. 9, 9, 1, 9, 12, 1. semina peregrinis meliora C. 3, 4, 1.

Vernant apes C. 9, 9, 1.
 Vernancia lilia C. 10, 270.
 per Vernum P. S. 13, 1. verni
 principio MS. Lips. C. 4, 33, 5.
 verno Ga. 50, 2. P. F. 26, 3.
 et al. P. Apr. 8, 6. Mai. 7, 1.
 vid. ad C. 6, 26, 2. C. 9, 9, 1.
 ita hiberno; ita contra autum-
 nus interdum adiective ponitur.
 ita Vespertinis. Gesner.
 Verres V. 2, 4, 4. P. F. 26, 1.
 verrium castratio V. 2, 4, 21.
 vid. Sus. Porcus.
 Verriculatae falces C. 2, 21, 3.
 not.
 Verruculae binae sub maxillis ca-
 pri C. 7, 6, 2. not. P. N. 13, 7.
 Versari i. e. se versare, C. 8, 7, 1.
 Versicoloribus pomis C. 3, 21, 3.
 anni foetibus C. 10, 256.
 Versificationis nostrae gustum
 praebere C. 11, 1, 2.
 Versura foliorum V. 1, 46. diuer-
 sa species, immutata pro tempori-
 bus anni. G. J. in arando C.
 2, 2, 27 et 28. 2, 18, 4.
 Versus agri V. 1, 10, 1. versus,
 sulcus C. 2, 2, 25. alternis ver-
 sibus fulcare. J. ab septentrio-
 ne versus V. 1, 26. ad exorien-
 tem versus V. 3, 9, 6.
 Verrex. vertice mundi C. 10, 53.
 b. e. vertigine et revolutione, qua
 efficiuntur vices annuae. Gesner.
 Vertibuli commissura Veg. 5, 21,
 2. in ipso vertibulo *ibid.* l. 4.
 vertibula in ceruice iumentis
 Veg. 3, 41, 1. Verticulas Lucili-
 us articulos dixit auctore Festo
 in verriculas, ubi recte Turnebus
 Adu. 28, 9. spondylos interpre-
 tatur.
 Verto. vertere lupinum in flore,
 inarare cum floret, ad stercoran-
 dum C. 11, 2, 81. solum biden-
 tibus C. 4, 5. vid. Conuerttere.
 vertendus in quatuor pedes col-
 lis C. 3, 13, 8. Plinius pala ver-
 tere dixit.
 Verumnus vid. Vort.
 Veruactor,
 Veruactum et
 Veruagare simul explicabimus. Veru-
 agere igitur verbum rusticorum

fuisse videtur, restituendum Colu-
 nellae 11, 2, 8. cuius vis ex de-
 riuato veruactum optime intelli-
 gitur. Est autem veruactum,
 quod ex Varr. 1, 44, 2. discimus,
 terra, quae interdum requiescit,
 et restibili opponitur. idem ergo,
 quod nouale vel ager noualis; s.
 terra praecisa, (quod animadu-
 sum iam video a Salmasio ad So-
 li. p. 510. a A) Omnes autem hae
 appellationes interdum etiam in-
 telliguntur de terra, quae plane
 ex incultis primum aratur. Veru-
 actum eo, quo diximus, intelle-
 ctu posuit Columella 2, 4, 2 bis
 et 5. *ibid.* 2, 10, 5 et 11, 2, 52.
 itemque 2, 12, 2. ubi duas ope-
 ras postulat in veruacto, in re-
 stibili agro vnam. Quod enim
 veteretum hic est in editione
 Commeliniana, de eo deinde vide-
 bimus. Porro Seruius ad Georg.
 1, 50. explicaturus Virgilii ver-
 sum, At prius ignotum ferro
 quam scindimus aequor, id est,
 inquit, ante quam faciamus
 VERUACTVM. Apud eundem
 Seruium ad Ge. 1, 21. locus Fa-
 bii Pictoris laudatur, ubi primum
 locum inter numina rustica habet,
 Veruactor, quem suo deinceps or-
 dine sequuntur, Reparator, (quid-
 si Redarator? quin video a Vos-
 sio ita laudatum hunc locum in
 Etymologico, v. Veruactor; et
 Redarator iam placuisse Salmasio
 ad Soli. p. 509. b F.) Imporci-
 tor, Insitor, Obarator, Occa-
 tor, Sarritor, Subruncinator,
 Messor, Conuector, Conditor,
 Promitor. Quodsi igitur Verua-
 ctor Deus locum tuetur, quidni
 verbum antiquum et bonae notae,
 quamquam rusticae, esse potuerit
 veruagere, a quo veruactor in-
 clinetur, uti reliqua Deorum no-
 mina, quae laudamus, a repa-
 rando (s. redarando) imporcan-
 do (quod et ipsum fugituum ver-
 bum, quasi lacinia nobis retraxe-
 re veteres glossae) inferendo, oc-
 cando, sarriendo, subruncando,
 metendo, conuehendo, conden-
 do,

do, promendo, descendunt haud dubie. Quid? quod totidem literis in Mediceo codice quamquam diuissim legit Politianus, veru agendi. Adde quod agere per se vix significat, vertere vel arare; quod ver aestati noii subiuncturus videtur fuisse Columella; quod pro verēue habent Iens. et Bou. non: ut nusquam consistere tutius liceat, quam in aperta Codicis Medicei lectione, veruagendi. Ceterum de etymologia huius verbi, non audiendus mihi videtur Plinius, qui 18, 19. s. 49. quod vere, inquit, semel aratum est a temporis argumento veruactum vocatur. Columella hoc ipso capite s. 32. ad hunc ipsum locum, de quo disputamus, respiciens quae mense Ianuario (qui certe ad ver non pertinet) veruacta fecimus. Si licuit Varroni de L. L. 4. p. 32. 4. veru a versando derivare, quidni et veruagere sit verendo et versando terram, quae quieuerat vel semper vel aliquandiu, agere et proscindere. Vertere enim in hoc argumento dici, notum est. Vertuntur cespites ita ut radices coelum spectent etc. Vnum superest, ut vno loco dicamus, quae ad hoc verbum pertinent omnia. Scäliger ad Varr. l. c. s. 1, 44, 2. videtur ex toto Columella expunctam velle veruacti vocem, et veteretum ex MSS. substitui. Sed deseritur auctoritate editionum omnium et MSStorum, de quibus nobis aliquid innotuit, nisi quod 2, 13, 2. Mediceus vnus, obseruante Politiano, veteretum habet, quam lectionem. etiā solus Commelinus recepit, itemque 1, 3, 10 et 2, 10, 5. ubi vide varias lectiones. MS. Lipsiensis veruactum semper fere; semel C. 2, 10, 4. veteratum et mox s. 5. veteretum. Aliis in locis omnibus, veruactum omnes agnoscunt: praeterquam quod obseruauit Robertsonum Stephanum in fine editionis suae monere ex vetusto codice legendum

2, 10, 5. veteretum. Caeterum veruacti, praeter loca iam laudata, mentio etiā fit Ca. 27. veruactum crudum C. 2, 4, 3. mense Iulio veruacta subigantur 2, 4, 5. veruacta repetere P. Mart. 2. Gesner. in Catone variat scriptura; ed. Col. 1, 3, 10. p. 31. ad C. 2, 10, 5. p. 85. ad C. 11, 2, 8. et 11, 2, 54. p. 571.

Veruculatus vid. vericul.

Verucis ventriculus P. 1, 35, 13. Varrus L. L. 4. Aries quod eum dicebant ares veteres nostri Aruiga; hinc aruignus. Hae sunt quarum in sacrificiis exta in olla non in veru coquantur; quas et Atticis scribit et in Pontificiis libris bidentis. In hostiis eam dicunt aruigem, quae cornua habeat; quoniam is, cui oui mari testiculi dempti, ei nomen ut natura versa, veruex declinatur. Ita enim locum ex libro correxit Rutgersius V. L. p. 228.

Vesciae indignatio et eius causae et genera Veg. 5, 14. § pro marsupio V. 3, 17, 2. no. § in genibus, et suffusiones Veg. 6, 14, 2.

Vespae ex equis V. 3, 16, 4. eorum forma V. 3, 16, 19.

Vespere exoritur C. 11, 2, 45 et 51. occidit C. 11, 2, 94. se celat C. 11, 2, 36. de ortu et occasu acronycho. vesperi V. 1, 31, 6.

Vespertinis, vesperis V. 3, 16, 29. ad V. 2, 2, 11.

Vestiariae arcae Ca. 11, 3. Sed

in Vestiariis iniuriose tractare seruos, C. 1, 8, 17. not.

Vestibulum euadit apes C. 9, 12, 1. vestibula in gallinariis C. 8, 3, 5. et columbariis C. 8, 8, 3. sunt parvula spatia ante ipsos nidos, quae aduolantem auem excipiant, ne cum impetu in nidum delata oua frangat. Paulo aliter C. 8, 4, 6. Gesner.

Vestigio vno alleuatur plaga C. 4, 25, 2. b. e. vno ductu ferri. Quod

- Quod in fossore est Gradus, hic est vestigium.* Gesner.
- Vestimenta familiae Ca. 59. forensia C. 12, 45, 5. ne a tineis infestentur Ca. 98.
- Vestio. vestire oues pellibus C. 2, 22, 4. vineis agrum C. 3, 4, 1. pedamenta C. 4, 1, 1. 4, 15, 1. statumina propaginibus C. 4, 22, 6. vestit vltimum vitis C. 5, 6, 19. vestierint se vites frondibus et vuis. C. 4, 27, 1.
- Vestitissimum pecus oues. C. 7, 3, 8.
- Vesuuia rura C. 10, 133. Procop. B. G. 2, 4. cinerem a Vesuuio eiectum fertilem agrum reddere memorat: ἐπειδὴν τῷ βεβίῳ ταύτην ἐρεύξασθαι τὴν κόνιν ἑμβλαίη εὐθηνεῖν ἀνάγκη τὸς καρπὸς κατὰ τὴν ἐκείνη χώραν ἅπασαν ἀῆρ δὲ λεπτότατος ἐστὶν καὶ πρὸς ὑγίαν ἰκανὸς πεφυκὼς ἐν τῷ ὄρει τοῦτω πάντων μάλιστα ἐς τὸτο ἀμέλει τὸς φθόγ ἀλόνας ἐκ τῶν ἀνωθεν χρόνων ἰατροὶ πέμπουσιν.
- Vesuuui loca quod leuiora, salubriora V. 1, 6, 3. colles C. 3, 2, 10.
- Veterani boues V. 1, 20, 2. veteranae gallinae C. 8, 5, 6. vineae C. 3, 21, 1, 4, 22, 11, 2, 44. vites C. 3, 15, 3.
- Veterensis Paridius C. 4, 3, 6.
- Vetereta C. 1, 3, 10, 2, 13, 2, 2, 10, 4 et 5. not. vid. Veruacta.
- Veterinarii sc. medici. C. 6, 8, 1, 7, 5, 14, 11, 1, 12. veterinaria medicina ad oues quoque pertinet C. 7, 3, 16. Veg. 2, 11, 2.
- Veterinae ceterae V. 1, 38, 3. not.
- Veterno peflescere pecus C. 7, 10, 4. confenescere C. 7, 5, 3.
- Vetulae columbae V. 3, 7, 8. vetulo vino C. 10, 428.
- Verus aetas turturum minus idonea ad saginandum quam nouella C. 8, 9, 4. ex vetere arbusto C. 12, 38, 2. materia C. 7, 3, 15. veteri rancore P. 1, 20, 2. etiam MS. S v l v. Veteres Romani C. 6 pr. 3.
- Verustatem vinum patitur C. 3, 2, 19. in vetustatem reponere C. 12, 11, 1. C. 12, 44, 7. seruare Ca. 114, 2. C. 12, 28, 4. vetustate corruptis apibus C. 6, 22, 1. 9, 13, 9.
- Verustescere C. 1, 6, 20.
- Vetustior pix melior C. 12, 20, 6, 12, 23, 1. ne vetustiora sint quam decem dierum oua C. 8, 5, 4. vetustiores faui deteriores C. 9, 15, 11. ex vetustissimis vineis C. 12, 38, 2.
- Via militaris C. 1, 5, 6. sacra V. 1, 2, 10, 3, 16, 23. not. salaria via V. 1, 14, 3, 3, 1, 6, 3, 2, 14. viae malitia P. 1, 6, 8.
- Viatores C. 1 pr. 19.
- Viatorium medicamentum et semper paratum Veg. 2, 33, 1. it. 5, 64, 12.
- Vicarius meae diligentiae succedit C. 11, 1, 5.
- Vicenaria fistula P. Aug. 12.
- Vicia vnde dicta V. 1, 31, 5. vbi ferenda Ca. 35, 1. C. 2, 11, 6. P. Ian. 6. fatio prima P. S. 8, 1. pabularis viciae natura C. 2, 14, 1. P. 1, 6, 14. fatiua C. 7, 3, 22.
- Vicialia vt fabalia C. 6, 30, 5. not.
- Viciarium cribrum C. 8, 5, 16.
- Vicies et semel ducentos C. 5, 3, 3.
- Vicinitatis cura quae nobis esse debeat Ca. 4, 2. C. 1, 3, 3 et 5. vicinitas domini suspecta, metuitur dominus in proximo agens P. 1, 36, 1. vicinitatis praedia V. 1, 18, 7.
- Vicinus. Vicini anniuersarii V. 1, 16, 4. ex vicino Africae Gadianum municipium C. 7, 2, 4, 9, 8, 8. not.
- Vicis. in vicem viuiradicis confertur malleolus C. 3, 14, 3. in vicem nouellam sobolem substituat C. 5, 6, 1. eorum in vicem reponenda C. 14, 26, 2. ad eius vicem P. F. 28, 1. ad vicem solis P. Mar. 10, 35. vicem stramenti obinet foenum C. 2, 19, 1. vice defruti C. 12, 19, 1. temonis vice trahitur C. 6, 2, 7. ¶ vice annua, singulis annis

- annis* C. 3, 21, 3. vicibus annorum requierum, et alternis agitur aruum. C. 2, 9, 4. vice alterna annorum C. 3, 2, 19. cacuminum C. 4, 17, 2. mutua C. 4, 16, 3. vice pari C. 4, 22, 9. vicibus inter se mistae qualitates C. 2, 2, 2. *¶* omnes vices ministeriorum C. 3, 10, 9. *¶* prima vice agros proscindemus P. S. 7. tertia vice arabitur P. S. 1, 1. tribus vicibus per annum foetus edunt P. 1, 28, 3. tribus per diem vicibus P. 1, 30, 4.
- Vicissitudinem cepis reddunt nuces* P. Ian. 15, 19.
- Victoriatu numus* Ca. 15 et 145, 3. *not.* *Quinarium numum hoc vocabulo designari nuperrime docuit in Moneta Romanorum Ios. Eckhel, atque inde illustravit Plinium 33. sect. 13. et Linium. Vol. V. p. 20, 21.*
- Vitum tolerare* C. 10, pr. 1.
- Vider fructus dolium ac modium* V. 1, 37, 4. vos videritis, qui Aristotelem legitis V. 2, 5, 13. videndum haec quatuor V. 1, 6, 1.
- Viduata corpore materia* C. 10 pr. 4. pristino alimento vitis C. Arb. 1, 4.
- Viduertatem prohibebis* Ca. 141, 2.
- Viduo. viduantur duo statumina* C. 4, 2, 1. *vid. no.*
- Viduus pecudibus ager* C. 2, 15, 6. mortalibus orbis C. 10, 65. viduum arboribus solum C. 2, 2, 5. ramum maritare C. 5, 6, 31. vidua fructibus membra C. 3, 10, 12. statumina C. 4, 22, 6. spinis noualia C. 7, 3, 9. viduae pecudibus pabulationes C. 9, 4, 1.
- Vieo. vimina vnde viendo quid facias* V. 1, 23, 5. *not.*
- Viesco pro aresco ex Codd. dedi* C. 12, 15, 1 et 15. *vnde*
- Vieta poma* V. 1, 59, 1. ficus C. 12, 15, 1. *Cic. de Sen.* 2. necesse fuit aliquid esse extremum, et tanquam in arborum baccis terraeque frugibus maturitate
- tempestiua quasi vietum et educum,
- Vigena et quina iugera* C. 4, 30, 3.
- Vigent pretia* C. 8, 17, 8. videntis sensus adolescentulus C. 11, 1, 6.
- Vigilaces in custodia canes* C. 7, 12, 5. galli C. 8, 2, 11, 3, 9, 10. *not.*
- Vigintiuir s. xx vir ad agros dividendos* V. 1, 2, 10.
- Viginti vna pars* C. 5, 3, 5.
- Vigor experrectus* C. 1 pr. 12. cum vigore et alacritate C. 11, 1, 17.
- Vilicus pro villico in veteribus libris v. g. Ca. 2, 1. ut vila pro villa.*
- Vilis gustus* C. 3, 2, 5. *¶* vile et vile confunduntur P. F. 24, 8. vilitas et vilitas *ibid.* 16. *Vide in vtilis.*
- Vilissime constat* C. 9, 1, 6.
- Vilitatem prouentus facit* C. 6, 3, 5.
- Villa quae dicatur* V. 3, 2, 7. vt aedificata et instructa esse debeat Ca. 3, 2. C. 12, 2. C. 1, 5, 4 et 9. vbi ponenda V. 1, 12. C. 1, 4, 8. 1, 5, 4. quem modum habere debeant V. 1, 11, 1. aedificanda si locetur Ca. 14. vt aedificanda et disponenda C. 1, 4, 6. 1, 6, 1. V. 1, 13, 1. in villa et circum eam ali pascuae quae possint V. 3, 3. circa villam esse quae debeant C. 1, 6, 21. villa a quibus rebus olim laudaretur V. 1, 13, 6 perpolita V. 3, 2, 3. rusticae villae olim maioris erant, quam urbanae V. 1, 13, 7. vt aedificanda urbana Ca. 4, 1. *¶* publica Romae V. 3, 2, 1 et 4.
- Villaticus canis* C. 1, 12, 3. villatici greges V. 2, 9, 16. villaticum pecus V. 3, 2, 18. mel C. 9, 4, 7. pastio V. 2 pr. 5, 3, 1, 8. 3, 2, 13. de villaticis pastionibus V. 1, 1, 11. C. 8, 1. villaticae gallinae V. 3, 9, 3. C. 8, 2, 2.
- Villicus qui et vnde dictus* V. 1, 2, 14.

- 2, 14. *unde exstiterit* C. 12 pr. 8. qualis esse debeat C. 8, 1, 1. 11, 1, 3. 12, 1, 2. eius officia Ca. 5 et 142. cella V. 1, 13, 2. C. 1, 6, 7. quid potissimum in eius magisterio C. 11, 1, 7. in officio vt contineatur C. 1, 2, 1. perfectus vt fiat C. 11, 1, 12. villicus Columellae liber xi ab ipso vocatur C. 12, 18, 1.
- Villicae officia Ca. 143. C. 12, 1. Villicationis officium C. 11, 1, 13 et 27.
- Vimen, *salix* C. 4, 30, 3. vimine textum sirpiculum C. 10, 304. viminum satio V. 1, 23, 5. saligna P. 1, 38, 1. de vimine vltimi *vide Addenda* ad C. Arb. 8, 2.
- Viminales falices C. 4, 30, 2 et 3. *not.*
- Vimineos qualos C. 8, 3, 4. C. 12, 48, 2.
- Vinaceus, *a, um. videtur sua natura adiectiuum nomen fuisse. Ac vinaceos puto dixisse primum, deinde intellexisse folliculos acinorum vuae expressos quidem, et suo sibi succo prinatos, comprehensis tamen etiam granis. Totum hoc Graeci vocant στέρμυλα, quo non in vuis tantum, sed in olea etiam vtuntur. Eodem intellectu dicuntur vinaceae int. baccae. Denique vinaceum (granum) γίγαρον, sed ita vt quemadmodum Graece haec ipsa γίγαρον, (e. g. Geop. 6, 13.) ita Latinorum vinacea pro στέρμυλοις nonnunquam sumantur. Ita Gesner h. l. et in Thes. L. L. Haec iam exemplis nostrorum firmabuntur. Habet igitur*
- Vinaceos recentes Ca. 25. illutos Ca. 147. calcare C. 12, 39, 2. dolia quo vinaceos condat Ca. 10, 2. ollae in vinaceis conduntur Ca. 7, 2.
- Vinaceae hemina C. Arb. 4, 5. vinaceam stercori mistam P. F. 9, 14. vinaceae condensantur C. 12, 43, 11. cibus agnorum V. 2, 2, 19. *sed* vinaceae cibo st-
- vilescunt gallinae P. 1, 27, 1. *sed add.* C. 8, 4, 2. 8, 5, 25.
- Vinaceae quae acinis celantur C. 11, 2, 69. P. S. 11, 1. vuae passae detractis vinaceis C. 12, 75, 5. sine vinaceis vuae quomodo creentur C. Arb. 9, 2. *J* vinaceae conspissata C. 12, 43, 12. eluta et siccata, quae de lora eximuntur, bobus dantur C. 6, 3, 4.
- Vinalia rustica V. 1, 1, 6.
- Vinari lacus C. 12, 18, 3. cellae C. 1, 6, 9. vasa Ca. 19, 1.
- Vincire foenum C. 2, 22, 4. manipulos C. 2, 19, 2. dolia plumbo Ca. 39, 1. *not.* vinciri virgas Ca. 2, 4. vincitura papaue-
ra somnos profugos C. 10, 104. alii victura *ant* iutura.
- Vinco. victi sumus opere C. 11, 2, 46.
- Vinctus, quod cestum vocabant antiqui V. 1, 8, 6. *not.* *J* vinctus et iunctus confundunt librarii C. 6, 37, 1. Vinculis quibus et quomodo religandae vites C. 4, 13, 2. vinculi genus ad infitionem diuersum C. 4, 29, 10. ex rubo C. 4, 31, 1. vt vinculum extet C. 12, 32. *J* vinculis in terram defigere vites Ca. 41, 4. *vbi furcillis interpretatur Gesner in Indice.*
- Vindemiae quae opus sunt, vt parentur Ca. 23. C. 12, 18. P. S. 11. inatura esse *unde* cognoscatur C. 11, 2, 67. P. S. 11, 1. quando et quomodo facienda V. 1, 54. C. 11, 2, 61 et 67. vindemia facta quae facienda Ca. 26. *J* dolia vbi V vindemiae esse possunt Ca. 11, 1. vindemias condimus C. 1 pr. 20. V. 2 pr. 3. vindemiam videt cella V. 3, 2, 6. *ita* messis et foenicicia *ibid.* vindemiis Liberi exuberare C. 1, 1, 5. *J* vindemia mellis C. 9, 15, 1.
- Vindemiatorum aleam subire C. 3, 21, 6. *J* vindemiator, *fidus* *τρογγητής* C. 11, 2, 24 et 58.
- Vindemiatoria vasa V. 3, 2, 8.
- Vindemio vinum C. 12, 33, 1. Vinde-

Vindemitor in C. 4, 17, 8 et 4, 18, 2. *Codd. et Edd.*
 Vindicant rustici cibariorum partem, *b. e. seruant, compendii faciunt* C. 12, 14. *ita vulgatam interpretabatur Gesner. Sed rusticis dedi ex Cod. vindicandum a sole sterquilinum.* V. 1, 13, 4. iuste dolentes vindicamus C. 1, 8, 18.
 Vindicta pinguitudinis lux V. 3, 9, 19.
 Vineae et vini discriminem *vid. no. ad* C. 3, 9, 8. vineae vtilis an sint V. 1, 8, 1. C. 3, 13. *int. quo agro ferendae* Ca. 6, 4. V. 1, 25. quale solum postulent C. 3, 1, 8, 3, 12. C. Arb. 3, 1 et 6. P. 1, 5. quale solum et coelum P. Ian. 13, 1 et 2. quam caeli regionem spectare C. 3, 12, 5. quibus rebus instructae esse debeant Ca. 11. V. 1, 18, 1. *huc pertinet vinearum dos* C. 3, 3, 8. earum species multae V. 1, 8, 5. tria genera C. Arb. 4, 1. sunt vel laxius vel angustius confitae C. Arb. 4, 3. novellae vt frequentandae C. 4, 15. quos operarios requirant C. 1, 9, 4. vt constitui et institui debeant C. Arb. 1, 3. C. 3, 4. in hortulos vt diuidendae C. 4, 18. tabulae sunt P. Ian. 11. in constitutis quae seruanda, quae vitanda C. 4, 24—27. vt curari debeant Ca. 33. *add. C. 4, 3. cito vt crescant* Ca. 43, 2. putandae C. 4, 21. P. F. 12. putari, inseri, pangi vt possint P. Mar. 1. pedari C. 4, 12. adminiculari et iugari C. 4, 26. fodiendae in aestu quibus horis C. 11, 2, 55. occari quando soleant P. Aug. 1 et 2. vt pampinari et quot fossuris excoli C. 4, 28. II, 2, 44. repastinatae C. 3, 18, 1. puluerari vt soleant P. Mar. 7, 1. vinea inferior vt recreetur P. Aug. 2. veterana vt restitatur C. 4, 22. P. Mar. 7, 3. vti transferatur Ca. 49, 1 et 2. vt rescanda et propaganda C. Arb. 6 et 7. C. 4,

2, 2. vineae confeminales C. 12, 45, 6. prouinciales vt fiant, et vt colantur C. 5, 4. P. F. 11, 14. *¶ vinea pro vite* C. 4, 10, 2, 4, 22, 5 et 6. 4, 26, 4. cer.
 Vinealis terra C. 3, 12, 1.
 Vinearii coles C. 5, 6, 36.
 Vineaticos cultus C. 4, 33, 6. vineaticae falculae Ca. 11, 5. vineaticus fructus C. 7, 3, 11. femina C. 4, 1, 1.
 Vineta varii generis C. 3, 20, 3. scrobibus vt ponantur C. 3, 13, 2. nouella C. 4, 5.
 in Vineia factum accipi V. 2, 4, 12.
 Vinitor qualis esse debeat C. 3, 3, 8.
 Vinitoria falx C. 4, 25, 1.
 Viniis fluu. V. 3, 5, 9.
 Vinum quod quoque loco gaudeat Ca. 6, 4 et 5. *vbi pro vite. poni videtur; et in vniuersum hic obseruandum* vinum, vitem, vuas, vineam cognata vocabula συνωνυμῶς interdum usurpant, ita vinum Amineum, et alia deinde vid. Ca. 25. V. 1, 25. C. 6, 5. pendens qua lege veneat Ca. 149. in dolis Ca. 148. *vbi etiam de degustando: de admetiendi autem* Ca. 154. vino infertio macte esto Ca. 132, 2. vini optima nota C. 12, 19, 2. natura colore discreta P. O. 14, 1. duraturum sit nec ne, quomodo experiaris Ca. 108. vt curari debeat C. 12, 30. quibus condituris adiuuetur ad firmitatem C. 12, 19 et 28. vt et quando promendum V. 1, 65. *not. p. 381. Cui adde locum Plutarchi Q. Symp. VIII. 10. καὶ μὴν οὖνον τὸν νέον οἱ πρωταίτατα πίνοντος Ἀνδραστηρίωνι πίνουσι μὴν μετὰ χειμῶνα καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡμῖς μὲν (Boeoti) ἀγαθὸν δαίμονος, Ἀθηναῖοι δὲ πιδόινια προσαγορεύουσι. ¶ Ad curvationem et medicinam quasi vini ista: candidum, s. album e fusco et limpidum e faeculento vt fiat P. O. 14, 9. sq. velut vetus e nouello P. O. 14, 7. it.*
 8 et

- 8 et 13. picaturam ne referat P. O. 14, 7. aescens vt curetur C. 12, 26. asperum vt lene ac suave fiat Ca. 109. austerum vt optimum fiat P. O. 14, 12. dulce vt fiat G. 12, 27. suaue e duro P. O. 14, 5 et 6. forte e molli P. O. 14, 11. odoratum Ca. 113. P. O. 14, 2. odore malo vt liberetur Ca. 110. ¶ *Genera vini a patriis, (vid. Vitis) colore etc.* Amineum et Apicium Ca. 6, 5. V. 1, 25. atrum Ca. 156, 5. 157, 9. candidum Veg. 5, 42, 2. Eugeneum geminum Ca. 6, 5. V. 1, 25. Falernum V. 1, 2, 6. Helueolum minusculum, Lucanum et Murgentinum Ca. 6, 5. V. 1, 25. Tenetanum Veg. 6, 10, 2. ¶ *Aliae differentiae vini a rebus externis:* anniculum, verus V. 1, 65, 2. cibarium, sed sincerum Veg. 5, 51, 3. familiae Ca. 57 et 104. praeliganeum operariis Ca. 23, 2. tale enim videtur saecatun. ¶ *Conditivae diversae notae.* Abrotonites et absinthites C. 12, 35. Coum Ca. 105, 2, 112. Cydonites s. Cydonite P. O. 20. Faecatun Ca. 153. Glichonites C. 12, 35. Graecum Ca. 24 et 105. Graeco simile C. 12, 35. idem est τεταλασσαμένον, marina s. falsa conditum P. O. 14, 2. Huc pertinet locus in Aristotelis Problem. 23. quaestio 26. Διὰ τῶν ὑδάτων τὸ ἀλμυρὸν ἐπὶ τῶν γλυκῆν οἴνω ἐπιπολάζει μᾶλλον ἢ ἐπὶ τῶν ἀσθηρῶν. Hylfopites et Marathrites C. 12, 35. Marubii C. 12, 32. Murteum Ca. 125. idem Myrtites vel myrtite C. 12, 38. P. lun. 11. scillite s. scillites C. 12, 33. P. Iul. 6. stypticum fere convenit cum myrtite P. Ian. 17. et Orl. 14, 1. Thymites C. 12, 35. violaceum P. Apr. 6. ¶ *Medicamentosa alia:* vt aluum bonam faciat Ca. 114. ad lotium Ca. 122. ischiacis utile Ca. 123. pestilentiae et stomacho condu-
- cens P. O. 14, 17. ¶ *Succus aliorum pomorum etiam vinum vocatur:* e pomis P. O. 16. e malis P. F. 25, 19. e malis granatis P. Mar. 10, 10. de piris P. F. 25, 11, e forbis et piris P. Ian. 15, 5.
- Viola C. 10, 102. eius satio et cultura C. Arb. 30. P. F. 21, 3. agrestes apibus gratae P. 1, 37, 2. luteolae et Sarranae C. 9, 4, 4.
- Violaceum oleum, vinum P. Apr. 6.
- Violaria in fundo facere non est utile V. 1, 35, 1. Aliter Onidius Artis Amandi 3, versu 67. hos ego qui canent frutices, violaria vidi.
- Violatum conditum P. F. 32.
- Violenter inuadit appropinquantem canis C. 7, 12, 7.
- Violentia hiemis assidua C. 1, 1, 5.
- Viperarum morfui remed. C. 6, 17, 1. Veg. 5, 78.
- Viri munia C. 12 pr. 4.
- Virentia C. 1, 5, 8. C. 3, 8, 1. omne alimentum virentis C. 4, 10, 2. Cf. 9, 5, 6. dum virentia lactent Palladius de suisbus.
- Vires oleae in radices abibunt Ca. 61, 1.
- Virescere in vuis an signum maturitatis C. 11, 2, 67.
- Virgae cum baccis vt seruentur Ca. 101. in sua virga haerentia mala V. 1, 59, 4.
- Virga sepes C. 11, 3, 7. area eod. fere intellectu C. 7, 3, 18. crates C. 1, 6, 22. vt in Senecae Epistol. 90.
- Virgines promae C. 12, 4, 3. Illyricae succumbunt quibus volunt V. 2, 10, 7. ¶ virgo equa P. 1, 35, 16.
- Virgineum solum dant Codd. Col. 9, 4, 4. vide notas Ponted. postumas.
- Virgulas dabis cauteri Veg. 5, 40, 3. lineas vocat 1, 28, 4. in ciconia C. 3, 13, 11. Palladius 2, 10, 4.
- Virgulta de vitibus C. 4, 23, 3.
- Viride edere Ca. 54, 5. pabulum C. 7,

- G. 7, 9, 9. virides rosae P. Mai. 17. *vid. no.* viridia aquae familiaria C. 8, 15, 4. *J.* viridis aetas C. 1. pr. 12.
- Virilitate omni adempta C. 6, 26, 3. virilitatis robore subducto P. Mai. 7, 2.
- de Vitore aliquid superest hordeo P. Iun. 12.
- Virosi ne fiant loci mulieris. Ca. 157, 1.
- Virus noxium humoris P. Ian. 15, 14. et caries vetustatis C. 3, 11, 2. inest terrae post sementim hordei C. 2, 9, 15. ciceris et lini C. 2, 14, 3.
- Vis maior caeli C. 1, 7, 1.
- Viscatae virgae V. 3, 7, 7.
- Viscum insitioni adhibitum P. F. 17, 6. in remediis Veg. 55, 1. visci Ital. vnc. 3. Veg. 6, 14, 1. Campani Veg. 6, 14, 2. visci folia C. 6, 5, 5. Veg. 4, 3, 14. visco se oblinunt accipitres V. 3, 7, 7. Graece *ἰζία, στελλίς* (vel *ἀστύλλης* ap. Hesychium) et *ἰφθαρ* dicitur pro varia arborum, in quibus nascitur, natura, vel dialecto. Theophr. C. P. II. 23. addens: *τῆτοις καὶ τῆς βῆς καὶ τὰ ὑποζύγια χιλεῦσι καὶ ἀνατρέφῃσι μετὰ τῆς δερισμῆς* quae sic vertit Plinius 16. sect. 93. *Hyphear ad saginanda pecora vitilium. Vitia modo purgat primo, dein pinguefacit, quae suffecere purgationi. Quibus sit aliqua tabes intus, negant durare. Ea medendi ratio aestatis quadraginta diebus. Male igitur Gaza δερισμῆς messem conuertit.*
- Visula vitis C. 3, 2, 21.
- Virae duae, rustica et urbana V. 3, 1, 1. rustica antiquior *ibid.* 4. vitam longioris aevi sortitus est ceruus C. 9, 1, 8.
- Vitibus vitiatas Veg. 3, 24, 1.
- Vitesc coliculus, capreolus V. 1, 31, 4.
- Vitex. de Vitice muscus Veg. 3, 47, 4. eadem arbuscula, quae Agnus castus Dodonaco. Gesn.
- Vitiarium Ca. 40, 1 et 47. V. 1, 31, 2. C. 3, 4 et 5. vititaria facienda C. 11, 2, 18. Arb. 1, 3. vitium seminarium *vocat* C. Arb. 1, 14.
- Vitacula debilis roboranda P. F. 12, 1. viticulae vni superiecta pellis P. 35, 15. pullulanti quot; relinquuntur, materiae P. Mai. 2, 1, 7. *J.* vitacula cucumeris P. Mar. 9, 8.
- Vitiferarum arborum rami vt formentur P. F. 13, 2.
- Vitiginei furculi Ca. 41, 3. vitigineis foliis contegunt C. 12, 16, 3.
- Vitiles salui V. 3, 16, 11. vitilia cola Ca. 11, 2. Vitile dicitur, quidquid viendo factum est.
- Vitio. vitiat quae gallus crebriore initu C. 8, 11, 5. vitiarum in opere instrumentum C. 12, 1, 20. Vne vitientur boues aliqua offensa P. Mar. 12, 1.
- Vitiosum pecus V. 2, 1, 21.
- Vitis. De cultu eius tribus libris nempe III, IV et V cum praecipiat Columella, nemo expectat, credo, vt omnia loca huc referamus. Multa enim quae ad rem ipsam pertinent, praeccepta sunt in Vineae. Persequamur tamen ordine, quantum licet quae prae ceteris notanda videntur, tum ex Columella, tum ex reliquis. Sulcos et propagines quales desideret Ca. 43, 2. quomodo ferantur Ca. 28, 1. quot modis ponantur in prouinciis et in Italia C. 3, 14. ponuntur pastinato solo melius quam nouali C. 3, 15. poni, putari, propagari, reparari quando deb. P. O. 4. ablaqueari C. 4, 8. P. Ian. 1. et O. 5. fodi C. Arb. 12. pastinari C. 3, 13, 2. putari Ca. 32. C. 4, 9 et 10. it. 23 et 24. int. Arb. 10. P. 1, 6, 4. P. F. 15, pampinari C. Arb. 11. C. 4, 17, 3. it. c. 27 int. et 28 it. 29, 12. pedari C. 4, 12. f. palari P. F. 20. alligari C. 4, 13 et 20. P. Mar. 7, 2. iugari C. 4, 17. puluerari P. Iul. 1, 2. propagari Ca. 133, 4. P. F. 16, P. O.

P. O. 16. ex arbusto transferri
 P. F. 10, 6. inferi Ca. 41. C.
 Arb. 8. C. 4, 29. P. inf. 45.
 femina quae optima C. Arb. 3,
 1. C. 3, 10. qualis malleolus
 legendus C. 3, 6. caput *vid. h.*
 v. Vitis arbutiua C. 5, 6. Arb.
 16. vitis capitata et brachiata
 C. 5, 5, 9. ingo superposita, aut
 arundinum Itaruminibus per
 orbem connexa C. 5, 5, 15. si-
 ne adminiculis consistens C. 5,
 5, 1. prostrata C. 5, 5, 17. **V**
 Vitis quae terax C. 3, 6, 2. C.
 3, 7. Arb. 2, 1. P. O. 3. pro-
 digialiter feraces vites C. 3, 3,
 3. biferae V. 1, 7, 6. tricena-
 riae V. 1, 2, 7. vitis vnus in-
 tra biennii tempus progenies
 duo iugera C. 3, 9, 6 et 7. ole-
 ri inimica V. 1, 16, 6. steriles
 vt curentur P. N. 10. C. Arb.
 8. lacrimarum nimietate tabe-
 scentes P. F. 30. quarum fructus
 humore putrescit P. S. 18.
 macrae. Ca. 37; 3. aegrae P.
 Mar. 7, 4. laesae P. Mar. 7, 5.
 ne a beltiolis infestentur vites
 P. 1, 35, 4. ne sine fruge luxu-
 rient P. N. 9. radices ne impli-
 centur C. 3, 15, 2. vt fructum
 ad maturitatem perducant C.
 Arb. 8, 5. vt botryones et al-
 bos et nigros ferant P. F. 33.
 cinis vitis vini colorem mutat
 P. O. 14, 10. **V** Vitis vel ad
 escam deponitur vel ad effusio-
 nem C. 3, 2, 1. quae ad escam
 vitiles C. 3, 2, 2. *De reliquis*
generibus, speciebus, nominibus,
ante omnia admonitio tenenda
ipsius Columellae, qua longum ca-
talogum claudit 3, 2, 30 et 31.
Hic nomina vitium, vuarum,
vinorum elementari ordine propo-
nemus: loca auctorum nostrorum
sub suis cuiusque literis indicantur.
 Alba huc non pertinet, *vid. mox*
 separatim. Albuclis. Allobro-
 gica, Amerhytos. Aminaea.
 Apiana. Apicia. Arcella. Ar-
 cellaca vel Arcelaca. Argitis.
 Auara. Basilica. Biturica. Bu-
 mamma *f. Bumastus, Ceruicia.*

Cocolubis. Cydonitae. Dacty-
 li. Duracinae. Eluenacae *f.*
 Heluen. Emarci. Eugeniae.
 Faecinae. Fereolae an Ferreo-
 lae? Fregellanae nigrae. Ge-
 mellae *f. Geminae.* Germanae.
 Graeculae. Heluenacae. Hel-
 veolae *f. Heluolae.* Hirriola *f.*
 Irtiola. Hispanica. Inerticula.
 Lanata. Libyca. Longa. Meri-
 ca. Miscellae. Murgentinae.
 Nomentanae. Numisiana. Olear-
 ginae. Pompeiana. Praecox.
 Pretiae. Pithiae. Purpureae.
 Rhaetica. Rhodiae. Rubellia-
 nae. Scantiana. Scirpula. Sir-
 citula. Sophortiae. Spioniae.
 Sticulae. Thasiae. Theriaca.
 Tripedanae. Varias *f. Heluo-*
lae. Vennuculae an Vermicu-
 lae? Vnciariae. **V** Vnius ne,
 an diuersotum generum ponen-
 dae? C. 3, 20, 2. P. F. 9, 11.
 quae quibus locis gaudeant?
 Ca. 6, 4 et 5. C. 3, 1. P. F.
 9, 1 et 2. quae inprimis conse-
 rendae C. 3, 2, 31. per species
 digerendae in suos sibi hortos
 C. 3, 20, 4. 3, 21, 9. **V** Vitis
 vel flagellum est, vel palma
 V. 1, 31, 3. *pro palmite etiam*
 Ca. 41, 2. **Quin.** **V** Vitis alba,
 propter qualemcunque similitudi-
 nem est Bryonia alba, de qua C.
 10, 347 (it. 12, 7, 2. not. et P.
 15, 35, 1. **V** vitis et viti-
 cula de ramis cucumeris P. Mar.
 9, 8 et 9. not. it. Mar. 10, 15.
 Vitium tritici filigo C. 2, 9, 13.
 Vitreus, *h. um.* vasa fictilia vel
 vitrea C. 12, 4; 4. fidelia vi-
 trea C. 12, 56, 1. **V** in vitreo
 componere napa C. 12, 54, 3.
ubi substantiae poni videtur.
 Vitulus et vitula V. 2, 5, 6. vi-
 tulus quando nasci, quomodo
 ali soleant P. Apr. 7. castrari
 C. 6, 26. P. Mai. 7, 1. Iun. 6.
V Vitulus cognomen Pompo-
 niorum V. 2, 1, 10. 2, 11, 12.
V Vituli marini adeps C. 6, 32,
 2. pellis P. 1, 35, 14 et 15.
 Viuacitas filicis absumitur C. 2,
 2, 13. viuacitatem suam pro-
 rogare

- rogare in X annos C. II, 3, 41.
- Viuaria siluestrium pecudum, λαγοροφεία C. 8, I, 4. ferarum C. 9, I, 3. viuarium frequens piscibus C. 8, 16; 4. viuaria ab mari delata C. 8, 16, 5.
- Viua herba C. 10, 88. viuacior est cunila quam vt C. II, 3, 41. viuacissima arundo C. 4, 32, I.
- Viuido halitū caloris animatae apes C. 9, 13, 4. ¶ Viuida terra C. 3, 11, 9. pro vuida C. 5, 9, 6. not.
- Viuradix praestat malleolo C. 3, 14, 2. vt ematur C. 3, 3, 14, 3, 4, I. deponatur C. 3, 15, 2. educetur C. 4, 6. de pastinato eximatur C. 3, 3, 11. transferatur C. 4, 16. in prouinciālibus vineis vt tractetur C. 5, 5, 6. nobis Fächfer, Gällis Marcottes plantes enracinées. ¶ in rosa serenda adhibetur V. 1, 35, I. not.
- Viuo. Viuere prisci quibus rebus soliti fuerint V. 2, 1, 3. si viraque vixerint, b. e. comprehendunt, conualuerint, davon kommen C. Arb. 16, 2.
- Viulae glandulae ad Veg. p. 51. not.
- Vlcus tetrum Ca. 157, 13. vt cetera facta C. 6, 8, 1. vlcerebus remedium Ca. 157, 3 et 13. C. 6, 13, 2.
- Vlginosus ab aquoso quid differat V. 1, 6, 6. fit locus, cum delapsum aquae non habet *ibid.* vide ad Col. 5, 9, 6. in *Add. post. Palladin.*
- Vlgo. vligine redundat regio C. I, 6, 16. vligine dulcem desiderat C. II, 3, 37. salsa et amara C. 2, 9, 8. not. vliginem ab aquoso agro distinguit Ca. 34. not. ¶ morbus pedum, qui et dulcedo Veg. 3, 52, 4, 24. not.
- Vlnei folii callum P. Mar. 10, 28. i. e. tuber, folliculus, ubi habitare solent aphides Linnacanae. Pestem saepe vlnis ferre chryso-
- melain calmariensem Linnaci, Galorum galerique, et bostrychum scolytum Fabricii monet Gallicus scriptor in *Bibliothèque Physico-économ.* année 1790. T. II. p. 129.
- Vlmi vt serantur Ca. 28, 1. vlinus vtraque Ca. 17, 2. not. vlmorum genera, satio, cultura C. 5, 6. generosissima Atinia C. Arb. 16, I. vlinus apium ventrem soluit C. 9, 13, 2. vlni vtilis in finibus V. 1, 15. vtilis arbor catenis P. N. 15, 2. semen vlni samera C. 9, 13, 2. vlni libro et vimine alligatur vitis: vide *Addenda ad Col. Arb.* 8, 2.
- Vlpicum, Allium Punicum, ἀφροσκόροδον C. 11, 3, 20. Baeticum Veg. 1, 18. sed vid. no. vlpici caput Ca. 71. satio et cultura C. 11, 3, 20. P. N. 6, I. Vlpica late olentia C. 10, 113.
- Vltro citroque Ca. 33, 2.
- Vlua palustri figuratae spartae P. N. 7, 22. C. 4, 13. not.
- Vmbilicus persici P. N. 7, 8. not. ὀμφαλὸς ῥόδου Aristoteli *Probl.* 12, 7. qui *Theophr.* H. P. 6, 6. τὸ κάτω τῶν ῥόδων: fici ὀμφαλὸς est in *Geopon.* 10, 56.
- Vmbra villae publicae vtamur V. 3, 2, I. vmbrae compescere C. 4, 27, 2. qui sub vmbra ciuitatis intra moenia desides cunctarentur C. I. Praef. 17. intelligit moram vmbrailem et segnem quam dicit C. 1, 2, I. Expressit graecum σκιηροφείσσαι, quo simili in sententia vtitur *Herodot.*
- VI. 12. σκηνὰς τε πηξάμενοι ἐν τῇ νήσῳ ἐσκιηροφείοντο καὶ ἐσβαίνειν ἐκ ἐθέλεσκον ἐς τὰς νέας. piscis C. 8, 16, 8. Gr. σκίανα.
- Vmbraulis obiectis defendatur arbor P. N. 7, 4.
- Vmbratilis mora C. 1, 2, I.
- Vmbriae boues C. 6, 1, 2. intendi ratio V. 1, 50, 1.
- Vmbriferae rupes V. 2, 2, 11.
- Vmbro. vmbraunt virgae C. 5, 7, 2. vmbrautes platanos P. inf.

145. vmbtantibus arbustis tecta
P. Aug. 8, 3.
Vnctus pro humectus in MSS.
Ca. 9.
Vnmidius vid. Immidius.
Vncia iugeri C. 5, 1, 10 5, 2, 6.
Vnciariae vites C. 3, 2, 2.
Vncinis aereis tolluntur vermes
e fico P. Mar. 10, 29. Theophyl.
C. P. III. 2. ἐν τῇ διακα-
θάσει τὰ μὲν σιδηροῖς, τὰ δὲ
κεροῖ, τὰ δὲ ἀγχύραις τισὶ κε-
λεύοντες ἀφαιρεῖν. Ficos ipsas
demi cum ἀγχύρῃ annoravit
Hesych.
Vnctioni quotidianae oleum se-
cundarium C. 12, 52, 1.
Vnctum pingue Veg. 5, 70, 5.
Vncus, a, m. vnca vitis C. 4,
13, 1. cyma. vnco digito edu-
cere C. 7, 11, 2.
Vncus (ant. clauus) infixus solo
C. 3, 18, 2. vnci ferrei Ca. 10,
1, 13, 1.
Vnda supernatantis olei P. Ian.
19. vndis duabus aut tribus
feruere parieris, *ausfieden 2 oder
3 mahl* P. N. 22, 4.
Vnde, a quo V. 1, 40, 6. 1, 41, 3.
Vndeigesimo die C. 8, 5, 14.
Vndo. vndare coepit aqua calefa-
cta P. F. 25, 10.
Vnedo arbuti fructus C. 8, 17, 13.
not. et ad Pallad. p. 213.
Vngo. vel vnguo. vnguito lectum
fel bubulum pro felle bubulo,
Saserna apud V. 1, 2, 25. vn-
gueri corpus V. 1, 2, 26. V. vn-
gueri quasi ex vngueo Veg. 5,
46, 9. perunguebis Veg. 5, 53,
2. et alibi.
Vnguen indere Ca. 79 et 80. vn-
guine ceti linitur C. 6, 32, 1.
Vnguentarii quam habent palmam
Ca. 114, 1. *μυρτελοῖ* graece.
Vnguentum (ad) oleum C. 12, 53.
not. et in Oleum ad vnguentum.
Vnguis. ad vnguem quadrare C.
11, 2, 13. dolare *ibid.* Ad per-
fectam absolutionem, translatio a
marmorariis, qui iuncturas, mar-
morum tum demum perfectas du-
cunt, si vnguis superductus non
offendatur, vnde iam quaecumque
- perfectissima esse volumus significa-
re, ad vnguem facta esse dici-
mus. Horat. Ad vnguem fa-
ctus homo. BERGALD. Simi-
liter ἐύλα ἀποτεταμημένα πρὸς
ὄνοχα Apollodorus in Mathem.
veter. p. 16. τὰς γωνίας ἐπὶ
ὄνοχος συμβεβλημένας Philo-
ibidem p. 66. *συνήσαντες εἰς ὄνο-
χα* p. 70. V. vngues duo bouis
in vngula vna V. 2, 5, 8. C. 6,
12, 2. add. Veg. 2, 28, 30. V.
vngues ferrei C. 12, 18, 2. V.
cultodum in vite C. 4, 24, 8.
not. P. F. 12, 5. vid. vngula. V.
vngues marini Veg. 1, 20, 2.
6, 12, 3. vid. Plin. 9, 33 pr. et
ibi Hard.
Vngulae laesae remedia C. 6, 15.
restituendae ratio Veg. 3, 56 et
57. de perna Ca. 158, 1. V. vn-
gulis similis refectio palmitis.
C. 4, 24, 15. vid. Vnguis.
Vnicolores pecudes V. 2, 4, 3.
Vnio cepa simplex C. 12, 10, 1.
not.
Vnitas coloris apparet C. 7, 3, 2.
dum vnitas fiat C. 12, 22, 2.
vnitatem faciunt C. 11, 3, 43.
12, 24, 4.
Vniuersitas operis inchoati C. 9,
2, 2. rusticationis C. 1 pr. 33.
tergoris C. 7, 3, 2.
Vniuersi genitor C. 3, 10, 10.
Vnus ex multis, exceptum et cum
praerogativa C. 11, 1, 6. vnae fi-
bulae locum facito Ca. 19, 1.
vno dati V. 1, 18, 6. vnae qua-
drigae V. 2, 1, 14. vnas molas
Ca. 13, 1. V. vnum et vige-
simum diem C. 8, 5, 15. C. Arb.
26, 9. V. vnus et vnus confund.
vbi vid.
Vocabula sua mutare b. e. nomina
C. 3, 2, 30.
Vocale instrumentum V. 1, 17, 1.
Vociferant galli V. 3, 9, 5. voci-
feratus est anser aduentum Gal-
lorum C. 8, 13, 2. vbi vulgo
aduentu est.
Vocificantes V. 3, 16, 8.
Volatile pecus C. 8, 4, 3.
Volatura coturnicum V. 3, 5, 7.
a volatura capiuntur turtores
C. 8,

- C. 8, 9, 1. *J* pro ipsis turdis C. 8, 10, 5.
- Volema pira Ca. 7, 3. C. 5, 10, 18. 12, 10, 4. *volam implentia interpretatur etiam Rhod. ad Scribo. c. 104. p. 174. Gesner.*
- Volo. velit. dignari *pro* dignetur C. 11, 1, 19. *ubi laudabat Schoettg. Reinesium et Burmannum ad Petro. c. 70. volunt volucres purum. locum V. 3, 6, 5. volens propitius Ca. 134, 2. Ca. 139. volentibus diuis Ca. 141, 1.*
- Volsiniensis *vide* Vulfiniensis.
- Voluae intimae, *χοχίον* V. 2, 1, 19. *no. p. 400.*
- Volucra ne vitēs laedat C. Arb. 15. *vid. ad C. 10, 333. ubi volucres infestae Baccho. not.*
- Volucres duum generum V. 3, 5, 7.
- L. Volumnius Senator V. 2, 4, 11.
- Voluntate eius *i. e. eo volente*, V. 3, 17, 7.
- Voluptas delectationem quaerit V. 1, 4, 1.
- L. Volusius C. 1, 7, 3.
- Volutionis utilitas Veg. 2, 28, 11.
- Voluto. volutare Caricas in massas P. 1, 30, 4. per terram volutari *debent vasa* C. 12, 48, 4.
- J* volutantur in pulvere gallinae V. 3, 9, 7. volutant se pal-li V. 3, 9, 14. Volutari lacu gaudet sus C. 7, 10, 6. volutare *intransit*. Veg. 2, 19, 17.
- Vomer si laeserit vngulam C. 6, 15, 1. Veg. 4, 16, 4, 17. vomere, leui summam terrae partem fauciare C. 2, 2, 23.
- Vomeris *nomin. ad* Ca. 135, 2.
- Vomicae intus natae Veg. 5, 52.
- Vomicosus. Veg. 2, 3, 10. *ubi S. M. ramicosus habet.*
- Vomis indutilis. Ca. 135, 2.
- Vomo. quaecumque vomit latrina C. 10, 85. vomere viginem C. 2, 9, 8.
- Vorsare rudibus Ca. 80.
- Vortere locum bipalio, et vortum Ca. 46, 1.
- Vortumnus. C. 10, 308.
- Vorum pro bubus Ca. 83.
- Urbanus fundus *an* pro subarbano? Ca. 8, 2.
- Urbis terminum taurus et vacca signant aratro V. 2, 1, 10. C. 6 pr. 7. circa urbem, *Romanam* P. F. 25, 20.
- Urcularis herba Veg. 2, 6, 2 et 4. *not. 5, 11, 2. parietaria eadem graece ἐλάγιον dicitur.*
- Urcum aheneum, quod Ca. 13, 1.
- Urcus. Urci aquarii Ca. 10, 1. fistiles Ca. 13, 3. urcis progeritur oleum C. 12, 50, 8. urceo fistili C. 12, 44, 6. Orcio plurali numero orcie hodieque Italici vasa. vel doxia olearia figlina dicuntur.
- Uredo est a frigore C. 3, 20, 1. *not. et Com. p. 395. Uredo et vulnuscule in elephantiasi Veg. 1, 16, 1. not.*
- Urigines in equis Veg. 2, 52, 1. *not.*
- Urina si aegre fluat aut genitalia deurat C. 6, 30, 4. *urina hominis apta furculis C. 2, 15, 2. aduersus vermes P. F. 25, 15. P. Mar. 10, 29. urina pota reficiuntur apes coeliacae V. 3, 16, 22. verus pomis et vitibus affunditur P. F. 8. Mar. 8, 1 et 10, 3. P. N. 10. bubula adu. cathpas P. 1, 35, 13. asini obuiat vermibus P. Mar. 10, 4. bubula vel hominis C. 9, 13, 6. vid. Lotium*
- Urina quinquagenaria Ca. 10, 2. urnae spartae Ca. 11, 2. *not. Urna quatuor congios habet. cf. C. 11, 2, 29. P. 4, 8, 1.*
- Urnales II Ca. 13, 3. forte ad vrceos refertur.
- Uro. vratur vi secuti aliorum P. 10, 5, 1. Graeci similiter verbo τύρω vtuntur. Egregia est obseruatio in Etymol. M. θυρμενον καὶ παρὰ γεωργοῖς αἱ ὑποκκαυμένα ὑπὸ πάχνης ἀμπέλοι ἐντεθυμμένα καλόντα καὶ τὸ κακῶσα τῷ καπνῷ τῆ πυρός τὰς μέλισσας θυσαί (θύφα) λέγουσιν οἱ μελιττοργοί.
- Urpicem unum Ca. 10, 2. *no.*
- Viruncum. V. 1, 48, 3. *Loca Acliani*

*Aelianis in notatione laudato simili-
lis est alter Dioscor. de epithymo:
δυνὸν ἔστιν ἄνθος τῷ σκληροτέ-
ρῳ καὶ θύμβροσιν ἰοικότες: ἔχει
δὲ κεφάλια λεπτὰ κῆφα ὑραγὰς
ἔχοντα ὡς τρίχας. vbi Scaliger
corrigebat ad Propert. p. 275. ed.
Commel. ὑραγὰς ἔχοντα ὡς
στοιχὰς: i. e. micronata cuspi-
de spicatum quali stoechadis: et
comparat ὑραγὰς hastarum apud
Homerum, id est cuspides.*

Vrsini adipis vires P. 1, 35, 1. vr-
sinus sanguis C. Arb. 15.

Vrticæ enecant anserculos C. 8,
14, 7. Vrticæ, generâ duo bre-
uiter notat Dioscor. IV. 94. fe-
mine seu fructu lini, globulo-
so igitur. Igitur globulifera
Linn. esse videtur. Feminam
siluestrem vocat Plinius 21. f.
55. Vtramque pinxit Dodartius
tab. 38. De sexu et figura fru-
ctus indicium præbet locus in
Schol. ad Aristoph. Lysit.
549. vbi μητριδίων ἀκαλήφῶν
interpretantur, vnde sua duxit
Suidas in Τήρη. Ibi igitur est:
κνίδη — ἐπὶ δὲ σκῆ τὰς μητέρας
τοτέστι τὰς τῷ σπέρματος σφαί-
ρας, ἀκαλήφῃ λέγεται. — μη-
τριδίας δ' ἐκάλεσε τὰς ἔχουσας
τὸ σπέρμα. Vnde apparet recte
distinguisse olim vulgus etiam
amenta foeminea fructu globo-
so. induentia se, seiuncta a flo-
sculis masculis.

Vrium ad V. 2, 1, 10. not.

Vrsioni quæ supererunt Ca. 38, 4.
suae quod satis sit Ca. 145, 3.
149, 2.

Vsque adeo quo præcaueris Ca.
40, 3. donec crassus erit Ca.
86 et 88. dum fiat crassum Ca.
95, 1. vsque eo dum collique-
scant C. 12, 22, 2. raduntur
quoad eliciatur sanguis C. 6,
31, 2. vsque quoad erunt la-
tentes, quam diu V. 2, 7, 12.
vsque quo incipit esse P. Mar.
1, 1. vsque donec commadebit
Ca. 156. 5. vsque dum habebis
dato Ca. 30. vsque in nostra
tempora C. 12 pr. 7. in LX an-
T. IV. P. III.

num C. 11, 1, 3. in annos VII.
P. F. 26, 2. in Kal. Octob. C.
4, 5. vsque tunc P. Nou. 7,
18.

Vstura ne constingat medicamen-
tum Veg. 6, 8, 3.

Vsurarum semisses C. 3, 3, 9. vsu-
ra semissium C. 3, 3, 9 et 10.
Vsuram adiiciunt quaedam ser-
uata diutius V. 1, 69, 1.

Vsurpare res vrbanas agere V. 2
pr. 1. vsurpatur haec infitio
aestiuo tempore C. 5, 11, 2.
haec non sunt vsurpanda (su-
cienda) continuis annis C. 12,
44, 3. vsurpant hoc nomine ra-
mos agricolae C. 5, 6, 11.

Vsus magister C. 10, 339. C. 4,
11, 2. et experientia dominan-
tur in artibus C. 1, 1, 16. cum
vltus exigit C. 12, 7, 5. in hoc
vsu pro in hunc vsum C. 12, 48,
5. vltu continuo gratia pasculi
exoleuit C. 7, 3, 20 in vsu est
post annum, adhibetur C. 12,
21, 1. siquid vsus venerit Ca.
4, 2.

Vt ἐμβατικόν. eo conueniunt, vt
ipli se necent curculiones V. 1,
63, 1. *I* conditionalis est: vt Sa-
ferna dicat verum V. 1, 19, 1.
vt haec scripserit in agricultura
V. 1, 2, 26. *I* pro verbi gratia
V. 2, 1, 22, 2, 2, 10, vt puta
C. 5, 2, 4. *I* vt enim ἄτε δὴ
Scal. ad V. 2, 9, 1. vid. Quod
enim *I* vt maxime C. Arb.
7, 4. *I* omissum, vel ἀπὸ τῷ
κοινῷ repetendum ex ne praemisso
C. 8, 7, 4. *I* vt consideret vi-
nitor pro consideret, vel opus
est vt consideret C. 4, 24, 20.
I vt accumbit, vix resurgit
pro cum Veg. 5, 82. *I* vt
quisque locus frigidus erit, is
primus conferatur rel. C. 11, 2,
80.

Vtensilia, quibus aut alitur ho-
minum genus aut excolitur C.
1, 3, 3, 2, 13, 19. 12, 1, 3. ita
vtensile far, vinum rel. V. 1,
2, 6. vtensilibus colleclis reuo-
lant apes C. 9, 5, 1.

Vterque. ea res vtraque C. 1, 9,
Dd 1. quod

1. quod vtrumque vsurpatur C. 3, 14, 2. vtraeque summae C. 5, 1, 6. quae vtraque genera C. 5, 11, 1. sic C. 1, 7, 5. 1, 8, 6. 4, 1, 1.
- Vterum *i. e.* *conceptum*, corrumpit in omnibus aqua varia tempore admissurae V. 2, 2, 14. in vtero dolii C. 12, 4, 5. vterus *pro ventre* C. 6, 1 et 2.
- Vtilis sapor pomorum P. Mar. 10, 25. magis vtilior nepotibus quam filiis C. 6, 37, 4. *Vtilimus MS.* P. Iul. 1, 1. S. 4, 1. N. 15, 1. *Vtile et vile confundunt librarii. Atque haud scio, an recte ubique vivi docti vocabulum. vtile. ubi de pretio sermo est, mutarint in vile.* Graeci non solum ἀξιόν de pretio dicunt, sed etiam λυσιτελές, ut Latine salubre etiam dicitur pretium. Aelianus H. A. X. 50. εἰ δὲ ἐθέλοις τῷ δέοντος πρῶτασθαι λυσιτελέστερον ubi frustra tentabat Gesnerus εὐτελέστερον corrigere.
- ad Vtilitatem adducere *de bono domando* V. 1, 20, 3. i. e. vsuin. vide V. D. ad Plauti Epidic. 5, 1, 28.
- Vtiliter redegit ad 6 libros V. 1, 2, 11. nota.
- Vtique in concedendi significatione V. 2, 4, 4 et 21. 3, 7, 6. C. 1, 4, 8. 4, 7, 3. et vtique apud Columellam saepe est, ubi et magis in Palladio et Col. 4, 24, 2.
- Vtor. vt factoribus Ca. 13, 1. erit qui vtatur Ca. 7, 1. vtenda rogat Ca. 5, 3. vtito *pro vtitor* Ca. 96, 2. 107, 2. 123. 126. quam vt i voles Ca. 118. vilicam vt i Ca. 142. vicinas Ca. 143, 1. vid. Adufus. Quam rein vtuntur Medici V. 3, 16, 23. ex altero loco, cisterna, vt homines, ex altero, lacu, vt pecus vt i possit V. 1, 11, 2.
- Vtrouque secus Ca. 21, 2.
- Vtroque, ad maiores pariter atque ad minores V. 2, 10, 1.
- Vtrum editis sine interrogat. V. 3, 2, 18.
- Vtrumque consuerit C. 11, 1, 5.
- Vuae bis mille in vna vite C. 3, 3, 3. vt varii generis et coloris acinos ferant C. Arb. 9. sine granis vt nascantur P. F. 29. quod idem est, sine vinaceis C. Arb. 9, 3. si nimio imbri complutae sint, vt cognoscatur C. 11, 2, 67. vt feruentur (ollares) C. 12, 43. P. S. 17. in vite ad veris initia P. N. 12. vt siccantur C. 12, 15, 4. coctae vt feruentur Ca. 25. passae Ca. 7, 2. vt fiant C. 12. 16. et 39, 3. passae Graecae vt fiant P. O. 22. *V siluestres* P. Iun. 11. Labruscam alias vocant. *V vuae marinae* Veg. 1, 20, 2. not. 6, 12, 3. not.
- Vulcanalia C. 11, 3, 18 et 47.
- Vulgares equi C. 6, 27, 2.
- Vulgo iacentes testae, passim, temere abiectae C. 9, 12, 2.
- Vulneribus medentia C. 6, 32, 3.
- Vulpibus communis vinea V. 1, 8, 5.
- Vulfiniensis lacus C. 8, 16, 2. ubi dedi Volturniensis. Lacum cum insulae ibi sitae castello memorat Procopius 6. Goth. 1, 4. λίμνη ἐν Τέσσοις Βυλσίνῃ καλεαμένη.
- Vulsant iumenta, cum aliquid ruperunt Veg. 5, 41, 1. vt vulsi tussunt. Cf. Gesneri Quadrup. p. 513.
- Vulsura pecorum tonsura antiquior V. 2, 11, 9.
- Vulfus Veg. 2, 25, 4. not. 5, 64, 4. 5. 65. 5, 67, 1. Graece ὄγματις Hippocrati.
- Vulturnus, Eurus C. 5, 5, 15. 11, 2, 65.
- Vultus. vultu eodem venit aestas aut hiems C. 1 pt. 23.
- Vulua, volua ad V. 2, 1, 19. p. 400.
- X decussis C. 3, 13, 12. *V X pro ff* P. Mar. 1. extr. in V. L. ad h 1 et saepe codex Columellae Lips. Etiam saepe apud Vegetium v. g. de laxis h. e. lassis 2, 10, 10 et 12. ita triffago, trixago cet.
- Xylobalsamum C. 12, 5, 2.

Xystum, de eo obiter ad Var. III. 5. p. 509. Quae ibi tradidi, accuratius explicavit, qui Plinii Laurentinum descripsit et delineavit F. A. Krubscius, architectus, in libello edito Lipsiae 1760. p. 54. 55. ubi Gallico vocabulo Terrasse, vernaculo vero, primum a Sturmio adhibito, Gartenaltan, vocandum censet. Idem in descriptione Pliniani Tuscani edita 1763. p. 33—36. multis suam opinionem confirmavit. Ambulationem docet p. 36. esse, quam nobis Heckengang, gestationem quam Baumgang vocare liceat. Quamquam in loco Columellae I, 6. ambulationes potius testae ante aedes, quae porticus vicem gerunt, esse videntur.

Υποστύφω vide στύφω. et στύμμα.

Yricus Veg. 2, 10, 4. forte colore iridis. Gesner.

Yringion in Vegetio saepe erat pro Eryngio v. g. 1, 17, 14.

Yris saepe erat antea in Vegetio pro iride.

Z pro S in MSS. Vist. Ca. 102.

Zeus piscis C. 8, 16, 9.

Zinziberis triti P. O. 20, 2.

Ziziphus arbor apibus grata P. 1, 37, 2. rutila et alba C. 9, 4, 3. not. fatio et cultura P. Apr. 4, 1. not.

Zizipha vt feruentur P. Apr. 4, 3. MS. Pal. et alii Codd. zizyphum. Officinae iuinbas, Itali Ginggiole vocant.

Zmurna pro Smyrna Victor. ad Ca. 102.

Zythi Pelusiaci pocula C. 10, 116. Graece ζύθος, τὸ et ὄ. Africani Cesti p. 299. πίνουσι γῶν ζυγὸν Αἰγύπτιοι, κάλαμον Παίονες, Κελτοὶ βερβησίαν, σίκερα Βαβυλώνιοι: ubi recte corrigunt ζύθον — κερβησίαν i. e. cercuisiam. In margine praeterea est κάμον pro κάλαμον.

F I N I S.

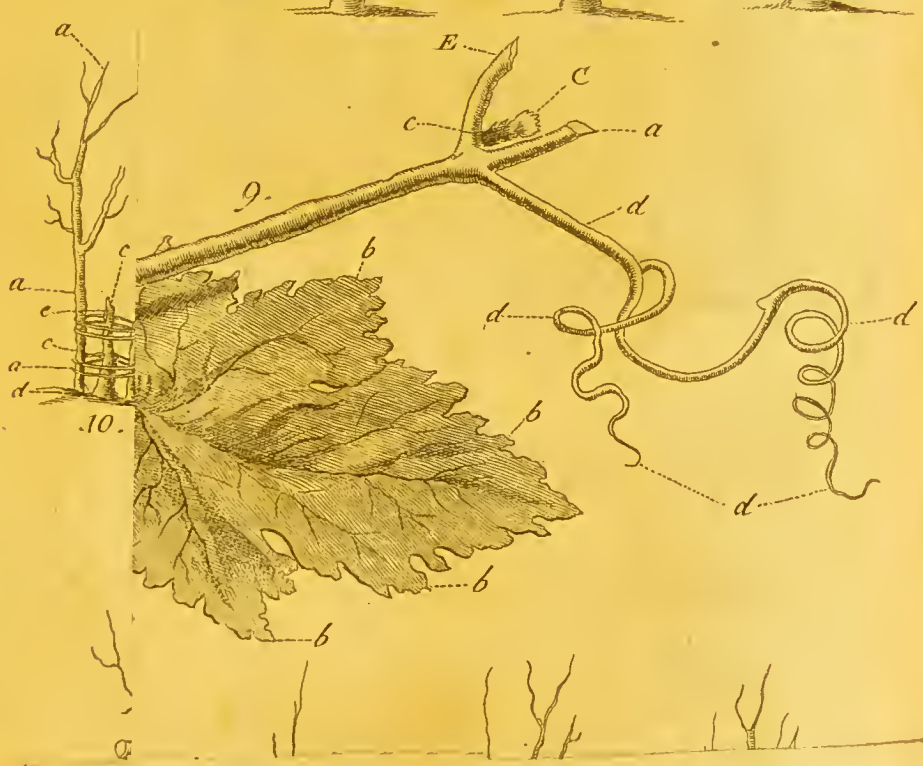
Jan 1	to	Jan 31	1887
Feb 1	to	Feb 28	1887
Mar 1	to	Mar 31	1887
Apr 1	to	Apr 30	1887
May 1	to	May 31	1887
Jun 1	to	Jun 30	1887
Jul 1	to	Jul 31	1887
Aug 1	to	Aug 31	1887
Sep 1	to	Sep 30	1887
Oct 1	to	Oct 31	1887
Nov 1	to	Nov 30	1887
Dec 1	to	Dec 31	1887

1887

Fig. 3.

4.

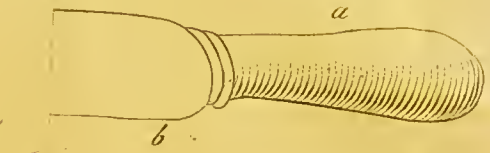

Fig. III.

Fig. V.

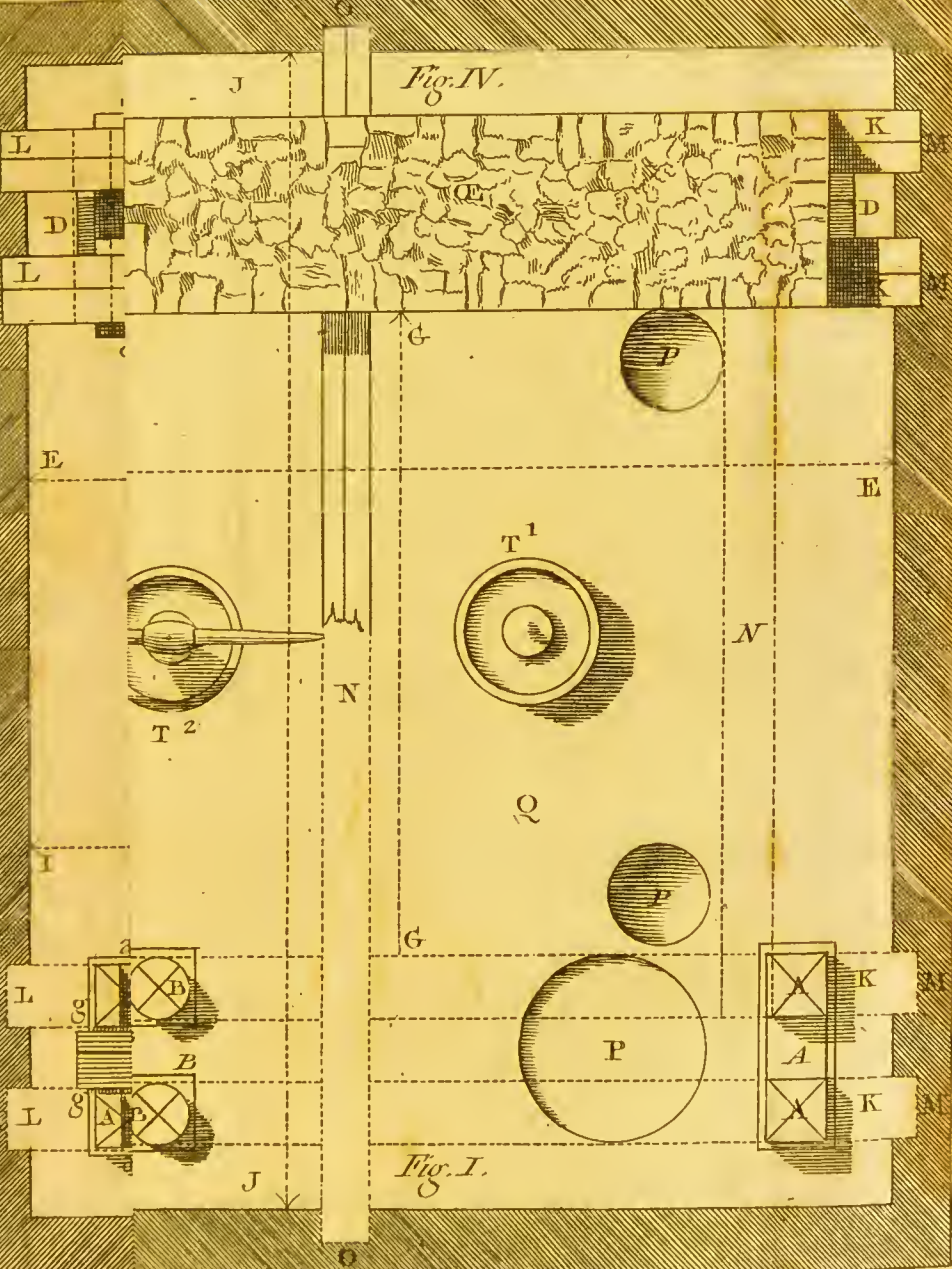
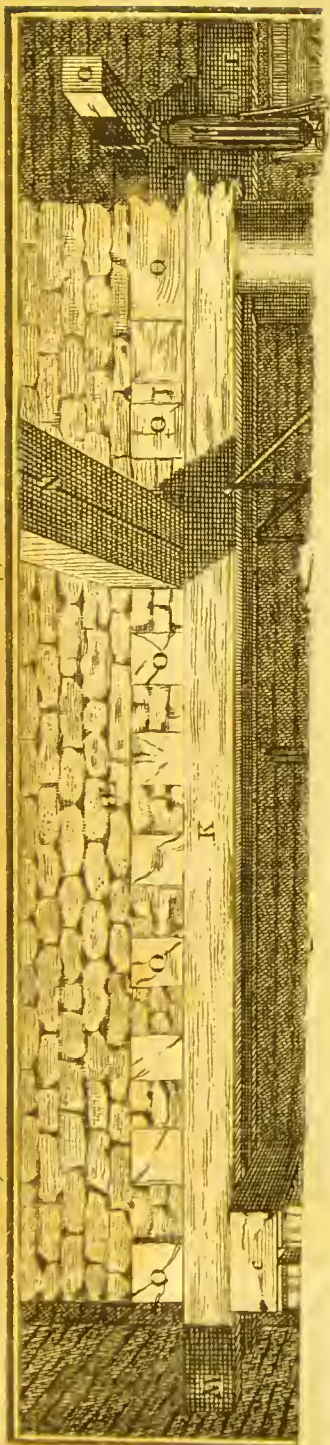

Fig. IV.

Fig. I.

A

&

P

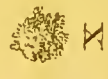

X

&

E

X

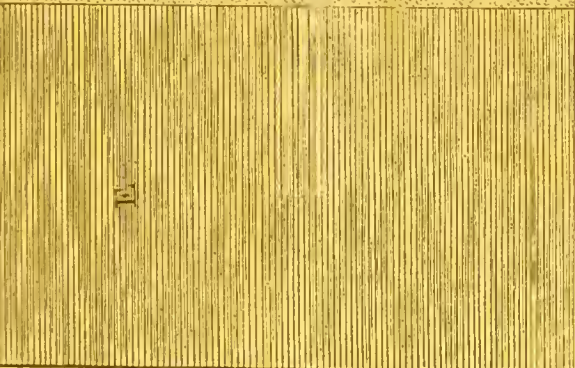
&

P

&

E

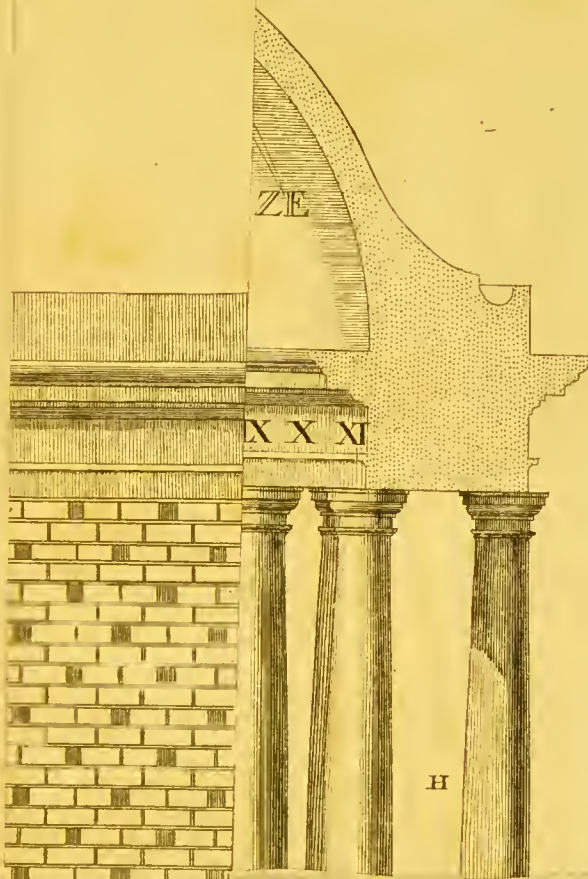
X

&

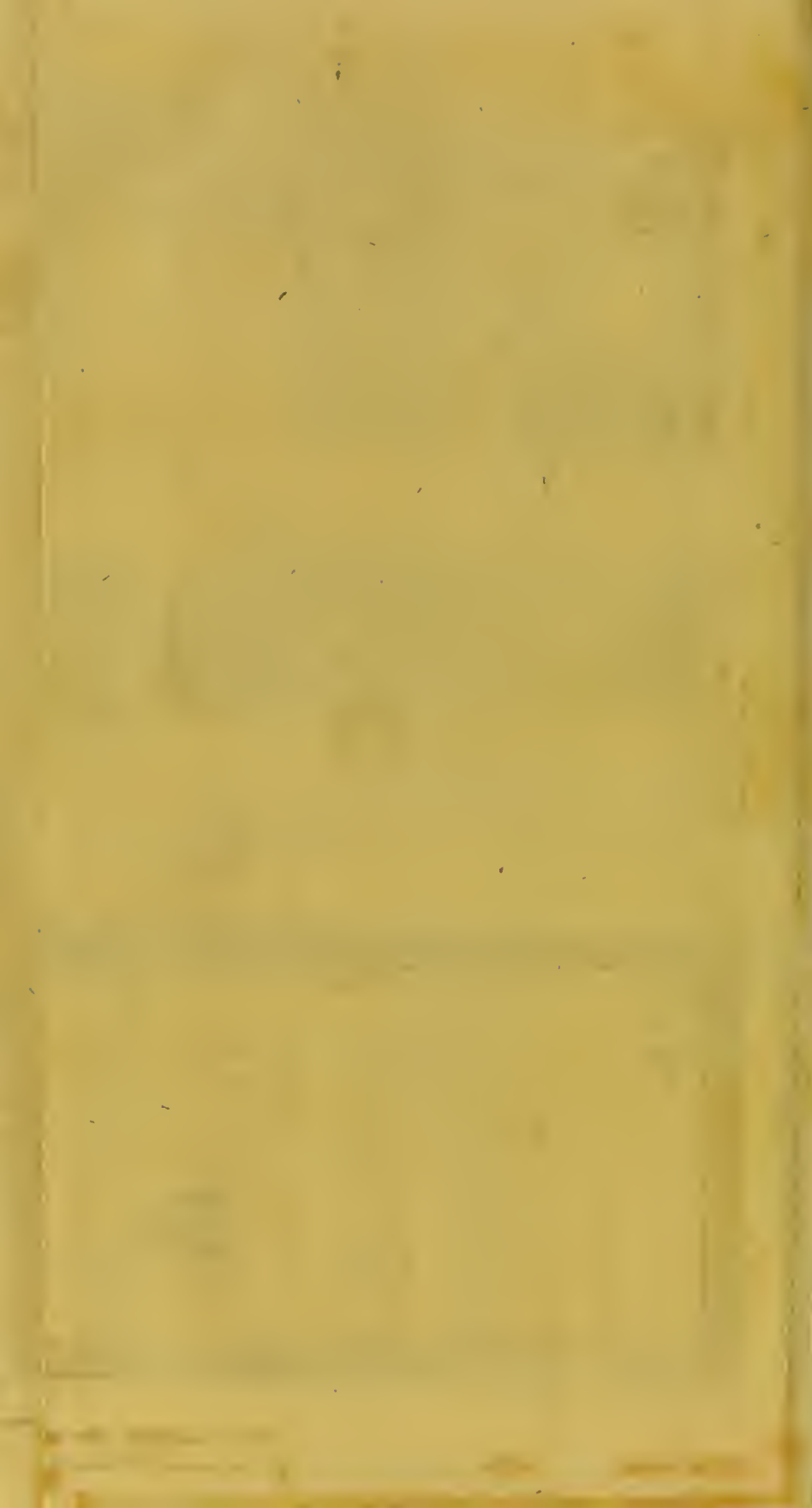
Tabula V.

Foreula

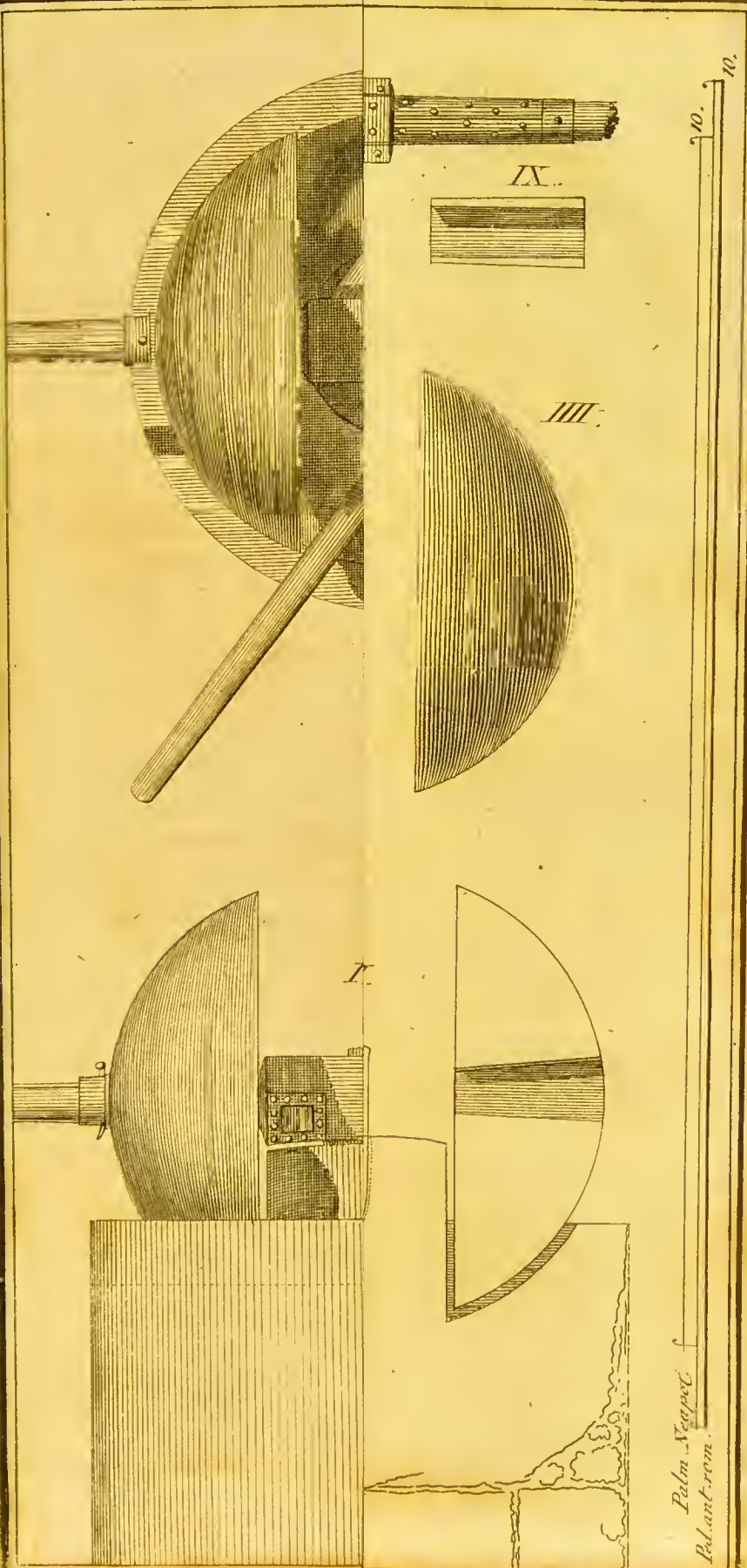
Moleae

Fig.

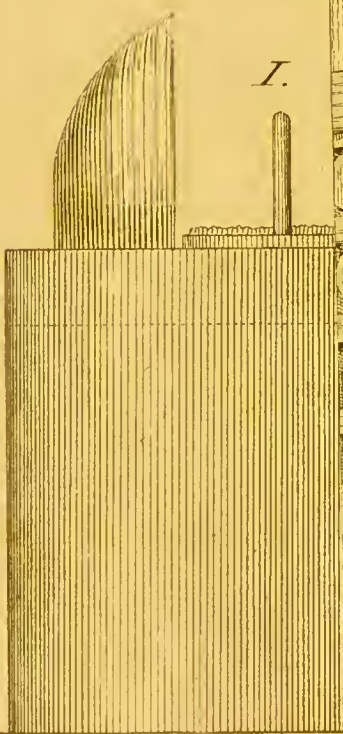
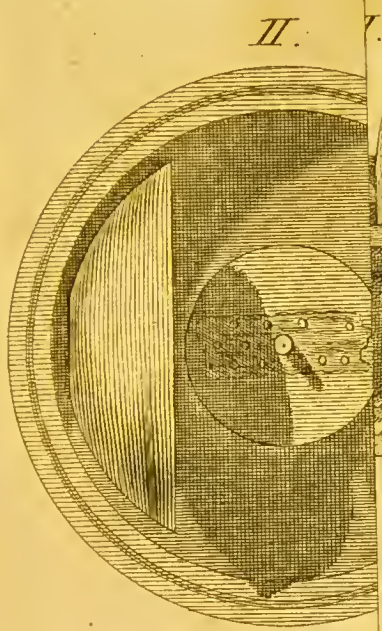

Palm Scappo
Pol. ant. rom.

Palm. Napolit.
Pol. ant. rom.

Ad 7.

